Bu eserin;

kataloglanması, dijital ortama aktarılması ve

elektronik ortamda kullanıma sunulması

İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)'nın desteğiyle

İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı

Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü (Atatürk Kitaplığı)

tarafından gerçekleştirilmiştir.

Proje No	:	İSTKA/2012/BIL/233
Destek Programı	:	Bilgi Odaklı Ekonomik Kalkınma Mali Destek Programı
Projeyi Destekleyen	:	İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)
Proje Adı	:	Osmanlı Dönemi Nadir Eserlerin Kataloglanması, Dijital Ortama Aktarılması ve Elektronik Ortamda Kullanıma Sunulması
Proje Sahibi Kuruluş	:	İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı
Proje Yüklenicisi	:	Yordam BT Ltd. Şti.
Proje Uygulama Yeri	:	Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü - Atatürk Kitaplığı İSTANBUL – Beyoğlu

Bu sayısal kopya; eğitim - öğretim, bilimsel araştırma veya haber amacıyla kullanılabilir.
Ticari ya da başka bir amaçla kullanımı yasaktır.

ترجمة الطحطاوي

٨

İ.B.B
ATATÜRK KİTAPLIĞI
27-08
1924
O. Ergin Türkçe - Yabancı Dil Kitapları Koleksiyonu

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

فهرست الجزء الثامن من ترجمة كتاب الطحطاوى

صحيفه عدد	
٢	باب الاستبراء
١٠	فصل فى البيع
٤٣	كتاب احياء الموات
٤٩	فصل فى الشرب
٥٦	كتاب الاشربة
٦٥	كتاب الصيد
٧٧	كتاب الرهن
٨٤	باب مايجوز ارتهانه ومالايجوز
٩٥	باب الرهن يوضع على يد عدل
٩٨	باب التصرف فى الرهن
١٠٨	فصل فى مسائل المتفرقة فى الرهن
١١٥	كتاب الجنايات
١١٩	فصل فيما يوجب القود ومالايوجبه
١٣٥	باب القود فى مادون النفس
١٤٣	فصل فى الفعلين
١٥٠	باب الشهادة فى القتل
١٥٥	كتاب الديات
١٦٠	فصل فى الشجاج
١٦٧	فصل فى الجنين
١٧١	باب مايحدثه الرجل فى الطريق

صحيفه	
١٨٨	فصل فى الجناية على العبد
١٩٦	فصل فى غصب القن وغيره
١٩٨	باب القسامة
٢٠٩	كتاب المعاقل
٢١٤	كتاب الوصايا
٢٢٨	باب الوصية بثلث المال
٢٣٩	باب العتق فى المرض
٢٤٢	باب الوصية للاقارب وغيرهم
٢٥٠	باب الوصية بالخدمة والسكنى والثمرة
٢٥٣	فصل فى وصايا الذمى وغيره
٢٥٧	باب الوصى
٢٦٧	كتاب الخنثى
٢٧٨	مسائل شتى
٣٠٥	كتاب الفرائض
٣٢٢	فصل فى العصبات
٣٣٢	باب العول
٣٤١	باب ذوى الارحام
٣٥٠	فصل فى الغرقى والحرقى
٣٥٢	فصل فى المناسخة
٣٥٥	باب المخارج

OSMAN ERGİN KİTAPLARI No. 27/8

Te 2697

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

اخطار

سكزنجی جلدده‌كی « درمختار متننه » علامت شویله ۞ یلدیز اشارتی
« طحطاوینك شرحنه » شویله‌جه ( ) قوس اشارتی قونلمشدر
تركجه ترجمه ایسه طبیعی ترك اولنمشدر

(طحطاوی) ترجمه‌سنك یدی جلدی بوندن مقدم طبع اولندی ایدی
سكزنجی جلدینك طبعنی بو تاریخه قدر كمسه ارزو ایتمدی هرشی وقتنه
مرهوندر بناء علیه بو خدمت عاجزلرینه نصیب ایدی الحمدلله كه
موفق اولدم

حسن حلمی الكتبی

صاتیلان محلی حكاكارده یكرمی برنومرولی دكان

(فی غروش ۲۵)

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

طحطاوی ترجمه‌سی

بسم الله الرحمن الرحيم

❊ باب الاستبراء وغيره ❊ اشبو باب استبرا که جاریه‌نك رحمینك حملندن براءتنی طلب وسائر معانقه ومصافحه وقبله مثللو شیلره دائر مسائل بیانده‌در استبرا واجب اولدیغندن عند البعض منکری کافردر وجوبنده اجماع اولمغین وجوبی سبایای اوطاس حقنده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك بیوردیغی الا لاتوطیٔ الحبالی حتی یضعن ولا الحبالی حتی یستبرأن بحیضة حدیث واجب الامتثاللریله‌در ❊ امن ملك ❊ (استمتاع) ❊ امة ❊ (بنوع من انواع الملك کشراء وارث وسبی ورفع جناية وفسخ بيع بعد القبض ونحوها وقيدت بالاستمتاع ليخرج الزوجة کما سيجیٔ) ❊ ولو بكرا اومشترية من عبد اوامراة ❊ (ولو عبده لكاتبه ومأذونه لو مستغرقا بالدين والا لا استبرأ) برکمسنه برجاریه‌یه هرنه‌قدر بکرویابر عبددن ویاعورتدن عبد هرنه‌قدر کندونك مکاتبی ودینی رقبه‌سنی متفرق مأذونیده اولورسه اشترا اولنان اولورسه‌ده شرا وارث وسبی ورفع جنایت وبعد القبض فسخ بیع امثالی اسباب ملك انواعندن برنوعله وطیٔ ویاغیر استمتاع وانتفاعنه مالك اولورسه جواب ذکراتی حرم علیه وطئها دریعنی کندویه انی بر حیضله استبرا ایتمدکجه وطیٔ حرام اولور او مشترية کلمه‌سنده مقتضای قاعده یامتحرك اولوب ماقبلی مفتوح اولمغله الفه قلبله مشترات اولقدر ملکك استمتاعله تقییدی زوجه‌نك شراسنك خروجی ایچوندر نته‌که قریبا کلور واکر مالکیت ملك استمتاعله اولمزسه استبرا ایجاب ایتمز ❊ او ❊ (من) ❊ محرمها ❊ (غير رحمها کيلا تعتق عليه) ❊ او من مال صبي ❊ (ولو طفله) ❊ حرم عليه وطئها و ❊ (کذا) ❊ دواعيه ❊ (فی الاصح لاحتمال وقوعها فی غير ملکه بظهور ها حبلی) ❊ حتی يستبريها بحيضة فيمن تحيض وبشهر فی ذات اشهر ❊ (وهی صغيرة وايسة ومنقطعة حيض) ویاخود رضاعا قرنداشندن وکندی وطیٔ ایدن کمسنه‌نك اوغلوندن اشترا اولنان ذی‌حمی

اولیان محرمندن ویاصبینك مالندن اشترا اولنسه دخی یعنی وصی وبابا صغیرك جاریه‌سنی بیع ایتسه‌لر مشتری ایچون استبرا لازم اولور مشتری هرنه قدر باباسیدخی اولورسه محرمك ذی‌حم اولماسی عتق اولنماسیچوندر پس اشبو صورمشروحه‌لرك جمله‌سنده مالك مرسومه وطیٔ وقول اصحده وطئك قبله مثللو دواعیسیده حرام اولور مادام حیض کورر مقوله‌دن ایسه برحیضله یوق ایسه برماهله استبرا ایتمدکجه زیرا احتمالکه جاریه حامله ظهور ایتمکله وطیٔ ودواعیسی ملکنك غیرنده بولنور بایعی ولدبندندر دیرسه ردی ایجاب ایتمکین (ولو حاضت فيه بطل الاستبراء بالايام) عدم حیضدن ناشی جاریه شهر ایله استبرا مدتنده حیض کوررسه ایامله استبراسی باطل اولور اصله بدلله مقصود حاصل اولمزدن مقدم قدرت بدلك حکمنی ابطال ایتمکین اشهر ایله معتده عورة انده حیض کورسه حیضله معتده اولدیغی کبی (ولو ارتفع حيضها بان صارت ممتدة الطهر وهی ممن تحيض استبراءها بشهرين وخمسة ايام عند محمد وبه يفتی) برکمسنه‌نك اشترا ایتدیکی جاریه حیض کورر مقوله‌دن ایکن حیضی مرتفع اولوب طهری ممتد اولورسه امام محمد رحمه الله تعالی قتنده مشتریسی انی ایکی ماه بش کونله استبرا ایدر وبوقوله افتا اولنور (والمستحاضة يدعها من اول الشهر عشرة ايام برجندی وغيره فليحفظ) مستحاضه جاریه‌یی مشتری استبرا ایچون ایك ابتداسندن اون کون ترك ایدوب کندویه تقرب ایتمز ❊ ويوضع الحمل فی الحامل ولا يعتد بحيضة ملکها فيها ولا التی ❊ (بعد الملك) ❊ قبل قبضها ولا بولادة حصلت کذالك ❊ (بعد ملکها قبل قبضها) مشتریه حامله جاریه‌یی حملنی وضعیله استبرا ایتمدکجه تقربی مشروع اولماز برکمسنه حیض ایچنده ایکن برجاریه‌یه مالك اولسه اول حیضنه وبعد الملك قبل القبض کوردیکی حیضنه ونه مالك اولوب وقبضدن مقدم وجوده کلان ولادتینه اعتبار اولنمز دیکر حیضله استبرادن لازم اولور ❊ کما لا يعتد بالحاصل من ذلك ❊ (ای من حيضة ونحوها بعد البيع) ❊ قبل اجازة بيع فضولی وان کانت فی يد المشتری ❊ نته‌که فضولینك بیعنده قبل الاجازه بعد البیع وقوعبولان حیض ومضی شهر وولادتی معتد به اولمدیغی کبی مزبورلر هرنه قدر مشترینك یدنده بولنورلر ایسه‌ده ❊ ولا ❊ (يعتد ايضا) ❊ بالحاصل بعد القبض فی الشراء الفاسد قبل ان يشتريها ❊ (شراء) ❊ صحيحا ❊ (انتفاع الملك) بنه بویله شرای فاسدایله اشترا اولنان جاریه‌ده شرای صحیح ایله اشترا اولنمزدن مقدم بعد القبض حاصل اولان حیض امثالی شیلره اعتبار اولنماز عقد صحیحه مستند اولان ملك کامل منتفی اولمغین ❊ ويجب بشراء نصيب شريکه من امة مشترکة بينهما ❊ (لتمام ملکه الان) ایکی کمسنه میانلرنده مشترکه اولان جاریه‌دن بری دیکرندن حصه‌سنی اشترا ایتمکله استبرا واجب اولور ملکی شمدی تمام اولمغله ❊ ويجتزی بحيضة حاضتها وهی مجوسية او مکاتبة بان ❊ (اشتری امة مجوسية او مسلمة و) ❊ کاتبها بعد الشراء ❊ (قبل الاستبراء فحاضت) ❊ ثم اسلمت المجوسية او عجزت المکاتبة ❊ (او جودها بعد الملك) مجوسیه ویامکاتبه اولان جاریه‌نك اول حالده کوردکاری حیض وحیض امثالی شیلر استبرالرینه کفایت ایدر مثلا بر رجل مجوسیه ویامسلمه برجاریه اشترا ایدوب وبعد الشراء والقبض استبرا ایتمدین انی کتابته کسوب اودخی اوحالده حیض کوردکدنصکره مجوسیه شرف اسلامله مشرف اولوب ویا

مكاتبه عاجزه اولورايسه پس ابتدا حاللرندەكه حيضلرى استبرالرينه كفايت ايدر زيراحيض استبرايه سبب اولان مالكدنصكره وقوعبولدى مقدم كندولرينه تقرب اولنمديغى حيض حالى كبى مانعه مبنيدر ۞ ولايجب عند عود الآبقة ۞ (اى فى دار الاسلام خانية) ۞ ورد المغصوبة ۞ (اى اذا لم يبعها الغاصب خانيه) ۞ والمستاجرة وفك المرهونة ۞ (لعدم استحداث الملك) دار اسلامده اباق ايدن جاريەنك عودى وقتنده ومغصوبەيى غاصب براخره بيع ايتمديكى تقديرجه ردنده ومستأجرەنك ردنده ومرهونەنك فكنده استحداث ملك اولمامغين مزبورەلرده استبرا واجب اولمدى (ولوا قال البيع قبل القبض لااستبراء على البايع كما لو باعها بخيار وقبضت ثم ابطله بخياره لعدم خروجها عن ملكه) برجاريەسنى اخره بيع ايدن رجل مشترينك قبضندن مقدم بيعى اقاله ايدرسه كندويه استبرا ايجاب ايتمز نەكه انى كندويه خيار شرط اولمق اوزره بيع ايدوب مشترى قبض ايتدكدنصكره خياريله بيعى ابطال ايلسه جاريه نك كندونك ملكندن عدم خروجنه مبنى استبرا ايجاب ايتمديكى كبى (وكذا لو باع مدبرته او ام ولده وقبضت ان لم يطأها المشترى) ينەبويله بركسنه مدبره ويا ام ولدى اولان جاريەسنى براخره بيع ايدوب وقبض اولنسه انى مادام مشترى وطئ ايتمدكجه استبرا ايجاب ايتمز (وكذا لو طلقها الزوج قبل الدخول ان كان زوجها بعد استبراء وان قبله فالمختار وجوبه زيلعى) ينەبويله بركسنه منكوحەسى اولان برجاريەيى قبل الدخول تطليق ايلسه پس بعد الاستبرا انى تزويج ايتمش اولورسه استبرا ايجاب ايتمز قبل الاستبرا اولورسه مختار اولان استبرانك وجوبيدر (قلت وفى الجلالية شرى معتدة الغير وقبضها ثم مضت عدتها لم تستبرئها لعدم حل وطها للبايع وقت وجود السبب) شارح عليه الرحمة ديركه جلاليەده مسطوردركه بركسنه براخر كسنەنك معتدەسى اولان برجاريەيى صاحبندن اشترا وقبض ايتدكدنصكره عدتى منقضيه اولسه مشتريه انى استبرا ايجاب ايتمز سببكه مشترينك اكامالك اولوب وواضع اليد اولمسى وقتنده بايعه انى وطئ حلال اولمامغين ۞ ولاباس بحيلة اسقاط الاستبراء اذا علم ان البايع لم يقربها فى طهرها ذلك والالا ۞ (بعقلها به يفتى) استبرانك اسقاطيچون حيله ده باس يوقدر اكر بايعك او جاريەيه طهرنده تقرب ايتمديكى معلوم اولورسه يوقسه انى ايشلمز انجق بوقولله فتوا ويريلور ۞ وهى اذا لم تكن تحته حرة ۞ (او اربع اماء) ۞ ان ينكحها (او يقبضها) ۞ ثم يشتريها ۞ (فتحل له للحال لانه بالنكاح لايجب) حيلهٔ مشروحه تحت نكاحنده برحره ويادرت جاريه اولميان كسنەنك برجاريەيى اولا نكاح وقبض ايدوب بعده انى اشترا ايتمسيله انك كندويه فى الحال بلا استبراء حلال اولمسيدر زيرا ابتدا نكاحله كندويه فراغ (جەدال اولان فراش ثابت اولدى يعله انجق ملك رقبه حاصل اولديغندن استبرا واجب اولمادى (ثم اذا اشترا زوجته لايجب ايضا ونقل فى الدرر عن ظهير الدين اشتراط وطئه قبل الشراء وذكر وجهه) بعدازين بركسنه زوجەسنى اشترا ايدرسه ينه كندويه استبرا ايجاب ايتمز درره ظهير الديندن نقلله بعد التزوج قبل الشرا جاريەنك وطئنك اشتراطنى ذكر ايلدى واشتراط مشروحك دليل ووجهنده بيان ايتدى فارجع اليه ۞ وان كان تحته حرة ۞ (فالحيلة) ۞ ان ينكحها البايع ۞ (اى يزوجها ممن يثق به كاسيجئ) ۞ قبل الشراء او ۞ (ان ينكحها) ۞ المشترى قبل قبضه ۞ (لها فلو بعده لم يسقط) ۞ من موثوق به ۞ (ليس تحته حرة) واكر مشترى محللك تحت نكاحنده برحر

ويادرت امه بولنورسه امدى سقوط استبرايه حيله قبل الشرا بايعك وياقبل القبض مشترينك او جاريەيى تطليقنه اعتماد ايتديكه تحت نكاحنده حره اولميان بركسنه تزويج ايتملريدر مشترينك تزويجى بعد القبض اولورسه استبرا اساقط اولمز ۞ او يزوجها بشرط ان يكون امرها بيدها ۞ (او بيده يطلقها متى شاء ان خاف ان لا يطلقها) ۞ ثم يشترى ۞ (الامة) ۞ ويقبض او يقبض فيطلق الزوج ۞ قبل الدخول بعد قبض المشترى فيسقط الاستبراء وياخود مزوج جاريەيى امرى جاريەنك ويا كندونك يدنده اولوب دلدوكى وقتده تطليق ايتمك شرطيله بركسنەيه تزويج ايدر عدم تطليقندن خوف ايدرسه بعده جاريەيى مشترى اشترا وقبض ايتدكدنصكره زوجى قبل الدخول انى تطليق ايدرسه استبرا ساقط اولور (وقيل المسئلة التى اخذ ابو يوسف عليها مائة الف درهم ان زبيدة حلفت الرشيد ان لا يشترى عليها جارية ولا يستوهبها فقال يشترى نصفها ويوهب له نصفها ملتقط) روايت اولنوركه امام ثانى يمدانى عليه رحمة الصمدانى حضرتلرينك كند وحقنده يوزبك درهم اخذ ايتديكى مسئله در خلفاى سابقيندن هارون الرشيدك حليلەسى زبيده خاتون كندولرنى تحليف ايتديلركه اوزرلرينه جاريه اشترا واستيهاب ايتميه پس امام مشار اليه عدم حنثيچون بيورديلركه برجاريەنك نصفنى اشترا ايدوب نصف اخريده كندويه هبه اولنمق كركدركه حتى كندولرينه تمام جاريه اشترا ايتمدى وهبه اولنمدى ديمك صادق اوله ۞ او يكاتبها ۞ (المشترى) ۞ بعد الشرا ۞ (او القبض كما يفيده اطلاقهم وعليه فيطلب الفرق بين الكتابة والنكاح بعد القبض وقد نقله المصنف عن شيخه بحثا كما سنذكره) وياخود سقوط استبرايه حيلهٔ شرعيه جاريەيى بعد الشرا والقبض مشترينك كتابة قطعيدر بعد القبضله تقييدى فقهانك اطلاقلرى افاده ايدر بوكا كوره بعد القبض كتابتله نكاح ميانلرنده فرق ارانمق كرك اول فرقى مصنف مرحوم كندو شيخندن بحثله نقل وحكايه ايلدى بزدخى ان شاء الله تعالى قريبا ذكر ايدەرز (لكن فى الشرنبلاليه عن المواهب التصريح بتقييد الكتابة بكونها قبل القبض فليحرر قلت ثم وقفت على البرهان شرح مواهب الرحمن فلم ار القيد المذكور فتدبر) لكن شرنبلاليده مواهبدن نقلا كتابتك قبل القبض اولمسيله تصريح واردر بويلجه تحرير اولنملى شارح ديركه بوندنصكره مواهب الرحمن شرحى برهانه واقف اولوب قيد مذكورى كورەمدم ۞ ثم يفسخ برضاها فيجوز له الوطئ بلا استبراء ۞ (لزوال ملكه بالكتابة ثم بتجدده بالتعجيز لم يحدث ملك حقيقة فلم يوجد سبب الاستبراء وهذه اسهل الحيل تاتارخانية) بعد الكتابة مشترى جاريەنك رضاسيله كتابتى فسخ ايتمكله بلا استبراء جاريەنك وطئ جائز اولور زيرا مقدم كتابتله ملكى زائل اولور بعده تعجيزيله ملكى تجدد ايتمش اولور لكن حقيقة ملكك عدم حدوثنه مبنى سبب استبرا بولنمامش اولدى تاتارخانيه اسهل حيل بوردر ۞ لە امتان ۞ (لا يجتمعان نكاحا) ۞ اختان ۞ (ام لا) ۞ قبلهما ۞ (فلو قبل او وطئ احداهما يحل له وطئها وتقبيلها دون الاخرى) ۞ بشهوة ۞ (الشهوة فى القبلة لا تعتبر بل فى المس والنظر ابن ملك) ۞ حرمتا عليه ۞ برشخصك نكاحا جمعى مشروع اولميان مثلا ايكى همشيره ويا برانا ايله قيز مثللو ايكى جاريەسى اولمغله انلرى شهوتله تقبيل ايلسه كندويه انلرى وطئ حرام اولور پس اختاندن مراد تمثيلدر تقييد دكلدر امدى فقط برينى تقبيل ويا وطئ ايلمه كندويه انك

وطئ وتقبيلی حلال اولور دیکرینککی اولمز قبله‌ده شهوة معتبره دکلدر بلکه مسئله نظرده‌در
لکن قبله‌ده‌ده مس بولنور جمع بین الاختین نکاحا حرام اولدیغی مثللو ملك یمینله وطئاده
حرام اولور ☼ وکذلك ☼ (یحرم علیه) ☼ الدواعی کالنظر والتقبیل حتی یحرم فرج احدهما ☼
(علیه ولو بغیر فعله کاستیلاء کفار علیها ابن کمال) ☼ بملك ☼ (ولو بعضها بای سبب کان)
☼ او نکاح ☼ (صحیح لا فاسد الا بالدخول) ☼ او عتق ☼ (ولو بعضها او کتابة لانها تحرم فرجها)
ینه بویله مذبوره جاریه‌لر میاننی دواعی وطئ اولان نظر وتقبیل مثللو شیلر ایله‌ده جمع
رجله حرام اولور انلرك برینك فرجی اسباب ملکك قنغیسیله اولورسه اولسون اخره
هرنه‌قدر بعضاده اولورسه تملیك اولمغله ویا نکاح صحیح ایله فاسد ایله انجق دخولیله ویا عتقیله
هرنه‌قدر بعضیسی اولورسه ویا کتابتله اولورسه‌ده کندویه حرام اولمدقجه یعنی ماسبقده
ذکر اولندیغی مثللو ایکی جاریه‌سی اولان برکسنه مثلا انلری شهوتله تقبیل ایتدکده انلردن بریله
جماع ایده‌مز وشهوتله کندولرینی تقبیل ومسده ایده‌مز مادام دیکرینك فرجنی اخره
ملکله ویا نکاحله تملیك ویا کندوبی عتق ایتدکجه بونده ومبنی الله جلیلك حرمت علیکم
امهاتکم وبناتکم قول شریفنده‌کی امهات اوزه عطف اولنان وان تجمعوا بین الاختین نظم
کریمیدر پس بو تحریمدن مراد اجماعا قضاء شهوت واسباب حقنده‌که تحریمدر واخره تملیك
مثلا کفارك اول دیکر جاریه‌یه استیلاسی مثللو کندونك فعلی ایله اولمیان تملیکله اولسه‌ده
اولور کتابتده فرجی اغامسنه حرام قیلار (بخلاف تدبیر ورهن واجارة قلت والمستحب ان
لا یمسها حتی تمضی حیضة علی المحرمة کما بسطته فی شرح الملتقی) سالف البیان ایکی جاریه‌نك
برینك تدبیری واجاره‌سی ورهنی عتق وکتابتنك خلافنه‌درکه بونلر ایله دیکری کندویه
حلال اولمز شارح رحمه الله تعالی دیرکه مستحب اولان مال صاحبنه ملکندن اخراجیله
محرمه اولان جاریه‌سی مادام برحیض کورمدکجه کندونك نزدنده‌کی جاریه‌سنه ال اوزتمقدر
نته‌که مضمون مشروحی ملتقی شرحنده بسط وتفصیل ایلدك ☼ وکره ☼ (تحریما قهستانی)
☼ تقبیل الرجل ☼ (فم الرجل او یده او شیئا منه وکذا تقبیل المراة المراة عند لقاء او وداع
قنیة وهذا لو عن شهوة واما علی وجه البر فجاز عند الکل خانیة) بر رجلك بر اخر رجلك
اغزنی ویا النی ویا سائر برعضونی تقبیلی کراهت تحریمیه ایله مکروه اولدی ملاقات ویا مفارقت
ووداع هنکامنده دخی ینه بویله نسا طائفه‌سنك بعضیسنك بعض اخرینی تقبیل وتلثیملری
مکروهدر لکن بو عن شهوة اولدیغنه نظرادر اما بر واحسان طریقی اوزره تعظیما اولورسه
جمیع علما قتنده جائز ومشروع در وفی الاختیار عن بعضهم لا باس به اذا قصد البر وامن
الشهوة کتقبیل وجه فقیه ونحوه اختیار نام کتابده مرسوم درکه بعض علمادن روایت
اولنورکه برکسنه‌نك تعظیم واعزاز دیمجون برفقیه متقینك وانك امثالی بعض صلحای
واتقیانك وجهنی تقبیل کبی شیده بلا شهوة بر واحسان قصدیله اولورسه باس یوقدر
☼ و ☼ (کذا) ☼ معانقته فی ازار واحد ☼ (قال ابو یوسف لا باس بالتقبیل والمعانقة فی ازار
واحد) ینه بویله رجلك رجلله ازار واحده معانقه‌سی مکروه اولدی شهوته مفضی اولدیغندن
وازار واحددن مراد هر بری برازارده اولق مراددر یوقیسه ایکیسی برازارده اولمق

دکلدر بو حرامدر امام ابی یوسف تقبیل ازار واحده معانقه‌ده باس یوقدر دیدی کراهت
مشروحه‌یه دلیل انس ابن مالك رضی الله تعالی عنهدن روایت اولنان حدیث شریفدرکه
عن انس انه قال قلنا لرسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اینحنی بعضنا لبعض قال لا قلنا ایعانق
بعضنا بعضا قال لا قلنا ایصافح بعضا بعضا قال نعم وارد اولمشدر اشبو حدیث منیفدن سلام
وقتنده انحناکه اکیلوب تمناه ایتمك کراهتی استنباط اولنمشدر روایت اولنورکه فتح خیبرده
جعفر رضی الله تعالی عنه حبشه طرفندن تشریف بیوردقلرنده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
کندولرینه کمال محبتلرندن مسرور ودلشاد اولمغله کندولریله معانقه وعینینی میانلرنی تقبیل
برله لا ادری بماذا اسر بفتح خیبرام بقدوم جعفر بیوروب کمال مسروریتلرنی اعلان واظهار
ایتمشدر وزید بن حارثه رضی الله تعالی عنه ایله‌ده معانقه‌لری تحقیق کرة روایت اولمشدر
واصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعینك بربرلریله معانقه‌لری مرویدر وابتدا معانقه
حضرت ابراهیم صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلرندن وقوعبولوب مکهٔ مکرمه‌ده
ذوالقرنینله ملاقاتلرنده اولمشدر ☼ ولو کان علیه قمیص او جبة جاز ☼ (بلا کراهة بالاجماع
وصححه فی الهدایة وعلیه المتون وفی الحقایق لو القبلة علی وجه المبرة دون الشهوة جاز بالاجماع)
☼ کالمصافحة ☼ (ای کما تجوز المصافحة لانها سنة قدیمة متواترة لقول علیه الصلوة والسلام
من صافح اخاه المسلم وحرك یده تناثرت ذنوبه) معانقه ایدن ذواتك اوزرلرنده کوملك ویا جبه
بولنورسه بلا کراهت اجماعا جائز اولور مصافحه‌نك جوازی کبی زیرا مصافحه سنة قدیمهٔ
متواتره‌در رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك برمسلم دین قرنداشی ایله مصافحه ایدوب
یدنی تحریك ایدن کمسنه‌نك کناهلری دوکیلور اشجارك یپراقلرینك دوکلدیکی کبی واوزرلرینه
یوز رحمت نازله اولور طقسان طقوزی اسبقینه بری صاحبنه قول صدق احتوالرینه بناء اشبو
مضمون مشروحی هدایه صاحبی هدایه‌ده تصحیح ایتدی ومتونده بونك اوزرینه‌در وحقایقده
قبله بلا شهوت بر واحسان طریقیله تعظیما اولورسه اجماعا جائزدر دیو مسطوردر بوندن سالف
الذکر خانیه‌نك نقلی مفیددر (واطلاق المصنف تبعا للدرر والکنز والوقایة والنقایة والمجمع والملتقی
وغیرها یفید جوازها مطلقا ولو بعد العصر وقولهم انه بدعة ای مباحة حسنة کما افاده النووی
فی اذکاره وغیره فی غیره) مصنف وقت پناه رفع الله تعالی فی الجنة سمك بناه جنابلرینك درره
وکنزه ووقایه‌یه ونقایه‌یه ومجموعه وملتقی‌یه وسائرلرینه تبعیتله مصافحه‌یی بعد الفجر ویا بعد
العصر مثللو برشیئله تقیید ایتمیوب بروجه اطلاق ذکری هرنه‌قدر بعد العصر اولورسه
مطلقا جوازینی افاده ایدر امام نوویك اذکار نووی نام تألیفنده وسائرلرینك انك غیرسنده
بیانلری مثللو بعضیلر بعد العصر مصافحه‌نك بدعتدر قوللری بدعة حسنه وبدعة مباحه اولمغه
محمول اولور (وعلیه یحمل مانقله عن شارح المجمع من انها بعد الفجر والعصر لیس بشیء
توفیقا فتأمله) مجمع شارحنك نوویدن نقل ایتدیکی بعد الفجر والعصر مصافحه‌نك برشیء
معتدبه دکلدر مضمونی قولین میانلرنی توفیقا بدعة حسنه اولمغه حمل اولمق کرك زیرا اصل
مصافحه ذاتنده سنتدر بعض ذواتك بعض اوقاتده اکا مواظبت ومداومتی کندوبی سنیتدن
چیقارمز (وفی القنیة السنة فی المصافحة بکلتا یدیه وتمامه فیما علقته علی الملتقی) قنیه‌ده مصافحه‌ده

سنت اولان ایکی ال ایله بردن اولقدر وحین ملاقاتده بعد السلام باش پرمغی اخذ ایله اولملی
حدیث شریفده اذا صافحتم فخذوا الابهام فان فیه عرقا یتشعب منه المحبة وارد اولمشدر
یعنی سزلر بربریکز ایله مصافحه ایتدیککز وقتده باش پرمغی اخذ ایدیکز زیرا انده
بر طمر وارکه محبت ومودت اندن تشعب ایدوب طاغلور ٭ ولایجوز مضاجعة الرجل وان
کان کل واحد منهما فی جانب من الفراش ٭ (قال علیه الصلوة والسلام لایفضی الرجل
الی الرجل فی ثوب واحد ولاتفضی المرأة الی المرأة فی الثوب الواحد) ایکی رجله بربریله مضاجعه
ایدوب بر یتاقده عریانا یاتمق جائز ومشروع دکلدر هر نه‌قدر هربری فراشك بر طرفنده
بولنورسه‌ده زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشلرکه اراده عورت عورته بر
ثوبده مباشره ایتمسون (واذابلغ الصبی والصبیة عشر سنین یجب التفرق بینهما وبین اخیه
واخته وامه وابیه فی المضجع لقوله علیه الصلوة والسلام وفرقوا بینهم فی المضاجع وهم
ابناء عشر) صبیله صبیه‌نك سنلری اونه رسیده اولدقده بر یتاقده متجردا یاتمقدن
کندولرینك وقرنداشلرینك وقز قرنداشلرینك ووالده‌لرینك وبابالرینك میانلرنده تفرق
واجب اولور رسول اکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلمك اون یاشنده‌که جوجقلرك میانلرنی
یتاقلرنده تفریق ایدیکز امر شریفلرینه بناء (وفی النتف اذابلغوا اسنا کذا فی المجتبی وفیه الغلام اذابلغ
حد الشهوة کالفحل والکافرة کالمسلمة عن ابی حنیفة رحمه الله تعالی لصاحب الحمام ان ینظر الی العورة
وجته الختان) نتفده مذکوردرکه صبیان سن بلوغه وحد شهوته بالغ اولدقلرنده ارادم کبیدر یعنی
کندولری اجنبیه عورته نظرده بالغ کبیدر حرمتده کافره مسلمه کبیدرکه کندویه باقه‌ملی امام اعظم
رحمه الله تعالیدن مرویدرکه صاحب حمام که حامده خدمت ایدن دلاك ایچون خدمت ایتدیکی کسنه
یه نظر واردر مشار الیهك اشبو جوازه دلیلی ختان مصلحتیدرکه انده ختان ایدن کسنه‌نك مختونك
عورت محلینه باقه‌سی مشروعدر لکن بونده ضرورت اولمغله بو صاحب حامه قیاس اولنغاملی
صاحب حامك نظرنده موجب ضرورت معدومدر بلا نظر کیسه سورمه‌سی ممکندر نوره
استعمالنی وحلق عانه‌یی انسان کندو باشنه یاپمق اولور بونك حقنده ناظم بر بیت بیورمش

٭ وللجنب التنویر یکره عندنا ٭ وبالنفس یطلبه وبالغیر یحظر ٭

یعنی حنفیه قتنده جنبه قبل الغسل نوره استعمال مکروهدر وکرك نوره استعمالنده وکرك اسطره
طوتونمقده انسان بالذات کندوسی مباشرت ایتملی غیراعانه سیله یاپمقده حظر ومنع واردر
(وقیل فی ختان الکبیر اذا امکنه ان یختتن نفسه فعل والا لم یفعل الا ان لا یمکنه النکاح او شراء
الجاریة والظاهر فی الکبیرانه یختتن ویکفی قطع الاکثر) کبیرك ختانی حقنده بعض علما بیورر
دیلرکه کندو الیله کندوسنی ختان ممکن اولورسه کندوسی یاپار یوقیسه یاپمز الا کندویه ختانه
بر عورة نکاحی ویا جاریه اشتراسی ممکن اولورانلره اختتان ایتدیررامدی صواب اولان الا
ان لا یمکنه عبارسنده لا کلمه‌سنك حذفیدر هندویه‌نك والالم یفعله الاان یمکنه ان یتزوج او
یشتری ختانة تختنه کلامنده‌کبی ختانة لفظنده یتزوج ایله یشتری متنازعلردر ظاهر اولان
کبیرك اختتانیدر وسنتك حصولنده جلده‌نك اکثرینك قطعینك کفایتیدر ٭ ولابأس بتقبیل
ید ٭ (العالم) ٭ العالم ٭ (والمتورع علی سبیل التبرك درر ونقل المصنف عن الجامع انه لاباس بتقبیل

یدالحاکم المتدین) تبرك وتیمن قصدیله رجل عالمك ومتورع متقینك یدلرنی تقبیلده باس یوقدر
بلکه سنیة ومندوبی افاده ایدر احادیث شریفه واردر مصنف مرحوم جامعدن حاکم متدینك
یدنی تقبیلده باس یوقدر دیو نقل ایتدی (وقیل سنة مجتبی) ٭ وتقبیل راسه ٭ (ای العالم) ٭ اجود ٭
(کمافی البزازیة) دخی عالمك راسنی تقبیل پك ایودرکه ثوابی اکثردر خلاصهٔ کلام تقبیل
ایادینك اباحه ومشروعیتیدر ٭ و ٭ لارخصة فیه ٭ (ای فی تقبیل الید) ٭ لغیرها ٭ (ای لغیر عالم
عادل هو المختار مجتبی وفی المحیط ان لتعظیم اسلامه واکرامه جاز وان لینل الدنیا کره)
عالم عادلك غیرنده تقبیل یده رخصت یوقدر انجق قول مختار بودر محیطده اکرام
واسلامینه تعظیما اولورسه جائزنیل دنیا عرضنه مبنی اولورسه غیر جائزدر دیو مسطوردر
٭ طلب من عالم او زاهد ان ٭ (یدفع الیه قدمه و) ٭ یمکن من قدمه لیقبله اجابه وقیل لا ٭ (یرخص فیه
کمایکره تقبیل المراة فم اخری او خدها عند اللقاء او الوداع کمافی القنیة مقدما للقیل) بر شخص بر عالم
ویا زاهددن ایاقلرنی کندویه ویروب او پدرمکه مکنت وقدرة التماس ایتسه اکا اجابت ایدوب
ملتمسینه مساعده ایدر جوازنی افاده ایدر بعض احادیث شریفه‌یه مبنی بعضلر رخصت ویرمز
دیدیلرنته‌که عورتك بربرلرینه ملاقاتلری ویا وداعلری هنکامنده دیکرینك اغزنی ویا خدنی
شهوتله تقبیلی مکروه اولدیغی کبی بوده تکراردر (قال) ٭ و ٭ مایفعله الجهال من) ٭ تقبیل ید نفسه
اذا لقی غیره ٭ (فهو) ٭ مکروه ٭ فلارخصة فیه واما تقبیل ید صاحبه عند اللقاء فمکروه اجماعا) نته‌که
صاحب قنیه مصنفك عبارسنده‌که قیادن مقدم دیدیکه بعض جهله اخره لقاسی وقتنده کندو
النی او پمسی مکروهدر اکا رخصت یوقدر ملاقی اولدیغی صاحبنك یدنی تقبیل اجماعا مکروهدر
٭ وکذا ٭ (مایفعلونه) ٭ من تقبیل الارض بین یدی العلماء ٭ (والعظماء فحرام والفاعل والراضی به
اثمان لانه یشبه عبادة الوثن وهل یکفران علی وجه العبادة والتعظیم کفروان علی وجه التحیة
لاوصار اثما مرتکبا للکبیرة) ینه بویله بعض کسنه‌لرك علما وعظما حضورلرنده یری او پملری
حرامدر عبادت وثنه والله تعالینك غیرینه سجده‌یه مشابه اولدیغندن انی ایشلیان وکندویه
راضی اولانك ایکیسیده آثم وکنهکار اولورلر واشبو فعلیله کافر اولورمی بلی عبادت وتعظیم
طریقیله اولورسه کافر اولور یوق علی وجه التحیة اولورسه اولماز لکن مرتکب کبیره آثم
اولور (وفی الملتقط التواضع لغیر الله تعالی حرام وفی الوهبانیة یجوز بل یندب القیام تعظیما
للقادم کما یجوز القیام واو للقاری بین یدی العالم وسیجیء نظما) حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك
غیرینه اغراض دنیویه تحصیلی ویاشهو تیچون تواضع حرامدر امامعلمه ومسن اختیار
وفقیر کسنه‌لره تواضع وتعظیم حقیقتده الله تعالی‌یه راجعدر وهبانیه‌ده بر کسنه‌نك عیدینه
قدوم ایدوب کلان ذواته تعظیما قیام جائز بلکه مندوبدر دیو مرسومدر حتی رسول الله صلی
الله تعالی علیه وسلمك فاطمة الزهرا رضی الله تعالی عنهایه قدوم تشریفلرنده قیامی مرویدر
واوس خزرجك سیدی سعد ابن عباده رضی الله تعالی عنهك قدوم وتشریفلرنده قوموا لسیدکم
وارد اولمشدر هرنه‌قدر قیام ایدن ذات حضور عالمده قرآن عظیم الشان قرائت ایدر کسنه
دخی اولور ایسه‌ده ینه کندویه قیام جائز اولور قاضی خان قرائت قرآن ایدن کسنه‌یه
بابا ویا استاد وعالم امثالی ذوات دخول ایدرسه قیامی جائز یوقسه سائر عوام ناسه غیر

جائزدر دیدی ☼ فائده ☼ (قيل التقبيل على خمسة اوجه قبلة المودة للولد على الخد وقبلة الرحمة
لوالديه على الرأس وقبلة الشفقة لاخيه على الجبهة وقبلة الشهوة لامرأته اوامته على الفم وقبلة
التحية للمؤمنين على اليد وزاد بعضهم قبلة الديانة للحجر الاسود جوهره) علما رحمهم الله
تعالى بيان وتفصيل بيورمشلركه تقبيلكه برنسنه‌يی اوپمك بش وجه اوزره‌در بری اولاده
مودت ومحبت دنناشی‌در خديكه يناقى اوزره اولور و بری والدینكه انايه وبابايه رحم وقتندن
نشئت ايدر قبله‌ٔ رحمتدر باشه اولور قرنداشه اولان قبله‌ٔ شفقتدر النی اوزره اولور
و بری قبله‌ٔ شهوتدركه انسانك كندو حليله وجاريه‌سنه اولان ميل قبلدر لب لعل شكر خارينه
اولور و بری قبلة التحيه‌در مؤمنين موحدينك ايادیلری اوزره اولور بعضلر حجر اسودده اولان
قبله‌ٔ ديانتيده زياده ايتديلر (قلت وتقدم فى الحج تقبيل عتبة الكعبة) شارح رحمه الله تعالى
دیركه حج بحثنده كعبهٔ مشرفه‌نك عتبه‌سنی تقبيلده تقدم ايتدی قبله‌ٔ ديانتدن اولق كرك
(وفى القنية فى باب ما يتعلق بالمقابر تقبيل المصحف قيل بدعة لكن روى عن عمر رضى الله تعالى
عنه انه كان يأخذ المصحف كل غداة ويقبله ويقول عهد ربى ومنشور ربى عزوجل وكان عثمان
رضى الله تعالى عنه يقبل المصحف ويمسحه على وجهه) قنيه‌ده باب ما يتعلق بالمقابر ديديكى محلده
مصحف شريفى تقبيل بعضلر بدعتدر ديديلر ديو مسطوردر لكن قيل ايله تصدير ضعفينه اشارة
اولمق كرك زيرا حضرت عمر رضى الله تعالى عنهدن مرويدركه هر كون صباح وقتنده مصحف
شريفى اخذ وتقبيل برله بيوررلر ايدیكه اشبو كتاب واجب التعظيم والتبجيل ربم عزوجليل
اولان ربمك عهد ومنشوريكه وصيت وامرنامه‌سيدر يعنى احكام شرعيه‌يه رعاية واحوال
عباده نهج عدالت اوزره نظر ودقت وصيتلرينی متضمندر ديمك وحضرت عثمان رضى الله
تعالى عنه مصحف شريفى اوپوب مبارك يوزلرينه سورولردی (واما تقبيل الخبز فجوز
الشافعية انه بدعة مباحة وقيل حسنة وقالوا يكره دوسه لا بوسه ذكره ابن قاسم فى حاشيته على
شرح المنهاج لابن حجر فى بحث الوليمة وقواعد نا لا تاباه) نان عزيزی اوپمكى علماء شافعيه تجويز
بيورديلر بدعة مباحه‌در بعضلر بدعة حسنه‌در نعمته تعظيم قبيلندن اولمغين ديديلر ودوسيكه
دوكوب اوفتمسی مكروه بوسيكه اوپوب تعظيم ايتمسی غير مكروهدر بيورديلر مضمون
مشروحى ابن قاسم ابن حجرك منهاج شرحى اوزره اولان حاشيهٔ سامیه‌لرنده وليمه بحثنده ذكر
وبيان ايلدی وقواعد فقهيه‌ده بوكا مانعه دكلدر (وجاء لا تقطعوا الخبز بالسكين واكرموه
فان الله اكرمه) خبرده وارد اولديكه اتمكى بچاق ايله قطع ايتمكز وكندويی اوپوب ويره
دوشن خرده وافقلرينی محافظه برله عدم اسرافله كندويه اكرام وعزاز ايديكز زيرا الله
عظيم الشان حضرتلری كندويی نزد عاليلرنده محترم ومكرم قلديغی نوع بنی ادمه قوت وغذا
قيلمسيله كندويه اكرام واحسان بيورديلر كريمه انجق كريم اولان نسنه اختيار وتخصيص
اولنور والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم ☼ فصل فى البيع ☼ بيعك حظر واباحه‌سی حقنده
فصل حاصلدر انسانه لائق بلكه واجب اولان بيع وشرا احكامندن جائز اولوب واولميانلری
بلمكه تجارته عدم اشتغالدر مالارينك اكثری حرام اولوب ميانلرنده ربا وعقود فاسده
جاری اولوب اسواقده اخذ واعطا ايدن عوامك اهوا املك احواللرندن سؤال اولندقده جواب

بيورديلركه بواوچ نوعدر ☼ اولكيسی ☼ بودركه اسواقده يدلرنده بولنان نسنه‌يی ظلما اخذ
ايتدكلری ظن غالب اولوب انی بيع ايده‌جك اولورسه هرنه قدر تداول ايديده بولنسه لائق
اولان انك عدم شراسيدر ☼ ايكنجيسی ☼ عينك يدلرنده قائمه اولديغی معلوم اولوب لكن
تميز ممكن اولماز درجه عين اخره مختلط اولورسه امام اعظم رحمه اللهك اصل وقاعده‌سی
اوزره خلطيله ملكنه دخول ايدر شوقدر واركه مال صاحبنه برمقدار عوض ناميله شی ويروب
راضی ايتمدكجه اشترا اولنماملی اشترا ايدرسه مع الكراهة ملكينه داخل اولور ☼ اوچنجيسی ☼
عين يدنده باقى قالمديغی معلوم اولورسه شراسی جائز اولورينه اولاسی عدم شراسيدر ☼ كره بيع
العذرة ☼ (رجيع الادمى) ☼ خالصة لا ☼ (يكره بل يصح بيع) ☼ السرقين ☼ (اى الزبل خلافا للشافعى)
صرف ادم نجاستنك بيعى مكروهدر سرقينكه آت قاطر بقر امثالى حيواناتك زبلى نك بيعى مكروه
اولميوب بلكه صحيح اولدی امام شافعيده‌ندر اختلاف ☼ وصح ☼ (بيعها) ☼ مخلوطة بتراب
اورماد غلب عليها ☼ (فى الصحيح) ☼ كما صح الانتفاع بمخلوطها ☼ (اى العذرة بل بها خالصة على صححه
الزيلعى وغيره خلافا لتصحيح الهداية فقد اختلف التصحيح) قول صحيحده كنديه غالب اولان طپراق
وكوله قارشدرلمش عذره‌نك بيعى صحيحدر عذره‌يه مخلوطه نسنه ايله انتفاع صحيح اولديغی
كبی بلكه نجاسة خالصه ايله‌ده انتفاع مشروع اولور زيلعينك وغيرسنك تصحيحی اوزره اختلاف
هدايه صاحبنك تصحيح ايتديكی عدم جواز قولينكدر امدی تصحيحده اختلاف اولمش اولور
(وفى الملتقى ان الانتفاع كالبيع اى فى الحكم فافهم) ملتقی‌ده مذكوردركه نجاستله انتفاعده حكم
بيع كبيدركه مخلوطيله انتفاع اولور غير مخلوطيله اولماز ☼ وجاز اخذ دين على الكافر من ثمن خمر ☼
(لصحة بيعه) ☼ بخلاف ☼ (دين على) ☼ المسلم ☼ (لبطلانه الا اذا وكل ذميا ببيعه فيجوز عنده خلافا لهما)
مسلمه كافرك اوزرنده‌كه دينندن ناشى بيع ايتديكی خمر ثمنندن حقنی اخذ جائزدر عندلرنده مال متقوم
اولديغندن بيعلری صحيح اولدی مسلم اوزره اولان دينده محسوبا خمرك ثمنندن اخذ صورت
مشروحه‌نك خلافينه دركه جائز دكلدر مسلم حقنده خمر مال متقوم اولمامغين بيعى باطل اولديغينه
مبنى الا مسلمى برذمى خمرنی بيعه توكيل ايدرسه داينه امام اعظم رحمه الله قتنده حقنی آنك ثمنندن
اخذ جائز اولور اماميننجه‌ندر اختلاف (وعلى هذا لومات مسلم وترك ثمن خمر باعه مسلم لا يحل
لورثته كما بسطه الزيلعى) اشبو مضمون مشروح اوزره برمسلم وفات ايدوب برمقدار مسلمك
بيع ايتديكی خمر ثمننی ترك ايلسه ورثه‌سينه حلال اولمزنه‌كه زيلعى بسط وتفصيل ايدركه
حرامدر وظلمدن ورشوتدن طوپلنان مال ورثه حقنده اندن تورع واحتراز اولى واليقدر
ممكن اولورسه حق صاحبلرينه رد اولنور يوقيسه تصدق اولنمق كرك (وفى الاشباه الحرمة
تنتقل مع العلم الا للوارث اذا علم ربه قلت ومر فى البيع الفاسد لكن فى المجتبى مات وكسبه حرام
فالميراث حلال ثم رمز وقال لا ناخذ بهذه الرواية وهو حرام مطلقا على الورثة فتنبه) اشباهده
مسطوردركه برحرام مال اسباب ملكدن برسبب ايله بركمسنه‌يه انتقال ايدرسه حرمتنی
بيلورسه حرمت كندويه انتقال ايدركه كندويه‌ده حرام اولور الا ارثله انتقال ايدرسه وارثه
حرام اولماز الا صاحبنی بيلورسه اكاده حرام اولور صاحبنی بلمزسه ديانةً ينه تصدق ايتمك كرك
شارح عليه الرحمه ديركه بيع فاسدده مرور ايتدی لكن مجتباده مذكوردركه كسبی حرام اولان

کسنه فوت اولدقده ترکه سی ورثه یه حلالدر بعده مسئله مختلف فیهادر دیوزمز واشارتله دیدیکه
بزلر بوروایتی الوب کندو ایله عمل ایتمیز بلکه صاحبنی بلسون ویا بلمسون مطلقا وارثه حرامدر
فتنبه اشباهک قو لینک ضعفینه اشارتدر ☼ و ☼ (جاز) ☼ تحلیة المصحف ☼ (لمافیه من تعظیمه کما فی نقش
المسجد) ☼ وتعشیره ونقطه ☼ (ای اظهار اعرابه وبه یحصل الرفق جدا خصوصا للعجم فیستحسن)
مصحف شریفی التونله ویا کومشله تحلیه وتزیین وتعشیرکه هر بر اون آیة کریمه یه بر علامت
قلمق ونقطک اعرابنی اظهار جائز ومشروع اولدی زیرا بونلرده نقش مسجدده اولدیغی کبی
کندویه تعظیم وتبجیل اولوب وبعض مبتدی طالبلره باخصوص عجمی کسنه لره رفق وتعلیمنه
سهولت انجق بومثللو نقط وتحریک ایله حاصل اولمغله مزبورلر مستحسن ومقبول کورلدی
(وعلی هذا لاباس بکتابة اسامی السور وعد الای وعلامات الوقف ونحوها فهی بدعة حسنة
درروقنیة) اشبو حصول رفقه بناء سورهٔ کریمه لرک اسملرنی وآیتلرک عددنی وعلامة وقف
وسجدهٔ تلاوة مثللو شیلری کتابتده باس یوقدر بدعة حسنه در (وفیها لاباس بکواغد اخبار ونحوها
فی مصحف وتفسیر وفقه وتکره فی کتب نجوم وادب) قنیه ده مذکوردرکه کلام قدیم وتفسیر
شریف وفقه جلدنده بعض مجلدینک استعمال ایتدکلری اخبار کاغدلرینک جلد اولمسنده
باس یوقدر علم نجوم وادبیات کتابلرینه جلد یاپلورسه کراهت واردر لکن اخباردن مراد
احادیث ویاتواریخ اولدیغی علمایان بیورمشلر (ویکره تصغیر مصحف وکتابة بقلم دقیق یعنی
تنزیها) مصحف شریف تصغیرکه جثه سنی پک کوچک ایدوب وکندوبی انجه قلمله کتب
وتحریر کراهت تنزیهی یه ایله مکروهدر بلکه کلام الله کتابتنی مراد ایدن کاتب
کامل احسن وبین خطله احسن وابیض کاغد اورزه قالن قلمله براق مرکبله تفریج
سطور وتفخیم حروف ایدرک ضخیم الجثه مصحف شریف املا ایتملی (ولا یجوز
لف شیٔ فی کاغد فقه ونحوه وفی کتب الطب یجوز) کندوده مسائل فقهیه مکتوب
کاغده برنسنه لف ایتمک جائز دکلدر طب کتابلرینک کاغدینه جائزدر لکن کندوده الله
عظیم الشانک ویا بر نبی ذیشانک اسم شریفلری مکتوب بولنورسه انی محو وازاله دنصکره
لف ایتملی اسم الله بزاقله ازاله حقنده نهی وارد اولمشدد ☼ و ☼ (جاز) ☼ دخول الذمی
مسجدا ☼ (مطلقا وکرهه مالک مطلقا وکرهه محمد والشافعی واحمد فی المسجد الحرام قلنا
النهی تکوینی لاتکلیفی) ذمینک مطلقا که قنقی مسجد اولورسه اولسون کرک مسجد حرام
وکرک سائر مسجده دخولی جائز اولور امام مالک مطلقا امام محمد وشافعی واحمد مسجد حرامه
دخولنی کریه کوردیلر بزلر مشار الیهمه جواب مقامنده دیرزکه ولا یقربوا المسجد الحرام
بعد عامهم هذا نظم کریمنده که نهی تکوینیدرکه ماتریدیه نزدنده صفات افعالک کندویه راجعه
اولدیغی تکوین صفة قدیمه سینه منسوبدر دیمک امدی لایقربوا نک لایخلق الله فیهم القربان
دیمک اولور امر تکوینینک مثالی ائتیا طوعا او کرها در امر تکلیفینک مثالی اقیموا الصلاة
دربوکه بو که امر تدوینیده دینور میانلرنده فرق تکوینیده امتثال عقلا اصلا تخلف ایتمز تکلیفی
بونک خلافینه در پس آیة کریمه استیلاء واستعلاء حضوره حمل اولنورکه استیلا وغلبه واستعلا
ایله کندولرندن بولنمسون ویاخود وقت جاهلیتده اولدیغی مثللو عریان اوله رق طوافه تقرب

ایتمسونلر دیمک اوله (وقد جوزوا عبور عابر السبیل جنبا وحینئذ فمعنی لایقربوا لا یحجوا
ولا یعتمروا عراة بعد حج عامهم هذا عام تسع حین امر الصدیق ونادی علی بعیره بسورة
براءة وقال الا لا یحج بعد عامنا هذا مشرک ولا یطوف عریان رواه الشیخان وغیرهما فلیحفظ)
فقها علیهم الرحمة عابر سبیلک جنب اوله رق مسجد حرامدن عبور ومرورلرنی تجویز
بیوردیلر بو تقدیرجه لایقربوا نظم مجیدنک معناسی منبی انلر اوسنه که هجرتک طقوزنجی سنه سنی
ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنهک طرف رسالتدن براز عسکر ایله حجهٔ وداعدن بر سنه
مقدم مامور اولدقلری سنه در اندنصکره مقدما ایتدکلری مثللو عریانا حج وعمره ایتمسونلر
دیمک اولور وکندولری راحله لری اوزره سورهٔ برائتی صوت عالیلریله قرائت بیوروب
ودیرلر ایدیکی اکاه اولکز بوسنه جمزدنصکره بر مشرک حج ایتمسون وبر عریان طواف
ایتمسون لکن حضرت علینک کرم الله تعالی وجهه نک سورهٔ مشروحه نک اولندن بعیری اوزره
فرق آیت تلاوتیده روایتدر (قلت ولا تنس مامر فی فصل الجزیة) شارح علیه الرحمه درکه
ماسبقده جزیه فصلنده مرورایدن مضمونی اونتمه انک مآلی بودرکه سیر کبیرده مسجد حرامه
دخولدن کفار ممنوعلردر حدیث شریفده لایجتمع فی ارض دینان وارددر بناء برین مکهٔ
مکرمه ده ومدینهٔ منوره ده استیطاندن کفار ممنوعلردر لاجل التجارة دخوللری جائزدر
لکن مدة طویله اقامتلری غیر جائزدر ☼ و ☼ (جاز) ☼ عیادته ☼ (بالاجماع وفی عیادة
المجوسی قولان) مسلمک یهودی ویا نصرانی مریضی عیاده سی اجماعا جائز ومشروعدر لما
روی ان یهودیا مرض بجوار النبی صلی الله علیه وسلم فقال قوموا بنا نعود جارنا الیهودی
فعاد فقعد عند رأسه وقال لا اله الا الله محمد الرسول الله فنظر المریض الی ابیه فقال ابوه اجبه
فاجابه وشهد ان لا اله الا الله وان محمد الرسول الله ثم مات فقال النبی صلی الله تعالی علیه
وسلم الحمد لله الذی انقذبی نسمة من النار یعنی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمک جوار
میمنت آثارلرنده بر یهودی مریض اولمغله اول خواجه هر دوسرا جمیع امراضه شفا
اصحاب کزینه بیوردیلرکه قالقکز اشبو یهودی قومشومزی عیاده ایدلم امدی عیاده ایدوب
باشی طرفنه قعود بیوردقده کندویه تلقین ایمان ایدوب لا اله الا الله محمد رسول الله دیدکده
مریض باباسنه نظر ایتدکله باباسی کندویه رسول اللهک امرینه اجابت ایله دیدکده اجابت
ایدوب وشهادت ایتدیکه یرلرده وکوکلرده عبادته لایق ومستحق موجود برکسنه یوقدر
الا حق سبحانه وتعالی حضرتلری واردر وتحقیق حضرت محمد علیه الصلوة والسلام
الله جلیلک کندو طرف معنویسندن انسه وجنه کوندرلمش حق پیغمبریدر بعده وفات
ایتدکله پس رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حمد وثنا بیوردیلر مجوسینک
عیادتسنده ایکی قول واردر جواز ایله عدم جوازدر ☼ و ☼ (جاز) (عیادة فاسق) (علی الاصح لانه
مسلم والعیادة من حقوق المسلمین) قول اصح اوزره فاسقک عیاده سی جائزدر کندوسی مسلم اولوب
عیاده ده حقوق مسلمیندن اولمغله ☼ تنبیه ☼ بر مریض برکسنه نک کندونک عیاده سینه کلمه سندن متأذی
اولورسه اول کسنه یه آنک عیاده سی مکروهدر عیاده ایتمامکلی مجالسة الثقیل حمی الروح وارد اولمشدر
وکندوبی تخویف ایدوب باشنی تحریک ایتماملی کندویه نشاة وسرور ویره جک کلام تکلم

ایدوب ان شاء الله تعالی ایو اولورسکز دیوب صاغ الینی النه الوب یدی کره اسئل الله العظیم
رب العظیم ان یشفیك دیه سنة شریفه‌در ۞ و ۞ (جاز) ۞ خصاء البهایم ۞ (حتی الهرة واما خصاء
الادمی فحرام قیل والفرس وقیدوه بالمنفعة) ارباب شعور اولیان درت ایاقلو حیوانی حتی
کدوبی طاشقنی چیقاروب اینه‌مك جائزدر انسانی اینه‌مك حرامدر بعضلر فرسی دخی اینه‌مك
حرامدر دیدیلر شمس الائمة الحلوانی لا باسدر دیدی فقها خصی جلب نفع ویا دفع ضر ایله تقیید
ایتدیلر ۞ وانزاء الحمیر علی الخیل ۞ (کعکسه قهستانی) ۞ والحقنة ۞ (للتداوی واو للرجل
بطاهر لا بنجس) ارکك حماری دشی آت اوزره چیقاروب اشرمه‌ق دخی جائزدر عکسی کبی که
ارکك اتی دشی مرکبه آشرمه جائز اولدیغی کبی خیل بدلینه الرمکه دینسه احسن اولور ایدی
زیرا خیل اسم جنسدر کندوده مذکر ومؤنث مساوی‌در و پاك طاهر اولان نسنه ایله هر نقدر
رجله دخی اولورسه ده تداوی ایچون اولورسه حقنه استعمالی مشروعدر (وکذا کل تداوی
لا یجوز الا بطاهر وجوزه فی النهایة بمحرم اذا اخبره طبیب مسلم ان فیه شفاء ولم یجد مباحا یقوم مقامه)
یعنی بویله هر بر تداوی انجق پاك طاهر اولان شیله اولور نهایه‌ده خمر ودم امثالی حرام اولان
نسنه‌لر ایله مداواتی تجویز ایلدی اگر مریضه طبیب حاذق مسلم کندوده شفا اولدیغنی خبر
ویروب وکندونك مقامینه قائم اولور مباح بردوا بوله‌مزسه (قلت وفی البزازیة ومعنی قوله
صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله لم یجعل شفاءکم فیما حرم علیکم نفی الحرمة عند العلم بالشفاء دل
علیه جواز اساغة اللقمة بالخمر وجواز تشربه لازالة العطش انتهی وقد قدمناه) شارح علیه
الرحمه دیرکه بزازیه‌ده مذکوردرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك تحقیق الله ذو الجلال
حضرتلرینك سزلرك شفالریکزی سزلره حرام ایتدیکی شیده قیلمدی مضمونی قول شفا
شمولیك معناسی منفی شفاسنه علم تحقق ایتدکده حرمتك منتفی اولمسیدر بوغازه طوران لقمه‌نك
خمر ایله اساغه سیکه سهولتله یوتدیرمسیدر وعطشی ازاله ایچون آنك شربینك جوازی
معنای مرسومه دلالت ایدر ۞ و ۞ (جاز) ۞ رزق القاضی ۞ (من بیت المال لو بیت المال حلالا
جمع والا لم یحل وعبر بالرزق لیفید تقدیره بقدر ما یکفیه واهله فی کل زمان ولو غنیا فی الاصح)
بیت المال حلالدن بحق جمع اولنوب منتظم اولورسه قاضی ایچون اندن قول اصحده هر نقدر
اغنیادنده اولورسه هر بر وقتده کندویه واهل وعیالنه کفایت مقداری رزق تقدیری جائز
ومشروعدر زیرا مصلحت مسلمین ایچون کندولرنی حبس ایتمکله نفقه‌یه مستحق اولورلر
واصحاب کزین وتابعین بو طریقت اوزره ذاهب ایدی ورسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم بعض عمالیچون نفقه فرض وتقدیر بیوررلر ایدی واگر بیت المال حلال اولمزسه
اندن نفقه اخذی حلال اولماز غیرك مالی اولمغله صاحبنه ردی واجب اولدیغندن
لکن اختلاط صورتنده بیت الماله مصرف اولان کمسنه‌لره اندن تناول حلالدر متنك
رزقله تعبیری کفایت مقدارنی تقدیر افاده‌سیچوندر (وهذا لو بلا شرط ولو به کالاجرة
فحرام لان القضاء طاعة فلم تجز کسائر الطاعات قلت وهل یجری فیه کلام المتأخرین یحرر) اشبو
قاضیه بیت المالدن نفقه تقدیر انك مشروعیتی بلا شرط اولدیغنه کوره‌در پس اجرة مثللو
شرطله اولورسه حرامدر زیرا قضا طاعت وعبادت اولمغله سائر عبادتلرده اجرة مشروعه

اولمدیغی کبی بونده دخی اولماز شارح مرحوم دیرکه متأخرینك امامت وتأذین امثالی بعض
عباداتده اجرتی تجویزلری اشبو قضاده دخی جاری اولورمی بلی بعض تحریر اولنیورکه قراءة
قرآن وفقه تخصیص ایدنلر عدم جوازینه هر بر عادته تعمیم ایدنلر جوازینه ذاهبلردر نته‌که بحثنده
مرور ایتدی ۞ و ۞ (جاز) ۞ سفر الامة وام الولد ۞ (والمکاتبة والمبعضة) ۞ بلا محرم ۞
(هذا فی زمانهم واما فی زماننا فلا لغلبة اهل الفساد وبه یفتی ابن کمال) جاریه‌نك وام ولدك
ومکاتبه ومعتقة البعضك بلا محرم سفرلری جائز ومشروعدر لکن بو سلف صالحین زمانلرینه
خاص اولملی زیرا فی زماننا اهل فسادك غلبه وکثرتنه مبنی عدم جوازی احری والیقدر انجق بو قولله
فتوی ویریلور ۞ و ۞ (جاز) ۞ شراء ما لا بد للصغیر منه وبیعه ۞ (ای بیع ما لا بد للصغیر منه) ۞ لاخ
وعم وام وملتقط هو فی حجرهم ۞ (ای فی کنفهم والالا) نفقه وکسوه وسواد ناسی استیجاری مثللو
چوجغه لابد ولازم اولان نسنه‌یی کندولرینك حجر وحضانه‌لرنده‌که قرنداشلر وعملری وانالری
وملتقطلری ایچون اشترا وبیع جائزدر حجرلرنده اولمزسه مشروع اولماز حجر حانك فتحی وکسریله
انسانك قوجاغینه دینور حضن وکنار وآغوش معناسنه دریقال نشاء فی حجر فلان ای فی حضنه
فقهانك حجر حضانه تعبیرلری بوندندر ۞ و ۞ (جاز) ۞ اجارته لامه فقط ۞ (او فی حجرها وکذا الملتقط
علی الاصح کذا عزاه المصنف لشرح المجمع ولم ار دفیه ویأتی متنا ما ینافیه فتنبه وکذا العمه عند الثانی
خلافا للثالث) صغیر اناسنك حجرنده اولورسه مجرد کندویه انی ایجار جائز اولور امام ابی یوسف
غیرك عیالنده دخی اولورسه بر کار صاحبینك نزدینه اجرتله قوردیدی قول اصح اوزره ملتقطده
بنه بویله صغیری مثلا جلاه ویا کفشکر امثالی کسنه عندینه قور مصنف مرحوم بونی مجمع شرحینه
عزو ایلدی لکن شارح بن انده کوره‌مدم دیرو متنده بو کامنا فی مضمون کلور متنبه اولکز بنه
بویله امام ثانی عندنده صغیرك عمیسیچون کندوبی ایجار جائزدر اختلاف امام ثالث ایچوندر شارحك
اشبو وکذا العمه عند الثانی اه قولی سهو قلم قبیلندندر زیرا علامهٔ طحطاوی دیرکه ظن ایده‌رمکه
شارحك بوندن مرادی شرنبلالیه‌نك کافیدن نقل ایتدیکی عبارتدرکه واما اذا کان فی حجر العم
فاجرته امه صح عند ابی یوسف لانه من الحفظ وقال محمد لا یجوز لان الحفظ هنا للعم مضمونیدر
بوایسه اختلاف سابقك غیریدر تبیینده مسطوردرکه قدورینك روایتنده ملتقطك تحت
تربیه‌سنده بولنان صغیری ایجار ایله بر صنعته تسلیمی جائزدر زیرا بونده کندویه نفع محض
واردر (ولو اجر الصغیر نفسه لم یجز الا اذا فرغ العمل لتمحضه نفعا فیجب المسمی) صغیرك
کندو نفسنی ایجاری جائز دکلدر کندوده ضرر شائبه‌سی اولمغین الا ایجار ایتدیکی عملی اتمامله
اندن فارغ اولورسه کندویه بونده نفع محض اولمغله جائز اولوب اجر مسمی واجب اولور
(وصح اجارة اب وجد وقاض ولو بدون اجر المثل فی الصحیح کما یعلم من الدرر فتبصر) بابا
ودده وقاضی بر صغیری بر عمل اوزره ایجاره ایدرلرسه صحیح اولور قول صحیحده هر نه قدر
اجر مثلندن نقصان اولورسه‌ده نته‌که دردن معلوم اولور بصیرت اوزره اولکز ۞ و ۞
(جاز) ۞ بیع عصیر ۞ (عنب) ۞ ممن ۞ (یعلم انه) ۞ یتخذه خمرا ۞ (لان المعصیة لا تقوم
بعینه بل بعد تغیره وقیل یکره لاعانته علی المعصیة) اوزم صویونی خمر اتخاذ ایدن کمسنه‌یه
بیع جائز ومشروعدر معصیت کندو ایله قائمه اولمیوب بلکه تغیرندنصکره پیدا اولمغین جاریه

مغنیه‌نك بیعی كبی بعضلر معصیته اعانه‌اولمغله مكروهدر دیدیلر (ونقل المصنف من السراج
والمشكلات ان قوله بمن ای من كافر امابیعه من مسلم فیكره ومثله فی الجوهرة والباقانی وغیرهما
وادالقهستانی معزیا للخانیة انه یكره بالاتفاق) مصنف كتاب علیه رحمة الملك الوهاب
سراجدن مشكلاتدن نقل ایتدیكه ماتنك بمن قول من كافر دیمكدر ولكن بوكفار فروعله
مخاطب اولمدقلرینه نظرا ظاهر اولور اصح اولان مخاطب اولملری قولیدر اماخمر اتخاذ
ایدن مسلمه بیعی مكروهدر بونك مثلی جوهره‌ده وباقانیده وغیریلرنده مسطوردر قهستانی
خانیه‌یه عزو ایله اتفاقا مكروهدر مضمونتی زیاده ایلدی ☼ بخلاف بیع امرد ممن یلوط به وبیع
سلاح من اهل الفتنة ☼ (لان المعصیة تقوم بعینه) امردكه سادرووی عبدی كندو ایله لواطه
ایدر لوطی طبیعت كمسنه‌یه بیع وارباب فساددن اولان ذواته سلاح بیعی مسئلهٔ سالفه‌نك
خلافینه دركه جائز دكلدر زیرا بونلرده معصیت بالذات كندولریله قائمه اولوب وجوده
كلور (ثم الكراهة فی مسئلة الامرد مصرح بها فی بیوع الخانیة وغیرها واعتمده المصنف علی خلاف
مافی الزیلعی لعینی وان اقره المصنف فی باب البغاة) بعدازین امرد مسئله‌سنده كراهتله خانیه‌نك
وغیرینك بیوعنده تصریح ایلدی مصنف مرحومده زیلعیده وعینیده ذكر اولنان مضمونك
خلافی اوزره بوكا اعتماد ایتدی هرنقدر باب البغاتده مصنف خلاف مشروحی اقرار ایتدیسه
(قلت وقدمنا ثمه معزیا للنهر ان ماقامت المعصیة بعینه یكره بیعه تحریما والافتنزیها فلیحفظ توفیقا)
شارح علیه الرحمة دیركه نهره عزو ایله باب البغاتده بزبیان ایتدككه معصیت بالذات كندونك
عینیله قائمه اولان نسنه‌نك بیعی تحریما یوقیسه تنزیها مكروهدر امدی بوقولین میانلرنی توفیق
اولور ☼ و ☼ (جاز تعمیر كنیسة و) ☼ حمل خمر ذمی ☼ (بنفسه او بدابته) ☼ باجر ☼ (لا
عصرها لقیام المعصیة بعینه) كنیسه‌یی تعمیر وترمیم جائزدر یعنی كندولری تعمیرنه استیذان
ایتدكلرنده اذن ویریلور یوقیسه بلا استیذان كندولرینه عمارتله امر اولنمز مسلم ایچون كندو
نفسنی ذمی ویایهودی طائفه‌سنه ایجار لایق وسزاوار دكلدر حتی برمسلم هرنه قدر فقیرده
اولورسه رزقنی عمل اخر ایله طلب ایتملی واهل ذمت بنالرنی جار مسلك ابنیه‌لری
اوزره تعلیه‌دن منع اولنورلر مسلم هرنه قدر غایت فقیر اولوب راضی اولمش
اولورسه‌ده بنا اولنمش اولورسه‌ده هدمی واجب اولور قریب وبعید كندویه اسم جار اطلاق
اولنورسه مسلك بنیانه ملاصق ومتصل اولمق لازم دكلدر زیرا بونده مسلمین اوزره
ترفع اولمغله منعی ایجاب ایدر الاسلام یعلو ولا یعلی علیه در دخی زمینك خمرنی اجرتله
مسلك بالذات كندوسنك ویادابه سینك كتورمسی جائزدر خمری مسلك عصری جائز
دكلدر معصیت بعینه كندو ایله قائم اولوب ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عاصرنه
لعن ایتدیكندن ☼ و ☼ (جاز) ☼ اجارة بیت بسواد الكوفة ☼ (ای قراها) ☼ لا بغیرها
علی الاصح ☼ (واما الامصار وقری غیر الكوفة فلا یمكنون لظهور شعار الاسلام فیها
وخص سواد الكوفة لان غالب اهلها اهل الذمة ☼ لیتخذ بیت نار او كنیسة او بیعة او یباع
فیه الخمر ☼ كوفه قرارنده‌كه بیتی بیت نار ویا كنیسه ویا بیعه اتخاذ ایچون ویا كندوده
خمر بیعیچون ایجار جائز ومشروع اولدی قول اصح اوزره امصار كوفه‌نك غیرینك

قرارلری مثلو سائر محلارده شعائر اسلام ظاهر اولمغله اهل ذمة بو مثلو شیلر ایچون بیت
ایجارنه رخصت ویرلز سواد كوفه‌نك سائر مواضعدن امتیاز واختصاصی اكثر اهالیسی
اهل ذمت اولدیغنه مبنیدر شارحه انسب اولان واما الامصار اه بدلینه كالامصار تعبیری
ایدی‌نته‌كه ترجه‌سنده اكا اشارت اولندی كوفه قرارلرینه سواد تسمیه‌سی كندوده بولنان
ذرع اخضر ایله اشجارك كثرت ووفرتندن سیاه كورنمسیدر (وقالا لا ینبغی ذلك لانه
اعانة علی المعصیة وبه قالت الثلاثه زیلع) امامین همامین ایجار مشروحده معصیته اعانه
اولمغله كندوسی لایق وروا اولمز بیوردیلر واشبو قول ایله ائمه ثلثه‌ده حكم ایتدیلر ☼ و ☼
(جاز) ☼ بیع بناء بیوت مكة وارضها ☼ (بلا كراهة وبه قال الشافعی وبه یفتی عینی وقد
مر فی الشفعة بلا كراهة) مكهٔ مكرمه‌ده بولنان بیوتك بنالرنی وارضنی بیع جائز اولدی زیرا
بنا بانینك ملكیدر وقف ارضه بنا ایدن كمسنه كبی واراضیسیده اهالیسینه مملوكه‌در ملكدن
ملكه انتقال ایدر ومن غیر نكیر اراضی ومنازللرینك بیعی بین المتعارفدر بو ایسه اقوای
حجتدندر امام اعظم رحمه الله تعالی ورضی الله اراضیٔ مكه‌نك بیعی جائز دكلدر دیدی
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت اولنان من اكل اجارض مكة فكانما اكل
الربا حدیث شریفنه بناء لكن فتوا امامین قولینه‌در امام شافعیده جوازیله حكم ایتدی
وآنیكله فتوا ویریلور وشفعه بابنده دخی مرور ایتدیكه فتوا مكهٔ مكرمه‌نك دارلرینك
بیعنك صحتینه‌در وكندولرنده شفعه دعواسی جاریه اولور (وفی البرهان فی باب العشر
ولا یكره بیع ارضها كبنائها وبه یعمل) برهان نام كتابك باب العشرنده مسطوردركه مكهٔ
مكرمه‌نك بناسی مثلوا ارضنی بیع مكروه دكلدر انجق بوقول ایله عمل اولنور (وفی مختارات
النوازل لصاحب الهدایة لا باس ببیع بنائها واجارتها لكن فی الزیلعی وغیره یكره اجارتها)
صاحب هدایه‌نك مختارات النوازل نام خیر اثرلرنده مرسومدركه مكه مكرمه‌نك بنالرنی
بیع واجاره‌ده باس یوقدر لكن زیلعیده وغیرسنده اجاره‌سی مكروهدر دیو مذكوردر
(وفی اخر الفصل الخامس من التتار خانیة واجارة الوهبانیة قالا قال ابوحنیفه اكره
اجارة بیوت مكة فی ایام الموسم وكان یفتی لهم ان ینزلوا علیهم فی دورهم لقوله تعالی
سواء العاكف فیه والباد ورخص فیها فی غیر ایام الموسم انتهی فلیحفظ) تاتار خانیه‌دن
فصل خامسك اخرنده وهبانیه‌نك اجارسنده اشبو ایكی كتابك صاحبلری دیدیلركه امام
اعظم رحمه الله تعالی بیوردیلركه ایام موسم حجده مكهٔ مكرمه‌نك خانه‌لرنی اجاره‌یی بن كریه
كوردم وحجاجه اهالی مكه‌نك دارلرینه نزوللریله افتا بیوررلر ایدی حق سبحانه وتعالی
حضرتلرینك سواء العاكف فیه والباد قول شریفلرینه بناء یعنی انده اقامت ایدن یرلولر
ایله من فج عمیق طاری اولان حجاج مسافرینلردر انده ساكن اولورلر دیمك موسم
حجك غیرنده امام مشار الیه اجاریه رخصت ویرمشدر (قلت وبهذا یظهر الفرق والتوفیق
وهكذا كان ینادی عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه ایام الموسم ویقول یا اهل مكة لا تتخذوا
لبیوتكم ابوابا لینزل البادی حیث شاء ثم یتلو الایة فلیحفظ) شارح علیه الرحمة دیركه
اشبو بیان مشروحدن ایام موسم حجله سائر ایام میانلرنده فرق وكراهت قولیله عدم

كراهت قولى بيننده توفيق ظاهر ونمايان اولدى واشبو امام مشار اليهك افتاسى مثللو
عمربن خطاب رضى الله تعالى عنه موسم حجده ندا ايدوب بيورر ايديكه اى اهل مكه
خانه‌لريكزه قاپو اتخاذ ايتمكزكه حتى طشره‌دن قدوم وتشريف ايدن حجاج ذوى الابتهاج
دلدكارى محله نزول ايده‌لر بعده اية كريمهٔ مشروحه‌يى تلاوة بيوررلر ايدى ☼ و ☼
(جاز) ☼ قيدالعبد ☼ (تحرزا عن التمرد والاباق وهو سنة المسلمين فى الفساق) كوله يى
تمرد وابا قدن تحرز ايچون قيد وبند جائز اولدى بو فساق حقنده طريقهٔ مسلميندر
☼ وقبول هديته تاجرا واجابة دعوته واستعارة دابته ☼ (استحسانا تجارت ايدن عبد
مأذونك هديه‌سنى قبول ودعوتنه اجابت ودابه‌سنى وياثو بنى استعاره استحسانا جائزاولور
☼ وكره كسوته ☼ (اى قبول هدية العبد) ☼ ثوبا واهدائه النقدين ☼ (لعدم الضرورة)
عبدك ثوب هديه‌سنى قبول ونقدين اهداسى مكروهدر ضرورة اولمامغين كسوته كلمه‌سى
كافك فتحيله كسوته فعلينك مصدريدر ☼ واستخدام الخصى ☼ (ظاهره الاطلاق وقيل بل
دخوله على الحريم لو سنة خمسة عشر) خصيكه ايناتمش طوه‌شه عبدك استخدامى مطلقا
مكروهدر بعضلر بلكه سنى اون بشه رسيده اولمش اواورسه حرمه دخوليدخى مكروهدر
ديديلر زيرا بونده ناسى مثله قبيلندن اولان اخصايه تحريض واردر حالبوكه رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم اندن نهى ايتمشدر پس حرام اولور ☼ و ☼ (كره) ☼ اقراض ☼
(اى اعطاء) ☼ بقال ☼ (كخبازو غيره) ☼ دراهم ☼ (اوبرا لخوف هلكه‌او بيده يشترط)
☼ ليأخذ ☼ (متفرقا) ☼ منه ☼ (بذلك) ☼ ماشاء ☼ (واولم يشترط حال العقد لكن يعلم
انه يدفع لذلك شرنبلالية لانه قرض جرنفعا وهو بقاء ماله) بقال وخباز امثالى زواته
يدنده بولنديغنه نظرا تلفى خوفندن براز دراهم ويا بغداى ويروب كندولرندن ديله‌ديكى
نسنه‌لرى انك مقابله‌سنده متفرقا الماغى حين عقدده شرط ايتسون ويا ايتمسون مكروهدر
لكن شرط ايتديكى تقديرجه انكچون ويرديكى معلوم اوللى زيرا بوجرنفع اولان قرضدر
مالنك بقاسنى وحاجاته صرفى متضمندر يدنده بولنديغى تقديرجه ساعتنه تلف اولوب
صفراليد قاور واولم يشترط بدلينه اولم يشتر ديسه اولى اولور ايدى يشترط اوزرينه
عطفله صورتينده اتحاد حكمى افاده ايتمكين (فلوا ودعه لايكره لانه لو هلك لايضمن)
پس دراهمنى بقالك عندينه ايداع ايدرسه كراهت اولمز زيرا بوصورتده هلاك اولورسه
ضامن اولمز (وكذا لو شرط ذلك قبل الاقراض ثم اقرضه لم يكره اتفاقا قهستانى وشر
نبلاليه) ينه بويله پاره صاحبى مقدما ويره‌جكى دراهم مقابلنده بعض نواله واوازمات
خانه اخذنى شرط ايدوب بعده اقراض ايلسه اتفاقا مكروه اولمز ☼ و ☼ (كره تحريما)
☼ اللعب بالنردو ☼ (كذا) ☼ الشطرنج ☼ (بكسر اوله وبهمل ولايفتح الا نادرا واباحه
الشافعى وابو يوسف فى رواية ونظمها شارح الوهبانية فقال) نرد فردوزنده لعب معروف
آديدر فارسيدن معربدر ملوك فرسدن اردشير بن بابك وضع واختراع ايتمشدر انكچون
كندويه اضافتله نرد شير لعب تخته سيدرحالا طوله ديدكارى اندن بر نوعدر شطرنج
شدرنج معربيدر اوايكى شينك كسريله واهماليله‌كه سنيله‌ده لغتدر شينك فتحى نادر اولور

يعنى بونلرك لعبى تحريما مكروهدر اجماعا عدالتى مسقطدر شطرنجه مشغول اولان ذواتك
عناء دنيويى ذاهب عناء اخرويسى جالب اولور حنفيه قتنده حرام وكبيره‌در اباحه
سنده مسلمين اوزره شيطانه اعانه اولور امام شافعى بر روايتده ابو يوسف اباحه‌سينه قائل
اولمشلر وشارح وهبانيه مضمون مشروحى نظمله بيان ايدوب بيورمشدر ☼ نظم ☼

* ولا باس بالشطرنج وهى رواية * عن الحبر قاضى الشرق والغرب يؤثر *

شطرنج لعبنده باس يوقدر بوقول ولايتى مشارق ومغاربه عام وشامل اولان حبركه عالم
دانا امام ثانى بيدانيدن روايتدر حبر حانك كسرى وبانك سكونيله مركب اثر مستحسن
معنالرينه موضوعدر جمال وبها معناسى وسائر معانى اندن منشعبدر وعالم دانايه حبر
اطلاقى قلوب ناسده اثر علومى باقى قالديغنه مبنيدر كذلك افعاللرى اسوة اثار حسنه در
نته امام على كرم الله تعالى وجهه بيورديلركه العلماء باقون مابقى الدهر اعيانهم مفقودة واثارهم
فى القلوب موجودة انتهى (وهذا اذا لم يقامر ولم يداوم ولم يخل بواجب والا فحرام
بالاجماع) اشبو شطرنجك اباحه‌سى كندوده قمار ودوام وبر واجبه خلال ونقصان اولمامغله‌در
والا بونلردن برى بلنوب ونمازندن كندوبى مشغول قيلوب ويلان بره حلفى چوق
ايدرسه اجماعا حرامدر ☼ و ☼ (كره) ☼ كل لهو ☼ (لقوله صلى الله تعالى عليه وسلم
كل لهو المسلم حرام الا ثلثة ملاعبة اهله وتاديبه لفرسه ومناضلته لقوسه) هر بر اتيانده
اصلا برفائده اولميان نسنه‌يى اشلمك مكروهدر رسول اكرم ونبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلمك
هر برمسلمك بلافائده عبث فعلى حرامدر الا اوچ نوع ذواتك لهوى دكلكه كشنك كندو حليله‌سى
له ملاعبه وملاطفه‌سى وفرسنى تاديب وتعليمى ويايله اوق آتشمسى حلال ومشروعدر قول
شريفنه بناء وحديث اخرده وارداولمشدركه لاتحضر الملائكة شيئا من الملاهى سوى النضال
والرهان اى المسابقة بالرمى والفرس والابل والارجل قهستانى ☼ و ☼ (كره) ☼ جعل
الغل ☼ (طوق له راية) ☼ فى عنق العبد ☼ (يعلم باباقه وفى زماننا لاباس به لغلبة الاباق
خصوصا فى السودان وهو المختار كما فى شرح المجمع للعينى) عبدك اباقنى اعلام واشعار ايدر
بوينه دمردن كندوايچون علامت اولان طوق قيلمق مكروهدر فى زماننا اباقك غلبه‌سنه مبنى
باخصوص قره‌لرده غلده باس يوقدر انجق مختار اولان قول بودر نته‌كه عينينك مجمع شرحنده
تصريح اولنمشدر غل غينك ضميله‌در كسريله حقد حسد معناسنه‌در ☼ بخلاف القيد ☼ (فانه
حلال كما مر) عبدك قيدوبندى صورت مشروحه‌نك خلافنه‌دركه حلال ومشروعدر نته‌كه ما
سبقده مرور ايتدى ☼ و ☼ (كره) ☼ قوله فى دعائه بمعقد العز من عرشك ☼ و ☼ (لو بتقديم
العين وعن ابى يوسف لاباس به وبه اخذابو الليث للاحرش) انسانك دعاسنده بمعقد العز من
عرشك قولى مكروهدر هرنه‌قدر عينك تقديميله اولورسه‌ده معقد قافك كسريله عقددن
مشتقدر كراهتك سببى حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك عزنك حادث اولان عرشه متعلق
اولمسيله وحدوثينك لزوميدر حالبوكه ذات شريفى وصفات عليه‌لرى قديمدر حموى انتهى
امام ابى يوسف دن قول مرسومده باس يوقدر ديو مرويدر اثرده وارد اولمغله ابو الليثده
انكله عمل ايتدى روايت اولنوركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك دعاء اجابت

قرینلرندندر اللهم انی اسئلك بمعقد العز من عرشك ومنتهی الرحمة من كتابك وباسمك الاعظم وجدك الاعلی وكلماتك التامات فمن دعابه لتقضی حاجته فان الله تعالی یقضیها ثم قال علیه الصلاة والسلام لاتعلموها السفهاء فانه دعوة مستجابة (والاحوط الامتناع لكونه خبر واحد فیما یخالف القطعی اذا المتشابه انما یثبت بالقطعی هدایة) احوط اولان دعای مذكوردن امتناعدر زیرا بو حق تعالی حضرتلرینك بو مثللو شیدن قطعی الثبوت اولان تنزیه وتقدیسنه مخالف خبر واحددر متشابهك ثبوتی انجق قطعی الثبوت دلیل ایله اولور اذا المتشابه بدلیله والمتشابه دینسه اولی اولور ایدی (وفی التتارخانیه معزیا للمنتقی عن ابی یوسف عن ابی حنیفة لاینبغی لاحد ان یدعو الله الا به) تاتارخانیه ده منتقی یه عزو ایله امام ابی یوسفك امام اعظمدن روایتیله مذكوردركه انسانه لایق بلكه واجب اولان انجق الله عظیم الشانك ذات وصفات واسماسیله دعا ایتمكدر دعاده افضل اولان اللرینی اوزادوب آچوب وبیلرینی تفریجله صدری خذاسنده قیلوب ختامنده یوزینه مسح ایتمكدر (والدعاء المأذون فیه والمأمور به مااستفید من قوله تعالی ولله الاسماء الحسنی فادعوه بها) طرف شارعدن كندویه اذن ورخصت بلكه كندو ایله امر اولنان دعا الله جلیلك ولله الاسماء الحسنی فادعوه بها قول شریفندن استفاده واستنباط اولنان معاد ومفهومدر (قال وكذا لایصلی احد علی احد الا علی النبی صلی الله تعالی علیه وسلم) تاتارخانیه صاحبی دیركه بویله بركمسه بركمسنه نك اوزرینه بر وجه استقلال صلات ایده من الا رسول الله ذی شان نبی اخر الزمان حضرت محمد المصطفی صلی الله علیه وسلمك اوزرینه صلات ایدر یعنی نوع بنی ادمدن رسول اللهدن غیری براحده مستقلا اللهم علی فلان دینلمز اما بالتبع غیریله جمع اولنه رق اللهم صل علی محمد وعلی آله واصحابه دینور ملائكه یه صلات اولورغرائبده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمه صلات محلنه سلام كفایت ایدر دیو مسطوردر ☼ و ☼ (كره) ☼ قوله بحق رسلك وانبیائك واولیائك ☼ (او بحق البیت لانه لاحق للخلق علی الخالق تعالی) قائلك پیغمبرلرینك واولیالرینك ویابیت شریفك حقیله مثلاسندن استرم دیمك مكروهدر خالقك خالق تعالی اوزرنده برحقی اولمامغین وجوبا حق سبحانه وتعالی اوزره عبادك برحقی یوقدر لكن كندو فضل وكرمندن اوله رق بعض شی كندو اوزرینه قوللری یچون كویا حق كبی وعد مؤكد قیلار (ولو قال لاخر بحق الله او بالله ان تفعل كذا لایلزمه ذلك وان كان الاولی فعله درر) بركمسنه براخركمسنه یه الله حقیچون ویا الله ایچون اشبو فعلی اشلمكی سندن طلب ایده رم دیسه مخاطبه آنك اتیانی لازم اولماز هر نه قدر انی ایشلمسی اولی اولور سه ده زیرا صحیح بخاریده براء رضی الله تعالی عنه دن روایتله وارد دركه بیوردركه رسول اكرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم بزلره یدی نسنه ایله امر وفرمان بیوروب ویدی شیدن نهی بیوردی امر ایندكاری اتباع جنائز عیاده مریض اجابة الداعی نصر المظلوم ابرار القسم رد السلام تشمیت العاطسدر الحدیث (وفی المختارات قال ابن المبارك سال او جه الله تعالی او لحق الله تعالی یعجبنی ان لایعطیه شیئا لانه عظم ماحقر الله تعالی) مختاراتدن ابن مبارك دیركه برسائل الله تعالینك رضاسی ویا حقیچون قوادن برنسنه استه سه مسئولك اكا برشی ویرمه مسی بكاخوش كاور ضرورتی اولدیغی معلوم اولورسه زیرا اوكمسه الله جلیلك تحقیر ایتدیكی احكام

دنیابه تعظیم ایتمش اولدی (وفیها قرأ القرن ولا یعمل بموجبه یثاب علی قرائته لمن یصلی ویعصی) ینه مختاراتده مرسومدركه بركمسنه قرآن عظیم الشانی تلاوت ایدوب موجب مقتضاسیله عمل ایتمسه قرائتی اوزره مثاب وماجور اولور نمازی ادا ایدوب عصیان ایدن كمسنه كبی جزای عملنی بولورلر ☼ فرع ☼ (هل یكره رفع الصوت بالذكر والدعاء قیل نعم وتمامه قبیل جنایات البزازیة) ذكر اللهده ودعاده رفع صوت وجهر مكروهمیدر بعضلری مكروهدر دیدیلر ادعوا ربكم تضرعا وخفیة وارد اولمشدر وخبرده خیر الذكر ماخفی واردر ☼ تنبیه ☼ مستحب اولان الله تعالی بویله بیوردی دیو تعظیم مشعر وصفله تعبیر ایله دیوب بلا ارداف وصف الله بویله دیدی دیمه مكدر كذا فی الوجیز حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك اسم شریفلرنی استماع ایدن ذواته تعظیم ایدوب درعقب جل شانه وسبحان الله امثالی قولی تفوه واجبدر قرآن عظیم الشانی قرأة ایدن كمسنه رسول الله تعالی علیه وسلمك اسم شریفلرینی استماع ایدرسه كندویه تصلیه واجب اولماز بعد فراغ القرائت ایدرسه كوزل ینابیع انتهی ☼ و ☼ (كره) ☼ احتكار قوت البشر ☼ (كتبن وعنب ولوز) ☼ والبهایم ☼ (كتبن وقت) ☼ فی بلد یضر باهله ☼ (لحدیث الجالب مرزوق والمحتكر ملعون) اهالیسنه ضرری اولان بلده ده احتكاركه انجیر اوزم بادم امثالی قوت بشر اولان مطعوماتی وصمان ویونجه امثالی قوت بهایمی زیاده جه بها ایله فروخت ایتكیچون حبس وادخار مكروهدر حقنده وارد اولان الجالب مرزوق والمحتكر ملعون حدیث حكمت مشحونه مبنی بنی ادمله بهایمك قوتیله تقیید اما اعظم رحمه الله تعالینك قول صواب قرینلریدر امام ثانی علیه رحمة الصمدانی هر برحبسنده عامه یه ضرر اولان نسنه ده احتكار اولور دیدی هر نه قدر التون وكومش واثواب كبی شیلرده اولورسه مدة حبسن قرق كون وعند البعض برماهله موقتدر مادونی قلیلدر جالبدن مراد طعامی سائر محلدن اشترا كندو مملكتنده بیعچون كتورن كمسنه در بونوع انسانله هركس منتفع اولمغله كویا مسلمینك خیر دعالریله مرزوق اولمش اولور دوا كر اسلامبول ومصر امثالی سواد اعظم شهرلرده حبس غلالك اهالیه یه ضرری اولمازسه بو احتكار اولماز كند وماننك بلا اضرار حابسی اولور پس احتكارده اضرار مشروط اولدی (فان لم یضر لم یكره ومثله تلقی الجلب) پس عدم ضرری صورتنده كراهت اولمز تلقی جلبكه طشردن بلده یه كلان ارزاقی قارشیلیوب اربابندن اشترا وبیع ایتمیوب قحط وغلا ایچون حبسده اشبو احتكارك مثلیدركه اضرار اولورسه مكروه اولمز غیر مكروهدر ☼ و ☼ (یجب ان) ☼ یامره القاضی ببیع مافضل عن قوته وقوت اهله فان لم یبع ☼ (بل خالف امر القاضی) ☼ عزره ☼ (بما یراه رادعا له) ☼ وباع ☼ (القاضی) ☼ علیه ☼ (طعامه) ☼ وفاقا ☼ (علی الصحیح) قاضیه محتكره كندویه واهل وعیالینه وقات وسعتینه دك وفا ایدر مقدارندن ماعدا اغلالنی بیعله امر ایدر پس بیع ایتمیوب قاضینك امرینه مخالفت ایدرسه قاضی كندوبی او افعل ناسزاسندن ردع ومنعله كندویه رأی ایتدیكی نسنه ایله تعذیر ایدوب وقول صحیح اوزره نفع عام ایچون قاضی محتكرك طعامنی كندوسی بیع ایدر حر عاقل بالغی حجر هر نه قدر یوقیسه ده بونده ضرر عامی دفعچون حجر مشروعدر (وفی السراج لو خاف الامام علی اهل بلد الهلاك اخذ الطعام من المحتكرین وفرق علیهم فاذا وجد وسعة ردوا مثله وهذا لیس حجر بل للضرورة) سراجده مرسومدركه امام اهالی

بلده‌نك اوزینه هلاككدن خوف ایدرسه محتكرلردن طعامی اخذ ایدوب اهالیه تفرق وتقسیم ایدر امدی اهالی وسعت ورفاه بولدقده مثلنی انلره رد ایدرلر بوجهدكلدر بلكه هركسه ضرورتدن ناشی برتوسعه‌در (ومن اضطر لمال غیره وخاف الهلاك تناوله بلا رضاه ونقله الزیلعی من الاختیار واقره) بركمسنه برغیرك مالنی اخذه مضطرب اولوب كند ونفسنك هلاككندن خوف ایدرسه كندویه غیرك رضاسی اولمقسزك اول مالی اخذ وتناول وار‌در اشبو مضمونی زیلعی اختیاردن نقل واقرار ایلدی ※ ولا یكون محتكرا بحبس غلة ارضه ※ (بلا خلاف) ※ ومجلوبه من بلد اخر ※ (خلافا للثانی وعند محمد ان كان یجلب منه عادة كره وهو المختار) برشخص كندوترلاسنك غلالنی حبسیله وبلد اخردن مجلوبیله بلا خلاف محتكر اولمزكه محتكر اثمیله آثم اولز لكن قحط غلایه منتظر اولمسیله مسلمین حقنده سوء نیتینه مبنی كنهكار اولور امام ثانی ایچوندر اختلاف امام محمد رحمه الله تعالی بلد اخردن جلبی عادت اولورسه مكروه اولور بیوردی انجق قول مختار ده بودر ※ ولا یسعر حاكم ※ (لقوله علیه الصلاة والسلام لا تسعروا فان الله هو المسعر القابض الباسط الرازق) ※ الا اذا تعدی الارباب عن القیمة تعدیا فاحشا فیسعر بمشورة اهل الرأی ※ حاكم ووالیه تسعیر یوقدر الا مال صاحبلری تعدی ایدوب ایكی قات بهاسیله تعدی فاحش ایدرسه ارباب درایت رأی صائب صاحبی ذواتلر ایله مشاوره ایله سعر وضع ایدر زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم مدینهٔ منوره‌ده قحط وغلا وقوعبولمغله كندولرندن اهالی تسعیر بیورملرینی رجا واسترحام ایتدكلرنده سعادتله بیوردیلركه سزلر تسعیر ایتمكز زیرا انجق مسعر قابض باسط رازق حقیقی اولان ذوالجلال حضرتلریدر حدیث شریفك تمام ذكری مقاصد الحسنة نام كتابده ذكر اولندیغی اوزره وانی لارجو ان القی الله ولیس احدكم یطالبنی بمظلمة فی دم ولا مال یعنی كندولرندن حین غلاده تسعیر مطالبه ایتدكلرندن عدم جوازینه ایما وتنبیهله بیوردیلركه بن ذات جلیلدن رجا وامید ایده‌رمكه بن كندویه ملاقی اولم سزلردن براحدك بندن مطالبه ایده‌جكی دم ویا مالدن برنسنه اولمیه‌رق برروایتده بیورمشكه ان الله هو المعطی ان الله ملكا اسمه عمارة عن فرس من حجارة الیاقوت طوله مد بصره یدور فی الامصار ویقف فی الاسواق فینادی الا لیغلوا كذا وكذا الا لیرخص كذا وهو صحیح ولم یصب ابن الجوزی فی عده فی الموضوعات (وقال مالك علی الوالی التسعیر عام الغلاء) امام مالك علیه الرحمة قحط وغلاسنه لرنده والی اوزره تسعیر واردر دیدی (وفی الاختیار ثم اذا اسعر وخاف البایع ضرب الامام لو نقص لا یحل للمشتری وحیلته ان یقول له بعنی بما تحب) اختیار نام كتابده مسطوردركه بعد اذن قچانكه بربلده‌ده تسعیر بولنمغله بایع نقصان ویرمكله والینك كندویه ضربندن خوف ایدرسه مشتری‌یه مبیع حلال اولماز حالینك حیله‌سی مشترینك كندویه راضی اولدیغك بها ایله بكا بیع ایله دیمسیدر حتی بیع صحیح اوله صواب اولان لو نقص بدلینه لو زاد ایدی (ولو اصطلحوا علی سعر الخبز واللحم ووزن ناقصا رجع المشتری بالنقصان فی الخبز لا اللحم لشهرة سعره عادة بخلاف اللحم) اتك واتمكك سعری اوزره اهالی عرف واصطلاح ایتمشكن بایع وزنده نقصان ایدرسه اتمكده مشتری نقصانله رجوع ایدر آتك سعری عادتا مشهور اولوب انكله اولمامغین (قلت وافاد ان التسعیر فی القوتین لا غیر وبه صرح العتابی وغیره لكنه اذا

تعدی ارباب غیر القوتین وظلموا علی العامة فیسعر علیهم الحاكم بناء علی ماقال ابو یوسف ینبغی انه یجوز ذكره القهستانی فان ابا یوسف یعتبر حقیقة الضرر كما تقرر فتدبر) شارح رحمه الله تعالی دیركه مضمون مشروح افاده ایتدیكه تسعیر انجق قوتینكه اتله اتمكده اولور سائر شیده اولمز عتابی وسائر فقهاده بویلجه تصریح ایتدیلر لكن سائر مال صاحبلریده ناسه تعدی وظلم ایدوب دكرندن زیاده بها ایله بیع ایدرسه امام ابی یوسفك قولی اوزره حاكم كندولرینه تسعیر ایلسه لایق اولان جوازیدر امام مشار الیه حضرتلرینك طعام وغیری نسنه‌ده ضرری اعتبار ایتدیكندن ※ یكره امساك الحمامات ※ (ولو فی برجها) ※ ان كان یضر بالناس ※ (بنظر وجلب والاحتیاط ان یتصدق بها ثم یشتریها او توهب له مجتبی) هر نه قدر برجلرنده دخی اولورسه كوكرجنلری امساكده نظر ویا جابیله ناسه ضرر اولورسه مكروهدر امدی بركمسنه كندو كوكرجنلریله غیرك قوشلرنی طوتوب وصاحبیده معلوم اولمزسه احوط اولان انی تصدق ایدوب بعده تصدق ایتدیكی كمسنه‌دن اشتری وكندویه آنك هبه اولنمسیدر ※ فان كان یطیرها فوق السطح مطلعا علی عورات المسلمین ویكسر زجاجات الناس برمیة تلك الحمامات عزر ومنع اشد المنع فان لم یمتنع بذلك ذبحها ※ (ای الحمامات) ※ المحتسب ※ امدی قوشجی مقوله‌سی كمسنه‌لر طاملرك باشنده مسلمینك عوراتلرینه مطلع اوله‌رق قوشلرینه رمی حجارلریله ناسك جام پنجه‌لرنی كسر ایله قوشلرنی اوچوررسه تعزیر اولنوب اشد منعله منع اولنورلر پس بونكله ممتنع اولمزسه محتسبكه صوباشی امثالی ضابط كوكرجنلرینی ذبح ایدر (وصرح فی الوهبانیه بوجوب التعزیر وذبح الحمامات ولم یقیده بما مر ولعله اعتمد عادتهم) وهبانیه‌ده اطلاع عورات كسر زجاجله تقییدسز مطلقا وجوب تعزیر وذبح حماماتله تصریح ایتدی ظن ایده‌رمكه وهبانیه صاحبی عادة متقدمینه اعتماد ایلدی (وان للاستیناس فباح كشراء عصافیر لیعتقها ان قال من اخذها فهی له ولا تخرج عن ملكه باعتاقه وقیل یكره لا تضییع المال جامع الفتاوی) كوكرجنلری حبس مجرد اصواتیله تأنس ورفع وخشت ایچون اولورسه مباحدر سرچه‌لری عتق ایدوب صالیور مكچون شرانك مباح اولدیغی كی واكر سرچه‌یی اخذ ایدن كمسنه عتق ایچون الدیم دیرسه ینه كندونك اولور اعتاقیله ملكندن چیقماز بعضیلر اضاعه مال قبیلندن اولمغله شراء مشروحی مكروهدر دیدیلر (وفی المختارات سیب دابته وقال هی لمن اخذها لم یاخذها ممن اخذها ومر فی الحج) مختارتده مرسومدركه بركمسنه كندو دابه‌سنی تسییب ایدوب صالیویروب بونو هركیم آلورسه كندونك اولسون دیمكله انی بركمسه اخذ ایتسه انی صاحب ولی اخذ ایدن كمسنه‌دن الهمز بو مسئله حج بحثنده‌ده مرور ایتدی (وجاز ركوب الثور وتحمیله والكراب علی الحمیر بلا جهد وضرب اذ ضرب الدابة اشد من ضرب الذمی وضرب الذمی اشد من ضرب المسلم) اوكوزه بنوب ویوك یوكلمك وحماره ضرب وشدة ایتمكسزچفت سوردورب اراضی اعمار جائز ومشروعدر زیرا دابه‌نك الله عظم الشاندن غیر برناصری اولمامغین كندویه ضرب ذمییه ضربدن اشد در خبرده وارد اولمشدركه اشد غضب الله تعالی علی من ضرب من لا یجد ناصرا الا الله تعالی وذمییه ضرب مسلمه ضربدن اشد در ※ ولا بأس بالمسابقة فی الرمی والفرس ※ (والبغل والحمار كذا فی الملتقی

والجمع واقره المصنف هنا خلافا لما ذكر فى مسائل شتى فتنبه) ۞ والابل و ۞ (على) ۞ الاقدام ۞
(لانه من اسباب الجهاد فكان مندوبا) اوق آتمده اتده وقاطرده ومركبده ودوه‌ده واياق
اوذره ادم آتمقده مسابقه‌ده باس يوقدر بونلر اسباب جهاددن اولمغله مندوب اولدى لكن
واقعده قصد ونيتى جهاده الفت وممارثه اولديغنه نظرا مندوبدر امدى تلهى وافتخار واظهار
شجاعت قصد ايدرسه ظاهر اولان كراهت اولمق كرك زيرا انما الاعمال بالنيات مقتضاسى بعض
اواوركه مباح اولان نسنه نيتله طاعت اولديغى مثللو طاعتده نيتله معصيت اولور اشبو تعلله
جارك ذكرنى ملتقيده ومجمعده زياده ايتدى ومصنفده بو مقامده اقرار ايلدى لكن مسائل
شتاسنده‌كه بيانى بونك خلافنه‌دركه انده مسابقه‌ده جعلك حلنى فرسه ايله ارجله رقيه قصر
ايتدى (وعند الثلثة لاتجوز فى الاقدام اى بالجعل واما بدونه فمباح فى كل الملاعب كما يأتى) ائمه
ثلثه قتنده اقدامده جعلله مسابقه جائزه اولماز جعلسز مسابقه هربر ملعبه‌لرده مباحدر نته‌كه
قريبا كلور ۞ حل الجعل ۞ (وطاب لانه يصير مستحقا ذكره البرجندى وغيره وعلله البزازى
بانه لايستحق بالشرط شى لعدم العقد والقبض انتهى ومفاده لزومه بالعقد كما يقول الشافعية
فتبصر) ۞ ان شرط المال ۞ (فى مسابقة) من جانب واحد ۞ جعلكه مسابقه‌ده‌كه اعطا
اولنه‌جق مال برطرفدن شرط قيلنورسه حلال وطيب اولور لكن اكا مستحق اوله‌مزكه
حاكم رفعله جبرا الهمز بزازى مضمون مشروحى تعليل ايتديكه عقد وقبض منعدم اولديغندن
شرطله برشيئه مستحق اوله‌مز بوندن فهم اولنان شافعيه‌نك ديديكى كبى عقد ايله وياقبض ايله
جعلك لزوميدركه اكا مستحق اولوب وقاضينك كندويه انكله حكم ايدوب وقبضى صوره
تنده مال صاحبينك كندويه عدم رجوعيدر امدى هبه كبى اولدى ۞ وحرم او شرط ۞
(فيها) ۞ من الجانبين ۞ (لانه يصير قمارا) ۞ الا اذا ادخلا ثالثا ۞ (محللا) ۞ بينهما ۞ (بعرس
كفؤ لفرسهما يتوهم ان يسبقهما والا لم يجز ثم اذا اسبقهما اخذ منهما وان سبقاه لم يعطهما)
مسابقه‌ده جعل طرفيندن شرط قيلنورسه قمار اولمغله حرام اولور الا متسابقين ميانلرينه
كندولرينك فرسلرينك كفؤ ومثلى واناري سبقتى توهم اولنور برفرس صاحبى ثالث محلل
ادخال ايدرلرسه حرام اولماز مثلا متسابقين شرط ايتسه‌لركه هرقنغيسى سبقت ايدرسه
ديكرندن برمقدار نسنه اخذ ايده اما ثالث سبقت ايدرسه اكا برشى اعطا اولنميه بونده اولديغى
كبى واكر ثالثك فرسينك سبقتى متوهم اولميوب سبق وعدم سبقى ميقن اولورسه جائز اولماز
بوندن صكره ثالث كندولرنى سبقت ايدرسه مشروطى اخذ ايدر متسابقين ثانى سبقت ايدرسه
كندولرينه برشى ويرمز (وفيما بينهما ايهما سبق اخذ من صاحبه متسابقين) مابينلرنده مقاوله
وشرط ايتدكلرى نسنه‌يى قنغيسى سبقت ايدرسه ديكرندن انى اخذ ايدر ۞ و ۞ (كذا الحكم
۞ فى المتفقهة ۞ (فاذا شرط لمن معه الصواب صح وان شرطاه الكل على صاحبه لا درر والمجتبى)
زى علمله متحلى ومتزين اولان بعض متفقهه‌ده حكم ينه بويله‌دركه ثالث ادخاليله جعل حلال
اولور مثلا برمسئله اوچ وجه اوزره تاويل وتعبيره قابله اولمغله ارباب دانشدن ايكى ذات جعلى
ثالث ايچون شرط ايدوب صواب كندونك قولنده ظاهر ونمايان اولورسه كندوسى اخذ ايده
يوق كندولرى طرفندن اولورسه برشى اخذ ايتمه‌لر امدى بونده صواب كندونك

طرفندن اولان كمسنه‌يه شرط صحيح اولور ديكرلرينه اولماز (والمصارعة ليست ببدعة الا للتلهى
فتكره برجندى) مصارعه‌كه كولش طوتوب بربريله يقشمق بدعت دكلدر باخوص كفار ايله
مقاتله‌يه ممارثه وتحصيل قوت نيت خاصه‌سيله اوله‌يوق مجرد تلهى ايچون اولورسه مكروهدر
(واما السباق بلا جعل فيحل فى كل شيئ كما يأتى بلا جعل قوش واوكوز وسفينه وسباحت امثالى
هربرشيده مسابقه حلال اولور نته‌كه كتابك اخرنده مسائل شتاده كلور (وعند الشافعية
المسابقة بالاقدام والطير والبقر والسباحة والصولجان والبندق والسفن ورمى الحجر واشالته باليد
والشباك والوقوف على رجل ومعرفة ما بيده من زوج او فرد واللعب بالخاتم) شافعيه نزدنده مسابقه
اقدام ايله دركه ادم آتميله درو قوشله واوكوز ايله وصوده يوزميله وصولجانكه چوكن وبانك
ودالك ضميله بندقكه مدور چاموردن اتخاذ اولنور قورشون كبى اتيلور وسفينه‌لر ايله وحجرى
رميله وقالدرمقله وشباكله كه اصابعلرى بربرلرينه بجوب احد هماناك اصابعنك اخرندن انفلات
انفصاليله قنقيسينك قوتلر اولديغى مشاهده اولنمغله براياق اوزره طورمقله ويدنده بولنان
نسنه‌نك زوج ويافرد اولديغى معرفتله ويوزك لعبيله‌در لكن بونلرك بعضسى لهو لعب قبيلندندر
(وكذا يحل كل لعب خطر لحاذق تغلب سلامته كرمى لرام وصيد لحية ويحل التفرج عليهم حينئذ)
ينه بويله راميه رمى وحيه صيدى مثللو هربر خطر او هولناك لعب انك مضرتندن سلامتى
غالب اولان مهارتلو رجل وحاذقه حلال ومشروع اولور بوتقديرجه بومقوله لعبله تلهى ايدن
ذواته نظر ايله تفرج ودفع غم حلال اولور (وحديث حدثوا عن بنى اسرائيل يفيد حل سماع
الاعاجيب والغرائب من كل ما لايتيقن كذبه بقصد الفرجة لا الحجة بل وما يتيقن كذبه لكن بقصد
ضرب الامثال والمواعظ وتعليم نحو الشجاعة على السنة الآدميين او حيوانات ذكره ابن حجر)
رسول اكرم ونبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلمك بنى اسرائيل قصه‌لرندن تحديث ايديكز ديو
امر شريفلرنى متضمن حديث شريفلرى احتجاج ايچون اولميه‌رق همان تفرج وكسب سرور
قصد ايله هربر كذبى متيقن اولميان غريب عجيب حكايه‌لرى استماعك حلنى افاده ايدر بلكه كذبى
متيقن اولنك دخى سماعنك حلنى افاده ايدر لكن ضرب مثل ومعتبر اولمغچون وعظ نصيحت
والسنهٔ ناس وياحيوانات اوزره جاريه اولان همان بون نامه‌ده‌كه ذكر اولنان شجاعت
وفراستى مشتمل كليله ودمنه حكايه‌لرى مثللو شجاعتى تعليم قصديله اولورسه ۞ ويستحب قلم
اظافيره ۞ (لا المجاهد فى دار الحرب فيستحب توفير شاربه واظفاره) ۞ يوم الجمعة ۞ (وكونه
بعد الصلاة افضل الا اذا اخره اليه تاخيرا فاحشا فيكره لان من كان ظفره طويلا كان رزقه ضيقا)
انسانه جمعه كوننده طرنق كسمك مستحبدر ونمازدن صكره اولمسى افضلدر الا جمعيه تاخيرنده
تاخير فاحش اولورسه تاخيرى مكروه اولور زيرا طرنقى اوزن اولان كمسنه‌نك رزقى طار اولور
الا دار حربده مجاهد ايچون قلم اظفار مستحب دكلدر بلكه توفيرى مستحبدر سلاح مقامنه قائم
اولور وتوفير شاربده عين عدوده مهابتلو كورنمكله اودخى مستحبدر اربعا كوننده قلم اظفارده
نهى واردر مورث برصدر (وفى الحديث من قلم اظافيره يوم الجمعة اعاذه الله تعالى من البلايا الى
الجمعة الاخرى وزيادة ثلثة ايام درر) حديث شريفده واردركه جمعه كوننده طرنقلرنى قطع ايدن
كمسنه‌يى الله تعالى جمعهٔ آتيه‌يه واوچ كون زياده‌يه‌دك بلايادن حفظ وامين ايدر وعنه صلى الله تعالى

من قلم اظفاره مخالفالم ترمد عينه ابدا يعنى كقول على رضى الله تعالى عنه * قلمو اظفاركم بسنة وادب * يمينها خوابس يسارها اوخسب * وبيانه وتمامه فى مفتاح السعاد) رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمدن مرويدركه بركمسنه طرنقلرنى مخالفا كسرسه ابدى كوزى اغرمز يعنى حضرت على كرم الله تعالى وجهه ورضى الله عنه نك قول بلاغت احتوالرى مضمونى مثللوكه انده هرحرفله صاغدن وصولدن برپرمغك اسمينه اشارة ايدركه سزلر طرنقلريكزى سنةوادبه مراعاتله قطع ايديكزكه صاغدن ابتدا خنصر بعده وسطى ابهام بنصر سبابه صوادن ابهام وسطى خنصر سبابه بنصرلردر ومضمون مشروحك بيانى وتمامى مفتاح السعاده نام كتابده‌در (وفى شرح الغزنوية وروى انه صلى الله تعالى عليه وسلم بداء بمسبحته اليمنى الى الخنصر ثم بنصره اليسرى الى الابهام وختمه بابهام اليمنى وذكرله الغزالى فى الاحياء وجها وجيها) شرح غزنويه ده مرسومدركه رسول الله صلى الله تعالى وعليه وسلم مبارك يديمنى‌لرندن شهادة برمغيله بدأ بيوروب سرجه برمغندن نهايت بولنه دك بعده يديسراى يسرار تساملرندن خنصر ايله ابتدا ابهام ايله اينتها ايله ابهام يمناى يمن علامتلريله ختم بيوررايدى امام غزالى عليه رحمة الملك المتعالى احياء علوم نام تاليف بنامنده برمنوال مشروح قلم اظفارلرينه وجه وجيه ذكروبيان بيورديلركه حين شهادتده رفع اولنان مسبحه ايله بداء يمنا ايله ختم‌در (ولم يثبت فى اصابع الرجل نقل والاولى تقليمها كتخليلها) اياغك برمقلرنى تقليمده برنقل ثابت اولمدى اولى اولان تقليمى تخليلى كبى اولمقدركه صاغ اياغنك سرجه برمغندن بدأ صولنك سرجه سنده ختم‌در (قلت وفى المواهب اللدنية قال الحافظ ابن حجر انه يستحب كيف ما احتاج اليه ولم يثبت فى كيفيته شىء ولا فى تعيين وقت نوم له عن النبى صلى الله تعالى عليه وسلم) شارح رحمه الله تعالى ديركه مواهب اللدنيه ده مسطوردركه حافظ ابن حجر بيوردلركه تقليمه حاجت نه كيفيتله مس ايدرسه اول هيئتله اتيانى مستحبدر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمدن انك كيفيتى حقنده وكندويه وقت تعيينده برشى ثابت اولوب روايت اولنمدى (ومايعزى من النظم فى ذلك لاماعلى ثم لابن حجر قال شيخنا انه باطل) شارح عليه الرحمة ديركه تقليم حقنده حضرت على كرم الله تعالى وجهه يه بعده ابن حجره عزو اولنان نظم حقنده بزم شيخمز باطل برشيدر ديدى ومايعزى كلام مستانف مبتدا قال شيخنا خبريدر (ويستحب) ۞ حلق عانة وتنظيف بدنه بالاغتسال فى كل اسبوع مرة ۞ (والافضل يوم الجمعة وجاز فى كل خمسة عشر وكره تركه وراء الاربعين مجتبى) كشيه هفته ده بركره قاصغنى تراش وبدننى اغتسالله تنظيف مستحبدر افضل اولان جمعه كونده اولمسيدر اون بش كونده بردفعه اولسه ده جائزدر قرقدن زياده‌يه تركى مكروهدر (وفى حلق الشارب بدعة وقيل سنة ولاباس بنتف الشيب واخذ اطراف اللحية والسنة فيها القبضة) مجتباده مذكوردركه بيق تراش بدعتدر عندالبعض سنتدر بعض عباره خلق بدلينه قصددر امام طحاوى شرح اثارده ذكر ايدركه بيغى قصكه مقصله الوب قطع ايدوب شفهٔ عليايى وفمى ستر ايتديرمك حسندر خلق سنتدر قصدن احسندر مجتبانك عباره‌سى وحلق الشارب بدعة والسنة فيه القص‌در شعرانى نتفكه چكمك ويولمق اكله مرضى مورثدر لحيه‌دن ياضنى تيغده باس بوقدر تركى اولى‌در وقارونوردر واطراف لحيه‌يى اخذده باس بوقدر لحيه‌ده سنت قبضه‌دركه زياده‌سنى مقصله اخذدر (وفيه قطعت شعر رأسها اثمت ولعنت

زاد فى البزازية وان باذن الزوج لانه لاطاعة لمخلوق فى معصيت الخالق ولذا يحرم على الرجل قطع لحيته والمعنى المؤثر التشبيه بالرجال انتهى) ينه مجتبى‌ده مذكوردركه برعورت باشنك ساچنى كسرسه كنهكار اولوب لعنه مستحقه اولور بزازيه هرنه‌قدر زوجينك اذنيله اولورسه‌ده مضمونى زياده ايلدى زيرا خالق تعالى حقنده عصيانله مخلوقه اطاعت مشروع دكلدر كورمز ميسنكه رجاله صقالنى تراش حرامدر لكن اثم ولعنده مؤثر اولان معنى رجاله تشبه ايچون اولمغه محمولدر يوخسه بروجع وعلته مبنى باشنك ساچنى تراشده عورته براثم اولمز (قلت واما حلق راسه ففى الوهبانية قال ۞ نظم ۞ * وقد قيل حلق الراس فى كل جمعة * يحب وبعض بالجواز يعبر *) شارح عليه الرحمه ديركه انسانك باشنك تراشى حقنده بحث وهبانيه‌ده مسطوردر بيورمشلر هر برجمعه‌ده حلق راس محبوب ومرضيدر بعض علما يجوزايله تعبير ايتديلر روضهٔ زندوستيده مرسومدركه شعر راسده سنة اولان يا حلق ويا فرقدركه بلوك بلوك اطرافه صاليويرمك دركيسوى دلارام كبى بعضسنى حلق وبعض اخرنى بلافتل شدارسال جائزدر ۞ رجل تعلم علم الصلاة اونحوه ليعلم الناس واخر ليعلم به فالاول افضل ۞ (لانه متعدوروى مذاكرة العلم ساعة خير من احياء ليلة) بركمسنه نماز ويا انك امثالى شرايط اسلامدن اولان صوم ذكاة حج كبى علوم دينيه‌لرى ناسه تعليم وتفهيم ايچون تعلم وتحصيل براخريده انكله عمل ايچون كسب وتكميل ايلسه اولكى عبادة متعديه قسمندن اولمغله افضل واعلادر خبرده برساعت مذاكره علم احياء ليله‌دن افضلدر ديو وارد اولمشدر لكن نيت حسنه‌يه مقارنت شرطيله كه خالص رضاء الله وثواب اخرة قصديله اولوب حطام دنيا وجاه منصب ورياست تحصيلى ايچون اولماملى ۞ تنبيه ۞ انسانه لايق وسزا وار اولان حقوق استاذينه كمال مراعاتله مالا وبدنا خواجه‌لرينه خدمتده قصور ايتمه مكدر وسهوا كندولرندن بعض وقوعبولان ناهموار افعاللرنده اقتدا ايتمملى حق معلمى حق ابوين اوزره تقديم لازمدر حضرت على كرم الله تعالى وجهه ورضى الله تعالى عنه فرزند لپسندلرى حسن رضى الله تعالى عنه استاذى حقنده قم بين يدى مولاك بيورديلر استاذنى زمانه‌سى خلقنك اوزرينه ترجيح وتوقيرايله تحقيرندن اجتناب لازم ولابددر كندويه اجلال وتعظيمدندر قاپوسنى دق ايتميوب كندو لكندن خروجنه‌دك منتظر اولمق علمى اهل واربابى اولان متقى ومستعد طالبه تعليم ايدوب بومقوله ذواتدن كتم ايتماملى بونلردن علمى منع وكتم وجوردر نااهلينه تعليم اضاعه‌در خنزيرك بوينه جواهر اصمه كبيدر (وله الخدوج لطاب العلم الشرعى بلااذن والديه لوملتحيا وتمامه فى الدرر) واكر صقالى كلوب كامل آدم اولورسه انسان ايچون كندى ايله انتفاع اولنور علوم شرعيه طلبيچون والدينك اذنى اولمقسزن غربت اختيار ايله كندو بلدندن خروج واردر ۞ واذا كان الرجل يصوم ويصلى ويضر الناس بيده ولسانه فذكره بمافيه ليس بغيبة حتى لو خبر الحكام بذلك ليزجره لااثم عليه ۞ (وقالوا ان علم ان اباه يقدر على منعه اعلمه ولوبكتابة والالا كيلا تقع العداوه وتمام فى الدرر) برآدم اورجنى طوتوب ونمازنى ادا ايدوب لكن ناس كندونك الندن ودلندن متضرر اولورلرسه امدى انده بولنان بعض مساويله كندويى ذكر وتشهير غيبت دكلدر حتى انك اول افعال شنيعه‌لرنى كندولرنى منع ايتسون ديو حكامه وولاته خبر

ویرسه کندویه اثم وکناه اولماز فقها بیوردلرکه برکسنه‌نك مثلا اوغلو ناهموار حرکتده
بولنوب غیرك ضررنده اولمغله باباسنك منعینه قادر اوله‌جغی معلوم اولورسه انی باباسنه
اعلام ایتملی هرنه‌قدر کتابیله اولورسه‌ده واکر منعنه مقتدر اولمزسه عداوتی موجب اولمسون
دیو اعلام اولنماز بوبحثك تمام وتفصیلی درردده مذکوردرکه ینه بویله خصوص مذبور
ایکی عالم ویاایکی رجل ایله اتباع واعوانی ویازوجان حقلرنده دیکرلرینه اخبار واعلامله دفعی
ممکن اولورسه اعلام اولنور امر معروفك وجوبی قبولی فهم اولندیغی‌نه نظردر ☼ تتمه ☼
برمحلده‌که امر معروف ونهی منکرده برمضرة فهم اولنماز انده واجبدر یوق آمره شتم
وقذف امثالی برضرر ظن اولنورسه امدی صبر وتحمل ایده‌جکنی بیلورسه امر ونهینده
باس یوقدر صبر ایده‌میوب عداوت وفسادی موجب اولورسه ترکی افضلدر واکر ضرب
وشتم خوفی اولمزسه هرنه قدر عدم قبولی فهم اولنسه‌ده ایتمه‌سی افضلدر بوخصوصده جفا
اولنسه مأجور اولور امر معروفی مطلقا قبول ایتمك جمله خواص وعوام ناسك اوزرینه
واجبدر امر معروف ایدن ذات اولا عالم اولملی جاهل اولمیه ثانیا قصدی تحصیل رضا
واعلای کلمة الله العلیا اولوب ریاسمعه اولمامالی ومأموره رحم وشفقتله رفق وملایمتله اولملی
وآمر صبور وحلیم اولوب امر ایتدیکی نسنه ایله کندوسی عامل اولملیکه حتی تقولون
مالاتفعلون آیة کریمه‌سنه ماصدق اولمیه برمنکری کورن کسنه کندوسی انی ذاتنده مرتکب
اولور اولسه ینه کندویه انی نهی واجب اولور زیرا کندونك اوزرینه واجب اولان ایکی
شیدر کرك منکرونهی منکردر پس برنی ترکیله اخری ساقط اولماز ☼ وکذا ☼ (لااثم علیه
☼ لوذکر مساوی اخیه علی وجه الاهتمام لایکون غیبة انما الغیبة ان یذکر علی وجه الغضب
یرید السب ☼ ینه بویله برکسه دینی قرنداشنك بعض مساویسنی بروجه اهتمام کندویه
شفقت وغیرت اوله‌رق ذکر ایدرسه غیبت اولمز غیبت انجق غضب وشتم طریقیله اولاندرو (او
اغتاب اهل القریة فلیس بغیبة لانه لایریدبه کلهم بل بعضهم وهو مجهول خانیة) برکسنه برقریه
اهالیسنی لاعلی التعیین غیبت ایدرسه بوغیبت عد اولنماز زیرا بونکله کلیسنك مساویسنی
ذکر مراد ایتمز بلکه بعض مجهولی مراد ایدر (فتباح غیبة مجهول ومتظاهر بقبیح ولمصاهرة
ولسوء اعتقاد تحذیرامنه ولیشکوی ظلامته للحاکم شرح وهبانیة) امدی برمجهول ادمی
وشرب وزنا امثالی افعال قبیحه‌لری متظاهرکه آشکاره علنا یاپوب عار ایتمیوب بلکه انکله
افتخار ایدر شخص برخورداری ومصاهرتکه برقوم قبیله‌دن قزالوب اقربا وخصم اولوق
بابنده ومعامله ومسافره ایچون مشاوره اولندقده آنك بعض معایب ومساویسنی وسوء اعتقادنی
اندن تحذیر وتخویف ایچون وحاکمه تعدیسنی اشتکادناشی برکسنه‌نك مساویسنی ذکر وبیانله غیبت
مباح وجائزدر و برمنکری تغییر ودفعچون استعانه‌ده حاکمه واستفتاده مفتییه بعض مساوی
بیساندخی غیبت اولمز ☼ وکما یکون الغیبة باللسان ☼ (صریحا) ☼ تکون ☼ (ایضا بالفعل
بالتعریض وبالکتابة وبالحرکة وبالرمز و) ☼ وبغمز العین والاشارة بالید ☼ (وکل مایفهم منه
المقصود فهو داخل فی الغیبة وهو حرام) غیبت صریحا لسانله اولدیغی کبی ذکراتی کوزقریمق
امثالی فعل وتعریض وکتابة وحرکت ورمز وغمز عین واشارة بالید ایله‌ده اولور وهر برکندوده

مقصود ومرام فهم اولنان مثلا برکسنه‌نك جروسؤالندن کنایه‌دور ابواب ایدر دیمك کبی شیلر
غیبتده داخل وحرامدر (ومن ذلك ماقالت عائشة رضی الله تعالی عنها دخلت علینا امرأة فلماولت
اومأت بیدی ای قصیرة فقال صلی الله تعالی علیه وسلم اغتبتیها ومن ذلك المحاکات کان یمشی متعارجا
اوکمایمشی فهو غیبة بل اقبح لانه اعظم فی التصویر والتفهیم) مضمون سابق قسمندندر ام المؤمنین
حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها وعن ابویهانك بیوردقلری برعوت بزم اولدیغمز محله کلوب بعده
کرورجوع ایدوب کتدکده بن کندونك پك قصیرة القامة اولماسنی کندمله ایما واشارت ایتدیکمده
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بکا یاعائشه‌سن اشبوعورتی غیبت ایتدك بیوردلر اغتبتیهاده
بالشباعیه درمحاکاتکه مثلا براعرج اولان کسنه‌یه اویکنوب کندو کبی متعارجا اقسیه‌رق
یورمکده ایمای مشروح قبیلندندر غیبتدر بلکه تصویر وتفهیمده اعظم اولدیغندن اندن
اقبحدر یعنی غیبتك فعلی سنك اثمی قولیسیندن زیاده‌در (ومن الغیبة ان یقول بعض من
مربنا الیوم اوبعض من رأیناه اذا کان المخاطب یفهم شخصا معینا لان المحذور تفهیمه دون
مابه التفهیم واما اذا لم یفهم عینه جاز وتمامه فی الشرعة) ینه غیبتندر برکسنه‌نك مخاطبك
شخص معین اولدیغنی فهم ایدرك اندن کنایه اوله‌رق بزلره کلان ویابزلرك کوردکز بعض
ذوات شو مقوله‌در دیمسی زیرا احتراز اولنان آنك تفهیمیدر یوخسه مابه التفهیم قول
دکلدر اما قول مشروحدن مخاطب شخص معینی فهم وادراك ایتمزسه غیبت اولمامغین
جائز اولور اشبو بحثك تمامی شرعه شرحنده‌در (وفیها الغیبت ان توصف اخاك حال
کونه غائبا بوصف یکرهه اذا سمعه) شرعه شرحنده مذکوردرکه غیبت دینی قرنداشنی
غائب اولدیغی حالده ایشتدیکی وقتده خوشلنمیوب کریه کوره‌جکی وصفله توصفدر (عن
ابی هریرة رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اتدرون ماالغیبة
قالوا الله ورسوله اعلم قال ذکرك اخاك بما یکره قیل افرایت ان کان فی اخی مااقول قال
ان کان فیه ماتقول اغتبته وان لم یکن فیه فقد بهته) ابو هریره رضی الله تعالی عنهدن
روایت اولنوب بیوردلرکه رسول اکرم ونبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلم سعادتله بیوردیلرکه
غیبت نه شیدر بلورمیسز اصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بیوردلرکه الله
تعالی ورسولی اعلمدر کندولری بیان بیوردیلرکه دینی قرانداشکی کریه کوره‌جکی مساویسیله
سنك ذکر ایتمکدر سؤال ایتدیلرکه انده اول ذکر ایتدیکمز وصف ذمیمه بولنورسه غیبت
اولورمی جوابنده بیوردیلرکه دیدیککز انده اولورسه انی غیبت ایتمش اولورسز یوق
انده اولمزسه اکا بهتان ایتمش اولورسز (واذا لم تبلغه یکفیه الندم والاشرط بیان کل ما
اغتابه به) غیبت اولنان کسنه‌یه اول غیبت خبری بالغ اولمازسه غیبت ایدن ادم نادم
پشیمان اولوب توبه کفایت ایدر یوق غیبتی مغتابه واصل اولورسه کندوینه نوع کلامله
غیبت ایتمشلرسه بزلر سنك حقکده شونا سزا سخنلری تکلم ایتدك دیو بیانی لازمدر لکن
تکلمنده عداوت مشتد اولور پك فنا کلام اولورسه اومقوله سوزلرك بیانی استثنا اولنسه
کوزل اولور ☼ وصلة الرحم واجبة ولو ☼ (کانت) ☼ بسلام وتحیة وهدیة ☼ (ومعاونة
ومجالسة ومکالمة وتلطف واحسان ویزورهم غبا ایزید حبا) محرم غیر محرم هربر اقربایی

هر نه‌قدر سلامله‌وتحیه وهدیه ومعاونت ومجالسه ومکالمه وتلطف واحسانله اولورسه‌ده
صله واجبه‌در کندولرنی کون آشوری زیارت ایدرکه حتی محبتی زیاده اوله (بل یزور
اقربائه کل جمعة اوشهر ولایرد حاجتهم لانه من القطیعة فی الحدیث ان الله یصل من وصل
رحمه ویقطع من قطعها وفی الحدیث صلة الرحم تزید فی العمر وتمامه فی الدرر) بلکه انسان
اقرباسنی هر بر جمعه‌ده یاایده بر زیارت ایدوب ودوشن حاجتلرنی قضا ایدوب ردایتمز رد
حاجت قطع رحم قبیلندندر حدیث شریفده الله جلیل صلهٔ رحم ایدن ذواتی صله
بیوروب انعام واحسانینه مظهر ایدر وصلهٔ رحمی قطع ایدوب بویوکونه تعظیم وصغیرنه
رحم ایتمیان کمسنه‌لردن الله تعالی رحمتی‌نی قطع ایدر وصلهٔ رحم عمری زیاده ایدر وارد
اولمشدر صلهٔ رحمده اون خصلت واردر اولا الله عظیم الشانك رضاسی وملائکه‌یی مسرور
وفرحناك ایتمك وناس مابیننده حسن ثنا ایله یاد اولنوب وعدو اکبر اولان شیطان لعینی
مغموم ومکدر قیلوب عمرده ورزقده زیاده وبرکات وسرور اموات وزیادة الاجر والثواب
وبعدالموت احسانی ذکر اولندقجه رحمته وسیله اولوب خیر ایله یاد اولنمقدر بابادنصکره
بیوك قرنداش وده‌ده دخی باباکبیدر وبیوك همشیره وتیه‌زه انادنصکره اناکبیدروصله‌ده عم
باباکبیدر ☼ ویسلم ☼ (المسلم) ☼ علی اهل الذمة ☼ (لوله حاجة الیه والا کره وهو
الصحیح کما کره للمسلم مصافحة الذمی کذا فی نسخ الشرح واکثر المتون بلفظ ویسلم فاولتها
هکذا ولکن بعض نسخ المتن ولایسلم وهوالاحسن الاسلم فافهم) مسلمك اهل زمت قتنده
حصول پذیر اوله‌جق مصلحتی اولوب کندویه احتیاجی اواورسه کندویه سلام ویرر
یوقیسه مکروه انجق صحیح اولان بودر مسلم ایچون ذمیله مصافحه‌نك مکروه اولدیغی کبی شرحکه
منح الغفار متنکه تنویر الابصار نسخه‌لرینك اکثرنده بر منوال مشروح ویسلم لفظیله
واقعدر بنا برین عبارهٔ مشروحه‌لری لوله حاجة الیه ایله تاویل وتقیید ایتدم لکن
بعض نسخه‌سنده ولایسلم واقعدر احسن واسلم اولانده بواولمق کرك (وفی شرح البخاری
للعینی فی حدیث ای الاسلام خیر قال تطعم الطعام وتقراء السلام علی من عرفت
ومن لم تعرف قال وهذاالتعمیم مخصوص بالمسلمین فلا یسلم ابتداء علی کافر لقوله علیه الصلاة
والسلام لا تبدؤا الیهود ولاالنصاری بالسلام فاذا لقیتم احدهم فی طریق فاضطروه الی
اضیقه رواه البخاری) عینینك بخاری شرحنده ای الاسلام خیر حدیث شریفنده مذکور
درکه یعنی خصال اسلامدن قنغسی خیرلودر دیو استفسار اولندقده بیلوب بیلمدیکن کمسنه‌یه
اطعام طعام وقراءة سلام دردیو جواب بیوردیلر عینی درکه اشبو من عرفت ومن لم تعرف قول
شریفلرنده‌که تعمیم مسلمینه خاصدر دیدی امدی کافره تصادفده ابتدا سلام ویرلمز زیرا رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشلرکه سزلرکه یهود ونصارایه سلامله بدأ ایتمکز چقان کندولرینه
بر طریقده ملاق اولورسه کز انلری ممکن اولدقجه یولك بك ضار محلنه مضطر قیلکز
اشبو حدیث شریفی امام بخاری علیه رحمة الباری روایت بیورمشدر (وکذا یخص منه الفاسق
بدلیل اخر واما من شك فیه فالاصل فیه البقاء علی العموم حتی یثبت الخصوص ویمکن ان
یقال ان الحدیث المذکور کان فی ابتداء الاسلام لمصلحة التالیف ثم ورد النهی انتهی فلیحفظ) ینه

(بویله)

بویله حدیث شریفده‌که تعمیمدن دلیل اخر ایله فاسق معلن تخصیص اولنورکه اکاده سلام ویرمز
بلکه کندولرینه عبوسة وجه وغیظ غضب اظهار اولنور اکر برکمسنه‌نك مسلم اولوب ویا
اولمسنده شك اولنورسه بونده اصل عمومی اوزره بقادر حتی خصوص ثابت وظاهر اولنه‌دك
امافاسق ویا صالح اولمسنده شك اولنورسه بوکا اعتبار اولنماز مسلمینه حسن ظن اولنور
ممکنکه سالف البیان اوتقرؤا السلام علی من عرفت ومن لم تعرف حدیث شریفی تالیف مصلحتینه
مبنی اوائل اسلامده بلا تخصیص عمومی اوزره اوله زیرا اسلام اولوقتده غریب وناتوان
ایدی بعده نهی وارد اولدی (ولو سلم یهودی اونصرانی اومجوسی علی مسلم فلا باس بالرد)
بر یهودی ویانصرانی ویامجوسی بر مسلم اوزره سلام ویررسه انی رده باس یوقدر ینه ترکی اولی
اولمق کرك ☼ و ☼ (لکن) ☼ لا یزید علی قوله وعلیك ☼ (کما فی الخانیة) لکن ردسلام ایدن
مسلم وعلیك دیر زیاده برشی سویلمز زیرا انلر بعض السام دیرلر موت مراد ایدرلر ☼ ولوسلم
علی الذمی تبجیلا یکفر ☼ (لان تبجیل الکافر کفر) برادرم بر ذمیه تبجیلا وتعظیما سلام ویرسه
کافر اولور زیرا کفرندناشی تعظیم کفردر پس تعظیم کفری ایچون اولمیوب سائر برشیدن
اوتوری اولورسه کفر اولماز لکن کراهیتنه سوز یوقدر (ولوقال للمجوسی یا استاد تبجیلا کفر
کما فی الاشباه) بر مسلم بر مجوسیه تعظیم مقامنده یا استاد دیسه کافر اولور نته‌که اشباهده مذکوردر
(وفیها لوقال لذمی اطال الله تعالی بقاك ان نوی بقلبه لعلة یسلم اویؤدی الجزیة ذلیلا فلاباس
به) ینه اشباهده مذکوردرکه بر مسلم بر ذمیه الله تعالی سنك بقاکی اطاله بیورسون دیسه امدی
بوکلام ایله قلبندن انك اسلامنی ویا ذلیل جزیه اداسنی امید ورجا ایتمکه نیت ایدرسه بونده باس
اولمز امابومقوله برشیئه نیت ایتمزسه قول مشروحنده کراهت اولور مسئله‌ده ذمی قیداحترازی
دکلدر ملل سائرده‌ده اولسه ینه بویله‌در ☼ ولا یجب رد سلام السائل ☼ (لانه لیس للتحیة ولا
من یسلم وقت الخطبة خانیة) سؤال ایدن فقرانك سلامی تحیه اولمدیغندن انك ردی واجب
دکلدر محکمه‌ده قاضیه ردسلام واجب اولمدیغی کبی دخی خطبه قراءة اولندیغی وقتده سلام ویرن
کمسنه‌نك سلامی الخ مسجدده قرائت قران وتسبیح ونمازه انتظار ایچون جلوس ایدن کمسنه‌لره
ومذاکرهٔ علم واذان واقامت وقتلرنده سلام ویرلمز وردی ایجاب ایتمز ☼ تنبیه ☼ سلامی راکب
ماشیه قائم قاعده آزچوق صغیر کبیره ویرر لکن بوعدم وروده کوره‌در اما بر مجلسده جلوس
ایدن کمسنه‌لره طشره‌دن برکمسنه ورود ایدرسه هر حالده کندوسی ویرر بیوك وکوچك آز
وچوق اولسون (وفیها واذا اتی دار انسان یجب ان یستأذن قبل السلام ثم اذا دخل یسلم اولا
ثم یتکلم) خانیه‌ده مذکوردرکه بر انسانك خانه‌سینه برادم کلدکده قبل السلام دخولینه
استیذان واجبدر بعده دخولنده اولا سلام ویروب صکره تکلم ایدر (ولوفی فضاء یسلم اولا
ثم یتکلم) یازو یبان یرده ورود ایدن ادم ابتدا سلام ویروب بعده تکلم ایدر (ولو قال السلام
علیك یازید لم یسقط برد غیر ولوقال یافلان اواشار لمعین سقط) برکسه سلامنی زیده تخصیصله
السلام علیك یازید دیسه کندونك غیرینك سلامی ردیله کندودن واجب ساقط اولماز اما
کنایه ایله یافلان دیوب ویاخود بر معین شخصه سلامیله اشارت ایدرسه انك غیرینك ردیله
وجوب ساقط اولور (وشرط فی الرد وجواب العطاس اسماعه فلواصم یراه تحریك

شفیته انتهی) سلامك ردنده وعطاسك جوابیکه یرحمك الله ده مخاطبه اسماع شرط
قلندی امدی مخاطب صاغر اولورسه دوداقلرینك تحریکنی مخاطبه کوسترر (قلت
وفی المبتغی ویسقط عن الباقین بردصبی یعقل لانه من اهل اقامه الفرض فی الجمله بدلیل
حل ذبیحته وقیل لا) شارح علیه الرحمه دیرکه مبتغاده مرسومدرکه برجماعتدن برصبی یعقلك
سلامی ردیله سائرلرندن وجوب رد ساقط اولور ذبیحه سنك حلینه مبنی فی الجمله صبی اقامة فرض
ایتمکه اهل اولمغین بعضلر ساقط اولمز دیدیلر (وفی المجتبی ویسقط برد العجوز وفی رد الشابة والصبی
والمجنون قولان وظاهر التأجیه ترجیح عدم السقوط) مجتباده عجوزه اولان عورتك ردیله وجوب
رد ساقط اولور دیو مسطوردر شابهٔ نورسیده وصبی ومجنونك ردلرنده ایکی قول واردر تأجیه نك
قولینك ظاهری عدم سقوطنی ترجیحدر (ویسلم علی الواحد بلفظ الجمع وکذا الرد ولا یزید علی
وبرکاة) برادمه سلام ویرن کمسنه جمع لفظیله السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته ایله سلام ویروب
وبرکاته اوزره برشی زیاده ایتمز ردیده ینه بویله در نهایتی بروا وعاطفه زیاده ایدر عبدالله بن عباس
رضی الله تعالی عنهما بیورمشلرکه هر برشیئك برمنتهاسی وار سلامکده منتهاسی برکاتدر (ورد السلام
وتشمیت العاطش علی الفور) سلامك ردی وعاطسه تشمیت فوراوزره درکه بلاتأخیر درعقب
لازمدر امدی بلاعذر آز تأخیرنده کراهت اولور بعده ردیله اثم مرتفع اولماز انجق توبه ایله مرتفع
اولور (ویجب رد کتاب التحیة کرد السلام) حاضرك بروجه خطاب سلامنك ردینك وجوبی
کبی غائبك تحریراتله اولان تحیه وسلامنی ردده واجبدر زیرا غائبك کتابتی حاضرك خطابی
منزله سنده در (ولو قال لآخر اقرأ فلانا السلام یجب علیه ذلك) برکمسنه براخر کمسنه یه بندن
فلانه سلام اوقودیسه مبلغه تبلیغی غائبه ردی واجب اولور زیرا بوامانتی مستحقنه ایصال
قبیلندندر ومبلغله غائبك ایکیسنه بردن رد ایله علینا وعلیه وعلیکم السلام دیر جزای احسان
انجق احساندر (ویکره السلام علی الفاسق لو معلنا والا لا کما یکره علی عاجز عن الرد حقیقة کآکل
اوشرعا کمصلی وقارئ ولو سلم لایستحق الجواب انتهی) برفاسق معلن اولوب فسقنی اظهار ایدرسه
کندویه سلام ویرمك مکروه اولورنته که لقمه اغزنده مضغی حالنده طعام اکل ایتمکله حقیقة
ویاخود نماز قیلوب وقرائت ایدن کمسنه کبی شرعا سلامی رددن عاجز اولان ذاته سلام مکروه
اولدیغی کبی سلام ویررسه رده مستحق اولماز طعام اکل ایدن برقومك اوزرلرینه مرور ایدن
آدمك طعام اکلینه میلی اولوب وکندوبی دعوت ایده جکلری معلومی اولورسه سلام ویرر
یوقیسه ویرمز اولی اولان کمصلی قولنده یانك حذفی ایدی (وقدمنا فی باب ما یفسد الصلاة کراهة
فی نیف وعشرین موضعا) باب ما یفسد الصلاتده یکرمیدن زیاده محلده سلامك کراهتنی ذکر بیان
ایتدك (وانه لایجب رد سلام علیکم بجزم المیم) سلامك میمنك سکونیله سلام قاعدهٔ عربیه اوزره
وارده اولان سنت سنیه یه مخالف اولمغین ردی واجب اولمدی الف واللام وتنوینك جمعیله السلام
علیکم دمه مینه بویله اولمق کرك (ولو دخل ولم یر احدا یقول السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین) برکمسنه
برمحله دخول ایدوب براحدی انده کورمسه السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین دیر پس کندو
ایله برابر بولنان ملائکه لره وصالحین جنه سلام ویرمش اولور هربر دخولنده انسان بویلجه
سلام ویرمك کرك ※ (یکره اعطاء سائل المسجد الا اذا لم یتخط رقاب الناس فی المختار کما فی الاختیار

ومتن مواهب الرحمن لان علیا تصدق بخاتمه فی الصلاة فمدحه الله تعالی بقوله ویؤتون الزکوة وهم
راکعون) مسجدده سؤال ایدن سائله صدقه اعطاسی مکروهدر الاقول مختارده رقاب ناسی
خطوه آتیوب جماعته اذیتی اولمزسه کراهت اولمزنته که اختیارده ومواهب الرحمن متننده
مسطوردر زیرا حضرت علی کرم الله تعالی وجهه مسجدده نمازده ایکن کندو خاتمنی تصدق
ایتمکله حق سبحانه وتعالی حضرتلری کندولرنی «ویؤتون الزکاة وهم راکعون» قول شریفیله
مدح وستایش بیورمشدر ※ احب الاسماء الی الله تعالی عبدالله وعبد الرحمن ※ جوجقلره
آدقویمقده الله ذوالجلال حضرتلرینك نزد عالیلرنده اسملریك محبوب ومرضیسی عبدالله
وعبد الرحماندر عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنهمادن مروی احب الاسماء الی الله تعالی عبدالله
وعبد الرحمن حدیث شریفنه مبنی امام مناوی عبدالله جمله سندن افضلدر بونلردن صکره
محمد صکره احمد صکره ابراهیمدر دیدی (وجاز التسمیة بعلی ورشید وغیرهما من الاسماء المشترکة
ویراد فی حقنا غیر ما یراد فی حق الله تعالی لکن التسمیة بغیر ذلك اولی مطلقا لان العوام یصغرونها
عند النداء کذا فی الواوالجیة) علی ورشید امثالی بعض اسماء مشترکه لر ایله تسمیه جائز اولورامدی
بزم حقمزده اراده اولنان معنی حق سبحانه وتعالی حقنده اراده اولنان معنانك غیری اولور مثلا
العلی ربمز تعالی وتقدس حضرتلری حقنده شان عالیسنه لایق وسزا اولمیان هربر نقایص
عیوبدن رتبة متعالی منزه ومقدس وهربراحده متفوق ومتعالی وبالاتردر معناسنه وهربر ماسوا
کندودن دون ونقصاندر دیمك اولور الرشید الله جلیل حقنده عبادنی طریق حقه وهربر
خیره ارشاد وایصال ایدیجی معناسنه در لکن اولی اولان اسماء مشروحه لرك ماعدالریله
تسمیه در حین نداده عوام ناس اسماء مذکوره لری تصغیر ایتدکلرینه بناء پس بوندن فهم اولنان
محمد احمد اسملریده ینه بویله اولمق کرك (وفیها) ※ ومن کان اسمه محمدا لا باس بان یکنی اباالقاسم ※
(لان قوله صلی الله تعالی علیه وسلم سموا باسمی ولا تکنوا بکنیتی قد نسخ لان علیا رضی الله تعالی عنه
کنی ابنه محمد ابن الحنفیة اباالقاسم) سراجیه ده مرسومدرکه اسمی محمد اولان کمسنه یه ابوالقاسمله
کنیه ایتمکده باس یوقدر زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك بنم نامله بنام اولکز کونیه مله
کنیه ایتمکز مضمون قول شریفی نسخ اولنمقدرکه سبب نهی وقت سعادتنده طائفهٔ یهود یا اباالقاسم
دیو ندا ایدوب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم التفات بیوردقلرنده سزه ندا ایتمیورز
دیرلری ایدی بناء علیه حضرت علی کرم الله تعالی وجهه اوغلو محمد ابن حنفیه یه اباالقاسم
کنیه سیله کنیه ایتدی ※ ویکره ان یدعو الرجل اباه وان تدعو المرأة زوجها باسمه ※ (انتهی
بلفظه) انسان کندو باباسنه وعورت وزوجنه اسملریله چاغرمق مکروهدر بلکه تعظیم مشعر
یاسیدی یامالك امری ویااغا وافندم کبی تعبیر ایله ندا ایتملی زیرا مزبورانك ولدایله زوجه
اوزره حقلری پك زیاده در حتی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشلرکه اکر بن
برکمسنه نك برکمسنه یه سجده سیله امر ایدر اولیدم عورته اربنه سجده سیله امر ایدرایدم
سراجیه نك کلامی بعینه لفظیله بونده نهایت بولدی ※ و ※ (فیها یکره) ※ الکلام فی المسجد
وخلف الجنازة وفی الخلاء وفی حالة الجماع ※ ینه سراجیه ده مذکوردرکه مسجدده وجنازه نك
ارقه سنده یوررکن باخصوص ضحك ومشاخانه ده وجماع وقتنده کلام مکروهدر خبرده وارددرکه

مسجدده جلوس ایدوب دنیا کلامی تکلمی حسناتی اکل و محو ایدر حطبی نارك محوی کبی باخصوص
دنیایه و امور عباده متعلق اولان امور نامرضیه لرده اوله و جنازه دن عبرت المق لازم ایکن
اطرافنده مالا یعنی کلامه مشغولیت پك عجیب و غریب برشیدر و خلاده کلام الله عظیم الشانك
مقت و غضبنی موجبدر و حالت جماعك مناسی ستر وادب اوزره‌در (وزاد ابو اللیث فی البستان
وعند قراءة القرآن وزاد فی الملتقی تبعا للمختار وعند التذکیر فاظنك به عند الغناء الذی
یسمونه وجدا) فقیه ابو اللیث بستان العارفین نام تألیفنده وعند قراءة القرآن قوليده زیاده
ایلدی یعنی قرآن عظیم الشان تلاوت اولندقده دخی دنیا کلامی مکروهدر استماع انصاته مانع
اولمغین ملتقیده مختاره تبعیتله تذکیرکه وعظ وقتنده‌که کلامیده زیاده ایلدی باخصوص وجد
تسمیه ایندکلری دف و نیله صوفیه‌نك ذکر هنکامنده‌که رفع صوتلری ه تاتارخانیه ده بعد الفجر
صباح نمازنی ادا ایده‌نه‌دك دنیا کلامی تکلم ایتمز دیو مذکوردر بلکه نمازدن صکره طلوع
شمسه‌دك دخی ذکر و تلاوته قرانه مشغولیت افضلدر ☼ للعربیة فضل علی سائر الالسن وهو
لسان اهل الجنة من تعلمها او علم غیره فهو مأجور ☼ لغت عربیه ایله تکلمك سائر لسانلر
ایله تکلم اوزره من حیث الثواب فضل و رجحانی واردر الله عظیم الشانك و رسولنك کلامنه
توافقنه مبنی اهل جنتك لسانی عربیدر انی تعلیم ایدوب وغیره تعلیم ایدن ماجور و مثابدر
(وفی الحدیث احب العرب لثلاث لانی عربی والقرآن عربی ولسان اهل الجنة فی الجنة
عربی) حدیث شریفده بنم عربه محبتم اوچ شیدن ناشی بنم عربه منسوب اولوب و قرآن عظیم
الشانك عربی اولوب و جنتده اهل جنتك لسانی عربی اولدیغیدر دیو وارد اولمشدر
جامع صغیرده امر صیغه‌سیله احبوا در بونده‌ده احب مفرد امر اولسه اولور (وفیها) ☼ تطیین
القبور لایکره فی المختار ☼ (وقیل یکره) سراجده قول مختارده تطیین قبورده کراهت
یوقدر دیو مسطوردر بعضلر مکروهدر دیدیلر اما مثلا کرجله تبییض ویا صویله
تذهیب و تزیین و مرمر طاشلر ایله بنا باخصوص حرام مال ایله بلاشك مکروهدر (وقال
البزدوی لو احتیج للکتابة کیلا یذهب الاثر ولا یمتهن ولا باس به ذکره المصنف فی اخر باب
الوصیة للاقارب وقدمناه فی الجنائز) بزدوی دیرکه قبرك اثری مندرس اولوب تحقیر اولنمسون
دیو اوزرینه کتابة و تحریره محتاج اولنورسه لاباسدر بو مضمونی مصنف مرحومده باب
الوصیة للاقاربك اخرنده ذکر و بیان ایتدی و بزده جنائزده تقدیم ایتدك ☼ تنبیه ☼ رجال
ونسایه زیارت قبورده باس یوقدر کذا فی خزانة الفتاوی زیارت قبورده مستحب اولان
اولا کندو خانه‌سنده ایکی رکعت نماز قیلوب هر بر رکعتده بر فاتحه و بر ایة الکرسی
واوچ اخلاص قرأت ایدوب ثوابنی زیارت ایدجکی میتك روحینه بخش ایتمکدر امدی
میتك قبرینه بر نور بعث اولنور و مصلییه ثواب کثیر حاصل اولور بعده یولده مالا یعنیه
مشغول اولمیه‌رق مزارستانه وصولنده نعلینی خلعله میتك وجهینه استقبال و قبلیه استدبار
ایله بعده السلام علیکم یا اهل القبور یغفر الله لنا ولکم انتم لنا سلف ونحن علی الاثر دیر واون
بر اخلاص شریف و بر ایة کرسی تلاوت ایدوب ثوابنی میتك روحینه هبه‌ده کرك میته
وکرك قاریه اجر جزیل و ثواب عظیم حاصلدر و قبرك اوزرینه بر کمسنه بسم الله وعلی ملة

رسول الله دیسه اندن الله ذو الجلال حضرتلری عقابی و ضیق ظلمتی قرق سنه‌یه‌دك رفع
ایدر ☼ یکره تمنی الموت ☼ (لغضب او ضیق عیش) ☼ الا لخوف الوقوع فی معصیة ☼
(ای فیکره لخوف الدنیا لا الدین لحدیث فبطن الارض خیر لکم من ظهرها خلاصه)
انسانه غضب و ضیق معیشتدن ناشی موتی تمنی مکروهدر الا کناهده بولنمق خوفندن
اولورسه کراهت اولمز امدی دنیاده‌که نقصانیتدن ناشی موتی تمنی مکروهدر اخرتجه
دینده نقص خوفندن غیر مکروهدر یرك التی سزلره اوستوندن خیرلودر حدیث شریف
مفادینه بناء ☼ لاباس بلبس الصبی اللؤلؤ وکذا البالغ ☼ (کذا فی شرح الوهبانیة معزیا
للمنیة وقاس علیه الطرسوسی بقیة الاحجار کیاقوت و زمرد ونازعه ابن وهبان بانه یحتاج
الی نقل صریح وجزم فی الجوهرة بحرمة اللؤلؤ) جوجغه انجو لبسنده باس یوقدر بالغه
بنه بویله‌در منیه‌یه عزو ایله وهبانیه شرحنده بویلجه مرسومدر طرسوسی یاقوت زمرد کبی
سائر احجارده انجویه قیاس ایتدی طرسوسیه ابن وهبان منازعه ایتدیکه قیاس مشروح
نقل صریحه محتاجدر جوهره‌ده انجونك حرمتیله جزم ایلدی (قلت وحمل المصنف
ما فی المنیة علی قوله وما فی الجوهرة علی قولهما قال وقد رجعوا قولهما ففی الکافی قولهما
اقرب الی عرف دیارنا فیفتی به ثم قال المصنف وعلیه فالمعتمد فی الذهب حرمة لبس اللؤلؤ
ونحوه علی الرجال لانه من حلی النساء) شارح علیه الرحمه دیرکه مصنف مرحوم منیه‌ده‌که
لاباس مفادنی امام اعظم رحمه الله تعالی قولینه جوهره‌ده‌کینی امامین قولینه حمل ایدوب
دیدیکه فقها امامین قولنی ترجیح ایتدیلر کافیده امامین قولی بزلرك دیارلرمز عرف
وعادتلرینه اقربدر انجق بو قول ایله فتوی ویریلور دیو مسطوردر بعده مصنف دیدیکه
بوکا کوره مذهبده قول معتمد انجونك امثالی شیلر حلی نسادن اولمغین رجاله لبسلرینك
حرمتیدر ☼ ویکره ☼ (للولی الباس) ☼ الخلخل او السوار للصبی ☼ اوغلان جوجغینه
وایسنك خلخال و بله زك الباسی مکروهدر زینة نسادن اولمغله قز جوجغینه ضرر ایتمز
(ولا باس بثقب اذن البنت والطفل استحسانا ملتقط قلت وهل یجوز الخزام فی الانف
لم اره) قز اوغلان قز طفلك استحسانا قولاغنی دلمکده باس یوقدر بورننی دلوب ایپ
بکچورمك جائزمیدر شارح بونی کورمدم دیر ☼ ویکره للذکر والانثی الکتابة بالقلم المتخذ
من الذهب والفضة او من دوات کذلك ☼ (سراجیه) ار و عورت انسانه التوندن و کومشدن
اتخاذ اولنان قلمله ویاخود مقوله دیوتدن کتابت مکروهدر (ثم قال لاباس بتمویه السلاح
بذهب وفضة ولاباس بسرج ولجام وثفر من الذهب عند ابی حنیفة خلافا لابی یوسف)
بوندنصکره سراجیه صاحبی دیرکه سلاحی التون ایله و کومشله یالدزله‌مده و امام اعظم
رحمه الله تعالی قتنده التوندن ایروکم و پالدم و قسقون استعمالنده باس یوقدر ثفر ثانك
وفائك فتحیله ات اکرینك کروسنده‌که قایشه دینورکه بعض قوشده تعبیر اولنور امام ابی
یوسف ایچوندر اختلاف ☼ جاریة لزید قال بکر وکلنی زید ببیعها حل لعمرو شراؤها
ووطؤها ☼ (ان عدول قبول بکران اکبر رایه صدقه کما لو ان اکبر رأیه کذبه لایقبل قوله
ولا یشتری منه) زیدك جاریه‌سی حقنده بکر زید بنی بیعنه وکیل ایتدی دیرسه عمروه انك شراسی

ووطئ حلال اولور معاملاتده خبر واحد مقبول اولديغندن بكرك قبولى قبول اولنور اكبر رأيى انك صدق اولورسه نته كه ماسبقده مرور ايتدى واكر ظن غالبى كذبى اولورسه بكرك قولى قبول اولنماز وكندودن اشتراده اولنماز (ولو لم يخبره ان ذلك الشئ لغيره فلا باس بشرائه منه) بر شخص يدنده بيع ايده جك اولديغى مالك غيرك اولديغنى خبرو برمز ايسه انى كندودن اشترا ايتمكده باس يوقدر ٭ كما حل وطئ من زفت اليه وقال النساء هى امراتك ٭ (حل) ٭ نكاح من قالت طلقنى زوجى وانقضت عدتى او كنت امة لفلان ٭ اعتقنى ٭ (ان وقع فى قلبه صدقها وتمامه فى الخانية) نته كه زوجك خانه سينه زفافچون ارسال اولنان عورت حقنده نساطائفه سى زوجه اشبو عورت سنك زوجكدر ديسه لر كندويه انى وطئ حلال اولوب و بنى زوجم تطليق ايتدى وعدتم منقضيه اولدى ديوب يابن فلانك جاريه سيدم بنى عتق ايتدى ديدكده انك نكاحنك حلال اولديغى كبى لكن انلرك صدقلرى قلبينه واقع اولماق شرطيله بومسئله نك تمام وتفصيلى خانيه ده در (قلت وحاصله انه متى اخبرت بامر محتمل فان ثقة اووقع فى قلبه صدقها لاباس بتزوجها وان بامر مستنكر لامالم يستفسرها) شارح عليه الرحمة ديركه مضمون مشروحك حاصل وخلاصه سى بودركه چونكه مزبوره عورت محتمل الصدق برامر خبر ويردكده امدى كندوسى ثقادن اولوب وكندونك تزوجنى مراد ايدن كمسنه صدقنى تيقن ايدرسه انى تزوجنده باس اولمزواكر عورت نكاحنى مراد ايدن رجله بنم حالا تحت نكاحنده اولديغم زوجك نكاحى فاسددر بنى سن تزوج ايله ديمك كبى برامر مستنكره ومستقبح خبر ويررسه كندونك تزوجى مشروع اولماز مادام كندودن انى استفسار واستكناه ايتمدكجه ٭ فروع ٭ (كتب ماقول الشافعى يكتب جواب ابى حنيفة) بركمسنه بروجه استفسار كتب وتحرير ايتسه كه اشبو مسئله ده امام شافعى عليه الرحمه نك جوابى نه در ديو جوابنده امام اعظم رحمه الله تعالينك قوليله جواب تحرير اولنور قولا استفتاده كتابتله استفتا كبيدر امام شافعينك غيرى صاحب مذهبلرده امام شافعى كبيدر بوعلمانك امام اعظم رحمه اللهك مذهب صواب قريبلرنى صوابدر خطا اولمقده احتمالى ده واردر اعتقادى واجبدر قوللرينه مبنى (واذا كتب المفتى يدين بكتب ولا يصدق قضاء ايقضى القاضى بحنثه) امدى مستفتى مشروحك جوابنده مفتى برجواب كتب وتحرير ايدرسه انكله ديانة بينه وبين الله تعالى ده نيتيله عمل ايدر قضاء تصديق اولنمزكه مسئله مثلا حنث حقنده ايسه حتى قاضى كندونك يميننده حنثيله حكم ايده لكن بواولينه محمولدر بوخسه فتواى واردقده قاضى حكمنده توقف ايتمز (الترجيع بالقرأن والاذان بالصوت الطيب طيب ان لم يزدفيه الحروف وان زاد كره له ولمستمعه) صوت حسنله قرأن عظيم الشان واذان محمديه تلاوتنده ترجيعكه اوازى ترديد ايله ايندير وب قالدرمق قرائت كوزل شيدر لكن انده زيادۀ حروف اولمق شرطيله پس لحنله زيادۀ حروف اولورسه قارى ومستمع ايكيسنه ده كراهت اولور تغنى ارباب بعض فساقك حاللرينه تشبه اولمغين بومقوله لرك منعى ايجاب ايدر (وقوله احسنت ان لسكوته لحسن وان لتلك القراة يخشى عليه الكفر) قرأتنده لحنله زيادۀ حروف ايدن كمسنه يه سكوتندناشى براخر كمسنه نك كوزل ايتدك سكوتكز موسقيه يچيور قولى پك كوزلدر امرمعروف نهى منكر قبيلندندر واكر قول مشروحى آنك

قرأتى استحسان مقامنده ديرسه امدى حرمتى قطعى اولان شيئه حسن ديمسيله اوزرينه كفر قورقلور (المناظرة فى العلم لنصرة الحق عبادة ولا حد ثلثة حرام لقهر مسلم واظهار علم ونيل دنيا اومال اوقبول) حقه نصرت ومعاونت ايچون علمده مناظره ومباحثه عبادت واوچ شيئك بريچون حرامدركه برمسلمه قهر وغلبه واظهار علم وفضلله تفاخر ودنياى دنيه يه ويامال ويا خلق ميانه سنده قبول واعتباره نائل اولمقدر ٭ تتمه ٭ مباحثه ايدن ذات متعلم ومسترشد ويااهل انصاف اظهار حقه مائل بررجل كامل اولورسه انكله مناظره ده مجرد كندوبى اسكات والجام قصديله مغالطه ومعارضه حلال وروادكلدر اما بر متعنت متكبر همان خصمينه غلبه له اظهار فضل مراد ايدر ادم اولورسه كندوبى بروجه حيله وبرطريقله مبهوت وملزم ايتمكده برباس يوقدر (التذكير على المنابر للوعظ والاتعاظ سنة الانبياء والمرسلين ولرياسة ومال وقبول عامة من ضلالة اليهود والنصارى) غيره وعظ ونصيحت وكندوسى متعظ ومتنصح اولمقچون كرسيلر اوزره تذكيركه دين قرنداشلرينك بلمدكلرى وعد وعيده دائر ايات واحاديث وسائر مسائل شرعيه لرى كندولرينه اكدرمق وخاطرلرينه دوشورمك پيغمبران حضراتينك سنة سنيه وطريقت مستحسنه لرندندر اما رياست وخلق ايچنده اعتبار وكسب مال وحطام دنيا وقبول عام قصد وارادهسيله اولورسه يهود ونصارى ضلالت وطريقتلرندندر نته كه الله جل جلاله ٭ فخلف من بعدهم خلف ورثو الكتاب ياخذون عرض هذا الادنى ويقولون سيغفرلنا وان ياتهم عرض مثله يأخذه الم يؤخذ عليهم ميثاق الكتاب ان لا يقولوا على الله الا الحق ودرسوا مافيه ٭ قول شريفى مضمون مشروحه ايما واشارت ايدر (قراءة القران بقراءة معروفة وشاذة دفعة واحدة مكروه كما فى الحاوى القدسى) قرأن عظيم الشان قرائت معروفكه وجوه سبعه وعشره ايله وشاذه كه بونلرك ماعداسى قرائتله بردن اوقومق مكروهدر فقط قرائت شاذه يه قصر كراهته پك اولى اولماق كرك قرائت شاذه نمازه كفايت ايتمز وفساده ده وبرمز حاوى القدسيده برمنوال مشروح مسطوردر (يستحب للرجل خضاب شعره ولحيته ولو غير حرب فى الاصح والاصح انه عليه الصلاة والسلام لم يفعله ويكره بالسواد وقيل لا مجمع الفتوى والكل من منح المصنف) قول اصحده رجله هرنه قدر محاربه اوقاتنك غيرنده دخى اولورسه ده صاچنى وصقالنى بوياموق مستحبدر اللرينه واياقلرينه حنا مكروهدر نسايه تشبه اولمغين اصح اولان رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمك خضابى عدم فعليدر وسواد ايله مكروهدر عند البعض غير مكروهدر خضابك اصل لغت معناسى مطلق تلوينكه بويامقدر لكن تزيين ايچون حنا ايله تلوينده مشهوردر (الكتب التى لا ينتفع بها يمحى عنها اسم الله وملائكته ورسوله ويحرق الباقى ولا باس بان تلقى فى ماء جار كما هى اوتدفن وهو احسن كما فى الانبياء) كندو ايله انتفاع اولنميان مكتوباتده كه الله جل جلاله وملكلرينك ورسولينك اسم ساميلرى اندن امحا وازاله اولنوب باقيلرى احراق بالنار اولنور بلامحو اولديغى هيئت اوزره ماء جاريه القاسنده باس يوقدر وياخود دينه بلامحو دفنده اولنور بوپك كوزلدر نته كه پيغمبران واهل الله امثالى ذوات عاليشانلر رحلت داربقا ايتدكلرنده دفن اولندقلرى كبى بنه بويله هر بر كتاب متيقلنوب انتفاع اولنمديغى وقتده دفن اولنور (القصص المكروه ان يحدثهم بما ليس له اصل معروف او يعظهم بما لا يتعظ به او يزيد وينقص يعنى فى اصله)

قصص فتحتیله قص فعلینك مصدریدر مبتدادر ان یحدثهم خبریدر یعنی مکروه اولان قصه مشهور
ومعروف اصلی اولمیان حکایه‌یی ناسه تحدیث ایدوب ویاخود کندو ایله متعظ اوله‌میه‌جق بعض
ترهات مالایعنی کلاملر ایله کندولرینه وعظ ویاخود اصل روایت ایتدیکی مرویده زیاده ونقصانله
معناسی متغیر اولمقدر (واما التزین بالعبارات اللطیفة المرققة والشرح لفوائده فذلك احسن)
امانقل وحکایه ایتدیکی منقولی نافلك تعبیر لطیف وتلمیح نفیسله اداسیله تزیینی وفوائدنی کشف
وایضاحی وفصاحت بلاغت اجراسی برکوزل شیدر حسن تعبیره موافق قوة ناطقه صاحبی
ارباب کمالك کاریدر (والافضل مشارکة اهل محلته فی اعطاء النائبة فن تمکن من دفعه عن نفسه
فحسن وان اعطی فلیعط من عجز) نوائب سلطانیه‌که ویرکو وامثالی شیلر اعطاسنده ارباب مروته
افضل واحسن اولان محله‌سی اهالیسیله مشارکت ومساواتدر اکر کندونك ویره‌جکنی سائر
فقرا وبشولرینه حمل ایتمزلرسه کوزل بویله اولورسه انلر ایله برابر کندویه ده دادامناسب ولائق
اولور امدی کندوسی دفعینه قادر اولوب علابالا اولی ویره‌جك اولورسه دفعندن عاجز اولان
فقرا وبشولرینه ویرسون (لیس لذی الحق ان یاخذ غیر جنس حقه وجوزه الشافعی وهو الاوسع)
حق صاحبی ایچون حق اولان کمسنه‌دن حقنك جنسی اولمیان نسنه‌سنی اخذی جائز ومشروع
اولمدی مثلا برکمسنه‌ده برکیله بغدایی اولان کمسنه فرصتنی بولوب ارپه‌دن ویابالدن یاغدن
اوقدر قیمتلو مالنی المق حنفیه نزدنده مشروع دکلدر لکن دراهم ودنانیر جنس واحددر پس
یوزدرهم حقی بدلینه اوقدر قیمتلو دنانیر اخذایتسه اولور امام شافعی علیه الرحمة خلاف
جنسندن اخذی تجویز بیورمشدر بونده استیفای حقه طریق اولدیغندن بك وسعتلودر (معلم
طلب من الصبیان اثمان الحصر فجمعها فشری بعضها واخذ بعضها له ذلك لانه تملیك له من الاباء)
مکتب خواجه‌سی چوجقلردن حصیر پاره‌سی نامیله برز پاره طوپلیوب انك بعضسیله برمقدار
حصیر اشترا وباقیسنی کندوسی اخذایلسه بوکندویه جائزاولورمی بلی اولور زیرا اول پاره
کندویه صبیانك بابالری طرفندن تملیك وتبرعدر انی مکتبه دوشر بعده خانه‌سینه آجسه‌ده اولور
بونی بعض منع ایده‌جك اولمشلرکه لانسلم تملیك اولدیغنی بلکه بابالری جانبندن شرایه خواجه
وکیل منزله سنده‌در (لاباس بوطیء المنکوحة بمعاینة الامة دون عکسه) انسان کندو حلیله
سنی جاریه سینك قرشوسنده وطیء ایتسه بونده باس یوقدر عکسنده دکلکه جاریه‌سنی حلیله‌سنك
حضورنده جماعده باس واردر بوبعض قولی اولمق کرك امام محمد انسانك زوجه‌سنی ضره‌سنك
ویاکندونك ویاعورتینك جاریه‌سینك کوردیکی محلده وطیء مکروهدر دیدی برینافده ایکی
عورتنی ویاجاریه لرنی جمع وبرنی دیکری فهم ایده‌رك وطیء مکروه اولدیغی کبی امدی مسئله
مختلف فیها اولور (وجد مالاقیمة له لاباس بالانتفاع به ولوله قیمة وهو غنی تصدق به) الی بوش ساقط
عن الاعتبار برکمسنه کندو ایچون قیمة وبها اولمیان برنسنه بولسه انکله انتفاعده باس یوقدر واکر
قیمتلو برشیء اولوب بولنده اغنیادن اولوب مطالبه اوله‌میه‌جغی معلوم اولورسه انی تصدق
ایدر اره‌توب تفتیش اولنور مقوله‌دن اولورسه لقطه اولور (لاباس بالجماع فی بیت فیه
مصحف للبلوی) عموم بلوی اولدیغندن کندوده مصحف شریف بولنان خانه‌ده جماعده باس یوقدر
لکن مستور اولسه اولی اولور (لاترکت مسلة دلی السرج للحدیث هذا او للتاهی واولحاجة

غزو اوحج اومقصد دینی او دنیوی لابدلها منه فلاباس به) لعن الله الفروج علی السروج
حدیث شریفنه بناء مسئله اولان عورتك ایرلوآته ورکوبنه رخصت اولمدی لکن ظن
ایده‌رمکه بوهمان بوطرافدن تلهیچون اولدیغنه نظر اولملی امابعض مالابد منه اولان حج
ویاغزا ویاسائر مثلا صله رحم کبی مقاصد دینیه ویادنیویه‌یه حاجت ضروریه لرندن ناشی
اولورسه امدی رکوبنده باس اولمز (تغنی بالقران ولم یخرج بالحانه عن قدر هو صحیح فی العربیة
مستحسن) برکمسنه قرآن عظیم الشانی قراءتنده تغنی ایدوب لکن الحانیله لغت عربیه قواعدندن عدم
اخراجیله صحیح اوله‌رق تلاوت ایدرسه بومستحسندر بومسئله ماسبق تکراردر (ذکر
الله تعالی من طلوع الفجر الی طلوع الشمس اولی من قرائة القران) طلوع فجردن طلوع شمسه دك
قرائت قراندن ذکر الهه مشغولیت اولی واحسندر اثرده وارد اولنه اتباعا (وتستحب القراءة
عند الطلوع والغروب) طلوع وغروب اوقاتلرنده قرائت مستحبدر لکن بوکتاب الصلاتده تقدم
ایدن ایکندوده نمازمکروه اولان وقتلرده ذکرالله دعا وصلوات شریفه قرائت قرآندن
اولیدر مضمونیدك غیریدر سلف صالحین بووقتلرده تسبیحه وذکره مشغول اولورلر ایدی
ظن ایده‌رمکه صواب اولان بونده لاکلمه‌سنك زیاده‌سی ویاقرائتك ذکره تبدیلیدر (لاباس
للامام عقیب الصلاة بقراءة اية الکرسی وخواتم سورة البقرة والاخفاء افضل) امام وامامك
غیری هربرادمه نمازك عقبنده اية الکرسی وسورهٔ بقره‌نك اخرنی قرائتده باس یوقدر لکن
اخفاء قرائتی افضلدر (قراءة الفاتحه بعد الصلاة جهرا للمهمات بدعة قال استاذنا لکنها مستحسنة
للعادة والاثار) نمازدن صکره جهرا بعض امور مهمه‌لر ایچون فاتحه قرائتی بدعتدر شارح
علیه الرحمة دیرکه بزم خواجامز صاحب مجتبا دیدیکه لکن عادتده واثرده ورودینه مبنی
بعد الصلات فاتحه قرائتی برامر مستحسندر والاثار قولی اثرده ورودینه دلالت ایتمکله بدعت
اولمامسنه اشارت اولمق کرك امام جلال الدین کندودن صکره سنت اولان نمازده فاتحه
قرائتی مکروه اولمیان غیر مکروهدر دیدی زیرا سنتله فرضك مابینی انجق اللهم انت السلام
الخ مثللو اذکار ایله فصل اولنور (الرشوة لاتملك بالقبض) رشوت قبضله تملیك اولنماز
امدی معطی انکله هرنه وقت اولسه رجوع ایدر برکمسنه بلا طلب بر ادمه براز رشوت
ویرسه قضاء انکله رجوع ایده‌مز لکن ینه کندویه انك ردی واجبدر بویله برعاله برکمسنه
کندونك بعض دعوالرنده کندویه شفاعت ومعاونت وجفاسنی دفع ایچون برمقدار هدیه
ارسال ایلسه رشوتدر مجتباده مرسومدرکه برعالم برآدمك سلطان نزدنده کوروجك بعض
امورینه سعیله وجوده کتوردکدنصکره اول ادم کندویه برمقدار هدیه اهدا ایتسه
انی قبولنده باس یوقدر مصلحتنی کورمزدن مقدم کندودن برمقدار نسنه مطالبه‌سی واخذی
صرف حرامدر بعض تلامذه‌سنك هدیه‌سنی قبولده اختلاف مشایخ واردر (لاباس بالرشوة
اذاخاف علی دینه والنبی صلی الله تعالی علیه وسلم کان یعطی الشعراء ولمن یخاف لسانه وکفی
بسهم المؤلفة من الصدقات دلیلا علی امثاله) برکمسنه کندو دینه عائد اوله‌جق بعض مضرتك
دفعیچون ویابرحقنك تحصیلیچون براده‌مه رشوت ویرمسنده باس یوقدر بودافع حقنده رشوت
اولماز مثلا شر ومضرتنی دفعیچون بعض کمسنه‌یه اعطا اولنان هدیه‌لر کبی صاحب رسالت ونبی

ذیشان علیه صلوات الرحمن حضرتلری بعض شعرای عربه ولسانلرندن خوف ایتدیکی بعض ذواته عطیه بیوررلر ایدی ومار الذکر خصوصلره دایل یوندن صدقاتدن مؤلفهٔ قلوبك سهمی کفایت ایدر (جمع اهل المحلة للامام لحسن) اهالیٔ محله نك بعض امام ویا مؤذن ایچون بر مقدار دراهم ویا قواته دائر نسنه جمع ایدوب طویلملری بر کوزل شیدر (ومن السحت مایؤخذ علی کل مباح کملح وکلاء وماء ومعادن ومایاخذ غازلغزو وشاعرلشعر ومسخرة وحکواة قال الله تعالی ومن الناس من یشتری لهو الحدیث) صرف حرام اولان شیلردنده هر بر طوز واوت وصو ومعادن امثالی نسنه‌لر ایچون اخذ اولنان مبالغ وغازینك غزا ایچون اهالی بلده‌دن جبرا اخذ ایتدیکه نسنه کندولرینه حرامدر وشاعرك شعریله هجوی خوفندن ویا مدحیچون وهر کسه مسخره‌لق ایله کولدروب وحکایه وغزوات نقلی ایچون اخذ اولنان عطیه‌لر الله جلیل اومقوله کسنه‌لری ذم مقامنده بیوررکه ناسدن بعض ذوات نابکار وارکه حدیث وخبردن لهویکه کندو ایچون اصل واعتبار اولمیان اساطیر اولین امثالی انسانی مایعنیسندن مشغول قیلار بعض مضاحك وفضولی کلامی اشترا ایدر ایت کریمه نضر بن حارث حقنده نازله اولدی زیرا بو تجارتده کشت وکذار ایتدکله مرور ایتدیکی بلده‌لردن اخبار عجمدن رستم واکاسره حکایه‌لرنده اشترا وقریشه‌انی تحدیث ایدوب دیر ایدیکه حضرت محمد علیه الصلوة والسلام سزلره عاد ایله ثمود حدیثیله اخبار ایدییور بنده اخبار اکاسره ورستمله خبر ویرییورم پس بعض کندونك حکایه‌لرندن خوشلنوب استماع ایدوب قرآن عظیم الشانی استماعی ترك ایدن اولمغله حق سبحانه وتعالی حضرتلری اشبو ایهٔ کریمه‌یی انزال بیورمشدر (واصحاب معازف وقواد وکاهن ومقامر وواشمة وفروعه کثیرة) وساز وطنبور امثالی الهٔ لهوار بابنك وقوادکه پزونك وبو کوبجی وقومر بازو دوکن دوکوب ایکنه ایله انسانك بعض اعضاسینه اوروب اکا چود وضعیله انده بر علامت پیدا ایدن عورت امثالی کسنه‌لرك اخذ ایتدکاری نسنه‌لر دخی صرف حرامدر وبونك فروعی چوقدر مثلا واثره‌که دشی کسکین ایدیجی عورت ومتناکحین میانلرنده توسط ایدن ادمك اخذ ایتدکاری نسنه کبی (قیل له یاخبیث ونحوه جازله الرد فی کل شتیمة لاتوجب الحد وترکه افضل) بر شخص بر ادمه یاخبیث امثالی بعض کلماتله شتم وخطاب ایتسه کندویه بو مثللو هر بردر او حدی موجب اولمیان شتومده ردکه مثلا خبیث سزسز دیمك جائز ومشروعدر لکن ینه ترکی افضلدر (کره قول الصائم المتطوع اذا سئل اصائم حتی انظر فانها نفاق اوحمق) نافله اورروج طوتن کسنه‌یه اورروج میسز دیو سؤال اولندقده جوابنده بقالم مفادی حتی انظر قولی مکروهدر زیرا بو امارهٔ نفاقکه مافی الباطنك غیرنی اظهار ویا حمق وجهلدر بلکه صائم اولدیغی تقدیرجه بلی صائمم دیمك کرك زیرا صومه ریا کرمز الصوم لی وانا اجزی به حدیث قدسیسنك حمل اولندیغی معنانك بری بودر (من له اطفال ومال قلیل لایوصی بنفل) صغیر وصغیره جوجقلری اولوب ودنیالقدن چوق برشیٔ اولمیان کسنه بر شیئله وصیت ایتاملی الا اوزرنده چکمش نمازی وکفاراتی اولورسه اکا انلر ایله وصیت مندوبدر (من صلی اوتصدق یرائی به الناس لایعاقب بتلك الصلات ولایثاب

بها قیل هذا فی الفرائض وعمه الزاهدی للنوافل لقولهم الریا لایدخل الفرائض) بر کسنه ناسه کندو ایله ریا ایدرك نماز قیلوب ویا تصدق ایدرسه انکله کندویه عقاب وثوابدن برشی اولماز بعضلر بو فرائضده‌در دیدیلر امام زاهدی حکم مشروحی نوافله تعمیم بیوردیلر علمانك فرائضه ریا داخل اولماز قوللرینه بناء عباره‌ده اولی اولان وخصه الزاهدی دیمك ایدی اصل زاهدینك مجتباده‌که عباره‌سی ولکن نص فی الواقعات ان الریا لایدخل فی الفرائض فتعین النوافل در انتهی امدی تعلیل بوکا کوره ظاهرجه اولور تعمیم تعمیم صورتنده یك ظاهرجه دکلدر (غزل الرجل علی هیئت غزل المرأة یکره) رجلك عورتك غزلی مثللو غزلی مکروهدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك مشتبهینله مشتبهاته لعنتنه بناء (یکره للمراة سؤر الرجل وسؤرها له) عورته زوجنك غیر رجلك کندودن شرب ایتدیکی صویك بقیه‌سنی شرب وعورتك سؤری اره مکروهدر لکن بوتلذذ وقتنده اولملی (وله ضرب زوجة وولد علی ترك الصلوة علی الاظهر) قول ظاهر اوزره نماز قیلمیورسکز دیو کشیه عورتنی وولدنی ضرب مشروعدر اولادنی ضرب محلنده تحت تربیه سنده بولنان یتیمی ضربه‌ده رخصت شرعی واردر (لایجب علی الزوج تطیق الفاجرة) اره فاجره اولان عورتنی تطلیق واجب دکلدر عورته‌ده فاجردن مفارقت طلبی یوقدر الا اذا خافا ان لایقیما حدود الله فلا باس ان یتفرقا انتهی مجتبی فجور زنایه وغیریه عامدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عورتی کندوبی لمس ایدن اجنبینك یدنی کندودن رد ومنع ایتمیان وکندویه محبتی اولان برزوجه استمتع بها بیوردلر یعنی کندوایله استمتاع وانتفاع ایدیکز دیمك (لایجوز الوضوء من الحیاض المعدة للشرب فی الصحیح ویمنع من الوضوء منه وفیه) قول صحیحده شرب ایچون حاضرلنان حوضلردن ابدست المق جائز دکلدر هر نه قدر بهایم شربی ایچون اولورسه‌ده ماسبقده طهارت بحثنده مرور ایتدیکه معد للوضوءده شرب مشروعدر حوضدن برقابله صویو اخذدن ایله ویا نفس حوضده بلا تضیع الماء وضودن منع اولنور ولوفی دیسه اشبو ویمنع عباره سینه حاجت مس ایتمز ایدی (وحمله لاهله ان ماذونا به جاز والا لا) بر حوضده معد المشرب اولان صودن بر قابله الوب اهل وعیالینه کتورمکه صاحب حوض اذن ویررسه جائز ویرمزسه غیر جائزدر (الکذب مباح لاحیاء حقه ورفع الظلم عن نفسه والمراد التعریض لان عین الکذب حرام قال وهو الحق قال تعالی قتل الخراصون الکل من المجتبی) انسانه کندو حقنی احیا ونفسندن ظلمی دفع ایچون تعریضله بلا تصریح کذب مباحدر کذبدن تعریض اراده‌سی صریح عین کذب حرام اولدیغنه مبنیدر اما زاهدی حق اولان بودر دیدی زیرا حق سبحانه وتعالی حضرتلری کتاب مبیننده قتل الخراصون بیورمشدر خراصونکه کذابونك قتل وهلاك اولدیغین طیورمشدر قول مشروحه‌لرك کلیسی مجتبادن منقولدر (وفی الوهبانیة * وللصلح جاز الکذب او دفع ظالم * واهل لترضی و القتال لیظفر) وهبانیه‌ده دیرکه اصلاح ذات بینچون ویا بر ظالمك استیلاسنی دفع واهل وعیالی میانه‌لرنده حسن معاشرة ورضالرنی تحصیل صددنده والحرب خدعة مقتضاسی عدو

ايله قتال هنكامنده ظفرياب اولمق ايچون تعريضله كه توريه وكنايه طريقيله كذب جائزدر
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم سعادتله بيورمشلركه «كل كذب مكتوب لامحالة الاثلثة الرجل
مع امرأته اوولده والرجل يصلح بين اثنين والحرب فان الحرب خدعة» انتهى مجتبى لكن صراحة
اولملى «ان فى المعاريض لمندوحة عن الكذب» حديث شريفنه بناء تعريضله كذبدن خلاص وبرائت
اولور كذب عداولنماز (ويكره فى الحمام تغميز خادم * ومن شاء تنورا فقالوا ينور) حمامده
ساده رو محبوب دل ارام خادم ودلاك مقوله لرنى تغميزكه جد كابوب صيقوب وصقشدرمق
مكروهدر لكن بوفوق الازار اولديغنه نظرادر ماتحت الازارى مس هرحالده حرامدر وخادم
وحمام قيد دكللردر تغميزك خادمه اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتى قبيلندندر فاعلينه ده مضاف
اولسه اولور نوره استعمالنيده فقها مشروع بيورديلر لكن بعدالغسل اولمق كرك زيرا اصحاب
كزين رضوان الله تعالى عليهم اجمعيندن خالد ابن معدان رضى الله تعالى عنهدن مرويدركه
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشدركه «من تنوره قبل ان يغتسل جاءته كل شعرة تقول
يارب سله لماضيعنى ولم يغسلنى» يعنى يوم قيامتده غسلدن مقدم نوره استعمال ايدن كمسنه يه هر بر
قيلى كاوب دعواجى اولورلركه يارب بوادمه سؤال بيوركه بنى بلاغسل نه عجب ضايع ايتمشدر
(ويفسق معتاد المرور بجامع * ومن علم الاطفال فيه ويوزر) جامع شريفى طريق اتخاذ ايدوب
اندن مرور وعبورى عادت ايدن ذات فاسق عداولنمغله شهادتى مقبوله اولماز وجامعده اطفالى
تعليم ايدوب انى مكتب ايتمكده ده وزروبال اولور (ومن قام اجلالا لشخص فجائز * وفى
غيراهل العلم بعض يقرر) برشخص عالمه تعظيم واجلال ايچون قارشوسنده قائم اولسه جائز اولور
بعضيلر علمانك غيرنده ده قيام مشروعى تجويز ايتديلر لكن عالم مزبور اولقيامدن محظوظ ممنوع
اولمامق شرطيله پس اكا محبت ايدرسه قيامنده كراهت اولور (وجوز نقل الميت البعض مطلقا *
وعن بعضهم مافوق ميلين يحظر) بعض علما مطلقا كه كرك ايكى ميل مقدارى كرك زياده بعد
مسافه سى اولان محله ميتى نقلى تجويز ايتديلر عندالبعض ايكى ميلدن اكثر اولان محله ميتى
نقل ممنوعدر بعضلر بعد مسافه اولسون ويا اولمسون وقبل الدفن ويا بعدالدفن ووصيت ايتسون
ويا ايتمسون مطلقا نقلى تجويز ايتديلر (وللزوجة التسمين لافوق شبعها * ومن ذكرها التعويذ
للحب تحظر) عورت قسمينه سمزلنمك ايچون مافوق الشبع اولهرق نفيس طعام اكلى مشروعدر
ظن ايده رمكه زوجنك كندونك سمزلكينه محبتى اولمسنه محمول اولملى وعورتك زوجى كندويه
محبت ايتسون ديو تعويذه دائر ايات وادعيه قرائت وحملندن منع اولنور حرامدر كاهنلرك
وساحره لرك فعليدر (ويكره ان تسقى لاسقاط حملها * وجاز لعذر حيث لايتصور) نسا
طائفه سينك كندويه روح نفخ اولنمش اولان مستبين الخلقه حملى اسقاط ايچون ادويه اسقاسى
مكروهدر كندوسى قاتله حكمنده اولور تام الاعضا صورت كيمش علقه كبى برنسنه اولديغى
تقديرجه مرضعه لغى مثلا برعذر صحيحه مبنى اولورسه اسقاط حمل جائزدر (وان اسقطت
ميتا ففى السقط غرة * اوالده من عاقل الاتحضر) امدى برعورت جانسز برولد دوشرورسه
مقتضاى شرعيسى سقطك باباسى يالكه وارثيچون اناسينك عاقله سندن غره كه بشيوز درهم
حاضرلنوركه لازم اولور جنينك صورت پذير اوله جغى مدة يوز يكرمى كونلك اولمسيدر

غره غيك ضميله در (وفى يوم عاشوراء يكره كحلهم * ولا باس بالمعتاد خلطا ويؤجر) يوم
عاشوراكه محرم الحرامك اونيجى كوننده انسانه سورمه استعمالى مكروهدر اهل بيته بغض
علامتى اولمغين وعادت اوزره انده خلط حوايجده باس يوقدر بلكه فاعلى ماجوردر مرادانواع
حبوباتى وسائر مأكولات قسمندن اولان شيلرى بربرينه خلطدركه يوم مذكورده اهل
واولادينه توسعه درحديث شريفده «من وسع على عياله وسع الله عليه سائر سنته» وارد اولمشدر
(وبعضهم المختار فى الكحل جائز * لفعل رسول الله فهو المقرر) بعض علما نزدنده يوم عاشوراده
كحل استعمالى جائز وقول مختاردر ديو مقرردر زيرا انده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك
اكتحالى مرويدر بناء برين بعض فتاواده سنندر ديو مرسومه درواته من اكتحل يوم عاشوراء
لم يرمد فى سنته مسطوردر لكن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمدن روايت يوقدر) وضرب
عبد الغير جاز بامره * وماجاز فى الاحرار والاب يامر) غيرك عبدنه كندونك امريله ضرب جائزدر
جرمنه كوره سيدنك شرعا ضربى مشروع اولديغى محلده وحد شرعى مقدارى اولمامق
شرطيله احرارده غيرك امريله براحده ضرب جائزدكلدر غيرهرنه قدر بابا اولوب اوغلونه
ضربله امرايدرسه ده اما معلمه اب تعليم مصلحتى ايچون امرايدرسه اكا رخصت واردر لكن
بشرط السلامتدركه اليله بلاخشبته اورملى واوجدن زياده ضرب ايتملى دكل بعض قاضينك اوغلونه
ضربله امرى صورتنده استثنا ايتدى لكن عادل اولوب وجه مازومه نك مشاهده سندن
لازمدر (واثوب من ذكر القرأن استماعه * وقالوا ثواب الطفل للطفل يحصر) قرأن عظيم الشانى
تلاوتينك ثوابندن استماعنك ثوابى چوقدر استماعى واجب قرائتى مندوب اولمغين اثوب اسم تفضيل
صيغه سيله درضرورة وزن ايچون قرأنك همزه سينك حركه سى ماقبلينه منقولدر طفللك اوقوديغى قرأن
عظيم الشانك ثوابى انجق كندويه اولور ديو علما بيان بيورديلر زيراليس للانسان الاماسعى در نهايتى
اب ايچون تعليم ثوابى واردر تعليمنه سبب كندوسى اولورسه (ودرسك باقى الذكر اولى من الصلاة
* نفلا ودرس العلم اولى وانظر) نافله نماز قيلمقدن قرأن عظيم الشان تعليمى اولى وافضلدر زيرا قرأنك
حفظى انسانك اوزرينه فرض كفايه در نافله نماز مندوبدر وعلوم دينيه دن علم حالى تعلم اولى
واحقدر علم حال فرض عين مايجوزبه الصلاة قرأنك ماعداسى فرض كفايه اولمغين (وقد كرهوا
والله اعلم ونحوه * لاعلام ختم الدرس حين يقرر) علما درس عقيبنده مدرسينك درسك ختم وتمامنى
اعلام ايچون الله اعلم ديمسنى وبونك كبى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك اوزرينه صلوات
شريفه كتورمسنى كريه كورديلر امادرسك انتهاسنى اعلام ايچون اولازسه ذكر قيلندن اولمغله
عدم كراهت متحققدر اولكنده كراهت كويا اعلامه دال اوله رق استعمالندن اولمق كرك مثلا
حارسك استيقاضنى اعلام قصديله لا اله الا الله ديمسى كبى ※ كتاب احياء الموات ※ الموات سحاب
وزنده جانسز نسنه يه دينور بى روح معناسنه جماد كبى وبواصلى مصدر وموات شول ارضه دينوركه
آنك مالكى اولميه يعنى زراعت وحراثت كبى تحت تملكده اولميوب خرابه اوله يعنى بوكتاب
بركمسنه زراعت وحراثله تحت تملكنده اولميان ارضى احيا واعماره متعلق برازمسائل مكتوبه لر
در (لعل مناسبته ان فيه مايكره ومالايكره الحياة نوعان حاسة ونامية والمراد هنا النامية وسمى
مواتا لبطلان الانتفاع بها واحياءه بناء اوغرس اوكرب اوسقى) شارح ديركه ظن ايده رمكه

اشبو احياء مواتك ماقبليكه كراهة واستحسانه مناسبتى بونده ده مكروه اولوب واولمانك وجوديدر
علاوهٔ بلامسكين مناسبتى هر برلرنده احسنله عملك وجوديله بولمشدر پس احياء مواتده خرابه
اولان اراضى اعمار واجراى مامثلاو امر مستحسن واردر واقوات انامده خصب ورحا كبى نيجه
محاسنيده مشتملدر مشروعيتى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك من احيا ارضا ميتة فهى له قولى
فوائد احتوا ريله در حياتده ايكى نوعدر برى حاسه در كه كندوده حيات اولان شخصك حس
صاحبى اولمسيدر حاسه نك حياته اسنادى مجازى اولور بريده حيات ناميه دركه نما صاحبى
ارض ديمك بومقامده مراد بودر اراضئ مشروحه لره موات اطلاقى موتا كبى كندولريله انتفاعك
انتفاسينه مبنيدر احياسى بنا وغرس اشجار وياسورب وصو ويروب اعمار ايتمكله در ❊ اذاحى
مسلم او ذمى ارضا غير منتفع بها وليست بمملوكة لمسلم ولا ذمى ❊ (فلو مملوكة لم تكن مواتا فلو لم يعرف
مالكها فهى لقطة يتصرف فيها الامام) بر مسلمك وذمينك ملكى اولميوب وكندو ايله انتفاع اولنميان
قريه دن بعيده بر ارضى بر مسلم ويا ذمى احيا واعمار ايدرسه امام ابى يوسف قتنده اكا مالك اولور پس
مملوكه اولوب وياخود كندو ايله عامهٔ مسلمينك منتفع اوله جغى ارض ملح مثللو بر محل اولورسه موات
اولمز حتى او مثللو عامه نك انتفاعى اولان زمينك بر كمسنه يه مقطوعه كسوب مالكانه كبى
اعطاسى جائز اولمازو اكر بر ارض زاتنده مملوكه اولوب لكن صاحبى معلوم اولمازسه لقطه حكمنده
اولمغله كندويه پادشاه متصرف اولور اذا احيى شرطينك جوابى ذكراتى ملكها در (ولو ظهر مالكها
ترد اليه وتضمنه نقصانها ان نقصت بالزرع) سالف البيان صاحبى معلوم اولميان ارضك مالكى ظهور
ايدرسه كندويه رد اولنور ومتصرفنك اندهزر عيله كندويه نقصان طارى اولمش اولورسه
صاحبنه ضامن اولور ❊ وهى بعيدة من القرية اذا صاح من باقصى العامر ❊ (وهو جهورى الصوت
بزازية) ❊ لا يسمع بها صوته ملكها ❊ (عند ابى يوسف وهو المختار كما فى المختار وغيره واعتبر محمد اتفاق
اهل القرية به وبه قالت الثلاثة) ارض مشروحه قريه دن بر مرتبه بعيده اولمق كركدركه بر صوت عالى
صاحبى ذات بلند اواز ايله قريه نك ابنيه ايله معموره اولديغى محلك اقصا ونهايتندن صيحه
وندا ايتدكده انده صوتى ايشدلمملى امدى بومقوله ارضى اعمار واحيا ايدن كمسنه امام ابى
يوسف نزدنده اكا مالك وصاحب اولور مسلم ايسه انده عشر ذمى ايسه خراج وضع اولنور
قول مختار بودر امام محمد وائمهٔ ثلثه احيا اولنسان ارضله اهالى قرينك عدم انتفاعى بلا
قرب وبعد اعتبار ايتديلركه مثلا مرعالرى اولمملى (قلت وهذا ظاهر الرواية وبه يفتى كما فى
ذكاة الكبرى ذكره القهستانى وكذا فى البرجندى عن المنصورية عن قاضيخان ان الفتوى على
قول محمد فالعجب من الشرنبلالى كيف لم يذكر ذلك فليحفظ) شارح عليه الرحمة ديركه اشبو
امام محمد رحمه اللهك قولى ظاهر روايتيدر وانجق بوقولله فتوا ويريلور نته كه فتاواى كبرانك
ذكاتنده مرسومدر بومضمونى قهسانيده ذكر ايلدى ينه بويله برجنديده منصوريه دن قاضيخاندن
نقلا مرسومدركه فتوا امام محمد قولى اوزره در امدى شرنبلالينك بونى ذكر ايتديكى بك
تعجب ايده جك برشيدر محشى سامى علامهٔ طحطاوى ديركه بو بر تعجب ايده جك برشيدكادر
زيرا ايكى قول معتمدك برنى اختيار ايتمك بر قصوردكادر لكن عجيبى بوكه اشبو امام محمد قوانى
روايت ضعيفه اولمسنى افاده ايدر عن كلمه سيله تعبيريدر زيرا شرنبلالى ديركه وعن محمد انه

(يعتبر)

يعتبر ان لا يرتفق اهل القرية وان كان قريبا يعنى امام مشار اليه اهالى قريه نك ارض مشروحه
ايله انتفاعنى اختيار ايلدى قرب وبعدنه باقدى امدى اهالينك اوارضه حق تعلق ايتمش
اولمغله مواد اولمامش اولور ❊ ان اذن له الامام فى ذلك ❊ (وقال لا يملكها بلا اذنه وهذا
لو مسلما فلو ذميا شرط الاذن اتفاقا ولو مستامنا لم يملكها اصلا اتفاقا قهستانى) ارض مشروحه يه
ماراذكر احيا ايدن كمسنه نك مالكيتى امامك اواحيايه كندويه اذن ورخصت ويرديكنه
نظرا در بو امام اعظم قوليدر زيرا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشلركه « ليس للمرء
الا ما طابت به نفس امامه » واشبو اراضى فى الاصل ايادى كفارده ايدى بعده ايادئ مسلمينه
فئ اوله رق نصيب اولدى پس غنايم كبى فيئه براحد بلا رأى الامام مالك اوله من امامين
بلا اذن الامام اكا مالك اولور بيورديلر لكن بو محى مسلم اولديغنه كوره در ذمى اولورسه
اذن اتفاقا شرطدر مستأمن اولورسه اصلا اتفاقا اكا اوله من ❊ ولو تركها بعد الاحياء
وزرعها غيره فالاول احق بها ❊ (فى الاصح) محى اعمار ايتديكى ارضى بعد الاحيا ترك ايتمكله
بر اخر كمسنه انى زرع ايدرسه قول اصحده احياسيله اولكى آنك رقبه سنه مالك اولمسيله اكا
احق واولى در تركيله ملكندن چيقماز ❊ ولو احى ارضا ميتة احاط الاحياء بجوانبها الاربعة من
اربعة نفر على التعاقب تعين طريق الاول فى الارض الرابعة ❊ بر كمسنه بر قطعه ارض ميته يى
احيا ايتدكدنصكره درت نفر كمسنه اطراف اربعه دن متعاقبا جوانب اربعه سنى احيا ايتدكلر
اراضى له احاطه ايتمكله كندونك ارضنك طريقى منسد اولورسه اولكينه طريق دردنجيده
تعين ايدر واكر اطراف اربعايى فقط بر ادم احيا ايدوب ويا دردى و بلا تعاقب احيا ايدرلرسه
اولكى دلديكى طرفدن تطرق ايدر ❊ ومن حجر ارضا ❊ (اى منع غيره منها بوضع علامة من
حجر او غيره) ❊ ثم اهملها ثلاث سنين دفعت الى غيره وقبلها هو احق بها وان لم يملكها ❊ (لانه
انما يملكها بالاحياء والتعمير لا بمجرد التحجير) بر كمسنه بر ارضى تحجير ايتسه كه حجر ويا سائر
بر علامة وضعيله اندن غير كمسنه يى منع ايدوب بعده اوچ سنه اهمال وترك ايدرسه اوارض
صاحب ارض طرفندن سائر كمسنه يه ويريلور زيرا مقدم كندويه دفعى اعمار وانتفاعه مبنى
ايدى امدى انى تعطيلنده بر فائده اولماز مدة مشروحه دن مقدم صاحب اولى اكا احق
واوليدر هر نه قدر انى احيا ايتامكين اكا مالك اولمامشه ده زيرا مالكيت انجق احيا وتعمير
ايله اولور مجرد تحجير ايله اولماز حجر فعلى تشديد ايله وتخفيفله ده اولور ❊ ولو كربها او ضرب
عليها المسناة او شق لها نهرا او بذرها فهو احياء ❊ (مبسوط) بر كمسنه بر ارض مواتى سوروب
ونطس ايدوب ويا اوزرينه صو بندى ياپوب ويا كندو ايچون نهر وحرق شق وحفر ايدوب
ويا كندويه بذر صاچرسه بونلر احيادرلر مسنات ميمك ضمى ونونك تشديديله سلى رد ايچون
صوسد وبند امثالى بنادر ❊ ولا يجوز احياء ماقرب من العامر ❊ (بل يترك مرعى لهم ومطرحا
لحصائدهم لتعلق حقهم به فلو لم يكن مواتا وكذا لو كان محتطبا) معمور هر كسك تحت تصرفنده
ارضه قريب ارضى احيا جائز دكادر بلكه انلره مرعى واكنلرنى طرح ايده جك خرمن يرى اوله رق
حقلرى كندويه تعلق ايتديكندن موات اولمدى وخلقك اودنلغى اولان مشه ده ينه موات اولماز
❊ و ❊ (اعلم انه) ❊ ليس للامام ان يقطع مالا غنى للمسلمين عنه ❊ (من المعادن الظاهرة وهى

ما كان جوهرها الذى اودعه الله تعالى فى جواهر الارض بارزا) ❊ كمعادن الملح ❊
(والكحل والقار والنفط) معلوم اولسونكه مسلميك كندودن مستغنى اولميوب كندويه
عامه‌نك اشد احتياج ايله محتاج ومضطر اولديغى طوز وسورمه وقاركه ثلج ونفت ياغى
معدنلرى مثللو معادن ظاهره‌لرى ضبط ايتديرمك جائز و مشروع اولمدى معادن
ظاهردن مراد الله ذو الجلال حضرتلرى‌نك ارضك بقعه‌لرنده ابداع وخلق بيورديغى
اصل جوهر وماده ومايه جبلى اشكاره وبارز اولان شيدر اوضح اولان عباره جواهر
الارض بدلينه بقاع الارض ايدى نته‌كه ترجمه‌ده اكا اشارت اولدى ❊ والابار ❊ (التى
لم تملك بالاستنباط والسعى وفى المستنبط بالسعى كالماء المحرز فى الظرف فملك للمحرز والمستنبط
وتمامه فى شرح المصابيح فى «حديث المسلمون شركاء فى ثلاث فى الماء والكلاء والنار») ❊ التى
يستقى منها الناس ❊ (زيلعى التى لم تملك بالاستنباط والسعى) دخى ناسك كندودن مستغنى
اولمديغى شئ استنباط وسعيله كه اشوب وچيقارمقله بر كمسنه كندويه ملك ايتميوب
وعامهٔ ناسك كندودن صوجكديكى قيولر كبيدر اما مصارف كليله جد وسعى اولوب استخراج
اولنان قيولرده‌كه صو قابلرده حرز وحفظ اولنان صوكبى محرزك ومستنبطك ملكيدر
بو بحثك تمامى وتفصيلى مصابيح شرحنده مسلمين اوچ نوع شيده شريكلردركه صوده
اوتده انشده مضمونى حديث شريفده‌در (فلو اقطع هذه المعادن الظاهرة لم يكن لاقطاعها
حكم بل المنقطع وغيره سواء فلو منعهم المقطع كان بمنعه متعديا وكان لما اخذه مالكا لانه
متعد بالمنع لا بالاخذ وكف عن المنع وصرف من مداومة العمل لئلا يشتبه اقطاعه بالصحة او
يصير معه فى حكم الاملاك المستقرة ذكره العلامة قاسم فى رسالته احكام اجارة اقطاع الجندى)
امدى اشبو سالفة البيان معادن ظاهره‌يى اقطاع ايدوب بر شخص مالكانه ويا تيمار كبى
ضبط ايدرسه ضبط اقطاعينه اعتبار اولنمز بلكه كندويه اقطاع اولنان آدمله سائرلر برابر
لريدر پس غير دين قرنداشلرنى انلكه انتفاعدن منع ايدرسه انلره تعدى ايتمش اولور
واندن اخذ ايتديكى نسنه‌يه كندوسى مالك اولور زيرا تعديسى منعله‌در اخذيله دكلدر
اخذده كنديده غيرى‌لرى كبيدر ومنعدن كندوسى كف ومنع اولنوب ودوام اوزره
بو مثللو عملدن صرف اولنوركه حق بونك كبى اقطاعات صحيح ظن اولنوب وياخود اقطاعله
املاك مستقره حكمنده اولوب كويا سابقا ملكنده ثابت ملك صريحى كبى اولميه بو مضمونى
علامهٔ قاسم احكام اجارة اقطاع الجندى نام رساله‌سنده ذكر ايلدى ❊ وحريم بئر الناضح ❊
(وهى التى ينزح الماء منها بالبعير) ❊ كبئر العطن ❊ (وهى التى ينزع الماء منها باليد
والعطن مناخ الابل حول البئر) ❊ اربعون ذراعا من كل جانب ❊ كندوده صودوه ايله
نزح اولنوب چيقاران قيونك حريمى كندودن صويك يد ايله نزح اولنان قيونك حريمى
كبيدركه هر بر جانبدن قرق ارشوندر بئرك ناضحه وعطنه اضافتى ادنا ملابسه ايچوندر
عطن قيونك اطرافنده‌كه دوه‌ياتاغيدر ناضح صو نزح ايدن دوه‌در حريمى برشيئك اطرافنده‌كه
حقوق ومرافقيدر (وقالا ان للناضح ستون وفى الشرنبلالية عن شرح المجمع لو عمق
البئر فوق اربعين نزاد عليها انتهى لكن نسبه القهستانى لمحمد ثم قاله ويفتى بقول الامام

وغراء للتتمة) امامين همامين بئر ناضحك اولورسه حريمى آلتمش عطنك اولورسه قرق
اولور بيوردلر ناضحده بعيرك سير ايده‌جكى محل واسعه حاجت مس ايتمكين وايپك طولنه
مبنى زياده‌جه اعتبار ايتديلر شرنبلاليه‌ده مجمع شرحندن نقلا مذكوردركه قيونك عمق
قرق ارشوندن زياده اولورسه حريمنده ده زياده قلنور لكن قهستانى بو قولى امام محمده
نسبت ايتدكدنصكره امام اعظم رحمه الله‌ك قوليله فتوا ويريلور دييوب قول مشروحى
تتمه‌يه عزو ايلدى (ثم قال وقيل التقدير فى بئر عين بما ذكر فى اراضيهم لصلابتها وفى
اراضينا رخاوة فيزاد لئلا ينتقل الماء الى الثانى وعزاه للهداية وعزاه البرجندى للكافى
فليحفظ) بعده قهستانى ديديكه قيوده وپكارده سالف الذكر بيانله حريمى تقدير وتحديد
ائمه‌ده مشار اليهمك يرلرنده صلابت وپركلك اولمغين اكا مبنى اولمق كرك دنيلدى اما
بزلرك اراضيمزده رخاوت ويومشقلق اولديغندن حريمك مقدارى زياد ايتمكيله حتى بر
كمسنه بر رجلك بئرينك جوارنده بر بئر حفر ايده‌جك اولسه صوبو بئر ثانيه‌يه انتقال ايتمكله
مقدمكه قيو صاحبى متضرر اولميه اشبو بيانى قهستانى هدايه‌يه برجندى كافيه‌يه عزو
ايتديلر حفظ وضبطه سزا بر بياندر ❊ اذا حفرها فى موات باذن الامام ❊ (فلو فى غير
موات اوفيه بلا اذن الامام لم يكن الحكم كذلك كذا ذكر المصنف) برآدم امامك اذنيله
بر ارض مواتده بر قيو حفر ايدرسه حريمى مقدارى مشروحدر پس مواتك غيرنده
ويا مواتده بلا اذن الامام اولورسه حكم منوال مشروح اوزره اولماز ديو مصنف
مرحوم ذكر ايلدى (وعبارة القهستانى وفيه رمز الى انه او حفر فى ملك الغير لا يستحق الحريم
فلو حفر فى ملكه فله من الحريم ماشاء) قهستانى‌نك عباره‌سى ينه مضمون سابق كبيدر وانده
اشارت ايدركه بر كمسنه بر غيرك ملكنده كندونك اذنيله بر قيو حفر واحداث ايدرسه
حريمه مستحق اوله‌مز كندو ملكنده حفر ايدرسه كندو ايچون دله‌ديكى محلى حريم اتخاذى
واردر (والى ان الماء لو غلب على ارض تركها الملاك اوماتو اوانقرضوا لم يجز احياؤها فلو تركها
الماء بحيث لا يعود اليها ولم يكن حريما لعامر جاز احياؤها وعزاه للمضمرات) ينه قهستانى رمز
ايدركه بر تارلايه صو غالب اولمغله صاحبى انى ترك ايدوب وياصاحبى وفات ايدوب منقرض
اولور لرسه انك احياسى مشروع اولماز پس ارض مشروحه‌دن صو منقطع اولوب عودة ايتميوب
وبر عامر ايچون حريم اولمازسه انك احياسى جائز اولور ❊ وحريم العين خمسمائه ❊ (ذراع)
❊ من كل جانب ❊ (كافى الحديث والذراع هو المكسرة وهو ست قبضات وكان ذراع الملك
اى الملك الاكاسرة سبع قبضات فكسر منه قبضة) پكارك حريمى هر بر طرفندن بشيوز ارشوندر
نته‌كه حديث شريفده واردركه «حريم العين خمسمائة ذراع وحريم بئر العطن اربعون ذراعا
وحريم بئر الناضح ستون ذراعا» ذراعدن مراد التى قبضه اولان ذراع مكسره‌كه ملك اكاسره‌نك
يدى قبضه اولان ذراعيدركه كندودن بر قبضه كسر اولنمشدر ❊ ويمنع غيره من الحفر ❊ (وغيره)
❊ فيه ❊ (لانه ملكه فلو حفر فللاول ردمه او تضمينه وتمامه فى الدرر) بر كمسنه‌نك حريمنده
قيو اشوب وانى تغييردن سائر كمسنه‌لر منع اولنورلر كندونك ملكى اولمغين امدى بر كمسنه
غيرك حريمنده بر قيو حفر ايتمش اولورسه صاحب حريم ايچون انى اورتب طولدرمق ويا نقصان

ترتب ایتمشسه انی تضمین واردر بونك تمامی درردەدر ۞ ولو حفر الثانی بئرا فی منتهی حریم
البئر الاولی باذن الامام فذهب ماء البئر الاولی وتحول الی الثانیة فلاشیٔ علیه ۞ (لانه غیر معتد
والماء تحت الارض لا یملك فلا مخاصمة) برکمسنه مقدما بر آدمك حفر ایتدیکی قیونك حریمنك
نهایت بولدیغی محلده امامك اذنیله برقیو حفر ایتمکله مقدمکه قیونك صویو کیدوب ایکنجیه
تحول ایلسه پس کندودن بر تعدی اولمامغین کندویه برشیٔ لازم اولمازو تحت ارضده صو تملیك
اولنمامغین کندو حقنده دعوا ومخاصمه اولمدی ۞ کمن بنی حانوتا بجنب حانوت غیره فکسدت ۞
(الحانوت) ۞ الاولی بسببه ۞ (فانه لاشی علیه درر وزیلعی) نتەکه برکمسنه برغیرك دکاننك
یانده بردکان احداث وبنا ایتمکله اندن مقدمکه دکاندەکه کاره کسادطاری اولسه شرعا بانیه
برشی لازم اولمدیغی کبی (وفیه لو هدم جدار غیره فلصاحبه ان یؤاخذه بقیمته لا ببناء الجدار هو
الصحیح) ینه زیلعیدە مذکوردرکه برکمسنه برغیرك دیوارنی هدم ایدرسه صاحبیچون انی جدارك
قیمتیله مؤاخذه واردر جدارك کالاول بناسیله امرایده‌من انجق صحیح اولان قول بودرهرنه
قدر بعض کافی السابق دە اعادەسنه قائم وارایسه‌ده ۞ وللحافر الثانی الحریم من الجوانب الثلاثة
دون جانب الاولی ۞ (لسبق ملك الاول فیه) مسئلهٔ سابقه‌ده حافر ثانیچون اوچ طرفندن
حریم واردر مقدمکه قیو جانبندن کندویه حریم اولماز انده اولکینك حقی سبقت ایتمکین
۞ وللقناة ۞ (هی مجری الماء تحت الارض) ۞ حریم بقدر مایصلحه ۞ (لا لقاء الطین ونحوه وعن
محمد کالبئر ولو ظهر الماء فکالعین وفی الاختیار فوضه لرأی الامام ای او باذنه والا فلاشیٔ ذکره
البرجندی) قنەلرکه یراتندن جای اولان صومجراسی حریم اطرافندن کندوبی اصلاح ایچون
چامور القایدەجك قدریله امام محمددن قیو کبیدر روایتیده واردر صویرك یوزنده ظاهر اولورسه
حریمی پکار کبی الای ارشوندر اختیارده وجه ارضده‌که صویك حریمنی رأی امامه مفوضدر
دیدی یعنی کندونك اذنیله جاری اولمشسه حریمی اوقدر اولور یوقیسه اولماز ۞ وحریم شجر
یغرس فی الارض الموات خمسة اذرع من کل جانب ۞ (فلیس لغیره ان یغرس فیه) ارض مواتده
غرس اولنان شجرك حریمی هر بر طرفندن بش ارشوندر سائر کمسنه‌لره انده غرس جائز دکادر
۞ ویلحق ما امتنع عوده دجلة والفرات الیه بالموات اذا لم یکن ۞ (ذلك) ۞ حریما ۞ (العامر)
۞ فان کان حریما ۞ (او) ۞ جاز عوده لم یجز احیاؤه ۞ (لانه لیس بموات) مقدما برنسنه‌نك
حریمی اولمیوب ودجله وفرات امثالی ایرمقلرك اطرافندن صوچکلوب وعودی ممتنع اولان
ارض مواته لاحق اولور کندوده موات حکمی جاری اولور پس ارض مشروحه حریم
اولوب ویاصویك عودی جائز اولورسه موات اولمامغین احیاسی جائز اولماز ۞ والنهر فی ملك
الغیر لاحریم له الا ببرهان ۞ غیرك ملکنده جاری نهر ایچون حریم اولماز الا اثباتله اولور (وقالا
له مسناة النهر لمشیه والقاء طینه وقدره محمد بقدر عرض النهر من کل جانب وهو ارفق ملتقی
وقدره ابو یوسف لنصف بطن النهر وعلیه الفتوی قهستانی معزیا للکرمانی امامین رحمهما الله
تعالی نهرك مشی وجریانی وچامورنی القاسیچون احتیاجی مقداری نهره حریم اولور بیوردیلر
امام محمد حریم مشروحی نهرك هر بر طرفندن نهرك عرضی مقداریله تقدیر ایتدی بوارفقدر
امام ابی یوسف رحمه الله تعالی حریمی نصف بطن نهر ایله تقدیر بیوردی فتوا بونك اوزرینه‌در

لکن بو اختلاف ارض مواتده‌در (وفیه معزیا للاختیار والحوض علی هذا الاختلاف) قهستانیده
اختیاره عزو ایله مرسومدرکه حوض اشبو اختلاف مشروح اوزرەدرکه امام اعظم رحمه الله
تعالی قتنده حریمی یوقدر امامین رحمهما الله تعالی نزدلرنده کندوبی اصلاحده ایجاب ایتدیکی
قدری محل کندویه حریم عد اولنور (وفیه معزیا للکافی ولو کان النهر صغیرا یحتاج الی کریه
فی کل حین فله حریم بالاتفاق) ینه قهستانیده کافیه عزو ایله مذکوردرکه برنهر صغیر اولوب
هر وقتده کری واصلاحه محتاج اولورسه اتفاقا کندیوایچون حریم اولور (وفیه معزیا للکرمانی
ان الخلاف فی نهر مملوك له مسناة فارغة بلزقها ارض لغیر صاحب النهر فالمسناة له عندهما ولصاحب
الارض عنده) ینه قهستانیده کرمانیه عزو ایله مذکوردرکه اختلاف شول برنهر مملوکده‌درکه
کندو ایچون غرسدن وطیندن فارغه وخالیه مسناة اولوب آنکده اتصالنده صاحب نهرك غیری
برکمسنه‌نك برقطعه ارضی اولورسه امدی مسناة مشروحه امامین قتنده نهر مذکورك اولور امام
اعظم نزدنده صاحب ارضك اولور واکر اشجار ویاطینله مسناة مشغوله اولورسه اشجار وطین
صاحبلری هر کم ایسه ذی الید اولدیغندن مسناة کندونك اولور (وفیه معزیا للتتمة الصحیح ان له حریما
بالاتفاق بقدر مایحتاج الیه لالقاء الطین ونحوه انتهی) ینه قهستانیده تتمه‌دن نقلا مرسومدرکه
صحیح اولان نهر مشروحك القاء طین مثللو کندویه حاجت مس ایتدیکی قدر برکندویه حریمدر
اتفاقا (قلت وممن نقل الاتفاق الشرنبلالی عن الاختیار وشرح المجمع والله تعالی اعلم) شارح علیه
الرحمه دیرکه مسئلهٔ مشروحه‌ده اتفاق نقل ایدن ذواتدندر شرنبلالی نتەکه اختیاردن ومجمع
شرحندن نقل ایتدیکه مسناة اتفاقا نهر کدر کندویه ضرورت احتیاجنه بناء والله تعالی اعلم
واستغفر الله العظیم ۞ فصل الشرب ۞ (هی لغة) ۞ نصیب الماء ۞ شرب کسر ایله اسم مصدردر
لغتده صودن نصیب وحصه‌در (وشرعا نوبة الانتفاع بالماء سقیا للزراعة والدواب) شرعده شرب
اکنی ودوابی سقیچون صو ایله انتفاع نوبتیدر ۞ والشفة شرب بنی آدم والبهائم ۞ (بالشفاه)
شفه انسانك وبهائمك صویو طوداقلریله ایچملریدر دفع عطش ویاطبخ ویاطهارت امثالی شیلر
ایچون استعمالاریدر ۞ ولکل حقها فی کل ماء لم یحرز باناء ۞ (اوجب) نوع بنی آدمدن وحیواناتدن
هر بریچون برقابله ویادستی وجره امثالی نسنه ایله احراز وحفظ اولنمان هر بر صوده حق شفه
واردر شارحك اوجب قولینه حاجت یوق ایدی باناء اندن مغنیدر ۞ و ۞ (الکل) ۞ سقی ارضه
من بحر اونهر عظیم کدجلة والفرات ونحوهما ۞ (لان الملك بالاحراز ولا احراز لان قهر الماء
یمنع قهر غیره) دجله وفرات امثالی عظیم ایرمقدن ویاچوق صودن هر برآدمه ارضنی صوورمق
واردر جملیه مباحدر زیرا برشیئه مالك اولمق انجق احراز ایله اولور مار الذکر صولرده ایسه
احراز معدومدر صویك قهر وغلبه‌سی سائر شیلرك قهرینه مانع اولمغین امدی بونلر ایله انتفاع جمیع
مخلوقاته عامدر هرکس ایچر ودابه سینه وارضینه سقی ایدر پس بونلر ایله انتفاع آی وکونش
وروزکار ایله انتفاع کبیدر بر احد منع ایده‌مز ۞ و ۞ (الکل) ۞ شق نهر لسقی ارضه منها او لنصب
الرحی ان لم یضر بالعامة ۞ (لان الانتفاع بالمباح انما یجوز اذا لم یضر باحد کالانتفاع بشمس وقمر
وهواء) وهر برکمسنه‌یه سالف البیان صولردن کندو ارضنی سقیچون ویاد کرمان وضعیچون
شق نهر واردر اکر عامه‌یه ضرری اولمازسه زیرا مباحله انتفاع انجق بر احده عدم مضرتله

جائز اولور شمس وقرو هو ایله انتفاع کبی ❊ لاسقی دوابه ان خیف تخریب النهر لکثرتها ❊
واکر دابه سینک کثرتینه بناءً نهرک خرابه اولمسی خوفی اولورسه اندن سقی ایده من ❊ ولا ❊
(سقی) ❊ ارضه وشجره وزرعه ونصب دولاب ❊ (ونحوها) ❊ من نهر غیره وقناته وبئره الا باذنه ❊
(لان الحق له فتوقف علی اذنه) غیرک نهرندن وقناسندن وقیوسندن انسانه کندو ارضنی وشجرنی
وزرعنی سقی و انلرک اوزرلرینه دولاب وضعی مثلاو صوبک قتینه باعث اولور شیلری احداث
انجق مقدمکه صاحبنک اذنیله اولور کندوسی صاحب حق اولمغله انده تصرف انجق اذنه
توقف ایدر ❊ وله سقی شجر او خضر زرع فی داره حملا الیه بجراره ❊ (واوانیه) ❊ فی الاصح ❊
(وقیل لا الا باذنه) کندو خانه سنده کی شجری ویا زرع ایتدیکی بعض سبزه لری کندو جره وانیه لریله
غیرک حوضندن بلا اذن صوکتوروب انلری صوارمق قول اصحده مشروعدر عند البعض
انجق صاحبنک اذنیله اولور وو جیزه ده بو قول تصحیح اولنمشدر امدی ایکیسیده قول مصحح اولور
❊ والمحرز فی کوز وحب ❊ (بمهملة مضمومة الخابیة ❊ لا ینتفع به الا باذن صاحبه ❊ (لملکه باحرازه)
کوب ودستی امثلی انیه لر ایله احراز وحفظ اولنان صو ایله انجق صاحبنک اذنیله انتفاع اولنور
احرازیله ملکی اولمغین حب حاء مهمله ٔ مضمومه ایله خابیه که کوبدر فارسیدن معربدر ❊ ولو کانت
البئر او الحوض او النهر فی ملک رجل فله ان یمنع مرید الشفعة من الدخول فی ملکه ان کان یجد
ماء بقربه ❊ قیو ویا حوض ویا نهر برادمک ملکنده بولنورسه او حوالیده براحدک ملکنده
اولمیه رق صو بولندیغی تقدیرجه اندن صو مطالبه ایدن کمسنه یی کندو ملکینه دخولندن منع
واردر منعنده برضرر اولمامغین ❊ فان لم یجد یقال له ❊ (ای لصاحب البئر ونحوه) ❊ ان
تخرج الماء الیه او تترکه ❊ (لیاخذ الماء) ❊ بشرط ان لا یکسر صفته ❊ (ای جانب النهر ونحوه)
اکر صو مطالبه ایدن ذات اندن غیری صو بولمزسه مثلا قیو صاحبنه دینورکه سن اشبو صویه
محتاج اولان کمسنه یه یا کندک بالذات قیوکدن برمقدار صو چیقاررسکز ویاخود نهرک
اطرافنه برضرر ایتمامک شرطیله کندویه رخصت ویرسزکه حتی کندوسی قیودن براز
صو اخذ ایده ❊ لان له حینئذ حق الشفعة ❊ (لحدیث احد المسلمون شرکاء فی ثلاث فی الماء
والکلاء والنار) زیرا صویه محتاج اولان آدم اول حوالیده ضرورتنی دفع ایده جک مباح
صو بوله مدیغی تقدیرجه کندو ایچون حق شفعه ثابت اولور ائمهٔ حدیثدن امام احمد رحمه الله
تعالینک روایت بیوردیغی جماعت مسلمین اوچ نوع شیکه صو واوت وآتشدر بونلرده شرکت
اباحه ایله شریکلردر حدیث شریفی مضمونه مبنی شرکت ملکله شریک اولمزلر امدی
برشخص مذکورلردن برنسنه مقدمجه وضع ید ایدرسه کندوسی اکا حق و اولیدر انده تصرف
املاکنه تصرف ایدر محلنده الله تعالی مثلا صوبو خلق وایجاد بیورمشدر انده براحدک
دخلی اولمامغین ابتدا وضع ید ایدن اکا مالک اولور ❊ وحکم الکلاء کحکم الماء فیقال
للمالک اما ان تقطع وتدفع الیه والا تترکه لیاخذ قدر ما یرید ❊ (زیلعی) جبال وزننده کلاء
کندو باشنه خدای نابت اوت درو انک حکمی که اوزرینه ترتب ایدن شی صوبک حکمی کبیدرکه
کندو ملکندن نابت اولوب غیرکده اکا کمال احتیاجی اولوب سائر برمحلده بولنمدیغی
تقدیرجه کندویه یا سن بالذات بجوب ویرسک ویاخود اذن ویرسک اکا ضرورت

OSMAN ERGİN
KİTAPLARI

احتیاجی اولان ذات دیله دیکی قدر اخذ ایدر دینور امدی برکمسنه نک ملک باغنده وباغچه سنده
خدای نابت اوته کندوسی مالک اوله من هرکیم انی بجوب وحفظ ایدرسه اکا مالک اولور
اما خدایی نابت اشجار حشیشک خلافنه درکه اکا ملک صاحبی مالک اولور کندونک
ارضنک اجزاسندن اولوب ونص کلاء حقنده وارد اولمغین ناردن مراد یازو ویبان محلده
ایقاد اولنان ناردر یعنی برمفازه ده بر رجل اتش یاقسه کندو ایله جمیع ناس انده
شریکلردر غیری انکله انتفاعدن منع ایده من اما کندو ملکی اولان خانه سنده که یاقدیغی
اتشدن منع ایدر نته که غیرک ملکنده احتطابدن منع کبی ❊ ولو منعه الماء وهو یخاف علی
نفسه ودابته العطش کان له ان یقاتله بالسلاح ❊ (لاثر عمر رضی الله تعالی عنه) برکمسنه
کندو ملکنده که صودن نفسنه ویا دابه سنه عطشدن که هلاکدن خوف ایدن برادمی منع
ایدرسه اوادمه سلاحله صو صاحبیله مقاتله مشروعدر حقنده عمر رضی الله تعالی عنهدن
مروی وارد اولان اثره بناء ❊ وان کان محرزا فی الاوانی قاتله بغیر السلاح ❊ (کطعام
عند المخمصة در) ❊ اذا کان فیه فضل عن حاجته ❊ (لملکه بالاحراز فصار نظیر الطعام) مار الذکر
صو آوانیده حرز وحفظ اولنان صو اولورسه اکا محتاج اولان کمسنه صاحبیله بلا سلاح
منازعه ایدر حالة مخمصه ده که طعامده که مثلاو اکر کندونک حاجتندن زیاده جه اولورسه
احرازیله اکا مالک اولمغین طعام مشروحک نظیری اولدی شارحک کطعام عند المخمصة
قولی فصار الطعام قولندن مغنیدر (وقیل فی البئر ونحوها الاولی ان یقاتله بغیر سلاح لانه
ارتکب معصیته فکان کالتعزیر کافی) عند البعض قیو امثالی برنسنه نک کندو ملکنده بولنان
صولرده غیرک اکا کمال احتیاجی اولدیغنه نظر قیو صاحبی منع ایدرسه غیرایچون اولی
اولان کندو ایله بلا سلاح مقاتله واردر زیرا محتاجنی اندن منع معصیت اولمغین مقاتله
تعذیر اولدی ❊ تنبیه ❊ ذخیره ده ومنیه ده مسطوردرکه برعبد ویا صبی ویا جاریه برحوضک
صویندن برقابی طولدیروب بعده انک بعضیسنی کرو حوضه توکسه براحده اول حوضدن
صو شربی حلال اولماز حتی برصبی یه اناسی ویا باباسی برحوضدن ویا برمقدن صو
کتورمکله امر ایتملریله چوجقده کتورسه اندن شرب کندولرینه حلال اولمز فقیر اولمزلرسه
زیرا صو کندونک ملکی اولمغله بلا ضرورت انایه ویا بابایه صغیرک مالندن اکل وشرب
جائز دکلدر ❊ وکری نهر ❊ (ای حفره) ❊ غیر مملوک من بیت المال ❊ براحدک ملکنده اولمیان
نهرک حفر واصلاحی بیت المالدندرکه خراج وجزیه مالارندندر بیت المال مصالح مسلمین ایچون معد
اولمغین اما عشر وصدقات فقرا حقی اولمغله اندن برشی صرف اولنماز ❊ فان لم یکن
ثمه ❊ (ای فی بیت المال) ❊ شیء یجبر الناس علی کریه ❊ (ان امتنعوا عنه دفعا للضرر) بیت المالده
کری نهره صرف اولنه جق برشی بولنمیوب ناسده حفرندن امتناع ایدرلرسه دفعا للضرر کریه جبر
اولنورلر زیرا عدم جبر صورتنده عامه یه ضرر اولور عوامده کندو اختیارلریله بویله محلره
براقجه صرف ایتمدکلرندن امام طرفندن جبره رخصت ویرلدی ❊ وکری ❊ (النهر) ❊ المملوک
علی اهله ویجبر من ابی منهم علی ذلک ❊ نهر مملوکک کری ملک صاحبینه لازمدر انلردن ابا وامتناع
ایدن بولنورسه حفرینه جبر اولنور شریکلرینه اوله جق ضرر عامی دفعیچون (وقیل فی الخاص

لایجبر) بعضلر نهر خاصده کریه اربابینه جبر اولماز دیدیلر بونده ضرر عام اولمامغین نهر عامله خاص میانلرنده فرق وتمیز کندوده شفعه واجبه اولان خاص اولمیان عامدر بونده ده بین المشایخ اختلاف واقع اولدی لکن کندوده شفعه نك ثبوت وعدم ثبوتی حقنده بیان وتحدیدك احسنی کندوده شرکا یوزدن دون اولورسه خاصدر شفعه یه مستحق اولور یوز ویوزدن زیاده اولورسه شرکت عام اولور کندولرینه شفعه ثابته اولماز (وهل یرجعون ان یامر القاضی نعم) حفر نهردن اباوامتناع ایدن کمسنه یه عدم جبر قولینه نظرا شرکا مؤنت حفر ایچون براز اقچه صرف ایتمش اولسه لر اکا حصه سیله رجوع ایدرلرمی بلی اذن قاضیله اولمش اولورسه ایدر ※ ومؤنة کری النهر المشترك علیهم من اعلاه ※ براز ذوات بیننده مشترك نهرك کری واصلاحنك مؤنت ومصارف ارمق اعلاسندن بروکندولرینك اوزرلرینه درکه مثلا اون ذات انده مشترك اولورلرسه هر برینه مصارفك اونده بری اصابت ایدر هر برینك ارضنی حفر تجاوز ایده نه دك حتی وقتا که برینك ارضنی حفر تجاوز ایتدکده مثلا نهرك باشنده که ترلا صاحبی کبی امدی مصارف اتساعا باقیلرینك اوزرلرینه لازم اولور کندویه صویواچوب ترلاسنی صوارمق جائز اولورمی بعضلر اولور دیدیلر کندونك حقنده کری نهایت بولدیغندن بعضلر اولماز دیدیلر مادام شریکلر کریدن فارغ اولمدقجه خاصة کندولری منتفع اولمسون دیو ※ فان جاوز ارض رجل ※ (منهم) ※ برئ ※ (من مؤنة الکری وقال لاعلیهم کریه من اوله الی اخره بالحصص کما یستوون فی استحقاق الشفعة ولاکری علی اهل الشفعة) پس شرکادن برینك ارضنی کری تجاوز ایدرسه مؤنة کریدن کندوسی خلاص اولور امامین رحمهما الله تعالی بیوردلرکه حصه لرنجه اولندن اخرینه دك کری اوزرلرینه لازمدر صورت مشروحه ده که مساوات استحقاق شفعه ده که مساوات کبیدر اهل شفعه که مجرد بر صوده حق شربی اولان کمسنه لره مؤنت کری ایجاب ایتمز کندولری عدو احصایه قابل اولمامغین زیرا اهل دنیانك کلیسی ایچون حق شفعه واردر وقوم نامعدوده مؤنة کری واجبه اولماز ※ وتصح دعوی الشرب بغیر ارض ※ (استحسانا) بلا ارض شرب دعواسی استحسانا صحیحه اولور وجه استحسان شرب مرغوب ومقبول کندوایله انتفاع اولنور برشی اولمغله ارث ووصیت مثللی برنسنه ایله کندویه بلا ارض مالك اولنق ممکندر وبعض اولورکه بلا حق الشرب ارض بیع اولنمغله کندوسی صاحبینه یالکز قالور قیاس اولان شرب حق مجهول اولدیغندن کندوسی دعوانك عدم صحتیدر ※ واذا کان لرجل ارض ولاخر فیها نهر واراد رب الارض ان لایجری النهر فی ارضه لم یکن له ذلك ویترك علی حاله ※ بر رجلك بر ارضی اولوب اخرنکده انده بر نهری اولمغله صاحب نهری کندو ارضنده اجرا ایتدرممك مراد ایدرسه شرعا ایده من حالی اوزره ترك ایدر الا صاحب ارض ارمقکده کندونك اولدیغینه اقامهٔ بینه ایدرسه نهرده کندونك اولور ※ وان لم یکن فی یده ولم یکن جاریا فیها ※ (ای فی الارض) ※ فعلیه البیان ان هذا النهر له وانه قد کان له مجراة فی هذا النهر مسوقة لسقی اراضیه ※ واکر نهر مالکیت دعواسی ایدن شخصك یدنده بولنمیوب وزمان ماضیده اول ارضده جریانیده معلوم اولمازسه پس مدعی اوزره بیان واثبات لازمکه اشبو نهر کندونکدر ویاخود کندونك بونده حق اجراسی واردر اراضیسنی سقی ایچون سوق ووضع اولنمشدر دیو وانه قد کان عباره سنده که واو عطف او معناسنه در

(دعوار)

دعوا رقبهٔ نهرده ویا حق اجراده اولمغین ※ وعلی مذهب المصب فی نهر او علی سطح او المیزاب او الممشی کل ذلك فی دار غیره فحکم الاختلاف فیه نظیره فی الشرب ※ (زیلعی) منوال مشروح اوزره در برنهرده که ویا سطح ویا میزاب ویا ممشاخانه اوزره اولا مصبکه صو توکلجك محلیك حکمیله بونلرك هر بری غیرك دارندن مرور ایده جك اولدقده صاحب دار منع ایدرسه امدی بونده مدعیله مدعی علیهك اختلاف ونزاعلرینك نظیر ومثلی شربده کی سالف البیان اختلافك نظیریدر پس از قدیم اکا صب اولنوب اندن مرور ایده کلمشسه منع ایده من بوقیسه اثبات وبیانه محتاجدر ※ نهر بین قوم اختصموا فی الشرب فهو بینهم علی قدر اراضیهم ※ (لانه المقصود) براز ذواتك میانلرنده مشترك برنهر اولمغله حق شربلرنده اختلاف ایدوب بعضسی شریکنك نصیبندن زیاده دعوا ایدرسه امدی اراضی سقیده مقصود اراضینك شربی واحتیاجی مقداری اولمغله حق شرب بینلرنده اراضیلرینه کوره اولور ارضی کثیر اولانك احتیاجی زیاده جه اولمغله حقیده زیاده اولور قلیل اولانه نك قلیل اولور ※ بخلاف اختلافهم فی الطریق فانهم یستوون فی ملك رقبة ※ (بلا اعتبار سعة الطرق وضیقها لان المقصود الاستطراق) خانه صاحبلرینك طریقده اختلافلری ارباب اراضینك شربده اختلافلرینك خلافینه درکه بونلر دارك سعه وضیقنی اعتبار ایتمکسزین رقبهٔ طریقه مالکیتده مساویلردر مقصود مجرد استطراق اولمغله زیاده دعوالرینه اصغا اولنمز ※ ولیس لاحد من الشرکاء ※ (فی النهر) ※ ان یشق منه نهرا او ینصب علیه رحی ※ (الارحی وضع فی ملکه ولایضر بنهر ولا بماء وقایة) نهر مشترکده شریکلرك بریچون نهرك بر طرفنه بر اخر نهر حفر وشق ایتمك ویاخود اوزرینه بر دکرمان نصب واحداث ایتمك جائز اولمدی زیرا بونده نهر مشترکك کنارنی برقه اشوب وخرابه ایتمکله صویه نوعا ما نقصان طاری اولورسه ملك مشترکده بنا ایله کندوبی مشغول قیلمق اولور الا دکرمانی فقط کندو ملکینه وضع ایدوب ونهره وصویه بر ضرر وتغیر اولمزسه دکرمانی نصب ایدر ※ او دلالته کناعورة او جسر ※ (اوقنطرة) ※ او یوسع فم النهر او یقسم بالایام ※ و ※ (الحال انه) ※ قد کانت القسمة بالکوی ※ (بکسر الکاف جمع کوة بفتحها الثقب لان القدیم یترك علی قدمه لظهور الحق فیه) ویاخود احد شرکایه نهر مشترك اوزره ناعوره که صویك دوندردیکی دولاب ویا اخشابدن معمول جسر ویا احجاردن مبنی قنطره که کپروکی دالیه که صفرك دوندیکی دولاب نصبی اولمدی زیرا دالیه ده دکرمان کبیدر جسر وقنطره ده ده ملك مشترکی اشغال واردر ویا فم نهری توسیع ویا مقدما صویك تقسیمی کواکه دلوکه اولمش ایکن ایامله قیلمق اولماز زیرا بونلرده ده وضع قدیمی تغییر ایله شرکایه مضرت فهم اولنور وقدمده حق ظاهر اولمغله قدیم قدیمی اوزره ترك اولنور کوی کافك کسریله فتحیله دلوك معناسنه اولان کوه نك جمعیدر ※ او یسوق نصیبه الی ارض له اخری لیس له منه ※ (ای من النهر) ※ شرب بلا رضاهم ※ (یتعلق بالجمیع ولهم نقضه بالاجازة واورثتهم من بعدهم) ویاخود شریکلرك بریچون بلا رضا الاخر بر نهردن کندو نصیبنی انده حق شربی اولمیان دیکر ترلاسنه کتورمك یوقدر زیرا مرور ازمانله اندن حق شرب ادعا ایده جك اولور

بلا رضاهم قولی‌ا وسوق قولندن بروصور مشروحه‌لرك جمیسنه قیددر شریكلر احد
شركانك افعال مشروحه‌لرینه اجازه ویرمش اولورلرسه بعد الاجازة كندولرینه و بعد
الوفات ورثه‌لرینه انی نقض واردر (ولیس للاعلی سد النهر بلا رضاهم وان لم تشرب
ارضه بدونه ملتقی) ترلاسی صویك باشنده اولان شریك ایچون سائرلرندن اذنسز نهری
سد ایدوب باغلق یوقدر كندونك ترلاسی هر نه‌قدر بلاسد صویو ایچوب اله‌مزسه‌ده
سائرلرینه ضرر احتمالندن ☼ كطریق مشترك اراد احدهم ان یفتح فیه بابالی دار اخری
ساكنها غیر ساكن هذه الدار التی مفتحها فی هذاالطریق ☼ سالف البیان نهر مشترك شول
برطریق مشتركه كبیدركه شریكلرك بری انده ساكنی اشبو قابوسی بو طریقده اولان دارك
ساكننك غیری اولان داره بر قپو كشاده اتمك مراد ایده یعنی بلارضا الشركا كندو
باشنه یاپاماز ☼ بخلاف ما اذا كان ساكن الدارین واحدا حیث لایمنع ☼ (لان المارة
لا تزداد) مار الذكر ایكی دارك ساكنی برادم اولورسه صورة مشرحه‌نك خلافینه‌دركه
اولطریقه دیكرقپو اچمقدن منع اولنماز اندن مرور ایدن ذواتك زیاده‌لنمدیكینه‌بنا وكندونك
ذاتنده حق مروری اواوب جدارندن فتح بابی كندو خاص ملكنده تصرف اولمغین
☼ ویورث الشرب ویوصی بالانتفاع به ☼ حق شرب ورثه‌یه میراث اولور سائر مالك
میراث اولدیغی كبی زیرا ورثه میتك املاك وحقوقنده كندونك خلفا لریدر دین وقود
وحر مثلاو عوض وتبرعله تملیكی جائز اولمیان شیلرده كندونك مقامینك قائمی قائم اولورلر
وشربله انتفاعچون وصیتده مشروعدر ووصیتده میراثك اختی اولمغله اما الایصاء ببیعه
فباطل شربك بیعله وصیت باطلدر شارحك بو قولی ماتنك ذكراتی ولا یوصی بذلك
قولیله مستغنی عنهدر ☼ ولا یباع ☼ (الشرب) ☼ ولا یوهب ولا یؤجر ولا یتصدق
به ☼ (لانه لیس بمال متقوم فی ظاهر الروایة وعلیه الفتوی كما سیجیء) شرب بیع وهبه
وایجار وتصدق اولنمز ظاهر روایتده مال متقوم اولمامغین فتواده بوقول اوزره‌در
قریبا كلور نته‌كه قریبا كلور ☼ ولا یوصی بذلك ☼ (ای ببیعه واخویه) شرابك بیعی
واخوینیكی هبه وتصدقیله وصیتده جائز اولماز ☼ ولایصلح ☼ (الماء) ☼ بدل خلع وصلح
عن دم ومهر نكاح وان صحت هذه العقود ☼ (لانها لاتبطل بالشرط الفاسد لان الشرب لا یملك
بسبب ما) صو خلع ودم عمدن صلح ونكاحدن مهر بدلی اولمغه صالح وقابل اوله‌مز
عقود مشروحه‌لر هرنه‌قدر صحیحه اولورلر ایسه‌ده زیرا بونلر شرط فاسد ایله باطل اولمزلر
وشربده اسبابدن برسبیله تملیك اولنماز بونده شرط فاسد اولمامغین تعلیلده شارح لان الشرب
الخ قولینه قصر ایتسه انسب اولور ایدی لكن خلعده زوجه‌یه مهر اوله‌رق اخذایتدیكی
نسنه‌یی رد صلحده قاتله دیت مهرده مهر مثل لازم اولور (حتی او مات وعلیه دین لم یبع
الشرب بلاارض كورمز میسنكه بركسه مدیونا فوت اولسه بلا ارض حق شربی بیع اولنمز
(فاولم یكن له ارض قبلی یجمع الماء فی كل نوبة فی حوض فیباع الماء الی ان ینقضی دینه وقیل
ینظر الامام الارض لاشرب لها فیضمه الیها فیبیعها یرضی ربها فینظر لقیمة الارض بلا شرب
ولقیمتها معه فیصرف تفاوت ما بینهما لدین المیت وتمامه فی الزیلعی) امدی شرب مشروحك

(ارضی)

ارضی اولمدیغی تقدیرجه عندالبعض صومتوفانك هر برنوبتنده برحوضده جمع اولنغله
بیع اولنور حتی دینی منقضی اولنه‌دك بعضلر امام ویاناٸبی كندو ایچون شرب اولمیان
برارضه انی ضمله صاحب ارضك رضاسیله انی بیع ایدوب بعده اول ارضك بلا شرب مجرد
قیمتنه ومع الشرب قیمتنه باقوب مابینلرنده‌كه متفاوت مبلغی میتك دیننه صرف ایدر دیدیلر
☼ ولایضمن من ملاء ارضه ماء فنزت ارض جاره اوغرقت ☼ (لانه متسبب غیر متعد وهذا اذا
سقاها معتادا تحمله ارضه عادة والافیضمن وعلیه الفتوی) بركسنه كندو ترلاسنی صوایله
طوردرمقله قومشوسنك ترلاسی صولق اواوب چول كسسه ویابوتون بوتون صویه غرق
اولسه اندن تولد ایدن ضرری كندوسی ضامن اولمز متسبب غیر متعدی اولمغین تسببده
ضمانك وجوبینك شرطی تعدیدر لكن بوكندو ارضنی سقی معتاد ایله سقی ایدوب ارضك
عادتا اكا تحمیانه نظرایدر یوقیسه ضامن اولور فتوا بوقول اوزره‌در (وفی الذخیرة وهذا
اذا سقی فی نوبته مقدار حقه واما اذا سقی فی غیر نوبته اوزاد علی حقه یضمن علی ماقال اسماعیل
الزاهدی قهستانی) ذخیره‌ده مسطوردركه اشبو مارالذكر ضمان ساقینك سقی نوبتی اوانده
حق مقداری اولدیغینه كوره‌در امانوبتنك غیرنده ویاحقندن زیاده‌جه سقی ایدرسه تعدی
بولنمش اولمغله ضامن اولور اسماعیل زاهدینك دیدیكی اوزره ☼ ولایضمن من سقی ارضه ☼
(اوزرعه) ☼ من شرب بغیر اذنه ☼ (فی روایة الاصل وعلیه الفتوی شرح وهبانیة وابن الكمال
عن الخلاصة لما مرانه غیر متقوم) برادم كندو ترلاسنی ویاا كینی بلا اذن غیرك شربندن
سقی ایتسه كندویه اصل روایتده ضمان ایجاب ایتمز شرب حق مال متقوم اولمامغین نته‌كه
ماسبقده مرور ایلدی صوآنیده حفظ اولنمدین براحده ملك اوله‌مزكه حتی ضمان ایجاب
ایده (ولو تصدق بنزله فحسن لبقاء الماء الحرام فیه بخلاف العلف المغصوب فان الدابة اذا
سمنت به انعدم وصارشیئا اخر قهستانی) لكن سالف البیان غیرك حق شربندن سقیدن حاصل
اولان غلالی ساقی تصدق ایتسه كوزل اولور كندوده حرام صوباقی اولمغله نزل ضمتیله‌در
زرعك حاصلاتی معناسنه حیواناتك اكل ایتدی مغصوبم شرب مذكورك خلافینه‌دركه
كندودن حاصل سود ولحم كبی شیلرك تصدقی ایجاب ایتمز زیرا ادبه هرنه‌قدر كندو ایله
سمریوب قوت بولورسه‌ده محو ومنعدم اولوب دم ولحم امثالی شیء اخر اولور ☼ فان تكرر
ذلك منه ☼ (لاضمان و) ☼ ادبه الامام بالضرب والحبس ان الرأی ☼ (الامام) ☼ ذلك ☼
(خانیة وتمامه فی شرح الوهبانیة) غیرك حق شربندن كندو ترلاسنی سقی ایدن ناحقدن
یاخود فعل نامشروع تكرر ایدوب مرة بعد اخری وقوعبولورسه هرنه‌قدر ضامن اولمازسه‌ده
امام انك تادیبنی رأی ونجویز ایدرسه ضربله وحبسله كندوبی تادیب ایدر (وقال وجوز
بعض مشایخ بلخ بیع الشرب لتعامل اهل بلخ والقیاس یترك للتعامل ونوقض بانه تعامل اهل
بلدة واحدة) ظاهر اولان وقال فعلنده‌كه فاعل ضمیرینك شارح وهبانیه شارحلری كرك
عبدالبر وكرك شرنبلالی شرحلرنده قول مشروحی ذكرلری یوقدر انجق انی شرحنده
ذكر ایدن مصنف مرحومدر امدی شارحه مناسب اولان وقال المصنف دیمك ایدی پس
مصنف دیركه اهل بلخك تعاملارینه بناء شربك بیعنی بعض مشایخ بلخ تجویز ایتدیلر

تعامله مبنی قیاس ترك اولنمش اولور لکن بوکا مناقضه اولنورکه بو نقط بر بلده خلقنك معامله لری
اولمغله کندو ایله قیاس ترك اولنور برشی دکلدر (وافتی الناصحی بضمانه ذکره فی جواهر الفتاوی
قال وینفذ الحکم بصحة بیعه فلیحفظ) ناصحی غیرك شربیله سقیك ضمانیله افتا ایلدی بو افتاسنده
کندولری تفرد ایتدیلر کندویه فقهادن اتباع ایدن بولنمامغین خلافینه معارض اوله من مضمون
مشروحی مشارالیه جواهر الفتاواده ذکر ایدوب دیرکه شربك بیعنك صحتیله برقاضی حکم
ایتسه حکمی نافذ اولور مجتهد فیه اولان فصله تصادق ایتدیکینه بناء لکن قاضیلر کندو مذهبلرنده
قول معتمد اوزره قضا ایله مامور اولدقلرندن قول ضعیفله حکمدن معزوللردر (قلت وفی الهدایة
وشروحها من البیع الفاسد انه یضمن بالاتلاف فاوسقی ارض نفسه بماء غیره ضمنه وبه جزم فی النقایة
فافهم) شارح علیه الرحمه دیرکه هدایه وشرحلرنده بو بیع فاسددندر دیو مذکوردر
واتلافله ضامن اولور پس کندو ترلاسنی غیرك صویو ایله سقی ایدرسه انی ضامن اولور
ونقایه ده دخی بو مقامده مضمون مشروحله جزم ایلدی (قلت وقدم ما علیه الفتوی فتنبه)
شارح علیه الرحمه دیرکه فتوی کندونك اوزرینه اولان قول مرور ایتدی متنبه اول اکرچه
قول مفتی به جمهورن کیدر ناصحینککه دکلدر (وفی الوهبانیة) وهبانیه ده مذکوردرکه ❊ نظم ❊
(وساق بشرب الغیر لیس بضامن ❊ وضمنه بعض وما مر اظهر ❊ اشبو بیت مار الذکر متنك ولا یضمن
من سقی الی اخره قولنی تکرار در ذکرینه حاجت مس ایتمز ایدی یعنی غیرك شربیله کندو ترلاسنی
سقی ایدن کمسنه ضامن دکلدر بعضلر تضمین ایتدیردیلر مرور ایدن مضمون پك ظاهردر
(وماجوزوا اخذ التراب الذی علی ❊ جوانب نهر دون اذن یقرر) فقها ارمقك کنارنده ترابی
اربابی نهرك اذنلری اولمدین اخذنی تجویز ایتمدیلر حالی اوزره تقریر اولنور لکن اذنی بو مسئله ده
ناظمدن غیری ذکر ایدر اولمدی انجق فقها بونده اوچ قول بیان ایتدیلر بری انی نهرك کنارینه
هرکم وضع ایتدیسه انك اخذیدر لکن اخذنده نهره برضرر اولمق اوزره و بری اهل نهر بیننده
انك مشترك اولمسیدر و بری انی هرکم اخذ ایدرسه کندویه مباح اولمسیدر راظهر اولان بودر
نهری حفر ایدن ذوات مجرد حفرلریله اکا استیلالریله مالك عدا اولنمزلر حفرلری تملك قصدیله
اولمیوب جریان ماایچون اولدیغندن (واو حفروا نهرا والقوا ترابه ❊ فلوفی حریم لیس بالنقل
یؤمر) برز ارباب نهری حفر ایدوب ترابنی طشره سه القا ایتدکلرنده امدی القا اولنان محل
نهرك حریمیسه اندن نقلیله حافر امر اولنماز یوق غیرك ملکیسه رفعیله امر اولنور بو بیت شارح
علیه الرحمه کندونکدر اصل وهبانیه نك مقامنده ذکر ایتدیکی ایکی بیتدرکه بونلر (واو حفروا
نهرا والقوا ترابه ❊ بارض لشخص وهی للماء معبر (فلیس علیهم نقل مافی حریمه ❊ وفی الغیر رب
الارض بالنقل یؤمر) بعض سکه ده نهر اولورکه سنه ده بر ویا ایکی کره حفر وتطهیری ایجاب
ایدر امدی زقاقلرده برچوق تراب مجتمع اولور پس نهرك حریمنده اولورسه ارباب سکه انك
رفعیله نهر صاحبنه امر ایده مزلر بوقیسه ایدرلر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم ❊ کتاب
الاشربه ❊ نوش اولنور شرابلر حقنده بر از مسائل مکتوبه لردر شربك عقیبنده اشربه نك ذکری
ایکیسیده لفظا ومعنی عرف واحددن تشعب ایتدکلرینه مبنیدر شربك تقدیمی احیاء المواته
مناسبتیچوندر اشربه یی ذکرك محاسنندندر حرمتلرنی بیان زیرا الله ذوالجلال حضرتلرینك

وجود وحدانیتینه وصفات کامله لر ایله اتصافینه ونعم جلیله لرینه شکر وثناسنه علم ومعرفت واذعانه
سبب مستقل اولان عقلی ازاله ایدن شیئك تحریمنك حسننده اصلا برشك وشبهه یوقدر معلوم
اولسونکه فروجك ماعداسی اشیانك جمیعسنده اصل اولان اباحه در حق سبحانه وتعالی
حضرتلرینك «هو الذی خلق لکم مافی الارض جمیعا وکلوا مما فی الارض حلالا طیبا» نظم کریملرینه
بناء بعضلرینك حرمتی انجق ایات قرآنیه واحادیث نبویه ایله ثابته اولمشدر پس برشیئك حرمتینه
دلائل محرمه دن برشی ثابت اولمدقجه اباحه سی اوزره (باقیدر هی جمع شراب) ❊ والشرب ❊
(لغة کل مایع یشرب واصطلاحا) ❊ ما یسکر ❊ اشربه شرابك جمیدر شراب لغتده صوو صویك
غیری حلال ویا حرام هر برجریان ایدن اقیجی ایچمك شانندن اولان شیدر اصطلاحده اسکار
ایدر نسنه در ❊ والمحرم منها اربعة ❊ (النوع الاول) ❊ الخمر وهی النی ❊ (بکسر النون فتشدید الیاء
❊ من ماء العنب اذا غلی واشتد وقذف ❊ (ای رمی) ❊ بالزبد ❊ (ای الرغوة) اشربه دن حرام درت
نوعدر اولکیسی خمردرکه اوزم صویندن نابخته چیك اوله رق غلیان واشتداد صاحبی
اولوب کوپوکنی وکفنی اتن سرابدر ادمی سرخوش ایدر فارسیده باده ترکیده سچی
دینور مؤنث سماعیدر مذکرده استعمال اولنور علی قول عامدر مطلقا مسکره اطلاق اولنور
کرك اوزوم صویندن وکرك خورما وامثالی سائر شیلردن اولسون وعام اولمسی اصح
واصوبدر زیرا خمر حقنده آیة محرمه نازل اولوب استعمالندن اهل اسلام ممنوع اولدقلرنده
مدینه ده اوزم شیره سی اولمامغله شرابلری همان نبیذ خرمایه منحصر ایدی پس اوزم
شیره سنه مخصوص اولسه وجه مذکور اوزره تناول ایلدکلری نبیذ اولمامق لازم ایدی
وکندویه خمر تسمیه سی عقلی خمر یعنی ستر ایلدیکیچون یاخود خمیر کبی مایه لنوب
شراب درجه سنه بالغ اولنجیه قدر ترك اولندیغی ایچون یاخود عقلی شوریده ومختلط
ایلدیکیچوندرنی نونك کسری ویانك تشدیدیله در غلیان اسفلی اعلامی اولمق اشتدادی قوة
بولوب اسکاره صلاحیت پیدا ایتمسیدر رغوه رانك حرکات ثلثه سیله سودك قیمغی
معناسنه در (ولم یشترطا قذفه وبه قالت الثلثة وبه اخذ ابو حفص الکبیر وهو الاظهر کما فی
الشرنبلالیة عن المواهب وبانی مایفیده) امامین همامین رحمهما الله تعالی زبدك قذفنی
شرط ایتمدیلر ائمه ثلثه ده آنکله حکم ایتدیلر ابو حفص کبیرده بونی اخذ ایلدی پك ظاهر
اولانده بودر نته که شرنبلالیه ده مواهبدن نقلا مسطوردر واشبو قذفك عدم اشتراطنی
افاده ایدر مضمون متنك والکل حرام اشتد وغلا قولنده کلورکه انده بوندن صکره که
ذکر اولنان اوجه قذفی ذکر ایتمدی پس خمرده عدم ذکری اولویتده قالور امدی
انده قذفی ترکی امامین قولی اوزره اولمش اولور شیخ الاسلام خواهر زاده کتاب الشرب
شرحنده دیرکه خمر بلا خلاف چیك اوزم صویوندن غلیان واشتداد ایله زبدنی قذف ایدن
نسنه در امام بلا قذف غلیان واشتداد بولنورسه امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده خمر اولماز
شربی وبیعی حلال اولور امامین همامینه کوره اولماز لکن امامین قولی اخذه احری
والیقدر ناسك حرامه تجاسرلرینك دفعینه بناء زیرا بو قدر شیئله ناس فساده بولنورلر ومجرد
اشتدادیله سکر وایقاع عداوت وصد عن الصلاة مثللو شیلر بولنور زبدك قذفی احداث

سكرده تأثيرى اولميان بر وصفدر امام اعظم رحمه الله تعالى بداية شدة اولان غليانك كمالى
قذف زبددر صافيسى غير صافيسندن انكله فرق وتمييز اولنور بيورديلر وقد تطلق
(الخمرة على غير ماذكر مجازا) بعض اولوركه خمر اوصاف مشروحه ايله موصوفه اولميان
مثلا اوزم مثللو نسنه يه ده مجاز اوليله اطلاق اولنور (كما فى التنزيل انى ارانى اعصر خمرا)
اى عنبا وتمر تمرة كبى خمر خمرة ده دينور (ثم شرع فى احكامها العشرة فقال) ※ وحرم قليلها
وكثيرها ※ (بالاجماع) ※ لعينها ※ (اى لذاتها) بعد ازين مصنف والاجناب خمرك احكام
عشره سيكه اوزرينه ترتب ايدن اثرلرنى بيانه شروع ايدوب ديركه اجماعا خمرك قليلى وكثيرى
بعينها كه بالذات عينك حرمتى مقصود بالذات اوله رق حرامدر يوخسه قليل وكثيرنك
حرمتى اقسام ثلثۀ باقيه ده ده موجوده در شارحك بالاجماع ايله تقييدى بعض مسكر اولميان
قليلنى شربك عدم حرمتنه قائل اولانلرك خلافلرينه اعتماد واعتبار ايتمدكلرينه مبنيدر زيرا
اشبو قليلنى شربك عدم حرمتى قولى كفردر كتاب وسنة واجماع امته مخالف اولوب قليلنى
كثيرينى داعى وارباننه لذتى استكثارنده اولمق بوام الخبائثك خاصۀ لازمه سندن اولديغنه
مبنى سائر مشروبات بونك خلافنه در بلكه تلذذيدخى حرامدر حديث شريفده «حرمت
الخمر لعينها والسكر من كل شراب» وارد اولمشدر (وفى قوله تعالى انما الخمر والميسر الاية
عشر دلائل مبسوطة فى المجتبى وغيره) الله جليلك انما الخمر والميسر آية كريمه سنده خمرك
حرمتنه اون دليل واردر مجتباده وسائر معتبراتده بسط وتفصيل اولنمشدر اولا اشنع
محرماتدن اولان ميسركه قمار وما عطف عليه اولان انصاب وازلام سلكنده نظم وبيانى
ورجس تسميه واطلاق وعمل شيطاندن عدى وكندودن اجتناب وتبعد ايله امر وفلاح نجاتى
كندودن اجتنابه تعليق وكندو ايله بين المؤمنين شيطانك عداوة وبغضا ايقاعى وذكر اللهدن
وصلاتدن صد ومنع ارادەسى وتهديد وتحذيرى ايذان واشعار ايدر استفهام صيغه سيكه فهل
انتم منتهون له نهى بليغيدر رحابى اه ※ وهى نجسة مغلظة كالبول ويكفر مستحلها وسقط تقومها ※
(فى حق المسلم) ※ لامالیتها ※ (فى الاصح) خمرك حرمتى دليل قطعيله ثابته اولديغندن بول كبى
نجاسته مغلظه ايله نجسه در ونص صريحى انكار ايتديكندن حلال اعتقاد ايدن تكفير
اولنور ومسلم حقنده تقومى ساقطدركه غاصبى ومتلفى ضامن اولماز الله ذوالجلال حضرتلرى
كندونى رجس قيلمسيله اهانت بيوردى تقوم عزتنى ايجاب ايدر قول اصحده ماليتى ساقطه
دكلدر اهل كفر عندنده متقومدر ※ وحرم الانتفاع بها ※ (ولو لسقى دواب اوطين اولنظر
للتلهى اوفى دواء اودهن اوطعام اوغير ذلك الا التخليل اولخوف عطش بقدر الضرورة ولو
زاد فسكر حد مجتبى) خمر ايله انتفاع مكروهدر هرنقدر سقى دواب ويابل طين ويانامىكه
لعب واستحسان طريقيله نظر ايچون ويابدننده دوا ويا دهان وطلا وطعامده ويا سائر برشيده
استعماله اولورسه ده مثلا بعض نسا طائفه سنك صاحبلرى براق اولسون ديو انكله
امتشاطلرى كبى الا التخليل ويا ضرورت مقدارى عطش خوفيچون خمر ايله انتفاع جائز
اولور ضرورتى دفع اولدقدنصكره زيادهجه استعماله سكران اولورسه حد ايجاب ايدر
※ ولا يجوز بيعها ※ (لحديث مسلم ان الذى حرم شربها بيعها) خمرك بيعى جائز دكلدر

حقنده ائمۀ حديثدن امام مسلمك روايت بيوردقلرى شول برشيكه شربى حرام اولدى
بيعيده حرام اولدى مضمون حديث شريفه بناء بوندن فهم اولنان سائر مسكراتك بيعنك
جوازيدر (ويحد شاربها وان لم يسكر منها ※ و ※ (يحد) ※ شارب غيرها ان سكر ※ شارب خمره
حد اجرا اولنور هرنقدر اندن سرخوش اولمزسه ده زيرا حرمتى لعينهادر نص قاطعله
ام الخبائثدر مبسوطده مذكوردركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشلركه
«اذا وضع الرجل قدحا من خمر على يديه لعنه ملائكة السموات والارض فان شربها لم تقبل
صلاته اربعين ليلة وان داوم عليها فهو كعابد وثن» قهستانى انتهى خمرك ماعداسى مسكراتى
شرب ايدن ادم اندن سكران اولورسه كندويه حد ايجاب ايدر هندويه ده مسطوردركه
فتوى امام محمد رحمه الله تعالى قولينه دركه حبوباتدن وبالدن وسوددن وانجيردن اتخاذ
اولنان اشربه لر ايله تلهى وشرابله سكر قصد ايدرلر ومجتباده مرسومدركه قال النبى صلى
الله تعالى عليه وسلم «حرمت الخمر لعينها قليلها وكثيرها والسكر من كل شراب» ※ ولا يؤثر
فيها الطبخ ※ (الا انه لا يحد فيها مالم يسكر منه لاختصاص الحد بالنى ذكر الزيلعى واستظهر
المصنف وضعف ما فى القنية والمجتبى ثم نقل عن ابن وهبان انه لا يلتفت لما قاله صاحب
القنية مخالفا للقواعد مالم يعضده نقل من غيره انتهى وفيه كلام لابن الشحنة) خمرده
طبخكه بشورمنك برتأثيرى اولمز حرمتنى ابطال ايتمز بردفعه خمر اولدقدنصكره طبخله اندن
خروج ايتمز اصل طبخ حرمتك ثبوتنى منع ايچوندر شوقدر واركه خمر مطبوخده كندودن
مادام سكران اولمدقجه شاربى حد اولنمز زيرا حد زيلعينك ذكر ايتديكى خمر غير مطبوخه
خاصدر مصنفده انى استظهار ايدوب قنيه ده ومجتباده ذكر اولنان مضمونكه خمر طبخ
اولنوب مرارەسى زائل اولدقده حلال اولور انى تضعيف ايدوب بعده ابن وهبانك صاحب
قنيه نك قواعده مخالف ديديكى مضمونه التفات اولنمز مادام كندونى سائر بر نقل تقويه
ايتمدكجه قولنى نقل ايتدى واشبو قنيه ده كه مضمون تضعيفى حقنده ابن شحنه نك سوزى
واركه صاحب قنيه يه مراد ويرديروب ديركه انك طبخله حلال اولور قولنده مرادى اوصاف
خمريتكه مراره واسكار كندودن زائل اولورسه عينى منقلب اولمغله حلال اولور ديمكدر
نەكه سركه يه انقلابنده اولديغى مثللو لكن نار ايله انقلابى بك ظاهرجه دكلدر ※ ولا
يجوز بها التداوى ※ (على المعتمد قاله المصنف قلت ولو باحتقان واقطار فى احليل نهايه)
قول معتمد اوزره خمر ايله تداوى جائز دكلدر شارح ديركه هرنه قدر تدفوى كندو ايله
دبره حقنه استعماليله ويا ذكرك باشنه طاملتغله اولورسه ده لكن بوكندو ايله انتفاعك
حرمتندن فهم اولنمش ايدى ※ ويجوز تخليلها ولو بطرح شئ فيها ※ (خلافا للشافعى)
خمرى تخليلكه سركه قلمق جائز ومشروع اولور هرنه قدر كندويه ملح كبى برشى طرح
والقاسيله اولورسه ده امام شافعيچوندر اختلاف بعض وجوبنه قائلده واردر نوعا ما خمر
مال اولديغندن ضياعندن صيانت ايچون ※ و ※ (الثانى) ※ الطلاء ※ (بالكسر) ※ وهو
العصير يطبخ حتى يذهب اقل من ثلثيه ※ (ويصير مسكرا وصوب المصنف ان هذا يسمى
الباذق) اشربه انواعندن حرام اولان درت قسمك ايكنجى كسر وزنده كسر ايله

طلاءکه ثلثاندن اقلی کیدوب محو اولنەدك طبخ اولنوب مسکر اولان اوزوم صویودر
ثلثانی کیدوب وطتلو اولورسه اتفاقا شربی حلال اولور مصنف مرحوم بومقوله عصیره
باده معربی باذق تسمیەسنی تصویب ایلدی (واما الطلاء فاذکره بقوله ٭ وقیل ماطبخ من
ماء العنب حتی ذهب ثلثاه وبقی ثلثه ٭ (وصار مسکرا) ٭ وهو الصواب (کما جری علیه
صاحب المحیط وغیره یعنی فی التسمیة لافی الحکم لان حل هذا المثلث المسمی بالطلاء علی
ماقی المحیط ثابت بشرب کبار الصحابة رضی الله تعالی عنهم کما فی الشرنبلالیة) اصل طلاء
مصنف مرحومك کندو قولیله ذکر ایتدیکی مضمونلدرکه عندالبعض طلااوزم صویوندن
ایکی ثلثی کیدوب ثلثی باقی قالوب مسکر اولان شرابدر ومحیط صاحبنك وسائرلرینك
بیانلری اوزره انجق تسمیەده صواب اولان بودرکه ایکی ثلثی کیدنه طلاءکه مثلث
تسمیه اولنوب ایکی ثلثندن اقلی کیدرسه اکا طلا تسمیه اولنماز باذق دینور مزبورانك
حکملری بشقەدرکه باذق اطلاق اولنان حرام طلاء تعبیر ایتدکلری مثلث حلالدر عدم
سکری شرطیله اصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعینك کبارلرینك شربیله حلی
ثابتدر (وسمی بالطلاء لقول عمر رضی الله تعالی عنه ماشبه هذا بطلاء البعیر وهو القطران
الذی یطلی به البعیر الجربان) سالف البیان شرابه طلا تسمیەسی حضرت عمر رضی الله
تعالی عنهك کندونك حقنده اشبو شراب طلاء بعیرکه اویوز دوەلره سوروولان قطرانه
نه عجب مشابه اولدی قولارینه مبنیدر ٭ ونجاسة ٭ (ای الطلاء علی التفسیر الاول کذا
قاله المصنف ٭ کالخمر ٭ (به یفتی) طلانك تفسیراولیله مفسر اولدیغینه نظرانجاستی خمرك
نجس اولمسی کبیدر انجق بوقوالله فتوا ویریلور قول ثانیه یه کوره هرنەقدر سکرویرسه
دخی پاکدر اکا برصحابەنك شربلرینه مبنی حلال اولمغین ٭ و ٭ (الثالث) ٭ السکر ٭
(بفتحتین) ٭ وهو النیٔ من ماء الرطب ٭ (اذا اشتد وقذف بالزبد) اوچنجیسی فتحتینله
سکردرکه یاش خرما صویندن چیك شدة وقوة اسکار بولوب کوپوکنی اتن شرابدر
٭ و ٭ (الرابع) ٭ نقیع الزبیب وهو النیٔ من ماء الزبیب ٭ (بشرط ان یقذف بالزبد
بعد الغلیان) دوردنجیسی قورو اوزمك اصلندیغی پخته صوکه بعد الغلیان کوپوکنی
رمی ایتمش اوله حرمتنده قذف زبد شرطی امام اعظم عندنده در امامینه کوره قذف
شرط دکلدر قبل القذف والاشتداد اجماعا حلالدر اما اشتداد بولنوب قذف بولنمادیغی
تقدیرجه امام اعظم قتنده حلال امامین نزدنده حرامدر ٭ والکل ٭ (ای الثلثة المذکورة)
٭ حرام اذاغلی واشتد ٭ (والالم یحرم اتفاقا وان قذف حرم اتفاقا) غلیان واشتداد بولنورسه
اشبواشربهٔ ثلثه مشروحەنك جملەسی حرامدر بوقیسه اتفاقا حرام دکلدر قذف زبدایدرسه اتفاقا
حرامدر هرنەقدر قلیل اولورسەده حرمت وجوب حدك غیریدر (وظاهر کلامه کبقیة المتون
انه اختار هاهنا قولهما قاله البرجندی نعم قال القهستانی وترك القید هنا لانه اعتمد السابق اه فتدبر)
شارح علیه الرحمه دیرکه ماتن مرحومك کلامنك ظاهری سائرمتونلر کبی بومقامده کندولرینده
امامین همامین علیهما الرحمةنك قولارینی اختیار ایدوب قذفی ترك ایلدی بونی برجندی دیدی
بلی قهستانیده صدرالشریعه وقایەده بومقامده قذف قیدنی ذکرایتیوب همان اذاغلت واشتدت

دیدی زیراسابقده که خمرده ذکرینه اعتماد ایتدی دیدی امدی بونده ده مصنفك کلامی انك مثلی
اولورکه قذف مراداولور حتی کندو شرحنده سکرده وشرط حرمته ان یقذف بالزبد بعدالغلیان
دیدی پس ایکیسنده اختلاف براولدیغندن نقیعده ده شرط جاری اولور (ولم یبین حکم نجاسة
السکر والنقیع ومفاد کلامه انها خفیفة وهو مختار السرخسی واختار فی الهدایه انها غلیظة)
مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب سکرایله نقیعك نجسیتلری حکمنی ذکروبیان ایتمدی
لکن باذقده که ونجاسته کالخمر قولینك مفادی نجاست خفیفه اولمسیدر امام سرخسینکده مختاری
بودر هدایەده غلیظ اولمسنی اختیار ایتدی بدایەدن طهارتنیده روایت ایدنوار در ٭ وحرمتهادون
حرمة الخمر فلایکفر مستحلها ٭ (لان حرمتها بالاجتهاد) اشبوانواع ثلثەنك حرمتی خمرك
حرمتندن دوندرامدی بونلرك حرمتلری اجتهادایله اولدقلرندن کندولرینی استحلال ایدن ادم
کفره نسبت اولنمز فلایکفر فعلی اکفاردن قیلق تکفیردن قیلقدن اولیدر کفره نسبتده اولکی
خاص ایکنجی مشترك اولدیغندن معنای مراده دلالتده خاص مشترکدن اولی اولور ٭ والحلال
منها ٭ (اربعة انواع الاول) ٭ نبیذ التمر والزبیب ان طبخ ادنی طبخة ٭ (یحل شربه) ٭ وان اشتد ٭
اشربەدن حلال درت نوعدر ٭ اولکیسی ٭ خورما وقورو اوزم اصلنان صولر آزبر طبخله طبخ
اولنورسه هرنەقدر اشتداد بولنوب قذف زبد ایتسەده شربی حلال اولور (وهذا) ٭ اذاشرب
(منه) ٭ بلالهو وطرب ٭ (فلوشرب للهو فقلیله وکثیره حرام) ٭ ومالم یسکر ٭ (فلوشرب
مایغلب علی ظنه انه مسکر فیحرم) اشبوسالف الذکر شرابك حلی شربی بلالهو وطرب اولوب
وسکرویرمدیکینه نظرادر امالهوایچون اولورسه ازی وچوغی حرامدر کندویه سکرویره
جکی ظن غالبی اولور قدرنی شرب ایدرسه اولمقداری حرام اولور درده ایکی قدحك
بری سکرویررسه قدح اخیر مفسد اولمغله کندوسی حرام اولوردیدی ٭ و ٭ (الثانی)
٭ الخلیطان ٭ (من الزبیب والتمر اذا طبخ ادنی طبخة وان اشتد یحل بلالهو) ایکنجیسی زبیبله
تمردن مخلوط نبیذ آزبر طبخله طبخ اولنورسه هرنەقدر اشتداد وغلیان بولنورسەده بلالهو
حلال اولور ام المؤمنین حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها وعن ابویهادن روایت اولنورکه
انها قالت کنا ننبذ لرسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فی سقاء رفیاخذ قبضة من تمر وقبضة من زبیب
فنطرحهما فیه ثم یطرح علیه الماء فننبذه غدوة فیشربه عشیته وننبذ عشیته فیشربه غدوة رواه ابن
ماجه ٭ و ٭ (الثالث) ٭ نبیذ العسل والتین والبر والشعیر والذرة ٭ (تحل سواه) ٭ طبخ اولا ٭
(بلالهو وطرب) اوچنجیسی بال وانجیر وبغدای واریه وطاری نبیذی پشسون پشمسون بلالهو
وطرب حلالدر ٭ و ٭ (الرابع) ٭ المثلث العنبی ٭ (وان اشتد وهو ماطبخ من ماء العنب حتی
یذهب ثلثاه ویبقی ثلثه اذاقصد به استمراء الطعام والتداوی والتقوی علی طاعة الله ولوللهو لایحل
اجماعا حقایق) دردنجیسی مثلث عنبیکه یاش اوزم صویوندن طبخ اولنوب حتی ایکی ثلثی کیدوب
برثلثی باقی قالان شرابدر هرنه قدر اشتداد وغلیان پیدا ایدرسەده حلالدر لکن کندوایله استمراء
طعامکه طعام انجه سیکوب هضمی وتداوی والله ذوالجلال حضرتلرینه عبادات وطاعایه تقوی
قصدواراده اولنورسه لهوایچون اولورسه اجماعا حلال اولماز ٭ وصح بیع غیرالخمر ٭ (مما مر)
ماراالذکر خمرك ماعداسی اشربهٔ محرمەلرك بیع صحیح اولدی قهستانی بونلری استحلال ایدن

كافر اولماز شاربى فاسق اولمز لكن ضلالته نسبت اولنور سكران اولمدقجه كندويه حد اجرا
اولنماز ديدى انتهى (ومفاده صحة بيع الحشيشة والافيون) بوندن فهم اولنان حشيش وافيون
امثالى بعض مكيفاتدن اولان شيلرك بيعنك صحتيدر بونلرده خمرك مادداسندن اولمغين لكن شارحك
عامرسى بوكا ايدرزيرا اندن مراد اشربه در بونلر اشربه دن دكللردر پس عامر قولى حذف
اولنسه اولى اولور ايدى (قلت وقد سئل ابن نجيم عن بيع الحشيش هل يجوز فكتب لايجوز
فيحمل على ان مراده بعدم الجواز عدم الحل قال المصنف) شارح عليه الرحمه ديركه ابن نجيم
حشيشك بيعندن جائز اولورمى ديو سؤال اولندقده عدم جوازيله جواب تحرير بيورديلر
مصنف ديركه عدم جوازدن مرادلرى عدم حله حمل اولنمق كرك نهايتى بايعى تاديب
اولنور ☼ وتضمن ☼ (هذه الاشربة) ☼ بالقيمة لابالمثل ☼ لمنعنا عن تمليك عينه وان جاز
فعله) اشربۀ مشروحه لر قيمتلريله تضمين اولنورلر عينكه مثانى تمليك وتمليكدن منع
اولنديغمزدن مثليله تضمين اولنمز هرنه قدر تمليك فعلى جائزكه صحيح وثابت اولورسه ده
غصبده زيلعينك عبارەسى ثم يضمن قيمتها صالحة لغير اللهو كما فى الامة المغنية والكبش
المطبوخ والحمامة الطيادة والديك المقاتل والعبد الخصى در (بخلاف الصليب حيث تضمن
قيمته صليبا لانه مال متقوم فى حقه وقد امرنا بتركهم ومايدينون زيلعى) صليبكه خارج
اشربه نك خلافنه دركه كفار قتنده مال متقوم اولمغله ملتقى طيبا قيمتنى ضامن اولور وبزلر
كندولرنى تدوين ايلدكارى شى اوزره مامور اولديغمزدن ناشى ☼ وحرمها محمد ☼ (اى
شربة المتخذة من العسل والتين ونحوها قاله المصنف) ☼ مطلقا ☼ (قليلها وكثيرها) ☼ وبه
يفتى ☼ امام محمد رحمه الله تعالى بال وانجير وبونلر امثالى الما ونار كبى شيلردن معمول
اشربه يى مطلقا قليلنى وكثيرنى حرامدر ديدى انجق بوقوله فتوا وريلور اصح ومختار
اولان اشربۀ مشروحه دن مسكر اولانك قليلى وكثيرى حرامدر «كل مسكر حرام»
حديث شريفنه بناء عبدالله ابن عمر رضى الله عنهمادن مرويدركه سعادتله رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم بيورمشلركه «ما اسكر كثيره فقليله حرام» (ذكره الزيلعى وغيره واختاره
صاحب الوهبانية وذكرانه مروى عن الكل ونظم فقال ☼ وفى عصرنا فاختير حد
واوقعوا * طلاقا لمن من مسكر الحب يسكر) مضمون مذكورى زيلعى وسائر فقها ذكر
ايلدى وصاحب وهبانيه اختيار ايدوب كتاب الحدودده ذكر ايتديكه حدك لزومى ائمه نك
كليسندن مرويدر وانى نظمله بيان ايدوب ديديكه بزلرك عصرمزده حد اختيار اولندى
وحبوباتدن اتخاذ اولنان شرابدن سكران اولان ادمك علما طلاقنى واقع اولور ديديلر
(وعن كلهم يروى وافتى محمد * بتحريم ماقد قل وهو المحرر) مجتهدينك كليسندن روايت
اولنوب وامام محمد رضى الله تعالى عنه افتا ايتديكه كثيرى مسكر اولانك قليلى حرامدر انجق
يازدقلرى بودر مادام فساده بادى اولان سكر بولندقده حرمت ثابته وحد واجب اولوركه حتى ناس
كندودن منزجر اولوب بريوزندن فساد مرتفع اوله (قلت وفى طلاق البزازية وقال محمد
ما اسكر كثيره فقليله حرام وهو نجس ايضا او سكر منها المختار انه يحد زاد فى الملتقى ووقوع
طلاق من سكر منها تابع للحرمة والكل حرام عند محمد وبه يفتى) شارح عليه الرحمه ديركه

بزازيه نك طلاقنده مرسومدركه امام محمد عليه الرحمه شرابدن كثير مسكرى اولان ايمدى قليلى
حرامدر ونجسدر ديدى اندن بركمسنه شرخوش اولورسه بونده مختار اولان كندويه
حد اجراسى اولنمقدر ملتقى ده اشربۀ مشروحه لردن سكرانك طلاقنك وقوعى حرمتنه
تابعدر مضمونى زياده ايلدى وامام محمد رحمه الله تعالى نزدنده كليسى حرامدر وانجق بوقوله
فتوا وريلور (والخلاف انما هو قصد التقوى اما عند قصد التلهى فحرام اجماعا انتهى وتمامه
فيما علقته عليه) حل وحرمتده ائمه ميانلرنده كه اختلاف انجق شربيله عباداته قوت قصد
اولنديغنه نظرادر اما صرف تلهى قصد اولنورسه اجماعا حرامدر شارح عليه الرحمه ديركه
اشبو بحثك تمام وتفصيلى بزم ملتقى اوزره اولان تعليقاتمزده در اندەكه كلامنيدر امامينك
قوانيده چوق ذوات تصحيح ايدوب ومضمراتده اكاعلتده سرد ايتديكه خمر دار اخرتده
موجوده اولمغين ترغيبا دنياده انك جنسندن نمونه اوله رق حلال اولان نسنه بولنمق لايق
ورواد ر (زاد القهستانى ان ابن الابل اذا اشتد لم يحل عند محمد خلافا لهما فالسكر منه حرام
بلا خلاف والحد والطلاق على الخلاف) قهستانى مفاد مشروحك اوزرينه دوه نك سود
مشتد اولورسه امام محمد رحمه الله تعالى قتنده حلال اولماز امامينچون در اختلاف قولنى
زياده ايتدى امدى بوندن سكر بلا خلاف حرامدر حد ايله وقوع طلاق خلاف اوزره در
كه امامين قتنده عدم وقوعى امام محمد نزدنده وقوعى متحققدر (وكذا ابن الرماك اى الفرس
اذا اشتد لم يحل وصحح فى الهداية حله وفى الخزانة انه يكره تحريما عند عامة المشايخ) على قول
قسراغك سودى ده بنه بويله اشتداد ايدرسه حلال اولماز هدايه ده امام اعظم قتنده حلنى
تصحيح ايلدى هدايه نك قولى اوزره اكثر مشايخ نزدنده ابن مذكور كراهت تحريميه ايله
مكروهدر ديو مسطوردر ☼ وحل الانتبار ☼ (اتخاذ النبيذ) ☼ فى الدباء ☼ (جمع دباءة وهو القرع)
☼ والحنتم ☼ (جرة خضراء) ☼ والمزفت ☼ (المطلى بالزفت اى القير) ☼ والنقير ☼ (الخشبة
المنقورة وماورد من النهى نسخ) قورمش مجوف صو قباغنده ويشيل جاره وكوبده
وزفتلنمش كوپده واويلمش خشبۀ منقوره ده انتباذكه اوزوم وخرما كبى شيلرى اصلدوب خوشف
ايتمك حلال ومشروع اولدى بونلر ايله انتباذدن وارد اولان نهى نسخ اولندى حديث شريفده
واردركه نهيتكم عن ثلاث عن زيارة القبور فزوروها فقد اذن لمحمد فى زيارة قبر امه ولاتقولوا
هجرا وعن لحم الاضاحى ان تمسكوه فوق ثلثة ايام فامسكوه مابدا لكم وتزودوا فانما نهيتكم ليتسع
موسركم على معسركم وعن النبيذ فى الدباء والحنتم والمزفت فاشربوا فى كل ظرف فان الظرف لايحل
شيئا ولايحرمه ولاتشربوا مسكرا انتهى اوعيۀ مذكوره لرك تخصيص بالذكر اولنديغى كندولرنده
انبذه نك اشتدادى سائر اوانيده اشتدادندن زياده جه اولديغنه بناء كندولرده انتباذك عدم جوازنى
موهم اولديغنه مبنيدر ☼ وكره شرب دردى الخمر ☼ (اى عكره) ☼ والامتشاط ☼ بالدردى
لان فيه اجزاء الخمر وقليله لكثيره كامر ☼ و ☼ (لكن) ☼ لايحد شاربه ☼ (عندنا)
☼ بلاسكر ☼ (وبه يحد اجماعا) خمرك درديكه دينده قلان عكرى نى شرب وانكله
امتشاطكه صاچنى طره مق مكروه قيلندى كندوده اجزاى خمر اولمغين هرنه قدر آز
اولورسه ده آزى چوغى كبى اولديغى مابقده مرور ايلدى شوقدر واركه انك شاربى

بزم عندمزده بلا سکر حد اولنماز سکر ایله اجماعا کندویه حد اجرا اولنور ☼ ویحرم
اکل البنج والحشیشة ☼ (هی ورق القنب) ☼ والافیون ☼ (لانه مفسد للعقل ویصد عن
ذکر الله وعن الصلوة) بنج کنجع وزننده بر نبات معروفدرکه اعضایی اویشدیروب حرکتدن
الیقور ترکیده بالک تخمینه بالک تخمی دیرلر عقل وادراکی افساد ایدوب سرسم وشوریده
دماغ ایدر بنکلک دیدکاری حالتك محدثیدر حشیشه حریره وزننده قنبکه کندرکاری
نباتك یپراغیدر بونلری وافیونی اکل حرامدر عقلی افساد ایدوب انسانی ذکر اللهدن
ونمازدن صد ومنع ایتدیکندن ☼ لکن دون حرمة الخمر فان اکل شیئا من ذلك لاحد
علیه وان سکر ☼ (منه) ☼ بل یعزر بما دون الحد ☼ (کذا فی الجوهرة) لکن نبات
مشروحلرك حرمتلری خمرك حرمتندن دون واهون درامدی برادم بونلردن بر نسنه
اکل ایتسه اندن سکران دخی اولسه کندویه حد ایجاب ایتمز بلکه حددن مادون بر
شیئله تعزیز اولنور (وکذا تحرم جوزة الطیب لکن دون حرمة الحشیشة قاله المصنف)
بنه بویله جوزة الطیب حرامدر لکن حرمتی حشیشه‌نك حرمتندن اشغیدر بونو مصنف
مرحوم دیدی (ونقل عن الجامع وغیره ان من قال بحل البنج والحشیشة فهو زندیق
مبتدع بل قال نجم الدین الزاهدی انه یکفر ویباح قتله وجامعدن وسائرندن نقل ایتدیکه
بنجك وحشیشه‌نك حلنه ذاهب اولان ادم زندیق ومبتدعدر بلکی نجم الدین زاهدی
کافر اولور وقتلی مباح اولور دیدی (قلت ونقل شیخنا النجم الغزی الشافعی فی شرحه
علی منظومة ابیه البدر المتعلقة بالکبائر والصغائر عن ابن حجر المکی انه حرام صرح بتحریم
جوزة الطیب باجماع الائمة الاربعة وانها مسکرة) شارح علیه الرحمه دیرکه شیخمز نجم الغزی
الشافعی کبائر وصغائره متعلقه پدرلری بدرك منظومه‌لری اوزره اولان کندو شرحنده
ابن حجر مکیدن نقل ایدرکه مار الذکر بنج حرامدر وائمهٔ اربعه‌نك اجماعیله جوزهٔ طیبك
تحریمیله تصریح ایدوب وانی مسکره درردیدی (ثم قال شیخنا النجم والتتن الذی حدث
وکان حدوثه بدمشق فی سنة خمسة عشر بعد الالف یدعی شاربه انه لایسکروان سلم له
فانه مفترهو حرام لحدیث احمد عن ام سلمه قالت نهی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عن
کل مسکر مفتر) بعد ازین شیخمز نجم دیدیکه بیك اون بش تاریخلرنده شامده حادث پیدا
اولان توتونکه دخان شاربی هر نه قدر عدم سکرنی ادعا ایدوب ودعواسی تسلیم اولنسه دخی
ینه انسانه فتورویریرایسه‌ویردکندن حرامدر احمدك ام سلمه رضی الله تعالی عنهادن روایت
ایتدیکی حدیث شریفه مبنیکه بیوردیلرکه رسول اکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم هر بر
سکر وفتور ویرن شیدن نهی ایتدیلر لکن شافعیه‌دن بعض بونو تضعیف ایدوب تنزیها
کراهتینه ذاهب اولنده واردر حتی زوج اوزره زوجه‌سینك دخانی الق واجبدر دیدیلر
(قال ولیس من الکبائر تناوله المرة والمرتین) مار الذکر نجم بر وایکی کره تناولی کبائردن
دکلدر دیدی بوصغائردن اولمسنی ایجاب ایدر (ومع نهی ولی الامر عنه حرم قطعا علی ان
استعماله ربما اضر بالبدن نعم الاصرار علیه کبیرة کسائر الصغیرة انتهی بحروفه) اولوالامرك
کندودن نهی ایتدیکی قطعا حرام اولور استعمالی بعضا بدنه مضر اولمغین وسائر صغیره‌لرکی

کندویه اصرار کبیره‌در نجمك کلامی بعینه بونده نهایت بولدی (وفی الاشباه فی قاعدة
الاصل الاباحة او التوقف ویظهر اثره فیما اشکل حاله کالحیوان المشکل امره والنبات
المجهول سمیته انتهی) اشباهده الاصل الاباحة اوالتوقف قاعده‌سنده ذکر ایدرکه اصلك
اثری امری مشکل حیوان وسمیه‌سی مجهول نبات امثالی حالی مشکل اولان شیلرده
ظاهر اولورکه یااباحه‌لرینه ویاتوقفینه کیده‌لر (قلت فیفهم منه حکم النبات الذی شاع فی زماننا
المسمی بالتتن فتنبه) شارح علیه الرحمه دیرکه پس اشباهك اشبو کلامندن فی زماننا شایع ومشهور
اولان تتن دیدکاری نباتك حکمی فهم اولنورکه اول کتابده سبقت ایتدیکی اوزره یااباحه سنه
یاتوقفینه کیتمك کرك (وقد کره شیخنا العمادی فی هدیته الحاقا له بالثوم والبصل بالاولی فتدبر) شارح
علیه دیرکه دخانی بزم شیخمز عمادی هدیه نام تالیفنده صوغانه وصرمساغه الحاقا کراهتی اولویتله در
دیدی (وممن جزم بحرمة الحشیشة شارح الوهبانیة فی الحظر (ونظمه فقال) (وافتوا بتحریم
الحشیش وحرقه * وتطلیق محتش لزجر وقرروا) حشیشهٔ مشروحه‌نك حرمتینه جزم ایدن
ذواتدندر وهبانیه شارحی حظر نده نظمله بیان ایدرکه فقها حشیشك تحریمیله واتشه یقماسیله
واستعمال ایدن ادمك طلاقك وقوعیله کندوبی بومثللو افعال شنیعه‌دن زجر ومنعیچون افتاو تقریر
ایتدیلر (لبائعه التادیب والفاسق اثبتوا * (وزندقة للمستحل وحرروا) وبایعینه تأدیب وتعزیر
وفسق اثبات ایدوب حلال اعتقاد ایده‌نك حقنده زندیقدر دیو جواب املاو تحریر بیوردیلر
وارباب کمالدن بعض شاعر ماهر دخی مبتلای حشیش اولان حشاشی ذم مقامنده دیمشلرکه * قل لمن
یستلذ اکل الحشیشة * عشت فیما اتیت شر معیشة * دیة العقل بدرة فلماذا * یا مصابا قد بعتها بحشیشة *
حوی والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم ☼ کتاب الصید ☼ صید حقنده کتاب فوائد نصابدر
صید قید وزننده مصدردر آواولق معناسنه باب ثانیدن ورابعدن کلور وصید معناسنه ده اولسه
اولور مطرزیك بیاننه نظرا حیوان ممتنع متوحش طبعا لایمکن اخذه الابحیلة در پس ممتنع
قیدیله دجاج وقاز امثالی حیوانات خروج ایتدی زیرا ممتنعدن مراد کندولریله فراره مقتدر
اولور ایاقلری وجناحاری اولان حیوانلردر متوحشله کوکرجین امثالی لیلا ونهارا اصلا
انسانله الفتی اولمیان خروج ایتدی طبعا ایله اهلیاتدن توحش ایدنلر خروج ایتدی امدی انلرده
اصطیاد ایله حلال اولمزلر قهستانی انتهی (لعل مناسبته ان کلا منهما یورث السرور) ظن ایده‌رمکه
صیدك اشربه‌یه مناسبتی هر بری مبتلالرینه فرح وسروح ایراث ایتمسیدر شوقدر وارکه اشربهٔ
مباحه‌ده سرور صیددن اوفردر انسانك باطننه دخول ایدن امر ایله اولدیغندن صیدك سروری
امر خارجیله اولمغله پس اقواسی تقدیمه شایان اولمغین صید کتاب الاشربه عقبنده ایراد اولندی
بعضلر مناسبت هر بررلرینك مورث غفلت اولمسیدر دیدیلر حدیث شریفده «من اتبع الصید فقد
غفل وارد اولمشدر غایه نام کتابده مسطوردرکه اکلی مباح اولسون ویا اولمسون هر بر
حیوانك صیدی مباحدر اکل حلال اولان حیوانك صیدی اکل ایچون اولور حلال اولمیانکه
دریسی ویاشعری کبی شیلریله انتفاعیچون ویا اذیتلرنی دفع کبی بر غرضه مبنی اولور
(هو مباح بخمسة عشر شرطا مبسوطة فی العنایة وستقررها فی اثناء المسائل) صید عنایه‌ده بسط
وبیان اولنان اون بش شرطله مباحدر انشاء الله تعالی انلری اثناء مسائلده تقریر ایده‌رز بشی

صیاد حقنده که ذکاته وارساله اهلیتیدر وکندویه اهل ذکوة اولمیان آدمك ارسالده شریك
اولمامسیدر وعمدا تسمیه‌یی عدم ترکیدر وارسالیله صیدی اخذی بیننده سائر بر عمله عدم اشتغالیدر
بشیده کلب حقنده درکه اولا معلم اولمسیدر وکندو باشینه کیتمیوب صیادك ارسالیله ذهابیدر
وصیدی حلال اولمیان مثلا اهل کتاب اولمیان آدمك کلبنك عدم مشارکتیدر وجرحله قتلی واندن
عدم اکلیدر بشیده صید حقنده درکه انیابکه ازی دشلریله وپنچه‌وچناقلریله اضرار وتجاوزلك
اتمه‌مسیدر لکن بو اوالة صید حقنده که شرطدر زیرا بعض انیاب ومخلب صاحبی اولمیان کیك کبی
حیوانده صید اولنور وحیه وعقرب امثالی حشراتدن اولمیوب وسمکك ماعداسی حیوان
مائی اولمامسیدر وکندو جناح وقوائمیله قرار ایدوب خلاص ونجاته مقتدر اولمسیدر وبلاذبح
اصطیاد ایله ذبح اولنمسیدر وحشراتدن ومائیدن اولماسی اکلینك حلی شرطیدر مشروعیتی کتاب ایله که
«واذا حللتم فاصطادوا وحرم علیکم صید البر مادمتم حرما» آیت کریمه‌لریله در نظم مجیدده که مفهوم
غایت اشارت قبیلندن اولوب مفهوم مخالف اولمغین کندو ایله استدلال صحیح اولدی صاحب
تلویح مفهومی غایت متفق علیهدر دیدی وسنتله درکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عدی
بن حاتم رضی الله تعالی عنه سعادتله بیورمشلرکه «اذا ارسلت کلبك فاذکر اسم الله علیه فان امسك
علیك فادرکته حیا فاذبحه فان ادرکته قد قتل ولم یاکل منه فکله فان اخذا لکلب ذکاة» رواه
مسلم والبخاری واحمد واجماعله درکه اباحه‌سنه مخالفت ایدن براحد اولمدی وعقلله درکه
بر نوع اکتسابدر احتطاب کبی اکتسابده مباحدر ※ الا ※ لمحرم فی غیر الحرام او)
※ للتهی ※ (کما هو ظاهر) ※ وحرفة ※ علی ما فی الاشباه قال المصنف وانما زدته تبعا له والا
فالتحقیق عندی اباحة اتخاذه حرفة لانه نوع من الاکتساب وکل انواع الکسب فی الاباحة
سواء علی المذهب الصحیح کما فی البزازیة وغیرها) الا حرمك غیرنده محرم اولان کمسنه‌یه صید مباح
دکلدر شارح علیه الرحمة او فی الحرمده دیسه صبو دثلثه‌یه شمولینه مبنی اولی اولور ایدی زیرا
محرمك صیدی یا حلده ویا حرمده اولور وحلالك حرمده که اوچوده منهیدر ویاخود تلهی
اشباهده که بیان اوزره حرفت ایچون اولورسه مباح اولمز مصنف دقت پناه اعلی الله فی الجنة
سمك بناه دیرکه او حرفة قولنی زیاده ایتدیکم شیخم صاحب اشباهه تبعادر یوخسه بنم عندمده
تحقیق اولان صیدی صنعت اتخاذینك اباحه‌سیدر اکتساب نوعندن اولمغله بزازیه‌نك وسائرینك
بیانلرینه نظرا مذهب صحیح اوزره اباحه‌ده انواع کسبك جمله‌سی برابرلردر اشبو متابعت
تلمیذك شیخنه متابعتیدر هر نه قدر قول ضعیفده ایسه‌ده کمال تعظیم وکندویه محبتدن کندویه
مخالفت اظهار ایتدی اعتراض وتخطئه استاد حقنده ترك ادبدر ※ نصب شبکة الصید ملك ما تعلق
بها ※ برکمسنه صید ایچون شبکه نصب ایدوب قورسه اکا دوشن اوملك وصاحب اولوردی
انك اوزرینه ثابته اولمش اولق له‌انی بر آخر رجل اخذ ایده‌جك اولسه کندویه رد ایدر صید شبکه
ایله امتناعه مقتدر اولمیجق قدر برمقدار ارکیدوب مثلا شبکه‌یی سورسه‌ینه صاحبینکدر امتناعه
قادر اولورسه شبکه صاحبی کندویه مالك اوله‌مز ※ بخلاف ما اذا نصبها للجفاف ※ (فانه لا یملك
ما تعلق بها) اما شبکه‌یی قورساك دیو نصب اتمکله کندویه بر صید دوشرسه بو صورت سالفه‌نك
خلافینه دراکا مالك اوله‌مز ※ وان وجد ※ (المقلش او غیره) ※ خاتما او دینارا مضروبا ※ بضرب

الاسلام) ※ لا ※ یملکه ویجب تعریفه مقلشکه یردن بعض ذی قیمت نسنه آره‌یوب تفتیش ایدن
آدم ویا غیری ایسی خاتم ویا ضرب اسلامله مضروب برالتون بولسه اکا مالك اوله‌مز تعریفی واجب
اولور صاحبی ظهور ایدرسه کندویه تسلیم ایدر یوقسه یا تصدق ایدر ویا کندوسی فقیر ایسه
نفسینه انفاق ایدر ضرب جاهلیتله مضروب اولور رکاز حکمنده اولمغله تخمیس اولنور
(اعلم ان اسباب الملك ثلثة اقل کبیع وهبة وخلافة کارث واصالة وهو الاستیلاء حقیقة بوضع
الید او حکما بالتهیئة کنصب شبکة لصید لا لجفاف علی المباح الخالی عن مالك فلو استولی فی مفازة
علی حطب غیره لم یملکه) معلوم اولسونکه اسباب ملك اوچ قسمدر بری بیع وهبه کبی برملکدن
برملکه ناقلدر بریده ارث کبی ذو خلافتدر بریده اصالت صاحبیدرکه صاحبی اولمیان برمباح
الاصل مثلا حطب کبی برشیئه یا حقیقه که وضع ید ایله ویا حکما که جفاف ایچون اولمیه‌رق مجرد
صید ایچون نصب شبکه مثللو تهیئه وحاضرلنمق طریقیله استیلادر پس برآدم بر ویانده بر غیر
کمسنه‌نك جمع ایتدیکی حطبنه استیلا ایدوب وضع ید ایده‌جك اولسه اکا مالك اوله‌مز (ولم یحل
للمقلش ما یجده بلا تعریف وتمام التعریف فی المطولات) ومقلش مشروحك بولدیغی مثلا صید
بلا تعریف کندویه حلال اولماز تعریفك تمام وتفصیلی فقهك مطولاتنده مسطور ومبیندر
※ ویحل الصید بکل ذی ناب ومخلب ※ (تقدما فی الذبائح) ※ من کلب وباز ونحوهما بشرط قابلیته
التعلیم و ※ (بشرط) ※ کونه لیس بنجس العین ※ صیدهر بر تعلیم قابلیت واستعدادی اولوب
ونجس العین اولمیان کلب وبازکه طوغان امثالی کندو ایله صید ایدر آزو وقپلاق صاحبی حیوان
ایله حلال اولور ذبایحده تقدم ایتدیکه دوه‌نك هرنه قدر آزوسی وکوکرچینك جناغی وار ایسه‌ده
کندولریله صید ایده‌مزلر (ثم فرع علی ما مهد من الاصل بقوله) ※ فلا یجوز ※ (الصید) ※ بدب
واسد ※ (لعدم قابلیتهما التعلیم فانهما لا یعملان للغیر الاسد لعلو همته والدب لخساسته والحق
بعضهم بالدب الحداة لخساستها) ※ ولا بخنزیر ※ (لنجاسة عینه) بوندنصکره مصنف کتاب علیه
رحمة الملك الوهاب تمهید وبیان ایتدیکه اصل اصیل اوزره کندو قولیله مسئله تفریع ایدیروب
دیرکه آیو وارسلان دیدکاری جانورلرك تعلیمه قابلیتلری اولمیوب ارسلان علو همتینه آیو خسا
ستینه مبنی غیر ایچون عمل ایتمدکلرندن کندولریله وعینی نجس اولدیغندن خنزیر ایله اصطیاد جائز
ومشروع اولماز بعض علما خساستینه بناء حداةکه چیلاق قوشی ده آیویه الحاق ایتدیلر بونا فارسیده
زغن موش دینور بعضلر حداة بدلینه ذئبی ذکر ایتدیلر (وعلیه فلا یجوز بالکلب علی القول بنجاسة
عینه الا ان یقال ان النص ورد فیه فتنبه وبه یندفع قول القهستانی ان الکلب نجس العین عند بعضهم
والخنزیر لیس بنجس العین عند ابی حنیفة علی ما فی التجرید وغیره فتأمل) شارح علیه الرحمه دیرکه
بوکه کوره کلبك عین نجسدر دیدکارینه نظرا کلب ایله صید جائز اولماملی مکرکه آنك حقنده طرف
باهر الشرف شارعدن نص صریح وارد اولمش دیله واشبو جوابله قهستانینك عند البعض کلب نجس
العیندر خنزیر تجریدده وغیریسنده ذکر اولندیغی اوزره امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده نجس
العین اولمدی قولی مندفع اولور لکن قهستانینك کلامنده اعتراض یوقکه حتی کندونك جوابیله
مجاب اوله زیرا مشار الیهك عباره‌سی والخنزیر عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی لیس بنجس العین علی ما
فی التجرید وغیره علی ان الکلب نجس العین عند بعضهم قد حل صیده بالاتفاق در اشبو سؤال وجواب

شارحك كندونك بر بحثيدر ❊ بشرط علمهما ❊ (علم ذی ناب ومخلب) ❊ وذا بترك الاكل ❊ (اما الشرب من الصيد فلا يضر قهستانی ويأتی) ❊ ثلاثا فی الكلب ❊ (ونحوه) ❊ وبالرجوع اذا دعوته فی البازی ❊ (ونحوه) سالف البيان هر برآزو وچاق صاحبی حيوانلرك صيدلرينك حلی علملری شرطيله‌در علملری ده كلب وامثالنده اوچ دفعه متواليا مع الجوع اكلی تركيله وبازی امثالی اشكاری بيرنجی قوشلرده دعوت ايدوب كندوبی چاغردقده رجوع ايدوب كرو كلمسيله‌در اما صيدك قاندن شربی ضرر ايتمز طوغانك صيدن اكليده ضرر ويرمز عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنهمادن صيدی اخذ واندن اكل ايدن بازيدن سؤال اولندقده سائله كل ايله جواب بيوردیغنه بناء ❊ و ❊ (شرب) ❊ جرحهما فی ای موضع منه ❊ (علی الظاهر وبه يفتی وعن الثانی يحل بلا جرح وبه قال الشافعی) دخی صيدك حلی قول ظاهر اوزره نره‌سندن اولورسه اولسون كندوبی جرح ايدن جوارحك جرحی شرطيله‌در زيرا زكات اضطراب انجق بونكله اولور فتواده انجق بو قوله‌در امدی بوكا كوره اوزرينه چوكوب ويا بوغمقله قتل ايلسه حلال اولمز امام ثانيدن بلا جرح حلال اولور رواتيده واردر امام شافعی ده بونكله حكم ايلدی لكن بازی وصغر قوشلری بوندن مستثنادر بلا جرح اولری اتفاقا حلالدر ❊ و ❊ (بشرط) ❊ ارسال مسلم او كتابی ❊ دخی برمسلم ويا كتابی ذكاته اهل اولان كمسه‌نك ارسالی شرطيله‌در پس كلب ويا باز كندو باشنه بلا ارسال منبعث اولوب صيدی اولورسه حلال اولمز ❊ و ❊ (بشرط) ❊ التسمية عند الارسال ❊ (واو حكما فالشرط عدم تركها عمدا) ❊ علی الحيوان ممتنع ❊ (ای قادر علی الامتناع بقوائمه او بجناحيه) ❊ متوحش ❊ (فالذی وقع فی الشبكة او سقط فی البئر او استانس لايحقق فيه حكم المذكور ولذا قال) ❊ يؤكل ❊ دخی حلك شرطی ماكول اللحم متوحش ومتنفر وممتنعكه اياقلريله وقنادلريله امتناع انزجاره قادر حيوان اوزره حين ارسالده هرنه قدر حكماده اولورسه ناسيده اولدیغی مثلا وتسميه كه اسم الاهدر يعنی تسميه‌نك ارساله اقترانی شرطدر بعد الارسال تسميه ايشه‌یه‌مز پس عمدا ترك ايتامك كرك ناسی حكما تسميه ايتمش اولور توحشده شرطدر امدی شبكه‌يه واقع اولوب وياقيويه دوشوب ويا انسانله استينان والفت ايدن حيوانده صيد حكمی تحقق ايتمز (لان الكلام فی صيد الاكل وان حل صيده غيره كما سيجیء او اعم لحل الانتفاع بالجلد مثلا كما يأتی فتامل) شارح عليه الرحمه‌نك يؤكل قيدينه مار الذكر ولذا قال قوليله ماقبلينی تعليلی ظاهرجه دكلدر پك واضح وظاهر اولان تعليل وقيد به لان الكلام فی صيد الاكل او ان حل اصطياد غيره لغرض اخر ديمك ايدی يعنی بالاكل ايله تقييد كلام وبحث اكل اولنور شكار حقنده اولدیغينه مبنيدر هرنه قدر سائرلرنی صيد حلال ايسه ده نته كه قريبا كاور وياخود اكلندن معنای اعم اراده اولنور مثلا دريله انتفاع حلال اولدیغينه مبنی نته كه بيانی كاور ❊ و ❊ (بشرط) ان لا يشرك الكلب المعلم كلب لايحل صيده ككلب ❊ غير معلم وكلب) ❊ مجوسی ❊ (اولم يرسل اولم يسم عليه) دخی كلب معلمه صيدی حلال اولميان كلب غير معلم وكلب مجوسی وارسلان ويا تسميه اولنميان كلب كبی كلبك شريك اولمامسيله مشروطدر يعنی اهل صيادك ارسال ايتديكی كلب مذكوره‌لر

بری شريك اولورسه اول صيدك اكلی حلال اولمز زيرا محرمله مبيح جمع اولورسه احتياطا محرم طرفی تغليب وترجيح اولنور حرام واجب الترك حلال جائز الترك اولمغله احتياط تركده اولور ❊ و ❊ (بشرط ان) ❊ لايطول وقفته بعد ارساله ❊ (ايكون الاصطياد مضافا للارسال) دخی بعد الارسال شكاری جانورك وقفه ومكثينك عدم طولی شرطيله‌دركه حتی اصطياد ارساله مضاف ومتصل اوله ❊ بخلاف ما اذا اكمن واستخفی كالفهد ❊ (ای كما يكمن الفهد علی وجه الحيلة لا الاستراحة وللفهد خصال حسنة ينبغی لكل عاقل العمل بها كما بسطه المصنف) آو آولايان حيوان فهدكه پارس كبی كزلنوب پصويه كيردكبی استخفا ايتمكله برمقدار وقفه‌سی اوزارسه صورت مشروحه‌نك خلافنه اولوركه ضرر ايتمز يعنی بر وجه حيله اولوب استراحتيجون اولميه‌رق فهدك كزلنمسی مثللو اولورسه ديمك وفهد ايچون براز خصال حواص حسنه واركه هر برعاقل ادم انكله عمل ايتمك لايق وسزاواردر نته كه مصنف مرحوم انی بسط وتفصيل ايله شمس الائمة السرخسيدن نقلله ديركه پارسده برنيجه خصال خاصه واردر بری بودركه صيدك عروما اواسی سمتنده بو صولنوب طوررتا كه قولا بنه كلدكده اوزرينه هجوم وپرتاو ايدر وسائر حيوان شكاری مثللو تعليم ضمننده ضرب اولنمز بلكه بر معلم كلب شكار ايتديكی جانوری اكل ايتدكده پارسك حضورنده ضرب ايدرلر اولدخی اندن اعتبار واتعاض ايدر واصلا خبيث نسنه‌بی اكل ايلمز صاحبندن لحم طيب طلب ايدرسه وصيدك اكسه‌سنده برنيجه دفعه وثوب وهجوم ايدر يتشورسه فبها واكر يتشميه‌جكنی تيقن ايدرسه بيهوده اتعاب نفس ايليوب عودت ايدر بنی ادمده بونلر ايله متصف اولمق لايقدر مثلا دشمنيله عداوتنی اظهار ايتميوب فرصت كوزدوب بلا تعب مقصودينه نائل اولوب والسعيد من وعظ بغيره فحواسی غيريله متعظ اولملی وحالا پارس ايله عراقده صيد ايدرلر انتهی ❊ فان اكل منه البازی اكل ❊ (لان تعليمه ليس بترك اكله) شكاری طوغان شكارندن برمقدارنی كندوسی اكل ايدرسه باقيسی اكل اولنور كندونك تعليمی اكلنی تركيله اولمامغين ❊ وان اكل الكلب ❊ (ونحوه) ❊ لا ❊ (يؤكل مطلقا عندنا) ❊ كاكله منه ❊ (ای كما لايؤكل الصيد الذی اكل الكلب منه) ❊ بعد تركه ❊ (للاكل) ❊ ثلاث مرات ❊ (لانه علامة الجهل) كلب مثللو صيد ايدن حيوان كندو صيد ايلدیكی شكارندن يرسه حنفيه قتنده اندن مطلقا كه اكلی كرك نادر وكرك معتادی اولسون اكل اولنمز نته كه اوچ دفعه اكلی ترك ايتدكدنصكره كندودن اكل ايتديكی صيددن اكلنده اندن اكل اولنمدیغی كبی زيرا اكلی جهلينه علامتدر عند الشافعی نادر اولورسه برقولده ضرر ايتمز ❊ وكذا ❊ (لايؤكل) ❊ ماصاد بعده حتی يتعلم ❊ (ثانيا بترك الاكل ثلاثا) ❊ او ❊ (ماصاده) ❊ قبله اوبقی فی ملكه ❊ (فان ماتلفه من الصيد لاتظهر فيه الحرمة اتفاقا لفوات المحل وفيه اشكال ذكره القهستانی) ينه بويله بعد الاكل كلب مرقومك صيد ايتديكی شكار اكل اولنمز حتی اوچ كره اكلی تركيله ثانيا بردخی تعلم ايتمدكجه وياخود قبل الاكل صيد ايدوب لكن حالا صيادك ملكنده باقيسه اودخی اكل اولنمز اما تلف ايتمش اولور محل فوت اولمغين انده حرمت اتفاقا ظاهر اولمز اشبو فان ماتلفه الخ مضمونه قهستانينك ذكر ايتديكی

اشکال واردر حاصلی بودرکه بوشیئه حکم وجودنی اقتضا ایتمز کورمزمیسنکه بزلر فوت اولمش برجاریه‌نك ولدنی اغاسی بندندر دیو دعوا ایتدیکده کندونك حریتیله حکم ایدرز حال بوکه محل معدومدر یعنی بو مقامده دخی انعدام محلیت حرمت اکالّه حکمه مانع اولمز ثمرهٔ حکم مبیع اولدیغی صورتده ظاهر اولورکه مبیع میته اولدیغندن مشتری بایعه ثمنیله رجوع ایدر واکل ایدن ادمك توبه‌سنده‌ده ظاهر اولور وحکم وجود اقتضا ایدر دینلدیکینه نظرا غضبله ویاسرقتله غیرك مالنی اکل ایدن کمسنه‌دن محلك فوتینه مبنی کندودن حرمتك سقوطی لازم اولور ※ کصقر فر من صاحبه فمکث حینا ثم رجع الیه فارسله فصاد ※ (لم یوکل لترکه ماصادبه معلمافیکون کالکلب اذا اکل) مسئلهٔ مشروحه‌ده‌که کلبك حکمی صاحبندن فرار ایدوب وبرمدت مکث ایدوب بعده‌ینه صاحبنه رجوع ایتمکله کندوینی صیده صالویرمکله شکار ایدن صقه قوشنك حکمی کبیدرکه بونده‌ده کندوایله معلم اولدیغی شیکه چاغردقده رجوعی ترك ایتمکله اکل ایدن کلب کبی اولمغله صیدی اکل اولنمز ※ ولو اخذ ※ (الصیاد) ※ الصید من الکلب وقطع منه بضعه والقاها الیه فاکلها اوخطف الکلب منه واکله اکل مابقی کما لوشرب الکلب من دمه ※ (لانه من غایة علمه) صیاداوی کلبدن اولوب برمقدارنی کسوب کندویه اتمیله‌انی اکل ایلیوب ویاخود صیدك برمقدارنی کندوسی قاپوب قوپاروب اکل ایلسه باقیسی اکل اولنور نته‌که صیدك قاندن شرب ایتدیکی صورتده صید اکل اولندیغی کبی زیرا دمنی شربی غایت علمنه دایلدرکه صاحبینه یاره‌میان دمی کندوسی شرب ایتدی صاحبنك ضرورتنی دفع ایده‌جك لحمنی اکا امساك ایدوب الیقویدی ※ ولو نهش الصید فقطع منه بضعة فاکلها ثم ادرکه فقتله ولم یؤکل منه لایؤکل ※ (لاکله حالة الاصطیاد) کلب صیدی اوکدشلریله اصروب اندن بر بارچه‌سنی قطع واکل ایدوب بعده اولاشوب قتل ایدن واندن اکل ایتمسه اصطیاد حالنده انی اکل ایتمش اولمغله او صید اکل اولنماز کویا کلب جاهلك صیدی اولور ※ واو القی مانهشه وتبع الصید فقتله ولم یوکل منه حتی اخذه صاحبه ثم اکل ما القی حل ※ (لانه حینئذ اواکل من نفس الصید لم یضر کما مر) کلب صیدن قاپدیغی بارچه‌سنی براغوب انك ارقه‌سینه دوشوب اولاشوب قتل ایدوب واندن اکل ایتمیوب حتی صاحبی انی اخذ ایتدکدنصکره اتدیغی قطعه‌یی اکل ایدرسه اولصیدی اکل حلال اولور زیراصاحبی الدقدنصکره کلب نفس صیددن اکل ایلسه ضرر ایتمز نته‌که قریبامرور ایتدی ※ واذاادرك ※ (المرسل اوالرامی) ※ الصید حیا ※ (بحیاةفوق مافی المذبوح) ذکاه (وجوبا) مرسل ویارامی صیده مذبوحده‌که حیاتك مافوقنده‌که حیاتله حی اوله‌رق واصل اولوب یتشورسه وجوبا انی ذبح ایدرامام حیاتی اوقدراولمیوب مثلاقارنی یاراوب درونده‌که شیلرطشره توکلش اولورسه امدی صاحبی بوصورتده حیایتشوب لکن درحال بلاذبح فوت اولسه انك تناولی حلال اولور انده‌ذبح اضطراری بولنمغله انده‌که اضطراب حرکت مذبوح برنده‌اوادی بوامامین قولیدر امام رحمه‌الله تعالی قتنده هرحالده ذبحندن لازمدر زیرا ازبر حیات بولنورسه ذکات اختیاریه محل اولور متردیه کبی ذبح اولنورسه حلال اولور بوقیسه اولمز ※ وشرط لحله بالرمی التسمیة ※ (واوحکما کمامر) مثلاقرشون رمیله اولان صیدك حلنده

تسمیه شرط قلندی هرنه قدر حکماده اولورسه‌ده ناسیاترکره اولدیغی مثلو لکن رمی وقتنده اولمق لازمدر ※ و ※ (شرط) ※ الجرح ※ (لیتحقق معنی الذکاة) ذبح معناسی کندوده بولنمق ایچون یاره‌لنمقده‌شرط قیلندی ※ و ※ (شرط) ※ ان لایقعد عن طلبه اوغاب ※ (الصید) ※ متحاملا لسهمه ※ (فادام فی طلبه یحل وان قعد عن طلبه ثم اصابه میتالایؤکل لاحتمال موته بسبب اخر) صیدرامینك مثلاسهمنی متحاملا کتوره‌رك غائب اولوب فرارایتدکده رامینك ویامامورنك صیدی طلبندن عدم قعودی دخی شرط قیلندی مادام طلبنده اولدقجه حلال اولور مافی الوسع طلب اولوب قبل الموت ادراك اولنامغین سهمی حاینك شرط اولمسی سائر برصیادك سهمیله مجروحیتی احتمالی دفعیچوندر پس رامی طلبندن قعود ایدوب بعده صیده میت اوله‌رق اصابت ایدرسه سبب آخرایله موتی احتمالندن اول صید اکل اولنمز محرماتده موهوم متحقق منزله‌سنده‌در (وشرط الخانیة لحله ان لایتواری عن بصره وفیه کلام مبسوط فی الزیلعی وغیره) خانیه‌ده صیدمشروحك حلیچون صیدك صیادك بصرندن غائب اولمامسنی دخی شرط ایتدی وبونك حقنده زیلعیده وسائر معتبراتده مفصل کلام وارکه خلاصه‌سی اشبو شرطك عدم اشتراطنی ترجیحدر زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك ابی ثعلبه رضی الله تعالی عنه «اذارمیت بسهمك وغاب عنك ثلثة ایام وادرکته فکله مالم ینتن» قول واجب الاتباعلری ائمهٔ حدیثدن امام مسلمك واحدك وابوداودك ونسائیك روایت وتخریج بیوردقلری حدیث شریفدندر امدی بوایام عدیده‌ده غائب اولان میتك اکل اولنمسینك اباحه‌سینه دلیل اولوب ومنع ایدنلرك علیهلرینه حجة اولور ※ فان ادرکه الرامی اوالمرسل حیاذکاه ※ (وجوبا فلو ترکها حرم وسیجیء) صیده رامی ویامرسل حیایتشورسه وجوبا انی ذبح ایدر پس ترك ایدرسه حرام اولور بومسئلهٔ سابق تکراردر ※ والحیاة المعتبرة هنا ※ (مایکون) ※ فوق ذکاة المذبوح ※ (بان یعیش یوماوروی اکثره مجمع امامقدارها وهومالایتوهم بقاؤه کما فی الملتقی فلایعتبرهاهنا حتی اووقع فی ماء لم یحرم) بومقامده اعتبار اولنان حیات مذبوحك ذکاتنك مافوقنده‌که حیاتدر برکون ویااکثرزنده کائیده‌اولقدر امامذبوحك حیاتی مقداریکه ملتقانك بیانی کبی بقاسی توهم اولنمیجق مدة بونده اعتبار اولنماز کورمزمیسنکه صید مجروح صویه دوشسه حرام اولمز (والمعتبر) ※ فی المتردیة واخواتها ※ (کنطیحة وموقوذة وما اکل السبع) ※ والمریضة ※ (مطلقا) ※ الحیاة وان قلت ※ (کما اشرنا الیه) ※ وعلیه الفتوی ※ (وتقدم فی الذبائح) متردیه‌که مکاعالیدن اسفله ساقط اولان حیوانده وامثالیکه سوسلمکدن هلاك اولمش نطیحه وضربله تلف اولمش موقوذه ویرتیجی جانورلرك اکل ایتدیکی مثلو ومریضه‌که دردطوتان حیواناتده معتبر اولان مطلق حیاتدر هرنه قدر قلیل اولورسه حیاتی کرك ظاهره وکرك غیرظاهره وکرك کلب معلمك جرحیله مجروح اولسون وکرك غیر معلمك انجق ذبحله حلال اولور نته‌که مضمون مشروحه اشارت ایلدك فتواده بونك اوزرینه‌در بومضمون ذبایحده‌ده مرور ایلدی و «وما اکل السبع الا ماذکیتم» آیت کریمه‌سی وعدی حقنده وارد اولان سالف الذکر «ان امسك علیك فادرکته حیا فاذبحه» حدیث شریفی اکا دلیلدر ※ فان ترکها ※ (ای الذکاة) ※ عمدا ※ (مع القدرة علیها) ※ فمات ※ (حرم وکذا یحرم لوعجز عن التذکیة فی ظاهر الروایة وعن ابی حنیفة وابی یوسف یحل وهو قول الشافعی) صیاد صیدمذکورده ذبحی مع القدرة قصدی

ترك ايتمكله صيد اولورسه حرام اولورينه بويله الة ذبحى بوليوب وياضيق وقته مبنى ذبحندن عاجز
اولورسه ظاهر روايتده حرام اولور امام اعظمدن وابى يوسف رحمهما الله تعاليدن برروايتده
حلال اولور ديو مرويدر وبو امام شافعى عليه الرحمه نندە قوليدر (قال وفى متنى ومتن الوقاية
اشارة الى حله والظاهر ماسمعته انتهى) مصنف مرحوم ديركه بنم متنده وقايه نك متنده
صيد مذكورك حلنه اشارت واردركه حرمتى قدرت ذبحله تقييد ايتدى (قلت ووجه
الظاهر ان العجز عن التذكية فى مثل هذا لايحل الحرام) شارح عليه الرحمه ديركه بو ظاهر
روايتك وجهى بومثللو يرده تذكيه دن عجز حرامى حلال ايتماز لكن صويو وماكولاتى
تحصيلدن عجز عاجزه خمرى وميته يى تناولى مباح قيلار فى مثل هذا ايله بوندن احترازدر
❊ اوارسل مجوسى كلبه فزجره مسلم فانزل جراوقتله معراض بعرضه ❊ (وهو سهم لاريش
له سمى به لاصابته بعرضه) ويابر مجوسى بركلبى برصيده سال ايلدكده برمسلمده اكا صيحه
وحث ايدوب تهيجله اوده منزجر اولوب زياده جه سكردوب هجوم ايدرسه وياخود صيدى
معراضكه يلەكى اولميان اوق عرضيله كه طرفينى اصابت ايتيوب مجرد وسطيله قتل واهلاك
ايدرسه ينه حرام اولور معراض محراب وزننده در وجه تسميه سهم مشروحك عرضينه
اصابتيدر (ولو رأسه حد فاصاب بحده حل) سهم مشروح باشنده حدة اولمغله انك حدت
وتاثيرى اصابت ايدرسه حلال اولور ❊ اوبندقة ثقيلة ذات حد ❊ (لعلها بالثقل بالحد)
❊ ولو كانت خفيفة لها حدة حل ❊ (لثقلها بالجرح حينئذ واولم يجرحه لايوكل مطلقا) وياخود
حدة صاحبى بندقۀ ثقيله ايله قتل اولنورسه ينه حرام اولور مثقله ايله قتل اولوب حدله
اولماغين خفيفه اولوب وحدتى اولورسه بونده قتلى جرحله اولديغندن حلال اولور
بندقه صيدى جرح وادما ايتمزسه مطلقا كه مثقل ويامخفف صيدى اكل اولنمز بندقه بانك ودالك
ضمله مدور فندق رسمنده طيندن معمول برنسنه در (وشرط فى الجرح الادماء وقيل لا
ملتقى وتمامه فى ماعلقته عليه) صيدك جرحنده ادما كه قان اقتمقدر شرط قلندى بعضلر ادما
شرط دكلدر ديديلر بو بحثك تمام وتفصيلى بزم ملتقى اوزره اولان شرحمزده در ❊ اورمى
صيدا فوقع فى ماء ❊ (لاحتمال قتله بالماء فيحرم ولو الطير مائيا فوقع فيه فان انغمس جرحه
فيه حرم والاحل ملتقى) وياخود برصياد صيده سهمنى رمى ايتدكده اصابت ايدوب
صيد صويه دوشرسه ينه حرام اولور قتلى صو ايله اولمق احتماليته مبنى واكر صيد اولنان
قوش صوقوشى اولمغله صويك ايچنه واقع اولورسه امدى يارەلى صويه اصابت ايدرسه
حرام اولور موتى ماايله اولمسى احتمالندن يوقيسه حلال اولور لكن بونلر يارەسى اهونجه
اولوب حياتى مامول اولديغنه نظرا در اما جرحى مؤثر اولوب حيات احتمالى اولمزسه
حلال اولور احتمال مشروح منعدم اولمغين ❊ او ❊ (وقع) ❊ على سطح اوجبل فتردى منه
الى الارض حرم ❊ (فى المسائل كلها لان الاحتراز عن مثل هذا ممكن) وياخود صيد برطام وياطاغ
وياشجر وياجدار اوزرينه واقع اولوب بعده اندن ارضه ساقط اولورسه اشبو مسائل
مشروحه لرك كليسنده صيد حرام اولور بومثللو شيلر ممكن اولمغين ❊ فان وقع على الارض
ابتداء ❊ (اذ الاحتراز عنه غير ممكن فيحل) صيد اول امرده يره دوشرسه حلال اولور

اندن احترازك عدم امكانى متحقق اولمغله كندويه اعتبار اولنمدى ❊ اوارسل مسلم كلبه
فزجره ❊ (اى اغراه بصياحه) ❊ مجوسى فانزجر ❊ (اذ الزجر دون الارسال والفعل
يرفع بماهو فوقه اومثله كنسخ الحديث) ويابرمسلم كلبنى ارسال ايتدكده انى برمجوسى
نشت ايدوب انى كندو صيحه سيله اغرا وتشويق ايتمكله منزجر اولور اوى اولورسه
ينه حلال اولور زجرا رسالدن دون اولمغله زيرا برفعل يا كندونك مافوقنده كندودن
اعلا ويامثليله رفع ومحو اولنور نسخ حديث مثللو پس برحديث صحيحى انجق كندو مثللو
برصحيح وياا صح حديث نسخ ايدر ضعيف نسخ ايده مز ❊ اولم يرسله احد فزجره مسلم
فانزجر ❊ (اذ الزجر ارسال حكما) وياخود بركلبى بركمسنه ارسال ايتميوب انجق برمسلم
كندويى زجر واغرا ايتمكله منزجر اولوب اوزرينه حمله ايدوب الورسه ينه حلال اولور زجر
حكما ارسال اولمغله ❊ اواخذ غير ما ارسل اليه ❊ (لان غرضه اخذ كل صيد يتمكن منه
حتى اوارسله على صيود بتسميه واحدة فقتل الكل اكل الكل ❊ اكل ❊ (فى الوجوه المذكورة
لما ذكرنا) وياخود بركلب ارسال اولنديغى صيدك غيرنى الورسه وجوه مذكوره نك
كليسنده صيد اكل وتناول اولنور غرض ومقصود همان اخذينه مقتدر اولديغى هر بر
صيدى اخذ اولمغين كورمزميسنكه برصياد بربسمله ايله بركلبى برچوق صيد اوزره
ارسال ايتمكله كليسى الوب قتل ايلسه طوپو اكل اولنور تسميه جملەسينه ارساله واقع اولديغندن
اكثريا ارسال برمعين صيده اولورسه ده تعيين وسع عبدده دكلدر زيرا قوشه وكلبه برمعين صيدى
اخذنى تفهيم ممكن اولمز وتعيينده ده اولمز انساك وسعنده كه انجق ارسالى بلاتعيين ايجاددر ومرام
همان برصيدك اخذيدر ❊ كصيد رمى فقطع عضو منه فانه يؤكل لاالعضو ❊ (خلافا للشافعى ولنا قوله
عليه الصلاة والسلام «ما ابين من الحى فهو ميتة» واوقطعه فلم يبنه واحتمل التئامه اكل العضو وايضا
والا لا ملتقى) (صورمرسومه لرده صيدك حلى شول برصيدك حلى كبيدركه كنديه رمى اولندقده بر
عضوى قطع اولنه پس انك اكلى حلال اولور عضو مقطوعنكى اولماز امام شافعيجه وندر اختلاف
بزلرك عضو منفصلك عدم اكلينه دليلز رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك
حيدن ابانه وانفصال بولان عضو ميته در قول شريفلريدر عضوى كسوب لكن آيرمزسه
امدى اوكاوب صحت بولمق احتمالى اولورسه كندوكبى عضوده اكل اولنور يوقيسه اكل
اولنماز ❊ وان قطعه ❊ (الرامى) ❊ اثلاثا واكثره مع عجزه اوقطع نصف راسه او اكثره
اوقده نصفين اكل كله ❊ (لان هذه الصور لايمكن حياة فوق حياة المذبوح فلم يتناوله
الحديث المذكور) صيدى رامى اوچ پاره ايدوب واكثرى مؤخرى وصغرسيله برابر
بولنسه ويا باشنك نصفنى ويا اكثرنى قطع ايلسه ويا كندويى ايكى پاره ايلسه كليسى اكل
اولنور زيرا اشبو صور مشروحه لرده مذبوحك حيوتندن زياده حيات ممكن ومتصور
اولمديغندن مار الذكر حديث شريف كندويه متناول اولمدى وبو مثللو پارەدنصكره حيا
سلامت وبقاسى توهم اولنمامغين مبان منه حكما حى اولمدى (بخلاف مالو كان اكثره مع
راسه الامكان المذكور) صيد مقطوعك اكثرى باشيله برابر اولوب عجز ايله اولمزسه
امكان مشروحه مبنى صورت مذكوره نك خلافينه دركه اكثر اكل اولنور اقل اكل اولنماز

☼ وحرم صيد مجوسى ووثنى ومرتد ومحرم ☼ (لانهم ليسو من اهل الذكاة بخلاف كتابى
لان ذكاة الاضطرار كذكاة الاختيار) اتش پرست وپوت پراست ومرتد واحرامده اولان
كمسنه‌لرك صيدلرى حرام اولدى بونلر ارباب ذكات اولمامغين وذكات اضطرارى ذكاة
اختيارى كبى اولغين كتابى بونلرك خلافينه‌در ☼ وان رمى صيدافلم يثخنه فرماه اخرفقتله
فهو للثانى وحل ☼ بر صياد بر صيده رمى ايتدكده اصابت ايدوب لكن كندويه پك تاثير
ايتميوب اوقدر وهن وضعف ويرمامكين حيزا متناعدن عدم خروجنه مبنى بر ديكر صياده
اكارمى ايتمكله انى قتل ايلسه اوصيد صياد ثانينك اولور اصل حيز امتناعدن اخراج
ايدوب واخذ ايدن كندوسى اولمغين وحديث شريفده «الصيد لمن اخذه وذكاة الاضطرار
كافية» وارد اولمشدر وانك اكليده حلال اولور ☼ وان اثخنه الاول ☼ (بان اخرجه عن
حيز الامتناع وفيه من الحياة مايعيش ☼ ف ☼ (الصيد) ☼ للاول وحرم ☼ (لقدرته على
ذكاة الاختيار فصار قاتلاله فيحرم) صياد اول شكاره اثخان ايدوب كندويى حيز امتناع
اخراج بر له كندوده برمدة عيش وزنده كانيده اوله‌جق حياتده بولنورسه امدى صيد صياد
اولك اولوب وذكاة اختياريه قدرتنه مبنى انى ثانى قتل ايتمش اولديغندن حرام اولور
☼ وضمن الثانى للاول قيمته ☼ (كلها وقت اتلافه) ☼ غير مانقصته جراحته ☼ ثانى اول
جراحتك تنقيص ايتديكى مقدارك ماعداسى وقت اتلافنده‌كه قيمتك كليسنى ضامن اولور
اثخانيله كويا مالك اولمغله غيرك ملكنى اتلاف ايتمش اولمغين ☼ وحل اصطياد مايؤكل لحمه وما
لايؤكل لحمه ☼ (لمنفعة جلده اوشعره او ريشه اولدفع شره وكله مشروع لاطلاق النص)
درسى وياقلى وياقندى منفعتيچون وياقورد قيوندن وخنزيرك زرعدن شر ومضرتلرنى
دفع ايچون اتى يانان ويميان حيوانك اصطياد وشكارى حلال اولدى «واذا حللتم فاصطادوا»
نص جليلى مطلق اولوب ماكول اللحم ايله مقيد اولمامغين كليسنك شكارى مشروع اولور
(وفى القنية يجوز ذبح الهرة والكلب لنفع ما والاولى ذبح الكلب اذا اخذته حرارة الموت)
قنيه‌ده مذكوردركه كدويى وكلبى آز وچوق بر نفع ايچون ذبح جائز اولور موذى اولورسه
ضرب اولنمز قتل اولنور كلب عقور اولورسه قتلى مشروع اولور ايتديكى ضرراق صاحبينه
تضمين اولنماز الا مقدم كندويه اخبار اولنوب كندوده قتل ايتديسه ضررنى ضامن اولور
بر قريه‌ده كلاب كثيره بولنمغله اهاليسى اندن متضرر اولورسه صاحبلرى قتللريله امر
اولنورلر ابا ايدرلرسه امر قاضيه رفع اولنوب كندولرينه انكله الزام وحكم ايدر وكلاب
اتخاذينه رخصت انجق اصوصدن خوف وقتده ويازرع وماشيه‌يى حفظ وصيد ايچون
اولور وكلاب وسائر حيوانى حرارت موت الدقده اولى اولان انك ذبحيدر ☼ وبه يطهر
لحم غير نجس العين ☼ (كخنزير فلا يطهر اصلا) ☼ وجلده ☼ وقيل يطهر جلده لالحمه وهذا
اصح مايفتى به كما فى الشرنبلالية عن المواهب هنا ومر فى الطهارة) خنزير كبى نجس العين
اولميان حيوانك لحمى ودرسى صيد ايله پاك اولور خنزير اصلا طهارت قبول ايتمز بعضلر
درسى پاك اولور اتى اولماز ديديلر كندو ايله افتا اولنان اقوالك اصحى اشبو قولدر نته‌كه
شرنبلاليه‌نك صيدنده وطهارت بحثنده مرور ايتدى ☼ اخذ الصيد ليلا مباح والاولى عدم

فعله ☼ (خانيه) كيجه اين صيد ايتمك مباحدر اوليسى عدم فعلدر واخذ الصيد قوشى كيجه يوه‌سندن
اخذ معناسى اراده سيده محتملدر ☼ ويكره تعليم البازى بالطير الحى ☼ (لتعذيبه) اليجى
قوشى درى قوشله تعليم مكروهدر تعذيبنه بناء ☼ سمع ☼ (الصائد) ☼ حس انسان اوغيره من
الاهليات ☼ (كفرس وشاة) ☼ فرمى ☼ (اليه) ☼ فاصاب صيدالم يحل ☼ برشكارى انسانك وياسائر
آت وقيون امثلى اهلى حيواناتك كزلوا او ازنى استماع ايتمكله كندويه رمى ايتدكده بر
اخر صيده اصابت ايلسه حلال اولماز قصدى اصطياد اولمامغين ☼ بخلاف مااذا سمع حس اسد ☼
(اوخنزير) ☼ فرمى اليه ☼ (اوارسل كلبه) ☼ فاذاهو صيد حلال الاكل حل ☼ (ولولم يعلم ان الحس
حس صيد) اوغيره لم يحل «جوهره» لانه اذا اجتمع المبيح والمحرم غلب المحرم) شول برمسئله صورت
سابقه‌نك خلافينه‌دركه صياد اسدك وياخنزيرك خفى صداسنى ايشدوب كندويه توفنكنى اتوب
وياكلبنى ارسال ايتدكده اواكلى حلال برصيد ظهور ايدرسه انك اكلى حلال اولور امام‌وتك
صيد وياغير برشى صوتى اولديغنى بلمزسه انك اكل حلال اولماز زيرا مبيحله محرم جمع اولندقده محرم
تغليب اولنور ☼ رمى ظبيا فاصاب قرنه اوظلفه فمات ان ادماه اكل ☼ (لوجود الجرح) ☼ والالا ☼
بر صياد بركيكه قارشو مثلا تفنك رمى ايتدكده انك بوينزينه وياطرنغينه اصابت ايتمكله هلاك اولسه
امدى انى قناتمش اولورسه جرح بولنمغله اكل اولنور يوغيسه اولنماز وجوددم وجود جرحه
دليل اولمغين سائرلرنده ادماهر نه‌قدر شرط دكلسه‌ده ☼ والعبرة بحالة الرمى فحل الصيد بردته
اذا رمى ☼ (مسلما) ☼ لاباسلامه ☼ اعتبار رامينك رمى ومرسلك ارسالى حاللرينه دريس
بر صياد مسلم اولديغى حالده رمى ايدرسه انك بعد الرمى ردتينه باقلمز صيدى حلال اولور رمى
ردتى حالنده اولورسه بعده اسلاميته اعتبار اولنمامغين صيدى حلال اولماز ☼ ووجب الجزاء
بحله ☼ (اذا رمى محرما) ☼ لاباحرامه ☼ (وسيجئ قبيل كتاب الديات) بركمسنه احراملى اولديغى
حالده رمى ايدوب بعده احرامنده جزا واجب اولماز بوكا دائر بحث قريبا كتاب الدياتدن مقدمجه
كلور ☼ فرع ☼ (اوان بازيا معلما اخذ صيدا فقتله ولايدرى ارسله انسان اولا لايؤكل لوقوع الشك
فى الارسال ولاباحة بدونه وان كان مرسلا فهو مال الغير فلا يجوز تناوله الاباذن صاحبه زيلعى)
برمعلم بازوياكلب برصيدى الوب وقتل ايدوب لكن انى برادمك ارسالى وعدم ارسالى معلوم
اولمسه اول صيد اكل اولنمز ارسالنده شك اولوب بلاارسال اباحه‌ده اولمامغين مرسل اولمش
فرض اولنورسه ينه صاحبينك اذنسز تناولى جائز اولماز (قلت وقد وقع فى مصرنا حادثة الفتوى
وهى ان رجلا وجد شاته مذبوحة ببستان هل له اكلها ام لا ومقتضى ماذكرناه انه لايحل لوقوع
الشك فى ان الذابح ممن تحل ذكاته ام لا وهل سمى الله تعالى عليها ام لا) شارح عليه الرحمه ديركه بزم
وقتمزده بر حادثهٔ فتوى ظهور ايتديكه بربستانده بركمسنه كندوشاتنى ذبح اولنمش بولسه اكل
حلال اولورمى اولمازمى ماسبقده ذكر ايتديكمز بازمعلم مسئله سينك مقتضاسى ذابحك ذبح
ايتديكى حلال اولورمى ويااولمزمى وتسميه ايتديمى ويا ايتديمى بونده شك واقع اولديغندن عدم
حلبدر لكن بونده‌كه شك ماسبقده‌كه شك كبى دكلدر ذكراتى خلاصه‌نك نقلنده بونك اخذى
لاباسدر ديو بيان اولنمغين وبونده ساكن اولنلر مسلم وياهل كتابدن ايسه حلالدر يوق مجوسى
امثالى كمسنه‌لردن ايسه حرامدر دينلسه‌ده اولور (لكن فى الخلاصة من اللقطة قوم اصابوا

بعيرامذبوحا في طريق البادية ان لم يكن ذلك قريبا من الماء ووقع في قلبه ان صاحبه فعل ذلك اباحة
للناس لا باس بالاخذ والاكل لان الثابت بالدلالة كالثابت بالصريح انتهى) لكن خلاصه نك لقطه
سنده مذكوردركه برمرقوم طريق باديه ده مذبوح بردوه يه راست كلسه لر پس اول دوه صويه
قريب وخاطرلرينه انك صاحبى انى ناسه اباحه واحلال ونهى اوزره بايديغى خطور ايدرسه انى
اخذ وتناولده باس يوقدر زيرا دلالة ثابته اولان صراحة ثابت كبيدر وحج يولنده بعض بويله
بايدقلرى مشاهده اولنور وخاطره خطوردن مراد غلبهٔ ظن در (فقد اباح اكلها بالشرط المذكور
فعلم ان العلم بكون الذبح اهلا لذكاة ليس بشرط قاله المص) امدى صاحب خلاصه سالف البيان
ذبيحه نك اكلنى شرط مذكوركه عدم قرب الماء وغلبهٔ ظن اباحه ايله مباح قيلدى پس معلوم اولديكه
ذابحك ذكاة اهل اولديغنه علم شرط اولمدى بونى مصنف مرحوم ديدى (قلت قد يفرق بين حادثة
الفتوى واللقطة بان الذابح في الاول غير المالك قطعا وفي الثاني يحتمل) شارح عليه الرحمه ديركه
مارالذكر حادثة فتوا ايله لقطه بينلرنى بعض فرق ايدرلركه اولكنده ذابح قطعا كه بلا شك مال
صاحبينك غيريدر ثانيده محتملدر لكن بوفرق برنفع ويرمز زيرا مال صاحبى اولمسى اهل ذكاتدن
اولوب ويا اولمديغنى اظهار ايتمز (ورأيت بخط ثقة سرق شاة فذبحها بتسمية فوجد صاحبها هل
تؤكل الاصح لا لكفرة بتسميته على الحرام القطعي بلا تملك ولا اذن شرعي انتهى فيحرر) ثقاتدن
معتمد برذاتك كندو خطيله مكتوب اوله رق كوردمكه برادم قيونى سرقت ايدوب بسمله ايله
ذبح ايتدكدنصكره صاحبى انى بولسه اكل اولنورمى اصح اولان اكل اولنماز بلا تملك ولا اذن
شرعى حرام قطعيه تسميه سيله ذابحك كفرينه بناء معتمد اولان عدم كفريدر كورمزميسنكه شاة
مغصوبه ايله تضحيه جائز اولور غصبيله اكامالك اولمغله نهايتى قيمتنى ضامن اولور مكتوب
بونده نهايت بولدى بويله تحرير اولنيور (وفي الوهبانية قال * ومامات لا تطعمه كلبا فانه *
خبيث حرام نفعه متعذر * وهبانيه ده ديركه كندو باشنه حتف انفه هلاك اولان ميته يى كلبه
وياكدى يه اطعام ايتمه كز زيرا خبيثدر الله تعالى كندوبى عينينه تعليقله حرام مطلقله تحريم
بيورمسيله وجها من الوجوه كندو ايله انتفاع مشروع اولميوب متعذر اولدى شرنبلاليه ده
ميته يى كلبه وهره يه كتورمك غير جائز انلرى ميته يه سوق ايدوب كتورمك جائزدر ديو
مسطوردر ظن ايدرمكه ايكى قول اولملى (وتمليك عصفور او اجده اجز * واعتاقه بعض
الائمة ينكر) ابن وهبان ديركه بن بركسنه نك يدنده كه سرچه يى حين ارسالده بولوب اخذ
ايده نك ملكى اولسون ديو تمليكنى جائز كوروردم عدم جوازينه ده قائل واردر مثلا برمخوف
مخاطره لى برمحلده برادم مريض برعبدنى وياجاريه سنى وياحيواننى كتمكله انى بررجل
الوب كوروب كوزدمكله صحت بولسه اوكسنه نك انى بلا شراء ولا ارث ولا هبه اسباب
ملكدن برسبب ايله كندويه مالك اولماقسز مثلا جاريه يى وطئ وياعتق امثالى تصرفلرى
برامر مستقبح اولمغله مكركه تركى وقتنده مثلا هى لمن اخذها ديمكله اباحه ايتمش اوله
عصفور مشروحى بلا اباحه عتق ايدوب صاليورمكى بعض ائمه انكار ايتديلر اعتاقه
نصبله يانكر فعلينك مفعوليدر وياء فعله مبتدا ينكر جمله سى خبريدر (وان ياقه مع غيره
جاز اخذه * كنفشرلرمان رماه مقشر) اخذ ايدنه اباحه ايتمكسز صاليورديكى عصفوره

غيرك يدنده ملاق اولورسه كندويله انى اخذ جائز اولور نارى كسوب قابغنى رمى ايدن
كمسنه نك بعد الالقاط اكه غيرك يدنده ملاقى اولدقده اخذينك جوازى كبى امام اعظم
رحمه الله تعالى جكردك ونارقبوغنى التقاطنده باس يوقدر ديدى (وفي معاياتها) وهبانيه نك
معاياتنده مسطوردركه (واى حلال لا يحل اصطياده * صيودا وماصيدت ولاهى تنفر)
يعنى قنغى ادمكه حلال اولوركه احراملى اولميوب وارض حرمده بولنميوب وبراحدك
صيد ايتميوب وهرب وفرار ايتميان صيودى اصطياد كندويه حلال ومشروع اولميه
(هو صيد دخل دار رجل فغلق عليه بابه ملكه فلا يملكه غيره ولو بعد خروجه انتهى) جوابى
بودركه اوشول برصيدركه برشخصك خانه سنه دخول ايده چنانكه صاحب خانه انى كوردكده
قاپوسنى قاپامغله طشره خروج ايده ميوب صاحبى انى بلا اصطياد اخذه مقتدر اوله امدى صاحب
اكا مالك اولور اخر كمسنه بعد الخروج دخى اولسه دارانى آخذ عدا اولنمغله اكا مالك اوله من امدى
حلالدن مراد صاحب خانه نك غيرى اولور والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * كتاب الرهن ﴾

رهنه متعلق مسائل مكتوبه در (مناسبته ان كلا من الرهن والصيد سبب لتحصيل المال) رهنك
صيده مناسبتى هر بررلرينك تحصيل ماله سبب وباعث اولمريدر وياخود صيده مالكيت انجق
اخذيله ورهنك تماميتى انجق قبضيله اولمسيدر سببى رب الدينك رهنى طلبيدر سفرده وحضرده
رهن جائز ومشروعدر نظم مجيدده سفره اختصاصى انسانك اكثريا سفرده كتابت
واستشهاده اقتدارى اولمديغندن رهنله توثقيدر اما حضر سفرك خلافنده در محاسنى
كرك داين وكرك مدين طرفلرينه نظر ورعايتدر ❊ هو ❊ (لغة حبس الشئ وشرعا)
❊ حبس شئ مالى ❊ (اى جعل الشئ محبوسا لان الحابس هو المرتهن) رهن لغتده برشى
حبس در شرعده حقيقة وياحكما دين كبى كندودن استيفا واخذى ممكن اولان حق مقابلى
مال مقوله سى برنسنه يى محبوس قيلمقدر حابس اصل مرتهندر ❊ بحق يمكن استيفائه ❊
(اى اخذه) ❊ منه ❊ (كلا او بعضا كان كان قيمة المرهون اقل من الدين) ❊ كالدين ❊ (كاف
الاستقصاء لان العين لا يمكن استيفائه من الرهن الا اذا صار دينا حكما كما سيجئ) يعنى رهنكه
مرهون كندودن دين كبى كلا ويابعضا كه مرهونك قيمتى ديندن اقل اولديغى مثللو اخذ
واستيفاسى ممكن اولان حق مقابلنده حبس اولنان شيده امامعرض فسادده اولان قاروبوز
وامانت ومدبر وام ولد ومكاتب امثالى كندودن استيفاى حق ممكن اولميان شيلرك رهنى
اولماز كالدين قولنده كه كاف استقصا ايچوندركه قصوا ونهايتى دين اولور ديمك زيرا رهندن
استيفاى عين ممكن اولماز الا قريبا كلديكى مثللو عين حكما دين اولورسه استيفاسى ممكن
اولور عين مغصوبه مقابله سنده كه رهن كبى كالدين حق تمثيليدر ❊ حقيقة ❊ (وهو دين
واجب ظاهرا وباطنا او ظاهرا فقط كثمن عبد او خل وجد حرا او خمرا) ❊ او حكما ❊
(كالاعيان المضمونة بالمثل او القيمة كما سيجئ) حقيقة قولى او حكما كبى ديندن حالدر دين حقيقى
ظاهرا او باطنا وياخود عبد وخلدر ديو بيع اولنوب بعده حر وخمر ظهور ايدن شيئك ثمنى
كبى ظاهرا واجب اولان ديندر امدى بونده رهن ظاهرا صحيحدر لكن بايعك عندنده هلاك اولورسه

تضمين اولنور مثلا عبدك وياخلك قيمتلرى نه ايسه انى بايع ضامن اولوب مشتريه ادا ايدردين حكمى
مثليله وياقيمتله مضمون اولان اعيانذر نته‌كه بيانى قريبا كلور مثلا برعينى غصب ايدن
غاصب اندن اشى بر نسنه رهن ايتسه اشبو رهن صحيحدر حالبوكه مغصوب دين دكلدر
❊ وينعقد بايجاب وقبول ❊ (حال كونه) ❊ غير لازم ❊ (وحينئذ) ❊ فللرا هن تسليمه
والرجوع عنه ❊ (كما فى الهبة) رهن هبه وصدقه مثللو ايجاب وقبولله غيرلازم اوله‌رق
منعقد اولور امدى راهنه انى تسليم واندن رجوع مشروعدر هبه‌ده اولديغى مثللو بناء
عليه راهنه رهن‌وير ديو جبر اولنماز شارحك وحينئذ قولنه حاجت مس ايتمز فللراهنده‌كه
فااندن مغنيدر ❊ فاذا سلمه وقبضه المرتهن ❊ (حال كونه) ❊ محوزا ❊ (لامتفرقا كثمر على
شجر ❊ مفرغالا ❊ (لامشغولا بحق الراهن كشجر بدون الثمر ❊ مميزا ❊ (لامشاعا واو
حكما بان اتصل المرهون خلقة كالشجر وسيتضح) ❊ لزم ❊ راهن رهنى اغاجده‌كه ميوه
كبى متفرقا اولميه‌رق مجتمعا وبلا ثمرة شجر كبى راهنك حقيله مشغول اولمقسزين مفرغا وهرنه‌قدر
ارضه متصل شجر كبى مرهون ومرهونك غيرينه خلقة متصل اولمغله حكماده مشاع
اولميوب مميز اولديغى حالده مرتهنه تسليم اوده تسلم وقبض ايدرسه پس رهن لازم اولور
لكن اشبو صفات مشروحه‌لر ايله رهنك اتصافى عقد وقتنده اولمق لازم دكلدر حين قبضده
اولسه كفايت ايدر واحوال مرسومه‌لر ياحال متداخله وياحال مترادفه‌در (افادان القبض
شرط اللزوم وصحح فى المجتبى انه شرط الجواز) مصنف كتاب عليه رحمة الله الملك الوهاب
افاده ايدركه هبه‌ده اولديغى كبى قبض لزومك شرطيدر مجتباده جوازك شرطى اولمغى
تصحيح ايلدى ❊ والتخلية ❊ (بين الرهن والمرتهن) ❊ قبض ❊ حكما على الظاهر) ❊ كالبيع ❊
(فانها فيه ايضا قبض) بعده‌كه كبى رهنله مرتهنك بيننى تخليه روايت ظاهره قبض حكميدر
زيرا بيعده رهن كبى مبيعله مشترينك بيننى تخليه‌ده حكمى جارى اولوركه بعد التخليه مرتهن
رهنى اخذ ايتمكله ضايع اولسه ضامن اولور ❊ وهو مضمون اذا هلك بالاقل من قيمته ولا
من الدين ❊ (وعند الشافعى هو امانة) رهن بلا تعد كندو باشنه هلاك اولورسه قيمتيله
ديندن قنغيسى اقل ايسه انكله مضموندر امام شافعى نزدنده رهن امانتدر ثمرۀ خلاف
حنفيه نزدنده راهن رهنيله انتفاعيچون رهنى استرداددن ممنوعدر مقتضاى رهن اولان
احتباس فوت اولمغين شافعيه قتنده اندن منع اولنمز ❊ والمعتبر قيمة يوم القبض ❊ (لايوم
الهلاك كماتوهمه فى الاشباه لمخالفته للمنقول كما حرره المصنف) رهنك قيمتنده معتبر اولان يوم
قبضده‌كه قيمتيدر يوم هلاكده‌كه دكلدر اشباه صاحبنك توهم ايتديكى مثللو زيرا مشار اليهك
توهمى منقوله مخالفدر مصنفك تحريرى كبى ❊ المقبوض على سوم الرهن اذا لم يبين مقدار ❊
(اى مقدار مايريد اخذه من الدين) ❊ ليس بمضمون فى الاصح كذا فى القنية والاشباه)
سوم رهن اوزره قبض اولنان نسنه‌كه رهندر ديو كتوريلان شيده اخذ اولنه‌جق دينك
مقدارى بيان اولنمزسه قول اصحده مضمون اولماز ديو قنيه‌ده واشباهده مصرحدر بيان
اولنورسه مضموندر ❊ فان ❊ (هلك و ❊ ساوت قيمة الدين صار مستوفيا ❊ دينه ❊ حكما
اوزادت كان الفضل امانة ❊ فيضمن بالتعدى) ❊ اونقصت سقط بقدره ورجع المرتهن

بالفضل ❊ (لان الاستيفاء بقدر المالية) اشبو فان هلك عباره‌سنى المقبوض على سوم الرهن
قولنك اوزرينه تقديم ايلسه اولى اولور ايدى ماقبلنك تماميندن اولمغين امدى بر رهن
هلاك وتلف اولوب قيمتيده دينه مساوى اولورسه مرتهن حكما حقنى استيفا ايتمش اولور
واكر قيمتى دينك اوزرينه زياده اولورسه زياده امانت اولمغله مرتهن تعديسيله ضامن اولور
واكر نقصان اولورسه اوقدرى دين ساقط اولوب زياده‌سيله مرتهن مديونه رجوع ايدر
استيفا ماليت قدريله اولمغين ❊ وضمن ❊ (المرتهن) ❊ بدعوى الهلاك بلا برهان مطلقا ❊
(سواء كان من ظاهرة او باطنة وخصه مالك بالباطنة) رهن حيوان عبيد وعقار مثللو
اموال ظاهره‌دن اولسون ويا نقددن وحلى وعروض امثالى اموال باطنه‌دن اولسون
مرتهن بلا برهان هلاك دعواسى ايدرسه ضامن اولور دينله رهنك قيمتندن قنغيسى اقل
ايسه انى ضامن اولور امام مالك ضمانى اموالى باطنه‌يه تخصيص ايتدى ❊ وله طلب دينه
من راهنه وله حبسه به وان كان الرهن فى يده ❊ (لان الحبس جزاء مطله) مرتهن ايچون
دينى راهندن مطالبه وحقيچون كندوبى حبس ايتدرمك واردر رهن هر نقدر يدنده
اولورسه‌ده زيرا حبسى حقنى مطل وتاخيرنك جزاسيدر ❊ وله حبس رهنه بعد الفسخ ❊
(للعقد) ❊ حتى يقبض دينه اويبريه (لان الرهن لايبطل بمجرد الفسخ بل يبقى رهنا
مابقى القبض والدين معا فاذا فات احدهما لم يبق رهنا زيلعى ودرر وغيرهما) مرتهن مادام
حقنى قبض ويا ديندن مديونك ذمتنى ابرا ايتدكجه عقد رهنى فسخ ايتسه حتى كندويه
رهنى حبس واردر زيرا رهن مجرد فسخله باطل اولمز بلكه مادام قبضله دين ايكيسى
بردن باقى اولدقجه رهن اوله‌رق باقى قالور برى فوت اولورسه رهنيتى باقى قالمز
❊ لاالانتفاع به مطلقا ❊ (لابالاستخدام ولا بالسكنى ولالبس ولااجارة اواعارة سواء كان
من مرتهن اوراهن) ❊ الاباذن ❊ (كل للاخر وقيل لايحل للمرتهن لانه ربا وقيل ان شرطه
كان رباوالالا) رهنله استخدام وسكنى ولبس ثوب واجاره وياعاره طريقيله مطلقا كرك
مرتهن وكرك راهن طرفندن انتفاع يوقدر مرتهنك حق حبس اولوب انتفاع اولمامغين
الاهر برى ديكرينه انتفاعيله اذن ورخصت ويررسه اولور بعضلر مرتهن ايچون انتفاعك
عدم حلى ربا اولديغينه مبنى ديديلر بعضلر انتفاعى مرتهن شرط ايدرسه ربا اولور يوقيسه
اولماز ديديلر (وفى الاشباه والجواهر اباح الراهن للمرتهن اكل الثمار اوسكنى الدار اولبن
الشاة المرهونة فاكلها لم يضمن وله منعه ثم افاد فى الاشباه انه يكره للمرتهن الانتفاع بذلك وسيجيء
فى اخر الرهن) اشباهده وجواهر الفتاواده مسطوردركه راهن مرتهنه باغنك وياباغچه‌سنك
ميوه‌سنك اكل وتناولنى ويادارنك سكنى‌سنى وياشاة مرهونه‌نك لبننى اباحه واحلال ايتمكله
انى اكل ايلسه ضامن اولماز اتلافى صاحبينك اذنيله اولمغين بعد الاباحه كندويه منعده
واردر بوندنصكره اشباها افاده ايتديكه مرتهنه رهنله انتفاع مكروهدر اخر رهنده
كلوركه ربا ايله تعايلى كراهتك تحريمى اولمسنى ايجاب ايدر لكن احوال ناسدن غالب
اولان اشياء مشروحه‌لرك رهنلرندن انتفاع قصديدر پس عدم انتفاع فهم ايدرلرسه دراهمى
اعطا ايتمزلر بوايسه شرط منزله‌سنده اولور المعروف كالمشروط اولمغين بودخى منعى تعيين

ایدر ※ ماتت الشاة فی یدالمرتهن قسم الدین علی قیمة الشاة ولبنها الذی شربه فحظ الشاة یسقط
وحفظ اللبن ویاخذه المرتهن ※ بوعباره اصل مصنفك شرح ایتدیکی نسخه‌ده بوقدر رهن
اولان برقیون مرتهنك یدنده هلاك اولورسه دین شاتك قیمتیله مرتهنك شرب ایتدیکی
سود اوزره تقسیم اولنورده قیونك حصه‌سی ساقط اولوب سود کککنی راهن مرتهندن
اخذ ایدر یاخذه بدله یؤاخذبه المرتهن دینلسه اولور ایدی لکن بو مرتهنك سودی بلا
اباحه اتلافینه نظرا اولملی ※ فلو فعل ※ (الانتفاع قبل اذنه) ※ صار متعدیا ولم یبطل ※
(الرهن به) مرتهن بلااذن الراهن رهنله منتفع اولورسه تعدی وتقصیر ایتمش اولور
رهنده انکله باطله اولمز ※ واذا طلب ※ (المرتهن) ※ دینه امر باحضار رهنه ※ (لئلا
یصیر مستوفیا مرتین الا اذا کان له حمل او عند العدل لانه لم یاتمنه شرح مجمع) مرتهن راهندن
دیننی مطالبه ایده‌جك اولورسه کندویه رهنی احضار ایله امر اولنور زیرا مقدما رهنی
قبضی قبض استیفادر کویا حقنی نوعا ما استیفا ایتمش اولمغله شمدی حقنی مطالبه‌سیله ایکی
دفعه استیفایه مؤدی اولدیغندن رهنك احضار ایله امر اولندی و رهنك مرتهنك یدکده
هلاکیده یحتملدر الا رهنجون مؤنة حمل اولورسه‌که مثلا دیار اخرده اولوب ویاخود
کندویه امنیت اولنمامغین برامین عادل ادمك عندنده اولورسه احضار ایله امر اولنمز
عجزینه مبنی ※ فان احضر سلم ※ (له) ※ کلا دینه او لا ثم ※ (سلم المرتهن) ※ رهنه ※
(تحقیقا للتسویة) پس مرتهن رهنی احضار ایتدکده ابتدا راهن دیننك کایسنی مرتهنه
مرتهنده رهنی راهنه تسویه‌یی تحقیق ایچون تسلیم ایدرلر ※ وان طلب ※ (دینه) ※ فی
غیر بلد العقد ※ للرهن مؤنة ※ مرتهن حقنی عقد رهن کندوده بولنان بلده‌نك
غیرنده طلب ایدرسه حکم بنه بویله‌درکه رهنجون مؤنت حمل اولمزسه احضار ایله امر
اولنور ※ وان کان ※ (لحمله مؤنة) ※ سلم دینه وان یحضره ※ (لان الواجب علیه التسلیم
بمعنی التخلیة لا النقل من مکان الی مکان) واکر رهنك حملیچون مؤنت ومصارف
اولورسه راهن دیننی مرتهنه تسلیم ایدر هرنقدر رهنی احضار ایتمزسه‌ده زیرا اوزرینه لازم
اولان تخلیه معناسنه اولان تسلیمدر یوخسه برمحلدن برمحله نقل مراد دکلدر ونقل
القهستانی عن الذخیرة انه اولم یقدر علی احضاره اصلا مع قیامه لم یؤمر به انتهی فلیحفظ
قهستانی ذخیره‌دن نقل ایتدیکه مرتهن رهن قائم وموجود ایکن اول بالده اولسون
ویااولماسون هلاك واستیلای ظالم مثللو برخوفه مبنی احضارنه قادر اولمزسه احضاریله
امر اولنمز ※ و ※ (لكن) ※ للراهن ان یحلفه بالله ماهلك ※ (وهذا کله اذا ادعی الراهن
هلاکه اما اذا ادعی لم یدع فلا فائدة فی احضاره) راهن ایچون مرتهنه رهنك عدم هلاکینه
تحلیف واردر لکن اشبو احضار ایله وتحلیف صورتلرینك کایسی راهن رهنك هلاکنی
ادعا ایتدیکنه نظردر پس دعوا ایتمزسه احضارنده بر فائده اولماز بونده لکن ایله
استدراکك محللی دکل ایدی (وکذا الحکم عند کل نجم حل کما حرره ابن الشحنه وقال * ولادفع مالم
یحضر الرهن اویکن * بغیر مکان العقد والحمل یعسر * کذا النجم اولا دون دعوی
مدینه * هلاکا وهذا فی النهایة یذکر) هر بر حاول قسطده حکم بنه بویله‌درکه مادام

رهنك هلاکنی دعوی ایتمدکجه احضارنده بر فائده اولمامغین احضارینه حاجت مس
ایتمزنه‌که مضمون مشروحی ابن الشحنه‌ده تحریر وبیان ایدوب دیرکه مادام رهنی بر مرتهن
احضار ایتمدکجه ویاخود رهن مکان عقدك غیرنده بولنوب حاملنده‌ده عسرت بولنمازسه دین دفع
اولنماز اخر نجمی و یررسه حکم بنه بویله‌درکه رهنك احضاری لازم اولور و یاخود
رهنك احضاری لازم اولماز الامدینکه راهن رهنك هلاکنی دعوی ایدرسه احضاری لازم اولور
اولا عباره‌سنده اولایله هدایه ونهایه‌ده ذکر اولنان خلافه اشارت ایدر واینك مدخولی محذوفدر
اولا یلزم المرتهن احضار الرهن الا اذا ادعی المدین وهو الراهن هلاکه تقدیرنده‌در اشبو مضمون
مشروح نهایه‌ده مذکوردر ※ ولا یکلف مرتهن ※ (قد) ※ طلب دینه احضار رهن قدوضع عند
العدل بامر الراهن ولا ※ (احضار) ※ ثمن رهن باعه المرتهن بامره ※ (ای بامر الراهن) ※ حتی
یقبضه ※ (لا اذن بذلك) راهندن حقنی مطالبه ایدن مرتهن راهنك امریله برعادل کمسنه‌نك عندینه
وضع اولنان رهنك وینه کندونك امریله مرتهنك بیع ایتدیکی رهنك ثمنینك احضار ایله امر
وتکلیف اولنمازمادام ثمنی قبض ایتمدکجه زیرا اکا کندونك اذنی ثابتدر و کندویه عدم امنیندن
غیرك نزدینه وضع ایتمشدر امدی کندوسی تسلیمنه مقتدر اوله‌من (وحینئذ) ※ فاذاقبضه ※ (ای
الثمن) ※ یکلف احضاره ※ (اقیام البدل مقام المبدل) پس مرتهن رهنك ثمننی قبض ایدرسه
احضاریله تکلیف اولنور بدل مبدل مقامینه قائم اولمغین ※ ولا ※ (کلف) ※ مرتهن مع رهنه
تمکین الراهن ※ من بیعه لیقضی دینه ※ (ثمنه لان حکم الرهن الحبس الدائم حتی یقبض دینه)
رهن عندنده موجود اولان برمرتهن راهنه رهن مشروحك بیعنه تمکین ورخصت ویررکه
حتی انك ثمنیله دیننی ادا ایده دیوامر وتکلیف اولنماز رهنك حکمی مرتهنك حقنی قبضنه دك
حبس دائم اولمغین ※ ولا ※ (یکلف) ※ من قضی بعض دینه ※ (او ابراء بعضه) ※ تسلیم بعض
رهنه حتی یقبض البقیة من الدین ※ (او یبریها اعتبارا بحبس المبیع) دیننك بعضسی ادا اولنوب
ویاخود بعضسندن راهنك ذمتنی ابرا ایدن مرتهن رهننك بعضسنی تسلیمیله تکلیف اولنماز
مادام دیننك بقیه‌سنی قبض ایدوب ویااندن دخی ابرا ایتمدکجه زیرا بوده مبیعه قیاس اولنور کورمز
میسنکه مشتری ثمنك بعضسنی احضار ایدوب کتورسه بایعه مبیعی کندویه ویردیو جبر اولنماز
※ ویجب ※ (علی المرتهن) ※ ان یحفظ بنفسه وعیاله ※ کافی الودیعة) ودیعه کبی رهنی مرتهن اوزره
بالذات کندو نفسیله وزوجه‌سی وولدی کبی مثللو عیالنده بریرده کندوایله ساکن اولدیغی
ذواتله حفظ وحمایه واجب اولور ※ وضمن ان حفظ بغیرهم ※ (کما مر فیها) ※ و ※ (ضمن)
※ بایداعه ※ (واعارته اجارته واستخدامه) ※ وتعدیه کل قیمته ※ (فیسقط الدین بقدره) ودیعه
بحثنده مرور ایتدیکی مثللو عیالنده اولمیان برغیر کمسنه‌یی مثلا استیجار ایدوب رهنی انکله حفظ
ایتمکله وایداعیله واعاره واجاره واستخدام وتعدیسیله تلف اولورسه مرتهن قیمتنك کایسنی
ضامن اولور دین مقدار ساقط اولور باقیسنی مطالبه ایدر ※ وکذا ※ (یضمن کل قیمته) ※ بجعل
خاتم الرهن فی خنصره ※ (سواء جعل فصه لباطن کفه اولا به یفتی برجندی) ※ الیسری او الیمنی ※
(علی ما اختاره الرضی لکن قدمنا فی الحظر عن البرجندی فیها انه شعار الروافض وانه یجب التحرز
عنه قنیه) بنه بویله رهن خاتمی صول الینك ویاخود شیخ رضینك مختاری اوزره یدیمناسنك

صرچه پرمغنده قلمغله قیمتنك كاسنی ضامن اولور قاشی كرك النك ایچینه قلسون ویاقلمسون لكن حظرده برجندیدن نقلاذكرایتدككه خاتمی صاغده استعمال روافض علامتیدر اندن تحرز واجبدر لكن صاحب شریعت علیه الصلاة والسلامك صاغده وصولده ایكیسنده ده استعمالی مرویدر ممكنكه فتنبه قولی اكااشارت اوله (قلت ولكن جرت العادة فی زماننا بلبسه كذلك فینبغی لزوم الضمان قیاسا علی مسئلة السیف الاتیة فلیحرر) شارح علیه الرحمه دیركه فی زماننا عادت بویله صاغده استعمالده جاریه اولمغله ذكراتی سیف مسئله سینه قیاسابونده ده ضمانك لزومی لایقدر (لا بجعله فی اصبع اخری الااذا كانت المرتهن امراة فتضمن لان النساء یلبس كذلك فیكون استعمالا لا حفظا ابن كمال معزیا للزیلعی) مرتهنك خنصرك ماعداسی سائراصبعده استعمالیله ضمان ایجاب ایتمز سائر اصابعده قلمق حفظ عداولنوب استعمال اولمامغین الامرتهن عورت اولورسه انلرك خاتمی سائراصابعده دخی استعماللری اولمغله استعمال اولوب حفظ اولمامغین ضامن اولورلكن حفظ واستعمال صورتنده عدم ضماندن مرادضمان غصبدر یوخسه اصلاضامن اولمزدیمك دكلدر زیرا ضمان رهنله كه هلاكیله رهنك قیمتیله دیندن قنقیسی اقل ایسه انك سقوطیله ضامن اولور مثلاصرفده كندوایله تختم عادت اولمیان پرمقله خاتمی وبوینونه اتمقله ثوبی استعمال كبی ☼و☼(مثله) ☼ تقلیدسیفی الرهن لاالثلثة ☼ (فان الشجعان یتقلدون فی العادة بسیفین لا الثلثة) خاتم مشروح كبیدرمرتهنك ایكی رهن سیفی بوینه تقلیدی یعنی مرتهنك ایكی سیفله تقلدعادتیسه شجعان پهلوانلرك سیفینله تقلدعادتلری اولدیغی مثللو ضامن اولور استعمال اولمغین اوجك استعمالی عادت دكلدر☼ و ☼ (فی) ☼لبس خاتم ☼ (ای خاتم الرهن) ☼فوق اخر یرجع الی العادة ☼ (فان كان ممن یتجمل بلبس خاتمین ضمن والا كان حافظا فلایضمن) رهن خاتمی دیكرخاتمك اوزرینه طاقمق دخی تقاید سیفین كبی عادته مراجعت اولنور فجان مرتهنك ایكی خاتم لبسی عادتی اولوب انكله تجمل وتزین ایدرایسه ضمان غصبله ضامن اولور مستعمل اولمغین یوقیسه حافظ اولمغین ضمان غصبله ضامن اولمز ضمان رهنله ضامن اولور☼ ثم ان قضی بها☼ (ای بالقیمة المذكورة) ☼ من جنس الدین یلتقیان قصاصا بمجرده ☼ (ای بمجرد القضاء بالقیمة) ☼ اذا كان الدین حالا ومطالب ☼ (المرتهن) ☼ الراهن بالفضل ان كان ☼ (ثم فضل) بعد ازین دراهم ویادنانیر جنسندن رهنك یوم هلاكنده كه قیمتیله قضاوحكم اولنورسه دین حال ایسه مجرد قیمتیله قضاایله دینله قیمت بربرینه قصاص اوله رق ملاقی اوله تقاص اولور ودیندن بعدالتقاص برفضله شی قالمش اولورسه مرتهن راهندن انی مطالبه ایدر ☼ وان ☼ (كان الدین) ☼ مؤجلا یضمن المرتهن قیمته وتكون رهناعنده فاذاحل الاجل اخذه بدینه) واكردین مؤجل اولورسه مرتهن قیمتنی ضامن اولور لكن كندونك ذمتنده ینه رهن اوله رق قائم اولور وقتاكه اجل حلول ایتدكده انی دینی مقابلی اخذایدر ☼ وان قضی بالقیمة من خلاف جنسه كان الضمان رهنا عنده الی قضاء دینه ☼ (لانه بدل فاخذ حكمه) واكر دینك خلاف جنسی اولان رهنك قیمتیله حكم اولنورسه اوضامن اوله جغی نسنه راهنك كندویه اولان دینی ادایدنه دك كندونك عندنده ینه رهن اولور زیرابدل بدل رهن اولمغله انك حكمنی اخذایتدی ☼ واجرة بیت حفظ وحافه ☼ (وماوی الغنم) ☼ علی المرتهن واجرة راعیه ☼ (اوحیوانا) ونفقة الراهن والخراج ☼ (والعشر)

(علی)

☼ علی الراهن ☼ رهنك بالذات كندونك حفظیچون وحافظیچون اولان بیتك وغنمك مجردماوی ومسكنینك اجرتی مرتهنك اوزرینه در رهن حیوان ایسه راعیسنك اجرتی ورهنك نفقه سی وخراج وعشری راهنك اوزرینه در (والاصل فیه ان كل مایحتاج الیه لمصلحة الرهن بنفسه وتبعیته فعلی الراهن لانه ملكه وكل ماكان لحفظه فعلی المرتهن لان حبسه له) بونده اصل اصیل بودركه هربرشیكه كندویه بالذات وبالتبع نفس رهنك مصلحتی ایچون محتاج اولنور او كندونك ملكی اولمغله راهنك اوزرینه درمثلاطعام ولباس وشراب وراعی اجرتی وبستان سقی وانهار كریی ونخل تلقیحی ومیوه كسمسی امثالی رهنی اصلاح ایدر شیلر كبی وهر برمجرد حفظیچون ایجاب ایدن شیلرمرتهنك اوزرینه در حبسی كندو ایچون اولمغین (واعلم انه لایلزم شیء منه اواشترط علی الراهن قهستانی عن الذخیرة) ارباب درایته پوشیده دكلدركه مداوات جرح واجرت طبیب كبی مرتهنه لازم اولان نسنه راهن اوزره شرط قلنسه كندویه لازم اولمز ☼ واما مؤنة رده ☼ (بجعل ابق) ☼اوردجزؤمنه ☼(كمداواة جریح) ☼ الی یده ☼ (ای الی یدالمرتهن) ☼ فتنقسم علی المضمون والامانة فالمضمون علی المرتهن والامانة مضمونة علی الراهن ☼ (اوقیمته اكثرمن الدین والافعلی المرتهن) قاججی عبدك بولنمسنه اولان مصارف كبی رهنك تمامنك ویاخودمداوات جریح كبی جزءنك مرتهنك یدینه ردی ومؤنت ومصارفی مضمونله امانت اوزره منقسم اولور قیمتی دیندن اكثراولورسه مضمونك دین مقابلی اولان حصه یه اصابت ایدن مصارف مرتهنك امانتكه دیندن زیاده اولان حصه یه اصابت ایدن راهنك اوزرینه لازم اولور واكر رهنك قیمتی دیندن اكثر اولمزسه مصارفك كلیسی مرتهنك اوزرینه لازم اولور (وكذا معالجة امراض وقروح وفداء جنایة) كندودهكه امراض وقروحه دوائله ودواسز معالجه وجنایته فداولان رهنده ینه بویله درمارالذكر مضمونله امانته منقسم اولور☼وكل ماوجب علی احدهمافاداه الاخركان متبرعا الان یامره القاضی به ویجعله دیناعلی الاخر ☼ (فحینئذ یرجع علیه وبمجردامر القاضی بلاتصریح بجعله دینا علیه لایرجع كمافی الملتقط) راهنله مرتهندن هربرینك اوزرینه لازم اولان مصارفی دیكرلر ایدرسه تبرع ایتمش اولور الاقاضی كندویه اداسیله امرواخرك اوزرنده انی دین قیلارسه بوتقدیرجه اداایتدیكی اخرك اوزرینه رجوع ایدر مجردامر قاضیله اوزرینه دین قیلمه یی تصریحسز رجوع ایده مز (وعن الامام لایرجع لوصاحبا حاضرا مطلقا خلافا للثانی وهی مسئله الحجر زیلعی) امام اعظم علیه رحمة ربه الاكرمدن روایت اولنوركه قاضی امر ایتسون ویا ایتمسون صاحبی انده حاضر بولنورسه صرف ایتدیكی مبالغی اخره رجوع ایده مز زیرا ممكنكه قاضیه مرافعه ایله قاضی انك اداسیله امرایده امام ثانی یعدانی علیه رحمة الصمدانی ایچوندر اختلاف مشارالیه بهمه حال رجوع ایدر بیوردیلر بومسئله حجردركه قاضی حاضر بالمجلس اولان ادمه والی اولوب امرنی اكا انفاذ ایده مز زیرا انفاذ ایتسه اوكمسه محجور علیه اولمق لازم كلور قاضی امام اعظم قتنده بلاموجب براحدی حجر ایده مز امام ثانی نزدنده ایدر امری اكا نافذ اولور حلبی انتهی ☼ قال الراهن الرهن غیر هذا وقال المرتهن بل هذا هو الذی ارتهنته عندی فالقول للمرتهن ☼ (لانه القابض) راهن رهنی اخذنده بونم رهن ایتدیكم نسنه دكلدر دیوب

مرتهن اشته بكا رهن ایتدیكك رهن بودر دیسه مرتهن قابض اولدیغندن قول كندونك اولور (بخلاف اوادعى المرتهن رده على الراهن بعد قبضه فان القول للراهن لانه المنكر) مرتهن رهنی قبض ایتدكدنصكره راهنه ردنی ادعا ایدرسه صورة مشروحه نك خلافنه دركه بونده رد عارضی انكار ایتدیكندن قول راهنكدر (فان برهنا فللراهن ایضا ویسقط الدین لاثباته الزيادة) ایكیسی ده مدعارینه اثبات بینه ایدرلرسه ینه راهنكدر زیاده یی اثبات ایتمكین زیرا دعواسی بواولمش اولوركه رهن سنك عندنده ضایع اولوب ودینكده ساقط اولدی امدی دینیده ساقط اولور (واو قبل قبضه فالقول للمرتهن لانكاره دخوله فی ضمانه وان برهنا فللراهن لاثباته الضمان بزازية) رهنك قبل القبض هلاكنده اختلاف ایدوب مرتهن راهنك یدنده قبل القبض هلاك اولدی دیوب راهن بعدالقبض ضایع اولدی دیرسه قول مرتهنك اولور ضمانه دخولنی انكار ایتمكین ایكیسی اثبات بینه ایده جك اولورلرسه زیاده ضمانی مثبته اولمغله راهنك بینه سی قبوله شایاندر ❊ بجوزله السفر به ❊ (بالرهن) ❊ اذا كان الطريق امنا ❊ (كمافى الوديعة) ❊ وان كان له حمل ومؤنة ❊ هرنه قدر كندو ایچون حمل ومؤنت اولورسه ده طریقده امنیت اولورسه ودیعه ده اولدیغی كبی مرتهنه رهنله سفر جائز ومشروع اولور (وكذا الانتقال عن البلد وكذا العدل الذى الرهن فى يده كما فى العمادية معزيا للعدة على خلاف مافى فتاوى القاضيين ولعل مافى العدة قول الامام ومافى الفتاوى قولهما كما يفيده كلام القنية) انتقال عن البلده ینه بویله جائزدر وایكی قاضیكه قاضیخانله قاضی ظهیر الدینك فتاوالرنده كه رهنله سفرك عدم جوازی مضمونینك خلافی اوزره عده نام كتابه عزو ایله عمادیه ده ذكر اولندیغی مثللو رهن كندونك یدنده بولنان عدلده ینه بویله رهنله سفر مشروعدر شارح دیركه ظن ایدرمكه عده ده كه جواز امام اعظم رحمه الله تعالینك فتاواده كه امامینك قولاری اولمق كرك نته كه مضمون مشروحی قنیه نك كلامی افاده ایدر لكن مضمون مرسومه فتاوالرده تصریح اولمغله ترجی محلی اولماملی ❊ فائدة ❊ (فى الحديث اذا عمى الرهن فهو بما فيه قالوا معناه اشتبهت قيمته بعد هلكه بان قال كل لاادرى كم كانت قيمته ضمن بمافيه من الدين كذا ذكره المصنف اول الباب والله اعلم) حدیث شریفده وارداولمشدر بررهنده عما وخفا بولنسه كه بعدالهلاك قیمتنده اشتباه واقع اولوب راهنله مرتهنك هربری رهنك قیمتی نه اولدیغی بلمزدیسه لر پس اورهن كه انك قیمتی كندودن ناشی رهن اولدیغی مبالغك مقابله سنده در كه مرتهنك عندنده ضایع اولدیغی تقدیرجه دین راهندن ساقط اولوركه مرتهن كویا اندهكه دینله انی ضامن اولمش اولور والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊ باب مايجوز ارتهانه ومالايجوز ❊

ارتهانی جائز اولوب واولمیان شیلر بیانه دائرباب فوائد مآبدر ❊ لايصح رهن مشاع ❊ (لعدم كونه مميزا كامر) ❊ مطلقا ❊ (مقارنا اوطارئا من شريكه اوغيره يقسم اولا) مشاعك مطلقا كه حین رهنده كندویه مقارن اولان شیوعیله ویاصكره دن شریكندن ویاغیرسندن طاری شیوعیله ویاتقسیم قبول ایتسون ویا ایتسون رهنی صحیح ومشروع دكلدر زیرا بومقوله مشاع ماسبقده مرورایتدیكی كبی مميزاولمه مرمقارن اولدیغی برشیئك مقدما طوتی رهن ایدوب

بعده مثلا نصفنده رهنی فسخ ایتملری كبی اشاعه نك عدم صحته تأثیری ابتداءٔ قبضه مانعیدر شریكه جائز اولمدیغی مشاعده ثبوت یدك ممكن اولمامسیدر ممكن اولسه شریك انی بركون رهن طریقیله و بركون ملك حكمی اوزره امساك ایتمیله بركون انی رهن ایتمش اولوب بركونده ایتمش اولور (ثم الصحيح انه فاسد يضمن بالقبض وجوزه الشافعى) بوندنصكره صحیح اولان قول بودركه مشاعك رهنی فاسددر قبضله ضامن اولور واشبو مشاعك رهننی امام شافعی علیه الرحمه تجویز ایلدی (وفى الاشباه ماقبل البيع قبل الرهن الا فى اربعة المشاع والمشغول والمتصل بغيره والمعلق عتقه بشرط قبل وجوده غيرالمدبر فيجوز بيعها لارهنها) اشباهده مسطوردركه هر بیعی قبول ایدن نسنه رهنی قبول ایدر الادرت نوع شیده كه مشاع ومشغول بالشى وغیره متصل نسنه وعتق وجودندن مقدمكه برشرط تعلیق اولنان برمملوك غیر مدبرده بیع جائز رهن غیرجائزدر مشغول بالشیدن مراد راهنك ملكیله مشغولدر مثلا درونده املاك واشیاسی بولنان دارنی رهنی كبی غیره متصل نسنه اشجارده كه میوه ارضده كی زرع كبی امدی بونلری بلا اشجار وارض بیع اولور رهن اولماز زیرا رهنده قبض شرط اولمغله غیره متصل اولان نسنه یی یالكزجه قبض ممكن اولمغین معنی مشاع اولدی معلق مثلا بركمسنه نك عبدینه داره دخول ایدرسك حرسك قولی كبی اشبو عبدك بیعی جائز رهنی غیر جائزدر زیرا رهنك حكمی استیفای حق ایدنه دك حبس دائمدر بونده ایسه دوخول دارایله عتق بولنمغله حبس دائم اولمدیغندن استیفای حق ممكن اولمز عبد مدبرده ینه بویله در (وفيها الحيلة فى جواز رهن المشاع ان يبيعه النصف بالخيار ثم يرهنه النصف ثم يفسخ البيع) اشباهده مشاعك رهننك جوازی حقنده برحیله مذكوردركه راهنك مشاعك نصفنی مرتهنه خیار ایله بیع ایدوب بعده كندویه نصف اخری رهنی وبیعی فسخیدر (قال المصنف وفيه نظر ولعله مفرع على الضعيف فى الشيوع الطارى) مصنف مرحوم دیركه اشبو جواز مشروحده نظر واركه یعنی جوازی مسلم دكلدر ظن ایدرمكه شیوع طاریده رهنك جوازی قول ضعیفی اوزره تفریع اولنمش اوله (قلت بل ولا عليه لانه بالخيار لايخلوا امايبقى فى ملكه اويعود لملكه وعلى كل يكون رهن المشاع ابتداء كما بسطه فى تنوير البصائر فتنبه) شارح علیه الرحمه دیركه قول ضعیف اوزره دخی تعریف مشروح اولماز زیرا صورة مشروحه مبیع خیار ایله یامشترینك ملكینه دخول ایدر ویابایعك ملكنده قالور هر حالده ابتداء مشاعك رهنی اولور نته كه شرف غزی تنویر البصائر نام تالیف الیفنده مضمون مشروحی بسط وتفصیل ایلدی تعلیلده اوضح اولان عباره لان المبيع بالخيار اما ان يدخل فى ملك المشترى اويعود الى ملك البايع وعلى كل الخ ایدی نته كه ترجمه ده بوكا اشارت اولدی (قلت والحيلة الصحيحة مافى حيل منية المفتى اراد رهن نصف داره مشاعا يبيع نصفها من طالب الرهن ويقبض منه الثمن على ان المشترى بالخيار ويقبض الدار ثم ينقض البيع بحكم الخيار فيبقى فى يده بمنزلة الرهن بالثمن و اعتمده ابن المصنف فى زواهر الجواهر) شارح علیه الرحمه دیركه حیلهٔ صحیحه منية المفتى نام كتابك حیله لرنده ذكر اولنان مفهومدركه بر رجل كندو دارنك نصفنی مشاعا رهن ایده جك اولسه اولا طالب رهن اولان ادمه

دارك نصفنی مشتری مخیر اولمق اوزره بیع وکندودن قبض ثمن ایدوب مشتریده داری
قبض ایدر بعده خیاره مبنی بیعی نقضله دار مشترینك یدنده ثمنه رهن اوله‌رق باقی قالور
امدی دار تلف اولورسه مدیوندن ثمنده ساقط اولور مصنف مرحومك فرزند ارجندلری
زواهر الجواهر نام تألیفنده بونی معتمددر دیو بیان ایلدی (وفیها الشیوع الثابت ضرورة
لمافی الولو الجیة ولو جاء بثوبین وقال خذ احدهما رهنا والاخر بضاعة عندك فان نصف
كل منهما یصیر رهنا بالدین لان احدهما لیس باولی من الاخر فیشیع الرهن فیهما بالضرورة
فلا یضر) اشباهده مذكوردركه ضروة ثابت اولان شیوع رهنه ضرر ویرمز زیرا
ولواجیه‌ده مرسومدركه بركمسنه برادمه ایكی ثوب كتوروب بونك برنی رهن اوله‌رق اخذ
ایله دیكریده عندكده تجار ایچون قالسون دیسه پس ثوبینك هر برینك نصفی دینه رهن
اولور هر برینك رهنه ویا بضاعه یه اخرندن اولویتی متحقق اولمدیغندن بالضروره رهن
ایكسنه‌ده شایع اولوب مضر اولمدی ※ و ※ (لا رهن) ※ ثمرة علی نخل دونه ولا زرع
ارض او نخل ※ (او بنـاء) ※ بدونها وكذا عكسها ※ (كرهن الشجر لا الثمر والارض
لا النخل) دخی خرما اشجارنده‌كه میوه‌سی بلا نخل و برارضده‌كه زرعی ویا نخلی ویا بنای
بلا ارض رهن صحیح ومشروع اولـمدی عكسیده بنه بویله‌دركه شجری بلا ثمر وارضی
بلا نخل رهن جائز دكلدر اما ارضی رهنده نخلك اخراجیله تصریح ایتمزسه تبعا داخل
اولور بیع بونك خلافنه‌در بلا شجر ارضك بیعی جائزدر (والاصل ان المرهون متی اتصل
بغیر المرهون خلقة لا یجوز لامتناع قبض المرهون وحده‌درر) بونده اصل وقاعده بودركه
مرهون مرهونك غیرینه خلقة متصل اولورسه یالكز كندونك رهنی جائز اولماز قبض
ممتنع اولمغین (وعن الامام جواز رهن الارض بلا شجر ولو رهن الشجر بمواضعها اوالدار
بما فیها جاز ملتق لانه متصل اتصال مجاورة) امام اعظم علیه الرحمة ربه الاكرمدن بلا شجر ارضك
رهننك جوازی مرویدر اصل شجر نابته اسم اولمغله اشجاری مواضعیله استثنا
ایتمش اولور شجری مواضعیله دارداره بولنان شیئله رهن ایدرسه جائز اولور اتصال
مجاورتله متصل اولمغین (وفی القنیة رهن دار او الحیطان مشتركة بینه وبین الجیران صح فی العرصة
ولا یضر اتصال السقف بالحیطان المشتركة لكونه تبعا) قنیه‌ده مسطوردركه بركمسنه جدارلری
كندو ایچون جیرانی میانلرنده مشترك اولان دارنی رهن ایدرسه كندویه خاص اولان
عرصه وسقف وحیطانده صحیح اولور سقفك حیطان مشتركه‌یه اتصالی بالتبع اولمغله
ضرر ویرمز ※ و ※ (لا) ※ رهن الحر والمدبر والمكاتب وام الولد ※ (والوقف) حركه‌كشی
اوغلونك ومدبرك ومكاتبك وام ولدك ووقفك رهنی جائز دكلدر زیرا مقتضـای
رهن ید استیفانك ثبوتیدر مشار الیهملردن ایسه استیفا متعذردر حریته استحقاقلری
ملابسه‌سیله حركی اولدیلر (ثم لما ذكر ما لا یجوز رهنه ذكر ما لا یجوز الرهن به فقال) ※ و ※
(لا) ※ بالامانات ※ (كودیعة وامانة) ※ و ※ (لا) ※ بالدرك ※ (خوف استحقاق المبیع
فالرهن به باطل بخلاف الكفالة كامر) مصنف والاجناب علیه رحمة الملك الوهاب وقتاكه
رهنی جائز اولمیان ذكر و بیان ایتدیسه كندویه رهن جائز اولمیان شیلری بیانه‌ده اغاز وشروع

برله دیركه دخی ودیعه وامانات كبی اماناته و برمبیعك مستحق چقمسی خوفندن ضمان بالدركله
ضامن اولدیغی شیئه رهن جائز دكل بلكه باطلدر زیرا كندولری مضمونه دكلدر كندولرك
وجودلری حالنده عینلرینك ردی ایجاب ایدوب بعد الهلاك برشی لازم اولمامغین رهندن
كندولرنی استیفا ممكن اولماز شارحك والامانة‌سی عطف العام علی الخاص قبیلندندر لكن متنك
والاماناتنك عینی اولمغین اولی اولان كودیعة قولنه اقتصار ایدیكه اماناته مثال اولیدی امانات
عاریه ومضاربه ومال شركته عام وشاملدر اما ضماندركه كفالت رهنك خلافنه دركه او جائزدر
نته‌كه ماسبقده مرور ایلدی دركه رهنك عدم مشروعیتی رهن استیفا ایچون اولوب بونده قبل
الوجوب استیفا اولمدیغنه مبنیدر ※ و ※ (لا بعین مضمونة بغیر ای بغیر مثل او قیمة مثل) ※ المبیع
فی ید البایع ※ (فانه مضمون بالثمن فاذا هلك ذهب بالثمن) دخی مثلینك ویا قیمتینك غیریله مضمونه
اولان عینكه بایعك یدنده‌كه مبیع كبی نسنه‌یه ده رهن ایجاب ایتمز ثمنیله مضمونه اولدیغندن امدی
هلاك اولورسه ثمنی كیدر بایعه برشی لازم اولماز ※ و ※ (لا) ※ بالكفالة بالنفس و ※ (لا)
※ بالقصاص مطلقا ※ (فی نفس ومادونها) كفالت بالنفسده رهن اولماز مالده اولور ومطلقا نفسده
ومادون النفسده قصاصده‌ده رهن اولماز رهندن استیفاسی متعذر اولمغله رهن باطل اولور مرهون به
مال اولمامغین رهن ضایع اولورسه صاحبی اوزره ضایع اولور ※ بخلاف الجنایة خطاء ※
(لامكان استیفاء الارش من الرهن) خطاء جنایت قصاصك خلافنه دركه استیفای ارش رهندن
ممكن اولمغله كندو ایچون رهن اخذی جائزدر زیرا بونك مقتضاسی مال اولدیغندن رهن ماله
مقابل اولور ※ و ※ (لا) ※ بالشفعة وباجرة النایحة والمغنیة وبالعبد الجانی والمدیون ※ شفعه‌یه
رهن اولمز یعنی شفعه دناشی اوزرینه مبیعك تسلیمی واجب اولان مشتریدن رهن اخذی جائز
اولمز مبیع كندونك اوزرینه مضمون اولدیغنه بناء وموتایه نوحه ایدن وتغنیله ارلیان قاریلرك
اجرتینه وجنایت ایدن عبدك جنایتینه وعدم دیونك دینینه رهن اولماز مولینك اوزرینه ضمان
ایجاب ایتمدیكندن (واذا لم تصح الرهن فی هذه الصور فللراهن اخذه فلو هلك عند المرتهن قبل
الطلب هلك مجانا اذ لا حكم للباطل فبقی القبض باذن المالك صدر الشریعة وابن كمال) پس اشبو
صور مشروحه‌لرده رهن صحیح اولمدیسه راهن ایچون انی كرو اخذ وارد در قبل الطلب هلاك
اولورسه مجانا هلاك اولور باطل ایچون حكم اولمامغین مالكك اذنیله قبض باقی قالدیغندن بعد
الطلب هلاك اولورسه حبسیله تعدیسینه مبنی ضامن اولور ※ و ※ (لا) ※ رهن خمر وارتهانها
من مسلم او ذمی للمسلم ※ (ای لا یجوز للمسلم ان یرهن خمرا او یرتهنها من مسلم او ذمی) دخی
مسلمه خمری بر مسلمه رهن ویاخود بر مسلمدن ویا ذمیدن ارتهانیكه رهن المق جائز دكلدر مسلم
حقنده ایفا واستیفا متعذر اولدیغندن زیرا مسلم خمری تملیك وتملكدن ممنوعدر ※ ولا یضمن له ※
(ای للمسلم) ※ مرتهنها ※ (حال كونه) ※ ذمیا وفی عكسه الضمان ※ (لتقومها عندهم لا عندنا) خمرك
مرتهن ذمی اولورسه مسلم راهنه برشی ضامن اولماز بونك عكسنده ضمان متحققدر خمر انلرك
عندنده مال متقوم اولوب بزلرك قتنده اولمدیغندن ※ وصح ※ (الرهن) ※ بعین مضمونة ※
(بنفسها ای) ※ بالمثل او بالقیمة كالمغصوب وبدل الخلع والمهر وبدل الصلح عن دم عمدا ※ مغصوب
وبدل خلع ومهر وعمدا دمدن بدل صلح امثالی عین مضمونه بنفسها كه مثلیله ویا قیمتیله مضمونه

اولور شیئه رهن صحیح اولدی (اعلم ان الاعیان ثلثة عین غیر مضمونة اصلا کالامانات وغیر
مضمونة ولکنها تشبه المضمونة کمبیع فی ید البایع وغیر مضمونة بنفسها کالمغصوب ونحوه
وتمامه فی الدرر) معلوم اولسونکه اعیان اوج قسمدر بری امانتلر کبی اصلا مضمونه اولمیان
عیندر زیرا ضمان هلاك اولان نسنه مثلیسه مثلی قیمیسه قیمتنی رددن عبارتدر پس امانت
بلا تعد هلاك اولورسه مقابله‌سنده برنسنه ایله ضمان اولمز تعدیله هلاك اولورسه امانت
اولمیوب مغصوبه اولور ایکنجیسی عین غیر مضمونه‌در شوقدر وارکه بایعك یدنده‌که
مبیع کبی مضمونه‌یه مشابهدر زیرا بوهلاك اولورسه برکسه بونی مثلیله ویا قیمتیله تضمین
ایتدیرمدی نهایتی مشترینك ذمتندن ثمن ساقط اولور بو ایسه مثلده دکل قیمتده دکلدر
مجرد بواعتبار ایله بوکا عین مضمونه بغیرها تسمیه ایتدیلر اوچنجیسی مغصوب امثالی عین
مضمونة بنفسهادر قوم بوکا اعیان مضمونه بنفسها تسمیه ایدوب اعیان مضمونه فی حد ذاتها
مراد ایدرلر وجه ومناسبتی شو اولق کرکدرکه ماسبقده بیان اولندیغی وجه اوزره
ضمان هالکك یامثلنی ویاقیمتنی رددن عبارت ایدی پس برشی مثلی ویاقیمتی هلاك اولدقده
مثلی ویاقیمتی ضمانه تعین ایتمکله حد ذاتنده مضمونه اولور ابراکبی عوارضدن قطع النظر
بوبحثك تمامی درردده‌در ※ و ※ (صح) ※ بالدین الموعود بان رهن ایقرضه کذا (کالف
مثلافلو دفع الیه البعض وامتنع لاجبر اشباه) وعد اولنان دینه رهن صحیح اولور مثلا
بیك غروش قرض ایتمك اوزره برنسنه‌یی برکسنه‌نك نزدینه رهن وضع ایتمك کبی کویا
موعود موجود کبی اولدی بعض حاجت مس ایتمکین امدی قرضنك بعضیسنی ویروب
باقیسندن امتناع ایدرسه مرتهن اتمامنه جبر اولنور ※ فاذا هلك ※ (هذا الرهن) ※ فی
یدالمرتهن کان مضمونا علیه بما وعد ※ (من الدین فیسلم الالف للراهن جبرا) ※ اذا کان
الدین مساویا للقیمة اواقل امااذاکان اکثر فهو مضمون بالقیمة ※ اشبو موعود بالدین اولان
رهن مرتهنك یدنده هلاك اولورسه وعد ایتدیکی دین مقابلی مضمون علیه اولورکه مزبور
بینی راهنه جبرا تسلیم ایدر اکر دین رهنك قیمتینه مساوی ویااقل اولورسه اما دین اکثر
اولورسه رهن مرتهنك اوزرینه قیمتیله مضمون اولوردینله اولمز (هذا اذا سمی قدرالدین
فان لم یسمه لم یکن مضمونا فی الاصح کما فی المقبوض علی سوم الرهن بان رهنه علی ان یعطیه
شیئا فهلك فی یده هل یضمن خلاف بین الامامین مذکور فی البزازیة وغیرها) حکم مشروح
دین ذکر اولندیغنه نظرادر پس دین ذکر وبیان اولنمزسه قول اصحده مضمون اولمزنته‌که
مارالذکر متنده سوم رهن اوزره قبض اولنان شیده مرور ایتدیکه برکسنه برادم برمتاعنی
کندویه برمقدار شی اعطا ایتمك اوزره رهن ایتدکده یدنده هلاك اولسه ضامن اولورمی
بونده امامین میانلرنده خلاف واقعدر بزازیه وسائر معتبراتده مذکوردر اولی اولان
اشبو هذا اذا سمی قدرالدین جمله‌سنك اخذ قیدی زیرا بوسالف الذکر ایقرضه کذاقولندن
معلوم ومستباندر امدی فان لم یسمه قولینه قصر ایتسه مناسب اولور ایدی (والاصح انه
غیر مضمون وقدتقدم ان المقبوض علی سوم الرهن اذالم یبین المقدار غیرمضمون فی الاصح)
اصح اولان رهن مشروحك عدم مضمونیتیدر زیراماسبقده مرور ایتدیکی مقبوض علی

سوم الرهنده دینك مقداری ذکر وبیان اولنمزسه قول اصحده غیر مضموندر بوعباره‌ده
ماقبلنی تکرار محضدر ※ و ※ (صح) ※ براس مال السلم وثمن الصرف والمسلم فیه فان
هلك ※ (الرهن) ※ فی المجلس ※ (تم الصرف والسلم) ※ وصار ※ (المرتهن)
※ مستوفیا ※ (حکما خلافا للثلاثة) سلمك رأس مالنه وصرفك ثمنینه ومسلم فیه‌ده رهن
صحیح اولدی بونلرده من حیث المالیة مجانست بولنمغله رهنله استیفای حق اولدیغندن
دیون سائره کبی اولدی پس تخصیص بالذکر اولندقلری فان هلك قولینك اوزرینه ترتب
وتفریعچون اولور یوخسه سالف الذکر وصح بدین قولنده بونلرده داخل اولور امدی
رهن مجلسده هلاك اولورسه صرف وسلم تمام اولوب مرتهن سلمك رأس مالنی ویاصرف
ثمننی ویامسلم فیهی حکما استیفا ایتمش اولور ائمهٔ ثلثه ایچوندر اختلاف ※ وان افترقا
قبل نقد وهلاك بطلا ※ (ای السلم والصرف واماالمسلم فیه فیصح مطلقا فان هلك الرهن ثم العقد
وصار عوضا للمسلم فیه) رب السلمله مسلم الیه رأس مالی نقد وهلاك رهندن مقدم مفترق
اولورلرسه سلمله صرف باطل اولورلر رهنك ردی لازم اولور مسلم فیهك مجلسده قبضی واجب
اولمادیغندن انده مطلقا که کرك قبل الافتراق وکرك بعد الافتراق عقد صحیح اولور رهن
هلاك اولورسه عقد تمام اولوب رهنده مسلم فیهه عوض اولور ※ ولو ※ (لم یهلك ولکن)
※ تفاسخا السلم وبالمسلم فیه رهن فهو رهن برأس المال (استحسانا لانه بدله فقام مقام) رهن
هلاك اولمیه‌رق استحسانا متعاقدان سلمی فسخ ایدوب مسلم فیه ایچونده رهن بولنورسه
رأس ماله رهن اولور بدلی اولدیغندن مقامینه قائم اولدیغینه بناء ※ وان هلك ※ (الرهن)
※ بعدالفسخ ※ (المذکور) ※ هلك به ※ (ای بالمسلم فیه فیلزم رب السلم دفع المسلم فیه لبقاء
الرهن حکما الی ان یهلك) فسخ مذکوردنصکره رهن هلاك اولورسه مسلم فیه مقابلی هلاك
اولمغله رب السلمه مسلم فیه دفع لازم اولور هلاك اولنه‌دك رهن حکما باقی اولمغین ورأس مالیده
اخذایدر ※ وللاب ان یرهن بدین ※ (کائن) ※ علیه عبدالطفله ※ (لان له ایداعه فهذا
اولی لهلاکه مضمونا والودیعة امانة) بابا ایچون کندونك غیره اولان دینی مقابله‌سنده
طفلنك عبدینی رهن ایتمك مشروعدر زیرا بابایه صغیرك مالنی ایداع جائز اولمغله
بومضمونا هلاك اولوب ودیعه مجانا امانة هلاك اولدیغندن بونك جوازی بالطریق
الاولی اولور ※ والوصی کذلك (وقال ابو یوسف لایملکان ذلك ثم اذا هلك ضمنا
قدرالدین للصغیر لاالفضل لانه امانة) حکم مشروحده صغیرك وصی‌سیده بابا کبیدر مالنی کندی
دینی ایچون رهن ایدر امام ابی یوسف مشارالیهما کامالك اولەمزلر بیوردیلر رهن حکما ایفا
اولدیغندن بوندنصکره هلاك اولورسه صغیره دین مقدارنی ضامن اولورلر امانت اولدیغندن
زیاده‌یی ضامن اولمازلر (وقال التمرتاشی یضمن الوصی القیمة لان الاب ان ینتفع بمال الصبی بخلاف
الوصی لکن جزم فی الذخیرة وغیرها بالتسویة بینهما) امام تمرتاشی وصی رهن ایتدیکی صغیرك
مال هالکنك قیمتنی ضامن اولوردیدی زیرا بابایه مال صبیله انتفاع جائزدر وصی انك خلافنه‌در
لکن ذخیره‌ده وسائر معتبرات میانلرنده تسویه ایله جزم ایلدی ※ وله ※ (ای الاب) ※ رهن ماله
عندولده الصغیر بدین له ※ (ای للصغیر) ※ علیه ※ (ای الاب) ※ ویحبسه لاجله ※ (ای لاجل

الصغير بخلاف الوصى فانه لا يملك ذلك سراجيه) بابا ايچون صغيره اولان دينى مقابله سنده كندى مالنى صغيرك نزدينه رهن ايتمك واردر انكيچون كندوسى حبس ايدر هلاك اولورسه رهنك هلاكى كبى اولور وصى بونك خلافنه دركه وصى اكا مالك اوله مز لكن بو متنك ذكراتى بخلاف الوصى قوليله مستغنى عنهدر ☼ وكذا عكسه ☼ (فللاب رهن متاع طفله من نفسه لانه لوفور شفقته جعل كشخصين وعبارتين كشرائه مال طفله) مضمون مشروحك عكسيده يه بويله دركه طفلنك متاعنى بابا ايچون كندو نفسنه رهن ايتمك واردر شفقتنك وفرتنه مبنى طفلنك مالنى شراسى كبى كندوسى ايكى شخص وتعبير ايكى عباره كبى قيلندى ☼ بخلاف الوصى ☼ (لانه وكيل محض فلا يتولى طرفى العقد فى رهن ولا بيع وتمامه فى الزيلعى) وصى بابانك خلافنه در وكيل محض اولديغندن رهنده وبيعده عقدك ايكى طرفنه كندوسى تولى ايدوب صاحب اوله مز لكن بونصب قاضيله اولان وصى حقنده در بابانك وصى سنده منفعت ظاهره فهم اولنورسه بيعى جائزدر ☼ و ☼ (صح) ☼ بثمن عبد او خل او ذكية ان ظهر العبد حرا او الخل خمرا والذكية ميتة ☼ عبد وياسركه ويا بسمله ايله ذبح اولنمش حيوان ايدر ديو بيع اولنان نسنه نك ثمنى مقابلنده ده رهن جائزدر اكر عبد حر خل خمر ذكيه ميته ظهور ايدرسه ☼ و ☼ (صح) ☼ ببدل صلح عن انكار ان اقر ☼ (بعد ذلك) ☼ ان لا دين عليه ☼ (والاصل مامر ان وجوب الدين ظاهرا يكفى لصحة الرهن والكفيل) صلح عن انكار بدلينه ده رهن صحيح اولور اكر صكره او زنده دين اولمديغنى اقرار ايدرسه بونده اصل وقاعده بودركه سالف البيان رهنك وكيلك صحتينه دينك ظاهرا وجوبى كفايت ايدر ☼ و ☼ (صح) ☼ رهن الحجرين والمكيل والموزون فان رهن ☼ (المذكور بخلاف جنسه هلك بقيمته وهو ظاهر وان) ☼ بجنسه وهلك هلك بمثله ☼ (وزنا او كيلا لا قيمته خلافا لهما ☼ من الدين ولا عبرة بالجودة ☼ (عند المقابلة بالجنس) حجرينك كه ذهب وفضه نك ومكيل وموزونك رهنى صحيح ومشروع اولدى امدى بونلرى ثياب مثلاو خلاف جنسلرينه رهن ايدوب وهلاك اولورسه رهن اولنديغى مثلا ثيابك قيمتى مقابلى هلاك اولور مرهون عليه اولان دين كبى اولديغندن ظاهر اولان بودر واكر جنسى مقابلنه رهن ايدوب وهلاك اولورسه دينده وزنا ويا كيلا مثليله هلاك اولور قيمتيله اولماز امامين ايچوندر اختلاف جنس جنسه مقابل اولورسه جودته اعتبار اولنمز امامين راهنله مرتهندن برينه ضرر احتمالى اولورسه قيمتده ده اعتبار اولنور ديديلر (ثم ان تساويا فظاهر وان الدين ازيد فالزائد فى ذمة الراهن وان الراهن ازيد فالزائد امانة درر وصدر الشريعة) بعد از ين رهنله مرهون عليه مساوى اولورسه پس امر ظاهر دركه تعارضا تساقطا دينو ريوق دين زياده جه اولورسه زائد راهنك ذمتنده دين اوله رق باقى قالور رهن ازيد اولورسه زياده امانت اولور ☼ باع عبدا على ان يرهن المشترى بالثمن شيئا بعينه او يعطى كفيلا ☼ (كذلك بعينه) ☼ صح ولا يجبر ☼ (المشترى) ☼ على الوفاء ☼ (لما انه غير لازم) بركمسنه برعبدى بيع ايتدكده مشترى كندويه ثمن مقابلنده معين برشى رهن ايدوب ويا معين بركفيل ويرمك اوزره مقاوله ايتسه لر صحيح اولور وسالف الذكر رهن لازم اولماز مضمونه بناء مشترى وفا اوزره جبر اولنمز وعدقبيلندن اولمغله انجازى لازم اولمدى ☼ وللبائع فسخه ☼ (لفوات وصف المرغوب) ☼ يدفع المشترى الثمن حالا او ☼ (يدفع) ☼ قيمة الرهن ☼ (المشروط) ☼ رهنا ☼ (لحصول المقصود) صورت

مشروحه ده وصف مرغوب فوت اولمغين بايعه بيعى فسخ واردر ضامى انكله اولديغندن الا مشترى ثمنى پشين اداويا خود رهن مشروطك قيمتنى رهن اوله رق ويرسه مقصودكه يدا استيفا حاصل اولديغندن فسخ اولمز ☼ وان قال ☼ (المشترى) ☼ لبايعه ☼ (وقد اعطاه شيئا غير مبيعه) ☼ امسك هذا حتى اعطيك الثمن فهو رهن ☼ (انلفظه بما يفيد الرهن والعبرة للمعانى خلافا للثانى والثلثة) مشترى بايعنه مبيعك غيرى برنسنه ويروب اشبو شئ پاره نى اعطا ايدنه دك حفظ ايله ديسه بونده رهنى افاده ايدر مضمونى تلفظ ايدوب اعتبارده معانيه اولمغله اوشى رهن اولور امام ابى يوسفله ائمۀ ثلثه ايچوندر اختلاف مشار اليهم مضمون مشروحك ايداعده ده احتماليه مبنى اكا حمله رهنيتنه ذاهب اولمديلر (و) ☼ لوكان ☼ (ذلك الشئ الذى قال له المشترى امسكه هو ☼ المبيع ☼ (الذى اشتراه بعينه او) ☼ بعد قبضه ☼ (لانه حينئذ يصلح ان يكون رهنا بثمنه) ☼ ولو قبله لا ☼ (يكون رهنا لانه محبوس بالثمن كامر) مار الذكر مشترينك بايعنه اشبو نسنه بى ثمنكى ادا ايده نه دك امساك ايله ديديكى شى اول كندونك بعينه اشترا ايتديكى مبيع اولورسه امدى قول مشروحى مبيعى قبضندنصكره ايسه ينه رهن اولور بعد القبض رهنيته صلاحيتى اولمغله زيرا انده ملكى تعين ايتدى حتى هلاك اولسه مشترينك اوزرينه هلاك اولور عقدده منفسخ اولمز قبل القبض اولورسه محبوس بالثمن اولديغندن رهن اوله مز محبوس بالثمنلكله ضمان رهنيتله ضمانك غيريدر امدى برشيئك ضمانين مختلفينله مضمون اولمسى لازم كلور او ايسه باطلدر (بقى لوكان المبيع مما يفسد بمكثه كلحم وخبز فابطأ المشترى وخاف البايع تلفه جاز بيعه وشراؤه واو باعه بازيد تصدق به لان فيه شبهة) برمسئله باقى قالوب بيان اولنديكه قبل القبض رهن اولنان مبيع ات اتمك كبى مكثله فساده كيدر مقوله دن اولمغله مشترى كليوب كيجه قالوب بايعك انك تلفندن خوفى تحقق ايدرسه انى كندونك بيعى وديكرينك شراسى جائز اولور پس زياده جه پاره ايله بيع ايدرسه انده شبهه اولمغله انى تصدق ايدر ☼ رهن ☼ (رجل) ☼ عينا عند رجلين بدين لكل منهما صح وكله رهن من كل منهما ☼ (ولو غير شريكين) بركمسنه ايكى رجلك عندينه هر برينك برمقدارى دينى مقابلى برنسنه سنى رهن ايلسه صحيح اولوب كليسى هر برينك عندنده رهن اولور هر نه قدر شريك اولمزلرسه ده ☼ فان تهايئا فكل واحد منهما فى نوبته كالعدل فى حق الاخر ☼ (هذا لو مما لا يتجزأ وان مما يتجزأ فعلى كل حبس النصف فلو دفع له كله ضمن عنده خلافا لهما واصله مسئلة الوديعة زيلعى) سالف الذكر ايكى رجل رهن مرسومده مهايات ايدرلرسه هر برى كندو نوبتنده ديكرى حقنده عدل كبيدر پس رهن عدلك عندنده هلاك اولورسه مرتهنك دينى ساقط اولديغى مثلاو بونده ده كندونك عندنده رهن ضايع اولانك دينى ساقط اولديغى كبى ديكرينككى دخى ساقط اولور لكن بو رهنك تجزى قبول ايتميان مقوله دن اولديغنه نظر ادر اما تجزى قبول ايدرسه هر برى نصفنى حبس ايدر امدى احدهما كليسنى اخرك عندنه وضع ايدرسه دافع امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده ضمان غصبله ضامن اولور امامين ايچوندر اختلاف مشار اليهما ضامن اولمز ديديلر بونك اصل ومبناسى مسئله وديعه دركه برادم ايكى شخصك نزدينه قابل قسمت برنسنه سنى ايداع ايتكله

احدهما كايسنی ديكرينك قتنه وضع ايلسه مشار اليه عندنده دافع ضامن اولور مشار اليهمايه كوره اولماز ۞ ولو هلك ضمن كل حصته ۞ (لتجزی الاستيفاء) رهن مشروح هلاك اولورسه استيفا تجزی قبول ايتديكندن هربری حصه‌سنی ضامن اولور بنابرين ذكر اولنديغی مثللو صورت مسئله مثلا ايكی كمسنه‌نك برينك راهنك اوزرنده اون غروشی ديكرينك بش غروشی اولوب رهنده اوتوز غروش اولوب انك يكرمسی هلاك اولمغله بدلرنده‌اون غرش اثلاثا باقی قالوب صاحب عشره‌دن ايكی ثلثی صاحب خمسه‌دن ايكی ثلثی ساقط اولمغله صاحب عشره‌نك راهنك اوزرنده عشرنك ثلثی كه اوچ ايله برثلث صاحب خمسه‌نك بش ثلثيكه بر غروشله بركده ايكی ثلثی اولديغی كبی ۞ فان قضی دين احدهما فكله رهن الاخر ۞ (لما مر ان كل العين رهن فی يد كل منهما بلا تفرق) مارالذكر داينلرك برينك دينی قضا وادا اولنورسه رهنك كليسی داين اخرك رهنی اولور متنده مرور ايدن وكله رهن من كل منهما دن فهم اولنان بلا تجزی عينك كليسی هر برينك يدنده رهن اولور مفادينه بناء امدی مادام دينك بر مقدار شی باقی اولدقجه راهن رهندن برشیء استرداد ايده‌مز ۞ وان رهنا رجلا رهنا ۞ (واحدا) ۞ بدين عليهما صح بكل الدين وعسكه الی استيفاء كل الدين ۞ (اذلا شيوع) ايكی كمسنه بر رجله اوزرلرنده‌كه دين مقابلی بر نسنه‌يی رهن ايدرلرسه دينك كليسی مقابلی رهن صحيح اولور دينك كليسنی مرتهن اخذ واستيفا ايده‌نه‌دك رهنی امساك ايدوب راهنه تسليم ايتمز زيرا رهنك قبضی بلا شيوع كليسی حقنده حاصلدر ۞ واورهن عبدين بالف لايؤخذ احدهما بقضاء حصة ۞ (لحبس الكل بكل الدين كالمبيع فی يد البايع) بركمسنه ايكی راس عبدنی بيك غروش دينی مقابلی رهن ايلسه انلردن برينك حصه‌سينه اصابت ايدن دينی ادا ايله انی اخذ ايده‌مز ايكی عبدك كليسی دينك كليسی مقابلی محبوس اولديغندن بايعك يدنده‌كه مبيع اجزای ثمندن هر برجز مقابله‌سنده حبس اولنديغی مثللو ۞ فان سمی لكل واحد منهما شيئا من الدين له ان يقبض احدهما اذا ادی ماسمی له بخلاف البيع ۞ (لتعدد العقد بتفصيل الثمن فی الرهن او البيع هو الاصح) سالف الذكر عبدلرك هر بريچون دينك برمقدار شی تسميه وبيان ايدوب مثلا فلانجه عبد درت يوز فلانجه التيوز مقابلی رهندر ديرسه امدی كندو ايچون تسميه ايتديكی مبلغی ادا ايدرسه راهنه انی اخذ واردر اما بيع بونك خلافنه‌در تفصيل ثمنله رهنده عقد تعدد ايدر بيعده ايتمز مفادينه مبنی انجق اصح اولان بودر ۞ وبطل بينة كل منهما ۞ (ای من رجلين) ۞ علی رجل انه ۞ (ای ان كل واحد) ۞ رهنه هذا الشی ۞ (لعبد مثلا) ۞ عنده وقبضه ۞ (لاستحالة كون كله رهنا لهذا وكله رهنا لذلك فی آن واحد ولا يمكن تنصيفه للزوم الشيوع فتهاترتا) ايكی كمسنه‌نك بر رجلك اوزرينه اشبو رجل مثلا شو عبدنی بزم هر برمزك عندينه رهن ايدوب اودخی انی قبض ايتمشدر ديو اقامهٔ بينه ايتسه‌لر بينه‌لری باطله اولور بر وقتده عبد مزبورك كليسنك انلرك هر برينه علی حدة رهنيتی محال اولوب شيوعك لزومنه مبنی تنصيفيده ممكن اولمامغين بينه‌لر بربرلرنی ابطال ايتديلر شارحك ای ان كل واحد تفسير بدلنه ای ان هذا الرجل ديسه صواب اولور ايدی ترجه اولنديغی كبی (وحينئذ

فيهلك امانة اذا الباطل لاحكم له) بوتقديرجه رهن مشروح هلاك اوله‌جق اولورسه امانت اوله‌رق هلاك اولور باطلچون حكم اولمامغين (هذا) ۞ اذالم يؤذها فان ارخا كان صاحب التاريخ الاقدم اولی ۞ اشبو بطلان مشروح رجلارك تاريخ بيان ايتمدكلرينه نظردر پس تاريخ بيان ايدرلرسه حكمه تاريخ مقدم صاحبی اولی اولور مدعاسنی كندوده برمنازع اولميان وقتده اثبات ايتديكينه بناء ۞ وكذا اذا كان ۞ (الرهن) ۞ فی يد احدهما كان ۞ (ذواليد) ۞ احق ۞ (لقرينة سبقه) يته بويله رهن مذكور ايكی رجلك برينك يدنده بولنورسه رهنه اواحق واولی اولور يدنده بولنمسی كندونك سبقته قرينه اولمغين ۞ واو مات راهنه ۞ (ای راهن العبد مثلا) ۞ و ۞ (الحال ان) ۞ العبد معهما ۞ (ای فی ايديهما) ۞ اولا ۞ (ای اوليس العبد معهما فان الحكم واحد زيلعی) ۞ فبرهن كل كذلك ۞ (كما وصفنا) ۞ كان فی يد كل واحد منهما نصفه ۞ (ای العبد) ۞ رهنا بحقه ۞ (استحسانا لانقلابه بالموت استيفاء والشافع يقبله) مسئله مشروحه‌ده مثلا عبدك راهنی وفات ايدوب رجلارك هر بريده وصف وبيان ايتديكمز مثللو اتيان برهان ايتسه عبد يدلرنده اولسون ويا اولمسون استحسانا نصفی هر برينك يدنده حقی مقابله‌سنده رهنی اولور موتله رهن استيفايه منقلب اولوب شايعده استيفای قبول ايتديكندن موته عبدك يدلرنده بولنوب وبولنمامسی حكمی بردر منح الغفارده مرسومدركه وجه استحسان هر بر عقد لذاته كندوسی مراد دكلدر بلكی حكمی ايچون اراده اولنور امدی اشبو رهنك حكمی راهنك حياتنده رهنی مرتهنك حبسيدر مشاع ايسه حبسی قبول ايتمز بعدالموت حكمی بيع اولنوب ثمندن استيفای حقدر شايع بونی قبول ايدر بو ايكی رجلك برعورتك نكاحنی ياخود ايكی قز قرنداشك ويا بش عورتك بررجلك زوجلری اولديغنی دعوالری كبی اولور پس بونلرك دعوالر مدعی عليهك حياتنده اولورسه تهاتر بينتين تحقق ايدوب دعوالری مسموعه اولماز بعدالموت مسموعه اولور زيرا مذبور بينه‌لرك حكمی حال حياتده ملك نكاحك ثبوتيدر بوايسه انقسام وشركت قبول ايتمز بعدالممات ارثله ملك مالك ثبوتيدر بوده انقسام وشركتی قبول ايدر ۞ اخذ عمامة المديون لتكون رهنا عنده لم تكن رهنا ۞ (واذا هلكت تهلك هلاك المرهون قال وهذا ظاهرا اذا رضی المطلوب بتركه رهنا عماديه) بركمسنه مديونك صارقنی نزدنده رهن اولسون ديو اخذ ايتسه رهن اولماز لكن ضايع اولورسه رهنك ضياعی كبی اولور كه دينك سقوطيله كويا ضامن اولور صاحب عماديه ديركه اشبو هلاك مرهونله هلاكی واقعا ظاهردر لكن مديون انك رهن اوله تركنه راضی اولمش اولورسه (ومفاده انه رضی بتركه كان رهنا والالا وعليه يحمل اطلاق السراجية وغيرها افاده المصنف) عمادينك كلامينك مفادی مديون عمامه‌سينك داينك عندنده قالمسنه راضی اولورسه رهن اولور يوقيسه اولماز بلكه غصب اولور سراجيه‌نك وغيريلرينك اطلاقلری ده بوكا محمولدر نته‌كه مصنف ده بو مضمونی افاده ايتدی شارح مفادی بيانده ومفاده انه لولم يرض بذلك يهلك هلاك الغصب ديسه اوضح اولور ايدی (وفی المجتبی رب المال مسك مال المديون رهنا بلا اذنه وقيل اذا ايس فله اخذه مكان حقه قضاء عن دينه واقره المصنف) مجتبی‌ده مرسومدركه مال صاحبيچون مديونينك مالنی اذن

ورضاسی اولمیه‌رق رهن ایدوب الیقویه‌ق واردر بوتقدیرجه غصب اولماز بعضلر حق صاحبی امیدنی قطع ایدرسه حقنك یرینه مدیونینك مالنی آلور دیدیلر مصنفده بونی اقرار ایتدی ٭ دفع ثوبین فقال خذ ایهما شئت رهنا بکذا فاخذهما لم یکن واحد منهما رهنا قبل ان یختار احدهما ٭ (سراجیه) برکمسنه مدیونینه ایکی ثوب ویروب قنغیسنی دلرسکز مثلا یوزغروش مقابلی رهن ایله دیدکده انلری اخذ ایلسه مادام انلرك برنی اختیار ایتمدکجه اصلا بریسی رهن اولماز امدی یدنده هلاك اولورسه دیندن برشی ساقط اولماز پس برنی اختیار ایدرسه اورهن اولمغله هلاك اولورسه ضمان رهنله مضمون اوله‌رق هلاك اولور دیکری بلاشیٔ هلاك اولور ٭ فروع ٭ (غصب الرهن کهلاکه الا اذا غصب فی حالة انتفاع مرتهن باذن راهن) رهنك غصبی هلاکی کبیدرکه مرتهندن براخرکمسنه غصب ایلسه هلاکی کبیدر ضمان رهنله ضامن اولور غاصب مرتهن اولوب راهنك اذنسز استعمالیله هلاك اولورسه ضمان غصبله ضامن اولور الا راهنك اذنیله مرتهنك انتفاعی حالنده غصب اولنورسه هلاکی کبی اولمیوب دینی ساقط اولماز مثلا برمصحف شریفی رهن ایدوب مرتهنه اندن قراءتله امر ایلسه پس اندن قرائت هنکامنده هلاك اولورسه دین ساقط اولماز قرائتدن فراغندنصکره هلاك اولورسه دین مقابلی هلاك اولور (مره بدفعه للدلال فدفعه فهلك لم یضمن) راهن مرتهنه رهنی دلاله‌ویربیع اولنسون اندن حقکی اخذ ایله دیمکله اودخی ویروب وهلاك اولسه ضامن اولماز اذنیله اولدیغندن تعدی عد اولنمدی (حمامی وضع المصحف الرهن فی صندوقة ووضع علیه قصعة ماء للشرب فانصب الماء علی المصحف فهلك ضمن ضمان الرهن لا الزیادة والمودع لایضمن شیئا قنیه) حمامجی رهن برمصحف شریفی صندوقه‌سینه وضع وانك اوزرینه‌ده برصوقابی وضع ایتمکله صو مصحفك اوزرینه توکلوب مصحف تلف اولسه ضمان رهن ایله ضامن اولور زیاده‌یی ضامن اولمز لا الزیادة قولی تصریح بما علم التزاما قبلندندر ضمان رهنده زیاده امانت اولمغله تضمین اولنماز مودعه برشی ضامن اولماز تعدی منعدم اولمغله (الاجل فی الرهن یفسده) رهنده اجل ووعد رهنی فساده ویرر مثلا اوچ ماه مدتله رهن ایتمك کبی زیرا رهنك حکمی استیفای دین ایدنه‌دك حبس دائمدر هلاك اولورسه ضمان رهنله ضامن اولور رهنك فاسدی صحیحی کبیدر (سلطه ببیعه ومات للمرتهن بیعه بلا محضر وارثه) راهن مرتهنی رهنینك بیعی اوزره مسلط ایدوب بعده وفات ایتسه مرتهنه انی بلا حضور الوارث بیع مشروعدر بیع ایتسه ورثه نقض ایده‌مز مرتهنك حقی بردفعه تعلق ایتدکدنصکره راهنك موتیله باطل اولماز کندوسی بیعه وکیلدر موتله وکالت باطله اولادی دینلمز نسئةً بیع ایتسه دخی اولور (غاب الراهن غیبة منقطعة فرفع المرتهن امره للقاضی لیبیعه بدینه ینبغی ان یجوز) برراهن غیبۀ منقطعه ایله غائب اولمغله مرتهن امر وحالنی قاضیه دینی مقابله سنده بیعیچون رفع افاده ایلسه لایق اولان جوازیدر (واومات ولایعلم له وارث فباع القاضی داره جاز کذا فی متفرقات بیوع النهر) برکمسنه فوت اولوب وارث معلوم اولمدیغندن قاضی دارنی بیع ایلسه جائز اولور نهرك بیوعنك متفرقاتنده بویلجه مرسومدر (وفی الذخیرة لیس للمرتهن بیع ثمرة الرهن وان خاف تلفها لان له ولایة الحبس لا البیع ویمکن رفعه الی القاضی حتی لو کان فی موضع لایمکنه الرفع للقاضی اوکان بحال یفسد قبل ان یرفع جازله ان یبیعه) ذخیره‌ده مسطوردرکه مرتهنه

بلا اذن الراهن رهنك میوه‌سنی بیع جائزدکلدر هرنه‌قدر تلفندن خوف ایدرسه‌ده کندویه انجق ولایة حبس اولوب ولایت بیع اولمامغین حالنی قاضیه رفع وافاده ایتسه اولور اما قاضیه رفع ممکن اولمیان یرده اولوب ویاخود قبل الرفع فساده کیدرحالته‌ملابس اولورسه بوتقدیرجه مرتهنه آنی بیع جائزدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

٭ باب الرهن یوضع علی ید عدل ٭

عادل برذاتك عندینه وضع اولنان رهن حقنده باب دقت نصابدر مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب وقتاکه نفس راهن ومرتهنه راجعه احکامه دائر کلام وبحثدن فارغ اولدیسه نائبلرینه راجع اقوال بیانینه اغاز وشروع ایتدی (سمی به لعدالته فی زعم الراهن والمرتهن) عدلدن مراد بومقامده راهنله مرتهنك رهنی کندولرینك یدینه وضعه راضی اولدقلری ذاتدر عدل تسمیه‌سی کندولرینك زعمینه نظرادر) وحلول اجل وقتنده رهنی بیعینه راضی اولورسه وکیل بالبیع اولمش اولور یوضع جمله‌سی حال ویاصفتدر الف واللام زائددینورسه اذا وضعا الرهن علی ید عدل صح ویتم بقبضه ولایاخذه احدهما منه وضمن او دفع الی احدهما ٭ (لتعلق حقهما به فلو دفعه فتلف ضمن لتعدیه واخذ امنه قیمته وجعلاها عند غیره) راهنله مرتهن رهن برعادل ادمك عندینه وضع ایدرلرسه صحیح اولور وقبضیله تمام اولور وبریسی اخردن خبرسز انی اخذ ایده‌مز ایکیسنکده حقی اکا تعلق ایتدیکندن برینه ویرسه ضامن اولور راهنك حقی عدلك عندنده حفظ وامانتیدر مرتهنکده استیفای حق حقی متحققدر پس هربری دیکرینك حقنی ابطال ایده‌مز امدی برینه رفع ایدوب وتلف اولورسه کندویه ضمان لازم اولور تعدی ایتمش اولدیغندن وکندودن قیمتنی اولوب یانه کندونك نزدینه ویاغیریسینك عندینه وضع ایدرلر رهن عدلك عندنده ودیعه حکمنده اولوب انیده اجنبیه دفعله ضمان ایجاب ایتمکین (ولیس للعدل جعلها رهنا فی یده لئلا یصیر قاضیا ومقتضیا وهل للعدل الرجوع مبسوط فی المطولات) عدلچون قیمتی کندی یدنده رهن قیلق اولماز هنوز قاضی وهنوز مقتضی اولمسون ایچون بینلرنده منافات اولمغین وقیمتی ادا کندویه واجب اولمغله قاضی انی رهنله مقتضی اولور وعدل ایچون ضامن اولدیغی قیمتی رهنی کندویه‌ویردیکی راهن ویامرتهن کندولرینه رجوع ایدر فی المطولاتده بسط وتفصیل اولنمشدر ٭ واذا هلك یهلك من ضمان المرتهن ٭ عدلك یدنده رهن هلاك اولورسه مرتهنك ضمانندن هلاك اولور ٭ فان وکل ٭ (الراهن) ٭ المرتهن ٭ او ٭ (کل) ٭ العبد او غیرهما ببیعه عند حلول الاجل صح ٭ (توکیله) ٭ او ٭ (الوکیل) ٭ اهلا لذلك ٭ (ای للبیع) ٭ عند التوکیل ٭ برراهن مرتهن ویاعدلی ویاسائر برغیرکمسنه‌یی دینك وعدی تمام اولدقده رهنی بیعه وکیل ایلسه پس امدی حین توکیلده وکیل بیعه اهل اولورسه توکیلی صحیح اولور زیرا ملکیدر تصرفنده معلقا ومنجزا دیلدیکنی توکیل ایدر ٭ والا ٭ (یکن اهلا لذلك عند التوکیل) ٭ لا ٭ (تصح الوکالة وحینئذ) ٭ فلو وکل ببیعه صغیرا ٭ (لایعقل) ٭ فباعه بعد بلوغه لم یصح ٭ (خلافا لهما) وکیل حین توکیلده بیعه اهل اولمزسه امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده وکالت صحیحه اولمز امدی وقتنده عدم قدرتنه بناء امری باطل اولمغله بعده جائزه منقلب اولمدی بوتقدیرجه راهنك برصغیر لایعقلی وکیل ایتدیکندن بعد البلوغ انی بیع ایلسه صحیح اولمز امامین ایچوندر اختلاف مشار الیهما امثالی

وقتنده بیعه قدرتنه مبنی صحیح اولور بیوردیلر ※ فان شرطت ※ (الوكالة) ※ فی عقد الرهن
لم ینعزل بعزله و ※ (لا) ※ بموت الراهن و ※ (لا) ※ المرتهن ※ (للزومها بلزوم العقد فهی تخالف
الوكالة المفردة من وجوه احدها هذا) حین رهنده وكالة مشروحه شرط قیلنوب مثلا راهن
وعده‌من حلولنده رهنك بیعنه فلان كسنه‌و كیل اولمق اوزره رهن ایتدم دیسه عزلیله و راهنك
و مرتهنك موتیله او وكیل منعزل اولماز عقدك لزومیله لازم اولمغله وكالة مفردیه چند جهتدن
مخالف اولدی بریسی بودر (والثانی ان الوكیل هنا) ※ یجبر علی البیع عند الامتناع ※ ایكنجیسی
بونده وكیل بیعدن امتناع ایدرسه بیعه جبر اولنور مرتهنك حقی اكا تعلق ایتمكله وكیل ابطال
ایده‌مز ※ وكذا لو شرطت بعد الرهن فی الاصح ※ (زیلعی علی خلاف ظاهر الروایة وان صححها
قاضیخان وغیره علی مانقله القهستانی وغیره فتنبه بخلاف الوكالة المفردة) ینه بویله وكالت مشروحه
بعد الرهن شرط قیلنسه ظاهر روایتك خلافی اوزره قول اصحده راهنك عزلیله منعزل اولماز
پس وكالت غیر مشروطه احكامه مشروحه‌نك كلیسنده وكالت مشروط فی العقد كبی اولور
روایت ظاهره‌یی هرنه قدر قهستانی وسائرینك نقللری اوزره قاضیخان وغیریلری تصحیح
ایتمشلر ایسه‌ده امدی وكالت بعد الرهن اولدیغی صورتده دخی عدل ویا راهن بیعه جبر و حبس
اولنورلر وكالت مفرده بونك خلافنه‌در شارحك اشبو بخلاف الوكالة المفردة قول متنك ذكر آتی
بخلاف المفردة قولنی تكراردر (والثالث انه) ※ یملك بیع الولد والارش ※ اوچنجیسی بونده
وكیل رهنك ولدنی وارشنی بیعه مالك اولور بشقه‌و كیل كه مثلا بر دایه‌یی بیعه وكیل اولان ادم
قبل البیع اندن تولد ایدن ولدی بیعه قادر اولمز وكالتك حكمی اكا سرایت ایتمدیكندن اما رهنك
حكمی حبس اولمغله كندودن تولد ایدن اولادینه تعدی ایدر ارشی بیعك صورتی رهنه بر رجل
جنایت ایتمكله كندویه جانی جنایتینه ارش اوله‌رق برعرض مقوله‌سی نسنه ویررسه انی وكیل
بیع ایده‌بیلور ※ و ※ (الرابع) ※ اذا باع بخلاف جنس الدین كان له ان یصرفه الی جنسه ※ (ای الدین
بخلاف الوكالة المفردة) دردنجیسی وكیل رهنی بونده دینك خلاف جنسنه بیع ایلسه دین جنسنه
انی صرف ایدر وكالت مفرده‌بونك خلافنه‌در ※ و ※ (الخامس) اذا كان عبدا وقتله عبد خطاء
فدفع بالجنایة كان له بیعه بخلاف المفردة ※ (متعلق بالجمیع) بشنجیسی رهن مشروح بر عبد
اولوب و كندویی خطاء بر اخر عبد قتل ایتمكله انی جنایتی بدلی ویرسه‌لر وكیله انی بیع واردر
مفرده بونك خلافنه‌در اشبو بخلاف المفردة صور مشروحه‌لرك جمله‌سنه قیددر ※ وله بیعه
فی غیبة ورثته ※ (ای ورثة الراهن) ※ كما كان له حال حیاته البیع بغیر حضرته ※ (ای
حضرة الراهن) وكیل بالبیع ایچون راهنك ورثه‌سنك غیبتی حالنده رهنی بیع واردر كندونك
حال حیاتنده غائبكن بیعی مشروع اولدیغی كبی وكیل مشروح بولنمزسه ورثهٔ كبار ویا
وصی ویا قاضی بیع ایدر زیرا راهنك كندو ایله جنت بیننه حائل اولان دیونی قضاده
كندولری اكا یك محتاجلردر وموتیله وكالت باطله اولماز ※ وتبطل ※ (الوكالة) ※ بموت
الوكیل ※ (مطلقا ومن الثانی ان وصیه یخلفه لكنه خلاف جواب الاصل) مطلقا وكیلكه
كرك مرتهنك وكرك عدلك ویا سائرینك موتیله وكالت باطله اولور وكالتده ارث جاریه
اولمیوب مؤكلده انجق كندونك راینه راضی اولوب غیرنكیه راضی اولمامغین امام ثانی

بیدانی علیه الرحمة الصمدانیدن وصیسنك كندونك مقامنه قائم اولمسیده مرویدر لكن
بو اصلكه امام محمد علیه الرحمه‌نك مبسوط نام تالیف مرغوب ومضبوطنده‌كه جوابك خلافیدر
※ ولو اوصی الی اخر بیعه لم یصح الا اذا كان مشروطا ※ (ذلك فی الوكالة) رهنك بیعنه
وكیل اولان اخر بر ذاته آنك بیعیله وصیت ایلسه صحیحه اولمز الابتداء وكالتده اول
وصیت كندویه شرط قیلنوب مثلا سنی بوخصوصه وكیل ایتدم وبونك حقنده هرنه
ایشلرسك اكا اجازت ویردم دیمك مثللو اولورسه صحیحه اولور ※ ولا یملك راهن ولا
مرتهن بیعه بغیر رضی الاخر ※ راهنله مرتهنك بری اخرینك رضاسی اولمقسزین رهنك
بیعنه مقتدر ومالك اوله‌مزلر اكا ایكیسنك بردن حقلری تعلق ایتمكله بلااذن احدهما
دیكرینك حقنی بیع ایده‌مز ※ فان حل الاجل وغاب الراهن اجبر الوكیل علی بیعه كما هو (الحكم
※ فی الوكیل بالخصومة ※ (اذا غاب مؤكله واباها فانه یجبر علیها بان یحبسه ایاما للبیع فان لج
بعده ذلك باع القاضی دفعا للضرر) دینك وعدی حلول ایدوب راهنده غائب اولورسه
وكیل رهنك بیعنه جبر اولنور اگر مؤكلی غائب اولوب بیعندن امتناع ایدرسه بر قاچ
كون حبسیله بیعه جبر اولنور مرتهنك حق تعلق ایتمكین بوندنصكره لج وعناد ایدرسه
دفعا للضرر قاضی بیع ایدر ※ وان باعه العدل فالثمن رهن ※ (كالمثمن) ※ فیهلك كهلكه ※
عدلكه بیعه وكیل اولان ادم رهنی بیع ایدرسه مبیع كبی اودخی رهن عد اولنور هرنقدر
هنوز قبض بولنمزسه‌ده زیرا كندوسی رهن طریقیله قبض اولنان شی مقامنه قائمدر پس
چقانكه هلاك اولورسه رهن كبی مرتهنك مالندن هلاك اولور مبیع مرهون مقامنه قائم
اولدیغندن كویا ثمنده عقد رهن باقی اولدی ※ فان اوف ثمنه ※ (بعد بیعه) ※ المرتهن فاستحق
الرهن ※ (وضمن) ※ فان ※ (كان المبیع) ※ هالكا فی ید المشتری ضمن المستحق الراهن ※
(ان شاء لانه غاصب) وكیل بعد البیع رهنك ثمنی مرتهنه ایفا وتسلیم ایتدكدنصكره رهن
مستحق چیقاوب وتضمین اولنسه امدی مبیع مشتریتك یدنده هلاك اولمش اولورسه
مستحق دلرسه راهنه تضمین ایتدیرر زیرا رهن ایتدیكی عینی صاحبندن اذنسز مرتهنه
تسلیمیله كندوسی غاصب اولور ※ و ※ (حینئذ) ※ صح البیع والقبض ※ (لتملكه بضمانه
بو تقدیرجه عدلك بیعی و مرتهنك ثمنی قبضی صحیح اولور زیرا راهن ادای ضمانله اكا
مالك اولمغله كویا عدله كندو ملكنی بیعله امر ایتمش اولدی ※ او ※ (ضمن المستحق)
※ العدل ※ (لتعدیه بالبیع) ※ ثم هو ※ (ای العدل) ※ یضمن الراهن وصحا ※ (ایضا)
ویاخود عدلك رهنی بیعیله تعدیسنه بناء مستحق عدله تضمین ایتدیروب بعده عدلده رهنك
قیمتی راهنه تضمین ایتدیرر كندونك طرفندن وكیل اولوب كندو ایچون عامل اولمغله
اندن تولد ایدوب وحاصل اولان عهده وغرور ایله كندویه رجوع ایدر ینه مارالذكر
بیعله قبض صحیح اولورلر ※ او ※ (ضمن) ※ المرتهن ثمنه ※ (الذی اداه الیه) ※ وهو ※
(ای الثمن) ※ له ※ (ای العدل لانه بدل ملكه) ※ ویرجع المرتهن علی راهنه بدینه ※
(ضرورة بطلان قبضه ※ یاخود عدل مرتهنه ویردیكی ثمنی كندویه تضمین ایتدیرر ثمنی
كندونك بغیر حق اخذی استحقاقله تبین ایدوب عدلكده اداء ضمانله رهنه مالك اولدیغندن

رهنده ملكی مستقر اولمغله بدل ملكی اولدیغندن ثمنده عدلك اوادی نهایتی مرتهنه ثمنی
اداسی مبیعك راهنك ملكی اولمسی ظنیله ایدی وقتاكه خلافی تبین ایندیسه عدل راضی
اولدیغندن ثمنله كندویه رجوع ایتدی مرتهنده دینله راهنه رجوع ایدرقبضنك بطلانیدنك
ظهورینه مبنی ☼ وان ☼ (كان الرهن) ☼ قائما ☼ (فی ید مشتریه) ☼ اخذه المستحق من
مشتریه ورجع هو ☼ (ای المشتری) ☼ علی العبد بثمنه ☼ (لانه العاقد) ☼ ثم ☼ (یرجع) ☼ هو ☼ (ای
العدل) ☼ علی الراهن به ☼ (ای بثمنه) رهن مشترینك یدنده قائم وموجود اولورسه مستحق
انی كندودن اخذ ایدوب كندوده ثمنله عدل اوزره رجوع ایدر عاقد كندولری
اولمغله حقوق عقد كندویه تعلق ایتدیكنه بناء بعده عدلده ثمنله راهنه رجوع ایدر
☼ و ☼ (اذا رجع علیه) ☼ صح القبض ☼ (وسلم الثمن للمرتهن) ☼ او ☼ (رجع العدل)
☼ علی المرتهن بثمنه ثم ☼ (رجع) ☼ هو ☼ (ای المرتهن) ☼ علی الراهن به ☼ (ای
بدینه زاد هنا فی الدرر والوقایة وان شرطت الوكالة بعد الرهن رجع العدل علی
الراهن فقط سواء قبض المرتهن ثمنه اولا) وقتاكه عدل راهنه ثمنله رجوع ایدرسه مرتهنك
ثمنی قبض صحیح اولوب ثمنده كندویه تسلیم اولنور یاخود عدل ثمنیله مرتهنه رجوع ایدر
بیع استحقاقله منتقض اولمغله ثمنده باطل اولوب قبضی بغیروجه شرعی اولدی بوندنصكره
مرتهنده دینیله راهنه رجوع ایدر متنده به بداینه بدینه تصریح اولنسه اولی اولور ایدی
ضمیرك مرجعنك عدم سبقیله سائر مرجعه رجوع موهم اولمغین بومقامده درر ده ووقایه ده
صورت مشروحه ده بعد الرهن وكالتده شرط قیلنورسه عدل فقط راهنه رجوع ایدر مرتهن
ثمنی اخذ ایتسون ویا ایتمسون مضمونتی زیاده ایلدی ☼ فان هلك الرهن عند المرتهن فاستحق ☼
(الرهن) ☼ وضمن الراهن قیمته هلك ☼ (الرهن) ☼ بدینه وان ضمن المرتهن ☼ (القیمة)
☼ یرجع علی الراهن بقیمته ☼ (التی ضمنها لضرورة) ☼ وبدینه ☼ (لانتقاض قبضه) رهن
مرتهنك عندنده ضایع اولدقدنصكره مستحق چیقلوب راهن اصل مال صاحبنه قیمتی
ضامن اولسه رهن دینی مقابلنده هلاك اولمش اولور واكر رهنك قیمتنی مستحقه مرتهن
ضامن اولورسه ضامن اولدیغی قیمتیله رجوع ایدر قبضی منتقض اولدیغندن دینیله ده
رجوع ایدر الضرورة بدلینه لغرره دنسه اولی اولور ایدی یعنی رجوع مشروح مرتهنك
رهن طرفندن مغرور اولدیغینه مبنی دیمك اولور ☼ فرع ☼ (فی الولوالجیة ذهبت عین
دابة الرهن یسقط ربع الدین وسیجئ) ولوالجیه ده مذكوردركه قیمتی دینه مماثل رهن
دابه نك كوزی مرتهنك عندنده بقضاء الله تعالی كیدوب نابینا اولورسه دینك ربعی ساقط
اولور بومسئله قریبا جنایت بحثنده ده كاور والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

☼ باب التصرف فی الرهن ☼

وقتاكه رهنده تصرف ورهنه جنایت ورهنك غیره جنایتی رهنك ثبوتندن صكره اولدیغه
مسائل رهنك دقیبنده مصنف والاجناب بونلری ذكر وبیانه شروع ایتدی زیرا هر بر
طبعا واجب اولان ترتیب مناسبته رعایت وضعاده واجب اولور انتهی شلبی عن الغایة
☼ والجنایة علیه وجنایته ☼ (ای الرهن) ☼ علی غیره یعنی اشبو باب فوائد مآب رهنده

(فیهلك)

ورهنه جنایت ورهنك غیرجنایتنه دائر مسائل ووادبیانده در ☼ توقف بیع الراهن رهنه علی
اجازة مرتهنه اوقضاء دینه فان وجد احدهما نفذ وصار ثمنه رهنا ☼ (فی صورة الاجازة)
راهنك كندو رهنی بیعی یا مرتهنك اجازت واذنینه ویا دینی قضا واداسنه توقف ایدر
زیرا رهنه مرتهنك حق تعلق ایتمكله بیعنده انك حقنی ابطال اولور پس قچان اشبو
ایكینك بری بولورسه بیعی نافذ اجازتده ثمنی رهن اولور بدلی اولدیغندن رهنك مقامنه
قائم اولمغین ☼ وان لم یجز ☼ (المرتهن البیع) ☼ وفسخ ☼ (بیعه) ☼ لا ینفسخ ☼ (بفسخه
فی الاصح) امدی مرتهن بیعه اجازت ویرمیوب بیعی فسخ ایدرسه قول اصحده كندونك
فسخیله بیع منفسخ اولماز زیرا بیعك نفاذینك امتناعی مرتهنك عدم تضرری ایچوندر امدی
كندونك حقی جنسنده اولمغله مجرد عقد ایله بلا نفاذ باطل اولمیوب توقفنده برضرر اولمز
☼ و ☼ (اذابقی موقوفا ف) ☼ المشتری ☼ (بالخیار) ☼ ان شاء صبر الی فكاك الرهن او
رفع الامر الی القاضی لیفسخ البیع ☼ (وهذا اذا اشتراه ولم یعلم انه رهن ابن كمال)
پس رهنك بیعی موقوف اوله باقی اولدیغی صورتده مشتری مخیر اولور دیلرسه رهنك
فكاك وخلاصنه دك صبر ایدر ویاخوام ودعوالرنی قاضیه رفع وانها ایدركه حتی بیعی
فسخ ایده لكن بو رهنیتنه عدم اطلاعنه نظرادر فتوابه مختار اولان اشتراسی وقتنده
رهنیتنه وقوفی اولسون ویا اولمسون بهمه حال كندویه خیار واردر ☼ ولو باعه الراهن
من رجل ثم باعه ☼ (الراهن ایضا) ☼ من ☼ (رجل) ☼ اخر قبل ان یجیز المرتهن ☼
(البیع) ☼ فالثانی موقوف ایضا علی اجازته ☼ (اذ الموقوف لا یمنع توقف الثانی) ☼ فایهما
اجاز لزم ذلك وبطل الاخر ☼ راهن رهنی بر رجله بیع ایدوب بعده قبل اجازة المرتهن
اخر برادمه دخی بیع ایدرسه پس بیع ثانیدخی ینه اجازتنه توقف ایدر زیرا موقوف
توقف ثانیه مانع اولماز امدی قنغیسنه اجازت ویرسه اول لازم نافذ اولوب دیكری باطل
اولور ☼ ولو باعه ☼ (الراهن) ☼ ثم آجره اورهنه اووهبه من غیره فاجاز المرتهن الاجارة
او الرهن اوالهبة جاز البیع الاول ☼ (لحصول النفع بتحول حقه للثمن علی ماتقرر فی محله
وتحرر) ☼ دون غیره من هذا العقود ☼ (اذلا منفعة للمرتهن فكانت اجازته اسقاطا لحقه فزال
المانع فینفذ البیع) بر راهن رهن ایتدیكی نسنه یی بیع ایدوب بعده براخر كمسنه یه انی ایجار
ویارهن ویاهبه ایدوب مرتهنده انلره اذن ویرسه بیع اولكه اشبو عقد مشروحه لره سبقت
ایدن بیع جائز اولور محلنده تقریر وتحریر اولندیغی اوزره مرتهنك حقی ثمنه متحول اولمغله
نفعك حصولینه بناء وبیعك ماعداسی اشبو عقود مرسومه لرده اجازه تی برنفع ویرمزانلرده
مرتهنه برمنفعت اولمامغین اجازتی حقنی اسقاط اولمغله مانع زائل اولوب بیع نافذ اولور زیرا
حق عین رهنده اولدیغندن بدل منفعت اولان اجرته انتقال ایتمز ورهنله هبه ده اصلا بدل
یوقدر (وفی الاشباه باع الراهن الرهن من زید ثم باعه من المرتهن انفسخ الاول) اشباهده مذكور
دركه برراهن رهنی بركسنه یه بیع ایدوب بعده نزدینه رهن ایتدیكی كمسنه یه بیع ایلسه بیع
اول منفسخ اولور بوسالف الذكر فاثانی موقوف ایضا كلامندن استیناف كبیدر كویاانذن
توقفی ثانی مرتهنك غیری اولندیغنه نظرادر مرتهن اولورسه نافذ اولور ☼ وصح اعتاقه وتدبیره

واستيلاده ❊ (اى نفذاعتاق الرهن) ❊ رهنه فان ❊ (كان) ❊ غنيا و ❊ (كان) ❊ دينه ❊ (اى
المرتهن) ❊ حالااخذ ❊ (المرتهن) ❊ دينه من الرهن وان مؤجلا اخذقيمته للرهن بدله الى ❊
(زمان) ❊ حلوله راهنك رهن ايتديكى عبدنى بلااجازة المرتهن اعتاق وتدبيرى وجاريه سنى
استيلادى صحيح ونافذاولور اهلندن صادرو محلينه واقع اولمغين پس راهن غنى اولوب مرتهنه
دينيده حالكه بشين اولورسه مرتهن دينى رهندن الورمؤجل اولورسه دينك حلولى زمانده
رهنك بدلينه قيمتنى اخذايدر (فان حل استوفى حقه اومن جنسه وردالفضل) امدى اجل
حلولنده قيمت دينك جنسندن اولورسه مرتهن اندن حقى اخذواستيفا ايدوب زياده اولورسه
انى ردايدر نقصان اولورسه انكله رجوع ايدر ❊ وان ❊ (كان الرهن) ❊ معسرا ففى العتق
سعى العبد فى الاقل من قيمته ومن الدين ورجع على سيده غنيا ❊ بلااذن المرتهن عتق صورتنده
راهن معسروفقير اولورسه عبدرهنى وياعتق كوننده كه قيمتلريله ودينيدن اقلده سعى ايدوب
مرتهنه ادادنصكره سيدك وقت يسرنده كندويه رجوع ايدر زيرا حكم شرعله بالضروره كندونك
دينى اداايتمكله متبرع اولمامغين كندونك طرفندن متحمل اولديغى مبلغله رجوعى مشروع
اولدى ❊ وفى التدبير والاستيلاد سعى ❊ (اى كل) ❊ فى كل الدين بلارجوع ❊ (لان كسب المدبر
وام الولد ملك المولى) صورت مرسومه ده تدبيرايله استيلادده مدبرايله مستولده نك هربرى
بلارجوع دينك كليسنده سعى ايدر رهنه قدرقيمتلرينك اوزرينه زائداولورسه ده زيرامدبرايله
ام ولدك كبى مولى نك ملكيدر ❊ فاذااتلف ❊ (الراهن) ❊ الرهن فحكمه حكم مااذا اعتقه غنيا ❊
(كمامر) برراهن رهنى اتلاف ايدرسه امدى انك حكمى غنيا عبدنى عتق ايدن سيدك حكمى
كبيدرنته كه مرورايتديكه دين حال ايسه دينك كليسى اندن اخذاولنور مؤجل ايسه قيمتى رهن
اوله رق حلول اجله دك اخذاولنور ❊ و ❊ (الرهن) ❊ ان اتلفه اجنبى ❊ (اى غير الراهن)
❊ فالمرتهن يضمنه ❊ (اى المتلف) ❊ قيمته يوم هلك وتكون ❊ (القيمة) ❊ رهنا عنده ❊ (كمامر
واماضمانه على المرتهن فتعتبر قيمته يوم القبض لانه مضمون بالقبض السابق زيلعى) رهنى راهنك
غيرى براجنبى اضاعه واتلاف ايدرسه مرتهن هلاك كوننده كه قيمتيله انى متلفينه تضمين ايتديرر
ماسبقده مرورايتديكى كبى قيمت كندونك عندنده رهن اولور امامرتهنه انك ضمانى قبضى
كوننده كه قيمتيله اعتبار اولنور قبض سابقله مضمون اولمغين ❊ وباعارته ❊ (اى المرتهن الرهن)
❊ من ❊ راهنه يخرج من ضمانه (تسميتها مجاز) ❊ فلوهلك ❊ (الرهن) ❊ فى يدالراهن هلك مجانا ❊
(حتى لوكان اعطاه به كفيلا لم يلزم الكفيل شئ لخروجه من الرهن) مرتهنك رهنى راهنه اعاره
سيله كه اعطاسيله ضماندن چيقوب خلاص اولور هلاك اولورسه مجانا هلاك اولوركه مرتهنك دينيدن
برشى ساقط اولميه رق هلاك اولور ضمانى موجب قبض مرتفع اولمغله كورمزميسنكه راهن
مرتهنه معار حقنده بركفيل ويرسه رهنيتدن خروجنه مبنى كفيله برشى لازم اولمز اعاره
تسميه سى بروجه استعاره مجازدر زيرا علاقه مشابهتدركه بو مقامده كه اعطا اصل اعاره نك
معناى حقيقيسيكه تمليك المنافعدرا كامشابهدر وجه شبه عدم ضمان وامكان استرداددر قرينه ده
مرتهنه اسناديدر معناى حقيقينك اراده سينه مانع بونده مرتهنك مالك اولمديغندن تمليكه
عدم قدرتيدر (نعم لوكان الراهن اخذه بغير رضى المرتهن جاز ضمان الكفيل تاتارخانيه

OSMAN ERGİN KİTAPLARI
No

بلى رهنى راهن مرتهنك رضاسى اولمقسزين اخذ ايتمش اولورسه كفيلك ضمانى جائز اولوب
رهنى مرتهنه دفعيله كفيل مطالبه اولنور ❊ فان عاد ❊ (قبضه) ❊ عاد ضمانه وللمرتهن
استرداده عنه الى يده فلومات الراهن قبل ذلك ❊ (اى قبل الاسترداد) ❊ فالمرتهن احق
به من سائر الغرماء (ابقاء حكم الرهن) صورة مشروحه ده مرتهنك قبضى عودت ايدرسه
ضمانيده عودت ايدرومرتهن ايچون راهندن رهنى استرداد واردر راهن قبل الاسترداد
وفات ايدرسه مرتهن رهنه سائرغرمادن احق واوليدر عارية عقدغيرلازم اولديغندن كويا
حكم رهن باقى اولدى ❊ اواعاره ❊ (اواودعه) ❊ احدهما اجنبيا باذن الاخرسقط ضمانه ولكل
منهما ان يعيده رهنا ❊ (كمامر) راهن ايله مرتهندن برى اخرك اذنيله رهنى براجنبى آدمه اعاره
ويا ايداع ايدرسه ضمانى ساقط اولورقبض سائل اولمغين وهربريچون كما كان انى رهنه اعاره
واردر عقدك بقاسينه بناء ❊ بخلاف الاجارة والبيع والهبة ❊ (والرهن) ❊ من المرتهن اومن
اجنبى اذا باشرها احدهما باذن الاخر ❊ (حيث يخرج من الرهن) راهنك مرتهنه ويا اجنبيه
اجاره سى وبيعى وهبه سى ورهنى احدهما اخرك اذنيله مباشرت ايدرسه صورت مشروحه نك
خلافنه دركه رهندن خروج ايدر ويدنده هلاك اولورسه امانت اوله رق هلاك اولور هلاكيله
دينيدن برشى ساقط اولماز (ثم لايعود الابعقد مبتداء لانها عقود لازمة بخلاف العارية وبخلاف
بيع المرتهن من الراهن لعدم لزومها) اشبو عقود مشروحه لازم اولديغندن كندولردنصكره
مزبوررهنك رهنيته عودتى انجق مجددا ديكرعقد ايله اولورعاريه ومرتهنك راهنه بيعى صورت
مشروحه لرك خلافنه در ذاتنده ملكى اولمغله بونلرك عدم لزومنه مبنى (اقى لومات الراهن قبل
رهنه ثانيا فالمرتهن اسوة للغرماء) برمسئله بيان اولنمیوب باقى قالديكه مارالذكر اجاره وماعطف
عليها صورتلرنده مجددا ثانيا رهن ايتدين راهن وفات ايدرسه عقود مشروحه لرايله رهنيتدن
خروجنه مبنى مرتهن غرمايه برابر اولورلر ❊ ولواذن الراهن للمرتهن فى استعماله اواعارته
للعمل فهلك ❊ (الرهن) ❊ قبل ان يشرع فى العمل اوبعد الفراغ منه هلك بالدين ❊ (لبقاء عقد
الرهن (راهن رهنك استعماليه وياعمل ايچون اعاره سنه مرتهنه اذن ويروبكه استعمالدن مقدم
وياصكره هلاك اولورسه دين مقابلى هلاك اولور عقد رهنك بقاسنه مبنى ❊ واوهلك فى حالة
العمل ❊ (والاستعمال) ❊ هلك امانه ❊ (لثبوت العارية حينئذ) اذن وعمل صورتلرنده رهن
هلاك اولورسه امانت اوله رق هلاك اولور بوتقديرجه يدرهنه مخالف اولان يدعاريه ثبوت
بولمغله ضمان منتفى اولور ❊ واواختلفا فى وقته ❊ (اى وقت هلاكه فقال المرتهن هلك فى وقت
العمل وقال الراهن فى غيره) ❊ فالقول للمرتهن (لانه منكر) ❊ والبينة للراهن ❊ (لانهما اتفقا
على زوال يدالرهن فلايصدق الراهن فى عوده الابحجة بزازية)راهنله مرتهن رهنك هلاكى
وقتنده اختلاف ايدوب مرتهن عمل وقتنده هلاك اولدى راهن غير وقتده هلاك اولدى
ديسه لرمرتهن منكراولوب نفسندن ضمانى نفى ايتديكندن قول كندونك بينه راهنك در ايكيسيده
رهنك زوالنده اتفاق ايتدكلرندن عودنده راهن انجق حجتله تصديق اولنور ❊ وفيها اذن للمرتهن
فى لبس ثوب الرهن يوما فجاء به المرتهن متخرقا وقال تخرق فى لبس ذلك اليوم وقال الراهن ما لبسته فيه
ولاتخرق فيه فالقول للراهن وان اقر الراهن باللبس فيه ولكن قال تخرق قبل لبسه اوبعده

فالقول للمرتهن فى قدر ماعاد من الضمان) بزازيه ده مذكوردركه بر راهن مرتهنه رهن اولان ثوبك بركون لبسنه اذن ويرمكله مرتهن انى متخرقا كتوروب واول كونك لبسندن يرتلدى ديوب راهنده اول كونده كيمدك واونده پاره لنمدى بلكه سائر كونده لبس ايدوب پاره ادك ديوب مرتهنه نقصان قيمتنى ضامن اول ديسه قول راهنك اولور لبسنى وانده تخرقنى انكار ايتديكندن اما راهن اول كونده لبسنى اقرار ايدوب لكن تخرق اندن مقدم وياصكره اولدى ديسه ضمان رهنله مضمونك ثوب متخرق قدرنده قول مرتهنك اولوركه اول خرق مأذون فيه اولان لبس اولدى ديو ❋ فروع ❋ (رهن الاب من مال طفله شيئا بدين على نفسه جاز فلو الرهن قيمته اكثر من الدين فهلك ضمن الاب قدر الدين دون الزيادة) بركسنه صغير اوغلونك مالندن بر نسنه يى كندو دينى مقابله سنده رهن ايتسه جائز اولور زيرا ايدا عنه بابا مالكدر بونده نظر وحفظ دها زياده در ضمانى خوفندن مرتهن محافظه سنده پك مبالغه ايدوب ومضمونا هلاك اولور وديعه اماندر امدى رهنك قيمتى دينندن اكثر اولوب وهلاك اولورسه بابادين مقدارنى ضامن اولوب زياده يى ضامن اولمز (بخلاف الوصى فانه يضمن قيمته والفرق ان للاب ان ينتفع بمال الصغير عند الحاجة ولا كذلك الوصى) وصى بابانك خلافنه دركه زياده ونقصان صغيرك رهن اولنان متاعنك تمام قيمتنى ضامن اولور ميانلرنده فرق بابايه لدى الحاجة صغيرك ماليله انتفاع جائز اولوب ووصيه اولمامسيدر جمهور تسويه لرينه در (ولو ادرك الاب ومات الاب ليس للابن اخذه قبل قضاء الدين ويرجع الابن فى مال الاب ان كان رهنه لنفسه لانه كمعير الرهن) مسئلهٔ مرسومه ده صغير بالغ اولوب باباده وفات ايدرسه دينى ادا ايتدين ابن رهنى الهمز بابانك صغيرك مالنده تصرفى نافذ ولازمدر صغيرك بالغا كندو نفسيچون تصرفى كبيدر بابا رهنى كندو نفسيچون ايتمش اولورسه امدى ابن بلوغه رسيده اولوب دينى ادا ورهنى تخليص ايدرسه باباسنك ماليه رجوع ايدر زيرا ابن كندو مالنى تخليص ايچون مضطر اولمغله دينى اداسنده متبرع عد اولنمدى نته كه برزهنى عاريه ايدن ادم دينى قضا ايتسه مضطر اولديغندن راهنه رجوع ايدوب متبرع اولمديغى كبى (ولو رهن شيئا ثم اقر بالرهن لغيره لايصدق فى حق المرتهن ويؤمر بقضاء الدين ورده الى المقرله) بركسنه برشئ مقدما رهن ايدوب بعده اوشيئك غيرك مالى اولديغنى اقرار ايدرسه مرتهن حقنده اقرارى تصديق اولنمز مادام حق ادا اولنمدقجه يدندن نزع اولنماز واقرار يده بالكلية باطل اولميوب مرتهنك يدندن خلاصنده مقرله رد ايدر وكندويه دينى قضاء ورهنى مقرله تسليمله امر اولنور (ولو رهن دار غيره فاجاز صاحبها جاز) بركسنه غيرك دارنى رهن ايدوب صاحب دارده اكا اذن واجازت ويرير ايسه جائز اولور كويا انى رهنى ايچون اعاره ايتمش اولور (وبينة الراهن على قيمة الرهن اولى) رهنك قيمتنده اختلاف اولنديغى صورتده راهنله مرتهن ايكيسيده اقامهٔ بينه ايدرلرسه راهن زيادة ضمانى اثبات ايتمكله كندونك بينه سى قبوله اولى واحرادر اقامهٔ بينه دن عاجز اولورلرسه قول مرتهنكدر (وزوائد الرهن كولد وثمرة رهن لاغلة دار وارض وعبد فلايصير رهنا) ولد ثمره مثللو رهنده داخل اولوب وكندودن تولد ايدوب وحاصل اولان زوائد رهندركه رهنله معا حبس اولنور

(دارك)

دارك وارضك وعبدك غله وكسب امثالى كندولرنده تولد ايتميان شيلر رهن اولماز (والرهن الفاسد كالصحيح فى ضمانه) رهن فاسدكه مثلا مشاعا بردارك نصفنى رهن ضمان حقنده صحيح كبيدر يعنى رهن فاسددر ديو عقد رهنى فسخ ايتسه لر ينه مرتهن حقنى تماما اخذ واستيفا ايتدين رهنى تسليم ايتمز ❋ وصح استعارة شئ ليرهنه فيرهن بماشاء ❋ (اذا اطلق ولم يقيده بشئ) برنسنه يى رهن ايتمك ايچون استعاره صحيح اولور مال صاحبى مستعيرك دينك كندونك مالنه تعلقنه راضى اولمش اولور وبوكا كندوسى مقتدردر نفس دينك كفالتيله كندو ذمتينه تعلقنه قادر اولديغى كبى امدى رهنى نه شيئه ونه مقدار شيئه ونه محلده رهن ايده جكيله تقييد ايتميوب بروجه اطلاق رهنچون عاريه ايدرسه دلدوكى شئ مقابلى انى رهن ايدر عاريه ده جهالت نزاعه مفضى اولمامغين كندوده اطلاق اعتبار واجب اولدى ❋ وان قيده بقدر او جنس اومرتهن اوبلد تقيد به ❋ (وحينئذ) ❋ فان خالف ❋ (ماقيده به المعير) ❋ ضمن المعير المستعير اوالمرتهن ❋ (لتعدى كل منهما) فحانكه رهنى مستعير قدر ايله وياجنسيله ويامرتهنله كه مثلا فلانجه كسنه نك نزدينه اون فندق التونى مقابلى رهن ايچون اشبو شئ بزه عاريه وير ديو تقييد ايدرسه انكله اولنوركه مخالفت ايدرسه معير مستعيره ويامرتهنه تضمين ايتدير ر تعديلرينه مبنى مستعيرك تعديسى مخالفتينه بناء ظاهردر مرتهنده كويا غاصب كبى اولدى ❋ الا اذا خالف الى خير بان عين له اكثر من قيمته فرهنه باقل من ذلك ❋ (لم يضمن لمخالفته الى خير) الا مستعيرك مخالفتى معير حقنده خير اولان شيئه اولورسه مثلا رهنك قيمتندن اكثرى تعيين ايدوب اندن اقلله ايتمك كبى امدى مخالفتى خير اوليه اولمغله تضمين ايتدرمز ❋ فان ضمن ❋ (المعير) ❋ المستعير تم عقد الرهن ❋ (لتملكه بالضمان) وان ضمن المرتهن يرجع بما ضمن وبالدين على الراهن ❋ (كمافى الاستحقاق) معير مستعيرى مخالفتينه بناء تضمين ايتديررسه ضمانله انى تملكينه بناء صكره رهن ايچون مجددا عقد ايدر مرتهن تضمين ايتديررسه ضامن اولديغى مبلغله ودينله راهنه رجوع ايدر نته كه مرتهنك عندنده رهن هلاك اولدقده مستحقه ضامن اولديغى تقديرجه مرتهنك راهنه ضامن اولديغى مبلغله ودينيله رجوع ايتديكى كبى ❋ فان وافق وهلك عند المرتهن صار ❋ (المرتهن) ❋ مستوفيا لدينه ووجب مثله ❋ (اى مثل الدين) ❋ للمعير على المستعير ❋ (وهو الراهن لقضاء دينه به) ❋ ان كان كله مضمونا ❋ مستعير مخالفتدن صكره موافقت ايدوب معيرك ديديكى كبى ياپوب ورهنده مرتهنك عندنده هلاك اولورسه مرتهن دينى اخذ واستيفا ايتمش اولور ودينك مثليده معير ايچون مستعيرك راهنك اوزرينه واجب اولور اكر كليسى مضمون اولورسه دينى انكله قضا اولنمش اولمغين ❋ والا ❋ (يكن كله مضمونا) ❋ ضمن قدر المضمون والباقى امانة ❋ (وكذا لو تعيب فيذهب من الدين بحسابه ويجب مثله للمعير) واكر رهنك قيمتى دينندن اكثر اولديغندن كليسى مضمون اولمزسه راهن مضمون قدرنى ضامن اولوب باقيسى امانت اولمش اولمغله هلاكى بلا تعدى ايسه هدر اولور ينه بوبله رهن مرتهنك عندنده عيبلنسه عيبك حصه سنجه دينندن كيدوب ساقط اولوب وانك مثلى معير ايچون مستعيرك اوزرينه واجب اولور ❋ ولو افتك ❋ (اى الرهن) ❋ المعير اجبر المرتهن على القبول ثم يرجع ❋ (المعير) ❋ على الرهن ❋

(لانه غير متبرع لتخليص ملكه بخلاف الاجنبى) ※ عاادى ※ (بان ساوى الدين القيمة وان الدين
ازيد فالزائد تبرع وان اقل فلاجبر درر) رهنى معير تخليص مراد ايدوب مرتهنك دينى
كندوسى ادا ايده جك اولسه مرتهن قبولنه جبراولنور بعده معيرادا ايتديكى مبلغله راهنه
رجوع ايدر تخليص ملكيچون اولمغله متبرع عداولنمامغين اما اجنبى بونك خلافنه دركه تخليص
ملكى ويا تفريغ ذمتى ايچون اولمامغين متبرع عداولنور لكن معيرك راهنه ادا ايتديكى مبلغله رجوعى
دينك قيمته مساوى اولديغنه نظرادر امادين زياده اولورسه زياده تبرع اولور واكر ديندن
اقل اولورسه مرتهن رهنك تسليميله جبراولنماز لكن دينى ايفا ايتدكدنصكره نه عجب رهنك تسليميله
جبراولنيور محل نظردر (لكن استشكله الزيلعى وغيره واقره المصنف فلذا لم يعرج عليه فى متنه
مع كمال متابعته للدرفتدبر) لكن زيلعى وغيريلرى اشبو زياده نك تبرع اولمسنه اعتراض ايتديلركه
معيرك رهنى تخليصى انجق دينك كليسنى ادا ايله اولور زيرا مرتهن تماما حقنى اخذ ايتمدكجه رهنى
حبس ايدر مصنف مرحوم ده اعتراض مشروحى اقرار ايتديكندن درره كمال متابعتى وار ايكن
متنده انى ذكر ايتمدى ※ ولو هلك الرهن المستعار مع الراهن قبل رهنه او بعد فكه لم يضمن
وان استخدم اوركبه ※ (ونحو ذلك) ※ من قبل ※ (لانه امين خالف ثم عاد الى الوفاق فلا يضمن
خلافا للشافعى) رهن مستعارى رهن ايتمدن ويا بعد الفك راهنك عندنده هلاك اولورسه راهن
ضامن اولماز هرنه قدر مقدما انى استخدام واستعمال ايدوب ويا كاركوب وثوب ايسه لبس امثالى
شيلرى ايدرسه ده زيرا كندوسى اميندر مقدما مخالفت بعده وفاقه عودت ايتمكله ضامن اولماز
ضمان انجق قبض دينله اولور امام شافعى ايچوندر اختلاف (لكن فى الشرنبلالية عن العمادية
المستاجر والمستعير اذا خالفا ثم عادا الى الوفاق لا يبرأ عن الضمان على ما عليه الفتوى انتهى) لكن
شرنبلاليه ده عماديه دن نقلا مرسومدركه فتوا كندونك اوزرينه اولديغى قول اوزره مستاجر
ويا مستعير ايجار ويا اعاره ايتدكلرى نسنه ده شرط ومقاوله لرينه اولا مخالفت ايدوب بعده وفاقه
عودتكه شرطه مراعات ايدرسه ضماندن برى اولماز اولى اولان اذا خالفا عبارەسنده مفرد صيغه
سيله تعبير ايدى عطف او ايله اولمغين (ابق او اختلفا فالقول للراهن لانه ينكر الايفاء عاله) برمسئله
بيان اولنيوب باقى قالديكه هلاك زماننده اختلاف ايدوب معير مرتهنك عندنده مستعير كندونك
عندنده هلاكنى ادعا ايتسه لر قول راهنك اولور كندونك ماليله ايفاى دينى انكار ايتمكين
(ولو اختلفا فى قدر ما امره بالرهن به فالقول للمعير هدايه) كندونك مقابلنده رهن اولنه جغى
دينك مقدارنده اختلاف ايدوب مثلا هلاكى وقتنده كندوايله مضمون اولسون ديو معير اكثر مستعير
اقل ادعا ايلسه لر قول معيرك اولور زيرا معير اصل رهنى انكار ايدوب بن رهن ايتدم ديسه قول
كندونك اولديغى كبى وصفنده دخى قول كندونك اولور (اختلفا فى الدين والقيمة بعد الهلاك
فالقول للمرتهن فى قدر الدين وقيمة الرهن شرح تكملة) راهنله مرتهن بعد هلاك الرهن دينله
رهنك قيمتنده اختلاف ايتسه دينك مقدارنده ورهنك قيمتنده قول مرتهنكدر ※ ولو مات مستعيره
مفلسا ※ (مديونا) ※ فالرهن ※ (باق) ※ على حاله فلا يباع الا برضى المعير ※ (لانه ملكه) رهنك
مستعيرى مديونا وفات ايدرسه رهن مرتهنك عندنده حالى اوزره باقيدر بيع اولنماز معيرك ملكى
اولمغله انجق كندونك رضاسيله بيع اولنور شارحك مديونا قيدنى زيادەسى افلاسه دينك عدم

مبنيدر ※ ولو اراد المعير بيعه وابى المرتهن ※ (البيع) بيع بغير رضاه ان كان به ※ (اى بالرهن) ※ وفاء
والا لا ※ (يباع الا برضاه اى المرتهن) امدى صورت مشروحه ده معير رهنك بيعنى مراد ايدوب
مرتهنده ابا ايدرسه پس انده دينك وفاسى اولورسه مرتهنك رضاسينه باقلميوب بيع اولنور دينك
وفاسنه بناء يوق ايسه حقنك وفاسى اولمزسه انجق انك رضاسيله بيع اولنور زيرا ممكندركه حبسنده
كندويه برمنفعت اوله مثلا كامعيرك احتياجى تامى ظهور ايتمكله دينى تماما وفا ايده ويا خود سعرك
تغييريله قيمتك زياده لنمسيله اندن حقنى استيفا ايده ※ ولو مات المعير مفلسا وعليه دين امر الراهن بقضاء
دين نفسه وبرد الرهن ※ (ليصل كل ذى حق حقه) معير مفلسا وفات ايدوب اوزرنده
برمقدار دين اولورسه راهن دينك قضاسيله امر اولنوركه حتى رهنى رديله هر برحق صاحبى
حقنه واصل اوله ※ وان عجز لفقره فالرهن على حاله ※ (كما لو كان المعير حيا) مستعيرك
فقرينه بناء فك رهندن عاجز اولوب معيرده فوت اولمش اولورسه رهن حالى اوزره مرتهنك
عندنده قائم اولور حيوتى صورتنده اولديغى كبى ※ ولورثته ※ (اى ورثة المعير) ※ اخذه ※
(اى الرهن) ※ بعد قضاء دينه ※ (كمورث) مورثكه معير كبى مرتهنك دينى قضا اولندقدن
صكره ورثه سى ايچون رهنى اخذ واردر ※ فان طلب غرماء المعير من ورثة بيعه فان
به وفاء بيع والا فلا يباع الا برضى المرتهن ※ (كمامر لمامر) معيرك غرمالرى ورثه لرندن رهنك
بيعنى طلب ايدرلرسه پس انده دينلرى ايچون وفا اولورسه رهن بيع اولور يوقسه انجق
مرتهنك رضاسيله بيع اولنور نته كه قريبا معيرك حياتى حالنده اولديغنه نظرا دخى مرور
ايتدى ※ و ※ (اعلم ان) ※ جناية الراهن على الرهن ※ (كلا او بعضا) ※ مضمونة كجناية
المرتهن عليه ويسقط من دينه ※ (اى دين المرتهن) ※ بقدرها ※ (اى الجناية لانه اتلف
ملك غيره فلزمه ضمانه) معلوم اولسونكه مرتهنك رهنه جنايتيله جنايت مضمونه اولوب
دينندن جنايت مقدارى ساقط اولديغى كلا ويا بعضا رهنه راهنده برجنايت ايدرسه اودخى
مضمونه در زيرا مرتهنك غيرك ملكنى اتلافنه مبنى كندويه ضمان لازم اولدى راهنك
تضمين اولديغى مرتهنك حق لازم ومحترم اولوب رهنه ماليتله كندوسى مالك اولمغله
اصل مال صاحبى اولان راهن اجنبى كبى اولمغله مرتهن كندويه تضمين ايديروب بدل
ضمان حق جنسندن اولوب دينده حال اولورسه انى دينى مقابله سنده آلور يوق دين
مؤجل ايسه حاولى وقتنه دك حبس ايدوب بعده اولور (واذا لزمه وقد حل الدين سقط
بقدره ولزمه الباقى بالاتلاف لا بالرهن وهذا او الدين من جنس الضمان والا لم يسقط
منه شى والجناية على المرتهن والمرتهن ان يستوفى دينه لكن لو اعور عينه يسقط نصف دينه
عنه قهستانى وبرجندى) امدى مرتهنه ضمان ايجاب ايدوب دينكده وعدى حلول ايدرسه
دين مقدارى ساقط اولوب رهنده ناشى اوليه رق اتلافنه مبنى مرتهنه باقيسنى تضمين لازم
اولور لكن بو دين بدل ضمان جنسندن اولديغنه نظرادر يوقسه ديندن اصلا برشى
ساقط اوليوب جنايت مرتهنك اوزرينه تضمين اولنوب مرتهنده حقنى محلندن اخذ
واستيفا ايدر ورهن عبدك مرتهن بركوزنى كور ايدرسه دينك نصفى ساقط اولور
اعور افعال بابندن متعديدر لازم دكلدر لازم اولسه اعورت ديمك اقتضا ايدرايدى كلامك

مرتهنك رهنه جنايتى حقنده اولمسيده بوكا دليلدر ۞ وجناية الرهن عليهما ۞ (اى على الرهن والمرتهن) ۞ وعلى مالهما هدر ۞ (اى باطل) ۞ اذا كانت ۞ (الجناية) ۞ غير موجبة للقصاص ۞ (فى النفس دون الاطراف اذ لاقود بين طرفى عبد وحر) رهنك راهنك ويامرتهنك نفسلرينه ومماللرينه جنايتى هدردركه باطلدر اكرجنايت نفسدهقصاصى موجبه اولميان جنايت اولورسه عبدك وحرك طرفلرنده قود اولمديغندن اطرافدهكه جنايته اعتبار اولنماز اطراف اموال منزلهسنه تنزيل اولنغله كندوده مماثلة منعدم اولدى ۞ وان كانت موجبة للقصاص فمعتبرة ۞ (فيقتص منه ويبطل الدين خانيه وعبارة القهستانى وشرح المجمع يبطل الرهن) ۞ كجناية ۞ (الرهن) ۞ على ابن الراهن اوعلى ابن المرتهن ۞ (فانها معتبرة فى الصحيح) واكر جنايت قصاصى موجبه اولورسه معتبرهدركه اندن ناشى قصاص اولنوب ودينده باطل اولور مثلا رهن اولان عبدك راهنك ويامرتهنك اوغلونه جنايتى كبى پس اشبو جنايت قول صحيحده معتبرهدر امدى عبد بالفعل قصاص اولندقده محل استيفا منعدم اولور (حتى يدفع بها اويفدى وان كانت على المال يباع كمالو جنى على الاجنبى اذهوى اجنبى لتباين الاملاك زيلعى) حتى عبدجانى جنايتى مقابلهسنده كندوسى بالذات ويريلوب ويامثلا قيمتى مثلاوبرنسنه ويرلمكله فدا اولنور واكر جنايتى مال اوزره اولورسه كندوسى بيع اولنوب ثمنندن جنايتى ادا اولنور نتهكه اجنبيه جنايتنده بيع اولنديغى كبى راهن ويامرتهن قيمتى كندولريده ويرسه اولور اذهوا جنبى اهقولى كجنايته على ابن الراهن الخ كلامنه تعليلدر يعنى ابن مشروح اجنبيدر املاكك تباينه مبنى ديمك ۞ ولو رهن عبدا يساوى الفا بالف مؤجل فرجعت قيمته الى مائه فقتله رجل فغرم مائه وحل الاجل فالمرتهن يقبضها ۞ (اى المائة) ۞ قضاء لحقه ولايرجع على الراهن بشئ ۞ (لكونه بلاقتل) بركمسنه بيك غروش قيمتلو بر عبدنى بيك غروش مؤجل دينى مقابلهسنده رهن ايتدكدنصكره قيمتى نقصانه دوشوب يوز غروش دكراولدقده انى بررجل قتل ايتمكله يوز غروشى ضامن اولوب اجلده حلول ايدرسه امدى مرتهن حقنى قضا اولهرق اوليوزى قبض ايدوب بلاقتل موتى صورتنده راهنه برشيئله رجوع ايتديكى كى بونده دخى برشيئله رجوع ايدهمز (والاصل ان نقصان السعر لايوجب سقوط الدين بخلاف نقصان العين فاذا كان الدين باقيا ويدالمرتهن يدالاستيفاء فيصير مستوفيا الكل من الابتداء) بوخصوصده اصل وقاعده بودركه نقصان سعر سقوط دينى ايجاب ايتمز زيرا نقصان سعر رغبات ناسك فتورندن عبارتدر بوده مبيع غير مقبوض ومغصوب كبى غير مضموندر كورمزميسنكه غاصب عين مغصوبهيى رد ايتدكده نقصان سعر ايله نقصانك ضمانى كندويه ايجاب ايتمز نقصان عين بونك خلافنهدر انك جزئنه نقصان طارى اولدقده استيفا تقرر ايتمكله مادام دين باقى اولوب ومرتهنك يدنده يداستيفا اولمغله اول امرده دينك كليسنى استيفا ايتمش اولور امدى عبد مرسومك قيمتى ابتدا بيك اولمغله اول امرده انى استيفا ايتمش اولدى ۞ واو باعه ۞ (اى العبد المذكور) ۞ بمائة بامر الراهن قبض المائة قضاء لحقه ورجع تسعمائة ۞ (لانه لما كان الدين باقيا وقداذن ببيعه بمائة كان الباقى فى ذمته كانه استرده وباعه بنفسه) سالف الذكر عبدى مرتهن راهنك

(امرله)

امرله يوزدرهمه بيع ايلسه يوزى حقنه محسوباقبض ايدوب باقى طقوزيوز ايلهده راهنه رجوع ايدر زيرا دين مادام ذمتنده باقى اولوب وانك يوزه بيعنه اذن ويرمسيله باقى طقوز يوز ذمتنده قالدى كانه راهن رهنى استرداد ايدوب انى بالذات كندوسى بيع ايتمش اولور ۞ ولو قتله عبد قيمته مائة فدفع به افتكه ۞ (اى الراهن وجوبا) ۞ بكل الدين وهو الالف ۞ (لقيام الثانى مقام الاول لحما ودما) ۞ عبد مشروحى يوز غروش قيمتلو برعبد قتل ايتمكله اوعبد قاتلى سيدى مقتول مقابلى ويريرسه راهن انى دينكه بيكك كليسندن وجوبا خصم ايدر عبد ثانى لحما ودما عبد اول مقامنه قائم اولمغين ادميتده قاتل مقتول كبى اولديغندن شرع شريف كندوبى ادميت جهتندن حر اعتبار ايتدى ماليتى طرفنه باقمدى كورمزميسنكه قصاصده مساويلردر امدى دفعده دخى مساوى اولديلر (وقال محمد ان شاء افتكه بكله دينه او تركه على المرتهن بدينه وهو المختار كما فى الشرنبلالية عن المواهب لكن عامة المتون والشروح على الاول) امام محمد عليه الرحمة بيورديلركه راهن ديلرسه انى دينك كليسى مقابلى فك ايدر وياخود مرتهنه دينى مقابلهسنده ترك ايدر مختار اولان بودر نتهكه شرنبلاليهده مواهبدن نقلا مرسومدركه لكن عامۀ متون وشروح قول اول اوزرهلردر ۞ فان جنى ۞ (ترك التفريع اولى) ۞ الرهن خطاء فداه المرتهن ۞ (لانه ملك) ۞ ولم يرجع ۞ (على الراهن بشئ) ۞ ولا ۞ (يملك ان) ۞ يدفعه الى ولى الجناية ۞ (لانه لايملك التمليك) اشبو مسئلهنك ماقبلينه تعلقى پك ظاهر اولمامغين اولى اولان كندوده فاء تفريعيهنك تركى ايدى يعنى بر رهن اولان مثلا عبدخطأ برجنايت ايدرسه مرتهن فدا ويروب انى خلاص ايدوب راهنده برشيئله رجوع ايدهمز جنايتى كندونك ضماننده ايتديكندن وكندوسى تمليكه مقتدر اولمامغين ولى جنايته انى دفع ايدهمز شارحك لانه ملكه تعليلى ظاهرجه دكلدر انك بدلينه لان الجناية حصلت فى ضمانه ديسه اولى اولور ايدى ۞ فان ابى ۞ (المرتهن من الفداء) ۞ دفعه الراهن ۞ (ان شاء) ۞ اوفداه وسقط الدين ۞ (بكل منهما) ۞ لو اقل من قيمة الراهن او مساويا اواكثر يسقط قدر قيمة العبد ۞ (فقط و) ۞ لا ۞ (يسقط) ۞ الباقى ۞ (من الدين) مرتهن فدادن امتناع ايدرسه راهن ديلرسه عبدى جنايتك صاحبنه عينا ويرر وياخود برمقدار شى فدا اولهرق ويرر وانلر مقابلنده دينده ساقط اولور اكر رهنك قيمتندن اقل ويا كامساوى اولورسه واكر اكثر اولورسه ديندن فقط عبدك قيمتى مقدارنى ساقط اولور باقيسى ساقط اولماز (ولو استهلك مالا يستغرق رقبته فداء المرتهن فان ابى باعه الراهن اوفداه) رهن عبد عبدك رقبهسنى استغراق ايدر برمال استهلاك ايلسه مرتهن انى فدا ايدركه استهلاك ايتديكى نسنهيى كندوسى ضامن اولوب انى تخليص ايدر دينيده حالى اوزره باقى اولور يوق فدادن ابا وامتناع ايدرسه كندوسى بيع ايدوب ويامقدار مال اعطاسيله انى خلاص ايدر (ولو قتل ولد الرهن انسانا او استهلك مالا يدفعه الراهن وخرج عن الرهن اوفداه وبقى رهنا مع امه) رهن اولان برجاريهنك ولدى برانسانى قتل ايدوب ويابرمالى استهلاك ايلسه ابتدا راهنه انى مقتولك وليسنه دفعه امر اولنور رهنيتدن خروج ايدر وياخود برمقدار نسنه اعطاسيله انى خلاص ايدوب اناسيله برابر

ولد رهن اولەرق باقى قالور (واما جناية الدابة فهدر ويصير كانه هلك بآفة سماوية وتمامه
فى الخانية) رهن اولان حيوانانك جناتى هدر در آفت سماويه ايله هلاك اولمش كبى اولور مثلا چند عدد
دوابى رهن ايدوب بعضيسنى بعض اخرك استهلاكى كبى ※ مات الراهن باع وصيه رهنه باذن مرتهنه
وقضى دينه ※ (لقيام مقامه) ※ فان لم يكن له وصى نصب القاضى له وصيا وامر ببيعه ※ (لانه نظره عام)
راهن وفات ايدرسه وصيسى كندونك مقامنه قائم اولديغندن مرتهنك اذنيله رهنى بيع ايدوب دينى
اندن قضا ايدر پس وصيى اولازسه قاضينك نظرى عام اولوب عاجز اولان مسلمينك حقوقنه
ناظر نصب اولديغندن كندوسى بر وصى نصب ايدر البته وصى نصبنده يتيمك غيرى اوزرنده
اولان حقنى اخذ واستيفاده وغيره اولان ديوننى اداده كندويه نظر ومنفعت دركاردر
(وهذا لو ورثته صغارا فلو كبارا خلفوا الميت فى المال فكان عليهم تخليصه جوهرة) اشبو
وصينك رهنى بيعى ورثەنك صغار اولديغنه نظرادر پس كبار اولورلرسه مال حقنده ميته
خلفا وقائم مقام اولمريله كندولرينه رهنك تخليصى لازم اولور ※ فروع ※ رهن الوصى بعض
التركة لدين على الميت عند غريم من غرمائه توقف على رضى البقية ولهم رده فان قضى دينهم
قبل الرد نفذ ولو اتحد الغريم جاز وبيع فى دينه) بر وصى تركەنك بعضسنى ميتك اوزرنده كه
ديندن ناشى غرمادن بر غريمك نزدينه رهن ايلسه سائر غرمانك رضالرينه توقف ايدر
سائرلريچون انى رد واردر امدى قبل الرد غرمانك دينلرنى قضا ايدرسه رهنى نافذ اولور
زيرا حقلرينك وصولنه بناء مانع زائل اولدى غريم متحد اولورسه وصينك رهنى جائز اولور
ودينى حقندە رهن بيع اولنور (واذا ارتهن بدين للميت على اخر جاز درر) وصى ميتك دينى ايچون
غير كمسنەيه رهن ويرسه جائز اولور (وفى معين المفتى للمصنف لا يبطل الرهن بموت الراهن ولا
بموت المرتهن ولا بموتهما ويبقى الرهن رهنا عند الورثة) مصنف مرحومك معين المفتى نام تأليفنده
مذكوردركه مجرد راهنك ومرتهنك موتيله وايكيسنك بردن وفاتلريله رهن باطل اولماز رهن
ورثەنك ويا وصينك عندنده رهن اولەرق باقى قالور والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

※ فصل ※ (فى مسائل متفرقه)

رهن حقنده مسائل متفرقەيى حاوى فصل حاضردر ※ رهن عصيرا قيمته عشرة بعشرة
فتخمر ثم تخلل وهو يساوى العشرة فهو رهن بعشرة ※ (كما كان) بر كمسنه بهاسى
اون غروشلق اوزوم صويى اون غروش مقابلى رهن ايتدكدنصكره خمر اولوب
بعده اون غروش دكر خل اولسه كما كان اول خل مقابلى اون رهندر رهنيتى باطل اولماز زيرا بيعه
صلاحيتى اولان نسنەنك رهنەده قابليتى اولور ايكيسندەده محليت ماليتيلەدر (ثم المعتبر فيه
الزيادة والنقصان القدر لا القيمة على ما افاده ابن الكمال وعليه الفتوى فان انتقص شئ من قدره
سقط بقدره والافلا) بعدازين تخمر ايدوب بعده تخلل ايدن عصيرده معتبر اولان قدرده زياده
ونقصاندر قيمتده دكلدر ابن كمالك افادەسينه نظرا وفتواده بو قول اوزرەدر امدى عصيرك قدرنده
نقصان اولورسه او قدر دينندن ساقط اولور يوقسه اولماز ※ ولو رهن شاة قيمتها عشرة بعشرة ※
(هذا قيد لابد منه لانه لو كان قيمتها اكثر من الدين يكون الجلد ايضا بعضه امانة بحسابه فتنبه)
※ فماتت ※ (بلا ذبح) ※ فدبغ جلدها ※ (مما لا قيمة له فلو له قيمة ثبت للمرتهن حق حبسه بما زاد دباغه
وهل يبطل الرهن قولان) ※ وهو ※ (اى الجلد) ※ يساوى درهما فهو رهن به ※ بر كمسنه اون درهم
دكر بر قيونى اون درهم مقابلى رهن ايدوب پس قيونك بلا ذبح موتيله دريسى تراب وياشمس كبى

قيمتى اولميان شيله دباغتلنيوب وجلد بر درهمه مساوى اولورسه بر درهم مقابلى رهن اولور متنك
اشبو قيمتها عشرة قيدى فانه رهن بدرهم قولنه نظرا لابد منه اولان بر قيددر زيرا شاتك قيمتى
ديندن اكثر اولورسه قيون كبى جلدك بعضسى حسابنجه امانت اولور مثلا دين اون درهم اولوب
شات يكرمى دكرسه امدى درى بر درهمه مساوى اولورسه جلد يارم درهم مقابلى رهن اولور ذبح
اولنمش اولورسه شات بتمامها مضمونه اولور دباغت اولنان نسنه ماضى امثالى ذى قيمت برشى
اولورسه مرتهن ايچون دباغتنك زيادە ايتديكى مبلغ ايچون حق حبس واردر بو صورتده رهنيتى
باطل اولورمى بونده ايكى قول واردر كويا دباغتدن ناشى دين ثانى حادث اولمغله انك مقابلنده
محبوس اولدى ديو بعضلر رهن اولمك بطلانه ذاهب اولديلر بعضلر ده دباغتله اولان ماليت درى يه
تابع بر وصف اولوب وصفده دائما اصله تابع اولديغندن عدم بطلانه قائل اولديلر ※ بخلاف ※
ما اذا ماتت الشاة المبيعه قبل القبض فدبغ جلدها ※ (حيث لا يعود البيع بقدره على المشهور
والفرق ان الرهن يتقرر بالهلاك والبيع قبل القبض يفسخ به) شات مبيعه قبل القبض هلاك اولمغله
دريسى دباغتلنورسه مسئلهٔ مشروحەنك خلافنه دركه قول مشهورده بيع جلدك مقدارنجه يه
عودت ايتمز بعض عودته قائلدە واردر ميانلرنده فرق بودركه رهنك هلاكيله مرتهن كان حقنى استيفا
ايتمش اولديغندن رهنيتى تقرر ايتمش اولور وقبل القبض بعده مبيعك هلاكيله بيع فسخ اولنور ※ ولو
ابق عبد الرهن وجعل ※ (العبد) ※ بالدين ثم عاد يعود الدين والرهن ※ (خلافا لزفر) رهن اولان عبد
اباق وفرار ايتمكله عبدى راهن وياقاضى مرتهنك دينى مقابلەسنده قيلوب بعده عبد عودت ايدرسه
دين ورهنيتده عودت ايدر امام زفر ايچوندر اختلاف ※ ونماء الرهن كالولد والثمر واللبن
والصوف ※ (والوبر والارش ونحو ذلك) ※ للراهن ※ (لتولده من ملكه) ※ وهو رهن
مع الاصل ※ (تبعا له) ولد وميوه وسود ويوك وپشم ابل وارش امثالى رهنك نما وزيادەسى
كندونك ملكندن حاصل اولديغندن راهنكدر واصلنه تبعيتله كندوسى دخى اصليله برابر
رهندر امدى مرتهن استيفاى دين ايدنەدك انى حبس ايدر ※ بخلاف ماهو بدل عن المنفعة
كالكسب والاجرة ※ (وكذا الهبة والصدقة) ※ فانها غير داخلة فى الرهن وتكون للراهن ※
(الاصل ان كل ما تولد من عين الرهن يسرى اليه حكم الرهن ومالا فلا مجمع الفتاوى)
كسب واجرت وهبه وصدقه امثالى منفعتدن بدل اولان شيلر ما الذكر نمانك خلافنه دركه
نفس رهنده بونلر داخل دكللردر انجق راهنكدر بونده اصل وقاعده بودركه هر بر نما كه
عين رهندن تولد ايدر رهنك حكمى كندويه سرايت ايدر يوقسه ايتمز ※ واذا هلك
النماء ※ (المذكور) ※ هلك مجانا ※ (لانه لم يدخل تحت العقد مقصودا) سالف البيان نما هلاك
اولورسه مجانا هلاك اولور مقصود بالذات اولەرق تحت عقدده داخل اولميوب مجرد تابع
اولديغندن كندو ايچون قسط ونصيب اولمامغين ※ واذا بقى ※ (النماء اى ولو حكما بان
اكل بالاذن فانه لا يسقط حصة ما اكل منه فيرجع به على الراهن كما اذا هلك الاصل بعد
الاكل فانه يقسم الدين على قيمتهما قهستانى كما ذكره بقوله) ※ بعد هلاك الاصل فك بحصته ※
(من الدين لانه صار مقصودا بالفكاك والتبع يقابله شئ اذا كان مقصودا) اصل رهن
هلاك اولدقدنصكره نما باقى قالورسه ديندن حصەسى اولدوركه كسر اولنور نما فكاكله

مقصود اولدیغندن هرنه قدر تابع ایسه ده دیندن برمقدار شی کندویه مقابل اولور ونمانك
بقاسی راهنك مرتهنه نماانك اکلیله اذنی کبی هرنه قدر حکمنده اولورسه اکل ایتدیکنك
حصه سی ساقط اولمیوب آنکله راهنه رجوع ایدر نته که بعد الاکل اصل هلاك اولورسه
قیمتلرینه تقسیم اولنور نته که مضمون مشروحی مصنف علیه الرحمه بعد هلاك الاصل الخ
قولیله ذکر ایلدی ☼ و ☼ (حینئذ) ☼ یقسم الدین علی قیمته یوم الفکاك وقیمة الاصل یوم
القبض ویسقط من حصة الاصل وفك النما بحصته ☼ بوتقدیرجه دین نمانك یوم فکاکده که
اصلك یوم قبضده که قیمتلرینه تقسیم اولنوب دیندن اصلك حصه سی ساقط اولوب نماده
حصه سیله فك اولنور (کما لوکان الدین عشرة وقیمة الاصل یوم القبض عشرة وقیمة النماء
یوم الفك خمسة فثلثا العشرة حصة الاصل فیسقط وثلث العشرة حصة النماء فیفك به)
نته که دین مثلا اون غروش اولوب یوم قبضده اصل رهنکده قیمتی اون یوم فکده نما
نکده قیمتی بش اولورسه اون غروش دینك ایکی ثلثی حصهٔ اصل اوله رق ساقط اولور
ثلثیده حصه نما اولوب انکله فك اولنور ☼ ولواذن الراهن للمرتهن فی اکل الزوائد ☼
(ای اکل زوائد الرهن بان قال له مهمازاد فکله) ☼ فاکلها ☼ (طاهرة یعم اکل ثمنها وبه
افتی المصنف قال الا ان یوجد نقل یخصص حقیقة الاکل فیتبع) ☼ فلا ضمان علیه ☼ (ای
علی المرتهن لانه اتلفه باذن المالك) راهن مرتهنه رهنك زوائدنی اکلنه اذن ویروب
قچانکه رهنده برنسنه زیاده لنورسه انی اکل وتناول ایدیکز دیمکله انی مرتهن اکل ایدرسه
کندویه ضمان ایجاب ایتمز راهنك اذنیله اتلاف ایتدیکندن اکلك ظاهری زوائده وثمنینه
عام وشاملدر ومصنف مرحوم اشبوتعمیمله افتا بیوروب دیدیلرکه الاحقیقة اکله تخصیص
ایدر نقل صریح بولنورسه اکا اتباع بر له تعمیمه کیدلمز لکن ذکراتی جواهردن منقول
نقلك اباحهٔ سکنی واباحهٔ انتفاع حقنده اولمسی تعمیمه دالدر حقیقة اکل اولمدقلرینه بناء
(والاطلاق یجوز تعلیقه بالشرط والحظر بخلاف التملیك) اطلاقکه زوائد رهنی اباحه
واحلالی برشرط وحظره تعلیق جائزدر تملیك بونك خلافنه در زوائد رهنله راهنك
اذنیله انتفاع ربا قبیلندن اولدیغندن عند البعض مکروهدر زیلعی امثالی فقهادن اباحه سینه ده
قائل واردر وفتوابونك اوزرینه در ☼ ولایسقط شیٔ من الدین ☼ (قال فی الجواهر رجل
رهن دارا واباح السکنی للمرتهن فوقع بسکناه خلل وخرب البعض لایسقط شی من
الدین لانه لما اباح له السکنی اخذ حکم العاریة حتی لواراد منعه کان له ذلك) مرتهنك
زوائد رهنله انتفاعیله دیندن برشی ساقط اولمز جواهرده دیرکه برکمسنه بر داری رهن
ایدوب سکناسنی مرتهنه اباحه ایتدکده سکناسنه نوعاما خلل طاری اولمغله دار خرابه
مشرف اولسه دیندن برشیٔ ساقط اولمز زیرا راهنك مرتهنه دارك سکناسنی اباحه سی
عاریه حکمنده اولمغله سکنادن کندوبی منع ایده جك اولسه ایدر (وفی المضمرات واورهن
شاة فقال له الراهن کل ولدها واشرب لبنها فلا ضمان علیه) مضمراتده مذکوردرکه برکمسنه
برقیونی رهن ایدوب مرتهنه راهن اشبو قیونك ولدنی اکل ایدوب ولبننی شرب ایدیوردیسه
بونده ضمان ایجاب ایتمز (وکذا لواذن له فی ثمرة البستان فصار اکله کاکل الراهن ثم نقل عن التهذیب

انه یکره للمرتهن ان ینتفع بالرهن وان اذن له الراهن قال المصنف وعلیه یحمل ماعن محمد بن اسلم
من انه لایحل للمرتهن ذلك ولو بالاذن لانه ربا قلت وتعلیله یفید انها تحریمیة فتامله) یعنی بوبله راهن
مرتهنه بستانك میوه سی حقنده اذن ویررسه مرتهنك اکلی راهنك اکلی کبی اولور بعدازین
مضمرات صاحبی تهذیبدن نقل ایتدی مرتهنه رهنله انتفاع مکروهدر هرنه قدر راهن کندویه
اذن ویررسه ده مصنف مرحوم دیرکه محمد بن اسلمدن روایت اولنان هرنه قدر اذنله اولورسه ده
مرتهنه رهنله انتفاع حلال اولمز ربا اولدیغنه بناء مضمونیده نقل مشروحه حمل اولنور شارح
علیه الرحمه دیرکه مشار الیهك تعلیلی کراهتك تحریمی اولمسنی افاده ایدر ☼ وان لم یفتك ☼ (الراهن)
☼ الرهن ☼ (بل بقی عند المرتهن علی حاله) ☼ حتی هلك ☼ (الرهن فی ید المرتهن) ☼ قسم الدین علی قیمة
النماء ☼ (ای الزیادة) ☼ التی اکلها المرتهن وعلی قیمة الاصل ☼ راهن رهنی خلاص ایتمیوب مرتهنك
عندنده باقی قالمغله یدنده هلاك اولسه دین مرتهنك اکل ایتدیکی نمانك قیمتیله اصل رهنك قیمتی اوزره
تقسیم اولنورده ☼ فما اصاب الاصل سقط وما اصاب الزیادة اخذه المرتهن من الراهن ☼
(کما فی الهدایة والکافی والخانیة وغیرها) پس اصل رهنه اصابت ایدن دین ساقط اولور زیاده یه
اصابت ایدن دینی مرتهن راهندن الور نته کیم هدایه وکافی وخانیه امثالی سائر معتبراتده مسطوردر
(وفی الجواهر الاصل ان الاتلاف باذن الراهن کاتلاف الراهن بنفسه لتسلیطه) جواهر الفتاواده
مذکوردرکه اصل اولدر راهنك اذنیله اتلاف تسلیطنه مبنی بالذات راهنك کندونك اتلافی
کبیدر (وفیها اباح للمرتهن نفعه هل للمرتهن ان یؤجره قال لاقیل فلو اجره ومضت المدة فالاجرة له
ام للراهن قال له ان اجره بلا اذن وان باذنه فللمالك وبطل الرهن) یعنی جواهرده مرسومدرکه رهنك
نفعنی راهن مرتهنه اباحه واحلال ایدرسه مرتهنه انی ایجار مشروع اولورمی جوابنده
اولمز دیدی یعنی استفتا اولندیکه امدی ایجار اولنوب ومدت مرور ایتسه اجرت کندونکمی اولور
یوق راهنکمی اولور جوابنده بیوردیلرکه بلا اذن ایجار ایتمش اولورسه غاصبك مغصوبی ایجاری
کبی اولمغین راهنك اولور اذنیله اولورسه کانه عقد کندودن وقوعبولمش کبی اولمغله مالکك
اولور ورهن باطل اولمغله مستاجرك عندنده هلاکیله مرتهنك دینیده ساقط اولمز (وفیها رهن کرما
وتسلم المرتهن ثم دفعه للراهن لیسقیه ویقوم بمصالحه لایبطل الرهن) یعنی جواهرده مسطوردرکه
برکمسنه برقطعه باغنی رهن مرتهنده انی تسلم ایتدکدنصکره راهنه کوروب وکوردرمك ایچون
مساقاته ویرسه رهن باطل اولمز عدم تسلیمی صورتنده رهنیتی تمام وصحیح اولماز (رهن کرما
واباح ثمره ثم باع الکرم فقبض المرتهن الثمن ان ثمره حصل بعد البیع فللمشتری وان قبله فللراهن
ان قضی دین المرتهن والا یکون رهنا ویجعل البیع رجوعا عن الاباحة فانها تقبل الرجوع کمامر)
برشخص برباغی رهن وثمره سنی اباحه ایتدکدن صکره باغی بیع ایدوب مرتهنده ثمنی قبض
ایدرسه امدی ثمری بعد البیع حاصل اولورسه ملکنك تمامی اولمغله مشترینك اولور مرتهنك
ثمنی قبضی بیعه اجازت اولور یوق غله نك حصولی قبل البیع اولورسه راهنك اولور
اکر مرتهنك حقنی ادا ایدرسه یوقسه مبیعك ثمنیله برابر ثمره ده رهن اولور اباحه رجوعی
قبول ایتمکله رهنی بیعی اباحه دن رجوع عد اولنور نته که ماسبقده مرور ایتدی (وفیها زرع
المرتهن ارض الرهن ان ابیح له الانتفاع لایجب شی وان لم یبح لزمه نقصان الارض وضمان الماء

لو من قناة مملوكة فليحفظ) بنه جواهرده مذكوردركه بر مرتهن رهن ارضى زرع ايدرسه پس كندويه انتفاع اباحه قلنمش اولورسه برشى واجب اولمز اعاره حكمنده اولمغين بوقسه ارضك نقصانيله سقى ماءاوكدن اولورسه صويك ضمانى لازم كلور اومن قناة مملوكة بدلينه اوالماء مملوكا دينسه اولى اولور ايدى (زرعها الراهن اوغرسها باذن المرتهن ينبغى ان تبقى رهنا ولا يبطل الرهن فتنبه) راهن ارض مرهونه يى مرتهنك اذنيله ذرع وياغرس ايدرسه لايق اولان رهنيتى اوزره بقاسيدر رهنيتى باطله اولمز الاصمان حتنده رهنيتى اولوركه كندونك يدنده هلاك اولورسه بلاضمان هلاك اولور قبض مضمون فوت اولمغله ورهنيتى باقى اولديغندن مرتهن ايچون انى استرجاع واردر (استحق الرهن ليس للمرتهن طلب غيره مقامه) رهن مستحق چيقلورسه مرتهن ايچون انك غيرنى مقامنه مطالبه يوقدر (استحق بعضه ان شايعا يبطل الرهن فيما بقى وان مفرزا بقى فيما بقى ويحبس بكل الدين لكن هلكه بحصته) رهنك بعضسنى شائعا مستحق چيقلورسه باقيسنده رهن باطل اولور يوق مستحق چيقلان بعض مفرز ومعين اولورسه باقى قلان بعضدر هيت باقيه قالوب دينك كليسى ايچون حبس اولنور حتى انك قيمتى مقدارى مبلغى ادا ايتمسه باقيسيچون نه حبس اولنور لكن باقى بعض هلاك اولسه دينندن حصه سى مقابلى هلاك اولور (اجر داره لغيره ثم رهنها منه صح وبطلت الاجارة ولو ارتهن ثم اجره من راهنه فالاجارة باطلة) برشخص كندو دارنى براخرادمه ايجار ايدوب بعده اكا رهن ايلسه صحيح اولور اجاره باطله اولور مقدم رهن ايدوب صكره راهنه انى ايجار ايدرسه ايجاره باطله اولور (ابق الرهن سقط الدين كهلاكه فان عاد سقط بحساب نقصه لان الاباق عيب حدث فيه) رهن اولان عبدن اباق وفرار واقع اولورسه رهنك هلاكى صورتنده دينك سقوطى كبى بونده ده دين ساقط اولور ابافندن عبد عودت ايدرسه اباق كندونك عندنده حادث اولان عيب اولديغندن مرتهنك دينندن اباق سبيله آنك قيمتندن ناقص اولان مبلغ حسابنجه ساقط اولور (ثم لما فرغ من الزيادة الضمنية ذكر الزيادة القصدية فقال ۞ والزيادة فى الرهن تصح ۞ (وتعتبر قيمتها يوم القبض ايضا) بعدازين وقتا كه مصنف مرحوم دقتيناه اعلى الله تعالى فى الجنة سمك بناه زياده ضمنيه كه عقد رهن مقصود بالذات اوله رق كندونك اوزرينه واقع اولميان نماء رهنك بيان وذكرنده فارغ اولديسه زيادهٔ قصديه ذكرنه شروع علهديركه رهنده زياده صحيحه ومشروعه اولور مثلا اوزغروش مقابلى بهاسى اون غروشلق برثوبى رهن ايتدكدنصكره ديكر برثوبى دخى رهن اوله رق ضم ايتمك كبى ايكيسده بردن اونه رهن اولوب مقدمكه ثوبك قيمتى يوم قبضدن اعتبار اولنور ۞ وفى الدين لا ۞ (تصح خلافا للثانى والاصل ان الالحاق باصل العقد انما يتصور اذا كانت الزيادة فى معقود به او عليه والزيادة فى الدين ليست منهما) دينده زياده صحيحه اولمازكه رهن مقدمكى دينه رهن اولمش اولور صكره كه دينه رهن اولمازاماثانيچوندر اختلاف بونده اصل وقاعده بودركه اصل عقده الحاق انجق زياده معقود بهكه ثمنده ويامعقود عليهكه مبيعده اولورسه اولور دينده زياده بونلرك برندن دكلدر ۞ فان رهن ۞ (نسخ المتن والشرح بالفاء مع انه نبه فى شرحه على انه انما عطفها بالواو ولا بالفاء ليفيد انها مسئلة مستقلة لا فرع الاولى فتنبه) ۞ عبدا بالف فدفع عبدا اخر رهنا فكان الاول وقيمة كل من العبدين الف فالاول رهن حتى يرده الى الراهن والمرتهن فى الاخر امين حتى يجعله مكان الاول ۞

(بان يزاد الاول الى الراهن فحينئذ يصير الثانى مضمونا) بر رجل بر عبدى بيك غروش مقابلى رهن ايدوب بعده انك يرينه ديكر بر عبدى رهن اوله رق ويروب وهر برينك قيمتيده بيك غروش اولورسه اولكى رهندر حتى انى راهنه رد ايدنه دك مرتهن ديكرى حقنده امينددر حتى قبضى نقض ايدوب اولكنى راهنه رد ثانئ انك مكانه قيلنه دك امدى بوتقديرجه ثانى مضمون اولور متنك وشرحكه منح الغفارك نسخه لرنده فان رهنه عبارهسى فايله درحالبوكه مصنف مرحوم كندو شرحنده تنبيه وتصريح بيورمشلركه عبارهٔ مشروحه ده انجق واوايله عطف اولنوب فايله اولمديغى اشبو مسئله نك مسئله مستقله اولوب ماقبلنه تفريع اولمديغنى افاده واشعار ايچوندر قلم ناسخدن سهو اولمق كرك ۞ ابراء المرتهن الراهن عن الدين او وهبه منه ثم هلك الرهن فى يد المرتهن هلك بغير شئ ۞ (استحسانا لسقوط الدين الا اذا منعه من صاحبه فيصير غاصبا بالمنع) مرتهن راهنى دينندن ابرا ويا كندويه هبه ايتدكدنصكره رهن مرتهنك يدنده هلاك اولورسه استحسانا بلاشئ هلاك اولور دين ساقط اولمغله الا رهنى صاحبندن منع ايدرسه منعيله غاصب اولمغله ضامن اولور ۞ واوقبض المرتهن دينه ۞ (كله)۞ او بعضه من راهنه اوغيره ۞ (كمتطوع) ۞ اوشرى ۞ (المرتهن) ۞ بالدين عينا اوصالح عنه ۞ (اى عن دينه) ۞ على شئ ۞ (لانه استيفاء) ۞ اواحال الرهن مرتهنه بدينه عين ثم هلك رهنه معه ۞ (اى فى يد المرتهن) ۞ هلك بالدين ورد ماقبض الى من ادى ۞ (فى صورة ايفاء راهن اومتطوع اوشراء او صلح) مرتهن دينك كليسنى ويا بعضسنى راهندن وياغيرى كمسنه دن متطوع اوله رق قبض ايدوب وياخود مرتهن راهندن دينى مقابله سنده برعين اشترا ايدوب ويادينى مقابله سنده برشى اوزره صلح اولوب استيفاى دين ايتسه ويا راهن مرتهنى دينيله اخره حواله ايليوب بعده مرتهنك يدنده رهنى هلاك اولورسه دينى مقابله سنده هلاك اولوب وراهنك ويا متطوعك اداسى ويا شرا ويا صلح صورتلرنده مرتهن قبض ايتديكى مبلغى ادا ايدن ذواته رد ايدر ابرا ايله اشبو صور مشروحه لر ميانلرنده فرق ابرا ايله دين بردن ساقط اولور اما استيفا صورتلرنده دين ساقط اولمز زيرا رهنك هلاكيله استيفاى اولكه رهنك قبضيله اولان استيفا تقرر ايتديكندن اصل حقيقة استيفا اولان استيفاى ثانى منتقض اولور بوندن فهم اولنان شرا ايله صلحك بطلانلريدر لكن صحتلرينيده افاده ايدر مضمون كلور معتمدده بواولمق كرك ۞ وبطلت ۞ الحوالة ۞ (وهلك الرهن بالدين لانه فى معنى الابراء بطريق الاداء هدايه ومفاده عدم بطلان الصلح وان الدين ليس باكثر من قيمة الرهن والا فينبغى ان لا تبطل الحوالة فى قدر الزيادة قهستانى) وصورت مشروحه ده حواله ده باطله اولمغله رهن دين مقابلى هلاك اولور زيرا بوده بطريق الادا ابرا قبيلندندر يعنى حواله محيلك دينى ايفا واداسى منزله سنده در بوندن منفهم اولان صلحكده عدم بطلانيدر ودينكده رهنك قيمتندن اكثر اولمامسيدر زيرا اكثر اولديغى تقديرجه لايق اولان زياده مقدارنده حواله نك عدم بطلانيدر ۞ وكذا ۞ (اى كما يهلك الرهن بالدين فى الصورة المذكورة يهلك به ايضا) ۞ لو تصادقا على ان لادين ۞ (عليه) ثم هلك الرهن ۞ (بالدين لتوهم وجوب الدين لتصادقهما على قيامه فتكون المطالبة به باقية) صورت مشروحه لرده رهنك دين مقابله سنده هلاك اولديغى كبى نه رهن دين مقابلنده هلاك اولور راهنله مرتهن كندونك اوزرنده دينك اولمامسى اوزره تصادق ايدوب بعده رهنك دين

دین مقابله هلاکی کبی دینك عدمی اوزره تصادقلری کبی قیامی اوزره تصادقلرینه مبنی دینك وجوبی توهمندن مطالبه باقیه اولور (بخلاف الابراء فانه یسقط الدین اصلا) ابرا صور مرسومه لرك خلافنه در دینی قطعا اسقاط ایدر ❊ کل حکم ❊ (عرف) ❊ فی الرهن الصحیح فهو الحکم فی الرهن الفاسد ❊ (کما فی العمادیة قال وذکر الکرخی ان المقبوض بحکم الرهن الفاسد یتعلق به الضمان) هر بر حکمکه رهن صحیحده معلوم ومستبان اولدی اور رهن فاسدده حکمدرکه انك ده اوزرینه ترتب ایدر اثردرنته که عمادیه ده مسطوردرکه امام کرخی ذکر ایدرکه رهن فاسد حکمیله مقبوض اولان ضمان تعلق ایدر لکن شرح وهبانیه ده لا یتعلق به الضمان دیو مرسومدر امدی مسئله مختلف فیها اولور تتمه نك وسائرلرینك بیانه نظرا ضمان قول ظاهر روایتدر (وفیها ایضا) ❊ وفی کل موضع کان الرهن مالا والمقابل به مضمونا الا انه فقد بعض شرائط الجواز ❊ (کرهن المشاع) ❊ ینعقد الرهن ❊ (او جود شرط الانعقاد لکن) ❊ بصفة الفساد ❊ (کالفاسد من البیوع) بنه عمادیه ده مذکوردرکه هر بر موضعده که رهن مال وکندویه مقابل اولان دین مضمون اولور شوقدر وارکه مشاعك رهنی کبی رهنك جوازینك بعض شرطلری منعدم اولور انعقادینك شرطی بولنمغله رهن منعقد اولور لکن بیوعدن بیع فاسد کبی فساد صفتیله منعقد اولمش اولور مرتهن استیفای دین ایچون انی حبس ایدمز ❊ وفی کل موضع لم یکن ❊ (الرهن) ❊ کذلك ❊ (ان لم یکن مالا ولم یکن القابل به مضمونا) ❊ لا ینعقد الرهن اصلا ❊ (وحینئذ) ❊ فاذا هلك هلك بغیر شیٔ ❊ (بخلاف الفاسد فانه یهلك بالاقل من قیمته ومن الدین) وهر بر محلده که رهن مال وکندویه مقابل اولان دین مضمون اولمدی مدبر وام ولد کبی رهن اصلا منعقد اولماز بوتقدیرجه هلاك اولورسه بلاشی هلاك اولور اما رهن فاسد بونك خلافنه درکه قیمتیله دیندن اقل مقابلی هلاك اولور لکن بونده رهن باطل اولمغله راهن ایچون رهنی اخذ واردر (ومن مات وله غرماء فالمرتهن احق به کما فی الرهن الصحیح) واشبو رهن فاسدده راهن وفات ایدب وکندو ایچون بعض غرما بولنسه مرتهن رهنه کندوسی احق واولیدر رهن صحیحده که کبی ❊ فرع ❊ (رهن الرهن باطل کما حررناه فی العاریة معزیا للوهبانیة) کرك راهندن وکرك مرتهندن بر رهن اولان نسنه یی دیکر برکسنه نك نزدینه رهن ایتمك باطلدر نته کیم عاریه بحثنده وهبانیه دن نقلا تحریر وبیان ایتدیکمز انده ولا تؤجر ولا ترهن کالودیعة دیو مسطوردر اما مرتهن راهنك رهنی رهنه اذن واجازت ویررسه کویا رهنیتنی فسخ ایتمش اولمغله اولور (وفی معایاتها قال) وهبانیه نك معایاتنده درکه ❊ نظم ❊ (وای رهین لا یرام انفکاکه ❊ ومجنیه اومات بالموت یشطر) قنغی رهینکه رهنیتدن خلاصی قصد اولنماز جوابی نفس انساندر الله جلیل کتاب مبیننده بیورمشدرکه کل نفس بما کسبت رهینة یعنی هر بر نفس اعمال مکسوبه سی مقابلی عندالله تعالی مرهونه در بجزای عملین کورمزدن مقدم کندویه خلاص اولماز ومجنیه مبتدای محذوفه خبردر ای جان مجنیه سبکنده در یعنی قنقی جانیکه جنایت ایتدیکی ذات وفات ایدرسه کندویه دینك نصفی ایجاب ایدرحی اولورسه دیت کامله لازم اولور جواب شول برختانکه صبینك حشفه سنی قطع ایده امدی صبی اندن متؤثرا فوت اولورسه سنت ایدن ادمه نصف دیت لازم اولور دری اوله رق قالورسه دیت کامله لازمه اولور زیرا بونده تلف مأذون فیه

اولان قطع قلفه ماذون فیه اولمیان قطع حشفه ایله حاصل اولمشدر یشطر فعلینك نائب فاعل ضمیری واجب بالجنایة راجعدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

❊ کتاب الجنایات ❊

جنایتلره متعلق مسائل مکتوبه لردر (مناسبته ان الرهن لصیانة المال وحکم الجنایة لصیانة الانفس والمال وسیلة للنفس فقدم) اشبو کتاب الجنایاتك رهنه مناسبتی رهنك مالکه دینك توی وتلفندن کندو ایله توثقله حفظ وصیانتچون مشروع اولوب جنایتکده حکمی صیانت انفس اولماسیدر ومالده نفسه وسیله اولمغله رهنك تقدیمی مناسب اولدی واشبو صیانت انفسده حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك عبادنه رحمتنك عمومینه دلالت واشارت وارکه جانی جنایتندن زجر ومنع ایدوب وجنایت سببیله مجنی علیهه ثابت اولان قصاص ودیت امثالی شیلری کندولرینه مشروع قیلدی (ثم الجنایة لغة اسم لما یکتسب من الشر وشرعا اسم لفعل محرم حل بمال او نفس) بعد ازین جنایت لغتده شر اولان امور مکتسبه یه وشرعا ماله ویا نفسه حلول واصابت ایدن فعل محرمه اسمدر (وخص الفقهاء الغصب والسرقة بما حل بمال والجنایة بما حل بنفس واطراف) فقها غصبله سرقتی ماله حلول ایدن مضرته وبو کتابده جنایتی نفس واطرافه حلول ایدن قتل وقطع وجراحته تخصیص ایتدیلر بجده که جنایات انسانك نفسنه وطرفنه اصابت ایتدیسه بنه فقها اکا جنایت اطلاق ایتدیلر نفس ادمیه اصابت ایدنه قتل مادون النفس جنایته قطع وجرح تسمیه اولنور کندو ایله حیات انسانی زائل اولوب عبده مضاف اولان فعله قتل انسانك صنعی اولمقسزین حیاتك زوالینه موت دینور ❊ القتل ❊ (الذی یتعلق به الاحکام الآتیة من قود ودیة وکفارة واثم وحرمان ارث خمسة والا فانواعه کثیرة کرجم وصلب وقتل حربی) قصاص ودیت وکفارت واثم ومیراثد محروم اولمق کبی ذکر اتی احکام کندویه تعلق ایدن قتل بش نوعدر قتل صفة مشروحه ایله توصیف اولنمسه رجم وصلب وقتل حربی کبی کندونك سائر انواع کثیره سی دخی واردر علامهٔ وانی دیرکه بونلر شیخ ابو بکر الرازی رحمه الله تعالینك ذکر ایتدیکی مذکور بشدن خارج دکلدر شوقدر وارکه بونلرك اوزرلرینه قود ودیت کبی شیلر ترتب ایتمز بونلر اذن شرعله اولدقلرندن (الاول) ❊ عمدا وهو ان یتعمد ضربه ❊ ای ضرب الادمی فی ای موضع من جسده) ❊ بالة ❊ (تفرق الاجزاء مثل) ❊ سلاح ❊ (ومثقل لو من حدید جوهرة) ❊ ومحدد من خشب ❊ (وزجاج) ❊ وحجر ❊ (وابرة فی مقتل برهان) ❊ ولیطة ❊ (وقوله) ❊ ونار ❊ (عطف علی محدد تلك سالف الذکر انواع خمسه سندن نوع اولی قتل عمدیدرکه قاتلك ادمك جسدندن قنقی عضوینه اولورسه تفریق اجزا ایدر سلاح حدیددن اولورسه مثقل واغاجدن سرچه دن وطاشدن وقتل محلنده ایکنه دن وقمشدن محدد کسکین نسنه وآتش کبی آلت جارحه ایله ضربنه قصدیدر آلت مشروحه ده تفریق اجزانك شرطیتی عمد وقصده وقوف انجق اکا دلالت ایدر دلیل ایله اولوب دلیلده قاتلك آلتی استعمالیدر پس دلیل مداول مقامنه قائم اولمش اولدی زیرا معارف ظنیهٔ شرعیه ده دلائل مدلولاتی مقامینه اقامت اولنور منح اه امدی قورشنده

کندو ایله قتل وجرح وتفریق اجزا اولور آتدن اولمغله مقتول ایچون قصاص مشروع اولدی ونار محدد اوزره معطوفدر (لانها تشق الجلد وتعمل عمل الذکاة حتی لو وضعت فی المذبح فاحرقت العروق اکل یعنی ان سال بها الدم والا لا کما فی الکفایة) زیرا نارده دری یاروب ذبح عملنی یاپار کورمزمیسنکه آتش ذبح محلنه وضع اولنوب طمرلری یاقوب وکندو ایله سیلان دم بولنورسه اول حیوان اکل اولنور بوقیسه اولنماز (قلت وفی شرح الوهبانیة کل ما به الذکاة به القود والا فلا انتهی) وهبانیه شرحنده مذکوردرکه هر بر شیکه کندو ایله ذبح اولور کندو ایله اولان قتله قصاص ترتب ایدر بو عکس کلیسی یوقدر زیرا زکاتده قطع اوداج وانهار دم شرطدر بونلرده انجق کسکین آلتله اولور (وفی البرهان وفی الحدید غیر محدد کالصنجة روایتان اظهرهما انه عمد) برهانده مذکوردرکه ترازو طاشی کبی حدید غیر محددکه دم بطمانلرده ایکی روایت وارکه انلرک اظهری انکله قتل عمدا قتلدر (وفی المجتبی واحماء التنور یکفی للقود وان لم یکن فیه نار) مجتباده مذکوردرکه تنوری قزدرمق قصاصه کفایت ایدر هرنه قدر انده نار اولمسه‌ده هلاکه سبب اولمقده برکسه قزمش تنوره القا سلاح منزله‌سنده‌در (وفی معین المفتی للمصنف الابرة اذا اصابت المقتل ففیه القود والا فلا فلیحفظ) معین المفتی نام مصنفک تالیفنده مرسومدرکه اکنه برادمک قتل محلنه اصابت ایتدکله فوت اولورسه قصاص ایجاب ایدر یوقیسه ایجاب ایتمز لکن اشبو نقل سابق الذکر برهانک تعلیلیله مستغنی عنهدر (وقالا والثالثة ضربه قصدا بما لا تطیقه البنیة کخشب عظیم عمدا) امامین همامین وائمهٔ ثلثه رحمهم الله تعالی بیوررلرکه برکسنه‌نک برادمه بنیهٔ انسانیه‌نک طاقت کتوره‌میه‌جکی خشب عظیم کبی نسنه ایله قصدا اورمسی قتل عمدر ☼ وموجبه الاثم ☼ (فان حرمته اشد من حرمة اجراء کلمة الکفر لجوازه لمکرهٍ بخلاف القتل ☼ و ☼ (موجبه) ☼ القود عینا ☼ (فلا یصیر مالا الا بالتراضی فیصح صلحا ولو بمثل الدیة او اکثر ابن کمال عن الحقایق) عمدا قتلک مقتضاسی کناه وعینا قودکه قصاصدر یعنی انجق قصاص تعین ایدر موجبی مال اولماز انجق تراضیله مال اولور پس صلحا مال اخذی صحیح اولور هرنه قدر دیتک مثلی ویاانذن اکثر اولورسه‌ده امام شافعی علیه الرحمة قصاص متعین دکلدر بلکه قاتلک ولیسی قصاصله اخذ دیت بیننده مخیردر بیوردیلر حنفیه ایچون دلیل الله جلیلک « کتب علیکم القصاص فی القتلی » قول شریفیدر بوعمدا قتلده‌در خطاء قتلده الله عظیم الشان « ومن قتل مؤمنا خطاء » الایة قول شریفیله دیتی واجب قلدی ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم « العمد قود » بیورمشدر عمدک موجبنک قصاص اولدیغنی بیورمشدر عمدا قتلک حرمتی انسانک کلمهٔ کفری لسانه اجراسنک حرمتندن اشددر معاذالله تعالی مکرهک کلمهٔ کفری لسانه اجراسی جائزدر قتلی غیر جائزدر رسول الله صلی الله علیه وسلم سعادتله بیورمشلرکه « لزوال الدنیا اهون علی الله من قتل امرء مسلم » یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلرینک قتنده دنیانک بتون بتون زوال وخرابی برشخص مسلمک قتلندن اهوندر ☼ تنبیه ☼ عمدده قودک وجوبی انجق قاتلک عقوبته اهلیتیله‌درکه عاقل وبالغ وتکالیف شرعیه ایله مخاطب اولمسیله‌در مسلم ویاکافر

ار ویا عورت حر ویا عبد اولسون مقتولکده معصوم الدم اولوب بینلرنده شبههٔ ملک وشبههٔ ولادت اولمامسی لازمدر یعنی مقتول قاتلک والدی وان سفل ومملوکی اولماملی وقصاص انجق سیفله اولور قاتلک قتل ایتدیکی شیئله اولماز وقصاصک لزومی ولیلرک کلیسنک ویابعضیسنک عفو ایتمکلرینه کوره‌در وعفو ولی قصاص ایچوندر ولی قصاص جمهور فقها قتنده ورثه‌در بعضلر نسانی استثنا ایتدیلر امام مالک قصاص عصبه‌نکدر دیدی ورثه قصاصه مستحق اولمغله زوجله زوجه‌ده داخل اولور وزوجه یالکز بولنورسه قصاص کندویه خاص اولور ☼ لا الکفارة ☼ (لانها کبیرة محضة وفی الکفارة معنی العبادة فلا یناط بها) عمدا قتلک مقتضاسی کفارت اولمدی زیرا قتل کبیرهٔ محضه اولوب کفارتده عبادت معناسی اولمغله کندویه برتعلق اولماز (قلت لکن فی الخانیة او قتل مملوکه او ولد المملوک غیره عمدا کان علیه الکفارة) شارح علیه الرحمه دیرکه لکن خانیه‌ده مذکوردرکه برکسنه کندو مملوکنی یاخود غیر مملوکی اولان کندو والدنی عمدا قتل ایدرسه کندویه کفارت لازم اولور ☼ و ☼ (الثانی) ☼ شبهه وهو ان یقصد ضربه بغیر ماذکر ☼ (ای بما لا یفرق الاجزاء ولو بحجر او خشب کبیرین عنده خلافا لغیره) شبه شینک بانک فتحلریله در کسری بانک سکونی‌ده جائزدر نظیره معناسنه‌در یعنی قتلک ایکنجی قسمی عمدک شبیهکه نظیریدر زیرا بونده قاتلک ضربه قصد وارادهسی اعتباریله عمدیت والت قتل اولمدیغندن قتلی عدم قصدی اعتباریله خطا معناسی واردر امدی عمده مشابه خطا اولدی شبهه عمد هرنه قدر بیوک طاش واغاچله اولورسه‌ده مارالذکر تفریق اجزا ایتمیان نسنه ایله انسانه قاتلک ضربی قصدیدر نهایتی بومثللو غالب حالی هلاک اولوب الت قتل اولمیان نسنه ایله ضرب امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده شبه عمددر مخالفت سالف الذکر بونلر ایله قتل عمددن عد ایدن امامین وائمه ثلثه ایچوندر ☼ وموجبه الاثم والکفارة ودیة مغلظة علی العاقلة (سیجیٔ تفسیر ذلک) ☼ لا القود ☼ (لشبهه بالخطاء نظرا لالته الا ان یتکرر منه فللامام قتله سیاسة اختیار) شبه عمدک موجب ومقتضاسی ضربده تعمدینه بناء قتل کناهی والته نظرا خطا اولمغله الله جلیلک « ومن قتل مومنا خطاء » الایه قول حکمت مشحونی تحتنده داخل اولدیغندن کفارت وعاقله اوزره دیت مغلظه‌در الته نظر خطایه مشابه اولدیغندن بونک مقتضاسی قصاص اولمدی الا قاتلدن بومثللو قتل تکرر ایدرسه امام ایچون انی سیاسة قتل واردر دیت مغلظه‌نک تفسیر وبیانی قریبا کلورکه ابادن درت نوع اوله‌رق یوز راسدرکه بنت مخاض بنت لبون حقه جزعه‌در یعنی بری تکمیل ایدوب وایکیبه دخول ایدنز دردوی اتمامله بشه بالغ اولنه‌دک دیمک ☼ وهو ☼ (ای شبهه العبد) ☼ فیما دون النفس ☼ (من الاطراف) ☼ عمد ☼ (موجب للقصاص فلیس فیما دون النفس شبه عمد) ما دون النفس اطراف اعضاده شبه عمد ایله جنایت عمددن معدود موجب قصاصدر امدی مادون النفسده شبه عمد اولماز زیرا اتلاف نفس اختلاف التله مختلف اولور مادون النفس اویله دکلدر ☼ و ☼ الثالث) ☼ خطأ ☼ (وهو نوعان لانه اما خطاء فی ظن الفاعل) ☼ کان یرمی شخصا ظنه (صیدا او حربیا ☼ (او مرتدا) ☼ فاذا هو مسلم او ☼ (خطاء فی نفس الفعل کان یرمی)

☼ غرضا ☼ (او صيدا) ☼ فاصاب ادميا ☼ اوچنجيسى خطاءقتلدر بوده ايكى نوعدر زيرا يا فاعلك ظننده خطا اولور مثلا بر شخصه رامينك انى صيد وحربى كفرسى ويا مرتد ظنيله رمى ايدوب پس انك مسلم اولمسى كبى ويا هدف وياناشا وياصيده رمى ايدوب بر انسانه اصابت ايتمك كبى نفس فعلده خطا اولور (ورمى غرضا فاصابه ثم رجع عنه اوتجاوز عنه الى ماورائه فاصاب رجلا اوقصد رجلا فاصاب غيره اواراد يدرجل فاصاب عنق غيره ولو عنقه فعمد قطعا) وياخود فعلده خطا بر كمسنه‌نك نشانه رمى ايتدكده اكا اصابت ايدوب بعده اندن رجوع ايدوب ويااناك وراسنه تجاوزيله بررجله اصابت ايتمسى ويابر رجله قصد ايدوب ديكرينه اصابت ايتمسى ويابر رجلك يدينه اصابت مراد ايدوب ديكرينك بوينه اصابت ايتمسى كبى واكر بر رجلك بوينى ضرب مراد ايدوب ديكرينك بوينه اصابت ايدرسه بوقطعا عمددر (او اراد رجلا فاصاب حائطا ثم رجع السهم فاصاب الرجل فهو خطاء لانه اخطاء فى اصابة الحائط ورجوعه سبب اخر والحكم يضاف لاخر اسبابه ابن كمال من المحيط) وياخود بر رجله اصابت مراد ايدوب سهمك ديواره اصابت ايدوب بعده رجوع بله رجله اصـابت ايتمسى كبى امدى بو دخى خطادر رامى سهمك حائطه اصابتنده مخطيدر سهمك رجله رمى سبب اخردر حكمده اخر اسبابه نسبت اولنور (قال وكذا لوسقط من يده خشبة اولبنة فقتل رجلا يتحقق الخطاء فى الفعل ولاقصد فيه فكلام صدر الشريعة فيه مافيه) يعنى مارالذكر ابن كمال ديركه بركمسنه‌نك يدندن بر اغاج ويا كرپج ساقط اولوب بر ادمى هلاك ايلسه فعلده خطا تحقق ايدر حالبوكه بونده قصد يوقدر امدى صدر الشريعه‌نك خطـاده قصد لازمدر كلامى فيه مافيهدركه برنده دكلدر (وفى الوهبانية رحمه الله تعالى المؤلف) وهبانيه‌ده مذكوردركه (وقاصد شخصه ان اصاب خلاف * فذا خطاء والقتل فيه معذر) بر شخصك قتلنى قصد ايدن رامينك سهمى انك خلافنه اصابت ايدرسه بوخطا قتل قسمندن اولديغندن بونده قصاصاقتل متعذردر وموجب قصاص معدومدر وقاصد شخص حالة النوم ان يمت ☼ فيقتص ان ابقى دمامنه ينهر) برمقتولك نومى حالنده قتلنى قصد ايدن كمسنه قصاصا قتل اولنور اكر كندودن سيلان دم باقى اوله‌رق كه متأثرا وفات ايدرسه ☼ و ☼ (الرابع) ☼ ماجرى مجراه ☼ (مجرى الخطاء) ☼ كنائم انقلب على رجل فقتله ☼ (لانه معذور كالمخطئ) دودنجيسى بر كمسنه‌نك اوزرينه منقلب اولمغله انى قتل ايدن نائم كبى خطا مجراسنه جارى اولان قتلدر زيرا بودخى مخطئ كبى معذوردر ☼ وموجبه ☼ (اى موجب هذا النوع من الفعل وهو الخطا وماجرى مجرى) ☼ الكفارة والدية على العاقلة ☼ (والاثم دون اثم القتل اذ شرع الكفارة يوزن بالاثم لترك العزيمة) اشبو خطا وخطا مجراسنه جارى اولان فعل نوعنك مقتضاى شرعيسى سوره نساده ذكر اولنان كفارت وعاقليه ديتدر عبدالله ابن مسعود رضى الله تعالى عنهدن مروى « دية الخطاء اخماسا عشرون حقة وعشرون جزعة وعشرون بنت لبون وعشرون بنت مخاض وعشرون ابن مخاض اوالف دينار وعليه الاجماع اوعشرة الاف درهم » حديث شريفنه نظرا ديت دوه‌دن بش نوع اولور وقتلك اثمندن دون اوله‌رق اثمدر زيرا بونده

(كفابت)

كفارتك مشروعيتى عزيمت واحتيـاط احترازى ترك ايتديكندن اثمى موذن ومشعردر وكفارت لفظى ستاره معناسنى مبنئ اولمغله اودخى مضمون مشروحى مؤيددر بلا اثم سترك معناسى اولماز ☼ و ☼ (الخـامس) ☼ قتل بسبب كحافر بئر وواضع حجر فى غير ملكه ☼ (بغير اذن من السلطان ابن كمال) بشنجيسى بلا اذن السلطان كندو ملكينك غيرينه قيو اشوب حجر وضع ايدن كمسنه مثللو قتل بسببدر كندو ملكينه حفرووضع ايدرسه تعدى اولماديغندن برشى ايجاب ايتمز (وكذا واضع خشبة على قارعة الطريق ونحو ذلك) يولك اوزرينه اغاج وضع ايدن كمسنه‌ده ينه بويله‌در (الا اذا مشى على البئر ونحوه بعد علمه بالحفر ونحوه درر) الا مقتول قيو مثللو شيئك اوزرينه حفرمثللو شيئه علمندنصكره مرور ايدرسه كندو نفسنه جنايت ايتمش اولديغندن برشى ايجاب ايتمز ☼ وموجبه الدية على العاقلة لا الكفارة ☼ (ولااثم القتل بل اثم الحفر والوضع فى غيرملكه درر) قتل مشروحك موجب ومقتضاسى عاقله اوزره ديتدر كفارت واثم قتل يوقدر بلكه غير ملكنه حفرو وضع كناهى حاصلدر ☼ وكل ذلك يوجب حرمان الارث ☼ (اوالجانى مكلفا ابن كمال) ☼ الاهذا ☼ (اى القتل بسبب لعدم قتله والحقه الشافعى بالخطاء فى احكامه) سالف البيان ماذون فيه اولميان قتلك اقسامنك كليسى جانى مكلف اولورسه حرمان ارثى موجبدر الااشبو نوعيكه قتل بسبب كندوده مباشرتله قتل اولمديغندن حرمان ارث اولماز امام شافعى عليه الرحمه بوقسمى احكامده خطايه الحاق ايلدى زيرا اصل مباشرة فعلك قاتلدن مقتوله اتصاليله دربونده ايسه يوقدر بلكه اصل فعل ارضه متصلدر نهايتى بونك مباشرة الحاقى دم انسانى بى هدردن حفظ ايچوندر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

☼ فصل فيما يوجب القود ومالايوجبه ☼

اشبو فصل حاسم الاشكال قصاصى موجب اولوب واولميان قتل بياننده‌در ☼ يجب القود ☼ (اى القصاص) ☼ بقتل كل محقون الدم ☼ (بالنظر لقاتله دررو سيتضح عندقوله و اوقتل القاتل اجنبى) ☼ على التابيد عمدا ☼ (وهو المسلم والذمى لاالمستامن والحربى) قصاص هر برقاتله نظرا مؤبدا مصون الدم اولان كمسنه‌يى قصدا قتلله واجب اولور شارحك بالنظر لقاتله قولينك معناسى ماتنك ذكراتى ولوقتل القاتل اجنبى قولينك بياننده متضح اولوركه مطلقا محقون الدم اولمق لازم دكلدر كورمزميسنكه برمقتولك قاتلنى كندويه اجنبى اولان بركمسنه قتل ايلسه اجنبى قصاص اولور محقون الدم قوليله مباح الدم اولان زانى محصنله حربيدن ومرتددن وتابيد قيدايله مستامندن احتراز اولندى واشبو محقون الدم مسلم وذميدر مستامنله حربى دكلدر زيرا مستأمنك محقون الدم اولديغى انجق دار اسلامده اولديغى ايچوندر پس كندو دارلرينه رجوع ايدرلرسه مباح الدم اولورلر ☼ بشرط كون القاتل مكلفات (لماتقرر انه ليس لصبى ومجنون عمد) وجوب مشروح قاتلك مكلفكه عاقل وبالغ اولمسى شرطيله درزيرا مقرر ومستباندركه صبى ومجنونك عمد وقصدا اولماز (فى البزازية حكم عليه نعود فجن قبل دفعه للمولى انقلب دية) بزازيه‌ده مرسومدر بررجل عاقلك اوزرينه قتلينه بناء قصاصله حكم اولندقدنصكره مقتولك وليسنه كندويى ويرمزدن مقدم مجنون اولسه قصاصى ديه‌يه منقلب اولور بعدالدفع اولورسه قصاص اولور (قتل من يجن

ويفيق قتل فى افاقته) يجن مجهول صيغه سيله مضاعفدر يعنى بعضا مجنون اولوب وبعض افاقت بولان برآدم بركمسنه يى قتل ايلسه افاقتى حالنده قصاصا قتل اولنور (فان جن بعده ان مطبقا سقط وان غيره مطبق قتل) برقاتل بعد القتل مجنون اولورسه امدى جنون مطبقله مجنون اولورسه كندودن قصاص ساقط اولور غير مطبقله اولورسه ساقط اولماز قصاصا قتل اولنور (قتل مولاه عمدا لاروايةفيه وقال ابوجعفر يقتل) برعبد اغاسنى عمدا قتل ايلسه بونده مجتهدين دن قصاص وعدمى حقنده برروايت يوقدر ابوجعفر قتل اولنور بيوردى قتل عبدالوقف عمدا لاقود فيه) وقف اولان برعبد عمدا قتل اولنورسه انده قصاص اولماز زيرا بونده مصلحت وقفه مراعات اولور امدى قاتل عبد ايسه ياوقف ايچون كندوسى بالذات وبريلور وياخود اغاسى برمقدار دراهم اعطاسيله انى تخليص ايدوب انكله مقتولك مقامنه قائم اولور برعبد اشترا اولنوب ووقف اولور (قتل ختنه عمدا وبنته فى نكاحه سقط القود انتهى) بركمسنه حالا قزى تحت نكاحنده اولان دامادنى عمدا قتل ايلسه قصاص ساقط اولور قزى باباسنك قصاصنه وارثه اولمغين (وبشرط) ❊ انتفاء الشبهة (كولاد اوملك اوام كقوله اقتلنى فقتله) ❊ بينهما ❊ (كما سيجئ) دخى وجوب مشروح ولادوياملك ويابونلردن اعم مقتولك اقتلنى قولنده كه كبى امر مثللو شبهه نك قاتل ايله مقتول ميانلرنده انتفاسى شرطيله مشروطدر نه كه قريبا كلور بعض نسخه ده اواعم بدلنه اوامر در يعنى بركمسنه براخر كمسنه يه بنى قتل ايله ديو امر اتمكله اودخى انى قتل ايلسه برروايتده ديت لازم اولور ❊ فيقتل الحر بالحر وبالعبد ❊ (غير الوقف كما مر خلافا للشافعى) امدى حر حرى قتلى سببيله وياحر بدلنه ووقف اولميان عبد سببيله ويابدلنه قتل اولنور كرك مسلم وكرك ذمى اولسونلر امام شافعى عليه الرحمه ايچوندر اختلاف مشاراليه حر عبد مقابلى قتل اولنماز بلكى قيمتنى ضامن اولور ديديلر (ولنا اطلاق قوله تعالى النفس بالنفس فانه ناسخ لقوله تعالى الحر بالحر الاية كما رواه السيوطى فى الدر المنثور عن النحاس عن على ابن عباس على انه تخصيص بالذكر فلا ينبغى ماعداه كيف واودل اوجب ان لايقتل الذكر بالانثى ولا قائل به) بزلرك حر كرك حر وعبد مقابلنده قتل اولنور قول صواب قريبنزه دليلمز الله جلالك النفس بالنفس كلام نفيسنك بروجه اطلاق ورودیدر زيرا بو الله جلالك الحر بالحر قول شريفنى ناسخدر نه كه اما سيوطى مضمون مشروحى در منثور نام تفسيرنده نحاسدن اودخى ابن عم خيرالناس عبدالله ابن عباس رضى الله تعالى عنهما نقل وروايتله ديركه الحر بالحر نظم مجيدى تخصيص بالذكردر ماعداسى كه حرك عبد بدلنه قصاصى نفى ايتمز بلكه نفى مشروح دلالت ايتسه ذكرك انثى مقابلى عدم قتلى واجب اولور ايدى حالبوكه بونى قائل يوقدر (قيل ولا الحر بالعبد وردبدخوله بالاولى) ولا الحر بالعبد قولى ان لا يقتل الذكر بالانثى اوزره معطوفدر لكن صواب اولان ولا العبد بالحر ايدى بومذهب شافعيه بروجه معارضه اعتراضدركه اكر سزك ديديككز كبى الحر بالحر اية كريمه سنه بناء حر عبد مقابلنده قتل اولنمسه عبدك حر مقابله سنده عدم قتلى لازم كلور حالبوكه عبدك عبد مقابله سنده قتلى مشروع اولدقدنصكره حر مقابلنده قتلنك مشروعيتى بالطريق الاوليدر (ولا بالفتح البستى نظرا قوله) ابو الفتح البستينك نظمله اولان قوليدر (خذوا برمى هذا الغزال

فانه ✻ رمانى بسهمى مقلته على عمدا) شاعر ديركه اشبو غزال كه آهو ياوروسى مثللو وحشى محبوب خونريزدن قانمى اخذ ايديكز زيرا اول آهو بقشاو دلبر ورعنا چشملرينك ايكى سهم كبى دلفريب نكاهنى بكا عمدا رمى ايلدى (ولاتقتلوه اننى انا عبده ✻ ولم ار حرا قط يقتل بالعبد) وانى قتل ايتمكز زيرا بن انك عبد مملوكيم وبن قطعا وقاطبة حرك عبد مقابلى قتلنى رأى ايتمم لكن شاعرك اشبو ولاتقتلوه قوايله بيت اولدكه خذوا بدمى بيننده منافات واردر زيرا دمى اخذ قتلنى ايجاب ايدر ديته حمل صحيح اولماز عبدك ديتى سيدينه واجبه اولمامغين فاجابه بعض الحنفية روادا عليه مضمون مشروحه بعض حنفيه شاعرك كلامنى رد ايله جواب ويرمشلركه (خذ وابدمى من رام قتلى بلحظه ✻ ولم يخش بطش بطش الله فى قاتل العمد) لحظ كوزك قويروغيله باقمقدر يعنى بنم نكاهيله بنم قتليمه قصد ايدن وعمدا قاتل حقنده كه الله عظيم الشانك بطش وانتقامندن خوف وخشيت ايتميان محبوبدن بنم قانمى اخذ ايديكز (وقودابه جبروان كنت عبده ✻ ليعلم ان الحر يقتل بالعبد) وكندويى جبرا قصاص ايديكز هرنه قدر بن كندونك عبدى ايسمده كه حتى عبدك مقابلنده حرك قتلى معلوم اوله لكن سيدك كندى عبدى ايچون قتل اولنمسنده نظروار كه مسلم دكلدر ❊ والمسلم بالذمى ❊ (خلافا له) دخى مسلم قاتل ذمى بدلنه قتل اولنور كتاب وسنتك اطلاقنه بناء ومحمد ابن منكدرك روايت ايتديكى حديث شريفه مبنيكه بيوردلركه حضور رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه برجل مسلم كتورديلركه اهل ذمتدن برنى قتل ايتمشدى امر وفرمان بيورديلركه انك بوينو اورله وبيورديلركه «انا اولى من وفى بذمته» يعنى عهد وذمتينه وفا ايدنلردن وفايه بن اولى واحقم وحضرت على كرم الله تعالى وجهه بيورمشلركه اهل ذمت جزيه يى بذل واعطا ايتديلركه حتى دملرى بزلرك دمى ومالليرى بزلرك اموال كبى اوله ينه امام شافعى ايچوندر اختلاف ❊ لاهما بمستأمن بل هو بمثله قياسا ❊ (بالمساوات لا استحسانا لقيام المبيح هداية ومجتبى ودرر وغيرها) مسلمله ذمى اهل حربدن امانله دار اسلامه كلان كمسنه ايچون قتل وقصاص اولنمزلر كندولرده مؤبدا دملرك حقنى مفقود اولوب وكندولرى رجوع صددنده اولمغله قتللرنى تجويز ايدر كفر موجود اولمغين بلكه مستامنين ميانلرنده مساواة قياسا مستأمن قاتل كندو كبى مستأمن سببيله قتل اولنور استحسانا اودخى قتل اولنمز قتللرنى مباح قيلر كفر موجود اولديغندن (قال المصنف وينبغى ان يعول على الاستحسان لتصريحهم بالعمل به الا فى مسائل مضبوطة ليست هذه منها وقد اقتصر منلا خسرو وفى متنه على القياس انتهى يعنى تبعه المصنف رحمه الله تعالى على عادته قلت وبعضده عامة المتون حتى الملتقى) مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب ديركه فقهانك استحسانله عمل اولنور الا بونك كندولرندن معدود اولديغى مسائل مضبوطه معدوده ايله عمل اولنمزدى بو تصريحلرينه بناء لايق وسزاوار اولان استحسان اوزره اعتمادر وهندويه ده محيطدن نقلا ذكر اولنان ولا يقتل مستأمن بمستامن فى ظاهر الرواية عباره سيده مصنفك قولنى تاييد وتقويه ايدر لكن منلا خسرو كندى متنده قياس اوزره قصر ايتديكندن مصنف مرحومده عادتى اوزره كندويه تبعيت ايتدى شارح عليه الرحمه مصنفك سابق الذكر ايست

هذه منها مقدمه‌سنه من حث الوظيفه ادابجه منعله اعتراض اشارت ایدرکه لا نسلم
بو استحسان مسائل معدوده‌دن اولمدیغنی انلردن اولمق نجه‌سنه جائز اولماز کورمزمیسنکه اکثر
متون حتی ملتقی انی تقویه ایدر و (یقتل) ☼ العاقل بالمجنون و البالغ بالصبی و الصحیح بالاعمی
☼ والزمن و ناقص الاطراف والرجل بالمراة ☼ (بالاجماع) عاقل مجنون مقابلی بالغ صبی مقابلی
صحیح تام الاعضا کمسنه اعمی و مدت مدیده صاحب فراش و ناقص الاطراف وارعورت مقابلی
اجماعا قتل اولنور امدی برشخص اللری وایاقلری وقولقلری مقطوع و کوزلری کورمز برادمی
عمدا قتل ایدرسه کندوسی انك بدلنه قصاص اولنور عصمتده مساوی اولدقلرندن ☼ والفرع
باصله وان علا لا عکسه ☼ (خلافا لمالك فیما اذا ذبح ابنه ذبحا ای لا یقتص الاصول وان علوا مطلقا
واو اناثا من قبل الام فی نفس او اطراف بفروعهم وان سفلوا) فرعکه ولدا صلله و الدمقابله سنده
قتل اولنور هرنه قدر عالی اولورسه‌ده عکسیکه اصول هرنه قدر عالی اولورلرسه‌ده مطلقا که
هرنه قدر انا طرفندن مؤنث دخی اولورسه‌ده نفس و یا اطراف حقنده فروعی سببیله قصاص
اولنمزلر هرنه قدر سافلین اولورلر ایسه‌ده اوغلونی ذبح ایدن کمسنه حقنده امام مالك ایجوندر
اختلاف (لقوله علیه الصلاة والسلام لا یقاد الوالد بولده وهو وصف معلل بالجزئیة فیتعدی
لمن علا لانهم اسباب فی حیاته فلا یکون سببا لافنائهم) زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
بیورمشلرکه والد ولدی مقابله‌سنده قصاص اولنمز والدیت کندوده قصاصك سقوطیله حکم
جزئیتله معلل بر وصف اولمغله عالی اولان ابا و اجدادك جمله‌سنه تعدی ایدر ابا ولدك احیاسینه
اسباب اولملریله ولد کندولرینك افنالرینه سبب اولمدی (وحینئذ فتجب الدیة فی مال الاب فی ثلث
سنین لان هذا عمد والعاقلة لا تعقل العمد وقال الشافعی تجب حالة کبدل الصلح زیلعی وجوهرة
وسیجیء فی المعاقل) بو تقدیرجه دیت بابانك مالندن تقسیطله اوچ سنه‌ده واجب اولور بو عمد اولوب
عمده عاقله‌یه برشی لازم اولمامغین امام شافعی بدل صلح کبی الدن پشین اوله‌رق واجب اولوردیدی
بونك بیانی قریبا باب المعاقلده کلور (وفی الملتقی ولا قصاص علی شریك الاب او المولی او المخطی
او الصبی او المجنون وکل من لا یجب القصاص بقتله لما تقرر من عدم تجزی القصاص فلا یقتل
العامد عندنا خلافا للشافعی برهان) ملتقیده مذکوردرکه بر بابانك اوغلونی قتلنده و یا اغانك عبدنی
قتلنده کندولرینه و یا مخطی‌یه و یا صبی‌یه و یا مجنونه شریك اولان ادمك اوزرینه و هر بر کندونك
قتلیله قصاص ایجاب ایتمیان کمسنه‌یه قصاص اولنماز زیرا اصولده مقرردرکه قصاص تجزی
قبول ایتمز امدی مخطی‌یه شریك اولان عامد قصاصا قتل اولنماز اما شافعی ایجوندر اختلاف هندویه‌ده
مسطوردرکه ایکی رجل بر رجلك قتلنده مشارك اولوب لکن بری عصا ایله بری مثلا سیفله قتل
ایتمش اولسه‌لر اصلا هیچ برینه قصاص اولنماز بروجه نصفیت ایکیسنه مالکه دیت لازم اولور
سیفله قتل ایدنه نصفی کندو مالندن عصا ایله قاتلك عاقله‌سینه نصف اخری لازم اولور ☼ ولا سیده
بعبده ☼ ای بعبد نفسه) ☼ و مدبره و مکاتبه وعبد ولده ☼ (هذا اذا دخل تحت قولهم و من ملك
قصا علی ابیه سقط کما سیجیء) دخی سید کندونك عبدی سببیله قتل اولنماز کندونك مالی اولوب
انسانه کندونك مالنی اتلافده برشی ایجاب ایتمامکین نهایتی تعزیر اولنور مدبری مکاتبی ولدنك
عبدیده بنه بویله‌در وادی کندودن قصاص مطالبه ایده‌مز اشبو وعبد ولده مضمونی فقهانك

ذکر آتی برکمسنه باباسنك اوزرینه قصاصه مالك اولورسه ساقط اولور قوللرینك تحتنده داخلدر
☼ ولا بعبد یملك بعضه ☼ (لان القصاص لا یتجزی) وانسان بعضسینه مالك اولدیغی عبد ایچوندخی
قتل اولنماز قصاص تجزی قبول ایتمیوب بعضسندن سقطیله کلیسندن ساقط اولمغین ☼ ولا بعبد
الرهن حتی یجتمع العاقدان ☼ (وقال محمد رحمه الله تعالی لا قود وان اجتمعا جوهرة وعلیه یحمل
مافی الدرر معزیا للکافی کما فی المنح لکن فی الشرنبلالیة عن الظهیریة انه اقرب الی الفقه) دخی رهن
اولان عبد مقابله سنده قاتلی قصاص اولنماز مادام راهنله مرتهن جمع اولمادقجه امام محمد رحمه الله
تعالی مجتمع اولسه‌لر دخی قود اولماز دیدی دررده‌که ولا قود وان اجتمعا قولیده بوکا محمولدر
شرنبلالیه‌ده ظهیریه‌دن نقلا مضمون مشروح فقهه اقربدر دیو مسطوردر امدی قیمتی اخذ
اولنوب رهن اولور (بقی لو اختلفا فلهما القیمة تکون رهنا مکانه) اشبو مسئله بیان اولنمیوب
باقی قالدیکه راهنله مرتهن اختلاف ایدوب بری قصاصی دیکری دیتی مطالبه ایدرلرسه کندولرینه
قیمتی اخذ و رهن ایتمك واردر امدی قودده ساقط اولور (ولو قتل عبد الاجارة فالقود للموجر)
اجاره‌ده اولان عبد قتل اولنورسه اصل مال صاحبی کندوسی اولدیغندن قود موجرك اولور
(واما المبیع اذا قتل فی ید بایعه قبل القبض فان اجاز المشتری البیع فالقود له فان رده فللبایع
القود وقیل القیمة جوهرة) بر عبد مبیع قبل قبض المشتری بایعنك یدنده قتل اولندقده
امدی مشتری بیعه اجازت ویررسه قود کندونك اولور رد ایدرسه قود بایعك اولور
بعضلر قیمتی لازم اولور دیدیلر ☼ ولا بمکاتب ☼ (وکذا ابنه وعبده شرنبلالیه) ☼ قتل
عمدا ☼ (لا حاجه لقید العمد لانه شرط فی کل قود) ☼ عن وفاة ووارث وسید وان اجتمعا ☼
(لاختلاف الصحابة فی موته حرا او رقیقا فاشتبه الولی فارتفع القود) دخی بدل کتابتی
ترکه و وارثیله سیدنی ترك ایده‌رك عمدا قتل اولنان مکاتب رهن مقابلی قتل اولنماز هرنه قدر
راهنله مرتهن مجتمع اولورلرسه‌ده زیرا مکاتبك حر و یا رقیق اوله‌رق موتده اصحاب کزین
رضوان الله تعالی علیهم اجمعینك اختلافلری واردر امدی ولیده اشتباه اولندیکه مکاتبك
حر اولدیغنه نظرا ولی وارث اولور رقیق اولدیغنه کوره ولی مولی اولمغله قود
مرتفع اولور هربر قودده عمد شرط اولدیغندن متنك عمد قیدینه حاجت یوقدر مکاتبك
اوغلو وعبدیده بنه بویله‌در ☼ فان لم یدع وارثا غیر سیده ☼ (سواء ترك وفاء اولا) ☼ وترك
وارثا ولا وفاء اقاد سیده ☼ (لتعینه وفی اولی الصور الاربع خلاف محمد) سالف الذکر
مکاتب اغاسندن ماعدا وارثی ترك ایتمزسه بدل کتابتی وفا ایدر مالی ترك ایتسون و یا
ایتمسون و یاخود وارثی ترك ایدوب وفا ایدر مالی اولمازسه اغا ولایته تعین ایتمکله کندوسی
قصاص ایدر اشبو مکاتب حقنده‌که صور اربعهٔ مشروحه اولکنده امام محمد رحمه الله
تعالینك اختلافی واردر فاضل محشی حلبی دیرکه صواب اولان شارحه وفی اولی الصور
الاربع بدلنه ثانیة الصور الاربع دیمك ایدی زیرا هدایه‌ده بیان اولندیغنه نظرا امام
مشار الیهك اختلافی صورت ثانیه‌که مکاتب مشروح سیدندن غیری بر وارث ترك ایتمیوب
بدل کتابتی وفا ایدر مال ترك ایتمسیدر ☼ ویسقط قود ☼ (قد) ☼ ورثه علی ابیه ☼ (ای
اصله لان الفرع لا یستوجب العقوبة علی اصله وصورة المسئله فیما اذا قتل الاب ابا امرأته

مثلا ولا وارث له غيرها ثم ماتت المرأة فان ابنها منه يرث القود الواجب على ابنه فسقط لما ذكرنا) برشخصك باباسیكه اصلی اوزره كندويه وارث اولديغی قود ساقط اولور فرع اصلينه عقوبتی اجرا ايده مديكندن صورت مسئله مثلا برادم عورتنك باباسنی قتل ايدوب باباسنكده اوعورتدن غيری وارثی اولميوب بعده عورت وفات ايتسه امدی زوج قاتلدن اولان اوغلو باباسی اوزره واجب اولان قودده وارث اولديغندن قود ساقط اولور سالف الذكر ومن ملك قصاصا على ابيه سقط مضمونه بناء (واما تصوير صدر الشريعة فثبوته فيه لابن ابتداء الا ارثا عند ابی حنيفة وان اتحد الحكم كما لا يخفى) مسئله مشروحه صدر الشريعه نك مقتولی عودت قيله رق تصويرنده قصاصك مار الذكر اوغلنه ثبوتی امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده ابتدادر ارثا دكلدر حكم هرنقدر متحد ايسه ده كه خفی دكلدر (وفی الجوهرة لوعفا المجروح اووارثه قبل موته صح استحسانا لا لانعقاد السبب لهما) جوهره نام كتابده مسطوردركه برمجروح ويا وارثی مجروحك موتندن مقدم قصاصی عفو ايلسه صحيح اولور سبب كندولريچون منعقد اولمغين بونده قياس اولان عفوك عدم صحتيدر زيرا قصاص اول امردن ورثه ايچون ثابتدر بويله اولمسه بعد الموت كندولرينه ثابت اولماز ايدی امدی كندولرينك عفو وابرالری غير حقنده اولمش اولور لكن استحسانا تجويزی اصل حق مجروحك اولوب وارثك كندونك مقامينه قائم اولمسی همان استيفاسنده اولديغندندر پس اسقاط ايدرسه جائز اولور ☼ لاقود بقتل مسلم مسلما ظنه مشركا بين الصفين ☼ (لما مرانه من الخطاء وانما اعاده ليبين موجبه بقوله) ☼ بل القاتل عليه كفارة ودية ☼ (قالوا هذا اذا اختلطوا) برمسلمك صف قتال میانلرنده بولنان برمسلمی مشترك ظنيله قتلی خطا قبيلندن اولمغله انده قود اولمدی بلكه قاتلنه كفارت وعاقله سنه ديت لازم اولور فقها حكم مشروحی عسكرك بربرلرينه اختلاطنه تخصيص ايتديلر اشبو خطا مسئله سنی مصنفك بومقامده اعاده سی بل القاتل قوليله موجب مقتضاسنی بيان ايچوندر (فان كان فی صف المشركين لايجب شئ لسقوط عصمته قال عليه الصلاة والسلام من كثر سواد قوم فهو منهم قلت فاذا كان مكثر سوادهم منهم وان لم يتزی بزيهم فكيف بمن تزيی قاله الزاهدی) پس مسلم مشركين صفنده بولنورسه كندو عصمتنی اسقاط ايتديكندن برشی واجب اولماز رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشلركه بركمسنه برقومك جمعيتنی تكثير ايلسه انلردن اولور شارح عليه الرحمه ديركه برقومك سوادنی تكثير ايدن بوذات هرنقدر كندولرينك لباسی متشكل اولمازسه ده انلردن معدود اولورسه كندولرينك لباس وهيئتلرينه ملتبس اولان كمسنه نه كيفيتده اولور بونی امام زاهدی ديدی قاضی شمهورش برحديث روايت ايدركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمدن استماع ايتدمكه سعادتله بيورديلركه من تطور على غير شكله قدمه هدر نقله العلامة البلدی فی المقولات) يعنی بركمسنه كندو شكل وهيئتك غيريله تشكل ايدوب ديكر صورته كررسه دمی هدردر (قال المصنف حتى لو تشكل جنی بما يباح قتله كحية فينبغی الاقدام على قتله ثم اذا تبين انه جنی فلا شئ على القاتل والله اعلم) مصنف مرحوم ديركه كورمزميسنكه برجنی يلان كبی قتلی مباح اولور برشكله تشكل ايدرسه قتلنه اقدام لائق اولور بعده جنی

اولديغی تبين ايدرسه قاتلنه برشی لازم اولماز الله عظيم الشان حقيقت حاله پك عالمدر ☼ ولا يقاد الا بالسيف ☼ (وان قتله بغيره خلافا للشافعی) قصاص انجق سيفله اولور قاتل مقتولی هرنه قدر آنك غيريله قتل ايتمش اولورسه ده امام شافعی ايچوندر اختلاف (وفی الدرر عن الكافی المراد بالسيف السلاح قلت وبه صرح فی حج المضمرات حيث قال والتخصيص باسم العدد لا يمنع الحاق غيره به الا ترى انا الحقنا الرمح والخنجر بالسيف فی قوله عليه الصلاة والسلام لاقود الا بالسيف) دررده كافيدن نقلا مرسومدركه سيفدن مراد سلاحدر شارح عليه الرحمه ديركه مضمون مشروحله مضمرات صاحبی مضمراتك حج بحثنده تصريح برله ديديكی برسلاح ويراوقك اسمنی تخصيص وتعيين سائرلرنی آكا الحاقه مانع اولماز كورمزميسنكه بزلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك «لاقود الا بالسيف» قول فصيح البيانده رمحله خنجری سيفه الحاق ايتدك يعنی انلر ايله طعنله ده قصاص اولور ديدك لكن حديث شريفده سيفك غيريله استيفای قصاصك نفينه تنصيص وتصريح واردر حتى بعض علما بيورديلركه حديث شريفك معناسی قود واجب اولماز الا قتلك سيفله اولديغی تحقق ايدرسه اولور وحنفيه شی مثقله قتلده قصاصك نفينه بونكله استدلال ايتمشلردر (فافی السراجية من له قود قاد بالسيف فلو القاه فی بئر او قتله بحجر او بنوع اخر عزر وكان مستوفيا يحمل على ان مراده بالسيف السلاح والله اعلم) امدی سراجيه ده ذكر اولان كندو ايچون قصاص حقی اولان ادم قلجله قصاص ايدر پس قيويه القا ايدوب وياخود طاشله وياعصا مثللو الت قتلدن نوع اخر ايله قتل ايلسه تعزير اولنور وحقنی استيفا ايتمش اولور مضمون صاحب سراجيه نك سيفله مرادی سلاح اولمغه حمل اولنور ☼ ولابی المعتوه ☼ (تشفيا للصدر) ☼ و ☼ (اذا ملكه مال) ☼ الصلح ☼ (بالاولی) ☼ لا العفو ☼ (مجانا) ☼ بقطع يده ☼ ای يد المعتوه ☼ وقتل قريبه ☼ (لانه ابطال حقه ولا يملكه) برمعتوهك عقلنده وكلامنده اختلاف واختلاط اولان كمسنه نك يدنك قطعی وقريبيكه مثلا اوغلونك قتلی سببيله باباسیچون تشفيا للصدر قصاص وصلح واردر مجانا عفو يوقدر عفو ابطال حق اولمغله باباكا مالك اولهمز قودده مالك اولنجق صلحه مالكيتی اولويتله اولور كندويه قوددن انفع اولمغين باباسنك شفقتنك وفرقتندن كندو ايچون حاصل اولان تشفی اوغلو ايچون حاصل اولان كبی اولدی كورمزميسنكه بركمسنه نك اولادينه ضرر كندويه ضرر عد اولنور ☼ وتقييد صلحه بقدر الدية او اكثر منه وان وقع باقل منه لم يصح ☼ (الصلح) ☼ وتجب الدية كاملة ☼ (لانه انظر للمعتوه صلح) مشروحك صحتی بدل صلحك ديت وياديت مقدارندن اكثر اولمغله مقيد وامدی اندن اقل اولورسه صلح صحيح اولماز ديت تماما واجبه اولور بومعتوه حقنده انفع اولمغين ☼ والقاضی كالاب ☼ (فی جميع ما ذكرنا فی الاصح لكن قتل والاولى له للحاكم قتله والصلح لا العفو لانه ضرر للعامة) قاضيده سالف الذكر احكامك كليسنده قول اصحده بابا كبيدر بلا ولی قتل اولنان كمسنه كبی حاكم ايچون قاتلی قتل وصلح واردر عامه يه ضرر اولديغندن عفو يوقدر ☼ والوصی ☼ كالاخ ☼ يصالح ☼ (عن القتل) ☼ فقط ☼ (بقدر الدية وله القود فی الاطراف استحسانا لانه يسلك بها مسلك الاموال) وصی قرنداش كبی فقط قتلدن ناشی ديت مقداريله مصالحه ايدر ال واياق امثال اطراف انسانيله اموال مسلكينه سلوك اولنغله

كندوده استحسان وصی ایچون قودده اولور ☼ والصى كالمعتوه ☼ (فيما ذكر) ماراالذكر احكامده صبی معتوه كبیدر ☼ وللكبار القود قبل كبر الصغار ☼) خلافا لهما والاصل ان كل ما لا يتجزى اذا وجد سببه كاملا ثبت الكل على الكمال كولاية انكاح وامان) اولیای كبار ایچون صغیرلرك بلوغلرندن مقدم قاتلی قصاص ایتدرمك مشروعدر كبر عنب وزنده مصدردر امامین ایچوندر اختلاف مشاالیهما كبار صغارك بلوغلرندن مقدم قصاص ایتدیره‌مز دیدیلر نته‌كه وارث كبیرك بری غائب اولدیغی تقدیرجه عفو احتمالندن قصاص اولمدیغی كبی امام اعظم رحمه الله تعالی ایچون دلیل حضرت علی كرم الله تعالی وجهه ورضی الله تعالی عنهك قاتلی ابن ملجمك قصاصا قتل اولنمسیدر حالبوكه كندولرینك اولاد صغارلری موجود ایدی بلوغلرینه منتظر اولنمدی بو خصوص صحابۀ كرامك رضوان الله تعالی علیهم اجمعیندن جم غفیر حضورلرنده اولدیغندن كویا اجماع اولمش اولدی بونده اصل وقاعده بودركه قصاص ونكاح وامان هر بر تجزی وتقسیم قبول ایتمیان شیئك سببیكه مثلا قصاص ونكاحده قرابت وامانده اسلام كبی شی كاملا بولنورسه ولایت انكاح وامان كبی شی هر برینه كاملا ثابت اولور كاملا قیدیله دخی دار حربده اسیرك امان اعطاسی اخراج اولندی كندونك ایادی كفارده مقهور یتنه بناء سببی كاملا اولمادیغین امانی صحیح اولمدی ☼ الا اذا كان الكبير اجنبيا من الصغير فلا ☼ (يملك القود) ☼ حتى يبلغ الصغير ☼ (اجماعا زيلعى فليحفظ) الا كبیرا وكی انا كبی صغیره اجنبی اولورسه اجماعا قصاصه مالك اوله‌مز مادام صغیر بالغ اولمدقچه ابوالسعودك ولی كبیری كالقاضی والوصی دیو بیانی ظاهرجه دكلدر انلرك ورثه‌دن اولمدقلرینه نظرا اولیسی ترجه اولندیغی وجه اوزره اوكی انا ایله تصویردر ☼ ولو قتل القاتل اجنبى وجب القصاص عليه فى (القتل) ☼ العمد ☼ (لانه محقون الدم بالنظر لقاتله كامر) بر قاتلی بر اجنبی ادم قتل ایدرسه قتلی عمدا ایسه كندویه قصاص واجب اولور قاتل اول كندونك قاتلینه نظرا محقون الدم اولمغین نته‌كه ماسبقده مرور ایلدی ☼ والدية على عاقلته ☼ (اى القاتل) ☼ فى الخطاء ☼ قاتل ثانینك قتلی خطا ایسه دیتی عاقله‌سینك اوزرینه لازم اولور ☼ ولو قال ولى القتل بعد القتل ☼ (اى بعد قتل الاجنبى درر) بعد قتل الاجنبی مقتولك ولیسی بن اجنبیه انك قتلیله امر ایتمشدم دیو امرینه شاهدی اولمزسه قولنده تصدیق اولنمز واجنبی قتل اولنور (بخلاف من حفر بئرا فى دار رجل فمات فيها شخص فقال رب الدار كنت امرته بالحفر صدق مجتبى يعنى لانه يملك استئنافه للحال فيصدق بخلاف الاول لفوات المحل بالقتل كما هو القاعدة) بر رجلك دارنده برقیو حفر ایدوب وانده برشخص هلاك اولدقده صاحب دارین كندوسنه امر ایتمشدم دیرسه اوكسه ولی مشروحك خلافنه‌دركه بونده صاحب دار قولنده تصدیق اولنور شارح علیه الرحمة دیركه بونده صاحب دار فی الحال امرك استینافنه مالك اولمغله قولنده تصدیق اولنور یعنی مجددا كندویه امر ایده‌بیلور اما مسئلۀ سابقه بونك خلافنه‌دركه انده قتلله محل فوت اولدیغندن استینافنه قدرت فوت اولدی نته‌كه قاعدۀ فقهیه بودركه بركمسنه مثلا رجعت كبی برشی نقل وحكایه ایتدكده فی الحال انك استینافنه قادر اولورسه مثلا قول مشروحی عدتده اولوق كبی امدی قولنده تصدیق اولنور واكر استینافنه قادر اولمازسه

نته‌كه بعد مضى العدة زوج رجعت دعواسی ایدرسه قولنده تصدیق اولنماز الا برهانله تصدیق اولنور (وظاهره ان حق الولى يسقط رأسا كما لو مات القاتل حتف انفه) لفوات المحل تعلیلنك ظاهری صورت مشروحه‌ده مقتولك ولیسنك حقی بردن ساقط اولور قاتلك كندو باشنه اجل موعودیله وفاتنده اولدیغی كبی ☼ ولو استوفاه بعض الاولياء لم يضمن شيئا ☼ مقتولك ولیلرینك بعضسی استیفای حق ایتمش اولورسه كرك قاتله وكرك سائر ورثه‌یه برشی ضامن اولماز هرنه‌قدر صغار اولورلر ایسه‌ده (وفى الدرر والمجتبى دم بين اثنين فعفا احدهما وقتله الاخر ان علم ان عفو بعضهم يسقط حقه يقاد والافلا والدية فى ماله) درر ده ومجتباده مذكوردركه ایكی كمسنه بیننده مشترك بر قصاص اولمغله بری عفو ایدوب دیكری قتل ایدرسه پس قاتل بلورسه‌كه شریكنك عفوی كندونك حقنی اسقاط ایدر كندوسی قصاصا قتل اولنور یوقسه اولنماز لكن مقتولك دیتی كندونك مالندن ایجاب ایدر (بخلاف ممسك رجل ليقتل عمدا فقتل ولى القتيل الممسك فعليه القود لانه مما لا يشكل على الناس) بر رجل بر ادمی دیكر بر رجلك عمدا قتلی ایچون طوتوب او رجلده قتل ایتمكله مقتولك ولیسی امساك ایدن شخصی قتل ایدرسه صورت مشروحه‌نك خلافنه‌دركه انك اوزرینه قصاص ترتب ایدر زیرا بوناسه مشكل اوله‌جق بر خفی مسئله دكلدر ممسكه بر شی ایجاب ایتمدیكی ظاهردر ☼ جرح انسانا ومات ☼ المجروح ☼ فاقام اولياء المقتول بينة انه مات بسبب الجرح واقام الضارب بينة انه برئ ☼ (من الجراحة) ☼ ومات مدة فبينة ولى المقتول اولى ☼ (كذا فى معين الحكام معزيا للحاوى) بر ذات بر انسانی جرح ایتمكله مجروح وفات ایدوب اولیای مقتول یاره‌دن وفات ایتدی دیو اقامۀ بینه ایدوب ضارب یاره‌سی صحت بولوب بعد مدة وفات ایتدی دیو اقامۀ بینه ایدرسه مقتولك ولیسنك بینه‌سی اولیدر زیرا قاتلك بینه‌سی یاره‌دن متأثرا وفات ایتمدی مفادینی افاده‌سیله معنی نفی اوزره اقامت اولنمش اولدی ☼ اقام اولياء المقتول البينة على انه جرحه زيد وقتله واقام زيد البينة على ان المقتول قال ان زيدا لم يجرحنى ولم يقتلنى فبينة زيد اولى ☼ (كذا فى المشتمل معزيا بالمجمع الفتاوى) بر مقتولك ولیلری انی زید یاره‌لیوب وقتل ایتدی دیو اقامۀ بینه ایدوب زیدده مقتول تحقیق زید بنی یاره‌لیوب وقتل ایتمدی دیو اقامۀ بینه ایلسه امدی زیدك بینه‌سی اولیدر زیرا زیدك بینه‌سی حق صاحبنك قولنه واقرارینه‌در نفیه شهادت دكلدر ☼ قال المجروح لم يجرحنى فلان ثم مات ☼ (المجروح) ☼ ليس لورثته الدعوى على الجارح بهذا السبب ☼ (مطلقا وقيل ان الجرح معروفا عند القاضى والناس قبلت قنيه بر مجروح بنی فلان كمسنه جرح ایتمدی دیوب بعده وفات ایدرسه ورثه‌سی ایچون جارحه بو سبب ایله مطلقا بر دعوی یوقدر بعضلر جارحك جرحی قاضینك ویا ناسك عندنده معروف ومشهور اولورسه دعوالری مقبوله اولور دیدیلر لكن بو قتلك عمدا اولمسیله مقیددر خطاء اولورسه ورثه‌نك دعوا وبینه‌لری مقبوله اولوب دیتك ثلثی ساقط اولور كویا لم یجرحنی قولی اسقاط مال عدا ولنمغله ثلثدن معتبر اولدی (وفى الدرر عن المسعودية لو عفى المجروح او الاولياء بعد الجرح قبل الموت جاز العفو استحسانا) درر ده مسعودیه‌دن نقلله مذكوردركه بر مجروح ویا اولیا بعد الجرح وقبل الموت عفو ایدرسه استحسانا عفو جائز اولور اما عمدا قاتلندن

عفوی وصیت ایدرسه باطله اولور (وفی الوهبانیة جریح قال قتلنی فلان ومات فبرهن وارثه علی اخرانه قتله لم تسمع لانه حق المورث وقد اکذبهم) وهبانیه ده مسطوردرکه برمجروح بنی فلانجه کمسنه جرح ایتدی دیوب فوت اولوب بعده وارثی بشقه برادمك اوزرینه اقامهٔ بینه ایتسه که بو قتل ایتدی دیو بینه سی مقبوله اولماز زیرا قصاص مورثك حقی ایدی اوده ورثه یی تکذیب ایلدی (ولو قال جرحنی فلان ومات فبرهن ابنه علی ابن آخرانه جرحه خطاء قبلت لقیامها علی حرمانه الارث) بر رجل بنی فلان کمسنه جرح ایتدی دیوب فوت اولدقدنصکره مقتولك اوغلو دیکر اوغلو اوزره بنم بابامی خطاء بو اوغلو جرح ایتدی دیوب اقامهٔ بینه ایدرسه بینه سی انك میراثدن محرومیتی اوزره قائم اولدیغندن مقبوله اولور لکن لانه حق المورث علتی بونده ده جاریه در حالبوکه حکم مدعی متخلفدر ※ سقاه سما حتی مات ان دفعه الیه حتی اکله ولم یعلم به فمات لاقصاص ولادیة لکن یحبس ویعزر ※ برکمسنه بر رجله زهر اطعام ایتمکله فوت اولسه امدی انه ویردکده معطی الیه انك زهر اولدیغنی بلیه رك اکل ایدوب وفوت اولورسه قصاص ودیتدن برشیء ایجاب ایتمز نهایتی حبس وتعزیر اولنور بیله رك اولورسه بالطریق الاولی برشیء ایجاب ایتماز سقاه بدلینه مصنف اطعمه دیسه حتی اکله قولینه مناسب اولور ایدی ※ ولو اوجره ※ (السم) ※ ایجارا یجب الدیة ※ (علی عاقلته) زهری برادمك اغزینه دوکرسه عاقله سنه دیت ایجاب ایدر وکرها ایچورسه ینه بویله در ※ وان دفعه له فی شربة فشرب ومات منه فکالاول ※ (لانه شرب باختیاره الا ان الدفع خدعة فلایلزم الا التعزیر والاستغفار خافیة) واکر زهری صورت سابقه ده که مثلا ومنفرد اطعام ایتیوب شیء اخره مزجله مثلا شربتده ویروب ایچوب وفوت اولورسه کندو اختیاریله شرب ایتدیکندن جواب اول ایله مجابدرکه قصاص ودیتدن برشی ایجاب ایتمز شوقدر وارکه دفعی خدعه قبیلندن اولمغله کندویه تعزیر واستغفار لازم اولور ※ وان قتله بمر ※ (بفتح المیم مایعمل به فی الطین) ※ یقتص ان اصابه حد الحدید ※ (اوظهره وجرحه اجماعا کما نقله المصنف عن المجتبی) قاتل مقتولی میك فتحیله مرکه کندو ایله چامور یاپیلور مجرفه ویاچاپا امثالی نسنه ایله قتل ایدرسه پس دمرك کسکین اغزی ویا ارقه سی اصابت ایدوب ویاره لرسه اجماعا قصاص اولنور نته که مصنف مرحوم مجتبادن نقل ایلدی ※ والا ※ (یصبه حده بل قتله بظهره ولم یجرحه) ※ لا ※ (یقتص فی روایة الطحاوی وظاهر الروایة انه یقتص بلا جرح فی حدید ونحاس وذهب ونحوها وعزاه فی الدر للقاضیخان لکن نقل المصنف عن الخلاصة ان الاصح اعتبار الجرح عند الامام لوجوب القود وعلیه جری ابن الکمال) واکر مجرفه نك اغزی اصابت ایتیوب بلکه ارقه سیله بلا جرح قتل ایدرسه امام طحاوی روایتنده قصاص اولنماز ظاهر روایتده دمور ونحاس والتون امثالی شیلر ایله قتله بلا جرح قصاص اولنسیدر درر ده بونی قاضیخانه عزو ایلدی لکن مصنف مرحوم خلاصه دن نقل ایتدیکه امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده اصح اولان وجوب قودده جرحی اعتباردر ابن کمالده بو قوله اوزره جاری اولدی (وفی المجتبی ضرب بسیف فی غمده فخرق السیف الغمد وقتله فلاقود فیه عند ابی حنیفة) مجتباده مذکوردرکه برکمسنه بر قلنج قنده اوله رق کندو ایله اورمغله قنی کسوب اوردیغی ادمی قتل ایلسه امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده بونده قود یوقدر دیت لازم اولور کویا غمد ایله مجرد ضرب

مراد اولنوب قتل قصد ایتدیکی اعتبار اولندی ※ کالخنق والتغریق ※ (خلافا لهما والشافعی) سالف الذکر عدم قصاص بونك خنقکه بوغمقده وتعزیقکه صویه غرق ایتمکده عدم قصاص کبیدر امامینله امام شافعیچونندر اختلاف مشار الیهم نجات امکانی اولمیان صوده محضا عمد اولدیغندن قصاص اولور بیوردیلر امام اعظم خطا عمددر دیدی (ولو ادخله بیتا فمات فیه جوعا لم یضمن شیئا وقالا تجب الدیة) برکمسنه بر رجلی بربیته ادخال ایدوب مقیدنی حبس ایتمکله انده جوعا هلاك اولورسه امام اعظم قولی اوزره برشیء ضامن اولماز امامین همامین رحمهما الله تعالی دیت واجبه اولور دیدیلر (ولو دفنه حیا فمات عن محمد یقاد به مجتبی) برشخص برادمی حیا تحت التراب دفن ایتمکله فوت اولورسه امام محمددن آنك سببیله قصاص اولنور دیو روایت اولندی لکن فتوی عاقله لرینه دیتك لزومنه در (بخلاف قتله بموالاة ضرب السوط کما سیجیء) برکمسنه نك بر رجلی ارهسنی اچیه رق متصلا قمچیله ضربی سببیله قتلی صورت مشروحه نك خلافنه درکه عند الحنفیة قصاص ایجاب ایتمز نته که یاقنی قریبا کاور (وفیه لو اعتاد الخنق قتل سیاسة ولاتقبل توبته ولو بعد مسکه کالساحر) ینه مجتباده مذکوردرکه برکمسنه خنق عادت ایدوب بردن زیاده ادمی بوغرسه سیاسة قتل اولنوب وامامك کندویی اخذ وامسا کندن صکره توبه ایدرسه توبه سی مقبوله اولمز قبل الامساك اولورسه ساحر کبی توبه سی مقبوله اولور (وفیه) ※ قمط رجلا وطرحه قدام اسد اوسبع فقتله فلاقود فیه ولادیة ویعزر ویضرب ویحبس الی ان یموت ※ ینه مجتباده مذکوردرکه برکمسنه بر رجلك النی واباغنی بغلیوب برارسلانك ویا یرتجی برجانورك اوکنه اتمغله انی قتل ایلسه بونده قصاص ودیتدن برشی ایجاب ایتمز وتعزیر وضرب اولنوب الی الموت حبس اولنور سبعك اسد اوزره عطفی عامك خاص اوزره عطفی قبیلندندر ایکیسی برخانه یه قیوب قاپوسنی سد ایله قتلیده ینه بویله در (زاد فی البزازیة عن الامام علیه الدیة) بزازیه ده مسئلهٔ مشروحه ده اوکمسنه نك اوزرینه دیت لازمدر دیو امام اعظمدن مرویدر مضمونی زیاده ایلدی (ولو قمط صبیا والقاه فی الشمس والبرد حتی مات فعلی عاقلته الدیة) برصبی ویا بر رجلی برکمسنه باغلیوب کونه ویابرده ویاثلجه ویاماء بارده القا ایتمکله هلاك اولورسه عاقله سنه دیت لازم اولور (وفی الخانیة قمط رجلا والقاه فی البحر فرسب وغرق کما القاه فعلی عاقلته الدیة عند ابی حنیفة ولو سبح ساعة ثم غرق فلادیة لانه غرق بعجزه وفی الاول غرق بطرحه فی الماء) خانیه ده مذکوردرکه برشخص برادمك النی واباغنی باغلیوب بحره القا ایتمسیله اوادم صویك قعرینه واصل اولوب اتدیغی کبی غرق اولورسه وامام اعظم قتنده عاقله سیك اوزرینه دیت لازم اولور برمقدار یوزدکدن صکره غرق اولورسه عجزینه بناء غرق اولمغله دیت ایجاب ایتمز اولکنده دیتك لزومی صویه طرحیله غرق اولدیغینه مبنیدر ※ قطع عنقه وبقی من الحلقوم قلیلا وفیه الروح فقتله اخر فلاقود فیه ※ (علیه لانه فی حکم المیت) برکمسنه بر رجلك بوینی اوروب بوغزی آز کسلیوب باقی قالوب وکندوده روح اولمغله اخر کمسنه انی قتل ایلسه میت حکمنده اولمغله صکره که قاتلك اوزرینه قصاص ایجاب ایتمز حتی مقتولك اوغلو اوحالده وفات ایدرسه

باباسـينه وارث اولور باباسى كندويه وارث اولهمز ❊ واوقتله وهو فى ❊ (حالة)
❊ النزع قتل به ❊ (الااذاكان يعلم انه لايعيش منه كذا فى الخانية) بركمسنه‌يى حالة نزعنده
قتل ايدرسه انك سببيله قاتل قصاص اولنور الامقتوللك اولحالدن خلاص اولوب دنياده
صاغ قالميه‌جغى معلوم اولورسه قصاص اولنماز (وفى البزازية شق بطنه بحديدة وقطع اخر
عنقه ان توهم بقاؤه حيا بعدالشق قتل قاطع العنق والاقتل الشاق وعزر القاطع) بزازيه‌ده
مذكوردركه بركمسنه برادمك قرنتى بركسكين التجرحله ياروب براخريده باشنى كسسه
امدى بعدالشق دنياده حيا بقاسى توهم اولنورسه بوينى اوران قصـاص اولنوب يوقسه
شـاق قتل اولنوب قاطع تعزير اولنور ❊ ومن جرح رجلا عمدا فصار ذا فراش ومات
يقتص ❊ (الا اذاوجد مايقطعه كحز الرقبة والبز منه وقد منا انه لوعفا المجروح اوالاولياء
قبل موته صح استحسانا) برشخص بررجلى عمدا يارهلمكله اندن متأثرا صـاحب فراش
اوله‌رق وفات ايدرسه قصاص اولنور الا بوينى كسلوب واندن برهتام وصحت بولق كبى
اندن قانع بولنورسه قصاصدن خلاص اولور وماسبقده بزذكر وبيان ايتدككه مجروح
وياوليلرى موتندن عفو ايدرسه استحسانا صحيح اولور حزحائيله وجمله‌ده قطع معناسنه‌در
❊ فان مات ❊ (شخص) ❊ بفعل نفسه وزيد واسد وحية ضمن زيد ثلث الدية فى ماله ان
كان ❊ (القتل) ❊ عمدا والا فعلى عاقلته ❊ (لان فعل الاسد والحية جنس واحد لانه هدر
فى الدارين وفعل زيد معتبر فى الدارين وفعل نفسه هدر فى الدنيا لاالعقبى حتى يأثم بالاجماع
فصارت ثلثة اجناس) بر شخص كندو نفسنك وزيدك واسدك وحيه‌نك فعل وتأثيرلريله
هلاك اولورسه پس قتلى عمد ايسه ديتك ثلثنى زيد كندو مالندن ضامن اولور يوقسـه
عاقله‌سنه لازم اولور زيرا اسد ايله حيه‌نك فعلى جنس واحدكه دارينده هدردر وزيدك
فعلى دارينده معتبردر كندو نفسينك فعلى دنيـاده هدردر عقبـاده دكلـدر حتى
بالاجـماع آثم اولور امدى جنـاية مشروحه اوج قسم اولمش اولور (ومفاده ان
يعتبر فى المقتول التكليف ليصـير فعله جنسـا اخر غير جنس فعل الاسـد والحية
وان لايزيد على الثلث لو تعدد قاتله لان فعل الكل جنس واحد ابن كمال (تعليل مذكورك
مفادى مقتولده تكليفك معتبر اولمسيدركه حتى انك فعلى اسدك وحيه‌نك فعلينك جـنسك
غيرى جنس اخر اوله وقاتلى نوع بنى ادمدن متعدد اولورسه ديت ثلثدن زياده اولميه زيرا
قاتل مشروح هر نه‌قدر متعدد اولورسه‌ده كليسـنك فعلى جنس واحددر ومقتول مكلف
اولمديغنه نظرا اسدك وحيه‌نك فعلى كبى كندونكده فعلى دنياده واخرتده هدر اولمغله زيدك
اوزرينه نصف ديت لازم اولور ❊ ويجب قتل من شهر سيفا على المسلمين ❊ (يعنى فى الحال
كما نص عليه ابن الكمال حيث غير عبارة الوقاية فقال ويجب دفع من شهر سيفا على المسلمين
ولو بقتله ان لم يكن دفع ضرره الابه صرح به فى الكفاية) مسلمين اوزره قلج صيروب سل
سيف ايدن كمسنه‌نك قتلى اوحالده واجب اولور قتلك فى الحال اولمسيله ابن كمال تصريح
ايتديكه وقايه‌نك عباره‌سى تغيير ايدوب ديديكه شخص مشروحك دفعى واجبدر هر نه‌قدر
دفعى قتليله اولورسه‌ده لكن اندن غير طريقله دفعى اولمديغى تقديرجه‌در كفايه‌ده‌ده بونكله

(تصريح)

تصريح ايلدى شارحه اولى اولان كما نص بداينه كما اشار ديمك ايدى زيرا مشـار اليهك
مضمون مشروحه تصريحى بوقدر بلكه دفع قولندن اشارتله اخذ اولنمشدر زيرا دفعده
بطؤ وتأخير اولماز جامع صغيرنده امام محمد عليه الرحمة عن يعقوب عن ابى حنيفة ديه‌رك
ابى يوسفدن روايتله بيورركه امام مشار اليهدن استفسار اولنديكه مسلمين اوزره سل سيف
ايدن ذات حقنده نه بيوررسز جواب باصوابنده بيورمشلركه انى مسلمين اوزره قتل حق
وواجبدر قتل ايدن كمسنه‌يه برشى ايجـاب ايتمز زيرا كندولرى مسلمين اوزره سل سيف
ايتملريله انلره حرب وقتال ايتمش اولملريله طاغى وباغى كبى اولوب عصمت دمالرنى ابطال
ايتمش اولديلر حق سبحانه وتعـالى حضرى كندولرى حقنده « فقاتلوا التى تبغى حتى تفئ
الى امر الله » بيورمشدر اومقوله‌لر ايله شرلرنى دفعچون محاربه‌نك وجوبن طيورمشدر بلكه
جميع مسلمين اوزره بومثللو شيده دفعا للشر بر برلرينه معاونت واتحاد لازمدر رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم سعادتله بيورمشكه « انصر اخاك ظالما اومظلوما » يعنى دين قرنداشيكزه
سزلر ظـالم اولديغى حالده نصرت ايديكزكه ظلمدن كندولرنى منعله ومظلوم اولورسه
كندولرينه معاونتله ظلمى كندولرندن دفع ورفعله ديمك انتهى شمنى (اى لانه من باب دفع
الصائل صرح به الشمنى وغيره وياتى مايؤيده) زيرا دفع مشروح انسانك اوزرينه حمله
وهجوم ايدن بهايمى دفع قبيلندندر شمنى وسائر فقها مضمون مشروحله تصريح وبونى تأييد
ايدر كلامده كلور ❊ ولا شئ بقتله ❊ (بخلاف الجمل الصائل) شخص مرسومك قتليله قاتلينه
قود وديتدن برشى ايجاب ايتمز جمل ومجنون صائل مرقومك خلافينه‌دركه بونلرده ديت
اولور ❊ ولا ❊ (بقتل) ❊ من شهر سلاحا على رجل ليلا اونهارا فى مصر او غيره او
شهر عليه عصا ليلا فى مصر او نهارا فى غيره فقتله المشهور ❊ عليه وان شهر المجنون على
غيره سلاحا فقتله المشهور) ❊ عليه عمدا تجب الدية ❊ (فى ماله) دخى كيجه‌ده وكوندزده
وشهرده وشهرك غيرنده بررجلك اوزرينه سلاح چكوب ويا كيجه مصرده وكوندوز مصرك
غيرنده عصاچكن كمسنه‌يى قتل ايدن قاتله برشى لازم اولماز امدى صورت مشروحه‌ده
بر مجنون بر كمسـنه‌نك اوزرينه سلاح چكوب واردقده مشـهور عليه انلرى عمدا قتل
ايدرسه كندو مالندن ديت واجبه اولور ❊ ومثله الصبى ❊ الصائلة وقال الشافعى لاضمان
فى الكل لانه لدفع الشر) شاهر مشهورك مثليدر صبيله حمله وهجوم ايدن دابه يعنى مشهور
عليهك كندولرينى قتلده ديت وضمان لازمدر امام شافعى عليه الرحمة دفع شر ايچون اولمغله
كليسنده ضمانده ايجاب ايتمز ديدى ❊ ولو ضربه الشاهر فانصرف ❊ (وكف عنه على وجه
لايريد ضربه ثانيا) ❊ فقتله الاخر ❊ (اى المشهور عليه اوغيره كذا عممه ابن الكمال
تبعا للكافى والكفاية) ❊ قتل القاتل ❊ (لانه بالانصراف) عادت عصمته قلچ صيروب سل سيف
ايدن كمسنه مشهور عليهه ضرب ايدوب بردخى ضرب مراد ايتامك وجهى اوزره‌اندن
صرف نظر واعراض ايتدكدنصكره اودخى كندويى قتل ايلسـه پس انصرافيله عصمتى
عودت ايتديكندن قاتلى قصاصا قتل اولنور (قلت فتحرر انه مادام شاهر السيف له ضربه
والا لا فليحفظ) شارح عليه الرحمة ديركه تحرير وبيان اولنيوركه شاهر مرسومى مادام

دال قلنج امارهٔ فساد کندودن ملحوظ ومشاهده اولنورسه کندوبی ضرب وقتل مسوغ
ومشروعدر یوق قلیجی قنده ادخال برله مقدمکه فعل نامنزاسنه نادم وپشیمان اواش
اولورسه قتل اولنماز ☼ ومن دخل علیه غیره لیلا فاخرج السرقة ☼ (من بیته) ☼ فاتبعه ☼
(رب البیت) ☼ فقتله فلاشیٔ علیه ☼ (لقوله علیه الصلوة والسلام قاتل دون مالك) برکمسنه نك
اوزرینه کیجه بررجل دخول وخانه سندن برمقدار مال واشیاسنی اخراج ایتمکله صاحب خانه
ارقه سینه دوشوب کندوبی قتل ایلمه اوزرینه برشی ترتب ایتماز رسول اکرم ونبی محترم
صلی الله تعالی علیه وسلمك مالك حقنده مقاتله ایدك دیوامر واجب الاتباعلرینه مبنی (وکذالوقتله
قبل الاخذ اذا قصد اخذ ماله ولم یتمکن من دفعه الابالقتل صدر الشریعه) ینه بویله صاحب
خانه مالنی اخذ مراد ایدن سارق مالنی اخذندن مقدم قتل ایدوب ودفعینه انجق قتلیله
مقتدر ومتمکن اولورسه برشی لازم اولمازدمی هدر اولمغین (وفی الصغری قصد ماله ان عشرة
اواکثرفله قتله وان اقل قاتله ولایقتله وهل یقبل قوله انه کابره ان بینة نعم والا فان المقتول
معروفا بالسرقة والشر لم یقتص استحسانا والدیة فی ماله لورثة المقتول بزازیة) فتاوای صغراده
مسطوردرکه برسارق برادمك مالنی سرقت مراد ایتدکده امدی مالی اون درهم ویا اکثر اولورسه
کندویه انی قتل جائزدر اندن اقل اولورسه مقاتله مضاربه ایدر انی قتل ایتماز من قتل دون ماله
فهو شهید حدیث شریفنه مبنی هرنه قدر نصاب سرقه یه بالغ اولمزسه ده سارق کندوایله مقاتله
ایدرسه آنك قتلینك جوازینه فقهادن قائل اولنده واردر برکمسنه براخر کمسنه بی کیجه لاین قتل
ایتدکده قاتلك مقتول حقنده مکابر باللیل رسلاحله فساد وسرقت زیلنده اولدیغندن قتل ایتدم
قولی مقبول اولورمی بلی قول مشروحی بینه ایله ثابت اولورسه اولوریوقسه مقتول شر وسرقتله
مشهور ومعروف ارباب فساددن اولورسه استحسانا قصاص اولنمز دیتی قاتلك کندو مالندن
ایجاب ایدر دلالت حال قصاصده شبهه ایراث ایدوب مالده ایتامکین مقتضای شرط شر وشور ایله
عدم شهرتنده قصاص اولنمسیدر (هذا) ☼ اذالم یعلم انه لو صاح علیه طرح ماله وان علم ذلك قتله مع ذلك
وجب علیه القصاص ☼ (لقتله بغیر حق) اشبو سالف الذکر سارقك قتلندن برشی ایجاب ایتمادیکی
قاتلك صیحه سیله مالی طرح ایده جکنی بیلمدیکنه نظرادر امدی صیحه سیله براغه جغی معلومی
اولوب وانی قتل ایدرسه قصاص واجب اولور بغیر حق قتلینه بناء ☼ کالمغصوب منه اذا قتل
الغاصب ☼ (فانه یجب القود لقدرته علی دفعه بالاستغاثة بالمسلمین والقاضی) حکم مشروح مغصوب
منهك غاصبی قتلی وقتنده اولدیغی کبیدرکه بونده ده قصاص واجب اولور حاکمدن وسائر اخوان
دیندن استغاثه واستعانه ایله انك دفعی ممکن اولمغین ☼ مباح الدم التجاء الی الحرم لم یقتل فیه ☼
(خلافا للشافعی) ☼ ولم یخرج عنه للقتل لکن یمنع عنه الطعام والشراب حتی یضطر فیخرج من
الحرم فحینئذ یقتل ☼ (خارجه) شهادتله زنا اوزرینه ثبوت بولان زانیٔ محصن ومرتدا مثالی
مباح الدم اولان کمسنه حرم شریفه التجا ودخالت ایدرسه انده قتل اولنماز امام شافعیچوندر
اختلاف واندن قتل ایچون طوطوب چقارلمز نهایتی طعام وشراب کندودن منع اولنغله مضطر
اولوب حرمدن کندو لکندن خروج ایدوب خارج حرمده قتل اولنور (واما فی مادون
النفس فیقتص منه فی الحرم اجماعا) امامادون النفس شرعا قصاصی ایجاب ایدن اعضا واطرافده

اجماعا حرم شریفده قصاص اولنور اطراف اموال قبیلندن اولمغین ☼ ولوانشاء القتل فی الحرم
قتل فیه (اجماعا سراجیة) برکمسنه قتلی حرم شریفده انشا ایدوب انده برکمسنه یی قتل ایلسه اجماعا
کندوسی انده قصاصا قتل اولنور (ولوقتل فی البیت لایقتل فیه ذکره المصنف فی الحج برکمسنه
برآدمی بیت شریفده قتل ایدرسه کندوسی انده قصاصا قتل اولنماز بلکه حرمده قتل
اولنور ☼ ولوقال اقتلنی فقتله ☼ (بسیف) فلاقصاص وتجب الدیة (فی ماله فی الصحیح لان الاباحة
لاتجری فی النفس وسقط القود لشبهة الاذن) برکمسنه براخر کمسنه یه بنی قتل ایله دیمکله اوده کندوبی
قلیجله قتل ایدرسه قصاص ایجاب ایتمز قول صحیحده مالندن دیت واجبه اولور زیرا نفسده
اباحه جاریه اولمامغین امر حقیقتده صحیح اولمدی نهایتنده صیغهٔ امر شبهه ایراث ایتمکله قصاص
ساقط اولدی (وکذالوقال اقتل اخی اوابنی اوابی فقتلزم الدیة استحسانا کما فی البزازیة عن الکفایة) ینه
بویله برکمسنه بررجله قرنداشمی ویا اوغلومی ویابابامی قتل ایله دیمکله اول دخی قتل ایلسه استحسانا
قاتله دیت لازمه اولور (وفیها عن الواقعات لوابنه صغیرا یقتص) بزازیه ده واقعاندن نقلا
مرسومدرکه قاتل مرقومك اوغلو صغیر اولورسه قاتلی قصاص اولنور بوقیاس ایله جوابه
محمولدر استحسان وجوب دیتدر (وفی الخانیة بعتك دمی بفلس اوبالف فقتله یقتص) خانیه ده
مذکوردرکه برکمسنه برکمسنه یه قانمی سکا برفلسه ویابیك غروشه بیع ایتدم دیمکله اودخی قتل ایلسه
قاتل قصاص اولنور زیرا بو بیع باطل اولوب قتله اذن اولمامغین اقتلنی قولی کبی اولمدی (وفی
اقتل ابی علیه دیة لابنه) برکمسنه براخر کمسنه یه بابامی قتل ایله دیمکله اوکمسه قتل ایلسه قاتلك
اوزرینه مقتولك دیتنی اوغلونه تادیه لازم اولور (وفی اقطع یده فقطع یده یقتص) اقطع یده
دیمکله مامور یدنی قطع ایدرسه قصاص اولنور (وفی شج ابنی فشجه لاشیٔ علیه فان مات فعلیه
الدیة) زید عمروه اوغلومك باشنی یاردیمکله یارارسه برشی ایجاب ایتمز اندن متأثرا فوت اولورسه
اوزرینه دیت لازم اولور ☼ وقیل لا ☼ (لاتجب الدیة ایضا وصححه رکن الاسلام کما فی العمادیة
واستظهر الطرسوسی لکن رده ابن وهبان) سالف البیان اقتلنی مسئله سنده بعضیلری قصاص
ایجاب ایتمدیکی کبی دیتده واجبه اولماز دیدی عمادیه ده که کی رکن الاسلام قول مشروحی
تصحیح ایدوب طرسوسی استظهار ایلدی لکن ابن وهبان انی رد ایتدیکه اصح اولان قول اولدر
عصمت باقیه در قصاصك سقوطی شبهه محللی اولدیغندندر شبهه مالك وجوبنه مانع اولماز ☼ کما
لوقال اقتل عبدی اواقطع یده ففعل فلاضمان علیه ☼ (اجماعا لقوله اقطع یدی اورجلی وان سری
لنفسه ومات لان الاطراف کالاموال فصح الامر) صورت مشروحه ده برشی ایجاب ایتمدیکی
برکمسنه نك بنم اشبو عبدمی قتل ایله ویایدنی قطع ایله دیمکله ایتدکده ایدنه اجماعا ضمان ایجاب ایتمدیکی
کبیدر نته که قاتلك اقطع یدی اورجلی قولنده قطعله هرنه قدر نفسنه سرایت ایدوب فوت اولسه
دخی برشی ایجاب ایتمدیکی کبی زیرا اطراف اموال کبیدر کندوده امر صحیح اولور (ولوقال
اقطعه علی ان تعطینی هذا الثوب وهذا الدار فقطع یجب ارش الید لاالقود وبطل الصلح بزازیة)
برکمسنه بکا اشبو ثوبی ویاداری ویرمك اوزره یدمی قطع ایله دیمکله دیدیکی ادم یدنی قطع ایلسه
یدك ارشی واجب اولوب قود ایجاب ایتمز شرطده باطل اولور یده راجع اولان اقطعه ضمیرنك
تذکیری طرف وعضو اعتباریله در وبطل الصلح بدلنه بطل الشرط دیسه اوضح اولور ایدی

❊ فروع ❊ (هبة القصاص لغير القاتل لایجوز لانه لایجری فیه التملیك) قصاصده تملیك جاری
اولمامغین قصاصی قاتله وقاتلك غیرینه هبه جائز اولماز (عفو الولی) عن القاتل افضل من الصلح والصلح
افضل من القصاص) ولینك قصاصی قاتلدن عفوی مال اوزره صلحندن افضلدر صلحده قصاصدن
افضلدر الله جلیلك فمن تصدق به فهو كفارة له نظم مبیننه بناء (وكذا عفو المجروح) نفس مجروحك
عفو یدمینه بویله صلحندن افضلدر (لاتصح توبة القاتل حتی یسلم نفسه للقود وهبانیه) قاتلك
توبه سی صحیحه اولماز حتی كندو نفسنی قان صاحبلرینه بلدروب وقصاص ایچون تسلیم ایتدكجه (الامام
شرط استیفاء القصاص كالحدود عند الاصولیین وفرق الفقهاء اشباه) اصولیین قتنده حدود دكی
قصاصكده استیفا واجراسنده امام شرطدر فقهامیانلرنی فرق ایدوب حدودده امام شرط قصاصده
دكلدر بیوردیلر امدی برمقتولك ولیسی قاتلی قصاصا قتل ایلسه قاضی قصاصیله حكم ایتسون
ویا ایتمسون مشروعدر (وفیها فی قاعدة الحدود تدرأ بالشبهات القصاص كالحدود الا فی سبع
یجوز القضاء بعلمه فی القصاص دون الحدود) اشباهده الحدود تدرأ بالشبهات قاعده سنده
مذكوردركه قصاص احكامده حدود كبیدر الا یدی شیده دكلدركه قاضه علمیله حكم قضانك
عدم جوازینه در (القصاص یورث والحد لا) بریده قصاص میراث اولور حد اولماز عند البعض
قصاصده میراث اولماز (یصح عفو القصاص لا الحد) قصاصك عفوی صحیح اولور حدنكه اولمز
لكن حد قذفك قبل المرافعه عفوی اولور (التقادم لایمنع الشهادة بالقتل بخلاف الحد سوی
حد القذف) قتله شهادتده تقادمكه مرور زمان قبولینه مانع اولماز حد قذفك ماعداسی حدبونك
خلافنه دركه بونلرده تقادم مانع قبولدر شربده تقادم شارب خمرك اغزینك فنا رایحه سنك ذهابی
سائرنده برماهك مضیی درنته كه حدودده مرور ایتدی (ویثبت باشارة الاخرس وكتابته بخلاف
الحد) قتل اخرسك اشارتیله كه مقتولك عندینه حاضر اولوب مثلا سبقی اخذا ایدوب قاتل بونكله
بونی قتل ایتدی دیو ایماسیله وكتابتیله ثابت اولور حد بونك خلافینه در (تجوز الشفاعة فی القصاص
لا الحد) قصاصده شفاعت جائز اولور حدده اولماز امام نووی مسلم شرحنده دیركه علما اجماع
واتفاق ایتدیلركه حدود اللهده خبر امامه بالغ وواصل اولدقدنصكره شفاعت حرامدر قبل
البلوغ جائزدر اگر شفاعت اولنان ادم مسلمینه اذیت ایدر برشریر ذات دكلسه ساعی بالفساد اولان
ادمه شفاعت اولماز كندوده حد شرعی ویا كفارت اقتضا ایتمیوب همان تعزیر ایجاب ایدن معاصیده
شفاعت مطلقا جائزدر لكن موذی مضر للعباد دكلسه انتهی (السابعة لابد فی القصاص من الدعوی
بخلاف الحد سوی حد القذف انتهی) یدنجیسی قصاصده دعوی لازم اولوب حد قذفك ماعداسی
حدده عدم لزومیدر ایكی دخی زیاده اولنوركه بری استیفای حدودده امامك شرط اولوب قصاصده
اولمامسیدر بریده قصاصده اعتیاضك جوازی حد قذفده عدم جوازیدر حتی قاذف حقنك
سقوطیچون مقذوفه برمقدار مال ویرسه انكله رجوع ایدر قبل المرافعه ایسه حدده ساقط اولور
بعد المرافعه ایسه اولماز (وفی القنیة نظر فی باب دار رجل ففقأ الرجل عینه لایضمن ان لم
یمكنه تنحیته من غیر فقئها وان امكنه ضمن وقال الشافعی لایضمن فیها) قنیه ده مذكوردركه
برشخص بررجلك خانه سنك قاپوسندن حرمنه باقغله اوكمسنه اوروب كوزنی چیقارسه
امدی انك تنحیه وتبعیدی بلا فقئ ممكن اولمازسه ضامن اولماز آنك ماعداسی برطریقله

دفعی ممكن اواورسه ضامن اولور امام شافعی مطلقا ممكن اولسون ویا اولمسون ضامن
اولماز دیدی (ولو ادخل رأسه فرماه بحجر ففقئها لایضمن اجماعا انما الخلاف فیمن نظر
من خارجها والله اعلم) بركمسنه باشنی براخر كمسنه نك خانه سنه ادخالیله صاحب خانه
برطاش اتوب كوزنی كور ایلسه اجماعا ضامن اولماز خلاف سابق انجق خارج داردن
نظر ایدن ذات حقنده در والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

❊ باب القود فی مادون النفس ❊

وقتاكه مصنف دقت پناه اعلی الله تعالی فی الجنة سمكپناه تمامانفس انسانیده اولان قصاصی ذكر
وبیان ایندیسه جز احكامده كله تابع اولمغله مادون النفس اولان واطرافده كه قصاصك
بیانینه ده آغاز وشروع برله باب القود اه دیدی ❊ وهو فی كل مایمكن فیه رعایة حفظ المماثله
❊ (وحینئذ) ❊ فیقاد قاطع الید عمدا من المفصل ❊ (مادون النفس) اطراف انسانیده
قصاص انجق هربر كندوده مماثلة رعایت وانی حفظ ممكن اولان عضوده اولور امدی
عمدا برادمك الینی مفصلندن قطع ایدن كمسنه قصاص اولنوركه كندونكده مفصلدن اوالی
قصاصا قطع اولنور پس صاغ ال صول ال مقابلی وعكسی وصحیح غیر صحیح چولاق
مقابلی قطع اولنماز وعورتك الی رجلك كه النه ورجلك عورتكنه مقابل اوله من وید
عبد یدحره وید حر ید عبده وید عبد ید عبده مقابل دكلدر عبدك یدنده واجب اولان
قیمتنك نصفیدر قیمتده مختلفه در وحینئذ لفظنه حاجت مس ایتمز ایدی (فلو القطع من
نصف ساعد اوساق اومن قصبة انف لم یقد لامتناع حفظ المماثلة وهی الاصل فی جریان
القصاص) پس قطع ساعدكه درسكدن كفه قدر اولان عضوكه قولك ویاساقكه انجكك
نصفندن ویابورنك قصبه سندن اولورسه مماثلته مراعات ممتنع اولدیغندن بوصورتده قصاص
اولماز زیرا بونده كسر عظمه محتاج اولمغله جنایت ایدندن زیاده جه كسر اولنمق احتمالی
اولور جریان قصاصده اصل ایسه مماثلتدر انجق مماثلت مفصلدن اولان قطعده اولمغله قصاص
انده اولور مفصلك غیرنده كسره محتاج اولمغله انده قصاص اولماز ❊ وان كانت یده اكبر
منها ❊ (لاتحاد المنفعة) قاطع مشروحك یدی هرنه قدر مقطوعك یدندن بیوك اولورسه
ده ینه قصاص اولنور اكبر واصغر منفعتلری براولمغین ❊ وكذا ❊ (الحكم فی) ❊ الرجل
والمارن والاذن ❊ مادن رانك كسریله بورنك ملایم یومشق بریكه قصبه سنك غیریدر یعنی
ایاقده وبورنك یومشقنده وقولاقده حكم ینه بویله دركه قاطعی قصاص اولنور بونلرده
مماثلة رعایت ممكن اولمغین لكن مقطوع مارنله اذنك تماملری ایسه قصاص اولور بعضلری ایسه
اولماز الا مماثلت ممكن اولورسه اولور امام ابی یوسف اذن ایچون مفصل اولمغله قصاص اولور
بیوردی ❊ و ❊ (كذا) ❊ عین ضربت فزال ضوئها وهی قائمة (غیر منخسفة) ❊ فیجعل
علی وجهه قطن رطب وتقابل عینه بمرآة محماة ❊ ینه بویله بركوزه اورمغله كوز ایچنه
چكوب چقورلنمقسز حالی اوزره طوردركن فقط نور وضیاسی زائل اولورسه امدی وجهی
اوزره برازیاش پنبه وضعیله قزدرلش حار آینه یی كوزنك مقابله سنده قیلمغله قصاص اولور
برمنوال مشروح قصاص حضرت علی كرم الله تعالی وجهه حضرت عثمان رضی الله عنه

زمانده وقوع بولان حادثه‌ده اصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعینله مشاوره ایله
رای و بیان بیورمشدر ❊ واو قلعت لا ❊ (قصاص لتعذر المماثلة فی المجتبی) برکسنه‌نك کوزی
چیقاریاورسه جنایت ایدن کسنه حقنده مماثلت متعذر اولمغله قصاص اولماز (فقا الیمنی
والیسری الفاقیٔ ذاهبة افتص منه وترك اعمی) صول کوزی ذاتنده کورمیان برآدم بر
کسنه‌نك صاغ کوزنی اوروب چیقارسه اندن ناشی قصاص اولنوب اعمی اولدیغی حالده
ترك اولنور (وعن الثانی لاقود فی فقیٔ عین حولاء) امام ابی یوسفدن شاشی کوزی چیقارمقده
قصاص یوقدر دیو مرویدر لکن قول ضعیفدر معتمد اولان احول اولان ادمك کوزنده
ضعف بصر اولمیوب کورمسنه احوالیتك برضرری اولمزسه قضاء قصاص اولنور یوقسه حکومت
عدل اولنور ❊ و ❊ (کذا هو ایضا) ❊ فی کل شجة براعی ❊ (ویتحقق) ❊ فیها المماثلة ❊ (کموضحة)
کبی کندوده مماثلة تحقق ایدوب واکا مراعات اولنور هر برباش یاریغنده حکم ینه بویله‌درکه انده
قصاص اولنور. وضحه اسم فاعل بنیه‌سیله شول باش یارغینه اطلاق اولنورکه باککنك وضحنی
یعنی بیاضنی اظهار ایله یه که کیکه قدر تاثیر ایلمش اولور بونده قصاص ترتب ایدر کندوده
مساواتی اعتبار ممکن اولمغین ❊ ولاقود فی عظم الا السن وان تفاوتا ❊ (طولا اوکبرا
لمامر) ❊ فتقلع ان قلعت ❊ کیکده قود اولمز الا دشده اولور هرنه قدر طولا وکبرا
دشلر بیننده تفاوت اولورسه‌ده مارالذکر منفعتك اتحادینه بناءً امدی بردیش قلع اولنورسه
مقابلنده قالعك دیشیده قصاصا قلع اولنور حدیث شریفده «لاقصاص فی العظم» وارد اولمشدر
کندوده مساوات متعذر اولدیغندن الا السن استثناسی یا متصل ویا منقطعدر زیرا اطبا دیشك
کیك ویا قورومش سکیر اولدیغنده اختلاف ایتمشلردر بعضلری بعد تمام الخلقة حادث
اولوب ونمو یکه بویومسی اولدیغندن عظمیتنی انکار ایتمشلردر وسرکه ایله لینت پیدا
ایتمسیده بوکا دلالت ایدر وعظمیتنه قائلده واردر پس اولکنه نظرا استثنا منقطع اولوب
ایکنجیه نظرا متصل اولور بونده قصاصك اولدیغی اکا که لمکی قبول ایتدیکندن مساواتك
حصولنه مبنی ❊ وقیل تبرد الی ❊ (اللحم) ❊ موضع اصل السن ❊ (ویسقط ماسواء لتعذر
المماثلة اذربما تفسد لهاته وبه اخذ صاحب الکافی قال المصنف وفی المجتبی وبه یفتی) ❊ کما تبرد ❊
(الی ان یتساویا) ❊ ان کسرت ❊ بعضلر اصل سنك موضعی لحمه منتهی اولنه‌دك اکه‌لنور
منکسر اولدقده ایکی دیش بربرینه مساوی اولنه‌دك اکه‌لندیکی کبی دیدیلر مثلا بربرینك
دیشنك نصفنی ویا ربعنی کسر ایتدکده قصاصا جانینك دیشنده نصفی ویاربعی اکه‌لنور
مساوات ممکن اولورسه مماثلت متعذر اولدیغندن ماعداسی ساقط اولور زیرا زیاده‌جه
اکه‌لنسه بعض اولورکه سقف فمك نهایتنده اولان کوجك دل فساده کیدر صاحب کافی
بوقولی الوب انکله عمل ایتدی مصنف مرحومده مجتباده انجق بوقوله فتوا ویریلور
دیو مسطوردر دیدی ربما تفسد لهاته عباره‌سی زیلعینكدر مصنفده کندویه تبعیت ایتدی
صواب اولان لثاته ایدی لثه‌نك جمعی اوله‌رق لثه‌لامك کسری وثاء مثلثه ایله اصلی
تخفیفله اثیدر ها یادن بدادر اطراف اسنان معناسنه‌در (وفی المجتبی ویؤجل حولا فان
لم ینبت یقتص وقیل یؤجل الصبی لا البالغ فلومات الصبی فی الحول بریٔ منه وقال ابو

یوسف فیه حکومة عدل) مجتباده مذکوردرکه قلعله جنایتده برسنه تاجیل اولنوب
کوزه‌دیرلر بتمزسه قصاص اولنور بعضلر صبی تاجیل اولنور بالغ اولنمز دیدیلر زیرا بالغده
ساقط اولان دیشك نبتی نادردر دیشی دوشن صبی اثنای حولده وفات ایدرسه جانی
قصاصدن بری اولور امام ابی یوسف بونده حکومت عدل واردر دیدی (وکذا الخلاف
اذا اجل فی تحریکه فلم یسقط فعند ابی یوسف تجب حکومة عدل الالم واجرة القلاع
والطبیب انتهی وسنحققه) برکسنه سنینه ضربله حرکت طاری اولمغله تاجیل اولنوب
ساقط اولمدیغی تقدیرجه اختلاف ینه بویله‌در امام ابی یوسف عندنده حکومت عدل المکه
قلاعك وطبیبك اجرتی واجبه اولور عند البعض حکومته عدل انك معالجه‌سنده محتاج
اولنان نفقه وادویه واجرت طبیبدر بعضلر برعبد کندوده اول اثر وحرکت سن اوله‌رق
تقویم اولنوب بعده اندن بری اولدیغی حالده تقویم اولنمغله مابینلرنده‌که تفاوت مقداری
دیت حکومت عدلدر دیدیلر وفتوا اشبو قول اوزره منقولدر ❊ وتؤخذ الثنیة
بالثنیة والناب بالناب ولا یؤخذ الاعلی بالاسفل ولا الاسفل بالاعلی ❊ (مجتبی والحاصل انه
لا یؤخذ عضو الا بمثله) قصاصده اوك دیش اوك دیش مقابلی آزی دیش آزی دیش مقابلی
اخذ وقصاص اولنور اعلی اسفل اسفل اعلی مقابلی اخذ اولنماز خلاصهٔ کلام برعضو
انجق کندو مثلیله اخذ اولنور ❊ و ❊ (لاقود عندنا فی) ❊ طرفی رجل وامرأة و ❊
(طرفی) ❊ حر وعبد و ❊ (طرفی) ❊ عبدین ❊ (لتعذر المماثلة بدلیل اختلاف دیتهم
وقیمتهم والاطراف کالاموال) عند الحنفیه ار ایله عورتك حر ایله عبدك وایکی عبدك طرفلری
حقنده قصاص یوقدر دیتلری وعبدلرك قیمتلری بیننده اختلاف اولدیغندن واطراف
اموال کبی اولمغله میانلرنده مماثلت متعذر اولمغین زیرا عورتك طرفنك دیتی رجلك
طرفنك دیتنك نصفیدر وعبدك دیتی قیمتی اولدیغندن تعلیل مشروح انده جاری اولور
(قلت هذا هو المشهور لکن فی الواقعات لو قطعت امرأة ید رجل کان له القود لان
الناقص یستوفی بالکامل اذا رضی صاحب الحق فلا فرق بین عبدین واقره القهستانی
والبرجندی) شارح علیه الرحمة دیرکه اشبو مضمون مشروح انجق مشهور ومعتمد
اولان کندوسیدر لکن واقعاتده واقعدرکه برعورت بررجلك النی قطع ایدرسه رجله
انی قصاص واردر زیرا حق صاحبی راضی اولدقده ناقصك کامل مقابله‌سنده اخذ
واستیفاسی اولور امدی حر ایله عبد وایکی عبد میانلرنده فرق اولماز وبو مضمونی قهستانی
وبرجندیده اقرار ایلدی امدی عبد اعلی صاحبی راضی اولورسه عبد ادنادن استیفای
قصاص ایدر ❊ وطرف المسلم والکافر سیان ❊ (للتساوی فی الارش وقال الشافعی کل من یقتل به
یقطع به ومالا فلا) مسلمله کافرکه ذمینك ارشلرنده تساوی اولمغله طرفلری بردر امام شافعی علیه
الرحمة بیورمشلرکه هر برکسنه‌که برکسنه‌نك مقابله‌سنده قصاصا قتل اولنور طرفیده انك طرف
مقابله‌سنده قطع اولنور اولنمیان اولنمز ❊ و ❊ (لا فی) ❊ قطع ید من نصف الساعد ❊ (لمامر)
سالف البیان مماثلتك امتناعنه مبنی نصف ساعددن یدی قطعده دخی قصاص اولماز ❊ و ❊ (لا فی)
❊ جائفة برئت ❊ (فلو لم تبرأ فان ساریة یقتص والا ینتظر البرأ او السرایة ابن کمال) دخی جائفه‌که

صدردن ویاظهردن ویابطندن بطنه واصل اولوب وبرؤتام بولان یاره‌ده قصاص اولماز زیرا بومثللو یاره‌ده التیام وصحت نادر اولدیغندن مجروح جارحی التیام قبول ایده‌جك جائفه ایله جرح ایتمك ممكن اولمامغین ایندیكی تقدیرجه هلا كه مؤدی اولوردیو جائز اولمدی پس برؤحاصل اولمیوب تاثیرلی مهلك یاره اولورسه‌كه اندن متأثرا فوت اولورسه قصاص اولنور بوقیسه طاغلوب ویاسرایت ایده‌نه‌دك منتظر اولور ☼ ولسانوذكر ☼ (ولو من اصلهما به یفتی شرح وهبانیة واقره المصنف لانه ینقبض وینبسط بنفسه) دخی لسان ایله ذكرده قصاص اجرا اولنماز هرنه‌قدر قطع اصل دیبلرندن اولورسه‌ده زیرا كندولرده انقباضكه چكلوب وانبساطكه آچلمق واردر امدی مماثلت ممكن اولماز مصنف مرحومده بونی اقرار ایلدی وفتواده بوقوله‌در (قلت لكن جزم قاضیخان بلزوم القصاص وجعله فی المحیط قول الامام ونصه قال ابوحنیفه ان قطع ذكره من اصله اومن الحشفة اقتص منه اذله حد معلوم واقره فی الشرنبلالیة فلیحفظ) شارح رحمه الله تعالی دیركه لكن قاضیخان ذكرده قصاصك لزومیله جزم ایدوب محیطده بونی امام اعظم رحمه الله تعالینك قول ونصی قیلوب امام مشارالیه بیورمشلركه بركسنه ذكرینی اصل دیبندن ویاحشفه سندن قطع ایدوب جنایت ایتدكده آندن ناشی قصاص اولنور حد معلومی اولدیغنه مبنی دیدی ☼ الاان یقطع كل الحشفة ☼ (فیقتص ولو بعضها لا و سیجیء ما لو قطع بعض اللسان) الا حشفه‌كه ذكرك باشنك كلیسی منقطع اولور قصاص اولور بعضی اولورسه اولماز لسانك بعضی قطع اولنمنك حكمیده قریبا كلوركه كندوده مفصل معدوم اولمغله مماثلت نامعلوم اولدیغندن قصاص اولمدی ☼ ویجب القصاص فی الشفة استقصاها بالقطع ☼ (لامكان المماثلة) ☼ والا ☼ (استقصاها) ☼ لا ☼ (یقتص مجتبی وجوهرة) شفه‌ده قصاص واجب اولور قصوا ونهایتندن قطع اولنورسه مماثلت اعتباری ممكن اولمغین یوق قصواسندن قطع اولنمش اولمازسه قصاص اولماز (وفی لسان اخرس وصبی لا یتكلم حكومة عدل) دلسزك وتكلم ایده میان صغیرك لساننده حكومت عدل ایجاب ایدر ☼ وان كان القاطع اشل او ناقص الاصابع اوكان راس الشاج اكبر ☼ (من المشجوج) ☼ خیر المجنی علیه بین القود واخذ الارش ☼ قاطعك الی چولاق ویا ناقص الاصابع اولوب ویاباش یاران كسنه‌نك باشی یاریلانك باشندن اكبر اولورسه مجنی علیه قود ایله اخذ ارش بیننده مخیر قیلنور كمال حقنی ایفا متعذر اولدیغندن (وعلی هذا فی السن وسائر الاطراف التی تقاد اذا كان طرف الضارب والقاطع معیبا یتخیر المجنی علیه بین اخذ المعیب والارش كاملا) بوكا كوره دیشده وسائر قصاص اولنور اطراف انسانیده ضارب وقاطعك طرفی معیب اولورسه مجنی علیه عضو معیبی اخذ وقصاصله وتمام ارش اخذی میاننده مخیر قیلنور (قال برهان الدین هذا والشلاء ینتفع بها اولم ینتفع بها لم تكن محلا للقود فله دیة كاملة بلا خیار وعلیه الفتوی مجتبی وفیه لا تقطع الصحیحة بالشلاء) برهان الدین دیدیكه اشبو حكم مشروح ید شلاء ایله انتفاع اولندیغنه نظرا پس انكله انتفاع اولنمازسه قوده محل اولمدیغندن كندویه بلا اخیار دیت كامله واردر وفتوا بوقول اوزره‌در ومجتباده ید صحیحه ید شلاء مقابله سنده قطع اولنمز دیو مرسومدر ☼ ویسقط القود بموت القاتل ☼ (لفوات المحل) ☼ وبعفو الاولیاء وبصلحهم علی مال ولو قلیلا ویجب حالا ☼ (عند الاطلاق) ☼ وبصلح احدهم وعفوه ☼ محل فوت اولدیغندن قاتلك موتیله

(ومقتولك)

ومقتولك ولیلرینك عفویله ومال اوزره صلحلریله هرنه قدر قلیل اولورسه‌ده وفقط برینك صلحیله وعفویله قصاص ساقط اولور ومال تأجیل اولنمیوب بروجه اطلاق صلح اولنورسه حالا كه پشین اوله‌رق واجب اولور ثمن مبیع ومهر مثللو عقد ایله ثابت اولان شی اولمغله حلولی اعتبار اولندی ☼ ولمن بقی ☼ (من الورثة) ☼ حصته من الدیة ☼ (فی ثلث سنین علی القاتل هو الصحیح وقیل علی العاقلة ملتقی) ورثه‌دن عفو ایدن ولینك ماعداسی باقینك دیتدن حصه‌سی اوچ سنه‌ده تقسیطله قاتلك اوزرینه لازم اولور انجق صحیح اولان قول بودر بعضلر عاقله‌یه ایجاب ایدر دیدیلر لكن بوقول ضعیفدر معتبراته مخالفدر ☼ امر الحر القاتل وسید ☼ (العبد) ☼ القاتل رجلا بالصلح عن دمهما ☼ (الذی اشتركا فیه) ☼ علی الف ففعل المامور ☼ (الصلح عن دمهما) ☼ فالالف علی ☼ (الحر والسید) ☼ الامرین نصفان ☼ (لانه مقابل بالقود وهو علیهما سویة فبدله كذلك) بركسنه‌یی برلكدن برحر ایله برعبد قتل ایتدكده حر قاتلله عبد قاتلك سیدی بر رجله انلرك بروجه اشتراك دملرندن بیك غروش مصالحه‌یه امر ایتملریله مامورانی اتسه امدی بیك امر ایدن حر ایله سیدك اوزرلرینه بالمناصفه لازم اولور بیك اوزرلرینه علی السویه ایجاب ایدن قود مقابلی اولمغله بدلیده اویله‌جه اولدی ☼ ویقتل جمع بمفرد ان جرح كل واحد جرحا مهلكا ☼ (لان زهوق الروح یتحقق بالمشاركة لانه غیر متجز بخلاف الاطراف كما سیجیء) ☼ والالا ☼ كما فی تصحیح العلامة قاسم) بركسنه‌یی قتل ایدن برجماعت انك مقابلنده قصاصا قتل اولنورلر اكر بری جرح مهلك متأثر ایله جرح ایتمش اولورلرسه زیرا زهوق روح متجزی اولمامغین مشاركتله تحقق ایدر پس تجزی قبول ایتمیان برشیده برجماعتك اشتراكی هر برینك حقنده تكامل اقتضا ایدركه ولایت نكاح كبی كانه كندو ایله برابر هیچ براحد اولمقسزین مستقل ایتمش كبی اولور بودلیل عقلیدر نقلیسیده واركه اصحاب كزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعینك اجماعلریدر روایت اولنوركه اهالیء صنعادن یدی عدد ادم برشخصی قتل ایتملریله حضرت عمر رضی الله تعالی عنه یدیسنیده قتل ایدوب بیوردیلركه اكر اهالی مرقومه‌نك جمله‌سی انك قتلنده معاونت ایتمش اولسه ایدی كندولرنی جمله قتل ایدر ایدم لكن حكم مشروح جمله‌سی بردن ضرب ایتدكلرینه كوره‌در امدی متعاقبا اولورسه ضارب اول قصاص اولنور پس قنغیسی مقدم ضرب ایتدیكی معلوم اولمازسه ظاهر اولان قصاصك عدم وجوبیدر محشی علامهٔ طحطاوی دیركه بوندنصكره ابو السعودك حاشیه‌سنده تصریحنی كوردمكه بركسنه‌ئی برجماعت جراحات متعاقبه ایله جرح ایدوب فوت اولدقده قنغیسنك جرحی متأثر ومهلك اولدیغی معلوم اولمازسه جمله قصاص اولنور واكر هر برینك جرحی مهلك اولدیغی معلوم اولورسه قتل اولنمزلر نته‌كه علامه قاسمك تصحیحنده معلومدركه انجق جرح مهلك صاحبی قصاص اولنوب دیكرلری تعزیر اولنورلر واطرافده بونك خلافنه دركه برعضوی براز جماعت قطع ایتمكله جمله‌سنك عضولرنی قطع ایجاب ایتمز بلكه اول طرفك دیتی واجبه اولور (وفی المجتبی انما یقتلون اذا وجد من كل جرح یصلح لزهوق الروح فاما اذا كانوا نظارة او مقرین او معینین بامساك واحد فلا قود علیهم والاولی ان یعرف الجمع بلام العهد فانه لو قتل فیراد جمع احدهم ابوه او مجنون سقط القود قهستانی) مجتباده

مذكوردركه جمعك مفرد مقابله سنده قتل اولنمسى انجق هر بردن روحك جقمقلغنه
سبب اولور ياره بولنغله در واكر جماعت فرد مقتوله نظارت ايدوب ويا كندوبى
قرارلشدروب فراردن اليقويوب ويا كندونك امساكنده معين اولورلرسه كندولرينه
قصاص اولمازمتنك ويقتل جمع عبارسنده اولى اولان جمعك لام عهد ايله معرف اولوب
يعنى قتلى مشروع جماعت اراده اولنمقدر زيرا بركمسنه‌يى باباسى ويابر مجنون كندولرك
برى اولان برجماعت قتل ايدرسه قصاص ساقط اولور نظاره نونك قبحى وظانك تشديله
برشيئه نظر ايدن فوقدر ☼ و ☼ (يقتل) ☼ فيرد بجمع اكتفاء ☼ (به للباقين خلافا
للشافعى) ☼ ان حضر وليهم فان حضر ☼ (ولى) ☼ واحد قبل له وسقط ☼ (عندنا)
☼ حق البقية كموت القاتل ☼ (حتف انفه لفوت المحل كام) برجماعتى فقط بر ادم قتل
ايتدكده اول جماعتك وليلرى حاضراولورسه كندو ايله سائرلر ايچون اكتفاء كندوسى
قتل اولنور واكر فقط برينك وليسى حاضر اولورسه انكيچون قتل اولنور عند الحنفيه
باقيلرينك حقيده ساقط اولور قاتلك حتف انفه موتنده محل فوت اولديغندن قتل ساقط
اولديغى كبى نته‌كه ماسبقده مرورايتدى ☼ قطع رجلان ☼ (فاكثر) ☼ يد رجل ☼ (او
رجله اوقلعاسنه ونحو ذلك ممادون النفس جوهره) ☼ بان اخذ اسكينا وامراها على يده
حتى انفصلت فلاقصاص ☼ (عندنا) ☼ على واحد منهما ☼ (اومنهم لانعدام المماثلة لان الشرط
فى الاطراف المساواة فى المنفعة والقيمة ايكى ويا زياده كمسنه‌لر بر رجلك النى ويا اياغنى قطع
اتسه‌لر مثلا برسكينى ايكيسى بردن اللريله طوتوب مزبور رجلك يدى اوزره امرار ايتمكله
يدى منفصله اولسه عند الحنفية اصلا برينك اوزرلرينه قصاص ايجاب ايتمز زيرا اطرافده
منفعتله قيمتده مساوات شرط اولمغله مماثلت معدومدر (بخلاف النفس فان الشرط فيها
المساواة فى العصمة فقط درر) نفس انسانى اطرافك خلافينه‌در كندوده فقط عصمتده مساوات
شرط اولنديغندن ☼ وضمنا ☼ (اوضمنوا) ☼ ديتها ☼ على عددهم بالسوية) مزبور قاطعلر عددلرينجه
على السوية يدك ديتنى ضامن اولورلر ☼ وان قطع واحد يمنى رجلين فلما قطع يمينه ودية
يديهما ☼ (ان حضر معا) برادم ايكى رجلك وياصاغ النى قطع ايدرسه انلر ايچون ايكيسى بردن
حاضر اولدقلرى حالده قاطعك صاغ الى قطع اولنوب وبرال ديتى بينلرنده مشترك اوله‌رق
اخذايدرلر ☼ وان حضر احدهما وقطع له فالآخر عليه ☼ (اى على القاطع نصف لما ان
الاطراف ليست كالنفوس) مزبورانك برى حاضر اولديغى حالده قاطعك يدى قصاصا قطع
اولنورسه ديكرى ايچون قاطعك اوزرينه ديت نفسك نصفى اولان بش بيك درهم لازم اولور
سالف البيان اطراف نفوس كبى اولمديغندن ☼ ولو قضى بالقصاص بينهما ثم عفا احدهما قبل استيفاء
الدية فللآخر القود ☼ (وعند محمد له الارش) مسئلهٔ مشروحه‌ده ايكيسينك بيننده قصاص ايله
حكم اولندقدنصكره بريسى قبل استيفاء الدية عفو ايدرسه ديكرى ايچون قود ثابتدر امام محمد عندنده
ديكرى ايچون ارشك تمامى واردر ☼ ويقاد عبد اقر بقتل عمد ☼ (خلافا لزفر) عمدا قتلنى اقرار ايدن
عبد شرعا قصاص اولنور بومثللو شيده ضرر كند ونفسنه عائد اولمغله عبد متهم اولمديغندن امام
زفر ايچوندر اختلاف مشاراليه نزدنده اقرارى معتبر دكلدر ☼ واو اقر بخطاء ☼ (او بمال)

☼ لم ينفذ اقراره ☼ (على مولاه بل يكون فى رقبته بعد يعتق كما نقله المصنف عن الجوهرة) عبد خطاء
قتلى ويابر مقدار مالى اقرار ايدرسه اغاسنك عليهنه اقرارى نافذ اولماز بلكه بعد العتق رقبه‌سنده
نافذ اولور نته‌كيم مصنف مرحوم مضمون مشروحى جوهره‌دن نقل ايلدى (قال وظاهر كلام
الزيلعى بطلان اقراره بالخطاء اصلا) يعنى لا فى حقه ولا فى حق سيده ونحوه فى احكام العبيد من الاشباه
معللا بان موجبه الدفع او الفداء انتهى فتامله) جوهره صاحبى ديديكه زيلعينك كلامنك ظاهرى
عبدك خطاء قتلى اقرارينك كرك كندو حقنده وكرك اغاسى حقنده قطعا بطلانيدر وبونك مثلى مفاد
اشباهك احكام عبيدنده زيرا اقرار مشروحك مقتضاسى يا كندوبى بالذات دفع ويا سيدك فدا
اعطاسيدر قوليله معلل اوله‌رق مذكوردر اولى اولان لا فى حقه ولا فى سيده عبارسنده‌كه لا كلمه
لرينك حذفيدر ترجمه‌ده اكا اشارت اولنديغى مثللو شارح عليه الرحمة فتامل قوليله تعليل مشروحك
اشباهده اولمديغندن اشباهك اولميوب زيلعينك اولديغنه اشارت ايدر (لكن علله القهستانى بانه
اقرار بالدية على العاقلة انتهى فتدبره قد اجمع العلماء على العمل بمقتضى قوله عليه الصلاة والسلام
لاتعقل العواقل عبدا ولا عمدا ولا صلحا ولا اعترافا حتى لو اقر الحر بالقتل خطاء لم يكن اقراره اقرارا
على العاقلة اى الان يصدقوه وكذا قرره القهستانى فى المعاقل فتنبه) لكن قهستانى دعواى مشرحه‌يى
زيرا عبد مذكورك اقرارى عاقله اوزره ديتله اقراردر ديه‌رك تعليل ايلدى بو استدراك برنده
دكلدر عاقله دنده مراد سيددر فتدبره قولى فيه نظر معناسنه‌در يعنى سيدك اوزرينه عبدنك اقرارى
جائز دكلدر زيرا علمار رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك عاقله‌لر عبدك جنايتنى وعمدا اولان
جنايتنى وعمددن صلح اولنان مبلغى واعتراف اقرار اولنان جنايتى تحمل ايدوب تاديه ايتمزلر
مضمونى قولنك مقتضاسيله عمل اوزره اتفاق ايتمشلردر كورمزميسنكه برحر خطاء قتلى اقرار
ايلسه اقرارى عاقله اوزره اقرار اولماز الا عاقله‌لر انى تصديق ايدرلرسه او لوقتده ديتى اداكندولرينه
ايجاب ايدر حديث شريفده‌كه عاقله دن مراد سيدك عاقله‌ليدر بونا كوره دليلك تقريبى تام اولماز
حديث شريفله ردى ظاهرجه اولماز فتنبه قولى اكا اشارت اولملى ☼ رمى رجلا عمدا فنفذ السهم منه
الى اخر فماتا يقتص للاول ☼ (لانه عمد) ☼ وللثانى الدية على عاقلته ☼ (لانه خطاء) بركمسنه عمدا
بررجله سهم رمى ايتمكله سهم اندن كچوب براخر كمسنه‌يه دخى اصابت ايتمكله ايكيسى بردن فوت
اولسه‌لر مقدمكينك رمى عمدا اولمغله انكيچون قصاص اولنور ايكنجى‌يه اصابتى فعلده خطا قبيلندن
اولمغله عاقله سنه ديت ايجاب ايدر ☼ وقعت حية عليه فدفعها عن نفسه فسقطت على اخر فدفعها
عن نفسه فوقعت على ثالث فلسعته ☼ (اى الثالث فهلك فعلى من الدية هكذا سئل ابو حنيفة رحمه الله
تعالى بحضرة جماعة فقال لا يضمن الاول لان الحية لم تضر للثانى وكذلك لا يضمن الثانى والثالث
لو كثروا) بركمسنه‌نك اوزرينه برحيه واقعه اولمغله كندو نفسندن انى دفع ايتمكله براخرادمك
اوزرينه دوشمكله اودخى كندو نفسندن دفع ايتدكده اوچنجينك اوزرينه واقع اولمغله انى
ايلان صوقمغله هلاك اولورسه ديت قنغيسنك اوزرينه لازم اولور ديو امام اعظم رحمه الله تعالى دن
برجماعتك حضورنده سؤال واستفتا اولندقده جواب بيورديلركه ايلاندن ايكنجى‌يه برضرر
اصابت ايتمامكن اولكى ضامن اولمازينه بويله دافعلر كثرت بولورلرسه ثانى ثالثده ضامن اولمازلر
بوصورت متهك انواع خمسهٔ مشروحه‌سنك برى دكلدر بو امام مشاراليهك مناقبندندر بو مسئله‌ده

وقتنده بولنان فقهاخطا ایتمشلردر (واماالاخیر) ☼ فان اسعته مع سقوطها ☼ (فورا) ☼ من غیر مهلة
فعلی الدافع الدیة ☼ (لورثة الهالك) ☼ والا ☼ (تاسعه فورا) ☼ لا ☼ (یضمن دافعها علیه ایضا
فاستصوبوه جمیعا وهذه من مناقبه رضی الله تعالی عنه صیر فیه ومجمع الفتاوی) اما اك صکره که کسنه یی
یلان اوزرینه سقوطی وقتنده بلامهلة فوراصوقدیسه هلاك اولان ادمك ورثه سنه دافعك
اوزرینه دیت تادیه سی لازم اولور واکر فورا صوقدیسه دافعینه بنه برشی ایجاب ایتمز
بیوردقده امام مشار الیهك اشبو جواب صواب قرینلرنی حضار مجلس جمیعا استصواب
وتحسین بیوردیلر واشبو وقعه امام مشار الیهك مناقبندندر (قال المصنف وبهذا التفصیل
اجبت فی حادثة الفتوی وهی ان کلبا عقورا ووقع علی اخر فالقاه علی الثانی والثانی علی
الثالث والله تعالی اعلم) مصنف دقت پناه اعلی الله تعالی فی الجنة سمك بناه بیوررلرکه اشبو
تفصیل مشروحله برحادثهٔ فتوادهکه برکلب عقور برادمك اوزرینه هجوم ایتدکده انی براخر
کسنه نك اوزرینه اودخی بردیکر کسنه اوزرینه القا ایلمکله انی قاپوب هلاك ایلسه جواب
ویردم حقیقت حاله الله عظیم الشان پك عالمدر ☼ فروع ☼ (القی حیة اوعقربا فی الطریق
فلدغت رجلا ضمن الا اذا تحولت ثم لدغته) برحیه یی ویاعقربی یولك اوزرینه القا ایتمکله
برانسانی صوقوب هلاك ایدرسه ضامن اولور الا یولدن تحول ایدوب بعده صوقرسه
ضامن اولماز لکن مسئلهٔ سابقه دهکه امام اعظم رحمه الله تعالی نك جوابنك مقتضاسی بونده ده
لدغك فوریتیله تقییدیدر پس بعدالالقا برمدت ساکن اولوب بعده لدغ ایدرسه ضامن اولماز
(وضع سیفا فی الطریق فعثربه انسان ومات وکسر السیف فدیته علی رب السیف وقیمته علی
العاثر) برشخص یولك اوزرینه برقلج قویمغله برکسنه نك آنك سببیله ایاغی صیرنوب فوت
اولوب وسیف قرسه انك دیتی صاحب سیفك اوزرینه در وقیمتی عاثرك اوزرینه لازم
اولور بونده صاحب سیفك هرنقدر قتله عمد وقصدی یوغیسه ده ینه عاقله سنه برشی ایجاب
ایتدی (ثورنطوح سیره للمرعی فنطح ثورغیره فمات ان اشهد علیه ضمن والالا وقال فی البدایع
لاضمان لان الاشهاد انما یکون فی الحائط لافی الحیوان ناجیة) بوینوزیله اورب سوسن
اوکوزی صاحبی مرعایه صالیورمکله غیرك اوکوزونی سوسوب هلاك ایلسه امدی مقدم
کندونك اوزرینه اشهاد اولنمش اولورسه ضامن اولور یوغیسه اولماز بدایع صاحبی
اشهاد ایله ده ضمان ایجاب ایتمز زیرا اشهاد انجق دیوارده اولور حیوانده اولمزدیدی ظن ایده رمکه
ایکیسده ایکی قول اولمق کرك ☼ و ☼ (اعلم) ☼ انه اذا اشترك قاتل العمد مع من لایجب
علیه القود کاجنبی شارك الاب فی قتل ابنه ☼ (وکاجنبی شارك الزوج فی قتل زوجته وله
منها کعامد مع مخطئ وعاقل مع مجنون وبالغ مع صغیر وشریك حیة وسبع کما فی الخانیة
☼ فلا قود علی احدهما ☼ (ای لاقصاص علی واحد منهما فیماذکر) معلوم اولسونکه اوغلی نی
قتل ایدن کسنه یه قتلنده شریك اولان وکندودن ولدی اولان زوجه سنی قتل ایدن زوجه
قتلنده شریك اولان اجنبی وعامد ایله مخطی وعاقل ایله مجنون وصغیر ایله بالغ ویلان
ویرتجی حیوانانه شریك اولان کسنه کبی عمدا قتل ایدن کسنه اوزرینه قصاص واجب
اولمیان کسنه ایله برادمی قتلده مشترك اولوب ایکیسی بردن قتل ایدرلرسه اصلارینك

اوزرینه قصاص ایجاب ایتمز ولد ایچون والد قصاص اولنامغین اجنبیدنده قصاص ساقط
اولدی مصنف مرحوم علی احدهما بدلنه علیهما دیسه اوضح اولور ایدی امدی ایکیسنه
دیت ایجاب ایدر ☼ دخل رجل بیته فرأی رجلا مع امرأته اوجاریته فقتله حل له ذلك
ولاقصاص ☼ (علیه هذا ساقط من نسخ المتن ثابت فی نسخ الشرح معزیا لشرح الوهبانیة
وقد حققناه فی باب التعزیر) برادم کندو خانه سنه دخولنده عورتیله ویاجاریه سیله بررجلی
زنا ایدر کورمکله انی قتل ایلسه کندویه حلال ومشروع اولوب قصاصده ایجاب ایتمز
متنك اشبو عباره سی اصل متن نسخه لرندن ساقط شرحکه مصنفك منح الغفار نام نسخه
سنده وهبانیه شرحنه عزو ایله ثابتدر لکن خانیه صاحبی قتلك حلنی کندولرینه صیحه ایدوب
منع ایتمکله عدم امتناعیله قیدلدی عورت کندویه مطاوعت ایدوب رضاسیله تسلیم اولورسه انك
دخی قتلی مباح اولور برعورتی ویاغلامی بررجل اول فعل شنیعه اکراه ایتدکده منعنه انجق قتلیله
قادر اولورلرسه ینه قتلی جائزودمی هدر اولور ☼ فروع ☼ (صبی محجور قال له رجل شدفرسی فاراد
شدها فرسته فمات فدیته علی عاقلة الامر) برصبی محجوره برادم فرسمی باغله دیمکله شدنی مراد ایتدکده
کندویی دپوب هلاك ایدرسه آنك دیتی امر ایدنك عاقله سنك اوزرینه لازم اولور (وکذا لو
اعطی صبیا عصااوسلاحا اوامره بحمل شیٔ اوکسر حطب ونحو ذلك بلااذن ولیه فمات ولواعطاه
السلاح ولم یقل امسکه فقولان) ینه بویله برکسنه برصبیه برعصا ویاسلاحی امساك ایتسون دیو ویروب
ویا برنسنه نك حملیله ویاکسر حطبله وبونلر امثالی شیله بلااذن الوالی کندویه امر ایتمکله چوجق
اندن هلاك اولورسه معطینك وآمرك عاقله سنك اوزرینه دیتی لازم اولور اماسلاحی صبی یه
ویروب امساك ایله دیمسه بونده ایکی قول واردر ضمان عدم ضمان لکن قول مختار ضماندر وصبی
کندو نفسنی اتکله اوروب هلاك ایدرسه برشی لازم کلز ضمان همان کندونك فعلی اولمسزین مثلا
اوزرینه دوشوب هلاکی صورتنده در (صبی علی حائط صاح به رجل فوقع فمات ان صاح به فقال
لاتقع فوقع لایضمن ولو قال قع فوقع ضمن به یفتی وقیل لایضمن مطلقا ناجیة) برچوجق بر دیوارك
اوزرنده ایکن بررجل کندویه صیحه ایتمکله دوشوب وفات ایتسه امدی کندویه صیحه سنده
کندویی آشغه آتمه دیوب بعده دوشرسه ضامن اولمز یوق کندنی آشغه آت دیوب او دخی آتوب فوت
اولورسه ضامن اولور انجق بوقولله فتوا ویریلور بعضیلر مطلقا ضامن اولماز دیدیلر ینه بویله برصبی یه
کندویی صویه ویا آتشه القا ایله دیمکله هلاك اولسه ضمان ایجاب ایدر والله تعالی اعلم واستغفر الله
العظیم ☼ فصل فی الفعلین ☼ ایکی نوع جنایت حقنده فصلی حاسیدر تاخیری مرددن مرکب
منزله سنده اولمسیدر ☼ قطع یدرجل ثم قتله اخذ بالامرین ☼ (ای بالقطع والقتل) ☼ واوکان
عمدین او ☼ (کانا) ☼ خطائین او ☼ (کانا) ☼ مختلفین ☼ (ای احدهما عمدا والاخر خطاء) ☼ تخلل
بینهما برؤ اولا ☼ (فیؤخذ بالامرین فی الکل فلاتداخل) برکسنه برادمك اولا یدنی قطع ثانیا
کندوسنی قتل ایدرسه ایکیسیله که قطع وقتلله مؤاخذه اولنور هرنه قدر ایکیسده عمدا ویاخطاء
بری عمدا وبری خطاء اولمغله مختلف اولورلرسه ده امدی میانلرینه برأ که صاغلوب اولمق
تخلل ایتسون ویا ایتمسون صور مشروحه لرك کایسنده بلاتداخل امرینك مقتضای اولان خطاده
دیت عمدده قود ایله مؤاخذه اولنور پس میانلرینه برؤ تخلل ایدرسه اتفاقا مقتولك ولیسیچون هنوز

قطع وهنوز قتل واردر امابینلرینه برؤ تخلل ایتمزسه ینه امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده تداخل اولمازقطع وقتل اولنور امامین همامین رحمهما الله تعالی تداخله ذاهب اولوب جزای قطع جزای قتلده داخل اولمغین مزبورجانی قتل اولنوب قطع اولنماز بیوردیلر امام اعظم رحمه الله تعالی ورضی الله تعالی عنه ولی مخیردر دیدی ❊ الا فی خطأین لم یتخلل بینهما برؤ ❊ (فانهما یتداخلان) ❊ فتجب فیهما دیة واحدة ❊ (وان تخلل برؤ لم یتداخلا کما علمت) الا بینلرینه برؤ تخلل ایتمیان ایکی خطا جنایتده تداخله مبنی دیت واحده واجبه اولور زیرا برؤ اولمدیغندن فعلک هر برینه کندونک حکمی اعطا ممکن دکلدر واکر برؤ وصحت تخلل ایدرسه فعلنده تداخل اولمدیغی نته که معلوم اولدی (فالحاصل ان القطع اما عمدا وخطاء والقتل کذلک صار اربعة ثم اما ان یکون بینهما برؤ اولا صار ثمانیة وقد علم کلا منها) خلاصهٔ کلام سالف الذکر قطع ایله قتل یا عمدا ویا خطاء اولمغله قسم درت اولوب بعده میانلرنده برؤ اولوب واولمامغله اقسام سکزه بالغ اولور واشبو اقسام ثمانیه نک هر برینک حکمیده معلوم اولدی جنایت مزبوره نک بر ویا ایکی کسنه دن صدوری اعتباریله انواع اون التی اولور ایکی شخصدن صدوری اعتباریله هر برینه موجب فعلی اولان قصاص واحد ارش اجرا اولنور ❊ کمن ضربه مائة سوط فبریء من تسعین ولم یبق اثرها ❊ (ای اثر الجراحة) ❊ ومات من عشرة ❊ (ففیه دیة واحدة لانه لما بریء من تسعین لم تبق معتبرة الا فی حق التعزیر مسئلهٔ مشروحه ده دیت واحده واجبه اولدیغی نته که برکسنه یه برادم یوز قامچی اوروب لکن متفرقا طقسانی برمحله اونی برمحله اورمغله طقساننک محلی برؤ تام بولوب اثر جراحت باقی قالمیوب اوندن متأثرا وفات ایتمکله بردیت لازم اولدیغی کی زیرا طقساننک بری صحت بولمغله انک حقنده تعزیردن غیری برشی ایتمز پس طقساندن اثر جراحت باقی قالمش اولورسه حکومت عدل ایجاب ایدر (وکذا کل جراحة اندملت ولم یبق لها اثر عند ابی حنیفة وعند ابی یوسف فی مثله حکومة عدل وعن محمد یجب اجرة الطبیب وثمن الادویة درر وصدر الشریعة وهدایه وغیرها) ینه بویله هر برپاره که صاغلوب صحت بولوب کندوایچون اثر جراحت قالمزسه انکیچون امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده برشی ایجاب ایتمز امام ابی یوسف قتنده بومثللو حکومت عدل واردر امام محمد عندنده اجرت طبیب ودوالرک ثمنی واجب اولور ❊ ویجب حکومة ❊ (عدل مع دیة النفس) ❊ فی مائة سوط جرحته وبقی اثرها ❊ (بالاجماع لبقاء الاثر ووجوب الارش باعتبار الاثر هدایه وغیرها) جرح ایدوب اثری باقی قلان یوز قامچیله فوت اولان آدمده اجماعا دیت نفسله برابر حکومت عدل واجب اولور اثرک بقاسنه بناء زیرا ارشک وجوبی اثر اعتباریله در (وفی جواهر الفتاوی رجل جرح رجلا فعجز المجروح عن الکسب یجب علی الجارح النفقة والمداواة) جواهر الفتاویده مسطوردر که بر رجل بر رجلی جرح ایتمکله مدت جرحنده مجروح کسبدن عاجز وعمل مانده قالورسه جارحک اوزرینه نفقه ومداوات واجب اولور (وفیها رجل جاء بعوان الی رجل فضربه العوان فعجز عن الکسب فمداواة المضروب ونفقته علی الذی جاء بالعوان انتهی) ینه جواهر الفتاواده مسطوردر که بر رجل بر رجله ظلمه عون واتباعلرندن برنی کتورمکله اکا ضرب ایتدیکندن کار کسبدن عاجز اولورسه مضروبک مداوات ونفقه سی عونه کتورن رجلک اوزرینه در اولی اولان عوان

بدلینه عون دیمک ایدی اعانه دن اوله رق معین ظلمه معناسنه اولور بزازیه ده مرسوم درکه ساعی بالفساد اولان ذوات حقنده فقها افتا بیوردیلر که فتنه وفساد هنکامنده قتللری جائزدر ایقاظ فتنه وقتنده فقرا ومسلمینه مضرت وخسرانلری پک شدید اولدیغندن « الذین یحاربون الله ورسوله ویسعون فی الارض فسادا » نظم کریمنه مظهر اولان شرذمهٔ شرت مداره الحاق اولندیلر (قال المصنف والظاهر انه مفرع علی قول محمد رحمه الله تعالی قلت وقدمنا معزیا للمجتبی عن ابی یوسف نحوه وسنحققه فی الشجاج) مصنف کتاب علیه رحمة الملک الوهاب بیورر که ظاهر اولان نفقه نک ومداواتک وجوبی امام محمد قولی اوزره تفریع اولنمشدر که ساعی اوزره ضمان واجب اولیور وماسبقده که مصنفک کما تبرد اذا کسرت قولنک شرحنده امام ابی یوسفدن مجتبایه عزو ایله بونک مثلی روایت اولندیکه فعند ابی یوسف تجب حکومة عدل الالم ای اجر القلاع والطبیب دیدی واول محلده وسنحققه دیو بورایه حواله ایتمش ایدی وفصل فی الشجاج دیدیکی محلده بو مضمونی تحقیق وبیان ایده رز ❊ ومن قطع ❊ (ای عمدا او خطاء بدلیل ما یأتی وبه صرح فی البرهان کما فی الشرنبلالیة لکن فی القهستانی عن شرح الطحاوی ان الدیة علی العاقلة فی الخطاء ومن ظن انها علی القاطع فی الخطاء فقد اخطاء وکذا او شج او جرح) برادمک عمدا بر ویا خطاء بر عضوی قطع ویا شج وجرح اولنوب بعده عفو ایدوب صکره اندن متأثرا فوت اولورسه قاطعی مالندن دیتنی ضامن اولور قطعک بومحلده عمدا ایله خطایه تعمیمی ذکر آتی العفو عن الجنایة او عن القطع وما یحدث منه مسئله سنده عمد ایله خطا بابنده که تفصیله مبنیدر وشرنبلالیه ده که کبی برهانده دخی مضمون مشروحی تصریح ایتدی لکن قهستانیده طحاوی شرحندن نقلا مذکوردر که خطاده دیت عاقله اوزره در اما قاطع اوزره ظن ایدن خطا ایتمش اولور بو استدراکک محلی متنک ضمن قاطعه الدیة فی ماله قولندن صکره ایدی ❊ فعفا عن قطعه ❊ (او شجته او جراحته) ❊ ثم مات منه ضمن قاطعه الدیة ❊ (فی ماله خلافا لهما قلنا انه عفی عن القطع وهو غیر القتل امدی مقطوع مشروح اندن متأثرا فوت اولورسه قاطعی دیتی مالندن ضامن اولور امامین ایچوندر اختلاف مشار الیهما عفو مشروح نفسدنده عفودر زیرا عفو عن القطعدن مراد مقتضای قطعدن عفودر یوقسه ذات قطعدن عفو دکلدر موجب قطعده سرایت ایتمزسه قطع سرایت ایدرسه قتلدر امدی عفو قتغیسنه اولسه شامل اولور ❊ ولو عفا عن الجنایة او عن القطع وما یحدث منه فهو عفو عن النفس ❊ (فلا یضمن شیئا وحینئذ) ❊ فالخطاء یعتبر من ثلث ماله ❊ فان (خرج من الثلث فبها والا فعلی العاقلة ثلثا الدیة کما فی شرح الطحاوی) جنایت ویا قطع اولنان کسنه لر انلردن واندن حادث اولوب تولد ایدن شیلردن عفو ایدرسه اشبو عفوی نفسندن عفودر پس جانی برشیء ضامن اولماز بو تقدیرجه خطا جنایتده عفوی ثلثدن اعتبار اولنور امدی عفو ایتدیکی دیت ثلثدن چیقارسه نه کوزل یوقسه عاقله سنک اوزرینه دیتک ایکی ثلثی لازم اولور امدی وفات ایدرسه دیتک کلیسی ساقط اولور نهایتی مقتضاسی مال اولمغین ثلثدن معتبر اولور (فمن ظن انها علی القاطع فقد اخطاء قطعا ومفاده ان عفو الصحیح لا یعتبر من الثلث ذکره القهستانی) پس دیتک قاطع اوزره لزومنی ظن

ایدن کمسنه تحقیق خطا ایتمش اولور ثلثدن اعتبارینك مفادی صحیحك عفوینك ثلثدن عدم اعتباریدر زیرا ثلثدن اعتباری مریض حقنده‌در ☼ والعمد من کله ☼ (لتعلق حق الورثة بالدیة لابالقود لانه لیس بمال) عمدا اولان جنایتده عفو صورتنده ورثه‌نك حقی دیته تعلق ایدوب مال اولمیان قوده تعلق ایتمامکین مالك کلیسندن اعتبار اولنور بو محله بعض فضلا سؤال ایراد ایتمشلرکه بونده اصل واجب اولان قوددر مال دکلدر امدی مالك کلیسندن دیت ایجاب ایدر دیمك بر وجهی اولماز قهستانی دیرکه عمده عفو عافی‌یه متعلق اولان مالکه دیتك کلیسندن اعتبار اولنور ورثه‌نك حقی کندویه تعلق ایتدیکندن دیمکدر ورثه‌نك حقنك ماله تعلقی عارضیدر ☼ والشجة مثله ☼ (ای مثل القطع حکما وخلافا) احکامده وکندوده وقوعبولان اختلافده باش یاریغی بر عضوك قطعی کبیدر ☼ قطعت امرأة یدرجل عمدا ☼ (ای او خطاء لما یأتی فلو اطلق کما سبق وکالملتقی وغیره کان اولی فتامل) ☼ فنکحها ☼ (المقطوع یده) ☼ علی یده ثم مات ☼ (فلو لم یمت من السرایة فمهرها الارش ولو عمدا اجماعا) ☼ یجب ☼ (عند ابی حنیفة) ☼ مهر مثلها ☼ بر عورت بر رجلك النی عمدا ویاخطاء قطع ایدوب بعده یدی قطع اولنان آدم اوعورتی یدنی قطعی مقابلی نکاح ایدوب صکره وفات ایدرسه امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده عورتك مهرمثلی واجب اولور ذکراتی تفصیله مبنی متنك عمدا قیدی قید احترازی دکلدر سرایله تقیکم الحر قبیلندن در یعنی قطع مشروح کرك خطاء عمدا وکرك اولسون دیمك امدی ماسبقده وملتقی ده وسائر معتبراتده که مثلاو تفصیل اتی صحیح اولسون ایچون مصنف مرحوم بومحاده دخی بروجه اطلاق ذکر ایدوب عمدا دیمسه اولی اولورایدی پس رجل سرایتدن وفات ایتزسه عمدادخی اولسه عورتك مهری اجماعا یدك ارشی اولان بش بیك درهمدر زیرا عورتله اربیننده اطراف انسانیده قصاص جاری دکلدر بنابرین ارش مذکور واجب اولدی انکده صداق اولمقلغه صلاحیتی واردر ☼ والدیة فی مالها ان تعمدت ☼ (وتقع فی المقاصة بین المهر والدیة ان تساویا والا ترادالفضل) بوصورتده مزبوره عورتك قطع یدی عمدا اولورسه دیت کندونك مالندن ایجاب ایدوب مهرینه دیت مساوی اولورلرسه میانلرنده تقاص واقع اولور بوقسه هر بری اخره زیاده‌یی رد ایدرلر ☼ وعلی عاقلتها ان اخطاءت ☼ (فی قطع یده ولا یتقاصان لان الدیة علی العاقلة فی الخطاء بخلاف العمد فان الدیة علیها والمهر علی الزوج فیتقاصان) سالفه الذکر عورتك قطع یدی خطاء اولورسه دیت کندونك عاقله‌سی اوزره اولور بینلرنده تقاص اولماز خطاده دیت عاقله اوزره اولوب مهر عورتك اولدیغندن عمدده دیت عورت اوزره مهر زوج اوزره اولمغله خطانك خلافنه اولوب تقاص اولدی (قلت وقال صاحب الدرر ینبغی ان تقع المقاصة فی الخطاء ایضا لانها علیها دون العاقلة علی القول المختار فی الدیة لکنه لیس علی اطلاقه بل فی العجم ولعله اطلقه لاحالته لمحله فلیحفظ) شارح علیه الرحمة دیرکه درر صاحبی دیدیکه لایق اولان عمد کبی خطاده‌ده مقاصه‌نك وقوعیدر زیرا قول مختار اوزره دیت عورتك اوزرینه‌در لکن دیتك عورت اوزره اولمسی علی الاطلاق دکلدر بلکه عجمدن اولدیغنه نظرادر شارح علیه الرحمة دیرکه منلا خسروك دیتك عورتك اوزرینه لزومنی بروجه

اطلاق ذکری ظن ایدرمکه محلنه حواله‌سنه مبنیدر ☼ وان نکحها علی الید وما یحدث منها اوعلی الجنایة ثم مات ☼ (منه) ☼ وجب ☼ (لها) ☼ فی العمد مهرالمثل ولاشیء علیها (لرضاه بالسقوط) برکمسنه‌نك یدنی برعورت قطع ایتمکله یدنك قطعی بداینه ویااندن حادث اولوب وظهور ایده‌جك مضرت ویابر جنایت اوزره کندوبی تزوج ایدوب بعده اندن متأثرافوت اولورسه امدی قطعی عمدا اولمش ایسه کندویه زوجك ترکه‌سندن فقط مهرمثل ایجاب ایدر قصاصك سقوطنه زوجك رضاسنه مبنی عورتك اوزرینه دیت امثالی برشی لازم اولماز دانده قصاصك مهرینه هرنقدر صلاحیتی یوقسه‌ده لکن ساقط اولور ☼ ولو خطاء رفع عن العاقلة مهر مثلها والباقی وصیته لهم ☼ (ای للعاقلة) ☼ وان خرج من الثلث سقط ثلث المال ☼ (فقط) واکر قطع مشروح خطاء اولورسه عاقله‌دن عورتك مهر مثلی رفع اولنوب باقیسی عاقله‌یه وصیت اولمش اولور پس مهر مثلدن باقی قلان دیت ثلثدن چیقارسه ساقط اولور یوقسه مجرد مالك ثلثی ساقط اولور ☼ ولو قطعت یده فاقتص له فمات ☼ (المقطوع) ☼ الاول قبل ☼ (الثانی) ☼ قتل ☼ (الثانی) ☼ به ☼ (لسرایته وعن ابی یوسف لاقود لانه لما اقدم علی القطع فقدا بدأه عما ورائه) برکمسنه‌نك یدی قطع اولنمغله اندنناشی قاطعك یدی قصاصا قطع اولندقده مقطوع ثانیدن مقدم مقطوع اول فوت اولورسه آنك سرایت وتأثیرندن اولدیغندن انك مقابلنده ثانیده قتل اولنور امام ثانی یعدانی علیه رحمة الصمدانی دن مقطوع اولك قطعه اقدامیله ثانینك قطعك ماوراسنده بولنان مضرت ودعوادن انك ذمتنی ابرا ایتمش اولمغله بونده قود یوقدر دیو مرویدرکه لکن بوکا سؤال وارد اولورکه مقطوع اولك مقدم قطعه اقدام ومباشرتی کندونك اندن غیری حق اولمامق ظنیله ایدی امدی بعدالسرایه قصاصا قتلده حقی اولدیغی تبین ایتمکله اندن عدم ابراسی معلوم اولدی وظاهر اشکال ابن کمال یفید تقویة قول ابی یوسف) ابن کمالك اشکال وایرادنك ظاهری فقهانك سالف البیان برکمسنه‌نك برادمك یدنی قطع ایدوب بعده قطعندناشی قصاصی عفو ایتدکدن صکره فوت اولسه قاطع دیتی ضامن اولور مسئله‌سنده تمسك ایتدکاری مفهوم امام ابی یوسفك قولنك تقویه‌سنی افاده ایدر (قال المصنف) ☼ ولومات المقتص منه فدیته علی عاقلة المقتص له ☼ (خلافالهما) قصاص اولنان برجانی وفات ایدرسه انك دیتی کندودناشی قصاص اولنان شخص مجنی علیهك عاقله‌لرینك اوزلرینه ترتب ایدر زیرا کندونك حقی مجرد جانینك یدنك قطعی ایدی پس قتل بولندیغندن کویاقطعك غیرنی استیفا ایتمش اولمغله کندویه ضمان لازم اولمش اولدی امامین ایچوندر اختلاف مشارالیهما ضمان ایجاب ایتزیوردیلر زیرامقتص له حقی اولان قطعی استیفا ایتدی نهایتی سرایتیله دیت ساقطه اولدی اندن احترازو سعدن خارج اولمغین (قلت هذا اذا استوفاه بنفسه بلا حکم حاکم) شارح علیه الرحمه دیرکه اشبومسئله مشروحه‌ده دیتك لزومی مجنی علیهك قصاصی کندونك بالذات بلا حکم الحاکم استیفا ایتدیکینه نظرادر امدی حاکمك حکمیله استیفای قصاص ایدر برشیء ایجاب ایتز نته‌که حاکمك کندونك بالذات قصاصنده نسنه لازم اولمدیغی کبی (واما الحاکم والحجام والختان والفصاد والبزاع فلایتقید فعلهم بشرط السلامة کالاجیر وتمامه فی الدرر) اماحاکم استیفای قصاصه کندوسی بالذات مباشرت ایدوب سرایتیله

فوت اولسه وحجامت ايدن وسنت ايدوب وقان الن كمسنه لرك فعللرى اجير كبى سلامت شرطيله
تقييد اولنمزلر وبو بحثك تمام وتفصيلى درر ده مذكوردر (والاصل ان الواجب لا يتقيد بوصف
السلامة والمباح يتقيد به ومنه ضرب الاب ابنه تاديبا او الام او الوصى ومن الاول ضرب الاب
او الوصى والمعلم باذن الاب تعليما فمات لا ضمان) بو خصوصده اصل اصيل وقاعدهٔ وتفصيل بودركه
تحقيقا واجب اولان ضرب سلامت وصفيله تقييد اولنميوب مباح ايله تقييد اولنادر بابانك ويا انانك
ويا وصينك ولدلرينه تاديبا ضربلرى اشبو مباح قسمندندر بابانك ويا صبينك ويا بابانك اذنيله معلمك
تعليم ايچون چوجغه ضربلرى واجب نوعندندر امدى بوندن متأثرا وفات ايدرسه ضمان ايجاب
ايتمز تعليما لفظى بابا وانا ووصى اوچنه قيددر (فضرب التأديب مقيد لانه مباح وضرب التعليم
لا لانه واجب ومحله فى الضرب فى المعتاد واما غيره فموجب للضمان فى الكل وتمامه فى الاشباه)
امدى تاديب ايچون اولان ضرب مباح اولمغله مقيد تعليم ايچون اولان ضرب واجب
اولديغندن غير مقيددر واشبو ضربك سلامتله تقييد اولنمسى ضرب معتادده در
يعنى كميت وكيفيت ومحل اعتباريله عادتا ضرب اولنمسيله در امدى مثلا بر كمسنه نك تعليما
ويا تاديبا بر چوجغك وجهنه وياذكرينه ضربى بهمه حال موجب ضماندر بو بحثك تمام وتفصيلى
اشباهده در ❊وان قطع❊ (ولى القتيل) ❊ يد القاتل ❊ (وبعد ذلك) ❊عفا ❊ عن القتل) ❊ضمن
القاطع دية اليد ❊ (لانه استوفى غير حقه لكن لا يقتص للشبهة وقالا لا شى عليه) بر مقتولك ولیسى
قصاصا قتل بدلينه مقدما قاتلك يدنى قطع بعده قتلنى عفو ايلسه حقنك غيرنى استيفا ايتمش اولديغندن
قاطع يدك ديتنى ضامن اولور لكن شبهه محلى اولمغله يدى قصاص اولنماز امامين برشى ايجاب ايتمز
بيوردیلر ❊ وضمان الصبى اذا مات من ضرب ابيه او وصيه تاديبا ❊ (اى للتاديب) ❊ عليها ❊
(اى على الاب والوصى لان التاديب يحصل بالزجر والتعريك وقالا لا يضمن لو معتادا واما غير
المعتاد ففيه الضمان اتفاقا) بر صبينك باباسنك ويا وصيسنك تاديبا ضربندن متأثرا وفاتنده ديتنك
ضمانى كندولرينك اوزرلرينه در تاديبك زجر وتعريكله بلا ضرب حصولنه بناء امامين همامين
ضربلرى ضرب معتاد ايله اولمش اولورسه ضمان اولمز بيوردیلر ضرب غير معتادده اتفاقا ضمان
ايجاب ايدر ❊ كضرب معلم صبيا وعبدا بغير اذن ابيه ومولاه ❊ (لف ونشر مرتب فالضمان
على المعلم اجماعا) سالف البيان ضربده كه ضمان معلمك بابانك وسيدك اذنلرى اولمقسزين صبيه وعبده
ضربلرنده كه ضمان كبيدر اشبو عبارده لف ونشر مرتب واركه ابيه صبى به مولاى عبده
ناظرلردر امدى معلمك اوزرينه ضمان اجماعا لازم اولور ❊وان❊ (الضرب) ❊باذنهما لا ❊ (ضمان
على المعلم اجماعا قبل هذا رجوع من ابى حنيفة الى قولهما) صورت مشروحه ده ضرب بابا ايله
وسيدك اذنلريله اولورسه اجماعا معلمك اوزرينه ضمان ايجاب ايتمز بو امام اعظم رحمه الله امامين
قولنه رجوعيدر دنيلدى زيرا بابانك اذنيله معلمدن ضمان مرتفع اولدقده بابانك بالذات كندونك
ضربنده ارتفاعى بالطريق الاوليدر ❊ وكذا يضمن زوج امرءة ضربها تاديبا ❊ (لان تاديبها
للولى كذا عزاه المصنف لشرح المجمع للعينى قلت وهو فى الاشباه وغيرها كما قدمناه) ينه بويله
تاديبا زوجه سنه ضرب ايدن زوج ديتنى ضامن اولور اكا تاديب وايسنه لازم اولوب ونفعى
زوجك كندو نفسنه عائد اولمغين مصنف مرحوم مضمون مرسومى عينينك مجمع شرحنه عزو ايلدى

(شارح)

شارح عليه الرحمه ديركه مفاد مشروح اشباهده وسائر معتبراتده دخى مذكوردر نته كه
ماسبقده ذكروبيان ايتدك (وفى ديات المجتبى الزوج والوصى كالاب تفصيلا وخلافا فعليهم
الدية والكفارة وقيل رجع الامام الى قولهما وتمامه ثمه) مجتبانك دياتنده مذكوردركه
زوجله وصى تفصيلده واختلافده بابا كبيدر امدى كندولرينه ديت وكفارت ايجاب
ايدر امام اعظم رحمه الله تعالى امامين قولنه رجوع ايتدى دينلدى بو بحثك تمام وتفصيلى
مجتباده در تفصيل مشروح بودركه بر كمسنه صغير اوغلونه تاديب ايچون ضرب اولنميه جق وجهى
وياذكرى كبى مخاطره لى محللرينه ويا تحمل ايده ميه جكى قدر مثلا بشيوز ويا بيك قدر تازيانه ضرب
ايتمكله چوجق تلف اولورسه كندويه ديت وكفارت لازم اولور واكر محل مشروحك غيرينه
تاديبا ضرب اولنه جق قدر از بر ضربله هلاك اولورسه ينه امام مشار اليه نزدنده ديت وكفارت
ايجاب ايدر امامين برشى ايجاب ايتمز ديديلر امام اعظمك امامين قولينه رجوعى مرويدر وصيله
زوجده تفصيل واختلافده اب كبيدر انتهى ❊ فروع ❊ (ضرب امرأة فافضاها فان كانت تستمسك
بولها ففيه ثلث الدية والا فكل الدية) بر كمسنه بر عورته ضرب ايتمكله كندويه افضا وقوع بولسه كه
قبليله دبرى ماييننده كه پرده پرتلوب ايكى دليكى بر اولسه پس بولنى طوته بلورسه انده ديت كامله نك
ثلثى لازم اولور يوقسه ديتك كليسى لازم اولور (وان افتض بكرا بالزنى فافضاها فان مطاوعة
حد ولا غرم وان مكرهة فعليه الحد وارش الافضاء لا العقر حاوى القدسى) بر رجل بر باكره قزك
زنا ايله بكرنى ازاله اوكنى وآردنى بر ايتسه امدى مطاوعت ورضاسيله اولورسه ايكيسنه ده
حد شرعى اجرا اولنور وغرامتده اولماز اكر كرها بلا رضا اولورسه رجله حد شرعى وارش
افضا لازم اولور عقر ايجاب ايتمز ارشدن مراد استمساك بول صورتنده ثلث ديت عدم استمسا كده
تمام ديتدر (قطع الحجام لحما من عينه وكان غير حاذق فعميت فعليه نصف الدية اشباه) ارباب حذاقتدن
اولميان بر حجام برادمك كوزندن بر پاره لحم قطع ايتمكله آنك كوزى نابينا اولسه حجامك اوزرينه
كوزك ديتك نصفى لازم اولور (وفى القنية سئل نجم الدين من صبية سقطت من سطح فانفتح
رأسها فقال كثير من الجراحين ان شققتم رأسها يموت وقال واحد منهم ان لم تشقوه اليوم تموت
وانا اشقه وابرئها فشقه فماتت بعد يوم او يومين هل يضمن فتأمل مليا ثم قال لا اذا كان الشق باذن
وكان الشق معتادا ولم يكن فاحشا خارج الرسم) قنيه ده مذكوردركه نجم الدين دن سؤال اولنديكه
بر صبيه بر طامدن دوشوب باشى يارلمغله جراحلرك چوغى بونك باشنى يارارسه كز وفات ايدر
ديوب برى بوكون يارمزسه كز وفات ايدر وبن يارارم وصاغ وسالم قيلارم ديوب وشق ايتديكندن
بر ايكى كون صكره فوت اولسه اوشاق چوجغك ديتنى ضامن اولورمى مشار اليه مفتى بر مقدار
تأمل وتفكردن صكره جواب بيورديلركه ضامن اولماز اكر شاقك شقى اذن وشق معتاد ايله اولوب
رسم وعادتدن خارج شق فاحشله اولمزسه (قيل له فلو قال ان ماتت فانا ضامن هل يضمن قال لا انتهى)
نجم الدين دن ينه سؤال اولنديكه مار الذكر جراح صبيهٔ مشروحه وفات ايدرسه ديتنى بن ضامن
اولورم ديسه امدى ضامن اولورمى جوابنده اولمز بيورديلر (قلت انما لم يعتبر شرط الضمان
لما تقرر ان شرطه على الامين باطل على ما عليه الفتوى انتهى والله تعالى اعلم) شارح عليه الرحمة
ديركه سالف البيان ضمان شرطنك عدم اعتبارى مفتى به اولان قول اوزره كه امين اوزره ضمانى

شرط باطلدر قاعدهٔ مقررهسنه مبنیدر

※ باب الشهادة فی القتل واعتبار حالته ※

(ای حالة القتل) اشبو باب دقت نصاب قتلده شهادت وقتلك حالتنی اعتبار حقنده بر بابدر لایق اولان بو بابك شهادت بحثنده ایرادی ایدی لكن سائر مصنفین عادتلرینه اتباعا مصنف كتاب علیه رحمة الملك الوهاب بونوع جنایاتده ذكر و بیان بیورمشلردر وقتل حالتنی اعتبارك معناسی ا كا اعتبار بوقدر بلكه اعتبار رمی وقتنه در مصنف علیه الرحمه اخر بابده دیركه معتبر اولان حالت رمیدر حالت وصول دكلدر كورمز میسنكه كندویه قورشون ویا سهام رمی اولنان كمسنه قبل الوصول مرتد اولسه دیت واجبه اولور اسلام كاسه اولمز ※ القود یثبت للورثة ابتداء بطریق الخلافة ※ (من غیر سبق ملك المورث لان شرعیة القود لتشفی الصدور ودرك الثأر والمیت لیس باهل له) قودمورثكه مقتولك ملكی سبقت ایتمیهرك بطریق الخلافة ابتداء ورثهیه ثابت اولور زیرا قصاصك مشروعیتی تشفی صدور واخذ انتقام ایچوندر رمیت ایسه بوكا اهل دكلدر خلافتله وراثت میاننده فرق وراثت مورثك ملكنك سبقتنی اقتضا ایدر بعد الوفات ملك وارثه انتقال ایدر خلافت سبق ملك ایجاب ایتمز بلكه برشخص اخر برشخصك فعلنی اقامتده انك مقامنه قائم اولور (وقوله تعالی فقد جعلنا لولیه سلطانا نص فیه) الله جلیلك فقد جعلنا لولیه سلطانا قول شریفی قصاصك اول امرده بطریق الخلافة ورثهیه ثبوتی مضمونتی تصریح وتنصیص ایدر زیرا اولیهده لام تملیك ایچون اولمغله حق سبحانه وتعالی حضرتلری بعد القتل تساطی ورثهیه تملیك بیورمشدر ※ وقالا بطریق الارث ※ (كما انقلب مالا وثمرة الخلاف ما افاده بقوله) ※ فلا یصیر احدهم ※ (ای احد الورثة) ※ خصما عن البقیة ※ (فی استیفاء القصاص خلافا لهما) امامین همامین رحمهما الله تعالی قصاصك ورثهیه ثبوتی بطریق الارثدر دیدیلر نته كه قودماله منقلب اولدقده ولایتلری بطریق الارث اولدیغی مثللو ثمرهٔ خلاف مصنف كتاب علیه رحمة الملك الوهابك كندی قولیله افاده و بیان ایتدیكی مضموندركه پس ورثهنك بری استیفای قصاصده باقیلرندن خصم اولهمز امامینجه وندر اختلاف (والاصل ان كل ما یملكه الورثة بطریق الوراثة فاحدهم خصم عن الباقین وقائم مقام الكل فی الخصومة وما یملكه الورثة لابطریق الوراثة لایصیر احدهم خصما عن الباقین) بو مسئلهده اصل علمآء اعلام بودركه هر بر شیكه ورثه كندویه بطریق الوراثة مالك اولور امدی كندولردن بری دیكرلرندن نائی خصم اولوب خصومتده انلرك مقامنه قائم اولور ورثهنك بطریق الوراثة مالك اولهمدقلری شیده احد ورثه سائرلری مقـامنه قائم اولوب انلر طرفندن خصم اولهمز فقط كندو نفسنك حقنی اثبات ایدوب غیرك حقنی اثبات ایتمامكین كورمز میسنكه ورثهنك بری بر كمسنهنك اوزرینه تركهدن بر نسنه دعوا ایدوب اثبات مدعی اتسه ورثهنك جملهسنك حقی ثابت اولوب سائرلری تكرار اثبات مدعایه محتاج اولمزلر نته كه بركمسنه ورثهدن برندن تركهدن برنسنه دعوا ومدعاسنه اقامه بینه ایلسه جملهسنك اوزرلرینه ثابت اولوب هر برلرینه تكرار اثبات مدعا ایجاب ایتمدیكی كبی (ثم فرع علیه بقوله) ※ فلو اقام حجة بقتل ابیه عمدا مع غیبة اخیه ※ (یرید القود) ※ لایقید ※ (اجماعا حتی یحضر الغائب لكنه یحبس لانه صار متهما) بعد ازین

مصنف مرحوم اصل مشروح اوزره كندو قولیله مسئله تفریع ایدیروب دیركه پس بركمسنه بر رجلك اوزرینه باباسنی عمدا قتل ایتدیكنه قرنداشی غائب اولهرق اقامهٔ بینه ایدوب قصاصنی مراد ایلسه اجماعا قصاص ایدهمز مادام غائب قرنداشی حاضر اولمدقجه نهایتی متهم اولدیغندن حبس اولنور یقید یانك ضمیله افعال بابندندر امام اعظم قتنده عدم قصاص احدهما اخردن خصم اولهمدیغندندر امامین عندنده غائبك عفوی احتماله مبنیدر ※ فان حضر ※ (الغائب) ※ یعیدها ※ (ثانیا) ※ لیقتلا ※ (القاتل وقالا لایعید) یعنی كه غائب حاضر اولورسه ایكیسی بردن قاتلی قتل وقصاص ایتمك ایچون غائب تكرار اقامهٔ بینهیی اعاده ایدر امامین ایتمز بیوردیلر ※ وفی ※ (القتل) ※ الخطاء والدین لا ※ (یحتاج الی اقامة البینة بالاجماع لما مر) خطاء قتلله دینی اثباتده احد ورثه اثبات ایتدكدنصكره دیكری تكرار اقامهٔ بینهیه اجماعا محتاج اولمز سالف الذكر اصله بناء ※ فلو برهن القاتل علی عفو الغائب فالحاضر خصم ※ (لانقلابه مالا) ※ وسقط القود ※ مسئلهٔ مشروحهده قاتل غائبك عفوی اوزره اقامهٔ بینه ایلسه قودماله منقلب اولدیغندن حاضر خصم اولوب قود ساقط اولور زیرا قاتل حاضر اوزره قصاص حقنك سقوطنی وماله انقلابنی دعوا ایتدی بوایسه انجق غائبك عفونی اثباتله ثابت اولمغله حاضر غائبدن خصم نصب اولنوب كندویه حكمله غائبه تبعا مقتضی علیه اولدی ※ وكذا لو قتل عبدهما عمدا او خطاء و ※ (الحال ان السیدین) ※ احدهما غائب ※ (فهو علی التفصیل السابق یعنی بویله بر كمسنه ایكی سیدك بر عبدنی عمدا ویاخطاء قتل ایدوب وبری غائب اولسه حكم تفصیل سابق اوزرهدر امدی حاضرك اقامه ایتدیكی بینه مقبوله اولماز مادام غائب اعادهٔ بینه ایتمدكجه ※ ولو اخبر ولیا قود بعفو اخیهما ※ (ای الثالث) ※ فهو ※ (ای اخبارهما) عفو للقصاص منهما ※ (عملا بزعمهما وهی رباعیة) برقودك ایكی ولیسی قرنداشلری اولان اخ ثالثك عفونی خبر ویرسهلر اول اخبارلری كندولرك زعملریله عملا كندولرندن قصاصی عفو اولور بو مسئله درت قسمه محتملهدر (فالاول) ※ ان صدقهما ※ (ای المخبرین) ※ القاتل والاخ ※ (الشریك) ※ فلا شیء له ※ (ای للشریك عملا بتصدیقه) ※ ولهما ثلثا الدیة ※ احتمال اول قاتلله اخ شریك ثالث قرنداشلرینك عفونی خبر ویرن مار الذكر ایكی قودولیلرنی تصدیق ایدرلرسه تصدیقلریله عملا اخ شریك ایچون دیتدن برحصه اولماز دیتك ایكی ثلثی كندولرینك اولور ※ و ※ (الثانی) ※ ان كذباهما فلا شیء للمخبرین ولاخیهما ثلث الدیة ※ احتمال ثانی قاتلله اخ ایكی مرقوم ولیلری تكذیب ایدرلرسه كندولریچون دیتدن برشی اولماز اخبارلریله قصاصدن حقلری ساقط اولوب ماله منقلب اولدیغندن وقاتل ایله شریك كندولرینی تكذیب ایتمكله مالدنده حصه یاب اولهمدیلر قرنداشلریچون دیتك ثلثی ثابتدر ※ و ※ (الثالث) ※ ان صدقهما القاتل وحده فلكل منهم ثلثا ※ اوچنجیسی ولیلری فقط قاتل تصدیق ایدوب شریك تكذیب ایدرلر هر بریچون دیتك ثلثی واردر زیرا قاتل ولیلری تصدیق ایتمكله كندولرینه دیتك ایكی ثلثی اقرار ایتمش اولور ولازم اولور نهایتی ولی ثالثك عفویله حقنك ابطالنی دعوا ایتدی ثالثده انی تصدیق ایتمدیكندن ماله متحول اولمغله كندویه مال ویریلور ※ و ※

(الرابع) ان صدقهما الاخ فقط فله ثلثها ☼ (لان اقراره ارتد بتكذيب القاتل اياه فوجب
له ثلث الدية ☼ و ☼ (لكنه) ☼ يصرف ☼ (ذلك) ☼ الى المخبرين ☼ (استحسانا وهو
الاصح زيلعى لانه صار مقرا لهما بما اقر به القاتل) دردنجيسى و ليلرى فقط اخ
تصديق ايدرسه كندو ايچون ديتك ثلثى ثابت اولوب ثلثانى ساقط اولور قاتلك
كندولرينى تكذيبيله ثالثك عفوندن ناشى قصاصك ساقط اولديغندن ثلثانيده ساقط اولمغله مخبرين
مشروحينه برنسنه تاديه سى ايجاب ايتميوب مادام ثالث عفوى اقرار ايتدكجه قصاصده لازم
اولمزسه شارحك لان اقراره الخ قولى سؤال مقدره جوابدرسؤال شووجه اوزره
تقرير اولنوركه اخ ثالث ايچون ثلث ديتنه كيفيتله ثابت اولور حالبوكه كندولرى
اقرار ايتديلركه عفولرندن ناشى قاتل طرفندن برشيئه مستحق اولمازلر جواب بودركه
بلى واقعا هرنه قدراقرار مشروح بولنديسه ده لكن قاتلك انى تكذيبيله مرتد اولمغله كندويه ثلث
ديتى تاديه لازم اولدى لكن اول ثلثده استحسانا ايكى ولى مخبره صرف وتاديه اولنورواصح
اولانده بودرزيرا مارالذكر اخك قاتل حقنده اقرار ايتديكى نسنه يى مخبران ايچون اقرار ايتمش
اولدى ☼ وان شهدا انه ضربه بشئ جارح فلم يزل صاحب فراش حتى مات يقتص ☼ (لان الثابت
بالبينة كالثابت معاينة ولا يحتاج الشاهدان يقول انه مات من جراحته بزازية) زيد ايله عمرو بكر
اوزره بشرءالة جارحه ايله اوروب وصاحب فراش اوله رق فوت اولدى ديو شهادت ايتسه لر
بكر قصاص اولنور بينه ايله ثابت معاينة ثابت كبى اولمغين شاهده انك ياره سندن متأثر اوفات ايتدى
ديمك ايجاب ايتمز ☼ وان اختلف شاهدا قتل فى الزمان او ☼ (فى) ☼ المكان او فى الته او قال
احدهما قتله بعصاو ☼ (قال) ☼ الاخر لم ادر بماذا قتله او شهدا احدهما على معاينة القتل والاخر
على اقرار القاتل به بطلت ☼ (لان القتل لا يتكرر) ايكى قتل شاهدلرى زمانده ويامكانده ويا آلت
قتلده اختلاف ايتسه لر وياخود برى عصا ايله قتل ايتدى ديوب ديكرى نه ايله قتل ايتديكنى بلم
ديوب وياخود برى معاينهٔ قتل اوزره ديكرى قاتلك قتلى اقرارى اوزره شهادت ايتسه صور
مشرحه لرك كليسنده شهادت باطله اولور قتلك عدم تكرارينه بناء زيرا برزمانده وبرمكانده قتل
ديكرزمانده وديكرمكانده قتلك غيريدر شهادتك قبولنده ايسه شاهدلرك اتفاقى شرطدر امدى
اجتماعى محال اولديغنك عندنده شاهدلرك برينك كذبى تبين ايتمش اولدى وآلتك اختلافيله
ده حكم مختلف اولور شارحك لان القتل لا يتكرر تعليلى هربرنده نصاب شهادتك تمامى
صورتنده ظاهر اولور موضوع مسئله ايسه شهادت فرددر پس اصل علتلر بزلرك ذكر ايتديكمز
اولور ☼ وكذا ☼ (تبطل الشهادة) ☼ او كمل النصاب فى كل واحد منهما ☼ (التيقن القاضى بكذب
احد الفريقين ولا اولوية) سالف البيان اختلاف ايدن شاهدلرك هربرنده نصاب شهادت كامل
اولورسه ينه شهادت باطله اولور قاضى فريقينك هربرى نك كذبنى تيقن ايدوب وبرى ايچون
قبوله اولويتده اولمامغين زيرا فعل واحدده تكرر اولمز ☼ واو كمل احد الفريقين دون الاخر قبل
الكامل منهما ☼ (لعدم المعارض) اختلاف ايدن شاهدلرك برنده نصاب شهادت تمام اولوب ديكرنده
اولمزسه معارض بولنمامغين انلردن كامل قبول اولنور ☼ واو شهدا بقتله وقالا جهلنا التة تجب
الدية فى ماله ☼ (فى ثلث سنين شرنبلالية استحسانا حملا على الادنى وهو الدية وكانت فى ماله لان

الاصل فى الفعل العمد) شاهدلر قاتلك قتليله شهادت ايدوب لكن آلت قتل معلوممز دكلدر ديرلرسه
قتل مطلقك مقتضالرينك ادناسى اولان ديت اوزره حملا استحسانا اوچ سنه ده قاتلك مالندن
اوله رق ديت واجبه اولور مالندن اولوب عاقله يه اولمديغى فعلده اصل اولان عمد اولديغينه
مبنيدر قياس اولان التك جهالتيله قتلده مجهول اولمغله شهادتك عدم قبولى ايدى لكن لاندرى قوللرى
شاهدلرك غفلتلرينه حمل اولنميوب بلكه تحسينا للظن عفو بابنده مندوب اولان درء حدودده سعيلرينه
حمل اولندى ☼ وان اقر كل واحد منهما ☼ (اى من الرجلين) ☼ انه قتله وقال الولى قتلتماه جميعا له
قتلهما ☼ (عملا باقرارهما) ايكى رجلك هربرى بركسنه يى قتلنى اقرار ايدوب ولى مقتول على حدة
هربرينك مستقلا قتلنى انكار ايدوب بلكه جميعا ايككز بردن قتل ايتديكز ديسه اقرارلريله
عملا ايكيسنده قتل ووليه مشروعدر زيرا هربررلرى بانفراده قتلى وقصاصك كندونك
اوزرلرينه لزومنى اقرار ايدوب مقرلهده وجوب قتلده كندوينى تصديق ايدوب نهايتى هربرينك
يالكزجه قتلارنده كندولرى تكذيب ايتدى بوايسه اقرارنى ابطال ايتمز ☼ واوكان مكان الاقرار ☼
والمسئلة بحالها) شهادة لغت ☼ الشهادتان لان التكذيب تفسيق وفسق الشاهد يبطل شهادته
امافسق المقر لا يبطل الاقرار) مسئلهٔ مشروحه ده اقرارك يرينه شهادت اولورسه ايكيسيده
لغو اولور زيرا مشهود لهك شاهدى تكذيب تفسيقدر شاهدك فسقيسه شهادتنى ابطال ايدر
امامقرك فسقى اقرارى ابطال ايتمزلر ☼ ولو قال ☼ (الولى) ☼ فى ☼ (صورة) ☼ الاقرار السابقة)
☼ صدقتما ليس له ان يقتل واحدا منهما ☼ (لان تصديقه بانفراد كل بقتله وحده اقرار بان الاخر
لم يقتله) مارالذكر اقرار صورتنده ولى مقرلره سزلر اقرارلريكزده صادق سز ديرسه
كندو ايچون انلرك برينى قتل واخذ ديت يوقدر زيرا انلرك هربرنى يالكز قتلنده تصديق
اخرك عدم قتلنى اقرار در (بخلاف قوله قتلتماه لانه دعوى القتل بلا تصديق فيقتلهما باقرار
هما زيلعى) قتل مسئله سنده واينك مقتولى سزلر قتل ايتديكز قولى بونك خلافينه در زيرا
بوقائلى انفراد قولنده تصديق ايتميه رك قتل دعواسى اولمغله كندوارى ولى اقرار لريله قتل
ايدرلر ☼ واو اقر رجل بانه قتله وقامت البينة على اخر انه قتله وقال كلاهما كان له (للولى قتل
المقردون المشهود عليه ☼ لان فيه تكذيب لبعض موجبه كامر بركسنه فلانى كندوسى قتل
ايتمشدر ديو اقرار ايدوب ديكر بركسنه نك اوزرينه ده اقامهٔ بينه اولنسه كه مقتول مشروحى
كندوسى قتل ايتدى ديو ولى مقتولده ايكيسينك بردن قتلنى ادعا ايدرسه وليچون مقرى
قتل واردر مشهود عليهى قتل ايده من زيرا واينك قتلتماه جميعا قولنده مشهود بهك بعضيسيكه
انفرادى تكذيب واردر بوايسه شاهدك فسقنى موجبدر نته كه ماسبقده مرور ايتدى ☼ واو
قال ☼ (الولى) لاحد المقرين صدقت انت قتلته وحدك كان له قتله ☼ لتصادقهما على وجوب
القتل عليه وحده) ولى مارالذكر مقرلرك برينه واقعاسن قتل ايتدك ديو كندوينى تصديق
ايدرسه اوزرينه قتلك وجوبنده تصادقلرينه مبنى كندويه يالكز انى قتل مشروع اولور
☼ كما او قال ذلك لاحد المشهود عليها ☼ كان له قتله لعدم تكذيبه شهوده عليه وانما كذب
الاخر) نته كيم ولى صدقت قولنى اوزرلرينه قتله شهادت اولنان ايكى آدمك برينه ديرسه

كندويه انى قتل مشروع اولور كندونك اوزرينه شهادتى عدم تكذيبنه بناء تكذيبى انجق
اخر حقندهكه شهادته اولدى (وكذا حكم الخطاء فى كل ماذكر ذكره الزيلعى) سالف البيان
عمد صورتلرى كبى خطاء قتلكده حكمى ينه بويله در ❊ شهدا على رجل بقتله خطاء وحكم
بالدية (على العاقلة) فى المشهود بقتله حيا ضمن العاقلة الولى (لقبضه بلا حق والشهود ورجعوا
(الشهود) ❊ عليه ❊ (على الولى لتملكهم المضمون الذى فى يد الولى) ايكى كسنه بر رجلك
اوزرينه برآدمى خطاء قتل ايتمشدر ديو شهادت وحياتده ايكن قتليله شهادت اولنان آدم
حقنده عاقلهسى اوزره ديتله حكم اولنسه عاقله ولى يه تضمين ايديررلر ديتى بلا حق اخذ
وقبض ايتديكنه بناء وياخود شاهدلره تضمين ايديروب شاهدلرده ولى يه رجوع ايدرلر
ولينك يدندهكه مبلغ مضمونى ضمانلريله تملك ايتدكلرندن (والشهادة على القتل) ❊ العمد ❊
(فى هذا الحكم) ❊ كالخطاء ❊ فاذا جاء حيا يخير الورثة بين تضمين (الولى الدية والشهود
❊ لافى الرجوع ❊ (فلا رجوع للشهود على الولى لانهم اوجبوا له القود وهو ليس بمال وقالا
يرجعون كالخطاء) اشبو حكم مشروحده قتل عمد اوزره حكم خطاء قتل اوزره حكم كبيدر
امدى قتليله شهادت اولنان حيا كلورسه قتل عمد ايله حقنده شهادت اولنوب قصاص اولنان
كسنهنك ورثهسى وليه وياشهوده ديتى تضمين بيننده مخيردر الا رجوعده خطا كبى دكلدركه
شاهدلر وليه رجوع ايدهمزلر كندولرى مال اولميان قصاصى مقتوله ايجاب ايتدكلرندن
امامين هماميْن خطا صورتنده اولديغى كبى بونده دخى رجوع ايدرلر ديديلر ❊ ولو شهدا
على اقراره ❊ اى اقرار القاتل بالخطاء او العمد ثم جاء حيا) ❊ او شهدا على شهادة غيرهما فى الخطاء ❊
(وقضى بالدية على العاقلة ثم جاء حيا) ❊ لم يضمنا ❊ (اذا لم يظهر كذبهما فى شهادتهما) خطاء
وياعمدا قتلده شاهدلر قاتلك اقرارى اوزره شهادت بعده مقتول حيا ظهور ايتسه وياخود
خطاء قتلده ايكى كسنه ايكى غير كسنهلرك شهادتلرى اوزره شهادت ايدوب عاقلهلرى اوزره
خطاده ديتله وعمدده قصاصله حكم وقصاص اولندقدنصكره مقتول حيا ظهور ايلسه مزبور
شاهدلرك مادام شهادتلرنده كذبلرى ظاهر اولمدقجه برشىء ضامن اولمزلر ❊ وضمن الولى
الدية ❊ (فى الصورتين) ❊ للعاقلة ❊ (اذا ظهر انه اخذها منهم بغير حق) صورتين مشروحهده
ولينك ديتى بغير حق عاقلهلردن اخذى ظاهر ونمايان اولورسه ولى ديتى عاقلهيه ضامن اولور
والمعتبر حالة الرمى ❊ (فى كل حق الحل والضمان (❊ لا الوصول ❊ (فحينئذ) ❊ فتجب الدية ❊
فى ماله وسقط القود للشبهه ❊ بردة المرمى اليه قبل الوصول ❊ وقالا لا شىء عليه) صيدك حلى
وجنايتك ضمانى اعتبار رمى حالندهدر وصول وقتنده دكلدر بو تقديرجه كندويه مثلا قورشون
رمى اولنان كسنه قبل الوصول عياذا بالله تعالى مرتد اولسه رامينك مالندن اولهرق ديت
واجبه اولور محل شبهه اولديغندن قود ساقط اولور امامين برشىء ايجاب ايتمز بيورديلر
تلف محل غير معصومده اولمغله هدر اولنمغين ❊ لا ❊ (يجب دية المرمى اليه) ❊ باسلامه ❊
(بالاجماع) قبل الوصول مرمى اليهك اسلاميله ديتى اجماعا واجبه اولمز ❊ و ❊ (تجب)
❊ القيمة بعتقه ❊ (بعد الرمى قبل الاصابة بعد الرمى قبل الوصول) عتق اولنان مملوكك عتقيله
قيمتى واجبه اولور حر ديتى لازم اولمز ❊ و ❊ (يجب) ❊ الجزاء على محرم رمى صيدا فحل

فوصل ❊ بر صيده رمى سهم ايدن محرمك سهمى احرامندن چيقدقدنصكره صيده واصل
اولورسه كندويه جزا واجب اولور ❊ لا على حلال رماه فاحرم فوصل ❊ صيده رمى
سهم ايدن حلال احراملندقدنصكره سهمى واصل اولورسه جزا واجب اولمز ❊ ولا يضمن
من رمى مقضيا عليه برجم فرجع شاهده فوصل ❊ رجمله كندونك اوزرينه حكم اولنان
كسنهيه رمى اولنوب قبل الاصابة شاهدى رجوع بعده سهم واصل رامينك ديتنى ضامن
اولمز ❊ وحل صيد رماه مسلم فتمجس فوصل ❊ بر مسلم بر صيده رمى سهم ايتدكدنصكره
تمجس ايدوب بعده سهمى صيده واصل اولورسه اول صيده حلال اولمغله كندوايله
انتفاع حاصل اولور ❊ لا ❊ (يحل) ❊ ما رماه مجوسى فاسلم فوصل ❊ (لما عرفت ان المعتبر
حالة الرمى) مقدما مجوسى اولوب بعده شرف اسلامله مشرف اولان كسنه رمى واصابت
ايتديكى صيد حلال اولمز اعتبار حالة رميه اولديغنه مبنى ❊ لغز ❊ (اى جان لو مات مجنيه
فعليه نصف الدية ولو عاش فالدية فقل ختان قطع الحشفة باذن ابيه) لغز مستور المرام
معما كبى كلامدر يعنى قنغى جنايت ايدنكه جنايت ايتديكى انسان وفات ايدرسه كندويه
نصف ديت لازم اولور صحت وسلامت بولورسه ديت كامله ايجاب ايدر جوابنده بيورركه
شول برجنايتكه صبينك باباسنك اذنيله سنت محانى قطع اثناسنده نفس حشفهيى قطع ايده
(اى انسان يقطع اذنه تجب نصف الدية وبقطع رأسه نصف عشرها فقل جنين خرج
رأسه فقطعه فعليه الغرة) قنغى انسانكه قولغى قطعيله نصف ديتكه بشيوز دينار تأديهسى واجب
اولور باشى كسمكله ديتك عشرنك نصفى لازم اولور شول برجنينكه اناسنك قرندن
باشى خروج ايتدكده انى قطع ايده امدى انك قاطعنه غرهكه نصف عشر ديت لازم اولور
(شىء يجب باتلافه ديته وثلاثة اخماسها فقل دية الاسنان اشباه والله تعالى اعلم بالصواب)
قنغى عضوكه اتلافيله برتام ديت وبرديتك اوچ خمسى واجب اولور جوابنده ديت اسناندر
اسنانك ديتنك بيانى مفصلا قريبا دياتده كلدكدنصكره بونده ذكرينه حاجت مس ايتمز ايدى الله
عظيم الشان حقيقت حالهيك عالمدر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊ كتاب الديات ❊ مصنف دقت پناه رفع الله تعالى فى الجنة سمك بناه كتاب الجنايات دنصكره كتاب الدياتى
ذكر وبيان بيوردى ذكر وبيانيده مناسبدر زيرا ادميده جنايتك اقتضا ايتديكى ايكى شيئك برى ديتدر
لكن قصاص احيا وصيانتى موجب اولمقده اكثر واوفر اول موجب جنايتك اقوا واعلاسى
اولمغله تقديمه شايان كورلدى (الدية فى الشرع اسم للمال الذى هو بدل النفس لا تسميته
للمفعول بالمصدر لانه من المنقولات الشرعية) ديت اصطلاح شرعده نفس مقتوله بدل اولان
مالك اسميدر يوخسه اسم مفعوله مصدر ايله تسميه قبيلندن دكلدر منقولات شرعيهدن اولمغين
اصل لغت معناسى اعطادر ودى القاتل المقتول دينور نفس بداينه قاتل ولى مقتوله مال
ويردكده بوكا كوره مصدر اولور عدة كلمهسنده اولديغى كبى تاسى اولندهكى واودن عوض
اولوب امدى عند الفقها ماله ديت اطلاقى حقيقة عرفيه مجاز لغوى اولور شارحك لانه
من المنقولات الشرعية قولينك معناسى بو اولمق كرك (والارش اسم للواجب فيما دون النفس)
ال واياق امثالى اعضاده واجب اولان ماله اسمدر ❊ دية شبه العمد مائة من الابل ارباعا من

بنت مخاض ※ (وبنت لبون وحقة ※ الى جذعة ※ (بادخال الغاية) جنايتك شبه عمدقسمنده
دیت ابلدن درت نوع اولەرق يوز راسدركه يكرمى شى برى تكميل ايدوب باشى ايكيه
دخول ايدن بنت مخاضدن وبنت لبوندن وحقودن جذعەكه دردى تكميل ايدوب بشه
واصل اولان غايتك ادخاليله در ※ وهى ※ (المدية) ※ المغلظة لاغير) ماراالذكر شبه عمددەكه
دیت مغلظه انجق ابلدن اشبو درت نوع اولەرق يوز راسدر غيريسيكه دراهم ودنانيردن
دكلدر ※ و ※ (الدية) ※ فى الخطاء اخماس منها ومن ابن مخاض اوالف دينار من الذهب
اوعشرة الاف درهم من الورق ※ خطاء قتلده ديت بش نوعدندر مذكوراتله برده ابن
مخاضدندركه هربر نوعندن يكرمى اولور وياخود التوندن بيك دينار وياكومشدن اون بيك
درهم اولوركه قاتل بونلرك فقنغسنى ادايه قادر اولورسه مخيردر كفارت يمينده كه كبى (وقال)
الشافعى اثنا عشر الفا وقالا منها ومن البقر مائتا بقرة ومن الغنم الفاشاة ومن الحلل مائتاحلة
كل حلة ثوبان ازارورداءهوالمختار) امام شافعى عليه الرحمه فضه دن اون ايكى بيك درهمدر
بيو دريلر امامين همامين ديت سالف البيان انواع ثلثه دن وبقر جنسندن ايكيوز بقره وغنم
جنسندن ايكى بيك وحله دن ايكيوز حله كه هربرى ايكى ثوبدن عبارتدركه ازار ايله ردادر
ديديلر حله يى تقديرده مختار اولان قول بودر بعضيلر فى زماننا حله دن مراد قيصله سراويلدر
ديديلر امام اعظم عليه رحمة ربه الاكرمك بونلر ايله ديتى تقدير اتمديكى مجهولة المالية اولدقلرينه
مبنيدر ابلله تقدير آثار مشهوره ايله ثابتدر سائرلرنده اثر وارددكلدر ※ وكفارتهما ※ (اى الخطاء
وشبه العمد) ※ عتق ※ (قن) ※ مؤمن فان عجز عنه صام شهرين ولاء ولا اطعام فيهما ※
(اذلم يردبه النص والمقادير وتوقيفية) خطاء قتلله شبه عمدك كفارتلرى قن مؤمنى عتقدر
الاندن عاجز اولورسه ايكى ماه متتابعا صائم اولور بونلرك حقنده اطعامله نص وارداولمامغين
كندولرده اطعام اولمدى بومثللو شيلرده بيان مقادير طرف شارع باهر الشرفدن سماعه
توقف ايدر ※ وصح (اعتاق رضيع احد ابويه مسلم ※ (لانه مسلم تبعا ※ لاالجنين ※ احد
ابوينى مسلم اولان سودامن صغير ولد اسلامده ابوينه تابع اولمغله كفارتدن ناشى كندوبى
اعتاق صحيح اولور اناسنك قارننده اولان ولدى اعتاق صحيح اولماز حياة وسلامتى نامعلوم
اولمغين واشبو كفارت ايچون عتقك شرطى اسلام وسلامت اعضادر ※ ودية المراة على
النصف من دية الرجل فى دية النفس ومادونها ※ (روى ذلك عن على رضى الله تعالى عنه
موقوفا ومرفوعا) نفس ومادون النفس ديتنده عورتك ديتى رجلك ديتندن نصف اوزره در
مسلم اولسون وياذميه اولسون زيرا عورت ميراثده وشهادتده رجلك نصفى اوزره اولديغندن
كذلك بونده ده. اويلجه اولدى بومضمون حديث شريف موقوفا ومرفوعا حضرت على
كرم الله تعالى وجهه دن مرويدر ※ والذمى والمستا من والمسلم ※ (فى الدية) ※ سواء ※
(خلافا للشافعى وصحح فى الجوهرة انه لادية فى المستأمن واقره فى الشرنبلالية لكن بالتسوية
جزم فى الاختيار وصححه الزيلعى) ديتده ذمى ومستامن ومسلم برابردر امام شافعيچوندر اختلاف
جوهره ده مستأمنده ديت اولمامغى تصحيح ايلدى شرنبلاليه ده ده تصحيح شروحى اقرار ايلدى
لكن اختيارده تسويۀ مرسومه ايله جزم ايدوب زيلعيده انى تصحيح ايلدى ※ وفى النفس

(خبر المبتداء وهو قوله الاتى الدية ※ والانف ※ (ومارنه وارنبته وقيل فى ارنبته حكومة
عدل على الصحيح) مصنفك وفى النفس قولى ذكر آتى الدية مبتدا سنك خبريدر وفى النفسده
فى سببيه در وديت نفسك حكمى ماسبقده معلوم اولديغندن بونده ذكرينه حاجت مس ايتمزايدى
انفده دينك ايجابى قطعى كماليله مقصود انسانده بالذات اولان جمالى ازاله ايتديكندندر وبورونك
ملايم اولان يريكه قصبۀ انفدن فضله اولان مارن وارنبه كه بورونك اوجو ويومشغى سببيله ديت
ايجاب ايدر بعضلر قول صحيح اوزره ارنبه يى قطعده حكومت عدل ايجاب ايدر ديديلر ※ والذكر
والمشفة والعقل والشم والذوق والسمع والبصر واللسان ان منع النطق ※ (افادان فى لسان
الاخرس حكومة عدل جوهره وهذا ساقط من نسخ الشرح فتنبه) دخى ذكرك وحشفه كه راس
ذكرك وعقلك وشمك وذوق سمع وبصرك ولسانك نطقه مانع جنايتنده ديت ايجاب ايدر
ماتن مرحوم ان منع النطق كلاميله لسان اخرسده حكومت عدل اولديغنى افاده ايمد
شارحك اشبو افاده قولى اصل شرح نسخه لرندن ساقطدر ذكرك قطعنده وطئ واستيلاد
واستمساك بول ورمى وبول وايلاج امثالى منفعتلرى تفويت واردر حشفه ده ايلاج ودفق
منفعتنده اصلدر قصبه تابع كبيدر وعقلله انسانك سائر حيواناتدن امتياز وفرقى ومعاش
معادنده انتفاعى ثابت اولديغندن مثلا بركمسنه يه ضربله عقلنك زوالنده ديت ايجاب ايتدى
وشم امثالينك ذهابنده ده منفعت مقصوده يى تفويت واردر حضرت عمر رضى الله تعالى
عنهك بر رجلك بر اخر رجلك باشنه بركره ضربيله سمع وبصر وعقل وكلامى زائل اولمغله
درت ديتله قضا وحكمى مرويدر ※ اومنع اداء اكثر الحروف ※ (والاقسمت الدية على
عدد حروف الهجاء الثمانية والعشرين اوحروف اللسان الستة عشر) وياخود قطع لسان
حروف تهجينك اكثرينك اداسنه مانع اولورسه ديت لازم اولور بوقيسه ديت يكرمى سكز
حروف هجانك عددى اوزره وياخود اون التى حروف اللسانكه مخرجلرنده لسانك مددى
اولان تاء ثاء جيم دال ذال راء زاى سين شين صاد ضاد طاء ظاء نون لام يادر بونلرك
اوزرينه تقسيم اولنور (تصحيحان فما اصاب الفائت يلزم وتمامه فى شرح الوهبانية وغيرها)
اشبو ماراالذكر ترديد ايكى تصحيحدر امدى مخرجندن تعبير وخروجى فوت اولان حرفه
اصابت ايدن ديت جانى يه لازم اولور بوبحثك تمام وتفصيلى وهبانيه شرحى وسائر معتبرات
امثالى كتب فقهيه ده مسطور ومبيندر شرح مشروحده افاده ايدركه ديت اون التى
حرف اوزره اعتبار اولنور هربر حرفينه التى يوز يكرمى بش درهم كومش آلتوندن اولورسه
التمش ايكى بچوق درهم ايجاب ايدر ※ ولحية حلقت فلم تنبت ※ (ويؤجل سنة فان مات فيها
برئ وفى نصفها نصف الدية فيهما دونه حكومة عدل كشارب ولحية عبد فى الصحيح حلق
وازاله اولنوب بتميان لحيه ده ده ديت ايجاب ايدر كمال اوزره جمالى ازاله ايتديكندن جمال
اولديغنه دليل رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك ان لله ملائكة تسبيحهم سبحان من زين
الرجال باللحى والنساء بالقرون والذوائب قول حكمت مشحونلريدر برسنه تاجيل اولنور
بترسه نه كوزل بتمزسه ديت لازم اولور مجنى عليه ثانى سنه ده وفات ايدرسه جانى برى
اولور نصفنده نصف ديت ايجاب ايدر نصفدن مادونده شارب وقول صحيحده لحيۀ عبد كبى

حكومت عدل لازم اولور عبدن مقصود استخدام اولمغله لحيه سنك زوالى اكا مانع اولمز حر
حقنده لحيه دن مقصود جمال اولمغله عبدك خلافنه اولدى صحيحك مقابلى كندودن مقصود
ماليت اولديغندن تمام قيمتك وجوبى قوليدر (ولاشئ فى لحية كوسج على ذقنه شعرات معدودة
ولو على خده ايضا ولكنه غير متصل فحكومة عدل واو متصلا فكل الدية) جكه سنده
عد واحصايه قابل وهرنه قدر يكاغنده ده اولورسه بربرينه متصل اولميه رق چند عدد قيل
بولنان كوسه نك حلق اولنان صقالنده حكومت عدل واردر ديت اوله رق برشى ايجاب
ايتمز وجودنده زينت وجمال اولميوب بلكه عيب قبيلندن برشى اولمغين اما موجب جمال وكمال
اولان مويلر متصل اولورسه كوسج ديلمديكندن ديتك كليسى لازم اولور ٭ وشعر الرأس
كذلك ٭ (اى اذا حلق ولم ينبت كذا روى عن على رضى الله تعالى عنه وعند الشافعى فيها
حكومة عدل) باشك قلده ينه بويله دركه حلق اولنوب وكما كان بتمزسه ديت ايجاب ايدر ديو
حضرت على كرم الله تعالى وجهه دن روايت اولندى لكن بو منبتده فساده كتميله اولور
اما كالاول بتوب برنقصانى قالمزسه فعل جانبندن براثر قالماغين برشئ ايجاب ايتمز لكن محرمى
ارتكاب ايتمش اولديغندن تأديب وتربيه اولنور امام شافعى عليه الرحمة قتنده بونده حكومت
عدل واردر (واعلم انه لاقصاص فى الشعر مطلقا ولومات قبل تمام السنة ولم ينبت فلاشئ
عليه كشعر صدر وساعد وساق) معلوم اوله سونكه عمد وياخطاء مطلقا شعر جنايتنده قصاص
عقوبت نوعندن اولمغله قياسله ثابت اولمز انجق نصله ويادلالتله ثابت اولور نصده نفسله
جراحتده وارد اولدى شعر ايسه بونلردن دكلدر كوكس وقول وانجك قلى كبى باش قلندن
مجنى عليه قبل تمام السنة فوت اولوب قيلى بتمزسه جانينك اوزرينه برشئ ايجاب ايتمز
٭ والعينين والشفتين والحاجبين والرجلين والأذنين والانثيين ٭ (اى الخصيتين) وثديى
المراة ٭ وحلمتيها والاليتين اذا استا صلهما والا فحكومة عدل) ايكى كوزده وشفه ده وقاشده
واياقده وقولاقده واعضاى تناسلدن اولان خايه لركه بومرده وعورتك ايكى ممه لرى باشلرنده
اويلقلرده تماما قطع اولنوب لحملرندن برشى قالمزسه بونلرك جمله سنده ديت لازم اولور
استيصال اولمزسه حكومت عدل لازم اولور بونده اصل ومبنا رسول اكرم ونبى محترم
صلى الله تعالى عليه وسلمدن روايت قيلنان قال فى العينين الدية وفى احدهما نصف الدية وفى الدين
الدية وفى احداهما نصف الدية حدو فى الرجلين الدية وفى احداهما نصف الدية حديث صدق احتوا
لريدر ثدى مرأه ده منفعت ارضاع فوت اولديغندن تمام ديت ايجاب ايتدى (وكذا فرج
المراءة من الجانبين) ٭ الدية ٭ (وفى ثدى الرجل حكومة عدل) عورتك فرجنك ايكى طرفندن
قطع اولنوب عظمه واصل اولورسه ينه بويله ديت كامله ايجاب ايدر الدية كلمه سى ما الذكر
وفى النفس مقدم خبرينك مؤخر مبتداسيدر رجلك ممه سنده تفويت منفعت وازالهٔ جمال
اولمامغين حكومت عدل ايجاب ايدر ٭ وفى كل واحد من هذه الاشياء ٭ (المزدوجة)
٭ نصف الدية ٭ سالف البيان اشبو چفت اولان اعضالردن برينه جنايت وقوع بولورسه
نصف ديت ايجاب ايدر ٭ وفى اشفار العين الاربعة ٭ (جمع شفره بضم الشين وتفتح الجفن
اوالهدب) ٭ الدية ٭ (اذا قلعها ولم تنبت) كوزك درت قباغيكه قيل بتن محلارنده وياخود

نفس كرپكله فارسيده مژكاندر وجانى انى قلع وقمع ايدوب بردخى بتمزسه ديت كامله لازم
اولور زيرا على الكمال جمال بونلر ايله در وكوزدن اذا وقذاى دفعده نفع تاملرى واردر
كندولرى اولمزسه ضعف بصر وعمى حاصل اوله جغى دركاردر اشفـار شينك ضميله
شفره نك جميدر شين مفتوحه اولور جفنه اطلاق حقيقت هدبه اطلاق مجازدر حاله محلك
اسميله تسميه قبيلندن اولور قنغيسى اراده اولنسه معنى مستقيمه شعر ومنابتك هر برنده ديت
كامله ايجاب ايتمكين ٭ وفى احدها ربعهـا ٭ (واوقطع جفون اشفارها فدية واحدة لان
هما كشئ واحد) اشفار اربعه نك برنى قطعده ربع ديت لازم اولور جفونى اشفاريله برابر
قطع ايتمش اولورسه ايكيسى برشئ كبى اولمغله ديت واحده لازم اولور شارح مرحوم
تعبيرده ولوقطع الجفون باشفارها ديسه يدك واضح اولور ايدى تبيينك عباره سى واوقطع
الجفون باهدابها تجب دية واحدة لان الاشفار مع الجفون كشئ واحددر (وفى جفن لا
شعر عليه حكومة عدل لكن المعتمد ان فى كل دية كاملة جفنا اوشعره) اوزرنده قل اولميان
قباقده حكومت عدل اولور لكن معتمد اولان جفنله شعرنك هر برنده ديت كامله واردر
فى كل تنوين ايله در ٭ وفى كل اصبع من اصابع اليدين اوالرجلين عشرها ٭ اللرك واياقلرك
پرمقلرندن هر بر پرمقده ديتك عشرى واردر ٭ وما فيها مفاصل ففى احدها ثلث دية الاصبع
ونصفها ٭ (اى نصف دية الاصبع) ٭ لوفيها مفصلان ٭ كالابهام كندوده اوچ مفصل اولان
پرمغك برمفصلينه جنايتده بر پرمغك ديتنك ثلثى اولور باش پرمق كبى ايكى مفصل اولورسه
نصفى لازم اولور ٭ وفى كل سن ٭ (يعنى من الرجل اذ دية سن المرأه نصف دية الرجل
جوهرة) ٭ خمس من الأبل ٭ (اوخمسون دينارا) ٭ اوخمسمائة درهم ٭ (لقوله عليه الصلوة
والسلام فى كل سن خمس من الابل يعنى نصف عشر دية لوحرا ونصف قيمته لوعبدا) رجلدن
هر برسنده ابلدن بش وياخود دينار دن اللى ويابشيوز درهم كومش واردر رسول اكرم
ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك وفى كل سن خمس من الابل قول حكمت مشحونلرينه
مبنى يعنى رجل حر ايسه ديتنك عشرينك نصفى عبد ايسه قيمتنك عشرينك نصفى لازم اولور
عورتك سيننك ديتى رجلك سيننك ديتنك نصفيدر لكن بو جنايت خطاء اولديغنه نظرادر
زيرا عمدا اولورسه قصاص ايجاب ايدر فان قلت تزيد حينئذ دية الاسنان كلها على دية النفس
بثلاثة اخماسها قلت نعم ولاباس فيه لانه ثابت بالنص على خلاف القياس كما فى الغاية وغيرها
بروجه استفسار سؤال اولنوركه بو تقديرجه دشلرك جمله سينك ديتى نفس انساننك ديتنك
اوزرينه اوچ خمسيله زياده اولور زيرا انسانك اوتوز ايكى ديشى واردر يكرميسنه ضرس
دردينه انياب ودردينه ثنايا ودردينه ضواحك اطلاق اولنور امدى برينه نصف عشر ديت
ايجاب ايتدكده كليسنده برديت كامله واوچ خمسى واجب اولوركه جمعا اون التى بيك درهم
اولور جوابنده ديرزكه بلى واقعا اويله اولور لكن انده برباس يوقدر زيرا بوخلاف قياس
اوزره نصله ثابتدرنته كم غايت نام كتابده وسائر معتبراتده بويله جه مرسومدر (وفى العناية
وليس فى البدن مايجب بتفويته اكثر من قدر الدية سوى الاسنان وقدتوجد نواجذ اربعه
فتكون اسنانه ستاوثلثين ذكره القهستانى عنايه ده) مسطوردركه انسانك بدنده اسناندن

غیری کندونك تفویتیله دیت قدرندن اکثر مبلغ واجب اولور عضو یوقدر بعضانواجذ نام
درت دیش دخی بولنمغله اسنانی اوتوز التی ده اولور بومضمونی قهستانی ذکر وبیان ایلدی
(قلت وحینئذفللکوسج دیة وخمسادیة ولغیره امادیة ونصف اوثلاثة اخماس اواربعة اخماس)
شارح علیه الرحمه دیرکه بوتقدیرجه کوسجکه ناقص الاسنان اولان آدمك دشلرینك دیتی
بردیت کامله ایله بردیتکده ایکی خمسی اولور قهستانیده کوسجك اسنانی یکرمی سکز
اولوردیو مرسومدر کوسجیت بوکه دلامتدر کوسج صقالی آزادمه ده اطلاق اولنور کوسجك
غیرینك دیتی نزع اولنان اسنانی اوتوزاولورسه برتام دیتله برده نصف اولورکه اون بش
بیك درهم دیمك اولور ویاخود بردیتله اوچ خمس ویاخود نواجذ اربعه زیاده سینه نظرا
بردیتله دورت خمس اولور (وعلمت ان المراة علی النصف فتبصر) واشبو فصلدن اوچ
محلده ذکروبیان اولندیغندن معلومکز اولکه طائفهٔ نسایه دیت ایجابی نصفیت اوزره
دورکه کندولرینه رجاله لازم اولانك نصفی لازم اولور ❊ وتجب دیة کاملة فی کل عضو
ذهب نفعه ❊ (بضرب ضارب) ❊ کید شلت وعین ذهب ضوءها وصلب انقطع ماؤه)
ضاربك ضربیله نفعی زائل اولان قوریوب وحرکتی باطله اولان ید وضیاسی کیدوب
نابینا اولان کوز وصویو منقطع اولان ارقه کبی که هربر عضوده دیت کامله واجبه اولور
(وکذاسلس بوله اواحدبه ولوزالت الحدوبة فلاشیٔ علیه) ینه بویله برادمك ضربیله
برکسنه سلس بوله مبتلا اولوب ویاخود حدوبت پیداه ایدوب قنبور اولورسه دیت
کامله لازم اولور حدوبتی زائل اولورسه جانینك اوزرینه برشیٔ لازم اولمز (ولوابقی اثر
الضربة فحکومة عدل) اثرضربه بالکلیة زائل اولمیوب برمقداری باقی قالورسه حکومة
عدل لازم اولور ❊ وتجب حکومة عدل باتلاف عضو ذهب نفعه ان لم یکن فیه جمال کالید
الشلاء اوارشه کاملا ان کان فیه جمال کالاذن الشاخصة ❊ (هوالطرش) قورمش ال کبی
کندوده جمال وحسن اولمیوب نفعی زائل عضوك اتلافیله حکومت عدل لازم اولور
ویاخود صاغرلغی ازوخفیف اولان قولاق کبی کندوده جمال اولان عضوك اتلافیله اوعضوك
تماما ارشی واجب اولور طرس فتحتینله صاغرلغی ازوخفیف اولان قولاق معناسنه در
(وسیجیٔ مالو الصقه فالبحم فی اواخر الفصل) مثلا قولق مثللو برعضوی برکسنه اوروب
محلندن ایردقدنصکره بتشوب التیام بولان مسئله نك حکمی قریبا اشبو فصل آیتك
اواخرنده کاورکه مقدمکه حالی بولدیغندن کندوده ارش ایجاب ایدر فی اواخر هذا
الفصل بدانیه فی الفصل الآتی دینلسه پك واضح اولور ایدی والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم
❊ فصل فی الشجاج ❊ شجاج شینك کسریله مفاعله دن مصدردر بربرینك باشنی یارمق
معناسنه در مصنف دقت پناه رفع الله تعالی فی الجنة سمك بناه حضرتلرینك اشبو شجاج حقنده
مستقل فصل وضع ایتدیکی فروعینك کثرتینه مبنیدر شجاج شجه نك جمعیدر قصاصله قصعه
کبی ❊ وتختص ❊ (الشجة) ❊ بما یکون بالوجه والرأس ❊ (لغة) ❊ ومایکون بغیرهما
فجراحة ❊ (ای تسمی جراحة وفیها حکومة عدل مجتبی ومسکین) شجه لغتده باشده
وبوزده بولنان یاره یه مختصه در سائر اعضای انسانیده بولنان جراحاتدن بو اسمله ممتازدر

غیری سائر اعضالرده بولنان یاره لره جراحت تسمیه اولنور وجراحتده حکومت عدل
واردر ❊ وهو ❊ (ای الشجاج) ❊ عشرة الحارصة ❊ (بمهملات وهی التی تحرص الجلد
ای تخدشه) باش یارغی اون نوعدر بری حروف مهمله لردن مرکب حارصه درکه دریبی
طرملیوب کندودن قان خروج ایتمیان شجه در ❊ والدامعة ❊ (بمهملات التی تظهر الدم کالدمع
ولاتسیله) بریده ینه حروف مشروحه لردن مرکب دامعه اسمیله موسوم کندوده دم کوز
یاشی کبی ظاهر اولوب سیلان ایتمیان یار قدر شارحك التی تظهر الدم کالدمع عباره سی وجه
تسمیه یه اشارت اولمق کرك بعضلر دامعه تسمیه سی کندو ایله صاحبنك کوزلرینك یاشرمه سنه
مبنیدر دیدیلر ❊ والدامیة ❊ (التی تسیله) دخی قان اقیدن دامیه در ❊ والباضعة ❊ (التی
تبضع الجلد ای تقطعه) دخی دریبی قطع وشق ایدن باضعه قسمیدر ❊ والمتلاحمة ❊ (التی
تاخذ فی اللحم) بریده متلاحمه درکه لحمك کلیسنی قطع ایدوب بعده تلاحم والتیام بولاندر
بونوعه متلاحمه اطلاقی مایؤل الیه اعتباریله تفائلا در ❊ والسمحاق ❊ (التی تصل الی السمحاق
ای جلد رقیقة بین اللحم وعظم الرأس) بریده سمحاقدرکه سمحاقه که لحمله باش کمیکنك
ماییننده که جلدهٔ دقیقه یه واصله اولان شجه در شارح علیه الرحمة بین الجلد وعظم الرأس دیسه
اولی اولور ایدی قال فی الجوهرة سمیت سمحاقا لخفتها ودقتها ومنه قیل للغیم الرقیق سماحیق
وهی بکسر السین اه مکی ❊ والموضحة ❊ (التی توضح العظم ای تظهره) برده موضحه درکه
کمیکی ایضاح ویاتوضیح واظهار ایدن یارقدر ❊ والهاشمة ❊ (التی تهشم العظم ای تکسره)
بریده عظم کسر ایدندر ❊ والمنقلة ❊ (التی تنقله بعد الکسر) بریده بعد الکسر عظمی محلندن
ایروب نقل ایدندر منقله قافك فتحی ویا کسریله تنقیلدندر ❊ والآمة ❊ (التی تصل الی
ام الدماغ وهی الجلدة التی فیها الدماغ) بریده مدوتشدید ایله آمه درکه ام دماغه واصل اولاندر
ام کیسه کبی بر دریدرکه دماغ اطلاق اولنان عضو کندوده اولور (وبعدها الدامغة بغین
معجمة وهی التی تخرج الدماغ ولم یذکرها محمد للموت بعدها عادة فتکون قتلا لاشجا فعلم
بالاستقراء بحسب الاثار انها لاتزید علی العشرة) بوندنصکره بریده غین معجمه ایله دامغه درکه
دماغی اخراج ایدندر امام محمد علیه الرحمة بونوذکر ایتمدی زیرا عادتا بوندنصکره موت
تحقق ایتمکله بوقتل اولور شج اولمز امدی بحسب الاثار استقرا ایله معلوم اولورکه شجه اونك
اوزرینه زیاده اولمز امام مشارالیه حارصه ایله دامعه نك غالبا اثرلری باقی قالمامغین انلریده
ذکر ایتمدی ❊ ویجب فی الموضحة نصف عشر الدیة ❊ (ای لوغیر اصلع والافیها حکومة لان
جلده انقص زینة من غیره قهستانی عن الذخیرة) برکمسنه بر ادمك باشنی شجهٔ موضحه ایله
شج ایتدکده امدی مشجوجك باشنده قل اولمازسه نصف عشر دیت واجب اولور خطاء
اولورسه عمدده قصاص اولور اصلع اولورسه حکومت عدل ایجاب ایدر انك درسینك زینتی
غیرسینك زینتندن انقص اولور ❊ وفی الهاشمة عشرها ❊ هاشمه ده بر دیتك عشریدر
❊ وفی المنقلة عشر ونصف عشر ❊ منقله ده بر بچوق عشردر ❊ وفی الآمة والجائفة ثلثها ❊
(لانها اذانفذت صارت جائفتین فیجب فی کل ثلثها) جائفه که درونه نفوذ ایدوب دیکر طرفدن
خروج ایدن جرحده دیتك ایکی ثلثی لازم اولور زیرا یاره اوته طرفه نفوذ ایتدکده ایکی

جائفه اولمغله هربرینه ثلث دیت ایجاب ایتدی ۞ وفی الحارصة والدامعة والدامیة والباضعة
والمتلاحمة والسمحاق حکومة عدل ۞ (اذلیس فیه ارش مقدر من جهة السمع ولا یمکن
اهدارها فوجب فیها حکومة عدل) شجاج مشروحه‌لردن حارصه ودامعه ودامیه وباضعه
ومتلاحمه وسمحاقده حکومت عدل لازم اولور زیرا بونلرده طرف شرعدن مقدر ومسموع
برارش یوقدر امدی بالکلیه کندولری اهدار ممکن اولمامغین حقلرنده حکومت عدل واجب اولدی
۞ وهی ۞ (ای حکومة العدل) ۞ ان ینظر کم مقدار هذه الشجة من الموضحة فیجب بقدر ذلك من نصف
عشر الدیة ۞ (له الکرخی وصححه شیخ الاسلام حکومة عدل) شجهٔ موضحه‌دن اشبو وقوعیافته
اولان شجهٔ مشروحه‌نك مقداری ثلث ویاربع تقدر اولدیغنه نظر قیلنوب آنك ارش مقدری
اولان بردیهٔ کامله‌نك عشرینك نصفندن اوقدر واجب اولور اشبو بیان مشروحی امام کرخی
علیه الرحمه‌نك اولوب شیخ الاسلامده انی تصحیح ایلدی لکن بوشجهٔ موضحه‌یه خاص دکلدر
کندو ایچون ارش مقدر اولان شجه‌نك قنقسیله تقدیر اولنسه اولور ۞ وقیل ۞ (قائله
الطحاوی) ۞ یقوم ۞ (المشجوج) ۞ عبدا بلاهذا الاثر ثم معه فقدر التفاوت بین القیمتین ۞
(فی الحر) ۞ من الدیة ۞ بعضلرکه امام طحاوی حکومت عدلی اوبلجه بیان ایدرلرکه
مشجوج عبد اعتبار اولنه‌رق بلاهذا الاثر ومع هذا الاثر تقدیم اولنوب عبدده‌که ایکی قیمتك
ماییننده‌که تفاوت مقداری حرك دیتندن اخذ اولنور (وفی العبد من القیمة فان نقص الحر
عشر قیمته اخذ عشر دیته وکذا فی النصف والثلث) عبدده قیمتك تفاوتی اخذ اولنور پس
حر عبد اولدیغی تقدیرجه قیمتك عشرنی ناقص اولورسه دیتنك عشری اخذ اولنور نصف
وثلثده حکم ینه بویله‌در ۞ هو ۞ (ای هذا التفاوت) ۞ هی ۞ (ای حکومة العدل)
۞ به یفتی ۞ (کما فی الوقایة والنقایة والملتقی والدرر والخانیه وغیرها وجزم به فی المجمع) حکومت
عدل تفاوت مشروحه‌در انجق بوقولله فتوا ویریلور نتکم معتبراتدن وقایه ونقایه وملتقی ودرر
وخانیه‌ده وسائر کتب نفیسه‌لرده مذکوردر ومجمعده دخی مضمون مرسومله جزم ایلدی
(وفی الخلاصة انما یستقیم قول الکرخی لو الجنایة فی وجه ورأس فحینئذ یفتی به ولو فی غیرهما
او تعسر علی للفتی یفتی بقول الطحاوی مطلقا لانه ایسر انتهی ونحوه فی الجوهرة بزیادة) خلاصه‌ده
مذکوردرکه حکومة عدلی توضیح وبیانده سالف الذکر امام کرخینك قولینك استقامتی
انجق جنایتك وجهده ورأسده اولدیغنه نظرا اولور زیرا موضحه انجق عضو مشروحلرده
اولور امدی بوتقدیرجه امام مشار الیهك قولیله فتوا ویریلور واکر جنایت اعضای مرسومه‌لرك
غیرنده اولوب ویاخود مفتیه امام مرقومك اعتبار ایتدیکی مضمون عسرتلجه اولورسه
مطلقا که جراحت نه‌محلده اولورسه اولسون ایسر اولمغین امام طحاوی قولیله افتا اولنور
مضمون مشروحك مثلی ازبرزیاده ایله جوهره‌ده‌ده مرسومدر (وقیل تفسیر الحکومة هو
مایحتاج الیه من النفقة واجرة الطبیب والادویة الی ان یبرأ) عند البعض حکومة عدلك تفسیری
مجروحك صحت بولنه‌دك کندویه محتاج اولدیغی نفقه واجرت طبیب وادویه‌در لکن مفتی به
اولان قول معلومك اولدی ۞ ولاقصاص ۞ (فی جمیع الشجاج) ۞ فی لا الموضحة عمدا ۞
یارقلرك جمیعسنده قصاص اولمز الا عمدا وقوع بولان موضحه‌ده قصاص اولور (ومالا قود فیه

یستوی العمد والخطأ فیه لکن ظاهر المذهب وجوب القصاص فیما قبل الموضحة ایضا ذکره محمد
فی الاصل) کندوده قود که قصاص ایجاب ایتمیان جرحده عمد ایله خطا برابردر امدی خطاده
ایجاب ایدن دیت عمدده‌ده ایجاب ایدر لکن ظاهر مذهب موضحه‌ده‌که مثللو موضحه‌نك ماقبلنده‌که
شجه‌لرده‌ده قصاصك وجوبیدر بونو امام محمد اصل نام کتاب اصیلنده ذکر وبیان ایلدی
وعامهٔ مشایخ بوقولی اخذ بیورددیلر والجروح قصاص نظم مجیدنك ظاهریله عملا (وهو الا
صح درر ومجتبی وابن الکمال وغیرها لامکان المساواة بان یسبر غورها بمسبار ثم تتخذ حدیدة
بقدره فیقطع) صاحب درر ومجتبا وابن کمال امثالی سائر علماء اعلامك نزدلرنده انجق اصح
اولان قولده بودر زیرا یاره‌نك غوری میلله یوقلنوب بعده اوقدر بردمر اتخاذیله قطعله مساوات
ممکندر سبرجبر وزننده یاره‌وقیو امثالی نسنه‌نك درنلکنی برشیله یوقلمق معناسنه‌در (واستثنی
فی الشرنبلالیة السمحاق فلایقاد اجماعا کما لا قود فیما بعدها کالهاشمة والمنقلة بالاجماع وعزاه
للجوهرة فلیحفظ) شرنبلالیه‌ده شج سمحاقی استثنا ایتدی امدی اجماعا بونده قود اولمز نتکم
کندودن صکره ذکر اولنان هاشمه منقله کبی شجه‌لرده اجماعا قود اولمدیغی مثللو ومضمون
مشروحی شرنبلالی جوهره‌یه عزو ایلدی (ثم قال فی المجتبی ولاقود فی جلد رأس وبدن ولحم
خد وبطن وظهر ولافی لطمة ووکزة ووجاة) بعده مجتباده امام زاهدی دیدیکه باش وبدن
درسنده ویکاق وارقه لحمنده وبر آدمك یوزینه ویا صفحهٔ جسدینه الیله شمار اورمقده‌وکفی
جمع ایدوب یومرقله اورمقده وید ایله اورمقده قود یوقدر (وفی سلخ جلد الوجه کمال الدیة)
یوزك درسینك صویولمسنده تمام دیت ایجاب ایدر ۞ وفی ۞ (کل) ۞ اصابع الید الواحدة
نصف دیة ولو مع الکف ۞ (لانه تبع للاصابع) برالك پرمقلرینك کلیسنده هرنه قدر الك ایاسیله
برابر اولورسه‌ده کف اصابعه تابع اولدیغندن نصف دیت لازم اولور ۞ ومع نصف ساعد نصف
دیة ۞ (للکف) ۞ وحکومة عدل ۞ (لنصف الساعد وکذا الساق انسانك ساعدیکه بلککندن
درسکینه‌دك اولان عضونك نصفنده کفیچون نصف دیت ونصف ساعدیچون حکومت عدل
ایجاب ایدر ساقکه ایاغك اینجکی بالدرده دینور ینه بویله‌در ۞ وفی ۞ (قطع) ۞ کف وفیها
اصبع اواصبعان عشرها اوخمسها ۞ (لف ونشر مرتب) کندوده بر ویا ایکی پرمق اولان کفی
قطعده دیت کامله‌نك عشری ویاخمسی واردر متنك عبارهسنده لف نشر مرتب صنعتی وارکه عشرها
اصبعه اوخمسها اصبعینه ناظردر ۞ ولاشیء فی الکف ۞ (عند ابی حنیفة رضی الله تعالی عنه
کما لو کان فی الکف ثلث اصابع فانه لاشیء فی الکف بالاجماع اذ للاکثر حکم الکل) امام اعظم
وهمام اقدم رضی الله تعالی عنه ربه الاکرم نزدنده اصابع خمسی تماما مقطوعه اولان الك
قطعنده دیتدن برشي یوقدر نتکه کفده اوچ پرمق بولنسه کف ایچون برشيء لازم اولمدیغی
کبی زیرا کفده اجماعا برشی ایجاب ایتمز واکثر ایچون حکم کل واردر (وفی جواهر الفتاوی
ضرب یدرجل وبرئ الا انه لا تصل یده الی قفاه فبقدر النقصان یؤخذ من جملة الدیة ان نقص
الثلثان فثلثا الدیة وهکذا واقره المصنف) جواهر الفتاواده مذکوردرکه برکمسنه بررجلك الله
اوروب وصحت بولوب لکن بعد البرأ الی باشنه یتمسه صحتی حالنده وصولندن نقصانی مقدارنی
دیتك تمامندن اخذ ایدر امدی ثلثانی نقصان اولورسه دیتك ثلثانی وهکذا ربعیسه ربعی

اخذايدر بونو مصنفده اقرار ايلدى (ولو قطع مفصلا من اصبع فشل الباقى اوقطع الاصابع فشل الكف لزم دية المقطوع فقط وسقط القصاص فافهمه وان خالف الدرر كذا ذكره الشر نبلالى وسيجيئ متنا) بركمسنه برآدمك برمغندن برمفصلنى قطع ايتمكله باقى اصابعلرى قوريوب روح چكلسه وياخود برمقلرينى قطعله الى چولاق اولسه فقط مقطوعك ديتى لازم اولوب قصاص ساقطاولور مضمون مشروح عنه قدر درره مخالف ايسه ده شرنبلالى بويلجه ذكر ايتدى ومتنده كلور ❊ وفى الاصبع الزائدة وعين الصبى وذكره ولسانه ان لم يعلم صحته ينظر ❊ (فى العين) ❊ و حركة ❊ (فى الذكر) ❊ وكلام ❊ (فى اللسان) ❊ حكومة عدل ❊ زياده برمقده و صبينك كوزنده وذكرنده ولساننده مثلا چشمنده نظريله وذكرنده حركتيله ولساننده تكلميله صحتى معلوم اولمزسه حكومته عدل لازم اولور اصبع زائده ده ديتك عدم وجوبى كندويه جمالك عدم تعلقينه مبنيدر (فان علمت الصحة فكبالغ فى خطاء اوعمد اذثبت ببينة اوباقرار الجانى وان انكر اوقال لااعرف صحته فحكومة العدل جوهرة) صبى مرسومك صحتى معلوم اولورسه خطا وعمدده بالغ كبيدر اكر جنايت بينه ايله ويا جانينك اقراريله ثابته اولورسه واكر جانى انكار ايدوب وياخود صحتنى بلمم ديرسه حكومت عدل لازم اولور ❊ ودخل ارش موضحة اذهبت عقله اوشعر رأسه فى الديه ❊ (لدخول الجزء فى الكل كمن قطع اصبعا فشلت اليد) شجهٔ موضحه مجنى عليهك عقلنى ويا باشنك قلنى ازاله ايدرسه كندونك ارشى ديتده داخل اولور جزئك كلده دخولنه مبنى پارمغى قطعله چولاق اولان يدكبى زيرا عقلك زوالى اعضانك جميعسنك منفعتنى ابطال ايدر كندوسز انتفاع منتفى اولمغين كانه موضحه ايله وفات ايتمش كبى اولور موضحه نك ارشى اشبو ايكى محلك غيرنده داخل اولمز ❊ وان ذهب سمعه اوبصره اونطقه لا ❊ (تدخل لانها كاعضاء مختلفة بخلاف العقل لعود نفعه للكل) سمعى ويا بصرى ويانطقى زائل اولورسه موضحه نك ارشى ديتده داخل اولمز زيرا بونلر اعضاء مختلفه كبيلردر هر برلرى برمنفعته خاص اولمغين عقلك نفعى بدنك كليسنه عائد اولمغله اعضاء مشروحه لرك خلافيدر لكن حكم مذكور جنايتدن متأثرا فوت اولمديغنه نظرادر فوت اولورسه ارش ساقط اولوب تمام ديت ايجاب ايدر خطاء اولورسه عاقله سنه عمدا اولورسه جانينك كندو مالندن اوچ سنه ده تأديه سى لازم اولور ❊ ولاقود ان ذهبت عينه بل الدية فيهما ❊ (خلافا لهما) سالف الذكر موضحه ايله مجنى عليهك كوزلرى كيدوب نابينا اولورسه قصاص اولمز بلكه ايكى كوز ايچون بر ديت كامله ايجاب ايدر امامين همامين موضحه ايچون قصاص بصر حقنده ديت لازم اولور ديو مخالفت ايتديلر ❊ ولا يقطع اصبع شل جاره ❊ (خلافا لهما) بركمسنه برآدمك بر برمغنى قطع ايتمكله انك اتصالنده كه برمغيده قوريوب عمل مانده اولورسه انك ايچون جانينك برمغى قصاصا قطع اولنمز ايكنجى سرايتله اولمغله ايكيسنكده ديتى لازم اولور اما مينجوندر اختلاف مشار اليهما مقطوع ايچون قصاص ديكريچون ارش ايجاب ايدر بيورديلر (ولا) ❊ اصبع قطع مفصله الاعلى فشل مابقى (من الاصابع) ❊ بل دية المفصل والحكومة فيمابقى) دخى اصابعدن مفصل اعلاسى قطع اولنمغله باقيسنه سرايت ايدوب قوريان برمق ايچون قصاصا برمق قطع اولنميوب بلكه مفصل مقطوع ايچون ديت

باقى حقنده حكومت عدل ايجاب ايدر بونده مصنف عليه الرحمه درره تبعيت ايتدى حالبوكه اوسهو واجماعه مخالفدر نته كه شرنبلالى بويلجه تنبيه وتصريح ايتدى بلكه بونده واجب اولان قوريان اصبعسه اصبعك كفسه كفك ديتك وجوبيدر و بونك نقلى ماسبقده تقدم ايتدى ❊ ولا ❊ (قود) ❊ بكسر نصف سن اسود ❊ (اواصفر اواحمر) ❊ باقيها ❊ (بعد كسرها) ❊ بل كل دية السن اذافات منفعة المضغ بعد الكسر) باقيسى سياه ويا صارى ويا قرمزى اولان نصف سنى كسر ايله قود ايجاب ايتمز بلكه منفعهٔ مضغ بالكلية فوت اولورسه برينك ديتنك كليسى لازم اولور (والافلو ممايرى حالة التكلم فالدية ايضا والافحكومة عدل زيلعى) واكر منفعت مضغ فوت اولميوب لكن تكلم حالنده سن مشروح كورنورسه ينه ديت لازم اولور يوقسه حكومت عدل ايجاب ايدر (فقول الدرر والافلاشئ فيه فيه مافيه) امدى دررك والافلاشئ فيه قولنده فيه مافيه واركه حكومت عدل ايجاب ايدركن برشئ ايجاب ايتمز فهم اولنيور (ثم الاصل ان الجناية متى وقعت على محلين متباينين حقيقة فارش احدهما لايمنع قود الاخر ومتى وقعت على محل واتلفت شيئين فارش احدهما يمنع القود) بوندنصكره اصل اصيل وقاعده وتفصيل بودركه قچانكه بر جنايت حقيقةً بربرينه مباين اولان ال واياق كبى ايكى محله واقعه اولورسه برينك ارشى اخرك قودينه مانع اولمز واكر بركمسنه نك عقلنى ازاله ايدن موضحه كبى بر محله اصابت ايدوب ايكى شى اتلاف ايدرسه برينك ارشى ديكرينك قودينه مانع اولور ❊ ويجب الارش على من اقادسنه ❊ (بعد مضى حول) ❊ ثم نبتت ❊ (بعد ذلك اتبين الخطاء حينئذ وسقط القود للشبهة) برسنه مرورندنصكره بركمسنه بررجلك دشنى قصاص ايدوب بعده كندونك ديشى بتسه كندويه ارش سن واجب اولور كندونك خطاسى تبين ايتمكين وقبل النبات وجوب قصاصده شبهه اولديغندن قودده ساقط اولور (وفى الملتقى ويستانى فى اقتصاص العين والموضحة حولا وكذا لوضرب سنه فتحرك لكن فى الخلاصة الكبير الذى لايرجى نباته لايؤجل به يفتى) ملتقيده مذكوردركه كوزوك وشجهٔ موضحه نك قصاصنده برسنه قدر انتظار واستمهال اولنور استيناء انتظار معناسنه در ينه بويله بركمسنه برادمك دشنه اورمقله دشى اوينسه برسنه منتظر اولوركه حتى اثر فعلى ظاهر ونمايان اوله خلاصه ده نباتى مرجو ومأمول اولميان بيوك دشده تاجيل اولمز ديو مرسومدر الحق بوقولله فتوا ويريلور (قلت وقد يوفق بمانقله المصنف وغيره عن النهاية الصحيح تاجيل البالغ ليبرا لانه لان نباته نادر) شارح عليه الرحمة ديركه مصنفك وسائرلرينك نهايه دن نقل ايتدكلرى صحيح اولان بالغك دشى صحت وبراءه تام بولنه دك تاجيل اولنور برسنه تاجيل اولنمز نباتى نادر اولمغين مضمونيله مفاد سابقكه عدم تاجيل توفيق اولنور ❊ اوقلعها فردت ❊ (اى ردها صاحبها) ❊ الى مكانها ونبت عليها اللحم ❊ (لعدم عود العروق كما كانت) وياخود بررجل برادمك سننى نزع ايتدكدنصكره قبل القصاص صاحب سن سننى مكاننه رد ايتمكله يتشوب اوزرنده لحم بتسه ينه جانيه ارش ايجاب ايدر طمرلر كالاول عودت ايدوب قوت بولمامغين (وفى النهاية قال الشيخ الاسلام ان عادت الى حالها الاولى فى المنفعة والجمال لاشئ عليه كمالو نبتت) نهايه ده مرسومدركه شيخ الاسلام بيوروركه مارالذكر سن منفعته وجمالده حالته اوليسنه عودت

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

ایدرسه بر شی ایجاب ایتمز نته‌که مجددا یرینه دش نبت‌ـسه بر شی ایجاب ایتمدیکی کبی ❋ وکذا
الاذن ❋ (اذا الصقها فالتحمت یجب الارش لانهـا لاتعود الی ما کانت علیه درر) قولقده
ینه بویله‌درکه بعدالانفصال یرینه الصاق ایتمکله بتشـوب نوعاما صحت بولورسه مقدمکه حالنه
عودت ایده‌مدیکندن ینه ارش واجب اولور ❋ الاان قلعت ❋ (السن) ❋ فنبتت اخری ❋
(فانه یسقط الارش عنده کسن الصغیر خلافا لهما ولونبتت معوجة فحکومة عدل) لابر دش
قلع قلنوب بعده یرینه بشـقه بر دش بترسه ارش ایجاب ایتمز بوصورتده امام اعظم رحمه‌الله
تعالی نزدنده ارش سـاقط اولور اجماعا صغیرك قلع اولنان سنینك یرینه سـن بتدکده ارش
ساقط اولدیغی کبی امامینجوندر اختلاف مشارالیهما بیوررلرکه موجب ارش اولان جنایت
وقوع بولمغله جانیه کاملاً ارش ایجاب ایدر صکره‌دن بتن دش حق سـبحانه وتعالی حضرتلرندن
بر دیکر نعمتدر واکر دش اکری بترسه امام اعظم رحمه‌الله تعالی نزدنده حکومت عدل لازم
اولور (فلونبتت الی النصف فعلیه نصف الارش ولاشیٔ فی ظفر نبت کما کان) سـن مقلوع
نصفنه‌دك بترسه قالمك اوزرینه ارشك نصفی لازم اولور اصلا بر نقصانی اولقسزن کما کان نابت
اولان ظفر مکسرده بر شی لازم اولمز نابت اولمیـان طرفنـده حکومت عـدل لازم اولور
❋ اوالتحم شـجة او ❋ (التحم) ❋ جرح ❋ (حاصل ذلك) ❋ بضرب ولم یبق له اثر ❋
(فانه لاشی فیه وقال ابویوسف علیه ارش الالم وهی حکومة عدل) ویاخود بر شجه ویاضربله
حاصل جرح التیام والتحام بولوب کندو ایچون بر اثر باقی قالمزسه جانیه بر شی ایجاب ایتمز
امام ابویوسف جانیه ارشك المی وارکه حکومت عدل دیمك (وقال محمد قدرمالحقه من النفقة
الی ان یبرأ من اجرة الطبیب وثمن دواء) امام محمد رحمه‌الله تعالی بیوررکه اوجرح ایچون صرف
اولنان نفقه‌که صحت بولنه‌دك ایجاب ایدن اجرت طبیب ودوابهاسی لازم اولور جانیك فعلی سببیله
اقتضا ایتمش اولمغین (وفی شرح الطحاوی فسر قول ابی یوسف ارش الالم باجرة الطبیب
والمداواة فعلیه لاخلاف بینهما قاله المصنف وغیره قلت وقد قدمنا نحوه عن المجتبی وذکرهنا
عنه روایتین قنیه) شرح طحاویده امام ابویوسفك ارش الالم قولنی اجرة طبیب ومداواتیله
تفسیر وبیان ایتدی امدی بوتقدیرجه امامین میانلرنده اختلاف اولمش اولور بومضمون
مصنف وسـائرلری دیدی شارح علیه‌الرحمة دیرکه طحاوینك تفسـیرینك مثلنی امام ابی
یوسفه عزو ایله مجتبادن نقلله بز ماسـبقده ذکر وبیان ایلدك وصـاحب مجتبا بومقامده‌که
بومسئله‌نك شرحنده امام ابی یوسفدن ایکی روایت ذکر ایتدیکه بری امام محمدك قولنه
موافق وبری مجتبی‌یه عبد صحیح اوله‌رق تقویم وکندوده اشـبو جرح والم موجود
اولدیغی حالده تقویم اولنوب میانلرنده‌که فرق ارش الم تقدیر اولنقدر قنیه قولیله شارح
اشارت ایتمك کرك‌که شرح طحاوینك تفسیری انجق امام مشار الیهك ایکی قولینك برینه
نظر اولنور ❋ ولایقاد جرح الابعد برئه ❋ (خلافا للشافعی) یاره انجق بعدالبرأ قصاص
اولنور زیرا رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلمدن مرویدرکه یاره‌لی اولان ادم مادام برأ
تام وصحت بولمدقجه قصاصدن نهی بیورمشلردر امام شافعیچوندر اختلاف ❋ وعمدالصبی
والمجنون ❋ (والمعتوه) ❋ خطاء ❋ بخلاف السکران والمغمی علیه ❋ وعلی عاقلته الدیة ❋

(ان بلغت نصف العشر فا کثر ولم یکن من العجم والا ففی ماله درر) صـبینك ومجنونك
ومعتوهك جنـایتلرنده عمدلری خطادرکه خطا کبی عمدلرنده دخی مال واجب اولور
سکرانله مغمی علیه مزبورلرك خلافنه‌درکه عمدلری عمددر دیت نصف عشر دیتکه بشیوز
درهمه واکثره بالغ اولوب وصبیده عجمدنکه عربك ماعداسـندن اولمازسه دیت عاقله‌سنه
لازم اولور عجمدن اولوب ویا دیت نصف عشره بالغه اولورسه صـبینك مالندن اولور
❋ ولاکفارة ولاحرمان ارث ❋ (خلافا للشافعی) صبیله مجنونك قتللرنده کفارت قتل
وحرمان ارثدن برشی یوقدر زیرا مزبورلر عقوبت ایچوندر کندولریسـه مرفوع القلم
ذنبدن بری اولدقلرندن عقوبتـه اهل دکللردر امام شـافعیچوندر اختلاف (ولوجن
بعدالقتل قتل وقیل لاوتمامه فیما علقته علی الملتقی) برکمسـنه برآدمی قتل ایتدکد نصـکره
مجنون اولسه کندوسی قصاصا قتل اولنور بعضلر اولنمز دیدیلر شارح علیه‌الرحمة دیرکه
اشبو بحثك تمام وتفصیلی بزم ملتقی اوزره اولان تعلیقاتمزده‌در ❋ صبی ضرب سن صبی
فانتزعها ینتظر بلوغ الصبی المضروب ❋ (ان بلغ ولم ینبت فعلی عاقلته الدیة ولو من العجم
ففی ماله درر وسنحققه فی المعاقل) بر صبی بر صبینك دشنه اوروب چیقاررسه ضرب اولنان
چوجق بالغ اولنه‌دك کوزه‌دلور پس بلوغه رسـیده اولوب دشی بتمزسه دیت عاقله‌سنك
اوزرینه لازم اولور جانی عربدنسه عجمدنسـه مالندن لازم اولور وعجمده دیتك جانینك
مالنده اقتضـا ایتدیکنی قریبا باب المعاقله‌ده انشـاءالله تعالی تحقیق ایده‌رز ❋ مهمه ❋
(حکومة العدل لاتتحملها العاقلة مطلقا علی الصحیح کما فی تنویر البصائر معزیا للتاتار خانیه)
تنویر البصائرده تاتار خانیه‌دن نقلا مذکوردرکه قول صحیح اوزره حکومت عدل مطلقاکه
ارش موضحه‌دن اکثر اولسـون ویا اوقدر ویا دون اولسـون عاقله متحمل اولمز والله تعالی
(علم واستغفرالله العظیم) ❋ فصل فی الجنین ❋ جنین فعیل بمعنی مفعول مستور معناسنه‌در
برشی ستر وقتنده جنه دینور طلب بابندندر ولد مادام بطنده اولدقجه جنین اطلاق اولنور
جمعی اجنه‌در ادله کبی ولد طوغدقده منفوس دینور وقتاکه اجزاء حقیقیته حقنده‌که
کلام نهایت بولدیسـه انادن جز حکمنده اولان جنینکه جز حکمی احکامنی بیان شروع
اولندی حموی اه ❋ ضرب بطن امراة حرة ❋ (حامل خرج الامة والبهیمة وسیجیٔ
حکمها) برکمسنه بر حامله کشی قزی عورتك قارننه ویا ارقه‌سنه اوروب ویاصیحه ایتمکله
بر ولد میت دوشررسه غره واجب اولور جوانی کلور بطن مثالدر قید دکلدر حره قیدیله
جاریه وبهیمه خروج ایتدی وانلرك حکملری قریبا کلور (قلت بل الشرط حریة الجنین
دون امه کامة علقت من سیدها اومن المغرور ففیه الغرة علی العاقلة درر عن الزیلعی فالعجب
من المصنف کیف لم یذکره) شارح علیه‌الرحمه دیرکه بلکه شرط جنینك حریتیدر اناسندن
ویا مغرورکه مثلا صاحبندن اذنسز بیع اولنان جاریه‌نك مشتریسندن حامله اولدیغی جاریه
کبی اناسنك حریتی شرط دکلدر پس اشبو جاریه‌نك جنینی حقنده‌ده عاقله اوزره غره لازم
اولور امدی مصنف مرحومك درره کمال تبعیتی وار ایکن تعجب اولنورکه مضمون
مشروحی درر‌ده موجود ایکن کندولری ذکر وبیان ایتمدی ❋ ولو ❋ (کانت) ❋ المرأة

كنايه اومجوسيه فالقت جنينا ميتا ❋ (حرا) ❋ وجب ❋ (على العاقلة) ❋ غرة ❋
غرة الشهر اوله وهذه اول مقادير الديات ❋ نصف عشر الدية ❋ (اى دية الرجل
لوالجنين ذكرا اوعشر دية المرأة لو انثى وكل منهما خمسمائة درهم ❋ فى سنة ❋ ضرب
اولنان عورت هرنه قدر اهل كتاب ويامجوسى طائفه‌سندن اولورسه‌ده جنين ميت
حر القا ايدرسه ضاربك عاقله‌سنه بر سنه‌ده ويرمك اوزره جنين مذكر ايسه رجلك ديتنك
عشرينك نصفى مؤنث ايسه عورتك ديتنك عشرى واجب اولوركه هر برلرى بشيوز
درهمدر ماسبقده جنينك حريتك شرطيتى معلوم اولدقدن صكره بومقامده حراقيدينه
حاجت مس ايتمز ايدى غرة الشهر غينك ضميله ايك ايلهٔ استهلاليكه ابتدا كيجه‌سنه وكوننه
اطلاق اولنور وآت قسمنك جبهه‌سنده‌ده اولان بياضه اطلاق اولنوركه صباح الخير تعبير
اولنور قاموسك بيانه كوره نجه معانى عديده‌لرى دخى واردر ديت مقدارلرينك اولى بو
اولمق وجه تسميه اولسه اولور (وقال الشافعى فى ثلث سنين كالدية وقال مالك فى ماله ولنا
فعله صلى الله تعالى عليه وسلم) امام شافعى رحمه‌الله تعالى مبلغ مشروحى ديت مثللو اوچ سنه
تقسيطله تأديه ايدر بيورديلر امام مالك ضاربك كندو مالندن لازم كلور ديو عاقله‌يى تخليص
ايلدى بزلر ايچون رسول‌الله صلى الله تعالى عليه وسلمك فعل شريفلرى دليلدركه عاقله اوزره
بر سنه‌ده غره‌يى ادا ايله قضا وحكم بيورمشلردر ❋ فان القته حيافمات فدية كاملة وان القته
ميتافماتت الام فدية ❋ (فى الام) ❋ وغرة ❋ (فى الجنين لما تقرران الفعل يتعدد بتعدد
اثره) واكر جنينى اناسى حيا القا ايدوب بعده وفات ايدرسه ديت كامله لازم اولور ادمى
خطاء ويا شبه عمد ايله اتلاف ايتديكنه بناء واكر جنينى ميتا القا ايدوب لكن اندن متأثراً
اناسى فوت اولمش اولورسه اناسيچون ديت جنين حقنده غره ايجاب ايدر اصولده تقرر
ايدن اثرينك تعدديله بر فعلك تعدديتك ثبوتنه بناءً نته‌كه بركمسنه برقورشونى ايتدكده بر
شخصه اصابت ايدوب واندن چوب برديكر آدمه دخى اصابت ايتمكله ايكيسيده هلاك اولسه
خطاء ايسه ايكى ديت اولكى عمد ايسه قصاص وديت واجب اولديغى كبى (وصرح فى الذخيرة
بتعدد الغرة لوميتين فاكثر انتهى قلت وظاهره تعدد الدية ولم اره فليراجع) ذخيره‌ده دوشن
جنين ايكى ويازياده اولورسه غره تعدد ايدر ديو تصريح اولندى شارح عليه الرحمة مضمون
مشروحك ظاهرى ديتكده تعدديدر مثلا ايكى حى ولد القا ايتدكده انالرى وكندولرى وفات
ايتمكله اوچ ديت ايجاب ايتمك مثللو لكن بن كورمدم محلنه مراجعتدن لازمدر ديدى ❋
❋ ان ماتت فالقت ميتافدية فقط ❋ (وقال الشافعى غرة ودية) ضرب اولنان عورت وفات
ايدوب برجنين ميت القا ايدرسه فقط بر ديت لازم اولور اناسنك فوتى ظاهراً كندونك
موتينه سبب اولمغين زيرا ولدك حيات وتنفسى اناسنك حيات وتنفسيله‌در امدى موتى اناسنك
موتيله تحقق ايدر امام شافعى برغره ويرديت ايجاب ايدر ديدى ❋ وان القته حيا بعدما
ماتت يجب عليه ديتان كما اذا القته حيا وماتا ❋ جنينى اناسى وفاتندن صكره حيا القا ايدرسه
ضاربه ايكى ديت لازم اولور نته‌كه حياتى حالنده القا ايدوب بعده ايكيسيده وفات ايتدكده
ايكى ديت واجب اولديغى مثللو جنينك حياتى هر برحياته دلالت ايدن استهلال ورضاع وتنفس

وعطاس امثالى شيلر ايله ثابته اولور ❋ ومايجب فيه ❋ (من غرة اودية) ❋ يورث عنه وترث ❋
(منه) ❋ امه ولا يرث ضارب ❋ (منها) جنيندن ناشى واجب اولان غره ويا ديت ميراث
اولوب واناسى اندن ميراث اخذ ايدر ضاربى مباشرتله ظلما قاتل اولمغله اندن وسائر مالندن
ميراث الهمز ❋ فلوضرب بطن امرأته فالقت ابنه ميتا فعلى عاقلة الاب غرة ولا يرث منها
(لانه قاتل) بركمسنه كندو عورتنك بطننه اورمقله ميتا بر اوغلان چوجغنى دوشوررسه
باباسنك عاقله‌سنك اوزرينه غره لازم اولور باباسى قاتلى اولديغندن اول غره‌دن ميراث آلهمز
❋ وفى جنين الامة ❋ (الرقيق) ❋ الذكر نصف عشر قيمته لوحيا وعشر قيمته لوانثى ❋
(لما تقرر ان دية الرقيق قيمته) برجاريه‌نك رقيق مذكر اولان جنيننده حيا قيمتنك نصف
عشرى مؤنث اولورسه عشر قيمتى لازم اولور رقيقك ديتى قيمتى اولور اصول مقرره‌سينه
مبنى اما صرف مملوك اولميوب جاريه‌نك اغاسندن ويا فضولى بيع اولنان مشترى مغروردن
اولورسه اول جنين مذكر ويا مؤنث حردر كندو ايچون غره واجبه اولور ❋ ولايلزم زيادة
الانثى لزيادة قيمته الذكر غالبا ❋ مضمون مشروحدن جاريه‌نك قيمتى غلامك قيمتندن اكثر
اولديغى تقديرجه اناثده واجب اولان ذكره واجب اولاندن زياده واكثر اولمق لازم اولمز
زيرا انثى‌نك قيمتنك زياده‌لكى نادردر غالبا ذكرك قيمتى زياده اولور (وفيه اشارة الى انه
اذا لم يمكن الوقوف على كونه ذكرا اوانثى فلا شيئى عليه كالوا القى بلا رأس لانه انما تجب
القيمة اذا نفخ فيه الروح ولاتنفخ من غير رأس ذخيره) متنك تعبيرنده اشارة وايما واركه
جنين ملقانك مذكر ويا مؤنث اولمسنه وقوف واطلاع ممكن اولمزسه ضاربك اوزرينه برشى
لازم اولماز نته‌كه بلا رأس القا ايتديكى جنينده‌كه مثللو زيرا قيمتك وجوبى انجق جنينه نفخ
روح وقتنده اولور من غير رأس نفخ روح‌ده اولمز ❋ فى مال الضارب للامة حالا ❋ مبلغ
مرسوم جاريه‌يه ضرب ايدن كمسنه‌نك مالندن اوله‌رق حالاكه پشين لازم اولور
عاقله‌سنه برشى ايجاب ايتمز عاقله‌يه رقيقدن ناشى برشئ ايجاب ايتمامكين وانى جاريه‌نك اغاسى
اخذ ايدر جاريه فوت اولورسه قيمتى اوچ سنه تقسيطله ضارب ضامن اولور (ولوالقته حيا
وقد نقصتها الولادة فعليه قيمة الجنين لانقصانها لوبقيمة وفاءبه والا فعليه اتمام ذلك مجتبى)
جنينى اناسى حيا القا ايدوب وولادتله جاريه‌نك قيمتنه نقصان طارى اولورسه ضاربك اوزرينه
جنينك قيمتنك ضمانى لازم كلور جاريه‌نك نقصان قيمتى ايجاب ايتمز اكر جنينك قيمتى نقصان
ولادته مقابل اولورسه (وقال ابويوسف فيه نقصانها كالبهيمة وقال الشافعى فيه عشر قيمة
الام صدرالشريعة ولايخفى انها للمولى) امام ابى يوسف جنين امه حقنده بيورديلركه بهيمه
كبى ولادتله جاريه‌يه طارى اولان نقصان اعتبار اولنور امام شافعى عليه‌الرحمة جنينله نقصانده
اناسنك قيمتنك عشرى واردر بيوردى ونقصان قيمتى مولى اخذ ايدر ❋ فان حرره ❋ (اى
الجنين) ❋ سيده بعد ضربه ❋ (ضرب بطن الامة) ❋ فالقت ❋ (حيا) ❋ فمات ففيه قيمته
حيا ❋ (للمولى لاديته وان مات بعدالعتق لان المعتبر حالة الضرب) ضاربك جاريه‌نك بطننه
ضربندنصكره جنينى اغاسى عتق ايدوب بعده اناسى جنينى حيا القا ايدوب صكره فوت
اولورسه بوصورتده اغاسنه حيا قيمتى تأديه لازم اولور ديتى لازم اولمز هرنه‌قدر بعدالعتق

فوت اولسه‌ده زيرا معتبر اولان حالهٔ ضربدر (وعند الثلثة يجب دية وهو رواية عنا) ائمهٔ
ثلثه عندنده صورت مشروحه‌ده ديت واجبه اولور بو زلرك بعض مشايخلرمزدن دخى مرويدر
❊ ولا كفارة فى الجنين ❊ (عندنا وجوبا بل ندبا زيلعى) ❊ ان وقع ميتا وان خرج حيا فمات
ففيه الكفارة ❊ (كذا صرح به فى حاوى القدسى وهو مفهوم من كلامهم لتصريحهم بوجوب
الدية حينئذ فتجب الكفارة فيه كما لايخفى فليحفظ) عند الحنيفه جنين ميتا واقع اولورسه
وجوبا كفارت يوقدر بلكه ندبادر واكر حيا چيقوب بعده وفات ايدرسه انده كفارت ايجاب
ايدر مضمون مشروحى حاوى القدسى تصريح ايتدى وفقهانك بونده ديتك وجوبيله
تصريحلرينه مبنى كلاملرنده فهم اولنان بودر ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم جنين حقنده
وقتاكه غره ايله قضا وحكم بيوردقده كفارتله حكم ايتمدى اقتضا ايتسه انى دخى ذكر ايدر
ايدى بوندن منفهم اولان حيا نزولنده وفات ايتديكى تقديرجه ديت ايجاب ايتدكده كفارتكده
وجوبيدر ❊ ومااستبان بعض خلقه ❊ (كظفر وشعر) ❊ كتام فيما ذكر ❊ (من الاحكام
وعدة ونفاس كما مر فى بابه) طرنق وقل كبى بعض خلقتى مستبان وظاهر اولان جنين
مار الذكر احكام وعدة ونفاس كبى شيلرده تام الاعضا مستبين الخلقة جنين كبيدر نته‌كه عدة
ونفاس بابنده مرور ايتدى ❊ وضمن الغرة عاقلة امرأة ❊ (حرة فى سنة واحدة وان لم يكن
لها عاقلة ففى مالها فى سنة ايضا صدر الشريعة ولم تأثم مالم يستبن بعض خلقه ومر فى الحظر
نظما) ❊ اسقطت ميتا ❊ (عمدا) ❊ بدواء اوفعل ❊ (كضرب بطنها) ❊ بلا اذن زوجها ❊
دوا ايله وياخود قرينه اورمق كبى فعلله زوجنك رضاسى اولمقسزن عمدا جنين ميت دوشورن
حره عورتك عاقله‌سى برسنه‌ده غره‌يى ضامن اولور عاقله‌سى اولمزسه عورتك مالندن ينه
برسنه‌ده تأديه ايله غره لازم اولور ومادام خلقتى مستبان اولمدقجه اسقاط جنين ايدن عورت
آثمه اولمز ونظمله بيانله بو مضمون باب الحظرده‌ده سبقت ايتدى ❊ فان اذن ❊ (اولم تتعمد)
❊ لا ❊ (غرة لعدم التعدى) قچان بر آدم زوجه‌سنه اسقاط جنينه اذن ويرسه وياخود
عورت اكا قصد ايتمزسه تعديسى اولمامغين غره ايجاب ايتمز لكن شرنبلالى بوقول ضعيفدر
صحيح اولان ايجاب غره‌در ديو تحقيق مقام ايتمشدر (فليراجع ولو امرت امرأة ففعلت
لاتضمن المامورة) برعورت برعورته جنينى اسقاطيله امر ايتمكله اول عورت اسقاط ايتسه
مأموره عورت غره‌يى ضامنه اولمز ينه بونده دخى شرنبلالى غره لازم اولور زيرا زوجك
امريله اولنده غره ايجاب ايديجك امرنسز اولانده بالطريق الاولى ايجاب ايدر ديدى (واما
ام الولد اذا فعلته بنفسها حتى اسقطته فلاشئ عليها لاستحالة الدين على مملوكه مالم يستحق
فحينئذ تجب المولى الغرة لانه مغرور) اما ام ولد برجاريه اسقاط جنين ايچون كندو نفسينه
معالجه ايتمكله جنينى القا ايلسه كندويه شرعا برشى ايجاب ايتمز زيرا مادام جاريه مستحق
چيقلمدقجه مولى‌سيچون مملوكنك اوزرينه دينكه غره اثباتى مستحيلدر مالم يستحق عباره‌سنده
اولى اولان تا ابله اولمق ايدى بعض نسخه‌ده اولديغى مثللو ضميرى ولدنى دوشرن جاريه‌يه
راجع اولديغنه بناء بو تقديرجه مولى مغرور اولديغندن كندويه غره واجب اولور (وفى الواقعات
شربت دواء لتسقطه عمدا فان القته حيا فمات فعليها الدية والكفارة وان ميتا فالغرة

ولا ترث فى الحالين) واقعاتده مذكوردركه برولدنى اسقاط ايچون دوا شرب ايتدكده ولدى
حيا القا ايدلسه امدى ولد فوت اولورسه كندويه ديت وكفارت اداسى لازم اولور واكر
ولدى حيا القا ايدرسه غره ايجاب ايدر بهمه حال وارثه اوله‌مز ❊ وتجب فى الجنين البهيمة
مانقصت الام ❊ (ان نقصت) ❊ وان لم تنقص ❊ (الام) ❊ لا ❊ (يجب فيه شى
سراجية برجانينك بربهيمه‌يه جنايتيله اسقاط جنين ايتدكده قيمتنه نقصان طارى
اولورسه جانى آنى ضامن اولور اولمزسه برشى ايجاب ايتمز ❊ فروع ❊ (فى البزازية ضرب
بطن امرأته بالسيف فقطع البطن ووقع احد الولدين حيا مجروحا بالسيف وبه جراحة السيف
وماتت ايضا يقتص منه لاجل الزوجة لانه عمد وعلى عاقلته دية الولد الحى اذا مات ونجب غرة
الولد الميت لانه لماضرب ولم يعلم بالولدين فى بطنها كان الضرب خطاء) بزازيه‌ده مسطوردركه
بركمسنه كندو عورتينك بطيننه قلجله ضرب ايتدكده قارنى كسوب وحامله اولديغى ايكى ولدك
برينى دخى كسمه ايله حيا ومجروحا دوشمه‌له اناسيله ايكيسى بردن فوت اولسه‌لر قتلى عمدا اولمغله
زوجه‌سيچون كندو قصاص اولنور درى تولدايدن ولد صكره فوت اولورسه آنك ديتى باباسنك
عاقله‌سنك اوزرينه لازم اولور ميتا تولدايدن ولدكده غره‌سى ينه عاقله‌يه ايجاب ايدر زيرا ضربى
هرنه‌قدر عن قصد ايسه‌ده لكن بطننده‌كه ولدلر معلومى اولمامغين اكا ضرب خطاء اولمش اولدى
والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم ❊ باب مايحدثه الرجل فى الطريق وغيره ❊ طريقده وطريقك
غيرنده انسانك احداث وايجاد ايتديكى شى بياننده‌كه باب دقت نصابدر (لما ذكر القتل مباشرة
شرع فيه تسببا فقال) ❊ اخرج الى طريق العامة كنيفا ❊ (هو بيت الخلاء) ❊ اوميزابا
اوجرصنا ❊ (كبرج وجدع وممر علو وحوض طاقة ونحوها عينى) ❊ اودكانا جاز ❊
(احداثه) ❊ ان لم يضر بالعامة ❊ (ولم يمنع منه فان ضر لم يحل كما سيجئ) وقتاكه مصنف
كتاب عليه رحمة الملك الوهاب بطن مرأيه ضرب كبى بالذات مباشرتله اولان قتلى ذكر وبيان
ايتديسه تسببله اولان قتله آغاز وشروع ايدوب ديركه بركمسنه طريق عامه اوزره بركنيف‌كه
خلا ومستراح ويا ميزاب وياجرتنكه اولوق وناودان ويرجكه كوشه وكشك وممر علوكه بوقروده
مرور اولنه‌جق محلكه قاب التى وحوض طاقه‌كه پنجره‌لردن طشره چيقمه بيداه ايدوب آكا
كوزه مثللو شيلر وضع اولنور محللر وياد كان اخراج واحداث ايلسه پس بو مثللو محدثاتده
عامه‌يه ضرر اولميوب وآندن كندوسى منع اولنمزسه جائز اولور واكر ضررى اولورسه حلال
ومشروع اولماز جرصن جيمك وصادك ضميله ورانك سكونيله جرتنك معربيدر ❊ ولكل
احد من اهل الخصومة ولو ذميا) ❊ منعه ❊ (ابتداء) ❊ ومطالبته بنقضه ❊ (ورفعه)
❊ بعده ❊ (اى بعد البناء سواء كان فيه ضرر اولا) ارباب خصومتدن اولان هر بر مسلم بالغ
عاقل حر ويا ذميچون احداث اولنان نسنه‌يى اول امردن قبل البناء منع وبعد البناء آنك نقض
ورفعنى مطالبه واردر كندويه ضررى اولسون ويا اولمسون زيرا بالذات كندوسى وياداب‌سيله
آندن مرور كندولرينك حقيدر (وقيل انما ينقض بخصومته اذا لم يكن له مثل ذلك والا كان
تعنتا زيلعى) بعضلر ديديلركه انجق كندونك خصومتيله محدثك نقضى كندونكده آنك كبى
احداثى اولمديغى تقديرجه‌در والا كندونكده آنك كبى احداثى اولورسه امدى كندونك‌كه

نعنت وواعظ بالقول قبيلندن اولور ❊ هذا ❊ (كله) ❊ اذا بنى لنفسه بغير اذن الامام ❊ (زاد
الصغار ولم يكن للمطالب مثله) سالف البيان مضمونك كليسى بانى اولبناى امامك اذنسز كندو
نفسيچون ايدوب وصغارك بيانه كوره ناهينكده آنك مثلى احداثى اولمديغنه نظرا در پس
اذن امام بولنورسه براحد رفعنه تصدى ايده مز لكن طريقده مضايقه اولمق كبى عامه يه مضرتى
اولورسه امام اذن روا دكلدر ❊ واذا بنى للمسلمين كمسجد ونحوه ❊ (اوبنى باذن الامام)
❊ لا ❊ (ينقض) ❊ وان كان يضر بالعامة لايجوز احداثه ❊ (لقوله عليه الصلاة والسلام
لاضرر ولاضرار فى الاسلام) بر آدم مسلمينچون مسجد كبى برنسنه بنا ايتسه وياخود امامك
اذنيله بنا ايتمش اولورسه مادام عامه يه ضررى اولمدقجه نقض ورفع اولنماز يوق ضررى مشاهده
اولنورسه احداثى جائز وروا دكلدر رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك
لاضرر ولاضرار فى الاسلام قول حكمت مشحونلرينه بناء يعنى اول امردن ابتداء ضرر
واقتصاصده حقنى تجاوز ايده رك جزاء ضرار دين اسلامده يوقدر ضرار قتال وزننده مضاره
معناسنه دركه سكا ضرر ايده نه ضرر ايتمكدن كنايه در ❊ والقعود فى الطريق لبيع وشراء ❊
(يجوز ان لم يضر باحد والالا) ❊ على هذا ❊ (التفصيل السابق وهذا فى النافذ) بيع وشرا
ايچون طريق عامده قعودده تفصيل سابق اوزره دركه ضررى اولمزسه جائز اولورسه غير
جائزدر لكن اشبو حكم مرسوم سكهٔ نافذه ده در ❊ وفى غير النافذ لا ❊ (يجوزان) ❊ يتصرف ❊
(باحداث) ❊ مطلقا ❊ (اضر بومه ام لا) ❊ الا باذنهم ❊ (لانه كالملك الخاص بهم) طريق
غير نافذده ارباب سكه يه ضررى اولسون ويا اولمسون مطلقا آنده برنسنه احداثيله تصرف جائز
اولماز الا كندولرينك اذن ورضالريله اولور بوكندولرينه خاص ملك كبى اولمغين (ثم الاصل
فيما جهل حاله ان يجعل حديثا لوفى طريق العامة وقديما لو فى طريق الخاصة برجندى) بوندن
صكره اصل وقاعده بركمسنه نك تصرفى حالى مجهول اولورسه امدى تصرف واحداث ايتديكى
نسنه طريق عامده بولنمش اولورسه حديث اعتبار اولنوركه امام انى نقض ايدر طريق خاصه ده
اولورسه قديم قلنمغله بركمسنه آنك نقضنه تصدى ايده مز ❊ فان مات احد ❊ (من الناس)
❊ بسقوطها عليه فديته على عاقلته ❊ (اى عاقلة المخرج لتسببه) ❊ كما ❊ تدى العاقلة)
❊ لو حفر بئرا فى طريق او وضع حجرا ❊ (او ترابا او طينا متلق) ❊ فتلف به انسان ❊
(لانه سبب) بركمسنه سالف البيان ميزاب امثالى شيلرك كنه ونك اوزرينه سقوطيله فوت
اولورسه ديتى اول شيلرى اخراج ايدن ادمك تسببينه بناءً عاقله سنه لازم اولور نته كه بر رجل
بر طريق اوزره بر قيو اشوب ويا بر طاش ويا بر مقدار طپراق وياچامور وضعيله بر انسان تلف
اولسه سبب اولمغله عاقله دينكه فان بهاى ايتديكى كبى تدى كلمه سى ودى يديدن مضارع ردیت
عدت كبى اعلال اولنه رق مصدردر ❊ فان تلف به ❊ (اى بواحد من المذكورات) ❊ بهيمة
ضمن ❊ (فى ماله) ❊ ان لم يأذن به الامام فان اذن ❊ (الامام فى ذلك) ❊ اومات واقع فى بئر
طريق جوعا ❊ (او عطشا) ❊ او غما لا ❊ (ضمان به يفتى خلافا لمحمد) اشياء مذكوره نك بريله
بر حيوان تلف اولورسه اخراجنده امام اذن ويرمش اولمازسه مخرجك كندو مالندن ضمان
ايجاب ايدر مال تلفنده عاقله يه برشى لازم اولمامغين اما اخراجى امامك اذنيله اولوب وياخود

طريق عامده احداث اولنان قيويه واقع اولان آدم آج وياصوسز قالوب بوكالوب مغموم
وغصه ناك اولديغندن فوت اولمش اولورسه بونده ضمان اولمز كويا وقوعندن هلاك اولميوب
جوع وعطشندن هلاك اولمش اولدى انجق بوقولله فتوا ويريلور امام محمد ايچوندر اختلاف
بونلرك كليسنده ضامن اولور بيورديلر ❊ ولو سقط الميزاب فاصاب ما كان فى الداخل رجلا
فقتله فلا ضمان اصلا ❊ (لكونه فى ملكه فلم يكن تعديا) بر طامدن ميزاب سطحده داخل اولان
طرفى بر رجله اصابت ايتمكله انى هلاك ايدرسه انده اصلا ضمان اولمز زيرا ميزابك طرف
داخلى كندونك ملكنده كائن اولمغله تعدى اولمدى ❊ وان اصاب الخارج ❊ (او وسطه
بزازيه) ❊ فالضمان على واضعه ❊ (لتعديه ولو مستأجرا او مستعيرا او غاصبا) واكر ميزاب
مشروحك طرف خارجى وياوسطى اصابت ايدرسه تعديسنه مبنى ضمان واضعينك اوزرينه
لازم اولور هرنه قدر مستأجر ويامستعير ويا غاصب اولورسه ده تسببه مبنى واضعدن مراد
عاقله سيدر (ولا يبطل الضمان بالبيع لبقاء فعله وهو الموجب للضمان بخلاف الحائط المائل كما بسطه
الزيلعى) كندوده ميزاب امثالى نسنه احداث اولنان مثلا منزل بيع اولنمغله ضمان باطل اولمز
زيرا موجب ضمان اولان بايعك فعلى باقيدر بيعيله منفسخ اولمز اما حائط مائل بونك خلافنده دركه
بيع اولنمغله كندويه ضمان ايجاب ايتمز اشهاد اولنمدقجه مشتريه ده برشى لازم اولمزنته كه بو مضمونى
زيلعى بسط وتفصيل ايلدى ❊ ولو اصابه الطرفان ❊ (من الميزاب) ❊ وعلم ذلك وجب ❊
(على واضعه) ❊ النصف وهدر النصف ولو لم يعلم اى طرف ❊ (منهما) ❊ اصاب ضمن ❊
(النصف) ❊ استحسانا ❊ (زيلعى) مضاربه ميزابك ايكى طرفى اصابت ايتديكى معلوم
اولورسه ديتك نصفى واضعك عاقله سينه اولوب نصف اخيرى هدر اولور واكر قنغى طرفى
اصابت ايتديكى معلوم اولمزسه استحسانا نصفنى ضامن اولور ❊ ومن نحا حجرا وضعه اخر
فعطب به رجل ضمن ❊ (لان فعل الاول فسخ بفعل الثانى) بركمسنه براخر ادمك وضع ايتديكى
حجرى محلندن قالديروب ديكر محله وضع ايتمكله بر رجل اكا طوقنوب هلاك اولسه ايكنجى
وضع ايدن ضامن اولور اولكنك فعلى ايكنجينك فعليله فسخ اولمغين ❊ كمن حمل ❊ (على
رأسه او ظهره) ❊ شيئا فى الطريق فسقط منه على اخر او دخل بحصير او قنديل او حصاة
فى مسجد غيره ❊ (اى جعل فيه حصا او بوارى ابن كمال) ❊ او حبس فيه لا للصلاة ❊ ولو
لقرأن او تعليم ❊ فعطب به احد ❊ (كاعمى ضمن خلافا لهما) صورت مرسومه ده كه ضمانك لزومى
برنسنه يى باشى ويا ارقه سى اوزره يولده كتوران ادمدن اخر كمسنه نك اوزرينه دوشوب
وياخود بر آخر كمسنه نك محله سى مسجدينه حصير ويا قنديل ويا اوفه جق طاشلر وچقل ادخاليله
ويا مسجدده نماز ايچون اولميه رق هرنه قدر قرأة قران ويا تعليم ايچون اولورسه ده جالس
اولمغله مثلا بر اعمى ادم كندويه اصابت ايتمكله هلاك اولسه مرقوملرك ضامن اولديغى كبيدر
زيرا بونلر صيده ونشانه رمى كبى سلامت شرطيله مقيددر اختلاف نمازه منتظر اولوب جالس
اولان كمسنه يه عدم ضمان امام اعظمدن مرويدر اما سالف البيان شيلرى كندى محله سى مسجدينه
كتورمكله ظهور ايدن تلفده ضمان ايجاب ايتمز ❊ لا ❊ (يضمن) ❊ من سقط منه رداء لبسه ❊
(عليه) ❊ او ادخل هذه ❊ (الاشياء) ❊ المذكورات فى مسجد حيه ❊ (اى محلته لان تدبير

المسجد لاهله دون غيرهم ففعل الغير مباح فيتقيد بالسلامة) ❁ او حبس فيه للصلاة ❁ بر كمسنه نك
اوزرنده كه لابس اولديغى ثوبى ساقط اولمغله وياخود اشياء مشروحه لرى كندو محله سى مسجدينه
ادخاليله وياخود مسجدده نماز ايچون جلوس ايتمش بولنور ضمان ايجاب ايتمز زيرا مسجدك
تدبير اهالى محله ايچوندر سائرلرينه دكلدر سائرلرينه دكلدر امدى اهالينك غيرينك فعلى مباحدركه
سلامتله قيدلنور (الحاصل ان الجالس للصلاة فى مسجد حيه او غيره لايضمن ولغير الصلاة يضمن
مطلقـا خلافالهما واسـتظهر فى الشرنبلالية معزيا للزيلعى وغيره قولهما وقد حققته فى شرح
الملتقى) خلاصهٔ كلام محله سى مسجدنده وياغيرسنده نماز ايچون جلوس ايدن ادمه ضمان ايجاب
ايتمز جلوس ضرورات صلاتدن اولمغين نمازك غيريچون جالس مطلقا ضامن اولور محله سى
مسجدنده ويا غيرسـنده اولسون اماميچوندر اختـلاف شرنبلاليه ده زيلعييـه وغيريه
عزو ايله مشار اليهمانك قولنى اسـتظهار ايتديلر ومضمون مشروحى ملتقى شرحنده بز دخى
تحقيق ايلدك (وفيه لو استأجره ليبنى او ليحفر له فى فناء حانوته او داره فتلف به شئ ان قبل
فراغه فعلى الآجر وان بعده فعلى الآمر) ملتقى شرحنده مذكوردركه بر ادم بر كمسـنه يى
كندو ايچون بنا وياخود دكانك ويا دارنك فناسنده بر چقور اشمك ايچون استيجار ايتمكله
اندن بر نسنه تلف اولورسـه امدى فراغندن مقدم اولورسـه ضمان ايجار ايدنك اوزرينه
صكره اولورسـه امركه مسـتأجرك اوزرينه اولور (كما لو كان فى غير فنائه ولم يعلم به الاجير
فان علمه فعليه كما لو امره بالبناء فى وسط الطريق لفساد الامر) نته كه فناسـنك غيرى بر محلده
بنا ايله امر ايدوب اجيرده فناسـنك غيرى اولديغنى بلمسه ضمانك امرك اوزرينه اولديغى
كبى واكر فناسى اولمديغى معلومى اولورسه اجيرك اوزرينه لازم اولور نته كه امرك فسادينه
بناء وسط طريقده بنا ايله امرنده ضمانك اجيرك اوزرينه لازم اولديغى كبى (ولو قال الامر
هو فنائى وليس لى حق الحفر فعلى الاجير قياسا اى لعلمه بفساد الامر فما غره وعلى المستاجر
استحسانا انتهى وقد قدم هو وغيره القياس هنا وظاهره ترجيحه سيما على دأب صاحب الملتقى
من تقديمه الاقوى فتـأمل) امر بو محل بنم فنامدر لكن بنم ايچون حق حفر يوقدر
ديسه امدى حفرلرندن بر زتلفيات ظهور ايدرسه ضمان قياسـا اجيرك اوزرينه ايجاب ايدر
امرك فسادى معلومى اولمغين كندوبى تقرير ايتمش اولماز استحسـانا مسـتأجره لازم كلور
غر فعلى ذاتنده متعديدر همزه يه حاجت مس ايتمز ايدى شـارح عليه الرحمة ديركه بومقامده
ملتقى صاحبى وسائرلرى قياسى تقديم ايتديلر پس تقديملرينك ظاهرى قياسى استحسان اوزره
ترجيحدر وبالخصوص ملتقى صـاحبينك عادتى قول اقواى تقـديمدر ❁ ومن حفر بالوعة
فى طريق بامر السلطان او فى ملكه او وضع خشبة فيها ❁ (اى الطريق) ❁ او قنطرة بلا اذن
الامام ❁ (وكذا كل مافعل فى طريق العامة) ❁ فتعمد رجل المرور ❁ (عليها) ❁ لم يضمن ❁
(لان الاضافة الى المباشر اولى من المتسبب) بر كمسنه بر يولك اوزرينه اذن سلطانله وياخود
كندو ملكنده بر كنف اشوب ويا بلا اذن الامام بر اغاج ويا بر كپرى وضع ايتمكله بر رجلده
انك اوزرندن مروره قصد ايتمكله هلاك اولسه واضعى ضامن اولماز زيرا مباشرت اضافت
متسببه اضافتدن اوليدر سائر هر بر طريق عامه ده احداث اولنان شيلرده بنه بويله در و بونلرده

بر تعدى يوقدر وبهذا تبين ان المتسبب انما يضمن فى حفر البئر ووضع الحجر اذا لم يعتمد الواقع
المرور كذا فى المجتبى) واشـبو بيـان مشروحله ظـاهر اولديكه حفر بئر ايله وضع حجرده
متسببه ضمانك لزومى انجق كندولرينه واقع اولان ادمدن مرور عن قصد صادر اولمديغنه
نظرادر (وفيه حفر فى طريق مكة او غيره من الفيافى لم يضمن بخلاف الامصار) بنه مجتباده
مذكوردركه مكهٔ مكرمه طريقنده ويا سـائر بر ياز وبيان يرده بر كمسنه بر قيو حفر ايتمكله
اندن بر نسنه تلف اولسه حافر انى ضامن اولمز امصار بونك خلافنه دركه انده حفر ضمان
ايجاب ايدر (قلت وبهذا عرف ان المراد بالطريق فى الكتب الطريق فى الامصار دون الفيافى
والصحارى لانه لايمكن العدول عنه فى الامصار غالبـا دون الصحارى) شـارح عليه الرحمة
ديركه اشبو مضمون مشروحله معلوم ومستبان اولديكه كتب فقهيه ده كه ذكر اولنان طريقدن
مراد امصارده كه طريقدر يوخسه ياز وبيان صحرالرده كه طريق دكلدر زيرا شهرلرده كه يولدن
عدول غالبا ممكن اولمز صحرالرده كندن عدول اولنور ❁ ولو استاجر ❁ (رجل) ❁ اربعة
لحفر بئر له فوقعت ❁ (البئر) ❁ عليهم ❁ (جميعا) ❁ من حفرهم فمات احدهم فعلى كل ❁
(واحد) من الثلثة الباقية اربع الدية ويسقط ربعها ❁ (لان البئر وقع عليهم بفعلهم فقدمات
من جنايته وجناية اصحابه فيسقط ماقابل فعله خاصة وغيرها) بر كمسنه درت كمسنه يى كندويه
بر قيو حفرى ايچون استيجـار ايتمكله قيو حفر ايدركن اوزرلرينه واقع اولوب برى هلاك
اولورسـه باقى قلان اوچدن هر برينه ربع ديت لازم اولوب بر ربعيده سـاقط اولور زيرا
قيو اوزرلرينه كندولرينك فعللريله واقع اولمغله هلاك اولان كندونك ورفيقلرينك جنايتلريله
فوت اولمش اولديغندن كندونك فعلنه مقابل اولان ديت سـاقط اولور (زاد فى الجوهرة
وهذا لو البئر فى الطريق فلو فى ملك المستاجر فينبغى ان لايجب شئ لان الفعل مباح فماحدث
غير مضمون انتهى) جوهره ده مضمون مشروحك اوزرينه اشبو كلام بئر طريقده اولديغنه
نظرادر امدى مستاجرك ملكنده اولورسـه لايق اولان بر شى واجب اولممقدر زيرا فعل
مبـاحده اولديغندن كندودن حادث اولان شى غير مضموندر مفـادنى زياده ايلدى (قلت
ويؤخذ منه جواب حادثة هى ان رجلاله كرم وارضه تارة تكون مملوكة وعليهـا الخراج
كاراضى بيت المال وتارة تكون للوقف وتارة فى يده مدة طويلة يؤدى خراجها ويملك الانتفاع
بها بفرس او غيره) شارح عليه الرحمة ديركه كلام سابقدن اشبو حادثه نك جوابى اخذ اولنوركه بر
كمسنه نك بر قطعه باغى اولوب لكن انك ارضى بعض اولوركه اراضى لبيت المال كبى اوزرنده خراج
اولان مملوكه اولور وياخود وقف اولور وياخود مدة طويله ده يدنده اولوب خراجنى ادا ايدرك
غرس ويا سـائر اسبابله كندو ايله انتفاع ايدر مقوله سـندن اولور يعنى ارض بونلرك برندن
خالى اولمز يوخسـه بونلرك جمله سى بر ارضده بولنور ديمك دكلدر (فيستأجر هذا الرجل
جماعة يحفرون له بئرا ليغرس فيه اشجار العنب وغيره فتسقط على احدهم هل لورثة مطالبة
بدية قال المصنف والحكم فيها او شبهها عدم وجوب شئ على المستاجر وكذا على الاجير كما
يفيده كلام الجوهرة) امدى سـالف الذكر صاحب ارض كندويه باغ وباغچه غرسيچون
انده بر قيو حفرينه بر جماعتى استيجار ايتدكده انلرك برينك اوزرلرينه قيو سـاقط اولوب

هلاك اولدقده ورثه‌سی ایچون دیتنه مطالبه وارمی جوابنده مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب بیوردیلرکه بونده وبونك امثالنده حکم مستأجرك وموجرك اوزرلرینه برشیئك عدم وجوبیدر نته‌که جوهره‌نك کلامی انی افاده واشعار ایدر (ویحمل اطلاق الفتاوی علی ماوقع مقیدا لاتحاد الحکم والحادثة والله اعلم) فتاوانك حفر ایله تلف اولنك ضماننده‌که اطلاقلری طریقده اولمغله مقیده محمولدر حکم ایله حادثه ایکمی متحد اولدقلرینه بناء ❊ فروع ❊ (لو استاجرب الدار الفعلة لاخراج جناح اوظلة فوقع فقتل انسانا ان قبل فراغهم من عمله فالضمان علیهم لانه حینئذ لم یکن مسلما لرب الدار) برخانه صاحبی برزادمی پنجره ویا کولکه‌نك اخراجیچون استیجار ایدوب یاپدقلری بنا ساقط اولمغله برانسانی هلاك ایلسه امدی انك عملندن فراغلرندن مقدم واقع اولورسه ضمان عمله‌لرك اوزرینه لازم اولور رب الداره تسلیم اولنمامغین (ویضمن لورش الماء بحیث یزلق واستوعب الطریق) ایاق طیرنه‌جق محلله برادم صوصاچوب وطریقی تمام استیعاب ایدوب برخالی یر براقزسه اندن نشئت ایدن تلفیاتی راش ضامن اولور (فبنی حانوتا باذن صاحبه فالضمان علی الامر استحسانا وتمامه فی الملتقی) برکسنه بردکانی صاحبنك اذنیله بنا ایتمکله براز تلفیات ظهور ایتسه استحسانا ضمان امر ایدننه لازم اولور ❊ فصل فی الحائط المائل ❊ حائط مائل حقنده فصل حاصدر وفتاکه مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب انسانك مباشرت فعلیله حاصل اولان قتلك احکامنی ذکر وبیاندن فارغ اولدیسه کندو ایچون اصلا اختیار اولمیان جادکه حائط مائل قتلینه متعلق بیانه اغاز وشروع ایتدی ❊ مال حائط الی طریق العامة ضمن ربه ❊ (ای صاحبه) ❊ ماتلف به من نفس ❊ (انسان اوحیوان) ❊ اوما ان طالب ❊ (ربه حقیقة وحکما کالواقف والقیم) بردیوار طریق عامه‌یه میل ایدرسه اندن نشئت ایدن انسان ویا حیوان ویا مال تلفیاتنی حقیقةً ویا واقف ومتولی کبی حکما صاحبی ضامن اولور اکر نقضنی مطالبیه قادر اولان ذکراتی ذوات طلب ایتمش اولورلرسه حائط بنا معناسنه اولورسه حیطانله بستان معناسنه اولورسه حوائطله جمعلنور (ولو حائط المسجد فتضمن عاقلة الواقف وکا القیم الولی والراهن والمکاتب والعبد التاجر وکذا احد الشرکاء ولو الورثة استحسانا) سالف الذکر حائط برمسجد حائطی اولمش اولورسه امدی تلفیاتی واقفك عاقله‌سی ضامن اولور برصبینك باباسی ودده کبی ولیسی وراهن ومکاتب وعبد تاجر فیمکه متولی کبیدر راهن اصل داره کندوسی مالك اولمغله هدم وتعمیرنه کندوسی قادر اولور مرتهن اوله‌من کتابته قطع اولنان عبدك مدة کتابتنده ساکن اولدیغی دارك تلف ایتدیکی انسان ایچون کتابته کسان اغاسینه عبدك قیمتیله مقتولك دیتندن قنقسی اقل ایسه اولازم اولور بدل کتابتی ادا ایدوب عتق اولندقدنصکره حائط ساقط اولوب تلفیات ظهور ایدرسه مکاتبك مولاسنك عاقله‌سینك اوزرینه مقتولك دیتی لازم اولور عبد تاجر هرنه‌قدر مدیون اولورسه‌ده ولایت نقض کندونکدر ایعدی تلف اولان مال اولورسه کندونك بقیه‌سینه انسان اولورسه اغاسنك عاقله‌سی بولنورسه عاقله‌لرینه لازم اولور شرکالرك بریده شرکا هرنه‌قدر ورثه‌دن اولورلرسه‌ده استحسانا قیم کندودن طلب نقض ممکندر لکن شرکادن هربری کندو

حصه‌سنی ضامن اولور قیاس اولان شرکانك بریك یالکز جه نقضه عدم مالکیتدن کندونك عدم ضمانیدر (نم فی الظهیریة اومات ربه عن ابن فقط ودین مستغرق صح الاشهاد وعلی الابن وان لم یملك الدار برجندی وغیره) بلی ظهیریه‌ده مذکوردرکه صاحب دار فقط براوغلونو ترکه‌سنی مستغرق دینی ترك ایده‌رك وفات ایتمش اولورسه ایعدی هرنه‌قدر داره مالك اوله‌مزسه‌ده حائط مائل حقنده ابنك اوزرینه اشهاد صحیح اولور پس بعد الاشهاد حائط ساقط اولوب برانسانی هلاك ایدرسه دیتی ابنك عاقله‌سینك اوزرینه لازم اولوب ابنك عاقله‌سنه برنسنه ایجاب ایتمز ❊ بنقضه مکلف مسلم اوذمی ❊ (یعنی من اهل الطلب فیشترط فی الصبی والعبد اذن ولیه ومولاه بالخصومة زیلعی) ❊ حراومکاتب وان لم یشهد ❊ (ولا یصح الطلب قبل المیل لعدم التعدی) ❊ و ❊ الحال انه ❊ لم ینقضه ❊ (وهو یملك نقضه) ❊ فی مدة یقدر علی نقضه فیها ❊ (لان دفع الضرر العام واجب) ضمان مشروح حائط مائلك نقضنی کندو ایچون حق طلب اولان هربر مسلم ویاذمی حر ویامکاتب مکلفك نقضنی طلبیله وصاحب دارك کندوده نقضنه قادر اولدیغی مدتده نقضیله‌در زیرا ضرر عامی دفع واجبدر وطلبه هرنه‌قدر اشهاد ایتمزسه‌ده اولور زیرا تضمینك شرطی مجرد مطالبهٔ نقضدر اشهاد دکلدر اشهاده احتیاج انجق مطالبه انکار اولندقده اولمغله اشهاد احتیاط اولمش اولور طلب شفعه‌یه اشهاد کبی یوخسه عقد نکاحده‌که کبی مثللو اشهاد بونده صحته شرط دکلدر مطالبه مثلا سنك اشبو دیوارك مخوف ویامائلدر انی هدم ایله که حتی سقوطیله برتلفیات ظهور ایتمیه دیمك امثالی تعبیراتله اولور بوکلامی شاهدلر محضرنده اولورسه اشهادده ایتمش اولور واباب طلب صبی ویاعبد دخی اولسه اولور نهایتی ولیسنك ویامولیسنك اذنلریله خصومت ومطالبه ایدرلر بونده اشارت وارکه مکلفدن مراد کندو ایچون حق طلب اولان ذواتدر صبی ویاعبدنه اولورسه اولسون یوخسه بلوغی لازم دکلدر وقبل المیل طلب صحیح دکلدر ابتداء وانتهاء برتعدی وضرر اولمامغین (ثم ماتلف به من النفوس فعلی العاقلة ومن الاموال فعلیه لان العاقلة لاتعقل المال) بعد ازین حائط مائلله تلف وهلاك اولان نفوسك دیتی عاقله اوزرینه اموالککه صاحب حائط اوزرینه‌در عاقله‌یه مالك ضمانی ایجاب ایتمامکین (ولاضمان الا بالاشهاد علی ثلثة اشیاء علی التقدم الیه وعلی الهلاك بالسقوط علیه وعلی کون الجدار ملکاله ای من وقت الاشهاد الی وقت السقوط) ضمان انجق اوچ شیئك اوزرینه اشهاد ایله‌که حائطك اوزرینه واروب هدمنی طلبه واوزرینه سقوطیله هلاکه واشهادی وقتندن سقوطی وقتنه‌دك جدارك صاحبنك ملکی اولدیغنه اشهادیله دیمك (ولذا قال) ❊ واوتقدم الی من ❊ (لایملك نقضه ممن) ❊ یسکنها باجارة او اعارة او الی المرتهن او الی المودع لایعتد به ❊ (لعدم قدرتهم علی التصرف) حائط مائلك نفس صاحبنه تقدم وکندودن بالذات هدمنی مطالبه شرط اولمغین مصنف علیه الرحمة دیدیکه مدعی نقضنه قادر اولمیان اجاره ویااعاره ایله ساکن اولان آدمه ویامرتهن ویامودعه تقدم ایدوب نقضنی طلب ایدرسه مرقوملرك هدم ونقضله تصرفه قدرتلری اولمادیغندن تقدمینه اعتبار اولنمز (وحینئذ) ❊ فلو سقط ❊ (بعد التقدم لمن ذکر) ❊ واتلف شیئا فلا ضمان اصلا ❊ (لاعلی ساکن ولامالك) ❊ کما لوخرج ❊ (الحائط) ❊ عن ملکه ببیع ❊

(اوغيره كهبة حاوى القدسى) بوتقديرجه سالف البيان ذواته تقدمدنصكره ديوار ساقط
اولمغله برنسنه‌يى اتلاف واضاعه ايلسه اصلا كرك ساكن وكرك مالك براحدك اوزرينه
ضمان ايجاب ايتمز اصل مال صاحبينك اوزرينه تقدم واشهاد اولمديغنه مبنى نته‌كه بيع
وهبه امثالى برشيئله حائط ملكندن خروج ايتدكده ضمان اولمديغى مثللو (وكذا او جن
مطبقا اوارتد ولحق وحكم بلحاقه ثم عاد اوافاق خانية) يته بويله بعدالتقدم صاحب جدار
جنون مطبقله مجنون ويامرتد اولوب ودار حربه لاحق ولحوقنه حكم حاكم لاحق اولوب
بعده مرتد عودت ومجنون افاقت بولورسه ضمان لازم اولمز ❊ بعدالاشهاد ولوقبل القبض ❊
(لزوال ولايته بالبيع ونحوه وان عاد ملكه بعده حاوى وخانية) يعنى حائط بعدالاشهاد
بيعيله هرنه‌قدر مشتريك قبضندن مقدم اولورسه‌ده ملكندن خروج ايتدكده ضمان ايجاب
ايتمز بيعيله وانك مثلى هبه كبى شيلر ايله ولايتى زائل اولمغين بعد البيع ملكى عودت
ايدوب اقاله ايتمش اولسه دخى ضمان اولمز مكركه تكرار اشهاد اولنمش اوله (بخلاف نحو
الجناح لبقاء فعله كما مر) بايمك فعلينك بقاسينه بناء جناح مثللو شيئك عودتى مضمون
مشروحك خلافنه‌در نته‌كه مرور ايتدى ❊ وان مال الى دار انسان ❊ (من مالك اوساكن
باجارة اوغيرها فالاضافة لادنى ملابسة قهستانى) ❊ فالطلب اليه ❊ (لان الحق له) ❊ فيصح
تاجيله وابراؤه منها ❊ (اى من الجناية) برحائط برمالك ويا اجاره امثالى برطريقيله انتفاعه
سالك اولان برادمك دارينه ميل ايدرسه حق مطالبه كندونك اولديغندن طلب كندويه
مفوضدر پس اوجنايتدن ابرا وانى تاجيل كندويه صحيح ومشروع اولور دارانسان تركيبنده
اضافت ادنى ملابسه ايچوندركه آزبرتعلق وارتباطله‌در يعنى دارك كندوده اجاره اولمسنده
داركندونك اولمز نهايتى آزبرمناسبتله كندونك اولور ❊ وان مال الى الطريق فاجله القاضى
اومن طلب النقض لا ❊ (يبرأ لانه حق العامة وتصرف القاضى فى حق العامة نافذ فيماينفعهم
لافيما يضرهم ذخيرة) طريق عامه‌يه مائل حائطك نقضنى قاضى ويا طالب نقض اولان برادم
ابرا وتاجيل ايدرسه طلب عامه‌نك حقى اولمغله اندن برى اولمز قاضينك تصرفى انجق عامه
حقنده كندولرينه نفع ويرر شيده نافذدر ضررلوده غيرنافذدر (بخلاف تاجيل من بالدار ولو
مال بعضه للطريق وبعضه للدار فاى طلب صح الطلب لانه اذا صح الاشهاد فى البعض صح
فى الكل برجندى) كندو دارينه مائل اولان كمسنه‌نك تاجيلى تاجيل سابقك خلافينه‌در
برحائطك بعضى طريق عامه‌يه وبعض اخرى بركمسنه‌نك كندو دارينه مائل اولدقده
قنغيسى طلب ايدرسه طلبى صحيح اولور زيرا بعض حقنده اشهاد صحيح اولدقده كليسى
حقنده دخى اشهاد صحيح اولور صاحب دارده عامه جمله‌سندندر ❊ فان بنى مائلا ابتداء
ضمن بلا طلب كما فى اشراح الجناح وغيره ❊ (كميزاب لتعديه به) بركمسنه ديوارنى اول
امردن ميللى بنا ايدرسه بلا طلب اندن تولد ايدن ضايعاتى كندوسى ضامن اولور
نته‌كه طريق عامه اوزره پنجره وميزاب كبى نسنه احداثنده ضامن اولديغى كبى
بونكله تعديسنه بناء ❊ حائط بين خمسة اشهد على احدهم فسقط على رجل ضمن ❊
(عاقلته) ❊ خمس الدية ❊ (اى خمس ماتلف به من مال اونفس لتمكنه من اصلاحه بمرافعته

(للحاكم)

للحاكم) بش كمسنه ميانلرنده مشترك اولان برحائط ايچون شريكلريك برينك اوزرينه برآدم
اشهاد ايتدكدنصكره ديوار بر رجلك اوزرينه واقع اوله‌جق اولورسه انك عاقله‌سى ديتك
خمسنى ضامن اولور زيرا اوشريك ايچون حاكم شريكلرينى احضار ومرافعه ايله حائطك
اصلاح وهدمنه غيرت ممكن ايدى وشارحك مال اونفس تعميمى محلنده دكلدر ماله عاقله
ضامن اولمامغين ❊ دار بين ثلثة حفر احدهم فيها بئرا اوبنى حائطا فعطب به رجل ضمن ثلثى
الدية ❊ (لتعديه فى الثلثين وقد حصل التلف بعلة واحدة فيعتبر بالحصة وقالا انصافا لان
التلف قسمان معتبر وهدر) اوچ آدم ميانلرنده مشترك اولان دارده شريكلرك برى انده بر
قيو اشوب ويا بر ديوار بنا ايتمكله بررجل اندن هلاك اولسه ثلثيندن تعديسنه بناء ديتك ايكى
ثلثنى ضامن اولور علة واحده ايله تلف اولديغندن حصه ايله اعتبار اولندى امامين نصفيت
اوزره ضامن اولور بيورديلر زيرا تلف ايكى قسمدر برى معتبر ديكرى هدردر شارحك
لان التلف قسمان اه قولى حائط بين خمسة ايله دار بين ثلثة مسئله‌لرينه علتدر مسئله‌ٔ اوليده
اشهاد اولنان كمسنه‌نك نصيبى حقنده تلف معتبر اشهاد اولنميانلرك نصيبلرى حقنده هدر
حفرده كندو ملكنده اولديغنه نظراً غيرى متعدى غيركنده اولديغنه كوره متعديدر ايدى
ايكى قسم اولمغله كندولرينه بالمناصفه تقسيم اولنمش اولدى ❊ الاشهاد على الحائط اشهاد على
النقض ❊ (بالكسر ماينقض من الجدار وحينئذ) ❊ فلو وقع الحائط على الطريق بعدالاشهاد
فعثر انسان بنقضه فمات ضمن ❊ (لان النقض ملكه فتفريغه عليه) برحائط اوزره اشهاد
نونك كسريله نقضكه جداردن نقض اولنان انقاض اوزره اشهاددر بوتقديرجه بعدالاشهاد
ديوار يولك اوزرينه يقلمغله انقاضندن برآدم آياغى طيرنوب فوت اولورسه كندونك ملكى
اولوب تفريغى اوزرينه لازم اولمغين ديتى ضامن اولور ❊ وان عثر ❊ (رجل) ❊ بقتيل
مات بسقوطها ❊ (اى الحائط) ❊ لايضمنه ❊ (لان تفريغه للاولياء لااليه) بركمسنه‌نك اياغى
برديوارك سقوطيله فوت اولان برمقتولدن طيرنوب هلاك اولورسه صاحب جدار انى ضامن
اولمز يولدن انى قالدرمق وايلريك اوزرينه لازم اولوب اكا لازم اولمامغين الاولياءده لام
على معناسنه‌در ❊ بخلاف الجناح ❊ (حيث يضمن ربه القتيل الثانى ايضا لبقاء جنايته فيلزمه
تفريغ الطريق عن القتيل ايضا) جداردن دركاك اوجنى چيقاروب اوزرينه بنا احداثى
مسئله‌ٔ مشروحه‌نك خلافيدركه صاحبى اكا اصابت ايدوب اندن متأثراً فوت اولان
كمسنه ديتنى ضامن اولديغى مثللو متوفايه طوقنوب اندن هلاك اولان مقتول ثانيكده ديتنى
ضامن اولور جنايتكه اشراع جناحى باقى اولمغين كندويه طريقى مقتولدن تفريغ لازمه اولور
(يؤيده انه لوباع الحائط اوالنقض برئ ولوباع الجناح لايبرأ) مضمون مشروحى تأييد ايدر
مارالذكر حائطى ويا نقضى بيع ايدرسه صاحب ضماندن برى اولور سقوط حائط كندونك
فعلى اولمامغين اما جناحى بيع ايلسه برى اولمز ❊ ولايصح الاشهاد قبل ان يهى الحائط ❊
(لانعدام التعدى ابتداء وانتهاء) برحائط ميل ايدوب سقوطه قريب اولمزدن مقدم كندويه
اشهاد صحيح اولمز وكندو ايله تلف اولنان تضمين اولنماز زيرا كندوده ابتداء وانتهاء تعدى
معدومدر يهى كلمه‌سى بلا همزه وهى مضارعيدر سقوط معناسنه ❊ وتقبل فيه شهادة رجل

وامرأتين ❊ (لانه شهادة على التقدم لا على القتل) اشبو حائط مائل حقنده بر ار ايله ايكى عورتك شهادتلرى مقبوله اولور تقدمه شهادت اولوب قتله شهادت اولمامغين حدودده شهادت قبيلندن اولمدى ❊ فروع ❊ (حائط بعضه صحيح وبعضه واه فاشهد عليه فسقط كله وقتل انسانا ضمنه الا ان يكون الحائط طويلا فيضمن مااصاب الواهى فقط لانه حينئذ كحائطين فالاشهاد يصح فى الواهى لا فى الصحيح) بعضى صحيح وبعض اخرى سقوطه قريب اولان بر ديواره اشهاد اولندقدنصكره كليسى ساقط اولوب بر انسانى هلاك ايلسه صاحب جدار انك ديتنى ضامن اولور الا حائط طويله اولورسه فقط واهينك اصابت ايتديكى هالكى ضامن اولور غير واهينك اصابت ايتديكنى ضامن اولمز زيرا بو ايكى حائط منزله‌سنده اولدى امدى واهيده اشهادى صحيح واهينك غيرنده غير صحيح اولور (حائطان احدهما مائل والاخر صحيح فاشهد على المائل فسقط الصحيح فاتلف شيئا كان هدرا خانيه) برى مائل وبرى غير مائل ايكى حائطك فقط مائلى اوزره اشهاد اولندقدنصكره صحيحى ساقط وبر نسنه‌يى ضايع ايدرسه عدم تعديه مبنى هدر اولور (مسجد مال حائطه فالاشهاد على من بناه والدية على عاقلة من بناه) جدارى مائل مسجدده اشهاد بانيسى اوزره اولوب ديت بانينك عاقله‌سى اوزره اولور (وحائط الوقف على المساكين على عاقلة الواقف) وحائط مساكين اوزره وقف اولان حائط مائلده اشهاد غله وقفى مساكنه صرفه واو واقفك مولى قلنديغى وكيلك اوزرينه اولورسه جنايت واقفك عاقله‌سى اوزره اولور (وحائط العبد التاجر على عاقلة مولاه ولو مستغرقا استحسانا) عبد مأذونك حائطنده ضمان اغاسنك عاقله‌سى اوزرينه‌در استحسانا هرنه‌قدر ديونى رقبه‌سنى مستغرق ايسه‌ده مديون اولمزسه حكم ظاهردركه دارده رقبة وتصرف ملك مولى‌نكدر شوقدر واركه عبد يدنده بولنان شيده من جهة المولى وكيل وخصم اولمغله عبده تقدم واشهاد مولايه تقدم اولور پس مولايه تقدمده عدم نقضنده ديت عاقله‌سنه اولديغى مثللو بونده‌ده اويله اولور (قال ولى القتيل اذا جاء غد عفوت عن القصاص لا يصح لانه تمليك دل عليه مسئلة الاصل جارية قتلت رجلا عمدا فزنى بها ولى القتيل قبل ان يقتص لا يحد لانها صارت مملوكة واوالجيه) بر مقتولك وليسى قاتلنه يارنكى كون كلدكده سنى قصاصدن عفو ايدرم ديسه اشبو قولى قصاصى تمليك قبيلندن اولمغله صحيح اولمز كانه ديمش اولوركه غد كلدكده شارعك بكا سفكنه اذن ورخصت ويرديكى دمكى سكا تمليك ايتدم بو تعليق ايسه مشروع دكلدر قصاصك تمليك اولديغنه اصل نام كتابده ذكر اولنان مسئله دلالت ايدركه بر جاريه عمدا بر رجلى قتل ايتدكده قتيلك وليسى قبل القصاص انكله زنا ايده‌جك اولسه كندويه مملوكه اولمغله حد اولنمز اصل مقتضاى شرع شريف انجق قصاص ايسه‌ده قصاصا دمينده مالك اولمش اولور امدى اشكال ايراد اولنمزكه سيد ايچون اعطا فدا ايله جاريه‌يى تخليص وار ديو زيرا فدا انجق ولى دمك رضاسيله اولور والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم ❊ باب جناية البهيمة والجناية عليها ❊ وقتاكه مصنف عليه الرحمه انسان حرك كندونك غيره وغيرك كندويه جنايتنى ذكر وبياندن فارغ اولديسه بيده‌كه ارباب تميز اولميان حيواناتك غيره وغيرك كندولرينه جنايتلرينه متعلق مسائل بياننده

شروع بيورديلر (الاصل ان المرور فى طريق المسلمين مباح بشرط السلامة فيما يمكن الاحتراز عنه) بونده اصل وقاعده بودركه طريق مسلمينده هركسه مرور مباح ومشروعدر لكن كندودن احتراز ممكن اولان محلده سلامت شرطيله‌در زيرا هر بر ادم انده من وجه كندو حقنده ومن وجه غيرك حقنده متصرفدر طريق ناسك كليسى بيننده مشترك اولمغين امدى سلامتله مقيد اوله‌رق اباحه‌سيله حكم اولنديكه حتى احتراز ممكن اولان شيلرده طرفينه مراعات اولنمش اوله احتراز ممكن اولميان شيلردن سلامتله تقييد اولنمديغى تصرفدن بالكليه منعه مؤدى اولوب وباب انتفاعى سدى موجب اولديغنه مبنيدر پس حيواناتك اياغيله ديه‌لوب واغزيله اصرمسى وجديله بربرينه طوقمسى وبر نسنه‌يى شدتله باصوب چكنمك امثالى شيلردن احتراز ممكن اولمغين انلردن سلامتله تقييد اولندى اما اوزرنده ركوب حالنده سير ايدر ايكن قويروغنك ويا اياغنك اصابتندن احترازك عدم امكانندن ناشى كندولردن سلامت شرط اولمدى ❊ ضمن الراكب فى طريق العامة ماوطئت دابته وما اصابت بيدها او رجلها او رأسها او كدمت ❊ (بفمها) ❊ او خبطت ❊ (بيدها او صدمت) طريق عامه‌ده دابه‌يه بنوب انكله ديه‌لدوب والنك ويا اياغك ويا باشنك اصابت ايدوب ويا اغزيله قاپوب ويا اليله ويا اياغيله شدتله باصوب وچكنه‌ديكى مقتولك ديتنى راكبك عاقله‌سى ضامن اولور مالى كندوسى ضامن اولور ❊ فلو حدثت ❊ (المذكورات) ❊ فى السير فى ملكه لم يضمن ربها الا فى الوطئ وهو راكبها ❊ (لانه مباشرة لقتله بثقله فيحرم الميراث) سالفة البيان جنايتلر كندو ملكنده سيرنده واقع اولورسه صاحب دابه برشيئى ضامن اولمز الا كندويه ركوبى وقتنده وطئى واتلاف ايتديكى نسنه‌يى ضامن اولور قتلنه كندوسى مباشرت ايتمش اولمغله حتى ميراثندن محروم اولوب وكفارت قتل ايجاب ايدر ❊ ولو حدث فى ملك غيره باذنه فهو كملكه ❊ (فلا يضمن كما اذا لم يكن صاحبها معها قهستانى) جنايت غيرك ملكنده كندونك اذنيله حادث اولورسه بودخى جانينك كندو ملكنده‌كى جنايتى كبيدركه ينه ضامن اولمز نته‌كه دابه‌نك صاحبى طربقده كندو ايله برابر بولنميوب وكندويى توقيف ايتمديكنده بر نسنه‌يى اتلاف واضاعه ايلسه فعل كندويه نسبت اولنمديغندن ضامن اولمديغى كبى ❊ والا ❊ (يكن باذنه) ❊ ضمن مااتلف مطلقا ❊ (لتعديه) واكر صاحبنك اذنسز غيرك ملكنه دخول ايدوب واضاعه واتلاف ايتمش اولورسه تلفاتى مطلقا كه دابه ايله برابر صاحبى بولنسون ويا بولنمسون وجنايت وطئيله وياغيريله اولسون تعديسنه بناء ضامن اولور ❊ لا ❊ (يضمن الراكب) ❊ مانفحت برجلها ❊ (او ذنبها سائرة خلافا للشافعى) او عطب انسان بماراثت او بالت فى الطريق سائرة او واقفة لاجل ذلك ❊ (لان بعض الدواب لا يفعله الا واقفا) راكب دابه‌سنك اوك اياغيله ويا قويريغيله سيرى حالنده اوروب تلف ايتديكى نسنه‌يى وياخود دابه يولده بوروبوب ويا طورركن ترسليوب ويا بول ايدركن بر ادم تلف وهلاك اولورسه ضامن اولمز لكن وقوفى بولى وروثى ايچون اولديغنه كوره‌در زيرا بعض دواب انلرى وقوفى حالنده ياپار ❊ فلو ❊ اوقفها ❊ لغيره ❊ (فبالت) ❊ ضمن ❊ (لتعديه بايقافه) ❊ الا فى موضع اذن الامام بايقافها ❊ (فلا

یضمن ومنه سوق الدواب) پس صاحب دابه دابه سنی برغیرشی ایچون توقیف ایتمکله یول
ایدرسه ایقافیله تعدیسنه مبنی اندن نشئت ایدن تلفیاتی ضامن اولور الاامامك انده دابه ایقافنه
اذن وبردیکی محلده طور دررسه ضامن اولماز سوق دوابده بوقبیلدندر (واما باب المسجد
فکما الطریق الااذا اعدالامام لها موضعا) جنایت دوابده مسجدك قپوسی طریق حکمنده در
الاامام انده ایقاف دواب ایچون برموضع حاضرلمش اولورسه اندن نشئت ایدن جنایتده
ضمان اولمز ✻ فان اصابت بیدها اورجلها حصاة اونواة اواثارت غبارا اوحجرا صغیرا ففقأ
عینا ✻ (اوافسد ثوبا) ✻ لم یضمن ✻ (لعدم امکان الاحتراز عنه) دابه نك اللرندن ویا ایاغندن
خرده طاش ویاخرما چکردکی اصابت ایدوب ویاغباری ویاحجرصغیر توردب وصچرادب
برکوزی چیقاروب ویا برثوبی افساد ایدرسه بومثللو شیلردن احتراز ممکن اولمامغین راکبنه ضمان
ایجاب ایتمز لکن بودابه یی اوزنکی ویاقامچی امثالی برشیئله صقشدروب قوشمدیغنه نظرا در
امدی کسکین اوزنکی قوشقله سوقنده ضامن اولور ✻ ولو ✻ (الحجر) ✻ کبیرا ضمن ✻
(لامکانه) طاش بیوك اولورسه اندن احتراز امکانی اولمغله اندن تولید ایدن ضرری راکب
دابه ضامن اولور ✻ وضمن السائق والقائد ماضمنه الراکب (وصحح فی الدار انه مطرد
ومنعکس) حیوانی باشندن چکوب وارقه سندن سورن کمسنه راکبك ضامن اولدیغی تلفیاتی
کندوسیده ضامن اولور دررده بونك مطرد ومنعکس اولمسنی تصحیح ایلدی یعنی هربرمحلده که
راکب انده ضامن اولور سائقله قائدده ضامن اولور وهر برمحلده که راکب ضامن اولمز
اطراد تلازم فی الاثبات انعکاس تلازم فی النفیدر ✻ و ✻ (الراکب) ✻ علیه الکفارة ✻
(فی الوطئ کامر) راکبك تپه لیوب قتل ایتدیکی انسانده کندویه کفارت قتل ایجاب ایدر
تلف کندونك ودابه سنك ثقلیله اولمغین بومضمونك سبقتی اولمامغین کامرسی محلده اولمادی
✻ لاعلیهما ✻ (ای لاعلی سائق وقائد) سائقله قائدك اوزرلرینه کفارت لازم اولمز بونلردن
مقتوله برشی متصل اولماز کفارت مباشرتك حکمیدر تسبیبك دکلدر حتی راکبك تپه لنمسنده
میراثدن ووصیتدن محروم اولور سائقله قائدده مباشرة منتفی اولمغین حرمان اولماز (ولو
کان سائق وراکب لم یضمن السائق علی الصحیح خلافا لماجزم به القهستانی وغیره لان الاضافة
الی المباشر اولی من المتسبب کامر ای اذا کان سببا لایعمل بانفراده اتلافا کماهو هنا امافی سبب
یعمل بانفراده فیشترکان کما یأتی فی مسئلة نخس الدابة باذن راکبها فلیحفظ) بردابه نك اردندن
سورن واوزرنده راکب اولدیغی حالده برنسنه یی اتلاف ایلسه قول صحیح اوزره سائق
ضامن اولمز خلاف قهستانینك وغیرلرینك کندوایله جزم ایتدیکی سائقده راکبله معا ضامن
اولور مضمونیچوندر زیرا جنایتده مباشرة اضافت ونسبة متسببه نسبتدن اولی واحرادر
نته که ماسبقده مرور ایتدی لکن بومقامده اولدیغی مثللو سبب مستقلا بانفراده اتلافه باعث
وبادی اولمدیغنده نظردر حفر ایله القاده اولدیغی کبی زیرا مجرد قیو حفر بلا القا تلفه سبب
اولهمز اما کندو باشنه مستقلا اتلافه بادی اولان سببده مباشر ایله متسبب ایکیسده ضمانده
مشترك اولورلر نته که نخس دابه که راکبنك اذنیله عصا ویاقمچی کبی نسنه ایله اورمق مسئله
سنده کلور لکن بونده مشترك اولور دیو جزم ایدنلر بونك قیو حفری مسئله سنه قیاسنی منع

ایدرلرکه لانسلم سوق دابه نك حفر بئر کبی اولدیغی نیچه جائزدکلدر سوقك یالکزجه بلا رکوب
تلفه سبب اولور حفر کبی اولماسی ✻ وضمن عاقلة کل فارس ✻ (اوراجل) ✻ دیة الاخر ان
اصطدما وماتا منه ✻ (فوقعا علی القفا) ✻ او ✻ کانا ✻ حرین ✻ لیسا من العجم ولا عامدین
ولاوقعا علی وجههما) ایکی اتلی ویا پیاده وعربك ماعداسندن حراولوب عامداولمیوب ویوزلری
اوزره دشمیان ادملر بربرلرینه طقنوب وچارپلوب اندن متأثرا فوت اولوب قفالری اوزره
دوشرلرسه هربرلرینك عاقله سی دیکرینك دیتنی ضامن اولورلر ✻ ولو ✻ (کانا) ✻ عبدین ✻
(اووقعا علی الوجه ابن کمال) ✻ لیهدر دمهما ✻ (فی العمد والخطاء شرنبلالیة وغیرها)
میانلرنده تصادم وقوع بولان ایکی ذات عبد اولورلرسه ویاخود یوزلری اوزره دوشمش
اولورلرسه مصادمه لری عمدا اولسون ویاخطاء دملری هدر اولور (ولوکانا من العجم فالدیة
فی مالهم کامر مرارا ولوکانا عامدین فعلی کل نصف الدیة) مزبورلر عجمدن اولورلرسه دیت
کندولرك ماللرندن ایجاب ایدرنته که چند دفعه مرور ایتدی ایکیسی ده عامد اولورلرسه هربرینه
نصف دیت لازم اولور (ولووقع احدهما علی وجهه هدر دمه فقط) بری یوز اوزره دوشرسه فقط
انك دمی هدر اولور (ولواحدهما حرا والاخر عبدا فعلی عاقلة الحر قیمة العبد فی الخطاء ونصفها
فی العمد) متصادمینك بری حر دیکری عبد اولورسه حرك عاقله سنك اوزرینه خطاده عبدك تمامی
قیمتی عمدده نصف قیمتی لازم اولور انی حر مقتولك ورثه سی اخذ ایدر دیتدن باقی قلان زیاده باطل
اولور ✻ کما او تجاذب رجلان حبلا فانقطع الحبل فسقطا وماتا علی القفا ✻ (هدر دمهما لموت
کل بقوة نفسه) سالف البیان مسئله ده که دمك هدر اولمسی ایکی رجلك بر حبلی چکیشوب
ایپ منقطع اولوب قفالری اوزره دوشوب وفاتلرنده هربری کندو نفسنك قوت وزوریله
هلاك اولمسیله دملرینك هدر اولدیغی کبیدر لکن بونده خطا حکمی یك جاری اولمز تجاذب
عمدی اولمغین امدی تشبیه فقط هدر دمده اولور ✻ فان وقعا علی الوجه وجب دیة کل
واحد منهما علی عاقلة الاخر ✻ (لموته بقوة صاحبه) متجاذبین مشروحینك ایکیسیده
یوزلری اوزره دوشرلرسه هربرینك دیتی اخرینك عاقله سنك اوزرینه لازم اولور موتی
صاحبنك قوتیله اولمغین ✻ فان تعاکسا ✻ (فوقع احدهما علی القفا والاخر علی الوجه)
✻ فدیة الواقع علی الوجه علی عاقلة الاخر ✻ (لموته بقوة صاحبه) ✻ وهدر ✻ (دم)
✻ من وقعا علی القفا ✻ (لموته بقوة نفسه) تعاکس ایدوب بری ارقه سی اوزره دیکری
یوزی اوزره واقع اولانك دیتی اخرك عاقله سنك اوزرینه لازم اولور انك قوتیله موتنه
مبنی قفاسی اوزره دوشن کندو زوریله هلاك اولدیغندن دمی هدر اولور ✻ واوقطع انسان
الحبل بینهما فوقع کل منهما علی القفاء فماتا فدیتهما علی عاقلة القاطع ✻ (لتسببه بالقطع) بر
ادم مارالذکر ایکی کمسنه نك مابینلرنده که حبلی کسوب هربری ارقه لری اوزره واقع اولمغله
ایکیسیده فوت اولسه لر قطعیله تسببنه بناء دیتلری قاطعك عاقله سنك اوزرینه ایجاب ایدر
حبلیده ضامن اولور ✻ و ✻ (علی) ✻ سائق دابة وقع اداتها ✻ (ای آلتها کسرج ونحوه)
✻ علی رجل فمات وقائد قطار ✻ (بالکسر قطار الابل) ✻ وطئ بعیر منه رجلا الدیة ✻
اورسمر امثالی دابه اوزرنده که التلری برآدمك اوزرینه دوشوب هلاك ایتدکده انك دیتی

سائقك اوزرینه و بر قطار دوه‌دن بر دوه بر رجلی دپه‌لیوب تلف ایدرسه دیتی اول قطاری
قائدكه چكوب كتورن كمسه‌نك اوزرینه اولور سائق الآنی ایوجه شد ایدوب باغلادیغندن
تسببیله تعدی ایتمش اولدی قائدك ضمانی قطار كندونك یدنده بولنوب سیریله سیر ایدوب
ایقافیله واقف اولمغله صیانتی اوزرینه لازم اولوب اندن حادث اولان تلفیات كندویه
تضمین ایتدیرلدی قطار كتاب بساط وزننده فعال بمعنی مفعولدر و علی سائق دابة قولی
الدیة مبتداسنه مقدم خبردر ❊ وان كان معه سائق ضمنا (لاستوائهما فی التسبب لكن ضمان
النفس علی العاقلة وضمان المال فی ماله) قائد ایله برابر قطارده سائقده بولنورسه تسببده
ایكیسی مساوی اولمریله ایكیسیده ضامن اولورلر لكن ضمان نفس عاقله‌یه ضمان مال كندو
مالندندر (هذا لو السائق من جانب من الابل فلو توسطها واخذ بزمام واحد ضمن ماخلفه
وضمنا ماقدامه وراكب وسطها یضمنه فقط مالم یاخذ بزمام ماخلفه) اشبو حكم سابق سائق
دوه‌نك بر طرفنده ویا خلفنده اولدیغنه نظراً دراما قطارك اورته‌سنه كروب دوه‌نك برینك
زمامندن طوتسه كندونك خلفنده‌كلردن حاصل اولان تلفیاتی یالكز كندوسی وقدامنده
كلردن نشئت ایده‌نی ایكیسی ضامن اولورلر قطارك وسطنده راكب اولان كمسنه بندیكی
ابلك تلفیاتنی انجق كندوسی ضامن اولور مادام ارقه طرفنده‌كه دوه‌نك یولارندن اخذ
ایتمامشسه ❊ فان قتل بغیر ربط علی قطار سائر بلا علم قائده رجلا ❊ (مقتول قتل) ❊ ضمن
عاقلة القائد الدیة ورجعوا بها علی عاقلة الرابط ❊ (لانه دیة لاخسران كما توهمه صدر الشریعة)
قائدك علم وخبر اولمقسزین سیر ایدوب بولنه متراهی اولان دوه قطارینه ربط اولنان بر دوه
بر رجلی قتل ایدرسه قائدك عاقله‌سی دیتی ضامن اولور زیرا قائده قطارنی غیرك كندویه
دوه‌یی ربطندن صیانتی ممكن ایكن انی ترك واهمالی تعدی وتقصیر اولمغله تسبب اولدی
وبو دیت اولوب ورابطك كندولرینی بوضرره دوشردكلرندن ناشی قائدك عاقله‌لرنده
ضامن اولدقلری مبالغه رابطك عاقله‌لرینه رجوع ایدرلر صدر الشریعه‌نك توهم ایتدیكی
كبی خسران مال دكلكه رابطك كندو مالندن لازم اوله (ولو ربط والقطار واقف ضمنها
عاقلة القائد بلا رجوع لقوده بلا اذن) پس قطار واقف اولدیغی حالده ربط ایتمش
اولورسه قائدك قودی بلا اذن اولمغله دیتی بلا رجوع عاقله‌سی ضامن اولور ❊ ومن
ارسل بهیمة ❊ (او كلبا ملتقا) ❊ وكان خلفها سائقا لها فاصابت فی فورها ضمن (لانه الحامل لها)
بر كمسنه بر بهیمی‌كه كلبی ارسال ایدوب و كندوسیده ارقه‌سنده انی سوق واغرا ایده‌رك مشی
اوزره ایكن درعقب فوریجه برادمه اصابت ایدوب انی قتل ایدوب ویا ثوبنی تمزیق ایلسه
مرسلی انی حامل اولمغین ضامن اولور (وان لم یمش خلفها فادامت فی فورها فسائق حكما
وان تراخی انقطع السوق فالمراد بالسوق المشی خلفها والمراد بالبهیمة الكلب زیلعی) مرسلی
ارقه‌سنده دوشوب كندو ایله برابر كیتمزسه مادام ارسالی فور وعقبنده هلاك ایتمش اولورسه
حكما سائقدر واكر ارسالنده تراخی ایدوب بعد زمان اتلاف ایدرسه سوق منقطع اولمغله
ضمان ایجاب ایتمز امدی سوقدن مراد خلفنده مشی اولور طرد واغرا لازم اولمز بهیمه‌دنده
مراد كلبدر ❊ وان ارسل طیرا ❊ (سائقه او دابة) ❊ او كلبا ولم یكن سائقا له اوانفلتت

دابة ❊ (بنفسها) ❊ فاصابت مالا او آدمیا نهارا او لیلا لا ضمن ❊ (فی الكل لقوله علیه الصلاة
والسلام العجما جبار ای منفلتة هدر) بر صیاد بر قوشی ویا دابه‌یی ویا كلبی ارسال ایدوب
كندوسی انی سوق ایدیجی اولمیوب ویاخود دابه كندو باشنه بوشنوب بر ماله ویا انسانه
كیجه‌ده ویا كوندوزده اصابت ایدوب بر ضرری طوقنسه بونلرك كلیسنده ضمان ایجاب
ایتمز رسول اكرم و نبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلمك العجماء جبار قول فصاحت نثارلرینه
بناء یعنی الدن ویا باغدن انسزین بوشنان بهایمك تلفیاتی هدردركه ضمان ایجاب ایتمز لكن
طیرده سوق اولمز صحیحینك وامام مالكك واحمدك وسنن سته‌نك روایتلرنده العجماء جرحها
جبار واقعدر ❊ كما لو جمحت ❊ (الدابة) ❊ به ❊ (ای بالراكب ولو سكران) ❊ ولم یقدر ❊
(الراكب) ❊ علی ردها ❊ (فانه لا یضمن كالمنفلتة لانه حینئذ لیس بمسیر لها فلا یضاف سیرها
الیه حتی لو اتلفت انسانا فدمه هدر عمادیة) نته‌كه بر دابه راكبینه سركشلك ایدوب ضبطنه
قادر اولمدقده هر نه‌قدر راكبی سكران اولورسه دابۀ منفلته كبی اولدیغنه جنایتنی ضامن
اولمز بونده كندوسی دابه‌یی سورجی اولمامغین انی سیری كندویه نسبت اولنمز امدی بر
انسانی تلف ایده‌جك اولورسه دمی هدر اولور ❊ ومن ضرب دابة علیها راكب او نخسها ❊
(بعود بلا اذن الراكب) ❊ فنفحت او ضربت بیدها ❊ (شخصا) ❊ اخر ❊ (غیر الطاعن)
❊ او نفرت فصدمته وقتلته ضمن هو ❊ (ای الناخس) ❊ لا الراكب ❊ بر كمسنه اوزرنده
بر راكب اولان دابه‌یه راكبك اذنی اولمقسزین اوروب و بر اغاجله یورمك ایچون درتوب
ازعاج ایتمكله دابه صچرایوب ویا كندویه طعن ایده‌نك غیری بر اخر ادمه الیله ضرب
ایدوب ویاخود اوركوب قاچمغله اكا طوقنوب انی هلاك ایدرسه ناخس انی ضامن اولور
تسببیله تعدی ایتدیكندن راكب فعلنده تعدی ایتمش اولمامغین اكا بر شی ایجاب ایتمز (وقال
ابو یوسف یضمنان نصفین كما لو كان موقفا دابته علی الطریق لتعدیه فی الایقاف ایضا وكما لو كان
باذنه ووطئت احدا فی فورها فدمه علیهما) امام ثانی بیدانی علیه رحمة الصمدانی راكبله
ضارب مناصفته ضامن اولورلر دیدی نته‌كه بر كمسنه دابه‌سنی یول اوزرنده طوردردقده
ناخسك نخسیله تعدیسی كبی بونكده ایقافنده تعدیسنه مبنی ضامن اولدیغی كبی و نخس
راكبك اذنیله اولوب و نخسنك عقیبنده دابه‌سی بر ادمی تلف ایتدكده دمی كندولرینك
اوزرلرینه اولدیغی كبی (ولو نفحت الناخس فدمه هدر) دابه ناخسه اوروب هلاك ایدرسه
دمی هدردر (ولو القت الراكب فقتلته فدیته علی عاقلة الناخس) راكبی اتوب قتل ایدرسه
دیتی ناخسك عاقله‌سی اوزرینه اولور (ثم الناخس انما یضمن لو الوطئ فور النخس والا
فالضمان علی الراكب لانقطاع اثر النخس درر و بزازیه) بعدازین ناخسك ضامن اولمسی انجق
وطئك نخسك عقیبنده اولدیغنه نظردر یوخسه اثر نخس منقطع اولورسه ضمان راكبه
ترتب ایدر ❊ و ❊ (ضمن) ❊ فی فقئ عین دجاجة او شاة قصاب او غیرها مانقصها ❊
(لانها للحم) طاوقك ویا قیونك ویا سائر دوه وبقر امثالی حیواناتك كوزونك چیقماسنده اتی
ایچون اولدیغندن فاقئ قصاب اولدیغی تقدیرجه نقصان قیمتنی ضامن اولور یعنی صحیحه
ومفقوئه اولدیغی حالده تقویم اولنوب زیاده‌سنی ضامن اولور لانها للحم تعلیلی انجق قصاب

قیونو حقنده ظاهر اولور (وفی عینیها بخیر ربها ان شاء ترکها علی الفاقیٔ وضمنه قیمتها او امسکها
وضمنه النقصان زیلعی) ایکی کوزینك چیقمسنده صاحبی مخیر قلنور دلرسه فاقئنك اوزرینه
براغوب قیمتنی تضمین ایتدیرر ویاخود الیقیوب قیمتك نقصاننی تضمین ایتدیرر لکن زیلعینك
ذکر ایتدیکی انجق بدنه وحمار فرسك عینی حقنده‌در ❋ وفی عین بقرة جزار وجزوره ❋
(ای ابله فائدة الاضافة عدم اعتبار الاعدام وللحم فی الحکم الاتی ابن کمال) ❋ وحمار وبغل
وفرس ربع القیمة ❋ (لان اقامة العمل بها انما یمکن باربع اعین عیناها وعینا مستعملها فصارت
کانها ذات اعین اربع) دوه ذبح ایدن ادمك بقره‌سنك ودوه‌سنك وحمارك وقطرك واتك
کوزونك چیقمسنده قیمتك ربعی لازم اولور زیرا بونلر ایله اقامهٔ عملکه کندولرینی قوللنوب
وکندولریله انتفاع انجق درت کوز ایله‌که ایکی کندونك وایکیسیده مستعملینك اولمغله درت
صاحبی کبی اولدی وبقره وابلك جزاره اضافتنك فائده وثمره‌سی حکم اتیکه ربع قیمتنی
ضامن اولمقده لحمیچون حاضرلنمسنه عدم اعتباردر یعنی کرك لحمیچون وکرك حرث
ورکوبیچون معد اولسون ویاحمار وبغل کبی لایؤکل لحمه اولسون جمله بردر (وقال الشافعی
رضی الله تعالی عنه کالشاة والفرق ماقدمناه لکن یرد علیه انه لوفقا عینی حمار مثلا ان
یضمن نصف قیمته ولیس کذلك کامر) امام شافعی رضی الله تعالی عنه بونلریده مار الذکر
قیون کبیدر دیدی حالبوکه میانلرنده فرقی بز بیان ایتدك که شاة لحم ایچوندر واشبو
صکره که حیوانلر اقامهٔ عملیچوندر لکن بوفرقك ویاخود لان اقامة العمل تعلیلینك اوزرینه
سؤال وارد اولورکه برکمسنه مثلا برحمارك ایکی کوزنی چیقاررسه نصف قیمتنی ضامن اوله
حالبوکه بویله دکلدر نته‌که ماسبقده مرور ایتدیکه صاحبیچون مخیرلك وارکه دلرسه فاقئنك
اوزرینه براغوب ترك ایدر ویاخود انی امساك ایدوب نقصان قیمتیله رجوع ایدر (فالاولی
التمسك بماروی انه علیه الصلاة والسلام قضی فی عین الدابة بربع القیمة والتقیید بالعین لانه
لوقطع اذنها اوذنبها یضمن نقصانها) امدی استدلالده اولی واحری اولان رسول اکرم ونبی
افخم صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت اولنان دابه‌ده ربع قیمتیله قضا وحکم بیورملریدر
عینله تقییدی جنایت دابه‌نك قولقنده ویاقویر وغنده اولدیغی تقدیرجه نقصان قیمتی ضامن
اولدیغنه مبنیدر (وکذا لسان الثور والحمار) اوکوزك وحمارك لسانیده قویروغی وقولاغی
کبیدر (وقیل جمیع القیمة کما لوقطع احدی قوائمها فانه یضمن قیمتها وعلیه الفتوی ای اوغیر
ماکول) بعضلر ماکول اللحم اولمیان حیوانك لساننك قطعنده قیمتك جمیعنی ضامن اولور
دیدیلر نته‌که ایاقلرینك برینك قطعنده قیمتك تمامنی ضامن اولدیغی کبی وفتوی بوقول اوزره‌در
(وان ماکولا خیر کامر فی العینین لکن فی العیون ان امسکه لایضمنه شیئا عند ابی حنیفة وعلیه
الفتوی وعرجها کقطعها) واکرسالف البیان برایاغی قطع اولنان حیوانات اتی ینور حیوان
اولورسه صاحبی مخیر قیلنور اخذ ایدوب نقصان قیمتنی تضمین ایله بتوننی تضمین بیننده نته‌که
ایکی کوزنك جنایتنده مرور ایتدی لکن عیون نام کتابده مذکوردرکه امساك ایدوب الیقورسه
امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده برشیٔ تضمین ایتدیرمز فتوا بوقول اوزره‌در دابه‌نك
ایاغنك طوپال اولوب ... غنمسی قطعی کبیدرکه ماکول اللحم اولسون ویا اولمسون قیمتنك کلنی

ضامن اولور ❋ فروع ❋ (نقل المصنف عن الدرر له کلب یاکل عنب الکرم فاشهد علیه فیه
فلم یحفظه حتی اکل العنب لم یضمن) مصنف مرحوم درردن نقل ایدرکه برادمك غیرك باغنك
اوزمنی اکل واتلاف ایدر برکلبی اولمغله باغ صاحبی اشهاد ایدوب کلبکی باغله ضرر ایتمسون
دیو اولدخی حفظ واصغا ایتمدیکندن اوزمی اکل ایدرسه ضامن اولمز (وانما یضمن فیما اشهد
علیه فیما یخاف تلف بنی ادم کالحائط المائل ونطح الثور وعقر کلب العقور فیضمن اذا لم یحفظه
انتهی) اشهاد صورتنده ضمانك ایجابی انجق حائط مائل ونطح ثور وکلب عقورك عقری
کبی بنی ادمك تلفی خوفنده‌ده اولور امدی حفظ ایتمزسه ضامن اولور (قال المصنف ویمکن
حمل المتلف فی قول الزیلعی وان اتلف الکلب فعلی صاحبه الضمان ان کان تقدم الیه قبل الاتلاف
والا فلا کالحائط المائل) صح علی الادمی انتهی فیحصل التوفیق) مصنف مرحوم بیوررکه
زیلعینك وان اتلف الکلب اه قولنده‌که تلف اولان نسنه‌یی قبل الاتلاف کندویه تقدم واشهاد
اولنمق ایله ضمان ایجاب ایدوب بوقیسه میل ایدن دیوارده‌که کبی عدم ضمان ادمی اوزره حمل
ممکن اولور امدی درر وزیلعینك کلاملری بیننده توفیق حاصل اولورکه ادمی اشهاد ایله
تضمین اولنور غیریسی تضمین اولنمز (قلت وقد وقع الاستفتاء عمن له نحل یضعه فی بستانه
فیخرج فیأکل عنب الناس وفواکههم هل یضمن رب النحل ما اتلفه النحل من العنب ونحوه ام لا
وهل یؤمر بتحویله عنهم الی مکان اخر ام لا) شارح علیه الرحمة دیرکه استفتا وقوعبولدی
برکمسنه برمقدار آریسنی کندو بستانینه وضع ایتمکله چیقوب خلقك اوزمنی وسائر میوه‌لرینی
اکل واتلاف ایلسه آری صاحبی آریسنی اتلاف ایتدیکی عنب امثالی شیلری ضامن اولورمی
یا اولمزمی ودیکر محله تحویلیله امر اولنورمی ویا اولنمازمی (وفی جوابه ان لایضمن ربه
شیئا مطلقا اشهدوا علیه ام لا اخذا من مسئلة الکلب بل اولی وکذا ذکره المصنف فی معینه لکن
رأیت فی فتاواه انه افتی بالضمان فی مسئلة النحل فراجعه عند الفتوی) استفتانك مشروحك
جوابی دعواجیلری اشهاد ایتسونلر ویا ایتمسونلر کلب مسئله‌سندن اخذ ایله آری صاحبی بر
شیٔ ضامن اولمز بلکه کلبك محبوسا علفی ممکن اولوب زنبورکه اولمامغین عدم ضمانی
اولدرینه بویله مضمون مشروحی مصنف علیه الرحمة معین نام تألیفنده ذکر ایتدی لکن
شارح دیرکه فتاواسنده کوردمکه نحل مسئله‌سنده ضمان ایله افتا ایتدی فتوی وقتنده
مراجعت ایدیکز (واما تحویله من ملکه فلا یؤمر بذلك علی ماهو ظاهر المذهب واما جواب
المشایخ فینبغی ان یؤمر بتحویله اذا کان الضرر بینا علی ماعلیه الفتوی) اما اری کندو
ملکنده اولورسه محلندن تحویل ونقلیله امر اولنمز ظاهر مذهب اولدیغی اوزره اما مشایخك
تحویلیله امر اولنمق لایقدر جوابلری ضررك اشکاره اولدیغنه نظرادر فتواده بونك
اوزرینه‌در (وفی الصیرفیة حمار یأکل حنطة انسان فلم یمنعه حتی اکل الصحیح
ضمانه) صیرفیه‌ده مذکوردرکه برانسانك بغدابنی برحمار اکل ایدرکن برادم
کوروب منع ایتمامکین انی اکل ایتسه صحیح اولان کندویه ضمانك لزومیدر
(ادخل غنما اوثورا اوفرسا اوحمارا فی زرع اوکرم ان سائقا ضمن ما اتلف والا لا وقیل
یضمن وتمامه فی البزازیة) برادم رقیونی ویا براوکوزی ویا فرسی براکینه ویاباغه ادخال

ايتدكده اكر سوقيله اولورسه اتلاف ايتديكى نسنه‌يى ضامن اولور يوقيسه اولمز بعضيلر ضامن اولور ديديلر بو بحثك تمامى بزازيه‌ده‌در والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

باب جناية المملوك والجناية عليه

مملوكك رتبه‌سينك انحطاطينه مبنى حرك جنايتندنصكره كندونك جنايتينك ذكرينه شروع اولنور (اعلم ان اجنايات المملوك لاتوجب الادفعا واحدا او محلا والاقيمة واحدة) معلوم اولسونكه برمملوكك جنايتلر اشخاص متعدده‌يه هرنه‌قدر چوق اولورسه ده انجق دفعه محل كه قن اولورسه دفع واحد ايجاب ايدر امدى حصه‌لر نجه جنايتلرى قدر بينلرنده تقسيم ايدرلر اغاسى فدا ويروب كندويى تخليص ايده‌جك اولورسه جنايتلرندن هربرينك ارشنى اعطاسيله فدا ويرر زيرا جنايت اولينك رقبه‌سنه تعلق جنايت ثانيه‌نك تعلقنه مانع اولمز پس برعبد برادمى قتل ايدوب وبرينك كوزينى چيقارمغله اغاسى كندويى مجنى عليهم جنايتى مقابله‌سنده ويرسه ايكيسى انى ميانلرنده اثلاثا تقسيم ايدرلر (ولو فدى القن ثم جنى فكا الاول ثم وثم بخلاف المدبر واختيه فانه لاتجب الا قيمة واحدة وسيتضح) برقنكه تدبير واستيلاد وكتابت كبى اسباب حريتدن كندويه برشى منعقد اولميان مملوك جنايتدن ناشى فدا اولدقدنصكره تكرار برجنايتدخى ايدرسه امدى مقدمكه جنايتى مثللو بونده دخى مولاسى مخيردر دلرسه دفع ايدر ودلرسه فدا ايدر زيرا جنايت اوليدن بردفعه فدا ايله خلاص بولدقدنصكره اصلا جنايت ايتمامش كبى اولدى امدى يواولكى جنايتى اولور ثم وثم الى غير النهاية جنايت ايدرسه حكم ينه بويله‌در مدبر واختينكه مكاتبه ومستولده‌لر مارالذكر قنك خلافينه‌در كندولرده انجق برقيمت واجبه اولور اشبو مسئله قريبا متضح اولور ❊ جنى عبد خطاء ❊ (التقييد بالخطأ هنا انما يفيد فى النفس لان بعمده يقتص واما فى دونها فلايفيد لاستواء خطائه وعمده فيما دونها) برعبد خطاء برجنايت ايدرسه اغاسى دلرسه انى جنايتى مقابله‌سنده ويرر بونده جنايتك خطا ايله تقييدى انجق نفسده اولديغينه نظرا مفيد اولور زيرا عمدنده قصاص اولور مادون النفسده تخييرده خطا ايله عمدى مخير اولمغين خطا ايله تقييدنده برفائده اولمز زيرا حر ايله عبد ويا فقط عبيد ميانلرنده اطرافده قصاص جارى اولمز لان بعمده عباره‌سنده اولى اولان ان كلمه‌سينك اسمى اولان ضمير شانك ذكرى ايدى لكن حذف اولنمش (ثم انما يثبت الخطاء بالبينة واقرار مولاه وعلم القاضى لاباقراره اصلا بدايع) بعد ازين خطانك اثباتى انجق بينه واقرار مولى وعلم قاضيله اولور كندوسى هرنه‌قدر ماذون دخى اولورسه (قلت لكن قوله وعلم القاضى على غير المفتى به فانه لايعمل بعلم القاضى فى زماننا شرنبلالية عن الاشباه وتقدم) شارح عليه الرحمه بدايعك وعلم القاضى قولى قول غير مفتى به اوزره‌در فى زماننا علم قاضيله عمل اولنمامغين ❊ دفعه مولاه ❊ (ان شاء) ❊ بها فيملكه وليها او ❊ (ان شاء) ❊ فداه بارشها حالا ❊ خطاء جنايت ايدن عبدى اغاسى دلرسه فى الحال جنايتى مقابله‌سنده ويرر امدى جنايتك وليسى عبده مالك اولور ياخود دلرسه جنايتك ارشنى تاديه ايله انى خلاص ايدر حالا قيدى دفعله فدانك هربرلرينه راجعدر دفعه قيد اولديغى اعيانده تاجيلك عدم

جوازينه مبنيدر فداده عينكه عبدك بدلى اولمغله كندويه انك حكمى اعطا اولندى (لكن الواجب الاصلى هو الدفع على الصحيح ولذا سقط الواجب بموته بخلاف موت الحر كما ذكره المصنف وغيره) لكن قول صحيح اوزره اصل واجب اولان دفعدر كورمزميسنكه موتيله واجب ساقط اولور حرك موتى بونك خلافينه‌در نته‌كه انى مصنف وساٸر فقها ذكر ايتمشدر (لكن فى الشرنبلالية عن السراج والجوهرة عن البزدوى ان الصحيح هو الفدى حتى لو اختاره ولم يقدر عليه اداه متى وجد ولايبرأ بهلاك العبد وعلله الزيلعى وغيره بانه اختار اصل حقهم فبطل حقهم فى العبد عند ابى حنيفة انتهى) لكن شرنبلاليه‌ده سراجدن جوهره‌ده بزدويدن نقلا مرسومدركه صحيح اولان انجق فدادر حتى اوليای ميت فدايى اختيار ايدوب لكن اداسنه سيد قادر اولمزسه نه زمان مقتدر اولورسه انده ادا ايدر وعبدك هلاكيله مولا برى اولمز ومضمون مشروحى زيلعى وساٸر فقها تعليل بيورديلركه زيرا اوليا اصل حقلرينى اختيار ايتمه‌لريله رقبهٔ عبدده حقلرى باطل اولور (ومفاده ان الاصل عند الفداء لا الدفع وافاد شارح المجمع فى تعليل الامام ان الواجب احدهما وانه متى اختار احدهما تعين لكن قدم ان الدفع هو الاصل وانه ليس فى لفظ الكتاب دلالة عليه) واشبو مضمون مشروحك مفادى امام مشار اليه‌دنده اصل اولان فدادر عبد دفع دكلدر مجمع شرحى ابن ملك امام مشار اليهك تعليلنده افاده بيوركه مولايه واجب اولان فدا ايله دفعك بريدر قچانكه بربنى اختيار ايتدى او تعين ايدر لكن ماسبقده تقدم ايتديكه جنايات عبيدده اصل اولان نفس عبيدى دفعدر لكن بوكه لفظ كتابكه متن مجمعده دلالت ايدر برشى يوقدر ❊ فان فداه فجنى بعده فهى كالاولى ❊ (حكما) برعبدى جنايتى مقابله‌سنده اغاسى فدا ايتدكدنصكره بردخى جنايت ايدرسه حكمده بودخى جنايت اولى كبيدر ❊ فان جنى جنايتين دفعه بهما الى وليهما وفداه بارشهما ❊ برعبد ايكى جنايت ايدرسه مولاسى كندويى انلرك مقابله‌سنده جنايت صاحبينه ويرر وارشلرينى تاديه ايله كندويى خلاصده ايدر ❊ وان وهبه ❊ (المولى) ❊ اوباعه او اعتقه او دبره او استولدها غير عالم بها (بالجناية) ❊ ضمن الاقل من قيمته و ❊ (الاقل) ❊ من الارش وان علم بها غرم الارش فقط اجماعا) بركمسنه عبدك جنايتى معلوم اولميه‌رق كندو براخر كمسنه‌يه هبه كويا بيع ويا عتق ايدوب ويا تدبيره كسوب ويا جاريه‌يى استيلاد ايدرسه مولى قيمتيله ارشدن اقلى ضامن اولور واكرمز بورلرى جنايت معلوم اوله‌رق ايشلرسه اجماعا فقط ارشى ضامن اولور بو خصوصده اصل وقاعده بودركه قچان مولى عبدك جنايتى معلومى اوله‌رق كندويى دفعندن عاجز قيلارانده برتصرف احداث ايدرسه فدايى اختيار ايتمش اولور يوقسه اولمز ❊ وكبيعه ❊ (عالما بها) ❊ وكتعليق عتقه بقتل زيد اورميه او شجه ففعل ❊ (العبد) ❊ ذلك ❊ (كما يصير فارا بقوله ان مرضت فانت طالق ثلاثا) فقط ارشنى غارم اولديغى جنايته عالم اولديغى حالده مولانك عبد جانى بيعى وعتقنى زيدك قتلنه ويارمى ويا شجنه تعليق ايدوب عبدكده انى اشلمسى كبى نته‌كه زوجك كندو زوجه‌سنه سن مريضه اولورسك اوچ طلاق بوشسك قوليله زوجك فار اولديغى كبى زيرا زوج بعد وجود المرض زوجه‌سنى تطليق ايتمش اولدى وكبيعه عالما بها عباره‌سى سالف الذكر وان علم بها غرم الارش قوليله

اوباغه قولنى تكراردر ❊ وان قطع عبد يد حر عمدا ودفع اليه فاعتقه فمات من السراية فالعبد صلح بها ❊ (اى بالجناية لان عتقه دليل تصحيح الصلح) برعبد بر حرك يدنى عمدا قطع ايدوب وكندويه دفع اولنغله كندوده انى عتق ايتدكدنصكره سرايتندن متأثراً حر مرقوم فوت اولورسه عبد جنايتى مقابله‌سنده بدل صلح اولمش اولور زيرا عبدك عتقى صلحك تصحيحنه دليلدر عاقلك كندو تصرفنك تصحيحنى قصد وارادە‌سنه بناء ❊ وان لم يعتقه ❊ (وقد سرى) ❊ يرد على سيده فيقتل اويعفى ❊ لبطلان الصلح) اكرعبد مرسومى عتق ايتمزسه سيدينه رد اولنور امدى يا قصاصا قتل اولنور ويا عفو اولنور صلحك بطلاننه بناء ❊ فان جنى ماذون له مدبون خطاء فاعتقه سيده بلاعلم بها غرم لرب الدين الاقل من قيمته ومن دينه وغرم ولوليها الاقل منها ❊ (اى القيمة) ❊ ومن الارش ❊ بر عبد مأذون مديون خطاءً بر جنايت ايتدكده جنايتى معلومى اولميەرق اغاسى كندويى عتق ايدرسه حق صاحبنه قيمتيله دينندن قنغيسى اقل ايسه انى ولى جنايته قيمتيله ارشدن اقلى ضامن اولور ❊ ولو اتلفه ❊ (اى العبد الجانى) ❊ اجنبى فقيمة واحدة لمولاه لاغير فان ولدت ماذونة مديونة بيعت مع ولدها فى الدين ❊ (ان كانت الولادة بعد لحوق الدين) عبد جانى بر اجنبى آدم اتلاف ايدرسه اغاسنه انجق انك قيمتنى ادا لازم اولور رقبه‌سنه مالك اولديغندن مأذونه ومديونه اولان جاريه بر ولد كتوررسه دينى ايچون ولديله برابر كندوسى بيع اولنور اكر ولادتى بعد لحوق الدين اولمش اولورسه (فلو ولدت ثم لحقها الدين لم يتعلق حق الغرماء بالولد بخلاف اكسابها) امدى دين جاريه‌يه بعد الولادة لاحق اولورسه ولده حق غرما تعلق ايتمز اكسابى ولدك خلافنه‌دركه اكا غرمانك حقى تعلق ايدر كسبى كرك قبل الدين اولسون وكرك بعد الدين بو مسئله‌ده جنايت اولمامغين كندونك ذكرى مقصود بالذات اولمدى نهايتى كندو ايله ذكرانى مسئله ميانفى تمييز ايچون ذكر اولنمشدر ❊ فان جنت فولدت لم يدفع الولد له ❊ (اى لولى الجناية لتعلقها بذمة المولى لاذمتها بخلاف الدين) بر جاريه جنايت ايدوب بعده بر ولد كتوررسه ولد ولى جنايته ويرلمز موجب جنايت مولينك ذمتنه تعلق ايتامكين دين بونك خلافنه‌در ❊ عبد ❊ (لرجل) ❊ زعم رجل ان سيده حررت فقتل ❊ (العبد المعتق) ❊ وليه ❊ (اى ولى الزاعم عتقه) ❊ خطاء فلا شئ للحر عليه ❊ (لانه بزعم عتقه اقرانه لايستحق العبد بل الدية لكنه لايصدق على العاقلة الابحجة) بر كمسنه‌نك عبدنى بر رجل سيدى انى ازاد ايتمش زعم ايتدكده اوعبد زاعم مشروحك وليسكه مثلا باباسنى خطاء قتل ايدرسه ولى مقتول ايچون قاتل مرسوم اوزره برشى لازم اولماز زيرا انك عتقنى زعم واعتقاد ايتديكنه بناء انك عبده مستحق اولميوب ديته استحقاقنى اقرار ايتمش اولور وكندونك اقرار وزعمى حجت قاصره اولمغين عاقله كه سيدى حقنده دخى تصديق اولنمز الابينه وحجتله تصديق اولنور پس حر اولمش اولمغله عبد كندويه دفع اولنمزوارشله فداده اولماز ❊ فان قال معتق ❊ (رقه معروف لرجل) ❊ قتلت اخاك ❊ (يخاطب مولاه الذى اعتقه) ❊ خطاء قبل عتقى فقال الاخ ❊ (الذى هو المولى) ❊ لا بل بعده صدق الاول ❊ (لانه منكر للضمان) بر كمسنه‌نك رقيتى مشهور ومعروف اولان عتق ايتديكى عبدى كندويه

خطايا بن سنك قرنداشكى عتقمدن مقدم خطاء قتل ايتدم ديدكده جوابنده سيدى اويله دكل بلكه بعد العتق قتل ايتدك ديسه ضمانى منكر اولمغين مقدمكه قولكه قبل العتق قتل ايتدم قولى تصديق اولنور زيرا اقراريله ثابت اولديغندن عاقله‌يه برشى ايجاب ايتمز ❊ وان قال لها قطعت يدك وانت امتى وقالت ❊ (هى لا بل) ❊ فعلته بعد العتق فالقول لها ❊ (لانه اقر بسبب الضمان ثم ادعى مايبرائه فلايكون القول له) بركمسنه بر جاريه‌يه بن سنك الكى بنم جاريه‌م اولديغك حالده قطع ايتدم ديوب جاريه‌ده اويله دكل بلكه بعد العتق قطع ايتدك ديرسه قول جاريه‌نكدر زيرا قاطع هرنه‌قدر مقدما ضمانه سبب اولورشيئى اقرار ايتديسه‌ده صكره اندن كندويى برى ايدر نسنه‌يى ده دعوا ايتديكندن قول كندونك اولمدى ❊ وكذا ❊ (القول لها فى) ❊ كل ما اخذه ❊ (المولى) ❊ منها ❊ (من المال لما ذكرنا استحسانا) ❊ الا الجماع والغلة ❊ (فالقول له لاسناده لحالة معهودة منافية للضمان) ينه بويله هربر مولانك جاريه‌سندن اخذ ايتديكى مال دعوالرنده استحسانا قول جاريه‌نك اولور الا جماعله غله‌ده قول مولينك اولور قولنى ضمانه منافيه اولان حالة معهوديه اسناد ايتديكندن ❊ عبد محجور اوصبى امر صبيا بقتل رجل فقتله فديته على عاقلة القاتل ❊ (لان عمد الصبى خطاء) ❊ ورجعوا على العبد بعد عتقه ❊ (وقيل لا) برعبد محجور ويابر صبى بر صبى‌يه برآدمك قتليله امر ايتمكله اولدخى قتل ايدرسه صبينك عمدى خطا عد اولنديغندن ديتى قاتلك عاقله‌سينك اوزرينه لازم اولور انلرده بعد العتق عبده رجوع ايدرلر عند البعض ايتمزلر ❊ لا على الصبى الامر ابدا (لقصور اهليته) صبى امرك اهليتك قصورينه مبنى ابدا كندويه برشى لازم اولمز (وان كان مامور العبد ❊ (عبدا) ❊ مثله دفع السيد القاتل فداء فى الخطاء ولا رجوع له على الامر فى الحال ويرجع بعد العتق العبد بالاقل من الفداء وقيمة العبد ❊ (لانه مختار فى دفع الزيادة لامضطر) سالف البيان عبد محجورك مامورى كندو مثللو عبد محجور اولورسه خطا صورتنده اغاسى عبد قاتلى ويرر وياخود كندويه فدا ويروب كندويى خلاص ايدر وحالا آمرنه برشيئله رجوع ايده‌مز بعد العتق عبده فدا ايله قيمة عبددن قنقسى اقل ايسه انكله رجوع ايدر وفدا ديو ويرديكى نسنه قيمة عبدن زياده اولورسه انكله رجوع ايده‌مز زياده‌يى ويرمسنده انا مختار اولوب مضطر اولمامغين ❊ وكذا ❊ (الحكم فى العمد) ❊ ان كان العبد القاتل صغيرا ❊ لان عمده خطاء ❊ فان كبيرا اقتص ❊ (منه) عبد قاتل صغير اولورسه حكم ينه بويله‌دركه كندويى دفعله فداده انا مخيردر صغيرك عمدى خطا اولمغين عبد كبير اولورسه قصاص اولنور ❊ عبد حفر بئرا فاعتقه مولاه ثم وقع فيها انسان اواكثر فهلك فلا شئ عليه ❊ (لان جناية العبد لاتوجب عليه شيئا) بر عبد برقيو حفر ايتدكدنصكره اغاسى كندويى عتق ايدوب بعده قيويه بر ويا زياده انسان دوشوب هلاك اولورسه اغاسنك اوزرينه برشى لازم اولمز عبدنك جنايتى موليسنك اوزرينه برشى ايجاب ايتدرمامكين ❊ ويجب على المولى قيمة واحدة ولو الواقع الفا زيلعى) اغانك اوزرينه بر عبد قيمتى واجب اولور هرنه‌قدر قيويه بيك قدر آدم دوشسه‌ده ❊ فان قتل ❊ (عبد) ❊ عمدا ❊ (رجلين) ❊ حرين لكل ❊ (منهما) ❊ وليان فعفا احد ولى كل منهما دفع السيد نصفه الى الحرين ❊

(الذين لم يعفو) برعبد كندولرينك هر بريچون ايكى ولى اولان ايكى رجل حرى عمدا قتل
ايتدكده هر برينك وليلرينك برلرى عفو ايدرلرسه سيدى عبد قاتلك نصفنى عفو ايتميان وليلره
ويرر ❊ اوفداه بدية ❊ (كاملة لانه بذلك العفو سقط القود وانقلب مالا وهو ديتان وقد
سقط دية نصيب العافين وبقى دية نصيب الساكتين او يدفع نصفه لهما) وياخود سيد عبد
مشروحى دية كاملة فداسيله تخليص ايدر زيرا عفو مشروحله قود ساقط اولوب مالكه
ايكى ديته منقلب اولدى پس عفو ايدنلرك ديتدن نصيبى ساقط اولوب ساكتلرك نصيبى باقى
قالور وياخود انك نصفنى كندولرينه ويرر ❊ فان قتل ❊ (العبد) ❊ احدهما عمدا والاخر
خطاء وعفا احد وليي العمد فدى بدية لولى الخطاء وبنصفها لاحد ولى العمد ❊ (الذى لم
يعف) برعبد ايكى آدمك برينى عمدا ديكرينى خطاء قتل ايدوب وعمدا قتل اولنانك وليلرينك
برى عفو ايدرسه خطاء قتل اولنانك وليسى برديتيله عمدا قتل اولنانكيلرك وليلرينك
برسى نصف ديتله فدا ولنورلر ❊ اودفع اليهما وقسم اثلاثا عولا ❊ (عنده وارباعا منازعة
عندهما) وياخود خطا وعمد وليلرينه ويريلوب امام اعظم رحمه الله نزدنده ميانلرنده بطريق
العول اثلاثا امامين قتنده بروجه منازعه ارباعا تقسيم اولنور زيرا ايكى خطا وليلرينك ديتده
حقلرى اون بيك درهمدر ايكى عمد وليلرينك حقلرى قصاصدر امدى قچانكه عمد وليلرينك
برى عفو ايدنده ديكرينك نصيبى ماله منقلب اولديكه نصف ديتكه بش بيك درهمدر پس
فداسى اون بش بيك درهمله اولور اون بيكى خطا وليلرينك بش بيكى عفو ايتميان عمد
وليسنك اولور امامين بطريق المنازعه ارباعا تقسيم بيورمشلركه اوج ربعى خطا وليلرينه بر
ربعى عفو ايتميان عمد وليسنه در زيرا ابتدا نصفنى بلامنازعه خطا وليلرينه تسليم ايدوب
بعده نصف اخرى منازع فيه اولهرق باقى قالمغله انده ميانلرنده بروجه تنصيف مقاسمه
بيورديلر ❊ فان قتل عبدهما قريبهما وعفا احدهما بطل كله ❊ (وقالا يدفع الذى عفا نصف
نصيبه للاخر اويفديه بربع الدية وقيل محمد مع الامام ووجهه انه انقلب بالعفو مالا والمولى
لايستوجب على عبده دينا فلاتخلفه فيه الورثة) ايكى كمسنه نك برعبدى كندولرينك برقريبلريكه
مثلا برقرنداشلرينى قتل ايتدكده برسى عفو ايدرسه قتل دعواسنك كليسى باطل اولور
امامين عفو ايدن كندو حصه سنك نصفنى اخره ويرر وياخود ديتك ربعنى تاديه ايله فدا ايدر
زيرا عبد حقنده قصاص حقى ايكيسيچون ثابت اولدى ملك اغالك قصاصه استحقاقنه منافى
اولمامفين پس برسى عفو ايتديسه ديكرينك حصه سى اولان نصف ماله منقلب اولدى نهايتى
عبدك كليسنده شايعدر واما عبدنك اوزرينه برشى ايجاب ايتديرمزكه حتى ورثه سى اتده
كندويه خلف اوله لكن عبده مالك اولوب ماله مستحق اولان موجود اولان ايكى وليدر
وارث نزده مورث نزده والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ فصل فى الجناية على العبد ﴾

بوفصل عبدكه انثى يه شامل اولان رقيق اوزره جنايت بياننده در وغيره ديمه مدبره وام
ولد واقرارلرينه شامل اولوردى ❊ دية العبد قيمته فان بلغت هى دية الحر و ❊ (بلغت
قيمة الامة دية الحرة نقص من كل ❊ (من دية عبداً وامة) ❊ عشرة ❊ (دراهم اظهار

لانحطاط رتبة الرقيق عن الحر) عبدك ديتى قيمتيدر امدى قيمتى حرك ديتنه جاريه نكاه
حره نك ديتنه بالغه اولورسه رقيقك رتبه سنك حردن انحطاطنى اظهار ايچون هر برينك
ديتلرندن اون درهم تنقيص اولنور (وتعيين العشرة باثر ابن مسعود رضى الله تعالى عنه وعنه
من الامة خمسة وتكون حينئذ على العاقلة فى ثلث سنين خلافا لابى يوسف) اون درهمى تعيين
عبدالله بن مسعود رضى الله تعالى عنه دن مروى اثرايله در امام اعظم رحمه اللهدن جاريه دن
بش درهم تنقيص اولنور بو منقولدر عورتك ديتى ارك ديتنك نصفى اولمغين بو تقديرجه
اوچ سنه ده تقسيطله عاقله نك اوزرينه اداسى لازم اولور امام ابى يوسف ايچوندر اختلاف
مشار اليه اون درهم تنقيص اولنميوب قيمتنك بالغة مابلغت لزومنه قائل اولمشدر ❊ وفى
الغصب يجب القيمة بالغة مابلغت ❊ (بالاجماع) غصبده هلاكنه نظرا اجماعا رقيقك بالغة
مابلغت قيمتى اعتبار اولنور ❊ وماقدر من دية الحرقدر من قيمته ❊ (وحينئذ) ❊ ففى يده
نصف قيمته ❊ (بالغة مابلغت فى الصحيح درر) حرك ديتنده اعضارنده تقدير اولنان مبلغ
رقيقك قيمتندن تقدير اولنوركه مثلا برالنده قول صحيحده بالغة مابلغت نصفى قيمتى لازم اولور
حرك يدنده ديتنك نصفى لازم اولديغى كبى (وقيل لايزاد على خمسة آلاف الاخمسة وجزم به
فى الملتقى) بعضيلر بش بيكدن بش نقصانك اوزرينه نصف قيمتى زياده اولمز ديديلر وبوقولله ملتقى
وسائر معتبرات جزم ايتديلر ❊ وتجب حكومة عدل فى الحقيقه ❊ (فى الصحيح وقيل
كل قيمته) قول صحيحده عبدك لحيه سنده حكومته عدل واجبه اولور اكر صقالى بتمزسه
زيرا عبددن مقصود خدمتدر جمال دكلدر اما حس بونك خلافنه دركه بعضلر عبدده
دخى جمال مقصوددر ديو قيمتنك كليسى لازم اولور ديديلر ❊ قطع يد عبد فحرره سيده ❊
(فسرى) ❊ فمات منه وله ❊ (للعبد) ❊ ورثة غيره ❊ (غير مولى) ❊ لايقتص ❊
(لاشتباه من له الحق) ❊ والا ❊ (يكن له غير المولى) ❊ اقتص منه ❊ (خلافا لمحمد)
برعبدك يدى قطع اولندقدنصكره اغاسى كندوبى عتق ايدوب بعده جرحى سرايت ايتمكله
اندن متأثراً وفات ايدوب وكندونك مولیسنك ماعداسى ورثه سيده بولنورسه حق صاحبى
كيم اولديغنده اشتباه اولنمغله قاطعى قصاص اولنمز زيرا اعتبار وقت جرحه اولورسه
قصاص سيدك اولملى وقت موته اولورسه حق قصاص يالكز وارثك اولمليدى وياخود سيد
ايله ورثه نك ايكيسنك بردن اولمق ايدى امدى مقتضى لرك جهالتى قصاصله حكمه مانع
اولور اما ديت يا يالكز ورثه نك اولور ويا مولا ايله معا ايكيسنك اولور واكر سيدك
ماعداسى ورثه اولمزسه قاتلى قصاص اولنور امام محمد ايچوندر اختلاف مشار اليه قصاص
وقت جرحه مستندا موتله واجب اولديغندن قصاص اولنماز ديدى زيرا وقت جرح
اعتبار اولنورسه سبب ولايت ملك اولور موت وقتى اعتبار اولنورسه ولايت ولا ايله
وارث اولور امدى سبب استحقاقك جهالتى قوه مانع اولور ❊ قال ❊ (لعبد يه) ❊ احدكما
حر فشجا فيين ❊ (المولى) ❊ العتق فى احدهما ❊ (بعد الشج) ❊ فارشهما للسيد ❊
(لان البيان كالانشاء) بركمسنه ايكى عبدينه خطابا بركز حردر ديوب بعده ايكيسنكده
باشلرى يارلمقله برينى بعد الشج عتق وحريته تعيين وبيان ايدرسه ايكيسنكده ارشى سيدى

جون اولور بیانی انشا کبی اولمغین زیرا بعدالشجة کندولری بیان محل اولدیغندن محلده انشا اعتبار اولنوب اظهار اولمدی (ولوقتلا فدیة حروفی قیمة عبد لوالقاتل واحدا معـا وقیمتهما سـواء) ایکیسی بردن برادم قتل ایدوب قیمتلریده برابر اولورسـه حرك دیتی عبدك قیمتی لازم اولور زیرا بعدالموت عبدلر عتقی انشـایه محل اولەمزلر امدی محضا اظهار اولور امدی دیتله عبدك قیمتی مولا ایله ورثه میانلرنده اولور اکر عبدلرك ورثەلری بولنورسه برینك عدم اولویتنه مبنی واکر قیمتلر مساوی اولمزسه هر برینك قیمتنك نصفی وحرك دیتی اولکی کبی قسم اولنور (وان قتل کلا واحد معا اوعلی التعاقب ولم یدرالاول فقیمة العبدین زیلعی) هر برینی براخر شخص بردن ویاخود متعاقبـا قتل ایدوب وقنقسنك مقدم قتل ایتدیکی نامعلوم اولورسـه عبدلرك قیمتنك اراسی قاتلره لازم اولور صورت اولیده قاتلارینك برینك حری قتلی متیقن اولمیوب وکندولری انی منکر اولملریله مملوك اولەرق باقی قالمغله قیمتلری واجب اولدی ثانیەده تقدم تاخرده عبدلرك برینك دیکرینه اولویتی اولمامغین حکمده ایکیسنی بردن قتل ایتملری کبی اولدی ❋ فقاء ❋ (رجل) ❋ عینی عبد ❋ (خیر مولاه انشاء) ❋ دفع مولاه عبده ❋ (المفقوء للفاقیٔ) ❋ واخذ ❋ (منه) ❋ قیمته ❋ (کاملة) ❋ اوامسکه ولا یاخذ منه النقصان ❋ بر رجل بر عبدك ایکی کوزنی چیقارسه اغاسی مخیردر دلرسه مزبور عبدی کندویه ویروب تماما بهاسنی کندودن الور ویاخود عبدنی الیقیوب نقصانه دائر برنسنه اخذ ایتمز زیرا ضمانله معا امسا کنده برادمك ملکنده بدل ایله مبدل منه جمع اولمق ایجاب ایدر نهایتی کندویه لایق بر تعزیر ایله تعزیر اولنور ❋ وقالا له اخذ النقصان ❋ (وقال الشافعی ضمنه القیمة وامسك الجثة العمیاء) امامین رحمهماالله تعالی مولایه نقصان قیمتی اخذ واردر دیدی امام شافعی فاقیٔ قیمتی تضمین ایتدیرر وجثهٔ عمیاسنی امساك ایدر دیدی ❋ ولوجنی مدبر اوام ولدضمن السید الاقل من القیمة ومن الارش ❋ (لقیام قیمتها مقامها) مدبر ویا ام ولد برجنایت ایدرسه سید قیمتیله ارشدن قنقسی اقل ایسه انی ضامن اولور قیمتی کندونك مقامنه قائم اولمغین بومسئلەنك محلی باب سابق ایدی زیرا بوکندونك جنایتیدر کندویه جنـایت دکلدر ❋ فان دفع القیمة بقضاء فجنی ❋ المدبر اوام الولد جنایة ❋ اخری یشارك الثانی الاول ❋ (اذلیس فی جنایاته کلها الاقیمة واحدة ولاشیٔ علی المولی لانه علی مجبور علی الدفع) مولی سالف الذکر جنایت ایدن مدبر ویا ام ولد ولدك قیمتی قاضینك قضاسیله ویردکدن صکره جنایت اخری ایله برجنایت دخی ایدرسه ثانی اوله مشارك اولور زیرا جنایتنك کلیسـنده انجق برقیمته ایجاب ایدر مولینك اوزرینه برشی اقتضا ایتمز کندوسی قضا ایله دفعه مجبور اولمغین ❋ ولو ❋ (دفع القیمة لولی الاولی) ❋ بغیر قضاء اتبع السید ❋ (بحصته من القیمة ورجع بها علی الاولی لانه قبضه بغیر حق لان المولی لایجب علیه الاقیمة واحدة) سید جنایت اولی صاحبینه قیمتی قضا ایله ویرمش اولمزسه جنایت ثانیه ولیسی قیمتدن حصەسنی سیددن مطالبه ایدر بعدالاداسیدده اولکنه رجوع ایدر قبضی بغیرحق اولمغین زیرا سیده انجق برقیمت تادیەسی ایجاب ایدر اولکی ولیدنده مطالبه ایدر ❋ او ❋ (اتبع) ❋ ولی الجنایة ❋ (الاولی وقالا لاشیٔ علی المولی) ویاخود

جنایت ثانیه ولیسی جنایت اولی ولیسنك ارقەسنه دوشوب آندن مطالبه ایدر امامین هامین مولایه برشی ایجاب ایتمز دیدیلر زیرا مولا قاضینك قضاسیله ویردکده حقی مستحقینه دفع ایتمش اولمغله کندودن تعدی وتقصیر اولمدی ❋ وان اعتق ❋ (المولی) ❋ المدبر وقدجنی جنایات لم تلزمه ❋ (ای المولی) ❋ الاقیمة واحدة علم بالجنـایة ❋ (قبل العتق) ❋ اولا ❋ (لان حق الولی لم یتعلق بالعبد فلم یکن مفوتا بالاعتاق جنایات متعدده ایله جنایت ایدن عبد مدبری سیدی عتق ایلسه قبل العتق جنایتی معلومی ولسون ویا اولمسون کندویه انجق برقیمت لازم اولور زیرا جنایت ولیلرینك حقلری عبده تعلق ایتمدیکندن اعتاقیله مولی آنی مفوت واکا متعدی اولماز ❋ وام الولد کالمدبر ❋ (فیمامر) مارالذکر وان اعتق المدبر مسئلەسـنده مرور ایدن احکامده ام ولد مدبر کیدر بونك ماقبلندەکی مسئلەده مصنف مرحوم ایکسیلەده تصریح ایتدی ❋ اقر المدبر اوام الولد بجنایة توجب المال لم یجز اقرادر ❋ (لانه اقرار علی المولی) بر مدبر ویا ام ولد غرامت مالی موجب برجنـایتی اقرار ایدرسه اقراری اغاسنك علیهنه اولدیغندن جائز اولمز ❋ بخلاف ماذا اقر بالقتل عمدا فانه یصح اقراره ❋ (علی نفسه) ❋ فیقتل به ❋ اما عمدا قتلنی اقرار ایدرسه صورت مشروحەنك خلافنەدرکه محل تهمت اولمامغین کندو علیهنه اقرار اولمغله اقراری صحیح اولوب کنـدوسی اقراری موجبنجه قتل اولنور (ولواجنی المدبر خطاء فمات لم تسقط قیمته عن مولاه) عبد مدبر خطاء برجنایت ایدوب بعده وفات ایدرسه قیمتی جنایتی مقابلەسنده تأدیەسی اغاسندن ساقط اولماز (ولوقتل المدبر مولاه خطاء سعی فی قیمته ولوعمدا قتله الوارث اواسـتسعاه فی قیمته ثم قتله درر) مدبر کندو مولاسنی خطـاءً قتل ایدر قیمتنده سعی ایدر قتلی عمدا اولورسـه مولانك وارثی کندوبی قصاصـاً قتل ایدر ویاخود قیمتنده کندوبی سعی ایتدیروب بعده قتل ایدر والله تعـالی اعلم واسـتغفرالله العظیم

❦ فصل فی غصب القن وغیره ❦

قن وقنك غیری مدبر وصبی غصب وکندولرینه جنایت حقنده فصل حاسمدر ❋ قطع ید عبده فغصبه رجل ❋ (وسری) ❋ فمات منه ضمن ❋ (الغاصب) ❋ قیمته اقطع ❋ برکمسنه کندو عبدنك یدنی قطع ایتدکدن صکره آنی بر رجل غصب ایدوب وجرحی سرایت ایتمکله آندن متأثرا فوت اولورسەیدی مقطوعه اولدیغی حالده غاصب قیمتنی ضامن اولور ❋ وان قطع یده ❋ (وهو) ❋ فی ید غاصب فمات منه بریٔ ❋ (الغاصب لصیرورته متلفا فیصیر مستردا) برکمسنه کندو عبدنك یدنی غاصبنك یدنده اولدیغی حالده قطع ایتمکله هلاك اولسه غاصب ضماندن بری اولور متلف اولماسیله استرداد ایتمش اولدیغنه بناءً ❋ غصب عبد محجور مثله فمات فی یده ضمن ❋ (لان المحجور مؤاخذ بافعاله لاباقواله الابعد عتقه) برعبد محجور کندومثللو برعبد محجوری غصب ایدوب ویدنده هلاك اولسه ضامن اولور زیرا محجور کندو افعالیله مؤاخذه اولنور اقوالیله اولنمز الاعتقندن صکره قولیلەده مؤاخذه اولنور اما عبد مأذون قولیلەده مؤاخذه اولنور ❋ مدبر جنی عند غاصبه ❋ (فرد) ❋ ثم جنی عند سیده ❋ (اخری) ❋ ضمن السید قیمته لهما ❋ (نصفین ورجع المولی) ❋ بنصف قیمته علی الغاصب و دفعه ❋ (ای دفع المولی نصف قیمته

❊ الی ❊ (ولی الجنایة) ❊ (الاول ❊ (لان حقه لم یجب الا والمزاحم قائم) برمدبر غاصبك
عندنده برجنایت ایدوب مولیسنه رد اولندقدن صکره آنك نزدنده دیکر برجنایت دخی ایتسه
سید قیمتنی بروجه مناصفه ایکی جنایت ولیلرینه ضامن اولور نصف قیمتیله غاصبه رجوع ایدوب
آنیده مولی مقدمکه ولی جنایته ویرر زیرا ولی اولك حقی جنایت وقتنده قیمتك تمامیدی وکندویه
برمانع ومزاحم یوغدی بعده جنایت ثانیه ولیسنك مزاحمه سی اعتباریله قیمت تنصیف اولندی
بعده ولی اول مولینك یدنده غاصبدن اخذ ایتدیکی نصفیده بولدقده حقنی اتمام ایچون آنیده
اخذ ایتدی امام محمد سید غاصبدن اخذ ایتدیکی نصفی جنایة اولی ولیسنه ویرمز دیدی شارح
علیه الرحمه یه لان حقه لم یجب الا والمزاحم قائم عباره سنده حق تعبیر لان حقه وجب حین
لامزاحم ایدی افاده الحلبی ❊ ثم رجع ❊ (المولی) ❊ به علی الغاصب ❊ لان اخذ منه بسبب
کان عند الغاصب ❊ صکره مولی ولی اوله رق ویردیکی نصفله ده غاصبه رجوع ایدر زیرا کندودن
اخذ اولنان غاصبك عندنده بولنان جنایت سببیله در امدی کندوسی انجق نصف قیمت
ویرمش اولور ❊ ویعکس ❊ (بان جنی عند مولاه ثم عند غاصبه) ❊ لا یرجع ❊ (المولی
علی الغاصب) ❊ به ثانیا ❊ لان الجنایة الاولی کانت فی ید مالکه) مسئلهٔ مشروحه نك عکسیکه
عبد مرسومك ابتدا اغاسنك نزدنده جنایت ایدوب بعده غاصبنك قتنده جنایتنده مولی غاصبنه
ولی جنایت ویردیکی مبلغله ثانیا رجوع ایتمز جنایت اولی کندونك عندنده اولمغین ❊ والقن ❊
(فی الفصلین) ❊ کالمدبر غیران المولی یدفع العبد ❊ (نفسه) ❊ هنا وثمه ❊ (ای فی المدبر)
❊ القیمة ❊ (کامر) فنکه مدبر مکاتب ام ولد اولمیان خالص مملوك صورت مشروحه لرك
ایکیسنده ده مدبر کبیدر شوقدر وارکه قنده مولی ولی جنایته بالذات عبدی ویرر مدبرده
قیمتنی ویرر مرور ایتدیکی مثللو ❊ مدبر جنی عند غاصبه فرده فغصب ❊ (ثانیا) ❊ فجنی
عنده ❊ (کان) ❊ علی سیده قیمته لهما ورجع بقیمته علی الغاصب ❊ (لکونهما عنده)
❊ ودفع ❊ (المولی) ❊ نصفها ❊ (ای القیمة المأخوذة ثانیاً) ❊ الی ❊ (ولی الجنایة)
❊ الاول ❊ برعبد مدبر غاصبنك عندنده برجنایت ایتدکدنصکره صاحبنه غاصبی کندوبی
رد ایدوب بعده تکرار بردخی غصب ایدوب کندونك عندنده برجنایت دخی ایتسه سیده
اول جنایتلر ایچون قیمتنی ادا لازم اولور وجنایتلر کندونك عندنده اولدیغندن سیده
ویردیکی قیمتله غاصبه رجوع ایدر وقیمت مأخوذه نك نصفنی دخی اولکی جنایتك ولیسنه
ثانیاً بردخی ویرر امدی اولکی ولیسی قیمت عبدی اخذ ایتمش اولور ❊ ورجع ❊ (المولی)
❊ بذلك النصف علی الغاصب ❊ واول ولی اوله ویردیکی نصفله ده غاصبه تکرار رجوع ایدر
(وام الولد فی کلها کمدبر) احکام مشروحه لرك کلیسنده ام ولد جاریه مدبر کبیدر ❊ غصب ❊
(رجل) ❊ صبیا حرا ❊ (لا یعبر عن نفسه والمراد لغصبه الذهاب به بلا اذن ولیه) ❊ فمات ❊
(هذا الحر) ❊ فی یده فجاءة او بحمی لم یضمن ❊ برکمسنه کندو نفسندن تعبیر وتکلمه قادر
اولمیان برحر صبی یی غصب ایتسه ولیسنك اذنسز برمحله کتورمکله انده کندونك یدنده موت
مفاجئه ایله یاخود حما مرضنه ابتلا ایله فوت اولورسه برشی ضامن اولمز زیرا بونلر
اختلاف اماکنله مختلف اولمز ❊ وان مات بصاعقة او نهش حیة فدیته علی عاقلة الغاصب ❊

(استحسانا لتسببه بنقله لمکان الصواعق او الحیوان حتی لو نقله لموضع یغلب فیه الحمی
والامراض ضمن تجب فیه الدیة علی العاقلة لکونه قتلا تسببا هدایه وغیرها) مارالذکر صبی یی
حر صاعقه ویا ایلان صوقمسیله وفات ایدرسه دیتی استحسانا غاصبك عاقله سنك اوزرینه لازم
اولور زیرا صواعق وحیوان محللرینه نقلیله تسببه مبنی تعدی ایتمش اولور کورمزمیسنکه
کندوده حمی ویا امراض سائره چوق اولور برمحله کتورسه ضامن اولور قتلی تسبب اولمغله
عاقله سینك اوزرینه دیت واجب اولور (قلت بقی لو نقل الحر الکبیر لهذه الاماکن تعدیا
ان مقیدا اولم یمکنه التحرز عنه ضمن وان لم یمنعه من حفظ نفسه لالانه بتقصیره فحکم صغیر
ککبیر مقید عنایة) شارح علیه الرحمه دیرکه برمسئله بیان اولنمیوب باقی قالدیکه اشبو اماکن
مشروحه لره بلا رضا تعدیله حر کبیر نقل اولنورسه جواب نجه دریسی کندوبی باغلیوب
احتراز ممکن اولمیه رق چیقارولرسه تسلیم ایدرسه کندونك تقصیریله اولدیغندن ضامن
اولمز امدی صغیرك کبیر مقید کبیدر ❊ ولو غصب صبیا فغاب عن یده حبس ❊ (الغاصب)
❊ حتی یجیٔ به او یعلم موته ❊ (خانیة کمالو خدع امراة رجل حتی وقعت الفرقة بینهما فانه
یحبس حتی یردها او تموت خلاصة) برکمسنه برصبی غصب ایتمکله کندونك یدنده غائب اولورسه
کندوسی حبس اولنور حتی انی کتوروب ویا موتی معلوم اولنه دك نتکم بر رجل برعورته
خدعه وحیله ایتمکله میانلرینه فرقت وقوع بولسه اول عورتی رد ایدنه دك ویا وفاتی خبری
معلوم اولنه دك حبس اولنور ❊ امر ختانا لیختن صبیا ففعل ❊ (الختان ذلك) ❊ فقطع
حشفته وفات الصبی ❊ (من ذلك) ❊ فعلی عاقلة الختان نصف دیته وان لم یمت فعلی عاقلته
کلها ❊ (وقد تقدمت فی باب ضمان الاجیر) برشخص چوجق سنت ایدن بر آدمه برصبی سنت
ایتمکه امر ایتمکله ختان ایدرکن حشفه سنی قطع ایلیوب صبی آندن فوت اولورسه ختانك
عاقله سینه نصف دیت ایجاب ایدر وفات ایتمزسه عاقله سینه تمام دیت لازم اولور بومسئله نك
بیانی ضمان الاجیر بابنده مرور ایتدی (وفی معایات الوهبانیة) ❊ بیت ❊ (ومن ذا الذی ان
مات مجنیه فما ٠ علیه اذا مامات بالموت یشطر ٠) وهبانیه نك معما کبی مستور المرام کلامی بابنده
مذکوردرکه کمدر اوکمسنه که جنایت ایتدیکی ذات وفات ایدرسه اوزرینه لازم اولان دیت کامله وفات
ایتمدیکی صورتده اوزرینه لازم اولوب موتیله نصفی لازم اولور اشبو سالف البیان ختان مسئله سیدر
اذا کلمه سندن صکره واقع اولان ما کلمه سی اکثریا زائده اولور لکن بومقامده نافیه در بالموت ده که
با مؤخر ینصف معناسنه اولان یشطر فعلنه متعلقدر ❊ کمن حمل صبیا علی دابة وقال امسکها
لی فسقط الصبی ولم یکن منه تسییر فمات کان عاقلة من حمله دیته ❊ (ای دیة الصبی) ❊ کان
الصبی ممن یرکب مثله اولا ❊ (یرکب وتمامه فی الخانیة) مسئله مشروحه ده که حکم برصبی
بردابه یه بندیروب بونی بنم ایچون طوت دین کمسنه نك حکمی کبیدر امدی مزبور صبی دابه یی
سورمکسزین دوشوب وفات ایدرسه رکوب ونزوله اقتداری اولور مقوله دن اولسون ویا
اولمسون حاملك عاقله سینك اوزرینه دیتی ایجاب ایدر ❊ کصبی اودع عبدا فقتله ❊ (ای قتل
الصبی العبد المودوع ضمن عاقلة الصبی قیمته) نتکه برصبیه برعبد ایداع اولنوب انی قتل
ایتدکده عاقله سی انك قیمتنی ضامن اولدیغی مثللو ❊ فان اودع طعاما ❊ (بلا اذن ولیه ولیس

مأذونا له فى التجارة) ☼ فاكله لم يضمن ☼ (لانه سلطه عليه وقال ابو يوسف والشافعى يضمن)
پس برصبينك نزدينه وليسنك اذنى اولمقسز وكندويه تجارته اذن يوغيكن برمقدار طعام
ايداع اولنمغله انى اكل واضاعه ايتمش اولورسه انى ضامن اولماز اكا كندوسى تسليط اولنديغنه
مبنى امام ابو يوسف وشافعى رحمهما الله تعالى ضامن اولور بيورديلر تسليطك عدم ظهورينه
مبنى (وكذا لو اودع عبد محجور مالا فاستهلكه ضمنه بعد عتقه وعند ابى يوسف والشافعى
فى الحال وكذا الخلاف لو اعيرا او قرضا) ينه بويله برعبد محجورك نزدينه برمقدار مال ايداع
اولنمغله انى استهلاك واضاعه ايتمش اولورسه عتقندنصكره انى ضامن اولور امام ابو يوسف
وشافعى فى الحال ضامن اولور بيورديلر اختلاف ينه بويله در سالف الذكر صبيله عبد محجور
برر جلدن برنسنه استعاره ويا استقراض ايتمه لريله اودخى اعاره واقراض ايتملريله استهلاك
ايتسه لر (ولو كان باذن او ماذونا ضمن بالاجماع كما لو استهلك الصبى مال الغير بلا وديعة ضمنه
للحال (قلت وهذا كله لو الصبى عاقلا والا فلا يضمن بالاجماع وتمامه فى العناية والشرنبلالية
عن الشلبى ومسكين على خلاف ما فى الملتقى والهداية والزيلعى فليحفظ) صبى يه ابداع وليسى
اذنيله اولوب ويا عبد ماذون اولورسه اجماعا ضامن اولور نته كه صبى غيرك مالنى بلا وديعه
استهلاك ايلسه فى الحال ضامن اولديغى كبى زيرا صبى كندو افعالنده مؤاخذه اولنور شارح
عليه الرحمه ديركه اشبو صبى حقنده ذكر اولنان احكامك كليسى عاقل اولديغنه نظرا در
امدى صبى عاقل اولمزسه اجماعا ضامن اولمز بو بحثك تمامى عنايه وشرنبلاليه ده شلبى ومسكيندن
نقلا ملتقيده كه صبى لا يعقله ضمان ايجاب ايدر مضموننك خلافى اوزره واقعدر استغفر الله العظيم

باب القسامة

برمقتولك قاتلى معلوم اولمديغى تقديرجه امر شرعيسى قسامه يه راجع اولمغله انك بيانه شروع
اولندى (هى لغة بمعنى القسم وهو اليمين مطلقا وشرعا اليمين بالله تعالى بسبب مخصوص وعدد
مخصوص على شخص مخصوص على وجه مخصوص سيأتى بيانه) قسامه سلامه وزننده لغتده
قسم معناسنه دركه مطلقا يميندر شرعا الله تعالى يه سبب مخصوصله وعدد مخصوصله شخص
مخصوص اوزره وجه مخصوص اوزره يميندركه ذكر وبيانى قريبا كاور ☼ ميت ☼ (حر
ولو ذميا او مجنونا شرنبلالية) ☼ به جرح او اثر ضرب او خنق او خروج دم من اذنه او عينه
وجد فى محلة ☼ كندوده ياره ويا ضرب ويا بوغلمق اثر وعلامتى بولنان ويا قولاغندن ويا
كوزندن خروج دم ظاهر اولان ميت حر برمحله ده بولنورسه هرنه قدر ذمى ويا مجنون
اولورسه ده اهالى محله دن اللى عدد ذواته يمين ويريلوب بعده كندولرينه ديتله حكم اولنور
لكن شرنبلاليه ده اغاسنك ملكنده اولميان برمحلده قتيل بولنان قن ايچون قسامه واردر
قيمتنى اوچ سنه ده ويررلر ديو مسطوردر بوكه كوره شارح عليه الرحمة حر قيدينى ترك ايتسه
اولى اولور ايدى وقتيل مذكر ويا مؤنث ويا صغير ويا كبير اولسون قسامه ده اولور سائر
بهائمده قسامه اولمز ☼ او ☼ (وجد) ☼ بدنه او اكثره ☼ (من اى جانب كان) ☼ او نصفه
مع رأسه ☼ (والنص وان ورد فى البدل لكن للاكثر حكم الكل حتى لو وجد اقل من نصفه

(ولو)

ولو مع رأسه لا لانه يؤدى لتكرار القسامة فى قتيل واحد وهو غير مشروع) وياخود ميتك
تمام بدنى ويا باشى ويا اياغى طرفلرندن قنقسى اولورسه اولسون اكثرى ويا باشيله برابر نصفى
هرنه قدر طولا مشقوق اولورسه ده ذكراتى حكم كندوده اجرا اولنور نص هرنه قدر بدن
حقنده وارد ايسه ده اكثر ايچونده حكم كل واردر حتى ميتك نصفندن اقللى بولنورسه
هرنه قدر باشى برابر اولورسه قسامه ايجاب ايتمز قتيل واحدده نامشروع اوله رق قسامه نك
تكرارى ايجاب ايتمامك ايچون ☼ ولم يعلم قاتله ☼ (اذ لو علم كان هو الخصم وسقط القسامة)
☼ وادعى وليه القتل على اهلها ☼ (اى المحلة كلهم) ☼ او ☼ (ادعى على) ☼ بعضهم حلف
خمسون رجلا منهم ☼ وميت مشروحك قاتلى معلوم اولميوب وليسى اهالى بى محله نك
كليسندن ويا بعضيسندن قتل دعواسى ايدرسه كندولردن اللى رجله يمين ويرر پس قاتلى
معلوم اولورسه خصم او اولوب قسامه ساقط اولور ☼ يختارهم المولى بالله ماقتلناه
ولا علمنا له قاتلا ☼ (بان يحلف كل منهم بالله ماقتلت ولا علمت له قاتلا) ☼ لا ☼ (يحلف)
☼ الولى ☼ سالف الذكر اللى آدمى اهاليدن مقتولك وليسى اختيار ايدوب هر برينه
بالله بزلر انى قتل ايتمدك وقاتلنى بلمیز ديو يمين ويرر يمين كندونك حقى اولمغين وليه يمين
ويردرلمز ظاهر اولان قتل كندولرندن مأمول اولان ارباب فساد اختيار اولنملى وياخود
يمين كاذبه دن متحيرا باب صلاح اختيار اولنوركه حتى قاتل ظاهر اوله (وقال الشافعى ان كان
ثمه لوث استحلف الاولياء خمسين يميناً ان اهل المحلة قتلوه ثم يقضى بالدية على المدعى عليه)
امام شافعى عليه الرحمه ديركه مقتولده علامت قتل بولنورسه وليلره اللى يمين ويررلركه
اهل محل اشبو قتيلى قتل ايتمشلردر ديو بعده مدعى عليه ديتله قضا وحكم اولنور حنفيه
طرفندن اهالى محله يه تحليف اولنور قوللرينه دليل ابن عباس رضى الله تعالى عنهمادن روايت
اولنان رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك اهالى خيبره كتب تسيير بيوردقلرى
مضامين منيفه لركه اشبو ميانلركزده برقتيل واقع اولمش بونك دعواسندن نجه خلاص اولورسز
جوابنده يازمشلركه بومثللو وقعه بنى اسرائيلده ده وقوع بولمش ايدى حق سبحانه وتعالى
حضرتلرى حضرت موسى عليه الصلاة والسلامه انك حقنده برامر انزال بيوردى امدى
سز پيغمبر ايسه كز الله جليلدن انك كبى بونك حقنده برامر حاسم استدعا ونياز ايديكز
جواب باصواب تحرير بيورديكه تحقيق ربم تعالى وتقدس حضرتلرى بكا انبا واعلام بيورديكه
بن سزلردن اللى عدد كمسنه يى وانلر يمين ايده لركه بالله بزلر او قتيلى قتل ايتمدك وقاتلنيده بلمیز
ديو بعده انك ديتنى تأديه ايدرسز امدى جوابنده خيبر اهاليسى تحسين وتصويب برله
ديديلركه تحقيق بونده وحى حقله قضا وحكم بيورديكز ديديلر انتهى (وقضى مالك بالقود
لو الدعوى بالعمد) امام مالك عليه الرحمه دعوا قتل عمد اولورسه قصاصله حكم بيورمشدر
☼ ثم قضى على اهلها بالدية ☼ (لا مطلقا بل) ☼ ان وقعت الدعوى بقتل عمد وان ☼ (وقعت
الدعوى) ☼ بخطاء فعلى ☼ (اى فيقضى بالدية على) ☼ عواقلهم ☼ كما فى شرح المجمع
معزيا للذخيرة والخانية) بعده قتل عمد دعواسنده اهالى خطا دعواسنده عاقله لرى اوزره
ديتله حكم اولنور نته كه ذخيريه وخانيه يه عزو ايله مجمع شرحنده مسطوردركه (ونقل ابن الكمال

عن المبسوط ان فی ظاهر الروایة القسامة علی اهل المحلة والدیة علی عواقلهم ای فی ثلاث سنین) ابن کمال مبسوطدن نقل وبیان ایدرلر ظاهر روایتده قسامه اهل محله اوچ سنه‌ده دیت عاقله‌لری اوزره‌در لکن خطا ویاعمد صورتنده اولدیغنی بیان ایتمدی نقایه‌ده وشرحنده اهالی محله‌نك جمله‌سنك اوزرینه حر ویاعبد میتك دیتیله قضا وحکم اولنور محله‌نك حفظنده تقصیراتلرینه مبنی دیومذکوردر امدی قسامه ودیت اهالینك کلیسینك اوزرلرینه اولور نته‌که اکثر متونده تصریح اولندی عینی مثللو (وکذا قیمة القن تؤخذ فی ثلاث سنین شرنبلالیة) ینه بویله قنك قیمتیده اوچ سنه‌ده اخذ اولنور ❊ وان لم یتم العدد کرر الحلف علیهم لیتم خمسین یمینا ❊ واکر عدد تمام اللی‌یه بالغ اولمزسه اهالییه یمین تکرار اولنورکه حتی اللییه رسیده اوله ❊ وان تم ❊ (العدد) ❊ واراد الولی تکراره لاومن نکل منهم حتی یحلف ❊ (علی الوجه المذکور هنا هذا فی دعوی القتل العمد اما فی الخطاء فیقضی بالدیة علی عاقلتهم ولایحبسون ابن کمال معزیا للخانیه) عدد تمام ایدوب ولی تکرارینی مراد ایدرسه اولمز بری نکول ایدرسه وجه مذکور اوزره یمین ایده‌نه‌دك حبس اولنور لکن بوحبس قتل عمد دعواسنده اولور خطاده نکولیله عاقله‌لرینك اوزرلرینه دیتله حکم اولنور کندولری حبس اولنمزلر (ولو اقر علی نفسه اوعبده ولوعلی غیره فصدقه الولی سقط التحلیف عن اهل المحلة) اهالیدن بری قتلی کندو نفسنك ویاعبدنه ویاغیری بر آدمك اوزرینه اقرار ولیده کندونی تصدیق ایدرسه محله اهالیسندن تحلیف ساقط اولور ولوعلی غیره بدلینه شارح اوغیره دیسه اخصر اولور ایدی ❊ ولاقسامة علی صبی ومجنون وامرأة وعبد ❊ صبینك ومجنونك وعبدك وعورتك اوزرلرینه قسامه ترتب ایتمز صبیله مجنون یمینه اهل اولمیوب عورتله عبد ده ارباب نصرتدن اولمامغین ❊ ولادیة فی میت لااثربه ❊ (لانه لیس بقتیل لان القتیل عرفا هو فائت الحیاة بسبب مباشرة الحی وانه مات حتف انفه والغرامة تتبع فعلی العبد) کندوده اثر قتل بولنمیان میت قتل عد اولنمامغین کندویه ایجاب ایتمز زیرا عرفده قتیل حیك مباشرتیله حیاتی زائل اولان انساندر بوایسه حتف انفه فوت اولمشدر غرامتده فعل عبده ترتب ایدر ❊ اویسیل دم من فمه اوانفه اودبره اوذکره ❊ (لان الدم یخرج منها عادة بلافعل احد بخلاف الاذن والعین) ویاخود آغزندن ویابورنندن ویا دبرندن ویا ذکرندن قان خروج ایدن میتده دخی دیت ایجاب ایتمز زیرا اشبو اعضالردن برکمسنه‌نك فعلی اولمقسزن عادتا قان چیقار اما قولاق وکوز بونلرك خلافیدر ❊ اونصف منه ❊ (ای ولاقسامة فی نصف میت) ❊ شق طولا اقل منه ❊ (ای من نصفه) ❊ ولومعه الرأس ❊ (للمار) ویاخود طولا شق اولنان نصف میتده ویارأسی برابر اولان نصفندن اقلده قسامه یوقدر ماسبقده مرور ایدن بدنك جمیعنی ویا اکثرنی اعتباره مبنی ویاقتل واحدده قسامه‌نك تکررینك لزومینه مبنی ❊ اوعلی رقبته ❊ (ای المیت) ❊ حیة ملتویة ❊ (لان الظاهر انه مات بها بزازیة) ویاخود میتك رقبه‌سنده طولنمش ایلان اولورسه ینه قسامه ایجابی وفاتی آندن اولدیغی ظاهر اولمغین ❊ وماتم خلقه ککبیر ❊ (ای وجد سقط تام الخلقة به اثر الضرب وجبت القسامة والدیة فی الظهیریة مایخالفه) کندوده اثرضرب اولان تام الخلقة سقط بر محلده بولنورسه کبیر انسان

OSMAN ERGİN
KİTAPLARI
No

کیدرکه کندوده قسامه ودیت ایجاب ایدر ظهیریه‌ده بومضمونك خلافی مسطوردر مستبین الخلقة تام الاعضا اولمزسه برشی ایجاب ایتمز ❊ فان ادعی الولی علی واحد من غیرهم ❊ (کان ابرأ منه لاهل المحلة و) ❊ سقطت ❊ (القسامة عنهم ❊ و ❊ (ان ادعی الولی) ❊ علی معین منهم لا ❊ (تسقط وقیل تسقط) ولی اهالی محله‌نك غیرسندن برکمسنه‌نك اوزرینه قتل دعواسی ایدرسه بو آنلردن ابرا عد اولنمغله قسامه کندولرندن ساقط اولور اهالیدن معین برینك اوزرینه دعوا قیلارسه قسامه ساقط اولمز عندالبعض بونده دخی ساقط اولور ❊ قتیل علی دابة معها سائق اوقائد اوراکب فدیته علی عاقلته ❊ (دون اهل المحلة لانه فی یده فصار کانه داره) کندو ایله معاسائق ویاقائد ویاراکب بولنان دابه اوزرنده‌که قتیلك دیتی کندولرینك اوزرلرینه لازم اولور یدلرنده بولنمغله کانه دارنده بولنمش اولدیغندن اهالی محله‌یه برشی ایجاب ایتمز ❊ ولواجتمع ❊ (فیها) ❊ سائق وقائد وراکب فالدیة علیهم جمیعا وان لم تکن ملکا لهم ❊ (عملا بیدهم) دابهٔ مرسومه‌ده سائق وقائد وراکب مجتمع اولورلرسه دابه هرنه‌قدر ملکلری اولمزسه‌ده یدلرنده بولنمغله دیت جمیعا کندولرینك اوزرلرینه لازم اولور (وقیل القسامة والدیة علی مالك الدابة کالدار وقیل لایجب علی السائق الااذا کان یسوقها مختفیا وبه جزم فی الجوهرة) بعضلر دار کبی قسامه ودیت دابه صاحبینه لازم اولور دیدیلر بعضلر انجق سورمه‌سی مختفیا اولورسه سائقه ایجاب ایدر دیدیلر قائد راکبده بونك کبیدر) ❊ وان لم یکن معها احد فالدیة والقسامة علی اهل المحلة ❊ (التی فیها القتیل علی الدابة) دابه ایله برابر احد بولنمزسه دیت وقسامه دابه‌نك اوزرنده قتیل کندوده بولنان محله اهالیسنك اوزرینه لازم اولور ❊ وان مرت دابة علیها قتیل بین قریتین ❊ (اوقبیلتین) ❊ فعلی اقربهما ❊ (لماروی انه صلی الله تعالی علیه وسلم امر فی قتیل وجد بین قریتین بان یذرع فوجد الی احدهما اقرب بشبر فقضی علیهم بالقسامة ولواستویا فعلیهما وقید الدیة اتفاقی قهستانی) اوزرنده قتیل بولنان دابه ایکی قریه ویاقبیله ویا محله بیننده بولنورسه قنقیسی زیاده قریب ایسه آنك اهالیسی اوزرینه لازم اولور زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ایکی قریه بیننده بولنان قتیل حقنده مابینلری آرشونله اولچولمکله امر وفرمان بیوردیلر پس برقارش اقرب اولمغله اول اهالی اوزرلرینه لازم اولور واهالیلرینك کثرت وقلتلرینه اعتبار اولنمز نصفیت اوزره توزیع اولنور ودابه قیدی اتفاقیدر ایکی قریه میانلرنده طرح اولنمش بولنورسه حکم ینه بویله‌در ❊ بشرط سماع الصوت منهم ❊ (هکذا عبارة الزیلعی وعبارة الدرر وغیرها منه وعبارة البرجندی نقلا عن الکافی یسمعون صوته لانه حینئذ یلحقه الغوث فینسبون الی التقصیر فی النصرة) اهالی مشروحه‌لره قسامه ودیتك لزومی کندولرك صوتی سماعلری شرطیله‌در زیلعینك عباره‌سی بوتعبیر ایله‌در دررك وغیرلرینك زیلعیدن اخذ ایتدکلری عباره‌ده بومنوال اوزره‌در برجندینك کافیدن نقلا عباره مفهومی قتیلك صوتی استماع ایدن اهالی قریه‌یه قسامه ودیت ایجاب ایدر زیرا بوتقدیرجه کندولرینه غوث لاحق اولورکه کندولرندن استغاثه واستمداد اولنمش اولوب نصرتده تقصیر ایتمش اولورلر ❊ والا ❊ (بان کان فی موضع لایسمع منه الصوت) ❊ لا ❊ (تلزمهم نصرته فلاینسبون الی التقصیر فلایجعلون قاتلین تقدیرا) قتیل کندودن

صوت استماع اولنمیان محلده بولنورسه کندولرینه آکا نصرت لازم اولمامغین تقصیره نسبت اولنیوب تقدیرا قاتل عد اولنمزلر ✻ ویرعی حال المکان الذی وجدفیه القتیل فان کان مملوکا تجب القسامة علی الملاك والدیة علی عاقلتهم ✻ قتیل کندوده بولنسان محلده رعایت اولنورکه مملوك اولورسه قسامه ملاکینه دیت عاقله‌سینه ایجاب ایدر ملك خاصده تدبیر مالکك نصرت واعانه عاقله‌نك اولدیغینه مبنی (وکذا لوموقوفا علی ارباب معلومین لان العبرة للملك والولایة کما افاده المصنف مستندا للولوالجیة والبزازیة) ینه بویله قتیلك بولندیغی محل معلوم ومعین بعض ذواته وقف اولنمش بولنورسه آکاده رعایت اولنور ملکه وولایته اولندیغنه مبنی‌تنکم مصنف مرحومده مضمون مشروحی ولوالجیه وبزازیه‌یه عزو واسناد ایله افاده ایتدی (قلت وسیجیٔ التصریح به فی المتن تبعا للدرر وغیرها وحینئذ فلا عبرة للقرب الااذا وجد فی مکان مباح لاملك فیه لاحد ولاید والافعلی ذی الملك والید) شارح علیه الرحمه دیرکه درره وسائر معتبراته تبعا متنده مضمون مشروحله تصریح قریبا کلورکه مکانه رعایت اولندیغی تقدیرجه قربه وسماع صوته اعتبار اولنمز الاکندوده براحدك ملکی ویدی اولمیان مباح محلده بولنورسه اقرب قریتینه ایجاب ایدر یوق برکمسنه‌نك ملکنده ویدنده‌که محلده اولورسه انك اوزرینه لازم اولور (والمراد بالولایة والید الخصوص ولو لجماعة محصوره فلو لعامة المسلمین فلاقسامة ولادیة علی احد بدایع لکن سیجیٔ وجوبها فی بیت المال فتأمل) ولایت ویدن مراد اومکانك بعض ذواته خاص اولمسیدرکه عد واحصابه قابل برجماعتك اولمسیدر پس عامهٔ مسلمینه مشروط وقف اولورسه برکمسنه‌یه قسامه‌ودیت ایجاب ایتمز لکن بونده دیتك قریبا بیت الماله وجوبی قولی کلور (والمراد بالید ایضا الید المحققة واما الاراضی التی لها مالك اخذها وال ظلما فینبغی ان یکون القتیل منها هدر الانه لیس علی الغاصب دیة قهستانی عن الکرمانی فلیحرر) ینه یدن مراد ید محققه‌در زیرا صاحبینك یدندن بروالینك ظلما اخذ وغصب ایتدیکی اراضیده بولنان قتیلده لایق اولان هدر اولمسیدر غاصبه دیت ایجاب ایتمامکین بوامام محمد رحمه الله‌ك عقارده غصب بولنور قولینه مبنیدر ✻ وان مباحا لکنه فی ایدی المسلمین تجب الدیة فی بیت المال ✻ (لما ذکرنا انه اذا کان بحال یسمع منه الصوت یجب علیه الغوث کذا فی الولوالجیة) واکر قتیل بولنان مکان مباح برمحل اولوب لکن ایادی مسلمینده اولورسه دیت بیت المالدن واجبه اولور ماسبقده ذکر اولنان قتیل کندودن صوت استماع اولنور محلده اولورسه کندویه غوث واعانه واجب اولور مفادینه بناء لکن محیط سرخسینك بیت الماله دیتك وجوبی کندودن صوت استماع اولنمیان محلده اولدیغنه نظرا در مضمونی کلامی بوتعلیله منافیدر (وفیها) ✻ ولو وجد ✻ (قتیل) ✻ فی ارض رجل الی جانب قریة لیس صاحب الارض منها ✻ (ای من اهل القریة) ✻ فهی علیه ✻ (علی رب الارض) ✻ لاعلی اهلها ✻ (ای القریة لان العبرة للملك والولایة انتهی) بر قتیل کندوسی اول قریه اهالیسندن اولمیان برآدمك اول قریه قربنده بولنان ترلاسنده بولنورسه دیت اول آدمه لازم اولوب اهالی‌یه برشی ایجاب ایتمز عبرت ملك وولایته اولمغین صاحب ارض اولقریه اهالیسندن اولورسه حکم ینه بویله‌در (قلت فهذا صریح فی ان القرب انما یعتبر اذا

وجد فی ارض مباحة لامملوکة ولا موقوفة لان تدبیره لاربابه وسیجیٔ متنا فتنبه) شارح علیه الرحمه دیرکه قرب انجق ارض مباحه‌ده اولدیغنه نظرا اعتبار اولنور مملوکه وموقوفه‌ده اولمز زیرا مملوکه اولورسه انك تدبیری صاحبینك اوزرینه لازم اولور بومضمون قریبا متنده کلور ✻ وان وجد فی دار انسان فعلیه القسامة ✻ (ولوعاقلته حضورا دخلوا فی القسامة ایضا خلافا لابی یوسف ملتقی) قتیل برکمسنه‌نك دارنده بولنورسه ارض مملوکه کبی قسامه دار صاحبینه لازم اولور واکر عاقله‌لری کندو ایله برابر اولبلده‌ده حاضر بولنورلرسه قسامه‌ده کندولریده داخل اولوب صاحب دار ایله برابر تحلیف اولنورلر امام ابی یوسف ایچوندر اختلاف مشار الیه تحلیف اولنمزلر دیدی ✻ والدیة علی عاقلته ✻ (ان ثبت انها له بالحجة کما سیجیٔ وکارله عاقلة والافعلیه) مسئلهٔ مشروحه‌ده دیت عاقله‌سی اوزره لازم اولور اکر دارك کندونك اولدیغی بینه ایله ثابت اولوب وعاقله‌سی وار ایسه نته‌که قریبا کلور عاقله‌سی اولمزسه کندویه لازم اولور ذی الیدك اقراری عاقله‌یه حجت اولمز ✻ وهی ✻ (ای الدیة والقسامة) ✻ علی اهل الخطة ✻ (الذین خطلهم الامام اول الفتح ولو بقی منهم واحد) ✻ دون السکان والمشترین ✻ (وقال ابو یوسف کلهم مشترکون) دیت وقسامه پادشاه عالمپناه حضرتلرینك کندولرینه اول فتحده بر مقدار ارضی افراز وتخصیص ایتدیکی اهل خطه اوزرلرینه اولور هرنه‌قدر کندولرندن برآدم باقی قالمش اولورسه‌ده حالا ساکن اولوب واشترا ایدنلره برشی ایجاب ایتمز امام ابی یوسف علیه الرحمة سکان ومشترین جمله مشترکلردر بیوردی وقهستانی بوعرف متقدمیندر بزم عرف وعادتمزده تدبیر وتصرف مشتریلرك اولمغله دیت وقسامه کندولرینك اوزرلرینه ترتب ایدر بیوردیلر وکرمانینکده بوکا اشارتی واردر خطه خانك کسریله امامك خطله تحدید ایده‌رك برمقدار ارضی بعض ذواته اعطاسی معناسنه‌در ✻ فان باع کلهم فعلی المشترین ✻ (بالاجماع) مار الذکر اهل خطه‌نك کلیسی بیع ایدرلرسه قسامه ودیت مشتریلرك اوزرینه لازم اولور ✻ وان وجد فی دار بین قوم لبعض اکثر فهی علی ✻ (عدد) ✻ الرؤس ✻ (کالشفعة) واکر قتیل بعضیسینك حصه‌سی بعض اخرك حصه‌سندن اکثر اولان برقوم بیننده مشترك برداره بولنورسه قسامت ودیت نصیبلری مختلف اولان شریکلرك عدد رؤسلری اوزره شفعه کبی مثلا نصفی زیدك ربعی عمروك باقیسی بکرك اولورسه قسامه کندولرینك دیت عاقله‌لرینك اوزرلرینه اثلاثا لازم اولور حفظ وتدبیرده قلیل وکثیر صاحبلری مساوی اولدقلرندن قتل نهر مشترکده بولنورسه حکم ینه بویله ✻ وان بیعت ولم تقبض ✻ (حتی وجد فیها قتیل) ✻ فعلی عاقلة البایع ✻ بردار بیع اولنوب لکن قبض اولنمدین کندوده برقتیل بولنورسه قسامه ودیت بایعك عاقله‌سنك اوزرینه لازم اولور ✻ وفی البیع بخیار علی عاقلة ذی الید ✻ (خلافا لهما) بیعده خیار بولنورسه دیت ذی الیدك عاقله‌سنك اوزرینه اولور حفظه قدرة ید ایله اولوب ملکله اولمامغین امامینچوندر اختلاف مشار الیهما اشبو ایکی مسئله‌ده مخالفت ایدوب بیورمشلرکه خیار اولمزسه دیت مشترینك عاقله‌لری اوزرینه اولور خیار اولورسه خیار مشتریله بایعك قنقسی طرفندن اولورسه انك عاقله‌سی اوزرینه اولور ولایت ملك کندولرینك اولدیغندن ✻ ولا

تعقل عاقلة حتى يشهد الشهود انها ❊ (اى الدار الذى فيها قتيل) ❊ الذى اليد ❊ (ولو هو القتيل
كاسيجئ ولايكفى مجرد اليد حتى لوكان ثبوت الملك بمجرد وضع اليدلم تجب الدية على عاقته ولانفسه
درر معللا بانه لايمكن الايجاب على الورثة للورثة بشئ) عاقله نك اوزرينه ديته حكم اولنمز مادام
شاهدلر كندوده قتيل بولنان دار اشبو ذى اليد كدر ديو شهادت ايتمدكجه قتيل هرنه قدر ذى اليد
اولورسه ده نته كه ذى اليدك كندو خانه‌سى درونده مقتول بولنمسى صورتى قريبا كلور مجرد اله
بولنمسى عاقله نك اوزرينه ديته حكمه كفايت ايتمز حتى ذى اليده ملكك ثبوتى مجرد وضع يديله
اولورسه عاقله سيده وكندوسيده ديت ويرمز زيرا ديت ويره جك اولسه‌لر ورثه نك
كندولرى ايچون كندولرينك اوزرلرينه برشى ايجابى ممكن اولمق لازم بوايسه باطلدر
زيرا قتيلك ظهورى وقتنده دار ورثه‌نكدر امدى ديت ورثه‌لرينك عاقله‌لرينه ايجاب ايدر
امامين وامام زفر نزدلرنده بونده برشى ايجاب ايتمز وانجق بوقولله فتوى ويريلور مشار
اليهم بيوررلركه دار قتيلك ظهورى حالنده كندونك يدنده بولنمغله كانه قتيل ايتمش اولمغله
ديتى هدر اولور (ثم الورثة يخلفون فيكون الايجاب على الورثة للميت لاللورثة كذا قيل
قلت وقد يقال لما كان هو لايعطى الدية لنفسه فغيره بالاولى لقوة الشبهة فتامل بعده) ورثه ميته
خلف اولدقلرندن كندولرينك اوزرلرينه ديتك ايجابى ميت ايچون اولمش اولور ورثه
ايچون اولماز بويله ديديلر شارح ديركه بعض مضمون مشروحه اعتراض ايدرلركه ميت
مكلف اولمامغين كندو نفسينه ديت اعطا ايتميجك غيره عدم اعطاسى بالطريق الاولىدر
زيرا اوزرينه برشى واجب اولمديغندن بونده شبهه قوتلو اولور ايوجه تامل ايديكزكه
بومقام تأملدر ❊ وان ❊ (وجد) ❊ فى الفلك فالقسامة ❊ (والدية درر) ❊ على من
فيها من الركاب والملاحين ❊ (اتفاقا لانه فى ايديهم كالدابة) واكر قتيل برسفينه‌ده بولنورسه
قسامه وديت اتفاقا اكا بنوب وانده خدمت ايدر ارباب سفينه اوزرلرينه‌در صاحبى
وغيريلرى مساويلردر دابه كبى نقل وتحويل اولنور يدلرنده بولنمغين محله ودار بونك
خلافنه‌در عدم نقلنه مبنى ❊ وكذا العجلة ❊ (حكمها كالفلك) عجله كه عربه قاكاى
وقوجوده ينه بويله‌دركه انك حكميده سفينه كبيدر ❊ وفى مسجد محلة وشارعها ❊ (الخاص
باهلها كما افاده ابن الكمال مستندا للبدايع وقدحققه منلا خسرو واقره المصنف) ❊ على
اهلها ❊ محله مسجدنده واهاليسنه خاص اولان طريقنده بولنان قتيلك قسامه وديتى اهاليسى
اوزره لازمدر نته كم مضمون مشروحى بدايعه اسنادله ابن الكمال افاده ايدوب منلا خسروده
تحقيق و مصنفده اقرار ايلدى ❊ وسوق مملوك على الملاك ❊ (وعند ابى يوسف على السكان
ملتقى ❊ دكاكينى ملك اولان چارسوده كه قتيلك قسامه وديتى ملك صاحبلرينك اوزرلرينه‌در
امام ثانى بيدانى عليه رحمة البانى قتنده انده ساكن اولان اهالى اوزرلرينه‌در ❊ وفى غيره ❊
(اى غير المملوك) ❊ والشارع الاعظم ❊ (هو النافذ) ❊ والسجن والجامع ❊ (وكل
مكان يكون التصرف فيه لعامة المسلمين لا الواحد منهم ولا الجماعة يحصون) ❊ لاقسامة ❊
(ولادية على احد ابن الكمال) دكانلرى مملوك اولميان سوقده ونافذكه دبستر بويوك
يولده وحبس خانه وجامعده وهر بركندوده تصرف مسلميندن براحده وياعد واحصايه

قابل برجماعته اولميوب بلكه محطبه كبى عامۀ مسلمينه اولان مكانده بركمسنه‌يه قسامه وديتدن
برشى ايجاب ايتمز زيرا قسامه‌دن مراد تهمت قتلى نفيدر بو ايسه عامه حقنده منتفيدر
(وانما) ❊ الدية فى بيت المال ❊ (لان الغرم بالغنم ثم انما تجب الدية فيما ذكر على بيت المال)
❊ ان كان نائيا ❊ (اى بعيدا) ❊ عن المحلات ❊ امدى مواضع مشروحه‌لرده قتيل محلاتده
بعيد غير مملوك همان تجارة ايچون بعض اوقاتده كندوده اجتماع اولنور بازار يرلرى امثالى
مواضعده اولورسه ديت انجق بيت الماله ايجاب ايدر الغرم بالغنم مفادينه مبنى زيرا سالف
البيان محللرده انتفاع عامۀ مسلمينه عائد اولمغله غرامتده كندولرينه راجع اولوب كندولرى
ايچون ادخار اولنان بيت المالدن اخذ اولندى ❊ والا (يكن نائيا بل قريبا منها) ❊ فعلى
اقرب المحلات اليه ❊ (الدية والقسامة لانه محفوظ بحفظ اهل المحلة فتكون القسامة والدية
على اهل المحلة) واكر مار الذكر مواضع محلاته بعيد اولميوب قريب اولورسه ديت وقسامه
كندويه اقرب محلات اهاليلرينه لازم اولور اول محل اهل محله‌نك محفوظ اولمغين (وكذا
فى السوق النائى اذا كان من يسكنها فى الليالى اوكان لاحد فيها دار مملوكة تكون القسامة
والدية عليه لانه يلزم صيانة ذلك الموضع فيوصف بالتقصير فيجب عليه موجب التقصير كما
فى العناية معزيا للنهاية) عمارتدن بعيد اولان سوقده كه قتيلك حكميده ينه بويله‌دركه قسامه
وديت اهاليسنك اوزرينه لازم اولور اكر انده ساكن اولنلر كيجه‌لرده ده انده مستقر اولوب
وياخود انده برشخصك دار مملوكه‌سى بولنورسه قسامه وديت دار صاحبينك اوزرينه
ايجاب ايدر اول محلك صيانت ومحافظه‌سى كندويه لازم اولمغله وتقصير ايله موصوف اولديغندن
مقتضاى تقصير اولان قسامه ديت كندويه واجب اولديغنه كه نهايه‌يه عزو ايله عنايه‌ده مذكوردر
(قلت وبه افتى المرحوم ابو السعود مفتى الروم واعتمده المصنف وان خلا عنه المتون لانه مصرح به
فى غالب الفتاوى والشروح فليحفظ) شارح عليه الرحمة ديركه اشبو ديت وقسامه‌نك اقرب محلاته
وجوبيله مرحوم ومغفورله روم مفتيسى ابو السعود افتا ايدوب مصنفده اكا اعتماد ايلدى
متون هرنه قدر مضمون مشروحدن خالى اولمش ايسه زيرا اكثر فتاواده وشروحده مضمون
مشروحله تصريح اولنمشدر لكن افتاى مذكور متنه راجحدر ❊ ويهدرلو ❊ (وجد)
❊ فى برية وسط الفرات ❊ (اذا كان يمر به الماء لامحتبسا كما سيجئ اذلايد لاحد) قتل عمارتدن
بعيد ياز ويبان بريه‌ده وكنارده حبس اولنميه‌رق اوزرينه صو مرور ايده‌رك وسط فراتده
بولنورسه دمى هدر اولور انده براحدك يدى اولمامغين محتبسك حكمى قريبا كلور وفراتدن
مراد نهر عظيمدر ووسط قيدى احترازى دكلدر كنارده اولسه ينه بويله‌در (وقيل اذا كان
موضع انبعاث مائه فى دار الاسلام تجب الدية فى بيت المال لانه فى ايدى المسلمين ابن كمال)
بعضلر نهرك صوينك منبعث اولان قاينيوب خروج ايتديكى كون ودار اسلامده اولورسه
ايادى مسلمينده اولديغندن ديت بيت المالدن ايجاب ايدر ديديلر نهر باشى دار حربده اولورسه
اهل حرب قتلى احتمالندن هدر اولنور ❊ وفى نهر صغير ❊ (هو مايستحق به الشفعة ❊
❊ على اهله ❊ (لاختصاصهم به) نهر صغيرده كه كندوده شفعه‌يه استحقاق اولوب وكوچك
سعينه جارى اولميوب واهاليسى عدو احصايه قابل اولان ارمقده كه قتيلك ديتى كندولرينه

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

خاص اهالیسنه ایجاب ایدر ❊ ولوکانت البریة مملوکة ❊ (ووقفا) ❊ لاحد ❊ (کما مر
وسیجیء) ❊ اوکانت قریبة من القریة ❊ (اوالاخبیة اوالفسطاط بحیث یسمع منه الصوت)
❊ تجب علی المالك ❊ (اوذی الید) ❊ اوعلی اهل القریة ❊ (اواقرت الاخبیة زیلعی) بریه
مملوکه اولوب ویاوقف اولوب ویاخود برقریه‌یه ویااخبیه‌یه ویایوك بزدن معمول اوتاق پادشاهی
کبی چادره کندودن صوت استماع اولنور مرتبه‌ده قریب اولورسه دیت مال صاحبنه
ویاذی الیده ویاقریه ویااقرب اخبیه اهالیسنه واجب اولور تجب علی المالك اه عباره‌سنده لف
نشر مرتب واردر ❊ لومحتبسا بالشط ❊ (اوبالجزیرة اومربوطا اوملقی علی الشط) ❊ فعلی
اقرب ❊ (المواضع الیه من) ❊ القری ❊ (والامصار زاد فی الخانیة والاراضی واقره
المصنف) ❊ اذا کان یصل الصوت اهل الارض والقری الیه والالا ❊ (کما مر) قتیل
ارمقك کنارنده ویابرجزیره‌ده حبس اولنمش ویاجزیره‌یه ربط اولنمش ویاشطه وجزیره‌یه
القا اولنمش اولورسه قرا وامصاردن کندویه اقرب اولان مواضع اهالیسنك اوزرلرینه
لازم اولور اکر اول اهالینك صوتی کندولرینه واصل اولور مسافه‌ده اولورسه یوقیسه
کندولرینه برشی ایجاب ایتمز همان دیت بیت المالدن لازم اولور نته‌کم مرور ایتدی ❊ وان التقی
قوم بالسیوف فاجلوا ❊ (ای تفرقوا) ❊ عن قتیل فعلی اهل المحلة ❊ (لان حفظها علیهم)
برمحلده برجماعت قاجله بربرلرینه ملاقی ومجتمع اولوب بعده میانلرنده برمقتول بولندیغی
حالده بربرلرندن منفصل اولسه‌لر انك حفظی کندولرینه لازم اولمغله دیت اهالی محله‌یه
لازم اولور ❊ الا ان یدعی الولی علی اولئك او ❊ (یدعی) ❊ علی ❊ (بعض) ❊ معین
منهم ❊ (فلم یکن علی اهل المحلة شیء ولاعلی اولئك حتی یبرهن لان بمجرد الدعوی لایثبت
الحق وبریء اهل المحلة لان قوله حجة علیه) الاقتیلك ولیسی سیوفله مجتمع اولان قوم اوزره
بروجه عموم ویاانلردن معین بعض ذوات اوزره دعوا ایدوب اهالی محله‌یه برشی ایجاب
ایتمز مجرد دعوا ایله حق ثابت اولمامغین ولینك قولی اهالی محله‌نك برائتی حقنده کندونك
علیهنه حجت اولمغین اهالی بری اولورلر ❊ ومستحلف ❊ (علی صیغة اسم المفعول) ❊ قال
قتله زید حلف بالله ماقتلت ولاعرفت له قاتلا غیر زید ❊ (ولایقبل قوله فی حق من یزعم انه
قتله) قسامه‌ده استحلاف اولنان ادم مقتولی زید قتل ایتدی دیرسه بن قتل ایتمدم وانی زیددن غیری
برقاتلك قتلنده بیلمم دیو یمین ایدر وکندونك انی قتل ایتدی دیو زعم ایتدیکی زید حقنده قولیده
مقبول اولماز ❊ وبطل الشهادة بعض اهل المحلة بقتل غیرهم ❊ (خلافا لهما) ❊ او ❊
(یقتل) ❊ واحدمنهم ❊ (بعینه للتهمة) کندوده مقتول بولنان محله اهالیسندن بعض ذواتك
انی کندولرینك غیری برکمسه‌نك ویا اهالیدن معین برآدمك قتلیله شهادتی باطل اولور
کندودن خصومتی دفع تهمتینه مبنی امامین ایچوندر اختلاف مشارالیهما ولینك اهالینك
غیرندن قتل دعواسی ایتمسیله کندولرینك خصمادن اولمدقلری تبین ایتمریله شهادتلری قبول اولنور
بیوردیلر ❊ ومن جرح فی حی فنقل ❊ (منه) فبقی ذا فراش حتی مات فالدیة او القسامة
علی ❊ (ذلك) ❊ الحی ❊ (خلافا لابی یوسف) برکمسنه برقبیله‌ده جرح اولنوب بعده اندن
نقل اولنوب برمدة صاحب فراش اوله‌رق باقی قالوب نهایتنده فوت اولسه دیت وقسامه‌سی

اول قبیله‌یه لازم اولور امام ابی یوسف ایچوندر اختلاف مشارالیه بونده دیت وقسامه‌دن برشی
ایجاب ایتمز زیرا قبیله‌ده ظهور ایدن جنایت مادون النفسدر بونده‌ده قسامه اولمز دیدی
(فلو معه جریح به رمق فحمله اخر لاهله فمکث مدة فمات لم یضمن الحامل عند ابی یوسف
وفی قیاس قول ابی حنیفة یضمن) امدی برکمسنه‌نك عندنده کندوده روح وبقیهٔ حیات
اولان برمجروح بولنمغله انی اهلینه کتوروب تسلیم ایتدکده وبرمدت مکثندنصکره وفات
ایدرسه امام ابی یوسف قتنده حاملی برشیئی ضامن اولمز امام اعظم رحمه‌اللهك قولینك
قیاسنده دیتی ضامن اولوریدی محله منزله‌سنده اولمغله کویا محله‌ده جریح بولنمش اولدی ❊ وفی
رجلین بلاثالث وجد احدهما قتیلا ضمن الاخر ❊ (لان الظاهر ان الانسان لایقتل نفسه)
❊ دیته ❊ (عند ابی حنیفة خلافا لمحمد بلاثالث) برمحلده بولنان ایکی رجلك بری مقتول
بولنورسه دیکری انك دیتی ضامن اولور ظاهر اولان انسان کندو نفسنی عدم قتلی
اولدیغندن امام محمد ایچوندر اختلاف مشارالیه کندو نفسنی قتلی احتمالندن عدم ضمانه
قائلدر ❊ وفی قتیل قریة لامرأة کرد الحلف علیها وتدی عاقلتها ❊ (وعند ابی یوسف
القسامة علی العاقلة ایضا قال المتاخرون والمرأة تدخل فی التحمل مع العاقلة فی هذه المسئلة
کذا فی الملتقی وهو الاصح ذکره الزیلعی) یالکز برقریه‌ده بولنان برعورتك عشیرتی غائب
اولمغله عندنده برقتیل بولنورسه یمین کندویه تکرار اولنوب عاقله‌سی دیتی ادا ایدرلر
امام ابو یوسف رحمه‌الله تعالی قسامه‌ده عاقله‌یه اولور بیوردی فقهادن متاخرین بومسئله‌ده
عورت قاتله منزله‌سنه تنزیل اولندیغندن دیتی تحملده عاقله‌یه ادخال اولنور بیوررلر یوخسه
عورت ارباب نصرتدن اولمامغین تحمل دیتده هیچ برصورتده عواقلده دخولی تعقل
اولنمدی ملتقیده بویله مرسومدر وانجق اصح اولانده بودر زیلعیده بویلجه ذکر ایتدی
❊ وان وجد قتیلا فی دار نفسه فالدیة علی عاقلة ورثته ❊ (عند ابی حنیفة) ❊ وعندهما
وزفر لاشیء فیه ❊ (ای فی القتیل المذکور) ❊ وبه یفتی ❊ (کذا ذکره منلاخسرو تبعا
لمارجحه صدر الشریعة وتبعهما المصنف) برکمسنه کندو خانه‌سنده قتیلا بولنورسه امام
رحمه‌الله تعالی نزدنده انك دیتی ورثه‌سینك عاقله‌لرینه ایجاب ایدر امدی اصل وارثلر
میانلرنده تقسیم اولنور امامین همامین و امام زفر قتنده قتیل مزبور حقنده برشی ایجاب
ایتمز انجق بوقولله فتوی ویریلور بومضمونی منلاخسرو وصدر الشریعه‌نك ترجیح ایتدیکی
قوله تبعیتله بویلجه ذکر وبیان ایلدی مصنف مرحومده مشارالیهمایه تبعیت ایتدی
(وخالفهم ابن الکمال فقال لهما ان الدار فی یده حین وجد الجرح فجعل کانه قتل نفسه
فیکون هدراوله ان القسامة انما تجب بظهور القتل وحال ظهوره الدار لورثته فدیته علی
عاقلتهم) ابن کمال مشارالیهمه مخالفت برله دیرکه دیر امامینچون دیتك عدم لزومی قوللرینه
دلیل کندوده یاره‌نك بولندیغی دارك یدنده بولنمسیله کانه کندو نفسنی قتل ایتمش اولدیغندن
دمی هدر اولدی امام اعظم رحم الله تعالینك دلیلی قسامه انجق قتلك ظهوریله واجب
اولوب قتلك ظهوری وقتنده‌ده دار ورثه‌سیچون اولمغله دیتنکده عاقله‌لرینك اوزرلرینه
اولمسیدر لکن ابن کمالك کلامنده کندولرینه مخالفتی یوقدر نهایتی امامین قولنی تقدیمله

انی ترجیحنه ایما اولسه اولور (لایقال العاقلة انما یتحملون مایجب علی الورثة تخفیفاً الهم
ولایمکن الایجاب علی الورثة للورثة لان الایجاب لیس للورثة بل للمقتول حتی یقضی منه
دیونه وتنفذو صایاه ثم یخلفه الوارث فیه) امام اعظم رحمه‌الله تعالینک قولینه سؤال ایراد
اولنمشکه عاقله‌نک ورثه‌یه واجب اولان دیتی تحمللری انجق ورثه‌یه تخفیف ایچوندر امدی
ورثه‌نک اوزرینه دیت ایجابی ممکن اولمز زیرا جواب ممکنکه ایجاب مشروح ورثه ایچون
دکلدر بلکه مقتول ایچوندر کورمزمیسنکه مقتولك دیونی اندن قضا اولنوب ووصیتلری
اندن تنفیذاولنور بعده انده وارث کندویه خلف اولور (وهو نظیر الصبی والمعتوه ان قتل اباه
تجب الدیه علی عاقلته وتکون میراثاله فتنبه) مارالذکر مضمون باباسنی قتل ایدن صبینك
ومعتوهك نظیریدرکه دیت عاقله‌سنه واجب اولوب وکندویه میراث اولور مکلف اولمدقلرندن
فعللری جنایت عد اولنمیوب قتللری ارثه مانع اولمدی ☼ ولووجد فی ارض موقوفة اودار
کذلك ☼ (یعنی موقوفة) ☼ علی ارباب معلومة فالقسامة والدیة علی اربابها ☼ (لان تدبیره
الیهم) قتیل معلوم ومعین بعض ذوات اوزره وقف اولان ارضده ویا دارده بولنورسه قسامه
ودیت ارباب استحقاقینه‌در وقفك تدبیر وتصرفی کندولرینه منوط اولمغین ☼ وان کانت ☼
(الارض اوالدار) ☼ موقوفة علی المسجد فهو کما لووجد فیه ☼ (ای فی المسجد زیلعی
ودرر سراجیه وغیرها وقدقدمناه) واکر کندوده قتیل بولنان ارض ویادار برمسجدك
وقفی اولورسه انك حکمی نفس مسجدده‌که قتیلك حکمی کبیدر محله مسجد وقفیسه انك
مسجد جامع وقفیسه انك حکمنده اولور ماسبقده دخی مضمون مشروحه دائر کلامی
تقدیم ایلدك (قلت والتقیید بکون الارباب الموقوف علیهم معلومین ایخرج غیر المعلومین
کما لوکان وقفا علی الفقراء والمساکین فان الظاهر ان الدیة تکون فی بیت المال لانه
حینئذ تکون من جملة ماعد لمصالح المسلمین فاشبه الجامع قاله المصنف بحثا) شارح علیه الرحمة
دیرکه کندولرینه وقف اولنان ذواتك معلومیتلریله تقیید معلوم اولمیانلری اخراج ایچوندر
مثلا فقرا ومساکینه اولان وقفلر کبی پس بونلرده ظاهر اولان دیتك بیت المالدن اولمسیدر
زیرا بوتقدیرجه مصالح مسلمین ایچون حاضرلنان شیلر جمله‌سندن اولمغله جامعه مشابه اولور
☼ ولووجد فی معسکر فی فلاة غیر مملوکة ففی الخیمة والفسطاط علی من یسکنهما وفی خارجها ☼
(ای الخیمة والفسطاط) ☼ ان کانوا ☼ (ای ساکنوا خارجهما) ☼ قبائل فعلی قبیلة
وجد القتیل فیها ☼ معسکر مدحرج وزننده اسم مکاندر عسکرگاه معناسنه فسطاط فانك ضمیله
برقضا اهالیسنك جمعیتکاهلرینه وبیوك چادرکه اوبه تعبیر اولنور واوطاق پادشاهی‌یه‌ده اطلاق
اولنور برکمسنك ملکی اولمیان یاز ویبان برجمعیتکاهده برقتیل بولنورسه پس برچادر واوتاق
درونده اولورسه قسامه ودیت آنده ساکن اولان کمسنه‌نك اوزرینه لازم اولور دار کبی
واکر مزبورلرك خارجنده بولنورسه امدی آنلرك خارجلرنده ساکن اولنلر برر قبائل
متفرقه اولورلرسه قتیل قنقیسنده بولنورسه اوقبیله‌یه لازم اولور ☼ ولو بین قبیلتین کان حکمه ☼
(کمامر) ☼ بین القریتین ☼ قتیل ایکی قبیله بیننده بولنورسه آنك حکمی ایکی قریه میاننده
مرور ایدن حکم کبیدرکه کندودن صوت استماع اولنور اقربینه واجب اولور (ولو نزلوا جملة

مختلفین فعلی کل العسکر ولوکانوا قد قاتلوا عدوا فلاقسامة ولادیة ملتقی) واکر عسکر قارمه
قارش بربرلرینه مختلط اوله‌رق نزول ایتمش اولورلرسه قسامه ودیت اهالی عسکرك کلیسنك
اوزرلرینه لازم اولور بردن نازل اولدقلرندن امکنه‌نك کلیسی محله واحده حکمنده اولدیغندن
کندولرینه نسبت اولنمغله غرامتی کندولرینه عائد اولدی مزبور عسکر اعدا ایله مقاتله ایتمش
بولنورلرسه قسامه ودیتدن برشی ایجاب ایتمز ☼ ولو ☼ (کانت الارض الذی نزل فیها العسکر)
☼ مملوکة فعلی المالك ☼ (بالاجماع لانهم سکان ولایزاحمون المالك فی القسامة والدیة‌درر لکن
فی الملتقی خلافا لابی یوسف فتنبه) سالف البیان کندویه عسکر نازل اولان ارض مملوکه اولورسه
اجماعا مال صاحبینك اوزرینه لازم اولور عسکر مجرد ساکن اولمغله مالکه قسامه ودیتده
مزاحم اوله‌مزلر لکن ملتقیده امام ابی یوسفچون خلاف مصرحدر امدی لکن استدراکك
بالاجماع قولندن اولور ☼ و ☼ (فیها) ☼ لووجد فی قریة لایتام لم یکن علی الایتام قسامة وهی
علی عاقلتهم ☼ (لانهم لیسوا من اهل الیمین) براز یتیملرك قریه‌سنده بولنورسه آنلر اهل
یمین اولمدقلرندن کندولرینه قسامه اولمز بلکه قسامه ودیت عاقله‌لرینه ایجاب ایدر ☼ وان کان
فیهم مدرك فعلیه ☼ (لانه من اهل الیمین ولوالجیة) واکر ایتام مشروحه‌لرده بلوغه ایرشن
بولنورسه ارباب یمیندن اولمغله کندویه قسامه ودیت ایجاب ایدر ☼ فروع ☼ (لووجد فی
دار صبی اومعتوه فعلی عاقلتهما) قتیل صبینك ویا معتوهك دارنده بولنورسه عاقله‌لرینه لازم
اولور (ولوفی دار ذمی حلف خمسین ویدی من ماله ولوتعاقلوا فعلی عاقلتهما) قتیل برذمینك
دارنده بولنورسه کندویه اللی دفعه تورات ویا انجیل انزال ایدن الله عظیم الشانه یمین ایدرمکه
بن اشبو قتیلی قتل ایتمدم دیو تحلیف اولنوب وکندو مالندن دیتی ادا ایدر یهود ویا نصاری
کندو ملتلرنجه عاقله عد اعتبار ایدرلرسه امدی عاقله‌لرینه ایجاب ایدر (ولومر رجل فی محلة
فاصابه سهم اوحجر ولم یدر من این ومات منه فعلی اهل المحلة القسامة والدیة سراجیة) بررجل
برمحله‌ده مرور ایدر ایکن کندویه براوق ویاطاش اصابت ایدوب ونه محلدن کلدیکی معلوم اولمیوب
آندن متأثرا وفات ایدرسه اومحله اهالیسنه قسامه ودیت ایجاب ایدر (وفی الخانیة وجد بهیمة
اودابة مقتولة فلاشی فیها) خانیه‌ده مرسومدرکه بربهیمه ویا دابه برمحلده مقتوله بولنورسه
آنده برشی ایجاب ایتمز زیرا قسامه ودیت آدمیه مخصوصدر (وان وجد مکاتب اومدبر اوام
ولد قتیلا فی محلة فالقسامه والقیمة علی عواقلهم فی ثلث سنین) برمکاتب ویا مدبر ویا ام ولد
برمحله‌ده قتیلا بولنورسه قسامه ومدبرك وام ولدك بهاسی اهالی محله‌نك عاقله‌لرینه اوچ سنه
تقسیطله لازم اولور (ولووجد العبد قتیلا فی دار مولاه فهدر الامدیونا فقیمته علی مولاه
لغرمائه حالة والامکاتبا فقیمته علی مولاه مؤجلة) برعبد اغاسنك دارنده قتیلا بولنورسه دمی
هدر اولور الامدیونا فوت اولمش اولورسه قیمتی پشین اوله‌رق غرماسیچون مولاسنه ایجاب
ایدر وفاتی مکاتب اولدیغی حالده اولورسه قیمتی مؤجله اوله‌رق اوچ سنه‌ده مولاسنه اداسی
لازم اولور (ولووجد المولی قتیلا فی دار ماذونه مدیونا اولافعلی عاقلة المولی) مولی مدیون
ویاغیر مدیون عبد مأذونینك دارنده قتیلا بولنورسه قسامه ودیت سیدك عاقله‌سنك اوزرینه
لازم اولور (ولووجد المولی قتیلا فی دار ابیه اوامه اوالمراة فی دار زوجها فالقسامة والدیة علی

العاقلة ولا يحرم من الميراث والله تعالى اعلم) برو ولی باباسنك ويا اناسنك دارنده مقتول بولنسه ويا
برعورت زوجينك خانه سنده قتيل بولنورسنه قسامه ودیت عاقله لرله اوزرلرینه لازم اولور
میراثده محروم اولماز الله عظیم الشان حقیقت حاله بك عالمدر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ كتاب المعاقل ﴾

✻ كتاب المعاقل ✻ معاقله دائر مسائلی کافل مکتوبا ندر ✻ هی جمع معقلة ✻ (بفتح فسكون
فضم ✻ معاقل میمك فتحی عينك سكونی قافك ضميله اولان معقله نك جمعیدر ✻ وهی الدية ✻
معقله دیتدر لكن ماتن مرحومك وهی الدية قولنه اعتراض ایراد اولنورکه لانسلم معقله نك
دیت اولدیغی نی زیرا ماسبقده كتاب الديات مرورایتدی وبو کتابده دیته متعلق مسائل ذکری
بوقدر نهایتی من تجب عليه الدية اولان عاقله نك بياننی کافلدر حتی برهانده باب العاقله ایله
مترجمدر وحاشیهٔ سری الدينده صواب اولان معاقل بدلنه عواقل ایرادایدی دیو مسطوردر
عواقل عاقله نك جمعیدر دیت ویرن کمسنه یه اطلاق اولنور سؤال مشروحدن جواب ممکنکه
عبارهده مجاز حذفی اوله رق مضاف محذوفدرکه کتاب اهل المعاقل سبکنده اوله ویاخود
حالك اسمی محله اطلاق قبیلندن اوله رق معاقله اهلی مراد اوله واشبو دیتك مشروعیتی
کتابله که فدیة مسلمة نظم کریمیله وسنتله که رسول الله صلی الله تعالى عليه وسلمك فی نفس
المؤمن مائة من الابل قول فصاحت مشحونیله واجماع امتله درکه الی یومنا هذا مشروعیتنی
اصلا برکمسنه انکار ایتمامشدر (تسمى عقلا لانها تعقل الدماء من ان تسفك ای تمسك او من العقل
لانه يمنع القبائح) دیته عقل تسمیه سی دمایی سفك واراقه دن بغلیوب ومنع ایتدیکنه مبنیدر
ویاخود الته ادراك اولان عقلدن ماخوذ در انسانی ارتکاب معاصی وقبائحدن منعینه بناء
✻ والعاقلة اهل الديوان ✻ (وهو العسكر وعند الامام الشافعی اهل العشيرة وهم العصاب)
✻ لمن هو منهم فتجب عليهم كل دية وجبت بنفس القتل ✻ (خرج ما انقلب مالا بالصلح او شبهة
كقتل الاب ابنه عمدا) فدية فی ماله کما فی الجنايات براز عسکر عدادنده بولنان کمسنه ایچون عاقله
اول عسکردر امام شافعی عليه الرحمة قتنده اهل دیواندن مراد اهل عشیرتدرکه عصباتدر
صاحب دررمنلا خسرو عاقله یی بانهم الذين تقسم عليهم دية القتيل خطاء تعریف ایتمشدر
عاقله یه دیتك وجوبی ارباب سننك وسائر محدثینك ابی هریره رضى الله تعالى عنهدن
مسندا روایت بیوردقلری حدیث شریفله درکه بیورمشلرکه هذيل قبيله سندن ایکی عورت
میانلرنده مقاتله ومنازعه وقوعبولمغله احدهما اخرایه طاش رمیله انی قتل ایتدیکندن اولیای
میتله قاتله عورت بالمخاصمه حضور رسول الله صلی الله تعالى عليه وسلمه کلدکده مقتوله
حامله اولدیغنه مبنی رسول الله صلی الله تعالى عليه وسلم جنيننك دیتیچون برعبد وبرجاریه
ومقتوله نك دیتیله قاتلك عاقله لرینه قضا وحکم بیوردیلر دیوان عسکرك اسملری کتب اولنان
جریده در امدی نفس قتله واجب اولان هربر دیت عسکرك اوزرینه لازم اولور متنك
وجبت بنفس القتل قیدیله صلحله ماله منقلب اولان قتل ویاخود بابانك اوغلنی عمدا قتلی
کبی شبههٔ قتل خروج ایتدیکه بونده دیت بابانك مالندن ایجاب ایدر نته که جنایاتده مرور

(ایتدی)

ایتدی ✻ فتؤخذ من عطایاهم ✻ (او من ارزاقهم والفرق بين العطية والرزق ان الرزق
مايفرض فی بيت المال بقدر الحاجة والكفاية مشاهرة او مياومة والعطاء مايفرض كل سنة
لا بقدر الحاجة بل لصبره وعنائه فی امر الدين) ✻ فی ثلث سنين ✻ (من وقت القضاء) امدی
امدی دیت وقت قضادن اوچ سنه میقاتله عسکرك عطایاسندن ویا ارزاقندن اخذ اولنور
عطیه ایله زرق میانه سنده فرق زرق عسکرك بقدر الحاجة والكفاية مؤنسه ومصارف
ضروریه لرینه ماهیه ویا یومیه بیت المالدن فرض وتقدیر اولنان ماکولات وملبوسات
امثالی شیلردر عطا هرسنه ده محتاج اولدقلری مصارف ضروریه لرندن اولمیه رق همان امر
دینده محافظهٔ مسلمین موحدینچون ثغور وسرحدلرده متحمل ومرتکب اولدقلری محن
ومشقتلره صبر واظهار جلادتلری مقابله سنده تعیین وتقدیر اولنان مبالغدر امدی بعد القضا
سنین مستقبله لرده مستحق اولدقلری عطایادن ایجاب ایدر ماضیه دن دیت ادا اولنمز (وكذا
مايجب فی مال القاتل عمدا بان قتل الاب ابنه يؤخذ فی ثلث سنين عندنا وعند الامام الشافعی
تجب حالا) دیمه بویله بابانك کندو اوغلنی قتلنده اولدیغی مثللو عمدا قاتلك مالندن واجب
اولان دیتده اوچ سنه ده اخذ اولنور امام شافعی قتنده حالا بردن بروجه پشین اخذ اولنور
✻ فان خرجت العطايا فی اكثر من ثلث او اقل تؤخذ منه ✻ (لحصول المقصود) عطایا
اوچ سنه دن اکثرده ویا اوچ سنهٔ آتیه نك عطایاسنك برسنه ده خروجی کبی مدت اقلده
خروج ایدر تاجیلدن مقصود اولان تخفیف حاصل اولدیغندن دیت اندن اخذ اولنور
✻ وان لم يكن ✻ (القاتل) ✻ من الديوان فعاقلته قبيلته ✻ (واقاربه وكل من يتناصر هو به
تنوير البصائر) قاتل اهل دیواندن اولمزسه عاقله سی قبیله سیدرکه برباباذن تولدایدن ابنلردر
وسائر اقارب وهربرکندوایله تناصر وتعاضد ایتدکلری ذواتدر ✻ وتقسم ✻ (الدية) ✻ عليهم فی ثلث
سنين لا يؤخذ فی كل سنة الا درهم او درهم وثلث ولم تزده على كل واحد من كل الدية فی ثلث سنين
على اربعة ✻ (فی الاصح ثم السنين بمعنى العطايا قهستانی) دیت اهل دیوان اوزره اوچ
سنه یه تقسیم اولنور هربرسنه ده عسکرك هربرندن انجق بردرهم ویا بردرهمله برده ثلث
درهم اخذ اولنور قول اصحده هربرینه اوچ عطیه دن دیتك کلیسندن درت درهمك اوزرینه
زیاده قلنماز فی ثلث سنين ترکیبنده فی من وسنین عطایا معناسنه در ✻ فان لم تسع القبيلة لذلك
ضم اليهم اقرب القبائل نسبا على ترتيب العصبات ✻ قبیله ده دیت اداسنه وسعت وقدرت
اولمزسه عصبه ترتیبی اوزره من جهة النسب اقرب قبائل کندولرینه ضم اولنور مثلا قبیلهٔ
اولی اخدن عبارت اولورسه کندولرینه بنوا الاخوة ضم اولنور ✻ والقاتل عندنا كاحدهم
ولو ✻ (القاتل) ✻ امرأة او صبيا او مجنونا ✻ (فيشاركهم على الصحيح زيلعی) عند الحنفيه
قاتل عاقله لرك بری کبیدر هرنه قدر عورت ویاصبی ویامجنون اولورسه ده قول صحیح اوزره
کندولرینه شریك اولوب ولی ماللرندن کندولرینه عائد مبلغی ادا ایدر بعضلر عاقله ده انجق
رجل معاقل داخل اولور دیدیلر عقل ارباب نصرته واجب اولوب نسا وصبیانله تناصر
منتفی اولمغین وامام شافعی عليه الرحمة قاتلك اوزرینه برشیء واجب اولمز دیدی ✻ وعاقلة
المعتق قبيلة سيده ✻ عتق اولنمش عبدك عاقله سی اغاسنك قبیله سیدر ✻ ویعقل عن مولی

الموالات مولاه وقبيلة مولاه ❊ مولاى موالاتدن مولاسی ومولاسنك قبیله‌سی عاقله اولور ❊ و ❊ (اعلم انه) ❊ لاتعقل عاقلة جناية عبد ولاعمد ❊ (وان سقط قوة بشبهة اوقتله ابنه عمدا كما مر) ❊ ولامالزم بصلح اواعتراف ❊ (ولامادون نصف الدية لقوله صلى الله تعالى عليه وسلم لاتعقل العواقل عمدا ولاعبدا ولاصلحا ولااعترافا ولامادون ارش الموضحة بل الجانی) عبد ایله تناصر منتفی اولدیغندن عبدك ایتدیکی جنایتدن ناشی وعمدا اولان قتلدن وصلحدن لازم اولان ویا اعتراف [واقراریله ثابت اولان دیت ونصف عشر دیتدن اقلده عاقله دیت ادا ایتمز رسول الله صلى الله تعالى وسلمك وعاقله‌لر قصدی وقوعبولان قتلده وعبدك كندوسنك غیرینی قتلنده وصلحله وقاتلك اقراریله ثابت اولان دیتده وارش موضحه‌دن مادونده عقل ایتمز بلكه اصل جانیه ایجاب ایدر قول شریفی مفادینه بناء سالف الذكر ابك ابنی قتلنده اولدیغی كبی عمدده هرنه‌قدر قصاص شبهه‌یله ساقط اولسه‌ده عاقله‌یه عقل ایجاب ایتمز اوقتله ابنه عمدا عباره‌سنده ماسبقده دیدیكی كبی كقتله اه دیسه اولور ایدی شبهه‌یه تمثیل اوله‌رق قتل مصدر صیغه‌سیله‌در ❊ الا ان یصدقوه فی اقراره اوقوم حجة ❊ (وانما قبلت البينة هنا مع الاقرار مع انها لاتعتبر معه لانها تثبت ماليس بثابت باقرار المدعى عليه وهوالوجوب على العاقلة) الا عاقله‌لر جانینك جنایتنی اقرارنده كندوینی تصدیق ایدرلرسه كویا كندولریده اقرار ایتمش اولورلرایله دیت كندولرینه لازم اولور ویاخود قتلینه بینه قائمه اولورسه دیت ینه لازم اولور برخصوصده اقرار بولنورسه بینه‌یه اعتبار اولنماز بومقامده بینه‌نك مقبوله اولمسی كندو ایله ثابت اولان عاقله‌یه دیتك وجوبی مدعی علیهك اقراریله ثابت اولمدیغنه مبنیدر ❊ ولوتصادق القاتل واولياء المقتول على ان قاضى بلد كذا قضى بالدية على عاقلته بالبينة وكذبهما العاقلة فلاشئ عليها ❊ (اى على العاقلة لان تصادقهما ليس بحجة عليهم ولاعليه فى ماله الاحصته لان تصادقهما حجة فى حقهما زيلعى) قاتله مقتولك ولیلری فلان بلده‌نك قاضیسی قاتلك عاقله‌لری اوزره بینه ایله دیتله حكم ایتدی دیو تصادق ایدوب عاقله‌لرده كندولرینی تكذیب ایدرسه عاقله‌نك اوزرینه برشئ ایجاب ایتمز زیرا مرقوملرك تصادقلری عاقله‌لر اوزره وقاتلك مالنده كندونك اوزرینه حجت اولماز الا قاتلك حصه‌سی مقدارنده اولور تصادقلری كندولری حقنده حجت اولمغین (واعلم ان الخصم فى ذلك هوالجانى لاالحق عليه ولوكان صبيا فالخصم ابوه خانية) معلوم اولسونكه قتل دعواسنده خصم انجق جانی كندوسیدر حق كندونك اوزرینه ترتب ایتدیكندن امدی جانی صبی اولور خصم باباسی اولور ابوه بدلینه ولیه دیسه اولی اولور ایدی جد وصیه شمولینه بناء (قلت ويؤخذ من قوله الخصم هوالجانى لاالعاقلة جواب حادثة الفتوى وهى ان صبيا فقأ عين صبية فماتت فاراد وليها تحليف العاقلة على نفى فعل الصبى والجواب انه لاتحليف لان ذلك فرع صحة الدعوى وهى غير متوجهة على العاقلة) شارح علیه الرحمه دیركه خانیه‌نك خصم انجق جانیدر عاقله دكلدر قولندن وقوعیافته اولان حادثه‌نك جوابی اخذ اولنوركه برصبی برصبیه‌نك اوروب كوزینی چیقارمغله وفات ایتدیكندن صبیه‌نك ولیسی صبینك اوفعلی ایتمدیكنه عاقله‌سنه تحلیفنی مراد ایتسه‌لر یمین ویرمكه قادر اولورمی الجواب اولمز

زیرا یمین صحت دعوانك فرعیدر دعواده عاقله اوزره متوجهه دكلدر بلكه باباسی موجود ایسه انك اوزرینه توجه ایدر لكن اشبو دعوادنده برشی لازم اولمز (وبقى هنا شئ وهو ان العاقلة لواقروا بقتل الجانى هل يصح اقرارهم بالنسبة اليهم حتى يقضى عليهم بالدية ام لافان قلنا نعم ينبغى ان يجرى الحلف فى حقهم لظهور فائدته قاله المصنف بحثا فليحرر) بومقامده برشی باقی قالدیكه عاقله جانینك قتلنی اقرار ایدرلرسه كندولرینه نسبتله اقرارلری صحیح اولوب دیتله اوزرلرینه حكم اولنورمی ویا اولنمز اولنور دینورسه حلفك فائده‌سی كه لزوم دیت ظاهر اولدیغندن لایق اولان كندولری حقنده حلف جاری اولمقدر زیرا قاعده مقرره‌دندركه هرنه شیكه اقرار ایله بركمسنه‌یه لازم اولور آنی انكار ایدرسه استحلاف اولنور وسالف الذكر قلت ويؤخذ من قوله الله قولنی مصنف علیه الرحمه بحثا ذكر ایلدی وتحریر اولنیور ❊ وان جنى حر على نفس عبد خطاء فهو على عاقلته ❊ (يعنى اذا قتله لان العاقلة لاتتحمل اطراف العبد وقال الامام الشافعى لاتتحمل النفس ايضا) برحر برنفس عبده خطاء جنایت ایدوب آنی قتل ایلسه آنك ضمانی عاقله‌سینك اوزرینه لازم اولور عبدك الی وایاقی كبی اطرافی اموال ملكینه سالك اولدیغندن عاقله آنی متحمل اولمامغین امام شافعی علیه الرحمة اطرافنی متحمل اولمدیغی كبی نفس عبدیده متحمل اولمز دیدی ❊ ولايدخل صبى ومجنون وامرأة فى العاقلة اذا لم يتناصروا ❊ (يعنى لوالقاتل غيرهم والا فيدخلون على الصحيح كما مر) اكر میانلرنده تناصر وتعاون اولمیوب وقاتل كندولرینك غیری بولنورسه صبی ومجنون وعورت عاقله‌ده داخل اولمزلر بوقیسه قول صحیح اوزره عاقله‌ده داخل اولورلر نته‌كم ماسبقده والقاتل عندنا كاحدهم قولنده مرور ایلدی ❊ ولايعقل كافر عن مسلم ولابعكسه ❊ (لعدم التناصر) میانلرنده تناصر اولمامغین كافر مسلمه ومسلم كافره عاقله اولمز ❊ والكفار يتعاقلون فيما بينهم وان اختلف مللهم ❊ لان الكفر كله ملة واحدة يعنى ان تناصروا والافى ماله فى ثلاث سنين كالمسلم كما بسطه فى المجتبى) كفرك كلیسی ملة واحده اولدیغندن مللری هرنه‌قدر مختلف اولورلرسه‌ده مادام میانلرنده تناصر بولندقجه كافرلر بربرلرینه عاقله اولورلر یوقیسه مسلم كبی اوچ سنه مدتله جانینك كندو مالندن لازم اولور نته‌كه مضمون شروحی مجتباده بسط وتفصیل ایتدی ❊ واذا لم يكن للقاتل عاقلة ❊ (كلقيط وحربى اسلم) ❊ فالدية فى بيت المال ❊ (فى ظاهر الرواية وعليه الفتوى درر وبزازية) لقیط واسلامله مشرف اولان حربی كبی برقاتلك عاقله‌سی اولمزسه ظاهر روایتده دیتی بیت المالدن ایجاب ایدر فتوا بوقول اوزره‌در (وجعل الزيلعى رواية شاذة) زیلعی دیتك جانینك مالندن واجب اولور روایتنی روایت شاذه قیلدی (قلت وظاهر مافى المجتبى عن خوارزم من ان تناصرهم قد انعدم وبيت المال قد انهدم ورجح وجوبها فى ماله فيؤدى فى كل سنة ثلاثة دراهم اواربعة كما نقله فى المجتبى عن الناطفى قال وهذا حسن لابد من حفظه واقره المصنف فليحفظ فقد وقع فى كثير من المواضع انها فى ثلث سنين فافهم) شارح علیه الرحمة دیركه مجتباده خوارزمده واقع ذكر اولنان مضمونك ظاهریكه اهالی بیننده تناصر فی زماننا زمانه احبابنده كه وفا كبی معدوم وبیت المال منهدمدر دیتك جانینك مالندن وجوبنی ترجیح ایدر امدی سنه‌ده اوچ ویا درت درهم ادا ایدر نته‌كه ناطفیدن

نقلا مجتبــاده مذکوردر وصاحب مجتباده بوکوزلدر حفظندن لازمدر دیدی ومصنفده بو مضمونی اقرار ایلدی ومواضع کثیره‌ده دیت اوچ سنه‌ده تقسیطله مؤجلا ادا اولنور دیو مرسومدر وهذا ❊ اذا کان القاتل مسلما ❊ (فلو ذمیا ففی ماله اجماعا بزازیة) اشبو مضمون مشروح قاتلك مسلم اولدیغنه نظرادر پس ذمی اولورسه اجماعا مالندن ادا اولنور عاقله‌سی معــدوم اولدیغی تقدیرجه ❊ ومن له وارث معروف مطلقا ❊ (ولو بعیــدا او محروما برق او بکفر) ❊ لا یعقله بیت المال ❊ (وهو الصحیح کما بسطه فی الخانیة) برکسه‌نك مطلقا بعید ویا قریب ومرزوق ویاخود رق ویا کفر ســببیله محروم معروف ومشهور وارثی اولورســه بیت المال اکا عاقله اولمز انجق صحیح اولان قول بودر نته‌که خانیه‌ده مضمون مشروحی بسط وبیان ایلدی ❊ ولا عاقلة للعجم ❊ (وبه جزم فی الدرر قاله المصنف لعدم تناصرهم) عجمکه عربك ماعداسی طوائف بیننده تناصر منعدم اولدیغندن کندولره عاقله اولمدی درر‌ده بوقولله جزم ایلدی (وقیل لهم عواقل لانهم یتناصرون کالاساکفة والصیادین والصرافین والسراجین واهل محلة القاتلة وصنعته عاقلته وکذلك طلبة العلم قلت وبه افتی الحلوانی وغیره خانیه) بعضلر عجمده ارباب صناعتدن اولان کفشــکرلر واوجی وصراف وصراج اصنافلری میانلرنده تناصر بولندیغندن کنــدولریچون عواقل اولوردیدیلر وقاتلك محــله‌سی واصنافی اهالیسی میانلرنده تناصر وتعاون بولنورسه عاقله‌سی اولور طلبهٔ علومده بنه بویله‌در شارح علیه الرحمة درکه حلوانی وغیریلری بوقولله فتوا ویردیلر سائرلرکده قول اولله فتوا ویردکاری ماسبقده مرور ایتدی (زاد فی المجتبی والحاصل ان التناصر اصل فی هذا الباب ومعنی التناصر انه اذا صبره امر قاموا معه فی کفایته وتمامه فیه وفی تنویر البصائر معزیا للحافظیة والحق ان التناصر فیهم بالحرف فهم عاقلة الخ فلیحفظ واقره القهســتانی لکن حرر شیخنــا الحانوتی ان التناصر منتف الآن لغلبة الحسد والبغض کل واحد المکروه لصاحبه فتنبه) مجتباده مضمون مشروحك اوزرینه زیاده ایتدیکی بوخصوصده اصل ومبتنا تناصردرکه بر انســانه برمصیبت اصابت ایتدکده آنك دفع ورفعنده معاونت ایدن ذوات عاقله‌در بوبحثك تمامی مجتباده‌در وحافظیه‌یه عزو ایله تنویر البصائرده مذکوردرکه حق اولان ارباب مرؤت عاقله‌ده تنــاصر حرفت وصنایعله‌در امدی اهل اصنــاف عاقله عد اولنورلر بویلجه حفظ اولنملی وبونی قهستانیده اقرار ایلدی لکن شیخمز حانوتی فی زماننا حقد وحسد وبغض وعداوتك بین الناس غلبه وکثرتینه مبنی تناصر وتعاون منتفی بلکه بربرلرینه مکروه ومصیبت تمنی وایصالیله صدورلری متشفیدر دیو تحریر ایلدی (قلت وحیث لا قبیلة ولا تناصر فالدیة فی ماله او بیت المال) شارح علیه الرحمة دیرکه قچانکه برمحلده قبیله وتناصر منعدم اولدی انده دیت جانینك کنــدو مالندن ویابیت المالدن ادا اولنور لکن ظاهر روایت وقول مفتی به اولان بیت المالدن اولوب کندو مالندن وجوبی روایت شاذه‌در دیو ماسبقده مرور ایلدی والله تعالی اعلم وصلی الله تعالی علی سیدنا محمد وعلی اله وصحبه وسلم واستغفر الله العظیم

کتاب الوصایا

وصیته متعلق مسائلی محتوی کتابدر وصایانك اصلی مفاعل وزننده ایکی یا ایله وصایی‌در

مفاعلك الفندنصکره یا واقع اولدقده همزه‌یه قلبی قاعده اولمغین یا اولی همزه‌یه منقلب اولوب وصائی اولدی امدی علما مفردنده بوغیکن جمع مســتقلنده ایکی حرف علة بیننده همزهٔ مکسوره‌نك وقوعنی کریه کوردکلرندن همزه‌نك کسره‌سنی فتحه‌یه قلب ایتدکده یاء ثانیه‌ده الفه قلب اولنغله وصاء اولمغله ایکی الف میانه‌سنده همزه‌نك وقوعنده کریه کوروب همزه‌یی یایه قلب ایدوب وصایا اولدی اشبو کتاب الوصــایایی مصنفك اخر کتابده ایرادی تناسبی ظاهردرکه انســان ایچون مبدأ ومعاد اولوب وصیت معاد وقتی معامله‌لرندن اولمغله اخر کتابده ایرادی مناسب اولدی (یعم الوصیة والایصاء یقال اوصی الی فلان ای جعله وصیا والاسم منه الوصایة وسیجیء فی باب مستقل) وصایا وصیتکه غیری کندونك موتندنصکره کندو مالنه مالك ایتمکه وایصاکه ینه بعد الموت کــندویی مالنده واطفالنده تصرفه وصی قیلمغه عام شامل اولور اوصی الی فلان دینور انی وصی نصب ایتدی دیمك اولکی لام ایله ایکنجی الی ایله صله‌لنور وصایت وصیتدن اسم مصدر وصایتك بیانی مستقل برباده قریبا کلور (واوصی لفلان بمعنی ملکه بطریق الوصیة فحینئذ) ❊ هی تملیك مضاف الی مابعد الموت ❊ (عینا کان او دینــا قلت یعنی بطریق التبرع لیخرج نحو الاقرار بالدین فانه نافذ من کل المال کما سیجیء ولا ینافیه وجوبها لحقه تعالی فتأمله) دخی فلان کسنه‌یه وصیت ایتدی دینور انی مالندن برمقدار شــیئه بطریق الوصیة مالك ایتدیکی معناســنه اوله‌رق بوتقدیرجه وصایا عین ویادین برنسنه‌یی بطریق التبرع مابعد الموته مضاف تملیکدر شارحك بطریق التــبرعله تقییدی اجنبیه دین اقرارینك خروجی ایچوندر اقرار مالك کلیســندن نافذ اولدیغنه بناء نته‌کیم بیانی قریبا کلور اشبو بطریق التبرع قولینه حق الله اولان زکات کبی شیئك وصیتنك وجوبی منافی اولمز متأمله قولی دقت مقامه اشارت اولسه اولورکه حق الله هرنه‌قدر واجب ایسه‌ده حق عبد کبی اولمدیغندن کویا انی وصیت تبرع اولدی ❊ وهی ❊ (علی ما فی المجتبی اربعة اقسام) ❊ واجبة بالزکوة ❊ (والکفارات) ❊ و ❊ (فدیة) ❊ الصیام والصلوة التی فرط فیهــا ❊ (ومباحة لغنی ومکروهة لاهل فسوق) ❊ والافمستحبة ❊ مجتبــاده محرر اولدیغی اوزره وصیت درت قسمدر بری واجبه‌درکه اوزرنده قالمش زکوة وکفارات وصوم وصلوة فدیه‌لری اوزرنده بونلردن برشی بوغیسه وصیت مستحبه‌در واغنیایه مباحه وفســاقه مکروهه‌در بوبیان صاحب تبیینکدر اولی اولان اکا عزودر مجتبانك عباره‌سی والوصیة اربعة اقســام واجبة کالوصیة برد الودایع والدیون والمجهولة ومستحبة کالوصیة بالکفارات وفدیة الصلاة والصیامات ونحوها ومباحة کالوصیة للاغنیاء من الاجانب والاقارب ومکروهة کالوصیة لاهل الفسوق والمعــاصیدر (ولا تجب للوالدین والاقربین الایة البقرة منسوخة بایة النساء) والدین واقربینه وصیت واجبه دکلدر زیرا سورهٔ بقره‌ده‌که وجوبه دلالت ایدن کتب علیکم اذا حضر احدکم الموت ان ترك خیرا الوصیة للوالدین والاقربین نظم مجیدی سورهٔ نساده‌که ایت مواریثله نسخ اولنمشــدر وان الله قد اعطی کل ذی حق حقه الا لا وصیة لوارث او کما قال صلی الله تعــالی علیه وسلم حدیث شریفیده نسخه دلالت ایدر ❊ سببها ❊ (ماهو) ❊ ســبب التبرعات ❊

وصيتك سببی مالی مستقبلده كندويه نفع ويرر محله صرفله فوت ايتديكی عملری
تداركدر كه سبب تبرعاتدر ☼ فرع نفيس ☼ قاضيخانده مذكوردركه اولاد صغاری
اولان كمسنه يه وصيتدن مالنی صغارينه ترك افضلدر اولادی كبار اولوب مالده
قليل اولورسه امام اعظم رحمه الله تعالی لايق اولان عدم وصيتدر ديدی و اكر
مال كثير ورثه اغنيادن اولورسه اولا وصيت واجبه‌لر ايله بداء اولنور يوق واجباتدن
اوزرنده برشی بولنمزسه اقربالريله بوقسه جيرانيله بداء ايدر ☼ وشرائطها كون الموصی اهلا
لتمليك ☼ (فلم تجز من صغير ومجنون ومكاتب الا اذا اضافها لعتقه كما سيجیء) ☼ وعدم
استغراقه بالدين ☼ (لتقدمه علی الوصية كما سيجیء) وصيتك شرطلری وصيت ايدن آدمك
تمليك وتبرعه اهل اولمسيدر امدی صغير ومجنون ومكاتبدن وصيت جائز اولمز الا مكاتب
وصيتی عتقنه مضاف ايدرسه اولور نته كه قريبا كلور ومالك دينی مستغرق اولمامسی زيرا
دين وصيت اوزره مقدر ☼ و ☼ (كون) ☼ الموصی له حيا وقتها ☼ (تحقيقا او تقديرا
ليشمل الحمل الموصی له فافهمه فان به يسقط ايراد الشرنبلالية) وموصی لهك حين وصيتده
تحقيقا ويا حملده اولديغی مثللو تقديرا حياتده اولمسيده شرائط وصيتدندر تعميم مشروح
حمل موصی لهه شمول ايچوندر امدی بونكله شرنبلاليه‌نك درره حمله اولان اعتراضی ساقط
اولور ☼ و ☼ (كونه) ☼ غير وارث ☼ (وقت الموت) ☼ ولاقاتل ☼ (وهل يشترط
كونه معلوما قلت نعم كما ذكره ابن سلطان وغيره فی الباب الآتی) دخی موت وقتنده موصی
لهك وارث وقاتل اولمامسی شرطدر موصی لهك معلوم اولمسی شرطميدر بلی شرطدر نته كه
شرطيتنی ابن سلطان وغيريلری باب آتيده ذكر ايتدی ☼ و ☼ (كون) ☼ الموصی به قابلا
للتمليك بعد موت ☼ (الموصی بعقد من العقود مالا اونفعا موجودا للحال اومعدوما وان يكون
بمقدار الثلث) دخی وصيت اولان نسنه موصينك وفاتندنصكره مال ويامنفعت فی الحال
موجود اولسون ويامعدوم اولسون عقدلردن برعقد ايله تمليكه قابل اولملی وثلث مقداری
اولمقده شرطدر ☼ وركنها قوله اوصيت بكذا لفلان وما يجری مجراه من الالفاظ المستعملة
فيها ☼ وصيتك ركنی موصينك فلان كمسنه ايچون شو مقوله نسنه وصيت ايتدم قوليدر
ووصيتده بونك مؤداسنی ادا ايدر مثلا مالمك ثلثنی فلانجه ايچون قيلدم ديمك كبی الفاظ
استعمال ايتمكدر (وفی البدايع ركنها الايجاب والقبول وقال زفر الايجاب فقط والمراد بالقبول
مايعم الصريح والدلالة بان يموت الموصی له بعد موت الموصی بلاقبول كما سيجیء) بدايعده
وصيتك ركنی ايجاب وقبولدر ديو مسطوردر امام زفر رحمه الله تعالی فقط ايجابدر ميراث
كبی قبول لازم دكلدر ديدی غاية البيانده موصی لهك قبولی شرطدر قبل القبول موصی به
مالك اولمز ديو مذكوردر لكن موصينك موتندنصكره معتبردر حتی موصی لهه موصينك
حياتنده قبول ويا رد ايلسه اعتبار اولنمز وصيت موته متعلق تمليك اولمغين كورمزميسنكه
برآدم قويونونك ويا مالنك ثلثنی وصيت ايلسه موصی له موصينك موتی وقتنده ملكنده
موجود اولان مالك ثلثنه مستحق اولور حين وصيتده ملكنده بولنان اعتبار اولنماز
وقبولدن مراد صراحة قبولله موصينك موتندنصكره موصی لهك بلاقبول ولارد موتی كبی

دلالت قبوله عام وشامل اولاندر نته كيم قريبا كلور امدی موتی عد اولنمغله وارثلری
وصيته وارث اولورلر ☼ وحكمها كون الموصی به ملكا جديدا للموصی له ☼ (كما فی الهبة
فيلزمه استبراء الجارية الموصی بها) وصيتك حكميكه اوزرينه ترتب ايدن اثری موصی بهك
هبه‌ده اولديغی كبی موصی لهه ملك جديد اولمسيدر امدی موصی لهه وصيت اولان جاريه‌يی
استبرا لازم اولور ☼ وتجوز بالثلث للاجنبی ☼ (عند عدم المانع) ☼ وان لم تجز الورثة ذلك
لاالزيادة عليه الاان يجيزورثته بعد موته ☼ (فلا تعتبر اجازتهم حال حياته اصلا بل بعد
وفاته) ☼ وهم كبار ☼ ورثه هرنه‌قدر اجازت ويرمزسه‌ده مادام قتل واستغراق دين مثللو
برمانع اولمزسه كشی‌يه اجانبه مالنك ثلثنی وصيت جائز ومشروع اولور رسول الله صلی الله
تعالی عليه وسلمك ان الله تصدق عليكم بثلث اموالكم منطوق صدق احتواسينه مبنی
ثلثدن زياده اولمز الا ورثه كبار موصينك وفاتندنصكره زياده‌يه اجازت ويررلرسه اولور
اما صغير اولورسه اجازت اولمز وموصينك حال حياتنده ورثه‌نك اجازتلرينه اعتبار اولمز
بلكه وفاتندنصكره اولور زيرا اجازه حقلری انجق موتله ثابت اولور (يعنی يعتبر كونه وارثا
وغيروارث وقت الموت لاوقت الوصية علی عكس اقرار المريض للوارث) وارثك وارث اولوب
واولمامسی موصينك موتی وقتندن اعتبار اولنور وصيت وقتينه باقلمز وصيت مابعد الموت
مضاف تمليك اولنديغندن مريضك وارثه اقرارينك عكسی اوزره كه بونده وارثيت وعدم
وارثيت اقرار وقتنده اعتبار اولنور زيرا بوفی الحال تصرف اولمغله اولوقتده كه اقراری اعتبار
اولندی حتی مريض حالا وارث اولميان برشخصه برمقدار نسنه اقرار ايتسه جائز اولور
هرنه‌قدر صكره اوشخص كندويه وارث اولورسه‌ده مثلا اجنبيه برعورته مقدم اقرار
ايدوب بعده انی تزوج ايتمك كبی ☼ وندبت باقل منه ☼ (ولو) ☼ عند غنی ورثة اواستغنائهم
بحصتهم كتركها ☼ (كما ندب تركها) ☼ بلا احدهما ☼ (ای غناء واستغناء لانه حينئذ صلة
وصدقة ورثه) ذاتنده غنی اولوب وياخود حصهٔ ارثيه‌لريله مستغنی اولورسه ثلثدن اقلله وصيت
مندوبه اولور نته كه مارالذكر غنی واستغنانك بری موجود اولمديغی تقديرجه وصيتی ترك
صلهٔ رحم وقريبه صدقه‌در وصيت ايسه اجانبه تصدقدر رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم
بيورمشلردركه افضل الصدقة علی ذی الرحم الكاشح يعنی صدقه‌نك افضل وثوابا اكثر
اضمار عداوت اقربايه اعطا اولنان صدقه‌در كشح خاصره معناسنه‌در ☼ وتعرض علی الدين ☼
(لتقدم حق العبد) حق عبدك حق شرع اوزره تقدمينه مبنی وصيت ديندن تأخير اولنور
☼ وصحت بالكل عند عدم الورثة ☼ (ولو حكما كمستا من لعدم المزاحم) ورثه‌سی اولمديغی
صورتده انسان مالنك كليسنی وصيت ايلمك صحيح اولور زيرا ورثه‌نك حقنك تعلق اولان
مانع ومزاحم منتفيدر ورثه‌نك معدوميتی مستأمنده اولديغی كبی حكماده اولسه اولور
☼ ولمملوكه بثلث ماله ☼ (اتفاقا وتكون بالعتق فان خرج من الثلث فبها والا سعی فی بقية قيمته
وان فضل من الثلث شیء فهوله) انسان مالنك ثلثك كندو مملوكنه وصيت اتفاقا صحيح اولوب
وعتقيله وصيت ايتمش اولور پس ثلثدن چيقارسه نه كوزل يوقيسه باقی قلان قيمتنده سعی ايدر
واكر ثلثدن برشی قالورسه اوده كندونك اولور ☼ وبدراهم ودنانير ☼ (مرسلة) ☼ لا ☼

(تصح فی الاصح کما لاتصح بعین من اعیان ماله) قول اصحده دراهیم ودنانیر مرسل ایله اغا
عبدینه وصیتی صحیحه اولماز مالندن معین بر نسنه‌یی کندو عبدینه وصیتی صحیحه اولمدیغی کبی
(وصحت لمکاتب نفسه اولمدبره اولام ولده استحسانا لالمکاتب وارثه) بر کمسنه‌نك کندونك
کتابته کسوب ویاتدبیره کسدیکی عبدینه ویاام ولدینه وصیت ایدرسه استحسانا صحیحه اولور
وارثینك مکاتبینه وصیت صحیحه اولمز وارثنك مملوکی اولدیغندن کانه وارثه وصیت اولور
❊ وصحت للحمل وبه ❊ (کقوله اوصیت بحمل جاریتی اوداتی هذه لفلان ثم انما یصح)
❊ ان ولد الحمل لاقل من ستة اشهر ❊ (لوزوج الحامل حیا) حملچون وصیت صحیحه
اولور زیرا اوصیت من وجه استخلافدر وصیت ایتدیکی کمسنه‌یی کندومالندن خلیفه ایتمکین
امدی جنین ارثده خلیفه اولمغه صالح اولدیغی کبی وصیتده اولور زیرا وصیت ارثك اختیدر
شوقدر وارکه وصیت رد ایله اولنور کندوده تملیك معناسی اولمغین وحملی اخر کمسنه‌یه
وصیتده صحیحه اولور بونده‌ده ارث جاری اولدیغی کبی وصیتده جاری اولمغین مثلا مریضك
جاریه‌مك حملی فلان ادمه وصیت ایتدم دیمسی کبی لکن بونك صحتی حملك وصیت وقتندن
التی ماهدن اقلده تولد ایدوب وحاملك زوجی حیاتده اولدیغنه نظردر (ولومیتا وهی معتده
حین الوصیة فلاقل من سنتین بدلیل ثبوت نسبه احتیار وجوهرة) واکر جاریه‌نك زوجی
فوت اولمش اولوب کندوسیده حین وصیتده معتده اولورسه وصیتك صحتی موت وقتندن
ایکی سنه‌دن اقلده ولد کتورمسیله درمدة مشروحه‌ده تولد ایدن ولدك ابدن ولدك نسبینك
ثبوتینه بناء طلاقده موت کبیدر (ولافرق بین الادمی وغیره من الحیوانات فلواوصی لمافی بطن
دابة لفلان لینفق علیه صح ومدة الحمل للادمی ستة اشهر) مدة حملك اقلی اعتبارده موصی له
ویاموصی به حملك ادمیدن وادمینك غیری سائر حیواناتدن اولمسی بیننده فرق یوقدر پس
بر کمسنه فلان ادمك دابه‌سنك بطننده‌که حمله انفاق ایچون برمقدار شی وصیت ایلسه صحیح
اولور ادمیچون مدت حملك اقللی التی ماهدر (والفیل احدی عشرة سنة وللابل والخیل
والحمیر سنة وللبقر تسعة اشهر وللشاة خمسة اشهر وللسنور شهرات وللکلب اربعون یوما والطیر
عشرون یوما قهستانی معزیا للاستیفاء) فیلك مدت حملنك اقللی اون بر سنه دوه‌نك وآتك
وحمارك‌که بر سنه صغیرك‌که طقوزماه قیونکك‌که بش ماه کدینکك‌که التی ماه کلبکك‌که قرق کون
قوشلرك‌که یرمی بر کوندر ❊ ومن وقتها ❊ (ای وقت الوصیة وعلیه المتون وفی النهایة من وقت
موت الموصی وفی الکافی مایفید انه من الاول ان کان به) مارالذکر مدة حملك ابتداسی وصیت
وقتندن اعتبار اولنور متونده بونك اوزرینه‌در نهایه‌ده موصینك موتی وقتندن اعتبار اولنور
دیومسطوردر کافیده اکروصیت حمل ایچون اولورسه اولکندنکه وصیت وقتندن یوق وصیت
حملك کندوسی اولورسه ایکنجیدنکه موصینك موتی اعتبار اولنور مفادی مذکوردر زیرا
اولکنده وصیت وقتنده حملك وجودی شرطدر بوایسه انجق وصیت وقتندن التی ماهدن
اقلده وضع حمله معلوم اولور ایکنجیده‌ده حملك موصینك ملکی اولمسی شرطدر بوده انجق
موتی وقتندن التی ماهدن اقلده جاریه‌نك وضع حملیله تبین ایدر (زاد فی الکنز ولاتصح الهبة
للحمل لعدم قبضه ولا ولایة لاحد علیه لیقبض عنه زیلعی وغیره) کنزده حمله هبه صحیحه

اولمز قبض معدوم اولوب وکندوایچون قبض ایدر برولیده بولنمدیغندن مضمونی زیاده ایلدی
حموی تعلیلده لفقد القبول والقبض المشروطین فیها ولایتصوران منه دیمشدر (فلو صالح
ابوالحمل عنه بما اوصی له لم یجز اذلا ولایة للاب علی الجنین ولواجیه) پس حملك باباسی
حملننانی کندوایچون وصیت اولنان نسنه ایله مصالحه اولسه جائز اولمز مثلا بر رجل
مزبور حملك بر نسنه‌سنه مستحق چیقوب باباسنك حملك وصیت اولندیغی نسنه صلحا انك
مقابله‌سنده اعطاسی کبی زیرا بابا جنین اوزره ولایتی یوقدر جنین من وجه اصل
من وجه امه تابعدر امك سائر اعضالری کبی امدی وصیت حقنده اصلیتی ولایتده تبعیتی
اعتبار اولندی (قلت وبه علم حادثة الفتوی وهی انه لیس للوصی ولوکان مختارا لتصرف فیما
وقف للحمل بل قالوا الحمل لایلی ولایولی علیه) شارح علیه الرحمه دیرکه مضمون مشروحله
حادثه فتوا معلوم اولدیکه وصی هرنه‌قدر وصی مختارده اولسه حملچون اولان وقفده تصرف
ایده‌مز بلکه فقها بیورمشلرکه حمل غیره وغیر کندویه والی اوله لکن کندونك غیره والی
اوله‌مدیغی اظهر من ان یخفیدر ❊ وصحت بالامة الاحملها ❊ (لما تقرر ان کل ماصح اقراره
بالعقد صح استثناؤه منه ومالا فلا) بلاحمل بر جاریه‌یی وصیت صحیحه اولور زیرا اصول
مقرره‌دندرکه هربر شیکه مستقلا کندوبی عقد صحیح اولور کندوبی اندن استثنا صحیح اولور
مستقلا عقد اولمیان استثنا اولنمز ❊ ومن المسلم للذمی وبالعکس ❊ مسلمك ذمیه ذمینك مسلمه
وصیتی صحیحه اولور ❊ لاحربی فی داره ❊ (قید بداره لان المستامن کالذمی کما افاده منلا
خسرو بحثا قلت وبه صرح الحدادی والزیلعی وغیرهما وسیجیٔ متنا فی وصایا الذمی) دار
حربده‌که کافره وصیت اولمز دار حربله قیدلدیکی مستأمنك ذمی کبی اولدیغندندر نته‌که
کندودن بحث اوله‌رق مضمون مشروحی منلا خسر افاده ایتدی شارح علیه الرحمه دیرکه
مفاد مرسومله حدادی وزیلعی وسائرلری تصریح ایتدیلر ومتنده وصایای ذمیده‌ده قریبا
کلور امدی منلا خسروك بحثا افاده ایتدی دیدیکی یرنده اولماز ❊ ولالوارثه وقاتله مباشرة ❊
(لاتسبیا کامر) ❊ الاباجازة ورثته ❊ (لقوله صلی الله تعالی علیه وسلم لاوصیة لوارث الا
ان یجیزها الورثة یعنی عند وجود وارث اخر الحدیث وستحققه) ❊ وهم کبار عقلاء ❊ بر
کمسنه‌نك کندو وارثینه بلاتسبب بالذات قتلنه مباشرت ایدن قاتلنه وصیتی مشروعه دکلدر
الاعقلا اولان کبار ورثه اذن واجازت ویررلرسه مشروعه اولور رسول اکرم ونبی افخم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وارثه وصیت یوقدر الا کندونك ماعداسی ورثه اولدیغی
تقدیرجه انلر وصیته اذن ویررلرسه اولور لکن قاتله اجازتده اولسه اولمز قتل ملکینك غیرینه
حجر وضع کبی تسبیله اولورسه بوحقیقة قتل اولمدیغندن بوکه وصیت مشروعه اولور ❊ فلم
تجز اجازة صغیر ومجنون واجازة المریض کابتداء وصیته) امدی صغیرك ومجنونك اجازه‌تی
جائزه اولمز مریضك اجازه‌تی اول امردن وصیتی کبیدر وارثینه وصیت ایدرسه ویااجازت
ویررسه اولماز اجنبیه اولورسه ثلثدن اعتبار اولنور (ولواجاز البعض ورد البعض جاز علی المجیز
بقدر حصته) ورثه‌نك بعضیسی اجازت ویروب بعض اخری رد ایدرلرسه مجیزك حصه‌سی
مقدارنده اجازتی جائز اولور مثلا بر کمسنه وفات ایدوب ایکی اوغلی ترك ایدوب ومالك

نصفنی بر رجله وصیت ایلسه امدی ورثه اجازت ویررلرسه مال بینلرنده ارباعا تقسیم اولنور
ایکی ربعیکه نصفی موصی له ایکی ربعی ایکی اوغلنه حصه اولور اجازة ویرمزلرسه مالك
ثلثنی موصی له ایکی ثلثی برر ثلث ایکی ابنه اعطا اولنور بری اجازت ویروب دیکری
اجازت ویرن کمسنه حقنده کانه ایکیسنی بردن اجازت ویرمش کبی جائز اولورکه مالك ربعی
کندویه ویریلور اجازت ویرمیان حقنده جائز اولمزکه کانه ایکیسیده اجازت ویرممش کبی
اولوب ثلثی اجازت ویرمیان ابنه ربعی اجازت ویرنه باقیسی موصی لهه اعطا اولنور پس ثلثله
ربعه احتیاج اولنمغله مال اون ایکی سهم قیلنوب ربعیکه اوچ اجازت ویرنه ثلثکه درت اجازت
ویرمیان باقیکه بش سهم موصی لهه اعطا اولنور ❁ اویکون القاتل صبیا اومجنونا ❁ (فیجوز
بلا اجازة لانهما لیسا اهلا للعقوبة) ❁ اولم یکن له وارث سواه ❁ (کما فی الخانیة ای سوی
الموصی له الوارث اوالقاتل) ویاخود وصیت اولنان قاتل صبی ویامجنون اولوب یاخود
موصینك وصیت ایتدیکی وارث ویاقاتلدن ماعدا وارثی اولمزسه بلا اجازت وصیت جائز
اولور صبیله مجنون اهل عقوبت اولیوب واستعماله قصدلری معتبر اولمامغین (حتی لواوصی
لزوجته اوهی له ولم یکن ثمه وارث اخر تصح الوصیة ابن کمال) کورمزمیسنکه برزوج
کندودن غیری وارثی اولمیان زوجهسینه ویازوجه زوجینه وصیت ایلسه صحیحه اولور
(زاد فی المجتبی مالوا وصت لزوجها بالنصف کان له الکل) مجتباده برعورت کندونك زوجینه
مالنك نصفنی وصیت ایدرسه مالنك کلیسی زوجنك اولور مضمونتی زیاده ایلدی (قلت
وانما قیدوا بالزوجین لان غیرهما لایحتاج الی الوصیة لانه یرث الکل برد اورحم وقدقدمناه
فی الاقرار معزیا للشرنبلالیه) شارح علیه الرحمه دیرکه مسئلهٔ مشروحهنك زوجیله تقیید
اولندیغی کندولرك غیرینك وصیته محتاج اولمدیغندندر زیرا زوجینك غیری ردیله ورحم
وقرابتله ترکهنك کلیسنه وارث اولور بومضمونی اقرارده‌ده بیان ایلدك فرضی وصیت
اولسه لغواولور ارثله ترکه استحقاقی وصیتله استحقاقندن قوی اولمغین (وفی فتوی النوازل
اوصی لرجل بکل ماله ومات ولم یترك وارثا الا امرأته فان لم تجز فلها السدس والباقی
للموصی له لان له الثلث بلا اجازة فبقی الثلثان فلها ربعها وهو سدس الکل ولوکان مکانها زوج
فان لم یجز فله الثلث والباقی للموصی له) فتاوای نوازلده مرسومدرکه برکمسنه مالنك کلیسنی
بررجله وصیت ایدوب فوت اولوب عورتندن غیری وارثده ترك ایتمزسه امدی عورت وصیته
اجازت ویرمزسه کندویه ترکهدن سدس اصابت ایدر باقیسی موصی لهك اولور زیرا مالك ثلثی
بلا اجازت کندونکدر پس ایکی ثلثی باقی قالمقله عورته انك ربعی اصابت ایدرکه اومالك کلیسنك
سدسیدر ارث بعد اخراج الوصیة اعتبار اولنمغین واکر زوجهنك بدلینه زوج اولورسه پس
اجازت ویرمدیکی تقدیرجه ثلثی کندونك باقیسی موصی لهك اولور ❁ ولامن صبی غیر ممیز اصلا ❁
(ولوفی وجوه الخیر خلافا للامام الشافعی) دخی صبی غیر ممیزدن هرنه قدر وجوه خیرهده اولورسه
اصلا وصیت مشروعه اولماززیرا بوده هبه وصدقه کبی تبرعاتدندر امام شافعیجوندر اختلاف
❁ وکذا ❁ (لاتصح) ❁ من ممیز الافی تجهیزه وامر دفنه ❁ (فتجوز استحسانا وعلیه یحمل اجارة
عمر رضی الله تعالی عنه لوصیة یافع یعنی المراهق) ❁ وان ❁ (وصلیة) ❁ مات بعد الادراك

اواضافها الیه ❁ (کان ادرکت فثلثی لفلان لم یجز لقصور ولایته فلایملکه تنجیزا اوتعلیقا کما
فی الطلاق) ینه بویله صبی ممیزدنده وصیت صحیحه اولماز الاتجهیز وتکفیننده ودفننه متعلق
خصوصنده وصیتی استحسانا جائز اولور وفاتی هرنه قدر بلوغه رسیده اولدقدن صکره
اولوب ویاخود وصیتی بلوغه ادراکینه مضاف قیلوب مثلا بالغ اولورسم مالمك ثلثی فلانه
وصیت اولسون دیر ایسه ولایتی قاصره اولدیغندن وصیتی جائزه اولمز امدی صبی ممیز تنجیزا
وتعلیقا وصیت ایدهمز نتهکم طلاقده مرور ایتدی وحضرت عمر رضی الله تعالی عنهك یافعکه
بلوغه قریب مراهقك وصیتنی اجازتی استحسانا حمل اولنور (بخلاف العبد کما افاده بقوله)
❁ ولا من عبد ومکاتب وان ترك ❁ (المکاتب) ❁ وفاء ❁ (وقیل عندهما أصح فی صورة
ترك الوفا درر) ❁ الااذا اضافها ❁ (کل منهما وعبارة الدرر اضافاها) ❁ الی العتق ❁
(فتصح لزوال المانع وهو حق المولی) عبد صبی مشروحك خلافینهدر نتهکم ماتن مرحوممده
انی کندو قولیله افاده وبیان ایدرکه دخی عبددن ومکاتب هرنه قدر بدل کتابتی وفا ایدر
مالی ترك ایدرسهده اندن وصیت مشروعه اولماز الامزبورانك هربری وصیتلرینی عتقه
مضاف قیلرلرسه وصیتلری صحیحه اولور مانعکه مولانك حقینك زوالینه بناءً بعضلر امامین
قتنده ترك وفا صورتنده وصیت صحیحه اولور دیدیلر ❁ ولا من معتقل اللسان بالاشارة الا
اذا امتدت عقلته حتی صارت له اشارة معهودة فهو کاخرس ❁ (وقدر الامتداد سنة) دخی
دلی طوتیلوب تکلمه قادر اولمیان آدمك اشارتله وصیتی جائز اولماز الاعقلهسی ممتد اولوب
حتی کندو ایچون اشارت معهوده اولورسه اوکمسنه اخرس کبیدر مدت امتداد برسنه ایله
مقدردر (وقیل ان امتدت لموته جاز اقراره بالاشارة والاشهاد علیه وکان کاخرس قالوا وعلیه
الفتوی درر وسیجیٔ مسائل شتی) عندالبعض معتقل اللسانك عقلهسی وفاتی وقتنهدك ممتد
اولورسه اشارتله اقراری وکندونك اوزرینه اشهاد جائز اولوب وکندولری اخرس کبی
اولورلر فقهافتوا بوقول اوزرهدر دیدیلر ومسائل شتادهده قریباً بوکه دائر بحث کلور ❁
وانما یصح قبولها بعد موته ❁ (لان اوان ثبوت حکمها بعدالموت) ❁ فبطل قبولها وردها
قبله ❁ انجق وصیتك قبولی موصینك موتندن صکره صحیح اولور زیرا وصیتك حکمنك
ثبوتی وقتی بعدالموتدر امدی قبل الموت قبولی وردی باطل اولور پس موصی له بعد موت
الموصی وصیتی قبول ایتمزسه قبولنه توقف ایدر مادام قبول ایتمدکجه اکا مالك اولمز وموتیله
موصینکده ملکندن خروج ایتمکله ورثهده مداخله ایدهمز (وانما تملك بالقبول) ❁ الااذا
مات موصیه ثم هو بلا قبول فهو ❁ (ای المال الموصی به) ❁ لورثته ❁ (بلا قبول استحسانا
کمامر) مال موصی به انجق قبولله تملك اولنور الا بلاقبول ابتدا موصی بعده موصی له وفات
ایدرسه اومال استحسانا بلا قبول ورثهنك اولور نتهکم ماسبقده مرور ایتدیکه موصی لهك
وفاتی قبولی منزلهسنده اولمغله ورثهسینه انتقال ایدر کندوده مشتریجون خیار اولان بیع کبی
اولورکه مدت خیار اولان مثلا اوچ کون مرور ایتمدین مشتری وفات ایدرسه بیع تمام
اولوب سلعه مشترینك ورثهسینه انتقال ایدر (وکذا لواوصی للجنین یدخل فی ملکه بلاقبول
استحسانا لعدم من یلی علیه لیقبل عنه کمامر) ینه بویله برکمسنه برجنینجون برنسنه وصیت

ایدرسه استحساناً بلاقبول ملکیته داخل اولور کندودن‌ناشی قبول ایدر کندو ایچون ولایتی
بولنور برکمسنه‌سی معدوم اولمغین ❊ تنبیه ❊ وصیته انجق موصینک موتندن صکره قبولله
تملک اولنور هرنه قدر قبض اولنمزسه‌ده موصی‌له بعدالموت رد ایدرسه مرتد اولور اکر
معین قبولی ممکن بررجل اولورسه اما فقرا و بنی هاشم ویا برمسجد ویاغزا مصلحتنه وصیت
کبی اولورسه حکم مشروحك خلافنه‌درکه رد ایله مرتد اولمز افاده الحموی ❊ (ای للموصی
❊ الرجوع عنها بقول صریح اوفعل بقطع حق المالك عن المغصوب ❊ (بان یزیل اسمه واکثر
منافعه کما عرف فی الغصب) موصیجون وصیتدن رجعت عنها دیمك کبی قول صریحله ویاخود
اسمنی واکثر منافعنی ازاله ایله مغصوبدن مالکك حقنی قطع ایدر فعلله رجوع واردر زیرابعده
اسمنك تبدلیله موصابهك غیری عین اخر اولدی مثلا برمقدار پموق وصیت ایدوب انی مثلا یورغانه
ویصدقه حشو ایتمك کبی نته‌که غصبده مبیندر ❊ او ❊ (فعل) ❊ یزید فی الموصی به ما یمنع تسلیمه
الابه کلت السویق ❊ (الموصی به) ❊ بسمن والبناء ❊ (فی الدار الموصی بها) ویاخود
وصیت اولنان قاودی یاغه قاتمق ویاخود موصی بها اولان داره بنا کبی انجق کندو ایله تسلیم
اولنور فعل زیاده‌سیله موصیبه وصیتدن رجوع واردر (بخلاف تجصیصها وهدم بنائها لانه
تصرف فی التابع) دار تجصیص وبناسی هدم صورت مشروحه‌نك خلافنه‌درکه بو اصل موصی
بهده تصرف دکلدر بلکه تابعده تصرفدر ❊ وتصرف ❊ (عطف علی بقول صریح وعطف
ابن الکمال تبعا للدرر باوو علیه فهو اصل ثالث فی کون فعله یفید رجوعه عنها کما یفیده متن
الدرر فتدبر) ❊ یزیل ملکه ❊ (فانه رجوع عادلملکه ثانیا ام لا) ❊ کالبیع والهبة ❊ دخی
موصینك ملکنی ازاله ایدر بیع وهبه کبی تصرفله‌ده وصیتدن کندویه رجوع واردر متنك
وتصرف قولی مارالذکر قول صریح اوزره معطوفدر ابن کمال درره تبعیتله اوکلمه‌سیله عطف
ایلدی امدی بوصورتده موصینك فعلنك وصیتدن رجوعنی افاده ایتمه‌ده بوده اصل ثالث
اولور نته‌که دررك متنیده بونی افاده ایلدی زیرا بودخی رجوعدر ثانیا بردخی ملکینه عودت
ایتسون ویا ایتمسون (وکذا اذا خلطه بغیره بحیث لایمکن تمییزه) ینه بویله موصی وصیت اولنان
نسنه‌یی کندودن تمییز ممکن اولمیان غیریه خلط ایلسه رجوع ایتمش اولور ❊ لا ❊ (یکون
رجوعا) ❊ بغسل ثوب اوصی به ❊ (لانه تصرف بالتبع واعلم ان التغییر بعد موت الموصی
لایضر اصلا) ❊ ولا بجحودها ❊ (درر وکنز ووقایة وفی المجمع به یفتی ومثله فی العینی ثم نقل
عن العیون ان الفتوی علی انه رجوع وفی السراجیة وعلیه الفتوی واقره المصنف) موصینك
وصیت ثوبی غسلی وصیتی جحد وانکاری رجوع اولمز زیرا غسل تصرف تبعیدر بلکه
وصیتی تقریردر غیره ثوبنی اعطا مراد ایدن آدم عادتا انی غسل ایتدیکنه بناء معلوم اولسونکه
موصینك وفاتندنصکره وصیت اولنان نسنه‌نك تغییر وتبدلی وصیته اصلا برضرر ویرمز
درر وکنز ووقایه صاحبلرینك قوللری بودر ومجمعده انجق بوقولله فتوی ویریلور دیو
مرسومدر ومجمع شرحی عینیده‌ده بونك مثلی مذکوردر بعده عینی فتوا جحودك رجوع
اولمسی اوزره‌در دیو عیوندن نقل ایراد ایلدی وسراجیه‌ده فتوا بونك اوزرینه‌در دیو
مسطوردر مصنفده بونی اقرار ایلدی امدی قولینك ایکیسیله‌ده فتوا ویرلمش اولور ❊ وکذا ❊

(لایکون راجعا بقوله) ❊ کل وصیة اوصیت بها فحرام اوربا اواخرتها ❊ ینه بویله موصینك
هر بروصیتکه بن انی ایتمشمدر اوحرامدر ویا ربادر ویاخود بن انی تاخیر ایتدم قولیله‌ده
موصی رجوع ایتمش اولمز زیرا وصیتی حرمتله ویاربا ایله توصیف اصل وصیتك بقاسنی
ایجاب ایدر وتاخیرده اسقاط دکلدر دینی تاخیر کبی ❊ بخلاف ❊ (قوله) ❊ ترکتها و ❊
(بخلاف قوله) ❊ کل وصیة اوصیتها فهو باطلة اوالذی اوصیت به لزید فهو لعمرو اولفلان ❊
(اوارثی فکل ذلك رجوع عن الاول وتکون لوارثه بالاجازة کما مر) موصینك بن وصیتی
ترك ایتدم وهر بروصیتکه بن انکله وصیت ایتدم اوباطلدر ویاخود بنم زیده ایتدیکم وصیت
عمروك ویا بنم فلان وارثمکدر قولی صورة مشروحه‌لرك خلافنه‌درکه بونلرك جمله‌سی مقدمکه
وصیتدن رجوعدر وصیت سائر ورثه‌نك اجازه‌لریله وارثك اولور نته‌که مرور ایتدی باطل
مثلاشیدر عدم منزله‌سنده اولور ❊ ولوکان فلان ❊ (لاخر) ❊ میتا وقتها فالاولی من الوصیتین
بحالها ❊ (لبطلان الثانیة ولوحیا وقتها فمات قبل الموصی بطلت الاولی بالرجوع والثانیة
بالموت) مسئله‌ٔ مشروحه‌ده‌که صکره‌که فلان وصیت وقتنده میت بولنورسه وصیتلردن مقدمکه
وصیت حالی اوزره صحتنده قالور ایکنجی وصیت باطله اولمغین حیاتده اولوب موصینك وفاتندن
مقدم کندوسی وفات ایدرسه امدی رجوعله مقدمکه موتله ایکنجی وصیت باطله اولور
❊ وتبطیل هبة المریض ووصیته لمن نکحها بعدهما ❊ (ای بعد الهبة والوصیة لما تقرر انه یعتبر
لجواز الوصیة کون الموصی له وارثا او غیر وارث وقت الموت لاوقت الوصیة) مریض اولان
زیدك کندویه هبه ووصیت ایتدیکی عورتی بعدالهبة والوصیة نکاح ایتدکده هبه ووصیتی
باطله اولور زیرا ماسبقده تقریر اولندیکه وصیتك جوازنده معتبر اولان موصی لهك موتی
وقتنده وارث اولوب ویا اولمامسیدر وصیت وقتنه اعتبار یوقدر ووصیت مابعدالموته مضاف
برایجابدر عورتده حین موتده وارثه‌در وارثه وصیتده بلا اجازت باطله‌در ❊ بخلاف الاقرار ❊
(لانه یعتبر کون المقرله وارثا اوغیر وارث یوم الاقرار فلواقرلها فنکحها فمات جاز) اقرار
صورة مشروحه‌نك خلافنه‌درکه کندوده اعتبار مقرلهك یوم اقرارده وارث اولوب ویا
اولمامسینه‌در امدی مریض اولان رجل برعورته برمقدار شی اقرار ایدوب بعده کندوبی
تزوج ایتدکدنصکره فوت اولسه اقراری جائز اولور ❊ ویبطل اقراره ووصیته وهبته لابنه
کافرا اوعبدا ❊ (اومکاتبا) ❊ ان اسلم اوعتق بعدذلك ❊ (لقیام البنوة وقت الاقرار فتورث تهمة
الایثار) برکمسنه‌نك کافر ویاعبد ویا مکاتب اوغلونه برمقدار نسنه اقرار ووصیت وهبه‌سی باطل
اولوراکر ابن مزبور بعدالاقرار والوصیة والهبة شرف اسلامله مشرف اولوب ویاعتق اولورسه
زیرا اقرار وقتنده بنوة قائمه اولمغله انی ایثار واختیار ایدوب سائر ورثه‌یه ترجیحی
تهمتی ایراث ایدر ❊ وهبة مقعد ومفلوج واشل ومسلول ❊ (به علة السل وهو قروح
فی الریة) مقعد معظم وزننده ایاقلرنده‌که علتدن‌ناشی مشیه اقتداری اولمیان کمسنه‌در فلج
برعلتدرکه انسانك بدنینك نصفنه عارض اولمغله حس وحرکت ارادیه‌سینه مانع اولور اشل
یدنده حرکت وارتعاش اولان آدمدر مسلول سینك کسریله کندوده سل علتی اولان
کمسنه‌در سل اق جکرده برازجباندرکه مستولی اولدیغی آدمه حمای دقیقه طاری اولور بو

نوع كمسنه‌لرك هبه‌لری ※ من كل ماله ان طالت مدته ※ سنة ※ ولم يخف موته والا ※ (تطيل
وخيف موته) ※ فمن ثلثه ※ (لانها امراض مزمنة لا قاتلة) ماللرينك كليسندن اعتبار
اولنور مرضلری برسنه ممتد اولوب موتلرندن خوف اولنمزسه واكر مرقوملرك مدة
مرضلری اوقدر ممتد اولميوب موتلرندن خوف اولنورسه ماللرينك ثلثندن اعتبار اولنور
زيرا بومثللو علل امراض مزمنه‌در قاتله دكلدر كويا كندونك طبايعندن برطبيعتدر حتی
كندويه مبتلا اولان آدم احكام مرضادن خروج ايله مداواته مشغول اولمز (قيل مرض الموت
ان لايخرج حوايج نفسه و عليه اعتمد فی التجريد بزازية والمختار انه ما كان الغالب منه الموت
وان لم يكن صاحب فراش قهستانی عن هبة الذخيرة) عند البعض مرض موت مريضك
كندو حوايج نفسيه سيچون خروجه مقتدر اولمامسيدر تجريدده بوكا اعتماد ايتدی مختار
اولان مرض موت بر مرضدركه مبتلا ادمك غالب حالی موت اولور هرنه قدر صاحب
فراش اولمزسه‌ده ※ وان اجتمع الوصايا قدم الفرض وان اخره الموصی وان تساوت ※
(قوة) قدم ماقدم اذا اضاق الثلث عنها ※ براز وصيتلر مجتمع اولورلرسه فرضكه دليل
قطعيله ثابت اولنلر واجب اوزره تقديم اولنور قهستانی اولا حق عبد اولان فرضله بعده
حق اللهله بعده واجبله بعده نفلله بدأ اولنور ديدی موصی هرنه قدر فرضی تأخير ايدرسه‌ده
اكا عمل اولنمز وصيتلر قوتده مساويه اولوب مثلا جمله فرض اولان شيلری وصيت اولورسه
پس ثلث جمله‌سنه مساعد اولمزسه قنقسی ذكر ده تقديم اولنورسه اوتقديم اولنور حموی حج
زكات اوزره تقديم اولنور ديدی (قال الزيلعی كفارة قتل وظهار ويمين مقدمة علی الفطرة
والفطرة علی الاضحية لوجوبها اجماعا دون الاضحية زيلعی) قتل وظهار ويمين كفارتلرينك
وجوبی كتابله اولوب فطره‌نككه اولمديغندن بونلر فطره اوزره مقدملردر ديدی فطره‌ده
اضحيه اوزره مقدمدر وجوبی اجماعی اولوب اضحيه‌نككه اولماغين (وفی القهستانی عن الظهيرية
عن الامام الطواويسی يبداء بكفارة قتل ثم يمين ثم ظهار ثم افطار ثم النذر ثم الفطرة ثم
الاضحية وقدم العشر علی الخراج) قهستانيده اماطواويسيدن نقلله ظهيريه‌دن نقلا مذكوردركه
اولا كفارت قتلله بعده يمينله بعده ظهار ايله بعده افطار ايله بعده نذر ايله بعده فطره ايله
بعده اضحيه ايله بدأ اولنور وعشر خراج اوزره تقديم اولنور (وفی البرجندی مذهب
ابی حنيفة اخران حج النفل افضل من الصدقة) برجنديده مذكوردركه امام اعظم وهمام
اقدم رضی عنه ربه الاكرم حضرتلرينك مقدما مذهب حنيف حنيفه‌لری صدقه‌نك نافله
حج اوزره افضل اولمسيدی بعده حجده‌كه مشقت عظيمه‌يی مشاهده ايتدكده نافله حج
صدقه‌دن افضلدر بيورديلر ※ اوصی بحج ※ (ای حجة الاسلام) ※ احج عنه راكباً ※
(فلولم تبلغ النفقة من بلده فقال رجل انا احج عنه بهذا المال ماشيا لايجزيه قهستانی معزيا
للتتمة) ※ من بلده ان كفی نفقته ذلك ※ بر رجل بر حج وصيت ايدرسه وصيسی ويا وارثی
مملكتندن كندو ايچون براخر كمسنه‌يه حج ايتديرر اكر وصيت ايتديكی مبلغ مصارفنه وفا
ايدرسه زيرا كندوسی بلده‌سندن ايدر امدی وصيت ايتديكی مبلغ بلده‌سندن مصارف حجه
وفا ايتمامكين بر آدم بن بونكله ماشيا حج ايده‌رم ديسه كفايت ايتمز ※ والا فمن حيث تكفی ※

واكر وصيت اولنان مبلغ بلده‌سندن حجه كفايت ايتمزسه پس قنغی محلدن كفايت ايدرسه
بدل اندن حج ايدر ※ وان مات ※ (حاج) ※ فی طريقه واوصی بالحج فحج عنه من بلده ※
(راكبا وقال من حيث مات استحسانا هداية ومجتبی وملتقی قلت ومفاده ان قوله قياس وعليه
المتون فكان القياس هنا هو المعتمد فافهم) ※ ان بلغ نفقته ذلك ※ حجاج ذوی الابتهاجدن
برذات هدايت مآب طريق حجده وفات ايدوب حجله وصيت ايدرسه مصارف حجه وفا ايدر
مبالغی ترك ايتمش اولورسه راكبا بدلی بلده‌سندن كندو ايچون حج ايدر امامين همامين
رحمهماالله تعالی استحسانا وفات ايتديكی محلدن ايدر بيورديلر شارح عليه الرحمه ديركه
متنك مفادی كندونك قولينك قياس اولمسيدر وسائر متونده انك اوزرينه متفق اولملريله
الحق معتمد اولان قياس اولدی ※ والا فمن حيث تبلغ ※ واكر متوفانك وصيت ايتديكی مبلغ
بدلك بلده‌سندن حجه مصارفنی وفا ايتمزسه اتفاقا وفات ايتديكی محلدن حج ايدر (ومن لاوطن
له من حيث مات اجماعا) كندو ايچون وطن اولميان متوفانك بدلی اجماعا وفات ايتديكی محلدن
حج ايدر ※ اوصی بان يشتری بكل ماله عبد فيعتق عنه ※ (عن الموصی) ※ ولم تجز الورثة بطلت ※
برشخص مالنك كليسيله برعبد اشترا اولنوب كندو ايچون عتق اولنمغه وصيت ايدوب ورثه‌سيده
اجازت ويرمزسه وصيتی باطله اولور ※ كذا اذا اوصی بان يشتری له عبد بالف درهم وزاد
الالف عن الثلث ※ (وقالا يشتری بكل الثلث فی المسئلتين مجمع) ينه بويله برآدم مالندن بيك
درهمه برعبد اشترا وعتق اولنمغه وصيت ايدوب بيكده ثلثدن زياده اولورسه وصيتی باطله اولور
امامين رحمهما الله تعالی سالفة البيان مسئله‌لرده ثلثك كليسيله عبد اشترا وعتق اولنور بيورديلر
※ مريض اوصی بوصايا ثم بریء من مرضه ذلك وعاش سنين ثم مرض فوصاياه باقية ان لم
امت من مرضی هذا فقد اوصيت بكذا ※ (كذا فی الخانية) بر مريض برازوصايا ايله وصيت
ايدوب بعده مرضندن صحت بولوب چند سنه صاغ قالوب بعده ينه مريض اولوب فوت اولورسه
مقدمكه وصيتلری باقيه اولور اكر بن اشبو مرضمدن وفات ايدرسم بووصيتی ايتدم دمامشسه
بويله ديمش اولورسه شرطك عدم وجودينه مبنی وصيتی باطله اولور ※ اوصی بشیء ثم
جن ان اطبق الجنون ※ (حتی بلغ ستة اشهر) ※ بطلت والالا ※ بركمسنه برنسنه وصيت
ايتدكدن صكره كندويه جنت طاريه اولوب پس التی ماه متمادی بلا افاقه جنونی مطبق
اولورسه وصيتی باطله اولور وفاتی كرك بعد تحقق الاطباق جنونی حالنده اولسون وكرك افاقتی
حالنده اولسون يوق جنونی مطبق اولمزسه باطله اولمز (وكذا لو اوصی ثم اخذ بالوسواس
فصار معتوها حتی بطلت خانيه) ينه بويله برآدم بر وصيت ايدوب بعده كندويه وسوسه
مستولی اولمغله معتوه وسرسم اوله‌رق وفات ايدرسه وصيتی باطله اولور ※ اوصی بان يعمار
بيته من فلان اوبان يسقی عنه الماء شهرا فی الموسم اوفی سبيل الله فهو باطل (فی قول الامام ابی
حنيفة رضی الله تعالی عنه خانية) بر رجل خانه‌سنك فلان كمسنه‌يه عاريه ويرلمسيله وياخود
برموسمده ويا فی سبيل الله برماه اندن صوسقی اولنمغله وصيت ايلسه امدی بووصيتی امام اعظم
رحمه الله تعالی قولنده باطلدر ※ كمالو اوصی بهذا التبن لدواب فلان (فان الوصية باطلة) نته كه
بركمسنه بن اشبو صمانی فلان آدمك دابه‌لرينه وصيت ايتدم ديسه بونده باطل اولديغی كبی

بونده وصيتك عدم صحتنك وجهى لامك ملك ايچون اولوب دوابك مالكينه صلاحيتى اولمامسيدر كويا محال ايله وصيت اولمش اولور همان ظاهر لفظ اعتبار اولنوب موصينك اندن علف قصدينه نظر ايتمكسز (ولوقال يعلف بها دواب فلان جاز ولواوصى بان ينفق على فرس فلان كل شهر كذا جاز وتبطل ببيعها) بر كمسنه فلانجه ادمك دابه‌لرينك علفينه ديو وصيت ايدرسه جائز اولور فلان آدمك فرسينه ماهيه بوقدر نفقه صرفنه وصيت ايدرسه اولور فرسك بيعيله وصيت باطله اولور (ولواوصى بسكنى داره لرجل ولامال له سواها جازوله سكناها مادام حيا وليس للوارث بيع ثلثيها وقال ابو يوسف له ذلك وله ان يقاسم الورثة ايضا اويفرز الثلث للوصية خانية) بر كمسنه كندودن غيرى بر مالى اولميان خانه‌سنك سكناسنى بر رجله وصيت ايلسه جائز اولور مادام موصى له حياتده اولدقجه دارك سكناسنك ثلثى انك اولور دارى من حيث الزمان مهايا تابين الورثه تقسيم ايدرلر جائز اولور ورثه دارك ايكى ثلثنى بيع ايده‌مزلر امام ابى يوسف رحمه الله تعالى بيع ايدرلر بيورمشدر موصى له ايچون دارى ورثه ايله من حيث السكنى مقاسمه‌ده مشروع واوليدر بواعدل اولديغندن امدى ثلثى وصيتچون افراز اولنوب موصى له انده ساكن اولور انى ايجار ايده‌مز ❊ ولو اوصى بقطنه لرجل وبحبه لاخر اواوصى بلحم شاة معينة لرجل وبجلدها لاخر اواوصى بحنطة فى سنبلها لرجل وبالتبن لاخر جارت الوصية لهما ❊ (وعلى الموصى لهما ان بدوس وبسلخ الشاة) بر كمسنه حشوه‌دن اخراج اولنوب چكدلى تعبير اولنان نسنه‌نك پنبه‌سنى بر رجله حبه‌سيكه چكدنى ديكرينه ومعين بر قيونك لحمنى بر آدمه درسنى آخرينه وسنبله‌ده‌كه بغداى برينه وصمانى ايشقه‌سنه وصيت ايلسه كندولرينه وصيت جائزه اولور موصى لهما اوزره بر وجه اشتراك سنبله‌يى دوكوب وقيونى يوزمك وچكدلى چرچردن چكمك لازم اولور يالكز برينه ايجاب ايتماز فقيه ابى جعفردن شاتله قطن مسئله‌سنده سلخله حلاج لحمله قطن صاحبلرينك اوزرلرينه‌در ديومرويدر ❊ اوصى بثلث ماله لبيت المقدس جاز وينفق ذلك فى عمارته وفى سراجه ونحوه ❊ بر كمسنه مالنك ثلثى بيت المقدسه وصيت ايدرسه جائز اولور عمارتينه وسراجى امثالى حصر وقنديللرك ايبى وفتيلى كبى شيلره انفاق وصرف اولنور (قالوا وهذا يفيد جواز النفقة من وقف المسجد على قناديله وسرجه وان يشترى بذلك الزيت والنفط للقناديل فى رمضان خانيه) فقها بيورورلركه اشبو مضمون مشروح بر مسجدك قنديللرينه وسراجينه صرف وانفاقكه نفس بونلرى اشترا ووقفدن رمضانده قناديله زيت ومعدنى اولان نفت ياغى اشتراسنك جوازنى افاده ايدر لكن بو واقفك معين مصرف بيان ايتمديكنه نظرادر ورمضانله تقييد انده قنادیلك زياده‌جه ايقاد اولنديغنه مبنيدر يوخسه رمضانك غيرنده‌ده حكم ينه بويله‌در (وفى المجتبى اوصى بثلث ماله للكعبة جاز ويصرف لفقراء الكعبة لاغير وكذا للمسجد وللقدس وفى الوصية لفقراء الكوفة جاز لغيرهم) مجتباده مذكوركه بر كمسنه مالنك ثلثى كعبه‌يه وصيت ايدرسه جائز اولوب وانده بولنان فقرايه صرف اولنور غيره صرف اولنمز ومسجده وقدسه ينه بويله وصيت مشروعدركه كوفه ومكه وحجاج فقراسنه وصيتده انلرك غيرلرينه صرف جائز اولور (وفى الخانية اوصى بعبده يخدم المسجد ويؤذن فيه جاز ويكون كسبه لوارث

الموصى) بر رجل عبدينه بر مسجدده خدمت ايدوب واذان تلاوتيله وصيت ايدرسه جائز اولور وكسبى بعد اخراج النفقه موصينك ورثه‌سنك اولور (ولو اوصى بثلث ماله لاعمال البر لايصرف ثلثه لبناء السجن لان اصلاحه على السلطان) بر كمسنه مالنك ثلثى اعمال بره وصيت ايدرسه اوثلث زندان بناسنه صرف اولنماز انك اصلاحى سلطان اوزره لازم اولمغين ❊ اوصى بان يتخذ الطعام بعد موته للناس ثلاثة ايام فالوصية باطلة ❊ (كما فى الخانية عن ابى بكر البلخى) بر آدم وفاتندنصكره اوچ كون ناسه طعام اتخاذ اولنمغه وصيت ايلسه وصيتى باطله‌در نته‌كه خانيه‌ده ابى بكر بلخيدن نقلا مرسومدر (وفيها عن ابى جعفر اوصى باتخاذ الطعام بعد موته ويطعم الذين يحضرون للتعزية جاز من الثلث ويحل لمن طال مقامه اومسافته لا لمن لم يطل) ينه خانيه‌ده ابى جعفردن نقلا مرسومدركه بر كمسنه وفاتندنصكره طعام ياپيلوب تعزيه‌يه حاضر اولان فقير وياغنى اخوان اطعام اولنمغه وصيت ايتسه امدى وصيت مرسومه ثلثدن معتبر اوله‌رق جائز اولور ومتوفانك محلنده اقامتى وياخود مسافهٔ بعدى ممتد اولان احباب واصدقايه اكلى حلال اولور طول اقامتى اولميانلره حلال اولماز (ولو فضل طعام ان كثيرا يضمن والا لاانتهى) مزبور طعامدن چوق آرتوب ضايع اولورسه انى بيان آدم ضامن اولور يوقسه ضامن اولماز (قلت وحمل المص الاول على طعام تجتمع له النايحات بقيد ثلاثة ايام فتكون وصيته لهن باطلة والثانى على ما كان لغيرهن والله اعلم) شارح عليه الرحمه ديركه مصنف مرحوم قول اولكه بطلان قولى اوچ كونله مقيد اوله‌رق نوحه ايچون مجتمعه اولان عورتلره اولان طعامه حمل ايلدى امدى نايحاته وصيت باطله اولور لكن اوچ كونله تقييدده لازم اولمز معصيت اولديغندن قول ثانيكه ابى جعفرك جواز قولى نايحاتك غيرينه وصيت اولنان طعامه حمل ايلدى ❊ فروع ❊ (اوصى بان يصلى عليه فلان اويحمل بعد موته الى بلد اخر اويكفن فى ثوب كذا اويطين قبره اويضرب على قبره قبة اولمن يقراء عند قبره بشئ معين فهى باطلة سراجية وسنحققه) بر كمسنه اوزرينه فلان امام نماز قيلدرمغله وياخود بعد الوفات جنازه‌سنك اخر بلده‌يه كتورلمسيله وياخود بر نوع ثوبله كفنلنوب ويا قبرى ياپيلوب ويا اوزرينه قبه بنا اولنوب وياقبرنده تلاوت قرأن ايدن ادمه معين بر مقدار شى وصيت ايدرسه اشبو وصيتلرك جمله‌سى باطله‌در شارح عليه الرحمة ديركه مضمون مشروحى قريبا باب الوصية بالخدمة‌دن مقدمجه تحقيق ايده‌رز (اوصى بثلث ماله لله فهى باطلة وقال محمد تصرف لوجوه البر) بر آدم مالنك ثلثى بر آدم الله ايچون وصيت ايدرسه وصيتى باطله اولور زيرا اشيانك كليسى خلقا وملكا كندونكدر لام ملك ادخالينك بر وجهى يوقدر الا لرضاء الله تعالى كبى مضاف تقديريله اولورسه اولور لكن اعتبار ظاهر حاله‌در امام محمد عليه الرحمة مال مشروح وجوه بره صرف اولنور بيوردى (قال اوصيت لفلان بالف وهو عشر مالى لم يكن له الا الالف) بر كمسنه فلانجه ادمه مالك عشرى اولان بيك غروشى وصيت ايتدم ديرسه او آدمه انجق بيكى وصيت ايتمش اولور عشردن زياده اولسون ويا نقصان اولنسون مادام ثلثه مساعد اولدقجه (وفى اوصيت له بجميع مافى هذه الكيس وهو الف فاذا فيه الفان ودنانير وجواهر فكله له ان خرج من الثلث مجتبى) موصيتك اشبو كيسه‌مده‌كه بولنان مالمك جميعنى فلان آدمه وصيت ايتدم حال بوكه

اوده بیکدر قولنده امده انده ایکی بیك وبر مقدار دنانیر وجواهر بولنورسه انك کلیسی موصی لهك اولور اکثر ثلثدن چیقارسه اعتبار بجمیع مافی الکیس قولنه اولمغین (قال لمدیونه اذا مت فانت برئ من دینی علیك صحت وصیته ولوقال انمت لایبرأ للمخاطرة) بر کمسنه کندو مدیونه اکر بن وفات ایدرسهم بنم سنك اوزرکده که دینمدن بریسك دیرسه اشبو وصیتی صحیحه اولور واکر سن وفات ایدرسك دیرسه مخاطره یه مبنی دینندن بری اولمز خطر تحریکله نفس هلاکه تقریب معناسنه درکه کویا خطره تعلیق ایتمش اولور (یدخل المجنون فی الوصیة للمرضی) مرضایه اولان وصیتده مجنون داخل اولور جنونده عندالاطباء مرضدن معدود اولمغله (والوصیة للعلماء یدخل المتکلمون فی بلاد خوارزم دون بلادنا) علمایه وصیتده خوارزم ولایتلرنده علم کلامه مشغول ذوات داخل اولور بزلرك بلادلرمزده که اهل کلام داخل اولمز ظن ایده رمکه خوارزم متکلمینی سبه فلاسفه یه اتباع ایتمیوب انجق اعتقادی واجب اولان مسائل اعتقادیه یی اهل سنه یی تعلیم وتعلمه مشغول اولدقلرینه مبنیدر سائر بلاد اهل کلامی مشارالیهمك خلافنه در (ولوا وصی للعقلاء یصرف للزاهدین لانهم هم العقلاء فی الحقیقة قنیه) بر کمسنه عقلایه وصیت ایدرسه انجق اعقل عقلا دنیادن تزهد واعتراض ایدن ذوات عالی همم اولدیغندن انلره صرف اولنور (واعلم ان الوصیة فی ید الموصی اوورثته بمنزلة الودیعة سراج) معلوم اولسونکه موصینك ویا ورثه نك یدنده بولنان وصیت ودیعه منزله سنده در پس بلا تعدیلرنده هلاك اولورسه ضمان ایجاب ایتمز واکر استهلاك موصینك طرفندن اولورسه وصیتدن رجوع عد اولنور واکر موصی لهك قبولندن صکره وارثدن صادر اولورسه ضامن اولور استغفر الله العظیم والله سبحانه وتعالی اعلم

﴿باب الوصیة بثلث المال﴾

اذا اوصی بثلث ماله لزید ولاخر بثلث ماله ولم تجز (الورثه) ❊ فثلثه لهما ❊ (نصفین اتفاقا) بر آدم مالنك ثلثنی زیده وبر آخر کمسنه یه وصیت ایدوب ورثه ده اجازت ویرمزلرسه مالك ثلثی اتفاقا بینلرنده بالمناصفه تقسیم اولنور ❊ وان اوصی بثلث ماله لزید والاخر بسدس ماله فالثلث بینهما ❊ (اثلاثا اتفاقا) واکر مالنك ثلثنی زیده وسدسنی اخره وصیت ایدرسه ثلث بینلرنده اتفاقا اثلاثا تقسیم اولنورکه بر ثلثی اخره ایکیسی زیده حصه اولور ❊ وان اوصی لاحدهما بجمیع ماله ولاخر بثلث ماله ولم تجز الورثة ❊ (ذلك) ❊ فثلثه بینهما نصفان (لان الوصیة باکثر من الثلث ان لم تجز تقع باطلة فیجعل کانه اوصی لکل بالثلث فیتنصف) بر کمسنه ایکی آدمك برینه مالنك جمیعسنی دیکرینه مالنك ثلثنی وصیت ایدوب ورثه ده اجازت ویرمزسه مالك ثلثی بینلرنده بروجه نصفیت تقسیم اولنور زیرا ثلثدن اکثر ایله وصیته اجازت ویرلمزسه وصیت باطله اولوب کانه هر برینه ثلثله وصیت ایتمش اولمغله ثلث ایکیسی مابینلرنده بالمناصفه تقسیم اولنور (وقالا اربا عالان الباطل مازاد علی الثلث فاضرب الکل فی الثلث یحصل اربعة تجعل ثلث المال) امامین همامین رحمهما الله تعالی ارباعا تقسیم اولنور بیوردیلر زیرا وصیتدن باطل اولان ثلثك اوزرینه زیاده اولاندر امدی کلکه ثلثك مخرجی اولان اوچ ثلثکه بره

ضرب وضمله درت حاصل اولوب ثلث مال اعتبار اولنوب اوچی موصی له بالکله بری موصی له بالثلثه حصه اولور اوچ درده عول اولمش اولور واصل مال اون ایکی سهم اعتبار اولنمش اولور سکزی ورثه نك دردی موصی لهلرك (وعندهما یربع ای یجعل اربعة اسهم ثلثة للموصی له بالکل وواحد للموصی له بالثلث لان الزائد علی الثلث انما یبطل بمعنی ان الموصی له لایستحق حقا علی الوارث ❊ ولا یضرب الموصی له باکثر من الثلث عند ابی حنیفة ❊ (المراد بالضرب المصطلح علیه عند الحساب فعنده سهام الوصیة اثنان فاضرب نصف کل فی الثلث یکن سدسا لکل سدس) امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده موصی له ثلثدن اکثر بریسی ضرب ایتمز بونده ضربله مراد عند الحساب مصطلح علیه اولان ضربدر امدی مشارالیه عندنده مسئلهٔ مشروحه ده وصیت اولنان سهم ایکی اولور پس موصی لهك هر برینك حصه سی اولان ایکینك نصفی که بری ثلثه ضرب ایتدیککده سدس اولور امدی بر کمسنه مالنك جمیعسنی بر آدمه وثلثی دیکرینه وصیت ایتدکده امام مشارالیه نزدنده وصیت اولنان سهام ایکی اولور موصی لهلرك حصه لری اولان ایکینك نصفی اولان بر ثلث ماله ضربله هر برینه نصف ثلث اولورکه سدس دیمك اولور (وعندهما اربعة کما قدمنا) امامین رحمهما الله تعالی نزدلرنده ماسبقده بیان ایتدیکمز مثللو وصیت اولنان سهام درت اولور ❊ الافی ❊ (ثلث مسائل وهی) ❊ المحاباة والسعایة والدراهم المرسلة ❊ ای المطلقه غیر (المقیدة بثلث اونصف اونحوهما) الا اوچ مسئله ده محابات وسعایه ودراهم مرسله که ثلث ویا نصف امثالی بر شیله مقیده اولمیه رق وصیت مطلقه ده مشارالیه قتنده موصی له ثلثدن اکثره ضرب اولنور بونده محاباتدن مراد ثمن اقله بیعدر مثلا بر رجلك برینك قیمتی اتوز دیکرینکه التمش غروش ایدر ایکی عبدی اولوب اولکنی زیده اون غروشه ایکنجی عمروه یکرمی غروشه بیعه وصیت ایدوب مزبور عبدلردن غیری بر مالیده اولمزسه امدی وصیت زیدك حقنده یکرمی عمروك حقنده فرق اولمغله ثلث بینلرنده اثلاثا تقسیم اولنوب مقدمکه زیده یکرمی غروشه بیع اولنوب اونی کندویه وصیت اولور ثانی عمروه وقرقه بیع اولنوب یکرمیسی کندویه وصیت اولوب عمر وثلثدن وصیتی مقدارنی اخذ ایدر هر نه قدر ثلثدن زیاده اولورسه ده سعایه نك صورتی مثلا بر کمسنه نك بری بیك دیکری ایکی بیك غروش قیمتلو ایکی رأس عبدینك عتقنی وصیت ایدوب وکندونك انلردن غیری بر مالیده اولمامسی صورتیدر امدی ورثه اجازت ویررلرسه جمیعا ایکیسیده عتق اولنورلر اجازت ویرمزلرسه ثلثدن عتق اولنورلر که مالنك ثلثی اولان بیك میانلرنده وصیتلری مقداری تقسیم اولنورکه قیمتی بیك اولان عبده اوچیوز اوتوز اوچ غروش بر ثلث ایکی بیك اولنه التی یوز التمش التی غروش ایکی ثلث اصابت ایتمکله باقی قیمتلرنده سعی ایدرلر دراهم مرسله نك صورتی بر کمسنه نك زیده اوتوز عمروه التمش غروش وصیت ایدوب مالنك طوقسان اولمسی صورتیدر پس عدم اجازت صورتنده هر بری وصیت اولندیغی مبلغ قدرنی مالك ثلثنه ضرب ایدرکه زیدك اوتوزنك ثلثی که اون بره ایکی ثلثی یکرمیسه ضرب اولنور (ومن صور ذلك ان یوصی لرجل بالف درهم مثلا اویحابیه فی بیع بالف درهم اویوصی بعتق عبد قیمته الف درهم وهی ثلثا ماله

ولاخر بثلث ماله ولم تجز الورثة فالثلث بينهما اثلاثا اجماعا) صور مشروحه‌لر دندركه برشخصك
بر رجله مثلا بيك درهم وصيت ايدوب وياخود بعده بيك درهم محابات ايدوب وياخود
بيك درهم قيمتلو بر عبدنى عتقله وصيت ايدوب ومبلغ مشروحده مالنك ايكى ثلثى اولوب
واخر بررجله‌ده مالنك ثلثنى وصيت ايدوب ورثه‌ده اجازت ويرمزلرسه اجماعا ثلث ميانلرنده
اثلاثا تقسيم اولنوركه برينه ثلث ديكرينه ايكى ثلث حصه اولور ❋ وبمثل نصيب ابنه صحت ❋
(له ابن ام لا) بر كمسنه‌نك اوغلو اولسون وياولمسون اوغلونك حصه‌سنك مثليله وصيتى صحيحه
اولور ❋ وبنصيب ابنه لا ❋ (لوله ابن موجود وان لم يكن له ابن صحت عناية وجوهرة زاد
فى شرح التكملة وصار كمالواوصى بنصيب ابن لوكان انتهى) اوغلو اولان ادمك اوغلونك
نصيبنى وصيتى صحيحه اولماز انك نص قرآنله ثابت حقى اولان حصه‌سنى غيره وصيتله نصّ
تغيير اولمغين واكر موصينك موجود اوغلو اولمازسه وصيتى صحيحه اولور بونده الله جليلك
فرض وتقديرنى تغيير اولمامغين تكمله شرحنده براوغلو اولديغى تقديرجه براوغلان حصه‌سنى
وصيتى كبى اولور مضمونتى زياده ايلدى يعنى بونك صحتى كبى ديمك (وفى المجتبى ولواوصى بمثل
نصيب ابن لوكان فله النصف انتهى ونقل المصنف عن السراج مايخالفه فتبنه) مجتباده‌مذكوردركه
بر كمسنه بر اوغلو اولديغى صورتده مالندن بر اوغلان حصه‌سى مثلنى وصيت ايدرسه موصى
لهه مالنك نصفى وصيت اولمش اولور لكن ثلثك اوزرينه زياده‌سى اجازته توقف ايدر ومصنف
مرحوم سراجدن مضمون مشروحه مخالف بر قول نقل ايلديكه ولواوصى بمثل نصيب ابن
لوكان اعطى ثلث المال در ❋ وله ❋ (اى فى الصورة الاولى) ❋ ثلث ان اوصى مع ابنين ونصف
مع ابن واحد ان اجاز ومثلهم البنات) صورت اوليده‌كه وبمثل نصيب ابنه صحت مسئله‌سنده
موصى له ايچون وصيت مالك ثلثى اولور اكر وصيتى ايكى اوغلو ايله برابر اولورسه اوغلو بر
اولورسه نصف اولور اكر اوغلو ثلثده‌ده زياده‌يه اجازت ويرمش اولورسه لكن اوغلو ايكى
اولديغنه نظرا قياس اولان ورثه اجازت ويررلرسه موصى له ايچون مالك نصفى اولمق ايدى
زيرا موصى برابنك نصيبنك مثلنى وصيت ايتدى ايكى اوغلونك هر برينك حصه‌سى نصفدر
پس استحسانك وجهى بودركه موصى وصيت ايتديكى ادمى اوغلونك برى كبى قلمق مراد
ايتدى يوخسه نصيبى اوغلونك نصيبندن زياده اولمسنى مراد ايتمدى بوده انجق موصى لهى
ابنيله معا بر ابن كبى قيلمغله اولور بناتده ابنا كبيلردركه موصى بر قزينك نصيبنك مثلنى
وصيت ايدوب وكندونك بر قزى اولوب وورثه اجازت ويردكارى صورتده كندويه مالك
نصفى عائد اولور يوخسه ثلثى اولور (والاصل انه متى اوصى بمثل نصيب بعض الورثة يزاد
مثله على سهام الورثة مجتبى) بونده اصل وقاعده بودركه قچانكه برادم بعض ورثه‌نك نصيبنك
مثلنى وصيت ايتمش اولورسه ورثه‌نك سهملرينك اوزرينه انك مثلى زياده اولور ❋ وبجزء
اوسهم من ماله فالبيان للورثة ❋ يقال لهم اعطوه ماشئتم ثم التسوية بين الجزء والسهم عرفا
واما اصل الرواية فبخلافه) بركمسنه‌نك كندو مالندن برجز وياسهم وصيتنده بيان ورثه‌نكدر
كندولرينه هرنه‌قدر دلرسه‌كز انى اعطا ايديكز دينور واشبو جزء ايله سهم بيننده تسويه
بزم عرفمزدر اصل روايت بونك خلافنه‌در كه امام اعظم رحمه‌الله تعاليدن سهم سدسدن

(عبارتدر)

عبارتدر ديو مرويدر نصيب بعض شقص حظ شيده ينه بويله‌در ❋ وان قال سدس مالى له
ثم قال ثلثه له واجازوا له ثلث ❋ (اى حقه الثلث فقط وان اجازت الورثة لدخول السدس
فى الثلث مقدما كان اومؤخرا اخذا بالمتيقن) بركمسنه مقدما مالك سدسى فلانكدر ديوب
بعده ثلثى انكدر ديوب ورثه‌ده اجازت ويرسه‌لر موصى لهك حقى فقط ثلثدر ورثه
هرنه‌قدر اجازت ويرمشلر ايسه‌ده زيرا سدس كرك مقدم ذكر اولنسون وكرك مؤخر
ثلثده داخلدر متيقن اولان بواولديغندن هرنه‌قدر اجازتله سدسه ثلثك ضميله نصفه استحقاقى
احتمالى وار ايسه‌ده (وبهذا اندفع سؤال صدر الشريعة واشكال ابن الكمال) اشبو لدخول الثلث
فى الثلث قوليله صدر الشريعه‌نك وابن كمالك سؤال و اشكاللرى مندفع اولدى حاصل سؤال
بودركه مسئلهٔ مشروحه‌ده‌كه موصينك له ثلث مالى قولى اخبار عدا اولنورسه واقعده علاقه‌سى
اولمديغندن بوكذب اولور واكر انشا دينورسه اجازت صورتنده مالك نصفى كندونك
اولمليدى سدسده بويله‌در مثلا خسروك بيانى اوزره جواب شق ثانى اختيار محذورنى
دفع‌له‌دركه ايكيسنده‌ده انشا مراددر لكن وصيتك نصف اولمديغى سدسده شايعك ثلث
شايعك نصفه دلالتى تضمنله‌در بونده‌ده اجازتله نصفه استحقاق اولمز اجازتله نصفه استحقاق
انجق صراحة مالمك نصفنى وصيت ايتدم ديمكله اولور ❋ وفى سدس مالى مكررا له سدس ❋
(لان المعرفة قد اعيدت معرفة) بركمسنه ايكى كره تكرار ايله برآدمه مالمك سدسى وصيت
اولسون ديرسه موصى لهه سدس مالى وصيت اولور معرفه معرفه اوله‌رق اعاده اولنديغندن
اولك عينى اولور عبدالله بن عباس رضى الله تعالى عنهما فان مع العسر يسرا آية كريمه‌سنك
تفسير شريفنده لن يغلب عسر يسرين بيورمشدر ❋ وبثلث دراهمه اوغنمه اوثيابه متفاوتة ❋
(فلو متحدة فكان الدراهم) ❋ اوعبيده ان هلك ثلثاه فله ❋ (جميع) ❋ مابقى فى الاولين ❋
(اى الدراهم والغنم ان خرج من ثلث باقى جميع اصناف ماله اخى چلبى) برشخص كندو
دراهمنك وياغنمنك ويا هروى ويا مروى كبى متفاوته اولان ثيابنك ويا عبيدنك ثلثنى وصيت
ايتدكده ايكى ثلثى هلاك اولورسه امدى ايكى اولكنده‌كه دراهم وغنمده بعد الهلاك باقى
قلانك جميعسى موصى لهك اولور اكر سائر جميع انواع مالنك ثلثندن چيقارسه ثياب
متحده اولوب جمله‌سى برجنسدن اولورسه دراهم حكمنده اولور ❋ وثلث الباقى
فى الاخرين ❋ (اى الثياب والعبيد وان خرج الباقى من ثلث كل المال) ايكى صكره‌كه ثيابله
عبيده‌ده فقط باقينك ثلثنى آلور باقى هرنه قدر مالك طوپونك ثلثندن چيقارسه‌ده ❋ وكالاول
كل ❋ (متحد الجنس) ❋ مكيل وموزون ❋ وثياب متحدة وضابطه مايقسم جبرا وكالثانى
كل مختلف الجنس وضابطه مالايقسم جبرا) مكيلات وموزونات وثياب متحده امثالى هر
برمتحد الجنس اولان شيلر اولكى كبيدركه باقيسنك جميعسنى الور قاعده‌سى بودركه مال
مشتركده تقسيمه جبر اولنور مقوله‌سنده باقينك جميعسنى الور هر برمختلف الجنس اولان
شيده ثانى كبيدركه باقينك ثلثنى الور بونك قاعده‌سى حين الاشتراك تقسيمه عدم جبر
صورتيدر ❋ وبالف وله دين ❋ (من جنس الالف) ❋ وعين فان خرج ❋ (الالف)
❋ من ثلث العين دفع اليه والا ❋ (يخرج) ❋ فثلث العين ❋ (يدفع له) بركمسنه بيك

درهم وصيت ايدوب وكندونك درهم جنسندن غير اوزرنده برمقدار حقى اولوب نقد
موجود عين اولەرق دراهمى بولنورسه اموصينك عين اولان مبلغى مثلا اوچ بيك
اولمغله وصيت ايتديكى بيك اندن چيقارسه بيك موصى لهه ويريلور يوق بيك نقد موجودك
ثلثندن چيقمازسه عينك ثلثى موصى لهه ويريلور ❊ وكلما خرج ❊ (شئ) من الدين دفع
اليه ثلثه حتى يستوفى حقه ❊ (وهوالالف) وهرنه زمانكه ديندن برمقدار شى حاصل
اولور انكده ثلثى موصى لهه ادا اولنور حتى حقى اولان بيك درهم وصيتى تماما اخذ
واستيفا ايدەنەدك ❊ وبثلثه لزيد وعمرو وهو ❊ (اى عمرو) ❊ ميت لزيدكله ❊ (اى كل
الثلث والاصل ان الميت اوالمعدوم لايستحق شيئا فلايزاحم غيره وصار) ❊ كمالو اوصى
لزيد وجدار ❊ عمرو ميت اولەرق زيد ايله عمروه مالنك ثلثنى وصيتده ثلثك كليسى زيده
اولمش اولور بونده اصل وقاعده بودركه موصى له بولنان كرك ميت وكرك معدوم اولان
نسنه اصلا برشيئه مستحق اولەمزكه حتى غيره مانع ومزاحم اوله پس صورت مشروحەدە
وصيت برآدمك ديوار ايله وصيتى كبى اولور ❊ هذا اذا خرج المزاحم من الاصل ❊ لكن
اشبو حكم مشروح مزاحم اصلندنكه اول امردن وصيتدن خروج ايدوب برشيئه عدم
استحقاقى صورتندەدر ❊ اما اذا خرج ❊ (المزاحم) ❊ بعد صحة الايجاب يخرج بحصته ❊
(ولايسلم للاخر كل الثلث لثبوت الشركة) ❊ كما لوقال ثلث مالى لفلان وفلان ابن عبدالله
ان مت وهو فقير فمات الموصى وفلان ابن عبدالله غنى كان لفلان نصف الثلث) واكر
مزاحم مسئلهٔ مشروحەدە اولديغى مثللو اول امردن خروج ايتميوب بعده صحة الايجاب
خروج ايدرسه كندونك وصيتدن خروجى حصەسيله اولور شركتك ثبوتنه بناء ثلثك
كليسى ديكر موصى لهه تسليم اولنماز نتەكه بركمسنه وفاتمده مالمك ثلثى فلان وفلان ابن
عبدالله فقيرك اولسون ديوب پس موصى فوت اولوب وفلان ابن عبدالله غنى اولسه ثلثك
نصفى مقدمكه فلانك اولور زيرا غنى اولان فلان ابن عبدالله اصل وصيتده فقرا ايله
موصوف اولديغى حالده داخل اولدى بعدەلعارض خروج ايتدى) وكذالومات احدهما
قبل الموصى وفروعه كثيرة) ينه بويله موصى لهمانك برى موصيدن مقدم وفات ايدرسه
وصيدن حصەسيله خروج ايدر اخرى وصيتك نصفنه مستحق اولور بونك فروعى
چوقدر مثلا مالمك ثلثى فلانك واشبو خانەدە ساكن اولورسه فلان ابن عبداللهكدر ديوب
خانەدە ساكن اولماسى كبى شرطك فقدانه مبنى احدهما نصفنه مستحق وديكرى غير
مستحق اولور ❊ واصله المعول عليه انه متى دخل فى الوصية ثم خرج لفقد شرط لايوجب الزيادة
فى حق الاخر ومتى لم يدخل فى الوصية لفقد الاهلية كان الكل للاخر ❊ (ذكره الزيلعى)
مارالذكر مسئلەدە معتمد عليه اولان اصل اصيل وقاعدهٔ وتفصيل بودركه قچان بر موصى له
وصيتده داخل اولوب بعده شرطينك عدم وجودينه مبنى خروج ايدرسه ديكرى حقنده
وصيتك زيادەسنى ايجاب ايتمز عدم اهليتنه مبنى وصيتده داخل اولمزسه وصيتك كليسى ديكرينك
اولور مضمون مشروحى زيلعى ذكر وبيان ايلدى ❊ وقيل العبرة لوقت موت الموصى ❊
(واليه يشير كلام الدرر تبعا للكافى حيث قال اوله ولولد بكر فمات ولده قبل موت الموصى

الى اخره) بعضلر اعتبار موصينك موتى وقتنەدر ديديلر زيرا موتى وقتنده موصى له وصيته
مستحق اولەجق ثلثك كليسى ديكرينك اولور دررك كافى يه تبعيتله كلاميده مضمون مشروحه
اشارت ايدركه دير وياخود بركمسنه ايله بكرك ولدينه وصيت ايدوب موصينك موتندن مقدم
بكرك ولدى وفات ايدرسه ثلثك كليسى اول كمسنەنك اولور معدوم وميت بر شيئه مستحق
اولمامغين كندويه مزاحمەدە ثابت اولماز ديوار ايله زيده وصيت كبى اولور (لكن قول الزيلعى
فيما مر اما اذا خرج المزاحم بعد صحة الايجاب الخ صريح فى اعتبار حالة الايجاب وقيل فيه
روايتان) لكن زيلعينك سالف البيان اصلدەكه بعد صحة الايجاب مزاحم خروج ايدرسه
حصەسيله خروج ايدر شركتك ثبوتنه بناء ثلثك كليسى اخره تسليم اولنماز قولى حالة ايجابى
اعتبارده صريحدر زيرا ابتدا ايكيسى حقنده وصيت صحيحه اولوب بينلرنده شركت ثابته
اولدقدنصكره برينك حقنك بطلانى ديكرينك حقنده ازديادى موجب اولمز بعضلر بونده
ايكى روايت واردر ديديلر ❊ ولو قال بين زيد وعمرو ❊ (وهو ميت) ❊ لزيد نصفه ❊
(لان كلمة بين توجب التنصيف حتى لوقال ثلثه بين زيد وسكت فله نصفه ايضا) بركمسنه مالمك
ثلثى زيد ايله عمرو ميانلرنده وصيت اولسون ديو حالبوكه عمروده فوت اولمش اولسه ثلثك
نصفى زيدك اولور بين كلمەسى تنصيف ايجاب ايتمكين حتى كورمزميسنكه موصى مالمك ثلثى
زيدك بيننده اولسون ديوب سكوت ايدوب اخرنى ذكر ايتمسه كندويه صورة مشروحەدەكه
كبى ينه ثلثك نصفى عائد اولور ❊ وبثلثه وهو ❊ (اى الموصى) ❊ فقير ❊ (وقت وصيته)
❊ له ثلث ماله عند موته ❊ (سواء) ❊ اكتسبه بعد الوصية اوقبلها ❊ (لما تقرر أن الوصية
ايجاب بعد الموت) شخص فقيرك مالنك ثلثنى وصيتنده موتى وقتنده حوزهٔ ملكنده بولنان
مالنك ثلثنى وصيت ايتمش اولور اول مالى كسبى كرك وصيتندن مقدم وكرك مؤخر اولسون
زيرا اصول مقررەدندركه وصيت بعد الموت اولان ايجابدر وعقد استخلاف اولمغين مابعد
الموته مضاف اولور وحكمى بعد الموت ثابت اولديغندن كندوده مالك موت وقتنده وجودى
شرط اولدى ❊ اذا لم يكن الموصى به عينا اونوعا معينا اما اذا اوصى بعين اونوع من ماله
كثلث غنمه فهلكت قبل موته بطلت ❊ (لتعلقها بالعين فتبطل بفواتها وان اكتسب غيرها)
جواب مشروح موصى به معين برنسنه ويابغداى واريه كبى نوع معين برشى اولمديغنه نظرادر
امدى معين برنسنه اولوب وياخود قيوننك ثلثى كبى مالندن معين برنوع اولوب وموصينك
وفاتندن مقدم وصيت اولنان نسنه هلاك اولسه وصيت معين نسنەيه تعلق ايتديكندن انك
هلاك وضياعيله وصيت باطله اولور هرنه قدر اوغنمك غيرسنى كسب وتحصيل ايتمش اولور
ايسەده ❊ ولو لم يكن له غنم عند الوصية فاستفادها ❊ (اى الغنم) ❊ ثم مات صحت ❊ (فى الصحيح
لان تعلقها بالنوع كتعلقها بالمال) موصينك وصيتى وقتنده قيونى اولميوب بعد الوصية برمقدار
قيون استفاده واستحصال ايدوب بعده وفات ايدرسه قول صحيح اوزره وصيتى صحيحه اولور
زيرا وصيتك برنوع ماله تعلقى اعتبار حين وفاتده مال موصى لهك وجودينه اولمقده معين بر
ماله تعلقى كبيدر ❊ ولوقال له شاة من مالى وليس له غنم يعطى قيمة الشاة ❊ موصى فلان كمسنه
ايچون بنم مالمدن برشات وصيت اولسون ديوب وكندو ايچون غنم اولمسه مالندن برشات

قيمتى اعطا اولنور ❊ بخلاف ❊ (قوله) ❊ له شاة من غنمى ولا غنم له ❊ (يعنى لاشاة له فانها تبطل وكذا لولم يضفها لماله ولا غنم له وقيل تصح) موصينك غنمى اولميه‌رق موصى له ايچون بنم غنممدن بر شات وصيت اولسون قولى صورت مشروحه‌نك خلافنه‌دركه كندونك شاتى اولميجق وصيتى باطله اولور تعبير اولده شات ماله نسبت اولنمغله ماليته شات مراد اولنوب مطلق مال اراده اولندى ايكنجيده غنمه مضاف اولمغله عين شات اراده اولندى ينه بويله وصيتى مالنه مضاف قيلميوب وغنمى اولمديغى صورتده وصيتى باطله اولور اصل مصحح ماله اضافتى اولديغنه بناءً بعضلر ملكنده شات اولمقسزن شاتى ذكرى ماليت اراده‌سنى مشعر اولديغندن صحيح اولور ديديلر ❊ وكذا الحكم فى كل نوع من انواع المال كالبقر والثوب ونحوهما ❊ (زيلعى) صغر وثوب امثالى انواع مالدن هر بر نوعده حكم ينه بويله‌در ❊ وبثلثه لامهات اولاده وهن ثلث وللفقراء والمساكين لهن ❊ (اى امهات الاولاد) ❊ ثلثة اسهم من خمسة وسهم للفقراء و سهم للمساكين ❊ بر شخص مالنك ثلثنى اوچ عدد امولد جاريه‌لريله و فقرا ومساكينه وصيت ايدرسه ثلث بش سهم اعتبار اولنوب اوچ سهمى امهات اولادينه بر سهمى فقرايه و بر سهمى مساكينه حصه اولور (وعند محمد يقسم اسباعا لان لفظ الفقراء والمساكين جمع واقله اثنان قلنا ان الجنسية تبطل الجمعية) مسئلهٔ مشروحه‌ده امام محمد رحمه الله تعالى ورضى الله عنه فقرا ومساكين لفظلرى جمع اولوب وآنك اقلى ايكى اولمغله يدى سهم اوله‌رق تقسيم اولنور بيورديلر جمهور طرفندن جنس ايچون اولان الف واللام جمعيتى ابطال ايدر ديو جواب ويريلور امدى مراد كندوده مسكنت وفقر بولنان كمسنه اولور ❊ تنبيه ❊ اشبو وصيت مشروحه سيدك وفاتيله عتق اولنان وياخود حال حياتنده عتق ايتديكى امهات اولادلرينه اولور اكر كندولرندن غيرى موتيله عتق اولنان امهات اولادى اولمزسه پس بعض موتيله وبعض حال حياتنده عتق اولنان امهات اولادلرى بولنورسه وصيت فقط موتيله عتق اولنانلره خاص اولور عرفده ام ولد انلره اطلاق اولنوب حال حياتده عتق ايتدكلرينه موالى دينور امهات اولاد دينمز لكن انلر بولنمزسه بونلره‌ده صرف اولنور امهات اولاد اطلاق اولنور كندولردن غيرى كمسنه اولديغندن ❊ وبثلثه لزيد وللمساكين لزيد نصفه ولهم نصفه ❊ (وعند محمد اثلاثا كامر) مالنك ثلثنى زيده ومساكينه وصيت ايتدكده نصفى زيده ونصف اخرى مساكينه اولور امام محمد ماسبقده مرور ايتديكى مثللو اثلاثا تقسيم اولنور بيورمشدر ❊ ولاوصى بثلثه لزيد وللفقراء والمساكين قسم اثلاثا ❊ (عند الامام وانصافا عند ابى يوسف واخماسا عند محمد اختيار) بر كمسنه مالنك ثلثنى زيده وفقرا ومساكينه وصيت ايدرسه امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده اثلاثا امام ابى يوسف رحمه الله تعالى قتنده انصافا امام محمد رحمه الله تعالى عندنده اخماسا تقسيم اولنور لكن امام ابى يوسفك قولينك وجهى ظاهر دكلدر فقرا ومساكينى بر اعتبار ايدرسه اولور اوده اصل متقدمينه مخالف اولور امامين قاعدهٔ سابقه اوزره ذاهبلردر ❊ ولو اوصى للمساكين كان له صرفه الى مسكين واحد ❊ وقال (محمد لاثنين على مامر فلا يجوز صرف ماللمساكين لاقل من اثنين عنده) مساكينه وصيتده وصيجون مسكين واحده صرف

واردر امام محمد مرورايدن اصل اوزره ايكى مسكينه صرف اولنور ديدى امدى مشار اليه قتنده مساكينه اولان وصيت ايكيدن اقله صرف اولنمز (والخلاف فيما اذا لم يشر لمساكين فلو اشار لجماعة وقال ثلث مالى لهذه المساكين لم يجز صرفه لواحد اتفاقا) مسئلهٔ مشروحه‌ده اختلاف مساكين معينه‌يه بالتخصيص اشارت اولنمديغنه نظرا‌در امدى بر جماعته اشارتله بنم مالمك ثلثى اشبو مساكينچون اولسون ديمش اولورسه اتفاقا بر مسكينه صرفى جائز اولماز بوندن فهم اولنان ايكيسنه صرفك جوازيدر حال بوكه مشار اليهك جميعسنه صرف اعتبار اولنمدى (ولو اوصى لفقراء بلخ فاعطى غيرهم جاز عند ابى يوسف وعليه الفتوى خلاصة وشرنبلالية) بلخ فقراسنه وصيتده وصى انلرك غيرينه اعطا ايلسه ابى يوسف عندنده جائز اولور فتوى بو قول اوزره‌در لكن افضل اولان فقراى بلخه صرفدر امام محمد رحمه الله تعالى غيره صرفى غير جائزدر ديدى ❊ وبمائة لرجل و بمائة لاخر فقال لاخر اشركتك معهما له ثلث كل مائة ❊ (لتساوى نصيبهما فامكنت المساواة فلكل ثلثا المائة) ايكى كمسنه‌يه يوزر غروش وصيت ايتدكدنصكره ديكر برادمه دخى سنى بو ادملره شريك ايتدم ديسه اوادمه هر يوزك ثلثى حصه اولور نصيبلرنده مساوات بولنمغله ميانلرنده تسويه ممكن اولوب اوچندن هر بريچون يوزك ايكى ثلثى حصه اولدى شركت لغتده مساواته حمل اولندى ❊ و (لو) ❊ باربعمائة ❊ (مثلا) ❊ و بمائتين لاخر فقال لاخر اشركتك معهما له نصف مالكل منهما ❊ (لتفاوت نصيبهما فيساوى كلا منهما) بر كمسنه مثلا درتيوز درهم برادمه وايكيوز براخره وصيت ايتدكدنصكره بر ديكر شخصه‌ده سنى بونلره شريك ايتدم ديسه كندويه هر برينه وصيت اولنان مبلغك نصفى وصيت اولمش اولور نصيبلرنده تفاوت اولمغله شخص اخير هر برينه مساوى شريك اولدى ❊ وبثلث ماله لرجل ثم قال لاخر اشركتك او ادخلتك معه فالثلث بينهما ❊ (لماذكر) بر كمسنه مالنك ثلثنى بر رجله وصيت ايدوب بعده براخر رجله‌ده سنى بوكا شريك وياادخال ايتدم ديسه مار الذكر ميانلرنده مساواتك امكاننه بناء ثلث بر وجه نصفيسى بينلرنده مشترك اولور ❊ وان قال لورثته لفلان على دين فصدقوه فانه يصدق ❊ (وجوبا) ❊ الى الثلث ❊ (استحسانا) بر ادم كندو ورثه‌سينه فلانك بنم اوزرمده دينى واردر ديدكده ورثه كندوينى تصديق ايدرلرسه استحسانا ثلثه‌دك وجوبا اوقائل تصديق اولنور قياس اقرار بالمجهول اولديغندن عدم تصديقى ايدى هر نه‌قدر صحيح ايسه انجق اثبات و بيانله حكم اولنور استحسانك وجهى معلومدركه مقرك مرادى حق صاحبنى ورثه اوزره تقديمدر وانك مقصود ومرامنى بطريق الوصيه تنفيذ ممكندر واصل حق معلومى اولوب مقدارى معلومى اولمامغله بوكا بعض حاجت مس ايدر ❊ بخلاف ❊ (قوله) ❊ كل من ادعى على شيئا فاعطوه ❊ (لانه خلاف الشرع) ❊ الا ان يقول ان راى الوصى ان يعطيه فيجوز من الثلث ❊ (ويصير وصيته) قائل مشروحك هر بر كمسنه كه بندن بر شى دعوا ايدر انى اعطا ايديكز قولى صورت مرسومه‌نك خلافنه‌دركه بو باطلدر خلاف شرع شريف اولمغين الا اوصى وير مسنى راى ايدرسه ديرسه ثلثدن جائز اولور وصيه تفويض ايتمكله وصيت اولمش اولور لكن بوندن متبادر اولان بونك وصيت

اولمیسیدر وصی دفعنی رای ایتسون ویاایتمسون ※ ولوقال مادعی فلان من مالی فهو صادق
فان سبق منه دعوی فی شیٔ معلوم فهوله والا لایجتبی ※ واکر قائل فلان کمسنه‌نك دعوا
ایتدیکی مالده اوادم صادقدر دیرسه‌امدی اندن مقرك حیاتنده مقردن معلوم ومعین برنسنه‌یی
مقدما دعواسی سبقت ایتمش اولورسه انی اقرار ایتمش اولدیغندن اوشی مقرلهك اولور سبق
دعوا اولمازسه بر شی ایجاب ایتمز واقع اولمیان نسنه‌یی اقرار اولمغین ※ فان اوصی بوصایا مع
ذلك ※ ای مع قوله لورثته لفلان علی دین فصدقوه ※ عزل الثلث لاصحاب الوصایا والثلثان
للورثة وقیل لکل ※ (من اصحاب الوصایا والورثة) ※ صدقوه فیما شئتم ومابقی من الثلث
فللوصایا ※ بر کمسنه ورثه‌سنه بنم اوزرمده فلان ایچون دین واردر انی دعواسنده تصدیق
ایدیکز دیه‌رك براز وصیتده ایتمش اولورسه ترکه‌نك ثلثی ارباب وصیتچون عزل وافراز اولنوب
ثلثانی ورثه‌یه ابقا قلنوب کندولرینه دیله‌دیککز مقدارده دینی تصدیق ایتدیکز دینور پس
ورثه ایله ارباب وصیتدن هر بری بر مقدار شی اقرار ایتمش اولورلرسه امدی ترکه‌ده دین
اولدیغی ظاهر اولمغله هر برلرینك اقرارلری مقداری حصه‌لرندن تنفیذ وادا اولنوب ثلثدن
باقی وصیتلره ایفا اولنور (والدین وان کان مقدما علی الحقین الا انه مجهول وطریق تعیینه
ماذکر فیؤخذ الورثة بثلثی مااقروابه والموصی لهم بثلث مااقروابه ومابقی فلهم ویحلف کل
علی العلم لوادعی الزیادة) دین ذاتنده هرنه‌قدر حقینکه ارثله وصیت اوزره مقدم ایسه‌ده بو
صورتده مجهول اولوب طریق تعیین ومعرفتی الحق مارالذکر فریقینك تصدیق واقرارلریله
اولدیسه امدی ورثه اقرار ایتدکاری مبلغك ایکی ثلثیله موصی لهم بر ثلثیله مؤاخذه اولنوب
باقی قلان مبلغ کندولرینك اولور وغیرك فعلنه اولدیغندن داین اقرارلرندن زیاده دعوا ایتدیکی
تقدیرجه کندولری علم اوزره تحلیف اولنورلر (قلت بقی لوکانت الوصایا دون الثلث هل
یعزل الثلث کله ام بقدر الوصایا لم اره) شارح علیه الرحمه دیرکه برمسئله باقی قالوب بیان اولنمدیکه
وصیتلر ثلثدن دون اولورسه ثلثك کلیسی تمامامی عزل وافراز اولنور یوخسه وصایا قدرمی
بوکه متعلق مفادی کورمه‌مدم لکن وصیت اولان قدر افراز اولنمق کرك (وبقی ایضا هل
یلزمهم ان یصدقوه فی اکثر من الثلث یراجع ابن الکمال به) بر مسئله دخی بیان اولنمیوب
باقی قالدیکه ورثه‌یه ثلثدن اکثرده کندولری تصدیق لازم اولورمی بوکه بناء ابن کمالك بومقامه
اولان بحث تفصیلنه مراجعتده لازمدر ※ ولاجنبی ووارثه اوقاتله نصف الوصیة وبطل
وصیته للوارث والقاتل ※ (لانهما من الوصیة علی مامر ولذا تصح باجارة الوارث) برشخصك
بر اجنبیله کندو وارثنه ویا قاتلنه وصیتنده اجنبیچون وصیت اولنان مبلغك نصفنه استحقاق
واردر ماسبقده بیان اولندیغی اوزره وارثله قاتل ارباب وصیتدن اولمغین کندولرینه وصیت
باطله اولور اجازت اولمزسه اما وارث اجازت ویررسه صحیحه اولور بونلره وصیتك عدم صحتی
لعارضدر حیله میته وصیت کبی دکلدر میتده اهلیت بولنمامغین وصیتك کلیسی حیه اولور
کندوسی مزاحم اوله‌مز ※ بخلاف ماذا اقر بعین اودین لوارثه ولاجنبی ※ (حیث) ※ لایصح
فی حق الاجنبی ایضا ※ (لاقرار بعقد سابق بینهما فاذا الغا بعضه لغا باقیه ضرورة) وارثیله
اجنبیه عین ویادین اقراری وصیتك خلافنه‌درکه اجنبی حقنده‌ده صحیح اولماز میانلرنده‌که

(عقد)

عقد سابقی اقرار اولوب پس انك بعضنی لغو اولدقده باقیسده بالضروره لغو اولور (قیل
هذا اذا تصادقا فان انکر احدهما شرکة الاخر صح اقراره فی حصة الاجنبی عند محمد وعندهما
تبطل فی الکل لماقلنا زیلعی) لکن اشبو مضمون مشروح وارثله اجنبینك اقرار مشروحده
تصادقلرینه نظرادر اما احدهما اخرك شرکتنی انکار ایدرسه امام محمد رحمه‌الله تعالی قتنده
اجنبینك حصه‌سنده اقراری صحیح اولور وارثك کندونك وشریکنك حقنك بطلانی مقر
اولمغین اقرار کندونك حقنده باطل دیکری حقنده ثابت اولدی امامین قتنده وارثك حقی
اجنبینك حقندن متمیز اولمدیغندن کلیسنده اقراری باطل اولور زیلعینك عبارەسنده زیاده‌جه ایضاح
وفوائد واردر فراجعه ※ ولو ※ (اوصی) بثیاب متفاوتة (جید ووسط وردی) ※ اثلاثة ※
(انفس الکل منهم بثوب) ※ فضاع ※ (منها) ※ ثوب ولم یدر ※ (ای هو) ※ والوارث یقول لکل ※
(منهم) ※ هلك حقك بطلت ※ (الوصیة لجهالة المستحق کوصیته لاحد هذین الرجلین) برکمسنه جید
ووسط وردی اولان اوچ عدد ثیاب متفاوته‌یی اوچ آدمك هر برینه برثوب معینی وصیت
ایدوب بعده انك بری ضایع اولوب وقنقیسی اولدیغی معلوم اولمیوب وارثده موصی لهك
هر برینه سنك حقك ضایع اولدی دیسه مستحقك جهالتینه مبنی وصیت باطله اولور ایکی
رجلك برینه لاعلی التعیین وصیت کبی اولور ※ الاان ※ (یسامحوا) ※ یسلموا مابقی
منها ※ (فتعود صحة لزوال المانع وهو الجحود فتقسم) ※ لذی الجید ثلثاه ولذی الردی
ثلثاه ولذی الوسط ثلث کل واحد منهما ※ (لان التسویة بقدر الامکان) الاورثه مسامحه
ایدوب اثوابدن باقی قلانی کندولرینه تسلیم ایدرلرسه مانعکه جحود زائل اولدیغندن
وصیت صحته عودة ایدوب جید صاحبنه جیدك ایکی ثلثی ردی صاحبنه ردینك ایکی ثلثی
وسط صاحبنه مرقومانك هر برنده ثلث حصه اوله‌رق تقسیم اولنور مهما امکن تسویه
بونده اولدیغندن (ولو اوصی احد الشریکین) ※ بیت معین من دار مشترکة وقسم ووقع
فی حظه فهو للموصی له ※ برمشترك داردن بربیتی ایکی شریکك بری برآدمه وصیت
ایدوب دار تقسیم اولنوب اول بیت موصینك حصه‌سنه واقع اولورسه موصی لهك اولور
※ والا ※ (یقع فی حظه) ※ فله مثل درعه ※ (صرح صدرالشریعة وغیره بوجوب
القسمة فلوقال قسم فان وقع الی اخره لکان اولی) واکر تقسیمده بیت موصینك حصه‌سنه
عائد اولمزسه موصی لهه اول بیت قدر اولچویله قاچ ارشون اولورسه اوقدر موصینك
حصه‌سندن ویریلور صدرالشریعة وغیریسی قسمتك وجوبیله تصریح ایتدیلر تعبیرده مصنف
مرحوم قسم فان وقع دیسه الی اخره اولی اولور ایدی ※ والاقرار ببیت معین من دار
مشترکة مثلها ※ (ای مثل الوصیة فی الحکم المذکور) مشترك بردار دن معین بربیتی بر
کمسنه‌یه اقرار حکم مشروحده وصیت کبیدر ※ وبالف عین ※ (ای معین بان کانت ودیعة
عند الموصی) ※ من مال اخر فاجاز رب المال ※ (لوصیة) ※ بعد موت الموصی ودفعه ※
(الیه) ※ صح ※ موصینك عندنده براخر کمسنه‌نك ودیعه اوله‌رق برمقدار مالندن معین
بیك غروشنی وصیت ایدوب مال صاحبیده موصینك وفاتندن صکره اکا اجازت ویروب
وانی موصی لهه دفع وتسلیم ایلسه صحیح اولور معین اولمیوب وعندنده اولمازسه وصیتی

باطله اولور جهالتینه بناء ❊ وله المنع بعد الاجازة ❊ (لان اجازته تبرع فله ان یمتنع من التسلیم واما بعد الدفع فلارجوع له شرح تکملة) رب المالك اجازتی تبرع اولدیغندن بعد الاجازة موصی لهی وصیتی اخذندن منع وکندویه تسلیمدن امتناع واردر اما بعد الدفع والتسلیم رجوع ایده‌من لکن تبرع وهبه قبیلندن اولمغله کندویه قضا ویا رضا ایله رجوع واردر ❊ بخلاف ما اذا اوصی بالزیادة علی الثلث لقاتله اولوارثه فاجازتها الورثة ❊ (حیث لا یکون لهم المنع بعد الاجازة بل یجبرون علی التسلیم لما تقرر ان المجاز له یتملکه من قبل الموصی عندنا وعند الشافعی من قبل المجیز) برکمسنه مالنك ثلثندن زیاده‌یی یا قاتلینه ویا وارثینه وصیت ایدوب ورثه‌ده اکا اجازت ویرسه مسئلهٔ سابقه‌نك خلافینه‌درکه بعد الاجازة کندولرینه موصی لهی منع اولمز بلکه تسلیمه جبر اولنورلر زیرا اصول مقرره‌دندرکه کندویه اجازت ویریلان موصی له حنفیه قتنده وصیته موصی طرفندن مالك اولور شافعیه نزدنده مجیز جانبندن مالك اولور درر ده مذ کوردرکه بونده وصیت موصینك کندو ملکینه تصادف ایتدیکندن ذاتنده صحیحه‌در عدم صحت ورثه‌نك حقندنناشی اولدی امدی انلرده اجازت ویردکده حقلری ساقط اولمغله موصیدن نافذ اولدی ❊ ولو اقر احد الابنین بعد القسمة بوصیة ابیه (بالثلث) ❊ صح ❊ (اقراره) ❊ فی ثلث نصیبه ❊ (لانصفه استحسانا لانه اقرله بثلث شایع فی کل الترکة وهی معهما فیکون مقرا بثلث مامعه وبثلث مامع اخیه بعد القسمة) برکمسنه‌نك ایکی اوغلونك بری باباسنك مالنك ثلثنی وصیت ایتدیکنی اقرار ایدرسه استحسانا کندونك حصه‌سنك ثلثنده اقراری صحیح اولور نصفنده اولمز زیرا مقر موصی لهه ترکه‌نك کلیسنده شایع ثلثی اقرار ایلدی ترکه‌ده ایکیسنك یدنده بولنمغله بعد القسمة کندونك حصه‌سنك ثلثیله قرنداشنك حصه‌سنك ثلثی اقرار ایتمش اولور قیاس اولان مقرك مافی الیدنك نصفنی اخذی ایدی امام زفرك قولیده بودر زیرا ثلثی اقراری مقرلهك کندویه مساواتی متضمن اولوب تسویه‌ده نصفده اولورکه حتی کندویه نصف باقی قاله نته‌که اخ ثالث اقرارنده اولدیغی کبی پس مقرك کندو نفسی حقنده ولایتینه مبنی انده اقراری مقبول اولور قرنداشی حقنده اقراری مقبول اولمز (بخلاف مالو اقر احدهما بدین علی ابیهما حیث یلزم کله لتقدم الدین علی المیراث) ایکی اوغلونك بری بابالرینك اوزرینه برمقدار دین اقرار ایدرسه صورت مشروحه‌نك خلافینه‌درکه دین میراث اوزره مقدم اولدیغندن دینك کلیسی مقرك اوزرینه لازم اولور امدی داین مقرك یدنده بولنان میراثدن کلیسنی الور حتی حقنی تماما اخذ واستیفا ایده‌نه دك اما وصیت بونك کبی دکلدر ❊ وبامة فولدت بعد الموت الموصی ولدا وکلاهما یخرجان من الثلث فهما للموصی له والا ❊ (یخرجا) ❊ اخذ الثلث منها ثم منه ❊ (لان التبع لا یزاحم الاصل) برکمسنه برجاریه وصیت ایدوب کندونك وفاتندنصکره جاریه برولد کتوروب وایکیسی بالاعتبار القیمة ثلثدن چیقارسه ایکیسیده موصی لهك اولور ثلثدن چیقمازلرسه ثلثی جاریه‌دن الور بعده ولددن الور تبع اصله مزاحم ومقابل اولمامغین صورت مسئله برکمسنه‌نك التیوز غروش نقدی واوچ یوز غروش قیمتلو برجاریه‌سی اولوب جاریه‌یی برادمه وصیت ایتسه امدی کندوسی وفات ایدوب جاریه قبل القسمة قیمتی اوچ یوز غروشلق برولد

کتوروب مالك طوپو بیك ایکیوزه بالغ اولورسه ثلث مال درتیوز اولمغله امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده جاریه وولدك ثلثی موصی لهك اولور امامین هر برینك ثلثی موصی لهك اولور ولد حاصل ایصاده وصیتده بالتبع داخل اولدیغندن دیدیلر امام اعظم رحمه الله تعالینك دلیلی وصیتده ام اصل وولد تبع اولمغله تبع اصله مزاحم اولمامغین وصیتده ایکیسنده بردن تنفیذ اولنسه وصیتك اصلك بعضیسندن نقضی لازم کلور بوایسه جائز دکلدر (وقالا یأخذ منهما علی السواء هذا اذا ولدت قبل القسمة وقبول الموصی فلو بعدهما فهو للموصی له لانه نماء ملکه) امامین جاریه ایله ولدك ایکیسندن برابر الور اکر ولد تقسیمدن وموصی لهك قبولندن مقدم اولورسه دیدیلر پس تقسیمدن وقبولدن صکره اولورسه موصی لهك اولور ملکنك نمامی اولمغین (وکذا لو بعد القبول وقبل القسمة علی ماذکر القدوری) قدورینك بیاننه نظراً بنه بویله ولد موصی لهك وصیتی قبولندنصکره وتقسیمدن مقدم اولورسه ولد کندونك اولور نماء ملکی اعتباریله موصی به اولمز (ولو قبل موت الموصی فللورثة) جاریه‌نك ولد کتورمسی موصینك وفاتندن مقدم اولورسه ولد ورثه‌نك اولور وصیت تحتنده داخل اولماز (والکسب کالولد فیما ذکر) سالف البیان وصیت کسبده ولد کبیدرکه موصی لهده کسب ویا زیادهٔ حادثه وغله وارش ظهور ایدرسه موصینك وفاتندن مقدم اولورسه ورثه‌نکدر صکره بعد القبول والتقسیم اولورسه موصی لهکدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

❊ باب العتق فی المرض ❊

حال مرضده عتق حقنده باب بلاغت نصابدر ومرض وقتنده عتق ورثه‌نك حقنك تعلقی زماننده تبرعا وقوعده وصیت کبی اولدیغندن مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب انی کتاب الوصایاده ذکر ایلدی ❊ یعتبر حال العقد فی تصرف منجز ❊ (هو الذی اوجب حکمه فی الحال) ❊ فان کان فی الصحة فمن کل ماله والا فمن ثلثه ❊ تصرف منجزکه حکمنی صدوری وقتنده ایجاب ایدن تصرفده حال عقد اعتبار اولنور امدی عاقدك صحتی حالنده وقوعبولمش اولورسه مالنك کلیسندن یوقیسه ثلثدن اعتبار اولنور (والمراد التصرف الذی هو انشاء ویکون فیه معنی التبرع حتی ان الاقرار بالدین فی المرض ینفذ من کل المال والنکاح فیه بقدر مهر المثل من کل المال) سالف الذکر تصرفکه مرض حالنده ثلثدن اعتبار اولنان تصرفدن مراد انشا اولوب وکندوده تبرع معناسی اولان تصرفدر کورمزمیسنکه انشا اولمیوب اخبار قبیلندن اولان مرض حالنده اقرار بالدین وکندوده تبرع معناسی اولمیوب انشا قبیلندن اولان مرض حالنده نکاحده مهر مثل مقدارنده مالك کلیسندن تنفیذ اولنور ❊ والمضاف الی موته ❊ وهو ما اوجب حکمه بعد موته کانت حر بعد موتی او هذا الزید بعد موتی) ❊ من الثلث وان کان فی الصحة ❊ برکمسنه‌نك عبدینه سن بنم موتمدنصکره حرسك ویاشبو نسنه وفاتمدن صکره زیدکدر دیمسی کبی موتینه مضاف اولان شیکه حکمی وفاتندنصکره اجرا اولنان وصیت ثلثدن معتبردر هرنه قدر صدوری صحت حالنده اولمش اولورسه‌ده (ومرض صح منه کالصحة) انسانك کندودن صحت بولدیغی مرض حالی صحت کبیدر زیرا ورثه‌نك وغرمانك مریضك

مالنه حقنك تعلق ايجق مرض موتنده اولور برئى وصحتى مرض موت اولمديغنه دليلدر
(والمقعد والمفلوج والمسلول اذا تطاول ولم يقعده فى الفراش كالصحيح مجتبى ثم رمز حد
التطاول سنة) مقعد ميمك ضميله مهمل وزننده اياقلرنده علت اولوب كتورم اولوب وفاج
وسل مرضنه مبتلا اولان ذواتك مرضلرى برسنه قدر ممتد اولوب صاحب فراش اولميوب
شكسته بسته يوريوب كزرلرسه صحيح كبيلردر اوحالده تصرفلرى نافذدر (وفى المرض المعتبر
المبيح لصلاته قاعدا) تصرف انشائينك ثلثدن نفوذ نه مرض معتبرك حدى نمازى قاعدا اداى
مباح قيلان مرضدر المعتبر كلمه‌سى جر ايله مرضك صفتيدر وفى المرض المعتبر الى اخره عبارەسنده
حذف واردر والحد فى المرض المعتبر هو المبيح لصلاته قاعدا تقديرندەدر ✽ اعتاقه ومحاباته
وهبته ووقفه وضمانه ✽ (كل ذلك حكمه كحكمه) ✽ وصية فيعتبر من الثالث ✽ انسانك مرض
موتنده عتق ومحاباتيكه يوز غروش دكر مالينى اللليه بيعى واللى دكر نسنه‌يى يوزه اشتراسى
وهبه ووقف وضمانيكه برشيئه تعهدى كفالتدن عامدر مثلا بركمسنه‌نك بررجله خالع امرأتك
على الفاعلى انى ضامن قولى كبى اشبو مزبورلرك كليسنك حكمى وصيتك حكمى كبيدر ثلثدن
معتبردر ورثه‌نك حقلرى تعلق ايتديكندن بونلرك وصيته تشبيهى تصرفات منجزة فى الحال
اولوب وصيت كبى ايجاب بعدالموت اولمدقلرندندر ومحابات اجارەده واستيجار ومهر وابرآ
وصدقه مثللو شيلر ايلەده اولور (كما قدمنا فى الوقف ان وقف المريض المديون بمحيط باطل
فليحفظ فليحرر) نته‌كه وقف بحثنده ذكر ايتدككه مالنك طوپنى دينى احاطه ايدن مديون
مريضك وقفى باطلدر ✽ ويزاحم اصحاب الوصايا فى الضرب ولم يسع ✽ (العبد) ✽ ان اجيز ✽
(عتقه لان المنع لحقهم فيسقط بالاجازة) سالف الذكر عبد معتق وكندويه محابات ووقف
وهبه وضامن اولنان ذوات سائر ارباب وصايايه ضربده مزاحم اولوركه جمله‌سنك نصيبلرى
ثلثه ضرب اولنوب اندن حاصل اولان مبلغ كندولرينه تقسيم اولنور واكر عبدك عتقنه
اجازت ويرمش اولورلرسه عبد قيمتنده سعى ايتمز عتقدن منع كندولرينك حقى اولمغله
اجازتلريله ساقط اولور ✽ فان حابى وتحرر ✽ (وضاق الثالث عنهما) ✽ فهى ✽ (المحاباة)
✽ حق وبعكسه ✽ بان حرر (فحابى) ✽ استويا ✽ بركمسنه بركمسنه‌يه محاباتا دكرندن نقصانه
بر مالنى بيع ايدوب وبر عبدنيده عتق ايدوب وثلثده بونلره مساعد اولميوب ضيق اولسه
امدى انفاذه محابات عتقدن احق واوليدر صورت مسئله بركمسنه ايكيوز درهم قيمتلو بر
عبدنى يوز درهمه بيع ايدوب بعده يوز درهم قيمتلو بر عبدنيده عتق ايلسه پس بونلردن
ماعدا بر مالى اولمزسه ثلث محاباته صرف اولنوب عبد قيمتنك كليسنده سعى ايدر صورت
مشروحه‌نك عكسنده‌كه ابتدا عبدنى عتق ايدوب بعده محاباتده ايكيسى مساوى اولورلركه
ثلثكه يوز بينلرنده تقسيم اولنوركه عبد معتقك نصفى مجانا بادهوا عتق اولنوب نصف اخرينك
بهاسيكه اللليده سعى ايدر صاحب محابات ديكر عبدى يوز اللى درهمه اخذ ايدر (وقالا عتقه
اولى فيهما) امامين همامين عتقه فسخ لاحق اولمديغندن صورت مشروحه‌لرك ايكيسندەده
عبدك عتقى اوليدر بيورديلر ✽ ووصيته بان يعتق عنه بهذه المائة عبد لاتنفذ ✽ (الوصية)
✽ بما بقى ان هلك درهم ✽ (لان القربة تتفاوت بتفاوت قيمة العبد) برشخصك مالندن معين

مشار اليه اوله‌رق يوز غروشله برعبد اشترا اولنوب كندو ايچون عتق اولنمغله وصيتنده
اندن بردرهم ضايع اولسه باقيسيله اووصيت تنفيذ اولنمز عبدك قيمتنك تفاوتيله قربنده
تفاوت ايتديكندن امدى يوز معين اولمزسه مالنك ثلثندن يوز اعتبار اولنور ✽ بخلاف
الحج (وقالا هما سواء) حج صورت مرسومه‌نك خلافنه‌در امامين ايكيسى بردر ديديلر
عتقده حج كبى حق الله اولمغين كورمزميسنكه بلا دعوى كندى‌ده شهادت مقبوله اولور
مستحق تبدل ايتمز امام اعظم رحمه الله تعالى عتق عبدك كندونك حقيدر حج كبى حق الله
دكلدر شهادت كندونك دعواسيله مقبوله اولور ديدى ✽ وتبطل الوصية بعتق عبده ✽ (بان
اوصى بان يعتق الورثة عبده بعد موته) ✽ ان جنى بعد موته فدفع ✽ (بالجناية كما لو بيع بعد
موته بالدين) بركمسنه وفاتندنصكره عبدنك عتقنى ورثه‌سنه وصيت ايتدكده اوعبد بعدالوفات
برجنايت ايتمكله كندوينى جنايتى مقابله‌سنده ويرسه‌لر وصيت مشروحه باطله اولور ولى
جنايتك حقى موصينك وموصى لهك حقنك اوزرينه مقدم اولمغين نته‌كه بعدالموت دينى مقابله
سنده عبدك بيعنده وصيت باطله اولديغى كبى ✽ وان فدى ✽ (الورثة العبد لاتبطل وكان
الفداء فى اموالهم بالتزامهم) واكر ورثه ولى جنايته فدا ويروب عبدى خلاص ايدرلرسه
وصيت باطله اولمز عبد جنايتدن پاك اولمغله اصلا جنايت ايتمامش كبى اولور وفدا ورثه‌نك
التزاملرينه مبنى كندولرك مالندن اولور (ولواصى) ✽ بثلثه ✽ (اى ثلث ماله) ✽ لبكر
وترك عبدا ✽ (فاقر كل من الوارث وبكر ان الميت اعتق هذا العبد) ✽ فادعى بكر عتقه فى الصحة ✽
(لينفذ من كل المال وادعى) ✽ الوارث ✽ (عتقه) ✽ فى المرض ✽ (لينفذ من الثلث ويقدم
على بكر) بركمسنه مالنك ثلثنى بكره وصيت ايدوب بعده برعبد ترك ايتدكده ورثه ايله بكرك
هربرى ميتك اوعبدى عتقنى اقرار ايدوب نهايتى بكر وصيت مالك كليسندن نافذ اولوب
عبد اخراج اولندقدنصكره باقى مالك ثلثى كندونك اولمقجون موصينك صحتى حالنده عتقنى
دعوا ورثه ثلثدن تنفيذيچون مرضنده عتقنى دعوا ايتسه‌كه حتى عتق بكره وصيتك اوزرينه
تقديم اولنه زيرا مرض حالنده عتق ثلث مال اوزره مقدمدر ✽ فالقول للوارث مع اليمين ✽ (لانه
يكر استحقاق بكر ✽ ولاشئ لزيد ✽ (كذا فى النسخ المتن والشرح قلت صوابه لبكر لانه المذكور
اولاغاية الامر ان القوم مثلوا لزيد فغيره المصف اولا ونسيه ثانيا والله اعلم) امدى مسئلهٔ مرسومەده
وارث بكرك عبدن ماعدا ثلثه استحقاقنى انكار ايتديكندن قول يمينيله كند اولوب صحتى
حالنده عتق ايتمدى مرض وقتنده عتق ايتدى ديو يمين ايتمكله زيده مالدن برشى عائد اولمز
متن وشرح نسخه‌لرنده اشبو عباره ايله واقعدر شارح عليه الرحمه ديركه صواب اولان لزيد
بدلينه لبكردر ابتدا ذكر اولنان او اولمغين نهايتى ديمك ممكندركه قوم زيد ايله تمثيل ايتمش
اولوب بعده مصنف مرحوم ابتدا انى تغيير ايدوب بكر ايله تعبير ايده ثانيا تعبيرنى اونودوب
زيد ايله تعبير ايتمش اوله الله تعالى حقيقت حاله يك عالمدر ✽ الا ان يفضل من ثلثه شئ ✽
(من قيمة العبد) ✽ اوتقوم حجة على دعواه ✽ (فان الموصى له خصم لانه يثبت حقه وكذا
العبد) الامالك ثلثندن عبدك قيمتنك اوزرينه مال زائد اولوب ارترسه وياخود زيدك دعواسى
اوزره حجت قائمه اولورسه كندوسى ثلثدن حصه ياب اولور زيرا موصى له حقى اولان ثلث

اثبات ايتمكله كندوسى خصم اولور عبدده يينه بويلهجه خصمدر امام اعظم رحمه الله تعالى
قتنده كندونك حقى اولان عتقى اثبات ايتمكين من قيمة العبد عبارهسنده من كلمهسى على معناسنهدر
ونصرناه من القوم نظم كريمنده من القوم عليهم ايله تفسير اولنمغين ❊ ولوادعى رجل دينا
على الميت ❊ (وادعى) ❊ العبد عتقا فى الصحة ولامال له غيره فصدقهما الوارث يسعى فى قيمته
ويدفع الى الغريم ❊ بركمسنه برميت اوزره برمقدار دين دعوا ايدوب برعبدده صحتى حالنده
كندى عتقنى ادعا ايدوب وعبددن غيرى برماليده اولميوب ورثهده كندولرينى تصديق ايدرسه
عبد قيمتنده سعى ايدوب غريمه ادا ايدر لكن بو عبد مدعاسنى اثبات ايدهديكى صورتدهدر
پس اثبات مدعا ايدرسه داينك اوزرينه كندونك عتقى تقدم ايدر (وقالا يعتق ولايسعى فى
شئ وعلى هذا الخلاف لوترك ابنا والف درهم فادعاها رجل دينا واخر وديعة وصدقهما
الابن فالالاف بينهما نصفان عنده وقالا الوديعة اقوى) امامين همامين سالف الذكر عبد عتق
اولنور ديجون اصلا برشى سعى ايتمز زيرا ورثهنك تصديقيله دينله عتق ايكيسى بردن صحت
حالنده بركلامله ظاهر اولدقلرندن ايكيسى بردن واقع اولمغله عتق صحت حالنده اولديغندن
سعى ايجاب ايتمز ديديلر اشبو خلاف مشروحه مبنى بر رجل براوغلو ايله بيك درهم ترك
ايتدكده برآدمده اوبيكى دين واخريده انى وديعهدر ديو ادعا ايتدكده ابن ايكيسنيده تصديق
ايلسه امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده مزبور بيك بينلرنده مشترك اولور وديعه ايله دين
ايكيسى بردن ظاهر اولدقلرينه بناء امامين وديعه اقوادر ديدى وديعه حقى عين مالده دين
ابتدا ذمتده بعده عين مالده اثبات ايتمكين وديعه اسبق اولمغله صاحبى كندويه احق واولى
اولدى (قلت وعكس فى الهداية فقال عنده الوديعة اقوى وعندهما سواء والاصح ماذكرنا
كمافى الكافى وتمامه فى الشرنبلالية فليحفظ) شارح عليه الرحمه ديركه مسئلۀ مشروحهنى هدايهده
عكس ايتديكه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده وديعه اقويدر امامين نزدلرنده برابرلردر ديو
بيان ايتدى لكن اصح اولان كافيدهكه مثللو بزم ذكر ايتديكمزدر وبو بحثك تمامى شرنبلاليهده
مسطوردر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

باب الوصية للاقارب وغيرهم

اشبو باب اقارب وسائر اهل واصهار واختان حقنده وصيت بيانندهدر بو بابك باب سابقدن
تأخيرى بونك قوم مخصوصين باب متقدمك بروجه عموم اولديغنه مبنيدر زيرا خصوص
عمومدن صكره ذكر اولنور ❊ جاره من لصق به ❊ (وقالا من يسكن فى محلة ويجمعهم مسجد
المحلة وهو استحسان وقال الشافعى الجار الى اربعين دارا من كل جانب) بركمسنه مالك ثلثى
جيراننه وصيت ايدرسه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده جار كندونك خانهسينه ملاصق ومتصل
اولان ذوات اولور امامين جار اولا محلهده ساكن اولوب محلهسى مسجدنك جامع اولديغى
كمسنهلردر ديديلر اشبو امامين قولى استحساندر وعمل بونك اوزرينهدر امام شافعى هر بر
طرفدن قرق دارهدك جاردر بيورمشدر ❊ وصهره كل ذى رحم محرم من عرسه ❊ (كابائها
واعمامها واخوالها واخواتها وغيرهم) بركمسنهنك صهرى عورتى طرفندن بابالر وعملرى

ودايلرى وقز قرنداشلرى كبى هر بر ذى رحم محرميدر ❊ بشرط موته وهى منكوحته
اومعتدته من رجعى ❊ (فلو من باين لايستحقها وان ورثت منه) لكن مار الذكر ذواتك
صهريتى عورت زوجك تحت نكاحنده ويا طلاق رجعيده معتدهسى اولهرق زوجك وفاتى
شرطيلهدر امدى طلاق بايندن معتدهسى يكن زوج وفات ايدرسه صهرى وصيته مستحق
اولهمز عورتى مرض موتنده باينا تطليق ايتديكندن هر نه قدر عورت كندويه
وارثه اولورسهده (قال الحلوانى هذا فى عرفهم واما فى عرفنا فيختص بابويها عناية
وغيرها واقره القهستانى) حلوانى ديركه صهرى اشبو تعريفله بيان كندولرينك عرفلريله بزلر
بزلرك عرفنده صهر كشينك عورتنك ابويندر بومضمونى قهستانيده اقرار ايلدى (قلت
لكن جزم فى البرهان وغيره بالاول واقره فى الشرنبلالية ثم نقل عن العينى ان قول الهداية
وغيرها انه صلى الله تعالى عليه وسلم لما تزوج صفية صوابه جويرية بنت الحارث قلت فليحفظ
هذه القاعدة) شارح عليه الرحمه ديركه لكن برهانده وغيرسنده قول اولله جزم ايتدى
وشرنبلاليهده آنى اقرار ايلدى بعده عينيدن نقلاً ديديكه هدايهنك وسائرنك رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم وقتاكه صفيه رضى الله تعالى عنهايى تزوج ايتدكده كندويه اكر اما كندونك ذى
رحم محرمى اولان ذواتدن قنقيسنه مالك اولورسه آنى عتق ايدوب آنلره اصهار نى تسميه
اولنور ايدى لكن بونده صواب اولان جويرية بنت الحارث ايدى تزوج كندونك حقنده
ظهوره كلديكندن زيرا ائمۀ حديثدن ابوداود سننده عتاق بحثنده محمد بن اسحاقدن اوده
محمد بن جعفر بن الزبيردن اوده زبيردن اوده عائشه رضى الله تعالى عنها وعن ابويهادن روايت
ايدركه جويرية بنت الحارث بن المصطلق اصحابدن ثابت بن قيس بن شماسله عمزادهسى سهملرينه
اصابت ايتمكله جويرية كندو نفس نفيسهلرينى برمقدار شى مقابلهسنده كتابته كسوب
وكندولرى صبيح الوجه مليح اللسان بردلبر خاتون اولمغله حضرت عائشه رضى الله تعالى
عنها ديركه بدل كتابتنى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمدن استحصال ورجا امنيهسيله
باب عالى حجرۀ سعادته كلدكده كلمسى بكا هر نه قدر كريه كلديسه نهچاره اولدى پس اول شاه
هردوسرا عليه افضل التحايا حضرتلرينه ملاقى اولدقلرنده بيوردىلركه يارسول الله معلوم
سنيهلريكودركه بنده كز جويرية بنت الحارثه سبايا تقسيمنده ثابت بن قيس بن شماس سهمينه
اصابت ايتمكله كندو نفسمى كتابته كسدم لكن بدل كتابتى تاديهده عجزم اولمغله ذات شريفكز
هر درده دوا وبيمارلره شفا اولديغنده سندن بدل كتابتمه استمداد وقيدر قيدن استخلاص
رجا ونياز ايدهرم ديدكده اول كان وفا بيوردلركه سزه آندن خيرلو ونفعلو برشى راى ايتسهم
راضيه اولور ميسز جوابنده نهاوله ديدكده بيورديلركه بدل كتابتكى بن ادا وسزى تزوج
ايتمكدر امدى نعم يارسول الله ديوب رضا ويردكده قد فعلت ديدى پس اصحاب كزين رضوان الله
عليهم اجمعين استماع ايتدكلرنده يدلرنده سبيلرى عتق وارساليله تخلية سبيل ايدوب آنلره
اصهار رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اطلاق ايدر اولديلر حضرت عائشه رضى الله تعالى
عنها جويرية رضى الله تعالى عنها حقنده بيورر ايديكه بونك كبى قومينه پك خيرلو بن بر عورت
كورمدم بنى المصطلقدن يوز قدر متعلقاتنك عتقينه سبب اولدى ❊ وختنه زوج كل ذى ❊

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

(كذا فى النسخ قلت الموافق لعامة الكتب ذات) ۞ رحم محرم منه كازواج بناته ۞ (وعماته)
بر آدمك ختنى هر بر ذى رحم محرمنك زوجيدر مثلا قزلرينك وعمه‌لرينك ازواجى كبى
شارح عليه الرحمة نسخه‌لرده مذكر صيغه‌سيله ذى واقعدر ديرلكن عامهٔ كتبه موافق اولان
صيغهٔ تأنيثيله ذاتدر امام محمد ديركه بر كمسنه مالمك ثلثى اختانمه وصيت ايتدم ديسه آنك
اختانى كندونك قز قرنداشنك وآنك قزينك وخاله‌سينك زوجيدر ثلث ميانلرنده على
السوية تقسيم اولنور (وكذا كل ذى رحم من ازواجهن قيل هذا فى عرفهم وفى عرفنا الصهر
ابو المرأة وامها والختن زوج المحرم فقط زيلعى وغيره) ينه بويله مزبوره عورتلرك زوجلرينك
هر بر ذى رحم محرملرى اختاندر مذكر ومؤنث بونده مساويدر امدى مزبور زوجك
اناسى وباباسى ختندر لكن بو كندولرينك عرفنده‌در بزم عرفمزده صهر بر كمسنه‌نك عورتنك
باباسى واناسيدر وختن فقط محرمك زوجيدر (زاد القهستانى وينبغى فى ديارنا ان يختص
الصهر بابى الزوجة والختن بزوج البنت لانه المشهور) قهستانى بونده لايق اولان بزم
ديارلرمزده صهرى زوجه‌نك باباسنه ختنى بنتك زوجينه خاص قيلمق بومشهور اولديغندن
مضمونى زياده ايلدى بوندن فهم اولنان اعتبار موصينك بولنديغى بلده اهاليسنك عرفنه
اولمقدر بر ديار اهاليسنك عرفيله ديكر اهاليه حكم اولنمز ۞ واهله زوجته ۞ (وقالا كل من
فى عياله ونفقة غير مماليكه وقولهما استحسان شرح تكملة قال ابن الهمام وهو مؤيد بالنص
قال الله تعالى فنجيناه واهله الا امرأته انتهى) بر كمسنه‌نك اهلى زوجه‌سيدر امامين هر بر نفقه‌سى
اوزرينه لازم اولان عبيد وجاريه‌لرينك ماعداسى كندونك خانه‌سنده مجتمع عيالنده كه جماعتيدر
ديديلر امامين قولى استحسانذر ونصله فنجيناه واهله الا امرأته كريمه‌سيله تأييد
اولنمشدر (قلت وجوابه فى المطولات) شارح عليه الرحمه ديركه امام اعظم عليه الرحمه‌نك جوابى
مطولاتده مسطوردركه اهل اسمى زوجه‌ده حقيقت اولديغنه وسار باهله وقال لاهله امكثوا
نظم كريملريله وتاهل ببلدة كذا قولاريله اشتهار اولنور فنجيناه ايت كريمه‌سنه جواب انده كه
استثنا عموم اراده‌سينه قرينه اولمغله مجاز اولور ۞ واله اهل بيته ۞ (وقبيلته التى ينسب اليها
وحينئذ) ۞ يدخل فيه ۞ (كل) ۞ من ينسب من قبل ابائه الى اقصى اب له فى الاسلام ۞
(سوى الاب الاقصى لانه مضاف اليه قهستانى عن الكرمانى) بر كمسنه‌نك آلى كندونك اهل
بيتى وكندويه نسبت اولنديغى قبيله‌سيدر امدى بو تقديرجه بونده هر بر باباسى طرفندن اك
صكره‌كه باباسنك ماعداسى اسلامده كه اقصاى ابينه‌دك كندويه نسبت اولنان ذوات داخل
اولور اب اقصانك عدم دخولى مضاف اليه اولديغيچوندر زيرا وصيت مضافه‌در ۞ الاقرب
والابعد والذكر والانثى والمسلم والكافر والصغير والكبير فيه سواء ۞ (ويدخل فيه الغنى
والفقير ان كانوا لا يحصون كما فى الاختيار ويدخل فيه ابوه وجده وابنه وزوجته كما فى شرح التكملة)
آلده اقرب وابعد مذكر ومؤنث مسلم وكافر صغير وكبير برابرلردر وبونده غنى وفقير داخل
اولور هر نه قدر عد واحصايه قابل اولمزلرسه‌ده وبونده باباسى ودده‌سى واوغلو وزوجه‌سيده
داخل اولور (يعنى اذا كانوا لا يرثون) يعنى مزبورلرك دخولى وارث اولمدقلرينه كوره‌در
زيرا وارثه وصيت اولمز الا ورثه‌نك اجازتيله اولور ۞ ولا يدخل فيه اولاد البنات ۞

(واولاد الاخوات ولا احد من قرابة امه لان الولد انما ينسب لابيه لا لامه) آلده اولاد بنات
واولاد اخوات وانا طرفندن بر اقربا داخل اولمز ولد انجق باباسنه نسبت اولنوب اناسنه اولنمامغين
۞ وجنسه اهل بيت ابيه ۞ (لان الانسان يتجنس بابيه لا بامه) بر آدمك جنسى باباسنك اهل
بيتيدر انسان باباسيله تجنس ايدوب باباسنه نسبله بن فلانك جنسندن اولورم دير اناسينه نسبت
اولنمار ۞ وكذا اهل بيت واهل نسبه ۞ كآله وجنسه فحكمه كحكمه) بر كمسنه‌نك اهل بيتى
واهل نسبى ينه بويله آلى وجنسى كبيدر كه حكمى انك حكمى كبيدر متنك سالف الذكره
واله اهل بيته قولى اشبو وكذا اهل بيته قواندن مغنيدر ۞ ولو اوصت المرأة لجنسها اولاهل
بيتها لا يدخل ولدها ۞ (اى ولد المرأة لانه ينسب الى ابيه لا اليها) بر عورت كندونك
جنسينه ويا اهل بيتنه وصيت ايتسه ولدى اووصيتده داخل اولماز زيرا ولدى باباسنه نسبت
اولنور اناسنه نسبت اولنماز ۞ الا ان يكون ابوه ۞ (اى الولد) ۞ من قوم ابيها ۞
(وحينئذ يدخل لانه من جنسها درر وكافى وغيرهما) الا مرقوم عورتك ولدينك باباسى
كندونك قومندن اولورسه امدى كندونك جنسندن اولديغندن بو تقديرجه ولدى وصيتنده
داخل اولور (قلت ومفاده ان الشرف من الام فقط غير معتبر كافى اواخر فتاوى ابن نجيم
وبه افتى شيخنا الرملى نعم له مزية فى الجملة) شارح عليه الرحمة ديركه مضمون مشروحك
مفادى شرفك فقط انا طرفندن اولور ديدكارى معتبر دكلدر نته كه ابن نجيمك فتواسنك
اواخرنده مسطوردركه بزم شيخمز شيخ رمليده بونكله افتا بيورديلر بلى فى الجملة بونده
مزيت ورجحان واردر سائر انا طرفندن سيادت اولميان ذوات بونلر كبى اولمزلر بضعهٔ
هاشميه‌يه اتصاللرينه بناء امدى كندولرينه زكاة اخذى مشروع اولور وباباارى هاشمى
اولان قزه كندولرى كفؤ اوله‌مز لكن رسول الله صلى الله عليه وسلمك كل نسب ابن انثى
فهو لابيه الا ما كان من فاطمة فانه لى او كما قول شريفى خصوصيت قبيلندندر هر نه قدر بونده
نسب شريف انثىدن معتبر ايسه‌ده نته كه لفظ حديث شريف انى افاده ايدر ۞ وان اوصى
لاقاربه اولذى قرابته ۞ (كذا النسخ قلت صوابه لذوى) ۞ اولارحامه اولانسابه فهى
للاقرب فالاقرب من كل ذى رحم محرم منه ولا يدخل الولدان ۞ قيل من قال للوالد قريب
فهو عاق) بر آدم كندو اقاربنه ويا ذوى قرابتنه ويا ارحامنه ويا انسابنه وصيت ايدرسه اووصيت
الاقرب فالاقرب كندودن هر بر ذى رحم محرمنه اولور نسخه‌لرده وال مشروح اوزره واقعدر
شارح عليه الرحمة ديركه صواب اولان ذوى تعبيريدر بو وصيتده انا بابا داخل اولماز كورمزميسكه
والدينه قريب دين كمسنه‌يه عاصى دنلدى زيرا ارباب لغت قريب غير واسطه‌سيله غيره قرابت
تحصيل ايدن كمسنه‌در والدك ولده تقربيسه بالذاتدر واسطه ايله دكلدر امام اعظم وهمام اقدم
عليه رحمة ربه الاكرمدن اشبو وصيتده درت شرط بيان بيورمشدر برى مستحقك ايكى
ويا ايكيدن زياده اولمسيدر ايكنجى الاقرب فالاقرب اعتباريدركه ميراث كبى ابعدك اقربله
محجوب اولمسيدر اوچنجيسى وصينك ذى رحمى اولمسيدر دردنجيسى موصيه وارث اولمامسيدر
بونده رجال ونسا برابرلردر ۞ والولد ۞ (ولو ممنوعين بكفر اورق كما يفيده عموم قوله)
۞ والوارث ۞ واما الجد وولد الولد فيدخل فى ظاهر الرواية وقيل لا واختاره فى الاختيار) وصيت

مشروحه‌ده ولدده داخل اولمار اولاد هر نه قدر کفر ویارق ارثله ارثدن منع اولنانلردن اولورسه‌ده نته‌که والوارث قولینک عمومی مضمون مشروحی افاده ایدرکه اوصیتده وارثده داخل اولماز قرابتدن اولمدیغندن یوخسه ورثه‌دن اولدقلرندن دکلدر زیرارق وکفر ارث اولمز اماجد ایله ولد ظاهر روایتده داخل اولورلر بعضلرکه امام حسن داخل اولمز دیدی احتیارده‌ده بوقولی اختیار ایلدی ※ ویکون للاثنین فصاعدا ※ (یعنی اقل الجمع فی الوصیة اثنان کما فی المیراث) وصیت مرسومه‌ده جمع صیغه‌سیله تعبیر اولندیغی تقدیرجه میراثده اولدیغی کبی وصیتده‌ده اقل جمع ایکی اولمغین وصیت ایکیه وزیاده‌یه اولور ※ فان کان له ※ (للموصی) ※ عمان وخالان فهی لعمیه ※ (کالارث وقالا ارباعا) پس موصینک ایکی عمی وایکی خالی اولورسه وصیتی ایکی عملرینه ارث کبی اصابت ایدر امامین ارباعلریله دایلرینه حصه اولور بیوردیلر ※ ولوله عم وخالان کان له النصف ولهما النصف ※ (ولا اثلاثا) موصینک برعمیسی وایکی دایسی اولسه نصفی عمیسنک نصف اخری دایلرینک اولور امامین بحسب الرؤس اثلاثا تقسیم اولنور دیدیلر ※ ولوعم واحد لاغیر فله نصفها ویرد النصف ※ (الاخر) الی الورثة ※ (لعدم من یستحقه) وصیت مرسومه‌ده موصینک بر عمسندن غیری بر اقرباسی اولمزسه نصفی اکا ونصف اخری مستحقین معدوم اولدقلرندن ورثه‌لرینه رد اولنور ※ ولوعم وعمة استویا ※ (لاستواء قرابتهما) برعمله برعمته بولنورسه قرابتلرینک استواسینه مبنی وصیتده‌ده مساوی اولورلر ※ ولو انعدم المحرم بطلت ※ خلافا لهما محرم منعدم اولورسه وصیت باطله اولور امامینچوندر اختلاف ※ ولولد فلان ※ (فهی للذکر والانثی سواء ※ (لان اسم الولد یعم الکل حتی الحمل) فلانک ولدینه دیو وصیت انک مذکر ومؤنث اولادینه علی السویه اولور ولد اسمی جمله‌سنه عام وشامل اولمغین حتی انک حمل موقوفینه‌ده عام اولور وصیت وقتندن التی ماهدن اقلده ولد دنیایه کلورسه حین وصیتده وجودینک تحقیقنه بناء (ولایدخل ولد ابن مع ولد صلب فلوله بنات لصلبه وبنو ابن فهی للبنات عملا بالحقیقة فلو تعذرت صرف الی المجاز تحرزا عن التعطیل) ولد صلبیه وصیتده ولد ابن معا داخل اولمز امدی موصی‌لهک چند عدد صلبیه قزلری اولوب وبرزده اوغلونک اوغوللری اولورسه وصیت عملا بالحقیقه فقط قزلرینه اولمش اولور واکر حقیقته حمل متعذر اولورسه تعطیلدن تحرزا مجازه صرف اولنورکه مثلا فلانک اولادینه دیو وصیتده صلبی اولادی اولمزسه اولادنک اولادینه وصیتک صرفینک جوازی کبی (ولایدخل اولاد البنات وعن محمد یدخلون اختیار) صورت مشروحه‌ده قز اولادی داخل اولمز امام محمد رحمه الله‌دن دخوللری روایتده واردر ※ ولورثة فلان للذکر مثل حظ الانثیین ※ (لانه اعتبرو الوراثة) فلانک ورثه‌سینه دیو وصیتدن وراثتی اعتبار ایتدیکندن موصی‌لهم میانلرنده للذکر مثل حظ الانثیین تقسیم اولنور وعلی الوارث مثل ذلک آیهٔ کریمه‌سنده اولدیغی مثللو ※ وشرط صحتها ※ (ای الوصیة) ※ هنا ※ (ای فی الوصیة لورثة فلان ومافی معناها کعقب فلان) ※ موت الموصی لورثته ※ (اولعقبه) ※ قبل موت الموصی ※ (لان الورثة والعقب انما یکون بعد الموت) بومقامده‌که فلانک ورثه‌سینه ویا عقبنه وصیت ایدن ذاتک وفاتیدر

زیرا ورثه وعقب انجق مورثک وفاتندنصکره اولور عقب انسانک وفاتندنصکره باقی قلان ولدیدر (ثم ان کان معهم موصی له اخر قسم بینهم وبینه علی عدد الرؤس ثم ماصاب الورثة یقسم بینهم للذکر کالانثیین کامر) بعد ازین موصی‌لهک وفاتندن مقدم وفات ایدوب ورثه ایله برابر بشقه موصی‌لهده بولنورسه ورثه ایله اول موصی‌له میانلرنده عدد رؤس اوزره وصیت تقسیم اولنور بعده ورثه‌یه اصابت ایدن مبلغ میانلرنده للذکر مثل حظ الانثیین تقسیم اولور ماسبقده‌که کبی ※ فلومات الموصی قبل موته ※ (ای الموصی لورثته اوعقبه) ※ بطلت ※ (الوصیة لوراثته اوعقبه) امدی موصی موصی‌دن مقدم وفات ایدرسه وصیت مشروحه باطله اولور (ثم ان کان معهم موصی‌له اخر کقوله اوصیت لفلان ولورثته وعقبه کانت الوصیة کلها لفلان الموصی له دون ورثته وعقبه لان السهم لایتناولهم الا بعد الموت وتمامه فی السراج) بوندنصکره ورثهٔ فلانله برابر موصی‌له اخرده بولنورسه مثلا موصینک بن فلانه وورثه‌سینه وعقبینه وصیت ایتدم قولی کبی بونده وصیتک کلیسی مزبور موصی‌له ایچون اولور ورثه وعقبیچون اولمز زیرا اوورثه وعقب اسمی کندولرینه انجق بعد الموت اطلاق اولنور (وفیه وعقبه ولده من الذکور والاناث فان ماتوا فولد ولده کذلک ولایدخل اولاد الاناث لانهم عقب لاآبائهم لاله) سراجده مذکوردرکه برکمسنه‌نک عقبی ار وعورت ولدیدر امدی انلر وفات ایدرلرسه ذکور واناث اوغلونک اولادینه بویله عقبیدر اولاد اناث بابالرینه نسبت اولندقلرندن کندونک اولمامغین داخل اولمازلر ※ وفی ایتام بنیه ※ (ای بنی فلان والیتیم اسم لمن مات ابوه قبل الحلم قال صلی الله تعالی علیه وسلم لایتم بعد البلوغ) ※ وعمیانهم وزمنائهم وارامالهم ※ بنی فلانک یتیملرینه واعمالرینه وکتورملرینه وضول عورتلرینه وصیتده فقر وغنی مذکر ومؤنث عد واحصایه قابل موصی لهک جمله‌سی داخل اولوب وصیت میانلرنده علی السویة تقسیم اولنور یتیم هنوز سنی بلوغه یتیمیه قدر بیورمشدر (الارمل الذی لایقدر علی شیء رجلا کان اوامراة ویؤیده قوله) ※ دخل ※ (فی الوصیة) ※ فقیرهم وغنیهم وذکرهم وانثاهم ※ (وقسم السویة) ※ ان احصوا ※ (بغیر کتاب او حساب فانه حینئذ یکون تملیکا لهم والا الفقرائهم یعطی الوصی من شاء منهم شرح التکملة لیتعذر التملیک حینئذ فیراد به القربة) ارمل افقر معناسنه‌در رمل ترابدر ارمل ار ویاعورت برشیئه قادر اولمیان کمسنه‌در بعضلر ارامل ارمله‌نک جمعیدر ارمل زوجی وفات ایدن عورتدر دیدیلر بوکه کوره نسایه خاص اولور شاعرک کل الارامل قدقضت حاجتها فمن خاجة هذا الرمل الذکری قولی عمومه دلالت ایدر مصنف مرحومک دخل فقیرهم الی اخره قولی عمومی افاده ایدر یعنی موصی‌لهم بلا کتاب ولاحساب تعداده قابل اولورسه کندولرینه تملیک اولمش اولور یوقیسه وصی فقرالرندن دیلدیکنه ویرر بوتقدیرجه تملیک معتذر اولمغین وصیتله قربت مراد اولنمش اولور ※ وفی بنی فلان یختص بذکورهم ※ (ولو اغنیاء) ※ الا اذا کان ※ (فلان عبارة عن) ※ اسم قبیلة او ※ (اسم) ※ فخذ فتناول الاناث ※ (لان المراد حینئذ مجرد الانتساب کما فی بنی آدم) فلانک اوغللری قولنده هر نه قدر اغنیا اولورلرسه ذکورینه خاص اولور الا فلان لفظی قبیله‌دن ویا فخذکه قبیله‌دن از جماعتدن عبارت اولورسه بوتقدیرجه

اناثه‌ده شامل اولور مراد مجرد انتساب اولمغله بنی ادم تعبیرنده‌كه كبی عشائرك اولی شعب صكره قبیله صكره فصیله صكره عماره صكره بطن صكره فخذدر ❊ و ❊ (لهذا یدخل فیه ایضا) ❊ مولی العتاقة و ❊ (مولی) ❊ الموالات وخلفائهم ❊ (یعنی وهم یحصون والا فالوصیة باطلة) قول مشروحدن مراد مجرد انتساب اولمغین انده اناث داخل اولدیغی كبی مولای عتاقه ومولای موالات وعد واحصایه قابل خلفالریده داخل اولور یوقیسه وصیت باطله اولور (والاصل ان الوصیة متی وقت باسم ینبئ عن الحاجة كایتام بنی فلان تصح ولم یحصوا علی ماس لوقوعها لله تعالی وهو معلوم) بونده اصل وقاعده بودركه قچان وصیت ایتدم بنی فلان كبی احتیاجی موذن ومشعر اسمله واقع اولورسه صحیحه اولور الله ذوالجلال رضاسیچون معلوم اوله‌رق وقوعنه بناء هرنه‌قدر عدو واحصایه قابل اولمزسه‌ده مرور ایدن عد واحصایه عد قابلیتی صورتنده فقرالرینه صرف اولندیغنه مبنی (وان كان لاینبئ عن الحاجة فان احصوا صحت ویجعل تملیكا والا بطلت وتمامه فی الاختیار (واكر وصیت حاجتدن مبنئ اسمله واقع اولمزسه امدی موصی لهم احصایه قابل اولورسه وصیت صحیحه اولور یوقیسه باطله اولور ❊ اوصی من له معتقون ومعتقون لمو الیه بطلت ❊ (لان اللفظ مشترك ولاعموم له عندنا ولاقرینة علی احدهما) براز كندوبی عتق ایدن سیدلری وبراز كندونك عتق ایتدكلری معتق عبدلری اولان كمسنه مولالرینه برشی وصیت ایدرسه اشبو وصیت باطله اولور مولی لفظی ایكی معناكه بری مولی النعمه دیكری منعم علیه‌در بونلر بیننده مشتركدر اثبات محلنده لفظ واحد اون ایكی معنایه شامل اوله‌مز عمومه‌ده بزم عندمزده برقرینه یوقدر فقط برینه اولمسینه‌ده ینه قرینه منعدمدر (ولافرق فی ذلك عند عامة اصحابنا بین النفی والاثبات واختار شمس الائمة وصاحب الهدایة انه یعم اذاوقع فی حیز النفی وحینئذ فقولهم لوحلف لایكلم موالی فلان یعم الاعلی والاسفل لالوقوعه فی النفی بل لان الحامل علی الیمین بغضه وهو غیر مختلف عنایة واقره المصنف) اشبو مسئلهٔ مشروحه‌ده بزم اكثر اصحابمز قتنده نفیله اثبات میاننده فرق یوقدر شمس الائمه وصاحب الهدایة حیز نفیده بولنور فریقینه عام اولور قولنی اختیار ایلدی بودرجه فقهانك بركمسنه‌نك بن فلان موالیسیله تكلم ایتمم دیو حلفنده موالی اعلا واسفله عام وشامل اولور قوللری نفیده وقوعینه مبنی دكلدر بلكه یمینه حامل كندویه بغض واهانتدر بونده ایسه براختلاف یوقدر ❊ الا اذاعینه ❊ (ای الاعلی اوالاسفل قبل موته فحینئذ یصح لزوال المانع) الاموصی موصاله اعلا ویا اسفلدر دیو وفاتندن مقدم تعیین وبیان ایدرسه امدی بوتقدیرجه زوال مانعه مبنی وصیت صحیحه اولور ❊ویدخل فیه❊ (ای فی الموالی) ❊ من اعتقه فی صحته ومرضه لا ❊ (یدخل فیه) ❊مدبروه وامهات اولاده❊ (وعن ابی یوسف یدخلون) موصینك صحتی ومرضی حالنده عتق ایتدیكی معتقلری موالیه ومیتده داخل اولور مدبرلری وامهات اولادلری داخل اولماز زیرا بونلرك عتقلری بعدالموت اولور وصیت ایسه موت وقتنه مضافدر امدی موتدن مقدم مولا اسمی كندولرینه اطلاق اولنمامش اولور امام ثانی بیمدانی علیه رحمة الصمدانی داخل اولورلردیدی ❊ اوصی ثلث ماله الی الفقهاء دخل فیها من یدق النظر فی المسائل الشرعیة

وان علم ثلث مسائل مع ادلتها ❊ (كذا فی القنیة) بر ذات توفیق سمات مالنك ثلثنی فقهایه وصیت ایدرسه انده مسائل شرعیه‌ده ومفاهیم مرعیه‌ده نظر وفكرده تدقیق ودلائل وسندانده تأمل وتحقیق ایدن فقیه دقت مأب داخل اولوب اندن حصه‌یاب اولور ادله‌سیله هرنه‌قدر اوچ مسئله معلومی اولورسه‌ده فقیه علم وكمالده غایت قصوایه ونهایت منتهایه واصل اولان عالم بی‌نظیردر بوخسه هربر متفقه داخل اوله‌مز قنیه‌ده بروجه مشروح مذكوردر (قال حتی قیل من حفظ الوفا من المسائل لم یدخل تحت الوصیة) صاحب قنیه دیركه حتی علما بیوردیلركه بركمسنه بلاادله مسائل شرعیه‌دن نیجه بیك مسئله حفظ وضبط ایتمش اولسه وصیت مرسومه تحتنده داخل اولماز ❊ اوصی بان یطین قبره اویضرب علیه قبة فهی باطلة ❊ (كما فی الخانیة وغیرها وقدمناه عن السراجیة وغیرها) برشخص قبرینك تطیینیله ویا اوزرینه قبه بناسیله وصیت ایدرسه امدی بو وصیتی باطله‌در نته‌كه خانیه‌ده وسائر معتبراتده مسطوردر وماسبقده سراجیه‌دن وغیریسندن نقلا مضمون مشروحی بز دخی ذكر وبیان ایتدك (لكن قدمنامنها فی الكراهیة انه لایكره تطیین القبور فی المختار) شارح علیه الرحمه دیركه لكن بز سراجیه‌دن نقلله كراهیه‌ده ذكر وبیان ایتدككه قول مختار اوزره تطیین قبور مكروه دكلدر امدی بو استدراك فقط تطیین قبور حقنده‌در قبه بناسی اتفاقا مكروه اولمغین (فینبغی ان یكون القول ببطلان الوصیة بالتطیین مبنیا علی القول بالكراهیة لانها حینئذ وصیة بالمكروه قاله المصنف) پس لایق اولان تطیین ایله وصیتك بطلانیله حكمك كراهتیله حكمك اوزرینه مبنی اولمسیدر مكروه ایله وصیت اولدیغندن (قلت وكذا ینبغی ان یكون القول ببطلان الوصیة لمن یقراء عند قبره بناء علی القول بكراهة القراءته علی القبور اوبعدم جواز الاجازة علی الطاعات) شارح مرحوم دیركه ینه بویله لایق اولان قبرنده تلاوت قرأن ایدن كمسنه‌یه وصیت ایدن ادمك بطلانیله حكم تربه‌ده قرأن عظیم الشان قرائتنك كراهتیله ویاخود عبادات وطاعات اوزره اجاره‌نك عدم جوازیله حكمه مبنیدر (اما علی المفتی به من جوازهما فینبغی جوازهما مطلقا وتمامه فی حواشی الاشباه من الوقف) اما مفتی به اولان مزبور انك جوازی قولی اوزره لایق اولان تطیینله ویا قراءت قرأن ایده‌نه وصیتك مطلقا كه كراهت مزارده تلاوتك كراهتنه ویاعبادته اجاره‌نك عدم جوازینه مبنی دیدیكمزه نظر اولسون انلرك جوازیدر بومبحثك تمامی اشباه حاشیه‌لرنده وقف بحثنده‌در (وحرر فی تنویر البصائر انه یتعین المكان الذی عینه الواقف لقراءة القرأن اوللتدریس فلولم یباشر فیه لایستحق المشروط له لما فی شرح المنظومة یجب اتباع شرط الواقف وبالمباشرة فی غیر المكان الذی عینه الواقف یفوت غرضه من احیاء تلك البقعة قال وتحقیقه فی الدرة السنیة فی مسئلة استحقاق الجامكیة) تنویر البصائر نام كتابده كتب وتحریر اولندیكه واقفك قراءت قرأن ویاتدریس درس ایچون تعیین وتخصیص ایتدیكی محل تعیین ایدر یعنی قاری ویا مدرس اومحلده قراءت وتدریسه مباشرت ایتمزسه مشروطله اولان وظیفه‌سنه مستحق اولمز منظومه شرحنده مسطوردركه واقفك شرطنه اتباع واجبدر كندونك تعیین ایتدیكی محلك غیرنده ادای خدمته مباشرتیله اوبقعه‌یی احیا غرضی فوت اولمش اولور بو مسئله‌نك تحقیقی الدرة السنیة فی مسئلة استحقاق الجامكیه نام رساله‌ده مسطوردر والله تعالی اعلم واستغفرالله العظیم

باب الوصية بالخدمة والسكنى والثمرة

خدمت وسكنى وثمره ايله وصيت بيانده باب بلاغت نصابدر بونلر منافع واعراض قبيلندن اولمغله قائم بذاتهما اولان اعيانله وصيت بحثندن تأخير اولندى ❁ صحت الوصية بخدمة عبده وسكنا داره ومدة معلومة وابدا ❁ (ويكون محبوسا على ملك الميت فى حق المنفعة كما فى الوقف كما بسط فى الدرر) انسانك عبدينك خدمتيله ودارنك سكناسيله مدة معلوم ايله وابدا بروجه تأبيد وصيتى صحيحه اولور وقفده اولديغى كبى منفعت حقنده ميتك ملكى اوزره محبوس اولمش اولور زيرا حال حياتنده منافعى بدلله وبدلسز اخره تمليك صحيح اولديغى كبى بعد الوفاتده اولور ❁ وبقلتهما فان خرجت الرقبة من الثلث سلمت اليه ❁ (اى الى الموصى له) ❁ لها ❁ (اى لاجل الوصية) عبدك ودارك غله لريله ده وصيت اولور امدى رقبه لرى ثلثدن چيقارسه وصيتدن ناشى رقبه موصى لهه تسليم اولنور ❁ والا ❁ (تخرج من الثلث) ❁ تقسم الدار اثلاثا ❁ (فى مسئلة الوصية بالسكنى اما الوصية بالغلة فلا تقسم على الظاهر) واكر وصيت مشروحه ثلثه مساعد اولمزسه وصيت بالسكنى مسئله سنده دارا ثلاثا ميانلرنده تقسيم اولنور اجزاسيله تقسيم امكانى اولوب ميانلرنده ذاتا وزمانا تسويه يه اعدل اولمغين من حيث الزمان مهايات طريقيله ده تقسيم اولور حق كندولرك اولمغين اما غله يى وصيتده قول ظاهر اوزره دار تقسيم اولنمز غله تقسيم اولنور ❁ وتهاياٴ العبد ❁ (فيخدمهم اثلاثا هذا اذا لم يكن له مال غير العبد والدار) ثلثدن چقمديغى تقديرجه عبدده ورثه ايله موصى له مهايات ايدوب عبد كندولرينه اثلاثا خدمت ايدر اجزاسيله تقسيمك عدم امكاننه مبنى لكن بو موصينك عبد ايله داردن ماعدا مالى اولمديغنه نظرادر (والا فخدمة العبد وقيمة الدار بقدر ثلث جميع المال كما افاده صدر الشريعة) واكر موصينك انلردن غيرى مالى اولورسه امدى عبدك خدمتى ودارك تقسيمى جميع مالك ثلثى قدريله دركه اومالله عبد ودار جمع اولنديغى تقديرجه اندن عبدك ايكى ثلثى ويا اوچ ربعى وصية عائد اولورسه اوچ كونده ايكى كون ويا دردده اوچ اعتباريله موصى لهه خدمت ايدوب ورثه يه بركون خدمت ايدر ❁ وليس للورثة بيع ما فى ايديهم من ثلثيها ❁ (على الظاهر لثبوت حقه فى سكنى كلها بظهور مال اخرا وبخراب ما فى يده فحينئذ يزاحمهم فى باقيها والبيع ينافيه فنعوا فيه عنه وعن ابى يوسف لهم ذلك) سكناسى وصيت اولنان داردن ورثه ما فى اليدلرى اولان ايكى ثلثى قول ظاهر اوزره بيع ايده مزلر زيرا يا اخر بر مال ظهور ايله ويا كندونك يدنده كه ثلث خرابه اولمغله موصى لهك دارك كليسنده كندونك سكنا حقنك ثبوتى ممكندر بو تقديرجه باقيسنده موصى له ورثه يه مزاحم اولور بيع بوكا منافى اولمغين ورثه اندن منع اولنديلر امام ابى يوسفدن انلرك بيعنك جوازى قوليده مرويدر ❁ وليس للموصى له بالخدمة او السكنى ان يوجر العبد او الدار ❁ (لا المنفعة ليست بمال على اصلنا فاذا ملكها العوض كان ملكا اكثر مما ملكه يعنى وهو لا يجوز) خدمتله ويا سكنا ايله وصيت اولنان كمسنه ايچون عبدى ويا دارى ايجار ايتمك مشروع اولمدى زيرا بزم اصل وقاعده مز اوزره منفعت مال دكلدر امدى كندو غيره بدل ايجار ايله انى تمليك ايتدكده كندونك مالك اولديغى شيدن اكثره

انى تمليك ايتمش اولور بو ايسه جائز دكلدر اما وصيتله مالك اولميوب رقبه لرنى اشترا ويا عقد اجاره ايله مالك اولمش اولورسه اجاره سى مشروع اولور كندونك مالك اولديغى صفتله انى تمليك ايتمش اولور ❁ ولا للموصى له بالغلة استخدامه ❁ (اى العبد) اوسكناها ❁ (اى الدار) ❁ فى الاصح ❁ (ومثله الدار الموقوفة عليه وعليه الفتوى شرح الوهبانيه لان حقهم فى المنفعة لا العين وقد علمت الفرق بينهما) قول اصح اوزره عبدك ويا دارك غله سيله وصيت اولنان كمسنه يه انى استخدام ويا انده ساكن اولمق مشروع اولمدى اصحك مقابلى جواز قوليدر كندويه مشروطه دار موقوفه ده بونك كبيدر وفتوا بو قول اوزره در يعنى غله سى مشروطه ايله سكناسى اولمز حقلرى منفعتده اولوب عينده اولمامغين ميانلرنده كه فرق معلوممكز اولديكه مقدمكه مسئله لر منافع حقنده وصيت بالغلة دراهم ودنانير وصيت اولمغين عينى وصيت اولمش اولور ❁ ولا يخرج ❁ (الموصى له) ❁ العبد ❁ (الموصى بخدمة) ❁ من الكوفة ❁ (مثلا) ❁ الا اذا كان ذلك مكانه ❁ (واهله فى موضع اخر) ❁ ان خرج من الثلث خدمتيله وصيت اولنان عبدى موصى له مثلا كوفه دن اخراج ايده مز الا كوفه فقط موصى لهك مكانى اولوب اهل وعيالى ديكر محلده اولوب وصيتده ثلثدن چيقارسه عبد كوفه دن اخراج اولنور ❁ والافلا ❁ (يخرجه) ❁ الا باذن الورثة ❁ (لبقاء حقهم فيه) واكر وصيت ثلثه مساعد اولمزسه موصى له عبدى كوفه دن اخراج ايده مز الا ورثه نك اذنيله اخراج ايدر انده حقلرى باقى اولمغين ❁ وبموته ❁ (اى الموصى له) ❁ فى حياة الموصى بطلت ❁ (الوصية) موصينك حال حياتنده موصى لهك موتيله وصيت باطله اولور زيرا موصى لهك وصيته استحقاقى انجق موصينك وفاتندن صكره اوله جقدر امدى استحقاقى اولمامش اولور ❁ وبعد موته يعود ❁ (العبد والدار) ❁ الى الورثة ❁ (اى ورثة الموصى بحكم الملك ولو اتلفه الورثة ضمنوا قيمة ليشترى بها عبد يقوم مقام الاول ولهذا يمنع المريض من التبرع باكثر من الثلث كذا ذكره المصنف فى الرهن) موصى لهك وفاتندن صكره موصى بهكه عبد ويادار ملك حكمنجه موصينك ورثه سينه عودت ايدر زيرا موصينك ابتدا موصى لهه حقنى ايجابى ملكنده اولمق اوزره استيفاى منفعتى ايچون ايدى پس موصى لهك ورثه سينه انتقال ايتدكده اكا ورثه نك استحقاقى ابتدا موصينك ملكندن اولور حالبوكه انك ورثه يه انتقالينه رضاسى يوق ايدى امدى موصينك ورثه سى مثلا عبدى اتلاف ايدرسه قيمتنى ضامن اولورلركه انكله برعبد اشترا اولنوب انك مقامنه قائم اوله امدى بونده موصى لهك حقنه حرمت ومراعات اولوب موصينك ورثه سينه ضمانله حكم اولنمغله موصينك ورثه سينه مراعا تا مريضده مالنك ثلثدن زياده ايله تبرعدن منع اولندى مصنف مرحوم رهنده بر منوال مشروح ذكر وبيان ايتمشدر (ولو اوصى بهذا العبد لفلان وبخدمته لاخر وهو يخرج من الثلث صح وتمامه فى الدرر) بر كمسنه اشبو عبد فلان آدمه وخدمتى ديكر شخصه اولسون ديه رك وصيت ايدوب وثلثدن چيقارسه صحيحه اولور زيرا هر برينه معلوم برنسنه وصيت ايتمش اولور (وفى الشرنبلالية ونفقته اذا لم يطلق الخدمة على الموصى له بالرقبة الى ان يدرك الخدمة فيصير كالكبير ونفقة الكبير على من له الخدمة) شرنبلاليه ده

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

مذكوره دركه خدمته طاقت و تحملى اولميان عبد صغيرك نفقه‌سى خدمته صلاحيت وقابليتى اولنه‌دك موصى‌له بالرقبه‌نك اوزرينه لازم اولور خدمته قادر اولدقده عبد كبير كبى اولور كبيرك نفقه‌سى موصى‌له بالخدمتك اوزرينه‌در (وان ابى الانفـاق عليه رده الى من له الرقبة كالمسـتعير مع المعير فان جنى فالفداء على من له الخدمة ولو ابى فداه صاحب الرقبة اويدفعـه وبطلت الوصية) خدمتله وصيت اولنان ادم عبده انفاقدن ابا وامتناع ايدرسه انى موصاله بالرقبه‌يه رد ايدركه رد ايله جبر اولنور انفاقله جبر اولنمز مستعير ايله معير كبى مزبور عبد برجنايت ايدرسه فدا من له الخدمتك اوزرينه اولور امدى كندوسى امتناع ايدرسه صاحب رقبه يا امتناع ايدر ويا عبـدى دفع ايدر وصيتده كرك فدا وكرك دفع صورتلرنده باطـله اولور ❊ وبثمرة بستانه فمات و ❊ (الحال أن) ❊ فيه ثمرة لا هذه الثمرة ❊ (فقط) بركمسنه بستاننده ثمرة موجود اولديغى حالده بسـتاننك ثمره‌سـيله برادمه وصيت ايدوب موصى لهه انجق اوثمره وصيت اولور ثلثه مساعد ويا اجازة ورثه اولديغى تقديرجه ❊ وان زار ابداله هذه الثمرة ومايستقبل كما ❊ (فى الوصية) ❊ بغلة بستانه ❊ (فان له هذه ومايحدث ضم ابدا اولا) صورة مسـومده موصى ابدا قيدنى زياده ايدرسه موصى‌له انكله برابر اسـتقبالده حاصل اوله‌جق ميوه‌يه‌ده مستحق اولور نته‌كه بستاننك غله‌سيله وصيتده موجود وماسيحدث غلال وصيت اولديغى كبى ابدا ضم اولنسون ويا اولنمسون ثمره ايله غله بيننـده فرق عرفده ثمره موجود اسم اولديغندن معدومه عدم تناوليدر غله موجود ومعدومه شامل‌در ❊ وان لم يكن فيه ❊ (اى البستان والمسئلة فى حالها) ❊ ثمرة ❊ (حين الوصية) ❊ فهى ❊ (كالوصية) ❊ بالغلة ❊ (فى تناولهـا الثمرة المعـدومة ماعاش اوالموصى له زيلعى) صورت مشروحه‌ده‌كه بستاننك ثمره‌سنى وصيت ايتدكده حين وصيتده انده ثمره بولنمزسه اووصيت موصاله حياتده اولدقجه ثمرهٔ معدومه‌يه شمولده غله‌سيله وصيت كبيدر زيرا ثمره حقيقتده موجوده اسم‌در معدومه انجق مجازا اطلاق اولنور امدى موصينك وفاتى وقتنده بستانده ثمره موجود اولورسـه حقيقتده مستعمل اولور مجازه حاجت مس ايتمز اماحين وفاتده ثمره موجود اولمزسـه مجازه مضطر اولنور بومجـاز ايله حقيقت بيننى جمعده اولمز (وفى العناية السقى والخراج ومافيـه اصلاح البستان على صاحب الغلة لانه هو المنتفع به فصار كالنفقة فى فضل الخدمة) عنايه‌ده مذكوردركه سـقى وخراج وكندوده اصلاح بستان اولان مصارف كندوا ايله انتفاع ايدن انجق صـاحب غله كه موصى‌له اولديغندن انك اوزرينه اولور فصل خدمتده‌كه نفقه كبى اولور ❊ تنبيه ❊ (الغلة كل مايحصل من ربع الارض وكرائها واجرة الغلام ونحو ذلك كذا فى جامع اللغة) غله هر برارضك زوائد ومنافع وكراسـندن وغلامك اجرتندن وبونلر امثالى شيلردن حاصل اولان حاصلاتدر قلت وظاهره دخول ثمن الجوز ونحوه فى الغلة فيحرر شارح عليه الرحمة ديركه اشبو كلام سابقك ظاهرى جواز امثالى هر برميوه‌نك غله‌ده دخوليدر ❊ وبصوف غنمه وولدها ولبنهـا له ما ❊ (بقى) ❊ فى وقت موته سـواء قال ابدا اولا ❊ (لان المعدم منها لايستحق بشئ من العقود فكذا بالوصية بخلاف الثمرة بدليل صحة المساقاة) برشخصك قيوننك يوكنى وولدنى وسـودنى برادمه وصيتده موصينك موتى وقتنده انلردن

موجود ومنبقى اولان شيلرى موصالهك اولور موصى ابدا ديسون ويا ديمسون زيرا منبورلردن معدوم اولان نسنه‌يه عقوددن برشيئله مستحق ومالك اولنمديغى كبى وصيتله‌ده مالك اولنمز اماثمره مذكورلرك خلافنه دركه بونده عقد مساقاتك صحتى دلالتيله هرنه قدر معدوم اولسه كندوبى وصيت مشروعدر ❊ اوصى بجعل داره مسجدا ولم تخرج من الثلث واجازوا تجعل مسجدا ❊ (لزوال المانع باجازتهم) برادم كندو دارنك مسجد اولمسيله وصيت ايلسه، امدى اندن غيرى مالى اولمديغنـدن ثلثدن چيقمايوب لكن ورثه اذن واجازت ويررلرسـه اودار مسجد قيلنور اجازتلريله زوال مانعه مبنى ❊ وان لم يجيزوا يجعل ثلثها مسجدا ❊ (رعاية لجانب الوارث والوصية) ورثه اجازت ويرمزلرسه وارث ووصيت جانبلرينه رعايةً اودارك ثلثى مسجد اواور ❊ وبظهر مركبه فى سبيل الله بطلت ❊ (لان وقف المنقول باطـل عنده فكذا الوصية وعندهما يجوزان درر) مركبنك ارقه‌سنى فى سبيل الله وصيت باطله‌در منقولك وقفى امام اعظم رحمه الله تعـالى قتنده باطل اولمغله وصيتده بوله‌در امامين ايكيسنده تجويز ايتديلر (وقال المصنف وفيه نظر لان الوصية تصح حيث لايصح الوقف فى مواضع كثيرة كالوصية بالغلة والصوف ونحو ذلك كامر) مصنف مرحوم ديركه مثلا خسروك فكذا الوصية قولندن منفهم اولان وصيتى وقفه قياسده نظر واركه كندوده وقفك صحيح اولمديغى غله وصوف امثالى مواضع كثيره‌ده وصيت صحيحه اولورنته‌كه ماسبقده مرور ايتدى ❊ اوصى بشئ للمسجد لم تجز ❊ (الوصية لانه لايملك وجوزها محمد قال المصنف وبقول محمد افتى مولانا صاحب البحر) برشخص بر مسجده برشى وصيت ايلسـه اوشيئه مسجد مالك اولمديغندن وصيت جائز اولمز امام محمد رحمه الله تعالى تصحيحا للكلام امرى مصالح مسجده صرفه حمله وصيت مشروحه‌يى تجويز ايلدى مصنف مرحوم مولانا صاحب بحر امام محمد قوليله افتا ايتدى ديدى ❊ الا ان يقول ❊ (الموصى) ❊ ينفق عليه ❊ (فيجوز اتفاقا) الا موصى وصيت ايتديكى مبلغى جامعه صرف وانفاق اولنسون ديرسه امدى نفقه ذكرى مصالح مسجده وقف منزله‌سنده اولمغله وصيتى اتفـاقا جائز اولور ❊ قال اوصيت بثلثى لفلان اوفلان بطلت ❊ (عند ابى حنيفة لجهـالة الموصى له وعند ابى يوسـف لهما ان يصطلحا على اخذ الثلث وعند محمد يخير الورثة فايهما شاؤا اعطوا) برشخص مالك ثلثنى فلانه ويافلانه وصيت ايتدم ديرسه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده موصى‌له معلوم اولملغين وصيتى باطله اولور امام ثانى عندنده ثلثى اخذاوزره ايكيسى مصـالحه اولورلر مثـلا لفلان اولفلان الف درهم ديدكده اولديغى كبى امام محمد عليه الرحمه ورثه مورث مقامنه قائم اولديغندن مخير قيلنورلر قنغسـنى دلرلرسـه اكا اعطـا ايدرلر بيورديلر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊ فصل فى وصايا الذمى وغيره ❊

ذمى وذميـك غيرى مستامن وصاحب هوا ومرتد امثالى كمسـنه‌لرك وصيتلرى بياننده فصل حامىدر وقتاكه مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب مسلمينك وصيتلرينى ذكر وبيـاندن فارغ اولديسه ذمى طائفه‌لرينك وصيتلرينى بيانه آغاز وشروع ايتدى كفار احكام معاملاتده مسلمينه بالتبع ملحق اولدقلرندن ❊ ذمى جعل داره بيعة اوكنيسة ❊ (اوبيت نار) ❊ فى صحته

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

فات فهی میراث ❊ (لانه کوقف لم یسجل) بر ذمی صحتی حالنده دارنی یهود ویانصارا
عبادتخانه‌سی ویا مجوسی بیت ناری قیلوب بعده مرد وهلاك اولسه وقف غیر مسجل کبی
اولدیغندن اودار اتفاقا میراث اولور امام اعظم قنده بر مسلم برارضی صحتی حالنده وقف
ایدوب بعده وفات ایتسه میراث اولور بوده انك کبیدر زیرا حال حیاتنده وقف غیر لازمدر
اماما بعدالموته مضاف قیلارسه بونك خلافنه‌در اتقانی انتهی لکن وقفده مرور ایتدیکه وقف
غیر مسجلك لزومنه قول واردر بنابرین اتقانینك تعلیق ایراد اولندی (واما عندهما فلانه
معصیة ولیس هو کالمسجد لانهم یسکنون ویدفنون فیه موتاهم حتی لوکان المسجد کذلك
یورث قطعا قاله المصنف وغیره لانه حینئذ لم یصر محررا خالصا لله تعالی) مذکور ذمینك
وصیتنك امامین رحمهما الله تعالی عندنده عدم نفوذی معصیت اولدیغنه مبنیدر مسجد کبی
دکلدر زیرا کندولری انده ساکن اولوب ومتوفالرینی دفن ایدرلر حتی مسجدده بویله اولسه
قطعا میراث اولور مضمون مشروحی مصنف وساٸرلری دیدی زیرا بر واقف بنا ایتدیکی
مسجدده ساکن اولوب وموتالرینی انده دفن ایدرسه خالصا لوجه الله تعالی انی وقف ایتمش
اولماز ❊ وان اوصی لذمی ان یبنی داره بیعة اوکنیسة لمعنیین فهو جائز من الثلث ❊ (ویجعل
تملیکا) بر ذمی کندو خانه‌سنی معلوم ومعین عدد احصایه قابل بعض کسنه‌لره بیعه ویا کنیسه
بناسنه وصیت ایدرسه ثلثدن جائز اولوب وکندولرینه تملیك اولور ❊ و ❊ (ان اوصی)
❊ بداره ❊ (ان تبنی) ❊ کنیسة ❊ (اوبیعة) ❊ فی القری ❊ (فلوفی المصر لایجوز اتفاقا)
❊ لقوم غیر مسمین صحت ❊ (عنده لاعندهما لما انه معصیة) بر ذمی کندو دارینك بر
قریه‌ده معدود الاسامی اولمیان برر کسنه‌لره کنیسه ویابیعه بناسیچون وصیت ایلسه امام اعظم
رحمه الله تعالی قنده صحیحه اولور امامینه کوره اولمز سابق الذکر معصیت اولدیغنه مبنی
شهرده اولورسه اتفاقا جائز اولمز (وله انهم یترکون ومایدینون فتصح) امام اعظم رحمه الله
تعالینك قول مشروحنه دلیلی کندولرینی اینن باطللری اوزره ترکله مامورتمزدر بنابرین
صحیحه اولور ❊ کوصیة حربی مستامن ❊ (لاوارث له هنا) ❊ بکل ماله لمسلم اوذمی ❊
(کذا فی الوقایة) نته‌کم دار اسلامده کندو ایچون وارث اولمیان حربی مستامنك مالنك
کلیسنی بر مسلمه ویا ذمی‌یه وصیتی صحیحه اولدیغی کبی (ولا عبرة بمن ثمه لانهم اموات
فی حقنا) کافرستانده بولنان ورثه‌لرینه اعتبار اولنمز انلر بزم حقمزده اموات حکمنده اولمغین
(ولواوصی بنصفه مثلا نفذ ورد باقیه لورثة لاارثا بل لانه لامستحق له فی دارنا) مذکور
مستامن مثلا مالنك نصفنی وصیت ایلسه نافذ اولور باقیسی ورثه‌سنه رد اولنور لکن
میراث اوله‌رق رد اولنمز بلکه دار اسلامده اکا مستحق بر کسنه اولمدیغندن رد اولنور
واستیمانی نفسی رمالیچون اولدیغندن باقی مالی وارثنه ویریلور (وکذا اواوصی لمستامن
مثله) ینه بویله بر مستامن مالینك کلیسیله بر مستامن اخره وصیت ایتسه صحیحه اولور
(ولو اعتق عبده عندالموت اودبره نفذ من الکل لماقلنا) مستامن هلاکی وقتنده عبدنی
عتق ایدوب ویا تدبیره کسه مالنك کلیسندن نافذ اولور قول سابقمزه مبنیکه
ورثه‌لری موتا حکمنده اولدیغندن کندولرنده رعایته شایان بر شی اولمدی (ولو اوصی له

(مسلم)

مسلم اوذمی جاز علی الاظهر زیلعی) مستامنه بر مسلم ویا ذمی وصیت ایتسه قول اظهر
اوزره جائز اولور ❊ وصاحب الهوی اذا کان لایکفر فهو بمنزلة المسلم فی الوصیة ❊
(لان امرنا ببناء الاحکام علی ظاهر الاسلام) صاحب هواکه عقیده‌سی فاسد فرق ضاله‌دن
اولان کسنه اوعقیده ایله تکفیر اولنمیان طائفه‌دن اولورسه وصیت خصوصنده مسلم
منزله‌سنده‌در زیرا بزلرك احکام شرعیه بنا واجراسنده امر وحالمز ظاهر اسلام اوزره
مبتنیدر ❊ وان کان یکفر فهو بمنزلة المرتد ❊ (فتکون موقوفة عنده نافذة عندهما شرح
المجمع) واکر عقیده‌سیله تکفیر اولنور مقوله‌دن اولورسه اول کسنه مرتد منزله‌سنده‌در
امام اعظم رحمه الله تعالی قننده وصیت موقوفه امامین عندنده نافذ اولور ❊ والمرتدة فی الوصیة
کذمیة ❊ (فی الاصح لانها لاتقبل) مرتده اولان عورت قتل اولنمدیغندن قول اصحده وصیتده
ذمیه کبیدر ❊ الوصیة المطلقة ❊ (کقوله هذا القدر من مالی اوثلث مالی وصیة) ❊ لاتحل
للغنی ❊ (لانها صدقة وهی علی الغنی حرام) ❊ وان عممت ❊ (کقوله یاکل منها الغنی
والفقیر لان اکل الغنی منها انما یصح بطریق التملیك والتملیك انما یصح لمعین والغنی لایعین
ولایحصی) موصینك غنی وفقیر ذکر ایتمیه‌رك مطلقا مالمك شوقدری ویا ثلثی وصیتدر قولی
کبی وصیت مطلقه صدقه نوعندن اولوب غنی‌یه حرام اولدیغندن هر نه قدر تعمیله اندن
غنی وفقیر اکل ایتسون دیه‌رك اولورسه‌ده غنیه حلال اولماز زیرا اندن غنینك اکلی انجق
بطریق التملیك صحیح اولور تملیك هبه انجق قبل الموت معین معلوم آدمه اولور غنیسه معین
دکلدر غنییه صدقه هبه فقیره صدقه‌در ❊ ولو خصت ❊ (الوصیة) ❊ به ❊ (ای بالغنی
کقوله هذا القدر من مالی وصیة لزید وهو غنی) ❊ اوبقوم ❊ (اغنیاء) ❊ محصورین
حلت لهم ❊ (لصحة تملیکهم) موصینك مالمدن شوقدر نسنه زید غنییه وصیت ایتدم دیمك
کبی برغنییه ویاخود قوم محصورین اغنیایه وصیت تخصیص اولنورسه انلره تملیك صحیح
اولدیغندن وصیتده حلال اولور ❊ وکذا ❊ (الحکم فی) ❊ الوقف (کما حرره منلاخسرو
وفی جامع الفصولین المتولی علی الوقف کالوصی) منلا خسروك درردده تحریر ایتدیکی
مثللو وقفده‌ده ینه حکم بویله‌درکه وقف مطلق فقرایه تخصیص اولنور اغنیایه حلال اولماز
واقف هر نه قدر تعمیم ایدرسه‌ده اما معین بر شخصه ویا معدود ومحصور برقوم اغنیایه
تخصیص ایدرسه کندولرینه او وقف حلال اولور منافعنه مالك اولوب عینه مالك اولمزلر
جامع الفصولینده مذکوردرکه وقفه متولی وصی کبیدر ❊ فروع ❊ (اوصی بثلث ماله
للصلوات جاز للوصی صرفه للورثة لو محتاجین یعنی لغیر قرابة الولاد ممن یجوز صرف
الکفارة الیهم) برشخص مالنك ثلثنی کفارت صلاتیچون وصیت ایلسه جائز اولور
وصیچون انی ولادة قرابتنك ماعداسی کفارت صلاتی کندولرینه صرفی جائز ومسلم محتاج
ورثه‌لرینه صرف جائزدر قرابت ولاده صرف اولنمز (بخلاف مطلق الوصیة للمساکین
فانها تجوز لکل ورثة ولاحدهم یعنی لو محتاجین حاضرین بالغین راضین) مطلق مساکینه
وصیت مسئلهٔ سابقه‌نك خلافنه‌درکه ورثه محتاج حاضر بالغ راضی اولورلرسه کندولرینه
باجمعهم وفقط برینه صرف اولنور للمساکین کلمه‌سنده ال جنسیت جمعیت معناسنی ابطال

ایتدیکندن جمعیت شرط اولمدی (فلو منهم صغیر او غائب او حاضر غیر راض لم یجز) پس ورثه‌ده صغیر ویا غائب ویا حاضر غیر راضی بولنورسه انلره صرف اولمز او غیر محتاج عبارەسیده زیاده قیلنسه محترزات تمام اولور ایدی (اوصی بکفارة صلاته لرجل معین لم تجز لغیره به یفتی لفساد الزمان) برکسنه کفارت صلاتنی معین بر رجله وصیت ایتسه انی سائر آدمه صرف جائز اولمز انجق بوقولله فتوا ویریلور زیرا فساد زمانه مبنی قضاتك وسائرلرك طمعی ملحوظدر (اوصی لصلواته وثلث ماله دیون علی المعسرین فترکها الوصی لهم عن الفدیة لم یجزه ولابد من القبض من التصدق علیهم) برکسنه کفارت صلاتیچون مالنك ثلثنی وصیت ایدوب اوده بعض مفلس معسر اوزرلرنده دین اولمغله وصی انی فدیه‌دن ناشی مدیونلرك اوزرنده کفارت صلات دیه‌رك ترك ایلسه جائز اولمز اکا کفایت ایتمزکه یرنی المز بلکه انلردن دینلرینه محسوبا اخذ وقبض ایدوب بعده کندولرینه کفارت صلاتی نیتیله تصدق ایدر (ولو امران یتصدق بالثلث فمات فغصب غاصب ثلثها مثلا واستهلکه فترکه صدقة علیه وهو معسر یجزیه لحصول قبضه بعد الموت بخلاف الدین الکل من القنیة) برکسنه مالنك ثلثنی تصدقله بر آدمه امر ایدوب بعده کندوسی فوت اولوب انك مثلا ثلثنی بر غاصب غصب واستهلاك ایتمکله مأموری انی غاصبی معسر اولدیغی حالده انك ذمتنده صدقه اوله‌رق ترك ایلسه کفایت ایدر قبضی بعد الموت حاصل اولمغین دین بونك خلافینه‌در بومسائلك کلیسی قنیه‌دن منقولدر (وفی الجواهر اوصی لرجل بعقار ومات فقسمت الترکة والموصی له فی البلد وقد علم بالقسمة ولم یطلب ثم بعد سنین ادعی تسمع ولا یبطل بالتاخیر ان لم یکن رد الوصیة) جواهرده مرسومدرکه برکسنه بر رجله عقارنی وصیت ایدوب بعده کندوسی وفات ایتمکله ترکه ورثه میاننده تقسیم اولنوب موصی لهده او بلده‌ده تقسیمه عالم اولدیغی حالده موجود ایکن انی طلب ایتیوب بر مدتدنصکره دعوا ایلسه مسموعه اولور تاخیر ایله حقی باطل اولمز مادام اون بش سنه مرور یا کندوسی وصیتی رد اولور ایتمدکه عقار قید احترازی دکلدر (اوصی له بدار فباعها بعد موته قبل القبض صح لجواز التصرف فی الموصی به قبل قبضه) برکسنه برادمه بردار وصیت ایتمکله موصینك وفاتندنصکره موصی له انی قبل القبض بیع ایلسه صحیح اولور موصی بهده قبل القبض تصرف جائز ومشروع اولمغله (وقفت ضیعة علی ولدها وجعلت عم الولد متولیا وللولد اب فالمتولی اولی من الاب) بر عورت بر ضیعه‌یی ولدینه وقف ومثلا ولدك عمسنی متولی نصب ایتسه امدی ولدك باباسی اولسه دخی وقفه تصرفه متولی ابدن اولیدر (شری دارا واوصی بها لرجل فاخذها الشفیع من ید الموصی له یؤخذ الثمن) برشخص بردار اشترا ایدوب انی بر رجله وصیت ایتمکله انی موصا لهك یدندن شفیع اخذ ایلسه ثمن اخذ اولنورکه موصی له مشترینك ترکه‌سندن ثمنی اخذ ایدر ورثه‌ده شفیعه رجوع ایدر (ولو استحق الدار لا یرجع الموصی له علی الورثة بشئ لانه ظهر انه اوصی بمال الغیر) مزبور دار مستحق چیقلوب موصی لهك یدندن اخذ اولنورسه ورثه‌یه موصاله رجوع ایده‌من زیرا ظاهر ونمایاندرکه موصی کندویه غیرك مالنی وصیت ایتمشدر بوایسه غیر مشروعدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

باب الوصی

وصی‌یه دائر باب بلاغت نصابدر مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب وقتاکه موصالهه متعلق مسائل ومباحثدن فارغ اولدیسه وصیکه موصاالیهه دائر فروعات بیاننه شروع ایتدی احکام وصایا آتیده محتوی اولمغین لکن موصی لهه دائر وقوعات کثیره اولدیغندن تقدیمه مناسب کورلدی اوصی الی فلان دینور بعد الوفات مالنك تصرفنی اکا توصیه وتفویض ایتدی دیمك واوك کسری وفتحیله وصایه اوصی‌دن اسمدر وصی مفوض الیهدر وصایتی انسانه قبول لایق ومناسب شیلردن دکلدر خطر وضرری درکاردر امام ثانی بیمدانی علیه رحمة الصمدانی بیورمشلرکه وصایته دخول اول امرده غلط وثانیا خیانت وثالثا سرقتدر امام حسندن مرویدرکه بر وصی عدل ایده‌من عمر بن الخطاب رضی الله عنه اولسه دخی ابو مطیع بیورمشکه یکرمی سنه مقداری مدت قضامده دین قرنداشنك اولادنك مالی حقنده عدل ایدر براحدی کوره‌مدم «قهستانی» (وهو الموصی الیه) وصی موصی الیهدر ❊ اوصی الی زید ❊ (ای جعله وصیا) ❊ وقبل عنده صح فان عنده‌رده ❊ (ای بعلمه) ❊ یرتد ❊ برکمسنه زیدی وصی ایدوب زیده کندونك عندنده وصایتی قبول وتعهد ایدرسه صحیح اولور واکر کندونك عندنده‌که علمیله رد ایدرسه مرتده اولور بعلمه ایکی عنده‌یه قید وتفسیردر یعنی حضوری شرط دکلدر وصینك رد ایله وصایتك مرتد اولمسی ابتدا قبولنده کندوسی متبرع اولمغله دلرسه اجرا دلرسه رجوع ایدر موصی کندونی جبر وصی ایده‌من و رجوعنده تقریرده یوقدر غیرك وصایتی ممکندر موصی لهله موصی الیه بیننده فرق ندرکه موصا لهك فی الحال وصیتی قبولینه اعتبار اولمیور موصینك حال حیاتنده قبول ایدوب بعد وفاته ردی صحیح اولیور موصی الیه بونك خلافنه اولیور برندن جواب ویریلورکه اولکنده وصیتده نفع کندوسینه عائددر ایکنجیده موصیه راجعدر امدی بغیر علم ردنده اضرار اولور اولکی بونك خلافنه‌در ❊ والا لا ❊ (یصح الرد بغیبته لئلا یصیر مغرورا من جهته ویصح اخراجه ولو فی غیبة عند الامام خلافا للثانی « بزازیة ») واکر موصینك علمی اولمقسز موصی الیه رد ایدرسه ردی صحیح اولماز کندو طرفندن مغرور اولمق ایچون امام اعظم رحمه‌الله تعالی قتنده بعد القبول موصینك کندونی وصایتدن اخراجی صحیح اولور هرنه قدر وصینك غیبتی حالنده اولورسه‌ده امام ثانی ایچوندر اختلاف مشار الیه قتنده انجق علمیله اخراج اولنور ❊ فان سکت ❊ (الموصی الیه) ❊ فمات ❊ (موصیه) ❊ فله الرد والقبول ❊ موصی الیه موصینك جوابنده سکوت ایدوب اوحالده موصی فوت اولورسه کندویه رد وقبول واردر زیرا کندوسی غیر ایچون تصرفده متبرعدر وکیل کبی بلاقبول کندویه لازم اولمز وبونده تقریرده منتفیدر وصایتی قبولی وعدم قبولی نامعلوم اولمغین موصی کندوسی مغتر اولدی ❊ ولزم ❊ (عقد الوصیة) ❊ ببیع شئ من الترکه وان جهل به ❊ ای بکونه وصیا فان علم الوصی بالوصایة لیس بشرط فی صحة تصرفه) وصینك ترکه‌دن نسنه بیعیله عقد وصیت لازم وثابت اولور هرنه قدر کندونك وصی اولدیغنه جاهل اولورسه‌ده زیرا وصینك تصرفینك صحتنده کندونك وصایته علمی شرط

دکلدر زیرا بو وراثث کبی اثبات خلافت اولدیغندن بلا علم صحیحدر اما وکالت اثبت
ولایت اولدیغندن بونک خلافنه درکه بلاعلم آنده تصرف صحیح دکلدر ❊ بخلاف الوکیل ❊
(فان علمه بالوکالة شرط) وکیل وصینک خلافنه درکه کندونک وکالته علمی تصرفنده
شرطدر ❊ فان ❊ (سکت ثم قبل) ❊ بعد موته ثم قبل صح الا اذا نفذ قاض رده ❊ (فلا
یصح قبوله بعد ذلك) وصی ابتدا سکوت ایدوب بعده موصینک وفاتندن صکره رد ایدوب
صکره قبول ایلسه صحیح اولور زیرا ایصا وصینک مجرد بن قبول ایتمام قولیله باطل اولمز
ابطالنده میته ضرر اولمغله دفعی لازم اولدی الاردنی برقاضی تنفیذ ایتمش اولورسه صکره
قبولی صحیح اولماز بو مجتهد فیهده حکم اولمغین ❊ ولو ❊ (اوصی) ❊ الی صبی وعبد غیره
وکافر وفاسق بدل ❊ (ای بدلهم القاضی) ❊ بغیرهم ❊ اتماما للنظر ولفظ بدل یفید صحة
الوصیة فلا تصرفوا قبل الاخراج جاز سراجیه ❊ برکمسنه برصبی ویا غیرك عبدنی ویا برکافری
ویا فاسقی وصی ایتسه اتماما للنظر قاضی آنلری برغیری اهل اولان استقامتلی آدمه تبدیل ایدر
کندولری اربابی اولمدیغندن لکن بدل لفظی وصینک صحتنی افاده ایدر امدی مزبورلر
قبل الاخراج تصرف ایتمش اولسه‌لر جائز اولور ❊ فلو بلغ الصبی وعتق العبد واسلم الکافر ❊
او المرتد وتاب الفاسق مجتبی وفیه فوض ولایة الوقف لصبی صح استحسانا) ❊ لم یخرجهم
القاضی عنها ❊ (ای عن الوصایا لزوال الموجب للعزل الآن یکون غیر امین اختیار) پس
سالف الذکر صبی بالغ وعبد عتق وکافر ویا مرتد مسلم وفاسق تائب اولورلرسه موجب عزللری
زائل اولمغین قاضی کندولرینی وصایتدن اخراج ایده‌من الاعدم امینتلری تبین ایدرسه
اخراج اولنورلر ینه مجتباده مذکوردرکه برکمسنه بر وقفك ولایتنی برصبی‌یه تفویض ایلسه
استحسانا صحیح اولور لکن وکالت کبی عهده کندویه لازم اولمز ❊ والی عبده ❊ (والحال ان)
❊ ورثته صغار صح ❊ (کایصائه الی مکاتبه او مکاتب غیره ثم ان رد فی الرق فکالعبد) برآدم
ورثه صغارینه کندو عبدنی وصی نصب ایتسه صحیح اولور کندو مکاتبنی وغیرك مکاتبنی
وصی نصبی صحیح اولدیغی کبی بعده بدل کتابتنی ادادن عجزیله مزبور مکاتب رقیته عودت
ایدرسه ایدرسه امدی عبدك وصایتی کبی اولور غیرك ایسه قاضی تبدیل ایدر کندونك ایسه
متنك مسئلهٔ خلافیه‌سی کبی اولور ❊ والا ❊ (وقالا لا یصح مطلقا درر) واکر ورثه‌ده
کبار بولنورسه ایصای مشروح صحیح اولمز زیرا کبار ایچون آنی بیع ویا کندوبی تصرفدن
منع مشروعدر امدی عبد عاجز اولوب حق وصایته رعایت ایده‌من امامین همامین مطلقا که
ورثه‌ده کبار بولنسون ویا بولنمسون مزبور عبدك وصایتی صحیح اولماز زیرا بونده مملوك ایچون
مالکه ولایتی اثبات واردر بو ایسه خلاف مشروعدر بیوردیلر امام اعظم رحمه الله تعالی ایصا
اهلینه تصادف ایتدیکندن صحیح اولور بیوردیلر مکاتبده اولدیغی کبی زیرا عبد کندو
تصرفنده مستبد ومستقلدر براحد ایچون کندونك اوزرینه ولایت صغار هرنه‌قدر کندویه
مالك ایسه‌ده بابالری کندو مقامنه قائم قیلمغله بابالری مثللو تصرفده مستبد اولدی نهایتی
عبد کندو رقبه‌سنی بیع ایده‌من ❊ ومن عجز عن القیام بها ❊ حقیقة لا بمجرد اخباره
❊ ضم ❊ (القاضی) ❊ الی غیره ❊ (رعایة لحق الموصی) بر وصی امر وصایتی ایفادن

حقیقتده عاجز ایسه قاضی موصینك ووارثلرك حقلرینه رعایت کندویه برغیر امین آدمی ضم
ایدر لکن مجرد وصینك کندو عجزینی اخباریله اولمز کندو نفسینه امر وصایتی تخفیف
ایچون اخباری کذب اولمق احتمالندن وشاکی ورثه اولورلرسه ینه قاضی انلرك قول مجردلرینه
اعتماد ایتمز شکوالرنده کذب اولمق احتمالندن کندویه تحقیق وتجسس لازمدر واقعا خیانتی
تبین ایدرسه عزل وضم کندویه ایجاب ایدر ❊ ولو ظهر للقاضی عجزه اصلا استبدل غیره ❊
وصی مختارك عجز وخیانتی قطعاً ظاهر اولورسه قاضی غیریسنی استبدال ایدر ❊ ولو عزله ❊
(ای الوصی المختار) ❊ القاضی مع اهلیته لها نفذ عزله وان جار ❊ (القاضی) ❊ واثم ❊
عدل واستقامتنه مبنی وصایته استحقاقی اولان وصی مختاری قاضی عزل ایده‌جك اولورسه هرنه‌قدر
جور وظلمینه بناء آثم وکنهکار اولمش اولورسه‌ده عزلی نافذ اولور ظهیر الدین مرغینانی وصی
مختار میتك مختاری اولور میت قاضیدن مقدم اولدیغندن مضمون مشروحی استبعاد ایدوب عدم
نفاذینه ذاهب اولدی (فی الاغنیاء اختلفوا فی صحة عزله والاکثر علی الصحة کما فی شرح الوهبانیة
لکن یجب الافتاء بعدم الصحة کما فی الفصولین واما عزل الخاین فواجب انتهی) اشباهده
مسطوردرکه فقها سالف الذکر وصینك عزلنك صحتنده اختلاف ایتدیلر اکثریسی
صحته قائللردر نته‌که وهبانیه شرحنده مذکوردر لکن فصولینده‌که کبی عدم صحتیله افتا واجبدر
(قلت وعبارة جامع الفصولین من الفصل السابع والعشرین الوصی من المیت لو عدلا کافیا لا ینبغی
للقاضی ان یعزله فلو عزله قیل ینعزل اقول الصحیح عندی انه لا ینعزل لان الموصی اشفق بنفسه
من القاضی فکیف یعزله وینبغی ان یفتی به لفساد قضاة الزمان انتهی) شارح علیه الرحمة دیرکه
جامع الفصولینك یکرمی یدنجی فصلندن منقول عباره‌سی مضمونی بودرکه میتك نصب ایتدیکی
وصی مختاری مستقیم عادل کافی اولورسه قاضیه لایق مناسب اولان آنی عزل ایتمامکدر پس
عزل ایتسه بعضلر منعزل کندو نفسنه قاضیدن اشفق وارحمدر امدی انی قاضی نه کیفیتله
عزل ایدر لایق اولان زمان قاضیلرینك فسادینه مبنی عدم انعزالیله افتادر زیرا عزللری
انجق غرض دنیوی وارتکابلری ایچون اولور وارباب عزلده یتیمه برمنفعت اولمز (قال المصنف
قال شیخنا فقد ترجح عدم صحة العزل للوصی فکیف بالوظائف بالاوقاف) مصنف کتاب علیه
رحمة الملك الوهاب دیرکه بزم شیخمز دیرکه تحقیق وصینك عزلینك عدم صحتی قولی ترجح
ایتدی امدی وظائفله اوقافه مولی اولان ذواتك عزللری نیجه صحیح اولور مثلا برمتولی
عزل کبی فتاوای خیریه‌ده مذکوردرکه قاضینك ناظر وقفی عزلینك شرطی جنحه ایله اولمقدر
امدی بلاخیانة انی عزل وغیر نصب حرامدر ایده‌جك اولسه صحیح ومشروع اولمز ❊ وبطل
فعل احد الوصیین کالمتولیین ❊ (فانهما فی الحکم کالوصیین اشباه ووقف القنیة ومفاده انه
لو اجر احدهما ارض الوقف لم تجز بلا رأی الاخری وقد صارت واقعة الفتوی) ایکی متولینك
برینك اخرندن خبرسز تصرفی باطل اولدیغی کبی ایکی وصینکده برینك دیکرندن اذنسز فعلی
باطل اولور ایکیسی برحکمده اولمغین بوندن فهم اولنان ایکی متولینك بری وقفك مستغلاتی
دیکرینك رای واذن منظم اولمقسز ایجار ایلسه جائز اولمز الا صکره اذن واجازه ویررسه
ویا مقدما توکیل ایدرسه اولور بونك حقنده فتوا واقع اولدی ❊ ولو ❊ (وصلیة) ❊ کان

ايصاؤه لكل منهما على الانفراد ۞ (وقيل ينفرد قال ابو الليث وهو الاصح وبه ناخذ لكن
الاول صححه فى المبسوط وجزم به فى الدرر وفى القهستانى انه اقرب الى الصواب) صورت
مشروحه‌ده موصينك ايصاسى هر نه‌قدر مزبور ايكى وصينك هر برينه على الانفراد برر برر
واقع اولمش اولورسه‌ده اولسون ينه هر برى اخردن عمل وتصرفه قادر اوله‌من بعضلر
وصيلرك هر برى تصرفده منفرد اولور ديكرينك اذننه حاجت مس ايتمز ديديلر فقيه ابو الليث
انجق اصح اولان قول بودر ديدى وانجق بونكله عمل ايده‌رز رسم مفتيده بيانينه نظرا وبه
ناخذ تعبيرنده قولينك ايكيسيله‌ده افتا وحكم اولنمق جائز اولور لكن قول اولى مبسوطده
تصحيح ايلدى ودررده انكله جزم ايلدى وقهستانيده‌ده صوابه اقرب اولان بودر ديو
مسطوردر وزيلعينك كلامنك ظاهرنده بوقولى اختياردر ديركه زيرا وصيتك وجوبى موت
وقتنده‌در امدى اول حينده ايكيسنه بردن ايصا اولدقده تصرفلرنده‌ده معيت ايجاب ايدر
(قلت وهذا اذا كانا وصيين او متوليين من جهة الميت والواقف اوقاض واحد اما لوكانا من
جهة قاضيين من بلدتين فيفرد احدهما بالتصرف لان كلا من القاضيين لوتصرف جاز تصرفه
فكذا نائبه) شارح عليه الرحمه ديركه اشبو سالف البيان اختلاف وصيلرك ويامتوليلرك بر
ميت ويابر واقف ويابر قاضى طرفندن اولدقلرينه نظرادر اما ايكى بلده‌ده ايكى قاضى طرفندن
نصب اولنمش اولورسه برى تصرفده منفرد اولور زيرا قاضيلرك هر برينك تصرفلرنده
تصرفلرى جائز اولديغى كبى نائبلرينكده اولور (ولو اراد كل من القاضيين عزل منصوب
القاضى الاخر جاز ان رأى فيه المصلحة والالا وتمامه فى وكالة تنوير البصائر معزيا للملتقط
وغيرها فليحفظ) ايكى قاضينك هر برى ديكرينك نصب ايتديكى وصينك عزلنى مراد ايتسه
جائز اولور اكر انده بر مصلحت ومنفعت فهم ايدرسه يوقسه مشروع اولمز (وفى وصايا
السراج لولم يعلم القاضى ان للميت وصيا فنصب له وصيا ثم حضر الوصى فاراد الدخول
فى الوصية فله ذلك وبنصب القاضى الاخر لايخرج الاول) وصاياى سراجده مرسومدركه
بر قاضى بر ميتك وصيسى اولديغنى بلمديكندن ديكر بر وصى نصب ايدوب بعده مقدمكه
وصى حاضر اولوب ينه وصيته دخول مراد ايتسه اولور قاضينك ديكرينى وصى نصبيله
اولكى وصايتدن چيقماز نهايتى ايكيسيده وصى اولمش اولور ۞ الا بشراء كفنه وتجهيزه
والخصومة فى حقوقه وشراء حاجة الطفل والاتهاب له واعتاق عبد ۞ (معين) الا ايكى وصينك
برينك فعلى ديكرندن خبرسز باطل اولمز ميتك كفنى شراده وتجهيز حقنده تجهيزه قولنه
قصر ايتسه ماقبلندن مغنى اولور ايدى تجهيزك تاخيرنده ميت فساده كيدر حتى حضرده
جيرانه وسفرده رفقاسنه تجهيز وتكفينى جائز اولور وحقوقى ايچون خصومتده عادتا
ايكيسى بردن مجتمع اولميوب اولسه‌لر غالبا فقط برى تكلم ايدر اولمغله برينك فعلى ينه باطل
اولمز وطفلك ضرورى محتاج اولديغى طعام وكسوه امثالى شيلرى شراسى وسوداسى استيجارنده
وكندويه هبه اولنان نسنه‌يى قبولده وعبدمعينى عتقده برينك فعلى كفايت ايدر ۞ ورد وديعة وتنفيذ
وصية معينتين ۞ (زاد فى شرح الوهبانية عشرة اخرى منها رد مغصوب ومشترى شراء فاسدا او قسمة
كيلى او وزنى وطلب دين وقضاء دين بجنس حقه) دخى وديعهٔ معينه‌يى رده ووصيته

معينه‌يى تنفيذده برينك فعلى باطل اولمز وهبانيه شرحنده مزبورلرك اوزرلرينه بونلردن
غيرى اون محلى دخى زياده ايلدى شارحه اولى اولان اشبو زاد فى شرح الوهبانيه قولى
متنك وبيع مايخاف تلفه الخ سندنصكره اتيان ايلدى انلردن بعضدر مغصوبى وشراى
فاسدايله اشترا اولنان نسنه‌يى صاحبلرينه ردو كيلى ووزنى اولان نسنه‌لرى موصينك شريكيله
تقسيم وغيرك اوزرنده‌كه حق مطالبه دخى مبيع بالعيبك ثمنى رد ويتيمك نفسنى اجازه
وتصدقله وصيتى تنفيذ وصيتلريك برينك ديكرندن اذنسز تصرفينك جائز اولديغى مواضعى
صاحب وهبانيه نظمله بيان ايدوب ديركه ۞ نظم ۞ ويفرد بالتجهيز عتق وصية ۞ اذاعينا
احفظه بيع مايتضرر ۞ قبول هبات حاجة جمع ضايع ۞ تخاصم يقضى الدين للطفل يوجر ۞ رد
لغصب مودع فاسد الشرا ۞ وحق مبيع منه قالوا وسطروا ۞ وقسمة موزون مكيل وصية ۞
بالف لذى فقر تعين قرروا ۞ وحق صاحبنك حقى جنسندن اولان شيئله حقنى اداده مواضع
مشروحه‌لردندر ۞ وبيع مايخاف تلفه وجمع اموال ضايعة ۞ (وقال ابو يوسف ينفرد كل
بالتصرف فى جميع الامور) دخى تلفندن خوف اولنان نسنه‌نك بيعنده واموال ضايعه‌نك
جمعنده احدهمانك اخردن اذنسز فعلى باطل اولمز امام ثانى يبدانى عليه رحمة الصمدانى
جميع اموردده وصيلرك هر برى تصرفله منفرد اولور ديدى ۞ تنبيه ۞ ايكى وصى مال
قنقيسنك عندنده اولمسنده نزاع ايتسه‌لر پس مال قابل قسمت اولور مقوله‌دن ايسه تقسيم
اولنوب هر بر نصفى برينك نزدنده قالور تقسيم قبول ايتمزسه يازماناتهايى ايدرلر وياخود
هر برى ديكرندن حصه‌سنى استيداع ايدر (ولونص على الانفراد او الاجتماع اتبع اتفاقا
شرح وهبانيه) موصى هر برينك على حدة وياخود من حيث الاجتماع برلكدن تصرفلرينه
تنصيص وتصريح ايدرسه اتفاقا اكا اتباع اولنور ۞ وان مات احدهما فان اوصى الى الحى
او الى اخر فله التصرف فى التركة وحده ۞ (ولايحتاج الى نصب القاضى وصيا ۞ مار الذكر
ايكى وصينك برى وفات ايدرسه امدى حياتده اولان وصييه ويا اخرينه وصيت ايتمش
اولورسه انكيچون تركه‌ده يالكزجه تصرف مشروعدر قاضينك ديكر وصى نصبنه حاجت
مس ايتمز ۞ وان لم ۞ (يوص) ۞ وصياضم ۞ (القاضى) ۞ اليه غيره ۞ (درر) واكر فوت
اولان وصى ديكر بر وصى نصب ايتمش اولمزسه قاضى حياتده‌كنه براخر وصى دخى
ضم ايدر (وفى الاشباه مات احدهما اقام القاضى الاخر مقامه اوضم اليه اخر ولاتبطل
الوصية الا اذا اوصى لهما ان يتصدقا ثلثه حيث شاء انتهى وتمامه فى شرح الوهبانية)
اشباهده مرسومدركه ايكى وصينك برى وفات ايدرسه قاضى براخرنى انك مقامنه اقامت
ايدر وياخود اكا برديكر وصى ضم ايدر برينك فوتيله وصيت باطله اولمز الا ايكيسنه بردن
مالنك ثلثنى دلدكارى محله تصدق ايتملريله وصيت ايتمش اولورسه تصرف ايكيسنك بردن
مشيئتنه تعليق اولنمغين برينك فوتيله وصيت باطله اولور (وهل فيه خلاف ابى يوسف
قولان وعنه ان المشرف يتفرد دون الوصى كمافررته فيما علقته على الملتقى ويأتى) مار الذكر
فوت صورتنده‌ده امام ابى يوسف ايچون اختلاف وارميدر بلى بونده ايكى قول واردر
امام مشار اليهدن مشرف تصرفده مستقل اولور وصى اولمز ديو مرويدر نته‌كه مضمون

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

مشروحی ملتقی اوزره اولان تعليقاتمزده تقرير وبيان ايتدك وبو مضمون بيانده كاور لكن شارحك ملتقی شرحنده‌كه كلامی وفی المجتبی جعل للوصی فلم يتصرف بدونه وقيل للمشرف ان يتصرف دراتهی بو عباره مشرفك تصرفده استقلالينی افاده ايتمز امدی شارحك كلامی محلنده اولمز زيرا مشرفككه مجرد بر نظارتدر ❊ووصی الوصی ❊ (سواء اوصی اليه فی ماله اوفی مال موصيه وقاية) ❊ وصی فی التركتين ❊ (خلافاللشافعی) وصينك وصبی ايكی تركه‌ده‌كه كندونك وموصيلر تركه‌سنده حروصيدر ايصاسی كرك كندونك مالنه اولسون وكرك موصيسينك مالينه اولسون امام شافعيچوندر اختلاف ❊ وتصح قسمته ❊ (ای الوصی حال كونه) ❊ نائباعن ورثة ❊ (كبار) ❊ غيب او صغار مع الموصی له ❊ (بالثلث) وصينك غائب اولان ورثه كباردن وياصغاردن نائب اوله‌رق موصی له بالثلث ايله تركه‌يی تقسيمی صحيح اولور زيرا اووصيده وارث كبی ميتك خليفه‌سيدر ووارث غائب اولورسه انك طرفندن خصم اولور وميتك اشترا ايتديكی مبيع معيبی كندوسی رد ايدر وبيع ايتديكی كندويه رد اولنور وكندويه صغارك مالنی بيع ولايتی واردر قسمتده معناده بيع كبيدر ❊ ولارجوع ❊ (للورثة) ❊ عليه ❊ (ای الموصی له) ❊ ان ضاع قسطهم معه ای الوصی لصحة قسمته حينئذ) ورثه‌نك حصه‌لری وصينك عنده ضايع اولورسه ورثه موصی لهه رجوع ايده‌منز بوتقديرجه تقسيمی صحيح اولمغين لكن موصی لهك اخذ ايتديكينك ايكی ثلثنه رجوع ايدرلر (و) ❊قسمته عن الموصی له ❊ (الغائب او الحاضر بلا اذنه) ❊معهم ❊(ای الورثة ولو صغار ازيلعی) ❊فلا ❊ (أصح) اماوصينك غائب اولارو ياخود حاضر اولوب اذنی اولميان موصی له طرفندن ورثه‌لر ايله تقسيمی موصی له هرنه‌قدر صغار دخی اولورسه‌ده صحيح اولماز وحينئذ ❊ فيرجع الموصی له بثلث مابقی ❊ (من المال اذا ضاع قسطه ❊ (لانه كالشريك) ❊ معه ❊ ای مع الموصی فلايضمن الوصی لانه امين) بوتقديرجه موصی لهك حصه‌سی وصينك يدنده ضايع مالدن باقی قلانك ثلثيله رجوع ايدر كندوسی شريك كبی اولمغين امدی وصی اولمغين برشی ضامن اولماز ورثه‌نك يدلرنده ضايع اولمش اولورسه موصی له انلره قبض ايتدكلرينك ثلثنی تضمين ايتديررلر وصينك ورثه‌يه دفعينه مبنی تعدی ايتمش اولديغندن وصيده تضمين ايتديرر لكن بوتقسيم اذن قاضيله اولمديغنه نظرادر زيرا تقسيم امر قاضيله اولورسه اصلا رجوع ايده‌منز ❊ وصح قسمة القاضی واخذه قسط الموصی له ان غاب (الموصی له فلاشیء له ان هلك فی يد القاضی او امينه) قاضينك تقسيمی وموصی له غائب اولديغی صورتده حصه‌سنی اخذی صحيح اولور وقاضينك ويا امينك يدنده هلاك اولورسه كندويه برشی ايجاب ايتمز زيرا قاضی امور مسلمينك تنظيمی ايچون نصب اولنمشدر باخصوص اموات وغائبلر حقلرنده زيرا بونلر كندو نفسلری ايچون تصرفدن عاجزلردر اما وصی كبی دكلدر (وهذا) ❊ فی المكيل والموزون ❊ (لانه افراز) ❊ وفی غيرهما لا ❊ (تجوز لانه مبادلة كالبيع وبيع مال الغير لايجوز فكذا القسمة) اشبو سالف الذكر قاضينك تقسيمنك صحتی مكيلات موزونات مقوله‌سندن اولان شيلرده‌در زيرا مزبورلرك تقسيمی هركسك حصه‌سنی افراز ايدوب آيرمقدر اما انلرك غيرنده تقسيم

بيع كبی مبادله اولديغندن جائز دكلدر امدی غيرك مالنی بيع جائز اولمديغی كبی قسمتده جائز اولمز بوتقديرجه قاضينك يدنده هلاك اولورسه ضامن اولور ❊وان قاسمهم الوصی فی الوصية بحج حج ❊ (عن الميت) ❊ بثلث مابقی ان هلك ❊ (المال) فی يده او ❊ (فی يد) من دفع اليه ليحج ❊ (خلافالهما وقد تقرر فی المناسك) حج وصيت ايدن كمسنه‌نك وصيتنده وصی وارثلر ايله تقسيم تركه ايدرسه پس مال وصينك ويا حج ايتسون ديو كندويه دفع اولنان ادمك يدنده هلاك اولورسه باقی قلان مالك ثلثيله ميت ايچون حج اولنور امامين ايچوندر اختلاف مناسكده بوخصوص مقرردركه غير ايچون حج ايدن مأمور بالحج طريق حجده وفات ايتسه وياخود نفقه‌سی قبل الوقوف سرقت اولنسه باقی قلان مالك ثلثيله امرك خانه‌سندن تكرار بر بدل دخی سوق اولنور ثانيا وثالثا فوت اولوب وياخود مال سرقت اولنسه حكم ينه بويله‌در زيرا قسمت ذاتنده تأديهٔ حج ايچون اولدی امدی حج اولميجق كندويه اعتبار اولنماغين كانه قبل القسمة هلاك كبی اولدی ❊ ولو افرز الميت شيئا من ماله للحج فضاع بعد موته لا ❊ (يحج عنه بثلث باق لانه عينه فاذاهلك بطلت) اماميت حج ايچون مالدن معين برشی افراز ايدوب بعدالموت اولشيده ضايع اولسه كندو ايچون باقی مالك ثلثندن حج ايتديرلمز مالی تعيين ايتديكندن هلاكيله وصيت باطله اولمغين ❊ وصح بيع الوصی عبدا من التركة بغيبة الغرماء للغرماء ❊ (لتعلق حقهم بالمالية) وصينك تركه‌دن برعبدی غرماغائبلر ايكن كندولريچون بيعی صحيح اولدی حقلری ماليته تعلق ايدوب صورته تعلق ايتميوب بيعده ماليتی ابطال ايتمز خافی اولان ثمن موجود اولديغندن امدی بيعك صحتنه بناء ثمن وصينك عندنده هلاك اولسه كندوسی ضامن اولمز غرما حقلرينی سائر تركه‌دن اخذ ايدرلر زيرا وصی موصيك قائم مقاميدر موصيسه مزبور بيعی حال حياتنده بلكه مرضی حالنده دخی ايده‌بيلور ❊ وضمن وصی باع ماأوصی ببيعه وتصدق بثمنه فاستحق العبد بعد هلاك ثمنه ❊ (ای ضياعه) ❊ عنده ❊ (لانه العاقد فالعهدة عليه) ❊ ورجع ❊ (الوصی) ❊ فی التركة ❊ (كلها) بروصی بيعيله وثمننك تصدقيله وصيت اولنان برعبدی بيع ايدوب وثمنی كندونك عندنده هلاك وضايع اولدقدنصكره عبد مستحق چيقلسه عاقد كندوسی اولوب عهده كندونك اوزرينه لازم اولمغين مشترينك ثمننی كندوسی ضامن اولور وتركه‌نك كليسنه وصی ثمن عبد ايله رجوع ايدر (وقال محمد فی الثلث قلنا انه مغرور فكان دينا حتی لوهلكت التركة اولم يف فلارجوع) امام محمد رحمه‌الله تعالی وصی ثلثنه رجوع تركه‌نك كليسنه رجوع ايتمز ديدی امام مشار اليه جواب مقامنده بزديرزكه وصی ميت طرفنده مغروردر كندونك اوزرينه دين كبی اولور كورمزميسنكه تركه‌نك كليسی هلاك اولوب وياخود ثمنی وفا ايتمسه رجوع ايده‌منز زيرا موصی كندويه بيع وتصدقله امر ايتديكنده كويا كندويه اشبو عبد بنم ملكمدر ديمش اولدی اما قاضی وامينی بومثللو بيعه وتصرفه مباشرتلرنده وصينك خلافنه دركه عهده كندولرينه لازم دكلدر زيرا عهده‌يی قاضييه الزامده تعطيل قضا اولوب وعامه‌نك مصلحتنه خلل طاری اولور (وفی المنتقی انه يرجع علی من تصدق عليه لان غنمه لهم فغرمه عليهم) منتقيده مذكوردركه مزبور وصی بالفعل كندولرينه تصدق

اولنان ذواته رجوع ایدر زیرا انتفاعی کندولرینه عائد اولمغله غرامت مضرتیده کندولرینه راجع اولور ❊ کما یرجع فی مال الطفل وصی باع ما اصابه ❊ (ای الطفل) ❊ من الترکة وهلك ثمنه معه فاستحق ❊ (المال المبیع) ❊ والطفل یرجع علی الورثة بحصته ❊ (لانتقاض القسمة باستحقاق ما اصابه) نته که بر صغیره وصی اولان کمسنه ترکه‌دن اکا اصابت ایدن نسنه‌یی بیع ایدوب وثمنی کندونك عندنده بلا تعد ضایع اولدقدنصکره مبیع مستحق چیقلوب مشتری کندویه رجوع ایتدکده صغیرك مالنه وصینك رجوع ایتدیکی کبی صغیرده حصه‌سیله ورثه‌یه رجوع ایدر کندویه اصابت ایدن ترکه کلا ویا بعضا مستحق چیقلمغله تقسیم منتقض اولدیغندن ❊ وصح احتیاله بمال الیتیم لو خیرا ❊ (بان یکون الثانی املأ ولو مثله لم یجز منیه) وصینك صغیرك غیرك اوزرنده که حقنی غیره حواله‌سنی قبولی صحیح اولور اکر محتال علیه محیلدن صاغ اولمغله حواله صغیر حقنده خیرلو اولورسه اما وقت حالده ثانی اولك مثلی اولوب بر منفعت فهم اولنمزسه حواله جائز اولماز ادنی اولدیغی صورتده عدم جوازی اولویتله ثابت اولور (وصح) ❊ بیعه وشراؤه من اجنبی بما یتغابن الناس ❊ (لا بما لا یتغابن وهو الفاحش لان ولایته نظریة فلو باع به کان فاسدا حتی یملکه المشتری بالقبض قهستانی) وصینك صغیرك مالنی اجانبدن بر ادمه ناسك کندو ایله تغابن ایتدیکی غبن یسیر ایله بیع وشراسی صحیح ومشروع اولور کندوده تغابن ناس اولمیان غبن فاحشله معامله‌سی جائز اولمز ولایتی نظریه اولمغین غبن فاحشده نظر ونفع منعدم اولمغین اما غبن یسیردن تحرز ممکن اولمز انده بیع وشرا بابنی سد اولور امدی غبن فاحشله اولان بیعی فاسد اولور حتی مشتری کندویه قبضیله مالك اولور ظاهر اولان وصینك غبن فاحش مقدارنی ضامن اونسیدر (وهذا اذا تبایع الوصی للصغیر مع الاجنبی) ❊ وان باع ❊ (الوصی) ❊ او اشتری ❊ (مال الیتیم) ❊ من نفسه فان کان وصی القاضی لا یجوز ❊ (ذلك) ❊ مطلقا ❊ (لانه وکیله) اشبو حکم مشروح وصینك صغیر ایچون اجنبیله مبایعه‌سی حقنده‌در لکن بو متنی تکراردر کندویه حاجت یوقدر واکر وصی یتیمك مالنی کندو نفسنه بیع ایدوب ویا نفسیچون اشترا ایدرسه امدی قاضینك نصب ایتدیکی وصیسه انك وکیلی اولدیغندن مطلقا جائز اولمز زیرا مؤکلکه قاضینك کندو نفسینه قضاسی اولمدیغی مثللو وکیلکه‌ده اولمدی ❊ وان کان وصی الاب جاز بشرط منفعة ظاهرة للصغیر ❊ (وهو قدر النصف زیادة او نقصان وقالا لا یجوز مطلقا) واکر وصی بابانك منصوبی اولورسه معامله مرسومه‌سی صغیره منفعة ظاهره شرطیله اولورکه زیاده ونقصانا نصف قدریدر تبیینده منفعت ظاهره‌یی اون بش غروش دکر بر متاعی صغیره اون غروشه بیع ایدوب اون غروش دکر متاعنی وصی نفسیچون اون بشه اشترا ایله تفسیر ایلدی لکن بو منقولاتده در عقارده شراسی اصلا مشروع اولمز امامین هامین مطلقا جائز اولمز بیوردیلر ❊ وبیع الاب مال صغیر من نفسه جائز بمثل القسمة وبما یتغابن فیه ❊ (وهو الیسیر والالا وهذا کله فی المنقول واما فی العقار فسیجیء) بابانك ولد صغیرنك مالنی کندو نفسنه دکر بهاسیله وکندوده تغابن بین الناس جاری اولور غبن یسیر ایله بیعی جائز اولور یوقسه اولمز بونك کلیسی منقولاتده اما عقارك احکامی قریبا

کلور ❊ ولو زاد الوصی علی کفن مثله فی العدد ضمن الزیادة وفی القیمة وقع الشراء له و ❊ (حینئذ) ❊ ضمن ما دفعه من مال الیتیم ❊ (ولوالجیه) وصی موصینك کفن مثلینك اوزرینه عددده زیاده ایدرسه زیاده‌یی کندوسی ضامن اولور الا انی موصی وصیت ایتمش اولوب و ثلثده مساعد اولورسه ضامن اولماز واکر قیمتده زیاده ایدرسه شرا وصیچون اولمغله کندوسی میته تبرع ایتمش اولور بو تقدیرجه یتیمك مالندن ویردیکنی ضامن اولور و ❊ (فیها) ❊ لو دفع المال الی الیتیم قبل ظهور رشده بعد الادراك فضاع ضمن ❊ (لانه دفعه الی من لیس له ان یدفع الیه) ولوالجیه‌ده مذکوردرکه وصی یتیمك مالنی سن بلوغه رسیده اولوب لکن رشد وفهمی ظاهر اولمزدن مقدم کندویه تسلیم ایتمکله ضایع اولسه ضامن اولور زیرا کندویه دفعی جائز اولمیان کمسنه‌یه مالی دفع ایلدی بو امامین قولیدر امام اعظم رحمه الله تعالی سنی یکرمی بشه بالغ اولدقدنصکره تسلیم ایدرسه ضمان ایجاب ایتمز کندویه بو تقدیرجه ولایت دفع ثابته اولمغین بیوردی ❊ وجاز بیعه ❊ (ای الوصی) ❊ علی الکبیر ❊ (الغائب) ❊ فی غیر العقار ❊ (الا الدین او خوف هلاکه ذکره عزمی زاده معزیا للخانیة) کبیر غائبك مالنه وصی اولان ادمك عقار اولمیان مالنی بیعی جائز اولدی زیرا منقولاته فسادك تسارعنه مبنی انك بیعی حفظ عد اولنور ثمنك حفظی ایسر اولمغین الا متوفانك دینی انجق عقارك بیعنه توقف ایدرسه ویاخود عقارك هلاك وخرابی خوفی اولور منقول کبی انکده بیعی جائز اولور (قلت وفی الزیلعی والقهستانی الاصح لا لانه نادر) شارح مرحوم دیرکه زیلعی وقهستانیده مذکوردرکه اصح اولان عقارك هلاکی قولی نادر اولمغین بیعنك عدم صحتیدر لکن مسئله هلاك خوفینك تحققنه مبنیدر ندرتنه اعتبار یوقدر (وجاز بیعه عقار صغیر من اجنبی لا من نفسه بضعف قیمته او لنفقة الصغیر او دین المیت او وصیة مرسلة لا نفاذ له الا منه او لکون غلاته لا تزید علی مؤنته او خوف خرابه او نقصانه او کونه فی ید متغلب درر واشباه ملخصا) وصینك صغیرك عقارنی کندو نفسنه اولمیوب اجنبیه اوله‌رق قیمتنك ضعفی که ایکی بهاسنه ویاخود هر قدر دکر بهاسیله وغبن یسیر ایله اولورسه‌ده صغیرك نفقه‌سیچون ویاخود تنفیذی انجق عقارك بیعیله اولور وصیت مرسله ایچون ویاخود غله‌سی مؤنتنی وفا ایتمیان عقار اولمغله ویا خراب ونقصان خوفندن ویاید متغلبده بولنمغله ملکیتی ادعاسی خوفندن بیعی جائز اولور (قلت وهذا لو البایع وصیا لا من قبل ام او اخ فانهما لا یملکان بیع العقار مطلقا ولا شراء غیر طعام وکسوة) شارح مرحوم دیرکه اشبو حکم مشروح بایع وصی اولدیغنه نظرادر انا وقرنداش طرفندن اولورسه اولمز زیرا انلر مطلقا که هر نه قدر استثنا اولنان مواضع ثمانیه‌ده دخی اولسه عقارك بیعنه قادر اوله‌مزلر وطعام کسوه‌سنك ماعداسنی‌ده اشترا ایده‌مزلر (ولو البایع ابا فان محمودا عند الناس او مستور الحال یجوز ابن کمال) واکر بایع بین الناس حسن حاله مشهور ویا مستور الحال بابا اولورسه امدی بیعی دکر بهاسیله ویا غبن یسیر ایله اولورسه جائز اولور ابن بالغ اولدقده بیعی نقض ایده‌مز اما اب فاسق اولورسه بیعی جائز اولمز اولسه بیعی ابن نقض ایدر ❊ ولا یتجر ❊ (الوصی) ❊ فی ماله ❊ (ای الیتیم) ❊ لنفسه ❊ (فان فعل تصدق بالربح) وصی یتیمك مالیله نفسیچون تجارت

ایده‌مز ایده‌جك اولسه ربحنی تصدق ایدر امام اعظمدن یتیمه تسلیم اولنور دیو روایتده
واردر ❁ وجاز ❁ (لواتجر من مال الیتیم) ❁ للیتیم ❁ (وتمامه فی الدرر) یتیمك مالیله
یتیم ایچون تجارتی جائز اولور بوندن فهم اولنان عدم وجوبدر پس تجارت ایتمیوب مالنی
یتیمه انفاق وصرف ایتسه خاین عد اولنمز وبلاتعد ضایع اولسه ضامن اولمز ویتیم بعد
البلوغ کندوبی تکذیب ایتسه قول کندونك اولور یتیمك مالنی غیره ایداع ویتیم حقنده
خیرلو معامله ومضاربه ومشارکه جائزدر یتیمك مالنی وصی واب جد قرض ایده‌مز ویرسه
خاین عد اولنمز وعزله مستحق اولمز قاضی استردادینه مقتدر اولدیغندن یتیمك ووقفك
مالنی اقراض ایدر لکن مضاربه مثلاو برشیئله استرباحی ممکن اولمدیغی صورتده اقراضی
مشروح اولور یوقسه اولمز (قلت وفی الاشباه لایملك الوصی بیع شیٔ باقل من ثمن المثل
الا فی مسئلة الوصیة ببیع عبده من فلان) شارح علیه الرحمة دیرکه اشباهده مذکوردرکه
وصی یتیمك مالنی ثمن مثلندن اقله بیع ایده‌مز بوغبن فاحشه محمولدر یوخسه مایتغابن
فیه الناسله بیع وشراسنك جوازی ماسبقده‌مرور ایتدی الاعبدنی فلانجه ادمه بیعله وصیت
مسئله‌سنده ثمن اقلله بیع جائز اولور اکر موصی‌له دکر بهاسیله اشترا ایتمز نقصان قیمتله
اخذ ایدر لکن نقصانده یتیمك مالنك ثلثنی تجاوز ایلمز (وفیها فی الکلام فی اجر المثل للمتولی
اجر مثل عمله فلولم یعمل لااجرله) اشباهده متولییه اجرمثل ایجاب ایدر ویاایتمز بحثنده
مرسومدرکه عملنك اجرمثلنه مستحق اولور امدی عمل ایتمزسه اجره مستحق اوله‌مز لکن
بوواقفك متولییه برشی تعیین ایتمدیکنه نظرادر (واما وصی المیت فلا اجرله علی الصحیح
وهذا اذا عین القاضی للمتولی اجرا فان لم یعین وسعی فیه سنة فلا شیٔ له وعزاه للقنیه ثم
ذکر مایخالفه فافهم وقدمر فی الوقف) قول صحیح اوزره میتك نصب ایتدیکی وصییه
اجر اولمز بعضلر تعیین اجری تصحیح ایتدیلر نته‌که قریبا کلور واشبو سالف الذکر متولییه
اجر مثلك ثبوتی قاضینك کندوبه اجرت تعیین ایتدیکنه نظرا در امدی اجرت تعیین
اولنمیوب مثلا برسنه قدر امور وقفده سعی وعمل ایتسه کندوبه برشی ایجاب ایتمز بونی
صاحب اشباه قنیه‌یه عزو ایلدی بعده صاحب اشباه دیرکه صاحب قنیه مضمون مشروحه
مخالف کلام ذکر ایتدیکه قاضی هرنه قدر متولییه اجرت تعیین وشرط ایتمزسه‌ده
اجرته مستحق اولور بو وقفده مرور ایتدی لکن متولی وقفك مثلا اعمارلرنده عمله‌لر
ایله معا ایشلسه هنوز عمله وهنوز متولی اجرتنی معا الەمز وقاضی اجر مثلندن زیاده تقدیر
ایتمش اولسه زیاده‌یی آله‌مز واجر مثلی قاضینك تقدیر ایتدیکندن اکثر اولورسه زیاده‌یی
الەمز نقصان کندوسی راضی اولمغین (واما وصی القاضی فان نفسه باجر مثله جاز انتهی)
اما قاضینك نصب ایتدیکی وصی‌یی قاضی اجر مثلیله نصب ایتمش اولورسه جائز اولور
(وفی القهستانی معزیا للذخیرة ولوکانوا صغارا وکبارا باع حصة الصغار کمامر) قهستانیده
ذخیره‌دن نقلا مرسومدرکه ورثه صغار وکبار اولورلرسه وصی صغارك حصه‌لرینی بیع
ایدر نته‌که صغیر حقنده استثنا اولنان مسائلده مرور ایتدی حموی کندو شرحنده ذکر
ایدرکه ورثه‌ده صغار اولیجق امام اعظم رحمه‌الله قتنده عروض وعقارك ترکه‌نك کلیسنی

بیع وصیه جائزدر امامین انجق صغارك حصه‌لرنی بیع ایدر بیوردیلر وکذا الکبار علی مامر
من التفصیل ینه بویله سالف الذکر مرور ایدن تفصیل اوزره که‌دین هلاك خوفی ایچون کبارده
بیع ایدر (ونقل عن العمادیة ان فی بیعه للصغار وفاء اختلاف المشایخ وجوزه صاحب الهدایة
لان فیه استبقاء ملکه مع دفع الحاجة) عمادیه‌دن نقل ایتدیکه کبارك عقاری بیعنده وفای
دین ایچون اولورسه مشایخك اختلافی واردر صاحب هدایه بیع مزبوری تجویز ایلدی
زیرا بونده ملکنی استبقا وحاجتنی دفع واردر دیدی (وان لغیر الوصی التصرف لخوف
متغلب وعلیه الفتوی وتمامه فیما علقه علی الملتقی) صغارك مالینه برظالم متغلبك خوفندناشی
وصینك غیریسنك تصرفی دخی مشروعدر فتوی بوقول اوزره‌در بو بحثك تمامی ملتقی
اولان شرحزده‌در ابونصیر دبوسی برقاضینك بریتیمك مالنه ضرری فهم اولنورسه
جیراندن بونك انك مالنده بلا وصایه تصرفی جائز اولوردیدی وبونکله استحسانا فتوی
ویردی ❁ ولایجوز اقراره بدین علی المیت ولابشیٔ فی ترکة انه لفلان الا ان یکون المقر وارثا
فیصح فی حصته ❁ وصینك میت اوزره دین اقراری وترکه‌دن برنسنه‌یی فلانکدر دیو
اقراری جائز دکلدر غیری اوزره اقرار اولمغین مقرله بلا برهان ویمین برشی اخذ ایده‌مز
وصی دیرسه ضامن اولور الامقر وارث اولورسه کندو حصه‌سندن اقراری صحیح اقرار
ایتدیکی مبلغك کلیسنی کندو حصه‌سندن ادا ایدر ❁ ولواقر ❁ (الوصی) ❁ بعین الاخر
ثم ادعی انه الصغیر لاتسمع ❁ (درر) ترکه‌دن اولمیان برنسنه‌یی وصی براخر کمسنه‌نکدر
دیو اقرار ایدوب بعده صغیرکدر دیو دعوا ایدرسه مسموعه اولمز تناقض اولدیغندن اقرارنه
هرنه قدر اعتبار یوق ایسه‌ده ❁ ووصی اب الطفل احق بماله من جده وان لم یکن وصیه فالجد ❁
(کما تقرر فی الحجر) صغیرك باباسنك نصب ایتدیکی وصی مالنه تصرفده دده‌دن احق
اولیدر بابانك مقامنه قائم اولمغین بابا جددن اولی اولمغله قائم مقامیده اولی اولدی اولی
اولان کما تقرر فی الماذون ایدی انده‌که تقریر اولان عباره وولیه ابوه ثم وصیه بعد موته ثم
وصی وصیه ثم بعدهم جده الاصح وان علا ثم وصیه ثم وصی وصیه ثم القاضی اووصیه
ایهما تصرف بصح (وفی المنیة لیس للجد بیع العقار والعروض لقضاء الدین وتنفیذ الوصایا
بخلاف الوصی فان ذلك والله اعلم) منیه نام کتابده مرسومدرکه قضاء دین وتنفیذ وصایا
ایچون دده‌یه یتیمك عقار وعروضنی بیع بوقدر وصی جدك خلافنه‌درکه اکا بیع واردر
حقیقت حاله الله جلیل یك عالمدر هندیه‌ده‌ده مذکوردرکه ترکه‌یی محیط اولمیان دینده قضاء
دین ایچون وصی میت ترکه‌یی بیع ایلسه جائز اولور امامین اولمز بیوردیلر امام اعظم
رحمه‌الله تعالی وصیله میتك باباسنی فرق ایدوب بیوردیکه میتك وصیسی دینی وقضا
ووصیتنی تنفیذ ایچون ترکه‌سنی بیع ایدر بابا ایده‌مز نهایتی غرما قاضییه شکوا ایدرلرکه
کندولر ایچون ترکه بیع اولنه موصی لهده ینه بویله‌در والله تعالی اعلم واستغفرالله العظیم

❁ فصل فی شهادة الاوصیاء ❁

وصیلرك صغار حقنده شهادتلرینه دائر فصلدر مصنفه اولان وغیر ذلك قولنی‌ده زیاده‌ایدی

زیرا فصلده‌که ذکر وبیان اولنان مسائلك اکثری اوصیانك غیرینك شهادتی حقنده‌در ❁ وبطلت شهادة الوصیین لوارث صغیر بمال ❁ (مطلقا) ❁ اوکبیر بمال المیت ❁ صغیرك ایکی وصیلرینك صغیرك وارثیچون مطلقا مالی حقنده‌که صغیره ارثله انتقال ایتسون ویاغیر جهتله اکا مالك اولسون ویا کبیره انتقال ایدن میتك مالی حقنده‌وارثینه شهادتلری باطله اولدی زیرا صغیرك مالنی مطلقا وکبیر غائبك ترکه‌سنی محافظه کندونکدر امامین کبیرك ورثه‌سی حقنده شهادتلرینی تجویز بیوردیلر ❁ وصحت ❁ (شهادتهما) ❁ بغیره ❁ (ای بغیر مال المیت لانقطاع ولایتهما عنه فلاتهمة حینئذ) ❁ کشهادة رجلین لاخرین بدین الف علی میت و ❁ (شهادة) ❁ الاخرین للاولین بمثله ❁ ایکی وصینك میتك مالنك غیری حقنده شهادتلری صحیحه ومشروعه اولدی اندن ولایتلری منقطعه اولمغله بونده متهم اولمدیلر نته‌که ایکی رجلك ایکی اخر کمسنه‌لرك میتك اوزرنده بیك غروش حقی اولدیغنه واواخرلرکده اواولار ایچون انك مثلیله‌که میت اوزره بیکلری اولدیغنه شهادتلرینك صحتی کبی ❁ بخلاف شهادة کل فریق بوصیة الف ❁ سالف الذکر شاهدلرك هربر فرقه‌لرینك مزبور میتك کندولرینه بیکر غروش وصیتله شهادتلری صورت مشروحه‌نك خلافنه‌در که غیر مشروعدر (وقال ابو یوسف لاتقبل فی الدین ایضا وقد تقدم فی الشهادات) امام ابو یوسف رحمه‌الله تعالی شهادت مشروحه وصیتده مقبوله اولمدیغی کبی دینده دخی مقبوله دکلدر دیدی نته‌که شهاداتده تقدم ایتدی زیرا موتله دین ترکه‌یه تعلق ایلدی ذمت موتله خرابه اولمغین کورمزمیسنکه مزبور شاهدلردن بری حقنی ترکه‌دن اخذ واستیفا ایتمش اولورسه دیکری اکا شریك اولور امدی شهادت انده شرکتی اثبات ایتمش اولمغله تهمت تحقق ایتدی امامین دین ذمتده اوله‌رق واجب اولدی دیدی ترکه‌دن اخذ انك ثمره‌سیدر امدی شرکت اقتضا ایتمز ❁ او ❁ (شهادة) ❁ الاولین بعبد والاخرین بثلث ماله ❁ (او الدراهم المرسلة لاثباتها الشرکة فتبطل) ویاخود سالف الذکر شاهدلرك ایکی اولکی بر عبدك ایکی صکره کیلر مالنك ثلثی ویاخود مالندن لاعلی التعیین بر مقدار دراهم مرسله‌نك وصیت اولدیغنه شهادت ایتسه‌لر صورت مرسومه‌نك خلافنده‌در شهادت مذکوره ثلث عبدده شرکتی اثبات ایتمکله شهادت باطله اولدی ودراهم مرسله‌نك مصرفیده ثلثدر ❁ ویصح لوشهد رجلان لرجلین بالوصیة بعین ❁ (کالعبد) ❁ وشهد المشهود لهما للشاهدین بالوصیة بعین اخر ❁ (لانه لاشرکة فلاتهمة زیلعی) ایکی رجلك ایکی اخر رجله بر عبد کبی بر عینله وصیت اولنوب ومشهود لهمانك مزبور شاهدلره عین اخرینك وصیتیله شهادتلری صحیح اولور شهادت ایتدکاری شیده شرکتلری اولمامغین محل تهمت اولمدی ❁ شهد الوصیان ان المیت اوصی لزید معهما لغت ❁ (لاثباتهما لانفسهما معینا وحینئذ فیضم القاضی لهما ثالثا وجوبا لاقرارها باخر فیمتنع تصرفهما بدونه کما تقرر) ایکی وصی شهادت ایتسه‌لر که میت کندولریله برابر زیدی وصی ایتدی دیو شهادتلری لغو وباطل اولور کندو نفسلریچون شیء معین اثبات ایتدکلرندن بوتقدیرجه قاضی کندولرینه وجوبا وصی ثالث ضم ایدر کندولری وصی اخری اقرار ایتدکلرندن کندولره آنسز تصرف جائز اولمدی نته‌که بو مضمون ماسبقده مرور ایتدی بو خصوص مزبور شهادت ایدن وصیلر حقنده اوصیای ثلثه‌نك برینك وفاتی

منزله‌سنده اولدی ❁ الا ان یدعی زید ذلك ❁ (ای یدعی انه وصی معهما فحینئذ تقبل شهادتهما استحسانا لانهما اسقطا مؤنة التعیین عنه) الا زید کندونك انلر ایله معا وصی اولدیغنی دعوا ایدرسه بوتقدیرجه استحسانا شهادتلری مقبوله اولور قاضیدن مؤنة تعیینی اسقاط ایتدکلرینه بناء زیرا قاضییه وصی ثالث نصبی لازم ایدی ❁ وکذا ابنا المیت اذا شهدا ان اباهما اوصی الی رجل ❁ (لجرهما نفعا لنصب حافظ للترکة وهذا لو) ❁ هو ینکر ❁ (ولو یدعی تقبل استحسانا) ینه بویله بر میتك ایکی اوغلو شهادت ایتسه‌لرکه بابالری بر رجلی کندولرینه وصی نصب ایتدی دیو حالبوکه اوده انکار ایدرسه شهادتلری مقبوله اولمز ترکه‌لرینه حافظ نصبیله جر نفعلرینه بناء واکر مزبور رجل وصایتنی دعوا ایتسه‌که انکار ایلمسه شهادتلری استحسانا مقبوله اولور ❁ بخلاف شهادتهما بان اباهما وکل زیدا بقبض دیونه بالکوفة حیث لاتقبل مطلقا ❁ (ادعی زید الوکالة ام لا لان القاضی لایملك نصب الوکیل عن الحی بطلبهما ذلك بخلاف الوصیة وشهادة الوصی تصح علی المیت لاله ولو بعد العزل وان لم یخاصم ملتقی) مزبور ابنلرك بابالرینك زیدی کوفه‌ده‌که دیوننی قبضه وکیل ایتدی دیو شهادتلری صورت مشروحه‌نك خلافنه‌درکه مطلقا که زید وکالتی دعوا ایتسون ویا ایتمسون شهادتلری مقبوله اولمز زیرا قاضی کندولرك طلبیله حیاتده‌که کمسنه‌یه برکمسنه‌یی وکیل نصبنه قادر اولمز اما وصیت بونك خلافنه‌درکه کندولری وصی نصبنه مولیلردر وصینك میتك علیهنه شهادتی صحیحه اولورله‌سنه اولمز هرنه‌قدر وصایتدن عزلندنصکره اولوب ومخاصمه‌سی سبقت ایتمش اولمزسه‌ده ❁ وصی انفذ الوصیة من مال نفسه رجع مطلقا ❁ (وعلیه الفتوی درر) ❁ کوکیل ادی الثمن من نفسه ❁ (فان له ان یرجع) بر وصی وصیتی کندو مالندن انفاذ ایدرسه مطلقا که وصی کرك میتك وارثی اولسون وکرك اولمسون ویاخود وصیت عباد ایچون اولسون ویا حق سبحانه وتعالی حضرتلری ایچون اولسون موصینك ترکه‌سینه رجوع ایدر فتوی بوقول اوزره‌درنته‌که بر وکیل مؤکلك دیننی کندو ثمنندن ادا ایتدکده رجوع ایتدیکی کبی بعضلر وصی میتك وارثی اولورسه ترکه‌سینه رجوع ایدر یوقیسه ایده‌مز دیدیلر بعضلر وصیت عباده اولورسه عباد طرفندن مطالبه اولنمغین قضاء دین کبی اولدیغندن رجوع ایدر الله تعالی ایچون اولورسه رجوع ایده‌مز دیدیلر ❁ وکذا الوصی اذا اشتری کسوة للصغیر او ❁ (اشتری) ❁ ماینفق علیه من مال نفسه ❁ (فانه یرجع اذا اشهد علی ذلك) ینه بویله بر وصی کندو مالندن صغیر ایچون کسوه ویا کندویه انفاق اولنه‌جق نسنه اشترا ایدرسه صغیرك مالنه رجوع ایدر اکر انك قرض اولوب مالنه رجوع اولنه‌جغنه اشهاد ایتمش اولورسه (فی البزازیة وانما شرط الاشهاد لان قول الوصی فی حق الانفاق یقبل لافی حق الرجوع بلا اشهاد انتهی فلیحفظ) بزازیه‌ده مسطوردرکه اشهادك شرط قلندیغی انفاق حقنده وصینك بلا اشهاد قولی مقبول اولوب رجوع حقنده اولمدیغنه مبنیدر (قلت لکن فی القنیة والخلاصة والخانیة له ان یرجع بالثمن وان لم یشهد بخلاف الابوین وسیجیء مایفیده فتنبه) شارح علیه الرحمه دیرکه لکن قنیه وخلاصه وخانیه‌ده مرسومدرکه وصی‌ایچون کندو کیسه‌سندن صرف ایتدیکی ثمنله صغیره رجوع

واردر هرنه‌قدر اشهاد ایتمز ایسه‌ده اما ابوین وصینك خلافنه‌درکه انلرك اطعام واکسالری
عادتا تبرع طریقیله اولمغله کندولری بلااشهاد رجوع ایده‌مزلر ومضمون مشروحی افاده
ایدر عباره‌ده قریبا کلور متنبه اولکز ❊ اوقضی دین المیت ❊ (الثابت شرعا) ❊اوکفنه❊
(اوادی خراج المیت اوعشره) ❊ من مال نفسه ❊ ویاخود میتك شرعا ثابت اولان دینی
بلاامر الوارث والقاضی وصی کندو مالندن ادا واشهاد ایدرسه ویاخود وصی میتی بلااسراف
کفن سنتله ورجالك اعیاد ومجامع ناسده ابس حالینه ونسانك زیارة ابوین وقتنده ابس
ایتدیکی اثوابه موافقتیله تکفین ایدرسه ویاخود میتك ارضینك کرك خراج مقاسمه وکرك
خراج موظف خراجنی ویاعشرنی ادا ایدرسه ینه کندوایچون میتك مالینه رجوع واردر
اواشتری الوارث الکبیر طعاما اوکسوة للصغیر ❊ اوکفن الوارث المیت اوقضی دینه ❊ من
مال نفسه ❊ (فانه یرجع ولایکون متطوعا) ویاخود وارث کبیر کندو مالندن صغیر ایچون
طعام ویا کسوه اشترا ایدوب ویاخود وارث میتی کفنلیوب ویا دینی ادا ایدرسه ترکه‌یه
رجوع ایدر تبرع ایتمش اولمز عماديه‌ده بویلجه مرسومدرکه میتك اجانبدن وصیسی موجود
ایکن ورثه ایچون کندویی وصیدن اذنسز کفنلیوب ودینی ادا ایدوب میراثه رجوع ایتمك
واردر فصولك کلامی بوکه مخالفدرکه دیر صغار وکبار براز ورثه اولوب ترکه‌ده دین
وعقار اولمغله مالك بعضسی هلاك وتلف اولوب وبعضیسنده کبار ورثه کندو نفسلرینه
وصغیرلره صرف وانفاق ایلسه‌لر امدی هلاك اولان ترکه‌نك طوپوندن کلیسنك اوزرینه
واقع اولور کبارك انفاق ایتدیکی مبالغ قاضی ویا وصی امریله اولمش دکلسه صغارك
حصه‌لرنی ضامن اولورلر امرلریله انفاق ایدرلرسه نفقهٔ مثللرینه حساب اولنور ادای دینده‌که
کلامیده اطلاقی وظاهری اوزره دکلدر زیرا ورثه‌نك بعضیسنك بعض اخری اوزره
ولایتی یوقدر ودینك اقرار ویاحجتله ثبوتی بیان اولنمامشدر حالبوکه میانلرنده فرق واردر
بینه وقضاایله مثبت اولوب احد ورثه کندو حصه‌سندن تأدیه ایدرسه ترکه‌یه رجوع ایدر
یوغیسه ایده‌مز وصیده بویله‌در امازوجه‌نك مهری حقنده فقهادن قاسم بیورمشلرکه مهر
مثلنی دعوا ایدرسه بلااثبات انك اداسی واجبدر نکاح شاهدیوندن کافیدر ❊ ولوکفن
الوصی المیت من مال نفسه قبل قوله فیه ❊ (قیل مستدرك بقوله اوکفنه) وصی میتی کندو
مالندن تکفین ایتدیکی صورتده قدر قیمتده اختلاف ایدرسه انده وصینك قولی قبول اولنور
بعضلر ماتنك بوقولنی کندونك ماسبقده‌که اوکفنه قولیله مستدرکدر بوکا حاجت یوقدر
دیدیلر لکن انلره جواب ممکننکه بوقیمتده اختلافله مقیداولمغله انك عینی اولمزکه حتی مستدرك
اوله ❊ ولوباع ❊ (الوصی) ❊ شیئا من مال الیتیم ثم طلب منه باکثر ❊ (مماباعه) ❊ رجع
القاضی فیه الی اهل البصیرة ❊ (والامانة) ❊ ان اخبره اثنان منهم انه باع بقیمته وان قیمته
ذلك لایلتفت ❊ (القاضی) ❊ الی من یزید ❊ وصی یتیمك مالندن برشی بیع ایتدکده کندودن
بیع ایتدیکی شیئك ثمنندن اکثر ثمن مطالبه اولنسه‌که یعنی سن نقصان بهایله بیع ایتمکله کویاخیانت
ایتدك ادعا اولنورسه قاضی انك قیمتنده ارباب بصیرة وامانت اولان اهل خبره‌سینه مراجعت ایدر پس

ایکی کمسنه قیمتیله بیع ایتمشدر خبرو یردیکی انك تام قیمتیدر دیرسه قاضی زیاده خبرو یرن کمسنه‌لرك
خبرلرینه التفات ایتمز ❊ وان کان فی المزایدة یشتری باکثر وفی السوق باقل لاینقض البیع
لذلك ❊ (لاجل تلك الزیادة) ❊ بل یرجع الی اهل البصیرة فان اجتمع رجلان منهم علی
شیٔ یؤخذ بقولهما ❊ (عند محمد) ❊ وکفی قول واحد فی ذلك ❊ (عندهما کما فی التزکیة
سالف الذکر یتیمك مالی مزایده‌ده وصینك بیع ایتدیکی ثمندن زیاده‌یه اشترا اولنوب چارشوده
اندن اقله اشترا اولنورسه اندن ناشی بیع نقض اولنمز بلکه ارباب خبره‌سینه مراجعت اولنور
امدی ایکی آدم برقیمت اوزره اجتماع واتفاق ایدرلرسه امام محمد علیه الرحمة قتنده انلرك
قولیله عمل اولنور تزکیهٔ شاهدده اولدیغی مثللو امامین نزدنده انده بر رجلك قولیده کافیدر
(وعلی هذا قیم الوقف اذا اجر مستغل الوقف ثم جاء اخر یزید فی الاخر الکل فی الدرر
للخانیة) اشبو حکم مشروح اوزره‌در بروقفك متولیسی مستغلات وقفی ایجار ایتدکدن
صکره برکسنه کلوب بلاتعنت اجرده زیاده ایلسه اربابنه مراجعتله ایکی ویا بر رجل
قاضییه اشبو متولینك ایجاری اجر مثلیله‌در دیو خبر ویررلرسه ایجار نقض اولنمز یوقسه
اولنور ❊ فروع ❊ (یقبل قول الوصی فیمایدعیه من الانفاق بلابینة الافی ثنتی عشرة مسئلة
علی مافی الاشباه) وصینك دعوا ایتدیکی انفاقده قولی بلابینه مقبوله اولور الا اون ایکی
مسئله‌ده دکل اشباهده ذکر اولندیغنه کوره زیرا امین کندو نفسندن ضمانی دفع ایده‌جك
اولورسه قولنده تصدیق اولور اشباهك عبارسنده من الانفاق بیانی یوقدر بونده‌ده اولی
اولان حذفیدر (ادعی قضاء دین المیت اوادعی قضاءه من ماله بعد بیع الترکة قبل قبض ثمنها)
سالف البیان اون ایکی مسائل مستثنایه شروع‌له اولکنی بیانده شارح علیه الرحمة دیرکه وصی
موصینك دینی کندو مالندن قضاسنی دعوا ایدوب یتیمده کندویی تکذیب ایدوب
قضاسنده بینه ورجوعینه اشهادیده اولمزسه قولی قبول اولنمز اماقضاسی ثابت ورجوعینه
اشهاد اولورسه قولی مقبولدر ویاخود ینه کندو مالندن قضاسنی دعوا ایتسه لکن ترکه‌یی
بیع ایدوب ثمنی قبض ایتمدین ایتسه قولی مقبول اولمز (وان الیتیم استهلك مالا اخر فدفع
ضمانه) ویاخود وصینك یتیمك براخر کمسنه‌نك مالنی صغری حالنده استهلاك ایدوب کندوسنك
انك ضماننی دفعنی ادعا ویتیمك تکذیبی صورتیدر بونده‌ده قولی مقبول دکلدر (اواذن له بتجارة
فرکبه دیون فقضاها عنه) ویاخود وصینك یتیمه تجارته اذن ویرمسیله برمقدار دین التنه
کروب انی رفع ایتدم قولنده (اوادی خراج ارضه فی وقت لاتصلح للزراعة) ویاخود
زراعته صلاحیتی اولمیان وقتده ارضنك خراجنی ادا ایتدم قولنده ینه تصدیق اولنمز
(او جعل عبده الآبق اوفداء عبده الجانی) ویاخود اباق ایدن عبدینه جعلکه مشتلق
نامنه برمقدار شیٔ ویردم دیو بلابینه دعوا ایتسه ویاخود جنایت ایدن عبدینه فدا ویردم
دعواسنده قولی ینه بلابینه قبول اولنمز (اوالانفاق علی محرمه اوعلی رقیقه الذین ماتوا)
ویاخود وفات ایدن محرمیکه مثلا اعمی اولان قرنداشیکه قاضیسنك اوزرینه نفقه تقدیر
آنیده صرف ایتدم ویافوت اولان عبدیکه انفاق ایتدم دعواسنده قولی بلابینه تصدیق
اولنمز (اوالانفاق علیه مما فی ذمته) ویاخود وصی کندونك ذمتنده یتیمك مالندن یتیمه صرف

واتفاق ایتدم دعوا ایدرسه بلابینه قولنده تصدیق اولنمز بواشباهده بوقدر امدی بونکله مستثنا اون اوچ اولور (وکذا من مال نفسه حال غیبة ماله واراد الرجوع اوانه زوج الیتیم امراءة ودفع مهرها من ماله وهی میتة) یعنی بویله وصی میتك مالی موجود اولمامغین کندو مالندن بلااشهاد الرجوع صرف ورجوع مراد ایتسه ویاخود یتیمه بر عورت تزویج ایتدم ومهرنی کندو مالندن تأدیه ایتدم دعوا ایتسه حالبوکه عورتده فوت اولمش اولسه قول مجردینه عمل اولنمز (الثانیة عشرة اتجر وربح ثم ادعی انه کان مضاربا) اون ایکنجیسی وصینك یتیمك مالیله تجارت وربح ایدوب بعده بلااشهاد کندونك مضارب اولوب ربحه شرکت ادعا ایسیدر (والاصل ان کل شیء کان مسلطا علیه فانه یصدق فیه ومالا فلا) بوخصوصده اصل اصیل قاعدهٔ وتفصیل بودرکه هر بر شیکه وصینك اوزرینه مسلط اولوب وکندویه اتیانی لازم اولدی انده کندوسی بلابینه تصدیق اولور مادام ظاهر حال کندوبی تکذیب ایتمدکجه وکندویه مسلط اولمیان شیلرده صرف وانفاق دعواسنده بلابینه قولی مقبول اولمز (ینصب القاضی وصیا فی سبعة مواضع مبسوطة فی الاشباه) قاضی یدی محلده وصی نصب ایدر اوده اشباهده بسط وتفصیل اولنمشدر نصبنك طریقی بودرکه عدول افراد رجالدن بعض ذوات کندویه اخبار ایتملولرکه فلان ذات رحلت داربقا ایتدی وکندوسی بروصی مختار نصب ایتمدی بوکا بر وصی نصب ایدیکز وصی نصبنه انجق نصب وصی ایله مأمور اولان قاضی القضاة مولادر بعد نصب القاضی میتك وصی مختار نصبی تبین ایدرسه وصی میتك وصیسی اولور (منها اذا کان له دین او علیه او لتنفیذ وصیة) مواضع مشروحه‌دندر میتك کندنك غیرك اوزرنده حقی اولوب ویاخود غیرك کندوده دینی اولدیغی موضع پس میتده غیرك مطلوباتی اولدیغی تقدیرجه نصب وصیده میتده منفعت اولورکه ورثه ترکه‌یی انکار ایدوب ایفای دیندن ابا وامتناع ایدرلرسه وصی مالی اظهار ایدوب ادای دینله کندینی ارباب حقوقك سب ودشنامندن تخلیص ایدر کندونك غیرك اوزرنده حقی اولدیغنه نظرا اندن تنفیذ وصایا فائده‌سنك حصولی اولمق کرك ویاتنفیذ وصیتی ایچون وصی نصب اولنور (وزاد فی الزواهر موضعین اخرین اشتری الاب من طفله شیئا فوجده معیبا بنصب القاضی وصیا لیرده علیه) زواهرده مواضع مشروحه‌لرك اوزرلرینه ایکی اخر محلدخی زیاده ایلدی بابا ولد صغیرندن برشی اشترا ایدوب انی معیب بولدقده قاضی بروصی نصب ایدرکه حتی بابا انی کندویه رد ایده (واذا احتیج لاثبات حق صغیر ابوه غائب غیبته منقطعة ینصب والا فلا وعزاهما لمجمع الفتاوی) بریده باباسی غیبت منقطعه ایله غائب اولان صغیرك حقنی اثبات ایچون بر وصیه حاجت مس ایتدکده قاضی وصی نصب ایدر یوقسه ایتمز غیبت منقطعه غائبك کندویه قافله‌نك ایاب وذهابی اولمدیغی محلده ولمسیدر قدورینك مختاری انجق سنه‌ده قافله‌نك بر دفعه کندویه واصل اولدیغی محلده اولمسیدر عندالبعض برایلقدر زیاده‌جه بعد مسافه‌ده اولمق غیبت منقطعه‌در بعضلر مکث واقامت ایتدیکی محل نامعلوم جوال وسیاح اولان مفقودك غیبتی غیبت منقطعه‌در دیو تعریف وبیان ایتدکاری بو ایکی محللی صاحب زواهر مجمع الفتاوی‌یه عزو ونسبت ایلدی

(ومحشی)

ومحشی طحطاوی علیه رحمة الباری دخی بیچه مواضع عدیده بیان ایتمشدر لدی الحاجة مراجعت اولنمق کرك خانیه‌ده مسطوردرکه اعمی واخرس واصم اولان کمسنه‌یه بالایجاب وصی نصب اولنور انتهی ورثه متوفانك دینی ادادن امتناع ایدرلرسه بعضلر قاضی وصی نصب ایدرکه بیع ایدوب قضاء دین ایده دیدیلر عندالبعض وصی نصب ایتمز ورثه‌یه بیعله کندوسی امر ایدر امتناع ایدرلرسه کندولرینی بیع ایده‌نه‌دك حبس ایدر ایتمزلرسه قاضی بالذات یا کندوسی بیع ایدر ویاوصی نصب ایدر (وصی القاضی کوصی المیت الا فی ثمان لیس لوصی القاضی الشراء لنفسه ولا ان یبیع ممن لا تقبل شهادته له ولا ان یقبض الا باذن مبتداء من القاضی) قاضینك نصب ایتدیکی وصی میتك نصب ایتدیکی وصی کبیدر الا سکز محلده دکل اولا قاضینك وصیسی وکیل کبی اولدیغندن صغیرك بر نسنه‌سنی کندو نفسیچون اشترا وکندویه وکندو حقنده شهادتی مقبول اولمیان اقرباسنه بیعده مشروع اولمدی وصی میتچون کندو نفسنه بیع وشراسی نفع ظاهری متضمن اولورسه امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده جائز اولور اما امامینچوندر اختلاف ووصی مزبور وکیل بالخصومة کبی اولدیغندن صغیرك بعد الخصومت بر نسنه‌سنی قبض ایده‌جك اولدقده تکرار قبضنده‌ده قاضی طرفندن اذندن لازمدر اندن اذنسز قبض ایده‌مز اما وصی اب بلااذن قبضه قادر اولور (ولا ان یؤجر الصغیر لعمل ما ولا ان یجعل وصیا وعند عدمه) وصغیری بر عملچون ایجار ایده‌مز وکندوسی وصی اولمیان بر ادمی وصی قیله‌مز وصی بونك خلافنده‌درکه غیری کندوسی وصی قیله‌بیلور (ولو خصصه القاضی تخصیص) وقاضی نصب ایتدیکی وصی بر نوع شیئه تخصیص ایدوب مثلا باغ وباغچه کبی املاکنه مولا قلسه تخصیص اولنورکه انجق تصرفی انده مشروع اولور سائر خصوصنده وصایتنی اجرا ایده‌مز قاضینك وصی نصبی قضا قبیلندن اولمغله قضا کبی تخصیص قبول ایتدی امامیتك وصیسی بونك خلافنده‌درکه بو باباتك قائم مقامی اولمغله هر بر امورینه متولی اولور (ولو نهاه عن بعض التصرفات صح نهیه ولو عزله ولو عدلا بخلاف وصی المیت فی ذلك کله) قاضی وصیسنی بعض تصرفاتدن نهی ومنع ایدرسه صحیح اولور تخصیص قبول ایتمکین وهر نه قدر عدل اولورسه‌ده عزلیده کندو ایچون مشروعدر لکن عدل اولدیغی تقدیرجه مالایعنیه اشتغال قبیلندندر مزبوراتك کلیسنده وصی میت بونك خلافنده‌در (وفی الخزانة وصی وصی القاضی کوصیه لو الوصیة عامة انتهی وبه یحصل التوفیق) خزانه‌ده مذکوردرکه قاضینك وصیسنك وصیسی کندونك بالذات نصب ایتدیکی وصیسی کبیدر وصایتی عامه اولوب هر بر شیئله تصرفه وصی اولمش اولورسه‌که بعض نوع تصرفه تخصیص اولنمزسه دیمك اشبو لو الوصیة عامة قیدیله فقهانك سالف الذکر ولا ان یجعل وصیا قوللریله خزانه‌نك اشبو وصی وصی القاضی کوصیه الوصیة عامة قولی بیننده توفیق حاصل اولور امدی قاضینك وصیسیچون وصایته عامه‌ده وصی نصبی مشروع خاصه‌ده نامشروعدر (وفی الفتاوی الصغری تبرعه فی مرضه انما ینفذ من الثلث عند عدم الاجازة الا فی تبرعه فی المنافع فینفذ من الکل بان اجر باقل اجرة المثل لانها تبطل بموته فلا اضرار علی الورثة وفی حیاته لاملك لهم) فتاوای صغراده مذکوردرکه مریضك مرضی حالنده تبرعی انجق اجازة اولمدیغی وقتده ثلثدن نافذ اولور الا منافعده تبرعنده کلدن نافذ اولور مثلا مرضنده امر مثلندن اقله

ایجاری کبی زیرا بو صورتده مریضک موتیله اجاره باطله اولمغله ورثه‌یه ضرار اولمز و حیات
حالنده ورثه‌نك ملکی دکلدر (لکن فی العمادیة انها من الثلث فلعله روایتان) لکن عمادیه‌ده
تبرع مشروحک ثلثدن معتبردر دیدیکی ظن ایده‌رمکه بونده ایکی روایت اولمق کرك
برنده ثلثدن و برنده کلدن اعتباریدر (باع مال الیتیم اوضیعته والمشتری مفلس یؤجل
ثلثة ایام فان نقدو الافسخ) یتیمك منقولات اولان مالی و یاعقار قبیلندن اولان ضیعه‌سنی
وصیسی بیع ایدوب و مشتریده مفلس اولسه کندویه اوچ کون مهلت و یریلور پس آنده ثمنی
ادا ایده بیلورسه نه کوزل یوقیسه عقد فسخ اولنور (فان انکر الشراء وقد قبض یرفع الوصی
الامر للحاکم فیقول ان کان بینکما بیع فقد فسخته قبل الوصایة ثم اراد عزل نفسه لم یجز الا عند الحاکم)
امدی مزبور مشتری مبیع قبض ایتمشکن شرای انکار ایدرسه وصی امری حاکم رفع ایدوب
مرافعه اولورلر پس قاضی کندولرینه بینکزده بیعی بن فسخ ایتدم دیر برکمسنه وصایتی
قبول ایدوب بعده کندو نفسنی عزل ایده جك اولسه عزلی انجق قاضینك حضورنده جائز
اولور زیرا کندو ابتدا وصایتی قبولنده یتیمك امورینی کمایلیغی کورمکه تعهد ایتمش اولمغله
کندو باشنه آنی ترك ایده‌من الا موصینك و یاخود آنك قائم مقامی یتیمك مالده تصرفه
مقتدر اولان قاضینك حضورنده اخراج اولنور امدی قاضی وصینك حالنه نظر ایدر اکر
امین متعفف آدم ایسه آنی اخراج ایتمز و اکر قاضی عجزنی و کثرة اشتغالی فهم ایدرسه
امدی ابقاسنده ضرر اولوب عدم اهتمامی متعین اولدیغندن عزلنی مطالبه ایتمش اولورسه قاضی
کندوینی وصایتدن اخراج ایدر اشباهده مذکوردرکه عدل کافی کندو نفسنی عزل ایده‌من
الاحین وصایتنده دیلدیکی وقتده کندو نفسنی عزل شرطیله وصی اولورسه و یاخود میتك
اوزرینه برازدین ادعا ایتمکله قاضی کندوینی متهم قیلارسه عزل ایدر (دفع للیتیم ماله بعد بلوغه
واشهد الیتیم علی نفسه انه لم یبق له من ترکة والده لا قلیل ولا کثیر ثم ادعی شیئا فی ید الوصی انه
من ترکة ابی و برهن تسمع) روصی بعد البلوغ یتیمك مالی کندو دفع و تسلیم ایدوب اودخی
آز و چوق باباسنك ترکه‌سندن وصینك ذمتنده برشی باقی قالمدی دیو اشهاد ایتدکدن صکره
وصینك یدنده‌که بو نسنه‌یه بونم بابامك ترکه سندندر دیو دعوا و اقامهٔ بینه ایلسه دعواسی
مسموعه اولور زیرا اشهاد مزبورده معلوم و یا مجهول برشیدن ابرا یوقدر مجرد براقرار
اولمغین مانع دعوا اولمدی اما مجهولدن ابرا بونك خلافنده‌درکه صحیحدر مثلا زید عمروه
اوزرمده‌کی حقی بکا حلال ایله دیمکله حلال ایتسه بیلوب و بلمدیکی هر بر دعواسندن ابرا اولمش
اولور فتوا بو قول اوزره‌در (للوصی الاکل والرکوب بقدر الحاجة قال تعالی و من کان فقیرا
فلیأکل بالمعروف وله ان ینفق فی تعلم القرأن والادب ان تأهل لذلك والا فلینفق علیه بقدر
مایتعلم القراءة الواجبة فی الصلاة مجتبی) وصی‌یه بقدر الحاجة یتیمك مالندن اکل و تناول و دابه
سینه رکوب واردر لکن صغیرك حوایج و مصالحنه سعی و عملی مدتنده و کندونك ضرورتی
اولدیغنه نظر و دابه‌سنه رکوبی ینه آنك مصالحنه کتدیکینه کوره‌در حق سبحانه و تعالی
حضرتلری وصی حقنده فقیر اولورسه معروفله‌که سعی مقداری اکل ایتسون دیو بیورر
وصی چون یتیمك قرأن عظیم الشان و علوم ادبیه تعلم و فهمینه اهلیت و استعدادی ظاهر

اولدقده آنك تعلیمیچون مثلا استادلرینه بعض انفاق و مصارف ایتمك مشروعدر و اکر
اوقدر قابلیتی اولمزسه نمازده قرائتی واجبه اولدیغی قدرنی تعلمنه انفاق ایدر یعنی استعدادی
اولمدیغی تقدیرجه مایجوز به الصلاة تعلیم قرأن واجبدر بلکه سنت مقدارنی دخی تعلیم
لازمدر (وفیه جعل للوصی مشرفا لم یتصرف بدونه وقیل للمشرف ان لیتصرف) ینه
مجتباده مذکوردرکه برکمسنه وصیه برمشرف قیلسه وصیدن خبرسز مشرف برشی یاپه‌من
انجق انك معرفتیله متصرف اولور بعضلر مشرفچون تصرف واردر دیدیلر لکن اصل حفظ
وامساك وصینکدر مشرفك‌که همان برنظارتدر بونك تفصیلی ماسبقده مرور ایتدی (وفیه
للاب اعارة طفله اتفاقا لا ماله علی الاکثر) مجتباده بابا ایچون کندونك طفلنی اعاده اتفاقا
واردر و مالنی قول اکثر اوزره اعاده مشروع دکلدر دیو مسطوردر (وفیه یملك الاب لا الجد
عند عدم الوصی ما یملك الوصی) وصی اولمدیغی وقتده بابا وصینك مقتدر اولدیغی تصرفه مقتدر اولور
دده اولمز قریبا تقدم ایتدیکه جد صغیرك دینی ادا ایچون مالنی بیع ایده‌من امام اعظم رحمه الله
تعالی جد ایله وصی بینده فرق ایتدی (الاب یملك قسمة مال مشترك بینه و بین الصغیر
بخلاف الوصی) بابا کندو ایله صغیر بینده‌که مشترك مالی تقسیمه قادر اولور وصی بونك
خلافنده‌در زیرا تقسیم بیع کبی مبادله‌در بابا ثمن مثلیله صغیرك مالنی بیعه قادردر وصی انجق
منفعت ظاهره‌یی متضمن اولورسه بیعه مقتدر اولور (یملك الاب والجد بیع مال احد طفلیه
بخلاف الوصی) بابا و دده ایکی طفل چوجقلرینك برینك مالی دیکرینه بیعه اولور وصی
بونك خلافنده‌درکه وصیسی اولدیغی ایکی یتیمك برینك مالی آخرینه بیع ایده‌من زیرا
کندونك تصرفنده یتیملرك هر برینه منفعت لازمدر امدی برینه اولور برینه اولمز (ولو باع
الاب والجد مال الصغیر من الاجنبی بمثل قیمته جاز ان لم یکن فاسد الرأی) بابا و دده دکر
بهاسیله برصغیرك مالنی اجانبدن برآدمه بیع ایلسه جائز اولور اکر فاسد الرأی احمق دکلسه
(ولو فاسده فان باع عقاره لم یجز وفی المنقول روایتان) و اکر مزبورلر فاسد الرأی اولورلرسه
پس بیع ایتدکلری نسنه عقار اولورسه بیعی جائز دکلدر منقولاتدن ایسه انك حقنده ایکی
روایت واردر انك برنده جائز برنده غیر جائزدر وصیده اشبو تفصیلك عدم جریانی وصایت
وقضایه انجق یتیم حقنده حسن تدبیر ورأی صائب صاحبی ذوات اختیار اولندیغیچوندر
وصی غبن یسیر ایله‌که مقومینك تقویمی تحتنده داخل اولور اوقدر شیده ناسك تغابنی
آرامیوب مسامحه ایتدکلری نقصانله بیع ایدر بوندن احتراز ممکن اولمز اولسون دینسه
باب وصایت منسد اولمق لازم اولور (ولو اشتری لطفله ثوبا او طعاما واشهد انه یرجع به علیه
یرجع به لوله مال والا لالوجوبهما علیه حینئذ) برکمسنه کندونك انك ثمنیله رجوعنده
اشهاد ایلسه امدی صغیرك مالی وار ایسه رجوع ایدر یوقسه ایده‌من زیرا مالی اولمدیغی
تقدیرجه اطعام و اکسا کندویه واجبدر (و بمثله لو اشترای له دارا او عبدا یرجع سواء کان له
مال اولا وان لم یشهد لا یرجع کذا عن ابی یوسف وهو حسن یجب حفظه والله تعالی اعلم)
مسئلهٔ سابقه‌نك مثلنه ملابسدر والد ولدینه بردار و یا عبد اشترا ایلسه ثمنیله کندویه رجوع
ایدر مالی اولسون و یا اولمسون لکن عبد اشتراسنده ظاهر اولان صغیرك عبده احتیاجیله

تقییددر واکر اشهاد ایتمزسه رجوع ایده‌مز امام ثانی بیمدانی علیه رحمة الصمدانی‌دن بروجه
محرر مرویدر وبو حفظی واجب برکوزلجه قولدر حقیقت حاله حق جل وعلا پك عالمدر
وبمثله‌ده بااولمسه اولی اولور ایدی والد ایله وصی بیننده فرق واردرکه وصیده یتیم‌ایچون
اشترا اولنان مالك ثمنی وصی کندی مالندن ویرسه اشهاده محتاج اولمز زیرا والدین اکثریا
اولادینه برشی انفاق ایتدکده صله وتبرع طریقیله ایدر بناء برین رجوعنده اشهاد ایجاب
ایتدی ینه بویله بابا اوغلونك مهرینی قضا ایتدکده بلا اشهاد رجوع ایده‌مز وولد صغیرنه
وصیه نصب اولنان اناده ینه بویله‌درکه کندو مالندن صرف ایتدیکی مبلغده بلااشهاد ولدینك
مالینه رجوع ایده‌مز خانیه فروع کثیره اعمار قصیره ازمنه عسیره‌در امدی زیاده اطلاع
مراد ایدن کس هندیه کبی مطولاته مراجعت ایتمك کرك والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ کتاب الخنثی ﴾

خنثایه متعلق مسائل مکتوبه‌در فتحله وسکونله خنثدن مأخوذدر لین ویاتکسر معناسنه‌در الفی
تأنیث‌ایچوندر کندوده مؤنث ومذکر آلتی بولنان انساندر معلوم اولسونکه حق سبحانه وتعالی
حضرتلری بشری ذکر وانثا اوله‌رق خلق وایجاد بیوردی نته‌که وبث منهما رجالا کثیرا ونساء یهب
لمن یشاء اناثا ویهب لمن یشاء الذکور بیورمشدر وهر برلرینك احکام واحواللرین ذکر وبیان بیوروب
ذکر وانثی اولان شخصك حکمینك بیاننه تعرض وتصدی اولنمامسی دلالت ایدرکه بو ایکی وصف
برادمده بولنمز نیجه بولنور متضاداندر میانلرنده علامته تمییز آلتدر لکن بعض اشتباه واقع
اولوب کندوده تمییز بولنمیان انسانده اولیور (لماذکر من غلب وجوده ذکر نادرالوجود)
وقتاکه مصنف مرحوم وجودا اکثری اولان کمسنه‌لرك احواللرنی ذکر ایتدیسه نادرالوجود
ازبولنان ذواتك احکامنیده بیانه شروع ایتدی ❊ هو ذوفرج وذکر اومن عری عن الاثنین ❊
(جمیعا) خنثی فرج وذکر صاحبی اولان ویاخود ایکیسندن بردن جمیعا خالی اولان انساندر
عری رانك کسریله خلا معناسنه‌در ❊ فان بال من الذکر فغلام وان بال من الفرج فانثی
وان بال منهما فالحکم للاسبق وان استویا فمشکل ولانعتبر الکثر ❊ (خلافالهما) اکر بولی
ذکرندن خروج ایدرسه غلام اعتبار اولنوب آلت اخری یرنده برخرقدر دینور واکر
بولی فرجدن ظهور ایدرسه انثی عد اولنور آلت اخری ثؤلول‌که شکل کبی برشی عد اولنور
ایکیسندن بردن بول ایدرسه حکم اسبقکدر اسبقیتده مساوی اولورلرسه‌که ایکیسندن بردن
خروج ایدرسه خنثای مشکل دینور مشکله دینمدیکی بریسنك عدم تعیننه مبنی اصل اولان
تذکیر اوزره کالدیکینه بناءدر کثرته اعتبار اولنمز یعنی برطرفدن بول چوقجه ظهور ایدرسه
دیمك امامینچوندر اختلاف مشارالیهما کثرة اصالته دلالت ایدر وشرعده اکثر ایچون حکم
کل واردر دیدیلر امام اعظم رحمه الله تعالی کثرة انساعه مخرجه دلالت ایدر اصالته ایتمز
بیوردیلر ومرویدرکه امام مشار الیه امام ابی یوسف بیورمشلرکه بن اوقه ایله ناسك بولینی
اولچر برقاضی کورمدم ❊ لطیفه ❊ وقت جاهلیتده عربده حکمادن پك عاقل عامر
عدوانی نامنده برذات وار ایدیکه عربان هر بر امر مهم ومشکل ظهورنده کندویه مراجعت

ایدرلر ایدی کویا قاضی ومفتی مقامنده کوررلر ایدی پس اشبو حادثهٔ خنثا کندولرنده
ظهور ایتمکله مرقومدن سؤال ایتدکارندن دیدی والله یامعشر عرب بو مثللو عجیب وغریب
نسنه‌یی بن کوروب وایشتمامشم براز نظر وفکر ایده‌لم دیوب اولیجه تفکردن ساهرا بیتوتت
ایلدی وکندونك قیونلرینی رعی ایدر سخیله نامنده برجاریه‌سی وار ایدی اغاسنك کیجه‌لرده
فکر وتلاشنی مشاهده ایتدکده کندویه سزه نه وقعه واقع اولدیکه بویله خواب راحتی ترك
ایتدیکز بزه خبر ویرسه‌کز دیدکده سزك بیله‌جککزشی دکلدر سز انجق قیون رعیك
بیلورسز دیدی وکندودن استکناه ماده ایچون کلان مسافرلر وافرجه اولوب یومیه بر
قیون طبخ وطعام ایتمکله جاریه قرق کوندر بهریوم برقیون ذبح اولیور بوقیونلری
بتره‌جکدر دیدکده اغاسی بونلرك حکومتی کبی برمشکل حکومته بن اصلا راست کلمدم
دیدی جاریه ینه کندویه دیدی بنده‌کزه خبر ویر ممکنکه اومشکلی بن حل ایده‌یم
پس اغاسی حادثه‌یی کندویه اشعار ایتدکده سبحان الله اتبع القضاء المبال دیو افتا
ایلدی یعنی قضای بوله تابع قیل دیمك امدی بولی فرجندن خروج ایدرسه عورت ذکرندن
ظهور ایدرسه ارککدر پس بونکله حل مشکل ایلدی علمادن ازرعی نامنده برفاضل
دیمشدرکه اشبو قصه‌ده زمانه‌مزده بولنان جاهل قاضی ومفتیلره عبرت واتعاظ واردرکه
مارالذکر عامر وقت جاهلیتده‌که مشرکاردن ایکن حکمنده قرق کون قدر توقف وتفکر
ایتدی علی العمیا اغزنه کلنی سویلمدی وشو جهتدن دخی عبرت واردرکه حق سبحانه وتعالی
حضرتلری حکمنی بعض مأمولی اولنمیان ذواتك السنه‌لری اوزره جاری ایدر مأمول
ومتوقع اولنلردن ظهور ایتمز امدی لاتنظر لمن قال ولکن انظر لماقال فحواسی اوزره انی
قبول ایتمك کرك (هذا قبل البلوغ) ❊ فان بلغ وخرجت لحیته اووصل الی امرأ اواحتلم ❊
(کمایحتلم الرجل) ❊ فرجل ❊ سالف الذکر خنثا حقنده بولی اعتبار بلوغدن مقدمدر
پس قچان بالغ اولوب وصقالی خروج ایدب ویانسا ایله جماعه قادر اولوب ویا رجالك احتلامی
کبی محتلم اولورسه اورجلدر دیه حکم اولنور یعنی بعدالبلوغ بو اعتبار اولنماز انجق علامات
مشروحه‌لره‌در اعتبار ❊ وان ظهرله ثدی اولبن اوحاض اوحبل اوامکن وطئه فامرأة ❊ واکر
کندودن ممه ویاثسا مثللو سود ظاهر اولورسه ویا حیض کوروب ویاحامله اولوب ویاوصی
ممکن اولورسه عورتدر ❊ وان لم تظهرله علامة اصلا اوتعارضت العلامات فمشکل ❊ (لعدم
المرجح) واکر کندو ایچون اصلا علامت ظهور ایتمیوب ویاخود علامتلر تعارض ایدوب
مثلا هنوز ممه وهنوز صقال معا ظهور ایتسه ویا ذکر طرفندن منی ویا فرج طرفندن حیض
ظهور ایدرسه برینی ترجیح ایدر مرجح منعدم اولمغین بو خنثای مشکل اولور (وعن الحسن
انه تعد اضلاعه فان ضلع الرجل یزید علی ضلع المرأة بواحد ذکره الزیلعی) حسن بصری
رحمه الله تعالی‌دن روایت اولنورکه خنثانك ایکو کمکلری عد اولنور زیرا رجلك
ایکو کمکی عورتك ایکو کمکنك اوزرینه بردانه زیاده‌در حکمتی حوا رضی الله تعالی
عنهانك حضرت آدم صلوات الله علی نبینا وعلیهك صول ایکوسندن خلقیدر ذکورده عادت
برمنوال مشروح جاری اولمشدر حدیث شریفده ان المرأة خلقت من ضلع اعوج واردر

وحضرت حوانك قدوقامتى حضرت آدمك قامتى مثللو اولمش زراع ايدى كندولرى الين
واجمل وصوتا احسن برعورت ايدى حوا تسميه‌سى حيدن خلقتينه مبنيدر بعض اثرده وارد
اولمشدركه حوا رضى الله تعالى عنها اول امردن آدم عليه السلامله برابر خلق اولنمشدر
كندولرى خوابه واردقده خلق اولنوب بيدار اولدقده عندنده حاضر بولوب كندولرينه
بك محبت ايدوب سن كمسك ديدكده حوايم ديدى دفعةً بردن خلق اولنمه جنت خلقندندر
اهل جنتدن بعض ولد اشتاه ايدوب آرزو ايدن آدمه تام الخلقت ولد خلق اولندينى كبى بعضلر
عورتك اضلاعى اون سكز رجلسكه اون يديدر بردن حوا خلق اولنمشدر ديديلر وحينئذ
❊ فيؤخذ فى امره بما هو الاحوط ❊ (فى كل الاحكام) بو تقديرجه كرك كندويه وكرك
كندونك ماعداسنه راجع هر براحكامده احوطله عمل اولنور (قلت لكن قدمنا انه لايجب
الغسل بايلاج فيه وانه لايتعلق التحريم بلبنه فتنبه) شارح عليه الرحمه ديركه لكن بزماسبقده
بيان ايتدككه كندويه ايلاج وادخالله غسل ايجاب ايتمز ولبنيله حرمت رضا ثابته اولمز لكن
ماسبقده مرور ايتديكه امكان وطئ ولين علامت انثى ايدى ❊ فيقف بين صف الرجال
والنساء ❊ خنثى نمازده صف رجالله صف نسانك بيننده واقف اولور زيرا مذكر اولوب
صف نساده بولنورسه كندونك نمازى فساده كدر ويا مؤنث اولوب صف رجاله بولنورسه
كندونك محاذيسنك نمازى فساده كيتمكله يمينا ويسارا وخلفا حذاسندن بولنان رجل احتياطا
نمازى اعاده ايدر ❊ و ❊ (اذا بلغ حد الشهوة) ❊ تبتاع له امة تختنه من ماله ❊ (فتكون
امة اومثله) خنثى حدشهوته بالغ اولنده مالندن كندو ايچون برجاريه اشترا اولنوركه كندويى
اوسنت ايده امدى كندوسى مذكر اولورسه ختان ايدن جاريه‌سى اولمش اولور كندويه اكا
نظر مطلقا جائز اولور انثى اولورسه ضرورة وقتنده نظر مشروع اولور كندونك مثلى اولور
❊ ويكره ان يختنه رجل اوامرأة ❊ (احتياطا ولاضرورة لان الختان عندنا سنة) احتياط
خنثاى ار ويا عورت ختان ايتمك مكروهدر زيرا عندالحنفية ختان سنت اولمغين آنده برضرورت
يوقدر ❊ وان لم يكن له مال فمن بيت المال ثم تباع ❊ خنثانك مالى اولمزسه جاريه مشروحه
بيت المالدن آلينوب بعده بيع اولنوب ثمنى ينه بيت الماله وضع اولنور بيت المال نوائب مسلمين
ايچون موضوع اولمغين (ويزوج امرأة ختانة لتختنه لانه ان ذكر اصح النكاح وان انثى
فنظر الجنس اخف ثم يطلقها وتعتدان خلابها احتياطا) وياخود خنثى كندويى اختان ايتسون
ديو برختانه عورت تزوج ايدر زيرا كندوسى مذكر اولورسه نكاح صحيح اولور مؤنث
اولورسه عورتك كندو جنسى عورته نظرى خفيف اولور بعده آنى تطليق آنكله خلوت
بولنمش اولورسه احتياطا عورت عدت كوزه‌در ❊ ويكره له لبس الحرير والحلى ولايخلو بغير
محرم ❊ (وان قبله رجل تثبت حرمة المصاهرة) خنثاى مشكله ايپك اثواب لبسى وآلتون
وكومش حلى استعمالى مكروهدر وكندو ايله محرمنك غيرى كمسنه خلوت اولنمز وكندويى
بررجل شهوتله مع انتشار الآلة بوس ايدرسه حرمت مصاهره ثابته اولوركه اوتقبيل ايدن
آدم خنثانك آناسنى وآناسنك قيزينى تزوج ايده‌مز ❊ ولايسافر بغير محرم ❊ (لاحتمال انه
امرأة) كندونك عورت اولمسى احتمالندن بلا محرم مذكر مسافرة ايده‌مز ❊ (وان قال

انارجل اوامرأة لاعبرة به ❊ (فى الصحيح لانه دعوى بلادليل) ❊ وقيل يعتبر ❊ لانه
لايقف عليه غيره لكن فى الملتقى بعد تقرير اشكاله لايقبل وقبله يقبل) واكر خنثاى مشكل بن ارم
ويا عورتم ديرسه قول صحيحده بو بردعوا بلادليل اولديغندن بواعتبار اولنماز بعضلر بوكا
كندودن غيرى براحد واقف اولمامغين قولينه اعتبار اولنور ديديلر لكن ملتقيده اشكالى
تقرر ايدوب ثبوت بولدقدن صكره اولورسه قولى مقبول دكلدر مقدم اولور مقبولدر ديو
مسطوردر (قلت وبه يحصل التوفيق ويضعف مانقله القهستانى عن شرح الفرائض للسيد
وغيره الاان يحمل على هذا فتنبه) شارح مرحوم ديركه اشبو مضمون مشروحله قولين بيننده
توفيق حاصل اولور وقهستانى‌نك سيدك فرائض شرحندن نقل ايتديكى مضمونكه خنثاى
مشكل حيض ويامنى ويا رجاله ويا عورته ميليله خبر ويررسه قولى قبول اولنور رجوعى قبول
اولنماز الاكذبى تبين ايدوب مثلا رجوليت دعواسى ايدن ولدكتوررسه رجوعى قبول اولنور
امدى بوتضعيف اولنور الا اوده اشبو حالنك اشكالندن مقدم اخبارينه حمل اولنورسه
ضعفدن خلاص بولور ❊ ولومات قبل ظهور حاله لم يغسل ويتيمم بالصعيد ❊ (لتعذر الغسل)
خنثا قبل ظهور الحال فوت اولورسه غسل اولنميوب ترابله تيمم اولنور غسلى متعذر اولمغين
عندالبعض جميع جسدينى ستر ايدر برثوبله غسل اولنور نته‌كه كتابك اولنده سبقت ايلدى
❊ ولايحضر ❊ (حال كونه) ❊ مراهقا غسل ميت ذكرا اوانثى وندب تسجية قبره ❊
خنثاى مراهق مذكر ويامؤنث برميتك غسلنه حاضر اولمز لكن مؤنث ميته عدم حضورى
ظاهر مذكره عدم ظهورى نه سببله‌در خنثاى مراهقك مذكر ويامؤنث فرض اولندينى
تقديرجه مذكر موتى غسلنده حضورى مشروع اولمق كرك وقبرينى تسجيه‌كه اوزرينه
دفن وقتنده برچارشف مثللو شيله اورتمك مندوبدر ❊ ويوضع الرجل بقرب الامام ثم هو
ثم المرأة اذا صلى عليهم ❊ (رعاية لحق الترتيب وتمام فروعه فى احكامه من الاشباه بل عندى
فيه تاليف مجلد منيف) ار وعورت وخنثا اوجنسك اوزرينه بردن نماز قيلنورسه حق ترتيبه
رعايت رجل امامه قريب اولديغى حالده وضع اولنور بعده خنثا بعده عورت وضع اولنور
وخنثا عورت كبى بش اثوابده كفنلنور وقبره كندويى ذورحم محرمى ادخال ايدر انوثتى
احتمالندن شارح رحمه الله تعالى ديركه خنثانك فروعنك تمام وتفصيلى اشباهك احكام خنثاسنده
مسطوردر بلكه بنم عندمده انك حقنده مجلد برتاليف منيف واردر اندن بعضدر كندويه
قذفله حد ايجاب ايتمز وفرجندن وذكرندن خروج ايدن نسنه ايله وضوئى منتقض اولور
ونمازى ضولقله عورت كبى قيلار وانجق عورتلره امامت ايدر وجنازه‌ده امامت ايده‌مز
وكندونك جنازه نمازينى اداسيله عامه‌دن فرض ساقط اولور وبدنى عورتدر الاوجهى
والارى واياقلرى دكل وقرائتده جهر ايتمز ونمازده هيئاتده واسرارده انثى كبيدر ومسجده
خروج ايتمز وجمعه‌يه وجماعته وعيده چيقماز نهايتى كندو ايله جماعت منعقده اولور وكندوسى
براره تزويج اولنمز وعورت الهمز كندو مثللو برمشكلى ويابرعورتى تزوج ايلسه جائز اولمز
حتى حالى تبين ايدنه‌دك بربرينه وارث اوله‌مز وشهادتلرى نسا كبيدر ❊ وله ❊ (فى الميراث)
❊ اقل النصيبين ❊ (يعنى اسواء الحالين به يفتى كما سنحققه وقالا نصف النصيبين) ميراثده

خنثایه اقل نصیبن ویریلورکه مذکر اولدیغی حالده ومؤنث اوله‌رق حصه‌سنه باقیلور قنغیسی اقل ایسه او ویریلور برینه نظرا محروم اولورسه اصلا برشی ویرلمز انجق بویله فتوی ویریلور نته‌که قریبا تحقیق ایده‌رز امامین همامین مذکر ومؤنث تقدیریله هربرینك حصه‌سنك نصفنی اخذ ایدر دیدیلر ❊ فلومات ابوه وترك ❊ (معه) ❊ ابنا ❊ (واحدا) ❊ له سهمان وللخنثی سهم ❊ (وعند ابی یوسف له ثلثة من سبعة وعند محمد له خمسة من اثنی عشر وعند ابی حنیفة له سهم من ثلثة) پس خنثانك باباسی فوت اولوب انكله برابر براوغلونی ترك ایلسه اوغلونه ایكی خنثایه برسهم اوله‌رق حصه اولور امام ابی یوسف قتنده یدینك اوچی خنثایه دوردی اوغلانه حصه اولور امام محمد رحمه الله تعالی قتنده اون ایكی سهم اعتباریله خنثایه اون ایكیدن بش ویریلور امام اعظم قتنده متنك مفادی اوچدن بری ویریلور ❊ لانه الاقل ❊ (وهو متیقن به فیقتصر علیه لان المال لایجب بالشك حتی لوكان الاقل تقدیره ذكرا قدر ابنا كزوج وام وشقیقة هی خنثی فله السدس علی انه عصبة لانه الاقل) زیرا اوچك بری براقل ومتیقن اولمغله انك اوزرینه قصر اولنور زیرا شكله مال ثابت اولمز حتی اقل خنثای مذكر فرض ایتمكله اولورسه خنثا ابن تقدیر اولنور متوفانك زوجنی واناسنی وخنثای مشكل لابوین شقیقه‌سنی تركی مثللو امدی بوصورتده مسئله‌ده نصفله ثلث بولندیغندن مسئله التیدن كاوب سدس اقل اولمغله عصوبتله كندویه حصه اولور (ولو قدر انثی كان له النصف وعالت الی ثمانیة) صورت مشروحه‌ده خنثی مؤنث فرض اولنورسه كندویه نصف عائد اولوب مسئله سكزه عول اولور (ولوكان محروما علی احد التقدیرین فلاشیء له كزوج وام وولدها وشقیق خنثی فلاشیء له لانه عصبة) واكر علی احد التقدیرین خنثا محروم اولورسه كندویه تركه‌دن برشی عائد اولمز مثلا میتك زوجنی واناسنی واناسنك ایكی ولدینی وبر شقیق خنثای تركی كبی پس بونده كندوسی عصبه اولمغین كندویه میراثدن برشی اصابت ایتمز (ولوقدر انثی كان له النصف وعالت الی تسعة) واكر بونده خنثا انثی فرض اولنورسه كندویه حصهٔ ارثیه نصف اولوب مسئله طقوزه عول اولور اوچی زوجك اوچی لابوین شقیق خنثانك بری انانك ایكیسی ایكی اولاد امك اولور (ولومات عن عمه وولد اخیه خنثی قدر انثی وكان المال كله للعم والله اعلم) بركمسنه عمسنی وقرنداشنك خنثا بر ولدنی ترك ایدیجی اولدیغی حالده وفات ایتسه خنثی انثی تقدیر اولنوب مالك كلیسی عمك اولور بنت اخ وارث اولمامغین مذكر فرض اولنسه مالك كلیسی كندونك اولور ابن اخ عم اوزره مقدم اولدیغندن عم محروم اولور والله سبحانه وتعالی اعلم واستغفر الله العظیم

مسائل شتی

(جمع شتیت بمعنی متفرقة) شتی كلمه‌سی شتیتك جمعیدر متفرقه معناسنه‌در یعنی بوبیان بربرینه مناسبتی اولمیان مسائل متفرقه بیانیدر (وهو من داب المصنفین لتدارك مالایذكر فیما كان یحق ذكره فیه) اشبو مسائل شتی وضعی مؤلفین كرامت رهینك عادت سنیه‌لرندندركه انده ابواب تراجیم سالفه‌لرنده ذكر وبیانی لایق ومناسب اولوب اندن ذهولله ترك اولنان مسائل نفیسه‌لری تدارك وذكر ایدرلر اولی اولان مالایذكر عباره‌سنده لابدلینه لم ایله تعبیر ایدی

ذكره ضمیرینك تذكیری مرجعی ما اولدیغنه مبنیدر (ملت وقد الحقت غالبها بمحالها ولله الحمد) شارح مرحوم دیركه تراجمده ذكر اولنمیان مسائلك اكثرنی بن محللرنده اواخر ابواب وفصوله ضم والحاق ایتدم ذات ملهم الصوابه حمد وثنالر اولسون ❊ عرق مدمن الخمر خارج نجس ❊ (هذه مقدمة صغری فی تسلیمها كلام قد وعدتك به فی اول نواقض الوضوء) شرب خمره مداومت ایدن كمسنه‌دن خروج ایدن در خارج نجسدر ادمانله تقییدنك ظاهری غیر مدمنك بوحكمده اولمامسیدر ونجسیتنك علتی عرقك نجسدن متولد اولمسیدر وخمر قیدی اتفاقیدر هربر مسكر بوحكمده‌در واشبو متنده‌كه عباره منطقجه بر مقدمه‌دركه شكل اولدن اوله‌رق بر قیاسك صغراسیدر لكن پك مسلم دكلدر تسلمنده كلام واردر انی نواقض وضونك اولنده بز وعد ایتمش ایدك ❊ وكل خارج نجس ینقض الوضوء ❊ هذه مقدمة كبری وهی مسلمة عنده فینتج ان ❊ عرق مدمن الخمر ینقض الوضوء ❊ (لكنه یحتاج لاثبات الصغری) وهربر خارج نجس ناقض وضودر بوبر مقدمهٔ مسلمه‌دركه قیاس مشروحك كبراسیدر امدی نتیجه ویرركه تحقیقا مدمن خمرك عرقی ابدستی بوزر لكن صغراسی اثباته محتاجدر (وحاصله مافی الذخائر الاشرفیة لابن الشحنة معزیا للمجتبی عرق الدجاجة الجلالة نجس قال وعلیه فعرق مدمن الخمر نجس بل اولی) صغرای دلیله اثباتك حاصلی بودركه ابن الشحنه‌نك ذخائر اشرفیه نام تألیف الیفنده مجتبایه عزو ایله نقل ایدركه نجاستلری قارشدرجی طوقك عرقی نجسدر امدی بوقیاسله مدمن خمر اولان شخص نار خوردار كده عرقی نجسدر بلكه تعرقده خمر كبی مایعك تأثیری علف دجاجه كبی غیر مایعك تأثیرندن زیاده اولمغله بواندن اولیدر لكن مقیس له مقیس علیهك هربرنده نظر واردر (ثم قال وماسمح من كان عرقه كعرق الكلب والخنزیر قال ابن العز فحینئذ ینقض الوضوء وهو فرع غریب وتخریج ظاهر قال المصنف ولظهوره عولنا علیه) بوندن صكره صاحب مجتبا دیدیكه‌در كلبك وخنزیرك دری كبی اولان ادم نه عجایب مسموح ومقبول شیدر ابن العز دیركه پس عرقی نجس اولدقده ابدستی نقض ایدر زیرا قاعدهٔ مقرره‌مندر كه كل خارج نجس ینقض الوضوء بوبر فرع غریب وتخریج ظاهردر ومصنف مرحومده دیركه بونك ظهورینه مبنی بز كندویه اعتماد ایتدك (قلت قال شیخنا الرملی حفظه الله تعالی كیف یعول علیه وهو مع غرابته لایشهد له روایة ولادرایة اما الاولی فظاهر اذلم یرو عن احد ممن یعتمد علیه واما الثانیة فلعدم تسلیم المقدمة الاولی) شارح علیه الرحمه دیركه بزم شیخمز خیر الدین الرملی مصنف مرحومك ولظهوره عولنا علیه كلامنی رد مقامنده قول مشروح غریب اولوب وكندویه روایت ودرایت شهادت ودلالت ایدر برمؤید یوغیكن اكا نجه اعتماد اولنور دیدی روایتك عدم دلالتی اصحاب مذهبدن قول مشروحك عدم روایتی وعقلك عدم قبولیدركه مقدمهٔ اولینك مسلم اولمامسیدر (ویشهد ابطالها مسئلة الجدی اذا اغذی بابن الخنزیر فقد علله واحل اكله بصیرورته مستهلكا لایبقی له اثر فكذلك نقول فی عرق مدمن الخمر ویكفینا فی ضعفه غرابته وخروجه عن الجادة) مسئلهٔ مشروحه‌نك بطلانته خنزیر سودیله تغذیه وتربیه اولنان اوغلاق مسئله‌سی شهادت ایدركه انك اكلك حلیله افتا ایدوب وتعلیلده ایتدیلركه ابن خنزیر مستهلك اولوب كندودن بر اثر باقی قالمدی

امدی مدمن خمرك عرقنده‌ده بویله دیرز وضعی حقنده بزه دلیل غرابتی وجاده‌دن خروجی کافیدرکه صاحب مذهبدن اکا قائل یوقدر (فیجب طرحه عن السرح من متن وشرح) پس بوقولی میوه‌دار شجر عظیم کبی اولان متن وشرحی مشتمل کتب قومدن طرح وانی عدم قبول واجبدر سرح شجر عظیم معناسنه‌در کندوده استعارهٔ مکنیه واردر یعنی فروع مذهبدن بومثللو ثمره کبی مسئله طرحه سزادر دیمك ❊ خبز وجد فی خلاله خرؤ فارة فان کان ❊ الخرؤ ❊ صلبا رمی به واکل الخبز ❊ بر خبزك اره‌سنده فاره نجسی بولنسه امدی صلابتلو بزك اولوب اتمکده‌ده عدم سرایتی ظاهر اولورسه انی رمی ایدوب اتمکی یمك کرك ❊ ولایفسد ❊ (خرؤ الفارة) الدهن والماء والحنطة ❊ (للضروة) ❊ الا اذا ظهر طعمه اولونه ❊ (فی الدهن ونحوه لفحشه وامکان التحرز عنه حینئذ خانیه) خرؤ فاره‌ده ضرورت اولدیغندن صویو ویاغی وبغدایی فساده ویرمز الا انلرده طعمی ویا اونی ظاهر ونمایان اولورسه امدی پك فاحش اولوب واندن تحرز ممکن اولمغین بوصورتده فساده کدر خرؤ کلمه‌سنك کتابتی جزؤ همزه‌نك حرکه‌سینه تابعدر خرؤ رفعنده واونصبنده الف جرنده یا ایله کتب اولنور و (السنن) ❊ الرواتب لایصلی ولایستفتح (تقدم فی باب الوتر) سنن رواتبکه ظهرك مقدمکه درت رکعت سنتی وجمعه‌نك قبلیه وبعدیه رباعیه‌سی فرائضه مشابه اولمغین کندولرنده صلوات وسبحانکه تلاوت اولنمز اما سائر سنن مستحبه‌لرده صلوات شریفه واستفتاح اولور بومضمون باب الوترده‌ده سبقت ایتدی ❊ الدعوة المستجابة فی الجمعة عندنا وقت العصر ❊ علی قول عامة مشایخنا اشباه وقدمناه فی الجمعة عن التتار خانیة) عند الحنفیه یوم الجمعه‌ده بعینه کندوده دعانك مستجاب اولدیغی وقت اکثر مشایخك قولنه نظرا وقت عصردر بونو تاتارخانیه‌دن نقلله جمعه‌ده‌ده بزبیان ایتدك فاطمة الزهرا رضی الله تعالی عنها الك صکره‌کی ساعتدر بیورمشدر عندالبعض خطبه‌وقتیدر ❊ فراغینه‌دك قلبندن ایتمك کرکدر ❊ الخروج من الصلات لایتوقف علی ❊ (قوله) ❊ علیکم ❊ (وحینئذ) ❊ فلو دخل رجل فی صلاته بعده لایصیر داخلا فیها ❊ (قدمناه فی صفة الصلاة) نمازدن خروج مصلینك اولکی سلامنده علیکم دیمسنه توقف ایتمز امدی بررجل امامك نمازینه السلام علیکم دیدکدنصکره دخول ایدوب اقتدا ایدرسه اکا دخول ایتمش اولمز بونیده باب صفة الصلاتده ذکر ایتدك ❊ لف ثوب نجش رطب فی ثوب طاهر یابس فظهرت رطوبته علی ثوب طاهر ❊ (کذا النسخ وعبارة الکنز علی الثوب الطاهر) ❊ لکن لایسیل لو عصر لایتنجس ❊ قدمناه قبیل کتاب الصلاة) بول امثالی نسنه ایله نجس اولیوب بلکه ماء نجسله متنجس اولان یاش ثوب قورو پاك ثوبه لف اولنوب صارلمغله رطوبتی ثوب طاهر اوزره سرایت ایدوب ظاهر اولوب لکن صقلدقده ثوب ملفوفدن ❊ نقاطر سیلان وقوعبولمسه مزبور ثوب متنجس عد اولنمز نسخ متن برمنوال محرر واقعدر لکن کنزك عباره‌سی معرف باللام اوله‌رق وقوعبولمشدر بودخی کتاب الصلاتدن مقدمجه تقدیم اولنمشدر کال ❊ نشر الثوب المبلول علی حبل نجس یابس ❊ (او غسل رجله ومشی علی ارض نجسة او نام علی فراش نجس ففرق ولم یظهر اثر لاینجس خانیة) نته‌که یاش

پاك اثواب قورو نجس ایپك اوزرینه نشر اولوب سرلدکده ویاخود برآدم ایاغنی یایقیوب ارض نجسه اوزره مشی ایتدکده ویاخود فراش نجس اوزره نائم اولوب ودرلیوب اثری ظاهر اولمدیغی صورتده متنجس اولمدیغی کبی ❊ نوی الزکاة الی انه سماه قرضا جاز ❊ (فی الاصح لان العبرة للقلب لاللسان برکمسنه برآدمه برمقدار دراهم ادا ایتدکده قلبنده زکاته نیت ایدوب لسانا قرض دیو تصریح ایتسه قول اصحده زکات نیتی جائز اولور اعتبار قلبه اولوب لسانه اولمامغین زیرا لازم اولان دافعك نیتیدر مدفوع الیهك علمی دکلدر ❊ من له حظ فی بیت المال ❊ (کالعلماء) ❊ ظفر بما وجد لبیت المال فله اخذه دیانة ❊ (قدمناه قبیل کتاب المصرف) علما امثالی بیت المالده حقی اولان برذات بیت المالدن برمقدار شیئه ظفریاب اولورسه دیانة کندویه انی اخذ مشروع اولور بزازیه‌ده مسطوردرکه امام حلوانی دیر برکمسنه‌نك عندنده برودیعه بولنوب مودعی بلا وارث وفات ایدرسه کندویه فی زماننا انی مصارفنه صرف جائزدر زیرا بیت الماله ویرسه انده انتظام یوقدر مصارفنه صرف ایتمدکلرندن ضایع اولور کندو اهلیسه نفسینه صرف ایتسون یوقسه اهلینی بولسون والله تعالی اعلم ❊ افطر فی رمضان فی یوم ولم یکفر حتی افطر فی یوم اخر فعلیه کفارة واحدة ❊ (ولو فی رمضانین علی الصحیح وقدمناه فی الصوم) برکمسنه رمضاندن برکونه افطار ایدوب وکفارتنی ادا ایتمدین برکوننی دخی افطار ایتسه قول صحیح اوزره هرنه قدر هربر کونو براخر رمضاندن اولورسه‌ده کندویه برکفارت اداسی لازم اولور زیرا کفارت شبهه ایله ساقط اولمغله حد کبی تداخل ایدر بوده صومده تقدیم اولندی ❊ ولونوی قضاء رمضان ولم یعین الیوم صح ولو عن رمضانین کقضاء الصلاة صح ❊ (ایضا) ❊ وان لم ینو ❊ (فی الصلاة) ❊ اول الصلاة علیه اواخر صلاة علیه ❊ (کذا فی الکنز) برکمسنه رمضان اوروجنی قضاده اوچنجی ویا دردنجی کونك قضاسی دیمك کبی تعیین یوم ایتمسه قضاسی صحیح اولور جنس واحدده نیتی تعیین شرط اولمامغین هرنه قدر قضانك هربری بررمضاندن اولورسه‌ده رمضان قضاسی اولمغله جنس واحد عد اولنور لکن رمضانك بربنی تعیین لازمدر نته‌که اول صلاة علی اواخر صلاة علی دیمك کبی نمازده بلا نیة قضا صحیح اولدیغی کبی ❊ قال المصنف قال الزیلعی والاصح اشتراط التعیین فی الصلاة وفی رمضانین الخ ❊ مصنف مرحوم زیلعی اصح اولان نمازده ورمضانینده تعیینك اشتراطیدر دیدی دیر رمضانده فلان سنه‌نك قضاسنه نیت ایدر نمازده الك اولکی ویا الك صکره‌که ظهره دیو نیت ایدر ❊ قلت وهکذا قدمته فی باب قضاء الفوائت تبعا للدرر وغیرها ثم رأیته فی البحر قبیل باب اللعان مانصه ونیة التعیین ثم لم تشترط باعتباران الواجب مختلف متعدد ❊ شارح علیه الرحمة دیرکه درره وسائر معتبراته تبعیتله باب قضاء الفوائتده بنده‌کزده برمنوال مشروح اشتراط تعیینیله تصریح ایتدم بعده صاحب بحرده باب اللعاندن مقدمجه تنصیصنی کوردمکه تعیین نیت شرط دکلدر واجبك مختلف ومتعدد اولمسی اعتباریله ❊ بل باعتباران مراعاة الترتیب واجبة علیه ولا یمکنه مراعاته الا بنیة التعیین حتی لو سقط الترتیب بکثرة الفوائت یکفیه نیة الظهر لاغیر کذا فی المحیط وهو تفصیل حسن فی الصلوات ینبغی حفظه انتهی بلفظه ❊ بلکه تعیینك

عدم اشتراطى فوائتى قضا مراد ايدن كمسنه‌نك اوزرينه ترتيبك واجب اولوب اكاده مراعات انجق نيتى تعيينيله ممكن اولمغله‌در امدى كثرت فوائتله ترتيب ساقط اولورسه كندويه مجرد ظهره نيت كفايت ايدر محيطده بويلجه مرسومدر اشبو بحث نماز حقنده حفظ وضبطه سزا كوزلجه برتفصيلدر ❊ ثم رأيت نقله عنه فى الاشباه فى بحث تعيين المنوى ثم قال وهذا مشكل وماذكره اصحابنا كقاضى خان وغيره خلافه وهو المعتمد كذا فى التبيين انتهى بحروفه فليتنبه لذلك ❊ ضميرك مرجع اولان صاحب بحرك صراحة ذكرنك سبقتى اولمامغين ثم رأيت بدلينه رأيت صاحب البحر ديسه اولى اولور ايدى يعنى بوندن صكره بحر صاحبنى كوردمكه اشباهده تعيين المنوى بحثنده مضمون مشروحى محيطدن نقل ايدوب بعده بوعدم تعيين قولى برامر مشكلدر ديدى زيرا فروض متزاحمه‌در تبرئهٔ ذمت ايچون مؤداسنى تعيين لازمدر برفرض آخر فرضه نيتله ادا اولنمز مثلا اقم الصلوة لدلوك الشمس نظم كريمنده خطاب فقط بروقته تعلق ايتديكه اوبركونده‌كه وقت ديكر كونده‌كه دلوك شمس وقتنك غيريدر وبزلرك اصحابلريمزدن قاضيخان وسائر فقها امثالى علماى اعلامك ذكر وبيان ايتدكلرى اشتراط تعيين قولى نقل مرسومك خلافيدر وانجق قول معتمده بودر هرنه قدر اوده تصحيح اولنمشسه‌ده ينه احوط اولان بودر ❊ رأس شاة متلطخ بدم احرق (الراس) ❊ وزال عنه الدم فاتخذ منه مرقة جاز ❊ (استعمالها) ❊ والحرق كالغسل ❊ (وقدمنا انه من المطهرات) قانه بولاشمش قيون باشى احراق اولنمغله كندودن دم زائل اولوب شوربا ياپلسه انى اكل جائز اولور حرق غسل منزله‌سنده‌در نجاستنك حرقله رمادى پاك اولديغى كبى خمرك خل اولوب خنزيرك مملحه‌يه القاسيله ملح اولوب پاك اولمسى مثللو حرقك مطهراتدن اولديغى ماسبقده ذكر ايتدك ❊ سلطان جعل الخراج لرب الارض جاز وان جعل له العشر ❊ (لانه زكاة قلت وقد قدمه فى الجهاد وقدمه فى الزكاة ايضا) برپادشاه برارضك خراجنى صاحبنه قيلارسه امام ابى يوسف قتنده جائز اولور امامين جماعت مسلمينك حقى اولمغين عدم جوازنه قائل اولديلر واكر ارضك عشرنى كندويه تخصيص ايتمش اولورسه جائز اولمز خاصة حق فقرا اولان زكات قسمندن اولمغين شارح عليه الرحمه ديركه بونى مصنف مرحوم جهادده بنده زكاتده تقديم ايتدى ❊ عجز اصحاب الخراج عن زراعة الارض واداء الخراج ودفع الامام الاراضى الى غيرهم ❊ (بالاخرة) ❊ ليعطوا الخراج ❊ (من اجرتها المستحقة) ❊ جاز ❊ (فان فضل شئ من اجرتها دفعه لمالكها رعاية للحقين) يدلرنده اراضى خراجيه بولنوب زراعتندن عاجز اولوب اداى خراج ايده‌مامسندن امام اراضى سائر كمسه‌لره اجرتله ويرسه‌كه اندن خراج اراضى اعطا ايده جائز اولور امدى خراج ارضى تأديه‌دن صكره اجرتدن برمقدار نسنه باقى قالورسه انى صاحب ارضه ويرر حق مالكله حق مقاتله‌يه رعاية ايچون زيرا بالكلية صاحب ارضيده محروم ايتمك روا دكلدر (فان لم يجد الامام من استأجرها باعها القادر واخذ الخراج الماضى من الثمن او عليهم خراج ورد الفضل لاربابها زيلعى) امام سالفة البيان ارضى استيجار ايدر آدمى بوله‌مزسه اشترا وزراعتنه مقتدر بررجله بيع ايدوب صاحب ارضك ذمتنده سنهٔ ماضيه‌نك خراجندن

متباقى وار ايسه انى ثمندن الوب زياده‌سنى مال صاحبنه ويرر زيرا بيع اولنمسه مقاتله‌نك حقى ضايع اولور بيعده صاحب ارضه هرنه‌قدر ضرر ويرسه‌ده لكن پاره‌سيله بيع اولنديغندن ايكى طرفه رعايت اولدى ❊ قلت وقدمنا فى الجهاد ترجيح سقوطه بالتداخل فيحمل على المرجوح او على ان مراده اخذ خراج السنة الماضية فقط ❊ شارح مرحوم ديركه بزجهادده ذكر وبيان ايتدككه صاحب ارض زراعتدن عاجز اولديغى تقديرجه خراجك تداخلله سقوطنك ترجيحيدر امدى بوقول مرجوحه حمل اولنور وياخود فقط سنهٔ ماضيه‌كه اوسنه‌نك خراجنك اخذى مراد اولنور اندن مقدمكه سنه‌لرك خراجى ساقط اولور ❊ غنم مذبوحة وميتة فان كانت المذبوحة اكثر تحرى، واكل والا ❊ بان كانت الميتة اكثر او استويا ❊ لا ❊ (يتحرى لو فى حالة الاختيار بان يجد ذكية والا تحرى واكل مطلقا ومر فى اناء الماء) بسمله ايله ذبح اولنوب واولنميان ميته غنمك لحومى مختلط بولنورسه پس مذبوحه اكثر اولورسه تحرى ايدوب اندن اكل ايدر يوق ميته اكثر اولوب ويا ايكيسى مساوى اولورلرسه حالة اختيارده‌كه ذبيحه موجود اولورسه تحرى ايتميوب اكل ايتمز واكر ضرورت وقتى اولورسه تحريله مطلقا اكل ايدر اكثرى مذبوحه اولديغى تقديرجه اباحه افاده‌سنده ضرورت منزله‌سنه تنزيل اولنور كورمزميسنكه اسواق مسروق ومغصوب امثالى محرماتدن خالى بولنمز حالبوكه ظاهر حاله اعتمادا اندن تناول مشروعدر بدنده‌كه آز نجاستدن احتراز كبى دفعا للحرج قليل ارانمز اما اكثرى ومساوى بونك خلافيدركه اندن احترازده حرج اولمز بومسئله اناء ماده مرور ايتدى ❊ ايماء الاخرس وكتابته كالبيان ❊ (باللسان) ❊ بخلاف معتقل اللسان ❊ (وقال الشافعى هما سواء) ❊ فى وصية ونكاح وطلاق وبيع وشراء وقود ❊ (وغيرهما من الاحكام) وصيتده ونكاحده وطلاق وبيع وشرا وقود امثالى احكامده اخرسك ايماسيكه قاشيله ويا اليله اشارتى وكتابتى لسانيله بيانى كبيدر معتقل اللسانكه كلامى تكلفله صعوبتلو جه تلفظ ايدن كمسنه اخرسك خلافنه‌در امام شافعى (ايكيسى بردر ديدى اى ايماء الاخرس فيما ذكر معتبر ومثله معتقل اللسان ان علمت اشارته وامتدت عاقلته الى موته به يفتى) يعنى اخرسك سالفة البيان عقودده ايماسى معتبردر معتقل اللسانده اخرس كبيدر اكر اشارتى معلومه اولوب عقله‌سى موتنه‌دك ممتد اولورسه انجق بونكله فتوا ويرر مقابلى عرتا شينك برسنه تقديردر (قلت ومر فى الوصايا وذكره هنا الاكمل وابن الكمال والزيلعى وغيرهم ثم مفاد كلامهم انه لو اقر بالاشارة او طلق مثلا توقف فان مات على عقلته نفذ مستندا والا لا) شارح مرحوم ديركه وصايده بومضمون كلام مرور ايتدى وبومقامده اكمل وابن وزيلعى وسائر فقهاده ذكر ايتديلر خلاصه‌سى بوكه معتقل اشارتله برشى اقرار ايليوب ياخود مثلا تطليق ايلسه توقف ايدركه قطعا واقع اولمز امدى عقله‌سى اوزره وفات ايدرسه اقرارى وقتنه مستندا نافذ اولور اوحال اوزره وفات ايتمزسه نافذ اولمز (وعليه فلو تزوج بالاشارة لايحل له وطئها لعدم نفوذ ملكه اذا مات بحاله كان له المهر من تركته قاله المصنف) بناء برين مزبور معتقل اشارتله برعورت تزوج ايتسه كندويه وطئ حلال اولمز ملكنه تصرفى نافذ اولمامغين امدى اوحال اوزره وفات ايدرسه تركه‌سندن

عورت مهرنی الور. بونی مصنف دیدی (لكن ذكر ابنه فی الزواهر عند ذكر الاشباه الاحكام الاربعة ان قولهم والضابط للمقتصر والمستندان ماصح تعليقه بالشرط يقع مقتصرا ومالايصح تعليقه يقع مستندا كما فی البحر من باب التعليق يخالف ذلك اذ مقتضاه وقوع الطلاق والعتاق ونحوهما مما يصح تعليقه بالشرط مقتصرا فتنبه) لكن مصنف مرحومك اوغلو زواهر نام تأليفنده اشباهك احكام اربعه سنی ذكری اثناسنده بیان ایتدیكی مضمونكه مقتصر ومستند حقنده قاعده برشرطه تعليقی صحيح اولان شيده مقتصرا واقع اولور طلاق وعتاق انشاده اولديغی كبی برشرطه تعليقی صحيح اولميان شيده مستندا واقع اولور نته كه بحرك باب التعليقنده ذكر اولندی بومضمون سالف الذكر ثم مفاد كلامهم الخ قولنه مخالف اولور زيرا بونك مقتضاسی طلاق عتاق امثالی شرطه تعليقی صحيح اولان شيلرك مقتصرا وقوعيدر انك مفادی موقوفا وقوعيدر مخالف جملهسی ان قولهم تركيبنده كان يه خبردر لكن ذكر ابنه قولی ثم مفاد كلامهمدن استدرا كدر اشباهده كه احكام اربعه اقتصاد انقلاب استناد تبييندر اقتصاد طلاق وعتاقی انشاده اولوركه طلاق ويرن كمسنهنك ويرديكی وقتده طلاقی واقع اولور انقلابيدر مثلا طلاق وعتاقی برشرطه تعليق ايتدكده شرط بولندقده علت اولميان نسنه علته منقلب اولور استناد برشيئك ابتدا فی الحال ثابت اولوب بعده استنادی كبی مثلا مضموناتك ضمانی اداسی وقتنده سببك وجودی وقتنه مستند اولهرق تمليكك اولديغی كبی ونصاب كبی كه زكاتك وجوبی تمام حولده وقت وجوبنه مستندا اولور تبيين فی الحال برحكمك بوندن مقدم ثابت اولديغنك ظاهر اولمسيدر مثلا برادمك عورتينه بوكون زيدارده اولورسه سن بوشسك ديوب ارتهسی كون انك اوكون دارده اولديغنك تبين وظهوری كبی بونده طلاق ابتداكه كوندن واقع اولوب عدت اندن حساب اولنور تبيينله استناد ميانلرنده فرق تبيينده اوحكمه عبادك اطلاعی ممكن اولور استناده اولمز انتهی من الاشباه ملخصا ❊ لا ❊ (تكون اشارته وكتابته كالبيان) ❊ فی حد ❊ (لانها تدرأ بالشبهات لكونها حق الله تعالی ولافی شهادة مامنية) حد صرف حق الله اولوب شبهه ايله درأ ودفع اولنديغندن انده اخرسك اشارت وكتابتی بیان كبی اولمدی يعنی كندوسی اشارتله قذف ايتمش اولسه صراحت اولمديغندن حد اجرا اولنمز كندوسی مقذوف اولورسه قاذفنهده حد اولمز مصالبهسی متيقن اولمغين واصلا هيچ برشهادتده اشارت وكتابتی بیان كبی اولمدی قودايله حدميانلرنده فرق حد انجق كندوده اصلا شبهه اولميان بيانله اجرا اولنور قصاص شبهه ايله وياعمدی تصريح ايتميهرك فقط قتلی اقراريله ثابت اولور خلاصهٔ كلام قصاص شرعا عوض وجابر اولديغندن حق عبد اولان سائر عوضلر مثللو شبهه ايله ثبوت كندوده جائز اولدی اما حدود حق الله تعالی اولديغندن شبهه ايله ثابته اولمز زيرا كندونك مشروعيتی عوضيتدن عاری زجر ايچوندر انتهی ابوالسعود (وهل يصح اسلامه بالاشارة ظاهر كلامهم نعم ولم اره صريحا اشباه) اخرسك اسلامی اشارتله صحيح اولورمی فقهانك كلاملرينك ظاهری بلی اولور لكن شارح مرحوم صريح نقلنی كورهمدم دير زيرا الاسلام يعلو ولايعلی عليهدر كندويه دخول انده تك اشارتنك قبوليدر ❊ ابتلع الصائم بصاق محبوبه ❊ (يقضی و) ❊ يكفر والا ❊ (يكن محبوبه) ❊ لا ❊

(يكفر ومر فی الصوم) برصائم كندو محبوبنك تكركنی يوتسه صومنی قضا ايدوب وكفارتنی ادا ايدر محبوبی اولمزسه كفارت ايجاب ايتمز بومسئله صومده مرور ايتدی ظاهر اولان محبوبدن مراد محبوب دلربادر يوخسه هر برصديق صادق دكلدر زيرا غيرك ريقنده هر حالده استكراه اولنور اما برعلاقهٔ قلبيه وعشق محبت اثری اولدقده اندن تلذذ حاصل اولور خامور ايله اتمك كبی اولور ❊ قتل بعض الحجاج عذر فی ترك الحج ❊ (مر فی الحج) حجاج ذوی الابتهاجدن بعض ذواتك قتل اولنمسی ترك حجده عذردر زيرا امنيت طريق حجك وجوبنك شرطيدر بعضك قتليله امنيت بولنمامغين تركنده معذور اولوب اثم اولمز بومسئله حجده مرور ايتدی ❊ منعها زوجها من الدخول عليها وهو يسكن معها فی بيتها نشوز ❊ (حكما كما حررناه فی باب النفقة) منع فاعلنه مضاف مصدردر يعنی برعورتك كندوايله برابر كندو خانهسنده ساكن اولان زوجنی كندونك اوزرينه دخولندن منعی حكما نشوزدر نته كه نفقه بابنده بزانی تحرير ايتدك امدی بغير حق كندو نفسنی منع ايتديكندن كندويه نفقه ايجاب ايتمز ❊ ولو كان المنع لينقلها الی منزله ❊ (فليست ناشزة لوجوب السكنی عليه) ❊ او كان يسكن فی بيت الغصب فامتنعت منه لاتكون ناشزة ❊ (لانها محقة اذا السكنی فيه حرام بخلاف مالو كان فيه شبهة) سالف البيان عورتك زوجنی كندو خانهسندن منعی زوجك منزلينه كندوسنی نقل ايچون اولورسه وياخود غصب اولنان خانهده ساكن اولديغندن امتناع ايدرسه پس عورت محقه اولديغندن ناشزة عد اولنمز انده سكنا حرام اولمغين مال مجهوله اشترا اولنان منزل كبی كندوده سكناده شبهه اولان خانه منزل مشروحك خلافنه دركه اندن امتناع نشوزدر ❊ قالت لااسكن مع امتك واريد بيتا حدة ليس لها ذلك ❊ (وكذا مع ام ولده وكله مر فی النفقة) برعورت زوجينه بن سنك جاريهكله وام ولدكله برلكده ساكن اولمام مستقل بيت استرم ديسه كندويه بومشروع اولمز زيرا زوجينه بعض اولوركه كندوسی خدمت ايتديكدن برخادمه محتاج اولور بونلرك كليسی نفقهده مرور ايتدی اما اناكله اولادكله زوجهكله بو مسكنده ساكن اولمادم ديسه ديه بيلور ❊ قال لعبده يامالكی اوقال لامته انا عبدك لاتعتق ❊ (لانه ليس بصريح ولابكناية) بركمسنه كندو عبدينه ای بنم مالكم وياجاريه سينه بن سنك عبدكم ديسه انلر عتق اولنمزلر بوقولی صراحة وكناية عتق اولنمامغين ❊ بخلاف قوله ❊ (لعبده) ❊ يا مولای ❊ (لانه كناية علی مامر فی محله) سيدنك عبدينه يامولای قولی مارالذكر قولينك خلافينهدركه بونده عتق اولنور زيرا بومحلنده مرور ايتديكی اوزره كنايهدر لكن نيتدن لازمدر مولا لفظ مشترك اولديغندن نيت ايكی معنانك برينی تعيين ايدر ❊ العقار المتنازع فيه لايخرج من يد ذی اليد مالم يبرهن المدعی ❊ (علی وفق دعواه بخلاف المنقول) ❊ او يعلم به القاضی ❊ كندونك حقنده دعوا ونزاع اولنان عقار ذی اليدك الندن النمز مادام مدعی دعواسنهكه عقارك مدعی عليهك يدنده اولديغنه مطابق بينه اقامه ايتمدكجه وياخود قاضی انك مدعينك يدنده اولديغنی بلمدكجه منقول بونك خلافنهدركه انك مدعی عليهك يدنده بولنديغنه برهان ايجاب ايتمز انك يدنده اولديغی معاينه ومشاهده اولنديغندن (ولايكفی تصديق المدعی عليه انه فی يده فی الصحيح لاحتمال المواضعة) مدعی عليهك عقارك

كندونك يدنده اولدیغنی تصدیق واقراری قول صحیحده کفایت ایتمز مواضعه اولمسی احتماله
مبنی یعنی اقراریله قاضی یدندن اخراجیله حکم ایدەمز (قلت قدمنا غیر مرة اخرها فی باب
جنایة المملوك ان المفتی به فی زماننا انه لایعمل بعلم القاضی فتامل) شارح مرحوم دیرکه
ماسبقده کرارا مرارا بیان ایتدککه الك صکره‌که جنایة المملوك بابنده ذکر اولنانلرکه
فی زماننا مفتی به اولان قول علم قاضیله عمل اولنمز (وهذا اذا ادعاه ملکا مطلقا اما اذا ادعی
الشراء من ذی الید واقراره بانه فی یده فانکر الشراء واقر فی کونه فی یده لم یحتج البرهان علی
کونه فی یده لانه دعوی الفعل کما تصح علی علی غیره ایضا کما بسطه فی البزازیة) اشبو بیان اقامهٔ
مشروح مدعینك عقاری ملك مطلق ایله ادعاسنه مبنیدر یعنی عقارك ید مدعی علیهده اولدیغنه
بینه‌نك اشتراطی ملك مطلق دعواسنده‌در اما مدعی عقارك ذی الیددن شراسنی ویدنده اولدیغنی
اقرارنی دعوا ایدوب مدعی علیهده شرایی انکار یدنده اولدیغنی اقرار ایدرسه یدنده اولدیغنه
برهانه حاجت مس ایتمز زیرا بونده مدعی شرا فعلنی دعوا ایدیور فعل دعواسیده ذی الیددن
صحیحه اولدیغی مثللو ذی الیدك غیرندنده صحیحه اولور نته‌که بزازیه‌ده بسط وتفصیل اولندی
زیرا بونده مدعی مدعی علیهك تملیکنی دعوا ایتمکله ذی الید اولمق ایجاب ایتمدی ❊ عقارلان
ولایة القاضی یصح قضاؤه فیه ❊ (کمنقول هو الصحیح وتقدم فی القضاء ان المصر لیس بشرط
فیه به یفتی ویکتب بالحکم لقاضی تلك الناحیة لیامره بالتسلیم) ❊ وقیل لایصح ❊ (ومشی
علیه فی الکنز والملتقی) برقاضینك تحت ولایتنده داخل اولمیان عقارده حکم وقضاسی صحیح
اولور منقولده‌که کبی انجق صحیح اولان قول بودر قضا بحثنده دخی ذکری سبقت ایتدیکه
قضاده مصر شرط دکلدر انجق بوقولله فتوا ویریلور وعقار کندوده اولان ناحیه‌نك قضاسنه
حکم مشروح کتب وتحریر اولنورکه عقارك صاحبنه تسلیمیله امر ایده بعضلر حکم مرسوم
صحیح اولمز دیدیلر کنز وملتقی صاحبلری بوقوله ذاهب اولدیلر ماتن مرحومك قول اولی
اختیاری بزازیه وخلاصه‌نك صحیح اولان قول اولدر دیدکلرینه مبنیدر ❊ قضی القاضی ببینة
فی حادثة ثم قال رجعت عن قضائی اوبدالی غیر ذلك اووقعت فی تلبیس الشهود اوبطلت حکمی
اونحو ذلك لایعتبر ❊ (قول القاضی فی کل ذلك لتعلق حق الغیر به وهو المدعی) بر وقعه‌ده بر
قاضی بینه ایله حکم ایتدکدنصکره بن حکممدن رجوع ایتدم دیسه ویاخود بکا اوحکمك
غیری حکم ظاهر اولدی ویاخود شاهدلرك تلبیس وحیله‌لرینه مطلع اولدم ویاحکمی ابطال
ایتدم امثالی مثلا حکممی نقض ویافسخ ویادفع ایتدم دیسه اشبو صورتلرك کلیسنده قولنه
اعتبار اولنمز غیرکه مدعینك حقی تعلق ایدوب وقضا ایله کندونك رأیی ترجیح ایتمکله کندو
مثللو اجتهاد ایله نقض اولنمز ❊ والقضاء ماض ان کان بعد دعوی صحیحة وشهادة مستقیمة ❊
(الا فی ثلث مرت فی القضاء لو بعلمه او بخلاف مذهبه او ظهر خطاه) قضا که برقاضینك حکمی
دعوای صحیحه وشهادت مستقیمه‌دن صکره اولورسه ماضیدرکه نقض وفسخ قبول ایتمز هرنه‌قدر
مجتهد فیه اولان محلده اولورسه‌ده الا کتاب القضاده مرور ایدن اوچ یرده نقض اولنور اگر
حکمی کندونك علمیله اولورسه هرنه‌قدر خطاسی ظاهر اولمزسه‌ده مثلا برادمك برکمسنه‌ده
شوقدر حقی اولدیغنه عالمی لاحق اولدیغندن بلابینه ولااقرار ونکول مجرد علمیله حکمی

کبی ویامذهبنك خلافیله حکم ایدرسه ویاحکمنك خطاسی ظاهر اولورسه بواوچ محلده
قضا نقض قبول ایدر دعوای صحیحه شول بر دعوادرکه احضار خصم ومطالبه جواب
واثبات بالبینه مثللو احکامی کندونك اوزرینه ترتب ایدر شهادت مستقیمه شرائط صحتنی
مستجمعه اولان شهادة عدولدر ❊ اذا قال الشهود قضیت وانکر القاضی فالقول له ❊ (به
یفتی قاله ابن الفرس فی الفواکه البدریة زاد فی البزازیة خلافا لمحمد زاد فی البحر) ❊ مالم ینفذه
قاض اخر ❊ (فحینئذ لایکون القول قوله فانه لم یقض لوجود قضاء الثانی به) بر حادثه‌ده
شاهدلر قاضیه سن حکم ایتدك دیوب کندوده انکار ایلسه مادام دیگر بر قاضی او حکمی
تنفیذ ایتمدکجه قول کندونکدر پس قاضی اخر حکمی سابقی تنفیذ ایتمش اولورسه حکم ایتمدم
قولنده قول کندونك اولمز کندو ایله قضاء ثانی بولندیغندن انجق بوقولله فتوا ویریلور
بومضمونی ابن غرس فواکه بدریه‌ده دیدی بزازیه‌ده خلافا لمحمد قولنی زیاده ایلدی بحرده
مالم ینفذه قاض اخری زیاده ایلدی (قال المصنف وهو قید حسن لم اقف علیه لغیر صاحب
البحر) مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب دیرکه بحرك اشبو مالم ینفذه الخ قولی برگوزل
قیددر لکن کندودن غیری انی دیر برکمسنه‌یی کورمدم ❊ شرط نفاذ القضاء فی المجتهدات ❊
(من حقوق العباد) ❊ ان یصیر الحاکم فی حادثة ❊ (بان یتقدمه دعوی صحیحة من خصم علی
خصم حاضر منازع شرعی) حقوق عباددن اولان مجتهداتده قضانك نفوذنك شرطی حکم
ایدن حاکمك حکمی برحادثه ووقعه‌ده اولمیکه شرعی دعوا ونزاع ایدر حاضر خصم اوزره
دیگر خصمدن دعوای صحیحه‌سنك اول قضایه تقدم ایتمسیدر حدود عتق امه طلاق زوجه
مثللو حقوق اللهده حادثه شرط دکلدر منازع شرعی قیدیله غیر منازع ویافضولی ومودع
ومستعیرك دعوالری مثللو دعوای غیر شرعیلر خروج ایتدی بونلرك دعوالرینه اعتبار
اولنمز (فلو برهن بحق علی اخر عند قاض فقضی به ببرهان بدون منازعة ومخاصمة شرعیة
وتداع بینهما لم ینفذ قضاؤه لفقد شرطه وهو التداعی بخصومة شرعیة وکان افتاء فیحکم بمذهبه
لاغیر کما قدمناه فی القضاء وافاده بقوله) پس برکمسنه برکمسنه‌نك اوزرینه برقاضینك حضورنده
اقامهٔ بینه ایتمکله اول قاضی مشار الیهمانك میانلرنده دعوا اولمیه‌رق بلا منازعة ومخاصمة
شرعیة برهان مزبور سببیله حکم ایلسه حکمی نافذ اولمز قضانك شرطی اولان خصومت
شرعیه ایله تداعی منعدم اولمغین بلکه قضاسی افتا اعتبار اولنور امدی قاضی انجق کندو
مذهبیله حکم ایده‌بیلور نته‌که کتاب القضاده انی بیان ایتدك مصنف مرحومده بومضمونی
اشبو قولیله افاده ایدر ❊ فلو دفع الیه ❊ (ای الی الحنفی) ❊ قضاء مالکی بلا دعوی لم
یلتفت الیه وعمل الحنفی بمقتضی مذهبه ❊ (لعدم تقدم مایمنعه من ذلك الخروج قضاء المالکی
مخرج الفتوی لعدم تقدم الخصومة الشرعیة التی هی شرط انعقاد القضاء فی حق العباد) حنفی
المذهب اولان برقاضیه مالکی المذهب برقاضینك بلا دعوی حکم ایتدیکی برماده رفع اولنسه
اول مرافعه‌یه التفات ایتمز انجق کندو مقتضای مذهبیله عمل ایدر عدم التفاته مانع اولور
برشی تقدم ایتمدیکنه بناء زیرا مالکی قاضیسنك قضاسی فتوا مخرجنه خروج ایتدی عباد
حقنده انعقاد قضانك شرطی اولان خصومت شرعیه‌نك عدم تقدمینه مبنی ❊ اذا ارتاب ❊

(القاضى) ❊ فى حكم ❊ (القاضى) ❊ الاول له طلب شهود الاصل ❊ (مر فى القضاء قيد
بارتيابه فى حكم الاول فافادانه اذا لم يرتب فيه لايتعرض له) برقاضى كندودن مقدمكه قاضينك
حكمنك صحتنده شبهه ايلسه مثلا لاابالى مشرب غيرعادل اولمغين امدى كندويه اصل شاهدلرى
وخصملرى طلب ايدوب دعوايى تكرار استماع ايتمك واردر قضا بحثنده مرور ايتديكه
مسئله قاضى اولك حكمنك صحتنده ارتيابيله مقيددر پس بوافاده ايدركه عدم ارتيابى صورتنده
كندويه عدم تعرض مقرردر (قال فى الفواكه البدرية قالوا قضاء العدل العالم لاينقض ويحمل
على السداد بخلاف قضاء غيره يعنى اذا تبين وجه فساده بطريقه فللثانى نقضه) فواكه بدريه
نام كتابده ديركه مجتهدين بيوررلركه فى زماننا مانند كبريت احمر نادر وناياب اولان قاضئ
عادل عالمك قضاسى نقض اولنماز قضاسى سداد واستقامت اوزره اولمغه حمل اولنور عادل عالمك
غيرينك قضاسى مزبورك خلافنه‌در يعنى قاضى اولك طريق قضاده فسادنك وجهى تبين ايدوب
مثلا قضاى رشوتله تحصيل ايدوب ويا رشوتله حكم ايتديكى معلوم اولورسه امدى قاضئ ثانى
ايچون مقدمكه حكمى نقض مشروعدر ❊ اذا ترتب بيع التعاطى على بيع باطل اوفاسد لاينعقد ❊
(مر فى اول البيع عن الخلاصة والبزازية والبحر) بيع بالتعاطى دم ويا ميته مقابله‌سنده‌كى بيع
كبى بيع باطل اوزره وياعقدك اقتضا ايتمديكى شرطى متضمن اولان بيع فاسد اوزره ترتب ايدرسه
منعقد اولمازسه‌كه خلاصه‌دن و بزازيه‌دن وبحردن نقلا بيعك اولنده مرور ايتدى ❊ خباء
قوما ثم سأل رجلا عن شيئ فاقربه وهم يرونه ويسمعون كلامه وهو لايراهم جازت شهادتهم
عليه ❊ (بذلك الاقرار) ❊ وان سمعوا كلامه ولم يروه لاتجوز ❊ بركمسنه براز كمسنه‌لرى
برمحله كزليوب ستر ايتدكدنصكره عندنده‌كه بولنان بررجلدن برشيدن سؤال واستفسار
ايتسه‌كه مثلا بنم سنده بيك غروش حقم وارميدر ديمسيله اوادمده بلى بنده اوقدر حقك
واردر ديو اقرار ايدوب حالبوكه اول قوم كندويى كوروب وكلامنى استماع ايدوب مقر
كندولرنى كورمسه اول كمسنه‌لرك اقرار مشروح اوزره شهادتلرى جائز اولور زيرا اقرار
موجب بذاته‌در شاهدلرده انى بلدلر اداء شهادتده علمده ركندر الله تعالى نظم كريمنده الا
من شهد بالحق وهم يعلمون بيورمشدر اما شاهدلر مقرك كلامنى ايشدوب كندوسنى كورمزلرسه
مقرك اوزرينه شهادتلرى جائزه اولماز (شهادتهم عليه لان النعمة تشبه فتقع الشبهة الااذا
علموا انه ليس فيه غيره بان دخلوا البيت ثم خرجوا وجلسوا على بابه ولامسلك له غيره ثم
دخل رجل فسمعوا اقراره ولم يروه وقته) زيرا عدم رؤيتلرينه نظرا صوت صوته مشابه
اولمغله شبهه ايراث ايدركه فقرانك غيرى اوله پس احتمالله شهادت جائزه اولمز الا اول
داره كندولرى دخول ايدوب بعده خروج ايدوب قاپوسنده اوتوروب واول بابدن ماعدا
اكا دخول ايده‌جك بر دليكده اولميوب بعده بانفراده اكا بررجل دخول ايدوب شاهدلر
حين اقرارده كندوسنى كورميه‌رك اقرارنى استماع ايتمكله انده مقردن غيرى براحد اولمديغى
معلوملرى اولورسه شهادتلرى مقبوله اولور ❊ باع عقارا ❊ (اوحيوانا اوثوبا) ❊ وابنه
اوامرأته (اوغيرهما من اقاربه) ❊ حاضر يعلم به ثم ادعى الابن ❊ (مثلا) ❊ انه ملكه لاتسمع
دعواه ❊ بركمسنه برعقارى وياحيوانى وياثوبى بيع ايتديكى وقتده اوغلو ويا عورتى وياخود

انلرك غيرى سائر اقاربى حاضر اولوب اول بيع معلوملرى اولدقدنصكره مثلا اوغلو انك
كندو ملكى اولديغنى دعوا ايلسه دعواسى مسموعه اولمز (كذا اطلقه فى الكنز والملتقى
وجعل سكوته كالافصاح قطعا للتزوير والحيل) كنزده وملتقيده برمنوال مشروح بلاقيد
التصرف بروجه اطلاق ذكر وبيانله مزبورلرك سكوتلرنى قطعا للتزوير والحيل افصاح
وايضاح كبى قيلديلر امدى حضورلرى وترك منازعه‌لرى انك بايعنك ملكى اولديغنى
اقرار واعترافدر لكن ائمهٔ خوارزم سكوتلرينك تسليم ورضا اولميوب كندولريچون
دعوا ومطالبه‌نك جوازيله افتا بيورمشلردر فتواده مرسومدركه بومثللو خصوصده مفتى
ايچون تأمل وتفكر لازمدر ساكت حاضر مدعى حيله وتزويرايله معروف برادم اولورسه
دعواسنك عدم سماعيله افتا ايدر فتواسنده دعواى مشروحه‌نك زوجه حقنده مسموعه
اولوب سائر اقارب حقنده عدم مسموعيتنى اختيار ايلدى لكن زمانه خلقنك غالبى فساد
اوزره اولمغين فتوا انجق علماى سمرقندك افتا ايتدكارى قول اوزره در متنده‌كه مبين
مضموندر زيلعى فتاواى ابو الليثدن نقلا مسئله‌يى مشترينك مبيعده زمانا تصرفيله قيدلدى
(وكذا لوضمن الدرك اوتقاضى الثمن) ينه بويله بركمسنه بيع اولنان نسنه‌يه ضمان دركله
ضامن اولوب وياخود مبيعك ثمننى مطالبه ايتدكدنصكره اونسنه‌نك ملكيتنى دعوا ايلسه
دعواسى مسموعه اولمز (وقالوا فيمن زوجوه بلاجهاز ان سكوته عن طلب الجهاز عند الزفاف
رضى فلايملك طلب الجهاز بعد سكوته كما مر فى باب المهر) بلاجهاز تزويج ايتدكارى زوج
حقنده فقها بيورديلركه حين زفافده جهاز مطالبه‌سندن سكوتى رضادر امدى بعد السكوت
جهاز مطالبه‌سينه قادر اوله مرتنه‌كه باب المهرده مرور ايتدى بعضلر نكاحده مال تابع
اولمغله مطلقا جهاز مطالبه‌سنى ايده‌مز ديديلر ❊ بخلاف الاجنبى ❊ (فان سكوته) ❊ ولو
جارا ❊ (لايكون رضى) ❊ الااذا ❊ (سكت وقت البيع والتسليم و) ❊ تصرف المشترى
فيه زرعا وبناء ❊ (فحينئذ) ❊ لاتسمع دعواه ❊ (على ماعليه الفتوى قطعا للاطماع الفاسدة)
اجنبى سالف الذكر اقاربك خلافنه‌در يعنى اجنبى هرنه‌قدر قومشوسى دخى اولسه سكوتى
رضا عداولنمز الا بيع وتسليم وقتنده سكوت ايدوب مشتريده انده زراعت وبنا ايله متصرف
اولورسه امدى قطعا للاطماع الفاسدة قول مفتى به اوزره مزبور اجنبينك دعواسى مسموعه
اولمز (وبخلاف مااذا باع الفضولى ملك رجل والمالك ساكت حيث لايكون سكوته رضى عندنا
خلافا لابن ابى ليلى بزازية اخر الفصل الخامس عشر وغيره) دخى فضولينك بر رجلك سكوتى حالنده
مالنى بيعى صورت مشروحه‌نك خلافنه‌در بزم عندمزده سكوتى رضا اولمز ابن ابى ليلى
ايچوندركه اختلاف بزازيه وسائر متعبراتده بويله‌جه مرسومدر ❊ باع ضيعة ثم ادعى انها
وقف عليه ❊ (اوعلى مسجد كذا اوكنت وقفها) ❊ واراد تحليف المدعى عليه له ذلك ❊
(اتفاقا للتناقض) بركمسنه برعقارى بيع ايتدكدنصكره انك كندويه ويا برمسجده وقفيتنى
وياانى كندونك وقف ايتديكنى ادعا مدعى عليهه يمين ويرمك مراد ايلسه تناقض اولديغندن
اتفاقا كندويه اول دعوا مشروعه اولماز ❊ وان اقام بينة تقبل ❊ (على الاصح لالصحة
الدعوى بل لقبول البينة فى الوقف بلا دعوى خلافا لما صوبه الزيلعى وقد حققناه فى الوقف

وباب الاستحقاق) مدعى مزبور وقفيته اقامهٔ بينه ايدرسه قول اصح اوزره مقبول اولور
لكن دعواسنك صحتندن دكل بلكه وقفده بلا دعوا بينه مقبول اولديغندندر اختلاف زيلعينك
صوابدر ديديكى قول ايچوندركه بينه‌نك عدم قبوليدركه متنك مقابليدر وبوبحثى بز وقفده
تحقيق وبيان ايتدك ❊ وهبت مهرها ذوجها فماتت وطالبت ورثتها بمهرها وقالوا كانت الهبة
فى مرض موتها وقال بل فى الصحة فالقول للورثة ❊ بر عورت مهرينى زوجنه هبه ايتدكدن
وفات ايدوب ورثه‌لرى مهرينى مطالبه ايدوب هبه‌سى مرض موتنده وقوع بولمشدر ديوب
زوجى صحتى حالنده اولدى ديسه برهان اولمزسه قول ورثه‌نكدر اثبات ايدرلرسه هبه‌نك
صحت حالنده وقوعى بينه‌سى مقبول اولور (هذا مااعتمده فى الخانيه تبعاً لرواية الجامع الصغير
بعد نقله لما فى فتاوى النسفى ان القول للزوج فقال والاعتماد على تلك الرواية لانهم تصادقوا
على وجوب المهر واختلفوا فى السقوط فالقول لمنكره الخ) اشبو مضمون مشروح قاضيخانك
فتاواى نسفيدن نقل ايتديكى قول زوجكدر ديو اعتماد بو روايت اوزره‌در زيرا ورثه وجوب
مهرده تصادق ايدوب سقوطنده اختلاف ايتدكارندن قول سقوطى انكار ايده‌نك اولدى
مفادنى نقلندنصكره جامع صغيرك روايتنه تبعا اعتماد ايتديكى قولدر نقل مشروحك تمامى
والهبة حادثة والاصل فى الحوادث ان تضاف الى اقرب الاوقاتدر انتهى (قلت واقره فى تنوير
البصائر واعتمده شيخنا على خلاف ماجزم به فى الملتقى كالكنز من ان القول للزوج وان جزم به
شراحه كالزيلعى وابن سلطان بانه الاستحسان فتنبه) شارح عليه الرحمه ديركه ملتقينك وكنزك
جزم ايتدكارى قول زوجكدر مفادنك فى اوزره مضمون مشروحى تنوير البصائرده اقرار
ايدوب وبزم شيخمزده اكا اعتماد ايلدى هرنه‌قدر كنزك شارحلرى زيلعى وابن سلطان امثالى
ذوات مرسوم استحساندر ديو جزم ايلرلرسه فتنبه قولى عمل استثنا اولديغنه اشارت
اولمق كرك (قلت واستظهره ابن الهمام فى اخر المهر فقال وجه الظاهر ان الورثة لم يكن لهم
حق بل لها وهم يدعون لانفسهم والزوج ينكره فالقول له) شارح عليه الرحمة ديركه قول
زوجك اولديغنى ابن الهمام مهرك اخرنده استظهار ايلدى ووجه ظهورنى بيان ايتديكه اصل
مهرده ورثه‌نك حقلرى يوقدر بلكه حق زوجه‌نكدر امدى ورثه انى كندو نفسلريچون
دعوا ايدوب زوجده انكار ايتديكندن قول كندونك اولور ❊ وكلها بطلاقها لا يملك
عزلها ❊ (لا يمين من جهة) بر كمسنه كندو عورتنى تطليقه‌انى توكيل ايلسه كندونى وكالتدن
عزل ايده‌مز زيرا بو زوج طرفندن يميندركه يمين معناسنده‌در كويا انك طلاقنى كندو فعلينه
تعليق ايتمش اولمغله يميندن رجوع ايده‌مز عورت حقنده اشبو توكيلى تمليكدر زيرا وكيل
غيرى ايچون عمل ايدر بو ايسه كندو نفسيچون عامله‌در ❊ وكلتك بكذا على انى متى عزلتك
فانت وكيلى ❊ (فطريقه ان) ❊ يقول ❊ (فى عزله) ❊ عزلتك ❊ (لان متى لعموم
الاوقات) برشخص بر آدمه بن سنى اشبو خصوصه وكيل ايتدم هرنه وقت سنى عزل ايدرم ينه سن
بنم وكيلمسك ديسه امدى انك عزلنك طريقى موكلك وكيل مزبورنى عزل ايتدم بعده ينه
عزل ايتدم ديمسيدر متى كلمه‌سى عموم اوقاته موضوعه اولمغين اما كلما فلعموم الافعال ❊ فلو قال
كلما عزلتك فانت وكيلى يقول ❊ (فى عزله) ❊ رجعت عن الوكالة المعلقة عن الوكالة المنجزة ❊

(الحاصلة من لفظ كلما فحينئذ ينعزل) اما كلما كلمه‌سى عموم افعال ايچوندر امدى كلما عزلتك
فانت وكيلى ديرسه وكيلى عزلنك طريقى بن وكالت معلقه‌دن رجوع ايتدم وسنى كلما لفظندن
حاصل اولان وكالت منجزه‌دن عزل ايتدم ديمكدر پس بويله ديرسه عزل اولور عزلك شرط
مشروحله اشتراطى مناسبدر زيرا بلا رجوع منجزه‌دن عزل ايدرسه عزل اولماز هرنه‌قدر
عزل ايتدم ديسه‌ده زيرا كلما كلمه‌سى بلانهايه تكرار افعال اقتضا ايدر امدى عزلى انجق بعد الرجوع
اولور رجعت قولى عزلتك قولنك اوزرينه تقديمله بونده مادهٔ توكيل منقطع اولمغله انجق
وكالت منجزه باقى قالوب عزلتك قوليله‌ده اندن عزل اولور ❊ قبض بدل الصلح شرط ان ❊
(كان) ❊ دينا بدين ❊ (بان صالح على دراهم عن دنانير اوشىء اخر فى الذمة) ذمتده اولان
دنانيردن ويا اخر بر شيدن دراهم اوزره مصالحه كبى صلح ديندن دينه اولورسه بدل صلحى
مجلس صلحده قبض شرطدر زيرا بر صلح كچانكه عقد مداينه ايله مستحق اولنان شيئك
غيرينك اوزرينه واقع اولور معاوضه‌يه حمل اولنمغله صرف اولور ويا معاوضه اولور صرفده‌ده
ديندن دينله مفارقت مشروع دكلدر نسئه‌دن نسئه ايله مفارقتدن نهى وارد اولمغين ❊ والا ❊
(يكون دينا بدين) ❊ لا ❊ (يشترط قبضه لان الصلح اذا وقع على عين تتعين لا يبقى دينا
فى الذمة فجاز الافتراق عنه) واكر صلح ديندن دينله اولمزسه انده بدل صلحى قبض شرط
اولمز زيرا صلح عين اوزره اولورسه تعين ايتديكندن ذمتده دين اوله‌رق باقى قالمامغين كندودن
قبل القبض مفارقت جائز اولدى بونده مصالحه هرنه‌قدر ذمتده‌كه بغدايدن معين شعير اوزره
اولمق كبى اموال ربا‌ندخى اولسه قبض شرط اولمز ❊ قال ❊ (المدعى) ❊ لا بينة لى فبرهن ❊
(ولو بعد حلف خصمه جواهر الفتاوى) بر مدعى بنم ايچون بينه يوقدر ديدكدن صكره
اثبات بينه ايتسه بينه‌سى مقبوله اولور هرنه‌قدر خصمنه يمين ويردكدنصكره اولورسه‌ده (وكذا
لو قال عند طلبه ليمينه اذا حلفت فانت برىء من المال الذى لى عليك وحلف ثم برهن على الحق
قبل وقضى له بالمال خانية) ينه بويله بر مدعى خصمنك يمينى طلب ايتدكده كندويه يمين
ايدرسك سن بنم سندن دعوا ايتديكم مالدن بريسك ديمكله اودخى يمين ايدوب بعده مدعى
حقى اوزره اقامهٔ برهان ايلسه برهانى قبول اولنوب كندويه ماله قضا وحكم اولنور محشى
علامهٔ طحطاوى ديركه برشى بر اخر شيئله تذكير اولنوركه خاطره خطور ايدر اشبو فرع
امام محمددن مروى بر فرع نفيسى بنى تذكير ايتديكى بر كمسنه بر اخر كمسنه‌يه بنم سنده بيك
غروش حقم واردر ديدكده مدعى عليه كندويه اكر سن يمين ايدرسك انى سكا تأديه ايده‌رم
ديمكله او كمسنه يمين ايدوب اودخى ادا ايتسه اداسى بغير حق اولمغله مدعى عليه كرو رجوع
ايدر شرط باطل اولمغين شرعه مطابق اولمدى يمين منكره مشروح اولمغين مدعيه اولمز
❊ او ❊ (قال الشاهد) ❊ لا شهادة لى فشهد تقبل ❊ (لامكان التوفيق بالنسيان ثم التذكير)
وياخود بر كمسنه بنم ايچون شو خصوصه شهادت يوقدر ديوب بعده شهادت ايتسه قبول اولنور
توفيق ممكندركه مقدما نسيان ايتمش اولوب صكره تذكر ايده ❊ كما لو قال ليس لى عند فلان
فلا شهادة ثم جاء به فشهد او قال لا حجة لى على فلان ثم اتى بها ❊ (بالحجة فانها تقبل لما قلنا)
نته‌كه بر كمسنه بنم فلان كمسنه حقنده شهادتم يوقدر ديوب بعده انكله كلوب شهادت ايتسه

وياخود فلان اوزره بنم حجتم وقدر ديوب بعده اتيان حجت ايتسه مقبوله اولور سالف البيان
نسيان وتذكر قولمزه بناء متنك لاحجة قولى اول مسئله اولان لابينةلى تكرار در الاقوايلى
بيننده عدم فرقى افاده ايچون دينورسه اولور (بخلاف ماذا قال ايس لى حق ثم ادعى حقا
لم تسمع للتناقض) اما بر كمسنه بنم فلان كمسنه ده حقم يوقدر ديدكدنصكره برمقدار حق دعوا
ايلسه تناقض ايتمش اولديغندن دعواسى مسموعه اولمز ✽ للامام الذى ولاه الخليفة ان يقطع ✽
(من الاقطاع) ✽ انسانا من طريق الجادة ان لم يضر با المادة ✽ (لان للامام ولاية ذلك فكذا نائبه)
خليفهٔ اعظم طرفندن مولى اولان امام ايچون طريق عامه دن برمقدار ارضى برادمه اقطاعكه مقطوعه
كسوب بر مقدار اجرتله ويرمك مشروع وجائزدر اكر مرور وعبور ايدن ابناء سبيله
ضررى اولمزسه زيرا بومثللو معاملاته پادشاه عالمپناه حضرتلريچون ولايت اولمغله نائبى ايچونده
واردر حتى ايجاب ايدرسه طريق عامه دن برمقدار يرالوب مسجد ايتمك وياعكسى جائزدر
✽ صادره السلطان ولم يعين بيع ماله ✽ (فلوعينه فكره الاان يأخذ الثمن طوعا) ✽ فباع ماله ✽
(بسبب المصادرة) ✽ صح ✽ (بيعه لانه غير مكره كمامر فى الاكراه) بركمسنه يى سلطان
مصادره ايدوب بغير حق مالنى اخذ مراد ايدوب مالنى بيعى تعيين ايتميه رك برازمالنى بيع ايلسه
بواكراه عد اولنمديغندن بيعى صحيح اولور نته كه اكراهده مرور ايتدى اما برمالنك بيعنى
تعيين ايدرسه اوكمسنه مكره عد اولنور الاثمنى اخذ طوعا اولورسه مكره اولمز ✽ كالداين
اذاحبس بالدين فباع ماله لقضائه ✽ (صح اجماعا) نته كه برداين مديونى دينيچون حبس ايتمكله
مديون مالنى قضاء دينيچون بيع ايلسه بيعى اجماعا صحيح اولديغى كبى ✽ خوفها ✽ (زوجها
اوغيره) ✽ بالضرب حتى وهبت مهرها لم يصح ان قدر على الضرب ✽ (لانها مكرهة عليه)
برعورتى زوجى وياغيرى ضربله تخويف ايتديكدن مهرنى هبه ايتسه هبه سى صحيحه اولمز
اوكمسنه ضربنه مقتدر ايسه زيرا هبه سى كرها اولمش اولور ✽ وان كرهها على الخلع وقع
الطلاق ولايسقط المال ✽ (لان طلاق المكره واقع ولايلزم المال به لما قلنا زوج) زوجه سنى
خلعه اكراه ايتمكله عورت مهرى مقابله سنده مخالعه ايتسه طلاق واقع اولور مال ساقط اولمز
زيرا مكرهك طلاقى واقعدر كرهينه مبنى عورته بدل خلع اولان مالك اداسى لازم اولمز
✽ ولواحالت انسانا على الزوج ثم وهبت المهر للزوج لم يصح ✽ (قالوا وهى الحيلة) برعورت
زوجى ذمتنده بولنان مهرنى برادمه حواله ايتدكدنصكره مهرنى زوجينه هبه ايلسه هبه سى
صحيحه اولماز فقها بوزوجه حيله در ديديلر (قلت انما تم بقبوله فيعلم حيلتها الان يقال انه
يتمكن المحال من مطالبته برفعه الى من لايشترط قبوله) شارح عليه الرحمه ديركه اشبو حواله نك
تمامى انجق زوجك حوالى قبوليله اولمغله زوج حيله سنى بيلور مكركه محال محتال عليهك
قبولنى شرط ايتميان قاضييه حكم ايتدرمكله كندويه انى مطالبه ممكن اولور دينه بوده زوجك
حكمه جاهل اولديغنه نظر اولور ✽ اتخذ بئرا فى ملكه اوبالوعة فنزمنها حائط جاره وطلب
جاره تحويله لم يجبر ✽ (عليه ومفاده انه يؤمر بالرفق دفعا للاذى) بركمسنه كندوملكنده
بر قيو ويا قدمخانه احداث ايتمكله اندن قومشوسنك ديوارنه ضرب وهن طارى اولمغله جارى
انك تحويلنى طلب ايلسه كندويه جبر اولنمز كندوملكنده متصرف اولمغين بوندن فهم اولنان

دفعا للاذى رفقله تحويليله امر اولنور لكن عدم اجباردن رفقله معامله ايجاب ايتمز ويؤمر
بالرفق ديسه اولى اولور ايدى يعنى ازاله ايله اجباره نظرا بونده ده اجبار وضمان لازم
اولمق كرك ✽ وان سقط الحائط منه لم يضمن ✽ (لعدم تعديه اذحفره فى ملكه فكان تسبيبا
ومر فى اخر الاجارة انه لوسقى ارضه سقيا لايحتمله فتعدى لجاره ضمن) سالف الذكر قيو
ويالغمى احداثندن جارنك ديوارى ساقط اولسه تعديسى اولمامغين بئر اتخاذ ايدن برشى
ضامن اولمز زيرا كندوملكنده انى حفر ايتديكندن حفرى تسبب عد اولنور اجاره بحثنك
اخرنده ده مرور ايتديكه بركمسنه كندو ارضى تحمل ايده ميه جكى سقيله صو ويرديكندن
صو صاوشوب جارنه ضرر ايدرسه ضامن اولور ✽ عمر دار زوجته بماله باذنها فالعمارة لها
والنفقة دين عليها ✽ (لصحة امرها) بررجل زوجه سينك دارنى زوجه سينك اذنيله
زوجه سيچون كندوماليله تعمير ايلسه عمارت زوجه سينك اولوب نفقه ده اوزرينه دين اولور
امرى صحيح اولوب واذنى دلالة نفقه يى التزام اولور دينى قضاايله امر كبى اولدى (ولوعمر)
✽ لنفسه بلااذنها فالعمارة له ✽ (ويكون غاصبا للعرصة فيؤمر بالتفريغ بطلبها ذلك) بلااذن
الزوجة زوج كندو نفسيچون تعمير ايدرسه امدى عمارت كندونك اولور وعرصه يى
كندوسى غصب ايتمش اولديغندن عورتى بنا وعمارتك قالقمسنى استرسه زوج عرصه نك
تفريغيله امر اولنور ✽ ولها بلااذنها فالعمارة لها وهو متطوع ✽ (فى البناء فلارجوع له)
عمارتى بلااذن زوجه ايچون ايتمش اولورسه پس عمارت زوجه نك اولور بناده زوج تبرع
ايتمش اولمغين مصارفيله رجوع ايده مز (ولواختلفا فى الاذن وعدمه ولابينة فالقول لمنكره
بيمينه) اذنك بولنوب وبولنمديغنده زوجله زوجه اختلاف ايدوب زوجه اذنى انكار ايدوب
بينه ده اولمزسه قول يميله اذنى انكار ايده نكدر (وفى ان العمارة لها اوله فالقول له لانه هو
المتملك كما افاده شيخنا وتقدم فى الغصب) عمارت زوج ويازوجه ايچون اولديغنده اختلاف
ايدرلرسه زوج متملك اولديغندن قول كندونك اولور نته كه بزم شيخمز بويلجه افاده
ايتدى وبومضمون غصب بابنده ده تقدم ايتدى ✽ قال هذه رضيعتى ثم اعترف بالخطاء وصدقه ✽
(فى خطاه) ✽ فله ان يتزوجها اذا لم يثبت عليه بان قال ✽ (افاد انه لايثبت الا بالقول
كقوله) ✽ هو حق اوصدق اوكما قلت بركمسنه برعورته اشبو عورت بنم سودا نامدر
ديدكدن صكره كندو خطاسنى اقرار واعتراف ايدوب عورتده كندويى قولنده تصديق
ايدرسه كندويه اوعورتى تزوج ايتمك جائز ومشروعدر اكر كندونك بورضاع خصوصى
حقدر وياصدقدر ويابونم ديديكم كيبدر ديمسى مثللو شيله قول مشروحك اوزرينه ثابت
اولمزسه مصنف مرحوم بان قال قوليله افاده ايدركه رضاعك ثبوتى انجق قول مذكورلرى
امثالى قوليله اولور ✽ اواشهد عليه بذلك شهودا اومافى معنى ذلك ✽ (من الثبات اللفظى الدال
على الثبات النفسى) وياخود كندونك اوزرينه رضاعله بر شهود اشهاد ايدوب وياخود
اومعناده ثبات نفسييه دال اولان ثبات لفظى ايله اولورسه يعنى نفس الامرده رضاع ثبات
اولمزسه تزوجى مشروع اولور (وهل يكون تكرار اقراره بذلك ثباتا خلاف مبسوط
فى المبسوط وحاصله ان التكرار لايثبت به الاقرار) سالف الذكر هذه رضيعتى دين

كمسنه‌نك اقرار مزبوری تكراری ثبات عد اولورمی ویا اولنمزمی بونده مبسوط نام كتاب مضبوطده مسطور بسط وتفصيل اولنمشدر فقهانك اختلافی واردر خلاصه‌سی بوكه راجح اولان تكرار ايله اقرار ثابت اولمز ❊ ولواخذ ❊ (رجل) ❊ غريمه فنزعه انسان من يده لم يضمن ❊ (لانه تسبب) بررجل مديونی اخذ وكرفت ايدوب حقنی مطالبه اثناسنده بر آدم انی يدندن نزع ايدوب صالی ويرسه ضامن اولمز زيرا بوبر تسببدر وكندو ايله حقنك ضياعی بيننه ديكر فاعل مختاركه مديونك هرفعلی دخول ايتدی تلف كندويه نسبت اولنمدی ❊ وكذا اذا دل السارق على مال غيره اوامسك هاربا من عدوه حتى قتله ❊ (عدوه لما قلنا) ينه بويله برسارق برغيرك مالنی برآخر كمسنه‌يه دلالت ايتمكله اومالی تلف ايتسه وياخود دشمنندن فرار ايدن آدمی طوتمسيله دشمنی انی هلاك ايتسه ضمان ايجاب ايتمز مجرد تسبب اولوب تلف اصل سارقدن اولوب دلالتدن اولمامغين ❊ فی يده مال الانسان فقال له سلطان ادفع الی هذا المال والا ❊ (تدفعه الی) ❊ اقطع يدك اواضربك خمسين فدفعه لم يضمن ❊ (الدافع لانه مكره) يدنده غيرك مالی بولنان بركمسنه‌يه سلطان اول مالی بكاوير يوخسه يدكی قطع ايده‌رم وياسكا اللی قمچی ضرب ايده‌رم ديمسيله اومالی ويرسه مكره اولوب رضاسيله ويرمديكندن دافع انی ضامن اولمز ضمان بالذات اخذايدنه ويامكرهه ايجاب ايدر وتهديدنده اتلافدن لازمدر ❊ قال تركت دعوای علی فلان فوضت امری الی الاخرة لاتسمع دعواه بعده ❊ (ای بعدهذا القول ذكره فی القنية) بركمسنه فلان ايله اولان دعوامی ترك ايتدم امرمی اخرته تفويض ايتدم ديسه بوندنصكره دعواسی مسموعه اولمز ❊ الاجارة تلحق الافعال ❊ (علی الصحيح) قول صحيح اوزره اجازت افعاله لاحق اولور مقابلی امام اعظم رحمه الله تعالينك عدم لحوقی قوليدر افعاله تقييد تصرفات فضوليلرده‌كه مثلاو اقوالده اختلاف اولمديغنه مبنيدر ❊ فلو غصب عينا لانسان فاجاز المالك غصبه صح (اجارته وحينئذ ❊ فيبرا الغاصب عن الضمان) امدی برادم برانسانك برنسنه‌سنی غصب ايتدكدنصكره مال صاحبی غصبه اجازت ويرسه اجازتی صحيح اولور بوتقديرجه غاصب ضماندن بری اولور عندنده امانت اولمش اولور (ولو انتفع به فامره بالحفظ لايبرأ عن الضمان مالم يحفظ وتمامه فی العمادية) بركمسنه غصب ايتديكی نسنه‌ايله انتفاع ايدوب انی استعمال ايلسه‌امدی مال صاحبی استعمالنی كوردكده كندويه حفظيله امر ايلسه ضماندن بری اولماز مادام انی بالذات حفظ ايتمدكجه امابلا انتفاع حفظيله امرايدر وديعه حكمنده‌اولمغله ضماندن بری اولور ❊ وضع منجلا فی الصحراء ليصيد به حمار وحش وسمی عليه فجاء فی اليوم الثانی ❊ (قيد اتفاقی اذالووجده ميتا من ساعته لم يحل زيلعی) ❊ ووجد الحمار مجروحا ميتا لم يؤكل ❊ (لان الشرط ان يذبحه انسان اويجرحه والا فهو كالنطيحة منجل ميمك كسريله اوراق كه كندوايله اكن بيچيلور يعنی بركمسنه كندو ايله حمار وحشی صيد ايچون منجلی صحرايه وضع ايدوب واوزرينه تسميه ايتسه كه بسمله‌يی ذكرايلسه بعده يوم ثانيده كلوب حماری مجروح ميت بولسه اكل اولنمز زيرا انك اكلنده شرط كندويی برانسانك ذبحی وياجرح ايدر يوغيسه نطيحه كه بوينوز ايله اورلمقدن هلاك اولان حيوان كبيدر ويوم ثانی قولی قيد

اتفاقيدر زيرا اوساعتده ميت بولسه‌ينه حلال اولمز ماسبقده مرور ايتديكه كلب وسهم صيدنده بوشرط يوقدر ❊ كره تحريما ❊ (وقيل تنزيها والاول اوجه) ❊ من الشاة ❊ (سبع) ❊ الحيا والخصية والغدة والمثانة والمرارة والدم المسفوح والذكر ❊ (للاثر الوارد فی كراهة ذلك) قيون مثلاو مأكول اللحم حيوانلردن يدی عضوی اكل كراهة تحريميه ايله مكروهدر حبامد وقصر ايله فرجی وخصيه‌لری وغينك ضمی ودالك تشديديله غده‌كه ات ايچنده بولنان بز ومثانه‌كه بولك مستقر اولديغی محل وميمك فتحيله مراره‌كه صفرا كندونك درونده بولنان ظرفكه اود تعبير اولنور جكره متصل اولور نسنه وسفك اولنان توكلمش اولان قان وذكركه آلت معهوده‌در بونلرك كراهتی حقنده وارداثر واردر امام اعظم وهمام اقدم رضی الله تعالی عنه‌ربه الاكرم بيورمشلركه امادمك حرمتی نص ايله ثابتدر سائرلرينيده بن كريه كوردم زيرا انلريده نفس انسانی خبيث وكريه عدايدر حق سبحانه وتعالی ويحرم عليهم الخبائث بيوروب بومثلاو شيلرك حرمتنه ايما واشارت بيورمشدر منحده ظاهر اولان كراهتك تحريمی اولمسيدر ديو مسطوردر امدی شارحك تنزيهی قولنی بيان لايقميزدر (وجمعها بعضهم فی بيت واحد فقال) ❊ (فقل ذكر والانثيان مثانة) ❊ (كذاك دم ثم المرارة والغدد) بعض ارباب كمال اشياء مشروحه‌لری بربيتده جمع وتبيانله بيورمشلر نسخه‌لرده واقع اولان بيت بودر امدی معدود التی اولييور فقل بدلينه فقبل اولوب بانك سكونيله حيا اراده‌سيله عد تام اولسه اولی اولور ايدی بوبيتدن مقدم بربيت دخی اولديغی منحده مسطوردركه اشبو بيتدر ❊ وتكره اجزاء من الشاة سبعة ❊ فخذها فقد اوضحتهالك بالعدد ❊ (وقال غيره اذا ماذكيت شاة فكلها ❊ (سواسبع ففيهن الوبال) ❊ فخاء ثم حاء ثم غين ❊ (ودال ثم ميمان وذال) ❊ شاعر مزبورك غيری برماهر دخی بيورمشكه برقيون ذبح ايتديككزده انك يدی اجزاسندن ماعدا اجزاءينی اكل ايديكز اويدی اجزای اكلده وزروبال واردر ذكرت كلمه‌سی تاء تأنيث ساكنه ايله حاحيايه خاخصيه‌يه غين غده‌يه دال دمه ايكی ميم مثانه ايله مراره‌يه ذال ذكره اشارتدر ❊ للقاضی اقراض مال الغائب والطفل واللقطة ❊ (بشروط تقدمت فی القضاء) قاضيچون غائب صغير وصغيره‌نك مالنی ولقطه‌يی قضابحثنده تقدم ايدن شرطلرايله غيره قرض ويرمك واردر شروط متقدمه صغيرك وصيسنك فقدانی ومضاربه طريقيله اخذ ايدر برآدمك بولنمامسی ومستقرضك غناسيدر ❊ بخلاف الاب والوصی والملتقط ❊ (الااذا انشدها حتی ساغ تصدقه فاقراضه اولی زيلعی) بابا ووصی وملتقط قاضينك خلافنه دركه بونلر اقراضدن ممنوعلردر الالقطه‌يی قالدين كمسنه جمعيت محللرنده كندونك انی بولديغنی اشاعه واعلان ايدوب صاحبنی بولميوب كندويه انی تصدق جائز اولورسه امدی انی اقراضی اولی اولور ❊ قال ان كان الله يعذب المشركين فامرأته طالق لاتطلق امرأته لان من المشركين من لايعذب ❊ (كذا فی الخانية) بركمسنه الله تعالی مشركينه عذاب ايدرسه عورتم بوش اولسون ديسه عورتی بوش اولمز مشركاردن معذب اولميان كس بولنمغين زيرا المشركين كلمه‌سنده الف واللام جنس وياستغراق ايچون اولمغله كل مشرك ديمك اولور (وظاهرتوجيهه ان المراد بهذا البعض من يصدق عليه المشرك فی الجملة بان يكون مشركا فی عمره ثم يختم له بالحسنی اواطفال المشركين

فانهم مشركون شرعا) خانيه‌نك توجيهك ظاهرى بودركه اشبو غير معذب اولان بعض مشركيندن مراد كندويه فى الجملة مشرك اطلاقى صادق اولان كمسنه‌در مثلا عمرنده براز مشرك اوله‌رق وقت يچروب صكره كندويه حسن خاتمه نصيب اولان آدم ويا اطفال مشركين كبى زيرا بونلر شرعا مشركلردر (واذا ثبت ان البعض لايعذب وهى سالبة جزئية لم تصدق الموجبة الكلية القائلة كل مشرك يعذب قاله المصنف پس مشركيندن بعض كمسنه عذاب اولنمز سالبهٔ جزئيه قضيه‌سى مضمونى ثابت اولنجق مصنفك متنده ال استغراقيه ايله كل مشرك يعذب مآلنده ديديكى قضيه موجبهٔ كليه صادق اولمدى (وقد اورد هذا للغز على غير هذا الوجه ابن وهبان فقال ❊ وهل قائل لايدخل النار كافر ❊ ولكنها بالمؤمنين تعمر) ابن وهبان اشبو لغزكه مستور المراد معما مآل كلامنى وجه مشروحك خلافى اوزره ايراد ايدوب ديدى ناره كافر داخل اولماز لكن نارك عمارتى مؤمنينله‌در يعنى مؤمنين داخل اولور دير برذات بولنورمى (قال ومعناه ان الكفار لما يرون النار يؤمنون بالله تعالى ورسوله ولاينفعهم قال تعالى فلم يكن ينفعهم ايمانهم لما رأوا باسنا) ناظم مرحوم اشبو لغزك مفاد ومآلنى كشف وايضاحده ديركه بونك مفهوم ومعناسى كفار نارى كوروب مشاهده ايتدكلرنده حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك وجود ووحدانيتنه ورسولنه ايمان كتورورلر لكن ايمانلرى كندولرينه نفع ويرمز كويا ناره كافر دخول ايتمامش مؤمنينله تعمير اولنمش اولور نته‌كه آيت كريمه‌ده مفاد مذكورى اشعار ايدر (ولعجزى البيت معنى اخر وهو ان عمارها خزنتها القائمون بامرها وهم مؤمنون فى البيت سؤالان) بيتك مصراع ثانيسى ايچون ديكر معنا دخى ممكندركه جهنم نارينك امر وخدمتنده قائم خزنهٔ ناركه عمادى مؤمنيندر ايمدى بيتده ايكى سؤال اولمش اولور لكن استدراكى اكا آبيدر (قال ابن الشحنة وعندى ان هذا ممايننكر ذكره والتلفظ به ولاينبغى ان يدون ويسطر ولايقبل تأويل قائله انتهى) شارح ابن شحنه ديركه بنم عندمده اشبو مضمون مشروحك ذكرى وتلفظى منكر ومستهجن بر شيدر لايق وسزاوار اولان بومثللو كلام تدوين وتسطير اولنميوب ولفظنده بشاعتكه لذتسزلك اولوب وعوامى ايهامه ايقاع اولديغندن قائلنك تأويلى مقبول اولماز (قلت هذا مع وضوح وجهه تكلم فيه فكيف الاول فلا تغفل) شارح عليه الرحمه ديركه اشبو مصراع ثانينك توجيه وتأويلنك وضوح وظهورى وار ايكن انده تكلم وبحث ايتدى مصراع اولده نيجه بحث اولماز (ثم رأيت شيخنا قال قدقضى بنقله عن نفسه بالانكار وانه ماكان ينبغى له (ان يدونه وبالله التوفيق) شارح مرحوم ديركه بوندن صكره بن شيخم واستاذمى كوردمكه بيورردى تحقيق ابن شحنه اشبو كلامى نقل وشرحيله كندو نفسينه انكاريله حكم ايتديكه كندوسى تدوين وتسطير لايق دكلدر ديوب واشبو بيتى شرح وتدوين ايتدى امدى كندويه تدوين لايق دكل ايدى (ومانقل عن الامام ان رجلا سئله ماتقول فيمن قال لا ارجوا الجنة ولا اخاف النار واكل الميتة والدم واشهد بمالم ار ولا اخاف الله تعالى واصلى بلا ركوع ولاسجود وابغض الحق واحب الفتنة فسئل عن اصحابه فقالوا كافر فتبسم رضى الله تعالى عنه وقال هو مؤمن)

(يعنى)

يعنى امام اعظمدن بر رجل سؤال ايدوب مشاراليه كندو اصحابندن سؤال ايتدكده اوكمسنه كافردر ديديلر تبسم ايدوب مؤمندر ديدى جنتك ونارك ربلرندن رجا وخوف ايدر كندولرندن ايتمز وميته ودمدن مرادى سمك وطلاقدر كورمديكى نسنه‌يه شهادتدن مرادى الله ذوالجلال ورسولنه شهادتيدر ولا اخاف الله تعالى‌دن اراده‌سى ظلم اللهدن خوف ايتمم ديمكدر حذف مضافله الله ذوالجلال ظلمدن منزه ومبرا اولمغين وصلاة جنازه وموته بغض وماله محبتدر ظهيرالدين بوعباره‌نك امام مشاراليهه نسبتنى انكار واستبعاد ايله بومثللو كلامى تكلم وتفوه حرامدر قائلى تكفير اولنمزسه ايوجه تأويلى قبولده اولنمز ديدى باخصوص فى زماننا جهل وبدعتلرك ظهورى آوانده ❊ صبى حشفته ظاهرة بحيث لوراه انسان ظنه مختونا ولاتقطع جلده ذكره الابتشديد ❊ (الم) ❊ ترك ❊ (على حاله) ❊ كشيخ اسلم وقال اهل النظر لايطيق الختان ❊ (ترك ايضا) برصبينك ذكرنك باشى ظاهر اولوب درسى متصل اولديغندن نظر ايدن انى مختون ظن ايدوب سنت محلى اولان قلفه‌سى انجق الم شديد ايله قطع اولنورسه قطع اولنميوب حالى اوزره ترك اولنور زيرا قطع قلفه انكشاف حشفه ايچون اولمغله حشفه ظاهره اولدقده قطع ايجاب ايتمز نته‌كيم سنى كمالينه ايرشمش شيخ كبير شرف اسلامله مشرف اولوب اهل خبره‌سى بوختانه طاقت كتورمز ديدكده قطع اولنميوب ترك اولنديغى مثللو (ولوختن ولم تقطع الجلدة كلها ينظرفان قطع اكثر من النصف كان ختانا وان قطع النصف فمادونه لايكون ❊ (ختانا يعتد به لعدم الختان حقيقة وحكما) بركسنه ختان اولندقده قبق تعبير اولنان درينك كلسى قطع اولنمزسه ايمدى نصفندن اكثرى قطع اولنمش اولورسه ختان تحقق ايتمش اولور نصفى ونصفندن مادونى قطع اولنورسه حقيقة واكثرينى قطعله حكما ختان بولنمامغين ختان مشروح ختان معتدبه اولماز (والاصل ان) ❊ الختان سنة ❊ (كما جاء فى الخبر) ❊ وهو من شعائر الاسلام ❊ (وخصائصه) اصل اولان ختان خبرده ورودينه بناء سنتدر وعلايم وخصائص اسلامدندر لكن شارحك وخصائصندن طائفه يهودك اختتانلريله سؤال وارد اولور ❊ فلو اجتمع اهل بلدة على تركه حاربهم الامام ❊ (فلايترك الالعذر وعذر شيخ لايطيقه ظاهرة) چون براهل بلده ختانى ترك اوزره اجتماع واتفاق ايدرلرسه امام كندولريله محاربه ايدر پس بلا عذر ترك اولنمز ختانه طاقت كتورميان شيخك معذوريتى ظاهر وباهردر ❊ ووقته ❊ (غير معلوم وقيل) ❊ سبع سنين ❊ (كذا فى الملتقى وقيل عشر وقيل اقصاه وقيل اثنتا عشرة سنة وقيل العبرة بطاقته وهوالاوجه) ختان ايچون جانب شرعدن معلوم ومعين بروقت يوقدر بعضلر يدى ياشنده نماز ايله امر اولنديغندن تطهيرده مبالغه ايچون وقتى يدى ياشنه بلوغيدر بعضلر عادت ايتسون ديو اون ياشنده نماز ايچون ضرب اولنمغله وقتى سنك اونه رسيده اولمسيدر بعضلر نهايتى اون ايكى سنه‌در بعضلر اعتبار ختانه طاقت كتورمه‌سى وقتنه‌در ديديلر زياده وجه اولان بودر (وقال ابو حنيفة رحمه الله تعالى لاعلم لى بوقته ولم يرد عنهما فيه شئ فلذا اختلف المشايخ فيه) امام اعظم رحمه الله تعالى وقت ختانه بنم ايچون علم وبيان اولمدى بيوردبلر اما بين همامينده

بونك حقنده برشی ورود ایتمدیکندن بونده مشایخ فقها اختلاف ایتدیلر (وختان المرأة لیست سنة بل مکرمة للرجال وقیل سنة) عورتك ختانی سنت دکلدر بلکه مختونه نسا ایله جماع الذ اولمغین رجاله مکرمتدرکه الله ذوالجلال نسانك ختانی مشروع قیلمسیله رجاله اکرام ایتمش اولدی عندالبعض سنتدر خنثی‌نك ختانیله نص وارد اولدیغندن ایمدی فقط رجاله مکرمه اولسه ختان مشروع اولماز ایدی عورت اولماسی احتمالندن ختانی ایچون رجلك محل معهودنه نظر مشروعدر (وقدجمع السیوطی من ولد مختونا من الانبیاء علیهم الصلاة والسلام فقال) امام سیوطی پیغمبران ذیشان حضراتندن مختونا ولادت بیوران ذوات کرامت نصابی اوچ بیتده جمع وتبیانله بیورمشکه (وفی الرسل مختون لعمرك خلقة) (ثمان وتسع طیبون اکارم) (وهم زکریا شیث ادریس یوسف) (وحنظلة عیسی وموسی وآدم) (ونوح شعیب سام لوط وصالح) (سلیمان یحیی هود یس خاتم) امام سیوطی رحمه الله تعالی دیرکه سنك بقاکه بن قسم ایده‌رمکه رسل کرام علیهم السلامدن خلقت ونشئتلرنده مختونا دنیایه تشریف بیوران ذوات سامی سمات اون یدی عدد مطیب ومکرم عالیشانلردرکه یانك قصریله زکریا شیث ادریس یوسف حنظله عیسی موسی آدم نوح شعیب سام لوط صالح سلیمان یحیی وطه ویس اسم سامیلری امثالی نیجه نام بناملر بکام خاتم النبیین علیهم الصلاة والسلام حضراتیدر ✻ ویجوز کی الصغیر وبط قرحته وغیره من المداوات للمصلحة ✻ بالایجاب) چوجغه یاقی وچبانی شق امثالی مداوات برای مصلحت جائزاولور زینت ایچون قولغنی دلمك‌ده ینه بویله‌در حامله عورت ولده مضرتی اولور خوفیله حجامت ونصد مثللو شیلردن منع اولنور ایاغی منکسر اولوب برأ والتیامی احتمالی اولمیان بهایمی مأکول اللحم کبی ذبحی اولیدر برمرضعه عورتك حملی ظاهر اولمغله سودی چکیلوب باباسنك ده دیکر مرضعه استیجارنه قدرتی اولمامغین ولدك هلاککندن خوف اولنورسه مادام مستبین الخلقة تام الاعضا اولمزسه مثلا درت آیلقدن نقصان اولورسه اوحملی استنزال واسقاط مشروعدر حل حالا آدمی اولمدیغندن آدمینك صیانتی ایچون کندوبی دوشرمك جائز اولدی واکله مرضنه مبتلا اولان آدمك بدنی قطعده بأس یوقدر (ویجوز) ✻ فصد البهایم وکیها وکل علاج فیه منفعة لها ✻ حیوانانه فصد وداغ امثالی کندوده منفعت ظاهر اولان هر برعلاجی یاپمق جائز اولور ✻ وجاز قتل مایضر منها ککلب عقور وهرة ✻ (تضر) ویذبحها ✻ (ای الهرة) ✻ ذبحا ✻ ولایضربها لانه لایفید ولایحرقها) کلب عقور ومضرتلو کدی امثالی حیوانانی قتل جائز اولور هره ذبح اولنور احراق اولنمز وضربنده برفائده اولمدیغندن ضرب اولنمز ظاهر کلامدن فهم اولنان ذبحك هره‌یه اختصاصیدر (وفی المبتغی یکره احراق جراد وقملة وعقرب ولابأس باحراق الحطب فیها نمل والقاء القملة لیس بادب) مبتغیده مسطوردرکه چکرکه وکهله وپره وعقرب وحیه امثالی موذیاتی احراق کراهت تحریمیه ایله مکروهدر کندوده قرنجه اولان حطبی یاقمه بأس یوقدر کهله‌یی دیری آتمق مورث نسیان اولوب وغیره اذایی وکندوبی جوعیله تعذیبی موجب اولمغین ادبسزلك اولدی ✻ وجازت المسابقة بالفرس والابل والارجل والرمی ✻ (لیرتاض للجهاد) جهاد وغزایه ممارسه

(والفت)

OSMAN ERGİN
KİTAPLARI
No

والفت ایتمك ایچون آت ودوه وایاقله آدم آتوب وسهامله مسابقه جائز اولدی مجرد لهو ولعب ایچون مکروهدر شرطی فرسلرك مسافهٔ مسابقه‌یه تحملی وهر برینك سبقه احتمالی اولمسیدر ✻ وحرم شرط الجعل من الجانبین ✻ (الا اذا ادخلا ثالثا محللا بشرطه کما فی الحظر) ✻ لا ✻ (یحرم) ✻ من احد الجانبین ✻ (استحسانا ولایجوز الاستباق فی غیره هذه الاربعة کالبغل بالجعل واما بلاجعل فیجوز فی کل شیء وتمامه فی الزیلعی) مسابقه‌ده ایکی طرفدن جعلکه دراهم مثللو برشی شرطی حرامدر الاحظرده مرور ایتدیکی مثللو شرطینه ملابس اوله‌رق محلل ثالث ادخالینك صورتی جعلله مسابقه ایدن ایکی آدم بردیکر آدمه سن بزم ایکی مزی سبقت ایدرسك ایکی مزدن اعطا اولنه‌جق جعل سنك ایچون اولسون بزلر سنی سبقت ایتدیکمز تقدیرجه سندن برنسنه مطالبه ایتمیه‌یز دیه‌لریله اولور لکن مقدمکه ایکینك میانلرنده‌که شرطکه قنغیسی سبقت ایدرسه دیکرینه تأدیه ایده‌جکی نسنه حالی اوزره باقی اولورکه قنغیسی غلبه ایدرسه مشروطی صاحبندن اخذ ایدر ایکیسی ثالثه غالب اولورلرسه اندن برنسنه اخذ ایده‌مزلر مسابقه‌نك شرطی فرسلرك هر برینك دیکرینه کفو وعدیل اولوب احدهمانك آخرنی سبقته محتمل اولمسیدر لامحاله برآخرنی سبقت ایده‌جك اولورسه نامشروعدر حدیث دلالتیله جعل فقط برجانبدن شرط اولورسه استحسانا حرام اولماز قارمعناسی مرتفع اولمغین واشیاء مشروحه‌نك ماعداسی بغل مثللو شیئده جعلله مسابقه جائز دکلدر امابلاجعل هرشیده مشروعدر ✻ ولایصلی علی غیره الانبیاء و ✻ (لاعلی) ✻ غیر الملائکة الابطریق التبع ✻ انبیاء فخام ملائکهٔ کرامك ماعدالرینك اوزرلرینه تصلیه اولنمز الابطریق التبع آل واصحابه اولور بعضلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك ابی اوفی رضی الله تعالی عنه تصلیه‌سنه بناء والله جلیلك هو الذی یصلی علیکم واوآلئك علیهم صلوات کلام قدیمینك دلالتیله سائر ذواته تصلیه‌یی تجویز ایتمشلر ایسه‌ده جمهور علما پیغمبران عظام حضراتنك ذکرلرنده تصلیه وشعار انبیادن اولمغله منعنه ذاهب اولمریله غیریلری بونده کندولرینه الحاق اولنمزلر بعض محلده ورودی دعایه محمولدر صلات لفظیله کندولرینه دعا مشروعدر تعظیمی مشعردر اوالعالیه دیرکه الله عظیم الشانك رسولی صلی الله تعالی علیه وسلمه صلاتنك معناسی دعالریدر ینه بویله ملائکه‌نك ماعدالرینك صلاتلرینك معناسی دعا وحق سبحانه وتعالیدن ثنا طلبیدر واقوالك اولیسی بودر (وهل یجوز الترحم علی النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قولان زیلعی قلت وفی الذخیرة انه یکره) رسول اکرم ونبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلمه ترحمکه رحمه الله تعالی دیمك جائز اولورمی بونده ایکی قول واردر عندالبعض جائز دکلدر صلوات کبی تعظیمی مشعر اولمدیغندن کندوایله انجق پیغمبران وملائکه‌نك ماعدالرینه دعا اولنور مشار الیهم قطعا بلاشبهة مرحوم اولمریله کندولرینه ترحم حاصلی تحصیل قبیلندن اولور بعضلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم الله تعالینك رحمتنه اسوق عباد اولندیغندن تجویز ایتدیلر کندولرینی اسماء معظمه ایله ذکر واجبدر عربه باخصوص حرمین شریفین کندولرینك مکانی اولمغله اکا واهالیسنه تعظیم خصوصا مهاجرین وانصار واولاد وانسابلرینه سیما حضرت علی وابوبکر وعمر وعثمان رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اولادلرینه وتبجیلی الزم

وهمدر شارح رحمه الله تعالى دیرکه ذخیره‌ده ترحم مکروهدر دیو مسطوردر
(وجوزه السیوطی تبعا لااستقلالا فلیکن التوفیق وبالله التوفیق) امام سیوطی ترحمی تبعا
تجویز ایتدی استقلالا ایتمدی یعنی صلوته تبعیتله مثلا اللهم صلی علی محمد وعلی آل محمد
وارحم محمدا وآل محمد کبی ترحم اولور امدی قولین میانلرینی توفیق اولور جناب باری
هر برامورمزی احسن تدبیره موافق ایلیه امین ۞ ویستحب الترضی للصحابة ۞ اصحاب کزین
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنه ترضیه مستحب اولور الله ذوالجلال حضرتلرینك
رضاسنی تحصیله پك حریص اولوب دائما رضاء الله اولان اعماله ابتدار وغیرت ایدوب
ومبتلا اولدقلری بلا یا ومصائبه اشد رضا ایله راضی اولدقلرندن کندولری ترضیه‌یه پك
مستحق اولدیلر کندولرینك ماعدالری کندولرینك ادنالرینك درجه‌لرینه واصل اوله‌مزلر
هرنه قدر دنیا طلوالوسی التونی انفاق ایتسه‌لرده (وکذا من اختلف فی نبوته کذی القرنین
ولقمان وقیل یقال صلی الله علی الانبیاء وعلیه وسلم کما فی شرح المقدمة للقرمانی) ینه بویله نبوتلرنده
اختلاف اولنان ذی القرنین ولقمان کبی ذوات کرامه ترضیه مستحب اولور بعضلر بونلرك
نام سامیلری ذکر اولندقده صلی الله تعالی علی الانبیاء وعلیه وسلم دینور دیدیلر نته‌که قرمانینك
مقدمه شرحنده مرسومدر امام نووی دیرکه ظن ایده‌رمکه بولابأسدر راجح اولان ترضیه
نبوتلری ثابت اولمامغین ۞ والترحم للتابعین ومن بعدهم من العلماء والعباد وسائر الاخیار ۞
ترحم تابعینه وکندولردن صکره دنیایه تشریف ایدن علما وعباد وسائر خیر خلف ذوات
کرامه دخی اولور ۞ وکذا یجوز عکسه ۞ (وهو الترحم للصحابة والرضی للتابعین ومن
بعدهم) ۞ علی الراجح ۞ (ذکره القرمانی) ینه بویله قول مشروحك عکسیده قول
راجح اوزره جائز اولورکه اصحاب کزینه ترحم تابعین ومن بعدهمه ترضیه‌در (وقال
الزیلعی الاولی ان یدعو للصحابة بالترضی وللتابعین بالرحمة ولمن بعدهم بالمغفرة والتجاوز
زیلعی) اولی اولان اصحاب کزینه ترضیه تابعینه رحمت بونلردن صکره اولانلره مغفرت
وتجاوز عفو ایله دعا ایتمکدر دیدی ۞ والاعطاء باسم النیروز والمهرجان لایجوز ۞ ای
الهدایا باسم هذین الیومین حرام) نوروز ومهرجان کونلرینك اسمیله اعطاکه هدایا
ویرمك حرامدر ۞ وان قصد تعظیمه ۞ (کما یعظمه المشرکون) ۞ یکفر ۞ معطی مشروح
ایام مزبوره‌لره مشرکینك تعظیملری مثللو تعظیم قصد ایدرسه کافر اولور (قال ابو حفص
الکبیر لو ان رجلا عبدالله خمسین سنة ثم اهدی لمشرك یوم النیروز بیضة یرید تعظیم یومه
فقد کفر وحبط عمله انتهی) ابو حفص کبیر دیرکه بر رجل اللی سنه مولای متعال حضرتلرینه
عبادت ایدوب بعده یوم نیروزده برمشرکه اول کونه تعظیم قصدیله بریومرطه هدیه
ایتسه تحقیق کافر اولور وعملی حبط اولور (ولو اهدی لمسلم ولم یرد تعظیم الیوم بل جری
علی عادة الناس لایکفر وینبغی ان یفعله قبله او بعده نفیا للشبهة) واکر هدیهٔ مشروحه‌یی
برمسلمه اهدا ایدوب اول کونه تعظیم قصد ایتمیوب همان عادت ناس اوزره برمعامله اجرا
ایدرسه کافر اولمز لکن اولیسی نفیا للشبهة انی یوم مرسومدن اول ویا صکره ایتمکدر
(ولو شری فیه مالم یشتره قبله ان اراد تعظیمه کفر وان اراد الاکل والشرب والتنعم

لایکفر زیلعی) اندن مقدم سائر ایامده اشترا ایتمدیکی نسنه‌یی اوکونده اشترا ایدوب
کندویه تعظیم قصد ایدرسه کافر اولور یوق اکل وشربی تنعیم وترفه مراد ایدرسه
کافر اولمز ۞ ولایلبس القلانس ۞ (غیر حریر وکرباس علیه ابریسم فوق اربع اصابع
سراجیه‌وصح انه حرم لبسها) حریر وازرنده دورت پرمق ابریشم اولان کرباسك ماعداسی
قلانس لبسنده بأس یوقدر حریر وکرباس مشروحدن اتخاذ اولنان قلنسوه‌لرك لبسنك
حرمتی صحیحدر قلانس قلنسوه‌نك جمیدرکه تحت العمامه باشه لبس اولنان کسوهٔ مشهوره
ایدی الان ترك اولندی ۞ وندب لبس السواد وارسال ذنب العمامة بین کتفیه الی وسط
الظهر ۞ (وقیل لموضع الجلوس وقیل شبر) سیاه جبه وردا وعمامه امثالی اثوابی لبس
مندوب ومشروعدر سیر کبیرده امام محمد ذکر ایتدیکی ندبینه دلالت ایدر حدیث شریفه
بناء احمر لبس امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده مکروهدر باب الحظرده بحثی تقدم ایتدی
ثوب اخضر لبسی مستحبدر انس ابن مالك رضی الله تعالی عنه‌دن مرویدرکه رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم احب الالوان خضرة واهل جنتك ثیابی یشلدر
ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك بر رداء خضریسی مرویدر وبین الکتفین وسط ظهره قدر
عمامه‌نك بر طرفنی صالیورمك دخی مندوب قیلندی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك
انی فعلنه مبنی بعضلر ارسال مشروحی موضع جلوسه‌دك بعضلر برقارش مقداردر دیدیلر
۞ تکمیل ۞ انسانه احسن اثوابنی لبس مستحبدر امام اعظم رحمه الله تعالی کندو اصحابنه
انکله وصیت بیوررایدی وکندولری دورتیوز التون قیمتلو ثوب لبس ایتمشدر الله جلیلك
قل من حرم زینة الله قول شریفنه امتثالا وخرج رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم برداء
قیمته الف درهم وربما قام الی الصلوة وعلیه رداء قیمته اربعة آلاف درهم زیلعی امام اعظم
رحمه الله تعالی یه سؤال ایتمشلر که حضرت عمر رضی الله تعالی عنه بر کوملك لبس ایدرایدیکه اوزرنده
برچوق یمه‌لر اولور ایدی جواب بیورمشلرکه انی کیدکاری لحکمة‌در کندولری امیر المؤمنین
اولمریله پس البسهٔ نفیسه واطعمهٔ لذیذه اتخاذ ایده‌جك اولسه کندولرینك خدمت
دولتلرنده بولنان عماللرده کندولرینه اقتدا ایدوب انیده حلالندن یپامیوب فقرایه ظلم
وجوره مؤدی اولمسون دیو مشارالیه لمصلحة قناعت طریقنی اختیار ایلدی ابو السعود
۞ ویکره ۞ (ای للرجال کما مر فی باب الکراهة) ۞ لبس المعصفر والمزعفر ۞ (لقول ابن
عمر رضی الله تعالی عنه نهانا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عن لبس المعصفر وقال ایاکم
والاحمر فانها زی الشیطان) رجاله عصفور وزعفران ایله مصبوغ اثوابی لبس مکروهدر
نته‌که باب الکراهتده مرور ایتدی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما بیورمشلرکه رسول اکرم
ونبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلم بزلری معصفر ثوب لبسندن نهی بیوروب دیدیلرکه سزلر
احمردن حذر ایدوب احمری سزلردن حذر ایتدیریکز زیرا احمرة شیطان زینتیدر (ویستحب التجمل
واباح الزینة بقوله تعالی قل من حرم زینة الله اخرج لعباده الایة وخرج رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم وعلیه رداء قیمته الف درهم زیلعی) تجمل مستحبدر الله ذوالجلال حضرتلری
زینت وزیوری کندو قولیله که قل من حرم زینة الله الخ کلام قدیمیله مباح قیلوب خطاب

غزت بیورمشکه ای بنم حبیبم سن سویله که الله جلالك عبادی ایچون ظاهره اخراج واحسان بیوردیغی زینت ونعمتلری قنغی کس حرام ایدر یعنی براحد ایده‌من رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حجرهٔ سعادتدن طشره خروج وتشریف بیوردیلر حالبوکه اوزرلرنده بیك درهم قیمتلو بر رداء شریف وار ایدی ❊ وللشارب ان یتقدم علی الشیخ الجاهل ❊ (ولو قرشیا قال الله تعالی والذین اوتوا العلم درجات فالرافع هو الله تعالی فمن یضعه یضعه الله فی جهنم) نورسیده حدیث السن عالم ایچون شیخ جاهل اوزره بر مجلسده تقدم واردر هرنه‌قدر جاهل قریش قبیله‌سندن اولورسه‌ده حق سبحانه وتعالی حضرتلری والذین اوتوا العلم درجات بیورمشدر علما ایچون عند معنویسنده درجات عالیات اولدیغن قوللرینه طویورمشدر آیت کریمه‌نك اولی واذاقیل انشزوا فانشزوا یرفع الله الذین آمنوا منکم والذین اوتوا العلم درجات امام فخر الدین الرازینك احکام القرآن نام تألیف الیفنده مسطوردرکه رسول اکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حال وشان سنیه‌لری علمایی بر مجلسده سائر اهل مجلس اوزره ترفیع وتقدیم ایتدیکه حتی نزد عالیلرنده ناسه فضل ورجحانلری تبین ایدوب ظاهر اوله ایمدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمدن صکره دخی بویله اولمق واجبدر عبدالله بن عباس ابن عم خیر الناس بیورمشلرکه علما ایچون سائر مؤمنین اوزره یدیوز درجهٔ رفیعه وارکه هر ایکیسنك مابینی بشیوز سنه مقداری بعد مسافه‌در پس علمایی رفیع القدر ایدن مولای متعالدر امدی برکمسنه علمایه تعظیم ایتمیوب تحقیر معامله‌سی ایدرسه الله تعالی کندوبی جهنمه وضع بیوردر (وهو اولو الامر علی الاصح وورثة الانبیاء بلاخلاف) قول اصح اوزره علما الله ذو الجلال حضرتلرینك یاایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم نظم مجیدنده کندولرینه اطاعتله امر وفرمان بیوردیغی اولو الامر وبلا خلاف ورثهٔ انبیادر وهمه حال مطاع مقدمدر فقهادن زندوستی بیورمشلرکه عالمك جاهل اوزره حقی واستاذك تلمیذ اوزره حقی برابردرکه بر مجلسده کندولرندن مقدم فتح کلام ایتمیوب وغائب اولدقلرنده مکاننه قعود ایتمیوب وکلامنی رد ایتمیوب ومشینده کندوبی تقدم ایتامکله کمال تعظیم وتوقیردن لازمدر وخلف بن ایوب زماننده زلزله وقوع بولمغله کندولری طلبهٔ علومه دعا ایله امر ایتدکده کندویه طلبه‌یی تخصیصندن سؤال ایتدکلرنده جواب بیوردیلرکه انلرك صلاح حالله معروف خیرلولری سائر آحاد ناسدن خیرلو ومقبولدر وشرلولری سائر کمسنه‌لرك شرلولرندن خیرلودر ❊ اختضب لاجل التزین للنساء والجواری جاز ❊ (فی الاصح ویکره بالسواد وقیل لامر فی الحظر) نسا وجواری‌یه تزین ایچون بر رجل اختضاب ایدوب صقالنی حنا ایله بویاسه قول اصحده جائز اولور سیاهله تغییر شیب مکروهدر بعضیلر مکروه دکلدر دیدیلر بوکاداٸر بحث باب الحظرده مرور ایتدی ❊ کما یجوز ان یأکل متکئا ❊ (فی الصحیح لماروی انه صلی الله تعالی علیه وسلم اکل متکئا مجمع الفتاوی) نته‌که قول صحیحده برنسنه‌یه اتکا ایدیجی اولدیغی حالده اکل جائز اولدیغی مثللو زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك متکئا اکل طعام بیوردقلری روایت اولندی ❊ اخذته الزلزلة فی بیته ففر الی الفضاء لایکره بل یستحب ❊ (لفرار النبی صلی الله تعالی علیه وسلم عن الحائط المائل) برکمسنه

خانه‌سنده قاعد ایکن زلزله ظهور ایتسه کندویه اندن فرار مکروه اولمز بلکه مستحبدر رسول اکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلمك انهدامه میل ایدن حائطدن فرارینه مبنی ❊ واذا خرج من بلدة بها الطاعون فان علم ان کل شیء بقدر الله تعالی فلا باس بان یخرج ویدخل وان کان عنده انه لو خرج نجا ولو دخل ابتلا به کره له ذلك ❊ بر آدم کندوده طاعون اولان بلده‌دن خروج ایده‌جك اولوب ویاخود ایده‌جك اولسه امدی کندوسی بیلوب واعتقاد ایدرسه‌که هر برشی انجق الله عظیم الشانك تقدیر ومشیتیله اولور خروج ودخولنده بر باس وضرر اولمز واکر اعتقاد وزعمی خروج ایتدیکم تقدیرجه نجات وخلاص بولورم دخول ایدرسم مبتلا ومصاب اولورم پس بونده خروج ودخولی مکروهدر (فلا یدخل ولا یخرج صیانة لاعتقاده وعلیه حمل النهی فی الحدیث الشریف مجمع الفتاوی) امدی اوآدم کندو اعتقادنی صیانت وحفظ ایچون دخول وخروج ایتمز ودخول خروجدن نهی حقنده‌کی حدیث شریف بوکا محمولدر ❊ فقیه فی بلدة لیس فیها غیره افقه منه یرید ان یغزو فلیس له ذلك ❊ بر بلده‌ده کندودن غیری زیاده عالم وفقیه اولمیان فقیه متبحر کفار ایله غزا وجهاد مراد ایتسه امدی کندویه جهاد تعین ایتمامشسه کندویه جهاد ایجاب ایتمز نشر علم واجرای شریعتله کندولرینك مسلمینه نفع وفائده‌لرینك ثوابی جهاددن اکثر اولدیغندن (بزازیه وغیرها) ❊ قضی المدیون الدین المؤجل قبل الحلول اومات ❊ (فحل بموته) ❊ فاخذ من ترکته لایاخذ من المرابحة التی جرت بینهما الا بقدر مامضی من الایام وهو جواب المتاخرین ❊ (قنیه) بر مدیون دین مؤجلنی قبل حلول الاجل دائننه ادا ایدوب ویاخود اجل موعودیله وفات ایتمکله دینك وعدی حلول ایدوب حقنی ترکه‌دن اخذ ایدرسه میانلرنده جاریه اولان مرابحه‌دن انجق ایام ماضیه‌ده‌که مرابحه مقدارنی اخذ ایدر مدت مستقبله ایچون بر شی الامز بومتأخرین قولیدر صورت مسئله مثلا بر رجل نقدا اون درهمه بر نسنه اشترا ایدوب انی اون ماه وعده ایله بر اخر ادمه یکرمی درهمه بیع ایتدکده مزبور اخر بش ماه مرورنده ثمن مبیعی ادا ایدوب ویاخود وفات ایتسه بش درهمی استرداد ایدوب بشی ترك ایدر (وبه افتی المرحوم ابو السعود افندی مفتی الروم وعلله بالرفق للجانبین وقدقدمته قبل فصل القرض) اشبو سالف البیان قولله مرحوم ومغفورله مفتی روم ابی السعود افندی افتا ایدوب بونده طرفینه رفق واردر دیو علتنده سرد ایلدی شارح علیه الرحمة دیرکه بو مسئله‌یی فصل القرضدن مقدم بن دخی ذکر ایتدم ❊ فروع ❊ (فی اخر الکنز ینبغی لحافظ القرآن فی کل اربعین یوما ان یختم مرة) کنزك اخرنده مسطوردرکه حملهٔ قرآن اولان حفاظه هر برقرق کونده بر دفعه ختم لایق وسزاواردر زیرا تلاوت قرآندن اصل مقصود معانی شریفه‌سنی فهم وادراك وانده بولنان عبر ومواعظله معتبر ومتنصح اولمقدر حق سبحانه وتعالی حضرتلری افلا یتدبرون القرآن بیورمشدر ❊ خاتمه ❊ قران عظیم الشان قرأت ایدن کمسنه‌یی مشغول قیلمامق ایچون کندویه سلام ویرمامك لایق ومناسبدر سلام ویرلدیکی تقدیرجه ردی حقنده ایکی قول مصحح واردر علی قول رد ایدر علی قول ایتمز خزانة الاکملده وقیل لایردوبه ناخذ دیو مذکوردر امام اعظم رحمه الله تعالی ورضی عنهدن مرویدرکه مصلییه ویریلان سلام کبی قلبیله رد ایدر بعضلر لسانی مشغول ایتدیکی مثللو قلبنیده مشغول ایتمز دیدیلر قرآن تلاوت ایدن کمسنه اذانی استماع ایدرسه

افضل اولان قرآتي قطع ايدوب انصات واستماع اذان ايتمكدر قارينك مجلسنده بر پيغمبر اسمى ياد اولنورسه قرائتك افضليتنه مبنى قرأنه مراعاتاً تصليه ايتمز بعدالفراغ تصليه ايتسه اولور ايتمزسه برشئ لازم اولمز انتهى قارينك عندنده عطسه واقع اولان آدمه قارينك تشميتنى حموى استظهار ايلدى امام اعظم رحمه الله تعالى بيورمشلركه سنده ايكى دفعه قرآن عظيم الشانى ختم ايدن كس حقنى ادا ايتمش اولور قارى انجق باباسنه ويا استادينه ويا عالمه قيام ايدر قنيه ده مذكوردركه احسن اولان انسانه هرماه برختم ايتمكدر قاريه تطهر وتحسين لباس وتطيب وتعظيم اوزره تمكنله جلوس وترتيله قرائت وتلاوت محلنى وشموعله تنوير مندوبدر وختمى وقتنده قارى اهل واولادينى جمع ايدوب انلره بركات ومغفرتله دعا ايدوب وتكرار ختم بدأ ايده مصحفدن قرائت افضلدر قرائتله رقيه وافسون جائزدر ابوبكر اسكاف بيورركه رعافه مبتلا اولان كمسنه نك جبهه سينه قانيله فاتحه يى كتب جائز اولور مشارالیهدن سؤال ايتديلركه دمله فاتحهٔ شريفى كتب جائز اولورمى جوابنده نعم بيوروب ضرورتده شرب خمر مشروع اولمازمى بيوردى اوچ كوندن اقلده ختم ايتمك مندوبدر قرائته وقتك اوليسى رمضاندر برمصحف شريف پك عتيق اولمغله كندودن قرائت متعذر اولورسه بعضلر احراق بالنار تجويز ايتديلر بعضلر پاك برثوبه لفله لحد ايله دفن اولنور ويا صو ايله غسل اولنور ويا ال وآياق دكز پاك برمحله وضع اولنور ديديلر مصحف شريفه وتفسير وفقهه محاذى مدرجل مكروهدر كعبيه مكروه اولديغى مثللو برآدم قرأنى كوزلجه طوغرو تلاوت ايدن كمسنه نك عندنده لحن وغلط اوله رق قرائت ايتسه اوعالمه انى تعليم ايدوب خطاسنى صوابه تبديل ايتمك لازمدر كندوسى خطاسنى سؤال ايتسون ويا ايتمسون يول ازان كمسنه يى ارشاد ايدوب طريق مستقيمه ايصال مطلقا واجب اولديغى حديث شريفده واردركه وعرضت على ذنوب امتى فلم ارذنبا اكبر من آية اوسورة اوتيها الرجل فنسيها والنسيان ان لا يمكنه القرأة من المصحف صدق رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم مضطجعا قرأن تلاوتنده باس يوقدر لكن آياقلرينى ضم ايدر برصبى برخانه ده تلاوت قرأن ايتدكده اهل بيت عملرينه مشغول اولورلرسه معذورلردر عمله شروعلرى قرائتدن مقدم اولورسه استماعى تركلرنده باس يوقدر يوقيسه معذور اولمزلر والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ كتاب الفرائض ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

اشبو كتاب نصفت نصابك ماقبلنه مناسبتى معلومدركه وصيت غالبا مرض موتده اولور اندى موت وقوعبولدقده بر موجب فرائض بقسمة حاجت مس ايدر فرائض فريضه نك جميدركه هر برمكلفه فرض اولان شيدن عبارتدر فريضه هر بر فرض وتقدير اولنان مقدارده اطلاق اولنور (هى علم باصول من فقه وحساب تعرف حق كل من التركة) فرائض فقه وحسابدن براز اصول وقواعده علم ومعرفتدركه تركه دن هر كسك حقنى تعريف وبيان ايدر اصول شروحه دن مراد وارثر وحجب وتعصيب حقلرنده جاريه اولان قواعددر حساب

تصحيح مسائل واعطاء انصبا ورثه لردن اخراج اولنان ذواتى اخراجى بيانه متعلق حسابدر اكلات سراجيه شرحنده بيان ايتديكى تعريف تامكه علم الفرائض معرفة مايتعلق بالتركة من الحقوق ومايمنع منه ومعرفة اصحابها وكيفية استحقاقهم لها وقسمتها تعريفدر بوتعريف جحب ومنع امثالى بعض اصوله شامل اولمغين شارحك تعريفندن واضح ومطرد اولدى امدى معرفة قولى معرفه ومعرفك غيرى افراد واغياره شامل تعريفك جنسى اولور مايتعلق بالتركة من الحقوق قولى فصل اولوب سائر معارفى اخراج ايدر مايمنع منه قيدى ارثه مانع اولان شيلرى وحجبى ادخال ايچوندر معرفة اصحابها اسى مستحقينى وكيفية استحقاقهم لهاسى ورثه نك اصحاب فرائضدن وياعصبه ويا ذوى الارحامدن اولدقلرينى بيان ايچوندر وقسمتها عليهم قولى ضرب وتصحيح امثالى نسنه لرك تعريفده دخولى ايچوندر (والحقوق ههنا خمسة بالاستقراء لان الحق امالميت اوعليه اولا الاول التجهيز) بومقامده حقوق بالاستقرا بشه منحصردر زيرا حق يا ميتك لهسنه اولور ويا عليهنه اولور وياخود بويله اولمز اولكسى تجهيزدركه اكلات بيانه كوره ميتك دفن اولندك كفندن ماعدا كندويه صرف اولنان حوايجندن عبارتدر كمال پاشا زاده كفنيده تجهيزده ادخال ايتمشدر (والثانى امان يتعلق بالذمة وهو الدين المطلق اولا وهو المتعلق بالعين) ايكنجيسى كه عليهنه اولان ياميتك ذمتنه تعلق ايدركه كندونك ذمتنده بولنان مطلق ديندن عبارتدر ويا بويله اولمزكه حق تركه دن بر عين معينه يه تعلق ايدر بعدالموت حقوق متوفانك ذمتنه تعلق ايتمسه ذمتى حقوقدن خاليه اولمغله اخرتده عدم مؤاخذه ايجاب ايدر بوايسه باطلدر (والثالث اما اختيارى وهو الوصية او اضطرارى وهو الميراث) اوچنجيسيكه ميتك نه لهسنه ونه عليهنه اولان يا اختياريدركه ثبوتى وصيت كبى متوفانك اختيار ورضاسيله اولور ويا اضطراريدركه كندونك رضاسنه توقف ايتمز بلكه ميراث مثللو ثبوتى طرف شرعدن اولور (وسمى فرائض لان الله تعالى قسمه بنفسه واوضحه وضوح النهار بشمسه) اشبو علمه فرائض تسميه اولندى وفرائض تسميه سى مناسبدر زيرا الله ذوالجلال حضرتلرى ميراثى كندوسى بالذات تقسيم وتقدير بيوروب تقديرنى بر ملك مقربه وياننى مرسله تفويض بيورميوب اصحاب فرائضدن هر برلرينك نصف وربع وثمن وثلثان وثلث وسدس حصه ونصيبلرنى بيان وشمس سيله نهارى وضوحى كبى انى ايضاح بيوردى نماز زكوة حج كبى سائر احكام شرعيه بونك خلافنده دركه بونلرده نصوص مجمله اولمغله اكثريا سنت كندولرنى بيان ايتمشدر (قلت ولذا سماه صلى الله تعالى عليه وسلم نصف العلم لثبوته بالنص لاغير واماغيره فبالنص تارة وبالقياس اخرى) شارح عليه الرحمه ديركه الله جليل كندوسى بالذات ميراثى تقسيم بيورديغنه مبنى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى فرائضه نصف علم تسميه بيورديلر انجق نصله ثابت اولمغين فرائضك ماعداسى سائر علوم دينيه نصله وقياسله ده ثابت اولديغى اولور نصدن مراد بونده اجماعه عام اولاندر (وقيل لتعلقه بالموت وغيره بالحياة وبالضرورى وغيره بالاختيارى) بعضلر نصفيتى بوموت حالنه سائرلرى حيات حالنه متعلق اولديغنه مبنيدر وياخود بونده برنسنه يه مالكيت ضرورى سائرنده اختيارى اولديغندندر ديديلر معلوم اولسونكه رسول اكرم ونبى افخم

صلى الله تعالى عليه وسلمك فانها نصف العلم قول بلاغتشمولى متشابهاتندر علمای فخامدن متشابهاتی تأویله قائل اولميان ذوات بیوررلرکه بزلر فرائضك نصف علم اولدیغنی تصدیق ایدوب نەوجهله نصف اولدیغنده بحث ایتمیز تأویلنه ذاهب اولان علمای اعلام تأویلات عدیده ایله تأویل ایدوب حتی بعض شاعر ماهرانلری اشبو ایکی بیتده جمع وتبیان ایتمشدر ❁ قول رسول الباری المصور ❁ علم الفروض نصف علم فابصر ❁ ماول تأویله مجتمع ❁ فی حسمش وتفوث ففکر ❁ حاء مهمله حالته اشارتدرکه بوعلمه انسانك موتی حالنه سائر علوم حیاتی حالنه متعلقدر امدی ایکی حالتك مجموعندن هربر حالت نصف اولدیغی ظاهردر سین مهمله سببه اشارتدرکه اسباب ملکك اختیاریسی وارشرا وقبول وهبه ووصیت کبی ضروریسی وار میراث کبی حین علمه اشارتدرکه علما علمی ایکی قسمه تقسیم ایتمشلردر بری کندو ایله انسانه علم حاصل اولان علمدرکه علم فرائضدر بری اسبابه علم حاصل اولور علمدرکه سائر علمدرشین معجمه مشقته اشارتدرکه بونده که مشقت سائر علومی تحصیلده که محن ومشقته عدیل ومساوی اولور تاء فوقیه تقدیره اشارتدرکه فرائضك فروع ومسائلی بسط وتقدیر اولنسه جم وجثه‌سی سائر کتب علمیه‌نك جم وجثه‌لرنده اولور غین معجمه ترغیبه اشارتدرکه نصف تعبیری تحصیلنه هرکسی تشویقه محمولدر واو وسعته اشارتدرکه بعضندن نصف تعبیری توسعاً ومجازادر ثاء مثلثه ثوابه اشارتدرکه ثواب اعتباریله نصفدر دیمك اولور زیرا خبرده وارددرکه سائر علومك هربرمسئله‌سنی کسب وتحصیلنه اون حسنه فرائض مسئله‌لرینك هربرینه یوز ثواب اعطا اولنور پس شارحك بیان ایتدیکی تأویلاته طقوز اولور (وهل ارث الحی من الحی ام من المیت المعتمد الثانی شرح وهبانیه) حیکه وارثك ارثه استحقاقی حید ثیدرکه مورثی حیاتده اولدیغی حالده‌یدر یوخسه میتدنمیدرکه وفاتی حالنده‌می ترکه‌یه مالك اولور معتمد اولان ثانیدرکه وفاتی وقتنده وارث ترکه‌یه صاحب اولور زیرا مادام مورث حیاتده‌در مالنه کندوسی مالکدر پس وارثده مالك اولور دینسه برماله برحالده ایکی کسنه مالك دیمك ایجاب ایدر بوایسه باطلدر اختلافك تفصیلی علامه عبدالبرك وهبانیه شرحنده‌در ❁ یبداء من ترکة المیت الخالیة عن تعلق حق الغیر بعینها کالرهن والعبد الجانی ❁ (والماذون المدیون والمبیع المحبوس بالثمن والدار المستأجرة) رهن وعبد جانی وماذون مدیون وتأدیهٔ ثمن ایچون حبس اولنان مبیع واجاره‌ده‌که دار امثالی بعینها کندویه غیرك حقنك تعلقندن خالیه اولان میتك ترکه‌سندن ابتدا تجهیز وتکفینله بدأ اولنور ترکه لغتده متروك معناسنه‌در طلبه مطلوب معناسنه اولدیغی کبی امدی برآدم برمالنی رهن ایدوب بعده کندوسی وفات ایتسه پس اول رهن ایتدیکی مالدن ماعدا برنسنه‌سی اولمزسه مرتهنك دینی تجهیز اوزره تقدیم اولنور رهندن دیندن زیاده برشی قالورسه کندویه صرف اولور سائرلرینده بونك کبیدر (وانما قدمت علی التکفین لتعلقها بالمال قبل صیرورته ترکة) سالف البیان رهن امثالی شیلرده حقوق سائره‌نك تکفین اوزره تقدیم اولنمسی مالك ترکه اولمسندن مقدم حقوقك کندویه تعلق ایتدیکینه مبنیدر ❁ بتجهیزه ❁ (ای التکفین) ❁ من غیر تقتیر ولا تبذیر ❁ (ککفن السنة اوقدر ماکان یلبسه فی حیاته) سنت ویا حال حیاتنده

ابس ایتدیکی لباس مقداری کفنیله بلا تقتیر ولا اسراف اولا میتك ترکه‌سندن تجهیز ایله بدأ اولنور تجهیز تکفینه عامدر تقتیرکه پك نقصان وفنا قسمندن ایتمامکدر زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری تحسین تکفینله امر بیوروب حسنوا اکفان الموتی فانهم یتزاورون فیما بینهم ویتفاخرون بحسن اکفانهم دیمشدر مطلق امرده وجوب اقتضا ایدر انتهی ابن کمال اولی اولان تبذیر بدلینه اسراف ایدیدی تقتیرك مقابلی اسراف اولمغین نظم مجیده‌ده والذین اذا انفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا وکان بین ذلك قواما وارد اولمشدر کفن سنت من حیث العدد رجاله اوچ نسایه بشدر قیمت جهتندن حال حیاتلرنده لبس ایتدکلرندن زیاده ونقصان اولمامالی (ولو هلك کفنه فلو قبل تفسخه کفن مرة بعد اخری وکل من کل ماله) برمیتك کفنی ضایع اولدقده پس تفسخندن مقدم اولورسه مرة بعد اخری تکرار کفنلنور وجمله‌سی میتك طوب مالندن صرف اولنور ❁ ثم ❁ (تقدم) ❁ دیونه التی لها مطالب من جهة العباد ❁ بوندن صکره قول طرفندن مطالبه اولنان دیونی تقدیم اولنور زکات وکفارت مثللو حق الله تعالی اولان دیون ترکه‌دن ادا اولنمز قضاء دیونك تنفیذ وصایا اوزره تقدیمی قضاء دیونك حیات ومماتی حاللرنده تأدیه‌سی واجب اولوب وصیتك اداسی فقط ممات حالنه خاص اولدیغنه مبنیدر (ویقدم دین الصحة علی دین المرض ان جهل سببه والافسیان کما بسطه السید) دین صحتکه برکسنه‌نك حال صحتنده بینه ایله ویا اقراریله ثابت اولان دینی سببی مجهول اولان مرضی حالنده‌که دینك اوزرینه تقدیم اولنور سببی معلوم اولورسه‌که مرضی حالنده بطریق المعاینه ثابت اولان دینی اقرار ایدرسه صحت حالیله مرض حالی برابر اولورنته‌که مرضی حالنده اشترا ایدوب مالك اولدیغی ویا استهلاك ایتدیکی مالك بدلی حقیقتده دین صحتدن اولدیغی کبی ارباب درایته پوشیده دکلدرکه تحقیقا دیون عباد اوچ قوی وسط ضعیف قوی تجهیز وتکفین اوزره تقدیم اولنان دینکه اعیان ترکه‌دن بر عینه تعلق ایدن حقوقدر وسط صحتی حالنده بینه ایله ویا اقراریله ثابت ولان ومرضی حالنده معاینة ثابت اولان دیندر ضعیف مرضی حالنده اقرار ایتدیکی دیندر (واما دین الله تعالی فان اوصی به وجب تنفیذه من ثلث الباقی والالا) میتك حق الله تعالی اولان دینیله وصیت ایدرسه عبادك دینی ادادنصکره باقی مالك ثلثندن انك تنفیذی واجب اولور وصیت ایتمزسه انك تأدیه‌سی ایجاب ایتمز حق الله تعالی زکات حج صیام نذر کفارت امثالی حقوقدر امدی برادم مثلا اسقاط صلاتله وصیت ایدرسه اخرتده کندودن صلات مطالبه‌سی ساقط اولور ایتمزسه ورثه تبرعا اسقاط صلوة ادا ایتسه‌لر اختیار معدوم اولمغله بعضلر ساقط اولمز دیدیلر عندالبعض ساقط اولور الله ذوالجلال حضرتلرینك سعهٔ رحمتی وکمال فضل وکرمی رجاسنه مبنی ❁ ثم ❁ (تقدم) ❁ وصیته ❁ (واومطلقة علی الصحیح خلافا لما اختاره فی الاختیار) ❁ من ثلث مابقی ❁ (بعد تجهیزه ودیونه) بعدالتجهیز والدیون ثلث مابقی‌دن اوله‌رق قول صحیح اوزره هرنه‌قدر وصیت مطلقه‌ده اولسه میتك وصیتی تقدیم اولنور اختلاف صاحب اختیارك مختاری اولان مضمون ایچوندرکه شیخ الاسلامك قولیدرکه وصیت معینه اولورسه‌که دار ویا جاریه مثللو شی معینه تعلق ایدرسه تقدیم اولنور ربع ویا ثلث کبی مطلقه اولورسه ترکه‌یه شیوعنه مبنی میراث

حكمنده اولمغله موصى‌له ورثه‌یه شریك اولور ورثه‌دن مقدم اولمز حتی موصینك مالنك
زیاده‌سیله مزداد ونقصانیله ناقص اولدیغندن میراث كبی اولور شرعا محل وصیت مطلقا
ثلثدر رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلمك ان الله تعالی تصدق علیكم بثلث اموالكم فی اخر
اعمارکم زیادة لكم فی اعمالكم قول شریفنه بناء ظن ایده‌رمكه رسول‌الله صلی الله تعالی علیه
وسلمك مراد شریفلری الله عظیم‌الشان حضرتلری اخر وقتكزده مالكزك ثلثنی سزلره خاص
قیلدیكه انكله برر خیر وحسنات كسب ایدوب زخر اخرت قیله‌سز دیمكدر عبدالله بن
مبارك بیورمشلركه بر مریضكه وصیت ایدر ورثه‌ده انی امضا وتنفیذ ایدر اجر وثوابده
موصیله ورثه برابرلردر فضیل بیورمشدركه وصیتده حیف وخیانت بر ذنبدركه اندن
توبه یوقدر حتی حضور رب‌العالمینه ملاقی اولندك ینه فضیلدن مرویدركه ورثه صغار
ویاخود كبار وفقرا اولورلرسه وصیتی ترك افضلدر اغنیا اولوب وایكی ثلثله كندولری
مستغنی اولورلرسه وصیت اولیدر من بعد وصیة یوصی بها اودین نظم مجیدی علی الاطلاق
ثلثدن زیاده‌یه‌ده متناول ایسه‌ده اجماع زیاده‌یی اخراج ایلدی مادام‌ورثه اجازت‌و‌یرمزلرسه
(وانما قدمت فی الایة اهتماما لكونها مظنة التفریط) وصیت دیندن مؤخر ایكن آیت كریمه‌ده
تقدیمی مظنهٔ تفریط اولدیغندن شانده اهتمامادركه اجرا وتنفیذنده قصور اولنمیه واصل
مقصود كندولرینك تقسیم اوزره تقدیملریدر یوخسه ترتیبلری دكلدر ونظم مجیدده او كلمه‌سی
واو معناسنه‌در واوده مطلق جمع ایچوندر ترتیب ایچون دكلدر مائة الف اویزیدون ایة
كریمه‌سنده وآثما اوكفورا نظم جلیلنده اولدیغی كبی ولفظنده تقدیم حكمنده تقدیمی ایجاب
ایتمز وصیتك مظنهٔ تفریط اولدیغی لزوما دیندن اقل اولوب وفقرا ومساكین حظ ونصیبی
اولوب دین غرما حقی اولمغله قوت وغلبه ایله حكام طرفندن مطالبه اولور وصیت فقط
میتك قول وذكریله اولور دین كندو ذكر ایتسون ویاایتمسون ذاتنده ثابت واداسی لازم
اولور برده وصیت بلاعوض اخذ اولنمغله میراثه مشابه اولدیغندن ورثه‌یه انی تركه‌دن
اخراج صعوبتلو اولمغین تأدیه‌سنده تعلل وتفریط احتمالی اولور امادین بونك خلافنه‌دركه ورثه
مورثلرینك ذمتنی تفریغ ایچون بالرضا اطمینان نفسله ادا ایدر امدی آیت كریمه‌ده وصیتك
تقدیمی ورثه‌یی تنفیذ واداسنه حث واغرا ایچون اولمش اولور ☼ ثم ☼ (رابعا بل خامسا)
☼ یقسم الباقی ☼ (بعد ذلك) ☼ بین ورثته ☼ (ای الذین ثبت ارثهم بالكتابة او السنة كقوله
علیه الصلاة والسلام اطعموا الجدات السدس) بوندنصكره رابعا كه معین بر تركه‌یه تعلق ایدن
حقوق برقسم مستقل اعتبار اولنوب دینده داخل دینورسه دردنجی مرتبه‌ده یوق دیندن
مستقل بشقه برقسم اعتبار اولنورسه خامسا باقی تركه وراثلری كتابله ویارسول‌الله صلی الله
تعالی علیه وسلمك اطعموا الجدات السدس قول شریفی كبی سنتله ثابت اولان ورثه میانلرنده
تقسیم اولنور وراثلری كتابله ثابت اولان ورثه اب ام زوج زوجه بنون بنات اخوة
واخوات‌در كتاب لغتده مكتوب معناسنه اسمدر عرف شرعده مصاحفده ثابت كلام اللهده
مستعملدر الف واللام عهد ایچوندركه قران مرادادر یاخود مضاف الیهدن عوضدركه كتاب الله
تقدیرنده اولور سنت رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلمدن قولاً ویافعلاً روایت اولنان

نسنه‌در حدیث قولا روایت‌اولنان مرویه خاصدر امدی جداتك ارثی سنتله ثابتدرینه بویله
اخوات لاب وامكده مع البنات ارثلری اجعلوا الاخوات مع البنات عصبة حدیث شریفیله
وعصبات حقنده ورودایدن الحقوا الفرائض باهلها فما ابقته فلاولی رجل ذكر حدیث شریفده
اولی كلمه‌سی احق معناسنه دكلدر زیرا احقكه پك احتیاجی اولان فقرالرینه میراث ویرلمز بلكه
من جهة النسب اقرب معناسنه‌دركه بعضا قرب درجه ایله وبعضاً قوة قرابتله اولور رجلك
ذكرایله تقییدی تلك عشرة كاملة نظم مجیدنده‌كه كبی تأكید ایچوندر بعضلر سبب استحقاقلری
ذكورت اولدیغنه تنبیه واشارت ایچوندر دیدیلر بعضلر عصبه‌نك صغیر ویاكبیر وارث
اولدقلرینی بیان ایچوندر بیوردیلر زیرا عادت جاهلیت میراثی انجق حدر جولیته بالغ اولان
آدمه اعطا ایدی امدی تقیید مشروح بلوغك عدم شرطیتنه دلالت ایدر (والاجماع كجعل
الجد كالاب وابن الابن) ویاخود ارثلری جدی اب وابن الابن ابن وبنت الابن بنت
واخت لابوین قیلق كبی اجماعله ثابت اوله اجماع امتدن مراد برعصرده امت محمد صلی الله
تعالی علیه وسلمدن حل عقد صاحبی مجتهدینك رأی وقوللرینك برحكم شرعی اوزره اتفاق
واتحادلریدر سائرلرینك اتفاقلرینه اعتبار اولنمز ☼ ویستحق الارث ☼ ولو لمصحف به یفتی وقیل
لایورث وانما هو للقاری من ولده صیرفیه باحد ثلاثة) ☼ برحم ونكاح ☼ (صحیح فلا
توارث بفاسد ولاباطل اجماعا) ☼ وولاء ☼ ارثه استحقاق اوچ شیئك بریله اولوركه رحم
ونكاح صحیح وولاكه كرك ولاء العتاقه وكرك ولاء الموالات‌در یستحق كلمه‌سی مجهول
صیغه‌سیله ویستحق الوارث الارث تأویلنده اولور فاعلنی حذفله مفعولی فاعلك مقامنه
قائم اولور بناء معلومله‌ده اولسه اولور فاعل ضمیری ورثه‌دن معلوم بر وارثه راجع
اولور تركه هرنه‌قدر مصحف شریفده اولسه ینه وارث اولور انجق بوقولله فتوا ویریلور
بعضلر مصحف میراث اولمز انجق ابوینك قرائت ایدن اولادینك اولور دیدیلر مثلا بلاشهود
عقد اولنان نكاح فاسده‌ده ونكاح متعه كبی نكاح باطلده اجماعا توارث اولمز (والمستحقون
للتركة عشرة اصناف مرتبة كما افاده بقوله) تركه‌یه مستحق اولان ورثه بطریق الاستقراء
اصناف عشرهٔ مرتبه‌در نته‌كه مصنف مرحوم انی كندو قولیله بیان وافاده ایدوب دیر ☼
فیبداء بذوی الفروض ☼ (ای السهام المقدرة وهم اثنا عشر عشرة من النسب ثلثة من الرجال
وسبعة من النساء واثنان من السبب وهما الزوجان) مصنف كتاب علیه رحمة الملك الوهابك
حقوق اربعهٔ مشروحه‌دن حق رابعی فاء تفسیریه ایله انی تفسیر وشرح وبیانه تصدی ایدوب
حقوق سائره‌ده ایتدیكی مواریث مقصود بالذات اولوب دیون ووصایا تؤطئة بالتبع ذكر
اولندقلرینه مبنیدر تقسیم تركه اولا اصحاب فرائضكه كندولرینه كتاب اللهده وسنت رسول‌الله
صلی الله تعالی علیه وسلمده اجماعده مبینه ومقطوعه سهام مقدره اولان ذواتله بداء اولنور سهام
مشروحه نصف ربع ثمن ثلثان ثلث سدسدر اصحاب فرائض اون ایكیدر اوننك قرابتی نسب
جهتندندر انكده اوچو رجالدن یدیسی نسادندركه اب جد اخ لام بنت بنت الابن اخت
لابوین اخت لاب اخت لام ام جدةدر ایكسنیكده قرابتی سببیه‌در زوجاتدر ☼ ثم العصبات ☼
(ال للجنس فیستوی فیه الواحد والجمع وجمعه للازدواج) ☼ النسبیة ☼ (لانها اقوی)

بعده عصبهٔ نسبیه اقوی اولمغین انلر ایله بدأ اولنور عصبات کلمه سنك اولنده که الف واللام جنس
ایچون اولمغله جمعیتی مضمحل ایتمکین کندوده استحقاقده جمله مفرد برابر اولور جمع صیغه سیله
تعبیری ازدواج ایچوندر که ذوی الفرضده جمله تناسب ایچوندر ۞ ثم بالمعتق ۞ (ولو انثی
وهو العصبة السببية) بعده معتق هر نه قدر انثاده اولسه کندو ایله بدأ اولنور بوده عصبهٔ
سببیه در اولی اولان مصنفه معتق بدلینه مولی العتاقه دیمك ایدیکه حتی ذو رحم محرمینه وارث
اولمغله کندونك اوزرینه عتق اولنان معتقه ده شامل اولیدی زیرا بونده اعتاق بولنمز ولا
اعتاقه بولنور ۞ ثم عصبة الذكور ۞ (لانه ليس للنساء من الولاء الا ما اعتقن) بوندن صکره
معتقك ذکور اولان عصبه بنفسه لریله بدأ اولنور زیرا نسا ایچون ولا اولمز الا کندولرینك
بالذات عتق ایتدکلرینك ویا بالواسطه کندولرینك عتق ایتدیکینك ولاسی برموجب
حدیث شریف کندولرینك اولور ۞ ثم الرد ۞ (على ذوى الفروض النسبية بقدر
حقوقهم) بعدازین سالف الذکر عصباتدن براحد بولنمدیغی تقدیرجه اصحاب فرائض نسبیه یه
حصه لری مقداری باقی ترکه رد اولنور امدی برکمسنه فوت اولوب برقزینی وبراناسنی ترك
ایتدکده مسئله سی التیدن کلور اوچی قزینه وبری اناسینه نصف وسدس اوله رق حصه اولمغله
سهامك جمله سی درت اولور امدی بردرده نسبتله ربع اوچ درده نسبتله اوچ ربع اعتبار
اولنمغله التیدن باقی ایکی سهمك ربعی اناسنه اوچ قزینه حصه اولمغله مسئلهٔ ردیه دردده
رجوعیله اصل ترکه دردتدن تقسیم اولنوب بری اناسنه اوچی قزینه حصه اولور ۞ ثم
ذوی الارحام ثم ۞ (بعدهم) ۞ مولى الموالاة ۞ (كما مر فى كتاب الولاء وله الباقى بعد فرض
احد الزوجين ذكره السيد) بوندنصکره ذوی الارحامکه اصحاب فرائض نسبیه وعصبه اولمیان
کرك من جهة الاب کرك من جهة الام اقربا ایله تقسیم ترکه بدأ اولنور ذوی الفروض السببیه
اولان زوجان ارباب رددن اولمامغین حصه لری کندولرینه اعطا اولندقدنصکره باقی
ذوی الارحامه حصه اولور بعده بونلردن صکره کتاب الولاده ذکر اولندیغی مثللو مولای
موالاته بدأ اولنور موالات لغتده مصادقه معناسنه درکه معاداتك ضدیدر اصطلاحده بر
شخصك براخر ادمه سن بنم مولامسك بن وفات ایدرسم بکا وارث اول برجنایت ایدرسم
عاقله م اول دیوب ومزبور اخرك قبول ایتدم دیمه سندن عبارتدر امدی بوتقدیرجه عقد
ولاصحیح اولوب قائل اخره وارث اولوب وجنایت ایتدیکی تقدیرجه عاقله اولور بعد
فرض احد الزوجین باقی ترکه کندونك اولور بومضمون مشروحی سید شریف ذکر ایلدی
۞ ثم المقر له بنسب ۞ (على غيره) ۞ لم يثبت ۞ بوندنصکره غیر اوزره نسبی حمل اولنوب
واول غیردن مجرد مقرك اقراریله نسبی ثابت اولمیان مقر لهه تقسیمله بدأ اولنور مقر لهك على
کلمه سی ایله صله لنمسی حمل معناسنی تضمین اولدیغنه مبنیدر امدی مقرك زوجینك ماعداسی
ویابعید وارث معلومی اولورسه او میراثه مقر لهدن اولی اولور زیرا مادام نسبی مقردن ثابت
اولمدقجه وارث معروفه کندوسی مزاحم اوله من وارث احد زوجین اولدیغی تقدیرجه
عدم مزاحمه سی کبی اما وارث مزاحم اولمزسه مقبوله میراثه مستحق اولور زیرا مقرك وارثی
اولمدیغی صورتده کندو مالنده کندویه تصرف مشروعدر کورمزمیسنکه کندویه مالنك

جمیسنی وصیت واردر پس بونده نسبی هرنه قدر ثابت اولمزسه ده مقر له مالك طوپونه مستحق
اولور نسبك عدم ثبوتی بونده غیر اوزره نسبی حمل اولدیغندندر کمال پاشا زاده بیان ایدرکه
غیر اوزره تحمیل نسبی متضمن اولان اقرار بالنسب ایکی نوعدر بری کندو ایله اولغیره
نسبت ثابت اولاندرکه مثلا زیدك بکر بنم اوغلومدر دیو اقراری مثللو بواقرار بکرك نسبنی
زیدك باباسی اولان عمروك اوزرینه حملی متضمندر پس زید بکرك نسبنك ثبوتی ضمننده
بکرك عمروه ده نسبی ثابت اولمش اولور نوع ثانی کندو ایله اول غیره نسب ثابت اولمیان
اقراردرکه مثلا زیدك بکر بنم قرداشمدر دیو اقراری کبی امدی بوبکرك نسبی زیدك باباسی
اولان عمروك اوزرینه حملی متضمندر بوثابت اولمز انتهی (فلو ثبت بان صدقه المقر عليه او اقر
بمثل اقراره او شهد رجل اخر ثبت نسبه حقيقة وزاحم الورثة وان رجع المقر) امدی سالف
الذکر مقرك اقراری ثابت اولوب مثلا مزبور مقر علیه اولان عمروه زیدی تصدیق ایدوب
نعم بکر بنم اوغلومدر وسنك قرنداشکدر دیسه ویاخود عمرو زیدك اقراری معلومی اولمقسزین
زیدك اقراری مثللو کندوده بکر بنم اوغلومدر دیو اقرار ایدرسه ویاخود مقر ایله معا رجل
آخر شهادت ایلسه حقیقة مقر لهك نسبی مقر علیهدن ثابت اولوب ورثه یه مزاحم
اولور مقر هرنه قدر اقرارندن رجوع ایدرسه ده ینه وارث اولور (وكذا لو صدقه المقر له قبل
رجوعه وتمامه فى شرح السراجية سيما روح الشروح وقد لخصته فيما علقته عليها) ینه بویله مقری
قبل الرجوع تصدیق ایدرسه نسب ثابت اولوب مزاحمه تحقق ایدر ورجوعنه اعتبار اولمز
لکن بوپك ظاهرجه دکلدر زیرا مجرد مقر لهك تصدیقیله مقر علیهه نسب ثابت اولمز اشبو
مسئله نك تمام وتفصیلی سراجیه شرحلرنده در باخصوص روح الشروح نام شرح کامل الوضوحده که
کشف وبیانی بی مثل ونظیردر شارح علیه الرحمة دیرکه تحقیق بن سراجیه اوزره اولان شرح
وتالیفمده روح الشروحی تلخیص وایجاز ایتدم سیما کلمه سنده نفی جنس ایچون اولان لا محذوفدرسی
مثل معناسنه لانك اسمیدر خبری محذوفدر لا مثل التمام الموجود فى روح الشروح موجود
فى غيره من الشروح تقدیرنده در ۞ ثم ۞ (بعدهم) ۞ الموصى له بما زاده على الثلث ۞
(ولو بالكل وانما قدم عليه المقر له لانه نوع قرابة بخلاف الموصى له) بوندن صکره ماراالذکر
مراتب مشروحه لر منعدم اولورلرسه مال ثلثدن زیاده بلکه کلیسیله وصیت اولنان ذواته
صرف اولنور زیرا بونده موصی کندو مالنی براحده ضررسز برشخصه صرف ایتمکله
جائز ومشروع اولور اما وارث معلومی اولدیغی صورتده اکا اضرار ایتمش اولمغله بونك
خلافیدرکه نامشروعدر سید شریف سراجیه شرحنده دیرکه موصی لهك ثلثدن زیاده دن
منعی ورثه ایچون ایدی امدی ورثه معدوم اولدقده تماما وصیته مستحق اولور مقر لهك بونك
اوزرینه تقدیمی انده نوعا ما قرابت اولمغین صدقی احتمالندن بوندن اقوا اولدیغنه مبنیدر
باخصوص مقر مصرا فوت اولورسه قرابت پك قوت بولور ۞ ثم ۞ (يوضع فى) ۞ بيت المال ۞
(لا ارثا بل فيئا للمسلمين) بوندن صکره ترکهٔ میت مستحق اولمامغین مال ضایع اولدیغندن
ارث اولمیه رق مسلمین ایچون فیٔ وغنیمت اولدیغی حالده بیت الماله وضع اولنور حضرت
علی کرم الله تعالی وجهه ورضی الله عنه بیورمشلرکه من دخل الاسلام طائعا وقرأ القران

ظاهرا فلا فی بیت المال کل سنة مائتا درهم وفی روایة مائتا دینار ان لم یأخذها فی الدنیا اخذها
فی الاخرة شرح مختصر طحاویده مذکوردرکه بیت المالك مصارفی مریضه معالجه و موتایه کفن
ولقیطه وکسبدن عاجز کسانه نفقه‌در اما اعشار شرعیه وجزیه رؤس واهل ذمتك ومستأمنك
تجارلرندن عاشرك اخذ ایتدیکی مبالغك مصارفی سد ثغور عمارهٔ رباط وجسور وعلمای
نافعین وقضاة عادلین ومقاتله ومحتسبین ارزاقی مثللو مصالح مسلمیندر ایمدی مأمورلر اوزره
واجبدرکه بونلرك هر بریچون بر بیت مستقل قیلوب اندن اخذ ومصارفنه صرف ایده پس
مأمورین کندولرینه کفایت ایدر مبلغدن زیاده اخذ ایدرلرسه ویا مصارفلری بربرلرینه خلط
ایدرلرسه ظلم ایتمش اولورلر انتهی ❊ وموانعه ❊ (علی ماهنا اربعة) ❊ الرق ❊ (ولو ناقصا
کمکاتب وکذا فبعض عند ابی حنیفة ومالك رحمهما الله تعالی) وقتا که برشیئك وجود تحققنده
مجرد سببنك وجودی کفایت ایتمیوب بلکه انکله معا موانعك ارتفاعیده لابد ولازب اولمغین
مصنف مرحوم صاحب فرض ویا تصعیب مثللی اسباب ثمانیهٔ ارثی بیاندن فارغ اولدقدنصکره
موانعیده بیان وذکرینه اغاز وشروعه ابتدار برله بومقامده ذکر اولندیغنه نظرا موانع
ارث دردتدر دیدی مانع کندو ایله سببنك ایجاب واقتضا ایتدیکی شی منتفی اولان نسنه‌در
بونده مانع ایکی قسمدر بری ممنوعك ذاتنده بولنان بر معنانك مثلا رقیت کبی مانع اولمسیدر حرمان
وممنوعنه محروم اطلاق اولنور دیکری ممنوعك غیرنده که معنایه مبنی کندونك ممنوعیتیدرکه بوکا
حجب شخصینه محجوب دیرلر بونده اولکی مراد در ثانی حجب بابنده کلور کمال پاشازاده ارتدادیده
زیاده ایدوب موانعی بش قیلوب درت زعم ایدنلر اصابت ایتمدیلر دیوانلره تعریض ایتدی انتهی بعضلر
لعان وغرقی وهدمی امثالی تاریخ وفاتلری نامعلوم کمسنه‌لریده موانعده زیاده ایتدیلر ینه بویله
وارثك جهالتی ارثه مانعدر مثلا بر آدم ولدنی باب مسجده وضع ایدوب بعده انی رفع ایتمك
ایچون رجوع ایتدکده مسجدك قپوسنده ایکی چوجق بولوب لکن کندو ولدنی دیکرندن
فرق وتمییز ایده‌میوب ایمدی او حالده وفات ایتسه مزبور ولدلرك بریسی اندن میراث الەمزلر
سائر ورثه‌سی اولمزسه ترکه‌سی بیت الماله وضع اولنور وولدلرده احدهما آخرنده میراث الەمزلر
وارثلری بولنمدیغی تقدیرجه پس الغرم بالغنم فحواسی اوزره نفقه‌لریده بیت المالدن صرف
اولنور کذا فی روضة العلماء شرح الفرائض المنظومة موانع مشروحه‌نك اولکیسی مکاتب کبی
وامام اعظم وامام مالك نزدلرنده معتق البعض کبی هرنه‌قدر ناقصده اولورسه رقیتدر رق
لغتده ضعف معناسنه ثوب رقیق دینور ضعیف دیمك شرعده رق فی الاصل جزاء مشروع
اولان عجز حکمیدن عبارتدر عجز قدرتك خلافیدر بعض حسی اولور وبعضا شرعی وحکمی
اولور بونده حکمیله تقیید اولندیغی حسیدن احترازدر زیرا بعض اولورکه رقیق حسا ووجودا
حردن زیاده قوتلو وقدرتلو اولور لکن حکما حرك قادر اولدیغی شهادت وولایت وملك
امثالی شیلردن شرعده عاجزلردر واشبو عجزلرینك مشروعیتنك حکمتی جزاءدرکه کندولری
حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه عبادتدن استنکاف ایدوب آیات الله تدبر وتفکر ایله وزواجرنی
استماع ووجود وحدانیتنه دلالت ایدر آیات وعلایمه نظر ایله عقول وسمع وبصر ایله عدم
انتفاعلرنده کفار کندو نفسلرینی جماداته ملحق قیلملریله الله ذو الجلال حضرتلری کندولرینه

دنیاده رقیتله مجازات بیوروب کندولرینی عبادینه عبید قیلوب وکندولرینی ابتذال وتملکده
بهایمه الحاق بیوردی (وقالا هو حر فیرث ویحجب وقال الشافعی لا یرث بل یورث وقال
احمد یرث ویورث ویحجب بقدر ما فیه من الحریة) امامین همامین مار الذکر معتق البعض
حقنده کندولرینك عندنده عتق تجزی قبول ایتمدیکندن حردر امدی کندوسی وارث
اولوب ودیکرینی حجب ایدر بیوردیلر امام شافعی رحمه الله تعالی کندوسی وارث اولەمز لکن
غیر کندودن میراث اخذ ایدر دیدی امام احمد بن حنبل رحمه الله تعالی وارثده اولور غیر
کندودن میراثده آلور وکندوده بولنان حریت مقداری حجبده ایدر دیدی بو حضرت علی
کرم الله تعالی وجهه‌نك قولیدر نته‌که عجم‌زاده فرائض عثمانیه شرحندن بو مضمونی نقل ایتدی
(قلت وقد ذکر الشافعیه مسئلة یورث فیها الرقیق مع رق کله صورتها مستأمن جنی علیه
فلحق بدار الحرب فاسترق ومات رقیقا بسرایة تلك الجنایة فدیته لورثته ولم اره لائمتنا فیحرر)
شارح علیه الرحمة دیدکه علماء شافعیه بر مسئله ذکر ایتدیلرکه انده رقیق کلیسی رقیق ایکن
کندودن بطریق الاستناد الی اول الاصابة وورثه‌لری میراث آلورلر صورت مسئله امانله
دار اسلامه دخول ایدن بر مستأمن جنایت اولنوب بعده دارحربه لاحق اولمغله استرقاق
اولنوب وقبل الرق کندویه اصابت ایدن جنایت مشروحه‌نك سرایتیله وفات ایتدکده دیتی
وقت اصابته نظرا دارحربده بولنان ورثه‌لرینك اولور زیرا قبل الاسترقاق اول جنایت
تأثیریله فوت اولسه ارثی ورثه‌لرینك اولدیغی مثللو بعد الاسترقاقده کندولرینك اولور سببك
مقدم انعقادینه مبنی بزلر مضمون مشروحی امام‌لرمزدن کوروب واستماع ایتدککه حتی
فروعده کتب وتحریر اولنه ممکنکه انلرده موتی سیدك ملکنده وقوع بولمغله دیتی انك اولور
دیه‌لر ❊ والقتل ❊ (الموجب للقود او الکفارة وان سقطا بحرمة الابوة علی مامر) دخی
ارثه مانع قودکه قصاصی ویا کفارتی ایجاب ایدن قتلکه حیه حلول ایدوب ازهاق روحده
تأثیر اولان فعلدر ماسبقده مرور ایتدیکنه نظرا قصاص وکفارت حرمت ابوتله هرنه‌قدر
ساقط اولورلر ایسه ینه قتل مانع ارثدر رقك قتل اوزره تقدیمی کندونك شرعی قتلك
ناشرعی اولدیغنه بناءدر موجب قود اولان قتل عمدا قتلدرکه بونده الحق قود تعین ایدر
وایچون دیت اخذی اولمز الا قاتلك رضاسیله اولور قتل سلاحله ویا سلاح مقامنه قائم اولور
شی محدد ایله اولورسه شبه عمددر موجب کفارت اولان قتل اوچ قسمدر شبه عمد وخطا
وخطا مجراسنه جاری اولاندر اولکیسی مثلا بر آدمی بر شجر اوزره صعوده بر کمسنه
کره ایتمکله او آدمك اغاجدن دوشوب وفات ایتمسی کبی ویاخود قامجی مثللو غالبا
کندو ایله قتل اولمیان نسنه ایله عمدا قتل کبی بونك موجب شرعیسی عاقله اوزره دیت واثم
وکفارتدر قصاص ایجاب ایتمز ایکنجیسی صیده رمی ایدوب انسانه اصابت ایتمکله موتی
کبی اوچنجی نومی حالنده بر کمسنه‌نك اوزرینه منقلب اولمغله ویا دابه‌سنك اوزرنده ایکن
بر آدمی دپه‌لدوب ویا مرتفع بر محلدن بر کمسنه‌نك اوزرینه ساقط اولمغله وفاتلری کبی بونلرك
مقتضای شرعیلری کفارت وعاقله اوزره دیتدر بونلرده اثم یوقدر لکن جمله‌سنده میراثدن
محروم اولور سید شریف فرائض شرحنده سؤال ایدرکه بابا اوغلونی عمداً قتل ایتدیکی

صورتده قود وكفارت ايجاب ايتمز حالبوكه اتفاقا ميراثدن محروم اولور جواب بودركه قتل مشروح ذاتنده قصاص ايجاب ايدر ايدى انى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك لايقتل ولد بولده ولاسيد بعبده قول شريفى اسـقاط ايتدى انتهى بنابرين ديت باباڭ مالندن لازم اولور عاقله‌يه ايجاب ايتمز ظن ايدرمكه باباڭ عدم قصاصى كندونك ولدك سبب حياتى اولديغنه مبنيدر ايمدى كندونك آنك افناسنه سبب اولمسى جائز اولمز (وعندالشافعى لايرث القاتل مطلقا) امام شافعى رحمه‌الله تعالى نزدنده قاتل مطلقا كه كرك قصاص وكرك كفارت ايجاب ايدن بغير حق قتله مقتولى قتل ايتسون وكرك قصاصا ويا حدا ويا كندو نفسندن قتلى دفعيچون بحقٍ قتل ايتسون قاتل وارث اوله‌مز اما حنفيه قتنده قصاص وكفارت ايجاب ايتميان بحقٍ قتللرده وارث اولور ينه بويله قتلى كرها اولوب وياقاتل صبى ويا مجنون اولورسه وياعادل مورث باغيسنى قتل ايدرسه وارث اولورلر قال عليه الصلاة والسلام لايرث القاتل من المقتول بعد صاحب البقرة وهو الذى قتله ابن عمه فى زمن موسى عليه السلام لانه لماجنى جناية تضمنت تهمة القصد الى استعجاله الميراث منع عن مقصوده بالحرمان عقوبة له على القتل المحضور وزجرا له عما قصده على ما قيل الحريص محروم (ولومات القاتل قبل المقتول ورثه المقتول اجماعا) قاتل مقتولى جرح ايتمكله صاحب فراش اولوب لكن كندودن مقدم جارح وفات ايدرسه مجروح آكا وارث اولور كندو طرفندن آكا مانع ارث اولور برشى اولمامغين ❊ واختلاف الملتين ❊ (اسلاما وكفرا) دخى من جهته الاسلام والكفر ملتينك اختلافى مانع ارثدر اما من جهة اليهودية والنصرانية اختلاف دين مانع دكلدر كافرك مسلمدن عدم ارثى اجماعا ثابتدر سندى الله جليلك ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا نص شريفيدر وجهى بوكه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى كافرلر ايچون مؤمنين اوزره سبيل اولمغى نفى بيوردى توريثده سبيل اولديغندن نفيه سزا كورلدى اما مؤمنينك كفاردن عدم توريثى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك لايتوارث اهل ملتين شتى لايرث المسلم الكافر ولا الكافر المسلم قول شريفنه مبنيدر برده ابوطالبك وفاتنده درت اوغلوكه على وجعفر رضى الله تعالى عنهمانك مسلم اولدقلرى حالده عقيل ايله طالبى كافرلر اوله‌رق ترك ايتمكله رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم تركه‌سنى عقيل ايله طالبه ميراث قيلوب حضرت على وجعفر رضى الله تعالى عنهمايه برشى اعطا ايتميوب لايرث المسلم من الكافر بيورمشدر (وقال احمد ان اسلم الكافر قبل قسمة التركه ورث) امام احمد بن حنبل رحمه‌الله تعالى تركه تقسيم اولنمزدن مقدم بر وارث كافر اسلامله مشرف اولورسه وارث اولور بيورمشدر (واما المرتد فيورث عندنا خلافا للشافعى رحمه‌الله تعالى) ائمهٔ حنفيه قتنده مرتدك اسلامى حالنده كسب ايتديكى تركه‌سى ميراث اولوب ورثه‌يه حصه اولور ردتى وقتنده كسب وتحصيل ايتديكى مالى مسلمينه فئ اوله‌رق بيت الماله وضع اولنور امامين رحمه‌الله تعالى اسلامى وردتى زمانلرنده كسب ايتديكينك جمله‌سى وارث مسلمه‌يه ميراث اولور بيورديلر مرتد ايچون بعض احكام اسلام باقى اولمغله مالى تمليك ونفسى استرقاب اولنميوب وكندويه جزيه وضع اولنميوب وخمر وخنزيرده تصرفاتى تجويز اولنمدى بنابرين ارث حقنده اسلام حكمى ابقا اولنديغى امام شافعى ايچوندر اختلاف مشار اليه اسلامى

وارتدادى حالنده كسبلرينك طوپو بيت الماله وضع اولنور بيورمشدر (قلت وذكر الشافعية مسئلة يورث فيها الكافر صورتها كافر مات عن زوجته حاملا ووقفنا ميراث الحمل فاسلمت ثم ولدت ورث الولد ولم اره صريحا لائمتنا) شارح عليه الرحمة ديركه علماى شافعيه بر مسئله ذكر ايديورلركه انده كافردن مسلم ميراث الير صورتى بودركه بر كافر حامله بر عورتنى ترك ايده‌رك مرد وهلاك اولوب بزلر حمل موقوفك حصه‌سنى حين وضعنه‌دك توقيف ايتديكمزده عورت شرف اسلامله مشرف اولوب بعده وضع حمل ايتدكده ولدى اسلاميتده كندويه تابع اولمغله مسلم كافردن ميراث اخذ ايتمش اولدى لكن ائمهٔ حنفيه‌دن بوكا دائر كلام كوره‌مدك كندولرنى رد ممكنكه حمل موقوفك اسلاميله حكم ميراثه استحقاقندنصكره اولمغله اسلامى وقتنده مسلمك كافردن ميراث اخذى بولنمز ❊ و ❊ (الرابع) ❊ اختلاف الدارين ❊ (فيما بين الكفار عندنا خلافا للشافعى) ❊ حقيقة ❊ (كحربى وذمى) ❊ او حكما ❊ (كمستأمن وذمى وكحربيين من دارين مختلفين كتركى وهندى) موانع ارثك دردنجيسى حنفيه قتنده كفار بيننده دار حربده كه حربيله دار اسلامده كه ذمى مثللو حقيقة ويا دار اسلامده بولنان مستأمنله ذمى كبى ترك ايله هندى كبى دارين مختلفيندن اولان ايكى حربى كبى حكما دارينك اختلافيدر مستأمن هر نه قدر دار اسلامده ايسه‌ده حكما دار حربده‌در امام شافعى ايچوندر اختلاف مشار اليه نزدنده اختلاف حقيقت اولمق لازمدر (لانقطاع العصمة فيما بينهم بخلاف المسلمين) اختلاف مشروحله كفار ميانلرنده عصمت منقطع اولديغندن ارثه مانع اولدى مسلمين انلرك خلافنه‌دركه اسلامده تباين دار شرعا اعتبار اولنمز هر نه قدر بعضا اهل بغيله اهل عدل بيننده محاربه بولنوب منعه وملك مختلف اولمغله عصمت ينه منقطع اولورسه‌ده ميانلرنده ينه توارث جارى اولور دار اسلام ودار احكام اولمغله نظر شارعده دار واحده عد اولنور هر نه قدر ميانلرنده محاربه ومباعده اولورسه‌ده ملل كفر يوقدر كثرتيله ملت واحده عد اولنديغى مثللو (قلت وبقى من الموانع جهالة تاريخ الموتى كالغرقى والحرقى والهدمى والقتلى كماسيجئ) شارح رحمه‌الله تعالى ديركه موانع ارثدن غرقى حرقى هدمى قتلى مثللو تاريخ وفاتلرى نامعلوم اولنلر باقى قالوب ذكر اولنمدى نته‌كه فصل الحرقى والغرقيده كلور جواب مقامنده كمال پاشا زاده ديركه ارباب فرائض عندنده مانع كندو ايله ارثه اهليت فوت اولان شيدر ايمدى كندو ايله ارث فوت اولوب اهليت فوت اولميان وفاتده معيت موانعدن عد اولنمز (ومنها جهالة الوارث وذلك فى خمسة مسائل اوا كثر مبسوطة فى المجتبى) جهالت وارثده موانع مشروحه‌دندر اوده بش مسئله‌ده ويا اكثرده‌در تفصيلى مجتباده‌در بوندنده عجم زاده جواب ويرمشكه ارباب فرائض قتنده مقصود وارثه وسبب ارثه علمك تحققندنصكره موانعى بياندر بونلرده امر بويله دكلدر (منها ارضعت صبيا مع ولدها وماتت وجهل ولدها فلا توارث) مواضع مشروحه‌دندر بر عورت كندو ولديله برابر آخر بر كمسنه‌نك ولدنى ارضاع اثناسنده كندوسى وفات ايدوب ولدى معلوم اولميوب ميانلرنده اشتباه وقوع بولسه انلرده توارث اولمزكه ابوينى كندولرينه وكندولرى ابوينه وارث اوله‌مزلر (وكذا لواشتبه ولد مسلم من ولد نصرانى عند الظئر وكبرا فهما مسلمان ولايرثان من ابويهما زاد فى المنية الاان يصطلحا فلهما ان ياخذ الميراث بينهما)

ينه بويله بر مرضعه‌نك عندنده بر مسلمله بر نصرانيه‌نك ولدلرى بيننده اشتباه وقوع بولوب وكندولرى حد بلوغه رسيده اولورلرسه ايمدى اسلامك علونه مبنى ولدلرك ايكيسيده مسلم عداولوب ابوينلرينه وارث اوله‌مزلرمنيه‌ده مذكوردركه الا ولدلر ميانلرنده بربرلرندن ميراث اخذى اوزره مقاوله وعقد مصالحه ايتمش اولورلرسه پس كندولريچون فقط بربرلرندن ميراث اخذى اولور كندولرينى تجاوز ايلمز (ثم بين ذوى الفرض مقدما للزوجة لانها اصل الولاد اذ منها تتولد الاولاد فقال) بعدازين مصنف دقت پناه اعلى الله تعالى فى الجنة سمك بناه حضرتلرى اصحاب فرائضى ذكر وبيانه تصدى وتعرض بيورديلر لكن ذوى الفروضدن زوجه‌دن اولاد تولد ايدوب حاصل اولمغله كندولرى اولاده اصل منشأ اولديغندن كندولرينك بيانتى تقديمله بيورديلر ❊ فيفرض للزوجة فصاعدا الثمن مع الولد اوولد الابن ❊ (وان سفل) ايمدى زوجه بر وبردن زياده اولسون ولد ايله ويا ولد ابنله معا بولنورلرسه هرنه قدر سفلده اولسه‌لرده كندو ايچون كتاب اللهده فرض وتقدير اولنان حصه ثمندر ❊ والربع لها عند عدمهما ❊ (فللزوجات حالتان الربع بلاولد والثمن مع الولد) ذكور ويا اناث ولد وولد ابن معدوم اولدقده زوجه ايچون ربع واردر پس كندولرينك ايكى حالى اولدى كندولرندن وياغيرلرندن زوجك ولدى اولمزسه ربع اولورسه ثمندر بردن زياده اولدقلرينه نظراً مثلا ثمنك جملسنه حصه اولديغى سائر ورثه‌يه اجحاف ونقصان ايجاب ايتمامك ايچوندر زيرا برزوج بلا ولد فوت اولوب درت زوجه‌سنى ترك ايتديكى صورتده هربرلرينه ربع اعطا اولندقده طوپنى كندولرى اخذ ايتمكله سائرلرى محروم اولور ❊ والربع للزوج ❊ فاكثر كمالو ادعى رجلان (فاكثر نكاح ميتة وبرهنا ولم تكن فى بيت واحد منهم ولا دخل بها فانهم يقسمون ميراث واحد لعدم الاولوية) ❊ مع احدهما ❊ (اى اولد اوولد الابن) بر وبردن زياده زوج ولد ايله ويا ولد ابنله معا بولنديغى تقديرجه كندويه ربع فرض وحصه اولور زوجك بردن زياده اولديغنك صورتى مثلا ايكى ويا ايكيدن زياده رجلك متوفيه برعورتك نكاحنى دعوا واقامهٔ بينه ايدوب عورتده انلردن برينك يدنده وخانه‌سنده بولنميوب وكندويه برى دخول ايتمش اولمزسه امدى قاضى برزوج حصه‌سيله كندولرينه حكم ايدر بينلرنده اولويت منعدم اويغندن انى ميانلرنده برزوج ميراثيله على السوية تقسيم ايدرلر ❊ والنصف عند عدمها ❊ (فللزوج حالتان النصف والربع) ولد ولدابن اولمزسه زوجه حصهٔ ارثيه نصفدر ايمدى زوجك ايكى حالى اولمش اولور برى نصف آخرى ربع ❊ وللاب والجد ❊ (ثلثة احوال الفرض المطلق وهو) ❊ السدس ❊ (وذلك) مع ولد او ولدابن ❊ (والتعصيب المطلق عند عدمها والفرض والتعصيب مع البنت اوبنت الابن) بابا ودده ايچون اوچ حال واردر فرض مطلقكه تعصيبدن خالى فرضكه سدسدر ولد ابنله برابر اولورسه مزبورلر اولمديغى تقديرجه تعصيب مطلقدر قز ايله ويا اوغلونك قزيله فرض مع التعصيبدر بونده بابا فرضى اولان سدسى اخذ ايتدكدنصكره قز سهمى اولان نصفى آلوب بابا باقى ايكيه عصوبتله مالك اولور كندوسى اولى رجل ذكر بعد اخذ صاحب الفرض فرضه اولمغين (قلت وفى الاشباه الجد كالاب الا فى ثلث عشر مسئلة خمس فى الفرائض وباقيها فى غيرها وزاد ابن المصنف فى

زواهره اخرى من الفصولين ضمن الاب مهر صبيه فادى رجع لوشرط والا لا ولو ولياغيره اووصيا رجع مطلقا انتهى) شارح عليه الرحمة ديركه اشباهده مذكوردركه دده بابا كيدر الا اون اوچ مسئله‌ده دده بابا كبى دكلدر بشى فرائض مسئله‌لرنده‌دركه اولا بابانك اناسى بابا ايله معا وارثه اوله‌مز جد ايله اولور ثانيا ميت ابوينيله زوجينك برينى ترك ايتدكده احد زوجين حصه‌سنى اخذ ايتدكدنصكره انا ايچون ثلث مابقى واردر بابانك مقامنده جد بولنورسه انا ثلث كل اخذ ايدر الا ابى يوسف عندنده ينه ثلث مابقى آلور ثالثا بنى الاعيان‌له بنى العلات بابا ايله اجماعا ساقط اولورلر جد ايله امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده ساقط اولورلر امامين همامين قتنده اولمزلر رابعا معتقك باباسى اوغلو ايله بولندقده امام ابى يوسف عندنده ولانك سدسنى آلور ابنله معا بولنورسه كندو ايچون ولادن نصيب اولمز ولانك كليسى ابنكدر خامسا معتق معتقنك جدنى وقرنداشنى ترك ايتدكده امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده ولانك كليسى جدكدر امامين همامين ولا بينلرنده مشتركدر بيورديلر بونده جدك يرنده اب بولنورسه اتفاقا مالك كليسى ابكدر لكن بونك حكمى مسئلهٔ ثالثه‌دن مستباندر مسائل باقيه سائر فروع فقهيه‌ده‌در برى بركمسنه فلانك اقرباسى ايچون وصيت ايتدم ديسه ظاهر روايتده بابا داخل اولميوب دده داخل اولور ايكنجى ولدك صدقهٔ فطرى غنى اولان بابانك اوزرينه اداسى لازم اولوب دده‌سينه ايجاب ايتمز اوچنجيسى اب عتق اولندقده ولدينك ولاسنى مولاريه جر ايدر جد ايده‌مز دردنجيسى صغير باباسنك اسلاميله كندوسيده مسلم اولور جدينك اسلاميله مسلم اولمز بشنجيسى بر رجل براز اولاد صغار ايله برمقدار مال ترك ايلسه انده ولايت ابكدر ميتك وصى مختارى منزله‌سنده اولور جد اوله‌مز التنجيسى ولايت نكاحده‌در ايمدى بر صغيرك برقرنداشيله برجدى بولنورسه امام ابى يوسف قولى اوزره ولايتده مشتركاردر امام اعظم رحمه الله تعالى قولنده جده خاصدر جدك يرنده اب اولورسه اتفاقا كندويه مختصدر يدنجيسى برصغيرك باباسى فوت اولدقده يتيم اولور كندودن يتيمى ازاله‌ده جد بابا مقامنه قائم اوله‌مز سكزنجيسى بر شخص وفات ايدوب براز اولاد صغارنى ترك ايدوب ماليده اولمزسه ايمدى صغارك انالريله برجدلريكه بابالرينك باباسى بولنسه نفقه بينلرنده اثلاثا ايجاب ايدوب ثلثى امك اوزرينه ايكى ثلثى جده لازم اولور بونده جد بابا كبى اولسه نفقه‌نك كليسى كندويه لازم اولور ايدى انتهى حلبى مصنف مرحومك فرزند دلپسندلرى زواهر الجواهر نام اشباه اوزره اولان حاشيهٔ ساميه‌لرنده صور مستثنات اوزره فصولينندن نقلله برصورتده كندولرى زياده ايدوب بيوردلركه بر بابا صغير اوغلونى بالاجبار تزويج ايدوب زوجه‌سنه مهرينه كفيل اولمغله مهرينى تأديه ايتدكده رجوعنى شرط ايدرسه رجوع ايدر يوقسه ايتمز اما تزويج ايدن ابك ماعداسى اوليا ويا وصى اولورسه مطلقا رجوع ايدر (فقوله او وليا غيره يعم الجد فيرجع كالوصى بخلاف الاب) ايمدى صاحب فصولينك او وليا غيره قولى جده عام اولمغله هرنه قدر مهرك رجوعنى شرط ايتمزسه‌ده جد وصى كبى مهر مزبور ايله صبينك مالنه رجوع ايدر اب بونده جدك خلافنه‌در زيرا عادتا اوليا ووصى صغيرك مهرينى تحمل ايتمزلر ❊ وللام ❊ (ثلثة احوال) ❊ السدس مع احدهما او مع اثنين من الاخوة او (من) ❊ الاخوات ❊

(فصاعدا من اى جهة كانا ولو مختلطين) انا ايچون اوچ حال واردر ولد وولد ابنله ويا اخوة
ويا اخوات دن ايكى وايكيدن زياده ايله معا بولنورسه قنقى جهتدن اولورلرسه اولسونلر كرك
لابوين وكرك لاب وكرك لام ومختلطين اولوب برى لابوين ديكرى لاب ويا لام اولورسه
اولسون كندو ايچون سدس واردر ولد ذكور واناثه شاملدر الله جليل لكل واحد منهما
السدس مما ترك ان كان له ولد بيورمشدر (والثلث عند عدمهم وثلث الباقى مع الاب واحد
الزوجين) ولد وولد ابن واخوت واخواتدن ايكى واحد زوجين اولمديغى صورتده ابنايه
ثلث كل واب واحد زوجينله ثلث مابقى واردر بونك تحتنده ايكى صورت واردر برى بر
عورت فوت اولوب زوجيله ابوينى ترك ايتمسيدر پس مسئله سى التيدن تصحيح اولنمغله نصفى
زوجينه ثلث مابقى كه سدسى اناسينه باقيسى ابه حصه اولور ديكرى بر رجل فوت اولوب
زوجه سيله ابوينى ترك ايتديكيدر اعدى مسئله سى اون ايكيدن تصحيح اولنوب ربعيكه اوچ زوجه سنه
ثلث مابقيكه ينه ربعى اناسنه باقى باباسنه حصه اولور ❊ و ❊ (السدس) ❊ للجدة مطلقا ❊
(كام ام او ام اب) ❊ فصاعدا ❊ (يشتركن فيه) ❊ اذا كن ثابتات ❊ (اى صحيحات كالمذكورتين
فان الفاسدة من ذوى الارحام كما سيجئ) ❊ متحاذيات فى الدرجة لان القربى تحجب البعدى ❊
(مطلقا كما سيجئ) جده بر وبردن زياده اولسون مطلقا كه مرسومتان مثلا انانك اناسى ويا بابانك
اناسى اولسون ثابتات كه صحيحات ودرجه ده متحاذيات كه متساويات وغير محجوبات اولورلرسه
كندولريچون سدس واردر بردن اكثر اولدقلرى تقديرجه سدسده مشترك اولورلرسه
جدة فاسده كه كندو ايله ميتك مابيننه جد فاسد تخلل ايدن جده ذوى الارحامدندر نته كه بحثى
قريبا كلور بحث وبيان وارثه اولنلرى حقنده اولوب محجوبات وارثه اولمدقلرندن غير
محجوباتله تقييد اولندى ودرجه ده تساوى بولنمديغى صورتده قربى بعد اى مطلقا كه كرك ام
طرفندن اولسونلر وكرك اب جانبندن حجب ومنع ايدر نته كه حجب بياننده تفصيلى قريبا سيدك
فرائض شرحنده مسطوردركه جدهٔ واحده يه سدس اعطاسى اصحاب كزين رضوان الله
تعالى عليهم اجمعين حضراتندن ابو سعيد الخدرى ومغيرة بن ذؤيب رضى الله عنهمك رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلمك جده يه سدس اعطاسنى روايتلرينه مبنيدر جداته سدس اعطاسى
ابو بكر الصديق وعمر الفاروق رضى الله تعالى عنهمانك خلافتلرى زماننده كندولرينك وفقهاى
اصحابك اجماع واتفاقلريله اولمشدر جده يه السدس لك ولجماعتكن بيورمشلردر (والسدس)
❊ لبنت الابن ❊ (فاكثر) ❊ مع البنت ❊ (والواحدة تكملة للثلثين) مصنف مرحوم
ورثه دن حصه سى دائما سدس اولان جده يى ذكر ايتدكدنصكره بعض احوالنده سهمى سدس
اولنى بيانه شروع ايدوب ديركه دخى سدس ميتك صلبيه بر قزيله بولنديغى وقتده تكملة
للثلثين اوغلونك بر ويا اكثر قزى ايچوندر زيرا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشلركه
لا يزاد حق البنات على الثلثين اعدى بنات اوغلونك قزلرينه ده شامل اولمغله صلبيه قزى فرضى
اولان نصفى اخذ ايتمكله پس ابنك بنتنده كويا بناتدن عد اولنوب كندويه سدس اعطاسيله بناتك
حقى اولان ثلثان اتمام اولندى اشبو بنات ابن ايچون التى حال واردر اوچى بنات صلبيه نك
احوال ثلثيدركه براولورسه نصف ايكيدن اكثر اولورسه ثلثان كندولريله برابر مذكور

(بولنورسه)

بولنورسه كندولرينى عصبه قيلار ديكر احوال ثلثه سنده بنات صلبيه دن تفرد وتميز ايدركه
برى متنده كه ذكر اولنان صورتدر ايكنجيسى ايكى وايكيدن زياده صلبيه ايله سقوطدر الا
كندولريله مذكر بولنورسه كندولرينى عصبه قيلار واوچنجيسى صبى اوغلو ايله سقوطيدر
(والسدس) ❊ للاخت لاب ❊ (فاكثر) ❊ مع الاخت ❊ الواحدة ❊ لابوين ❊ (تكملة
للثلثين) دخى سدس تكملة للثلثين براخت لابوينله بولنان بر وبردن زياده اخت لاب ايچوندر
معلوم اولسونكه لابوين اخوه واخوات اولاد صلبيه كبيدر ذكورى ذكور واناثى اناث
كبيدر اخوات لابده ينه بويله اولاد ابن كبيدر اخوات لابوين ايچون بش حال واركه اول
احوال خمسه بعينها اخوات لابده ده جاريه اولور براولورلرسه نصف بردن زياده
اولورلرسه ثلثان كندولريله معا مذكر بولنورسه كندولرينى عصبه قيلار واجعلوا
الاخوات مع البنات عصبة حديث شريفنه مبنى بناتله عصبه اولملرى حالهٔ رابعه ابنله وابن
ابنله وابله بالاتفاق وجد ايله امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده سقوطلرى حالهٔ خامسه در
اخوات لاب ايچون ايكى حالهٔ اخرى دخى زياده سيله احوالى يدى اولور برى برشقيقه ايله
معا بولنورسه تكملة للثلثين سدس ديكرى ايكى شقيقه ايله سقوطدر الا كندولرينى عصبه قيلار
كندولريله برابر مذكر بولنورسه ساقطه اولمزلر واكر اخت لابوين بنتله عصبه اولورسه
اخت لاب ينه ساقطه اولور (والسدس) ❊ للواحد من ولد الام والثلث للاثنين فصاعداً
من ولد الام ❊ (ذكورهم كاناثهم) ولد امكه انادن قرنداش وقز قرنداش بر بولنورسه كندو
ايچون سدس واردر ايكى وايكيدن زياده بولنورسه ثلث وولد وولد ابنله واب وجد ايله
اتفاقا سقوطدر وذكورلرى اناثلرى كبيدركه قسمت واستحقاقده سنا مساويلردر الله جليلك
ثلثده كندولرينى شريك قلديغنه مبنى زيرا شركت مطلق ذكر اولندقده تسويه يه صرف
اولنور ❊ و ❊ (الثلث) ❊ للام عند عدم من لها معه السدس ❊ (كمامر) انا ايچون ثلث
واردر كندو انا ايله معا بولندقده انا ايچون سدس اولور كسنه لركه ولد وولد ابن واخوة
واخواتدن ايكى بولنمزلرسه نته كه ماسبقده مرور ايلدى ❊ ولها ثلث الباقى بعد فرض احد
الزوجين ❊ (كما قدمنا) ❊ وذلك فى زوجة وابوين ❊ (وام فلها حينئذ الربع) ❊ اوزوج
وابوين ❊ (وام فلها السدس)ماسبقده مرور ايتديكى مثللو ام ايچون احد زوجين حصه سنى
اخذ ايتدكدن صكره تركه دن باقينك ثلثى واردر بوده ايكى صورتده وقوع بولور برى زوجه
وابويندركه ابله ام اوله جقدر اعدى شارحك وام قولى زائد لاطائل تحته اولور بونده مسئله
دردتدن كلور برى زوجه يه ديكر برى باقينك ثلثى طوپك ربعى ابه حصه اولور ايكنجيسى
زوج وابويندر بونده ده وام قولى زائددر بونده ام ايچون سدس واردر وسهمى ثلثا تأدبامع
قوله تعالى وورثه ابواه فلامه الثلث صورت مشروحه لرده امك سهمى ربع وسدس ايكن
مصنفك ثلث تسميه سى الله عظيم الشانك وورثه ابواه فلامه الثلث قول شريفنه اتباعا وتأدبادر
وابوينك ايكيسنك بردن اخذ ايتدكلرينه نظرا انانك مأخوذى حقيقتده ثلثدر ❊ والثلثان لكل
اثنين فصاعدا ممن فرضه النصف ❊ (وهو خمسة البنت وبنت الابن والاخت لابوين والاخت
لاب والزوج) ❊ الا الزوج ❊ (لانه لا يتعدد) انصبادن ثلثان نصيبى نصف اولان هر بر

ایکی وایکیدن زیاده اولان اصحاب فرائض ایچوندرکه انلرده بش رؤس دواتدر میتك قزی واوغلونك قزی ولابوین ولاب قزقرنداشلریدر بریده زوجدر لکن زوجك تعددی اولمدیغندن کندویه ثلثان حصه اولماز زیرا ثلثانه وارث اولان انجق عند الانفراد نصفه وارث اولان متعدد اشخاص اولور بلکه زوج سالفة الذکر صورتده اولدیغی مثللو متعدده اولسه ینه حصه‌لری نصف اولور ثلثان اولمز استغفرالله العظیم والله سبحانه وتعالی اعلم

فصل فی العصبات

کمال پاشا زاده دیرکه لغتده کشینك عصبه‌سی اوغوللری وبابا طرفندن قرابتیدر بونلره عصبه تسمیه‌سی کندوبی احاطه ایتدکلرینه مبنیدر عصبوابه احاطوبه معناسنه‌در ایمدی انسانك اب برطرفی ابن برطرفی عم برجانبی اخ برجانبی اولور جمعی عصباتدر کذا فی الصحاح (العصبات النسبیة ثلاثة عصبة بنفسه وعصبة بغیره) من جهة النسب عصبه‌لر اوچ قسمدر عصوبتنده غیره محتاج اولمزسه عصبه بنفسه‌در محتاج اولدیغی تقدیرجه اول غیر کندو ایله برابر عصوبتده مشترك اولورسه عصبه بغیره‌در یوق ایسه عصبه مع غیره اشبو عصبه بغیره ایله عصبه مع غیره بیننده فرق عصبه بغیره‌ده غیر بنفسه کندوسی عصبه اولوب قزقرنداشله قرنداش کبی کندوسیله عصوبت اثنایه‌ده تجاوز ایدر باءنك الصاق معناسی اعتبار اولنه‌رق عصبه مع غیره‌در غیر اصلا عصبه اولمز بلکه اول عصبه‌نك عصوبتی اولغیره مجامعت ومعیتله حاصل اولور اخواتك مع البنات عصبه اولملری مثللو اکمل وابن کمال میانلرنده عدم فرقه ذاهب اولوب مع تعبیر اجعلو الاخوات مع البنات عصبة حدیث شریفنه متابعة‌در بیورمشلر انتهی ❊ یحوز العصبة بنفسه وهو کل ذکر ❊ (فالانثی لاتکون عصبة بنفسها بل بغیرها اومع غیرها) ❊ لم یدخل فی نسبته الی المیت انثی ❊ (فان دخلت لم یکن عصبته کولد الام فانه ذوفرض وکاب الام وابن البنت فانهما من ذوی الارحام) ❊ مابقته الفرائض ❊ (ای جنسها) عصبه بنفسه‌که هر بر میته نسبتنده انثی داخل اولمیان مذکر اصحاب فرائضك ابقا ایتدیکی مبلغی جمع ایدوب کندو نفسینه ضم ایدر ایمدی بر مذکری میته نسبتنده انثی داخل اولورسه اولاد ام کبی ذوی الفروضدن اولمغین واناتك باباسی وقزینك اوغلو کبی ذوی الارحامدن اولمغله عصبه اولمز ونسا طائفه‌سی عصبه بنفسها اولمز بلکه بغیرها ویامع غیرها اولور الفرائض کلمه‌سنده الف واللام جمعیتی مضمحل ایتمکله جنس معناسنه اولمغله فرض واحد اولدیغی صورتده دخی انی مستحق اخذ ایتدکدن صکره ینه باقیبی عصبه اخذایدر ❊ وعند الانفراد یحوز جمیع المال ❊ (بجهة واحدة) عصبه بنفسه یالکز اولدقده مالك طوپونو جهت واحده ایله‌که فقط عصوبتله اخذ وضبط ایدر اما بعض اصحاب فرضده مالك طوپونو اخذ ایدرسه‌ده جهت واحده ایله ایده‌مز بلکه بعضسنی فرضیتله وبعض آخرنی ردیتله آلور (ثم العصبات بانفسهم اربعة اصناف جزؤ المیت ثم اصله ثم جزؤ ابیه ثم جزؤ جده) بعدازین عصبات بانفسهم درت صنفدر اولا مذکر اولان جزؤ میتدرکه میتك اوغلان اولادلریدر جزؤ میتك ذکور ایله تقییدی موضوع مسئله کندوسی حقنده اولدیغنه مبنیدر سید شریف بونك اب اوزره

تقدیمنه وجه بیان بیورمشلرکه اب ذاتنده هرنه قدر اصل اولوب بنون فروعدن ایسه‌ده لکن فروعك اصله اتصالی اصلك فرعنه اتصالندن اظهردر کورمزمیسنکه فرع اصله تابع اولوب اصلك ذکرنده فرع ذکر اولنمش اولور ارضك بیعنده شجرك دخولی کبی عکسی اولمزکه شجری بیعده ارض داخل اولمز بعده ذکور اولان اصلیدر صکره میتك باباسنك جزئیکه لابوین ویالام قرنداشلریدر بعده بونلرك اوغوللریدر ابن اخ صنف رابع اوزره مقدمدر بعده میتك جدینك جزئیدرکه عمیلریدر منتقیده مسطوردرکه عصبه‌دن درجهٔ واحده‌ده براز ذوات جمع اولسه‌لر ابدانلری اعتبار ایله تقسیم اولنور اصللرینه باقلمز مثلا بر قرنداشك بر اوغلو اولوب دیکر قرنداشك اون اوغلو اولسه ویابر عمك بر ودیکرینك اون اوغوللری اولسه ترکه میانلرنده اون بر سهم اولوب هر برینه برسهم حصه اولور ❊ ویقدم الاقرب فالاقرب منهم ❊ (بهذا الترتیب فیقدم جزؤ المیت) ❊ کالابن ثم ابنه وان سفل ❊ عصبه ترتیب مشروح اوزره کندولردن الاقرب فالاقرب تقدیم اولنوب اوغلو واوغلونك اوغلو کبی وان سفل میتك جزؤ تقدیم اولنور اکمل دیرکه بحسب النقل والعقل ابنك اب اوزره تقدیمنده کلام شویله‌جه بسط وبیان اولنمشدرکه دلیل نقلی الله ذوالجلال حضرتلرینك یوصیکم الله فی اولادکم للذکر مثل حظ الانثیین قول شریفی ولابویه لکل واحد منهما السدس مماترك ان کان له ولد قول کریمه‌دك دلالت ایدرکه اب ولد ایله برابر صاحب فرضدن قجنکه ولد ذکر ایچون معین بر سهم بیان اولنمدیسه باقی کندویه تعین ایتدی ایمدی بوتقدیرجه عصوبتده کندونك بابا اوزرینه تقدیمنه مضمون مشروحك دلالتنده خفا اولمدی وماسبقده مرور ایتدیکه لفظك کندویه تناولنده ابن ابنده ابن کبیدر دلیل عقلی انسان ولدینی والدی اوزره ترجیح وتقدیم ایدوب مالنك طوپونو کندویه صرف وبذل ایتمکی اختیار ایدوب کندو ایچون مال جمع ایدوب وادخال ایتمده انواع محن ومشقتی ارتکابله نفسنی نیجه مهالکه القا ایدر پس بونك مقتضاسی بابانك مالنك غیره عدم تجاوزیدر لکن حقنده بابا ایچون نص وارد اولان مقدار بابایه ترك اولنوب باقی مقتضاسی اوزره ابن ایچون ابقا اولندی ❊ ثم اصله الاب ویکون مع البنت ❊ (فاکثر) ❊ عصبته وذاسهم ❊ (کامر) بوندنصکره میتك اصلیدرکه باباسیدر بروبردن زیاده میتك قزیله بولنورسه ماسبقده مرور ایتدیکی مثللو عصبه‌ده اولور صاحب فرضده اولور بابانك فرضنی بیانده شارح مرحوم والفرض والتعصیب مع البنت وبنت الابن دیدی ❊ ثم الجد الصحیح ❊ (وهو اب الاب) ❊ وان علا ❊ (واما اب الام ففاسد من ذوی الارحام) بعده جد صحیحکه بابانك باباسیدر هرنه قدر عالی اولورسه اولسون شارحك جد صحیحی وهو اب الاب قولیله بیانی وهو کل ذکر لم یدخل فی نسبته الی المیت انثی قولندن معلوم اولان مضمونی تصریحدر اانك باباسی جد فاسددر ذوی الارحامدندر ❊ ثم جزؤ ابیه الاخ ❊ (لابوین ثم لاب) صکره میتك باباسنك جزئیکه لابوین بعده لاب قرنداشدر لام اخ ایچون تعصیب یوقدر وراثتلری صرف فرضیتله‌در ❊ ثم بنه ❊ (لابوین ثم لاب) ❊ وان سفل ❊ صکره لابوین اخك صکره لاب اخ اوغوللری ایچوندر هرنه قدر سافلین اولورلرسه‌ده (تأخیر الاخوة عن الجد وان علا قول ابی حنیفة

وهو المختار للفتوى خلافالهما والشافعي قيل وعليه الفتوى) اخوه‌نك جددن وان علا تأخيری امام ابی حنیفه رحمه‌الله تعـالی قولیدر وفتوایه مختار اولانده اودر اختلاف امامین وامام شافعی رحمهم الله تعـالی ایچوندر عندالبعض فتوا بوقول اوزره‌در ❁ ثم جزؤ جده‌العم ❁ (لابوین ثم لاب) ❁ ثم ابنه ❁ (لابوین ثم لاب) ❁ وان سـفل ❁ صـكره میتك جدینك جزئیكه لابوین ویا لاب عمیدر بعده وان سفل علی الترتیب المشروح بنونیدر ❁ ثم عم الاب ثم ابنه ثم عم الجد ثم ابنه ❁ (كذلك وان سفلا واسبابها اربعة بنوة ثم ابوة ثم اخوة ثم عمومة) بوندن صكره باباسنك عمـسـنی بعده انك اوغلو بعده جدك عمی بعده ینه انك اوغلودر وان سـفلا عصوبتك اسـبابی دردر بنوت ابوة اخوت عمومتدر ❁ و ❁ (بعد ترجیحهم بقرب الدرجة) ❁ یرجحون ❁ (عندالتفاوت بابوین واب كمامر) ❁ بقوة القرابة فمن كان لابوین ❁ (من العصبات ولو انثی كالشقیقة مع البنت تقدم علی الاخ لاب) ❁ مقدم علی من كان لاب ❁ عصـبه‌لر قرب درجه ایله‌كه ابتدا جزؤمیت بعده اصل میت الی اخره بوجهتله ترجیحلری معلوم اولدقدن صكره ماسبقده مرور ایتدیكی مثللو متوفانك اوغلونك اوغلو ایله اوغلونك اوغلونك اوغلو كبی ایكی وبر بابا ایله تفاوتی وقتنده‌ده قوت قرابتله ترجیح اولنور مقدمكه صورتده میتله وارث بیننده برواسطه واركه باباسیدر ایكنجی صورتده ایكی واسطه واركه بابا دیعك اولور ماسـبقده‌كه قرب درجه‌دن مراد هرنه‌قدر بودكاسـه بونی‌ده اراده صحیح وممكندر یعنی ابتدا تقدیم جهتیله اعتبار اولنور جزؤمیت جهتی اصل میت جهتنك اوزرینه مقدمدر الخ بعد جهت متحد اولوب ابنله ابن ابن كبی بری میته اقرب اولورسه قربله تقدیم اعتبار اولنور صكره قربده مساوی اولورلرسه تقدیم قوت قرابتله اعتبار اولنور بومضمونده فاضل جعبری رحمه‌الله تعالی ورضی عنه بر بیت رعنا بیورمشدر ❁ نظم ❁ فبالجهة التقدیم ثم بقربه ❁ وبعدهما التقدیم بالقوة اجعلا ❁ لكن بومصنف مرحومك بیانی كبی انجق اخوه ایله اوغوللرنده اعمامله اوغوللرنده اولور فروعده واصـولده بولنمزایدی بونلردن لابوین اولان لابوین قز قرنداشله بنت كبی هرنه قدر انثاده اولسه لاب اخ اوزره تقدیم اولنور (لقوله صلی الله تعالی علیه وسلم ان اعیان بنی الام یتوارثون دون بنی العلات) بیان مشروح رسول الله صلی الله تعـالی علیه وسلمك تحقیق اعیان بنی الامكه لابوین ار قرنداشـلر وارث اولورلر لام اولانلر اولمـازمضمونی قول بلاغتشموللرینه مبنیدر ان اعیان بنی الام یوریلوب ان بنی الاعیان یتوارثون بیورلمدیغی كندو ایله ترجیح اولندقلری امه اعمایه محمولدر والحاصل وانه عندالاستواء فی الدرجة یقدم ذوالقرابتین وعندالتفاوت فیها یقدم الاعلی خلاصهٔ كلام اخ لابوینله اخ لاب كبی اخوه درجه مسـاوی اولورلرسـه ذوالقرابتین قرابت واحده صـاحبنك اوزرینه تقدیم اولنور اخ لاب ایله اخ لابوینك اوغلو كبی درجه‌ده متفـاوت اولورلرسه اعلی‌كه اقرب تقدیم اولنور ایمدی میتك لاب عمیسی باباسنك لابوین عمیسندن اولیدر درجه‌ده اقرب اولدیغندن (ثم شرع فی العصبة بغیره فقال) ❁ ویصـیر عصبة بغیر البنات بالابن وبنـات الابن بابن الابن ❁ (وان سـفلوا) ❁ والاخوات ❁ (لابوین اولاب) ❁ باخیهن ❁ بوندن صكره مصنف مرحوم عصبه بغیره اولان ذواتی بیانه شروع ایدوب

دیركه متوفانك قزلری اوغلو ایله اوغلونك قزلری اوغلو اوغلونك اوغلو ایله وان سفلوا واخوات لابوین ویالاب قرنداشلر ایله عصبه اولورلر بناتك وبنات ابنك قرنداشلریله عصبه اولدقلرینه الله جلیلك یوصیكم الله فی اولادكم للذكر مثل حظ الانثیین نظم مجیدی واخواتك اخوه‌لریله عصوبتلرینه وان كانوا اخوة رجالا ونساء فللذكر مثل حظ الانثیین آیت كریمه‌سی دلالت ایدر (فهن اربع ذوات النصف والثلثین یصرن عصبة باخوتهن ولو حكما كابن ابن یعصب من مثله اوفوقه) اشبو سالفة البیان عصبه بغیره اولان طائفه اصحاب فرضـدن حصه‌لری نصف وثلثان اولان درت نوع نسادر قرنداشلری عصبه اولورلر لكن اخوتلری متوفانك اوغلونك اوغلونك اوغلو كبی هرنه قدر حكماده اولسه اولور بوكندو مثلنی ویا مافوقنده بولنان نسـابی عصبه قیلار یعنی بونده اخدن مراد اخ حقیقیكه اوچ محلده بولنان اخ كه متوفانك صلبیه قزی ولابوین قز قرنداشی ولاب قز قرنداشی ار قرنداشلریله بولندیغی صورتلر ایله اخ حكمیله بنات ابن مسئله‌سیكه متوفانك اوغلونك قزینی قرنداشلری وكندونك درجه‌سنده بولنان عمی زاده‌سی وكندولردن اسفلده بولنوب وارث اولمیـان عمی زاده‌سی دخی كندولرینی عصبه قیلدیغی صورتلره عام اولان اخ مراددر (ثم شرع فی العصبة مع غیره فقال) ❁ ومع غیره الاخوات مع البنـات ❁ (او بنات الابن لقول الفرضیین اجعلوا الاخوات مع البنات عصبة) بعدازین مصنف كتاب علیه رحمة الملك الوهاب عصبه مع غیره بیانه آغاز وشروع برله بیوررلركه دخی عصـبه مع غیره‌دركه متوفانك قزلریله ویا اوغلونك قزلریله اخواتك عصبه اولملریدر ارباب فرائضك اخواتی بناتله عصبه قیلمكز قوللرینه مبنی سراجیه‌نك وشرحلرینك بیانلرینه نظراً قول مشروح حدیثدر لكن اكمل اشبو حدیث شریفله استدلاله ایكی وجهله سؤال ایراد ایتمشكه اولا اخوات وبنـات لفظلری جمعدر ایمدی بر اختك بر بنتله عصـبه اولمسی لازم كلور ثانیا اخت لام بنتله عصـبه اولمق ایجـاب ایدر اعتراض اولدن جواب ممكنكه جمعه داخل اولان الف واللام عهد ایچون اولمزسه جنس ایچون اولوب جمعیتی ابطال ایتمكله وحدة وجمعیت مسـاوی اولور لاتحل لك النسـاء من بعد نظم مجیدنده بر وبردن زیادهسـنك حرمته اشـارت اولدی قرینه‌سیله پس لا اتزوج النسـا دیو حلف ایدن آدم برعورت تزوج ایلسه حانث اولور سؤال ثانیدنده جواب ممكن اولوركه اولا امك مذكری مؤنثنی عصبه ایتمیه‌جك عصبه مع الغیر اولمیه‌جغی اولی بالطریقدر دلیل قوی‌به مانع ضعیفه امنع اولور (والمراد من الجمعین هنا الجنس) بومقامده‌كه جمعلردن مراد جنس مراددر ❁ وعصبة ولدالزنی و ❁ (ولد) ❁ الملاعنة مولی الام ❁ ولد زنانك و ولد ملاعنه‌نك عصبه‌سی اناسنك مولاسیدر ❁ (المراد بالمولی مایعم المعتق والعصبة ایم مالوكانت الام حرة الاصل كما بسطه العلامة قاسم لانه لا اب لهما) مولادن مراد معتقله عصبه‌یه عام اولان معنادركه حتی امك حرة الاصل اولدیغی صورتده متناول اوله نته‌كه مضمون مشروحی علامهٔ قاسم بسط وتفصیل ایلدی زیرا مزبورات ایچون اب معدومدر بونك ظاهری ولد زنانك وولد ملاعنه‌نك عصبه‌لری انالرینك عصبه‌سیدر متحده مرسومدركه رسول الله صـلی الله تعالی

علیه و سلم ملاعنه‌نك ولدینی اناسنه الحاق بیورمشدر ایمدی بابا طرفندن اقرباسی اولمیان
شخص کبی اولور پس کندونك حقنده لعان واقع اولان ولد فوت اولوب برقزینی واناسی
واب ملاعنی ترك ایتمش اولورسه ترکه‌سنك نصفی قزینه سدسی اناسنه باقی ردیله بنه
بونلره حصه اولوب باباکان لم یکن اولور (ویفترقان فی مسئلة واحدة وهی ان ولدالزنا یرث
من توأمه میراث اخ لام وولد الملاعنة یرث من توأمه میراث اخ لابوین) مرقومان
بر مسئله‌ده مفترق اولورلرکه ولد زنا توأمیکه اخ لام حصه‌سی آلور ولد ملاعنه
توأمندن اخ لابوین میراثی آلور ۞ ونختم العصبات با ۞ (لعصبة السببیة ای ۞ المعتق ۞
مصنف رقت پناه اعلی الله تعالی فی الجنة سمك بناه جنابلری عصبه‌لری عصبهٔ سببیه‌که
معتق بحثیله ختم واتمام ایتدیلر کندولرینك ذوی الارحام اوزره تقدیمنه تنبیها زیرا
معتق عصبه‌لرك آخر مرتبه‌سنده بولنورسه ذوی الارحام اوزره تقدیم اولنور ذوی
الفروضه ورد اوزره‌ده تقدیم اولنور بو حضرت علی وزیدبن ثابت رضی الله تعالی
عنهما قولیدر عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه معتق ذوی الارحامدن مؤخردر دیدی
ابراهیم نخعیده بو قولی اختیار ایلدی تمسکلری الله جلیلك واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض
فی کتاب الله قول شریفیدر یعنی بعضلر کندولریچون رحم اولمیاندن اقربدر دیمك اولور
میراثك مبناسی قرب اوزره‌در بر دلیللریده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك بر عبد
عتق ایدن ذاته هو اخوك ومولاك فان شکرك فهو خیرله وشرلك وان کفرك فشرله
وخیرلك وان مات ولم یترك وارثا کنت انت عصبته قول شریفلریدر پس حدیث شریفده
مولای عتاقه‌نك توریثنده معتقك وارث ترك ایتمدیکنی شرط ایلدی ذوی الارحام ایسه
ورثه جمله‌سندندر جمهورك مولای عتاقه‌نك ذوی الارحام ورد اوزره تقدیمنه حجتلری
روایت اولنان شو مضمونکه حضرت حمزه رضی الله تعالی عنهك دختر پاك اخترلری بر
عبد عتق ایدوب بعده عبد فوت اولوب بر قز ایله موالاتنی ترك ایتدکده رسول اکرم
ونبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلمك مالنك نصفنی بنتنه وباقیسنی معتقه‌سنه حصه قیلمشیدر
بو مولای عتاقه‌نك رد اوزره تقدمنه دلیل واضحدر وبوندن ذوی الارحام اوزره تقدیمنه
بالضرورة ایجاب ایدر وبونکله عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنهك تمسك ایتدیکی
حدیث شریف سابقده‌که وارثله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك عصبه اراده بیوروب
مطلق وارث مراد ایتمدیکیده تبین ایتمکله مشارالیهك انکله احتجاجیده مندفع اولدی انتهی
ابن کمال سالف الذکر حدیث شریفده‌که ان شکرك الخ قول شریفنك معناسی یعنی سزه
کندوبی عتقکز مقابله‌سنده خیر ایله مجازات ایدرسه او کندونك حقنده خیردرکه هل
جزاء الاحسان الا الاحسان مضمون منیفنه مظهر اولمش اولور وسزك حقکزده شردرکه
جزای عملکزك بعضسی سزلره دنیاده واصل اولمغله ثواب آخرتدن اوقدری نقصان اولور
دیمك وان کفرك فهو خیرلك قول شریفنك معناسی عملکزك ثوابنك کلیسی سزه آخرتده
باقی قالمش اولور کندولرینه شرلو اولمسی احسان بدلنه اسائت ایدوب نعمتی کفرانله
مقابله ایتملریدر حدیث شریفده من لم یشکر الناس لم یشکر الله وارد اولمشدر لکن بو تقریره

بعضلر اعتراض ایتمشلرکه منعم علیهك منعمه شکری آخرتده ثوابندن برشی نقصان
ایتمز ایضا وبیانده ظاهر اولان منعم علیهك منعمه غرور ایراث ایتمکله اخلاصنه خلل طاری
اولوب حبط عمله مؤدی اولمسیدر ویاخود رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك معتقك
معتق مزبوره شکر ایتدیکی تقدیرجه کندویه شر اوله‌جغنه عالم اولمسنه حمل اولنه عجم
زاده انتهی ۞ ثم عصبته ۞ (بنفسه علی الترتیب المتقدم لقوله صلی الله تعالی علیه وسلم
الولاء لحمة کلحمة النسب) بوندنصکره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك الولاء لحمة
کلحمة النسب قول شریفنه مبنی ترتیب مشروح اوزره ولامعتقك عصبه بنفسه‌سیچوندر
اشبو حدیث شریفده‌که ولادن مراد ولای عتاقه‌که برشخصك کندو ملکنده‌که مملوکنی
عتق سببیله حاصله اولان قرابت مراددر کویا قرابت حقیقت کبی اولور زیرا ولاقرب
معناسنه اولان ولیدن مشتقدر بعضا عتق سببیله مستحق اولنان میراثه‌ده اطلاق اولندیغی
اولور الولاء لمن اعتق حدیث شریفنده که کبی لحم لامك ضمیله قرابت معناسنه‌در یعنی
وصلة کوصلة النسب دیمك میانلرده‌که وجه شبه بابا اولادك سبب حیاتی اولدیغی مثللو
مولای عتاقه‌ده معتقك سبب حیاتی اولورکه حریت حیات رقیت تلف حکمنده اولوب
کندو رقبه‌سنه ومنافعنه مالك اوله‌میوب تصرفاتدن برشیئه قادر اوله‌مز پس قچانکه مولاسی
کندوبی عتق ایتدکده رقبه ومنافعنه مالك اولوب وکندویه مسلمین اوزره ولایت ثابت اولوب قضا
وشهادتی صحیح اولوب سائر مسلمین اوزره واجب اولان جمعه وعیدینه‌سی کندونه واجب
اولور وسائر حیوانات کبی بیع وشرا اولنمه‌دن خلاص اولور ایمدی ولدنسبله باباسینه وتبعیتله
اقرباسنه منسوب اولدیغی مثللو معتقده ولائله معتقنه تبعیتله عصبه‌سنه نسبت اولندیغندن
نسب ایله ارث ثابت اولدیغی کبی ولائله‌ده ثابت اولدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
بیورمشلرکه ان یجزی ولد والده الا ان یجده مملوکا فیشتریه فیعتقه انتهی عجم زاده ۞ واذا ترك ۞
(المعتق) ۞ اب مولاه وابن فالکل للابن ۞ (وقال ابو یوسف للاب السدس) عتق اولنان
عبد مولاسنك باباسیله اوغلونی ترك ایلسه مالنك کلیسی اوغلو ایچوندر امام ابی یوسف سدسی
باباسیچوندر دیدی ۞ او ۞ (ترك) ۞ جده ۞ (ای جد مولاه) ۞ واخاه فهو للجد ۞ (علی
الترتیب المقدم) ۞ ولو قالا بینهما ۞ (کالمیراث) ویاخود معتق معتقنك جدینی وقرنداشنی
ترك ایدر مقدمکه ترتیب اوزره ولاجدك اولور امامین میراث کبی میانلرنده تقسیم اولنور
بیوردیلر (ولیس هنا عصبة بغیره ولا مع غیره لقوله علیه الصلاة والسلام لیس للنساء
من الولاء الا ما اعتقن الحدیث) اشبو ولاء عتاقه‌ده عصبه بغیره عصبه مع غیره اولمز رسول
اکرم ونبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلمك طائفهٔ نسا ایچون اولان برشیء یوقدر الا کندولرینك
بالذات عتق ایتدکلری مملوکك ویاخود کندولرینك عتق ایتدکلرینك عتق ایتدیکنك ولاسی
واردر ویاخود کندولرینك کتابته کسدکلری مملوکك ویاخود انك کتابته قطع ایتدیکنك
ویاخود کندولرینك تدبیره کسوب ویا انك تدبیره کسدیکینك ویامعتقلرینك ولاسنی جر ایتدیکنك
ولاسی کندولرینکدر قول شریفلرینه مبنی معتقك جرولاسنك معناسی ولانك نسانك معتقلرینك
محروری اولمسیله موصوف اولمسیدر ویا معتقنك معتقنك محروری اولمسیله موصوفیتی

مراددر معتقلرينك ولاجر ايتدكلرينك صورتى برعورتك عبدى اغاسنك كندوبى عتق ايتديكى برجاريه‌يى سيده‌سينك اذنيله نكاح ايدوب بينلرنده برولد تولد ايتمكله اوولد اناسنه تبعيتله حراولمغله ولاسى اناسنك مولاسنك اولدقده پس زوج اولان عبدك سيده‌سيده كندوبى عتق ايدرسه عبدمزبور كندوبى سيده‌سنك عتقى سببيله ولدينك ولاسنى سيده‌سنه جرايدر حتى مقدم عبد معتق فوت اولوب صكره ولدى وفات ايدوب باباسنك معتقه‌سى سيده‌سنى ترك ايدرسه ولاسى باباسنك سيده‌سنك اولور حديث شريفك تمامى سراجيه‌نك بياننه نظرا ليس للنساء من الولاء الاما اعتقن او عتقن من اعتقن اوكاتبن اوكاتب من كاتبن اودبرن اودبر من دبرن اوجر ولا معتقهن در (وهو وان كان فيه شذوذ لكنه تأكد بكلام كبار الصحابة فصار بمنزلة المشهور كما بسطه السيد واقره المصنف) اشبو حديث شريفده هرنه قدر شذوذيت وارايسه‌ده لكن كبار صحابه‌دن حضرت عمر وعلى وابن مسعود رضى الله تعالى عنهم حضراتى كبى ثقات ذواتك كلاملريله تأكد وتقويه بولمسيله مشهور منزله‌سنده اولدى نته‌كه بومضمونى سيد شريف بسط وتفصيل ايدوب مصنف مرحومده انى اقرار ايلدى اصطلاح محدثينده حديث شاذ شول برحديث شريفدركه انى ثقات رواتدن فقط بر راوى روايت ايدر لكن جمهور محدثينك روايتلرينه كندونك روايتى مخالف اولور ايمدى بومثللو حديثده نظر اولنور اكر راوى متفرق روايت ايتديكى مضمون اولحديث شريفى حفظ وضبطده كندون اولى واعلا اولان راوينك روايتنه مخالف اولورسه انى روايتده منفرد اولديغى حديث شريف شاذ مردود اولور اكا مخالف اولميوب وكندوده حفظ واتقانده معتمد بر ذات اولورسه مقبول اولوب انده انفرادى ضرر ويرمز واكر حفظ واتقانده اعتماد اولنور مقوله‌دن اولمزسه اوحديث صحيح اولمز حديث مشهور قرن اولده احاددن روايت اولنوب بعده منتشر اولوب قرن ثانيده وثالثده متواتر اولان قرن اولكه صحابهٔ كزين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتيدر وقتاكه بونلر ثقاتدن اولوب حاشا كذب وسوء حفظ امثالى برنقيصه ايله متهم اولمدقلرندن شهادتلرى تواتر رتبه‌سنده حجت اولدى حتى جصاص بونى متواترك ايكى قسمنك برى قالدى انتهى عجم زاده (ثم شرع فى الحجب فقال) ❁ ولايحرم ستة ❁ (من الورثة) ❁ بحال ❁ (البتة) ❁ الاب والام والابن والبنت ❁ (اى الابوان والولدان) ❁ والزوجان ❁ بعد ازين مصنف عليه الرحمة حجب بياننه شروع ايدوب ديركه ورثه‌دن التى قسم ذوات واركه برحالده قطعا محروم اولمز بابا كندو ايچون دائما ياسدس ياعصوبت دركاردر انا ايچون ينه دائما اوچ حالك برى واردر سدس ثلث كل ثلث مايبقى ابنه عصوبت دائما خاصه‌در نيچون احوال ثلثه‌كه نصف ويا ثلثان وياللذكر مثل حظ الانثيين ايله عصوبتدن ينه برى واردر بونلر ابوينله ولداندن عبارتدر دخى زوجاندركه زوج يانصف ويا ربعه وارث اولورلر حجب لغتده منع معناسنه‌در حاجب اميره حاجب اطلاقى كندويه دخولدن ناسى حجب ومنع ايتديكنه مبنيدر اصطلاح ارباب فرائضده شخص مخصوصك ميراثندن شخص آخرك وجودى سببيله ممنوعك كندونفسنده بولنان رقيت وياقتل وياكفر كبى برمعنايه مبنى اولميه‌رق منع اولمسندن

عبارتدر رق وقتل امثالى نسنه‌لر ايله منعه محروميت تسميه اولنور انتهى اكل حجب ايكى نوعدر برى حجب نقصانكه سهم اكثردن سهم اقله تنزيلدر بوده بش نفر ذواتده اولور زوجين ام بنت الابن واخت لاب بريده حجب حرمانكه ميراثدن بالكليه محروم ايدر وفريق يرثون بحال ويحجبون حجب الحرمان بحال اخرى وهم غير هؤلاء الستة سواء كانوا عصبات وذوى فروض محجوبك برفرقه‌سيده برحالده وارث اولورلر برحالده حجب حرمانله محجوب اولورلر انلرده سالف الذكر التينك ماعداليدر كرك اخوة وابناء الاخوة كبى عصبه اولسونلر ويا اخوات شقيقات وياخوات لاب كبى اصحاب فرائضدن اولسون (وهو مبنى على اصلين احدهما انه) ❁ يحجب الاقرب ممن سواهم الابعد ❁ (لمامرانه يقدم الاقرب اتحدا فى السبب ام لا) اشبو حجب مشروحك وجودى بوايكى اصلك ويا برينك وجودينه مترتب ومبتنيدر پس ايكيسى وياالكز بريسى بولنورسه حجب اولنورلر بولنمزلرسه وارث اولورلر بريسى بودركه اقرب كندولرينك ماعداسى ابعدى حجب ايدر زيرا ماسبقده مرور ايتديكه سببده متحد اولسونلر ويا اولمسونلر الاقرب فالاقرب تقديم اولنور يعنى حجب ثانى اقرب وابعد بولنديغى وقتده اولور ايمدى اقرب ابعدى حجب ايدر نته‌كه عصباتده مرور ايتديكه جزء ميت اصل ميتى تعصيبدن حجب ايدر اصل كندو فرعنى وفرع اب فرع جدنى حجب ايتديكى مثللو اصحاب فرائضده‌ده بويلجه اولور (والثانى ان) ❁ من اولى بشخص لايرث معه ❁ (كابن الابن لايرث مع الابن) ❁ الاولد الام ❁ (فيرث معها لعدم استغراقها للتركة بجهة واحدة) حجبده اصل ثانى بودركه بركمسنه برآدمه برشخص واسطه‌سيله ارسال اولوب آنكله ميته نسبت وقرابت تحصيل ايتمش اولورسه انكله برابر كندوسى وارث اوله‌مز مثلا برشخصك اوغلونك اوغلو كندونك صلبى اوغلو ايله وارث اوله‌مز يعنى مدلى بهكه كندو واسطه‌سيله ميته واصل اولنان ذات تركه‌نك طوپونه مستحق اولورسه كرك ابله جدده وابنله ابن ابنده اولديغى مثللو سبب قرابتده متحد اولسونلر وكرك ابله اخوة واخواتده اولديغى كبى متحد اولمسونلر ايمدى مدلى به مالك جميعسنى احراز وضبط ايتدكده مدلى ايچون اصلا برشى باقى قالمز يوق مدلى به مالك طوپونه مستحق اولمزسه اتحاد سبب صورتنده امرينه بويله‌در امله ام امده اولديغى كبى اتحاد سبب منعدم اولورسه امله اولاد امده اولديغى مثللو حجب منتفى اولوركه اولاد ام اناسيله وارث اولور اناسى حريت واحده ايله تركه‌نك طوپونه مستحقه اوله‌مديغندن ❁ والمحروم ❁ (كابن كافر اوقاتل) ❁ لايحجب ❁ (عندنا اصلا) كافر وياقاتل ابن امثالى كندو نفسنده‌كه برمعنادن ناشى ارثدن ممنوع ومحروم اولان كمسنه عندالحنيفه اصلا نه حجب حرمان ونه حجب نقصان ايله براحدى حجب ايده‌مز زيرا برشخصكه اصلا ميراثه مستحق اوله‌مز ارثه استحقاقده ميت حكمنده اولمغله حجب حقنده‌ده ينه بويله ميت منزله‌سنه تنزيل اولنور ❁ ويحجب المحجوب ❁ (اتفاقا كام الاب تحجب بالاب وتحجب ام ام الام) ❁ وكالاخوة والاخوات ❁ (فافهم) ❁ يحجبون بالاب ❁ (حجب حرمان) ❁ ويحجبون الام من الثلث الى السدس ❁ (حجب نقصان) محجوب اتفاقا حجب حرمانله حجب ايدر مثلا بابانك اناسى بابا ايله كندوسى حجب

اولوز كندوده ام ام مى حجب ايدر واخوه واخوات بابا ايله حجب اولنورلر كندولريده
حجب نقصانله انانى ثلثدن سدسه حجب ايدرلر (ويختص حجب النقصان بخمسة بالام وبنت
الابن والاخت لاب والزوجين) حجب نقصان ورثه‌دن بش نوع اشخاصه مختصدر اولا ام
ولد ايله ولد ابنله اخوه واخواتدن ايكيله ثلثدن سدسه حجب اولنور بنت ابن بر بنت صلبيه ايله
نصفدن سدسه حجب اولنور واخت لاب براخت لابوينله ينه نصفدن سدسه حجب اولنور ولد
ايله وولد ابنله زوج نصفدن ربعه زوجه ربعدن ثمنه حجب اولنور ❊ ويسقط بنوا الاعيان ❊
(وهم الاخوة والاخوات لاب وام بثلاثة) ❊ بالابن ❊ (وابنه وان سفل) ❊ وبالاب ❊
(اتفاقا) ❊ وبالجد ❊ (عند ابى حنيفة رحمه‌الله تعالى) بنوا الاعيانكه اخوه و اخوات
لابوين اوچ نوع ورثه ايله‌كه ابنله وابن ابنله وان سفل وابله اتفاق وجدايله امام اعظم رحمه‌الله
تعالى قتنده ساقط اولورلر ❊ وقالا يقاسمهم على اصول زيد ويفتى بالاول ❊ (وهو السقوط
كما هو مذهب ابى حنيفة) امامين همامين رحمهما‌الله تعالى اصول زيد اوزره بنى الاعيان ايله
جد مجتمع اولدقده تركه‌يى مقاسمه ايدرلر ديو بيورديلر لكن فتوا قول اول اوزره سقوطلرينه‌در نته‌كه
مذهب ابى حنيفه اودر واصول زيد مبسوطة فى المطولات مقاسمة جد حقنده‌كه اصول زيد
مطولاتده بسط وتفصيل اولنمشدركه جد اخوه ايله مجتمع اولورسه جدده براخ اعتبار
اولنه‌رق تركه مياتلرنده تقسيم اولنور لكن بو مقاسمه‌ده جدك حصه‌سى ثلثدن نقصان اولمامق
شرطدر اكر حصه‌سى ثلثدن اشغه دوشرسه ابتدا كندو ثلثى اخذ ايدوب بعده باقى بينلرنده
للذكر مثل حظ الانثيين تقسيم اولنور مثلا متوفا جديله برقرنداشنى ترك ايلسه مال بينلرنده
مناصفةً تقسيم اولنور بونده مقاسمه جد حقنده خيرلودر اخ ايكى اولورسه اثلاثا مقاسمه
مستوى اولور اخ اوچ بولنورسه جد ابتدا ثلثى اخذ ايدوب بعده باقى بينلرنده تقسيم اولنور
بونده مقاسمه ثلثدن اشغه دشمكله جده ضرر اولور (وفى الوهبانية ❊ (وما اسقطا اولاد
عين وعلة ❊ (وقد اسقط النعمان وهو المحرر ❊) وهبانيه‌ده مذكوردركه امامين همامين
رحمهما‌الله تعالى اولاد عين واولاد علتكه بنوا الاعيانله بنوا العلاتى جد ايله معا بولندقلرى
وقتده اسقاط ايتمديلر سالف البيان مقاسمه‌يى اختيار ايتديلر وعلته‌ده واو اومعناسنه‌در
بنوا الاعيانله بنوا العلات معاجد ايله مجتمع اولورلرسه جده اضرار قصدنده بنوا العلات
ادخال اولنورلر ايمدى جد حصه‌سنى اخذ ايتدكدن صكره بنى العلات مياتلرندن بلا اخذ
شى خروج ايدوب باقى تركه بنى الاعيان ماييننده للذكر مثل حظ الانثيين تقسيم اولنور امام
اعظم رحمه‌الله تعالى اسقاط بيورمشلردر انجق فرائضينك تحرير ايتدكارى قول بودر
(وعليه الفتوى كما فى الملتقى والسراجية وان قال مصنفها فى شرحها وعلى قولهما الفتوى)
وفتوا اشبو امام اعظم رحمه‌الله تعالى قولى اوزره‌در نته‌كه ملتقيده وسراجيه‌ده تصريح
اولنمشدر هر نقدر سراجيه صاحبى كندو شرحنده فتوا امامين قولنه‌ديمش ايسه‌ده (ويسقط
❊ بنوا العلات ❊ (وهم الاخوة والاخوات لاب) ❊ بهم ❊ (اى ببنى الاعيان ايضا)
❊ وبهؤلاء ❊ (اى بالابن وابنه وبالاب والجد وكذا بالاخت لابوين اذا صارت عصبة كما
علمته) بنوا العلاتكه اخوه واخوات لاب اشبو بنى الاعيانله‌ده وسالف الذكر ابن وابن ابن

واب وامام اعظم قتنده جد ايله ساقط اولورلرينه بويله اخت لابوين بنتله عصبه اولدقده
آنكله‌ده ساقط اولور نته‌كه عصبه اولديغى اجعلوا الاخوات مع البنات عصبات حديث
شريفنده بيلديككز علات علتك جميدر ضره معناسنه‌در بنوا الاعيان قرابتاً مله بنى العلاته
ترجيح كسب ايدر من جهة النسب قرابتى اقوا اولديغندن اسقاطه مقتدر اولديلر (ويسقط)
❊ بنوا الاخياف ❊ (وهم الاخوة والاخوات لام) ❊ بالولد وولد الابن ❊ (وان سفل)
❊ وبالاب والجد ❊ (بالاجماع لانهم من قبيل الكلالة كما بسطه السيد) بنوا الاخيافكه انا بر
قرنداشلر وقز قرنداشلر ولد ايله ولد ابنله وان سفل واب وجد ايله بالاجماع ساقط اولورلر
كندولرك وراثتلرى كلاله قبيلندن اولديغندن كلاله قرابت ضعيفه معناسنه‌در اصول
وفروعك ماعداسيله اولان قرابت مراددر ياخود ولد ترك ايتميان ميت مراددر نته‌كه سراجيه
شرحنده سيد رحمه‌الله تعالى بسط وتفصيل ايتمشدر ❊ و ❊ (تسقط) ❊ الجدات مطلقا ❊
(ابويات ام اميات) ❊ بالام والابويات بالاب ❊ (وكذا بالجد الام الاب وان علت فانها
ترث مع الجد لانها ليست من قبله بل هى زوجته فكان كالابوين) كرك بابا وكرك انا طرفندن
اولسون مطلقا جدات انا ايله ساقطه اولورلر انا طرفندن اولان جداتك سقوطى ميته ادلا
واتصاللرى كندو ايله اولوب وسببكه اومت متحده اولديغندن ابوياتده مجرد اتحاد سببله‌در
ابويات باباايله‌ده ساقطه اولورلر اولا كندولريله اولوب ومنفرد اولدقلرنده مالك جميعسنه
مستحق اولدقلرينه بناء زيرا قريبا كلوركه مدلى به مالك طوپونه مستحق اولورسه مدلاى
حجب ايدر ينه بويله جدات جدايله ساقطه اولور الا بابانك اناسى وان علت مثلا باباسنك
اناسنك اناسى كبى جده جدايله ساقطه اولميوب كندوايله معا وارثه اولور قرابتى كندونك
جانبندن اولميوب بلكه كندونك زوجه‌سى اولمغله ابوين كبى اولديلر ❊ وتحجب القربى ❊
(من اى جهة كانت) ❊ البعدى ❊ (كذلك) ❊ وارثة كانت القربى ام محجوبة ❊ (كما
قدمناه) جداتدن قربى قنى جهتدن اولورسه اولسون بابا جهتدن انا جهتدن بعدايى كذلك
من اى جهة كانت حجب ايدر قربى كرك وارثه اولسون وكرك محجوبه اولسون نته‌كم
سالف الذكر متنك ويحجب المحجوب قولى شرحده بيان ايتدك پس حجب درت صورتده
اولور انا طرفندن قربى بابا طرفندن اولان بعدايى حجب ايدر باباجانبندن اولان قربى ينه جانبيندن
بعدايى حجب ايدر ايمدى برميت باباسنى وباباسنك اناسنى واناسنك اناسنى ترك ايلسه
مالك طوپو بابانك اولور ❊ واذا اجتمعتا وكانت احداها ذات قرابة واحدة كام الاب (كذا
فى نسخ المتن والشرح والصواب الموافق للسراجية وغيرها كام ام الاب وقد تقدم ان القربى
تحجب البعدى مطلقا فافهم) ايكى جده مجتمعه اولوب برىسى باباسنك اناسى كبى قرابت واحده
صاحبى اولوب شارح عليه الرحمه ديركه متنك و شرحك نسخه‌لرى بويلجه كام الاب واقع
اولمشدر لكن صواب وسراجيه وسائر كتب فرائض نسخه‌لرينه موافق اولان كام ام الاب
ايدى ومرور ايتديكه قربى بعدايى مطلقا حجب ايدر فافهم ايله اشارت ايدركه متن ظاهرى
اوزره ابقا اولنمسه ينه برخطا اولمز قرابت واحده صاحبى قربنه مبنى ايكى قرابت صاحبنى
حجب ايدر بعيد اولديغندن ايمدى متنك عبارهسبده صواب اولور ❊ والاخرى ذات قرابتين

اوا كثر كام ام الام وهى ايضا ام اب الاب ❊ بهذه الصورة ديكريده ايكى ويا اكثر قرابت صاحبى اولسه مثلا بر متوفا اناسنك اناسنك اناسنى ترك ايتديكى كبى وبو ام ام باباسنكده ينه باباسنك اناسى اولسه مسئله‌سنى تصحيحده رسم وتشكيلى اشبو صورتله‌در

(هذه ذات قرابتين)　　　　(وهذه ذات قرابة واحدة)

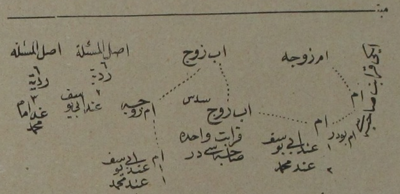

(وتوضيحها ان امرأة زوجت ابن ابنها بنت بنت بنتها فولد بينهما ولد فهذه المرأة جدته لابويه)

مسئلهٔ مشروحه‌نك كشف وايضاحى مثلا بر عورت اوغلونك اوغلونه قزينك قزينك قزينى تزويج ايتمكله ميانلرنده بر ولد حاصل اولورسه اشبو عورت اول ولدك لابوين جده‌سى اولوب وذات قرابتين اولور يعنى اشبو عورت فوت اولان ولده باباسى طرفندن جده‌در باباسنك باباسنك اناسى اولديغندن واناسنك اناسنك اناسى اولمغين اناسى جانبندنده جده اولور قرابت واحده صاحبه‌سى اولان بر عورتله قرابت ثلثه صاحبه‌سنك اجتماعى صورتى سالفة الذكر اوغلونك اوغلونو قزينك قزينه تزويج ايدن عورت انلردن تولد ايدن اوغلان ولدينه كندونك ديكر قزينك قزينك قزينى تزويج ايدوب بونلردنده بر ولد حاصل اولدقده مزبوره عورت بو مولود ثانينك اناسنك اناسنك اناسى اولوب وباباسنك اناسنك اناسى وباباسنك باباسنك‌ده اناسى اولوب قرابت ثلثه صاحبه‌سى اولور وكندونك صاحبه‌سيكه اوغلونك زوجه‌سنك اناسى مولود ثانينك باباسنك اناسنك اناسى اولور قرابت واحده صاحبه‌سى اولور صورة مسئله بودر

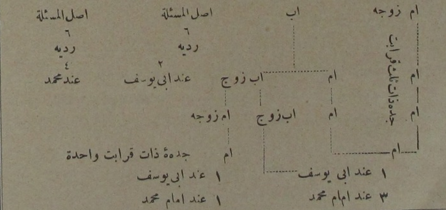

❊ قسم محمد السدس بينهما اثلاثا ❊ (باعتبار الجهات) ❊ وهما ❊ (اى ابو حنيفة وابو يوسف) ❊ انصافا ❊ (باعتبار الابدان وبه قال مالك والشافعى وبه جزم فى الكنز فقال وذات جهتين كذات جهة) امام محمد بن حسن الشيبانى رحمه‌الله تعالى ورضى عنه صورت مشروحهٔ اوليده سدسى جدتان مشروحتان بيننده جهات ايله اثلاثا قسمت بيوردى ارثه استحقاق جهات اعتباريله اولمغله ايمدى صورت مشروحه‌ده اولديغى كبى جدو دايكى جهتدن اولوب برنده سببان متفقان مجتمع اولورسه هر نه‌قدر صورتده برايسه‌ده معناده متعدد اولوب ارثه استحقاقى ايكى سببك ايكيسيله بردن اولور نته‌كه سببان مختلفان برنده مجتمع اولدقده ارث اولديغى كبى كورمزميسنكه بركمسنه ايكى عميسى اوغلونو ترك ايدوب لكن انك برابسى متوفانك لام اخيده اولسه ايمدى مزبور اخ اولديغى اعتباريله فرضيله تركه‌دن سدس آلور عصوبتله‌ده باقينك نصفنى آلور ينه بويله بر عورت احدهاسى زوجى اولور ابنى عمك ترك ايتمش اولورسه ايمدى زوج فرضيتله نصفنى آلور نصف اخرى عصوبتله بينلرنده تقسيم ايدرلر

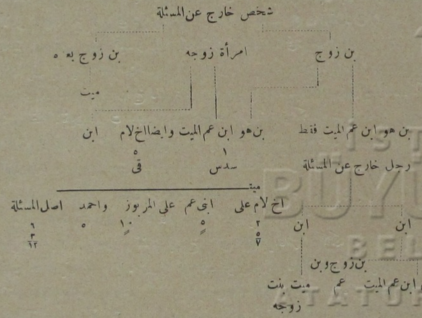

ينه بويله بر مجوسى اناسنى وينه اواناسى اولان اخت لابنى ترك ايدرسه ايكى سببله كه اموت واختيت لاب ايله معا وارثه اولور

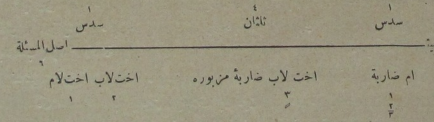

امام اعظم وامام ابى يوسف رحمهما الله تعالى باعتبار الابدان بالمناصفة تقسيم ايتديلر وعلت

سرد ایتمشلرکه تعدد جهة امثلهٔ ثلثهٔ مذکوره‌ده‌کی مثللو تعدد اسمیده اقتضا ایتسه تعدد استحقاقیده موجب اولور لکن مانحن فیهده‌کی مثللو اسمك تعددنی ایجاب ایتمیه‌جك جهت واحده حکمنده اولور زیرا ذات القرابتینده جده اطلاق اولنور قرابت واحده صاحبنه‌ده جده دینور ایمدی قرابت ثلثه صاحبه‌سی جده ایله قرابت واحده صاحبه‌سی جده معا بولندقده مشارالیها نزدلرنده سدس میانلرنده انصافا تقسیم اولنور امام محمد قتنده ارباعا تقسیم اولنور واشبو مشارالیهما قوللریله امام مالك وامام شافعی رحمهماالله تعالی حکم ایتدیلر وکنزده‌ده بونکله جزم ایدوب ایکی جهت صاحبه‌سی بر جهت صاحبه‌سی کیبدر دیدی پس مفتی به اولان انجق بوقول اولور ❋ واذا استکملت البنات والاخوات لابوین فرضهن ❋ (وهوالثلثان) ❋ سقط بنات الابن ❋ (وسقط) ❋ الاخوات لاب ❋ (ایضا) بنات صلبیه ویا خود لابوین اخوات فرضلری اولان ثلثانی تماما اخذ ایتدکلرنده بنات ابن واخوات لاب ساقط اولور والاخواتنده‌که واو اومعناسنه درثلثانه مستحق هربرلری اولوب مجموعلری اولما مغین ❋ الا بتعصیب ابن ابن ❋ (فی الصورة الاولی) ❋ اواخ ❋ (فی الثانیة) ❋ مواز ❋ (ای مساو) ❋ اونازل ❋ (ای سافل فحینئذ یعصبهن ویکون الباقی للذکر کالانثیین قاله المصنف فی شرحه) الا صورت اولیده بنات انی ابن ابن عصبه قلارسه ویاخود اخوات لابی صورت ثانیه‌ده کندویه درجه‌ده مساوی ویا کندودن سافل اخ لاب عصبه قیلارسه ایمدی عصبه اولوب باقی بینلرنده للذکر مثل حظ الانثیین میراث اولور مصنف مرحوم بومضمونی کندو شرحنده ذکر ایلدی (قلت وفی اطلاقه نظرظاهر لتصریحهم بان ابن الاخ لایعصب اخته کالعم لایعصب اخته وابن العم لایعصب اخته و بن المعتق لایعصب اخته بل المال للذکر دون الانثی لانها من ذوی الارحام) شارح علیه الرحمه دیرکه ماتن مرحومك استثناسنده بروجه اطلاق ابن ابن بنات انی اخ استثنا درجه‌ده مساوی ویاسافلده اولسه‌لر کندولرنی عصبه قیلار ساقطه اولمزلر قولنده نظر ظاهر وارکه اهل فرائضك ابن اخ اختنی عصبه ایده‌من عم کبیکه عم اختنی وابن عم معتق اختلرینی عصبه ایده‌منزلر بلکه مالك کلیسی بونلرده اولاد ذکور ایچون اولور اناثلر ذوی الارحامدن اولمغله کندولرینه برشی عائد اولماز واناثك اخوه‌لریله عصبه اولدیغی عندالانفراد صاحبهٔ فرض اولدقلرینه نظرادر پس قرنداشلریله معا بولندوده قرداشلری کندولرنی تعصیبه نقل ایدرکه حتی بینلرنده مساوات اولمیه مثلا متوفانك براوغلوایله برقزینی ترك ایتدیکی صورتده اولدیغی وایکی قزیله براوغلونو ترك ایدرسه اناثك نصیبنك رجالك نصیبنك اوزرینه زیاده اولمسی لازم کلور بوده باطلدر (قال فی السراجیة ولیس ابن الاخ بالمعصب) (من مسئلة اوفوقه فی النسب) سراجیه صاحبی سراجیه‌ده دیدیکه متوفانك قرنداشی اوغلو کندونك نسبده اومثلی اولان درجه‌ده مساوی قزقرنداشنی ویا کندونك مافوقنده‌که عمته‌سنی عصبه ایده‌من (بخلاف ابن الابن وان سفل فانه یعصب من مثله اوفوقه ممن لم تکن ذات سهم ویسقط من دونه) اما اوغلونك اوغلونو هرنه‌قدر سافلده اولسه اصحاب فرائضدن اولمیان درجه‌ده کندونك مثلنی ویا کندونك مافوقنده‌کی عصبه قیلار

مادوننی اسقاط ایدر (فلوترك ثلاث بنات ابن بعضهن اسفل من بعض وثلاث بنات ابن ابن آخر کذلك وثلاث بنات ابن ابن ابن کذلك بهذه الصورة)

میت

الفريق الاول	الفريق الثانی	الفريق الثالث
ابن	ابن	ابن
ابن بنت	ابن	ابن
ابن بنت	ابن بنت	ابن
ابن بنت	ابن بنت	ابن بنت
	ابن بنت	ابن بنت
		ابن بنت

ایمدی برکمسنه بعضسی بعضسندن درجه‌ده اسفل اوغلونك اوچ قزینی ودیکر اوغلونك اوغلونکده ینه بعضسی بعضسندن اسفل اوچ قزینی وینه دیکر اوغلونك اوغلونك اوغلونکده کذلك اوچ قزینی اشبو صورت مرسومه‌ایله مشکله اوله‌رق ترك ایلسه‌که مثلا متوفا براوغلونی ترك ایدوب اودخی براوغلوایله برقزینی بوابنده ینه براوغلو ایله بر قزینی بوابنده ینه براوغلو ایله برقزینی ترك ایلسه برفریق اولدر ینه متوفای مزبور دیکر براوغلونی دخی ترك ایدوب اودخی براوغلونی اودخی برابنله معا بربنتی بوابنده ینه برابنله بربنتی بوابنده ینه برابنله بربنتی ترك ایلسه بوفریق ثانی اعتبار اولنور ینه متوفای مرقوم ابن ابن ابنله بو ابنك اختنی ینه بوابن برابنله بر بنتی بوابنده ینه بر ابن ایله بر بنتی ترك ایتدکده ایشته بوده فریق ثالثدر فریق اولده الك صکره‌که ایله میت بیننده وسائط اوجدر فریق ثانیده درت ثالثده بشدر بعده طبقاتك کلیسنده ذکورك جمیعسی وفات ایدوب فقط طقوز قز باقی قالمشدر اشبو صورته مسئلهٔ تشبیب تسمیه اولنمشدر شبب الشاعر قصیدته دینور قصیده‌سنده پك فصاحت وبلاغت اجرا ایدوب هرکلمه‌سی انك استماع و اصغاسنه اغرا وترغیب ایتدکده ایمدی بومسئله‌ده‌ده پك دقت وتشحیذ اذهانه بادی حسن رویت اولمغله ارباب فرائض کندوبی شاعرك قصیده‌سنی تشبیبنه تشبیه بیورمشلردر (فالعلیا من الفريق الاول لایوازیها احد فلها النصف والوسطی من الفريق الاول توازیها العلیا من الفريق الثانی فیکون لها السدس تکملة للثلثین ولاشی للسفلیات) پس صورت مشروحه‌ده‌که فریق اولده بولنان علیاکه میتك اوغلونك قزی کندو ایله میتك بیننده بر واسطه‌که ابن بولنمغله کندویه براحد موازی ومقابل اولمدیغندن کندوسی صلبیه بنت مقامنه قائم اولوب کندو ایچون ترکه‌نك نصفی اولور فریق اولدن وسطی‌که متوفانك اوغلونك اوغلونك قزینه فریق ثانیدن علیا موازی اولمغله کندویه تکملة للثلثین سدس اصابت ایدوب سائر التی سفلیات ایچون ترکه‌دن برشی اولمز زیرا بنات ایچون اولان ثلثانی ایکیسی تماما استیفا واستکمال ایتدیلر زیرا مزبوره علیا صلبیه مقامنه قائمه اولمغله کندودن بر درجه اسفلده‌که‌ده سدسه استحقاقده بنات ابن منابنه نائبه اولدی (الا ان یکون مع واحدة منهن غلام فیعصبها ومن

يحازيها ومن فوقها ممن لاتكون صاحبة فرض وسقط السفليات) الاسالف البيان سفلياتدن بريله معا برغلام بولنورسه اوغلام كندوبى كندويه درجه‌ده محازى ومساوى وكندونك مافوقنده‌كه صاحبهٔ فرض اولميان قزلرى عصبه ايدر سائر سفليات ساقط اولور ايمدى فريق اولدن سفلى ايله معاغلام اولورسه انلردن عليا نصفنى وانلردن وسطى وفريق ثانيدن عليا ايله سدسى اخذ ايتدكدن صكره باقى قلان ثلث غلامله فريق اولدن سفلى فريق ثانيدن وسطى ثالثدن عليا بينلرنده اخماسا للذكر مثل حظ الانثيين تقسيم اولنور ثانينك سفلى‌سيله ثالثك وسطى وسفلى‌سى ساقط اولورلر مسئله‌سى التيدن كلوب عليااى اولى فرضى اولان نصفكه اوچى كندويه تسقيم اوله‌رق آلور فريق اولك وسطى‌سيله ثانينك علياسى ايچون سدسكه بروار‌در كندولريله بر بيننده‌ده مباينت واردر غلام وكندونك حذاسنده بولنان اوچ رأس قزلر ايچونده ايكى سهم اولوب رؤسلرى بش اعتبار اولنمغله سهام ايله رؤس بينلرنده مباينت اولوب بعده سهامى رؤسلرينه منكسر اولان فريق اول رؤسلريله فريق ثانى رؤسلرى ميانده نسبت ينه مباينتله بولنمغله فريق ثانينك رؤسلرى اولان بش فريق اولك رؤسلرى اولان ايكى‌يه ضربله اون حاصل اولوب اوده جزؤ سهم اولمغله اصل مسئله اولان التيه ضربله التمش حاصل اولديغندن مسئله التمشدن تصحيح اولنوب بنت عليا ايچون اولان نصفكه اوچ اونه ضرب اولنمغله اوتوز اولوب اولدن وسطى ثانيدن علياانك سهمى اولان برينه اونه ضربله اون حاصل اولوب هر برينه بشر حصه اولور وغلامله حذاسنده بولنان قزلر ايچونده ايكى سهم اولمغله اودخى اونه ضربله يكرمى حاصل اولمغله هر رأسه درت ويريلور اشبو مسئله‌نك تشكلى اوزره ممكندر

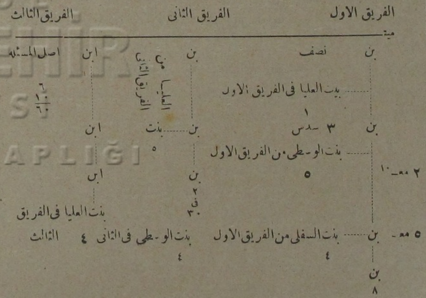

※ ویاخذ ابن عم ※ (كذا فى نسخ المتن والشرح وعبارة السيد وغيره ويأخذ احد بنى عم) ※ هو اخ لام السدس ※ (بالفرض وكذا لوكان الاخر زوجا فله النصف) ※ ويقتسمان الباقى ※ (بينهما نصفين بالعصوبة حيث لامانع من ارثه بهما فيرث بجهتى فرض وتعصيب اخ لام اولان

ابن عم فرضيتله سدسى اخذ ايدوب باقى ميانلرنده عصوبتله بالمناصفة اقتسام ايدرلر فرضيت وتعصيبله ارثنه مانع اولمديغى محلده ايكيسيله‌ده وارث متنك وشرحك نسخه‌لرى عبارهٔ مشروحه اوزره‌درلر لكن سيدك وسائرلرينك عباره‌لرى وياخذ احد ابنى عم‌در صورت مسئله ايكى قرنداشك هر برى بر عورت تزوج ايدوب وانلردن بر ابن حاصل اولدقدن صكره بريسى عورتنى تطليق ايدوب ويا وفات ايتمكله عورتى ديكر قرنداشى تزوج ايدوب اندن دخى بر ولد حاصل اولوب بعده ايكى مقدمكه ولدك برى فوت اولوب برمقدمكه ابن عمنى برده لام اخى اولان صكره‌كى ابن عمنى ترك ايتمكله‌در ينه بويله متوفاة احدهماسى زوجى اولان ابنى عمن ترك ايتمش اولورسه زوج ابتدا فرضى اولان نصفنى الور بعد باقى نصفى ابن عميله اقتسام ايدر شارح عليه الرحمه‌نك وكذا لوكان الآخر زوجا عباره‌سنده تعبير اوضح وكذا لوكان احدهما ايدى يعنى ايكى عمى زاده‌سنك برى زوجى اولورسه ديمك نته‌كم ترجمه‌سى اويله‌جه اولدى باقى صورت اوليده بش خمس صورت ثانيه‌ده

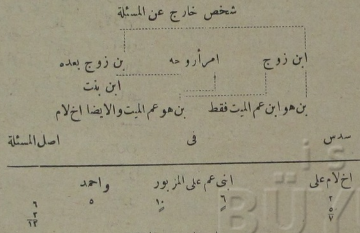

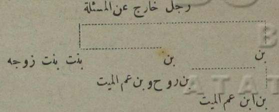

نصفدر (واما بفرض وتعصيب معا بجهة واحدة فاليس الاب وابوه) وياخود ارث فرض وتعصيبله معاجهة واحده‌كه ابوتله اولور برده انجق بابا وبابانك باباسى اولور (قلت وقد يجتمع جهتا تعصيب كابن هو ابن ابن عم بان تنكح ابن عمها فتلد ابنا وكابن هو معتق) شارح عليه الرحمه ديركه بعض اولوركه عصوبتله ارث ايكى جهتله اولور مثلا برعورت عم زاده‌سنه تزويج اولنوب اندن بر اوغلو اولدقده اوولد اوعورتك هنوز اوغلو وهنوز عمسى اوغلونك اوغلو اولور لكن ارثى فقط جهت بنوتله اولور ابن ابن عم اولمسيله اولمز دخى باباسنى اشترا ايدن ابن كبى بوده هنوز ابن وهنوز معتق‌در لكن بونده‌ده جهت بنوت مقدم اولمغله وراثتى فقط بنوتيله‌در ارثدن قطع نظر عصوبت ايكى جهتندر دينسه‌ده اولور بوده بر فائده‌يى مفيد

اولماز (وقد يجتمع جهتا فرض وانما يتصور فى المجوس لنكاحهم المحارم ويتوارثون بهما جميعا عندنا وعند الشافعى باقوى الجهتين وتمامه فى كتب الفرائض وتأتى الاشارة اليه فى الغرقى) ارثك ايكى جهتله فرضيتنك بعض جمع اولديغيده اولور لكن بو انجق طائفهٔ مجوسده متصور اولور انلرك محارمنى نكاح ايتدكلرينه مبنى تصوير مسئله مثلا بر مجوسى كندى قزنى نكاح ايدوب اندن بر ابن تولد ايتسه اوولد اوقزك هنوز اوغلو وهنوز قرنداشى اولور ايمدى فوت اولسه اناسنى وقز قرنداشنى ترك ايتمش اولمغله اوقز ايكى جهتا وارثه اولور عندالحنفيه ايكى جهتله بردن وارثه اولورلر اما شافعى قتنده اقواى جهتيله وارث اولورلر بو بحثك تمامى كتب فرائضده‌در وغرقا بابنده والكافر يرث بالذنب والسبب ديديكى محلده اشارت كلور ❊ ولو تركت زوجا واما اوجدة واخوة لام واخوة لابوين اخذ الزوج النصف والام ❊ (اوالجدة) ❊ السدس وولد الام الثلث ولاشئ للاخوة لابوين ❊ (لانهم عصبة ولم يبق لهم شئ) بر عورت فوت اولوب زوجيله اناسنى وياخود جده‌سنى ولام اخوه‌سيله لابوين اخوه‌سنى ترك ايلسه زوج تركه‌نك نصفنى وام وياخود جده سدسنى واولاد ام ثلثنى اخذ ايدوب لابوين قرنداشلر عصبه اولدقلرندن كندولرينه بر شى باقى قالمدى (وعند مالك والشافعى يشرك بين النصفين الآخرين كان الكل اولاد ام) امام مالك وامام شافعى عندلرنده صنفين اخيرين بينلرنده تشريك اولنوب اولاد امله اخوت ابوين جميعا اولاد ام عد اولنور (وكذلك يفرض مالك والشافعى للاخت للابوين اولاب النصف وللجد السدس مع زوج وام فتعول الى تسعة) ينه بويله امام مالك وامام شافعى رحمهما الله تعالى اخت لابوين ويالاب ايچون نصف جد ايچون سدس زوج وامله برابر بولندقلرى مسئله كندولرينه فرضيت اوزره حصهٔ ارثيه قيلوب مسئله‌لرينى طقوزه عول ايدرلر اوچى زوجه ايكسى امه برى جده اوچى اخته حصه اولور بو مسئلهٔ اكدريه‌در (وعند ابى حنيفة واحمد رحمهما الله تعالى تسقط الاخت) امام اعظم واحمد رحمهما الله قتلرنده صورت مشروحه‌ده اخت ساقطه اولوب مسئله‌سى التيدن تصحيح اولنوب اوچى زوجه ثلثيكه ايكسى امه سدسكه برى جده حصه اولور (قلت وحاصله انه ليس عند الحنفية مسئلة المشركة اتفاقا ولا المسئلة الاكدرية على المفتى به كما مر) شارح عليه الرحمة ديركه بيان مرسومك حاصلى بودركه حنفيه عندنده اتفاقا مسئلهٔ مشركه وماسبقده عجب بحثنده مرور ايتديكى مثللو قول مفتى به اوزره مسئلهٔ اكدريه اولمدى ووهبانيه‌نك اشبو بيتيده نقل اولنمشدى ❊ وماسقطا اولاد عين وعلة ❊ وقد اسقط النعمان وهو المحرر ❊ والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

باب العول

عول لغتده ميل وجور معناسنه‌در فلان يعول ديرلر جوره ميل ايتدكده غلبه معناسنه‌ده كلور عيل صبره دينور غلب ديمك (وضده الرد كما سيجئ) عولك ضدى رددر زيرا عولله اصحاب فروضك سهامنه نقص طارى اولور اصل مسئله‌ده زياده‌لنور رد ايله سهام زياده‌لنوب اصل مسئله نقصان اولدى بعض عبارة آخر ايله‌ده تعبير ايله عولده سهام مخرج اوزره

فاضل اولور دينور سهام اوزره فاضل اولور دينور ❊ هو زيادة السهام ❊ (اذا كثرت الفروض) ❊ على مخرج الفريضة ❊ (ليدخل النقص على كل منهم بقدر فرضه كنقص ارباب الديون بالمحاصة) اصطلاح ارباب فرائضده عول ورثه‌نك سهامنى فروض كثرت بولدقده مخرج فريضه اوزره زياده ايتمكدركه حتى ورثه‌نك هر برينه فرضى مقدار نقص دخول ايده ارباب ديونه محاصه سببيله‌كه تركه كندولرينه ضيق اولوب وفا ايتمديكى صورتده غرمانك هر برى حصه‌سنى نقصان اخذ ايتمكله كندولرينه نقصك ثبوتى كبى ايمدى هر برلرينه حصه‌لرى قدرى نقص طارى اولور (واول من حكم بالعول عمر رضى الله تعالى عنه) ابتدا عولله حكم ورأى بيوران عمر ابن الخطاب رضى الله تعالى عنه حضرتلريدر وقتيمن اقترانلرنده مخرجى فروضنه ضيق اولوب سهاملرى وفا ايتميان بر صورت وقوعيافته اولمغين انك حقنده اصحاب كزين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنى جمع ايدوب كندولريله مشاوره ايتدكده عم خير الناس حضرت عباس رضى الله تعالى عنه اشبو عوله اشارت وامر بيوردقلرنده مشار اليه حضرت عمر رضى الله تعالى عنه اعيلوا الفرائض ديو فرمان ايتملريله جمله اتباع وقبول ايدوب اقتضاسى محللرنده اجرا ايتديلر زمن خلافتلرنده بر احد انكار ايده‌مدى الادار بقايه تشريفلرندن صكره عبدالله بن عباس رضى الله تعالى عنه انكار ايتدى كندولرينه نه عجب مشار اليهك وقتلرنده انكار ايتمديكز ديو استفسار اولندقده پك مهيب ايدى مهابتلرى انكارمه مانع اولدى ديو جواب ويرديلر وكندودن ينه بر ذات سؤال ايتديكه عول ايجاب ايدر محلده سز نه رأى ايدرسز جواب بيورديلركه ضررى حالا اسوأ اولان بنات واخوات كبى اصحاب فرائضه ادخال ايده‌رم بونلرك سوء حاللرى فرض مقدردنكه نصف وثلثاندن فرض غير مقدركه ار قرنداشلريله برابر بولندقلرى وقتده بلا تقدير للذكر مثل حظ الانثيين ياربع ياسدس ياثمن مقدارينه نقل اولنملريدر اما زوج ام واولاد ام كبى نصيبى بر فرضدن بر فرض معينه نقل اولنورسه ايمدى بونلره عول اولمز (ثم المخارج سبعة اربعة لاتعول الاثنا والثلاثة والاربعة والثمانية وثلثة قد تعول بالاختلا كما سيجئ فى باب المخارج) بعد ازين مخارج يديدر وجه حصرى بودركه كتاب اللهده ذكر اولنان فروض التيدر نصف ربع ثمن ثلثان ثلث سدسدر ثلثانله ثلثك مخرجلرى بر اولديغندن فروض مشروحه‌نك مخارجى بش اولور چونكه نوع اولكه نصف ربع ثمن بونلردن بر مسئله‌ده بعض فروض جمع اولورسه اول فروضك كسورينك ادناسنك مخرجى اعتبار اولنوب مسئله اندن قيلنور مثلا بر مسئله‌ده نصفله ربع جمع اولورسه مسئله درتدن كلور ويا نصفله ثمن اولورسه سكزدن اولور ثلثه سدس بولنورسه مسئله التيدن اولور اشبو فروض مشروحه مخارج خمسهٔ مرسومه‌دن خروج ايتمز پس نوع اولدن نصف نوع ثانينك كليسنه ويا بعضسنه مختلط اولورسه يكرمى درتدن اولور اشبو مخارج سبعه‌دن دردوكه اثنان ثلثه اربعه ثمانيه‌ده عول اولمز باقى قلان اوچده نوع اولدن بر فرضك نوع ثانينك كليسنه ويا بعضسنه اختلاطى ايله بعضاً عول اولور قد كلمه‌سيله بو اوچده عولك مطلقا هر حالده عدم ايجابنه اشارت واردر نته‌كيم باب المخارجده قريباً تفصيلى كلور ❊ فستة تعول ❊ (اربع عولات) ❊ الى عشرة وترا وشفعا ❊ (فتعول السبعة كزوج

وشقيقتين ولثمانية كهم وام وتسعة كهم واخ لام ولعشرة كهم واخ اخر لام) التى درت قسم عولله وترا وشفعا اونەدك عول اولور يدى يە عولى سدسيلەدر برزوجيله ايكى لابوين قز قرنداشنى ترك ايدن متوفانك مسئلەسندە وقوعى مثلا ثلثيله سكزە عول اولنور مزبورلر ايله معاردە اناسنى تركندە وقوعى كبى نصفيلە طقوزە عول اولنور مزبورلر ايله معاردە اخ لام صورتندەكى كبى ثلثانيله اونە عول اولنور مزبورلر ايله معاردە ديكر اخ لامدەكى مثلا

نصف	ثلثان	ثلث	سدس	
۳	٤	۲	۱	
ميت				
زوج	واختين لابوين	واختين لام	وام	اصل المسئلة
۳	٤	۲	۱	٦
				عوليه
				۱۰

اشبو مسئله ارباب فرائض ميانندە شريحيه ديمكله مشهوردر زيرا بوندە زوجه اوندن اوچ واردر ديو حكم ايدن شريح نامندە برقاضى ايدى پس زوج مشروح طعن وتشنيعله دور ابواب ايدوب استفتا ايدر اولديكه برعورت زوجنى ترك ايدوب ولد وولد ابن ترك ايتمسه حصهٔ ارثيەسى نه اولور وقتنك علماسيدە نصفدر ديو جواب ويردكدە شريح قاضى بكا نصفدە ويرميوب ثلثدە ويردى ديوملامت آميز كلامنى قاضئ مشاراليه استماع ايتمكله كندولرنى احضار وتعذير ايله بيورديلركه سز بزم حقمزدە خلاف شرع شريف حكم ايتدى بنم نصيبمدن نقصان ويردى ديو ناسزا كلام تكلم ايدر مشسز اشبو حكم صواب قرينه بنى بر امام عادل ناطق بالحق عمر الفاروق رضى الله تعالى عنه نسبت ايتمشلردر بو مسئله عوليەدر بيورديلر ❋ واثناعشر ❋ (تعول ثلاثا) ❋ الى سبعةعشر وترالاشفعا ❋ (فتعول اثالثة عشر كزوجة وشقيقتين وام ولخمسة عشركهم واخ لام ولسبعة عشركهم وآخرلام) اون ايكى اوچ نوع عولله اون يدى يه قدر وترالاشفعا عول اولنور اون اوچه عول اولور برزوجەسنى ايكى لابوين قز قرنداشنى وبرامنى ترك ايدن متوفا صورتندە اولديغى اون بشه عول اولور مزبورلر ايله معاردە اخ لام صورتندەكه مثلا اون يدى يه عول اولورينه مزبورلر ايله معا ديكر بر اخ لامدەكه كبى ❋ واربعةوعشرون ❋ (تعول) ❋ الى سبعة وعشرين ❋ (فقط) ❋ كامرأة وبنتين وابوين ❋ (وتسمى المنبرية) يكرمى درت بردفعه يكرمى يدى يه عول اولنور برصورتى ايكى قزنى وابوينى ترك ايدن ميتدەكه كبى اشبو مسئله منبريه ايله تسميه اولنمشدر وجه تسميه اشبو مسئلەنك حضرت على كرم الله وجهه حضرتلرينك منبردە بولنديغى حالدە كندولرندن استفتا اولوب سائل على وجه التعنت والامتحان اول منبع الحلم والعلم اولان ذات فطانت نصابدن اليس للزوجة الثمن ديو سؤال ايتدكدە بداهة بلاتوقف جواب بيورديلركه صار ثمنها تسعا يعنى اشبو صورتدە عولله عورتك ثمنى تسع اولدى ديوب خطبەسنى قطع ايتمديكندن ناس كمال زكاوت ودرايتندن تعجب ايتديلر اثناسندە سؤال واقع اولان خطبەلرنى بعض روايت ايتمشلركه الحمدلله الذى يحكم بالحق قطعا ويجزى كل نفس بماتسعى واليه المعاد والرجعى بومحلدە سؤال وقوعبولمغله صار ثمنها تسعا بيورمشلر مشاراليه حضرتلرينك

بودرجه علم وحاضر جواب اولمسى محضا معجزهٔ نبويدر وعلم حسابدە پك مهارت ويد طولالرى وار ايدى حتى حكايه اولنوركه برنصرانى مشاراليه حضرتلرينه كلوب سؤال ايتمشلر سزلر كتابكزدە تلاوت ايديورسكزكه ثلثمائةسنين وازداد واتسعا بزلر كتابمزدە ثلثمائة سنين بوليورز پس بوندە كتابين بيننده مخالفت بولنور ايمدى جواب باصوابندە بيورديلركه كتابين ميانلرندە اختلاف يوقدر زيرا سزلرك كتابكزدە ثلثمائة سنين ورودى اهالى يونان حسابى اوزرەدر بزلرك كتابمزدەكه حساب عرب اوزره واقعدر حساب يونانيندە اوچيوز سنه حساب عربدە اوچيوز طقوزدر نصرانى بومنوال اوزره بداهة بلاتوقف جوابندن پك تعجب ايدوب ايمانه كلوب شرف اسلامله مشرف اولمشدر ❋ والردضده ❋ (كمامر وحينئذ) ❋ فضل عنها ❋ (اى عن الفروض) ❋ و ❋ (الحال انه) ❋ لاعصبة ❋ (ثمه) ❋ يرد ذلك ❋ (الفاضل) ❋ عليهم بقدر سهامهم ❋ (اجماعا لفساد بيت المال) ❋ الاعلى الزوجين ❋ (فلا يرد عليهما) رد عولك ضديدركه مخرجك سهامدن زياده واسع اولمسيدر نتكم ماسبقدە مرور ايتدى ايمدى فروضدەكه مخرجدن سهام آرتوب زياده اولوب واول محلدە عصبەدە بولنمازسه اولفاضل بيت المالدە استقامت منعدم اولمغين اجماعا اصحاب فرائضك سهاملرى قدرى كندولرينه رد اولنور الا زوجينده رحم معدوم اولديغندن كندولرينه رد اولنمز زيرا ردك مشروعيتنه حنفيەنك دليلى الله جليلك واولو الارحام بعضهم اولى فى كتاب قول شريفلريدر يعنى بعضلرى بعضلرينك ميراثلرينه رحم سببيله اولى لردر پس بو آيت كريمه صلهٔ رحمله ميراثك طوپونه استحقاقلرينه دلالت ايدر (وقال عثمان رضى الله تعالى عنه يرد عليهما ايضاقاله المصنف وغيره) حضرت عثمان رضى الله تعالى عنه فريضه عول اولنديغى صورتده نقصان ورثەنك كليسنه عائد اولديغى كبى ردده زياده جملەسنه اولمق لازمدر الغنم مالغرم مؤداسنجه ديو سائر ورثەيه رد اولنديغى مثلا زوجانەده اولور بيورمشلر بومضمونى مصنف مرحوم وسائر سراجيه شارحلرى امثالى ذوات ديمشلردر لكن جمهور طرفندن جواب شافى مطولاتده مذكوردر فارجعها (قلت وجزم فى الاختيار بان هذاوهم من الراوى فراجعه) شارح عليه الرحمة ديركه اختيار صاحبى جزم ايدركه بوقول راوى طرفندن بروهمدر زوجنه ردە اصحابدن برواحد قائل دكلدر ممكندركه زوجك عمى زاده اولمسى طريقيله فرضندن باقيى حضرت عثمان رضى الله تعالى عنه ويرمش اوله (قلت وفى الاشباه انه يرد عليهما فى زماننا لفساد بيت المال وقدمناه فى الولاء) شارح عليه الرحمة اشباهدن نقل ايدركه فى زماننا بيت المالده انتظام بولنمديغندن زوجينه رد اولنور وبومضمونى ولاده تقديم ايلدك (ثم مسائل الرد اربعة اقسام لان المردود عليه اما صنف اواكثر اواكثر وعلى كل اما ان يكون من لايرد عليه اولا يكون) بوندن صكره مسائل رد درت قسمدر زيرا من يرد عليه يابرصنف اولور يا اكثر اولور هربرينه نظراً مسئلەده من لايرد عليه يا بولنور ويا بولنمز ❋ فالاول ان اتحد الجنس المردود عليهم ❋ (كبنتين اواختين اوجدتين) ❋ قسمت المسئلة من عدد رؤسهم ❋ (ابتداء قطعا للتطويل) ايمدى قسم اولدەكى مسئلەده من لايرد عليه اولميوب من يرد عليەده ايكى قز ويا قز قرنداش ويا جده مثلا جنس واحدن بولنورسه قطعا للتطويل اول امردن مسئله عدد رؤسلرندن

تقسیم اولنور زیرا فرضیتله وردیتله ترکه‌نك طوپ‌یوکی دولیتیکدر ورؤسلرده متماثله اولدقلرندن احد هانك آخر اوزره رجحانیده اولمدی ❊ و ❊ (الثانی) ❊ ان کان ❊ (المردود علیه) ❊ جنسین ❊ (اوثلاثة لاا کثر بالاستقراء) ❊ فمن عدد سهامهم ❊ (فمن اثنین لوسدسان وثلاثة لوثلث وسدس واربعة ولو نصف وسدس وخمسة کثلثین وسدس تقصیرا للمسافة) قسم ثانیکه مسئله‌ده من لایرد علیه اولمیوب مردود علیه‌ده بالاستقرا ایکی ویا اوچ جنس بولنوب زیاده اولمزسه قصر مسافه ایچون مسئله عدد سهاملرندن قیلنور برجده ایله براخت لام کبی مسئله‌ده ایکی سدس بولنورسه مسئله ایکیدن اولور ذاتنده اصل مسئله هرنه قدر آلتیدن اعتبار اولنورسه‌ده امله ایکی ولد ام کبی مسئله‌ده ثلثله سدس بولنورسه اوچدن تقسیم اولنور ینه اصل مسئله هرنه قدر آلتیدن اعتبار اولنمش ایسه‌ده بنتله بنت ابن کبی نصفله سدس اولورسه دردتدن بنتینله ام کبی ثلثانله سدس اولورسه بشدن اولور

سدس	سدس	
جده	اخت لام	اصل المسئله
١	١	٦ ردیه ٢

ثلث	سدس	
ام	ولد ام	اصل المسئله
٣	١	٦ ردیه ٣

نصف	سدس	
بنت	بنت الابن	اصل المسئله
٣	١	٦ ردیه ٤

ثلثان	سدس	
بنتین	ام	اصل المسئله
٤	١	٦ ردیه ٥

❊ و ❊ (الثالث) ❊ ان کان مع الاول ❊ (ای الجنس الواحد) ❊ من لایرد علیه ❊ (وهو الزوجان) ❊ اعطی ❊ (من لایرد علیه) ❊ فرضه من اقل مخارجه وقسم الباقی علی ❊ (رؤس) ❊ من یرد علیه کزوج وثلث بنات ❊ قسم ثالثك حکمی اولدرکه مسئله‌ده قسم اولله‌که جنس واحد ایله معا من لایرد علیه‌که احد زوجین بولنورسه مسئله مسئلتین قیلنوب من لایرد علیهك فرضی اقل مخارجندن اعطا اولنوب باقی من لایرد علیهك رؤسی اوزره تقسیم اولنور مثلا بر عورت بر زوجیله اوچ قزینی ترك ایلسه (فهی من اربعة للزوج واحد بقی ثلاثة وهی تستقیم علیهن فلاحاجة الی الضرب) ایمدی مسئله‌سی دردتدن کلوب بری زوج

ایچون اولوب باقیده اوچ قزه مستقیم اولمغله ضربه حاجت مس ایتمکسزین بینلرنده تقسیم اولنور ❊ وان لم یستقم فان وافق رؤسهم ❊ (ای رؤس من یرد علیهم) ❊ کزوج وست بنات ضرب وفقها ❊ (وهوهنا اثنان) ❊ فی مخرج فرض من لایرد علیه ❊ (وهوهنا اربعة تبلغ ثمانیة فللزوج اثنان وللبنات ستة باقی من یرد علیهمه مستقیم اولمیوب زوجله ست بنات مسئله‌سنده که وقوعی مثللو من یرد علیهمك عدد رؤسلریله کندونك بیننده توافق اولورسه عدد رؤسك وفقیکه بونده ایکیدر من لایرد علیهك فرضنك مخرجی که دردده ضرب اولنمغله مسئله‌نك مخرجی سکزه بالغ اولوب ایکیسی زوجه التیسی بناته حصه اولور

سهم ـــــــ ١

مسئله من لایرد علیه	موافق بالثلث	مسئله من یرد علیه
رابع	٣ فی	ثلثان

زوج	وسدسان	مخرج المسئلتین
٢	فی ١	٨

❊ ولا ❊ (یوافق بل باین) ❊ ضرب کل عدد رؤسهم فیه ❊ (ای المخرج المذکور) ❊ کزوج وخمس بنات ❊ فالمخرج هنا اربعة للزوج واحد بقی ثلثة تباین الخمس فاضرب الاربعة فی الخمس تبلغ عشرین باقی من یرد علیهمه موافق اولمیوب میانلرنده تباین اولورسه عدد رؤسلرینك کلیسی بونده مخروج مشروحه ضرب اولنورسه مثلا برزوجله بش بنت مسئله‌سنده‌که وقوعی مثللو بونده ربعله ثلثان مجتمع اولمغله اصل مسئله اون‌ایکیدن کلوب لکن صورت سابقه‌لر کبی من لایرد علیهك فرضنك مخارجنك اقلی اولان دردده نقل اولنمغله زوجه بری اعطا اولنوب باقی اوچ بنات خمسه مستقیم اولمیوب اوچله عدد رأوس اولان بش بیننده تباین اولمغله رؤسك کلیسی من لایرد علیهك فرضنك مخرجیکه دردده ضرب اولنمغله سهام یکرمی‌یه بالغ اولور سابق ولاحقه موافق اولان فاضرب الخمسة فی الاربعة تعبیری ایدی (کان للزوج واحد اضربه فی المضروب یکن خمسة فهی له والباقی ثلثة اضربها فی المضروب تبلغ خمسة عشر فلکل بنت ثلثة) ایمدی زوجك مافی الیدی اولان برمضروبه ضرب اولنمغله بش حاصل اولوب کندویه حصه اولور باقی اوچ مضروبه ضربله اون بش اولوب هرقزه اوچ حصه اولور

سهم ـــــــ ١ فی ٤
٣ ٥

مسئله من لایرد علیه	مناسب	مسئله من یرد علیه
ربع		٥ ثلثان

زوج	خمس بنات	مخرج المسئلتین
٥	١٥	٢٠

❊ و ❊ (الرابع) ❊ لو كان مع الثانى ❊ (اى الجنسين فقط لا اكثر هنا بحكم الاستقراء اذلا رد مع اربع طوائف اصلا بالاستقراء ولعل هذا نكتة اقتصاره فيما مر متنا على الجنسين والافراد بالثانى بعضه لا كله فتامله) ❊ من لا يرد عليه فاقسم الباقى من مخرج فرض من لا يرد عليه على مسئلة من يرد عليه ❊ (ان استقام) قسم رابع ايكنجى كه من يرد عليه بو مقامده بحسب الاستقراء فقط ايكى جنس اولوب زياده اولماسيله كندو ايله معا من لا يرد عليه بولنمقدر ايمدى بونده ده قسم ثالث كبى من لا يرد عليهك فرضنك مخرجندن باقى من يرد عليهك مسئله سنه مستقيم اولورسه تقسيم اولنور من يرد عليهك ايكى جنسدن زياده اولمديغى بالاستقرا اصلا درت طائفه يه ردك عدم وجوديدر ظن ايدرمكه ماسبقده قسم ثانى بياننده متنك من يرد عليهك ايكى جنسه قصرى بو نكته يه مبنيدر يوخسه اختصار بو نكته يه مبنى اولمزسه مصنفك وبالثانى قوليله بعضى اراده اولنوركه ايكى جنسدن بولنان صورت اولور كليسى مراد اولنمز اوچ جنسدن اجتماعى منعدم اولمغين ❊ كزوجة واربعة جدات وست اخوات لام ❊ (فمخرج من لا يرد عليه اربعة للزوجة واحد بقى ثلثة تستقيم على سهم الجدات وسهمى الاخوات لكنه منكسر على احاد كل فريق كما سيجئ) قسم رابعده كه استقامت صورتى درت جده التى اخوات لام مسئله سنده وقوعى كبيدر پس بونده من لا يرد عليهك مخرجى دردر برى زوجه نك اوچ باقيده جداتك سهميكه بر سدس اولاد امك سهملريكه ايكى سدسه مستقيمدر طوپ سهام اوچ اولمغين لكن هر بر فريقك احادنه سهم منكسردر نته كه قريبا كلور ايمدى درت جده نك نصيبى اولان بر كندولرينه مستقيم دكلدر بلكه بينلرنده مباينت واردر پس عدد رؤسلرى قفه آلنوب حفظ اولنور ينه بويله اخوات ستك نصيبلريكه ايكى كندولرينه مستقيم دكلدر لكن رؤسلريله سهاملرى بيننده توافق ارانوب بولنمامغين اخواتك عدد رؤسلرينك وفقى اولان اوچى جداتك عدد رؤسلرينك كلى اولان دردده ضرب ايتمكله اون ايكى حاصل اولوب صكره بو اون ايكى يى ده من لا يرد عليهك فرضنك مخرجى اولان دردده ضرب ايدرز ايمدى قرق سكز حاصل اولمغله مسئله قرق سكزدن تصحيح اولنوب زوجه نك يدنده كه بر مضربكه اون ايكى يه ضرب اولنوب بلاتغيير كندويه ويريلور جداتك يدنده كه بر ده ينه مضروب مشروحه ضربله اون ايكى حاصل اولوب هر برلرينه اوچر بروجه استقامت حصه اولور اخوات للامك سهملرى اولان ايكيده اون ايكى يه ضربله يكرمى درت حاصل اولوب هر برلرينه دردر حصه اولور تشكيل مسئله سى بودر

[illegible] مسئله من يرد عليه

١		١		٣
ربع		سدس		ثلث

ميت

زوجه	واربع جدات	وست اخوات لام	مخرج المسئلتين
١	١	٢	٤
١٢/١٢	١٢/١٢	١٢/٢٤	١٢/٤٨
	فى	فى	
	٣	٤	

(وان)

❊ وان لم يستقم ضربت جميع مسئلة من يرد عليه فى مخرج من لا يرد عليه ❊ (فالمبلغ الحاصل بهذا الضرب مخرج فروض الفريقين) ❊ كاربع زوجات وتسع بنات وست جدات ❊ من لا يرد عليهك فروضنك مخرجى من يرد عليهك مسئله سنه مستقيم اولمزسه من يرد عليهك مسئله سنك طوپو من لا يرد عليهك مخرجنه ضرب اولنور درت زوجه وطقوز بنت والتى جده مسئله سنده اولديغى كبى ايمدى اشبو ضربله حاصل اولان مبلغ فريقينكه من لا يرد عليهله من يرد عليهك فرضلرينك مخرجيدر بو مسئله يكرمى درتدن كلور ثمن ثلثانله سدسه مختلط اولديغندن لكن رديه اولمغله كندوبى من لا يرد عليهك فرضنك مخارجنك اقلى اولان سكزه رد ايدرز (فمخرج من لا يرد عليه ثمانية للزوجات الثمن واحد بقى سبعة لا يستقيم على مسئلة من يرد عليه وهى هنا خمسة لان الفرضين ثلثان وسدس فاضرب الخمسة فى الثمانية تبلغ اربعين فهى فخرج فرض الفريقين) ايمدى من لا يرد عليهك مخرجى سكز اولمغله زوجاته ثمنيكه برى عائد اولوب يدى باقى قالوب اوده بو صورتده من يرد عليهك مسئله سى اولان بشه مستقيم اولمامغين بشى سكزه ضرب ايدرز كه حتى قرقه بالغ اولوب ايكى فريقك فرضنك مخرجى اوله ❊ ثم اضرب سهام من لا يرد عليه ❊ (وهو سهم للزوجات) ❊ فى ❊ (خمسة) ❊ مسئلة من يرد عليه ❊ (يكن خمسة فهى حق الزوجات الاربع من الاربعين) بوندن صكره مصنف مرحوم ورثه دن هر بر فريقك اشبو مبلغدن حصه لرينى معرفتك بيانته شروعله دير كه من لا يرد عليهك سهاميكه زوجاتك بر سهميدر انى من يرد عليهك مسئله سيكه بشه ضرب ايتديكز بش حاصل اولوب بو قرقدن درت زوجه نك حقيدر ❊ و ❊ (ضرب) ❊ سهام ❊ (كل فريق) ❊ من يرد عليه ❊ (وهى اربعة للبنات وسهم للجدات) ❊ فيما بقى ❊ (اى فى السبعة الباقية) ❊ من مخرج فرض من لا يرد عليه ❊ يكن للبنات ثمانية وعشرون وللجدات سبعة فاستقام فرض كل فريق) دخى هر بر من يرد عليه فرقه سنك سهاميكه بناتك درت جداتك بردر انى من لا يرد عليهك فرضنك مخرجندن باقى قلان يدى يه ضربله بنات ايچون يكرمى سكز جدات ايچون يدى حاصل اولمغله هر بر فريقك فرضى مستقيم اولور (لكنه منكسر على احاد كل فريق فصححه بالاصول السبعة الاتية فى باب المخارج تصح من الف واربع مائة واربعين) لكن هر بر فريقك احادنه فرضلرى منكسر اولديغندن انى باب المخارجده ذكر واصول سبعه ايله تصحيح ايتمكله بيك درتيوز قرقدن مسئله سى تصحيح اولنور ايمدى مانحن فيه مز اولا صورت مشروحه ده درت زوجه نك نصيبى قرقدن بش ايدى پس سهاملريله رؤسلرى بيننده مباينت اولديغندن عدد رؤسك كليسى قفه الورز بنات تسعنده ينه قرقدن حصه سى يكرمى سكز اولمغله رؤسلريله سهاملرى ميانده مباينت اولمغين ينه عدد رؤسلرينى حالى اوزره تركله قفده ضبط ايدرز وجداتك ينه قرقدن سهمى يدى اولمغله ينه سهاملريله رؤسلر ماييننده مباينت اولديغندن عدد رؤسك كليسنى اخذ ايدر وبوندن صكره عدد رؤسلر بيننده موافقت آره رز ايمدى رؤس جدات ايله رؤس زوجات بينلرنده موافقت بالنصف بولنمغله دردك نصفى اولان ايكى التى يه ضربله اون ايكى حاصل اولوب اون ايكيله رؤس بنات اولان طقوزك بيننده ده موافقت بالثلث اولمغين طقوزك ثلثى اولان اوچى اون ايكى يه ضربله اوتوز آلتى حاصل اولوب بو حاصليده مخرج مسئلتين اولان

قرقه ضربله بيك درت يوز قرق اولمغله آحاد فريق اوزره مسئله بوندن تصحيح اولنور ايمدى زوجاتك نصيبى قرقدن بش اولمغله بزانى مضروب اولان اوتوز آلتى‌يه ضرب ايدرز يوز سكسانه بالغ اولوب هر برزوجه‌يه قرق بش سهم عائد اولور بنات ايچون اولان قرقدن يكرمى سكزينه اوتوز آلتى‌يه ضربله بيك سكزه بالغ اولوب هر برينه يوز اون ايكى حصه اولور جداتك قرقدن حصه‌سى اولان يدى ينه اوتوز آلتى‌يه ضربله ايكى يوز اللى ايكى اولوب هر برينه قرق ايكى اصابت ايدر صورت تصحيحى بودر

مسئله من لا يرد عليه ٨	بنات سهم	مسئله من يرد عليه ٥
ثمن ١ فى ٧	ثلثان ٤	سدس ١

ميت

اربع زوجات	وتسع بنات	وست جدات	مخرج المسئلتين
٥	٣٨	٧	٤٠
٣٦	٣٦	٣٦	٣٦
١٨٠	٢٥٢	٢٥٢	١٤٤٠
٤٥	١٠٠٨	٤٢	
	١١٢		

وتصح الاولى من الثمانية واربعين ولولا خشية الاطاله وسعت الكلام هنا) صورت اولاده قرق سكزدن تصحيح اولنور كما شارح عليه الرحمه ديركه اكر اطاله خوفى اولمسيدى بونده كلامى زياده‌جه توسيع و تطويل ايدر ايدم والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ باب توريث ذوى الارحام ﴾

توريث ذوى الارحام حقنده باب دقت نصابدر ❊ هو ❊ (كل) ❊ قريب ليس بسهم ولا عصبة ❊ (فهو قسم ثالث حينئذ) ❊ ولا يرث مع ذى سهم و (لا) ❊ عصبة سوى الزوجين ❊ (لعدم الرد عليهما) ذوى الارحام لغتده ولادت جهتيله اولسون وياغير جهتيله اولسون مطلقا ذوالقرابت معناسنه‌در اهل فرائض اصطلاحنده ذى سهمكه اصحاب فرائض وعصبه اولميان هر براقربادر ايمدى بو تقديرجه ذوى الارحام ورثه‌دن قسم ثالث اولور و زوجيندن ماعدا اصحاب فرائضله وعصبه ايله معا وارث اوله‌من زوجينله معا وراثتلرى انلره ردك عدم جوازينه مبنيدر ❊ فياخذ المنفرد جميع المال ❊ (بالقرابة) ذوى الارحام قنغى صنفدن اولورسه اولسون قرابتله مالك طوپونو اخذ ايدر يعنى تعصيب كبى بونده ده وارث الاقرب فالاقرب جهتسنه اعتبار اولنور وقرب بردفعه قرب درجه ايله و بردفعه قرب قرابتله اولور نته‌كيم تعصبده بنوت ابوت اوزره تقديم اولنديغى كبى بونده ده جزؤميت اصل ميت اوزره مقدمدر وعامهٔ اصحابكه حضرت عمر وعلى وابن مسعود وابى عبيدة بن جراح ومعاذ بن جبل وابى الدرداء وابن عباس امثالى كبار اصحاب كزين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتى اشبو توريث ذوى الارحامى رأى وتجويز بيورمشلردر ❊ ويحجب اقربهم الابعد ❊ (كترتيب العصبات فهم اربعة اصناف جزؤ الميت ثم اصله ثم جزؤ ابويه ثم جزؤ جديه اوجدتيه) ترتيب عصبات مثللو بونلرنده اقربلرى ابعدنى حجب ايدر پس بونلرده درت صنفدر

جزؤميت اصل ميت جزؤ ابويه جزؤ جديه ويا جدتيه‌در ❊ و ❊ (حينئذ) ❊ يقدم ❊ (جزؤ) الميت وهم ❊ اولاد البنات واولاد بنات الابن ❊ (وان سفلوا) بوتقديرجه جزء ميتكه اولاد بنات واولاد بنات ابن هر نه‌قدر سالفينده اولورسه سائر ذوى الارحام اوزره تقديم اولنورلر كرك ذكور اولسونلر وكرك اناث صنف اولده حكم اولا ميراثه اولى اولان ميته اقرب اقرب اولاندر يعنى قرب درجه ايله ترجيح اولنور

ميت

بنت	ابن
بنت	بنت
اولى	بنت

ثانيا درجه‌لرى برابر اولدقده ولد وارث اولان وارث اولوب ولد ذى رحم اولان محجوب اولور

ميت

بن ولد وارث	بنت ولد ذى رحم
بنت	بنت
بنت	بنت
	بن
اولى	محجوب

ثالثا كليسى ولد وارث اولوب ياخود ولد ذى رحم اولوب درجه‌لرى برابر اولدقده اكر صفت اصوللرى متفق اولورسه اتفاقا ابدان فروعه للذكر مثل حظ الانثيين قسمت اولنور

ميت

بنت	بنت
بن	بنت
٢	١

رابعا صفت اصوللرى ذكورت و انوثتله مخالف اولورسه ينه امام ابى يوسف عندنده ابدان فروعه للذكر مثل حظ الانثيين قسمت اولنور لكن امام محمد عندنده اختلاف كندوده واقع اولديغى بطنده للذكر مثل حظ الانثيين قسمت اولنورده ميراثى فروعه ويريلور اكر اختلاف يالكز بر بطنده اولورسه

ميت

	بنت	بنت
	بن	عند امام محمد بنت
عند محمد	٢	١
	بنت عند ابى يوسف	بن عند ابى يوسف
	١٢	٢١

خامسا اختلاف اكر بر بطنده اولميوب بلكه بطون مختلفه‌ده اولوب وفروعده متعدد اولمزسه ينه امام ابى يوسف عندنده ابدان فروعه للذكر مثل حظ الانثيين قسمت اولنور امام محمد اصول خمسه اوزره عدد رؤسك مسئله‌سنى تصحيح ايدوب اصولك ميراثى فروعه للذكر

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

مثل حظ الانثيين تقسيم ايدر اصول خمسه‌نك اولكى اختلاف ابتدا انده اولديغى بطنده
قسمت ايتمكدر ايكنجيسى بعد القسمت ذكوردن بشقه طائفه اناثك بشقه طائفه قلمقدر
اوچنجيسى اختصار ابدان ممكن ايسه اختصار ايتمكدر ابدان بنتينى ابن قلمقدر بوابنه ابن
تقديرى ديرلر اختصار ابدان ممكن دكلسه بسط ايتمكدر بسط ابن بنتين قلمقدر بوبنتينه بنتين
تقديرى ديرلر دردنجيسى اختصار سهام ممكن ايسه اختصار سهام ايتمكدر اختصار سهام قبض وبسطدن
اول عدد ذكورى عدد اناثه مساوى اولور ايسه عدد رؤسى اوچدن قلنور نصفى اولورسه ايكيدن
قيلنور ثلثى ياخود ضعفى اولورسه بشدن قلنور بودردتدن برى بولنمزسه قبض بسطدن صكره
تقديرياتله تحقيقات بيننده موافقت اولنور ايسه هر برينك وفقن اخذ ايدوب عدد رؤسك اول وقفدن
قلمقدر موافقت اولمز ايسه عدد رؤسى تقديرياتله تحقيقاتك جمعيسندن قلنور بوندنصكره اصل
مسئله‌دن يدلرنده برشى اولميوب هنوز قسمتك ابتدا وقتى اولورسه اصل مسئله عدد رؤسلرى
بيننده احوال ثلثه‌يه نظر اولنور استقامت موافقت مباينت پس استقامت اولورسه فبها موافقت
اولور ايسه عدد رؤسك وفقى مباينت اولنور اكر كسر طائفه واحده اوزره اولور ايسه واكر
اكثر اوزره اولورسه موقوفدر بعده بين الرؤس والرؤس درت حالته نظر اولنور تماثل تداخل
توافق تباين ❊ ثم ❊ (اصله وهم) ❊ الجدات الفاسدات ❊ (وان علوا) بوندن صكره ذوى الارحامك
صنف ثانيسى اصل ميتدركه انلر جد فاسد ايله جدات فاسداتدر نه قدر عالى اولورلرسه
اولسونلر جد فاسد ميتك اناسنك باباسى واناسنك باباسنك باباسى كبيدر جدۀ فاسده ميته
نسبتده جدفاسد داخل اولاندر ميتك آناسنك باباسنك اناسى كبى واناسنك باباسنك اناسنك
اناسى مثلاوده دخى صنف اول كبى قرب درجه ايله ترجيح اولنور

ميته

م	م
ب	
	م
اولى	ب

❊ ثم ❊ (جزؤ ابويه وهم) ❊ اولاد الاخوات لابوين اولاب واولاد الاخوة والاخوات
لام وبنات الاخوة لابوين اولاب وان نزلوا ❊ بوندن صكره صنف ثالث ميتك ابوينك
جزئيدركه لابوين ويالاب قز قرنداشلرينك ذكور ويا اناث اولاديدر دخى اولاد امك بنه
ذكور ويا اناث اولاديدر دخى لابوين ويالاب قرنداشلرك هر نه قدر نازلين اولورلر ايسه‌ده
قزلريدر اوغوللرى عصبه‌در بنه بونلرده‌ده ميراثه اولى اولان ميته اقرب اولانيدر ايمدى ميتك
قز قرنداشنك قزى اوغلان قرنداشنك قزينك اوغلوندن اولادر اقرب اولديغندن درجه
قربده مساوى اولورلرسه ولد عصبه ولد ذى رحمدن اولادر قرنداشى اوغلونك قزيله قز
قرنداشنك قزينك اوغلو كبى ايمدى مالك كليسى ولد عصبه اولديغندن قرنداشى اوغلونك
قزينك اولور ❊ ويقدم الجد عليهم خلافالهما ❊ امام اعظم رحمه الله تعالى عندنده جد اشبو
صنف ثالثك اوزرلرينه مقدمدر امامينچون اختلاف مشاراليهما صنف ثالث جدكه اناتك
باباسنك اوزرينه مقدمدر ديديلر ❊ ثم ❊ (جزؤ جديه اوجدتيه وهم) ❊ الاخوال الخالات

والاعمام لام والعمات وبنات الاعمام واولاد هؤلاء ❊ بوندن صكره صنف رابع ايكى جدكه
بابانك باباسيله انانك باباسنك وياخود ايكى جده‌كه بابانك اناسيله انانك آناسنك جزلريدركه
اخوال وخالاتدركه ميتك اناسنك اخوه واخواتيدر جدنه وياجده‌سنه منتميدر دخى لام
اعماملة ومطلقا كه كرك لابوين وكرك لاب ويالام عماتدر دخى مطلقا بنات اعمامدر وبونلرك
اولادلريدر ❊ ثم عمات الآباء والامهات واخوالهم وخالاتهم واعمام الآباء لام واعمام الامهات
كلهم واولاد هؤلاء ❊ (وان بعدوا بالعلو اوالسفول) بوندن صكره آبا وامهاتك عماتى
واخوال وخالاتى وآبانك لام اعمامى وامهاتك واعمامنك كليسيدر وبونلرك هر نه قدر علو
وياسفوله بعيد اولورلرسه‌ده اولادلريدر ويقدم الاقرب فى كل صنف وهر بر صنفده اقرب
تقديم اولنور ❊ واذا استووا فى درجة ❊ (واتحد الجهة) ❊ قدم ولد الوارث ❊ (فلو اختلفت
فلقرابة الاب الثلثان ولقرابة الام الثلث) ذوى الارحام درجه‌ده مستوى اولوب جهتده متحد
اولورسه ولد وارث تقديم اولنور پس جهة قرابت مختلف اولورسه باباطرفندن اولان اقربايه
ايكى ثلث انا طرفندن اولانه برثلث ويريلور لكن بوصنف ثانى ايله رابعده اولور (وعند
الاستواء فان اتفقت صفة الاصول فى الذكورة اوالانوثة اعتبر ابدان الفروع اتفاقا) جهت
قرابت مستوى اولدقده صفت اصول ذكورت انوثتده متفق اولورسه اتفاقا ابدان فروعه
اعتبار اولنور بوده انجق صنف اولده اولور ❊ و ❊ (اما) ❊ اذا اختلفت الفروع والاصول
كبنت ابن بنت وابن بنت بنت اعتبر محمد فى ذلك الاصول ❊ واكر ميتك قزينك اوغلونك
قزى وقزينك قزينك اوغلو كبى اصول وفروع مختلف اولورسه امام محمد عليه الرحمه بونده
اصولى اعتبار ايتدى ❊ وقسم ❊ (المال على اول بطن اختلف بالذكورة والانوثة وهو هنا
البطن الثانى وهو ابن بنت وبنت بنت فمحمد اعتبر صفة الاصول فى البطن الثانى فى مسئلتنا فقسم)
❊ عليهم اثلاثا واعطى كلا من الفروع نصيب اصله ❊ ومالى ذكورت وانوثتله كندوده
اختلاف واقع اولان اولكه بطنه كه او بومقامده بطن ثانيدركه ابن بنتله بنت بنتدر اكا قسم
ايتدى ايمدى امام مشاراليه اشبو مسئله‌مزده بطن ثانيده صفت اصولى اعتبار ايدوب تركه‌يى
كندولرينه اثلاثا تقسيم ايدوب فروعك هر برينه اصلنك نصيبنى ويردى (فحينئذ يكون
يكون ثلثاه لبنت ابن البنت نصيب ابيها وثلثه لابن بنت البنت لانه نصيب امه وتمامه فى السراجية
وشروحها) بوتقديرجه مالك ايكى ثلثى ميتك قزينك اوغلونك قزينه حصه اولوركه باباسنك
نصيبيدر وثلثى قزينك قزينك اوغلو ايچون اولوركه اناسنك حصه‌سيدر بوبحثك تمام وتفصيلى
سراجيه‌ده وشرحلرنده مذكوردر ❊ وهما ❊ (اعتبروا) ❊ الفروع فقط ❊ امام ابى يوسف
ايله حسن بن زياد رحمهما الله فقط فروعى اعتبار ايتديلر ضمير ايچون مرجعك ذكرى
سبقت ايتمدى لكن سراج الدين مشاراليهمانك مذهبيدر ديو بيان ايتمشدر (لكن قول محمد
اشهر الروايتين عن ابى حنيفة فى جميع ذوى الارحام وعليه كذا فى شرح السراجية لمصنفها
وفى الملتقى وبقول محمد يفتى) لكن امام محمد رحمه اللهك قولى امام اعظم رحمه اللهدن ذوى
الارحامده اشهر روايتدر وفتوا بوقول اوزره‌در سراجيه مصنفك كندو شرحنده بويله‌جه
مذكوردركه وملتقيده امام محمد قوليله فتوا ويريلور ديو مسطوردر (سلئت عمن ترك بنت

شقيقة وابن وبنت شقيقة كيف تقسم فاجبت بانهم قد شرطوا عند الفروع فی الاصول فحينئذ تصير الشقيقة كشقيقتين فيقسم المال بينهما نصفين ثم يقسم نصف الشقيقتين اولادها اثلاثا) شارح عليه الرحمة دیرکه بر شقیقه‌که لابوین ار قرنداشنك قزیله وشقیقه‌سنك بر اوغلوایله بر قزینی ترك ایدن متوفانك مالی نیجه‌سنه تقسیم اولنور دیو استفتا اولندیغمده جواب ویردمکه علمای فرائض اصولده فروعك عددینی اخذی شرط ایتدیلر یعنی اصولدن وصف اعتبار ایتدیلر دیمك اولور ایمدی شقیقه شقیقتین کبی اولمغله مال بینلرنده بالمناصفه تقسیم اولنور کویا بر شقیقه‌له ایکی شقیقه‌سنی ترك ایتمش کبی اولدی بعده ایکی شقیقه‌نك نصفی اولادینه اثلاثا تقسیم اولنور پس براوچه مستقیم اولمیوب میانلرنده مباینت اولمغله عدد رؤسلری اصل مسئله‌که ایکی‌یه ضرب اولنمغله التی حاصل اولوب اوچواخ شقیقه اعطا اولنوب انی قزی آور اوچوده ایکی شقیقه منزله‌سنه تنزیل اولنان بر شقیقه‌یه اعطا ایله کندونك اوغلو ایله قرینه للذکر مثل حظ الانثيين حصه اولور والله سبحانه وتعالی اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ فصل فی الغرقی والحرقی ﴾

(وغيرهم) غرقی غریقك جمعیدر قتلی کبی فعیل بمعنی مفعولدر یعنی غرقی وحرقی و سائر هدمی وقتلی کبی ذواتك احوالی بیاننده فصل حاسمدر بوفصلك بوالفاظله معنون ومرسوم اولدیغی بونلرك برجماعتدن قنغیسنك موتی سابق اولدیغی نامعلوم اولان کمسنه‌لره علم اولندقلرینه مبنیدر ❁ ولاتوارث بين الغرقی والحرقی الااذاعلم ترتيب الموتی ❁ (فيرث المتاخر) غرقا حرقا بینلرنده توارث یوقدرکه بعضی بعضسندن میراث الممز الاعین الیقین ونانث ترتیبی معلوم ومستبان اولور ایسه متأخرمتقدمه وارث اولور معلوم اولسونکه غرقا اثالی متوفالرده احوال خمسه واردر اولکسی انلردن سابقك تعیبیدر بونده امر واضحدرکه لاحق سابقدن ترتیب اوزره وارث اولور ایکنجسی سابقك ابتدا علی التعیین معلوم اولوب صکره انده اشتباه اولنمق صورتیدر بونده تعیین حاصل اولنه‌دك توقف اولنور وياخود میان ورثه‌ده مصالحه‌یه بافیلور اوچنجسی لاعلی التعیین سابقك معلومیتی صورتیدر دردنجسی طوپونك بردن وفاتیدر بشنجسی معیتدن سبقك عدم معیتیدر اشبو صور ثلثهٔ اخیره‌ده بربرندن میراث اخذ اولنمز (فلو جهل عينه اعطی كل باليقين ووقف المشكوك فيه حتی يتبين او يصطلحوا شرح مجمع) ایمدی سابق تعیین ایتدکدنصکره التباس وقوعبولمغله تعیننده جهل اولورسه هر کسك یقینا ثابت اولان حصه‌سی ویریلوب سبقنده شبهه اولان ورثه‌نك سهمی توقیف اولنور حتی حق تبین ایدنه‌دك ویاصلح اولورلر (قلت واقره المصنف لكن نقل عن شيخنا عن ضوء السراج معزيا لمحمد انه لومات احدهما ولم يدر ايهما هو يجعل كانهما ماتا معا التحقق التعارض بينهما وهو مخالف لما مر فتدبر) شارح عليه الرحمة دیرکه مضمون مشروحی مصنف مرحوم اقرار ایلدی لکن بزم شیخمز ضوء سراجدن امام محمده عزو ایله نقل ایدرکه ایکی متوفانك برینك سبقی معلوم اولوب لکن اوقنغیسی اولدیغی بیلنمسه ایمدی ایکیسی بردن وفات ایتمش عد اولنور میانلرنده تعارض تحقق ایتمش اولدیغندن بوایسه بیان سابقه مخالفدر لکن ضؤده‌که ذکر اولنان

صورت ثالثه شرح مجمعده‌که صورت ثانیه مضمونیدر دینورسه منافات منتفی اولور فتدبر بوکه ایما اولسه اولور و (اذا لم يعلم ترتيبهم) ❁ يقسم مال كل منهم علی ورثته الا ❁ (اذ الاتوارث بالشك) برینك سبقی نامعلوم متوفالرك وفاتلرنده ترتیب بیلنمزسه انلردن هر برینك مالی حیاتده‌که وارثلرینه تقسیم اولنور سبب استحقاقده شکله توارث نامشروع اولمغین ❁ والكافر يرث بالنسب والسبب كالمسلم ❁ کافر نسبله وسببله مسلم کبی وارث اولورکه بزلره مرافعه اولدقلرنده فرضا وتعصيبا ورحما کندولرینه میراث مسلمین احکامی اجرا اولنور ❁ ولو ❁ (اجتمع) ❁ له قرابتان ❁ (لو تفرقتا) ❁ في شخصين حجب احدهما الآخر فانه يرث بالحاجب وان لم يحجب احدهما الآخر يرث بالقرابتين ❁ (عندنا كما قدمناه) برکافر ایچون ایکی قرابت جمع اولسه‌لر انلر ایکی شخصده متفرقا بولندیغی تقدیرجه احدهماسی آخرینی حجب ایدر ایمدی اول محجوب اوله‌جق کمسنه حاجبله وارث اولور مثلا برمجوسی اناسنی نکاح ایدوب اندن برقز تولد ایتدکده اوقز کندونك انادن همشیره‌سی ونسبا قزی اولور پس بنت اخت لامی حجب ایتمش ایکن قزی اولدیغی ملابسه ایله وارث اولور اخت لام اولدیغی جهتدن محجوبه اولمز احدهما آخرینی حجب ایتمزسه عندالحنفية قرابتینله وارث اولور نته‌که باب العولدن مقدمجه ذکرینی تقدیم ایتدك نته‌که برمجوسی کندو قزینی تزوج ایدوب بر ولد کتوردکده اشبو عورت او ولدك اناسی ولاب همشیره‌سی اولمغله ایکی جهتله وارث اولوب اناسی اولدیغندن انك مالنك ثلثی واختی اولمغین نصفی آلور ❁ ولا يرثون بانكحة مستحلة عندهم ❁ (ای يستحلونها لتزوج مجوسی امه لان النكاح الفاسد لايوجب التوارث بين المسلمين فلايوجبه بين المجوسی كذا فی الجوهرة) کفار کندولرینك عندلرنده استحلال ایتدکلری مثلا مجوسینك اناسنی تزویجی کبی نکاحلر وارث اوله‌مزلر زیرا انکاح فاسد بین المسلمین توارث ایجاب ایتمدیکی مثللو بین المجوس توارثی ایجاب ایتمز نته‌که مجوسی ذو رحم محرمنی تزوج ایتدکده زوجیتله نصف ویا ربع الهمز نکاح بحثنده سبقت ایتدیکی میان مسلمینده صحیح اولان نکاح کفار بیننده‌دخی صحیحدر (قال وكل نكاح لو اسلما يقر ان عليه يتوارثان ومالا فلا انتهی وصححه فی الظهيرية) صاحب جوهره دیرکه هر برنکاحله متناکحین اسلامله مشرف اولدقلرنده نکاحلری فسخ اولنمیوب انك اوزرینه اقرار وابقا اولنور آنده زوجان بربرلریله توارث ایدرلر یوقیسه ایتمزلر ظهیریه‌ده دخی بوقولی تصحیح ایلدی ❁ ويرث ولد الزنا واللعان بجهة الام فقط ❁ (لما قدمنا فی العصبات انه لا اب لهما) ولد زنا وولد لعان فقط انا جهتیله وارث اولورلر عصباتده تقدیم ایتدیکمز کندولری ایچون بابا معدومدر مضمونیه بناءً ایمدی انادن نکاح ایله ویا زنا ایله حاصل بر قرنداشلری اولورسه کندولرندن عصوبتله وارث اوله‌مزلر انجق اولاد ام اوله‌رق صاحب فرض اولور وکندونك میراثیده فرضیتله وردیتله انجق اناسنه اصابت ایدر یوقیسه ذوی الارحامنه میراث اولور ❁ ووقف للحمل حظ ابن واحد ❁ (او بنت واحدة ايهما كان اكثر وعليه الفتوی لانه الغالب ويكفلون احتياطا) حمل ایچون براوغلان ویا برقز حصه‌سندن هرقنغیسی اکثر اولورسه اوتوقیف وابقا اولنور باقی ورثه‌لره نصیبلرندن اقل

اعطا اولنور غالبا حملك بر اولوب توأم اولمسی نادر اولدیغندن فتوی اشبو امام ابی یوسف قوللری
اوزره‌در لکن احتیاطا قاضی ورثه‌لردن کفیل اخذ ایدر (کما لو ترك ابوین وبنتا وزوجة حبلی فان
المسئلة من اربعة وعشرین ان فرض الحمل ذکرا وتعول لسبعة وعشرین ان فرض انثی لان للبنتین
الثلثین) نته‌كه بر آدم ابوینی وقزینی وحامله زوجه‌سنی ترك ایلسه ثمن ثلثه مختلط اولدیغندن
مسئله‌سی یکرمی دردتدن کلور اکر حمل مذکر فرض اولنورسه ایمدی ذوی الفروضه فرضلری
اعطا اولندقدنصکره ابنله بنته اون اوچ باقی قالور للذکر مثل حظ الانثیین حصه اولور حمل
انثی فرض اولندیغی تقدیرجه بنتین ایچون ثلثین فرض اولمغین مسئله یکرمی یدی‌یه عول اولور سکزینکه
ثلثی ابوینه ثمنیکه اوچی زوجه‌یه اون التیده ثلثا بنتینه حصه اولور (قلت هذا علی کون الحمل
من المیت والا فمثله کثیرة کما لو ترکت زوجا واما حبلی فللزوج النصف وللام الثلث وللحمل
ان قدر ذکرا السدس لانه عصبة فیقدر انثی لیفرض له النصف وتعول لثمانیة کما لایخفی) شارح
علیه الرحمة دیرکه اشبو سالف الذکر مثال حملك میتدن اولدیغنه نظرادر واکر حمل میتدن
اولمیوب بر آخر کمسنه‌دن اولورسه انك مثاللری چوقدر مثلا بر زوجنی برده حامله اناسنی
ترك ایدن متوفا کبی ایمدی مسئله‌سی التیدن کلور سدس جمع اولدیغندن نصفی زوج ثلثی ام
ایچون اولور حمل مذکر فرض اولندیغی تقدیرجه عصبه اولمغله کندو ایچون سدس اولور
حمل انثی تقدیر اولنورسه کندونك فرضی نصف اولوب سکزه عول اولور نصفیکه ثلث
جمع اولدیغندن فمثله کلمه‌سی میمك وثاء مثلثه‌نك ضملریله مثالك جمعیدر (قلت ولم ار مالو کان
علی احد التقدیرین یرث علی الآخر لا کهم واخوین لام فان قدر ذکرا لم یبق له شیئ فینبغی
ان یقدر انثی وتعول لتسعة احتیاطا) شارح علیه الرحمه دیرکه ورثهٔ مشروحه ایله اخوین
لام کبی حملك بر تقدیره کوره وارث اولوب آخره نظراً وارث اولمدیغی بر دیکر صورت
دخی کورمدم بو وهبانیه‌نك بیتنك مضمونی مسئله‌سیدر پس بونده حمل مذکر فرض اولنورسه
کندویه ترکه‌دن برشی قالماز زیرا نصفی زوجه سدسی امه ثلثی اخوین لامه حصه اولیجق
عصبه‌یه اصحاب فرائضدن برنسنه باقی قالماز ایمدی احتیاطا انثی تقدیر اولنوب مسئله طقوزه
عول اولمق لایقدرکه نصفی زوجه ونصفی شقیقه‌سنه و سدسی امه وثلثی اخوین لامه اوله
پس حمل ایچون طقوزدن اوچ توقیف اولنور (قال ❊ وحاملة ان تأت بابن فلم یرث ❊ وان
ولدت بنتا لها الثلث یقدر) علی وجه المعایات ناظم مرحوم دیرکه بر حامله عورت بر اوغلان
چوجنی کتورسه وارث اولمیور قز کتورسه انك ایچون ترکه‌دن ثلث اوله‌یور یعنی بو مسئلهٔ
مشروحه مضمونیدرکه متوفانك اناسیدر حملیده شقیقیدر شقیقه‌سی اولدیغی تقدیرجه اصل
مسئله‌دن حصه‌سی نصف اولور عولیه‌دن ثلث اولور طقوزك ثلثی اوچ اولمغین حامله کلمه‌سنده
تانك الحاقی وزن ایچون اولمق کرك یوخسه حامله باشنده ویاارقه‌سنده یوك کوتوران عورته
اطلاق اولنور حامل بطننده حملی اولنه دینور والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

❊ فصل فی المناسخات ❊

مناسخه‌لر بیاننده فصل حاصلدر مصنف مرحومك مناسخه‌یی ذوی الارحامدن تأخیری

ذوی الارحامده دخی اجرا اولندیغنه مبنیدر مناسخه لغتده ازاله وتغییر ونقل وتحویل
معناسنه‌در اصطلاحده ورثه‌نك بعضسنك ویا کلیسنك سهامنی بالاستحقاق کندولرینه خلف
اولان ذواته نقلدر ❊ مات بعض الورثه قبل القسمة للترکة صححت المسئلة الاولی ❊ (واعطیت
سهام کل وارث) ترکه تقسیم اولنمزدن مقدم بعض ورثه وفات ایدرسه ابتدا مسئلهٔ اولی
تصحیح اولنوب هر بر وارثك سهامی اعطا اولنور ❊ ثم الثانیة ❊ (الا اذا اتحد کان مات
عن عشرة بنین ثم مات احدهم عنهم) بعده مسئلهٔ ثانیه تصحیح اولنور بنه هر بر وارثك سهامی
کندولرینه ویریلورده میت ثانینك تصحیح اولدن یدنده بولنانله تصحیح ثانی بیننه نظر اولنور
بینلرنده یاتماثل یاموافقت یامباینتدن خالی اولمز ایمدی بونلرك هر برینك حکمی قریباً برر برر
تفصیل اولنور الا ورثهٔ ثانیه اون اوغلونی ترك ایدرك فوت اولوب بعده انلردن بریده
سائرلرینی ترك ایدرك فوت اولان متوفا صورتی کبی ورثهٔ ثانیه متحد اولورسه ثانیا تصحیح
ایجاب ایتمز همان ورثهٔ اولی بینلرنده تقسیم اولنوب میت ثانی اول امردن کان لم یکن عد
اولنور ❊ فان استقام نصیب المیت الثانی علی ترکته فبها ❊ (ونعمت) پس مسئلهٔ ثانیه
تصحیح اولنوب مافی الید ایله تصحیح ثانی بیننده تماثل اولمغله میت ثانینك نصیبی ترکه‌سی
اوزره مستقیم اولورسه فبها ونعمتکه زحمتسزجه مسئله‌نك ایکیسیده تصحیح اولدن تصحیح
اولنور ایشته استقامتك حکمی بودر ایمدی احوال ثلثه‌نك مجتمع اولدیغی بر مثال تمثیلیله
زیاده‌جه کشف وایضاح اولنور مثلا بر عورت زوجنی وبنتنی وامنی ترك ایتدیکی حالده
فوت اولوب بعده قبل القسمت زوجده بر عورتنی ابوینی ترکله فوت اولوب بعده بنتده
ایکی اوغلونی بر قزینی ومیت اولك اناسی اولان جده‌سنی ترك ایدوب بعده اشبو جده‌ده
بر زوجیله ایکی ار قرنداشنی ترك ایتسه ایمدی میت ثانی استقامته ثالث موافقته رابع مباینته
مثال اولورلر پس بونده مناسخه‌یی اجرا ایدرزکه اولا میت اولك مسئله‌سنی تصحیح ایدوب
هر بر ورثه‌نك نصیبنی ویروب بعده مسئلهٔ ثانیه‌یی تصحیح ایدوب میت ثانینك مافی الیدیله
تصحیحی بیننه نظر ایدرز ایمدی مسئلهٔ اولینك تصحیحی کندوده ربع وسدس مجتمع اولمغله
اون ایکیدن اولوب ردیه اولور اوچی زوجه التیسی بنته ایکیسی امه حصه اولوب بریسی
فضله اولدیغندن سهاملری قدری بنتله امه رد اولنور پس سالف البیان ردعملنه محتاج اولنمغله
بو مسئله‌ده من یرد علیهدن ایکی جنس اولوب وکندولریله من لایرد علیه‌ده بولنمغله انك
سهمنی قاعدهٔ سابقه اوزره اقل مخارجی اولان درتدن ویررز من یرد علیهمك مسئله‌لریده
سهاملری اولان درتدندر زیرا زوجك ربعندن قطع النظر اصل کندولرینك مسئله‌سی التیدندر
ایمدی التینك اوچی قزه بری امه حصه اولمغله کندولرینه درت اصل مسئله اولدی پس
زوجده اقل مخارجی اولان درتدن نصیبی اولان بری اخذ ایتدکدنصکره اوچ باقی قالدی
ایمدی بو اوچ من یرد علیهمك مسئله‌لری اولان درده مستقیم اولمامغین من یرد علیهمك
مسئله‌لری اولان درتدر من لایرد علیهك فرضنك اقل مخرجی اولان دردر من لایرد علیهك
فرضنك اقلی مخرجی اولان درده ضربه محتاج اولدیغندن حاصل ضرب اون التیه بالغ
اولوب زوجك درتدن نصیبی اولان بر من یرد علیهك مسئله‌سی اولان درده ضرب اولنوب

زوجه درت حصه اولور من یرد علیهك نصیبلرنده من لا یرد علیهك فرضنك مخرجندن باقی اوچه ضرب اولنور ایمدی امك کندولرك مسئله‌سی اولان درتدن سهمی اولان بر اوچه ضربله اوچ کندویه حصه اولور بنتك اوچی‌ده ینه اوچه ضربله طقوز اولوب کندویه حصه اولور اشبو اون التیدن بروجه استقامت زوجه درت امه اوچ بنته طقوز قسمت صحیحه اولور بوندنصکره میت ثانیکه زوجك مسئله‌سنی تصحیح ایده‌رز ایمدی مسئله‌سی درتدن کاور زیرا زوجه‌سنه ربع اناسنه ثلث مابقی باباسنه باقیسنك ایکی ثلثی پس مافی الیدیده درت اولدیغندن مستقیم اوله‌رق بری زوجه‌سنه بری اناسنه ایکسی باباسنه حصه اولور ایمدی مسئله‌نك ایکیسیده اون التیدن بروجه استقامت تصحیح اولندی ❊ وان لم یستقیم فان کان بین سهامه ومسئلته موافقة ضربت وفق التصحیح فی ❊ (کل) ❊ التصحیح الاول ❊ واکر میت ثانینك مافی الیدی مسئله‌سنه مستقیم اولمیوب سهامیله مسئله بیننده موافقت اولورسه تصحیح ثانینك وفقی تصحیح اولك کلیسنه ضرب اولنوب اندن بروجه استقامت تقسیم حاصل اولور مثلا صورت مذکوره‌ده‌که بنت ایکی اوغلو ایله بر قزینی وبرده جده‌سنی ترك ایدرك فوت اولسه مسئله‌سی التیدن کاوب سدس جده‌سنه باقی بشده بش رؤسه حصه اولور ایمدی مافی الیدی اولان طقوز ایله مسئله‌سی اولان آلتی بیننده نظر ایدرز پس طقوز ایله آلتی بیننده موافقت بالثلث اولدیغندن مسئلهٔ ثانیه‌نك ثلثیکه ایکی‌یی تصحیح اولکی اون آلتی‌یه ضرب ایدرز اوتوز ایکی حاصل اولور ایمدی اون آلتیدن یدنده برشی بولنان ورثه انی ایکی‌یه ضرب ایدوب حاصل ضربی اوتوز ایکیدن آلور یدنده آلتیدن برشی بولنان ورثه انی متوفانك یدنده بولنان طقوزك رفیقی اولان اوچه ضربله حاصل ضربی آلور ایمدی جده‌که صورت سابقه‌ده ام ایدی یدنده‌که اوچ کندویه مقدمکه مسئله‌نك تصحیحی اولان اون آلتیدن عائد اولدیغندن ایکی‌یه ضربله آلتی اولوب وزوج ایچون ینه تصحیح اولدن درت اولدیغندن ایکی‌یه ضربله سکز اولوب ایکیسی عورته وایکیسی اناسنه ودرت باباسنه عائد اولور تصحیح ثانیدن جده‌نك یدنده بر اولدیغندن اوچه ضربله اوچده بوندن اولوب حصه‌سی طقوز اولور اولاد ایچونده تصحیح ثانیدن بش وار ایدی اودخی اوچه ضرب اولنوب اون بش اولوب هر برینه اوچر سهم حصه اولور پس مجموعی اوتوز ایکی اولور ❊ والا ❊ (یکن بینهما موافقة بل مباینة) ❊ ضربت کل الثانی فی (کل) ❊ الاول یحصل مخرج المسئلتین فتضرب سهام ورثة المیت الاول فی المضروب ❊ (ای فی التصحیح الثانی اوفی وفقه) واکر میت ثانینك مافی الیدیله مسئله‌سی میاننده موافقت اولمیوب بلکه مباینت اولورسه تصحیح ثانینك کلیسی تصحیح اولك کلیسنه ضرب اولوب آندن مسئله‌لرك مخرجی حاصل اولور صورت مسئله مثلا سالف البیان میت رابعکه جده برزوجنی وایکی قرنداشنی ترك ایدیجی اولدیغی حالده فوت اولدقده مافی الیدی اولان طقوزدرکه آلتیسی قزندن اوچی قزینك قزندن منتقلدر وتصحیح اول اوتوز ایکی وتصحیح ثانی درتدر زیرا زوج ایچون نصف وارکه ایکینك بریدر باقی برده اخوینه مستقیم اولمامغین سهملریله عدد رؤسلری بیننده مباینت اولمغله عدد رؤسلری اصل مسئله اولان

ایکی‌یه ضرب اولنمغله درت حاصل اولوب ایکیسی زوجه وایکیسیده برر سهم اخوینه حصه اولور پس مافی الیدی اولان طقوز ایله تصحیح ثانیکه درت بیننده مباینت اولدیغندن اشبو درت تصحیح اولکی اوتوز ایکینك کلیسنه ضرب اولنوب یوز اوتوز ایکی حاصل اولوب زوجهٔ اول ایچون اولان ایکی سهم درده ضربله سکز اولوب اناسی ایچون اولان ایکیده ینه بویله درده ضربله سکز اولوب باباسنك دور دینیده درده ضربله اون آلتی اولوب وهر برانیچون اولان آلتی درده ضربله یکرمی دوردر اولوب بنتك مافی الیدی اولان اوچ درده ضرب اولنمغله اون ایکی اولوب زوج ایچون اولان ایکیده طقوزه ضربله اون سکزه بالغ اولوب هر براخ ایچون اولان برده طقوزه ضربله کندولرینه طقوزر حصه اولور ایمدی مجموعی یوز یکرمی سکز اولور ❊ وسهام ورثة المیت الثانی فی کل مافی یده اوفی وفقه من التصحیح ❊ (الاول) میت ثانینك ورثه‌سینك سهامی تصحیح اولدن مافی الیدینك کلیسنه ویا وفقینه ضرب اولنور (وان کان فیهم من یرث من المیتین ضربت نصیبه من الاول فی الثانی اووفقه ونصیبه من الثانی فیما فی ید المیت الثانی اووفقه) اشبو مناسخه صورتلرنده ورثه‌ده موتالرك ایکیسندنده وارث اولور ذوات بولنور پس تصحیح اولدن نصیبی تصحیح ثانینك یا کندوسنه ویا وفقینه وتصحیح ثانیدن نصیبی میت ثانینك مافی الیدنه ویا وفقینه ضربله تصحیح اولنور ❊ ولومات ثالث ❊ (قبل القسمة) ❊ جعل المبلغ ❊ (الثانی) ❊ مقام الاولی ❊ و (جعل) ❊ الثالثة مقام الثانیة ❊ (فی العمل) ❊ وهكذا ❊ (کلمامات واحد تقیمه مقام الثانیة والمبلغ الذی قبله مقام الاولی الی مالا یتناهی وهذا علم العمل فلا تغفل) مناسخه‌ده تعدد وقوع بولوب قبل القسمت ثالثده وفات ایدرسه عماده مبلغ ثانی قسمت اولی مقامنده قیلنوب ثالثه ثانیه محلنه تنزیل اولنور اشته بویلجه الی مالانهایة قچنکه ورثه‌دن بری وفات ایدرسه انی ثانیه مقامنده عد ایدوب کندودن مقدمکه مبلغی قسمت اولی مقامنه اقامت ایدرسکز مناسخك عملیسی علی بودرمتیقظانه غیرت ودقت لازمدر غفلت وقصورهمتدن مجانبت وکمال مباعدت ایتمك کرك والله سبحانه وتعالی اعلم واستغفر الله العظیم

باب المخارج

فروض سته‌نك اعدادن مخارجی بیاننده باب دقت نصابدر اشبو بابك تصحیح اوزره تقدیمی کندونك بوبابه توقیفنه مبنیدر ❊ الفروض ❊ (المذکورة فی القرأن) ❊ نوعان الاول النصف ❊ (ومخرج کل کسر سمیه کالربع من اربعة الا النصف فانه) ❊ من اثنین والربع من اربعة والثمن من ثمانیة ❊ قرأن عظیم الشانده مذکور ومبین اولان فروض وسهام ایکی نوعدر اولکیسی نصفدر وهر برکسرك نصف کبی کرك مفرد اولسون ثلثان کبی کرك مکرر اولسون مخرجی سمیسیدرکه حروفده کندویه مشارك اولدیغی مخرجیدر مثلا ربعك‌که اربعه‌دن اولدیغی مثللو الا النصفك مخرجی ایکیدن ربعك‌که اربعه‌دن ثمنك‌که ثمانیه‌دندر معلوم اولسونکه هرنه زمانکه مخرج اقل اولورسه فرض اکثر اولورسه فرض اقل اولور مثلا نصف ربعدن اکثردر مخرجی مخرجندن اقلدر ثلثه ثلثانك مخرجی بر اولمغله مخارج فروضدن برنقصان اولدی ❊

والثانى الثلث والثلثان ❋ (كلاهما) ❋ من ثلاثة والسدس من ستة ❋ على التضعيف والتصنيف) نوع ثانى ثلث وثلثاندر بونلرك مخرجلرى اوچدندر وسدسدر بونكده مخرجى التيدندر بونلرده تضعيف ويا تنصيف اوزره دركه مثلا ثمنى تضعيف ايدرز ربع اولور ربعى تضعيف ايدرز ثمانيه‌نك نصفى حاصل اولور واكر نصف تنصيف اولنورسه ربع وربع تنصيف اولنورسه ثمن حاصل اولور التيدن سدس تضعيف اولندقده ثلث وثلث تنصيف اولنورسه سدس حاصل اولور (فتقول مثلا الثمن وضعفه وضعف ضعفه اوتعول النصف ونصفه ونصف نصفه) تمثيلده ثمن وثمنك ضعفيكه ربع وضعفنك ضعفى ويانصف ونصفى ونصفك نصفى دينور (قلت واخصر الكل ان تقول الربع والثلث ونصف كل وضعفه) شارح عليه الرحمة ديركه مارالذكر فروضك قسملرندن هربرقسمك بروجه اختصار بيان وايضاحى ربع وثلث وبونلرك هربرينك نصف وضعفى ديمكله‌در يعنى هربرنوعك اعلا واوسط وادناسى واردر ديمك اولور (فاذا جاء فى المسئلة من هذه الفروض احاد فمخرج كل فرد منفرد سميه الا النصف كامر) ايمدى اشبو فرضلردن برمسئله‌ده برر برر كلورسه هر برفرد منفردك سهمنك مخرجى سميسيدركه حروف اصولده مشاركى ومعناده مناسبدر الا النصفا كه دكلدركه انك سميسى اولمامغين مخرجى اثنين اولديغى نته‌كه مرور ايتدى (واذاجاء مثنى اوثلث وهما من نوع واحد فكل عدد يكون مخرجا لضعفه واضعافه كالستة هى مخرج للسدس ولضعفه وضعف ضعفه) واكر ايكيشر ايكيشر ويا اوچر اوچر بولنوب ايكيسيده نوع واحددن هر برعدد سهامدن جزئنه وضعفنه وضعفنك ضعفنه مخرج دوشر مثلا التى سدسه وضعفيكه ثلثه وضعفنك ضعفى ثلثانه مخرج اولديغى كبى ❋ فاذا اختلط النصف ❋ (من النوع الاول) ❋ بكل ❋ (النوع) ❋ الثانى ❋ (اى الثلثة الاخر) ❋ اوببعضه ❋ (فاذا كان فى المسئلة نصف وثلثان وثلث وسدس كزوج وشقيقتين واختين لام وام) ❋ فمن ستة ❋ (لتركبها من ضرب اثنين فى ثلاثة) نوع اولدن نصف نوع ثانينك كليسنه ويابعضسنه مختلط اولورسه مسئله التيدن كلور ايكى اوچه ضربندن مركب اولديغنه بناء لكن بومسئله‌ده سدس اولديغنه نظردر زيرا سدس اولورسه مخرجيله اكتفا اولنور ايمدى برمسئله‌ده ورثه‌دن زوج وشقيقتين واختين لام وام كبى نصف وثلثان وثلث وسدس جمع اولورسه مسئله التيدن اولور بعضيسنه مختلط اولديغى زوجله اختين لابوين واختين لام ترك اولنديغى صورتدر ❋ و ❋ (اختلط) ❋ الربع ❋ من النوع الاول بكل الثانى اوببعضه فاذا كان فى المسئلة زوجة ومن ذكر ❋ فمن اثنى عشر ❋ (لتركبها من ضرب الاربعة فى ثلثه لموافقة الستة بالنصف) وياخود نوع اولدن ربع ثانينك كليسنه ويا بعضيسنه مختلط اولورسه مثلا مسئله‌ده زوجه ايله مذكور وارثلرك معا بولندقلرى صورت مثللو ايمدى مسئله‌سى اون ايكيدن كلور درت ايله آلتى بيننده موافقت بالنصف اولديغندن دردك اوچه ضربندن مركب وحاصل اولديغنه بناءً لكن بوفروضده سدس بولنديغنه كوره‌در پس مسئله‌ده سدس موجود اولميوب انجق ثلث ويا ثلثان ويا ايكيسى بردن بولنورسه اوچ درده ضرب اولنور بينلرنده مباينت اولمغين ❋ او ❋ (اختلط من النوع الاول ببعض الثانى واما بكله فغير متصور الاعلى راى ابن مسعود

اوفى الوصايا فليحفظ) ❋ فمن اربعة وعشرين ❋ وياصنف اولدن ثمن صنف ثانينك بعضيسنه مختلط اولورسه مسئله يكرمى درتدن كلور اما ثمنك نوع ثانينك كليسنه اختلاطى غيرمتصوردر اصلا عقله كلمز الا عبدالله بن مسعود رضى الله تعالى عنهك رأيى اوزره اختلاط مشروح اولوركه مشاراليه نزدنده ميراثدن محروم اولان وارث بعضا سائر ورثه‌يى حجب نقصانله حجب ايدر مثلا برمسلم بركافر اوغلو ايله برزوجه‌سنى براناسنى ولابوين وايكى قز قرنداشنى وايكى لام قز قرنداشنى ترك ايلسه مشاراليه قتنده مزبور ابن محروم زوجه‌يى ربعدن ثمنه حجب ايدر وياخود وصاياده اولورسه‌كه مثلا بركمسنه تركه‌سنك ثمنى وثلثانى وثلثنى وسدسنى وصيت ايدوب ورثه‌ده اجازت ويررلرسه وياخود ورثه معدوم اولورسه عبدالله بن مسعود رضى الله تعالى عنهك ديديكى كبى اولور (كزوجة وبنتين وام لتركبها من ضرب الثمانية فى ثلثة لماقدمنا من موافقة الستة بالنصف) صورت مشروحه‌نك مثالى برزوجه‌سنى ايكى قزينى براناسنى ترك ايدن متوفانك مسئله‌سيدر زيرا سالف البيان سته‌ده موافقت بالنصف اولديغندن مسئله‌نك تركبى ثمانيه‌نك ثلثه‌يه ضربندندر (ولايجتمع اكثر من اربعة فروض فى مسئلة واحدة) فرائض مسئله‌لرنده برمسئله‌ده درت فرضدن زياده فرض جمع اولمز (ولايجتمع من اصحابها اكثر من خمس طوائف) واصحاب فرائضدن بش طائفه‌دن اكثر اوله‌رق برمسئله‌ده مجتمع اولمزلر (ولاينكسر على اكثر من اربع فرق) ودرت فرقه‌دن اكثر اوزره سهامده كسرده وقوعبولمز ❋ واذا انكسر سهام كل فريق عليهم ضربت عددهم فى اصل المسئلة ❋ وعولها (ان كانت عائلة) ❋ كامرأة واخوين ❋ (للمرأة الربع يبقى لهما ثلثة لامستقيم ولاتوافق فاضرب اثنين فى اربعة فتصح من ثمانية) ورثه‌دن هر بر فريقك سهامى كندولرينه مستقيم اولميوب كسر واقع اولورسه عدد رؤسلرى فقط اصل مسئله‌يه اكر مسئله عوليه دكلسه عوليه اولورسه عوليله اصل مسئله‌يه بردن ضرب اولنور مثلا برعورتله ايكى ار قرنداش مسئله‌سى كبى مسئله‌سى درتدن كلور يعنى زوجه اخذ ايتمكله اوچى اخوينه باقى قالوب اوده كندولرينه مستقيم اولميوب وتوافقده بولنمديغندن ايكى درده ضرب اولنمغله مسئله سكزدن تصحيح اولور صورة عوليه برزوجله بش اخوات مسئله‌سيدر اصل مسئله‌سى آلتيدن كلور نصفيكه اوچ زوجه ثلثانيكى درت اخواته عائد اولديغندن يدى‌يه عول اولوب فقط سهام اخواتده كندولرينه منكسر اولوب عدد رؤسلريله سهاملرى مابيننده‌كى درت ايله بش بيننده مباينت اولمغله عدد رؤسلرى اولان بشى اصل مسئله ايله عوليكه يدى‌يه ضرب اولنمغله اوتوز بش حاصل اولوب مسئله اندن تصحيح اولندى ❋ وان وافق سهامهم عددهم ضربت وفق عددهم فى اصل المسئلة ❋ (وعولها) ❋ كامرأة وست اخوة (فلهم ثلاثة توافقهم بالثلث فاضرب اثنين فى اربعة فتصح من ثمانية ايضا) واكر فريقلرك سهاملرى عددلرينه موافق اولورسه عددلرينك وفقى اصل مسئله‌يه وعوليه ايسه عولينه ضرب اولنور برعورتله آلتى ار قرنداشنى ترك صورتنده اولديغى مثللو ايمدى مسئله‌سى درتدن كلوب برى زوجه‌يه اوچى اخوه‌يه عائد اولمغله بينلرنده توافق بالثلث اولديغندن عدد رؤسك وفقى اولان ثلثكه ايكى‌يى درده ضرب ايدوب مسئله سكزدن

تصحيح اولنور ❊ فاذا انكسر سهام فريقين او اكثر و عدد رؤسهم متماثلة ضربت احدالاعداد فى اصل المسئلة ❊ (وعولها) ❊ كثلاث بنات وثلاثة اعمام ❊ ايكى وايكيدن زياده فريق بيننده سهام منكسر اولوب وعدد رؤسلرى متماثل اولورسه اعدادك برى اصل مسئله يه وعولى ايسه عولنه ضرب اولنور اوچ قزايله اوچ عم ترك اولنان مسئله ده اولديغى كى (فتكتفى باحدالمتماثلين فاضرب ثلثة فى اصل المسئلة تكن تسعة منها تصح) پس بونده احد متماثلينله اكتفا اولنوركه انك بريكه اوچ اصل مسئله اولان اوچه ضرب اولنمغله طقوز حاصل اولوب مسئله اندن بروجه استقامت تصحيح اولنور عول صورتى بر زوجه اوچ اخوات اشقا اوچ اخوات لازمدر (وان انكسر على ثلاث فرق اواربع فاطلب المشاركة اولا بين السهام والاعداد ثم بين الاعداد والاعداد ثم افعل كما فعلت فى الفريقين فى المداخلة والمماثلة والموافقة والمباينة فاحصل يسمى جزؤا السهم فاضربه فى اصل المسئلة اشاراليه بقوله) واكر سهام اوچ ويادرت فرقه يه منكسر اولورسه اولا مشاركتكه نسبتى سهامله اعداد بينلرنده بعده اعداد ايله اعداد ميانده طلب ايدوب بعده فريقينده مداخله ومماثله وموافقت ومباينت صورتلرنده كه اجرا اولندبغى كبى بونده دخى اجرا ايدرسكز ايمدى حاصل اولان عدده جزاءسهم ومضروب تسميه اولنور انى اصل مسئله يه ضرب ايدرسكز ماتن مرحومده بومضمونه اشبو ذكر اتى قوليله اشارت ايدركه ❊ وان دخل بعض الاعداد فى بعض كاربع زوجات وثلث جدات واثنى عشر عما ضربت اكثر الاعداد ❊ (لتداخلها) ❊ فى اصل المسئلة ❊ (وهو اثنى عشر تكن مائة واربعة واربعين منها تصح) واكر بعض اعداد بعض اخره دخول ايدرسه مثلا درت زوجه اوچ جده اون ايكى عم كبى تداخل ايتديكندن اعدادك اكثرى اصل مسئله كه اون ايكى يه ضربله يوز قرق درده بالغ اولوب مسئله اندن تصحيح اولنور اصل مسئله اون ايكيدندر اوچ جده ايچون سدس واردركه ايكى اولور كندولرينه مستقيم اولميوب وسهاملريله رؤسلرى بيننده مباينت اولمغله مجموع رؤسلرى اولان اوچ قفه اخذ اولنور زوجات اربعه ايچونده ربع واركه اوچدر بونده ده استقامت يوقدر بونكده عدد رؤسيله عدد سهامى ميانده مباينت واردر ينه عدد رؤسلرينى تماما قفه الور اعمام ايچونده باقى واركه يديدر بونده اون ايكيه مستقيم دكلدر مابينلرنده ينه مباينت واردر عدد رؤسلرينى ينه تماما حفظ ايدوب بينلرنده نسبت آراريز ايمدى اعداد رؤسدن اوچله درت واعداد رؤسك اكثرى اولان اون ايكى يه متداخل بولديغمزدن انى اصل مسئله اولان اون ايكى يه ضربله بروجه استقامت مبلغ مشروحدن مسئله تصحيح اولنور ❊ وان وافق بعضها بعضا كاربع زوجات وخمسة عشر جدة وثمان عشرة بنتا وستة اعمام ضربت وفق احدهما ❊ (اى احدالاعداد) ❊ فى جميع الاخر والخارج فى وفق الثالث وافق والا فى جميعه ثم الرابع كذلك ❊ عدد رؤسك بعضى بعضنه موافق اولوب بينلرنده توافق بولنورسه مثلا درت زوجه اون بش جده اون سكز بنت التى عم مسئله سنده اولديغى كبى بونده ايكى عدد رؤسك برينك وفقى ديكرينك طوپونه ضرب اولنوب حاصل ضرب عدد رؤس ثالثك وفقنه اكر موافق ايسه يوقسه جميعنه بوندنصكره رابعده ينه بويله در (ثم المجمع وهو جزؤ

السهم وهو مسئلتنا مائة وثمانون فى اصل المسئلة وهو ههنا اربعة وعشرون يحصل اربعة الاف وثلاثمائة وعشرون منها تصح المسئلة) بعدازين مجتمعكه جزؤ سهم وحاصل ضربدركه مسئله مزده يوز سكزدر اصل مسئله كه بونده يكرمى درتدر اكا ضرب اولنوب درت بيك اوچيوز يكرمى حاصل اولوب مسئله بوندن تصحيح اولنور زيرا اصل مسئله يكرمى درتندر ثمنيكه اوچ درت عورتكدر كندولرينه مستقيم دكلدر عدد رؤسلريله سهاملرى بيننده مباينت اولديغندن عدد رؤسك كليسنى حفظ ايدرز اون سكز بنت ايچوندر ثلثانكه اون التى واردر بوده كندولرينه غير مستقيمدر بيانلرنده موافقت بالنصف اولديغندن ايمدى عدد رؤسك نصفيكه طقوز اخذ وحفظ ايدر واون بش جده ايچونده سدس واركه درتدر بودخى كندولرينه غير مسقيم اولوب عدد رؤسلريله سهاملرى بيننده مباينت اولديغندن ينه عدد رؤسك جميعسنى حفظ ايدرز واعمام ست ايچونده باقى واركه بردر بوده كندولرينه مستقيم دكلدر ينه بونلرك سهاملريله رؤسلرينك اعدادى بيننده مباينت اولديغندن عدد رؤسلرى ينه ضبط اولنوب بزم ايچون اعداد رؤس محفظودن درت والتى وطقوز واون بش حاصل اولوب بعده اشبو عددلرك هربر ايكسى بيننده توافق ارايوب درت ايله التى ميانده توافق بالنصف بولنمغله بونى نصفنه رد ايدوب ديكرينه ضربله اون ايكى حاصل اولوب اون ايكيله طقوز بيننده ده موافقت بالثلث اولمغين ينه احد همانك وفقى اخره ضربله اوتوز التى حاصل اولوب وينه اشبو مبلغ مشروحله اون بيننده موافقت بالثلث اولديغندن اون بشك ثلثيكه بشى اوتوز التيه ضربله يوز سكسان حاصل اولوب بونده اصل مسئله مز اولان يكرمى درده ضربدن درت بيك اوچ يوز يكرمى حاصل اولور مسئله بوندن تصحيح اولور وهربر فريقك وهربر فردك نصيبينك معرفتنده ان شاء الله تعالى قريبا بيلورسك ❊ وان تباينت ❊ (اعداد رؤس من انكسر عليهم سهامهم) ❊ كامرأتين وعشر بنات وبنت جداد وسبعة احرام ضربت احدهما ❊ (اى احد الاعداد) ❊ فى جميع الثانى والحاصل فى جميع الثالث ❊ (يحصل جزؤ السهم وهو هنا ماءتان وعشرة لتوافق رؤس البنات والجدات لسهامهم بالصنف فاضربها فى اصل المسئلة وهو هنا اربعة وعشرون يحصل خمسة آلاف ولام واربعون ومنها تستقيم) سهاملرى كندولرينه منكسر اولان ذواتك عدد رؤسلرى برى برينه مباين اولورسه مثلا ايكى عورت اون قز التى جده ويدى عم مسئله سنده اولديغى كبى بونده اولا ايكى عدد برى ديكرينك جميعسنه ضرب اولنوب حاصل ضرب ثالثك طوپنه حاصل رابعك جمله سنه ضرب اولنمغله جزؤ سهمكه اشبو مسئله مزده ايكيوز اون حاصل اولور بنات ايله جداتك رؤسلريله سهاملرى بيننده توافق باالصف اولديغنه بناء ايمدى بونى اصل مسئله مز اولان يكرمى درده ضرب ايتديكك وقتده بش بيك قرق اولوب مسئله بوندن بروجه استقامت تقسيم اولنور چونكه اصل مسئله يكرمى درتدن اولديغندن اندن زوجتينه ثمنكه اوچ وار اوده كندولرينه مستقيم اولميوب عدد رؤسلريله سهاملرى ميانده مباينت اولمغين عدد رؤسلرى اولان ايكى يى اخذ ايدرز جدات ست ايچونده سدس واركه درتدر بودخى كندولرينه مستقيم اولمديغندن عدد رؤسلريله سهاملرى بيننده توافق ارانوب موافقت بالنصف بولنمغله عدد رؤسك نصفيكه

اوج حفظ اولندی اون قز ایچون ثلثان اولوب اودخی کندولرینه غیر مستقیم اولوب بنه
موافقت اراثوب رؤسلریله سهاملری بیننده موافقت اولوب عدد رؤسك نصفیکه بش بنه
اخذ اولندی کندولرینه غیر مستقیم اولمغین عدد رؤسلریله سهاملری بیننده مباینت اولدیغندن
عدد رؤسلری اولان یدی یی تماما اخذ ایتمکله اخذ اولنان عدد رؤسلر ایکی بر واوج بر وبش
بر ویدی بر اولدی وبونلرك طوپو بربرینه مباین عددلردر پس ایکی اوچه ضرب
اولنوب التی اولوب بوده بشه ضرب اولنوب اوتوز اولوب بودخی یدی یه ضربله ایکیوز
اون حاصل اولور بعده بودخی اصل مسئله که یکرمی درده ضرب اولنوب مجموع بش بیك
قرق اولوب جمیع طوائفه بوندن بروجه استقامت حصه ویریلور زیرا ایکی زوجه نك
اصل مسئله دن اوچی وار ایدی انی مضروب اولان ایکیوز اونه ضرب ایتمکله التی یوز
اوتوز حاصل اولوب هر برینه اوچر یوز اون بشر حصه اولور جدات ست ایچونده درت
وار ایدی انیده مضروب مشروحه ضرب ایدرز سکز یوز قرق اولوب هر برینه یوز قرق
حصه اولور اون قز ایچونده اون التی وار ایدی انیده مضروب مذکوره ضربله اوچ بیك
اوچیوز التمش حاصل اولوب هر برلرینه اوچر یوز اوتوز التی حصه اولدی اعمام سبعه
ایچونده بر وار ایدی انیده مضروب مرسومه ضربله ایکیوز اون اولوب هر برینه بروجه
استقامت اوتوزر سهم حصه اولوب مجموع انصبا بش بیك قرق اولور سید شریف بر منوال
محرر ذکر و بیان ایلدی ❊ واذا اردت معرفة التماثل والتوافق والتداخل والتباین بین العددین ❊
(هذه مقدمة یحتاج الیها فی تقسیم الترکة) تماثل وتوافق وتداخل و بین العددین تباینی معرفتی
مراد ایدرسك متنبه اولوب بیان آتیه دقت وضبط و حفظینه مبادرت لازمدر زیرا بو اعداد
مستحقنه بلا کسر تقسیم ترکه ده کندویه محتاج اولنور بر مقدمه در ❊ فتماثل العددین کون
احدهما مساویا للاخر ❊ (کثلاثة وثلاثة) معلوم اولسونکه قول اصح اوزره بره عدد
اطلاق اولنمز زیرا عدد وحداتدن مرکبه ومؤلفه کیتدر بر ایسه بویله دکلدر وعددی بنه
تعریف ایدرلرکه ایکی کبی قربا وبعدا ایکی طرفنك مجموعنك نصفنه مساوی اوله پس ایکی
طرفینکه بر ایله اوچك مجموعی دردك نصفیکه ایکی یه مساویدر اشبو ایکی طرف قریبلردر
بعید اولان طرفلر ایکینك غیرنده بولنور مثلا اوچ کبی بونك طرف اسفل بعیدی بر در طرف
اعلای بعیدی بشدر جمعا التی اولور ایمدی اوچ التینك نصفیدر پس تماثل عددین اوچله
اوچ کبی ایکی عددك برینك اخرینه مساوی اولمسیدر ایمدی اشبو ایکی عدده متماثلین دینور
لکن عددینك تماثلی سهام ورؤس مثللو ایکی بربرینه مخالف محلده بولنملری اعتباریله در
بوقسه محلدن قطعا النظر مجرد ثلثه ده تعدد اولمزکه حتی مساواتله متصف اولسه ❊ وتداخل
العددین المختلفین ❊ (باحد امرین علی ماهنا اما) ❊ بان یعد اقلهما الاکثر ❊ (ای یفنیه)
ایکی مختلف اولان عددك بربرینه تداخلی اشبو کتابده ذکر وبیان اولندیغنه نظرا ایکی
امرك بریله درکه یا اقلك اکثری افناسیله که اقل اکثردن ایکی دفعه ویا اکثر القا وطرح
اولنورسه اکثردن برشی قالمیوب فنایه کیتمکدر ❊ اویکون اکثر العددین منقسما علی
الاقل قسمة صحیحة ❊ (بلا کسر کقسمة الستة علی ثلثة او اثنین) ویاخود ایکی عددك

اکثرینك قسمت صحیحه ایله بلا کسر اقله منقسم اولمسیله در مثلا التینك اوچه ویا ایکی یه قسمتی
مثللو سراجیه ده تداخل ایچون دیکر تعبیر ایله ده بیان مسطوردر ❊ وتوافق العددین ان لا
یعد ❊ (ای ان لا یفنی) ❊ اقلهما الاکثر لکن یعدهما عدد ثالث ❊ (کالثمانیة مع العشرین
یعدهما اربعة فیتوافقان بالربع) عددینك توافقی اقللرینك اکثرافنا ایتمیوب لکن ثمانیه ایله
عشرین کبی کندولرینی عدد ثالثکه مثلا بونده دردك فنایه ویرمسیدر ایمدی عددین مرسومین
ربعده توافق ایتمش اولورلرکه بینلرنده توافق بالربع اولمش اولور ❊ وتباین العددین ان لا یعد
العددین ❊ (المختلفین) ❊ معا عدد ثالث ❊ (اصلا کالتسعة مع العشرة) ایکی عددك تباینی
کندولرینی ایکیسنی بردن عدد ثالث اصلا افنا ایتمامکدر مثلا طقوز ایله اون کبی بونده انجق
بر بره قالور ❊ واذا اردت معرفة التوافق والتباین بین العددین المختلفین اسقط الاقل من الاکثر
من الجانبین ❊ (مرارا حتی اذا اتفقا فی درجة واحدة) عددین مختلفین بیننده توافق وتباین
اولدیغنی بیلك مراد ایدرسك طریقی طرفندن مرارا اکثردن اقلی اسقاط وتنقیص ایدوب
درجهٔ واحده ده متفق ومتحد اولملریله در ❊ فان توافقا فی واحد تباینا ❊ (ولا وفق) ❊ وان
توافقا فی اثنین فبالنصف او ثلثة فبالثلث ❊ (هکذا) ❊ الی العشرة ❊ (وتسمی الکسور المنطقة
پس عددین مختلفین طریق مشروحله برده توافق ایدرلرسه ماینلرنده تباین اولمش اولور
توافق اولمز مثلا سبعه ایله عشره کبی ایمدی سبعه یی عشره دن اسقاط ایتدکده اوچ باقی قالور
بوده یدیدن اقلدر بونیده یدیدن ایکی دفعه اسقاط ایتدکده بر باقی قالور بوده اوچدن اقل اولمغله
کندوبی اوچدن ایکی دفعه اسقاطله بر قالمغله میانلرنده تباین تحقق ایدر واکر توافق برده اولمیوب
ایکی ده اولورسه موافقت بالنصف ویا اوچده اولورسه موافقت بالثلث نهایتی اونه قدر بر
منوال محرر موافقت بولنور وبوکا ارباب حساب اصطلاحنده کسور منطقه تسمیه اولنور
توافق بالربعه مثال مثلا ثمانیه ایله اثنی عشر کبی ثمانیه یی عشردن اسقاط ایتدکده درت قالور
آنیده ثمانیه دن تنقیص ایتدکده اربعه قالمغله توافق بالربع اولور اعداد ایکی قسمدر بری منطق
الکسر اخری اصم الکسردر منطق الکسر بر عدددرکه ایکی عدد صحیحك برینی دیکرینه
ضربدن حاصل اوله اون ایکی کبی بومخرج نصف اولان ایکی سدسك مخرجیکه ستیه یه
ضربدن ویاخود ثلثك مخرجنی ربعك مخرجینه ضربدن حاصل اولور پس بونك کسری اولان
نصفنی وثلثنی وربعنی وسدسنی نطق وبلا اضافة الی المخرج کندودن تعبیر واستماع ممکن
اولور کسور تسعه وکندویه اضافتله وتکرار ایله کندودن مرکب اعداد کبی کسورك اصمی
بونك خلافنده درکه مثلا اون بر کبی عدد صحیحی بربرینه ضربدن حاصل اولمز بونك کسرینه مجازا
اصم اطلاق اولنورکه کسریله کویا نطق استماع اولنمدیغندن کسری اصم اولدیکه کندودن
تعبیر انجق مخرجینه اضافتله اولور مثلا جزؤ من احد عشر جزأ تعبیری مثللو ❊ او احد عشر
فبجزء من احد عشر وهکذا ❊ (ویسمی الاصم) واکر اون برده توافق ایدرسه که عشره نك
مافوقنده توافق بولنورسه او بر جزدن بر جزده توافق ایدر الی غیر النهایة حکم بویله در وبوکه
اصم تسمیه اولنور یکرمی ایکی ایله اوتوز اوچ مثللو بونلری افنا ایدن عدد اون بردر تعبیرده
عددین مشروحین میاننده موافقت بجزء من احد عشر جزأ اولوردر دینور یکرمی درت ایله

اوتوز التی بیننده موافقت بجزء من اثنی عشر جزأ واردر اوتوز ایکی ایله قرق سکز بیننده موافقت بجزأ من ستة عشر اولور ❊ واذا اردت معرفة نصیب کل فریق ❊ (کالبنات والجدات والاعمام وغیرهم) ❊ من التصحیح ❊ (الذی استقام علی الکل) ❊ فاضرب ماکان له ❊ (ای لکل فریق) ❊ من اصل المسئلة فیما ❊ (ای فی جزء السهم الذی) ❊ ضربته فی اصل المسئلة یخرج نصیبه ❊ (ای ذلک الفریق) بنات جدات اعمام امثالی هر بر فریقه کلیسنه مستقیم اولان تصحیحدن نه دکرانی بیلمك مراد ایدرسه‌کز اصل مسئله‌دن کندولرینه مافی الیدی اولان مبلغی اصل مسئله‌یه ضرب ایندیککز جزء سهمکه مسئلهٔ مشروحه‌ده ایکی یوز اون ایدی اکا ضرب ایتدکده اوفریقک نصیبی چیقارکه اوضربدن حاصل اولان مبلغ اکا حصه اولور مسئلهٔ مشروحه‌ده که مثلا ایکی زوجه‌نك نصیبی اولان یکرمی درتدن اوچی ایکی یوز اونه ضرب ایتدکده التی یوز اوتوز اولور ❊ ثم اذا ❊ (اردت معرفة نصیب کل واحد من احاد ذلك الفریق) ❊ ضربت سهام کل وارث فی ❊ (جزء السهم) ❊ المضروب یخرج نصیبه ❊ سالف الذکر فریقك احادندن هر بر فردك نصیبینی بیلمك مراد ایدرسه‌کز هر بر وارثك سهامنی مضروب اولان سهمك جزئنه ضرب ایتدکده انك نصیبی حاصل اولور بوکا ارباب فرائض قسمت نصیب اطلاق ایدرلر ایمدی مسئلهٔ مرسومه‌ده ایکی زوجه‌نك نصیبلری اولان اوچله رؤسلری بیننده تباین اولمغله اوچ کندولرینه برر بچق تقسیم اولندقده بربچق ایکی یوز اونه ضرب اولندقده اوچیوز اون بش اولوب هر بر زوجه‌یه حصه اولور اون قزکده مافی الیدلری اون التی اولمغله هر برینه تقسیمده برایله اوچ خمس اصابت ایتمکله انی مضروب مشروحه ضرب ایتدکده اوچیوز اوتوز التی حاصل اولوب هر بر قزه حصه اولور جدات ایچونده اصل مسئله درتدن اولمغله التیه تقسیم اولندقده هر برینه برك ایکی ثلثی اصابت ایدوب اودخی مضروب مذکوره ضربله یوزقرق حاصل اولوب هر بر جده‌یه حصه اولور اعمام ایچونده اصل مسئله‌دن بر اولوب اوده کندولرینه که یدیه تقسیم اولندقده هر برینه برك سبعی اصابت ایتمکله انی مضروبکه ایکی یوز اونه ضرب ایتدکده اوتوز حاصل اولوب هر بر عمك حصه‌سی اولور (والأوضح فی طریق النسبة وهو ان تنسب سهام کل فریق من اصل المسئلة الی عدد رؤسهم وجدهم ثم تعطی بمثل تلك النسبة من المضروب لکل واحد من احاد ذلك الفریق) فرد فریقك حصه‌سنی معرفتده پك واضح اولان طریق نسبت طریقیدرکه اصل مسئله‌دن هر بر فریقك سهامی یالکز عدد رؤسلرینه نسبت اولنوب صکره مضروبدن او فریقك احادندن هر برینه اونسبت مثللو اعطا اولنمقدر ایمدی مسئلهٔ مشروحه‌ده زوجه‌لرك سهامیکه اوچ کندولرینه نسبت اولندقده هر برینه بربچق عائد اولور پس مضروبدن کندولرینك هر برینه اونسبتجه‌که بربچق اعطا اولنورسه اوچ یوز اون بش اولور بناتك سهامیکه اون التی رؤسلرینه اونه قسبت اولندقده میانلرنده نسبت برایله برکده اوچ خمسی اعتبار اولنور ایمدی هر بر قزه مضروبك مثلی و بر مثلنکده اوچ خمسی اعطا اولندقده کندو ایچون اوچیوز اوتوز التی اولور جداتکده سهامیکه درت عدد رؤسلریکه التیه نسبت اولندقده هر برینه برك ایکی ثلثی

اصابت ایدر ایمدی جده‌نك هر برینه مضروبك ایکی ثلثی اعطا اولنورسه کندویه یوزقرق سهم حصه اولور اعمامك سهامیکه بر عدد درؤسلریکه یدیه نسبت اولندقده هر برینه برسبعی نسبت اولنمغله مضروبك سبعی اکا اعطا اولنوب اوتوز کندویه سهم اولور ❊ واذا اردت قسمة الترکة بین الورثة والغرماء ❊ (یعنی کلا وحده لامعا لتقدم الغرماء علی قسمة المواریث کما فی شرح السراجیة لحیدر) ورثه ویاخود غرما بیننده یعنی علی حدة هر برینك افرادی میاننده ترکه‌یی تقسیم مراد ایدرسکز حکمی ماسیأتیدر والغرما عطفنده واو او معناسنه درکه ایکیسنك بردن میانلرنده قسمت مراد دکلدر زیرا غرما بیننده تقسیم ورثه میاننده‌که تقسیم اوزره مقدمدرنته‌که حیدرك سراجیه شرحنده مسطوردر ❊ فان کان بین الترکة والتصحیح ❊ (مماثلة فظاهر او) ❊ موافقة ضربت سهام کل وارث من التصحیح فی جمیع الترکة ❊ (کذا فی نسخ المتن والشرح والموافق للسراجیة وغیرها فی وفق الترکة وانما یضرب فی جمیع الترکة عند المباینة) قچانکه ترکه ایله تصحیح بیننده مماثلت اولورسه امر ظاهردر مثلا برکمسنه اناسنی وباباسنی ودرت قزنی ترك ایدوب ترکه‌سیده التی دینار اولدیغی مثللو ویاخود ترکه ایله تصحیح میاننده موافقت اولورسه تصحیحدن هر بر وارثك سهامی ترکه‌نك طوپنه ضرب اولنور متنك وشرحك نسخه‌لرنده برمنوال مشروح واقعدر سراجیه‌یه وساکتب فرائضیه‌یه موافق اولان فی وفق الترکة دیمکدر زیرا جمیع ترکه‌یه ضرب انجق مباینت صورتنده اولور لکن سیدك مواضع عدیده‌یه بیانی مثللو سراجیه‌ده وسائرنده مذکوردرکه مباینتك حکمی موافقتده ومداخله‌ده‌ده جاریدر ایمدی وارثك هر برینك صحیحدن سهامی ترکه‌نك جمیعسنه ضرب اولنور (وهذا المعرفة نصیب کل فرد) ❊ وتعمل کذلك فی معرفة نصیب کل فریق ❊ (منهم) اشبو بیان مشروحه علی حدة هر بر فردك نصیبینی معرفتك طریقیدر ورثه‌دن هر بر فریقك نصیبینی معرفتده‌ده برمنوال مشروح عمل اولنور یعنی هر فریقك نصیبی صور ثلاثه‌که مباینت موافقت مداخله‌ده ترکه‌نك کلیسنه ضرب اولنوب حاصل ضرب طوب تصحیحه تقسیم اولنور خارج قسمت هر بر فریقك نصیبیدر (واما قضاء الدیون فان وفی فیها) ❊ و ❊ (ان لم یوف وبعدد الغرماء) ❊ ینزل مجموع الدیون کالتصحیح ❊ (للمسئلة) ❊ و ❊ (ینزل) ❊ کل دین غریم کسهام وارث ❊ (وتعمل کما مر) اما قضاء دیونده طریق متروك دیونك قضاسنی وفا ایدرسه نه کوزل توفیه درکه انکله مقصود حاصل اولیور واکر ترکه دیونی وفا ایتمیوب غرماده متعدد اولورسه مجموع دیون تصحیح مسئله منزله‌سنه تنزیل اولنوب وهر بر غریمك دینی بر وارثك سهامی کبی قیلنوب ماسبقده‌که عمل بونده‌ده اجرا اولنور مثلا بر شخص فوت اولوب طقوز دینار ترکه ایدوب وکندوده بوکمسنه‌نك اون دیناری وبرینك دخی بش دیناری اولمغله مجموع دیون اون بش التون اولوب تصحیح منزله‌سنه تنزیل اولنوب کندو ایله ترکه‌که طقوز دینار بیننده نسبت ارنوب موافقت بالثلث بولنمغله اون التون دینی اولانك دینی ترکه‌نك وفقیکه اوجه ضرب ایتدیککز وقتده اوتوز حاصل اولوب ایمدی اشبو اوتوز وتصحیحك وفقیکه بش تقسیم ایتدکده خارج قسمت هر بره التی اولمغله ترکه‌دن التی دینار کندویه حصه اولوردینی بش دینار اولان داینك دینی ترکه‌نك ثلثیکه اوچه ضرب

ایتدکده اون بش حاصل اولوب. بونیده تصحیحك وفقی اولان بشـه تقسیم ایتدکده خارج قسمت هربره اوچ اولمغله بوده ترکه‌دن بونك حصه‌سی اولوب مجموعی طقوز اولور بو صورتده ترکه اون اوچ فرض اولنورسه کندو ایله تصحیح منزله‌سنده اولان مجموع دیونکه اون بش بیننده مباینت اولور ایمدی تصحیحدن هربر غریمك نصیبنی ترکه‌نك مجموعنه ضرب ایدوب انی ترکه‌نك طوپنه. تقسیم ایتدکده خارج قسمت هربر غریمك حصه‌سی اولور پس اون دینار حقی اولان غریمك اوننی اون اوچه ضرب ایتدکده یوزاوتوز حاصل اولوب انیده اون بشه تقسیم ایتدیکمز تقدیرجه خارج قسمت هربره سکز ایله ایکی ثلث اولوب صاحب عشره‌نك نصیبی اولور ینه بویله صاحب خمسه‌نك حقنی جمیعی ترکه‌یه ضرب ایتدکده التمش بشه بالغ اولوب بونیده ینه اون بشـه تقسیم ایتدیکمز وقتده هربر درت ایله برثلث اصابت ایدوب بوده صاحب خمسه‌نك نصیبی اولور صورت مشروحه‌ده ترکه بش دینار فرض اولنورسه ترکه ایله تصحیح بیننده موافقت بالخمس ایله برابر تداخلده بولنور ایمدی صاحب عشره‌نك دیننی ترکه‌نك خمسیکه بره ضربله اون حاصل اولوب اونده تصحیحك خمسی اولان اوچـه تقسیم اولندقده خارج قسمت اوچله برثلث اولوب صاحب عشره‌یه حصه اولور خمسه‌نکده دیننی ینه ترکه‌نك وفقنه ضرب و حاصل ضربی تصحیحك وفقیکه اوچه تقسیم ایتدکده خارج قسمت برایله ایکی ثلث اولور بوده صاحب خمسه‌نك حصه‌سی اولور

مجموع الديون	مال موجود			مجموع الحصة
١٠ لعمرو	٩	٥ / ٣ / ١٥	١٠ / ٣ / ٣٠	٦ حصه لعمرو
لبكر				٣ حصه بكر
١٥ سهما موافق بالثلث	١٥ / ٣٠٥	٩ / ٣٣	١٥ / ٥٠٣	٩ / ٣٠ / ٥٠٦

مجموع الديون	مثال التباين			مجمو الحصه	مجموع الكسور
١٠ لعمرو / ٥ لبكر / ١٥	مال موجود ١٣	١٣ / ١٠ / ١٣٠	١٣ / ٥ / ٦٥	٨ / ٤ / ١٢ / ١ / ١٣	١٠ / ٥ / ١٥
سهما مباينت ١ / ٥ / ١٣٠ / ١٥٠٠٨		٢ / ٦٥ / ١٥٠٤			

(ثم شرع فی مسئلة التخارج فقال) ۞ ومن صالح من الورثة والغرماء علی شیء ۞ (معلوم) ۞ منها طرح ۞ (ای طرح سهامه من التصحیح وجعل كأنه استوفی نصیبه) بوندنصکره مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب مسئلهٔ تخارجه شروع واغاز ایدوب بیوررکه ورثه‌دن وغرمادن برکمسنه ترکه‌دن شیء معین اوزره مصالحه اولورسه ابتدا مسئله تصحیح اولنوب بعده کندونك حصه‌سی طرح اولنوب کانه کندو نصیبنی استیفا ایتمش اولور تخارج خروجدن تفاعلدر اصطلاح فقهاده ورثه‌نك بعضیسی حصه‌سندن مادونله میراثدن اخراجی اوزره سائر ورثه‌نك مصالحه اولمرندن عبارتدر وبوجائز ومشروعدر امام محمد علیه الرحمة

کتاب الصلحده بو مضمونی عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنهمادن روایتله ذکر ونقل بیورمشلردر وعمرو بن دینارنده روایتله بیوررکه عبدالرحمن بن عوف رضی الله تعالی عنهك نسالرندن تماضر الاشجعیه نام حلیله‌سنی کندولری مرض موتلرنده طلاق ثلثه ایله تطلیق ایدوب وعدتی منقضیه اولمدین حال حیاتلرنده تبشیر اولندقلری جانب خلد برینه خرامان اولمریله حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه مشار الیهایی وارثه قیلوب وکندولرندن ماعدا اوچ زوجه‌سی دخی اولمغین حصه‌سی اولان ربع ثمندن کندولرینی ورثه سکسان اوچ بیك التونه صلح ایتمشلردر ایشته تخارجك جوازینه دلیلدر مرویدرکه مشار الیه عبدالرحمن بن عوف رضی الله تعالی عنه حال حیاتلرنده درت دفعه مالنی الله ذوالجلال حضرتلریله مقاسمه ایدر کبی بر نصفنی افراز وفی سبیل الله تصدق ودنیا نظرلرنده اولمدیغنی اظهار وابراز بیورمشلردر بوندن فهم اولنورکه حلالندن مال جمعنده بأس یوقدر ورسول اکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلمدن نعم المال الصالح للرجل الصالح وارد اولمشدر ۞ ثم قسم الباقی من التصحیح ۞ (اوالدیون) ۞ علی سهام من بقی منهم ۞ (فتصح منه كزوج وام وعم فصالح الزوج علی ما فی ذمته من المهر وخرج من بین الورثه) بوندنصکره تصحیح ویادیوندن باقی ترکه‌یی ورثه‌دن باقیلرك سهامی اوزره تقسیم ایدوب مسئله اندن تصحیح اولنور مثلا بر زوج وام وعم مسئله‌سنده‌که مثلا ایمدی زوج ذمتنده‌که مهردن دینی اوزره حصه ارثندن صلح اولوب مابیندن چیقارسه (فاطرح سهامه من التصحیح وهی ثلثه واقسم باقی الترکة وهی ماعدا المهر بین الام والعم اثلاثا بقدر سهامهما من التصحیح قبل التخارج وحینئذ یکون سهمان للام وسهم للعم) پس تصحیحدن زوجك سهمیکه اوچی طرح ایدوب باقی ترکه‌که مهرك ماعداسیدر انی قبل التخارج تصحیحدن سهاملری مقداری امله عم میانلرنده اثلاثا تقسیم ایدیکز ایمدی بو تقدیرجه ایکی سهم امه برسهم عمه حصه اولور (ولا یجوز ان یجعل الزوج كان لم یكن ائلا ینقلب فرض الام من ثلث اصل المال الی ثلث الباقی لانه حینئذ یكون لام سهم وللعم سهمان وهو خلاف الاجماع قاله السید وغیره) لکن بونده زوجی کان لم یکن قیلمق جائز اولمز امك فرض وسهمی اصل مالك ثلثیکه ایکیدن باقینك ثلثیکه بره منقلب اولمامق ایچون زیرا بو تقدیرجه امه برعمه ایکی سهم عائد اولور بوده خلاف اجماعدر دیو سید وسائر علمای اعلام تصریح بیورمشلردر (قلت وهذا هو الصواب ولقد غلط فی قسمة هذه المسئلة صاحب المختار وصاحب مجمع البحرین وغیرهما علی ما عندی من النسخ فانهما قسما الباقی للأم سهم وللعم سهمان وقد علمت انه خلاف الاجماع) شارح علیه الرحمة دیرکه انجق صواب اولان اشبو بزم بیان ایتدیکمز زوجی کان لم یکن قیلمنك عدم جوازیدر اشبو سالف الذکر تخارج مسئله‌سنی تقسیم صاحب مختار ومجمع البحرین وسائرلری بزم عندمزده‌که نسخه‌لره نظرا تحقیق غلط ایتمشلردر زیرا مسئلهٔ مشروحه‌ده باقی ترکه‌یی امه برسهم عمه ایکی سهم اوله‌رق تقسیم ایتمشلر حالبوکه معلوممکز اولدیکه اوده خلاف اجماعدر لکن بو عدم جواز ادخالی وعدم ادخالی صورتلرنده مسئلهٔ مرسومه‌ده‌که مثلاو حال مختلف اولدیغنه نظرادر اما عدم اختلاف صورتنده مثلا صورت مشروحه‌ده عمك بدلینه اب اولمق مثلاو ایمدی بونده کان لم یکن اولسه ضرر ایتمز

زيرا بونده على كلا التقديرين امه برسهم ابه ايكى سهم عائددر مسئلهٔ مشروحه‌ده على وجه التخارج صلح اولنان عم فرض ايدرسك مسئله ينه التيدن كلور عمك نصيبيكه بر طرح اولندقده بش باقى قالوب اوچى زوجه ايكيسى امه حصه اولور كويا باقى بش خمس قلنوب اوچ خمسى زوجه ايكى خمسى امه عائد اولور صلحله اخراج اولنان ام اولورسه مسئله ينه التيدن اولور ايكيسى ام ايچون طرح اولندقده درت باقى قالوب اوچى زوجه برى عمه حصه اولور (وقال العلامة قطب الدين محمد بن سلطان فى شرحه للكنز وقوله فاجعله كان لم يكن فيه نظر ثم ذكر نحو ماتحرر فتدبر) وكنز شارحى علامه قطب الدين محمد بن سلطان كندو شرحنده ديركه صاحب كنزك فاجعله كان لم يكن قولنده نظر واردركه انقلاب مشروحه ياريدر ديمك اولور لكن توجيهيده ممكندركه مراد زوج كندو حصه‌سنى اخذايدوب چيقدقدنصكره باقى ورثه‌لرك حصه‌لرى اصل مسئله‌دن سهملرى اعتباريله‌در بوندنصكره صاحب كنز برمنوال محرر ذكرايدوب فاطرح سهامه من التصحيح وهى ثلثة الى اخره ديدى (قال مؤلفه العبد الفقير العاجز الحقير محمد علاء الدين بن الشيخ على الحصنى الحنفى العباسى الامام بجامع بنى امية ثم المفتى بدمشق المحمية قد فرغت من تأليفه شهر المحرم سنة احدى وسبعين ومائة والف هجرية ❋ على صاحبها افضل الصلاة والسلام وقد بالغت فى تلخيصه وتحريره وتنقيحه وتبعت المص رحمه الله فى تغييره لمواضع كثيرة من متنه وتصحيحه ونبهت عليه غالبا على مواضع سهو اخر وبالجملة فالسلامة من هذا الخطر امر يعز على البشر فستر الله على من ستر وغفر لمن غفر ❋ وان تجد عيبا فسد الخللا ❋ جل من لافيه عيب وعلا ❋ كيف لاوقد بيضته وفى قلبى من نار البعاد عن البلاد والاولاد والاخوان والاحعاد مايفتت الاكباد فرحم الله التفتازانى حيث اعتذر واجاد حيث قال نظما ❋ يوما بحذوى ويوما العقيق وبال ❋ عذيب يوما ويوما بالخليصا ❋ لكن الحمد لله اولا واخرا ظاهرا وباطنا فلقد من بابتداء تبييضة تجاه وجه صاحب الرسالة والقدر المنيف وبختمه تجاه قبر صاحب هذا المتن الشريف فلعله علامة القبول منهم والتشريف

قال مؤلفه ❋ فياشرفى ان كنت ربى قبلته ❋ وان كان كل الناس ردوه عن

حسد ❋ فتقبلنى مع ماتن واساتذ ❋ وتحشرنا جمعا مع المصطفى

احمد ❋ واخواننا المسدى لنا الخير دائما ❋ ووالدنا

داع لنا طالب الرشد ❋ وحسبنا الله ونعم

الوكيل ولاحول ولاقوة الا بالله

العلى العظيم نعم المولى

ونعم النصير

م

OSMAN ERGİN
KİTAPLARI
No